

Regeringens proposition 2020/21:1

Budgetpropositionen för 2021

Regeringen överlämnar härmed enligt 9 kap. 2 § regeringsformen budgetpropositionen för 2021.

Stockholm den 17 september 2020

Stefan Löfven

Magdalena Andersson
(Finansdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

Budgetpropositionen innehåller regeringens förslag till statens budget för 2021 samt de övriga förslag och bedömningar som följer av riksdagsordningen och budgetlagen (2011:203).

Översikt av innehåll i volym 1

Volym 1a

1	Finansplan
2	Förslag till riksdagsbeslut
3	Lagförslag, utom skattefrågor
4	Den makroekonomiska utvecklingen
5	De budgetpolitiska målen
6	Inkomster
7	Utgifter
8	Statens budgetsaldo och statsskulden
9	Den offentliga sektorns finanser
10	Statens investeringar och finansiella befogenheter
11	Granskning och ekonomisk styrning

Bilagor 1–6

Volym 1b

12	Lagförslag, skattefrågor
13	Skattefrågor

Bilagor 7–17

Innehållsförteckning

Sammanställning av förslag till statens budget för 2021	9
1	Finansplan..... 11
1.1	Inledning..... 11
1.2	Utsikter för svensk ekonomi..... 16
1.3	Uppföljning av de budgetpolitiska målen 21
1.4	Reformer 23
1.5	Effekter av regeringens politik 34
2	Förslag till riksdagsbeslut 39
3	Lagförslag, utom skattefrågor..... 41
3.1	Förslag till lag om ändring i lagen (2005:807) om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, regioner, kommunalförbund och samordningsförbund..... 41
4	Den makroekonomiska utvecklingen..... 43
4.1	Utsiktarna i omvärlden 2020 och 2021 44
4.2	Tillväxtutsiktarna för Sverige 2020 och 2021..... 45
4.3	Utvecklingen 2022 och 2023..... 52
4.4	Stor osäkerhet om hur djup och långvarig lågkonjunkturen blir 53
4.5	Alternativa scenarier..... 54
4.6	Prognosrevideringar 55
4.7	Utvecklingen enligt andra bedömare 56
5	De budgetpolitiska målen..... 59
5.1	Uppföljning av målet för det finansiella sparandet 60
5.2	Utgiftstaket 61
5.2.1	Uppföljning av utgiftstaket 61
5.2.2	Tekniska justeringar av utgiftstakets nivåer och finanspolitiskt motiverad höjning av tidigare beslutade nivåer för 2021 och 2022 62
5.2.3	Förslag till nivå på utgiftstaket 2023..... 64
5.3	Uppföljning av det kommunala balanskravet 66
5.4	Uppföljning av målen i stabilitets- och tillväxtpakten 67
5.5	Finanspolitikens långsiktiga hållbarhet..... 68
6	Inkomster..... 71
6.1	Offentliga sektorns skatteintäkter 71
6.2	Statens inkomster..... 81
6.3	Jämförelse med 2020 års ekonomiska vårproposition och uppföljning av statens budget för 2019 och 2020..... 83
6.3.1	Jämförelse med prognosen i 2020 års ekonomiska vårproposition..... 83
6.3.2	Uppföljning av statens budget för 2019 och 2020..... 86
6.4	Förslag som ligger till grund för beräkningen av statens övriga inkomster 87
6.4.1	Ändringar i lagen (2005:807) om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, regioner, kommunalförbund och samordningsförbund 87
6.4.2	Försäljning av vissa fastigheter i Stockholm 93
7	Utgifter..... 95
7.1	Utgiftsramar för 2021 96
7.2	Preliminära utgiftsramar för 2022 och 2023..... 98

7.3	Utveckling av de takbegränsade utgifterna över tid.....	100
7.4	Förändring av de takbegränsade utgifterna sedan 2020 års ekonomiska vårproposition.....	113
7.5	Uppföljning av utgifterna i statens budget och takbegränsade utgifter 2020.....	126
7.6	Prisomräkning av vissa statliga förvaltningskostnader	130
7.6.1	Ärendet och dess beredning	130
7.6.2	En enklare och mer ändamålsenlig metod	130
7.6.3	Prisomräkning med konsumentprisindex.....	131
7.6.4	Konsekvenser.....	132
8	Statens budgetsaldo och statsskulden	133
8.1	Statens budgetsaldo	133
8.2	Statsskulden	136
8.3	Uppföljning av statens budgetsaldo 2020.....	137
9	Den offentliga sektorns finanser.....	139
9.1	Offentliga sektorns finanser.....	140
9.2	Statens finanser	144
9.3	Ålderspensionssystemets finanser.....	146
9.4	Kommunsektorns finanser.....	148
9.5	Den offentliga sektorns finansiella nettoförmögenhet.....	152
9.6	Finansiellt sparande enligt olika bedömare.....	154
9.7	Uppföljning av den offentliga sektorns finanser	155
9.8	EU:s budget- och återhämtningsöverenskommelse.....	158
10	Statens investeringar och finansiella befogenheter	163
10.1	En samlad investeringsplan för staten.....	163
10.2	Finansiering av anläggningstillgångar och rörelsekapital i statens verksamhet.....	166
10.3	Låneramar för samhällsinvesteringar och övriga kontokrediter.....	169
10.4	Statlig utlåning.....	170
10.5	Statliga garantier.....	170
10.6	Beställningsbemyndiganden.....	171
10.7	Bemyndigande att överskrida anslag.....	172
11	Granskning och ekonomisk styrning	175
11.1	Den europeiska termen och EU:s rekommendationer till Sverige.....	175
11.2	Finanspolitiska rådets bedömningar.....	178
11.3	Riksrevisionens granskning av årsredovisningen för staten 2019.....	181
11.4	Utvecklingen av den ekonomiska styrningen.....	181
12	Lagförslag, skattefrågor	185
12.1	Förslag till lag om förfarandet vid skattereduktion för installation av grön teknik.....	185
12.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m.....	189
12.3	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi	191
12.4	Förslag till lag om ändring i lagen (1997:1024) om Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet.....	200
12.5	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	201
12.6	Förslag till lag om ändring i vägtrafikskattelagen (2006:227).....	212
12.7	Förslag till lag om ändring i lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete.....	213
12.8	Förslag till lag om ändring i lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen	216
12.9	Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)	218

12.10	Förslag till lag om ändring i lagen (2018:696) om skatt på vissa nikotinhaltiga produkter	220
13	Skattefrågor	223
	SKATT PÅ ARBETSINKOMSTER – FÖRVÄRVSINKOMSTBESKATTNING	224
13.1	Ytterligare skattesänkningar för personer över 65 år	224
13.1.1	Ärendet och dess beredning	224
13.1.2	Bakgrund	224
13.1.3	Det förhöjda grundavdraget	225
13.1.4	Skillnaden i beskattning tas bort	225
13.1.5	Konsekvensanalys	228
13.2	Utvidgat rutavdrag och höjt tak för rutavdraget	233
13.2.1	Ärendet och dess beredning	233
13.2.2	Bakgrund och gällande rätt	233
13.2.3	Tvätt och vård av kläder och hemtextilier vid tvättinrättning	234
13.2.4	Möblering	241
13.2.5	Transporttjänster	245
13.2.6	Enklare tillsyn av bostaden	250
13.2.7	Höjt tak för rutavdrag	253
13.2.8	Skatteverkets kontrollmöjligheter	254
13.2.9	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	256
13.2.10	Konsekvensanalys	257
13.3	Beslut om återbetalning av felaktigt utbetalda belopp avseende skattereduktion för hushållsarbete	267
13.3.1	Ärendet och dess beredning	267
13.3.2	Bakgrund och gällande rätt	268
13.3.3	Beslut om återbetalning ska gälla omedelbart	269
13.3.4	En möjlighet till anstånd införs	272
13.3.5	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	275
13.3.6	Konsekvensanalys	275
13.4	Skattereduktion för installation av grön teknik	280
13.4.1	Ärendet och dess beredning	280
13.4.2	Bakgrund	281
13.4.3	En skattereduktion för installation av grön teknik	286
13.4.4	En skattereduktion med fakturamodell	288
13.4.5	Krav på godkännande för F-skatt	289
13.4.6	Skattereduktionens omfattning	289
13.4.7	Krav på var installationen utförs	293
13.4.8	Skattereduktionens storlek	294
13.4.9	Köparens betalning till utföraren och utförarens begäran till Skatteverket om utbetalning	297
13.4.10	Skatteverkets utbetalning till utföraren	300
13.4.11	Återbetalning av utbetalda medel	301
13.4.12	Preliminär skattereduktion	304
13.4.13	Slutlig skattereduktion	306
13.4.14	Överklagande av Skatteverkets beslut	307
13.4.15	Vilka som ska ha rätt till skattereduktion	307
13.4.16	Omkostnadsbeloppet vid kapitalvinstberäkning	309
13.4.17	Utvidgad brottskatalog i lagen om Skatteverkets brottsbekämpande	309
13.4.18	Personuppgiftsbehandling	310
13.4.19	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	312
13.4.20	Konsekvensanalys	312
13.5	Ändrad beräkning av förmånsvärdet för fri kost	316
13.5.1	Ärendet och dess beredning	316
13.5.2	Bakgrund	316
13.5.3	Ändrad beräkning av kostförmån	317

13.5.4	Konsekvensanalys	319
13.6	Skattereduktion för förvärvsinkomster	320
13.7	Tillfällig skattereduktion för arbetsinkomster för att hantera ökade arbetskostnader till följd av pandemin	321
13.8	Utvidgad tidsgräns för expertskatt.....	322
13.9	Ändrade regler för kostförmån i särskilda fall	322
13.10	Justerad beräkning av bilförmån	323
13.11	Vissa ändrade åldersgränser i skatte- och socialavgiftssystemet.....	324
SKATT PÅ ARBETSINKOMSTER – SOCIALAVGIFTER M.M.....		325
13.12	Ytterligare förstärkning av nedsättningen av arbetsgivaravgifter för personer som arbetar med forskning eller utveckling.....	325
13.13	Tillfälligt nedsatta arbetsgivaravgifter för personer mellan 19 och 23 år..	326
13.14	Tillfällig nedsättning av arbetsgivaravgifter för upp till två anställda.....	326
SKATT PÅ KAPITALÄGANDE – KAPITAL- OCH EGENDOMSSKATTER		327
13.15	Avskaffad schablonintäkt på uppskovsbelopp	327
13.15.1	Ärendet och dess beredning	327
13.15.2	Bakgrund och gällande rätt	328
13.15.3	Schablonintäkten på uppskovsbelopp avskaffas	329
13.15.4	Konsekvensanalys	331
SKATT PÅ KAPITALANVÄNDNING – FÖRETAGSSKATTER		335
13.16	Tillfällig skattereduktion för investeringar.....	335
13.17	Justerande bestämmelser om avdrag för koncernbidragsspärrade underskott och avdrag för negativt räntenetto	335
13.18	Höjd skatt på finanssektorn	337
SKATT PÅ KONSUMTION M.M. – ENERGI OCH MILJÖSKATTER.....		337
13.19	Pausad BNP-indexering för drivmedel	337
13.20	Höjd energiskatt på viss elektrisk kraft	338
13.20.1	Ärendet och dess beredning	338
13.20.2	Bakgrund och gällande rätt	338
13.20.3	Höjd skattenivå för viss elektrisk kraft	339
13.20.4	Konsekvensanalys	340
13.21	Elförbrukare vid spårbunden trafik	342
13.21.1	Ärendet och dess beredning	342
13.21.2	Bakgrund.....	343
13.21.3	Elförbrukning vid spårbunden trafik	345
13.21.4	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	351
13.21.5	Konsekvensanalys	351
13.22	Avskaffad skattebefrielse för vissa biobränslen för uppvärmning	353
13.22.1	Ärendet och dess beredning	353
13.22.2	Bakgrund.....	354
13.22.3	Avskaffad skattebefrielse för flytande biobränslen.....	356
13.22.4	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	359
13.22.5	Konsekvensanalys	360
13.23	Skattebefrielse för biogasol som förbrukas för uppvärmning.....	363
13.23.1	Ärendet och dess beredning	363
13.23.2	Bakgrund.....	364
13.23.3	Skattebefrielse för biogasol som förbrukas för uppvärmning.....	366
13.23.4	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	367
13.23.5	Konsekvensanalys	367
13.24	Ändrade förutsättningar för skattebefrielse för biogas och biogasol	369
13.24.1	Ärendet och dess beredning	369
13.24.2	Bakgrund.....	369
13.24.3	Ändrade förutsättningar för skattebefrielse för biogas och biogasol	371
13.24.4	Kravet på anläggningsbesked utökas.....	375
13.24.5	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	378
13.24.6	Konsekvensanalys	379

13.25	Slopad nedsättning av energiskatt på bränslen i vissa sektorer	381
13.26	Förstärkt och förenklad miljöstyrning i bonus–malus-systemet	382
13.27	Förmånligare villkor för återbetalning av fordonsskatt för husbilar vid avställning	383
13.27.1	Ärendet och dess beredning	383
13.27.2	Bakgrund och gällande rätt	384
13.27.3	Förmånligare återbetalning av fordonsskatt vid avställning	386
13.27.4	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	388
13.27.5	Konsekvensanalys	389
13.28	Trängselskatt i Marieholmstunneln.....	392
13.29	Skatt på engångsartiklar	392
13.30	Utökad befrielse från energiskatt för egenproducerad el	393
SKATT PÅ KONSUMTION M.M. – ÖVRIGA PUNKTSKATTER.....		394
13.31	Beskattning av högkoncentrerade e-vätskor	394
13.31.1	Ärendet och dess beredning	394
13.31.2	Bakgrund och Kemikalieinspektionens hemställen	394
13.31.3	Ändrad beskattning av högkoncentrerade e-vätskor	395
13.31.4	Förstörelse av skattepliktiga produkter	400
13.31.5	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	400
13.31.6	Konsekvensanalys	401
13.32	Beskattning av övrig tobak.....	403
13.33	Höjd skatt på alkohol.....	404
13.34	Höjd skatt på tobak	404
13.35	Skatt på kemikalier i kläder och skor	405
SKATT PÅ KONSUMTION M.M. – MERVÄRDESSKATT		406
13.36	Omvänd skattskyldighet vid omsättning av vissa varor	406
ÖVRIGA SKATTEFRÅGOR.....		407
13.37	Övriga åtgärder inom skatteförfarandet.....	407
13.38	Det internationella arbetet för att motverka skatteundandragande.....	409
13.39	Utvärdering av utjämningsordningen med Danmark	411
13.40	Offentligfinansiella effekter – en sammanfattning.....	411
13.41	Skatteutgifter	414
13.42	Författningskommentar.....	415
13.42.1	Förslaget till lag om förfarandet vid skattereduktion för installation av grön teknik	415
13.42.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m.....	420
13.42.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi	421
13.42.4	Förslaget till lag om ändring i lagen (1997:1024) om Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet	427
13.42.5	Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229) ...	427
13.42.6	Förslaget till lag om ändring i vägtrafikskattelagen (2006:227)	438
13.42.7	Förslaget till lag om ändring i lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete.....	439
13.42.8	Förslaget till lag om ändring i lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen...	440
13.42.9	Förslaget till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)	442
13.42.10	Förslaget till lag om ändring i lagen (2018:696) om skatt på vissa nikotinhaltiga produkter	443
Bilaga 1	Specifikation av budgetens utgifter och inkomster 2021	
Bilaga 2	Tabellsamling makroekonomisk utveckling och offentliga finanser	
Bilaga 3	Fördelningspolitisk redogörelse	
Bilaga 4	Ekonomisk jämställdhet	
Bilaga 5	Miljöbilaga	

Bilaga 6	Ändringar i vissa bestämmelser om ränta för kommuner
Bilaga 7	Ytterligare skattesänkning för personer över 65 år
Bilaga 8	Utvidgat rutavdrag och höjt tak för rutavdraget
Bilaga 9	Skattereduktion för installation av grön teknik
Bilaga 10	Ändrad beräkning av förmånsvärdet för fri kost
Bilaga 11	Avskaffad schablonintäkt på uppskovsbelopp
Bilaga 12	Avskaffad skattebefrielse för vissa biobränslen för uppvärmning samt ändrade förutsättningar för skattebefrielse för biogas och biogasol
Bilaga 13	Höjd skattenivå för viss elektrisk kraft
Bilaga 14	Elförbrukare vid spårbunden trafik
Bilaga 15	Beskattning av högkoncentrerade e-vätskor
Bilaga 16	Förmånligare villkor för återbetalning av fordonsskatt för husbilar vid avställning
Bilaga 17	Skattebefrielse för biogasol som förbrukas för uppvärmning

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 17 september 2020

Sammanställning av förslag till statens budget för 2021

Utgifter

Tusental kronor

Utgiftsområde	1	Rikets styrelse	15 907 564
Utgiftsområde	2	Samhällsekonomi och finansförvaltning	17 501 844
Utgiftsområde	3	Skatt, tull och exekution	12 413 921
Utgiftsområde	4	Rättsväsendet	56 430 577
Utgiftsområde	5	Internationell samverkan	1 999 265
Utgiftsområde	6	Försvar och samhällets krisberedskap	71 153 370
Utgiftsområde	7	Internationellt bistånd	46 828 602
Utgiftsområde	8	Migration	9 268 385
Utgiftsområde	9	Hälsovård, sjukvård och social omsorg	101 941 904
Utgiftsområde	10	Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	98 410 400
Utgiftsområde	11	Ekonomisk trygghet vid ålderdom	37 715 888
Utgiftsområde	12	Ekonomisk trygghet för familjer och barn	103 578 007
Utgiftsområde	13	Jämställdhet och nyanlända invandras etablering	7 790 741
Utgiftsområde	14	Arbetsmarknad och arbetsliv	105 724 319
Utgiftsområde	15	Studiestöd	28 313 111
Utgiftsområde	16	Utbildning och universitetsforskning	92 077 789
Utgiftsområde	17	Kultur, medier, trossamfund och fritid	17 790 875
Utgiftsområde	18	Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	5 578 679
Utgiftsområde	19	Regional utveckling	4 173 425
Utgiftsområde	20	Allmän miljö- och naturvård	16 202 213
Utgiftsområde	21	Energi	4 514 129
Utgiftsområde	22	Kommunikationer	73 916 227
Utgiftsområde	23	Areella näringar, landsbygd och livsmedel	22 581 344
Utgiftsområde	24	Näringsliv	15 355 253
Utgiftsområde	25	Allmänna bidrag till kommuner	153 452 049
Utgiftsområde	26	Statsskuldräntor m.m.	165 200
Utgiftsområde	27	Avgiften till Europeiska unionen	45 037 439
Summa utgiftsområden			1 165 822 520
Minskning av anslagsbehållningar			-7 766 074
Summa utgifter			1 158 056 446
Riksgäldskontorets nettoutlåning			14 881 025
Kassamässig korrigerig			278 004
Summa			1 173 215 475

Inkomster

Tusental kronor

Inkomsttyp 1000	Statens skatteinkomster	1 132 325 274
Inkomsttyp 2000	Inkomster av statens verksamhet	39 455 656
Inkomsttyp 3000	Inkomster av försåld egendom	5 000 000
Inkomsttyp 4000	Återbetalning av lån	670 329
Inkomsttyp 5000	Kalkylmässiga inkomster	17 262 000
Inkomsttyp 6000	Bidrag m.m. från EU	30 316 430
Inkomsttyp 7000	Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	-119 035 605
Inkomsttyp 8000	Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto	0
Inkomsttyp 9000	Löpande redovisade skatter m.m.	0
Summa inkomster		1 105 994 084

Beräknat lånebehov	67 221 391
Summa	1 173 215 475

1 Finansplan

1.1 Inledning

Pandemin har drabbat Sverige och världen hårt. Hela det svenska samhället har under våren kraftsamlat för att begränsa spridningen av sjukdomen covid-19. Trots det har många insjuknat och tusentals har avlidit. Det är en personlig tragedi för var och en som har drabbats. Sveriges sjukvård och äldreomsorg har prövats under våren. Medarbetare har slitit hårt och gjort imponerande insatser, men ändå har många patienter fått sin vård uppskjuten. Allvarliga brister har uppdragats i samhällets beredskap och pandemin har förvärrat det redan ansträngda läget inom vården och omsorgen. Samtidigt har Sverige och hela världsekonomin drabbats av en kraftig ekonomisk nedgång. Företag har gått i konkurs och arbetslösheten har stigit snabbt. En arbetslöshet som tillåts bita sig fast på höga nivåer är inte bara ett problem för den som drabbas, utan också ett hot mot ekonomi, välfärd och framtidstro.

Sedan virusutbrottet har regeringen och riksdagen vidtagit ett stort antal åtgärder för att värna människors liv, hälsa och möjlighet att försörja sig. Åtgärderna har gjort skillnad. Tillsammans med stora ansträngningar från medarbetarna och betydande ekonomiska tillskott upprätthölls tillräcklig kapacitet i intensivvården, trots det ansträngda läget. Sysselsättningsfallet har dämpats genom korttidspermitteringar, nedsatta arbetsgivaravgifter, omställningsstöd och kraftiga tillskott till kommunsektorn. Ersättningsnivåerna i arbetslöshetsförsäkringen har tillfälligt höjts och regelverket har justerats så att fler kvalificerar sig för ersättning. Konsekvenserna för kultur-, idrotts- och mediesektorerna av restriktionerna har dämpats genom att betydande medel tillförts dessa sektorer.

Pandemin kommer att påverka Sverige under lång tid. Erfarenheter från tidigare ekonomiska kriser tyder på att återhämtningen kommer att ta tid. För att så snabbt som möjligt ta Sverige ur lågkonjunkturen behövs en expansiv finanspolitik även under de två kommande åren.

Regeringen föreslår reformer på drygt 105 miljarder kronor för 2021 och drygt 85 miljarder kronor för 2022, något som är möjligt tack vare den ansvarsfulla finanspolitik som har bedrivits under många år.

Tillfälliga åtgärder vidtas för att återstarta ekonomin, samtidigt som långsiktiga reformer ska bidra till att lösa samhällsproblemen. Takten i klimatomställningen ska öka, välfärden ska stärkas, företagens villkor och konkurrenskraft ska förbättras, integrationen ska gå snabbare, brotten ska bekämpas och sammanhållningen mellan stad och land ska öka. Sverige ska jobba sig ur krisen och bygga ett bättre och mer hållbart samhälle än det var före pandemin.

En kraftfull grön ekonomisk återstart

För att återstarta ekonomin föreslår regeringen omfattande investeringar i hela landet. En statlig grön kreditgaranti införs för större industriinvesteringar som bidrar till att nå miljö- och klimatmålen, minskar utsläpp och gör att Sverige fortsätter gå före med en innovativ industri. Medel tillförs för energieffektivisering och renovering av flerbostadshus. Investeringar görs i laddinfrastruktur för tunga fordon. Stadsmiljöavtalen utökas, med särskilt fokus på cykling. Resurser tillförs för gröna naturnära jobb och skötsel av skyddad natur.

Ökade resurser till välfärden bidrar till återhämtningen genom att stimulera offentliga investeringar, hålla uppe sysselsättningen och motverka kommunala skattehöjningar. I samband med propositionen Vårändringsbudget för 2020 aviserades permanent ökade generella statsbidrag för kommunsektorn från och med 2021 med 12,5 miljarder kronor. Nu tillförs ytterligare generella resurser för 2021 och 2022. Bemanningen i äldreomsorgen ska öka och personalens kompetens förbättras. Äldreomsorgen stärks genom ett kraftigt tillskott till kommuner för att höja kvaliteten och förbättra tillvaron för äldre. Äldreomsorgslyftet utökas. Kommunerna tillförs medel riktade till skolan. Resurser avsätts för att täcka merkostnader inom hälso- och sjukvård, äldreomsorg och omsorg om personer med funktionsnedsättning, vilka uppstått till följd av pandemin. Testning och aktiv smittspårning kommer att fortsätta, inte minst tills ett eller flera effektiva vaccin har utvecklats, gjorts tillgängliga och vaccinering har inletts. En vårdskuld har byggts upp eftersom pandemin har inneburit att en stor mängd planerade åtgärder skjutits upp. För att stödja hälso- och sjukvårdens återhämtning tillförs därför riktade resurser. Medel avsätts för att stärka förlossningsvården och för att bekämpa psykisk ohälsa.

För att stötta livskraftiga företag, bidra till att fler jobb skapas och stärka återstarten av ekonomin görs flera insatser riktade till företag. Arbetsgivaravgifterna för unga sänks under två år för att motverka pandemins negativa följder för ungas möjlighet till anställning och extrajobb. Nedsättningen av arbetsgivaravgifterna för den först anställda utvidgas. En skattereduktion införs för att stimulera och tidigarelägga näringslivets investeringar. Medel avsätts för att förlänga omställningsstödet under maj–juli 2020, bland annat för att hjälpa företag som bedriver säsongsverksamhet och är beroende av intäkterna från ett fåtal sommarmånader. Ett särskilt omsättningsstöd införs för enskilda näringsidkare. Hushållens köpkraft stärks genom att skatten sänks på inkomster från arbete och socialförsäkringsförmåner, bland annat inom ramen för den gröna skatteväxlingen.

Tryggheten och omställningsmöjligheterna förbättras för den som blir arbetslös. De höjda ersättningsnivåerna i arbetslöshetsförsäkringen förlängs tillfälligt. Regeringen föreslår också åtgärder som tillsammans bidrar till att människor snabbt kommer tillbaka i arbete. Medel tillförs för att förstärka arbetsmarknadspolitiken och för reformeringen av Arbetsförmedlingen. Möjligheten till utbildning och omskolning ökar. En tillfällig skattereduktion på arbetsinkomster riktad till låginkomsttagare införs för att hantera ökade arbetskostnader till följd av pandemin.

Sverige ska stå starkare efter krisen

Utöver åtgärder som stöttar den ekonomiska återhämtningen fortsätter arbetet med reformer för att långsiktigt lösa samhällsproblemen och bygga Sverige till ett bättre land än det var före pandemin.

Arbete är den viktigaste förutsättningen för egen försörjning och deltagande i samhället. Arbetsförmedlingen tillförs medel för att säkerställa ändamålsenlig lokal närvaro och en likvärdig service i hela landet. Kunskapslyftet förstärks med fler utbildningsplatser som bättre möter samhällets behov.

Ett starkt och konkurrenskraftigt näringsliv skapar fler jobb och säkrar välfärdens finansiering i hela landet. Den kommande forsknings- och innovationspropositionen ska befästa Sveriges position som en ledande forskningsnation. Nedsättningen av arbetsgivaravgifter för personer som arbetar med forskning och utveckling förstärks ytterligare och skattelättnaden för experter, forskare och andra nyckelpersoner utvidgas.

Klimatomställningen medför goda möjligheter till jobb och företagande. Svenska folkets engagemang för klimatomställningen ska bejakas och en skattereduktion för

grön teknik införs. Klimat- och miljöforskningen ges förstärkta resurser. Den gröna skatteväxlingen fortsätter. Miljöskatter höjs, vilket kompenseras med sänkt skatt på jobb och företagande. Reduktionsplikten skärps och för att minska klimatutsläppen förlängs också satsningen på Klimatklivet. Industriklivet förstärks och breddas till att bland annat också inkludera strategiska viktiga insatser för biodrivmedel och batteriproduktion. Medel tillförs för att återställa våtmarker och CCS-teknik främjas för att uppnå negativa utsläpp. Miljöstyrningen i bonus–malus-systemet för lätta fordon förstärks och förenklas.

En förutsättning för Sveriges framtida välbefinnande är en skola präglad av kunskapsfokus och likvärdighet. Läraryrket stärks genom bättre möjligheter till kompletterande pedagogisk utbildning för akademiker och fortsatt utveckling av ett professionsprogram för lärare och rektorer.

Alla som varit med och byggt upp vårt land har rätt till trygghet under ålderdomen. Medel tillförs kommuner för att stärka äldreomsorgen. Det sista steget tas för att ta bort den återstående skillnaden i beskattning mellan pension och löneinkomst. Det innebär att skillnaden i beskattning kommer att vara borta den 1 januari 2023. Pensionerna höjs med ett nytt pensionstillägg, riktat till dem som arbetat länge men ändå har låg pension. Samtidigt justeras de pensionsrelaterade åldersgränserna för att upprätthålla pensionsnivåerna när vi lever allt längre. Åldersgränserna för rätt till sjukpenning, sjukersättning, a-kassa och ersättning från övriga trygghetssystem justeras i linje med pensionsåldern.

Hela landet ska ges möjlighet att växa. Resurser tillförs för ett landsbygdspaket som innehåller satsningar för livskraftiga landsbygder med konkurrenskraftiga gröna näringar, fler jobb och växande företag, samtidigt som värdefull miljö skyddas. Den digitala infrastrukturen stärks genom en snabbare bredbandsutbyggnad. Underhållet av vägar och järnvägar förbättras i hela landet.

Sverige ska vara ett tryggt land för alla, oavsett vem man är eller var man bor. Arbetet med att anställa 10 000 fler inom polisen till 2024 fortsätter och är centralt för att stärka polisens förmåga att bekämpa grov organiserad brottslighet. Kriminalvården får ökade medel, bland annat för att hantera den höga beläggningen på häkten och anstalter samt den planerade reformen om en förändrad straffrabatt för unga. Ett åtgärds paket genomförs för att lyfta utsatta områden med satsningar på bland annat skola, förskola, ökad statlig närvaro och att motverka brottslighet.

Legitimiteten i välfärdssystemen ska värnas. Skatte- och bidragsfusk undergräver förtroendet mellan människor och för samhället. Särskilt allvarligt är det när missbruket är systematiskt eller om det finns en koppling till organiserad brottslighet. Berörda myndigheter tillförs medel för att intensifiera arbetet med att motverka missbruket av välfärdssystemen och penningtvätt.

Pandemin har synliggjort behoven av att trygga samhällets försörjningsberedskap och av åtgärder för att samhällsviktig verksamhet ska fungera under en kris. Det civila försvaret ska förstärkas. Ökade medel för planering, kunskapsuppbyggnad och förmågeutveckling inom samhällsviktiga funktioner kommer att stärka totalförsvarets robusthet och uthållighet. Sverige behöver ett psykologiskt försvar anpassat efter dagens samhällsförhållanden och som bevarar det öppna samhällets fria kunskaps- och informationsutbyte. En myndighet för psykologiskt försvar inrättas 2022.

En starkt försvarsförmåga krävs för att öka tryggheten i Sverige och stabiliteten i vårt närområde. Det militära försvaret tillförs resurser i enlighet med Försvarsberedningens förslag.

Budgetpropositionen för 2021 bygger på en politisk överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna.

Tabell 1.1 Reformtabell

Miljarder kronor

	2021	2022	2023
En kraftfull grön ekonomisk återstart			
<i>Investeringar för hållbar tillväxt och klimatomställning</i>			
Energieffektivisering och renovering av bostadshus och utomhusmiljöer	0,90	2,40	1,00
Investeringsstöd för hyresbostäder		1,10	1,90
Omställning av transportsektorn	1,22	1,22	0,89
Justerade förmånsvärden för personbilar	-0,15	-0,73	-1,31
Förstärkt och förenklad miljöstyrning i bonus–malus-systemet	-0,33	-0,85	-1,38
Slopad nedsättning av energiskatt på bränslen i vissa sektorer	-0,15	-0,60	-0,60
Laddinfrastruktur för tunga fordon	0,50	0,55	
Stöd till kollektivtrafiken	2,00		
Underhåll av järnväg	0,50	0,50	0,50
Investeringar för att skydda naturen	1,59	1,67	0,61
Minska klimatutsläppen	1,88	1,14	0,52
Åtgärder och skydd för värdefull natur	0,60	0,25	
Skattereduktion för installation av grön teknik	0,20	0,20	0,20
Cirkulär ekonomi	0,15	0,14	0,01
<i>Rusta välfärden för framtidens jobb</i>			
Generella statsbidrag till kommuner och regioner	10,00	5,00	
En förbättrad äldreomsorg	4,00	4,00	4,00
Äldreomsorgslyftet	1,70	0,51	0,21
Återhämtningsbonus i vård och äldreomsorgen	0,30	1,00	1,00
Vårdskuld och fortsatt covid-19-vård	4,00	4,00	
Bekämpa psykisk ohälsa	1,18	1,18	
Fortsatt testning och smittspårning	2,00		
Skolsatsning för att hantera utbildningsskulden till följd av pandemin	1,00		
Insatser för en skola präglad av kunskapsfokus och likvärdighet	0,27	0,26	0,33
Höjd schablonersättning i assistansersättningen	0,47	0,47	0,47
Stärkt förlossningsvård och primärvård	0,80	0,80	
Kommundelegeration inkl. medel till kommuner med högt flyktingmottagande	0,45	0,25	0,25
Ett nytt pensionstillägg	2,17	6,19	5,86
Sänkt skatt för personer över 65 år	2,36	2,36	2,36
Pensionsgruppens överenskommelse: justerade åldersgränser	0,02	0,03	-0,79
Höjt underhållsstöd	0,10	0,20	0,20
Stärkt kultur och civilsamhälle	1,88	0,58	0,53
<i>Fler ska komma i arbete</i>			
Sänkt arbetsgivaravgift för unga	7,52	8,95	1,43
Skattereduktion för investeringar	5,50	1,40	0,10
Skattereduktion för arbetsinkomster för att hantera ökade arbetskostnader till följd av pandemin	5,00	5,00	
Avskaffad schablonintäkt på uppskovsbelopp	1,72	1,72	1,72

Nedsättning av arbetsgivaravgifter för upp till två anställda	0,02	0,14	0,18
Förlängt omställningsstöd samt omsättningsstöd för enskilda näringsidkare	3,50		
Ett konkurrenskraftigt näringsliv	0,15		
En ny forsknings- och innovationsproposition	3,40	3,16	3,30
Sänkta arbetsgivaravgifter för personer som arbetar med forskning eller utveckling	0,25	0,48	0,47
<i>Ekonomisk trygghet och omställning till nästa jobb</i>			
Höjda ersättningsnivåer i arbetslöshetsförsäkringen	5,70	4,78	
Reformerad arbetsförmedling och fler matchningstjänster	1,99	2,05	2,80
Stöd till personer långt ifrån arbetsmarknaden	0,60	0,20	0,10
Fler utbildningsplatser	4,02	4,34	1,44
<i>Hela landet ska växa</i>			
En konkurrenskraftig jordbruks- och livsmedelssektor	2,26	2,37	0,12
Underhåll av vägar	0,50	0,50	0,50
Övriga insatser för att hela landet ska växa	0,15	0,09	0,08
Bredbandsutbyggnad	1,40	0,50	0,10
Pausad BNP-indexering för drivmedel	0,94	1,80	1,72
<i>Sverige ska vara ett tryggt land för alla</i>			
10 000 fler polisanställda		1,65	1,65
Förstärkning rättsväsendet	2,34	1,69	2,01
Motverka fusk	0,26	0,24	0,24
Utökade medel till skolor i utsatta områden	0,39	0,42	0,41
Sociala insatser i socioekonomiskt utsatta områden	0,25	0,25	0,25
Förstärkning av språklyftet i förskolan	0,10	0,10	0,10
<i>Stärkt beredskap i en ny tid</i>			
Förstärkning civilt försvar	1,00	1,49	2,47
Förstärkning militära försvaret			5,00
<i>Skatteförändringar</i>			
Sänkt inkomstskatt ¹	5,01	7,13	13,48
varav skattereduktion för förvärvsinkomster	8,49	10,61	16,96
varav tidigare avisering	-3,48	-3,48	-3,48
Höjd skatt på finanssektorn			-1,00
Övriga skatteförändringar	1,83	0,24	-4,65
Övriga reformer	8,04	1,00	1,44
Effekt offentliga finanser	105,41	85,49	52,22

¹ Den lagstiftning som ska tas fram inom ramen för denna åtgärd inkluderar också den avisering om sänkt skatt på jobb och företagande på 3,48 miljarder kronor per år som gjordes i Budgetpropositionen för 2020. Den sammanlagda skattesänkningen uppgår då till 8,49 miljarder kronor 2021, 10,61 miljarder kronor 2022, 16,96 miljarder kronor 2023.

Källa: Egna beräkningar.

1.2 Utsikter för svensk ekonomi

Historiskt ras i världsekonomin

Pandemin och dess följdverkningar har drastiskt förändrat utsikterna för världsekonomin. De restriktioner som länder har infört för att minska smittspridningen har tillsammans med beteendeförändringar fått en mycket stor påverkan på den ekonomiska utvecklingen.

Den ekonomiska aktiviteten i världen sjönk kraftigt under första halvåret 2020. Hastigheten och storleken på nedgången är unik och betydligt större än under den senaste finanskrisen. Månadsstatistik för detaljhandeln och industriproduktionen tyder, tillsammans med bland annat uppgifter om befolkningens rörelsemönster och korttransaktioner, på att konjunkturen bottnade i euroområdet och USA i april 2020. Sedan dess har detaljhandeln tydligt återhämtat sig, medan uppgången i industriproduktionen och exporten endast varit begränsad. I Kina, vars ekonomi drabbades först av pandemin, har återhämtningen kommit längre och BNP steg kraftigt under andra kvartalet 2020. Kinesisk industri har i princip återhämtat hela nedgången, medan detaljhandeln inte återhämtat sig i samma utsträckning.

Nedgången i ekonomin har medfört en svagare arbetsmarknad i många länder. I USA minskade sysselsättningen mycket kraftigt under det första halvåret 2020. Sysselsättningen har minskat mindre i de europeiska ekonomierna, där en möjlig förklaring är att en stor andel anställda omfattas av olika varianter av permitteringssystem med offentligt stöd.

Den återhämtning som har inletts i världsekonomin understöds av penningpolitiska stimulanser, men framför allt av en mycket expansiv finanspolitik. De största finanspolitiska stimulanserna har genomförts av enskilda länder, men även EU:s återhämtningsplan bedöms bidra till att stimulera den europeiska ekonomin. Det förväntas dock ta flera år för många ekonomier att nå ett neutralt konjunkturläge. Utvecklingen tyngs av att det råder en fortsatt stor osäkerhet kring hur pandemin kommer att utvecklas. Restriktioner och rekommendationer om bland annat fysisk distansering antas kvarstå i viss utsträckning en tid framöver. Lägre inkomster, försämrade arbetsmarknadsutsikter och en fortsatt hög osäkerhet väntas även fortsättningsvis dämpa hushållens konsumtion och företagens investeringar. Först i slutet av 2021 väntas BNP-nivån i USA och euroområdet vara tillbaka på samma nivå som före nedgången.

Även svensk ekonomi drabbas hårt

Även Sveriges BNP föll kraftigt under andra kvartalet 2020. Nedgången var den största som någonsin uppmätts ett enskilt kvartal sedan mätningarna inleddes 1980, och berodde främst på fallande export och hushållskonsumtion. Sveriges exportorienterade ekonomi påverkades tydligt av minskad efterfrågan och nedstängningar i omvärlden.

Svensk ekonomi tycks ha bottnat under våren 2020 och väntas, likt omvärlden, återhämta sig under andra halvåret 2020. Förtroendeindikatorer har börjat stiga igen, men från låga nivåer. Det bedöms ta flera år innan lågkonjunkturen är över. Regeringens expansiva finanspolitik bidrar dock till att stimulera ekonomin och påskynda återhämtningen. BNP bedöms sammantaget minska tydligt 2020, för att sedan öka 2021, se tabell 1.2. Det förväntas dröja till slutet av 2021 innan BNP är på samma nivå som före virusutbrottet. Resursutnyttjandet väntas vara betydligt lägre än normalt och svensk ekonomi bedöms befinna sig i en djup lågkonjunktur både 2020 och 2021.

Den ekonomiska återhämtningen väntas, precis som under tidigare ekonomiska nedgångar, variera mellan länder beroende på bland annat näringslivsstruktur, omvärldsberoende och skuldsättning. För svensk ekonomi är internationell handel viktig. Uppåt 50 procent av BNP består av export och utrikeshandeln är i hög grad beroende av globala värdekedjor. Samtidigt ger Sveriges låga offentliga skuld goda förutsättningar att stödja företag och hushåll som har drabbats hårt av pandemin.

Hushållens konsumtion föll första halvåret 2020 snabbare än vad som någonsin tidigare uppmätts. Fallet berodde till stor del på restriktioner som syftade till att minska smittspridningen och förändringar i beteendemönster, till exempel ett minskat resande och ändrade umgängesformer. Konsumtionen av hotell-, restaurang- och resetjänster samt kultur- och idrottsevenemang minskade särskilt tydligt. Vissa indikatorer, såsom korttransaktionsdata, tyder emellertid på att en gradvis återhämtning av hushållens konsumtion har inletts. Ett försämrat arbetsmarknadsläge och osäkerhet om pandemins fortsatta utveckling väntas dock hålla tillbaka återhämtningen. Korttidspermitteringen och förstärkningarna i arbetslöshetsförsäkringen bidrar till viss del att hålla uppe hushållens konsumtion trots det försämrade arbetsmarknadsläget. Sammantaget bedöms hushållens konsumtion minska med 4,7 procent 2020. Senast hushållens årliga konsumtion utvecklades negativt var under 90-talskrisen, då den minskade med 2,8 procent 1993.

Skatteinkomsterna i kommunsektorn väntas växa långsammare än normalt under 2020, men eftersom regeringen har tillfört medel under våren väntas den offentliga konsumtionen ändå hållas uppe. Ytterligare medel avses tillföras 2021. Åren 2020 och 2021 förväntas den offentliga konsumtionen öka i linje med det historiska genomsnittet.

De fasta bruttoinvesteringarna föll tydligt under första halvåret 2020. Den förhöjda osäkerheten, främst kopplad till hur snabbt ekonomin återhämtar sig, medför att företag skjuter upp investeringar. Indikatorer pekar också på ett lågt kapacitetsutnyttjande inom industrin, vilket tyder på dämpade investeringsutsikter. Byggindustrin har hittills inte påverkats i samma utsträckning av lågkonjunkturen som andra branscher, men en successiv nedgång väntas. Bostadsinvesteringarna väntas minska, men med en viss fördröjning jämfört med näringslivets övriga investeringar, då nybyggnationen bedöms sjunka mer gradvis. De offentliga investeringarna bedöms däremot öka betydligt mer 2020 än vad de gjorde 2019. Statliga investeringar i bland annat infrastruktur ligger bakom den starkare utvecklingen. Sammantaget bedöms de totala investeringarna falla kraftigt 2020 för att sedan öka 2021. Det tar dock tid att återhämta det stora fallet och investeringarna bedöms i slutet av 2021 fortfarande ligga på en lägre nivå än 2019.

Utbudsstörningar och fallande efterfrågan i omvärlden har drabbat exportindustrin hårt. Flera indikatorer, till exempel företagens exportordergång, är fortsatt på låga nivåer. Såväl exporten som importen väntas minska påtagligt 2020, för att sedan återhämta sig 2021, i takt med att omvärldsefterfrågan stiger. Lågkonjunkturen i omvärlden bidrar, tillsammans med att kronan har förstärkts sedan april 2020, till att det väntas ta tid innan exporten åter når de nivåer som rådde före pandemin. Enskilda länders exportrestriktioner och gränshinder inom EU och Norden har försvårat handel och varuflöden för industrin generellt och för medicinteknisk utrustning specifikt.

Situationen på arbetsmarknaden försämrades betydligt under första halvåret 2020. Sysselsättningsgraden har fallit kraftigt, särskilt bland kvinnor, i synnerhet utomeuropeiskt födda kvinnor, personer med eftergymnasial utbildning och unga. Sysselsättningsgraden är dock fortfarande relativt hög i internationell jämförelse. Eftersom arbetskraften har minskat mindre än sysselsättningen har arbetslösheten

ökat. Ökningen har skett i alla grupper, men framför allt bland unga. Arbetslösheten har stigit något mer bland män än bland kvinnor, trots att kvinnors sysselsättningsgrad minskat mer. Det följer av att många kvinnor har lämnat arbetskraften. Den ökande arbetslösheten har inte varit jämnt fördelad regionalt utan vissa delar av landet har haft en kraftigare ökning än andra.

När efterfrågan i ekonomin stiger och produktionen gradvis ökar, väntas även arbetsmarknaden återhämta sig. Flera arbetsmarknadsindikatorer, till exempel företagens anställningsplaner, har förbättrats något efter de extremt låga nivåer som noterades under våren. Sysselsättningen väntas dock minska kraftigt 2020. Fallet begränsas av att företagen i stor utsträckning nyttjar möjligheten till korttidspermittering. Sysselsättningen bedöms öka något 2021, men det sker långsamt eftersom många företag i första hand ökar produktionen genom att öka arbetstiden bland redan anställda när korttidspermitteringar fasas ut. Arbetslösheten bedöms öka både 2020 och 2021. Risken för att bli långvarigt arbetslös är särskilt stor i grupper som redan tidigare hade en svag förankring på arbetsmarknaden, till exempel bland utomeuropeiskt födda och personer som saknar gymnasial utbildning.

Inflationen, mätt med konsumentprisindex med fast bostadsränta (KPIF), utvecklades svagt under det första halvåret 2020. Utvecklingen bedöms fortsätta så även framöver, vilket primärt förklaras av låga energipriser. Ett lågt resursutnyttjande i Sverige och omvärlden väntas dämpa inflationen främst 2020, men även 2021. Centralbanker världen över väntas hålla styrräntorna låga en längre tid i syfte att stimulera efterfrågan och i förlängningen inflationen. De låga styrräntorna och omfattande köp av tillgångar, till exempel statsobligationer, bidrar till att ränteläget bedöms bli lågt en tid framöver.

Tabell 1.2 Makroekonomiska nyckeltal

Procentuell förändring om inte annat anges. Utfall 2019, prognos 2020–2023

	2019	2020	2021	2022	2023
BNP ¹	1,2	-4,6	4,1	3,8	2,7
BNP, kalenderkorrigerat ¹	1,2	-4,9	4,0	3,8	2,9
BNP-gap ²	0,7	-5,9	-3,8	-1,8	-0,6
Produktivitet ^{3,4}	1,7	-0,7	0,9	2,0	1,3
Arbetade timmar	-0,3	-4,3	3,0	1,8	1,6
Sysselsatta, 15–74 år	0,7	-2,1	0,3	2,4	1,7
Sysselsättningsgrad, 15–74 år ⁵	68,3	66,6	66,5	67,8	68,7
Sysselsättningsgrad, 20–64 år ⁵	82,1	80,2	80,1	81,7	82,8
Arbetslöshet, 15–74 år ⁶	6,8	9,0	9,5	8,1	7,1
Timlön ⁷	2,6	1,8	2,2	2,5	2,8
KPI	1,8	0,3	1,1	1,0	1,3
KPIF	1,7	0,3	1,2	1,4	1,7
Reporänta	-0,3	0,0	0,0	-0,3	-0,5
BNP omvärlden, KIX-vägd ⁸	1,9	-5,7	5,4	3,8	2,9

¹ Fasta priser.

² Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP i procent av potentiell BNP. Potentiell BNP är en bedömning.

³ Förädlingsvärde i hela ekonomin till baspris per arbetad timme.

⁴ Enligt nationalräkenskaperna, kalenderkorrigerad.

⁵ Procent av befolkningen.

⁶ Procent av arbetskraften.

⁷ Timlön enligt Konjunkturlönestatistiken är en prognos även för 2019.

⁸ BNP-prognoser för omvärlden sammanviktade med KIX-vikter, ett mått på respektive lands betydelse för svensk utrikes handel.

Källor: Statistiska centralbyrån, Macrobond, Medlingsinstitutet och egna beräkningar.

Tillfälligt svagare finanser i den offentliga sektorn

Sverige har goda offentligfinansiella förutsättningar att hantera den lågkonjunktur som följer av pandemin. En ansvarsfull finanspolitik har bidragit till att den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld är låg i historisk och internationell jämförelse, motsvarande cirka 35 procent av BNP 2019.

De offentliga finanserna väntas försvagas kraftigt under 2020. Försvagningen är framför allt en följd av regeringens finanspolitiska åtgärder, men även en konsekvens av konjunkturedgången. Det finansiella sparandet väntas förstärkas i takt med att ekonomin återhämtar sig. Eftersom nedgången bedöms vara tillfällig påverkas det strukturella sparandet mindre än det finansiella. Det strukturella sparandet bedöms dock uppvisa underskott fram till och med 2022. Till följd av det försämrade sparandet stiger bruttoskulden snabbt mellan 2019 och 2020, men sjunker därefter som andel av BNP.

Tabell 1.3 Den offentliga sektorns finanser

Procent av BNP om inte annat anges. Utfall 2019, prognos 2020–2023

	2019	2020	2021	2022	2023
Finansiellt sparande, mdkr	15	-268	-177	-85	16
Procent av BNP	0,3	-5,5	-3,5	-1,6	0,3
Varav stat	1,3	-5,1	-2,7	-0,9	0,9
Varav ÅP	0,1	-0,1	-0,1	0,0	0,1
Varav kommunsektor	-1,1	-0,3	-0,7	-0,7	-0,7
Strukturellt sparande, procent av potentiell BNP	0,3	-2,6	-1,0	-0,3	0,8
Konsoliderad bruttoskuld	1 765	2 070	2 169	2 237	2 231
Procent av BNP	35,2	42,6	42,3	41,4	39,5

Anm.: Förstärkningen som kan ses i slutet av perioden är främst en följd av att den finanspolitik som hittills aviseras i mindre utsträckning omfattar 2023.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Stor osäkerhet om hur djup och långvarig lågkonjunkturen blir

Den ekonomiska utvecklingen som beskrivits ovan är regeringens huvudscenario. Utvecklingen i den globala och svenska ekonomin är dock fortsatt mycket osäker och det är viktigt att belysa faktorer som kan leda till en svagare eller starkare ekonomisk utveckling.

Risken för att utvecklingen blir sämre än i huvudscenariot är framför allt kopplad till ökad smittspridning. Restriktioner för att begränsa smittspridningen kan komma att återinföras, förlängas och utökas i både Sverige och omvärlden. Det skulle påverka hushållens konsumtion och företagens investeringsvilja negativt och göra den ekonomiska återhämtningen än mer utdragen. En mer långvarig smittspridning kan även påverka länders produktionskapacitet, till exempel om leverans- och värdekedjor störs av omfattande konkurser.

Efter det stora fallet på världens börser i mars 2020 stabiliserades utvecklingen på de finansiella marknaderna under resten av våren och sommaren. Det finns dock fortsatt en risk att tillgångs- och bostadspriser påverkas. Ett prisfall på till exempel bostäder och kommersiella fastigheter skulle kunna förvärra lågkonjunkturen ytterligare.

Ytterligare en osäkerhetsfaktor är vilka effekter den ekonomiska nedgången, den pågående pandemin och den politiska utvecklingen kommer att ha på världshandeln. Redan före utbrottet präglades världshandeln av handelskonflikten mellan USA och Kina. Spänningarna mellan länderna har ökat under våren och sommaren, bland annat i samband med att företrädare för USA uttalat att Kina har undanhållit information

om virusutbrottet och USA:s ställningstagande om att Hongkong inte längre är autonomt i förhållande till Kina. Kina kommer sannolikt inte heller fullfölja sina åtaganden inom det så kallade Fas 1-avtalet, det vill säga handelsavtalet som tecknades mellan USA och Kina i slutet på 2019. Den fortsatt ansträngda relationen minskar sannolikheten att länderna kommer överens om ett utökat handelsavtal, vilket ökar risken för en dämpad världshandel. Även formerna för Storbritanniens utträde ur EU och den framtida relationen dem emellan kommer att påverka världshandeln. En alltmer utbredd protektionism kan innebära en svagare global tillväxt, och därmed sämre utsikter för svensk export.

Den ekonomiska nedgången riskerar dessutom att leda till negativa effekter på lång sikt. En snabbt stigande arbetslöshet kan, i kombination med att människor inte får möjlighet att ställa om när branschstrukturer förändras, medföra att arbetslösheten blir kvar på en högre nivå. Långa perioder av arbetslöshet riskerar att försämra arbetslösas yrkeskunskaper och försvåra matchningen på arbetsmarknaden. Effekterna kan medföra att redan svaga grupper drabbas särskilt hårt. En stor osäkerhet bidrar även till minskad riskvilja, vilket kan hålla tillbaka investeringar och dämpa produktivitets-tillväxten. Sammantaget riskerar detta att leda till en lägre tillväxt på lång sikt.

Den ekonomiska utvecklingen kan också bli starkare än vad som antas i huvudscenariot, framför allt om smittspridningen minskar i snabbare takt och förblir under kontroll. En sådan utveckling skulle påskyndas om ett effektivt vaccin tas fram tidigare än förväntat eller om andra läkemedel visar sig vara effektiva. Det kan också finnas ett uppdämt behov av att konsumera och investera, vilket kan förstärka återhämtningen i ekonomin när länder lättar på restriktioner. Många länder planerar därutöver att introducera nya stödpaket för att återstarta sina ekonomier. En starkare ekonomisk utveckling i omvärlden skulle gynna svensk exportindustri.

Utöver pandemin finns även andra osäkerhetsfaktorer. Klimatförändringar, extrema väderhändelser och förlust av biologisk mångfald utgör risker för den globala ekonomin, eftersom de kan medföra stora kostnader för både enskilda, företag och samhället som helhet. För att hantera dessa risker, och säkerställa en hållbar ekonomisk utveckling, bör stabiliseringspolitiska åtgärder inriktas på investeringar i en grön omställning.

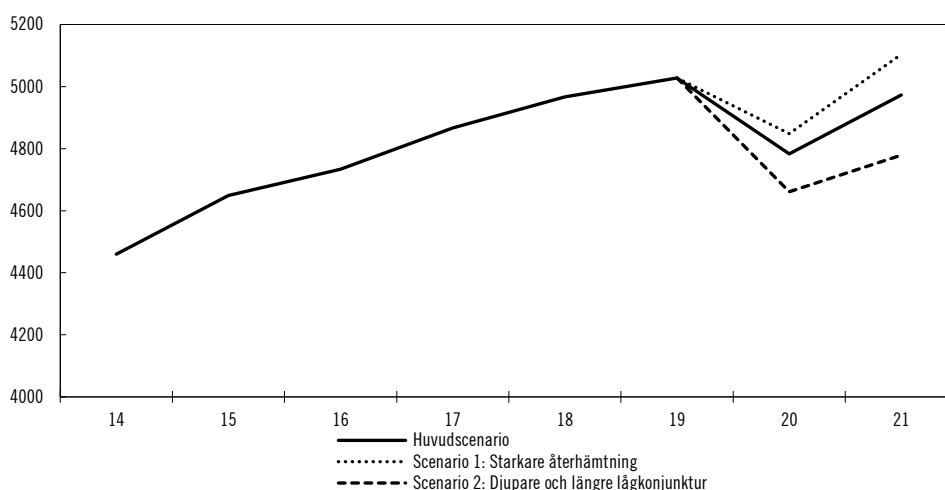
Alternativscenarier

Två alternativa scenarier belyser hur känsliga prognoser för den ekonomiska utvecklingen är för olika antaganden om pandemins utveckling (se diagram 1.1). I scenario 1 antas smittspridningen i Sverige och omvärlden avta tidigare och snabbare än den gör i huvudscenariot. I ett sådant scenario stärks tillförsikten hos ekonomins aktörer, i såväl Sverige som i omvärlden, snabbare än i huvudscenariot. Det medför att hushållen vågar konsumera mer än i huvudscenariot och att företagets investeringar inte hålls tillbaka lika mycket. Ekonomin återhämtar sig därmed snabbare från den djupa lågkonjunkturen, BNP-fallet 2020 blir mindre än i huvudscenariot och tillväxten högre 2021, med en lägre arbetslöshet än i huvudscenariot som följd.

I scenario 2 antas smittspridningen i Sverige och omvärlden avta senare och långsammare än i huvudscenariot. Oron för smittspridningen håller tillbaka konsumtionen och investeringar, vilket ger upphov till en mer negativ ekonomisk utveckling 2020 och en långsammare återhämtning 2021. Den lägre efterfrågan innebär också att arbetslösheten blir högre än i huvudscenariot.

Diagram 1.1 Alternativa scenarier

BNP, miljarder kronor

Anm.: Kalenderkorrigerade värden. I alternativscenarierna har hänsyn även tagits till kompletterande penningpolitiska åtgärder.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

1.3 Uppföljning av de budgetpolitiska målen

De budgetpolitiska målen är en del av det finanspolitiska ramverket och skapar förutsättningar för att uppnå de politiska målen på ett sätt som är offentligfinansierbart. De budgetpolitiska målen består av ett överskottsmål för den offentliga sektorn, ett skuldankare för offentlig sektor, ett utgiftstak för staten samt det så kallade kommunala balanskravet. Det finanspolitiska ramverket ger samtidigt stor handlingsfrihet att bedriva en aktiv finanspolitik i stabiliseringspolitiskt syfte vid allvarliga ekonomiska nedgångar.

Lågkonjunkturen motiverar en avvikelse från överskottsmålet

Överskottsmålet är ett mål för den offentliga sektorns finansiella sparande. Det finansiella sparandet ska, i genomsnitt över en konjunkturcykel, uppgå till en tredjedels procent av BNP. Målet följs upp med det strukturella sparandet. En avvikelse från överskottsmålet anses föreligga om det strukturella sparandet tydligt avviker från målnivån det innevarande eller det närmast följande budgetåret. Att sparandet avviker från målet kan ha flera olika orsaker.

Det strukturella sparandet bedöms uppgå till -2,6 procent av potentiell BNP 2020 och -1,0 procent 2021. Regeringen bedömer att det föreligger en tydlig avvikelse från överskottsmålet. Avvikelsen är motiverad av stabiliseringspolitiska skäl med anledning av de stora ekonomiska konsekvenser som lågkonjunkturen medför. Regeringen avser att, när de ekonomiska förhållandena medger det, återföra det strukturella sparandet till överskottsmålet.

Bruttoskulden är fortfarande låg i jämförelse med övriga EU

Skuldankaret är ett riktmärke för den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld, och är fastställt till 35 procent av BNP. Ankaret styr inte finanspolitiken på kort sikt, utan ska i huvudsak användas för att utvärdera om överskottsmålet behöver anpassas för att säkerställa hållbarheten och marginalerna i de offentliga finanserna.

Regeringen ska varje år redogöra för bruttoskuldens utveckling i den ekonomiska vårpropositionen. Om skuldkvoten avviker med mer än 5 procent av BNP från skuldankaret ska regeringen i samband med vårpropositionen lämna en skrivelse till riksdagen och förklara vad som orsakat avvikelsen och hur den ska hanteras.

I 2020 års ekonomiska vårproposition bedömdes bruttoskulden vara förenlig med skuldankarets riktmärke på 35 procent av BNP, men sedan dess har bruttoskulden ökat påtagligt och väntas bli 42,6 procent av BNP 2020. Ökningen förklaras framför allt av de finanspolitiska åtgärder som har vidtagits, men även av inbromsningen i ekonomin. Skulden förväntas stiga snabbare än under finanskrisen 2008 och 2009, och beräknas överstiga 40 procent av BNP 2020, vilket utgör den övre gränsen för intervallet för skuldankaret. Bruttoskulden bedöms dock fortfarande bli låg i jämförelse med EU:s övriga medlemsstater. Skulden beräknas dessutom vara lägre i Sverige efter nedgången än vad den var för flertalet länder inom EU före konjunktturnedgången. Europeiska kommissionen beräknar att den genomsnittliga skuldkvoten i EU kommer att uppgå till cirka 95 procent av BNP 2020.

Utgiftstakets nivåer bör höjas för 2021 och 2022 men inte för 2023

Utgiftstaket utgör en övre gräns för utgiftsnivån i statens budget och beslutas oftast för tre år framåt. För att utgiftstaket ska kunna främja en kontrollerad utgiftsutveckling, och vara ett stöd för att uppnå överskottsmålet och långsiktigt hållbara finanser, är det en grundläggande förutsättning att takets nivå i normalfallet inte ändras. Det finns dock inte några formella hinder för riksdagen att besluta om att ändra en tidigare fastställd nivå på utgiftstaket. Nivån kan exempelvis ändras om finanspolitiken behöver anpassas till betydande nya yttre förutsättningar, men det bör endast ske i ytterst sällsynta fall.

Med anledning av effekterna av spridningen av covid-19 föreslog regeringen i propositionen Vårändringsbudget för 2020 en höjning av utgiftstakets nivå med 350 miljarder kronor för att kunna vidta nödvändiga åtgärder. Regeringen aviserade även att den avsåg återkomma i budgetpropositionen gällande utgiftstakets nivåer för 2021 och 2022 om det bedömdes nödvändigt.

För att motverka den djupa lågkonjunktur som pandemin orsakat bedriver regeringen en mycket expansiv finanspolitik. Det är också osäkert hur utvecklingen kommer att se ut framöver och om det kan uppstå behov av ytterligare statliga åtgärder för att stötta ekonomin. Givet den allvarliga situationen och den fortsatta osäkerheten anser regeringen att det av finanspolitiska skäl är motiverat att höja utgiftstakets nivåer 2021 och 2022 med 250 respektive 130 miljarder kronor. Konsekvenserna för de offentliga finansernas långsiktiga hållbarhet av höjningarna bedöms vara begränsade då regeringen föreslår att utgiftstaket för 2023 fastställs på en nivå som är i linje med hur regeringen sett på utgiftstakets nivå före krisen. I enlighet med budgetlagen (2011:203) föreslår regeringen i denna proposition en nivå på utgiftstaket för det tredje tillkommande året, det vill säga 2023 (se tabell 1.4). Den föreslagna nivån motsvarar regeringens bedömning av nivån för 2023 i 2020 års ekonomiska vårproposition efter tekniska justeringar.

Tabell 1.4 Utgiftstakets nivåer

Miljarder kronor om inte annat anges

	2020	2021	2022	2023
Av riksdagen beslutade nivåer på utgiftstaket	1 742	1 443	1 502	
Regeringens förslag till nivå på utgiftstaket	1 743	1 695	1 634	1 539
Utgiftstak, procent av potentiell BNP	33,8	31,8	29,7	27,1
Utgiftstak, procent av BNP	35,9	33,0	30,2	27,2
Takbegränsade utgifter	1 545	1 494	1 479	1 459
Budgeteringsmarginal	198	201	155	80

Källa: Egna beräkningar.

1.4 Reform

Den ekonomiska politiken har två övergripande syften. Den ekonomiska återhämtningen ska understödjas med ett kraftfullt grönt återstartspaket. Samtidigt ska samhällsproblemen bekämpas långsiktigt så att Sverige står starkare efter krisen.

En kraftfull grön ekonomisk återstart

En tillfälligt expansiv finanspolitik behövs för att så snabbt som möjligt ta Sverige ur lågkonjunkturen. Regeringen föreslår därför omfattande gröna investeringar, resurstillskott till välfärden och skattesänkningar på jobb och företagande. Dessutom förbättras möjligheterna till omställning på arbetsmarknaden för den som vill eller behöver ställa om. Åtgärderna bidrar till att öka takten i klimatomställningen, stödja återhämtningen och öka sysselsättningen i hela landet.

Investeringar för hållbar tillväxt och klimatomställning

Som ett steg i den gröna återstarten föreslår regeringen åtgärder som skapar fler jobb och bidrar till minskade utsläpp. Regeringen föreslår att en statlig grön kreditgaranti införs, som utifrån teknikneutrala kriterier ges för större industriinvesteringar som bidrar till att nå målen i miljömålssystemet och det klimatpolitiska ramverket. Dessutom föreslås investeringar i energieffektivisering och renovering av flerbostadshus.

Åtgärder vidtas också för att stimulera bostadsinvesteringar. Pandemin riskerar att leda till minskat bostadsbyggande, vilket i sin tur hämmar den ekonomiska återhämtningen. Regeringen föreslår att investeringsstödet för hyresbostäder och bostäder för studerande förstärks så att fler projekt kan beviljas stöd. Stödet syftar till att bidra till produktion av bostäder som fler hushåll har råd med, bland annat viks en andel av bostäderna till sociala kontrakt och unga.

Ett ytterligare steg i den gröna återhämtningen är investeringar för transportsektorns omställning. Regeringen föreslår investeringar för att elektrifiera tunga vägtransporter i närtid. Vidare föreslås att medel tillförs för att stärka järnvägens konkurrenskraft genom att förlänga och vidareutveckla miljökompensationen för godstransporter på järnväg samt genom att förbättra mobiluppkopplingen på fjärrtåg. Regeringen föreslår att det statliga bolaget Green Cargo AB tillförs ett kapitaltillskott för att möjliggöra nödvändiga investeringar. Vidare föreslår regeringen en förstärkning av järnvägsunderhållet och en utökning av stadsmiljöavtalen med särskilt fokus på att främja cykling. För att stärka biogasproduktionen föreslår regeringen att stödet för produktion av biogas förlängs under 2021.

Investeringar i infrastruktur är ett effektivt sätt att stimulera ekonomin och skapa arbetstillfällen i hela landet. Underhållet av väg, med fokus bland annat på det finmaskiga vägnätet på landsbygden, förstärks därför. Den pågående pandemin visar på vikten av snabb digital omställning både inom den offentliga förvaltningen och samhället i stort. Regeringen föreslår ökade investeringar för bättre förutsättningar för informationsutbyte och delning av data. Regeringen föreslår vidare ett stöd till de regionala kollektivtrafikmyndigheterna. En utgångspunkt för stödet är att utbudet ska upprätthållas i tillräcklig omfattning för att undvika trängsel och ökad smittspridning. Pandemin har medfört förändrade resmönster och nya rutiner för bland annat digitala möten på många arbetsplatser, däribland vid svenska myndigheter. Mot denna bakgrund föreslås en generell besparing på myndigheternas anslag för förvaltningskostnader.

Åtgärder för värdefull natur bidrar till den gröna återstarten. Regeringen föreslår att resurser tillförs för skötsel av naturreservat och upprustning av anläggningar för

friluftsliv, samt till gröna naturnära jobb. Regeringen föreslår vidare ett antal åtgärder för att gynna den biologiska mångfalden, bland annat medel för åtgärder för hav- och vatten och bekämpning av invasiva arter. En större satsning görs för att återställa våtmarker, vilket ger betydande klimatvinster samtidigt som den biologiska mångfalden stärks. Regeringens satsning på sanering av förorenade områden minskar spridningen av farliga ämnen.

Rusta välfärden för framtidens jobb

Pandemin har satt välfärden under press. Brister i välfärden har uppdragats, inte minst inom äldreomsorgen. En stor andel av den planerade vården har senarelagts och en så kallad vårdskuld har byggts upp. Det krävs åtgärder som stärker välfärden och bidrar till en bättre sjukvård och en tryggare äldreomsorg. Kommunsektorn fick i samband med propositionen Vårändringsbudget för 2020 besked om permanent ökade generella statsbidrag från och med 2021 med 12,5 miljarder kronor. Regeringen föreslår nu ytterligare generella resursförstärkningar till kommunsektorn 2021 och 2022. Resurstillskotten bidrar till en god tillgång till vård, skola och omsorg av hög kvalitet.

Ytterligare resurser föreslås till kommunsektorn för 2020 för att täcka merkostnader som till följd av pandemin uppstått för hälso- och sjukvård, äldreomsorg och omsorg om personer med funktionsnedsättning. Regeringen föreslår även att kommunerna tillförs medel riktade till skolväsendet för att ge barn och elever bättre förutsättningar att nå målen för utbildningen.

En trygg äldreomsorg för alla kräver god bemanning, stärkta yrkeskunskaper och en förbättrad arbetsmiljö. Regeringen föreslår att en återhämtningsbonus inom vården och äldreomsorgen införs som förbättrar arbetsmiljön och skapar möjligheter för nya arbetstidsmodeller. Regeringen föreslår vidare att äldreomsorgslyftet utökas för att fler kvinnor och män ska utbilda sig till undersköterska eller vårdbiträde.

För att kunna säkra ett akut omhändertagande av patienter med covid-19 eller andra akuta och svåra sjukdomstillstånd under pandemin har hälso- och sjukvården behövt senarelägga många planerade åtgärder. För att stödja hälso- och sjukvårdens hantering av vårdskulden och fortsatt vård kopplad till covid-19 föreslås att de riktade resurserna ökas 2021 och 2022. Pandemin har varit påfrestande för många och ökat risken för psykisk ohälsa och sjukdom i befolkningen. Regeringen föreslår att medel avsätts för att stärka psykiatrin och den psykiska hälsan. Vidare tillförs medel för att stärka förlossningsvården, kvinnors hälsa och neonatalvården. Schablonen i den statliga assistansersättningen höjs.

Fortsatt testning och smittspårning av covid-19 är en viktig del i arbetet med att stoppa smittspridningen och en förutsättning för återhämtningen. Omfattande testning och aktiv smittspårning kommer att behöva fortsätta utföras, inte minst tills ett eller flera effektiva vaccin finns tillgängligt och vaccinering har inletts. Regeringen föreslår därför att medel för dessa ändamål tillförs för 2021.

Bättre villkor för företagande

Genom att stimulera investeringar och tillväxt i svenska företag ökas takten i den ekonomiska återstarten. För att stärka företagets konkurrenskraft behövs åtgärder som stärker incitamenten att öka och tidigarelägga investeringar. Regeringen avser därför att föreslå en skattereduktion för investeringar. En sådan stimulans minskar kostnaden för tidigarelagda investeringar med cirka 4 procent.

Skattesänkningar, bland annat inom ramen för den gröna skatteväxlingen, på inkomster, pension och andra socialförsäkringsförmåner stärker hushållens köpkraft, vilket bidrar till den ekonomiska återstarten. Pandemin har slagit hårt mot ungas

möjlighet till anställning och extrajobb. Unga kvinnor har varit särskilt drabbade. Regeringen föreslår att arbetsgivaravgifterna för personer mellan 19 och 23 år sänks till och med den 31 mars 2023. Nedsättningen av arbetsgivaravgifterna för den först anställda föreslås utvidgas. Regeringen föreslår även en tillfällig skattereduktion för arbetsinkomster för att hantera ökade arbetskostnader till följd av pandemin. För att stödja företag och företagare som är beroende av intäkterna från ett fåtal sommar-månader eller verkar i delar av landet där smittspridningen inträffat senare än i andra förlängs omställningsstödet för maj–juli 2020. Ett särskilt omsättningsstöd införs för enskilda näringsidkare för samma period som omställningsstödet, det vill säga mars–juli 2020.

Besöksnäringen föreslås stärkas genom bättre möjligheter för bland annat affärsutveckling, kompetensutveckling och en satsning på ekoturism. Business Swedens investeringsfrämjande verksamhet föreslås stärkas för att bibehålla och attrahera nya utländska investeringar.

Ekonomisk trygghet och omställning till nästa jobb

Den som förlorat arbetet behöver ekonomisk trygghet och ska möta både tydliga krav och goda möjligheter att ställa om till ett nytt jobb. Regeringen föreslår att de höjda ersättningsnivåerna i arbetslöshetsförsäkringen, samt lättnaden i arbetsvillkoret, som införts under pandemin förlängs tillfälligt fram till och med 2022. Utöver trygghet för den som är eller riskerar att bli arbetslös upprätthålls också hushållens köpkraft, vilket bidrar till den ekonomiska återhämtningen. Den framtida utformningen av arbetslöshetsförsäkringen har utretts och ska reformeras i linje med en flexicurity-modell. Den som står långt från arbetsmarknaden ska få stöd att komma i arbete. Regeringen föreslår därför ökade medel till upphandlade matchningstjänster, extratjänster och introduktionsjobb samt till det så kallade intensivåret. Samtidigt får Arbetsförmedlingen i uppdrag att stärka kontrollarbetet när det gäller arbetslösa sökaktiviteter och rapportering till arbetslöshetskassorna. Det ska göras en översyn i syfte att öka drivkrafterna till arbete i försörjningsstödet.

Alla ska ha goda möjligheter att utbilda sig till bristyrken och komma i arbete. Under en lågkonjunktur är det fler som vill och behöver utbilda sig, bland annat för att minska kompetensbrist inom vissa yrken och möta arbetsgivarnas behov av utbildad arbetskraft när ekonomin vänder. Det är särskilt viktigt att unga som är på väg ut i arbetslivet inte fastnar i långvarig arbetslöshet. Regeringen föreslår därför flera åtgärder som tillsammans förbättrar individens möjligheter till utbildning och praktik samt matchningen på arbetsmarknaden. Regeringen avser att underlätta för arbetslösa att studera inom det reguljära utbildningssystemet och tillföra medel till nya platser inom arbetsmarknadsutbildning. Utbildningsmöjligheterna under korttidspermittering ska förbättras. Kunskapslyftet ska fortsätta i hela landet. Regeringen föreslår medel till cirka 19 000 fler utbildningsplatser i yrkesinriktad kommunal vuxenutbildning, över 1 000 fler platser i yrkeshögskola och över 10 000 fler platser vid universitet och högskolor. Det ger bättre möjligheter till omställning och vidareutbildning. Även studiestödssystemet stärks, bland annat för att hantera fler studerande och för att öka möjligheten att studera högre upp i åldrarna.

Sverige ska stå starkare efter krisen

Vid sidan av pandemin fortsätter den långsiktiga kampen mot samhällsproblemen. Arbetslösheten, klimatförändringarna, de växande behoven i välfärden, klyftan mellan stad och land, den bristande integrationen, kunskapsresultaten i skolan och brottsligheten ska mötas med fortsatt reformarbete. Sverige ska vara ett samhälle präglad av frihet, gemenskap, sammanhållning och respekt för den enskilda människans vägval.

Fler ska komma i arbete

Fler ska komma i arbete och ta del av den frihet som kommer med jobb och egen inkomst. Vårt välstånd ska tryggas med en hög sysselsättning bland både kvinnor och män, starka drivkrafter att arbeta och bättre förutsättningar för företagande, innovation, export och jobbskapande, och med ett hållbart utnyttjande av våra naturresurser.

Arbete är den viktigaste förutsättningen för egen försörjning och deltagande i samhället. I en lågkonjunktur riskerar personer som redan tidigare hade en svag förankring på arbetsmarknaden att drabbas särskilt hårt, något som riskerar att leda till långtidsarbetslöshet och att personer lämnar arbetskraften. Regeringen föreslår att Arbetsförmedlingen tillförs medel för att hantera en växande arbetslöshet och säkerställa en ändamålsenlig lokal närvaro och likvärdig service i hela landet. Arbetsförmedlingen ska samtidigt reformeras i grunden och fristående aktörer ska matcha och rusta arbetssökande för de lediga jobben. Regeringen föreslår att Samhall tillförs medel för att underlätta för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga att få jobb.

Ett starkt och konkurrenskraftigt näringsliv skapar fler jobb och säkrar välfärdens finansiering i hela landet. Regeringen föreslår att det statliga forskningsinstitutet RISE:s testbäddar moderniseras för att hjälpa svenska företag att ligga i frontlinjen av den internationella teknikutvecklingen. Regeringen föreslår att rutavdraget utvidgas med fler tjänster och att taket höjs. Villkoren för Sveriges företagare ska förbättras.

För att underlätta för svenska företag att investera mer i ny teknik och högt kunskapsinnehåll avser regeringen föreslå att nedsättningen av arbetsgivaravgifter för personer som arbetar med forskning och utveckling förstärks ytterligare. För att stärka svenska företags konkurrenskraft kommer regeringen även att föreslå att skattelättnaden för experter, forskare och andra nyckelpersoner utvidgas från tre till fem år.

Sverige är en ledande forsknings- och innovationsnation, med en lång tradition av investeringar i forskning och utveckling som skapar hållbar tillväxt och jobb. Pandemin har visat på vikten av forskning och kunskap för att möta samhällsutmaningar. I den kommande forsknings- och innovationspolitiska propositionen avser regeringen presentera åtgärder för att stärka forskningens kvalitet i hela landet och värna den fria forskningen. Regeringen föreslår förstärkningar av anslagen till forskning och utbildning på forskarnivå vid universitet och högskolor för att främja forskning av hög kvalitet och skapa möjlighet för strategiska prioriteringar, gällande till exempel profilering eller forskares villkor. För att värna svensk forskning, och inte tappa kompetens i spåren av pandemin, tillförs universitet och högskolor en extra förstärkning redan 2021. Medel avsätts också för att stärka innovationssystemet genom insatser kopplade till regeringens samverkansprogram. Medel föreslås också tillföras för excellenscentra som främjar starka utbildnings- och forskningsmiljöer.

För att människor ska kunna flytta dit jobben finns behöver nyttjandet av bostadsbeståndet förbättras. Regeringen föreslår därför att schablonintäkten för uppskovsbelopp vid försäljning av privatbostad avskaffas. De nya reglerna föreslås omfatta både befintliga och framtida uppskov. Syftet med ändringen är att öka rörligheten på bostadsmarknaden genom att minska inlåsnings effekter.

Sverige ska bli ett fossilfritt föregångsland

Sverige ska gå före och visa att en fossilfri värld är möjlig. Klimatomställningen och omställningen till en cirkulär ekonomi medför goda möjligheter till jobb och företagande. För att minska klimatutsläppen i hela landet förstärker och förlänger regeringen Klimatklivet. För att fler näringsgrenar inom industrin ska få stöd till

insatser som bidrar till klimatomställningen föreslås Industriklivet förstärkas och breddas till att inkludera bland annat biodrivmedelsproduktion och batteritillverkning. Genom ett utökat deltagande i projekt av gemensamt europeiskt intresse (IPCEI) kan Sverige snabba på omställningen till ett hållbart samhälle. För att nå netto-noll utsläpp senast 2045, och möjliggöra negativa utsläpp därefter, föreslår regeringen att Energimyndigheten blir ett nationellt centrum för koldioxidavskiljning och lagring, så kallad CCS, och tillförs även medel för att inrätta ett system med omvända auktioner alternativt fast lagringspeng för avskiljning, infångning och lagring av koldioxid från förnybara källor (bio-CCS). Regeringen föreslår vidare inom ramen för den gröna skatteväxlingen att nedsättningen av energiskatten på uppvärmningsbränslen som används inom industrin samt jord- och skogsbruk fasas ut.

Svenska folkets engagemang för klimatomställningen ska bejakas. Regeringen föreslår att ett grönt avdrag för privatpersoner för installation av grön teknik som solceller, energilagring och laddningspunkter införs och att solcellsstödet förlängs för företag och kommuner. Dessutom föreslås energiskatten sänkas på bland annat egenproducerad solenergi genom höjda effektgränser för undantag från energiskatt och utökad möjlighet till skatteavdrag. Regeringen föreslår också att medel fortsatt avsätts för den kommunala energi- och klimatrådgivningen.

Regeringen kommer under 2021 att förenkla och förstärka miljöstyrningen inom bonus–malus-systemet för lätta fordon. För att öka incitamenten att köpa rena elbilar föreslås att bonusen för nollemissionsfordon höjs. Regeringen avser att föreslå att kraven på utsläppsminskningar för bensen och diesel successivt höjs till 2030 genom ökade reduktionsnivåer inom den så kallade reduktionsplikten. För att möta ökade pumppriser som kan följa av ökad inblandning av biodrivmedel föreslås att BNP-indexeringen av bensen och diesel pausas under 2021 och 2022. En kontrollstation för reduktionsplikten ska genomföras 2022. Dessutom föreslås justeringar av bilförmånen för att bättre spegla marknadsvärdet, vilket medför att beskattningen av de flesta fossildrivna förmånsbilarna ökar.

Arbetet med att skydda värdefull natur ska vara effektivt, hållbart och behöver ske i nära samarbete med markägarna. Den privata äganderätten till skogen ska värnas och stärkas. Medel föreslås avsättas för att möjliggöra att markägare ersätts för områden som skyddas.

Forskning och innovation krävs för att möta klimatförändringarna. Om Sverige ska klara en klimatomställning där ingen lämnas efter behövs nya teknikgenombrott. Regeringen avser därför föreslå förstärkningar av den svenska klimat- och miljöforskningen i den forsknings- och innovationspolitiska propositionen.

Omställningen till en fossilfri och cirkulär ekonomi är nödvändig både för att Sverige ska uppnå sina miljö- och klimatmål och de globala målen i Agenda 2030, och för att bibehålla näringslivets konkurrenskraft globalt. Genom innovation och företagande, baserat på cirkulära materialflöden och affärsmodeller, kan utvecklingen av en resurseffektiv, giftfri, cirkulär och biobaserad ekonomi främjas. Medel tillförs för genomförande av EU:s avfallsdirektiv som syftar till att bidra till en mer cirkulär ekonomi. Regeringen avsätter ytterligare medel för avancerad vattenrening med fokus på läkemedel, mikroplast och andra föroreningar så att avloppsvatten kan återanvändas. Regeringen avser också föreslå att en skatt på kemikalier i kläder och skor införs 2022 för att påskynda en utfasning av ämnen som är särskilt farliga för människor och miljö.

Den gröna skatteväxlingen innebär att höjda miljöskatter växlas mot sänkt skatt på jobb och företagande. Målet är att den ska omfatta minst 15 miljarder kronor.

Hittills har miljöskatteförändringar beslutats eller aviserats genom slopade skattenedsättningar för diesel i gruvindustriell verksamhet, uppvärmningsbränslen inom industrin, jord-, skogs- och vattenbruk samt viss fossil värmeproduktion, justeringar i förmånsvärden för personbilar och i bonus–malus-systemet, höjning och breddning av kemikalieskatten och införande av skatt på avfallsförbränning och plastbärkassar. Ett borttagande av flygskatten stoppades. Skatteväxlingen har inte gjorts år för år. Inom denna gröna skatteväxling innebär det att miljöskattehöjningar och sänkningar av skatt på jobb och företag motsvarar varandra under mandatperioden. Hittills har sänkt skatt på jobb och företagande beslutats eller aviserats genom skattereduktion för boende i vissa kommuner som i sin helhet ingår i stödområde A eller B, förstärkt nedsättning av arbetsgivaravgifter för personer som arbetar med forskning eller utveckling, utvidgad tidsgräns för expertskatt samt en del av skattereduktionen för förvärvsinkomster. Den offentligfinansiella effekten för skattereduktionen för förvärvsinkomster motsvarar effekten av ingångsavgdragets varaktiga effekt plus en skattesänkning som är lika stor som de skattehöjningar inom ramen för den gröna skatteväxlingen som görs i denna proposition plus en tidigareläggning av inkomstskattesänkningar inom ramen för grön skatteväxling. Avgdrag har gjorts för den utvidgade tidsgränsen för expertskatten. Den lagstiftning som ska tas fram inom ramen för denna åtgärd ska också inkludera den avisering om sänkt skatt på jobb och företagande på -3,48 miljarder kronor som gjordes i budgetpropositionen för 2020.

Tyngdpunkten för skattereduktionen för förvärvsinkomster ligger på låga och medelhöga inkomster och sänkningen är utformad på ett sätt som gör att alla som arbetar heltid får samma skattesänkning om 1 500 kronor 2021. Skattesänkningen växer under de kommande åren. Skattesänkningen gäller inkomster från såväl arbete och pension som andra socialförsäkringsförmåner.

Välfärden ska stärkas

En generell och skattefinansierad välfärd byggd på hög sysselsättning bidrar till jämlikhet och jämställdhet. Den enskildas valfrihet är vidare en central del av den svenska välfärdsmodellen. För att upprätthålla en hög kvalitet i välfärden samt säkerställa allas rätt till vård, utbildning, omsorg och andra välfärdstjänster behöver kommunsektorn långsiktiga förutsättningar. Inte minst behöver äldreomsorgen stärkas för att alla ska kunna se fram emot en trygg ålderdom. Ett permanent stöd föreslås därför som fördelas till alla kommuner baserat på hur stor andel av deras kommuninvånare som är 70 år och äldre. Det bidrar till en höjd kvalitet i äldreomsorgen och möjliggör även andra aktiviteter som förbättrar tillvaron för de äldre. Vidare finns det kommuner och regioner som behöver extra stöd. Regeringen föreslår därför att medel tillförs för att hjälpa vissa kommuner och regioner att uppnå en ekonomi i balans. Regeringen avser att inrätta en kommundelation med detta uppdrag. Dessutom föreslås medel tillföras för kommuner som har haft ett relativt högt mottagande av nyanlända i förhållande till sin befolkning. För att stärka undersköterskeyrket påbörjar regeringen införandet av en skyddad yrkestitel.

En förutsättning för Sveriges framtida välbefinnande är en skola präglad av kunskapsfokus och likvärdighet. Alla skolor ska vara bra skolor, där elever har förutsättningar att nå målen för utbildningen och sin fulla potential. Regeringen fortsätter därför med statliga insatser som främjar likvärdighet och kunskapsutveckling. För att förbättra förutsättningarna för de elever som har störst utmaningar föreslår regeringen att statsbidraget för undervisning under skollov samt läxhjälp förstärks. Fortsatt utveckling av ett professionsprogram för lärare och rektorer föreslås för att öka attraktiviteten hos dessa yrken. Därutöver föreslås förbättrade möjligheter för akademiker att ställa om till läraryrket genom kompletterande pedagogisk utbildning.

Skolinspektionen får ökade möjligheter till inspektioner av till exempel konfessionella skolor.

Regeringen föreslår flera åtgärder för att stärka pensionärernas ekonomi. Under de senaste åren har skatten för personer som fyllt 65 år stegvis sänkts. Syftet har varit att ta bort skillnaden i beskattning mellan pension och löneinkomst. Regeringen föreslår att det sista steget tas för att ta bort den återstående skillnaden. Det innebär att skillnaden i beskattning kommer att vara borta den 1 januari 2023. Pensionen höjs genom en ny förmån, ett så kallat pensionstillägg. Den nya förmånen riktar sig till personer med en inkomstgrundad allmän pension mellan 9 000 och 17 000 kronor per månad, och ökar skillnaden mellan de som har arbetat ett helt arbetsliv med låg lön och de som inte haft några arbetsinkomster. Förslaget är förankrat i Pensionsgruppen.

För att möjliggöra ökade pensioner justeras 2023 åldersgränserna för när uttag av garantipension och inkomstgrundad ålderspension som tidigast kan tas ut. Rätt till sjukpenning, sjukersättning, a-kassa och övriga trygghetssystem justeras i linje med pensionsåldern. På sikt knyts åldersgränserna till en riktålder som följer medellivslängden. Även åldersgränserna för rätten att kvarstå i anställning enligt lagen om anställningsskydd, det förhöjda grundavdraget samt arbetsgivarnas skyldighet att betala socialavgifter justeras. Förslagen bygger på Pensionsgruppens överenskommelse från 2017.

Under pandemin har kulturverksamheter och kulturaktörer drabbats hårt. Både kultur- och idrottsområdet har därför tillförts särskilda krisstöd under 2020. För 2021 föreslår regeringen ett stimulansstöd till kulturområdet för att stödja omställning och återstart av kulturaktiviteter i hela landet. Regeringen föreslår vidare att medlen till regional kulturverksamhet förstärks, att kulturskapares villkor förbättras, att barns och ungas kulturutövande stötts ytterligare samt att satsningen på bibliotek förlängs för att bidra till att biblioteksverksamhet når ut i hela landet. Regeringen föreslår även att ytterligare medel tillförs för att stärka det civila samhället bland annat vad gäller förutsättningarna för allmänna samlingslokaler, barn- och ungdomsorganisationer och trossamfund.

Ett nationellt institut för bevakande av mänskliga rättigheter föreslås inrättas i enlighet med Parisprinciperna. Införandet ska föregås av en bred parlamentarisk förankring.

Hela landet ska växa

Möjligheterna att bo och verka i hela landet ska förbättras. Sveriges livsmedelsproduktion är central för vår försörjningsberedskap och säkrar jobb och hållbar tillväxt på landsbygden. För att fortsatt främja ett konkurrenskraftigt jordbruk föreslås att medel avsätts för ett kraftfullt landsbygdsprogram under 2021 och 2022. Förslagen nivå leder till att den totala omfattningen motsvarar genomsnittet för perioden 2014–2020.

Regeringen föreslår en rad satsningar på bland annat regelförenkling inom skogsbruk och livsmedelsproduktion och insatser för att övervaka, förbygga och bekämpa skogsskador. Bristen på livsmedelsinspektörer riskerar att leda till att konsumenterna inte får säkra livsmedel. Det föreslås därför att resurserna för snabbspårsutbildningar stärks. Regeringen avser att förstärka arbetet med att förhindra och begränsa skador som orsakas av vildsvin. Ett stödpaket till rennäringen föreslås också.

Alla ska ha tillgång till pålitlig transportinfrastruktur och digital infrastruktur oavsett var man bor. Regeringen föreslår därför att ytterligare medel avsätts för att underlätta och öka tempot i bredbandsutbyggnaden. För att upprätthålla vägnätets standard och funktion föreslås ökade medel för underhåll av vägar, varav minst hälften ska gå till vägar på landsbygden.

För att främja den regionala utvecklingen, inklusive landsbygdsutveckling, föreslås att medel avsätts för regionalfonderna. Medlen kommer bland annat att användas för att mildra de regionala effekterna av pandemin. Företagsklimatet i gles- och landsbygdskommuner behöver fortsatt stärkas. Regeringen föreslår därför att ytterligare medel tillförs den pågående satsningen för att utveckla företagsklimatet i 39 sådana kommuner. Regeringen stärker även möjligheterna till utbildning i hela landet genom satsningar på fler utbildningsplatser och på lärcentrum.

Sverige ska vara ett tryggt land för alla

Brotten och dess orsaker ska bekämpas med full kraft. Arbetet med att anställa 10 000 fler inom Polismyndigheten fram till 2024 fortsätter för att stärka polisens förmåga att bekämpa såväl grov organiserad brottslighet som vardagsbrott. Ambitionen är att upprätthålla fördelningen mellan civilanställda och poliser. De tillskott som myndigheten erhållit i tidigare budgetpropositioner säkerställer den fortsatta utbyggnaden under 2021. Anslaget för 2021 är nästan 2 miljarder kronor högre än 2020. För att intensiviera arbetet mot kriminella gäng- och nätverksmiljöer genomför regeringen åtgärder som syftar till att på både kort och lång sikt utveckla såväl brottsbekämpningen som det brottsförebyggande arbetet. Regeringen avser lämna förslag om en straffrättslig reform om förändrad straffrabatt för unga vid allvarlig brottslighet och föreslår att resurser tillförs för att möjliggöra denna. Regeringen avser att föreslå en skärpning av det straffrättsliga skyddet för barn som bevittnar våld eller andra brottsliga handlingar. Arbetet mot mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld mot barn ska utvecklas och stärkas.

I Sverige ska alla barn, oavsett var de bor, känna trygghet, ha goda förebilder och lika möjlighet att förverkliga sina drömmar. Arbetet för att minska och motverka segregation måste fortsätta. En särskild satsning för att lyfta utsatta områden görs. Lärare har en central roll i det arbetet. Det behöver bli mer attraktivt för lärare att ta anställning i utsatta områden. Medel föreslås därför avsättas för att förbättra deras arbetsvillkor och arbetsmiljö. Den tidiga språkutvecklingen är viktig för att lyckas i skolan och regeringen föreslår därför en förstärkning av det statliga stödet för bättre språkutveckling i förskolan. Den statliga närvaron föreslås förbättras genom fler servicekontor i utsatta områden. Jobbstimulansen i försörjningsstödet ska öka. Ett uppdrag lämnas för att se över hinder för fastighetsägares möjlighet att påverka ett områdes trygghet och säkerhet. Medel föreslås också tillföras för fler sociala insatser, exempelvis ökad tillgänglighet till socialtjänst, fler fältassistenter, samt för ökad samverkan mellan skola, socialtjänst och polis. Det nationella kompetensteamet mot hedersrelaterat våld och förtryck görs permanent. Rekryteringen av unga till en kriminell livsstil är grogrund för framtidens grova brottslighet och måste motverkas med tidiga och tydliga insatser. Polisen ska ha en hög närvaro i utsatta område. En satsning föreslås på avhoppbar verksamhet. För att möjliggöra fler placeringar av barn och unga i familjehem föreslås att en subvention för kommunernas kostnader införs. Det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism stärks. Regeringen avser att ge Brottsförebyggande rådet i uppdrag att ta fram ett stöd för hur parallella samhällsstrukturer, inklusive nätverk och klanstrukturer, kan identifieras på lokal nivå och vilka motåtgärder som kan vidtas mot sådana strukturer.

Tabell 1.5 Paket för att lyfta utsatta områden

Miljoner kronor

	2021	2022	2023
Bättre arbetsvillkor och arbetsmiljö för lärare	385	420	405
Språklyft i förskolan	100	100	100
Sociala insatser	250	250	250
Ökad jobbstimulans i ekonomiskt bistånd		100	100

	2021	2022	2023
Arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck	210	120	120
Center mot våldsbejakande extremism	20	20	20
Nya servicekontor	15	60	75
Subvention familjehem	250	250	200
Energieffektivisering och renovering av flerbostadshus samt utomhusmiljöer	900	2400	1 000
Samordnade myndighetsinsatser – förstärkning folkbokföringen	43	20	20
Avhopparverksamhet	10		
Totalt	2183	3740	2290

Källa: Egna beräkningar.

De senaste årens straffskärpningar har medfört ett större tryck på Kriminalvården. Belägningsgraden på häkten och anstalter har varit hög. Regeringen föreslår därför ökade resurser till Kriminalvården för att inrätta tillfälliga platser och möjliggöra utbyggnad av permanenta platser. Myndighetens anslag för 2021 är nästan 1 miljard kronor högre än 2020.

För att möta ett ökat inflöde inom den rättspsykiatriska verksamheten föreslås att Rättsmedicinalverket tillförs ytterligare medel. Statens institutionsstyrelse ansvarar för tvångsvård och behandling av ungdomar med allvarliga psykosociala problem och vuxna med missbruksproblem. Myndigheten föreslås tillföras extra medel för att ytterligare utöka kapaciteten, kvaliteten och säkerheten vid institutionerna.

Legitimiteten i välfärdssystemen ska värnas. Det är särskilt allvarligt när missbruket av statliga ersättningar är systematiskt eller om det finns en koppling till finansiering av organiserad brottslighet. Regeringen föreslår ett övergripande mål om att andelen felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen ska minska och att berörda myndigheter tillförs medel för att intensifiera arbetet med att motverka och följa upp felaktiga utbetalningar och fusk. Riktade medel föreslås för att stärka kontrollarbetet och bekämpa fusk inom arbetslöshetsförsäkringen och för att bekämpa arbetslivskriminalitet. Dessutom införs omvänd skattskyldighet för vissa varor i syfte att minska organiserat momsfusk. Medel föreslås också tillföras Skatteverket för att bekämpa skattefusk och organiserad brottslighet och för insatser mot fel i folkbokföringen, bland annat bosättningsutredningar inklusive oannonserade fysiska kontrollbesök.

För att fler asylmål ska kunna avgöras föreslår regeringen att Migrationsdomstolarna tillförs ytterligare medel. Att fler mål avgörs snabbare leder till kortare handläggningstider, vilket i sin tur medför minskade kostnader för mottagandet av asylsökande och att nyanländas etablering kan påbörjas snabbare.

Stärkt beredskap i en ny tid

Pandemin har synliggjort vikten av att trygga samhällets försörjningsberedskap och åtgärder för att samhällsviktig verksamhet ska fungera under en större kris. Försvarsberedningen konstaterar i delrapporten Motståndskraft (Ds 2017:66) att krisberedskapen inte är dimensionerad för att hantera ett väpnat angrepp och de påfrestningar som ett krig medför. Samhället saknar flera av de resurser, förmågor och strukturer som kommer att krävas för att hantera krigsfara och krig. Regeringspartierna, Centerpartiet och Liberalerna instämmer i denna bedömning och anser därför att Sveriges förmåga att hantera höjd beredskap och ytterst krig behöver stärkas på bred front. En viktig del i det arbetet är att stärka det civila försvaret.

Ett starkare civilt försvar bidrar även till Sveriges förmåga att förebygga och hantera svåra påfrestningar i fredstid. Omfattande satsningar görs för att förstärka det civila försvaret. Under försvarsperioden 2021–2025 ska samhällets planering och förmågehöjande åtgärder inför höjd beredskap och då ytterst i krig intensifieras. Från

och med 2023 ska utgiftsökningen av i första hand en nationellt samordnad funktion för försörjningsberedskap så långt som möjligt finansieras genom avgifter. Ett stärkt arbete med planering, kunskapsuppbyggnad och samverkan inom samhällsviktiga funktioner skapar ett mer motståndskraftigt totalförsvaret. Det ökar samhällets förmåga att vid höjd beredskap och krig bidra till det militära försvaret och värna civilbefolkningen.

Det försämrade säkerhetsläget ökar behovet av strategiska psykologiska försvarsförmågor och av att minska sårbarheten för cyberhot. Ett nationellt cybersäkerhetscenter bildas, och en myndighet för psykologiskt försvar inrättas 2022.

Mot bakgrund av det försämrade omvärldsläget behöver det militära försvaret förstärkas.

Anslagen föreslås ökas under kommande försvarsperiod, det vill säga fram till och med 2025. Sammantaget sker en ökning av anslagsnivån med över 40 procent jämfört med 2020. Försvarsberedningens förslag ska genomföras på ett sådant sätt att de rymms inom den ekonomiska ramen. För att delfinansiera tillskottet till försvaret föreslår regeringen att den aviserade bankskatten höjs från och med 2023.

Den operativa förmågan behöver stärkas för att kunna möta ett väpnat angrepp mot Sverige. En grundläggande försvarsförmåga ska säkerställas över tid. Regeringen avser att under hösten 2020 lämna en försvarspolitisk proposition som behandlar utvecklingen av totalförsvaret under perioden 2021–2025 med en utblick mot 2030.

Historiskt många människor i världen är i behov av humanitärt stöd. Pandemin har förvärrat situationen. Sverige är en stor givare till det multilaterala systemet. Stöd till bland annat Världshälsoorganisationen har varit viktigt för det pågående arbetet med att bekämpa spridningen av covid-19. Då fattigdomen väntas öka krävs ytterligare insatser från världssamfundet de närmaste åren. Mot bakgrund av att demokratisk tillbakagång och åsidosättande av mänskliga rättigheter noteras i allt fler länder ska demokratifokus stärkas och demokratibiståndet öka. Målet om 1 procent av bruttonationalinkomsten i biståndsram ligger fast.

Fördjupning 1.1 Snabba och kraftfulla åtgärder för att hantera virusutbrottet och dess effekter

Spridningen av sjukdomen covid-19 medförde stora behov av åtgärder för att begränsa smittspridningen och lindra dess konsekvenser för enskilda, företag, civila samhället och offentlig sektor. En stor mängd förslag har analyserats. Tack vare en bred samsyn i riksdagen om situationens allvar kunde viktiga åtgärder snabbt vidtas. I denna fördjupningsruta beskrivs några av dessa åtgärder.

För att begränsa smittspridningen infördes på inrådan av expertmyndigheter ett antal restriktioner. Bland annat förbjöds icke nödvändiga resor till Sverige och allmänna sammankomster med fler än 50 deltagare. För att skydda de äldre beslutades också om besöksförbud på samtliga av landets äldreboenden.

Ett nationellt informationsmaterial spreds för att öka kunskapen om pandemin. En ersättning för karensavdraget infördes och kravet på läkarintyg under sjuklöneperioden slopades och medlen för utbetalning av smittbärrpenning ökades. Personer som tillhör riskgrupper har i vissa fall kunnat stanna hemma med förebyggande sjukpenning under en begränsad period.

För att säkerställa en fungerande sjukvård och omsorg gjordes betydande resurstillskott. Kommunsektorn tillfördes riktade och generella medel för att hantera de omedelbara merkostnader som virusutbrottet medförde samt motverka sjunkande

skatteintäkter. Medel avsattes också för stärkt kompetens i äldreomsorgen och för att utöka antalet tester.

Svenska jobb och företag har drabbats hårt av pandemin. I syfte att stötta livskraftiga företag och minska antalet förlorade arbetstillfällen vidtogs åtgärder för företag i hela landet för att minska kostnader, stärka likviditeten och förbättra finansieringsmöjligheterna. Ett särskilt omställningsstöd infördes och därutöver förstärktes det statliga riskkapitalet för att överbrygga krisen i innovativa företag. Majoriteten av åtgärderna var generella, men det infördes också stöd riktade mot specifika sektorer som till exempel medier, kultur, idrott samt kollektivtrafik, järnväg, flyg- och sjöfart.

Trots regeringens krisåtgärder har många blivit arbetslösa eller drabbats på andra sätt. Tillfälliga förändringar gjordes i arbetslöshetsförsäkringen för att öka den ekonomiska tryggheten. Därtill förstärktes möjligheterna till omställning, bland annat genom ökade utbildningsmöjligheter och förbättringar av studiestödet. Bostadsbidraget höjdes för barnfamiljer. Stödet till ideella organisationer som arbetar för att stötta barn i utsatthet och våldsutsatta kvinnor, barn och HBTQ-personer samt mot våld i nära relationer inklusive hedersrelaterat våld och förtryck utökades.

De ekonomiska åtgärderna som vidtagits och föreslagits för 2020 omfattar ekonomins samtliga sektorer och beskrivs i tabell 1.6. För att det svenska samhället ska kunna dra lärdomar av pandemin har också en särskild coronakommission tillsatts.

Tabell 1.6 Vidtagna och föreslagna åtgärder för 2020 till följd av virusutbrottet

Miljarder kronor

Budgetpåverkande åtgärder	Beräknad kostnad	Tillskott och prognosrevideringar	Nuvarande bedömning
Korttidspermittering	95	-52	43
Sänkta arbetsgivar- och egenavgifter, brutto	33		33
Generella statsbidrag	21		21
Sjuklöneansvar	16	+3	19
Omställningsstöd	39	-25	14
Trygghet och omställning	13		13
Extraordinära kostnader kommunsektorn	5	+5	10
Karensavdrag, slopat sjukintyg och smittbärräpning	7	+1	8
Testning och smittspårning	7		7
Ersättning till riskgrupper	6		6
Omställningsstöd enskild näringsverksamhet		+4	4
Idrott och kultur	1	+3	4
Tillskott för kollektivtrafik	3		3
Stöd till hyror	5	-3	2
Infrastruktur	2		2
Luft- och Sjöfartsverket	1		1
Ökat bostadsbidrag för barnfamiljer	1		1
Mediestöd	1		1
Traumastöd		+1	1
Övrigt	2		2
Totalt	257	-64	193

Budgetpåverkande åtgärder	Beräknad kostnad	Tillskott och prognosrevideringar	Nuvarande bedömning
Likviditetsförstärkning	Maxbelopp		
Anstånd skattekotot	315		
Ytterligare momsanstånd	7		
Periodiseringsfond	13		
Totalt	335		
Garantier och krediter ¹	Höjning		
Statens företagsakut	100		
Svensk Exportkredit	75		
Exportkreditnämnden	50		
EIB och SURE	20		
Kreditgarantier till flygföretag	5		
Totalt	250		
Kapitalförstärkning	Belopp		
Statliga bolag	12		
Totalt	12		

¹ Beloppen för Exportkreditnämnden och Aktiebolaget Svensk Exportkredit utgör höjningar av befintliga kredit- och garantiramar. Statens företagsakut, kreditgarantier till flygföretag, Europeiska investeringsbankens garantifond för stöd till företag och SURE (lån till medlemsstater via Europeiska kommissionen) utgör nya åtgärder.

Anm.: Tabellen inkluderar åtgärder i propositionerna Vårändringsbudget för 2020, Höständringsbudget för 2020 och samtliga extra ändringsbudgetar som har lämnats för 2020.

Källa: Egna beräkningar.

1.5 Effekter av regeringens politik

Arbetsmarknadseffekter

De föreslagna reformerna i denna proposition väntas stimulera tillväxten och sysselsättningen kraftigt de närmaste åren. Forskning tyder på att finanspolitiken är särskilt effektiv som stabiliseringspolitiskt instrument under en djup lågkonjunktur och när penningpolitiken är begränsad. Den visar också att de mest effektiva sätten att snabbt öka tillväxten och sysselsättningen är genom ökad offentlig konsumtion, offentliga investeringar samt transfereringar och sänkta skatter till låginkomsthusåll. Nästan två tredjedelar av de medel som avsätts i denna proposition är inom dessa områden. Sammantaget bedöms reformerna medföra att tillväxten 2021 blir runt 2,3 procentenheter starkare och arbetslösheten drygt 1,3 procentenheter lägre jämfört med om förslagen inte genomförs. Det motsvarar cirka 75 000 fler jobb.

Reformerna väntas även ha positiva effekter på lång sikt. Sysselsättningen och antalet arbetade timmar bedöms sammantaget öka, samtidigt som arbetslösheten långsiktigt minskar. Utbildningsplatserna väntas förbättra matchningen på arbetsmarknaden, skattereduktionen på inkomster förstärker incitamenten att delta i arbetskraften och arbetsförmedlingsinsatser kan hjälpa den som är arbetslös att snabbare finna ett arbete. Mer resurser till kommuner och regioner, för att förbättra kvaliteten i välfärden, kan bland annat leda till bättre hälsa och resultat i grund- och gymnasieskolan, vilket på sikt bedöms påverka utfallet på arbetsmarknaden positivt.

Tabell 1.7 Långsiktiga effekter av regeringens politik på arbetade timmar, sysselsättning och arbetslöshet

Bedömd riktning

	Arbetade timmar	Sysselsatta	Arbetslöshet
Arbetsmarknadspolitiska insatser	+	+	-
Fler platser inom regionalt yrkesvux	+	+	-
Fler yrkeshögskoleplatser	+	0	-
Fler högskoleplatser	+	+	-
Mer resurser till kommuner och regioner	+ (++) ¹	+ (++) ¹	-
Utvidgad tidsgräns för expertskatt	+	+	0
Skattereduktion på inkomster	++	+	0
Utvidgat rutavdrag	+	+	-

Anm.: + avser en ökning, - en minskning och 0 ungefär oförändrat. Vid en stor ökning anges detta med ++, och en stor minskning med --.

¹ Avser effekterna då alla reformer sedan budgetpropositionen för 2020 inkluderas.

Källa: Egna beräkningar.

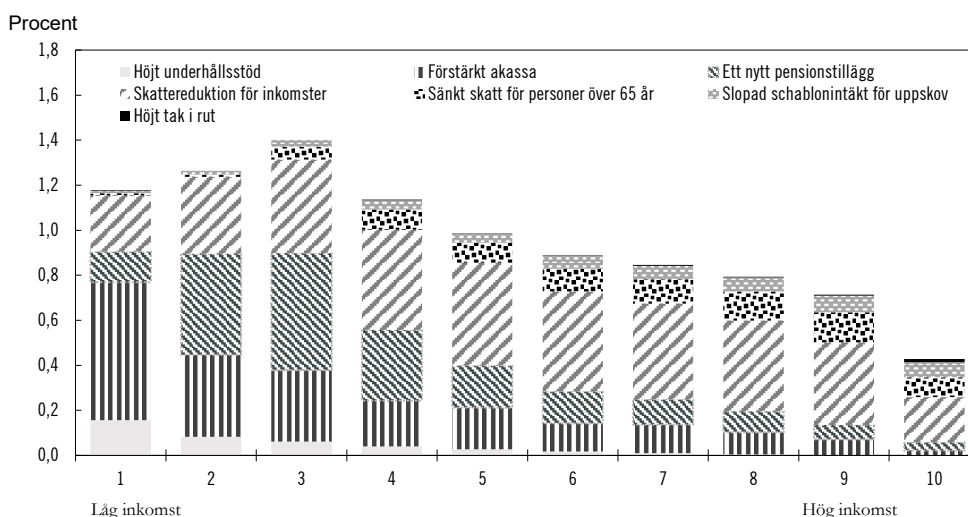
Även de stabiliseringspolitiska reformerna förväntas bidra till lägre arbetslöshet på lång sikt genom att den kortsiktiga arbetslösheten hålls nere. Långvarig frånvaro från arbetsmarknaden är ofta påfrestande för individen. Sådan frånvaro kan också försämra arbetslösa yrkeskunskaper och öka risken för minskad sökaktivitet. Stabiliseringspolitik som dämpar uppgången i arbetslöshet bör därför ha positiva effekter även på lång sikt.

Effekter på fördelning och ekonomisk jämställdhet

Fördelningspolitiken bidrar till att tillväxt och välfärd kommer alla till del genom hela livet, så att livschanser och levnadsvillkor utjämnas. En del av utjämningen sker via skatter och transfereringar som direkt påverkar de disponibla inkomsterna. En annan, mer omfattande del, är den utjämning som sker genom offentligt finansierade välfärdstjänster som vård, skola och omsorg. Välfärdstjänsterna innebär framför allt en utjämning mellan åldrar. Ett utökat inkomstbegrepp, som utöver disponibel inkomst även tar hänsyn till välfärdstjänster, ger en mer komplett bild av politikens effekter. Samtidigt är den utjämning av livschanser som sker genom välfärdstjänster, inte minst utbildning, svår att mäta och av en vidare betydelse än vad som framgår av de ekonomiska beräkningar som görs i denna proposition.

De reformer i denna proposition som är beräkningsbara och bedöms ha en direkt inverkan på individernas disponibla inkomst är sänkt skatt för personer äldre än 65 år, skattereduktion för inkomster, ett nytt pensionstillägg, tillfälligt förstärkt a-kassa, höjt tak för rutavdrag, slopad schablonintäkt för uppskov och höjt underhållsstöd. Reformerna har olika fördelningsprofil, men sammantaget är ökningen av ekonomisk standard störst i inkomstgrupp 3. I den högsta inkomstgruppen är ökningen lägre än i de övriga (se diagram 1.2).

Diagram 1.2 Genomsnittlig effekt på ekonomisk standard i olika inkomstgrupper till följd av reformer

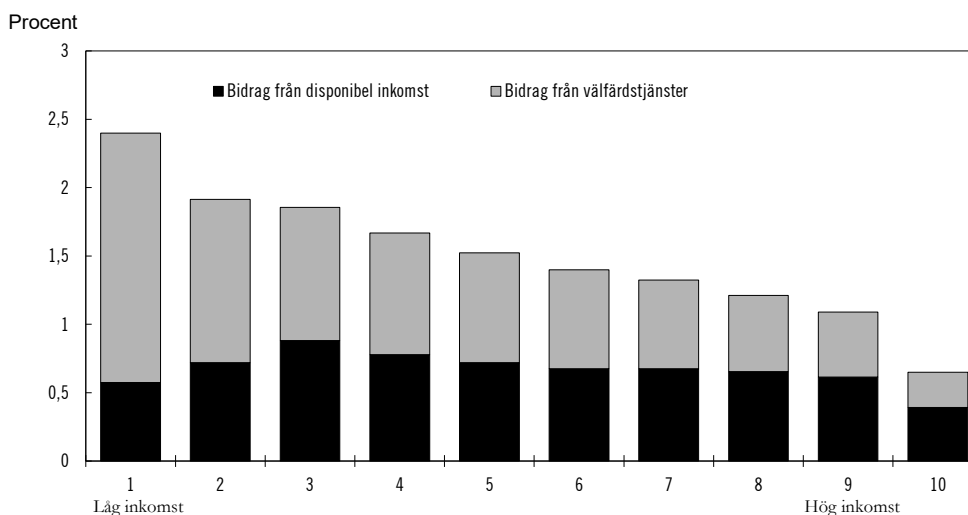

Anm.: Hela befolkningen har delats in i tio olika inkomstgrupper efter ekonomisk standard. Beräkningarna inkluderar effekter 2021 av åtgärder i denna proposition i förhållande till oförändrade regler för 2021. Skattereduktion för inkomster inkluderar även den del av reformen som aviserades i budgetpropositionen för 2020 men ska genomföras först den 1 januari 2021. Utöver reformerna i detta diagram aviseras i denna proposition en tillfällig skattereduktion på arbetsinkomster för att hantera ökade arbetskostnader i samband med pandemin. Den exakta utformningen av skattereduktionen är inte klar och därmed är fördelningseffekten av reformen inte beräkningsbar. Reformen ska ha en låginkomsttagarprofil och bedöms därmed bidra till att jämna ut inkomstspridningen och stärka den ekonomiska jämställdheten.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Den utökade inkomsten består av summan av ekonomisk standard och välfärdstjänster. De ökade satsningarna på välfärdstjänster ger ett positivt bidrag till den utökade inkomsten. Reformerna gynnar i högre grad personer längre ned i inkomstfördelningen. Effekten av de reformer som påverkar disponibel inkomst och välfärdstjänster är högst i den lägsta inkomstgruppen och sjunker längre upp i inkomstfördelningen (se diagram 1.3).

Diagram 1.3 Genomsnittlig effekt på utökad inkomst i olika inkomstgrupper till följd av reformer

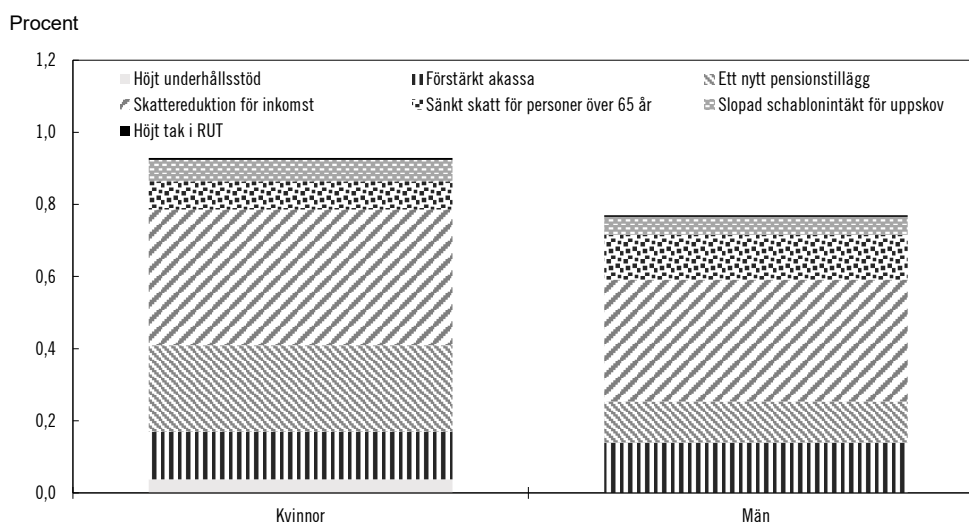
Anm.: Hela befolkningen har delats in i tio olika inkomstgrupper efter ekonomisk standard. Beräkningarna inkluderar effekter 2021 av åtgärder i denna proposition samt propositionerna Höständeringsbudget för 2020 och Extra ändringsbudget för 2020 (2020/21:4). Skattereduktion för inkomster inkluderar även den del av reformen som aviserades i budgetpropositionen för 2020. Effekterna beräknas i förhållande till gällande regler (för disponibel inkomst) och senast beslutade anslagsnivå (för välfärdstjänster).

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Den ekonomiska politiken ska utformas så att den bidrar till jämställdhet mellan kvinnor och män. Jämställdhetsbudgetering belyser hur de föreslagna reformerna

påverkar fördelningen av livsvillkor och resurser mellan kvinnor och män. Sammantaget bedöms effekten av reformerna i denna proposition gynna kvinnor mer än män (se diagram 1.4). Reformerna bedöms öka den individuella disponibla inkomsten med i genomsnitt 0,9 procent för kvinnor och med 0,8 procent för män. Reformerna bidrar till förbättrad ekonomisk jämställdhet, då kvinnors individuella disponibla inkomst ökar mer än mäns (se diagram 1.4).

Diagram 1.4 Genomsnittlig effekt på individuell inkomst för kvinnor och män till följd av reformer

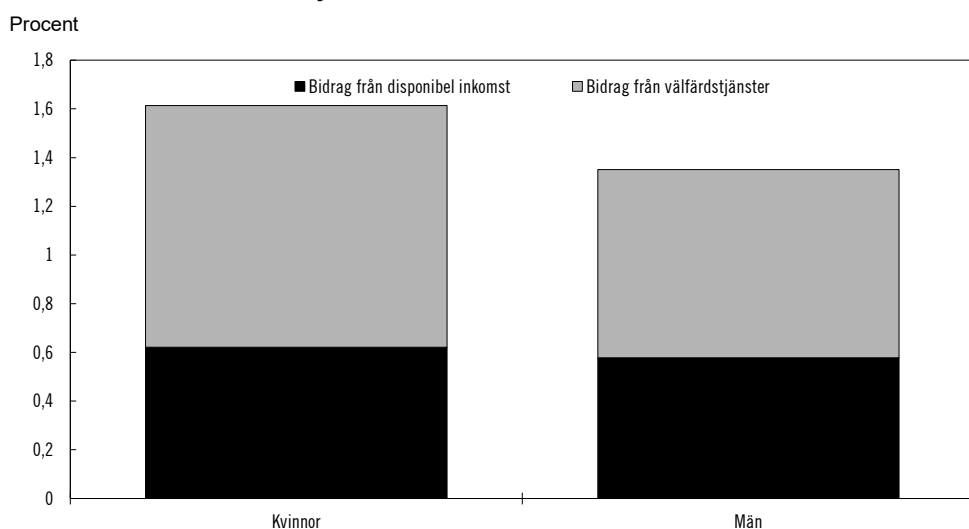

Anm.: Beräkningarna inkluderar effekter 2021 av åtgärder i denna proposition i förhållande till oförändrade regler för 2021. Skattereduktion för inkomster inkluderar även den del av reformen som aviserades i budgetpropositionen för 2020 men ska genomföras först den 1 januari 2021. Utöver reformerna i detta diagram aviseraras i denna proposition om en tillfällig skattereduktion på arbetsinkomster för att hantera ökade arbetskostnader i samband med pandemin. Den exakta utformningen av skattereduktionen är inte klar och bedöms därmed är fördelningseffekten av reformen inte beräkningsbar. Reformen ska ha en låginkomsttagarprofil och därmed bidra till att jämna ut inkomstspridningen och stärka den ekonomiska jämställdheten.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Den individuella utökade disponibla inkomsten, som består av individuell disponibel inkomst och välfärdstjänster, beräknas öka med 1,6 procent för kvinnor och 1,4 procent för män (se diagram 1.5).

Diagram 1.5 Genomsnittlig effekt på individuell utökad inkomst för kvinnor och män till följd av reformer

Anm.: Beräkningarna inkluderar effekter 2021 av åtgärder i denna proposition, samt propositionerna Höständringsbudget för 2020 och Extra ändringsbudget för 2020 (2020/21:4). Skattereduktion för inkomster inkluderar även den del av reformen som aviserades i budgetpropositionen för 2020. Effekterna beräknas i förhållande till gällande regler (för disponibel inkomst) och senast beslutade anslagsnivå (för välfärdstjänster).

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Klimat effekter

Regeringens klimatpolitiska arbete ska utgå från det långsiktiga, tidsatta utsläppsmålet som riksdagen har fastställt. En viktig del i detta är att bedöma hur nya åtgärder kan bidra till att minska klimatutsläppen. På så sätt kan regeringen säkerställa att utsläppen minskar i den takt som krävs för att nå klimatmålen.

Eftersom klimatfrågan är komplex innebär det dock ofta en utmaning att räkna på klimat effekter. Det kan råda osäkerhet om när utsläppsminskningarna kommer att uppnås och hur stora de kommer bli. Resultatet beror även på faktorer som kan vara svåra att förutsäga, som teknikutveckling, positiva spridningseffekter som uppstår när fler börjar använda ny teknik och ändrade användningsmönster. Flera myndigheter behöver utveckla sin kapacitet att analysera klimat effekter och bidra med underlag. För att öka transparensen och utveckla metoderna föreslår regeringen därför att resurser avsätts för bättre effektanalyser.

En uppskattning av de direkta effekterna på utsläppen av några av reformerna i denna proposition finns återgiven i tabell 1.8. Tabellen återger uppskattade effekter av några av de förändringar som föreslås i denna proposition och inte effekten av hela åtgärden i de fall det är en åtgärd som löpt över flera år. Syftet är att ge en fingervisning om klimat effekternas storleksordning.

Tabell 1.8 Direkt effekt på utsläpp av vissa reformer

Klimatåtgärd	Effekt på utsläpp
Skärpt reduktionsplikt	- - -
Ny reduktionsplikt för flyget	-
Pausad BNP-indexering för drivmedel ¹	+
Justerad beräkning av bilförmån	-
Stöd för energieffektivisering och renovering av flerbostadshus	-
Förlängt produktionsstöd till biogas	-
Justeringar i bonus–malus-systemet	-
Återvätning av våtmarker	- -
Förstärkning och förlängning av Klimatklivet	-
Förlängning av solcellsstöd	-
Slopad nedsättning av energiskatt på uppvärmningsbränslen inom industri, jord-, skogs- och vattenbruk	-

Anm.: + avser en ökning av utsläppen på mellan 0 och 100 tusen ton CO₂e, - avser en minskning på mellan 0 och 100 tusen ton CO₂e, - - avser en minskning på över 100 upp till 200 tusen ton CO₂e och - - - en minskning på över 200 tusen ton CO₂e. Alla effekter avser den genomsnittliga årliga effekten på utsläppen 2021–2023.

¹ Bedömningen gäller åtgärden isolerat. Då biodrivmedel än så länge är dyrare än sina fossila motsvarigheter, bedöms en höjd ambitionsnivå inom reduktionsplikten leda till ökade priser på drivmedel. Den pausade BNP-indexeringen motverkar denna prisökning. Om detta beaktas, uppstår ingen negativ klimat effekt.

Källa: Egna beräkningar.

Utöver åtgärderna i tabell 1.8 vidtas även ett antal åtgärder som rör fossilfri infrastruktur, som är avgörande för en omställning till ett fossilfritt samhälle. Vidare föreslår regeringen att medel avsätts till innovation för att möjliggöra tekniksprång. De projekt som finansierats via Industriklivet uppskattas exempelvis ha en potential att på sikt reducera växthusgasutsläppen med drygt 11 miljoner ton koldioxidekvivalenter per år, vilket motsvarar 21 procent av Sveriges totala utsläpp.

2 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringens förslag:

Riktlinjer för den ekonomiska politiken och förslag till statens budget för 2021

1. Riksdagen godkänner riktlinjerna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken (avsnitt 1).
2. Riksdagen fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget till följd av tekniska justeringar till 1 743 miljarder kronor för 2020 (avsnitt 5.2).
3. Riksdagen fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget till följd av tekniska justeringar och av finanspolitiska skäl till 1 695 miljarder kronor för 2021 och 1 634 miljarder kronor för 2022 (avsnitt 5.2).
4. Riksdagen fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget till 1 539 miljarder kronor för 2023 (avsnitt 5.2).
5. Riksdagen godkänner beräkningen av inkomster i statens budget för 2021 (avsnitt 6.1 och bilaga 1 avsnitt 2).
6. Riksdagen godkänner den preliminära beräkningen av inkomster i statens budget för 2022 och 2023 som riktlinje för regeringens budgetarbete (avsnitt 6.1 och tabell 6.1).
7. Riksdagen beslutar om fördelning av utgifter på utgiftsområden för 2021 (avsnitt 7.1 och tabell 7.2).
8. Riksdagen godkänner beräkningen av förändringen av anslagsbehållningar för 2021 (avsnitt 7.1 och tabell 7.2).
9. Riksdagen godkänner beräkningen av utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget för 2021 (avsnitt 7.1 och tabell 7.2).
10. Riksdagen godkänner den preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2022 och 2023 som riktlinje för regeringens budgetarbete (avsnitt 7.2 och tabell 7.4).
11. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2021 ta upp lån enligt 5 kap. budgetlagen (2011:203) (avsnitt 8.1).
12. Riksdagen godkänner beräkningen av Riksgäldskontorets nettoutlåning för 2021 (avsnitt 8.1 och tabell 8.1).
13. Riksdagen godkänner beräkningen av den kassamässiga korrigeringen för 2021 (avsnitt 8.1 och tabell 8.1).
14. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2021 besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 47 700 000 000 kronor (avsnitt 10.2).
15. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2021 besluta om krediter för myndigheternas räntekonton i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjade krediter uppgår till högst 16 600 000 000 kronor (avsnitt 10.2).
16. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2021, med de begränsningar som följer av 3 kap. 8 § andra stycket budgetlagen (2011:203), besluta att ett anslag som inte avser förvaltningsändamål får överskridas om ett riksdagsbeslut om ändring av anslaget inte hinner inväntas och överskridandet rymms inom det fastställda utgiftstaket för staten (avsnitt 10.7).

Förslag som ligger till grund för beräkningen av statens inkomster

17. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i lagen (2005:807) om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, regioner, kommunalförbund och samordningsförbund (avsnitt 3.1 och 6.4).
18. Riksdagen godkänner att regeringen under 2021 genom försäljning överlåter fastigheterna Stockholm Cepheus 2 och 3 (avsnitt 6.4).
19. Riksdagen godkänner att regeringen från försäljningsintäkterna vid en försäljning enligt 18 får avräkna dels det belopp som behövs för att lösa lån i Riksgäldskontoret som hör till fastigheterna, dels de direkta försäljningskostnader som uppkommer för staten (avsnitt 6.4).
20. Riksdagen antar förslaget till lag om förfarandet vid skattereduktion för installation av grön teknik (avsnitt 12.1 och 13.4).
21. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m. (avsnitt 12.2 och 13.31).
22. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi (avsnitt 12.3, 13.20–13.24).
23. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i lagen (1997:1024) om Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet (avsnitt 12.4 och 13.4).
24. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229) (avsnitt 12.5, 13.1, 13.2, 13.4, 13.5 och 13.15).
25. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i vägtrafikskattelagen (2006:227) (avsnitt 12.6 och 13.27).
26. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete (avsnitt 12.7, 13.2 och 13.3).
27. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen (avsnitt 12.8 och 13.24).
28. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244) (avsnitt 12.9, 13.2 och 13.4).
29. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i lagen (2018:696) om skatt på vissa nikotinhaltiga produkter (avsnitt 12.10 och 13.31).

3 Lagförslag, utom skattefrågor

Regeringen har följande förslag till lagtext.

3.1 Förslag till lag om ändring i lagen (2005:807) om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, regioner, kommunalförbund och samordningsförbund

Härigenom föreskrivs att 17 § lagen (2005:807) om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, regioner, kommunalförbund och samordningsförbund¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

17 §²

Ränta ska beräknas dagligen.

Kostnadsränta tas ut på ersättning som kommunen ska betala tillbaka efter beslut av Skatteverket. Räntan beräknas från den dag beloppet betalades ut till och med den dag beloppet senast ska betalas enligt 17 b § andra stycket.

Kostnadsränta tas ut på justeringsbelopp som kommunen ska betala enligt beslut om justering av ersättning. Räntan beräknas från och med dagen efter den då beloppet senast skulle ha betalats in till Skatteverket enligt 17 b § andra stycket och till och med den dag beloppet betalas.

Intäktsränta betalas på ersättning som ska betalas till kommunen. Räntan beräknas från utgången av första månaden efter den månad då ansökan om ersättning kom in till Skatteverket och till och med den dag beloppet betalas ut.

Kostnadsränta och intäktsränta beräknas efter en räntesats som motsvarar basräntan enligt 65 kap. 3 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

Kostnadsränta tas ut på ersättning som kommunen ska betala tillbaka efter beslut av Skatteverket. Räntan beräknas från och med dagen efter den dag beloppet betalades ut till och med den dag beloppet senast ska betalas enligt 17 b § andra stycket.

Kostnadsränta tas ut på justeringsbelopp som kommunen ska betala enligt beslut om justering av ersättning. Räntan beräknas från och med dagen efter den dag då beloppet senast skulle ha betalats in till Skatteverket enligt 17 b § andra stycket och till och med den dag beloppet betalas.

Kostnadsränta och intäktsränta beräknas efter en räntesats som motsvarar basräntan enligt 65 kap. 3 § skatteförfarandelagen (2011:1244), *om inte annat följer av sjätte stycket.*

Kostnadsränta enligt andra stycket beräknas efter en räntesats som motsvarar intäktsränta enligt 65 kap. 4 § tredje stycket skatteförfarandelagen om kommunen har begärt omprövning av ett ersättningsbeslut på grund av att den i stället har rätt till andrag eller återbetalning enligt mervärdesskattelagen (1994:200).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.

¹ Lagen omtryckt 2008:909.

Senaste lydelse av lagens rubrik 2019:922.

² Senaste lydelse 2011:1418.

4 Den makroekonomiska utvecklingen

I detta avsnitt redovisas prognosen för den makroekonomiska utvecklingen i Sverige och i övriga världen 2020–2023. Tyngdpunkten i avsnittet ligger på utvecklingen 2020 och 2021.

Prognosen är baserad på de anslagsnivåer och de regelverk för skatter och transfereringssystem som har beslutats av riksdagen, samt de som har föreslagits eller aviserats av regeringen i denna proposition, propositionen Höständringsbudget för 2020 (prop. 2020/21:2) eller tidigare propositioner. I förutsättningarna ingår inte några framtida finanspolitiska regel- eller anslagsändringar därutöver. I prognosen har information om omvärldshändelser och statistikutfall som fanns tillgänglig t.o.m. den 7 augusti 2020 beaktats. Tabeller med prognosens innehåll i detalj redovisas i bilaga 2.

Sammanfattning

- Den ekonomiska aktiviteten i världen har minskat mycket kraftigt under det första halvåret 2020 till följd av de restriktioner och beteendeförändringar som pandemin har medfört.
- På flera håll har restriktioner börjat lättas upp och indikatorer tyder på att den ekonomiska aktiviteten ökar och att en återhämtning har inletts.
- Prognosen utgår från att restriktionernas omfattning gradvis minskar, men att vissa restriktioner behöver kvarstå en viss tid.
- Den ekonomiska aktiviteten har fallit kraftigt i Sverige, om än mindre än i många andra länder. Nedgången under årets andra kvartal drevs främst av att hushållen minskade konsumtionen av framför allt tjänster men också av en fallande export.
- En viss uppgång av bl.a. industriproduktionen och hushållskonsumtionen under sommaren tyder på att en återhämtning har inletts. Återhämtningen som väntas fortsätta gradvis under andra halvåret 2020 och 2021, understöds också av omfattande finanspolitiska stimulanser. Återhämtningen sker från en låg nivå och svensk ekonomi bedöms vara i en djup lågkonjunktur. Det väntas dröja flera år innan resursutnyttjandet åter är i balans.
- Den kraftigt minskade efterfrågan har medfört ett tydligt försämrat läge på arbetsmarknaden med en lägre sysselsättningsgrad och en snabbt ökande arbetslöshet under första halvåret 2020. Samtidigt bedöms korttidspermitteringar och omställningsstödet till företag ha bromsat sysselsättningsfallet. I prognosen antas arbetslösheten öka både 2020 och 2021.
- Inflationen, mätt med konsumentprisindex med fast bostadsränta (KPIF), väntas vara låg, framför allt under 2020. Det förklaras främst av en svag utveckling av energipriser, men också av ett lågt resursutnyttjande både i Sverige och i omvärlden.
- Prognosen är mer osäker än vanligt och beror på pandemins utveckling samt vilka restriktioner länder väljer att införa. Om pandemin avtar snabbare än väntat kommer sannolikt även återhämtningen att gå snabbare än väntat. Samtidigt kan den ekonomiska utvecklingen i Sverige och i omvärlden bli sämre än i prognosen om pandemin i stället blir mer långvarig och restriktionerna ligger kvar längre eller om fler restriktioner införs. En djup och långvarig ekonomisk kris riskerar att medföra negativa effekter även på lång sikt.

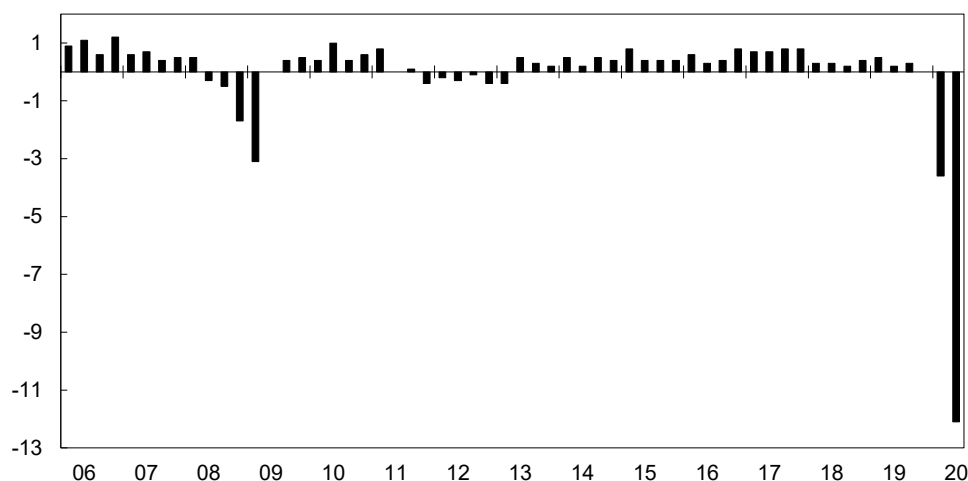
4.1 Utsikterna i omvärlden 2020 och 2021

Spridningen av sjukdomen covid-19 och dess följdverkningar har drastiskt förändrat utsikterna för världsekonomin. De restriktioner som länder har infört för att minska smittspridningen har tillsammans med individers beteendeförändringar fått en mycket stor påverkan på den ekonomiska utvecklingen under första halvåret 2020.

Hastigheten och storleken på de globala BNP-fallen under första halvåret 2020 är unika och betydligt större än under finanskrisen (se diagram 4.1).

Diagram 4.1 BNP-tillväxt i euroområdet

Procentuell förändring jämfört med föregående kvartal, säsongrensade kvartalsvärden

Källa: Macrobond.

Månadsstatistik för detaljhandeln och industriproduktionen tillsammans med bl.a. uppgifter om befolkningens rörelsemönster och korttransaktioner tyder på att konjunkturen bottnade i euroområdet och USA i april 2020. Sedan dess har detaljhandeln tydligt återhämtat sig, medan uppgången i industriproduktionen och exporten endast varit begränsad.

I Kina, vars ekonomi drabbades först av den pågående krisen, har återhämtningen kommit längre och BNP steg kraftigt under andra kvartalet 2020. Industrin har i princip återhämtat hela nedgången medan detaljhandeln inte återhämtat sig i samma utsträckning.

Den ekonomiska nedgången har medfört en svag arbetsmarknadsutveckling i många ekonomier. I USA minskade sysselsättningen mycket kraftigt under det första halvåret 2020, men viss återhämtning har skett sedan maj. Sysselsättningen har minskat mindre i de europeiska ekonomierna, där en möjlig förklaring kan vara att en stor andel av de anställda omfattas av olika varianter av offentligt subventionerade permitteringssystem.

Den återhämtning som inletts i världsekonomin understöds av omfattande finans- och penningpolitiska stimulanser. De största finanspolitiska åtgärderna har genomförts av enskilda länder. Även EU:s återhämtningsfond väntas bidra till att stimulera den europeiska ekonomin. Det väntas dock ta flera år innan världsekonomin når ett balanserat konjunkturläge igen. Utvecklingen tyngs av att det råder en fortsatt stor osäkerhet kring hur pandemin och beteendeförändringarna som följer av denna kommer att utvecklas. Restriktioner och fysisk distansering antas i prognosen kvarstå en viss tid framöver. Till det väntas försämrade arbetsmarknadsutsikter och lägre inkomster dämpa hushållens konsumtion och företagens investeringar. Först i slutet av 2021 väntas BNP-nivån i USA och euroområdet var tillbaka på samma nivå som innan krisen bröt ut. Sammantaget väntas BNP hos Sveriges handelspartner (BNP

KIX-vägd) minska med 5,7 procent i år, för att sedan öka med 5,4 procent nästa år (se tabell 4.1).

Tabell 4.1 Nyckeltal internationella variabler

Procentuell förändring om inte annat anges. Utfall 2019, prognos 2020–2023

	2019	2020	2021	2022	2023
BNP, euroområdet	1,3	-8,0	6,5	3,5	3,5
BNP, USA	2,2	-5,0	4,5	4,0	3,0
BNP, Kina	6,1	2,0	8,0	6,0	5,5
BNP i världen, PPP-vägd ¹	2,9	-4,0	5,0	5,0	4,5
BNP i världen, KIX-vägd ²	1,9	-5,7	5,4	3,8	2,9
Svensk exportmarknad ³	2,5	-9,0	6,0	5,0	3,5
Inflation, euroområdet ⁴	1,2	0,4	1,0	1,3	1,6
Inflation, USA ⁵	1,8	0,8	1,6	2,1	2,2
Styrränta, euroområdet ⁶	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Styrränta, USA ⁶	2,3	0,5	0,3	0,3	0,5
Råoljepris ⁷	64,3	42,0	46,0	47,8	49,5

¹ BNP sammanviktad med köpkraftsjusterade BNP-vikter enligt Internationella valutafonden.

² BNP sammanviktad med KIX-vikter, ett mått på respektive lands betydelse för svensk utrikeshandel. De senast beräknade vikterna används för 2020 och därefter skrivs de fram med trenden från de föregående fem åren.

³ Den sammanvägda importen i de länder som Sverige exporterar till. Respektive lands vikt utgörs av dess andel i svensk varuexport.

⁴ Harmoniserat konsumentprisindex (HIKP).

⁵ Konsumentprisindex (KPI).

⁶ Årsgenomsnitt, procent. Avser referäntan för euroområdet, dvs. den ränta som banker i euroområdet får betala för lån i en vecka från Europeiska centralbanken, och Federal funds ränta för USA.

⁷ Brent, USD per fat.

Källor: Macrobond och egna beräkningar.

4.2 Tillväxtutsikterna för Sverige 2020 och 2021

Betydande fall i svensk BNP

Sveriges BNP föll kraftigt andra kvartalet 2020, efter att ha varit i stort sett oförändrad under det första kvartalet. Det var den största nedgången under ett enskilt kvartal sedan nuvarande mätningar inleddes 1980. Nedgången drevs främst av fallande export och hushållskonsumtion. BNP föll dock mindre i Sverige än i flera andra länder i Europa.

Såväl inhemsk efterfrågan som omvärldsefterfrågan har under första halvåret 2020 tydligt påverkats av beteendeförändringar och åtgärder som vidtagits för att minska smittspridningen. Produktionen i Sverige har även drabbats av nedstängningar och störningar i globala värdekedjor. Samtidigt tyder högfrekvent data, som rörelsemönster och korttransaktioner, på att svensk ekonomi bottnade under våren 2020 och att en gradvis återhämtning har inletts därefter. Även förtroendeindikatorer som inköpschefsindex och barometerindikatorn har stigit, om än från låga nivåer (se diagram 4.2). Ekonomin väntas gradvis återhämta sig under andra halvåret 2020 och under 2021, understödd av regeringens omfattande finanspolitiska stimulanser. Osäkerheten om pandemins utveckling samt de restriktioner som följer av denna, den djupa lågkonjunkturen i omvärlden och försämrade arbetsmarknadsutsikter väntas dock hålla tillbaka efterfrågan.

Diagram 4.2 Ekonomiska indikatorer

Standardiserade värden

Anm.: Avser inköpschefsindex (PMI) och Konjunkturinstitutets Barometerindikator. Indexvärdena är normaliserade så att medelvärdet (2006–2020) är 0 och standardavvikelsen är 1.

Källor: Swedbank, Konjunkturinstitutet och egna beräkningar.

BNP bedöms sammantaget minska med 4,6 procent 2020 och öka med 4,1 procent 2021 (se tabell 4.2). Det dröjer till slutet av 2021 innan BNP åter är på samma nivå som före virusutbrottet. Resursutnyttjandet väntas vara betydligt lägre än normalt och svensk ekonomi bedöms befinna sig i en djup lågkonjunktur. Det väntas dröja flera år innan resursutnyttjandet åter är i balans. Utvecklingen i olika ekonomier påverkas bl.a. av näringslivsstruktur, omvärldsberoende och skuldsättning. Med en exportandel på knappt 50 procent och en hög delaktighet i globala värdekedjor är internationell handel viktig för svensk ekonomi. Samtidigt ger Sveriges låga statsskuld goda förutsättningar att stödja företag och hushåll som har drabbats hårt av pandemin.

Tabell 4.2 Nyckeltal försörjningsbalansen

Procentuell förändring om inte annat anges. Utfall 2019, prognos 2020–2023

	2019	2020	2021	2022	2023
BNP	1,2	-4,6	4,1	3,8	2,7
BNP, kalenderkorrigerad	1,2	-4,9	4,0	3,8	2,9
Hushållens konsumtion	1,2	-4,7	4,3	4,3	3,2
Offentlig konsumtion	0,3	1,2	0,8	-0,1	-1,4
Fasta bruttoinvesteringar	-1,3	-9,0	3,5	5,5	4,2
Lagerinvesteringar ¹	-0,1	-1,0	1,0	0,0	0,0
Export	3,2	-6,8	4,8	5,7	5,0
Import	1,1	-8,3	5,0	4,8	4,2
BNP per invånare ²	0,2	-5,5	3,2	3,1	2,0
BNP i löpande pris	4,0	-3,2	5,6	5,3	4,6

Anm.: Fasta priser, referensår 2019, ej kalenderkorrigerade värden, om inte annat anges. Prognosen är baserad på de regelverk för skatter och transfereringar och de anslagsnivåer som har beslutats av riksdagen och som har föreslagits eller aviserats av regeringen.

¹ Bidrag till BNP-tillväxten, förändring i procent av BNP jämfört med föregående år.

² BNP per person i totala befolkningen.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Stor nedgång i hushållens konsumtion

Det fall i hushållens konsumtion som skedde första halvåret 2020 drevs till stor del av förändringar i beteendemönster till följd av pandemin. Månadsstatistik för konsumtionen och korttransaktionsdata tyder på att det framför allt var konsumtion av olika

typer av tjänster som minskade kraftigt, såsom hotell-, restaurang- och resetjänster samt olika typer av evenemang. Även konsumtionen av bilar minskade kraftigt under första halvåret 2020. Indikatorer, så som korttransaktionsdata, tyder dock på en gradvis återhämtning sedan april och hushållskonsumtionen bedöms fortsätta att öka under andra halvåret 2020. Regeringens finanspolitiska åtgärder för att motverka fall i hushållens inkomster väntas bidra till återhämtningen. Ett försämrat arbetsmarknads-läge och osäkerhet om pandemins fortsatta utveckling håller samtidigt tillbaka återhämtningen. Hushållens konsumtion bedöms sammantaget minska tydligt 2020 och sedan växa igen 2021 (se tabell 4.2).

Ökade statsbidrag understöder offentlig konsumtion

Offentlig konsumtion minskade under första halvåret 2020. Minskad sysselsättning väntas innebära att kommunsektorns skatteintäkter ökar långsammare än 2019. Detta bedöms motverkas av att kommunsektorn har tillförts medel under våren 2020 i form av både riktade och generella statsbidrag. Utöver det föreslås kommunsektorn tillföras ytterligare medel för 2021 i denna proposition. Tillväxten i offentlig konsumtion bedöms sammantaget tillta 2020 jämfört med 2019, bl.a. till följd av extra medel till kommunsektorn, för att sedan växa något långsammare 2021 (se tabell 4.2).

Kraftigt fall i investeringarna

De fasta bruttoinvesteringarna föll mycket under första halvåret 2020. Den förhöjda osäkerheten hämmar näringslivets investeringar genom att företag skjuter upp investeringsbeslut. Ett lågt kapacitetsutnyttjande inom industrin indikerar även dämpade investeringsbehov. Förtroendeindikatorer, t.ex. Konjunkturbarometern, tyder på att byggföretagen är pessimistiska om efterfrågeläget, även om byggindustrin hittills inte har påverkats i samma utsträckning av lågkonjunkturen som andra branscher. Bostadsinvesteringarna bedöms minska men med en viss fördröjning jämfört med näringslivets övriga investeringar, då nybyggnationen bedöms sjunka mer gradvis. De offentliga investeringarna bedöms däremot öka betydligt snabbare 2020 än 2019. Statliga investeringar i bl.a. infrastruktur ligger bakom den starkare utvecklingen. Sammantaget bedöms de totala investeringarna falla kraftigt 2020 för att sedan öka 2021 (se tabell 4.2). Det tar dock tid att återhämta det stora fallet och i slutet av 2021 väntas investeringarna fortfarande vara på en lägre nivå än 2019.

Svag omvärldsefterfrågan dämpar utrikeshandeln

Under första halvåret 2020 föll exporten och importen kraftigt. En snabbt sjunkande efterfrågan i omvärlden och störningar i globala värdekedjor har drabbat den svenska exportindustrin hårt. I delar av tillverkningsindustrin stängde produktionen tillfälligt ned under våren till följd av brist på importerade insatsvaror. Reseförbud och stängda gränser har också påverkat turismen och därmed även tjänstehandeln negativt. Flera indikatorer, t.ex. företagets exportordergång, är fortsatt på låga nivåer. Såväl export som import väntas minska påtagligt 2020 för att sedan återhämta sig 2021 i takt med att omvärldsefterfrågan gradvis stiger (se tabell 4.2). Den djupa lågkonjunkturen i omvärlden bidrar, tillsammans med kronans förstärkning sedan april 2020, till att det tar tid innan exporten åter är på de nivåer som rådde i slutet av 2019.

Kraftigt försämrat arbetsmarknadsläge

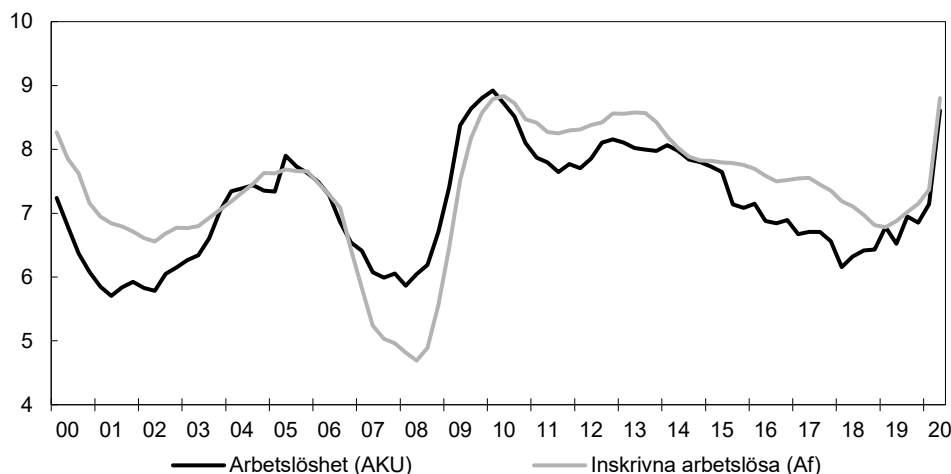
Situationen på arbetsmarknaden har tydligt försämrats under det första halvåret 2020. Sysselsättningsgraden har fallit kraftigt, men är fortsatt relativt hög i en internationell jämförelse. Arbetslösheten har ökat snabbt (diagram 4.3). Regeringen har vidtagit flera åtgärder för att dämpa den kraftiga nedgången på arbetsmarknaden, bl.a. införandet av

korttidspermitteringar som möjliggjort att arbetsgivare har kunnat behålla anställda i större utsträckning samt ett omställningsstöd till företag som tappat kraftigt i omsättning till följd av coronaviruset. Hittills har företag ansökt och beviljats stöd för korttidspermitteringar för fler än 500 000 anställda, vilket motsvarar drygt 10 procent av alla anställda. Trots detta har sysselsättningsminskningen skett brett på arbetsmarknaden. Fallet har varit särskilt stort bland personer med eftergymnasial utbildning och bland unga (15–24 år), inte minst bland de med en tidsbegränsad anställning. Sysselsättningsgraden har även fallit mer bland kvinnor än bland män, i synnerhet bland unga kvinnor har sysselsättningen minskat under första halvåret 2020.

Arbetslösheten har ökat snabbt bland alla grupper, men den har framför allt drivits av en kraftigt ökad ungdomsarbetslöshet. Arbetslösheten har stigit något mer bland män än bland kvinnor, trots ett större fall i sysselsättningen bland kvinnor, vilket följer av att många kvinnor i stället har lämnat arbetskraften. Även inskrivna arbetslösa hos Arbetsförmedlingen har ökat snabbt under första halvåret (diagram 4.3).

Diagram 4.3 Arbetslöshet och inskrivna arbetslösa

Procent av arbetskraften, säsongrensade kvartalsvärden

Anm.: Arbetslöshet (AKU) avser åldersgruppen 15–74 år medan andelen inskrivna arbetslösa (Arbetsförmedlingen) avser åldersgruppen 16–64 år.

Källor: Statistiska centralbyrån och Arbetsförmedlingen.

Arbetslösheten ger dock inte en fullständig bild av hur många som önskar att ha ett arbete. Det beror på att vissa personer tenderar att sluta söka arbete och därmed lämna arbetskraften när utsikterna att få ett arbete är små. Detta kan skilja sig mellan olika länder bl.a. till följd av olika utformning av ersättnings-, pensions- och utbildningssystem. En följd av detta är att arbetslösheten kan öka i vissa länder samtidigt som den minskar i andra i den rådande lågkonjunkturen. Det sistnämnda hände exempelvis tillfälligt i Italien under våren 2020 då arbetskraften minskade tydligt. Under våren 2020 minskade arbetskraftsdeltagandet även i Sverige. Trots det är arbetskraftsdeltagandet fortsatt högt, även i ett internationellt perspektiv. Ett högt arbetskraftsdeltagande kan på kort sikt ge en högre arbetslöshet, men är en förutsättning för en långsiktigt hög sysselsättning.

Under sommaren har flera arbetsmarknadsindikatorer förbättrats något från de låga nivåer som noterades under våren 2020. Företagens anställningsplaner har exempelvis stigit efter den historiska bottennoteringen i april, men är fortsatt negativa. Även antalet personer som varslats om uppsägning har fallit tillbaka till mer genomsnittliga nivåer under sommaren, efter att ha toppat i mars och april på de högsta nivåer som någonsin rapporterats in till Arbetsförmedlingen. Många indikatorer befinner sig dock på låga nivåer, vilket tyder på att läget på arbetsmarknaden kommer att vara fortsatt

allvarligt framöver. Sysselsättningen väntas minska kraftigt 2020 (se tabell 4.3). Sysselsättningen väntas falla bland både kvinnor och män 2020, men i betydligt större utsträckning bland kvinnor då sysselsättningen bland kvinnor minskat kraftigt redan under första halvåret av 2020. När efterfrågan stiger under 2021 och produktionen gradvis återhämtas väntas sysselsättningen återigen öka. Det sker dock långsamt då många företag i första hand väntas öka produktionen genom att öka redan anställdas arbetstid när korttidspermitteringar fasas ut.

Arbetslösheten bedöms öka både 2020 och 2021, men uppgången väntas dämpas något till följd av att en del av de som blivit av med jobbet väljer att lämna arbetskraften för att exempelvis påbörja studier. Arbetslösheten bedöms öka bland både kvinnor och män men i större utsträckning bland män till följd av en fortsatt relativt stark arbetskraftstillväxt bland män 2020. Arbetskraften bland kvinnor bedöms minska 2020, vilket följer av att många kvinnor lämnade arbetskraften under första halvåret 2020.

Tabell 4.3 Nyckeltal produktivitet och arbetsmarknad

Procentuell förändring om inte annat anges. Utfall 2019, prognos 2020–2023

	2019	2020	2021	2022	2023
Produktivitet ¹	1,7	-0,7	0,9	2,0	1,3
Arbetade timmar ^{1, 2}	-0,3	-4,3	3,0	1,8	1,6
Medelarbetstid ^{1, 3}	-0,9	-2,2	2,7	-0,6	-0,1
Sysselsättning ⁴	0,7	-2,1	0,3	2,4	1,7
<i>Kvinnor</i> ⁴	0,4	-2,7	0,5		
<i>Män</i> ⁴	1,0	-1,7	0,1		
Sysselsättningsgrad ^{4, 5}	68,3	66,6	66,5	67,8	68,7
<i>Kvinnor</i> ^{4, 5}	66,1	64,1	64,1		
<i>Män</i> ^{4, 5}	70,5	69,0	68,8		
Arbetslöshet ^{4, 6}	6,8	9,0	9,5	8,1	7,1
<i>Kvinnor</i> ^{4, 6}	6,9	8,7	9,4		
<i>Män</i> ^{4, 6}	6,7	9,2	9,6		
Arbetskraft ⁴	1,1	0,2	0,9	0,8	0,6
<i>Kvinnor</i> ⁴	1,1	-0,7	1,2		
<i>Män</i> ⁴	1,2	1,1	0,6		
Arbetskraftsdeltagande ^{4, 5}	73,3	73,2	73,5	73,8	73,9
<i>Kvinnor</i> ^{4, 5}	71,0	70,2	70,8		
<i>Män</i> ^{4, 5}	75,5	76,0	76,1		
Befolkning, total ⁷	1,0	0,9	0,8	0,7	0,7
Befolkning, 15–74 år	0,7	0,4	0,4	0,4	0,4
<i>Kvinnor</i> ⁴	0,6	0,4	0,4		
<i>Män</i> ⁴	0,8	0,4	0,4		

Anm.: Prognosen är baserad på de regelverk för skatter och transfereringar och de anslagsnivåer som har beslutats av riksdagen och som har föreslagits eller aviseras av regeringen.

¹ Avser kalenderkorrigerade data.

² Enligt nationalräkenskaperna (NR).

³ Avser arbetade timmar per år enligt NR dividerat med årsmedeltal för antal sysselsatta enligt Arbetskraftsundersökningarna (AKU).

⁴ Avser åldersgruppen 15–74 år.

⁵ Procent av befolkningen.

⁶ Procent av arbetskraften.

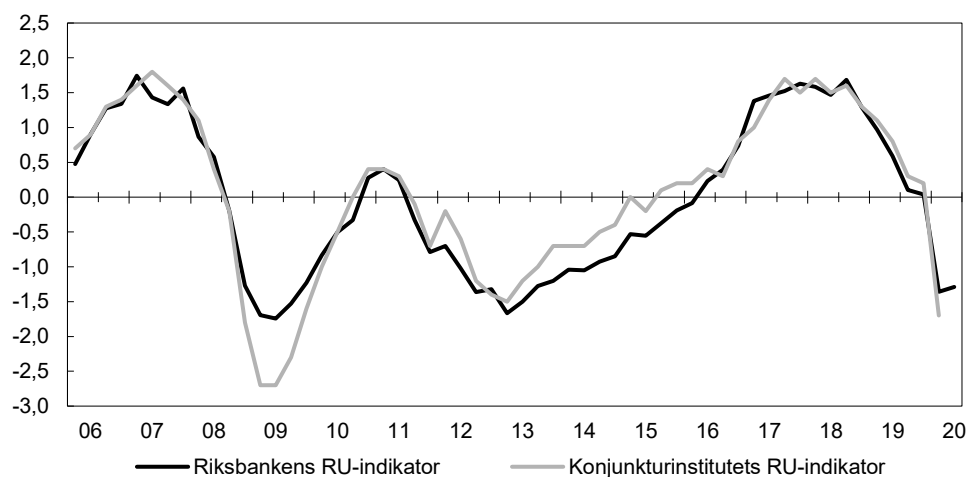
⁷ Utfall för 2019 är ett beräknat årsmedelvärde.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Resursutnyttjandet i svensk ekonomi bedöms ha minskat snabbt under våren. Det avspeglas exempelvis i ett lägre kapacitetsutnyttjande inom företagen och att andelen företag som uppger brist på arbetskraft har minskat snabbt. Dessa indikatorer ingår i sammanfattande mått på resursutnyttjandet publicerade av Riksbanken och Konjunkturinstitutet (se diagram 4.4). Svensk ekonomi bedöms befinna sig i lågkonjunktur hela prognosperioden, vilket återspeglas i ett negativt BNP-gap, dvs. att faktisk BNP understiger potentiell BNP (se tabell 4.4). Det bedöms dröja innan resursutnyttjandet åter är balanserat.

Diagram 4.4 Resursutnyttjandeindikatorer

Standardavvikelser

Anm.: RU-indikatorerna är statistiska mått på resursutnyttjandet. De är normaliserade så att medelvärdet är 0 och standardavvikelsen är 1.

Källor: Riksbanken och Konjunkturinstitutet.

Tabell 4.4 Nyckeltal potentiella variabler

Procentuell förändring om inte annat anges

	2019	2020	2021	2022	2023
Potentiell BNP	1,8	1,8	1,7	1,7	1,7
Potentiellt arbetade timmar	0,9	0,8	0,7	0,6	0,5
Potentiell produktivitet	0,9	1,0	1,0	1,1	1,2
BNP-gap ¹	0,7	-5,9	-3,8	-1,8	-0,6
Timgap ¹	0,0	-5,1	-2,9	-1,7	-0,6
Potentiell BNP, löpande priser ²	4,7	3,2	3,2	3,1	3,6

Anm.: Fasta priser, referensår 2019, kalenderkorrigerade värden, om inte annat anges. Med potentiell avses den nivå på respektive variabel som skulle uppnås vid ett balanserat konjunkturläge. Prognosen är baserad på de regelverk för skatter och transfereringar och de anslagsnivåer som har beslutats av riksdagen och som har föreslagits eller aviserats av regeringen.

¹ Skillnaden mellan den faktiska och potentiella nivån i respektive variabel i procent av den potentiella nivån.

² Beräknad som potentiell BNP till marknadspris (fasta priser, referensår 2019) multiplicerad med BNP-deflatorn, som är ett prisindex för producerade varor och tjänster.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Uppskjuten avtalsrörelse ger låga löneökningar 2020

På grund av en ökad osäkerhet kring den ekonomiska utvecklingen och praktiska problem i samband med pandemin, sköts vårens avtalsrörelse upp till hösten 2020 och befintliga kollektivavtal förlängdes. Det är oklart hur detta kommer att påverka löneökningstakten 2020. Preliminära utfall av konjunkturlönestatistiken tyder dock på en tydlig nedgång i löneökningstakten i april och maj jämfört med utvecklingen det första kvartalet 2020.

Till följd av en stigande arbetslöshet och svag produktivitet utveckling väntas lönerna 2020 och 2021 växa i långsammare takt än tidigare år (se tabell 4.5).

Reallöneökningarna, dvs. den nominella lönen enligt konjunkturlönestatistiken korrigerad för konsumentprisindex (KPI), väntas fortsatt vara under det historiska genomsnittet sedan 2000 men något högre än de senaste åren. Den något starkare utvecklingen förklaras främst av en tydlig nedgång i inflationen, det gäller i synnerhet 2020.

Inflationen föll kraftigt under inledningen av året, där framför allt energipriser bidrog till fallet. Även under fortsättningen av 2020 väntas inflationen vara låg. Ett fall i resursutnyttjandet i stora delar av världen dämpar pris- och kostnadstrycket i omvärlden samtidigt som den djupa lågkonjunkturen i Sverige bidrar till en svag inhemsk prisutveckling. Energipriserna väntas därtill bidra fortsatt negativt till inflationstakten. Osäkerheten i inflationsutsikterna späs emellertid på av mätproblem vid beräkningarna av KPI. Den pågående krisen har medfört svårigheter att mäta vissa priser på grund av utebliven konsumtion, exempelvis priset på flygresor.

Sammantaget väntas inflationen, mätt med konsumentprisindex med fast bostadsränta (KPIF), dämpas kraftigt 2020 och understiga Riksbankens inflationsmål på 2 procent både 2020 och 2021 (se tabell 4.5). KPI-inflationen, som inkluderar effekten av ändrade bostadsräntor, väntas också bli låg 2020 och 2021.

Tabell 4.5 Nyckeltal löner och priser

Procentuell förändring om inte annat anges. Utfall 2019 om inte annat anges, prognos 2020–2023

	2019	2020	2021	2022	2023
Timlön enligt KL ¹	2,6	1,8	2,2	2,5	2,8
Reallön ²	0,8	1,5	1,1	1,5	1,5
KPI ³	1,8	0,3	1,1	1,0	1,3
KPIF ⁴	1,7	0,3	1,2	1,4	1,7
KPIF exkl. energi	1,6	1,2	1,1	1,3	1,6

Anm.: Prognosen är baserad på de regelverk för skatter och transfereringar och de anslagsnivåer som har beslutats av riksdagen och som har föreslagits eller aviserats av regeringen.

¹ Nominell löneutveckling. År 2019 avser prognos.

² Reallön beräknas som timlön enligt konjunkturlönestatistiken korrigerad för prisförändringar enligt KPI.

³ Konsumentprisindex.

⁴ KPI med fast ränta.

Källor: Statistiska centralbyrån, Medlingsinstitutet och egna beräkningar.

Återhämtning på finansiella marknader

Efter en period av ökad turbulens på de finansiella marknaderna i samband med pandemins utbrott i februari och mars har perioden under våren och sommaren präglats av återhämtning på de finansiella marknaderna. Flera centralbanker har genomfört omfattande stödåtgärder, bl.a. i form av köp av tillgångar som statsobligationer för att minska oron och bidra till en fortsatt kreditgivning i ekonomin. Den expansiva penningpolitiken har bidragit till ett lägre ränteläge och att aktiekurserna har stigit på flera håll i världen. Även Riksbanken har bedrivit en expansiv penningpolitik i form av bl.a. tillgångsköp, vilket bidragit till att hålla svenska räntor på en låg nivå. Riksbanken bedöms hålla reporäntan oförändrad 2020 och 2021 och penningpolitiken väntas vara fortsatt expansiv.

Kronan har stärkts under våren och sommaren, bl.a. till följd av mindre oro på de finansiella marknaderna och lägre ränteskillnader mot omvärlden. Kronan väntas vara relativt oförändrad i nivå 2020 och 2021.

Tabell 4.6 Nyckeltal finansiella variabler

Procent om inte annat anges, årsgenomsnitt. Utfall 2019, prognos 2020–2023

	2019	2020	2021	2022	2023
Reporänta	-0,3	0,0	0,0	-0,3	-0,5
Statsobligationsränta 10 år	0,1	0,0	0,1	0,2	0,3
Statsobligationsränta 5 år	-0,4	-0,3	-0,1	-0,1	0,1
Växelkurs, kronindex KIX ¹	122,1	119,2	116,1	116,2	116,3
Växelkurs, SEK per EUR	10,6	10,5	10,4	10,5	10,7

¹ 18 november 1992=100.

Källor: Macrobond och egna beräkningar.

4.3 Utvecklingen 2022 och 2023

I detta avsnitt (4.3) beskrivs ett scenario för svensk ekonomi 2022 och 2023, under förutsättningen att inga nya störningar påverkar ekonomin. En utgångspunkt för scenariot är att BNP-utvecklingen på längre sikt bestäms av ekonomins utbudssida, dvs. tillväxten i produktivitet och antalet arbetade timmar. I prognosen antas att de finans- och penningpolitiska åtgärder som nu vidtas runt om i världen lyckas förhindra att pandemin leder till långsiktigt negativa ekonomiska effekter. Vidare innebär regeringens principer för prognoser att endast beslutade och aviserade förändringar av skatteregler och statens utgifter beaktas. På några års sikt antas också att kommunsektorn som helhet redovisar resultat i linje med god ekonomisk hushållning.

Prognoser är alltid förknippade med osäkerhet, och i rådande läge är denna osäkerhet större än normalt. Hur smittspridningen, och restriktioner som följer av den, kommer att utvecklas framöver och ifall man lyckas framställa större mängder vaccin mot covid-19 kommer ha stor påverkan på den makroekonomiska utvecklingen.

Konjunkturåterhämtning 2022 och 2023

Konjunkturåterhämtningen i spåren av den djupa lågkonjunkturen antas fortgå i omvärlden 2022 och 2023 (se tabell 4.1) och efterfrågan på svensk export väntas fortsätta att öka, men i avtagande takt. BNP-tillväxten i de länder som är viktiga för Sveriges utrikeshandel antas vara högre än det historiska genomsnittet sedan 2000.

I Sverige antas konjunkturåterhämtningen ske i ungefär samma takt som en genomsnittlig återhämtning från tidigare kriser. Under 2022 och 2023 antas BNP-tillväxten öka snabbare än potentiell BNP, men resursutnyttjandet bedöms vara något lägre än balanserat under hela prognosperioden (se tabell 4.2 och tabell 4.4). Ett stigande resursutnyttjande medför att företagens investeringsbehov ökar. Den offentliga konsumtionen antas dock minska, vilket är en följd av antagandet om oförändrade regler. Effekterna av detta motverkas till viss del av att penningpolitiken blir mer expansiv än vad som annars skulle vara fallet, vilket antas stimulera tillväxten i framför allt hushållens konsumtion och fasta bruttoinvesteringar.

Även sysselsättningstillväxten antas tillta 2022 och 2023 i takt med att efterfrågan i ekonomin stiger (se tabell 4.3). Det väntas leda till att arbetslösheten faller och att hushållens konsumtion stiger. Andelen sysselsatta av befolkningen antas öka vilket medför att även arbetade timmar växer både 2022 och 2023.

Inflationstrycket bedöms vara fortsatt svagt, men stigande 2022 och 2023 (se tabell 4.5). Inflationen mätt med KPIF bedöms dock inte uppnå Riksbankens inflationsmål på 2 procent under hela prognosperioden. Riksbanken bedöms därför hålla reporäntan fortsatt låg under denna period.

4.4 Stor osäkerhet om hur djup och långvarig lågkonjunkturen blir

Den ekonomiska utvecklingen som beskrivits ovan är regeringens prognos. Det är dock viktigt att belysa faktorer som kan leda till en svagare eller starkare ekonomisk utveckling.

Utvecklingen i den globala och svenska ekonomin är fortsatt mycket osäker. Risken för en sämre utveckling än i prognosen är framför allt kopplad till smittspridningen och människors förändrade beteenden. Restriktioner för att begränsa smittspridningen kan behöva återinföras och förlängas i både Sverige och omvärlden. Det skulle påverka hushållens konsumtion och företagens investeringsvilja negativt och göra den ekonomiska återhämtningen än mer utdragen. En mer långvarig smittspridning kan även påverka länders produktionskapacitet, t.ex. om leverans- och värdekedjor störs av omfattande konkurser.

Om smittspridningen tilltar och lågkonjunkturen blir mer utdragen finns även risk för betydande prisfall på bostäder och på marknaden för kommersiella fastigheter, vilket i sin tur skulle kunna förvärra lågkonjunkturen ytterligare.

Ytterligare en osäkerhetsfaktor är vilka effekter den pågående ekonomiska krisen kommer att ha på världshandeln. Redan före utbrottet präglades världshandeln av handelskonflikten mellan USA och Kina. Spänningarna mellan länderna har ökat under våren och sommaren, bl.a. i samband med att företrädare för USA uttalat att Kina skulle ha undanhållit information om virusutbrottet och USA:s ställningstagande om att Hongkong inte längre är autonomt i förhållande till Kina. Kina kommer sannolikt inte heller att leva upp till sina åtaganden inom Fas 1-avtalet, dvs. det avtal som tecknades mellan USA och Kina i slutet av 2019. Den fortsatt ansträngda relationen minskar sannolikheten att länderna kommer överens om ett utökat handelsavtal, vilket ökar risken för en dämpad världshandel. Även formerna för Storbritanniens utträde ur EU och hur den framtida relationen med EU kommer att se ut kommer att påverka världshandeln. En alltmer utbredd protektionism kan innebära en svagare global tillväxt och därmed sämre utsikter för svensk export.

Den ekonomiska nedgången riskerar också att leda till negativa effekter på längre sikt. Snabbt stigande arbetslöshet kan, i kombination med att människor inte får möjlighet att ställa om när branschstrukturer förändras, medföra att arbetslösheten biter sig fast på en högre nivå. Det kan även innebära att vissa delar av landet drabbas hårdare än andra. Långa perioder av arbetslöshet riskerar att försämra arbetslösas yrkeskunskaper och försvåra matchningen på arbetsmarknaden. Effekterna kan medföra att redan svaga grupper drabbas särskilt hårt. En stor osäkerhet bidrar även till minskad riskvilja som kan hålla tillbaka investeringar och dämpa produktivitetstillväxten. Sammantaget riskerar detta att leda till en lägre BNP-tillväxt på lång sikt.

Den ekonomiska utvecklingen kan också bli starkare än vad som antas i prognosen, framför allt om smittspridningen minskar i snabbare takt och sedan förblir under kontroll, t.ex. om ett säkert vaccin tas fram och distribueras tidigare än väntat. Det kan också finnas ett uppdämt behov av att konsumera och investera vilket kan förstärka återhämtningen i ekonomin när länder lättar på restriktioner. Många länder planerar därutöver att introducera nya stabiliseringspolitiska stödpaket för att återstarta sina ekonomier. En starkare ekonomisk utveckling i omvärlden skulle gynna svensk exportindustri.

4.5 Alternativa scenarier

I detta avsnitt (4.5) beskrivs två alternativa scenarier som belyser hur känslig den ekonomiska utvecklingen kan vara för olika antaganden om pandemins utveckling (se tabell 4.7). Regeringens prognos benämns i detta avsnitt som huvudscenariot. I scenario 1 antas smittspridningen i Sverige och omvärlden avta tidigare och snabbare än den gör i huvudscenariot. I ett sådant scenario stärks tillförsikten hos ekonomins aktörer, såväl i Sverige som i omvärlden, snabbare än i huvudscenariot. Detta medför att hushållen vågar konsumera mer än i huvudscenariot och att företagens investeringar inte hålls tillbaka lika mycket. Ekonomin återhämtar sig därmed snabbare från den djupa lågkonjunkturen, BNP-fallet 2020 blir mindre än i huvudscenariot och tillväxten högre 2021. Det leder till att resursutnyttjandet i ekonomin blir högre och arbetslösheten blir lägre. Sammantaget blir den offentliga sektorns finansiella sparande högre både 2020 och 2021 i scenario 1 jämfört med huvudscenariot. Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld blir därmed lägre än i huvudscenariot.

I scenario 2 antas smittspridningen i Sverige och omvärlden avta senare och långsammare än i huvudscenariot, vilket ger en mer negativ ekonomisk utveckling 2020 och en långsammare återhämtning 2021. En sådan utveckling medför en längre period då oro för smittspridningen håller tillbaka konsumtion och investeringar. Det leder till att resursutnyttjandet i Sverige blir betydligt lägre än i huvudscenariot, vilket får till följd att arbetslösheten blir högre och inflationstrycket i ekonomin lägre jämfört med huvudscenariot. Som en konsekvens av den lägre aktiviteten i ekonomin blir den offentliga sektorns finansiella sparande lägre än i huvudscenariot, främst till följd av lägre inkomster från skatter men också i viss mån på grund av ökade offentliga utgifter när arbetslösheten stiger. De försämrade offentliga finanserna antas finansieras med lån vilket tillsammans med en lägre BNP-tillväxt får till följd att den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld som andel av BNP ökar.

Tabell 4.7 Alternativa scenarier

Procentuell förändring om inget annat anges. Scenario 1: starkare återhämtning. Scenario 2: djupare och längre kris. Utfall 2019 och prognos enligt huvudscenario i fet stil för respektive variabel utifrån tidigare beslutade och aviserade samt nu föreslagna och aviserade reformer¹

	2019	2020	2021
BNP²	1,2	-4,9	4,0
Scenario 1: Starkare återhämtning	1,2	-3,6	5,3
Scenario 2: Djupare och längre kris	1,2	-7,3	2,5
BNP-gap³	0,7	-5,9	-3,8
Scenario 1: Starkare återhämtning	0,7	-4,6	-1,3
Scenario 2: Djupare och längre kris	0,7	-8,3	-7,6
KPIF⁴	1,7	0,3	1,2
Scenario 1: Starkare återhämtning	1,7	0,4	1,7
Scenario 2: Djupare och längre kris	1,7	-0,1	-0,6
Arbetslöshet⁵	6,8	9,0	9,5
Scenario 1: Starkare återhämtning	6,8	8,3	8,0
Scenario 2: Djupare och längre kris	6,8	10,0	12,0
Styrränta⁵	-0,3	0,0	0,0
Scenario 1: Starkare återhämtning	-0,3	0,1	0,8
Scenario 2: Djupare och längre kris	-0,3	-0,5	-0,5
Finansiellt sparande⁶	0,3	-5,5	-3,5
Scenario 1: Starkare återhämtning	0,3	-4,3	-0,8

	2019	2020	2021
Scenario 2: Djupare och längre kris	0,3	-7,7	-7,3
Maastrichtskulden⁶	35,2	42,6	42,3
Scenario 1: Starkare återhämtning	35,2	40,8	36,7
Scenario 2: Djupare och längre kris	35,2	46,0	51,0

¹ I alternativscenarierna har hänsyn även tagits till kompletterande penningpolitiska åtgärder.

² Kalenderkorrigerade värden.

³ Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP i procent av potentiell BNP.

⁴ Årsgenomsnitt.

⁵ Procent.

⁶ Procent av BNP.

Källor: Statistiska centralbyrån, Riksbanken och egna beräkningar.

4.6 Prognosrevideringar

I detta avsnitt (4.6) redovisas de prognosrevideringar som gjorts jämfört med 2020 års ekonomiska vårproposition (prop. 2019/20:100). Sedan den publicerades har bl.a. två kvartalssammanställningar av nationalräkenskaperna, varav den för kvartal två är en s.k. tidig sammanställning, samt ett antal månadsutfall för bl.a. Arbetskraftsundersökningarna (AKU) och KPI publicerats.

BNP-tillväxten 2020 bedöms bli något lägre jämfört med bedömningen i vårpropositionen (se tabell 4.8). Det beror till stor del på att hushållens konsumtion sjönk betydligt mer än förväntat under första halvåret 2020. Den offentliga konsumtionen bedöms samtidigt växa snabbare 2020 än i vårpropositionen, vilket följer dels av regeringens politik, dels av att kommunsektorns skatteinkomster väntas öka i snabbare takt. Prognosen för de fasta bruttoinvesteringarna 2020 har reviderats upp något jämfört med vårpropositionen till följd av att nedgången i investeringarna under inledningen av året var mindre än väntat. Omfattande störningar i globala värdekedjor och en lägre omvärldsefterfrågan innebär att både exporten och importen bedöms utvecklas svagare än i vårpropositionen.

Tillväxten i potentiell BNP bedöms vara oförändrad 2020 och 2021 jämfört med vårpropositionen. Resursutnyttjandet i svensk ekonomi bedöms sammantaget falla något mer 2020 och 2021 än den bedömning som gjordes i vårpropositionen, till följd av en lägre BNP-tillväxt.

Sjunkande efterfrågan i ekonomin har påverkat arbetsmarknadsutvecklingen negativt. Statistik från AKU har under våren och sommaren varit svagare än väntat. Sysselsättningstillväxten har därför reviderats ned både 2020 och 2021. Arbetskraften har samtidigt utvecklats svagare än väntat under första halvåret och har därmed reviderats ned 2020. Detta bidrar till att arbetslösheten är oförändrad 2020 men uppreviderad 2021 jämfört med vårpropositionen.

Timplönen bedöms utvecklas svagare jämfört med bedömningen i vårpropositionen, vilket bl.a. förklaras av att resursutnyttjandet bedöms bli lägre.

Även KPI- och KPIF-inflationen har reviderats ned jämfört med vårpropositionen till följd av ett lägre resursutnyttjande. Ränteprognosen har samtidigt reviderats upp vilket beror på ökade finanspolitiska stimulanser.

Tabell 4.8 Jämförelse mellan regeringens prognoser

Procentuell förändring om inte annat anges. Siffrorna inom parentes avser prognos från 2020 års ekonomiska vårproposition

	2019	2020	2021	2022	2023
BNP	1,2 (1,2)	-4,6 (-4,0)	4,1 (3,5)	3,8 (3,4)	2,7 (3,1)
Potentiell BNP ^{1,2}	1,8 (1,9)	1,8 (1,8)	1,7 (1,7)	1,7 (1,7)	1,7 (1,7)
BNP-gap ³	0,7 (0,8)	-5,9 (-5,2)	-3,8 (-3,6)	-1,8 (-1,9)	-0,6 (-0,4)
Arbetslöshet ^{4,5}	6,8 (6,8)	9,0 (9,0)	9,5 (9,0)	8,1 (8,4)	7,1 (7,0)
Arbetskraft ⁴	1,1 (1,1)	0,2 (0,8)	0,9 (0,6)	0,8 (0,5)	0,6 (0,6)
Sysselsatta ⁴	0,7 (0,7)	-2,1 (-1,6)	0,3 (0,6)	2,4 (1,2)	1,7 (2,2)
Arbetade timmar ²	-0,3 (-0,3)	-4,3 (-2,4)	3,0 (1,5)	1,8 (1,1)	1,6 (2,1)
Timlön ⁶	2,6 (2,6)	1,8 (2,2)	2,2 (2,4)	2,5 (2,6)	2,8 (2,8)
KPI ⁷	1,8 (1,8)	0,3 (0,5)	1,1 (1,2)	1,0 (1,3)	1,3 (1,8)
KPIF ⁷	1,7 (1,7)	0,3 (0,5)	1,2 (1,5)	1,4 (1,6)	1,7 (1,8)
Reporänta ⁸	-0,3 (-0,3)	0,0 (-0,1)	0,0 (-0,3)	-0,3 (-0,5)	-0,5 (-0,5)

Anm.: Prognosen är baserad på de regelverk för skatter och transfereringssystem och de anslagsnivåer som har beslutats av riksdagen och som har föreslagits eller aviserats av regeringen.

¹ Avser marknadspris.

² Kalenderkorrigerad.

³ Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP i procent av potentiell BNP.

⁴ Avser åldersgruppen 15–74 år.

⁵ Procent av arbetskraften.

⁶ Timlön enligt konjunkturlönestatistiken.

⁷ Årsgenomsnitt.

⁸ Procent, årsgenomsnitt.

Källor: Statistiska centralbyrån, Medlingsinstitutet, Riksbanken och egna beräkningar.

4.7 Utvecklingen enligt andra bedömare

I detta avsnitt (4.7) jämförs regeringens prognoser för vissa centrala makroekonomiska variabler med prognoser gjorda av Konjunkturinstitutet, Riksbanken, Europeiska kommissionen och Ekonomistyrningsverket (se tabell 4.9). Det är viktigt att komma ihåg att prognoser publiceras vid olika tidpunkter, vilket gör att prognosmakare inte alltid har tillgång till samma informationsmängd. Detta försvårar prognosjämförelser vilket är särskilt tydligt under rådande omständigheter med ett snabbt händelseförlopp kopplat till pandemin.

Regeringens prognos för BNP-tillväxten är i linje med Riksbankens och Konjunkturinstitutets prognoser för 2020. Kommissionens och Ekonomistyrningsverkets prognoser är något lägre, vilket kan förklaras av att de gjordes innan Statistiska centralbyrån publicerade uppgifter för det andra kvartalet 2020 (se fotnot i tabell 4.9 för publiceringsdatum). Skillnaderna mellan prognoserna bedöms ändå vara små. Samtliga prognosmakare spår en ökad BNP-tillväxt under 2021. En förklaring till skillnaderna mellan regeringens och Konjunkturinstitutets respektive kommissionens prognoser för 2021 kan vara att regeringen aviserat mer finanspolitiska stimulanser än vad Konjunkturinstitutet och kommissionen har antagit i sina prognoser.

Skillnaden mellan regeringens och Riksbankens prognos för arbetslösheten 2020 och 2021 bedöms vara liten. Även Konjunkturinstitutet och Ekonomistyrningsverket spår en arbetslöshet i linje med regeringens prognos under 2020 som sedan ökar 2021. Kommissionen bedömer att arbetslösheten 2020 blir något högre än andra bedömares prognoser och sedan minskar till en nivå som ligger i linje med regeringens prognos under 2021.

Samtliga bedömares prognoser för inflationen 2020 är i linje med regeringens prognos, både mätt med KPI och harmoniserat konsumentprisindex (HIKP). Även för 2021

ligger samtliga prognoser i linje med regeringens prognos. Riksbankens prognos för inflationen är dock något högre än övriga bedömares för 2021. Även Ekonomistyrningsverket spår en ökad inflation 2021 vilket är i linje med regeringens bedömning.

Regeringens bedömning av resursutnyttjandet 2020 mätt med BNP-gapet är i linje med övriga prognosmakares bedömningar, även om den är något mindre negativ än Konjunkturinstitutets, kommissionens och Ekonomistyrningsverkets bedömning. Samtliga prognosmakare gör även snarlika prognoser för 2021, med enbart mycket små skillnader.

Tabell 4.9 Jämförelse mellan olika bedömares prognoser

Procentuell förändring om inte annat anges

	2020	2021
BNP¹		
Regeringen	-4,6	4,1
Konjunkturinstitutet	-4,8	3,4
Europeiska kommissionen	-5,3	3,1
Riksbanken	-4,5	3,6
Ekonomistyrningsverket	-6,3	4,8
Arbetslöshet²		
Regeringen	9,0	9,5
Konjunkturinstitutet	8,5	9,5
Europeiska kommissionen	9,7	9,3
Riksbanken	8,7	9,2
Ekonomistyrningsverket	8,9	10,2
Inflation³		
Regeringen	0,3/0,4	1,1/0,9
Konjunkturinstitutet	0,5/0,6	1,1/1,1
Europeiska kommissionen	- /0,6	- /1,1
Riksbanken	0,5/0,5	1,4/1,4
Ekonomistyrningsverket	0,3/ -	1,3/ -
BNP-gap⁴		
Regeringen	-5,9	-3,8
Konjunkturinstitutet	-6,3	-3,8
Europeiska kommissionen	-6,3	-3,7
Riksbanken	-5,5	-3,7
Ekonomistyrningsverket	-6,7	-3,6

Anm.: Publiceringsdatum är för regeringen 2020-09-21, Konjunkturinstitutet 2020-06-17 för HIKP och BNP-gap samt 2020-08-13 för resterande variabler, Europeiska kommissionen 2020-05-06 för arbetslöshet och BNP-gap samt 2020-07-07 för BNP och HIKP, Riksbanken 2020-07-01 och Ekonomistyrningsverket 2020-06-16.

¹ Fasta priser, ej kalenderkorrigerade värden.

² Procent av arbetskraften, 15–74 år.

³ Årsgenomsnitt, KPI/HIKP.

⁴ Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP i procent av potentiell BNP.

Källor: Konjunkturinstitutet, Europeiska kommissionen, Riksbanken, Ekonomistyrningsverket och egna beräkningar.

5 De budgetpolitiska målen

I detta avsnitt följer regeringen upp de budgetpolitiska målen och föreslår nivå för utgiftstaket 2023. Regeringen föreslår även nya nivåer för de redan fastställda utgiftstaken för 2020–2022. Avsnittet innehåller även en redogörelse för uppföljningen av målen i stabilitets- och tillväxtpakten samt en uppdaterad bedömning av finanspolitikens långsiktiga hållbarhet.

De budgetpolitiska målen skapar förutsättningar för att andra politiska mål ska uppnås på ett sätt som är offentligfinansiellt hållbart på både kort och lång sikt. De budgetpolitiska målen består av ett mål för den offentliga sektorns finansiella sparande (överskottsmålet), ett utgiftstak för staten, ett kommunalt balanskrav och ett skuldankare. Uppföljningen av målen sker enligt de metoder som anges i skrivelsen Ramverket för finanspolitiken (skr. 2017/18:207).

Sammanfattning

- Med anledning av pandemin och den djupa lågkonjunktur som den orsakat bedrivs nu en expansiv finanspolitik för att dämpa de akuta ekonomiska effekterna.
- Regeringen bedömer att det föreligger en tydlig avvikelse från överskottsmålet, men att denna avvikelse är motiverad av stabiliseringspolitiska skäl. Regeringen avser att, när de ekonomiska förhållandena medger det, återföra det strukturella sparandet till överskottsmålet.
- Regeringen föreslår en finanspolitiskt motiverad höjning av de redan fastställda nivåerna på utgiftstaket för 2021 och 2022 med 250 respektive 130 miljarder kronor.
- Regeringen föreslår att utgiftstakets nivå för 2023 fastställs till 1 539 miljarder kronor. Det är samma nivå som bedömdes i 2020 års ekonomiska vårproposition (prop. 2019/20:100) efter att hänsyn tagits till tekniska justeringar.
- Som helhet uppfyllde kommunsektorn balanskravet med god marginal 2019 och bedöms klara balanskravet även under prognosperioden 2020–2023.
- Undantagsklausulen i stabilitets- och tillväxtpakten har aktiverats, vilket möjliggör ett underskott av den offentliga sektorns finansiella sparande som överstiger 3 procent av BNP i syfte att understödja ekonomin.
- Europeiska kommissionen och regeringen bedömer att Sverige kommer att ha ett underskott i den offentliga sektorns finansiella sparande som är större än 3 procent av BNP 2020. Den offentliga bruttoskulden bedöms ligga under Maastrichtskuldens gräns på 60 procent av BNP. Regeringen avser att, när de ekonomiska förhållandena medger det, bedriva en finanspolitik som innebär en återgång till målnivåerna i stabilitets- och tillväxtpakten.
- Trots de omfattande åtgärder som vidtagits för att minska effekterna av pandemin bedöms finanspolitiken vara långsiktigt hållbar. Det beror på att de flesta åtgärder som vidtas är temporära och avvecklas när behoven av en expansiv finanspolitik minskar.

5.1 Uppföljning av målet för det finansiella sparandet

Målnivån för det finansiella sparandet (överskottsmålet) anger att sparandet i den offentliga sektorn i genomsnitt ska motsvara en tredjedels procent av BNP över en konjunkturcykel. Det strukturella sparandet innevarande och nästkommande år används för att bedöma måluppfyllelsen i förhållande till överskottsmålet i ett framåtblickande perspektiv. För att i efterhand utvärdera om överskottsmålet uppnåtts och för att upptäcka systematiska avvikelser används ett bakåtblickande åttaårigt genomsnitt av det faktiska finansiella sparandet. Det bakåtblickande genomsnittet ska dock inte styra finanspolitiken på kort sikt.

För att motverka den djupa lågkonjunktur som spridningen av sjukdomen covid-19 orsakat bedriver regeringen en expansiv finanspolitik där den aktiva politiken försvagar det strukturella sparandet. Regeringen bedömer att det strukturella sparandet tydligt avviker från överskottsmålet, men att denna avvikelse är motiverad av stabiliseringspolitiska skäl. Ramverket anger uttryckligen att det kan vara motiverat att bedriva en aktiv finanspolitik som försvagar sparandet av stabiliseringspolitiska skäl. Det betyder att även om finanspolitiken leder till en tydlig avvikelse från överskottsmålet innevarande år är politiken förenlig med det finanspolitiska ramverket. Om en målavvikelse konstateras ska dock regeringen redogöra för hur en återgång till målnivån ska ske.

Det bakåtblickande genomsnittet av det finansiella sparandet för 2012–2019 bedöms ligga under målnivån. Sparandet har dock gradvis stigit under perioden.

Tabell 5.1 Finansiellt sparande i den offentliga sektorn samt indikatorer för avstämning mot överskottsmålet

Procent av BNP om inte annat anges. Utfall 2019, prognos 2020–2023

	2019	2020	2021	2022	2023
Finansiellt sparande	0,3	-5,5	-3,5	-1,6	0,3
Bakåtblickande åttaårsnitt	-0,1				
Strukturellt sparande ¹	0,3	-2,6	-1,0	-0,4	0,8

¹ Andel av potentiell BNP.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Regeringens bedömning: Regeringen bedömer att det föreligger en tydlig avvikelse från överskottsmålet, men att denna avvikelse är motiverad av stabiliseringspolitiska skäl. Regeringen avser att, när de ekonomiska förhållandena medger det, återföra det strukturella sparandet till överskottsmålet.

Skälen för regeringens bedömning: Regeringen bedömer att Sverige kommer att befinna sig i lågkonjunktur under hela prognosperioden, såväl 2020 och 2021 som 2022 bedöms lågkonjunkturen vara mycket djup. Detta innebär att det är befogat att avvika från den målsatta nivån dessa år av stabiliseringspolitiska skäl. Under finanskrisen, dvs. i den senaste djupa lågkonjunkturen, bidrog stora räntesänkningar till att stimulera ekonomin. Det låga ränteläget som nu råder innebär emellertid att penningpolitikens möjligheter att på ett verkningsfullt sätt stimulera ekonomin genom reporäntan är begränsade, vilket ökar behovet av finanspolitiska stimulanser. Prognoser för konjunkturlägets utveckling är i allmänhet mycket svåra att göra och krisens karaktär medför att prognosen är ovanligt osäker både beroende på pandemins utveckling men även på vilka restriktioner länder väljer att genomföra. Det är därför viktigt att finanspolitiken anpassas till det rådande konjunkturläget, även för kommande år. Det är således inte lämpligt att i det här läget ange en plan för en återgång till överskottsmålet

annat än på en övergripande nivå. Regeringen avser att, när de ekonomiska förhållandena medger det, återföra det strukturella sparandet till överskottsmalet. Så fort utvecklingen är mer förutsägbar avser regeringen återkomma med en mer detaljerad plan.

5.2 Utgiftstaket

Utgiftstaket omfattar samtliga utgiftsområden på statens budget exklusive utgiftsområde 26 Statsskuldsträntor m.m., samt utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget. I följande avsnitt föreslår regeringen tekniska justeringar av utgiftstakets nivå. Vidare föreslås en finanspolitiskt motiverad höjning av nivåerna för 2021 och 2022 med anledning av den djupa lågkonjunkturen. I enlighet med 2 kap. 2 § budgetlagen (2011:203) föreslår regeringen också en nivå på utgiftstaket för det tredje tillkommande året.

Tabell 5.2 Ursprungligt och faktiskt utgiftstak

Miljarder kronor om inte annat anges. För de takbegränsade utgifterna redovisas utfall 2010–2019 och prognos 2020–2022

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Ursprungligt beslutade nivåer på utgiftstaket	1 018	1 050	1 074	1 093	1 103	1 123	1 167	1 210	1 332	1 392	1 471	1 430	1 502
Teknisk justering ¹	6	13	10	2	4	2	7	12	5	10	10	6	2
Reell justering ²						33	41	52		-51	262	259	140
Slutgiltiga nivåer på utgiftstaket ^{3,4}	1 024	1 063	1 084	1 095	1 107	1 158	1 215	1 274	1 337	1 351	1 743	1 695	1 634
Årlig nominell förändring av utgiftstaket vid respektive riksdagsbeslut ⁵	30	30	20	10	10	51	46	58	58	14	392	51	-61
Takbegränsade utgifter	986	989	1 022	1 067	1 096	1 135	1 184	1 229	1 282	1 308	1 545	1 494	1 479
Budgeteringsmarginal	38	74	62	28	11	23	31	45	55	43	176	201	155
Budgeteringsmarginal, procent av takbegränsade utgifter	3,9	7,5	6,0	2,6	1,0	2,0	2,6	3,6	4,3	3,3	11,3	13,4	10,5

¹ De tekniska justeringar som redovisas här är de ackumulerade tekniska justeringarna för respektive år.

² Finanspolitiskt motiverade justeringar av utgiftstakets nivåer. Dessa justeringar medför en reell förändring av utgiftstakets begränsande effekt på de takbegränsade utgifterna. De reella justeringar som redovisas här är de ackumulerade reella justeringarna för respektive år.

³ Regeringens förslag till nivåer på utgiftstaket för 2020, 2021 och 2022 i denna proposition.

⁴ Den slutgiltiga nivån på utgiftstaket är summan av den ursprungliga nivån och eventuella tekniska och reella justeringar.

⁵ Förändring av utgiftstakets nivå jämfört med föregående år vid det tillfälle nivån för respektive år beslutades av riksdagen. Notera att beloppen i denna rad avviker från förändringen mellan åren för de ursprungligt beslutade nivåerna på utgiftstaket (rad 1) eftersom fastställda nivåer regelbundet justeras av tekniska skäl.

Källor: Ekonomistyrningsverket och egna beräkningar.

5.2.1 Uppföljning av utgiftstaket

Utrymmet mellan utgiftstaket och de faktiska beräknade takbegränsade utgifterna kallas budgeteringsmarginal. Detta utrymme ska i första hand fungera som en buffert om utgifterna på grund av konjunkturutvecklingen skulle utvecklas på ett annat sätt än vad som förväntades när utgiftstakets nivå fastställdes (se tabell 5.2).

Regeringen har en riktlinje för hur stor budgeteringsmarginalen minst behöver vara i budgeteringsfasen för att hantera osäkerheter. Enligt riktlinjen bör utrymmet till utgiftstaket uppgå till minst 1 procent av de takbegränsade utgifterna för det innevarande året (t), minst 1,5 procent för det följande året (t+1), minst 2 procent för det andra följande året (t+2) och minst 3 procent för det tredje följande året (t+3).

Riksdagen beslutade om en höjning av utgiftstakets nivå för 2020 efter regeringens förslag i propositionen Vårändringsbudget för 2020 med anledning av det behov av åtgärder som spridningen av sjukdomen covid-19 har fört med sig. Regeringen anser att budgeteringsmarginalens storlek är tillräcklig för att hantera den osäkerhet som finns i bedömningen av utgiftsutvecklingen 2020. Jämfört med prognosen i 2020 års

ekonomiska vårproposition bedöms budgeteringsmarginalen för 2020 nu bli 102 miljarder kronor mindre. I avsnitt 7.5 görs en närmare genomgång av hur prognosen för de takbegränsade utgifterna förändrats sedan budgetpropositionen för 2020.

5.2.2 Tekniska justeringar av utgiftstakets nivåer och finanspolitiskt motiverad höjning av tidigare beslutade nivåer för 2021 och 2022

Regeringens förslag: För 2020 fastställs utgiftstaket för staten, inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget, till följd av tekniska justeringar till 1 743 miljarder kronor.

För 2021 och 2022 fastställs utgiftstaket för staten, inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget, till följd av tekniska justeringar och av finanspolitiska skäl till 1 695 miljarder kronor respektive 1 634 miljarder kronor.

Skälen för regeringens förslag: Tekniska justeringar av utgiftstakets nivå syftar till att bevara takets ursprungliga begränsande effekt på de offentliga finanserna. Finanspolitiskt motiverade ändringar av nivån medför tvärtom att takets begränsande effekt på de offentliga finanserna ändras. Tekniska justeringar genomförs regelbundet, medan finanspolitiskt motiverade ändringar endast bör genomföras under särskilda omständigheter.

Tabell 5.3 Förslag till tekniska justeringar av utgiftstakets nivåer för 2020–2023 och finanspolitiskt motiverad höjning av redan fastställda nivåer för 2021 och 2022

Miljarder kronor

	2020	2021	2022	2023
Utgiftstak i 2020 års ekonomiska vårproposition	1 742	1 443	1 502	1 540
Reglering kommunalekonomisk utjämning: sänkt skatt för personer över 65 år		2,23	2,23	2,23
Reglering kommunalekonomisk utjämning: höjda åldersgränser i skattesystemet				-2,56
Reglering kommunalekonomisk utjämning: ökade möjligheter till avsättningar till periodiseringsfond	1,00	-0,17	-0,17	-0,17
Reglering kommunalekonomisk utjämning: justering förmånsvärden för personbilar		-0,06	-0,32	-0,57
Summa tekniska justeringar (avrundat)	1	2	2	-1
Finanspolitiskt motiverad höjning av utgiftstakets nivåer för 2021 och 2022		250	130	
Förslag till utgiftstak	1 743	1 695	1 634	1 539

Källa: Egna beräkningar.

Tekniska justeringar av utgiftstakets nivåer

Utgiftstaket för ett specifikt år ska ha samma begränsande effekt från att det beslutas, normalt tre år i förväg, till dess att det aktuella budgetåret passerats. Under en så lång period sker dock normalt budgettekniska förändringar av olika slag som förändrar de takbegränsade utgifterna, men som inte motsvaras av ett i sak förändrat offentligt åtagande. Omvänt kan förändringar genomföras som påverkar det offentliga åtagandet, men som av tekniska skäl inte påverkar de takbegränsade utgifterna. För att behålla utgiftstakets ursprungliga begränsande effekt på de statliga utgifterna görs tekniska justeringar av beslutade taknivåer så att budgetförändringar av detta slag neutraliseras. Tekniska justeringar har genomförts regelbundet sedan utgiftstaket infördes 1997 och föreslås normalt i budgetpropositionen.

Vissa budgetförändringar i denna proposition motiverar tekniska justeringar av dels de fastställda nivåerna på utgiftstaket 2020, 2021 och 2022, dels det förslag till nivå för 2023 som regeringen redovisar i denna proposition (se tabell 5.3).

Förslagen i denna proposition om sänkt skatt för personer över 65 år fr.o.m. 2021, höjda åldersgränser i skattesystemet fr.o.m. 2023 och justerade förmånsvärden för personbilar medför minskade respektive ökade skatteintäkter för kommuner och regioner. För att neutralisera effekten på kommunernas finanser föreslås motsvarande belopp tillföras anslaget 1:1 *Kommunalekonomisk utjämning* inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner fr.o.m. 2021 samt motsvarande neddragning av anslaget fr.o.m. 2023. Detta motiverar en teknisk justering av utgiftstaket. Motsvarande tekniska justeringar har gjorts tidigare år i samband med att förändringar i skattesystemet har påverkat det kommunala skatteunderlaget.

I propositionen Extra ändringsbudget för 2020 – Ytterligare åtgärder på skatteområdet med anledning av coronaviruset, utökades möjligheten för enskilda näringsidkare och fysiska personer som är delägare i handelsbolag att göra avsättningar till periodiseringsfonder (prop. 2019/20:151, bet. 2019/20:FiU55, rskr. 2019/20:204). Beslutet medför minskade skatteintäkter för kommuner 2020 och ökade skatteintäkter för kommuner fr.o.m. 2021 t.o.m. 2026. För att neutralisera effekten på kommunernas finanser föreslås motsvarande belopp tillföras anslaget 1:5 *Stöd till kommunsektorn för att stärka välfärden* inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner 2020 samt motsvarande neddragning av anslaget 1:1 *Kommunalekonomisk utjämning* fr.o.m. 2021 t.o.m. 2026. Detta motiverar en teknisk justering av utgiftstaket. Motsvarande tekniska justeringar har gjorts tidigare år i samband med att förändringar i skattesystemet har påverkat det kommunala skatteunderlaget.

I enlighet med praxis avrundas de årsvisa tekniska justeringarna till hela miljarder kronor. Sammantaget motiverar de ovan nämnda förändringarna att de tidigare fastställda nivåerna bör höjas med 1 miljard kronor 2020 och 2 miljarder kronor 2021 och 2022 samt att den nivå för 2023 som föreslås nedan har sänkts med 1 miljard kronor jämfört med bedömningen i 2020 års ekonomiska vårproposition.

Finanspolitiskt motiverad ändring av utgiftstakets nivåer

Regeringen föreslog ingen ändring av utgiftstakets nivåer för 2021 och 2022 i samband med 2020 års ekonomiska vårproposition utan aviserade att den avsåg att återkomma till utgiftstakets nivåer för dessa år i samband med budgetpropositionen, eftersom möjligheterna då skulle vara bättre att bedöma hur krisen kommer att påverka samhällsekonomin 2021 och 2022.

För att motverka den djupa lågkonjunktur som pandemin orsakat bedriver regeringen en expansiv finanspolitik där den aktiva politiken kraftigt ökar de takbegränsade utgifterna så att de inte rymms under den av riksdagen fastställda nivån på utgiftstaket för 2021 och ger en alltför liten budgeteringsmarginal för 2022. Det är fortsatt mycket osäkert hur utvecklingen kommer att se ut framöver. Det är oklart om och i så fall när i tiden det kan komma att uppstå behov av ytterligare statliga åtgärder för att bekämpa smittspridningen och stötta ekonomin framöver. Det är också oklart vilka typer av åtgärder som kan komma att krävas för att begränsa framtida smittspridning och påverkan på ekonomin och vilka effekter de kan förväntas ha på de offentliga finanserna.

Givet den allvarliga situationen och den fortsatta osäkerheten anser regeringen att det är motiverat att höja utgiftstaketets nivåer 2021 och 2022 av finanspolitiska skäl. Höjningen bör vara så pass stor att de nya nivåerna inte riskerar att begränsa handlingsfriheten att vidta nödvändiga åtgärder om effekterna av pandemin skulle

förvärras. Samtidigt är det rimligt att behovet av den typen av åtgärder kommer att vara mindre 2022 än 2021.

Det finns inga formella hinder för riksdagen att besluta om att ändra en redan fastställd nivå på utgiftstaket. Samtidigt är det en åtgärd som bara bör tillgripas i ytterst sällsynta fall. För att utgiftstaket ska kunna främja en kontrollerad utgiftsutveckling och vara ett stöd för att uppnå överskottsmålet och långsiktigt hållbara finanser är det en grundläggande förutsättning att takets nivå i normala fall inte ändras. De långsiktiga effekterna av att höja utgiftstaket 2021 och 2022 bedöms vara begränsade då regeringen föreslår att utgiftstaket för 2023 fastställs på en nivå som bedöms vara långsiktigt hållbar och som är i linje med hur regeringen sett på utgiftstakets nivå innan krisen.

Mot denna bakgrund föreslår regeringen att utgiftstaket för staten för 2021 och 2022 höjs med 250 respektive 130 miljarder kronor och fastställs till 1 695 miljarder kronor 2021 respektive 1 634 miljarder kronor 2022.

5.2.3 Förslag till nivå på utgiftstaket 2023

Regeringens förslag: Utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget fastställs för 2023 till 1 539 miljarder kronor.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen föreslår att utgiftstakets nivå för 2023 ska uppgå till 1 539 miljarder kronor. Nivån är oförändrad jämfört med bedömningen i 2020 års ekonomiska vårproposition med undantag för tekniska justeringar. Nedan beskrivs den föreslagna nivån på utgiftstaket för 2023 med utgångspunkt i de faktorer som redovisas i skrivelsen Ramverket för finanspolitiken (skr. 2017/18:207).

Utgiftstaket i förhållande till överskottsmålet

De takbegränsade utgifterna beräknas uppgå till 1 459 miljarder kronor 2023 (se tabell 5.4). I förhållande till den föreslagna nivån på utgiftstaket för 2023 på 1 539 miljarder kronor kan de takbegränsade utgifterna därmed öka med maximalt 80 miljarder kronor. Samtidigt bör minst 22 miljarder kronor lämnas obudgeterade under utgiftstaket i budgetpropositionen för 2023 som en buffert för oförutsedda händelser under budgetåret, i enlighet med riktlinjen för budgeteringsmarginalens minsta storlek. I budgetpropositionen för 2023 bör därmed de takbegränsade utgifterna för 2023 som mest uppgå till 1 518 miljarder kronor. Det betyder att den föreslagna nivån på utgiftstaket för 2023 medger att de takbegränsade utgifterna för 2023 t.o.m. budgetpropositionen för 2023 som mest kan bli 58 miljarder kronor högre än i nuvarande bedömning. Detta utrymme för möjliga utgiftsökningar motsvarar ca 1,0 procent av BNP. Att det finns ett ledigt utrymme under utgiftstaket betyder dock inte i sig att det finns ett utrymme för reformer som ökar de takbegränsade utgifterna. Reformerna på utgiftssidan kan genomföras först efter avstämning mot överskottsmålet med hänsyn tagen till eventuella inkomstförändringar.

De takbegränsade utgifterna kan av flera skäl komma att bli högre och budgeteringsmarginalen i motsvarande utsträckning mindre än enligt den aktuella utgiftsprognosen, exempelvis till följd av makroekonomiska förändringar såsom högre inflation, oförutsedda volymökningar i transfereringssystemen eller beslut om reformer. Om budgeteringsmarginalen delvis tas i anspråk för nya reformer, eller oförutsedda volymökningar i de statliga transfereringssystemen, försämras normalt det strukturella sparandet. Om budgeteringsmarginalen delvis tas i anspråk för utgiftsökningar till följd av makroekonomiska förändringar påverkas i många fall inte möjligheten att uppnå överskottsmålet. Det beror dels på att överskottsmålet är formulerat på ett sätt

som tillåter att utgiftsökningar som följer av de automatiska stabilisatorerna, främst utgifter för arbetslöshetsersättningen, normalt bör kunna försvaga den offentliga sektorns finansiella sparande vid en försvagning av konjunkturen, dels på att generella förändringar av pris- och lönenivån på några års sikt tenderar att påverka den offentliga sektorns inkomster och utgifter i ungefär samma utsträckning.

Tabell 5.4 Utgiftstak och takbegränsade utgifter

Miljarder kronor om inte annat anges

	2020	2021	2022	2023
Av riksdagen beslutade nivåer på utgiftstaket	1 742	1 443	1 502	1 540 ¹
Regeringens förslag till nivåer på utgiftstaket	1 743	1 695	1 634	1 539
Utgiftstak, procent av BNP	35,9	33,0	30,2	27,2
Utgiftstak, procent av potentiell BNP	33,8	31,8	29,7	27,1
Utgiftstak, fasta priser ²	1 681	1 608	1 521	1 399
Takbegränsade utgifter	1 545	1 494	1 479	1 459
Takbegränsade utgifter, procent av BNP	31,8	29,1	27,4	25,8
Takbegränsade utgifter, fasta priser ³	1 490	1 418	1 376	1 326
Budgeteringsmarginal	198	201	155	80
Budgeteringsmarginal, procent av takbegränsade utgifter	12,8	13,4	10,5	5,5
Budgeteringsmarginal, procent av BNP	4,1	3,9	2,9	1,4
Finansiellt sparande, procent av BNP	-5,5	-3,5	-1,6	0,3
Strukturellt sparande, procent av BNP	-2,6	-1,0	-0,3	0,8
Offentliga sektorns utgifter, procent av BNP	54,6	51,6	49,5	47,7

¹ Regeringens bedömning av nivån på utgiftstaket i 2020 års ekonomiska vårproposition.

² Beräkningen i fasta priser är utförd med en schabloniserad metod. Utgifter motsvarande andelen transfereringsanslag (känsliga för förändringar i volymer och makroekonomiska förutsättningar) är omräknade med implicitprisindex för hushållens konsumtionsutgifter, utgifter motsvarande andelen förvaltningsanslag (pris- och löneomräknade anslag) är omräknade med implicitprisindex för statliga konsumtionsutgifter och utgifter motsvarande andelen anslag som inte är indexerade är omräknade med prisindex för BNP. 1 procent av de takbegränsade utgifterna, motsvarande riktlinjen för budgeteringsmarginalens storlek för innevarande år, har behandlats som transfereringsanslag.

³ Samma metod har använts som vid beräkningen av utgiftstaket (se not 2) med undantag för att 1 procent av de takbegränsade utgifterna inte behandlats som transfereringsanslag.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Utvecklingen av de takbegränsade utgifterna och budgeteringsmarginalens storlek

De takbegränsade utgifterna beräknas öka med 237 miljarder kronor 2020 jämfört med 2019, vilket motsvarar en ökning med 20 procent. Det är en historiskt hög utgiftsökning. Sedan 1997, då statens budgetstruktur ändrades och utgiftstaket infördes, har den årliga utgiftsförändringen aldrig överstigit 5 procent ett enskilt år. Att utgiftsökningen är så stor 2020 förklaras av de åtgärder som regeringen vidtagit under året med anledning av spridningen av sjukdomen covid-19. Eftersom åtgärderna 2020 till stor del är tillfälliga beräknas utgifterna minska 2021. Även 2022 och 2023 väntas utgifterna minska framför allt till följd av att vissa tillfälliga satsningar upphör. Som andel av BNP beräknas de takbegränsade utgifterna 2023 vara något lägre än 2019.

Budgeteringsmarginalen 2023 uppgår till 5,5 procent av de takbegränsade utgifterna. Det är ett större utrymme än den säkerhetsmarginal på 3,0 procent som regeringen vill upprätthålla till utgiftstaket för det tredje tillkommande året i enlighet med riktlinjen för budgeteringsmarginalens minsta storlek. En budgeteringsmarginal som endast motsvarar säkerhetsmarginalen skulle kunna medföra att möjligheterna att genomföra prioriterade reformer på utgiftssidan begränsades under kommande år. Om det bedöms förenligt med överskottsmålet är det rimligt att reformer ska kunna genom-

föras på budgetens utgiftssida. Att det finns utrymme under utgiftstaket betyder dock inte i sig att det kommer att användas för att öka de faktiska takbegränsade utgifterna.

I ett exempel där det tillgängliga utrymmet under utgiftstaket fram t.o.m. budgetpropositionen för 2023 skulle tas i anspråk, dvs. 58 miljarder kronor utöver bedömningen av de takbegränsade utgifterna i denna proposition, för högre utgifter ger det en genomsnittlig årlig ökningstakt för de takbegränsade utgifterna på ca 4,0 procent per år 2020–2023. Denna ökning kan jämföras med den genomsnittliga ökningstakten för de takbegränsade utgifterna enligt prognosen i denna proposition vilken uppgår till 2,9 procent per år 2020–2023. Den genomsnittliga ökningstakten under perioden 1997–2019 uppgick till 2,9 procent per år.

Utgiftstaket i förhållande till potentiell BNP

Utgiftstakets nivå uppgår till 27,1 procent av potentiell BNP 2019. För 2020–2022 ökar andelen till följd av de höjningar av utgiftstakets nivåer som regeringen föreslog i propositionen Vårändringsbudget för 2020 samt i denna proposition med anledning av konsekvenserna av coronavirusets utbrott. För 2023 bedöms andelen åter minska till 27,1 procent.

5.3 Uppföljning av det kommunala balanskravet

I målet för den offentliga sektorns finansiella sparande ingår det finansiella sparandet i kommunsektorn, dvs. i kommuner och regioner. För kommuner och regioner är det emellertid det ekonomiska resultatet, och inte det finansiella sparandet, som är avgörande för om kraven i kommunallagen (2017:725) på en balanserad budget uppfylls. Detta krav benämns vanligtvis balanskrav och innebär att kommuner och regioner ska upprätta en budget för nästa kalenderår där intäkterna överstiger kostnaderna. Kommunernas och regionernas årsredovisning ska innehålla en bedömning av om balanskravet har uppfyllts. Balanskravet utvärderas med hjälp av resultatmättet balanskravsresultat som definieras i lagen (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning. Negativa balanskravsresultat ska enligt kommunallagen som huvudregel återställas inom tre år.

Balanskravet anger en miniminivå, men för att uppnå kommunallagens krav på god ekonomisk hushållning behöver resultatet i regel vara högre. Vad som menas med god ekonomisk hushållning definieras av kommunerna och regionerna själva.

Positivt balanskravsresultat i kommunsektorn

Balanskravsresultatet för 2019 uppgick för kommunsektorn som helhet till 12 miljarder kronor, varav kommunerna svarade för 9,5 miljarder kronor. Det är 15,5 miljarder kronor lägre än årets resultat enligt resultaträkningen för 2019. Differensen mellan balanskravsresultatet och årets resultat består främst av justeringar för realisationsvinster och förändring av resultatutjämningsreserven.

Kommuner och regioner får reservera överskott till en resultatutjämningsreserv som kan användas för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel. Resultatutjämningsreserverna uppgick 2019 till 18,5 miljarder kronor för sektorn som helhet, varav kommunerna stod för 17,5 miljarder kronor. Fler än hälften av kommunerna (162 kommuner) och 25 procent av regionerna (5 regioner) har avsatt medel till en resultatutjämningsreserv. Resultatutjämningsreserverna ökade totalt med 1,9 miljarder kronor mellan 2018 och 2019.

Andelen kommuner som redovisat positiva balanskravsresultat har varierat genom åren. Under 2015–2019 har andelen varit som lägst 74 procent 2018 och som högst

96 procent 2016. För regioner har motsvarande andel varierat mellan som lägst 55 procent 2015 och som högst 90 procent 2016. År 2019 redovisade 23 procent av kommunerna (68 kommuner) och 30 procent av regionerna (6 regioner) ett negativt balanskravsresultat. Av dessa anförde drygt en tredjedel av kommunerna och en region synnerliga skäl för att inte behöva återställa hela eller delar av det negativa resultatet. Vid utgången av 2019 var det 46 kommuner och 6 regioner som hade ett negativt resultat kvar att återställa, totalt 1,3 miljarder kronor respektive 3,1 miljarder kronor.

Resultatet efter finansiella poster har varit positivt sedan 2004 för kommunsektorn som helhet. Resultatet efter finansiella poster uppgick 2019 till nästan 26 miljarder kronor för sektorn som helhet (se vidare utg.omr. 25 avsnitt 2.5).

Balanskravet 2020–2023

Lågkonjunkturen väntas resultera i en svag utveckling av de kommunala skatteinkomsterna i närtid. Samtidigt har regeringens tillskott av statsbidrag en motverkande effekt på kommunsektorns inkomster som därmed väntas utvecklas mycket starkt 2020. De ekonomiska prognoserna som lämnas i denna proposition är osäkra. Givet den information som regeringen har i detta läge bedöms sektorn som helhet redovisa ett positivt balanskravsresultat och klara balanskravet under prognosperioden 2020–2023. Kommunsektorns resultat efter finansiella poster förväntas uppgå till 38 miljarder kronor 2020. År 2021–2023 förväntas resultatet efter finansiella poster årligen uppgå till 17–19 miljarder kronor. Även balanskravsresultatet bedöms bli positivt. I avsnitt 9.4 beskrivs de antaganden och bedömningar som ligger till grund för prognosen för kommunsektorns finanser.

5.4 Uppföljning av målen i stabilitets- och tillväxtpakten

Utöver de nationella budgetpolitiska målen är Sverige bundet av reglerna inom EU:s stabilitets- och tillväxtpakt. Reglerna består av en korrigerande del och en förebyggande del. Den korrigerande delen, underskotts-förfarandet, anger gränsvärden som innebär att underskottet i de offentliga finanserna inte får vara större än 3 procent av BNP och att den offentliga bruttoskulden inte får överstiga 60 procent av BNP. Den undantagsklausul som finns i stabilitets- och tillväxtpakten vid händelser som ligger utanför medlemslandets kontroll med stor inverkan på dess offentliga finanser eller vid perioder av djup lågkonjunktur har dock aktiverats för unionen som helhet.

Europeiska kommissionen och regeringen bedömer att Sverige kommer att ha ett underskott större än 3 procent av BNP 2020 (se tabell 5.5). Den offentliga bruttoskulden bedöms ligga under Maastrichtskuldens gräns på 60 procent av BNP. Regeringen avser att, när de ekonomiska förhållandena medger det, bedriva en finanspolitik som innebär en återgång till målnivåerna i stabilitets- och tillväxtpakten.

Tabell 5.5 Europeiska kommissionens nyckeltal för uppföljning av stabilitets- och tillväxtpaktens korrigerande del

Procent av BNP. Utfall 2019, prognos 2020–2021

	2019	2020	2021
Finansiellt sparande	0,5	-5,6	-2,2
Maastrichtskulden	35,1	42,6	42,5

Källa: Europeiska kommissionens vårprognos 2020.

5.5 Finanspolitikens långsiktiga hållbarhet

För att medborgarna och de finansiella marknaderna ska ha förtroende för finanspolitiken måste den vara hållbar på lång sikt. Med detta menas att de lagar och regler som bestämmer den offentliga sektorns inkomster och utgifter inte kommer att behöva genomgå omfattande och oväntade förändringar som en följd av att sektorns finansiella ställning försämrats. En hållbar finanspolitik är en förutsättning för att på ett ordnat sätt kunna hantera både temporära nedgångar i den ekonomiska aktiviteten och de ökade utgifter som kan följa av att det blir fler äldre i befolkningen.

Ett mått på förtroendet för finanspolitiken är den svenska statens upplåningskostnader. I Sverige har räntan på tioåriga statsobligationer de senaste åren legat på en historiskt låg nivå och endast något högre än den tyska statslåneräntan, som ofta används som en jämförelsenorm (se tabell 5.6). Trots de omfattande finanspolitiska åtgärder som vidtagits under 2020 är statsskuld räntan fortsatt låg och den konsoliderade bruttoskulden liten i internationell jämförelse. När de temporära åtgärder som genomförts och föreslås i denna proposition avvecklas, och den offentliga sektorns finansiella sparande åter är i linje med överskottsmålet, kommer den offentliga skulden att sjunka som andel av BNP.

Den finansiella nettoställningen, dvs. summan av den offentliga sektorns finansiella tillgångar och skulder, är fortsatt positiv även om ställningen försämrats med ca 9 procent av BNP mellan 2019 och 2021. Även den offentliga sektorns avkastning av finansiellt kapitalnetto, dvs. skillnaden mellan kapitalinkomster och kapitalutgifter, beräknas vara positiv och aldrig mindre än en procent av BNP under prognosperioden. Redovisningen i tabell 5.6 visar på en fortsatt stark finansiell ställning och tyder på att den svenska finanspolitiken är långsiktigt hållbar.

Tabell 5.6 Finanspolitiska nyckeltal

Procent av BNP, procent respektive procentenheter

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Konsoliderad bruttoskuld	40,7	38,9	35,2	42,6	42,3	41,4	39,5
Finansiell nettoställning	24,1	24,2	28,2	21,4	19,2	18,7	19,4
Kapitalavkastning netto	0,8	0,9	1,0	1,1	1,0	1,0	1,1
Statsobligationsränta 10 år	0,7	0,6	0,1	-0,1 ¹			
Räntedifferens mot Tyskland, tioårig statsobligation	0,3	0,2	0,3	0,4 ¹			

¹ Avser genomsnitt för januari–augusti.

Källor: Statistiska centralbyrån, Macrobond och egna beräkningar.

Regeringen gör även, i likhet med ett antal andra granskare av svensk ekonomi, bedömningar av finanspolitikens långsiktiga hållbarhet med hjälp av ekonomiska modeller. Syftet med dessa bedömningar är att tidigt fånga upp tecken på om finanspolitiken behöver läggas om, så att åtgärder för att säkerställa hållbarheten och upprätthålla förtroendet för finanspolitiken kan vidtas i god tid.

Finanspolitikens långsiktiga hållbarhet sammanfattas ofta med hjälp av de s.k. S1- och S2-indikatorerna. S1 visar hur mycket det offentliga sparandet behöver ändras för att den konsoliderade offentliga bruttoskulden ska motsvara en viss andel av BNP vid en given tidpunkt. I denna proposition redovisas hur stora permanenta åtgärder som sammantaget krävs 2021–2025 för att denna skuld ska motsvara 60 procent av BNP 2034. Även Europeiska kommissionen beräknar S1 på detta sätt i sin bedömning av finanspolitikens hållbarhet i Sverige. Regeringens och kommissionens indikatorvärden är därmed jämförbara. I ett alternativ beräknas indikatorvärdet utifrån hur stora

förändringar som krävs för att bruttoskulden 2034 ska vara i linje med det s.k. skuldankaret, dvs. motsvara 35 procent av BNP.

S2 visar på samma sätt hur mycket det offentliga sparandet behöver förändras 2020 för att den offentliga finansiella nettoställningen ska vara stabil som andel av BNP över en mycket lång tidshorisont. Indikatorvärdet anger den förändring av det primära sparandet som krävs, uttryckt som procent av BNP, för att finanspolitiken ska bli exakt hållbar, definierat på dessa sätt.

Ett negativt värde på S-indikatorerna innebär att en permanent budgetförsvagning är möjlig utan att finanspolitiken blir ohållbar, medan ett positivt indikatorvärde pekar på att en permanent budgetförstärkning är nödvändig. De hållbarhetsberäkningar som har gjorts i samband med denna proposition visar att finanspolitiken är långsiktigt hållbar (se tabell 5.7). S-indikatorerna har negativa värden, vilket innebär att det offentliga sparandet kan försvagas utan att finanspolitiken blir ohållbar. Samtliga indikatorer är dock mindre i absoluta termer än i 2020 års ekonomiska vårproposition vilket beror på att det finansiella utgångsläget har försvagats. Både det primära finansiella sparandet och den offentliga sektorns skuld- och tillgångsställning är nu något svagare än i vårpropositionen. En mer utförlig analys av finanspolitikens långsiktiga hållbarhet presenteras i de ekonomiska vårpropositionerna.

Tabell 5.7 Indikatorer på finanspolitikens långsiktiga hållbarhet

Procent av BNP

	S1	S1 – 35 procent bruttoskuld	S2
2020 års ekonomiska vårproposition	-3,4	-1,2	-1,2
Budgetpropositionen för 2021	-2,5	-0,1	-0,6

Källa: Egna beräkningar.

S-indikatorerna ger en teoretisk bild av finanspolitikens långsiktiga konsekvenser. Samtidigt är måtten känsliga för olika beräkningsantaganden. Osäkerheten i en framskrivning av demografiska och offentligfinansiella variabler som sträcker sig långt in i framtiden är mycket stor. Indikatorerna kan därför inte användas för att bedöma storleken på budgetutrymmet i närtid, utan ska snarare ses som indikatorer på finanspolitikens konsekvenser över en längre tidshorisont. Indikatorvärdena måste därför tolkas med försiktighet. Ett högt positivt indikatorvärde innebär dock att sannolikheten är högre för att finanspolitiken är ohållbar, och måste läggas om, än om värdet är noll eller negativt. Ett högt negativt värde indikerar på samma sätt att det finns en säkerhetsmarginal till en skuldnivå som skulle kunna påverka statens kreditvärdighet på ett negativt sätt. Även om en ökad andel äldre i befolkningen bidrar till att öka de offentliga utgifterna under åren fram till 2033 visar det höga negativa S1-värdet att det finns en betydande marginal till stabilitets- och tillväxtpaktens krav på att skulden inte får överstiga 60 procent av BNP, även om utvecklingen skulle bli mindre gynnsam än vad som antagits i beräkningarna. När S1 beräknas utifrån att skuldkvoten ska motsvara 35 procent av BNP 2034 visar indikatorn att den finanspolitik som föreslås i denna proposition på sikt leder till att bruttoskulden sjunker till skuldankarets nivå, även om säkerhetsmarginalen är mycket liten.

6 Inkomster

I detta avsnitt lämnas förslag till beräkning av inkomsterna i statens budget för 2021 och en preliminär beräkning av inkomsterna för 2022 och 2023. Prognosen för den offentliga sektorns skatteintäkter och för inkomsterna i statens budget redovisas. En jämförelse görs mellan nuvarande prognos och prognosen i 2020 års ekonomiska vårproposition (prop. 2019/20:100). Därefter görs en uppföljning av inkomsterna som beräknades i statens budget för 2019 respektive 2020. Slutligen redovisas förslag som ligger till grund för beräkningen av statens övriga inkomster.

Sammanfattning

- År 2020 väntas de totala skatteintäkterna minska med mer än 3 procent. Lågkonjunkturen som pandemin har orsakat leder till att företagens vinster och hushållens kapitalvinster minskar, samtidigt som utvecklingen av viktiga skattebaser som lönesumma och hushållens konsumtion dämpas kraftigt.
- År 2021 förutspås en återhämtning i svensk ekonomi och de totala skatteintäkterna väntas öka med nästan 4 procent. Återhämtningen förväntas bli särskilt stark för kapitalskatterna, men även skattebaserna lönesumma och hushållens konsumtion bedöms öka i god takt.
- För de efterföljande prognosåren, 2022 och 2023, bedöms skatteintäkterna totalt sett öka med 5 procent per år. Samtliga skattebaser väntas bidra till ökningen.
- Skattekvoten, dvs. skatteintäkterna som andel av BNP, väntas uppgå till 42,9 procent 2020. År 2021 bidrar reformer till att skattekvoten väntas sjunka till 42,1 procent. Skattekvoten bedöms ligga kvar på samma nivå resten av prognosperioden.
- I förhållande till bedömningarna i 2020 års ekonomiska vårproposition har totala skatteintäkter reviderats upp med 4 miljarder kronor för 2020 men reviderats ned med mellan 37 och 56 miljarder kronor per år för 2021–2023.

6.1 Offentliga sektorns skatteintäkter

De totala skatteintäkterna, dvs. offentliga sektorns skatteintäkter och de skatteintäkter som tillfaller EU, väntas minska med mer än 3 procent 2020 (se diagram 6.1). Den kraftiga ekonomiska nedgången som pandemin har orsakat medför att företagens vinster och hushållens kapitalvinster minskar då aktiviteten i ekonomin blir lägre och tillgångspriserna dämpas. Dessutom väntas lågkonjunkturen leda till att utvecklingen av viktiga skattebaser som lönesumma och hushållens konsumtion dämpas eller att de till och med minskar.

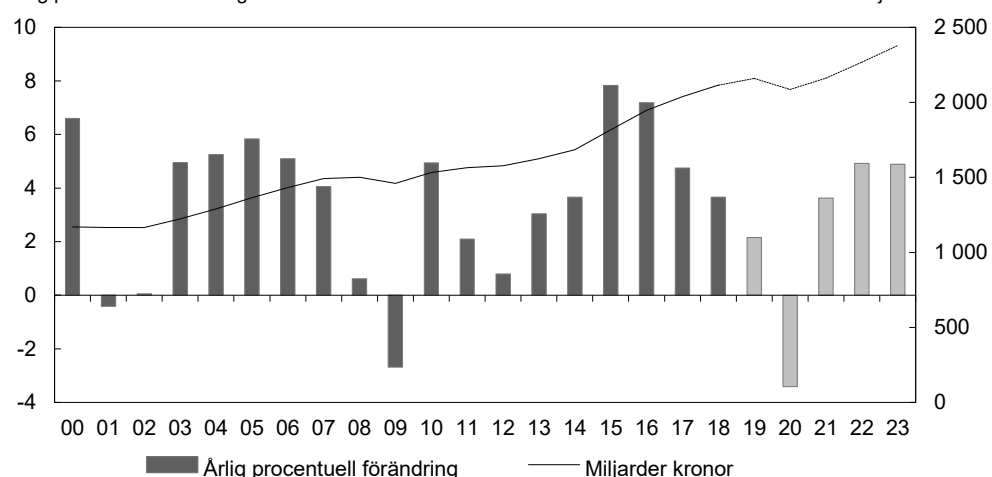
År 2021 förutspås en återhämtning i svensk ekonomi och de totala skatteintäkterna väntas öka med nästan 4 procent. Återhämtningen i kapitalskatterna väntas bli särskilt stark, men även utvecklingen av de viktiga skattebaserna lönesumma och hushållens konsumtion bidrar till att skatteintäkterna ökar igen.

Under 2022 och 2023 bedöms de totala skatteintäkterna öka med 5 procent per år. Skattebaserna för arbete, kapital och konsumtion väntas alla bidra till ökningen av skatteintäkterna.

Diagram 6.1 Totala skatteintäkter

Utfall 2000–2018, prognos 2019–2023

Årlig procentuell förändring

Källor: Skatteverket, Ekonomistyrningsverket och egna beräkningar.

I tabell 6.6 finns en sammanställning av de beräknade effekterna av regeländringar på skatteområdet 2018–2023. Tabellen visar både tidigare beslutade och i denna proposition föreslagna regeländringar i förhållande till föregående år. Sammantaget bedöms regeländringar sänka skatteintäkterna med 43 miljarder kronor 2020 och med ytterligare 4 miljarder kronor 2021. För 2022 och 2023 bedöms regeländringar höja skatteintäkterna med 8 respektive 16 miljarder kronor.

Regeringens förslag: Den beräkning av inkomster i statens budget för 2021 som sammanställts i bilaga 1 avsnitt 2 godkänns.

Den preliminära beräkningen av inkomster i statens budget för 2022 och 2023 enligt tabell 6.1 godkänns som riktlinje för regeringens budgetarbete.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 9 kap. 5 § riksdagsordningen ska regeringen lämna ett förslag till statens inkomster för det kommande budgetåret. Regeringens förslag till inkomstberäkning för 2021 redovisas i bilaga 1 avsnitt 2. Regeringen ska i budgetpropositionen också lämna förslag till preliminära inkomstberäkningar för det andra och tredje tillkommande budgetåret, se 2 kap. 3 § budgetlagen (2011:203). Regeringens förslag till preliminära inkomstberäkningar för 2022 och 2023 redovisas i tabell 6.1.

Tabell 6.1 Offentliga sektorns skatteintäkter och inkomsterna i statens budget

Miljarder kronor. Utfall 2018, prognos 2019–2023

Inkomsthuvudgrupp	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Skatt på arbete	1 243,0	1 265,3	1 245,3	1 281,1	1 330,5	1 394,7
<i>1100 Direkta skatter</i>	<i>657,1</i>	<i>661,0</i>	<i>668,4</i>	<i>669,2</i>	<i>693,7</i>	<i>719,6</i>
Kommunal inkomstskatt	726,2	748,9	766,5	783,1	811,4	842,9
Statlig inkomstskatt	60,4	56,2	49,3	49,8	52,1	53,2
Jobbskatteavdrag	-113,1	-127,0	-127,9	-129,6	-133,0	-137,7
Husavdrag	-14,2	-15,3	-17,0	-17,9	-18,6	-19,3
Övrigt	-2,2	-1,8	-2,5	-16,3	-18,1	-19,6
<i>1200 Indirekta skatter</i>	<i>585,9</i>	<i>604,2</i>	<i>576,9</i>	<i>611,9</i>	<i>636,8</i>	<i>675,1</i>
Arbetsgivaravgifter	566,5	588,6	591,4	605,7	632,3	661,7
Egenavgifter	11,8	11,2	11,3	13,5	14,0	14,4
Särskild löneskatt	49,2	48,7	47,5	48,6	50,6	52,7

Inkomst huvudgrupp	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Nedsättningar	-3,3	-3,8	-33,0	-14,7	-17,1	-8,7
Skatt på tjänstegruppliv	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
Avgifter till premiepensionssystemet	-38,8	-41,1	-40,9	-41,8	-43,7	-45,7
1300 Skatt på kapital	261,4	278,1	232,8	246,9	274,0	294,3
Skatt på kapital, hushåll	69,3	71,1	53,3	60,5	63,7	66,4
Skatt på företagsvinster	132,9	147,7	121,6	125,6	146,8	161,4
Avkastningsskatt	5,4	5,4	6,0	5,7	6,4	6,9
Fastighetsskatt och fastighetsavgift	33,2	34,2	34,3	35,4	35,8	36,5
Stämpelskatt	12,1	12,3	12,0	13,2	14,3	15,4
Kupongskatt m.m.	8,5	7,2	5,6	6,5	7,0	7,7
1400 Skatt på konsumtion och insatsvaror	580,2	595,7	585,5	611,0	640,3	666,1
Mervärdesskatt	446,5	461,6	449,9	470,2	495,6	517,6
Skatt på tobak	12,4	11,9	12,6	12,6	12,6	13,0
Skatt på etylalkohol	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,6
Skatt på vin m.m.	6,1	6,1	6,3	6,4	6,5	7,0
Skatt på öl	4,3	4,3	4,4	4,4	4,4	4,7
Energiskatt	49,7	52,2	51,1	53,0	54,2	55,4
Koldioxidskatt	23,0	22,2	20,0	21,3	21,7	21,9
Övriga skatter på energi och miljö	7,4	7,8	7,6	9,2	10,2	10,3
Skatt på vägtrafik	19,8	20,7	22,8	23,7	24,6	25,4
Övriga skatter	6,5	4,4	6,3	5,7	5,9	6,2
1500 Skatt på import	6,5	6,9	6,2	6,6	7,0	7,3
1600 Restförda och övriga skatter	22,6	13,4	15,9	15,7	15,8	16,2
Restförda skatter	-4,7	-5,0	-5,3	-5,3	-5,3	-5,3
Övriga skatter	27,3	18,4	21,2	21,0	21,1	21,5
Totala skatteintäkter	2 113,8	2 159,3	2 085,7	2 161,3	2 267,6	2 378,5
1700 Avgående poster, EU-skatter	-6,5	-6,9	-6,2	-6,6	-7,0	-7,3
Offentliga sektorns skatteintäkter	2 107,3	2 152,5	2 079,5	2 154,7	2 260,7	2 371,2
1800 Avgående poster till andra sektorer	-1 001,1	-1 033,5	-1 054,2	-1 077,7	-1 117,1	-1 161,8
<i>varav kommunala skatter</i>	<i>-744,3</i>	<i>-767,3</i>	<i>-785,4</i>	<i>-802,8</i>	<i>-831,4</i>	<i>-863,4</i>
<i>varav avgifter till ålderspensionssystemet</i>	<i>-256,7</i>	<i>-266,2</i>	<i>-268,8</i>	<i>-274,8</i>	<i>-285,7</i>	<i>-298,5</i>
Statens skatteintäkter	1 106,2	1 118,9	1 025,2	1 077,0	1 143,6	1 209,4
1900 Periodiseringar	21,7	-10,4	-20,2	55,3	0,5	0,7
Uppbördsförskjutningar	24,1	11,1	29,4	11,9	-1,2	5,1
Betalningsförskjutningar	-0,4	-23,6	-13,7	7,4	1,7	-4,4
<i>varav kommuner och regioner</i>	<i>3,6</i>	<i>-2,9</i>	<i>-7,1</i>	<i>11,0</i>	<i>9,2</i>	<i>0,7</i>
<i>varav ålderspensionssystemet</i>	<i>1,4</i>	<i>-1,3</i>	<i>-1,0</i>	<i>2,9</i>	<i>0,9</i>	<i>1,1</i>
<i>varav privat sektor</i>	<i>-4,9</i>	<i>-18,7</i>	<i>-5,4</i>	<i>-6,2</i>	<i>-8,0</i>	<i>-6,2</i>
<i>varav kyrkosektorn</i>	<i>-0,6</i>	<i>-0,7</i>	<i>-0,1</i>	<i>-0,3</i>	<i>-0,5</i>	<i>0,0</i>
<i>varav EU</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>-0,1</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>
Anstånd	-2,0	2,2	-36,0	36,0	0,0	0,0
1000 Statens skatteinkomster	1 127,9	1 108,5	1 005,0	1 132,3	1 144,0	1 210,1
Övriga inkomster	-55,8	-53,0	-35,8	-26,3	-29,3	-32,5
2000 Inkomster av statens verksamhet	32,8	35,3	44,3	39,5	38,4	41,3
3000 Inkomster av försäld egendom	1,8	0,0	5,0	5,0	5,0	5,0
4000 Återbetalning av lån	0,7	0,8	0,6	0,7	0,5	0,6
5000 Kalkylmässiga inkomster	12,2	14,2	16,2	17,3	18,1	19,5
6000 Bidrag från EU	12,4	12,6	14,5	30,3	30,1	24,4

Inkomsthuvudgrupp		2018	2019	2020	2021	2022	2023
7000	Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	-115,7	-115,9	-116,4	-119,0	-121,4	-123,2
8000	Utgifter som ges som krediteringar på skattekontot	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Statsbudgetens inkomster		1 072,1	1 055,5	969,1	1 106,0	1 114,7	1 177,6

Anm.: Samtliga år är redovisade enligt den struktur som gäller för statens budget för 2021 och framåt.

Källor: Skatteverket, Ekonomistyrningsverket och egna beräkningar.

Skattekvot

Skattekvoten visar de totala skatteintäkterna som andel av BNP. Eftersom utvecklingen av skatteintäkterna i regel följer BNP-utvecklingen väl påverkas normalt skattekvoten inte på ett betydande sätt av förändringar i BNP, utan främst av regeländringar i skattesystemet. År 2020 väntas skattekvoten uppgå till 42,9 procent av BNP vilket är på samma nivå som året före trots betydande skattesänkningar som tillfälligt nedsatta socialavgifter och avskaffad övre skiktgräns för statlig inkomstskatt. Det förklaras av att lönesumman, som är den viktigaste skattebasen, utvecklas starkare än BNP detta år. Året därefter, 2021, väntas skattekvoten sjunka till 42,1 procent. Det förklaras främst av reformer som föreslås och aviseras i denna proposition, främst ytterligare sänkt skatt för personer över 65 år, tillfälligt sänkta arbetsgivaravgifter för personer mellan 19 och 23 år samt skattereduktion för förvärvsinkomster. Därefter förväntas skattekvoten vid bibehållna regler vara i stort sett oförändrad under resten av prognosperioden (se tabell 6.2). Skatt på arbetsinkomster, som andel av BNP, fortsätter dock att sjunka något, eftersom lönesumman i ekonomin utvecklas svagare än BNP i slutet av prognosperioden. Dessutom indexerar inte alla punktskatter med prisutvecklingen, vilket medför en sjunkande andel av BNP för skatt på konsumtion. Det motverkas av att kapitalskatterna från hushåll och företag ökar snabbt när ekonomin återhämtas och ökar starkare än BNP i slutet av prognosperioden.

Tabell 6.2 Skattekvot

Procent av BNP. Utfall 2018, prognos 2019–2023

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Skattekvot	43,8	43,0	42,9	42,1	42,0	42,1
<i>varav</i>						
<i>skatt på arbete</i>	25,7	25,2	25,6	25,0	24,6	24,7
<i>skatt på kapital</i>	5,4	5,5	4,8	4,8	5,1	5,2
<i>skatt på konsumtion</i>	12,0	11,9	12,1	11,9	11,9	11,8
<i>övriga skatter</i>	0,5	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3

Anm.: Skattekvoten för 2019 är regeringens kvot och kan skilja sig från det publicerade utfallet från nationalräkenskaperna.

Källor: Statistiska centralbyrån, Skatteverket och egna beräkningar.

Skatt på arbete

Skatterna på arbete kan delas in i direkta och indirekta skatter. De direkta skatterna på arbete består i huvudsak av kommunal och statlig inkomstskatt. Ett antal skattereduktioner bidrar till att skatteuttaget minskas för denna typ av skatter. De indirekta skatterna på arbete består huvudsakligen av arbetsgivaravgifter och egenavgifter. Intäkterna från skatt på arbete beräknas uppgå till 60 procent av de totala skatteintäkterna 2020 och till knappt 26 procent av BNP (se tabell 6.3).

Tabell 6.3 Skatt på arbete

Procent av BNP. Utfall 2018, prognos 2019–2023

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Direkta skatter	13,6	13,2	13,8	13,0	12,8	12,7
<i>Kommunal skatt</i>	<i>15,0</i>	<i>14,9</i>	<i>15,8</i>	<i>15,3</i>	<i>15,0</i>	<i>14,9</i>
<i>Statlig skatt</i>	<i>1,3</i>	<i>1,1</i>	<i>1,0</i>	<i>1,0</i>	<i>1,0</i>	<i>0,9</i>
Reduktioner	-5,2	-5,4	-5,7	-5,8	-5,7	-5,7
Indirekta skatter	12,1	12,0	11,9	11,9	11,8	11,9
Skatt på arbete	25,7	25,2	25,6	25,0	24,6	24,7

Anm.: Reduktioner som andel av BNP är beräknade exklusive skattereduktionen för allmän pensionsavgift.

Källor: Skatteverket och egna beräkningar.

Intäkterna från hushållens skatt på arbete fastställs i den årliga beskattningen som är klar i december året efter inkomståret. Det innebär att skatteintäkterna 2019 fortfarande baseras på en prognos.

Kommunal inkomstskatt

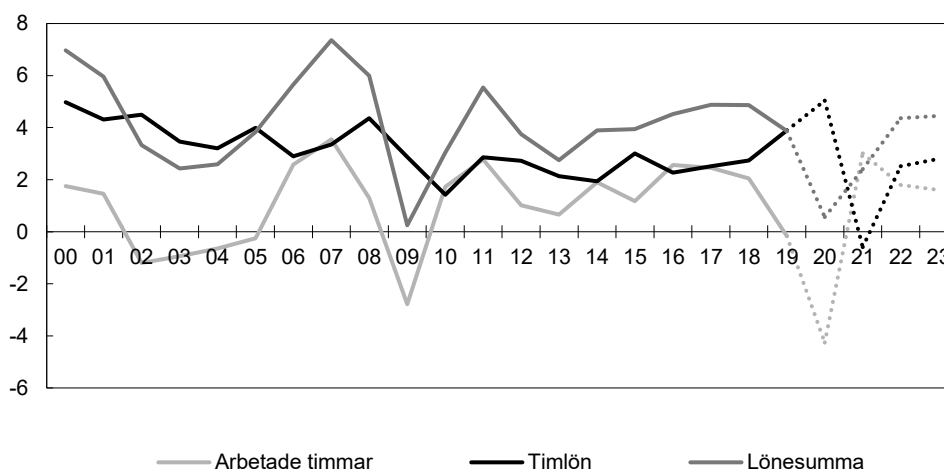
Intäkterna från kommunal inkomstskatt 2019 beräknas ha uppgått till knappt 15 procent av BNP. Med oförändrade kommunala skattesatser beräknas intäkterna öka som andel av BNP 2020 för att sedan sjunka igen, till knappt 15 procent i slutet av prognosperioden (se tabell 6.3). Anledningen till att kommunal inkomstskatt 2020 ökar som andel av BNP är att BNP utvecklas svagare än lönesumman.

Det kommunala skatteunderlaget, som främst består av löner och pensioner, har ökat starkt under flera år, men en betydligt svagare utveckling förväntas 2020 till följd av en betydligt lägre tillväxt av lönesumman. Åren framöver återhämtar sig tillväxttakten, vilket framför allt drivs av arbetade timmar som går från att bidra negativt till tillväxten i lönesumman i år till att bidra positivt kommande år (se diagram 6.2).

Diagram 6.2 Arbetade timmar, timlön och lönesumma

Utfall 2000–2019, prognos 2020–2023

Årlig procentuell förändring

Anm.: Den redovisade timlönen är beräknad enligt nationalräkenskapernas principer.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Skatteunderlaget för kommunal inkomstbeskattning påverkas också av regeländringar. Att den faktiska utvecklingen antas vara svagare än den underliggande utvecklingen 2018–2021 (se tabell 6.4) beror till största delen på att skatten för personer över 65 år har sänkts i flera steg, dels enligt tidigare beslut, dels till följd av förslag i denna proposition (se tabell 6.6). Skattesänkningen för personer över 65 år har åstadkommit

genom en ytterligare höjning av det förhöjda grundavdraget, vilket påverkar kommuners och regioners skatteunderlag. Kommunsektorns skattebortfall till följd av regeländringarna kompenseras via ett höjt generellt statsbidrag. Förslaget om vissa ändrade åldersgränser i skatte- och socialavgiftssystemet medför att den faktiska utvecklingen av kommunsektorns skatteunderlag 2023 ökar starkare än den underliggande utvecklingen. Se avsnitt 13.11 för beskrivning av förslagen.

Tabell 6.4 Faktisk och underliggande utveckling av kommunsektorns skatteunderlag

Årlig procentuell förändring. Utfall 2018, prognos 2019–2023

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Faktisk utveckling	3,7	2,9	2,0	2,2	3,6	3,9
Underliggande utveckling	4,3	3,3	2,5	2,5	3,6	3,5

Anm.: Den underliggande utvecklingen av skatteunderlaget är utvecklingen justerad för regeländringar.

Källor: Skatteverket och egna beräkningar.

Statlig inkomstskatt

Intäkterna från statlig inkomstskatt beräknas sjunka från 1,1 procent av BNP 2019 till 1,0 procent 2020 (se tabell 6.3). Åren framöver fortsätter tillväxttakten för statlig inkomstskatt att sjunka marginellt. Detta förklaras dels av förslag i statens budget för 2020, dels av att lönerna utvecklas svagare än BNP 2021–2023.

Skattereduktioner

Skattereduktionerna bedöms totalt sett öka under prognosperioden (se tabell 6.5), dels till följd av att skatteunderlaget ökar, dels till följd av förslag i denna proposition. Dessa förslag inkluderar skattereduktion för förvärvsinkomster, en tillfällig skattereduktion för arbetsinkomster för att hantera ökade arbetskostnader till följd av pandemin, samt skattereduktion för installation av grön teknik.

Tabell 6.5 Skattereduktioner

Miljarder kronor. Utfall 2018, prognos 2019–2023

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Allmän pensionsavgift	-124	-128	-131	-134	-138	-144
Jobbskatteavdrag	-113	-127	-128	-130	-133	-138
Husavdrag	-14	-15	-17	-18	-19	-19
Skattereduktion för boende i vissa glest befolkade områden			-1	-1	-1	-1
Skattereduktion för förvärvsinkomst				-9	-11	-17
Tillfällig skattereduktion för arbetsinkomster för att hantera ökade arbetskostnader till följd av pandemin				-5	-5	
Övriga skattereduktioner	-2	-2	-1	-1	-1	-1
Summa	-253	-272	-278	-298	-308	-321

Anm.: I övriga skattereduktioner ingår skattereduktion för fackföreningsavgift med 1,3 respektive 0,7 miljarder kronor för åren 2018 och 2019, skattereduktion för sjuk- och aktivitetsersättning med omkring 0,5 miljarder kronor per år hela prognosperioden, samt skattereduktion för installation av grön teknik med 0,2 miljarder kronor per år.

Källor: Skatteverket och egna beräkningar.

Arbetsgivaravgifter och egenavgifter

Intäkterna från de indirekta skatterna på arbete, huvudsakligen bestående av arbetsgivaravgifter och egenavgifter, bedöms minska med 4,5 procent under 2020. Minskningen beror främst på den tillfälliga nedsättning av arbetsgivaravgifter och egenavgifter som infördes med anledning av den kraftiga nedgången i svensk

ekonomi. En betydligt lägre tillväxt av lönesumman under 2020 dämpar också utvecklingen av intäkterna.

I takt med att lönesumman därefter antas få en starkare utveckling igen bedöms de indirekta skatterna växa under prognosåren 2021–2023. Detta motverkas till en del av de förslag som lämnas i denna proposition. Det gäller bl.a. förslaget om tillfällig nedsättning av arbetsgivaravgiften för personer mellan 19 och 23 år och förslaget om förstärkt nedsättning av arbetsgivaravgifterna för personer som arbetar med forskning och utveckling.

Sammantaget beräknas de indirekta skatterna utgöra omkring 28 procent av de totala skatteintäkterna under prognosperioden, vilket motsvarar ca 12 procent av BNP.

Skatt på kapital

Skatt på kapital består främst av hushållens kapitalskatter och skatt på företagets vinster, men inkluderar även stämpelskatt, avkastningsskatt på pensions- och kapitalförsäkringar samt fastighetsskatt och fastighetsavgift.

Skatt på hushållens kapitalinkomster

Underlaget för hushållens skatt på kapital utgörs av nettot av kapitalinkomster och kapitalutgifter. De största posterna utgörs av skatt på realiserade kapitalvinster, utdelningsinkomster, schablonintäkter och avdrag för hushållens ränteutgifter.

Intäkterna från skatt på realiserade kapitalvinster beräknas i år minska med 9 procent till 163 miljarder kronor, motsvarande 3,4 procent av BNP. Eftersom även BNP förväntas falla kraftigt 2020 innebär det ändå en utveckling i förhållande till BNP motsvarande det historiska genomsnittet för perioden 2006–2018, då kapitalvinster har uppgått till 3,3 procent av BNP.

Utvecklingen på realiserade kapitalvinster påverkas främst av tillgångspriser på finansiella och reala tillgångar, samt på omsättningen av sålda hus och bostadsrätter. Priserna för de finansiella tillgångarna sjönk kraftigt i mars månad men har under andra kvartalet 2020 återhämtat sig. Prognosen är en fortsatt relativt svag utveckling av de finansiella tillgångspriserna, till följd av att osäkerheten som omgärdar den ekonomiska utvecklingen antas bestå en tid framöver. Priset på reala tillgångar har hållits uppe relativt bra under våren och sommaren och efterfrågan på bostadsmarknaden förväntas vara positiv under året. Från och med 2021 beräknas kapitalvinsterna som en andel av det historiska genomsnittet på 3,3 procent av BNP, se diagram 6.3.

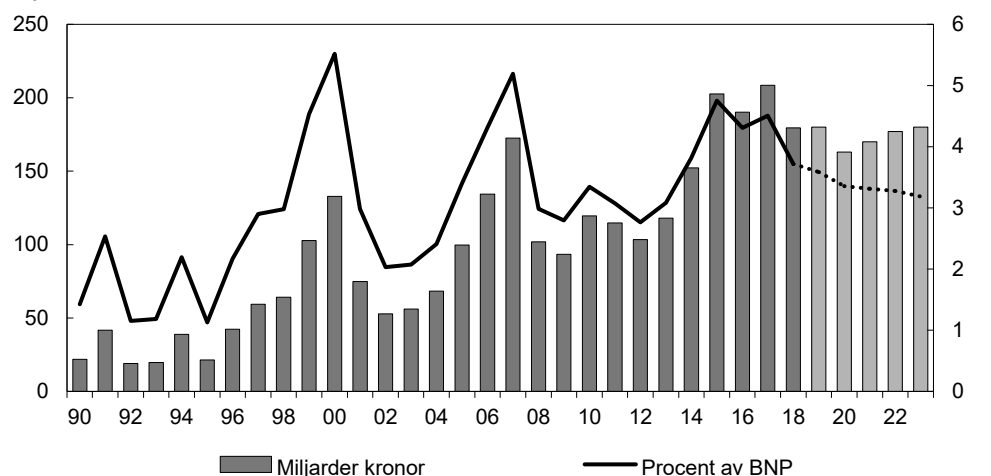
Även förslaget i denna proposition om avskaffad schablonintäkt på uppskovsbelopp beräknas minska intäkterna från skatt på realiserade kapitalvinster fr.o.m. 2021. Detta beror på att fler personer väntas begära uppskov för beskattning av kapitalvinst vid försäljning av privatbostad. Se avsnitt 13.15 för beskrivning av förslaget.

Diagram 6.3 Hushållens kapitalvinster

Utfall 1990–2018, prognos 2019–2023

Miljarder kronor

Procent av BNP

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Skatt på företagsvinster

Intäkterna från skatt på företagsvinster beräknas 2020 minska med 18 procent till 122 miljarder kronor. Det motsvarar 2,5 procent av BNP. Företagen påverkas i olika grad av lågkonjunkturen, där branscher som hotell- och restaurangverksamhet, transport och detaljhandeln har haft en kraftigt vikande omsättning under året. Vidare har en minskad efterfrågan i Sverige och omvärlden samt störningar i produktion och transporter påverkat många företag. Vissa tillfälliga åtgärder i år som t.ex. sänkta arbetsgivaravgifter, innebär minskade avdragsgilla kostnader i företagen, vilket medför ett högre beskattningsbart resultat. För 2020 styrs prognosen av driftöverskottet i företagssektorn, men även av resultat- och vinstutveckling enligt företagens delårsrapporter samt inbetalad preliminärskatt.

Under prognosperioden väntas skatt på företagsvinster öka som andel av BNP. Det förklaras av att vinsterna i företagssektorn ökar snabbt när ekonomin återhämtas. Från och med 2021 väntas företagens vinster öka med i genomsnitt 10 procent per år. Detta följer av att företagens vinster successivt antas återgå till ett historiskt genomsnitt på knappt 3 procent som andel av BNP.

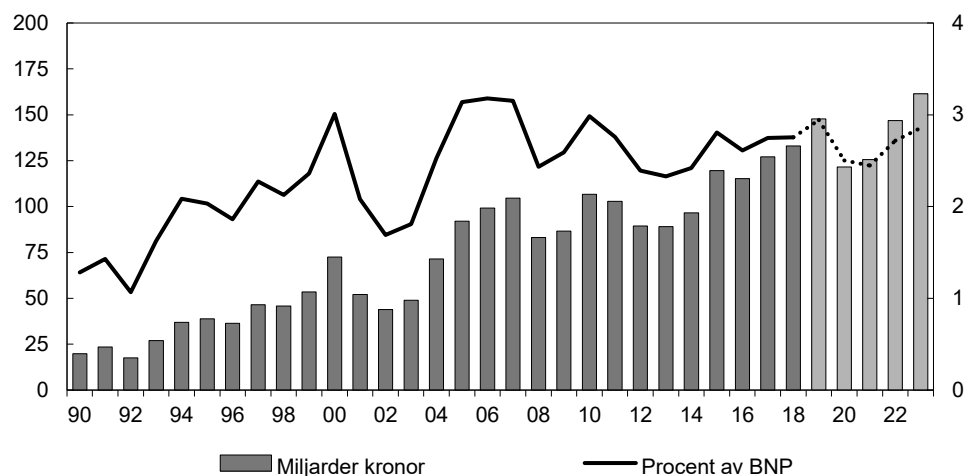
Prognosen påverkas även av regeländringar inom företagsskatteområdet. Regeländringarna avser främst en sänkt bolagsskattesats från 21,4 procent 2020 till 20,6 procent 2021 samt en skatt på finanssektorn fr.o.m. 2022. I denna proposition aviseras även justerade bestämmelser om avdrag för underskott och negativt räntenetto fr.o.m. 2021 samt en höjd skatt på finanssektorn fr.o.m. 2023. Även förslaget om en tillfällig skattereduktion för inventarier som har anskaffats under 2021 påverkar skatt på företagsvinster. Se avsnitt 13.16–13.18 för beskrivning av förslagen. Regeländringarna antas sammantaget minska skatteintäkterna med 12 miljarder kronor 2021.

Diagram 6.4 Skatt på företagsvinster

Utfall 1990–2018, prognos 2019–2023

Miljarder kronor

Procent av BNP

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Avkastningsskatt

Intäkter från avkastningsskatt, som tas ut på sparande i pensions- och kapitalförsäkringar, påverkas i hög grad av hur statslåneräntan utvecklas under kalenderåret närmast före beskattningsåret. Även utvecklingen av livbolagens tillgångar påverkar intäkterna. Den långa perioden med låga räntenivåer har medfört att avkastningsskatten en längre tid varit på en mycket låg nivå. Prognosen om en fortsatt låg statslåneränta medför att intäkterna från avkastningsskatten väntas vara på en låg nivå under hela prognosperioden och uppgå till i genomsnitt 6 miljarder kronor per år.

Fastighetsskatt och fastighetsavgift

Intäkterna från fastighetsskatt och fastighetsavgift väntas uppgå till 34 miljarder kronor 2020. För prognosåren därefter väntas de stiga och uppgå till drygt 36 miljarder kronor 2023.

Skatt på konsumtion och insatsvaror

Skatt på konsumtion och insatsvaror består av mervärdesskatt och punktskatter och utgör ca 28 procent av de totala skatteintäkterna, motsvarande ungefär 12 procent av BNP.

Mervärdesskatt

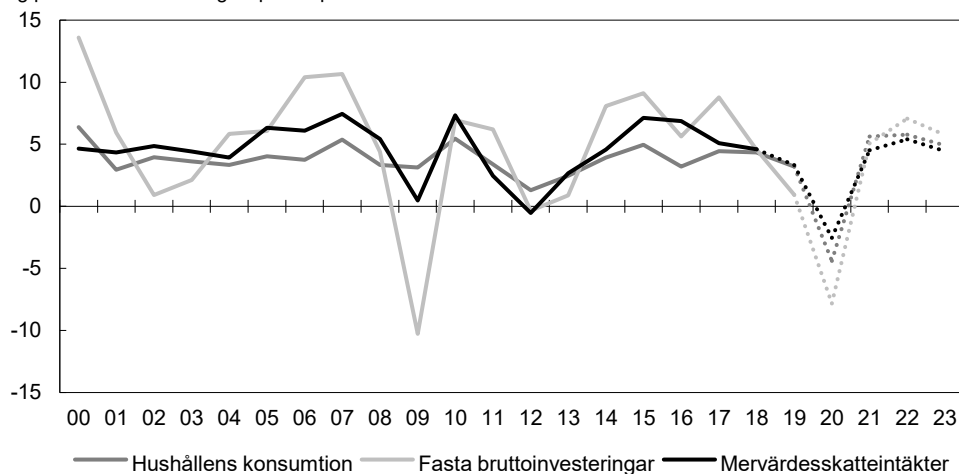
Under 2020 bedöms mervärdesskatteintäkterna minska med 2,5 procent, huvudsakligen till följd av en kraftig nedgång av hushållens konsumtion men också till följd av fallande investeringar (se diagram 6.5).

Under de resterande prognosåren 2021–2023 väntas intäkterna från mervärdesskatt öka till följd av en högre hushållskonsumtion och ökade investeringsutgifter. Intäkterna bedöms också öka till följd av det förslag som aviseras i denna proposition om omvänd skattskyldighet vid omsättning av vissa varor.

Diagram 6.5 Hushållens konsumtion, fasta bruttoinvesteringar och intäkter från mervärdesskatt

Utfall 2000–2018, prognos 2019–2023

Årlig procentuell förändring i löpande priser

Källor: Statistiska centralbyrån, Skatteverket, Ekonomistyrningsverket och egna beräkningar.

Punktskatter

Intäkterna från punktskatterna väntas öka svagt 2020. Ökningen beror bl.a. på att fordonsskatten bedöms bli högre till följd av en ny mätmetod för koldioxidutsläpp i bonus–malus-systemet. Utvecklingen dämpas dock av att ett flertal andra punktskatter samtidigt bedöms minska. Till exempel bedöms intäkterna från energiskatt och skatt på flygresor minska. Under 2021–2023 väntas de totala skatteintäkterna från punktskatterna öka snabbare i takt med att ekonomin återhämtar sig. Flertalet av regeringens skatteförslag inom detta område bidrar också till ökningen. I denna proposition lämnas bl.a. förslag om att förstärka och förenkla miljöstyrningen i bonus–malus-systemet, att slopa nedsättningen av energiskatten för uppvärmningsbränslen inom industrin och om att införa en skatt på kemikalier i kläder och skor. Förslaget om att inte tillämpa BNP-indexeringen av bränsleskatten på bensin och diesel under 2021 beräknas däremot minska punktskatteintäkterna. Regeringen avser också föreslå att samma tillämpning ska gälla under 2022.

Restförda och övriga skatter

Restförda och övriga skatter består främst av uppbördsförluster, omprövningar och anstånd från hushåll och företag, avgifter till public service samt intäkter som förs till fonder. Intäkterna från restförda och övriga skatter beräknas uppgå till 16 miljarder kronor 2020 och ligga kvar på den nivån resten av prognosperioden (se tabell 6.1).

Tabell 6.6 Förändringar av totala skatteintäkter till följd av regeländringar

Miljarder kronor, bruttoeffekt i förhållande till föregående år

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Skatt på arbete	-7,2	-18,1	-42,3	7,2	-3,9	11,7
<i>Kommunalskatt</i>	-3,6	-2,6	-1,3	-2,3	0,4	3,0
Förändrad medelutdebitering	0,2	1,6	2,1			
Vissa höjda åldersgränser i skatte- och socialavgiftssystemet						2,7
Periodiseringsfonder enskilda näringsidkare		-1,0	1,2	0,0	0,0	0,0
Sänkt skatt för personer över 65 år, ändring av grundavdrag	-4,4	-4,8	-4,3	-2,4		
Övrigt, kommunal skatt	0,6	1,5	-0,3	0,1	0,4	0,3
<i>Statlig skatt</i>	0,3	-3,9	-6,2	0,0	0,0	0,0

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Avskaffad övre skiktgräns för statlig inkomstskatt (s.k. värnskatt)			-6,1			
Skiktgränsjusteringar		-3,9	-0,1			
Övrigt, statlig skatt	0,3	0,0	0,0			
Skattereduktioner	-1,8	-9,9	-0,7	-13,9	-2,1	-1,4
Skattereduktion för förvärvsinkomst				-8,5	-2,1	-6,4
Tillfällig skattereduktion för arbetsinkomster för att hantera ökade arbetskostnader till följd av pandemin				-5,0	0,0	5,0
Husavdrag		-0,3	-0,2	-0,3		
Jobbskatteavdrag		-10,0				
Övriga skattereduktioner	-1,8	0,3	-0,5	-0,2	0,0	0,0
Socialavgifter	-2,0	-1,6	-34,0	23,4	-2,2	10,0
Höjda åldersgränser i skattesystemet						1,1
Nedsättning av arbetsgivaravgifter för den först anställda				0,0	-0,2	-0,1
Tillfälligt sänkta arbetsgivaravgifter för personer mellan 19 och 23 år				-8,7	-1,7	8,7
Justerade förmånsvärden för personbilar				0,1	0,2	0,2
Nedsättning för den först anställda	-2,3	0,4	-0,2	0,0	-0,3	
Särskild löneskatt för äldre		-1,4	-1,4			
Förändringar i nedsättningen av socialavgifter för unga		-0,5	-0,4			
Tillfälligt nedsätta socialavgifter mm.	0,3	-0,2	-32,1	32,2	-0,3	
Skatt på kapital	-0,7	-0,6	0,9	-14,2	10,9	3,0
<i>Inkomstskatt, företag</i>	<i>0,3</i>	<i>0,6</i>	<i>2,9</i>	<i>-11,9</i>	<i>10,8</i>	<i>3,0</i>
Skatt på finanssektorn					6,3	1,3
Nya skatteregler företagssektorn	0,0	-0,1	2,9	-6,4	0,4	0,4
Övriga inkomstskatter, företag	0,3	0,7	0,0	-5,5	4,1	1,3
<i>Fastighetsskatt</i>	<i>-1,2</i>	<i>-1,2</i>	<i>-1,0</i>			
<i>Övriga skatter på kapital</i>	<i>0,1</i>	<i>-0,1</i>	<i>-1,0</i>	<i>-2,3</i>	<i>0,1</i>	
Avskaffad schablonintäkt på uppskovsbelopp				-1,7		
Övrigt, övriga skatter på kapital	0,1	-0,1	-1,0	-0,6	0,1	
Skatt på konsumtion	1,7	2,4	3,1	1,8	1,4	1,4
<i>Mervärdesskatt</i>	<i>-0,3</i>	<i>-0,2</i>	<i>-0,2</i>	<i>1,0</i>	<i>0,3</i>	<i>0,0</i>
<i>Punktskatter</i>	<i>2,1</i>	<i>2,6</i>	<i>3,3</i>	<i>0,8</i>	<i>1,1</i>	<i>1,4</i>
Energiskatt	1,6	1,1	-0,5	-0,7	-0,4	
Skatt på vägtrafik, trängselskatt m.m.	0,5	1,2	1,5	0,4	0,6	0,6
Skatt på plastbärkassar			1,7	0,8		
Övriga punktskatter	-0,1	0,3	0,7	0,3	0,9	0,8
Restförda och övriga skatter	2,5	-2,5	-4,6	1,3	0,0	0,0
Totala skatteintäkter	-3,7	-18,8	-42,8	-3,8	8,3	16,1
Totala skatteintäkter, exkl. kommunal utdebitering	-3,9	-20,5	-45,0	-3,8	8,3	16,1

Anm.: I de celler där det står 0,0 uppgår beloppet till mindre än 0,05 miljarder kronor.

Källa: Egna beräkningar.

6.2 Statens inkomster

Skatteinkomster

Inkomsterna i statens budget består av statens skatteinkomster och övriga inkomster.

Skatteintäkter och skatteinkomster har olika påverkan på de offentliga finanserna. Skatteintäkterna påverkar det finansiella sparandet medan periodiseringsposter som kapitalplaceringar på skattekontot endast påverkar statens inkomster och budgetsaldo.

Motsvarande skillnad finns för övriga inkomster. Vissa inkomster av statens verksamhet, såsom utdelningar från statens aktieinnehav, påverkar statens finansiella sparande medan försäljningsinkomster och återbetalningar av lån endast påverkar statens inkomster och budgetsaldo.

Övriga inkomster

Utfall och prognoser för de inkomster som redovisas under posten Övriga inkomster i statens budget framgår av tabell 6.1.

Inkomster av statens verksamhet består främst av utdelningar från statens aktieinnehav, affärsverkens och Riksbankens inlevererade överskott, ränteinkomster samt inkomster från offentligt rättsliga avgifter. År 2021 beräknas dessa inkomster uppgå till 39 miljarder kronor.

Inkomster av försäld egendom omfattar redovisade försäljningar av statlig egendom, varav försäljningar av aktier i statligt ägda bolag vanligtvis utgör den största delen. För 2020–2023 görs ett beräkningstekniskt antagande om försäljningsinkomster på 5 miljarder kronor per år.

Inkomsterna från återbetalning av lån omfattar återbetalning av studiemedel för lån upptagna före 1989 och av övriga lån. År 2021 beräknas de till 0,7 miljarder kronor.

Kalkylmässiga inkomster omfattar vissa avskrivningar, amorteringar samt statliga pensionsavgifter. Pensionsavgifterna utgör merparten av dessa inkomster. År 2021 beräknas de till 17 miljarder kronor.

Posten Bidrag från EU omfattar bidrag från olika EU-fonder. De största bidragen kommer vanligtvis från Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden och EU:s jordbruksfonder. Bidragen är främst kopplade till utgifter på anslag inom utgiftsområden. År 2021–2023 tillkommer dessutom bidrag från Europeiska faciliteten för återhämtning och motståndskraft (se avsnitt 9.8). Sammantaget beräknas inkomsterna under posten Bidrag från EU till 30 miljarder kronor 2021.

Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet omfattar två delar: tillkommande skatter och avräkningar. Tillkommande skatter avser främst skatter som tillfaller EU och kommunala utjämningsavgifter enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade. Avräkningar består till största delen av statliga och kommunala myndigheters kompensation för inbetald mervärdesskatt. År 2021 väntas avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet uppgå till minus 119 miljarder kronor.

Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto budgeteras fr.o.m. 2016 under anslag på budgetens utgiftssida. Kvar finns en inkomstitel som avser de nedsättningar som kan ges som stöd till korttidsarbete.

Ändrad redovisning av inkomstitlar

Följande inkomstitlar läggs till:

1161 *Skattereduktion för installation av grön teknik*

1162 *Skattereduktion för förvärsinkomster*

6126 *Bidrag från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling 2021–2027*

6215 *Bidrag från Europeiska havs- och fiskerifonden 2021–2027*

6315 *Bidrag från Europeiska regionala utvecklingsfonden 2021–2027*

6415 *Bidrag från Europeiska socialfonden 2021–2027*

6611 *Bidrag från Europeiska faciliteten för återhämtning och motståndskraft*

Följande inkomsttitlar tas bort:

- 1142 *Fackföreningsavgift*
- 1484 *Lotteriskatt*
- 1488 *Lokalradioavgifter*
- 1489 *Avgifter avseende Myndigheten för radio och tv*
- 2316 *Ränteinkomster på vattenkraftslån*
- 2341 *Ränteinkomster på statens lån för universitetsstudier och garantilån för studera*
- 2343 *Ränteinkomster på studielån upptagna efter 1988*
- 2392 *Räntor på intressemedel*
- 2522 *Fastställande av åldersgränser för framställning i film*
- 2526 *Utjämningsavgift från arbetslöshetskassor*
- 2535 *Avgifter för statliga garantier*
- 2539 *Täktavgift*
- 2541 *Avgifter vid Tullverket*
- 2542 *Patientavgifter vid tandläkarutbildningen*
- 2557 *Avgifter vid statens internbank i Riksgäldskontoret*
- 2625 *Utförsäljning av beredskapslager*
- 4132 *Återbetalning av lån avseende såddfinansiering*
- 4311 *Återbetalning av statens lån för universitetsstudier*
- 4516 *Återbetalning av utgivna startlån och bidrag*
- 5131 *Uppdragsmyndigheters m.fl. komplementkostnader*
- 6123 *Europeiska utvecklings- och garantifonden, garantisektionen 2000–2006*
- 6213 *Bidrag från Europeiska fiskefonden 2007–2013*
- 6313 *Bidrag från Europeiska regionala utvecklingsfonden 2007–2013*
- 6412 *Bidrag från Europeiska socialfonden 2000–2006*
- 6413 *Bidrag från Europeiska socialfonden 2007–2013*
- 6912 *Bidrag från EU:s omstruktureringsfond för sockersektorn*

Följande inkomsttitlar byter namn och heter fortsättningsvis:

- 1811 *Kommunala skatter*
- 1921 *Kommuner och regioner*

6.3 Jämförelse med 2020 års ekonomiska vårproposition och uppföljning av statens budget för 2019 och 2020

Nedan jämförs prognosen för skatteintäkterna och övriga inkomster i denna proposition med prognosen i 2020 års ekonomiska vårproposition. Vidare görs en uppföljning av inkomsterna i statens budget för 2019 och 2020. Prognoskillnaderna finns redovisade i tabell 6.7.

6.3.1 Jämförelse med prognosen i 2020 års ekonomiska vårproposition

Skatt på arbete

Intäkterna från skatt på arbete 2019 har reviderats upp jämfört med bedömningen i 2020 års ekonomiska vårproposition. Det preliminära beskattningsutfallet för 2019 tyder på att näringsidkare inte har utnyttjat förslaget om höjd avsättning till periodiseringsfond för enskilda näringsidkare som beslutades efter ett initiativ från Finansutskottet (bet. 2019/20:FiU53, rskr. 2019/20:194) i den utsträckning som bedömdes i vårpropositionen. Detta påverkar främst kommunal inkomstskatt och därmed också direkt skatt.

Även intäkterna för 2020 är uppreviderade jämfört med vårpropositionen till följd av en högre lönesumma än tidigare bedömning samt åtgärder avseende a-kassa och sjukpenning. Det är framför allt kommunal inkomstskatt och arbetsgivaravgifter som påverkas av detta, men även statlig inkomstskatt påverkas till viss del. Åren framöver är däremot nedreviderade delvis till följd av förslag i denna proposition. Det föreslagna ytterligare förhöjda grundavdraget för personer över 65 år påverkar främst kommunal skatt. Förslag som t.ex. tillfälligt sänkta arbetsgivaravgifter för personer mellan 19 och 23 år och förstärkt nedsättning av arbetsgivaravgifter för personer som arbetar inom forskning och utveckling bidrar också till nedrevideringen. Förslaget om vissa höjda åldersgränser i skatte- och socialavgiftssystemet höjer däremot intäkterna från kommunal skatt 2023. Samtidigt har lönesumman reviderats ned 2021 och 2023 vilket också förklarar att bl.a. intäkterna från kommunal skatt och arbetsgivaravgifter har reviderats ned. Även intäkterna från statlig inkomstskatt är nedreviderade fr.o.m. 2021 till följd av lägre lönesumma.

Skatt på kapital

Jämfört med prognosen i vårpropositionen har intäkterna från kapitalskatter 2019 reviderats upp med knappt 4 miljarder kronor. För 2020 och 2021 har prognosen reviderats upp med 13 respektive 9 miljarder kronor. År 2020 är det framför allt skatt på företagsvinster som reviderats upp medan det främst är skatt på hushållens kapitalvinster som reviderats upp 2021. Det förklaras av att utvecklingen av vinster för företagen och tillgångspriser inte varit lika svaga som bedömningen i vårpropositionen. Åren 2022 och 2023 har intäkterna dels reviderats upp till följd av högre stämpelskatt och fastighetsskatt, dels reviderats ned till följd av lägre företagsvinster och schablonintäkter. Schablonintäkter revideras ned i och med förslag i denna proposition om avskaffande av ränta på uppskovsbelopp vid såld bostad. Även skatt på företagsvinster revideras ned i och med förslag i denna proposition, främst en tillfällig skattereduktion för investeringar.

Skatt på konsumtion och insatsvaror

Intäkterna från mervärdesskatt 2020–2023 har reviderats ned med mellan 11 och 14 miljarder kronor sedan vårpropositionen. Nedrevideringen förklaras av att hushållskonsumtionen och bostadsinvesteringarna bedöms bli betydligt lägre än tidigare förväntat.

Intäkterna från punktskatter har sammantaget reviderats ned 2020 med närmare 6 miljarder kronor jämfört med vårpropositionen. Det förklaras till stora delar av att intäkterna från energi- och koldioxidskatt reviderats ned till följd av att energi-användningen bedöms bli lägre än tidigare förväntat. För 2021–2023 är prognosen nedreviderad med mellan 2 och 5 miljarder kronor per år jämfört med vårpropositionen, vilket bl.a. beror på att intäkterna från skatt på plastbärkassar bedöms bli lägre jämfört med tidigare bedömning. Regeringens förslag om att inte tillämpa BNP-indexeringen av bränsleskatten på bensin och diesel under 2021, och likaså avisering avseende 2022, bedöms också minska punktskatteintäkterna.

Periodiseringar

Prognosen för periodiseringar har reviderats i förhållande till prognosen i vårpropositionen till följd av förändrade betalningsförskjutningar till kommunerna och revideringar i anstånd till företag.

Övriga inkomster

Prognosen för övriga inkomster är uppreviderad för de flesta prognosår (se tabell 6.8), vilket beror på att bidrag från Europeiska faciliteten för återhämtning och motståndskraft tillkommit.

Tabell 6.7 Aktuell prognos jämfört med 2020 års ekonomiska vårproposition, och statens budget för 2019 och 2020

Miljarder kronor

	Aktuell prognos 2019	Jfr SB19 2019	Aktuell prognos 2020	Jfr SB20 2020	Jfr VÅP20 2019	Jfr VÅP20 2020	Jfr VÅP20 2021	Jfr VÅP20 2022	Jfr VÅP20 2023
Skatt på arbete	1 265,3		1 245,3	-51,7	5,0	8,2	-30,0	-29,5	-32,9
<i>Direkta skatter</i>	661,0	-5,2	668,4	-6,5	6,0	10,1	-14,6	-15,6	-25,3
Kommunal inkomstskatt	748,9	-3,7	766,5	-5,3	6,7	8,7	-3,9	-3,5	-8,4
Statlig inkomstskatt	56,2	-0,9	49,3	-2,2	-0,8	1,6	-0,5	0,3	-2,1
Jobbskatteavdrag	-127,0		-127,9	2,0	-0,2	0,4	1,1	0,9	-0,1
Husavdrag	-15,3		-17,0	-1,0	0,2	-0,7	-0,9	-1,0	-1,0
Övrigt	-1,8		-2,5	0,0	0,0	0,0	-10,3	-12,2	-13,7
<i>Indirekta skatter</i>	604,2	-2,9	576,9	-45,2	-0,9	-1,8	-15,4	-13,9	-7,6
Arbetsgivaravgifter	588,6	-2,6	591,4	-17,0	0,0	2,3	-6,3	-2,5	-4,5
Egenavgifter	11,2	-1,9	11,3	-1,4	-1,1	-1,6	0,2	0,2	-0,1
Särskild löneskatt	48,7	-0,2	47,5	-2,4	0,0	-0,4	-0,9	-0,7	-0,9
Nedsättningar	-3,8	2,0	-33,0	-25,5	0,2	-2,0	-8,8	-11,1	-2,4
Skatt på tjänstegruppliv	0,6	0,1	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Avgifter till premiepensionssystemet	-41,1	-0,2	-40,9	1,1	0,0	-0,2	0,5	0,0	0,3
Skatt på kapital	278,1	6,6	232,8	-46,5	3,7	12,7	9,3	-0,5	-6,8
Skatt på kapital, hushåll	71,1	2,4	53,3	-14,0	-0,5	0,4	5,9	0,7	-5,1
Skatt på företagsvinster	147,7	4,5	121,6	-31,9	2,7	9,7	-1,3	-4,5	-5,6
Avkastningsskatt	5,4	-1,0	6,0	0,6	0,0	0,0	1,3	0,0	0,2
Fastighetsskatt	34,2	2,1	34,3	2,2	1,5	1,6	1,8	1,6	1,6
Stämpelskatt	12,3	-0,6	12,0	0,1	0,0	1,0	1,4	1,6	1,9
Kupongskatt m.m.	7,2	-0,9	5,6	-3,5	0,0	0,1	0,3	0,0	0,2
Skatt på konsumtion och insatsvaror	595,7	0,9	585,5	-29,7	-3,1	-18,2	-16,1	-14,6	-16,4
Mervärdesskatt	461,6	0,6	449,9	-24,3	-0,2	-12,5	-11,2	-11,1	-14,1
Skatt på tobak och alkohol	26,9	-0,2	27,8	0,2	0,0	0,0	0,1	0,0	1,1
Energiskatt	52,2	0,5	51,1	-1,6	-0,2	-1,5	-0,8	-1,1	-1,2
Koldioxidskatt	22,2	-0,7	20,0	-2,9	0,0	-1,6	-0,4	-0,2	-0,3
Övriga skatter på energi och miljö	7,8	4,3	7,6	0,0	0,0	-1,6	-2,4	-1,6	-1,6
Skatt på vägtrafik	20,7	-1,4	22,8	-0,7	0,0	-0,3	0,3	0,9	1,4
Övriga skatter	4,4	-2,2	6,3	-0,4	-2,7	-0,8	-1,6	-1,6	-1,7
Skatt på import	6,9	-0,3	6,2	-1,1	0,0	-0,2	-0,4	-0,4	-0,4
Restförda skatter och övriga skatter	13,4	-8,1	15,9	-2,0	0,9	1,4	0,7	0,4	0,3
Restförda skatter	-5,0	0,8	-5,3	-0,6	0,0	0,3	0,3	0,3	0,3
Övriga skatter	18,4	-8,9	21,2	-1,5	0,9	1,0	0,3	0,1	-0,1
Totala skatteintäkter	2 159,3		2 085,7	-131,0	6,5	3,9	-36,5	-44,6	-56,3
Avgår EU-skatter	-6,9	0,3	-6,2	1,1	0,0	0,2	0,4	0,4	0,4
Offentliga sektorns skatteintäkter	2 152,5	-8,6	2 079,5	-129,9	6,5	4,1	-36,1	-44,3	-55,9
Avgår, kommunala skatter	-767,3		-785,4	5,6	-6,7	-8,7	3,7	3,5	8,4
Avgår, avgifter till ålderspensionssystemet	-266,2		-268,8	5,5	0,3	-1,4	2,1	1,0	2,0
Statens skatteintäkter	1 118,9	-4,5	1 025,2	-118,8	0,0	-6,0	-30,2	-39,7	-45,5
Periodiseringar	-10,4	-18,7	-20,2	-34,0	3,1	0,5	5,3	-8,4	7,3

	Aktuell prognos 2019	Jfr SB19 2019	Aktuell prognos 2020	Jfr SB20 2020	Jfr VÅP20 2019	Jfr VÅP20 2020	Jfr VÅP20 2021	Jfr VÅP20 2022	Jfr VÅP20 2023
Statens skatteinkomster	1 108,5	-23,2	1 005,0	-152,8	3,1	-5,6	-24,9	-48,1	-38,2

Anm.: Riksdagen beslutade att statens budget för 2019 baserades på en reservation från M och KD. Reservationen innehåller inte belopp för alla poster i ovanstående tabell, varför en del celler lämnats tomma. SB19 och SB20 betyder statens budget för 2019 respektive statens budget för 2020.

Källor: Skatteverket, Ekonomistyrningsverket och egna beräkningar.

6.3.2 Uppföljning av statens budget för 2019 och 2020

Skatt på arbete

År 2019 bedöms intäkterna från kommunal inkomstskatt bli lägre jämfört med prognosen i statens budget för 2019. Detta beror delvis på förslaget om höjd avsättning till periodiseringsfond för enskilda näringsidkare. Vidare har arbetsgivaravgifterna reviderats ned med knappt 3 miljarder kronor. Förklaringen är främst en något lägre lönesumma. Nedsättningar av indirekta skatter blev också lägre, vilket främst förklaras av ett lägre utfall än förväntat för nedsättningen av arbetsgivaravgifter för den först anställda.

År 2020 bedöms intäkterna från skatt på arbete sammantaget bli 52 miljarder kronor lägre jämfört med prognosen i statens budget för 2020. Både direkt och indirekt skatt har reviderats ned till följd av att lönesumman har reviderats ned i spåren av konjunkturedgången. Anledningen till att indirekt skatt har reviderats ned betydligt mer än direkt skatt beror på den tillfälliga nedsättningen av arbetsgivaravgifter och egenavgifter som infördes under 2020 med anledning av den djupa konjunkturedgången.

Skatt på kapital

År 2019 bedöms intäkterna från skatt på kapital bli 7 miljarder kronor högre jämfört med prognosen i statens budget för 2019. Det är främst skatt på företagsvinster som har reviderats upp, där det preliminära beskattningsutfallet indikerar högre intäkter än bedömningen i statens budget. Även intäkterna från hushållens kapitalskatter har reviderats upp, vilket förklaras av högre utdelningsinkomster och kapitalvinster.

Jämfört med beräkningarna i statens budget för 2020 är prognosen för skatt på kapital nedreviderad med 46 miljarder kronor. Framför allt är det skatt på företagsvinster och intäkterna från hushållens kapitalskatter som har reviderats ned. Det förklaras av svagare tillgångspriser och vinstutveckling för företagen jämfört med tidigare bedömning.

Skatt på konsumtion och insatsvaror

Intäkterna från mervärdesskatt 2019 bedöms bli marginellt högre än prognosen i statens budget för 2019. Prognosen för mervärdesskatteintäkterna 2020 har däremot reviderats ned med ca 24 miljarder kronor jämfört med prognosen i statens budget för 2020. Det förklaras av att prognoserna för bostadsinvesteringar och hushållens konsumtion har reviderats ned.

Intäkterna från punktskatterna 2019 är sammantaget nästan i nivå med prognosen i statens budget för 2019. Prognosen för punktskatterna 2020 har reviderats ned jämfört med statens budget för 2020, vilket till stora delar förklaras av att intäkterna från energi- och koldioxidskatt har reviderats ned till följd av lägre förväntad energianvändning.

Periodiseringar

I förhållande till statens budget för 2019 medförde periodiseringseffekter att statens inkomster blev 19 miljarder kronor lägre än väntat vilket beror på betalningsförskjutningar till kommuner samt till företag och hushåll.

År 2020 väntas periodiseringarna bli 34 miljarder kronor lägre än bedömningen i statens budget för 2020. Det förklaras främst av att företagen kan beviljas anstånd med inbetalning av skatt som avser 2020.

Övriga inkomster

Jämfört med statens budget för 2019 blev utfallet för övriga inkomster 5 miljarder kronor lägre än väntat (se tabell 6.8). Det beror främst på att försäljningsinkomsterna blev lägre än det beräkningstekniska antagandet om 5 miljarder kronor.

I förhållande till statens budget för 2020 är prognosen för övriga inkomster upp-reviderad med 6 miljarder kronor. Till stor del förklaras det av att inkomsterna från statens verksamhet bedöms bli högre.

Tabell 6.8 Utfall för övriga inkomster jämfört med statens budget för 2019 och 2020 samt en jämförelse med prognosen i 2020 års ekonomiska värproposition

Miljarder kronor

	Utfall 2019	Jfr SB19 2019	Aktuell prognos 2020	Jfr SB20 2020	Jfr VÅP20 2019	Jfr VÅP20 2020	Jfr VÅP20 2021	Jfr VÅP20 2022	Jfr VÅP20 2023
Övriga inkomster	-53	-5	-36	6	-3	-2	10	6	5
2000 Inkomster av statens verksamhet	35	3	44	3	0	-2	-3	-6	-4
3000 Inkomster av försäld egendom	0	-5	5	0	0	0	0	0	0
4000 Återbetalning av lån	1	0	1	0	0	0	0	0	0
5000 Kalkylmässiga inkomster	14	0	16	0	0	0	-1	-4	-3
6000 Bidrag m.m. från EU	13	0	14	1	0	1	15	18	13
7000 Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	-116	-3	-116	2	-3	-1	-1	-1	-1
8000 Utgifter som ges som krediteringar på skattekontot	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Anm.: SB19 och SB20 betyder statens budget för 2019 och statens budget för 2020.

Källor: Skatteverket, Ekonomistyrningsverket och egna beräkningar.

6.4 Förslag som ligger till grund för beräkningen av statens övriga inkomster

I avsnitt 12 lämnar regeringen förslag till ändringar i den skatte- och avgiftslagstiftning som påverkar beräkningen av statens inkomster. I detta avsnitt lämnar regeringen förslag som påverkar statens övriga inkomster i samma beräkning.

6.4.1 Ändringar i lagen (2005:807) om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, regioner, kommunalförbund och samordningsförbund

Ärendet och dess beredning

Skatteverket har i en promemoria den 18 april 2017 (Fi2017/01850/K) föreslagit ändringar i lagen (2005:807) om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, landsting, kommunalförbund och samordningsförbund, förkortad LEMK. En sammanfattning av promemorian och dess lagförslag finns i bilaga 6 avsnitt 1 respektive 2. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remiss-

instanserna finns i bilaga 6 avsnitt 3. Remissyttrandena finns tillgängliga i Finansdepartementet (Fi2017/01850/K).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 16 augusti 2018 att inhämta Lagrådets yttrande över det lagförslag som finns i bilaga 6 avsnitt 4. Lagrådets yttrande finns i bilaga 6 avsnitt 5. Lagrådet lämnade förslaget utan erinran.

Efter lagrådets granskning har beteckningen region ersatt beteckningen landsting (se prop. 2018/19:162, bet. 2019/20:KU3, rskr. 2019/20:48 och 2019/20:49). Nedan används därför beteckningen region.

Nuvarande bestämmelser om ränta

För sådan verksamhet som medför skattskyldighet för mervärdesskatt har kommuner och regioner rätt till avdrag eller återbetalning för ingående skatt enligt mervärdesskattelagen (1994:200).

I verksamhet som inte medför skattskyldighet, t.ex. sjukvård och utbildning, saknas avdragsrätt för ingående skatt enligt mervärdesskattelagen. För de kostnader som kommuner har för ingående skatt i dessa verksamheter kompenseras de enligt ett särskilt system som regleras i lagen om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, regioner, kommunalförbund och samordningsförbund. Det som sägs om kommuner i den lagen gäller även regioner, kommunalförbund och samordningsförbund (1 § andra stycket LEMK). Ersättning lämnas efter ansökan hos Skatteverket som fattar beslut enligt lagen (7 och 10 §§ LEMK).

Skatteverket får ompröva ett beslut om ersättning enligt lagen om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, regioner, kommunalförbund och samordningsförbund när en kommun begär det eller om det finns andra skäl (18 § LEMK). Vid beslut om omprövning tas kostnadsränta ut på ersättning som kommunen ska betala tillbaka från den dag beloppet betalades ut t.o.m. den dag beloppet senast ska betalas enligt 17 b § (17 § första stycket LEMK). Kommunerna får även intäktsränta på ersättning som ska betalas till dem (17 § tredje stycket LEMK). Kostnadsränta och intäktsränta beräknas efter en räntesats som motsvarar basräntan enligt 65 kap. 3 § skatteförfarandelagen (2011:1244), förkortad SFL (17 § fjärde stycket LEMK).

Den ränta som påförs vid omprövningsbeslut som avser skatt enligt mervärdesskattelagen regleras i skatteförfarandelagen. Räntan beräknas dagligen och betalas från saldout på kommunens skattekonto (65 kap. 2 § SFL). Intäktsränta beräknas i dessa fall till 45 procent av basräntan fr.o.m. dagen efter beloppets ursprungliga förfallodag t.o.m. den dag då ett tillgodoräknande registrerats på skattekontot, men ska vara 0 om basräntan har beräknats till 1,25 procent (65 kap. 4 § tredje stycket och 16 § SFL). Kostnadsränta beräknas efter en räntesats som motsvarar basräntan (65 kap. 4 § första stycket SFL). Om skatt ska betalas på grund av ett omprövningsbeslut eller beslut av domstol, ska kostnadsränta beräknas fr.o.m. dagen efter beloppets ursprungliga förfallodag t.o.m. den dag då betalning senast ska ske (65 kap. 8 § SFL). Om det finns synnerliga skäl, ska Skatteverket besluta om befrielse från kostnadsränta (65 kap. 15 § SFL).

Bestämmelserna om ränta i skatteförfarandelagen och lagen om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, regioner, kommunalförbund och samordningsförbund innebär att det uppstår en räntekostnad för kommuner vid rättelser mellan systemen eftersom kostnadsräntan enligt lagen om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, regioner, kommunalförbund och samordningsförbund är högre än intäktsräntan enligt skatteförfarandelagen.

Minskad räntekostnad när en kommun begärt omprövning

Regeringens förslag: Kostnadsräntan ska beräknas efter en räntesats som motsvarar intäktsränta i skatteförfarandelagen om en kommun har begärt omprövning av ett ersättningsbeslut till följd av att den felaktigt ansökt om ersättning enligt lagen om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, regioner, kommunalförbund och samordningsförbund, när den i stället har rätt till avdrag eller återbetalning enligt mervärdesskattelagen.

Promemorians förslag överensstämmer i allt väsentligt med regeringens. I promemorian föreslås att ändringarna ska tillämpas när kommuner på eget initiativ begärt omprövning.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser som har yttrat sig tillstyrker förslaget eller har inga invändningar mot det. *Sandvikens kommun* anger att det underlättar för rättelser om dessa görs kostnadsneutrala.

Stockholms, Skövde och Kiruna kommuner samt *Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)* instämmer i Skatteverkets bedömning att ändringen av beräkningen av kostnadsränta kan bidra till att fler rättelser görs. Dessa remissinstanser betonar dock att en rättelse från ersättning enligt lagen om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, regioner, kommunalförbund och samordningsförbund till avdrag enligt mervärdesskattelagen inte medför en kostnad för staten, oavsett om omprövningen begärs av kommunen eller görs av andra skäl. De påtalar också att en räntekostnad fortfarande kan uppkomma under perioden mellan Skatteverkets beslut om rättelse och förfallodag för återbetalning av erhållen ersättning enligt lagen om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, regioner, kommunalförbund och samordningsförbund. Instanserna saknar även en bredare analys och utredning av reglerna om ränta enligt lagen om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, regioner, kommunalförbund och samordningsförbund och vilka ekonomiska konsekvenser dessa har för kommunerna.

Skälen för regeringens förslag: Syftet med kostnadsränta enligt lagen om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, regioner, kommunalförbund och samordningsförbund är att täcka kostnader som föranleds av att ersättning utgått felaktigt (prop. 2001/02:112 s. 34). Det är inte fråga om ett skatteundandragande och kommunen gör inte någon skattevinst om den felaktigt sökt ersättning enligt lagen om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, regioner, kommunalförbund och samordningsförbund i stället för att yrka avdrag enligt mervärdesskattelagen. Vid en rättelse av ersättning enligt lagen om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, regioner, kommunalförbund och samordningsförbund till avdrag eller återbetalning enligt mervärdesskattelagen uppstår inte heller någon kostnad eller kreditförlust för staten. Regeringen strävar efter ett samhälle där alla vill göra rätt för sig och anser att det bör vara lätt att rätta felaktiga beslut. Regeringen anser därför, i likhet med Skatteverket och flera av remissinstanserna, att en kommun som vill rätta fel som uppstått till följd av att den felaktigt sökt ersättning enligt lagen om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, regioner, kommunalförbund och samordningsförbund i stället för att yrka avdrag eller återbetalning enligt mervärdesskattelagen inte bör få en räntekostnad på grund av detta.

För att neutralisera sådana kostnader har Skatteverket föreslagit att kostnadsränta enligt lagen om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, regioner, kommunalförbund och samordningsförbund i dessa fall ska beräknas på samma sätt som intäktsränta i skatteförfarandelagen. Regeringen anser att detta är ett lämpligt sätt att förhindra att det uppstår en räntekostnad för kommuner i dessa fall. Regeringen är av uppfattningen att regelverket bör uppmuntra till att göra rätt och anser därför, till

skillnad från bl.a. *Stockholms kommun* och *SKR*, att det inte finns anledning att låta ändringen omfatta andra omprövningar än sådana som kommunerna själva begär.

I promemorian föreslås att ändringen ska omfatta omprövningar som kommunerna har begärt på eget initiativ. Regeringen anser dock att det inte har framkommit några skäl för att föra in begreppet på eget initiativ i lagen om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, regioner, kommunalförbund och samordningsförbund.

Regeringen föreslår därför att den befintliga begreppsbildningen i 18 § LEMK används och att ändringen därmed ska omfatta alla omprövningar som föranleds av en kommuns begäran om omprövning.

Vissa remissinstanser, bl.a. *SKR*, har påpekat att förslaget inte undanröjer den kostnad som uppstår under perioden mellan beslutsdag för mervärdesskatt enligt skatteförfarandelagen och förfallodag för att betala tillbaka återbetalning av tidigare erhållen ersättning enligt lagen om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, regioner, kommunalförbund och samordningsförbund. Remissinstanserna har föreslagit att förfallodagen enligt lagen om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, regioner, kommunalförbund och samordningsförbund därför ska utgöra beslutsdag enligt skatteförfarandelagen. Regeringen vill påpeka att detta är en verkställighetsfråga och att det får förutsättas att Skatteverket tillämpar rutiner som inte i sig orsakar räntekostnader för kommunerna i de aktuella fallen.

Andra remissinstanser, bl.a. *Kiruna kommun*, har uttalat att det saknas en bredare översyn av de konsekvenser det har för kommunerna att ränta enligt lagen om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, regioner, kommunalförbund och samordningsförbund beräknas på ett annat sätt än ränta enligt skatteförfarandelagen. Någon total översyn av bestämmelserna om ränta i lagen om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, regioner, kommunalförbund och samordningsförbund är dock inte möjlig inom ramen för detta lagstiftningsärende.

Mot bakgrund av ovanstående överväganden bör bestämmelserna om kostnadsränta i lagen om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, regioner, kommunalförbund och samordningsförbund ändras. Kostnadsränta enligt lagen ska beräknas efter en räntesats som motsvarar intäktsränta i skatteförfarandelagen om en kommun begärt omprövning av ett ersättningsbeslut enligt vilket kommunen efter en ansökan fått ersättning enligt lagen om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, regioner, kommunalförbund och samordningsförbund men rätteligen skulle ha gjort avdrag för den ingående skatten enligt mervärdesskattelagen.

En anpassning till skatteförfarandelagens bestämmelser om beräkning av ränta

Regeringens förslag: Ränta enligt lagen om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, regioner, kommunalförbund och samordningsförbund ska beräknas dagligen.

Promemorians förslag överensstämmer i sak med regeringens. I promemorian föreslås att en hänvisning ska göras till 65 kap. 2 § SFL.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna har tillstyrkt eller inte haft några synpunkter på förslaget. *Region Uppsala* tillstyrker promemorians syfte att få till en enhetlig hantering mellan ränteberäkning enligt skatteförfarandelagen och lagen om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, regioner, kommunalförbund och samordningsförbund. *Stockholms*, *Skövde* och *Kiruna kommuner* samt *SKR* är positiva till att ränta beräknas dagligen vid självrättelser men avstyrker daglig beräkning vid andra

beslut eftersom de anser att förslaget i dessa fall medför ökade kostnader för kommunerna och att de ekonomiska konsekvenserna inte är tillräckligt analyserade.

Skälen för regeringens förslag: Ränteberäkningen enligt lagen om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, regioner, kommunalförbund och samordningsförbund skiljer sig från ränteberäkningen enligt skatteförfarandelagen. Några skäl till detta går dock inte att utläsa i förarbetena till lagen om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, regioner, kommunalförbund och samordningsförbund och bestämmelserna om ränta, utbetalning och betalning i lagen hänvisar i flera andra avseenden till bestämmelserna i skatteförfarandelagen.

För att uppnå kostnadsneutralitet vid sådana rättelser som kommunen har begärt behöver beräkningen av kostnadsränta enligt lagen om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, regioner, kommunalförbund och samordningsförbund anpassas till beräkning av intäktsränta i skatteförfarandelagen (jfr 65 kap. 2, 4 och 16 §§ SFL).

Vissa remissinstanser, bl.a. SKR, har påtalat att daglig ränteberäkning i andra fall än vid själv rättelser leder till ökade kostnader för kommuner och att de ekonomiska konsekvenserna av förslaget i denna del inte är tillräckligt analyserade. Regeringen anser dock att förslaget har marginella ekonomiska konsekvenser för kommuner och vill påpeka att ändringen även avser intäktsränta enligt lagen om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, regioner, kommunalförbund och samordningsförbund. Regeringen anser att det är lämpligt att all ränta enligt lagen beräknas på samma sätt som enligt skatteförfarandelagen, dvs. dagligen och att kostnadsränta ska beräknas fr.o.m. dagen efter den dag beloppet betalades ut. Regeringen anser dock, till skillnad från vad som föreslås i promemorian, att det inte är lämpligt att i lagen om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, regioner, kommunalförbund och samordningsförbund hänvisa till 65 kap. 2 § SFL, eftersom paragrafen även innehåller andra bestämmelser än den om daglig ränteberäkning. Regeln om daglig ränteberäkning bör därför få en självständig utformning i lagen om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, regioner, kommunalförbund och samordningsförbund.

Skatteförfarandelagens regler om kostnadsränta bör inte ändras

Regeringens bedömning: Reglerna om kostnadsränta i skatteförfarandelagen bör inte ändras.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker eller har inget att invända mot bedömningen.

Region Uppsala, Stockholms, Kiruna och Skövde kommuner samt SKR anser att bestämmelserna om kostnadsränta vid rättelser från mervärdesskattelagen till lagen om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, regioner, kommunalförbund och samordningsförbund ska ändras så att det i dessa fall inte uppstår någon räntekostnad för kommunerna. Stockholms, Skövde och Kiruna kommuner samt SKR framhåller vidare att en sådan rättelse inte heller medför någon kostnad för staten.

Skälen för regeringens bedömning: Frågan om kostnadsränta vid omprövning av beslut om avdrag eller återbetalning av mervärdesskattebeslut regleras i skatteförfarandelagen. Regleringen i skatteförfarandelagen avser alla skattskyldiga, till skillnad från regleringen i lagen om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, regioner, kommunalförbund och samordningsförbund som avser kommuner. Att införa lägre kostnadsränta eller ingen alls för kommuner som felaktigt yrkat avdrag för

ingående mervärdesskatt i skattedeklaration skulle innebära att kommuner särbehandlas i förhållande till andra skattskyldiga, vilket regeringen inte anser vara motiverat. Vidare har kostnadsränta enligt skatteförfarandelagen syftet att vara ett påtryckningsmedel för att få till stånd att betalningar sker i rätt tid (prop. 1996/97:100 s. 334 och 345). Regeringen anser därför, till skillnad från bl.a. SKR, att det inte är lämpligt att ändra bestämmelserna om kostnadsränta i skatteförfarandelagen.

Ikraftträdande

Regeringens förslag: Författningsförslaget ska träda i kraft den 1 januari 2021.

Regeringens bedömning: Det finns inget behov av övergångsbestämmelser.

Promemorians förslag och bedömning överensstämmer delvis med regeringens. I promemorian föreslås att författningsförslaget ska träda i kraft den 1 januari 2018.

Remissinstanserna: Ett antal remissinstanser, bl.a. SKR och *Stockholms kommun* har påpekat att tidpunkten för ikraftträdandet bör senareläggas.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Den tidpunkt för ikraftträdande som Skatteverket föreslagit har passerat och måste således senareläggas. Regeringen anser att det är lämpligt att de föreslagna ändringarna i lagen om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, regioner, kommunalförbund och samordningsförbund träder i kraft den 1 januari 2021. Ändringarna är handlingsregler för Skatteverket för hur ränta ska beräknas. Det finns därför inget behov av övergångsbestämmelser.

Konsekvensanalys

Förslaget om ändringar i bestämmelsen om beräkning av kostnadsränta om en kommun har begärt omprövning av ett ersättningsbeslut enligt vilket kommunen efter en ansökan fått ersättning enligt lagen om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, regioner, kommunalförbund och samordningsförbund men rätteligen skulle ha gjort avdrag för den ingående skatten enligt mervärdesskattelagen innebär en kostnadsminskning för kommuner och motsvarande inkomstbortfall för staten. Skatteverket har uppdaterat beräkningarna utifrån senare uppgifter än de som låg till grund för promemorian. Av redovisningen framgår att en stor del av kommunernas under 2019 inbetalda räntekostnader på ca 2 miljoner kronor för perioden 2016–2019 avsåg rättelser till följd av omprövningar som kommunerna själva begärt från en prövning enligt lagen om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, regioner, kommunalförbund och samordningsförbund till mervärdesskattelagen.

Förslaget om att ränta enligt lagen om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, regioner, kommunalförbund och samordningsförbund ska beräknas dagligen innebär både ökade ränteutbetalningar och räntekostnader för såväl staten som kommuner då förslaget avser både kostnadsränta och intäktsränta. Som exempel kan nämnas att en felaktig utbetalning av ersättning enligt lagen om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, regioner, kommunalförbund och samordningsförbund om 1 miljon kronor under ett år innebär att en kommun ska betala 12 500 kronor i kostnadsränta. Genom den föreslagna ändringen skulle en kommun i samma situation och givet samma ränteläge i stället betala 12 604 kronor i kostnadsränta. Regeringen anser att de ekonomiska konsekvenserna för staten respektive kommunerna är marginella.

Regeringen beräknar att de samlade ekonomiska konsekvenserna för staten är minskade intäkter med ca 2 miljoner kronor och motsvarande minskade kostnader för kommunerna.

Förslaget medför inga systemändringar för Skatteverket och de förberedelser som ändringarna för med sig bör kunna hanteras inom Skatteverkets befintliga ekonomiska ramar. Förslaget bedöms inte medföra några konsekvenser för de allmänna förvaltningsdomstolarna. Förslaget bedöms inte heller ha någon påverkan på det kommunala självstyret eller ha några konsekvenser för jämställdheten mellan kvinnor och män eller för sysselsättningen och den offentliga verksamheten i olika delar av landet.

Författningskommentar

17 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om ränta enligt lagen.

Det *första stycket* är nytt och anger att ränta enligt lagen ska beräknas dagligen. Detta innebär att ränta enligt lagen om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, regioner, kommunalförbund och samordningsförbund ska beräknas på samma sätt som enligt skatteförfarandelagen.

I *andra stycket* görs en ändring för att förtydliga att ränta, i likhet med vad som gäller för skatteförfarandelagen, ska tas ut från dagen efter den dag då beloppet betalades ut. Den innebär dock ingen ändring i sak.

I *tredje stycket* görs en språklig ändring. Den innebär dock ingen ändring i sak.

I *femte stycket* görs en redaktionell ändring med anledning av att ett nytt sjätte stycke införs.

Av *sjätte stycket*, som är nytt, framgår att kostnadsränta vid beslut enligt andra stycket beräknas efter samma räntesats som intäktsränta enligt 65 kap. 4 § tredje stycket SFL, om kommunen begärt ersättning enligt lagen om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, regioner, kommunalförbund och samordningsförbund men rätteligen skulle ha gjort avdrag för den ingående skatten enligt mervärdesskattelagen. Syftet med bestämmelsen är att undanröja räntekostnaden vid rättelser mellan systemen till följd av omprövningar som kommunerna själva har begärt.

6.4.2 Försäljning av vissa fastigheter i Stockholm

Enligt 8 kap. 2 § budgetlagen krävs riksdagens godkännande för försäljning av fast egendom om värdet av egendomen överstiger 75 miljoner kronor.

Regeringens förslag: Riksdagen godkänner att regeringen under 2021 genom försäljning överläter fastigheterna Stockholm Cepheus 2 och 3.

Från försäljningsintäkterna får regeringen avräkna dels det belopp som behövs för att lösa lån i Riksgäldskontoret som hör till fastigheterna, dels de direkta försäljningskostnader som uppkommer för staten.

Skälen för regeringens förslag: Fastigheterna Stockholm Cepheus 2 och 3 (Nummerlotteriets hus, nedan benämnda som Cepheus 2 och 3) förvärvades av Statens fastighetsverk (SFV) 2018 genom en bytesaffär med Vasakronan Fastigheter AB. Det bedrivs i dag inte någon statlig verksamhet i byggnaderna och i betänkandet Statens kulturfastigheter – urval och förvaltning för framtiden (SOU 2013:55) är Cepheus 2 och 3 identifierade som fastigheter som inte fortsatt behöver ägas av staten av kulturhistoriska skäl. SFV har funnit att det ur ett statligt perspektiv sammantaget inte finns något behov av att framöver äga fastigheterna.

Värdet på fastigheterna Cepheus 2 och 3 bedömdes vid en värdering i februari 2020 uppgå till 93 500 000 kronor. Med hänsyn till fastigheternas värde krävs enligt 8 kap. 2 § budgetlagen riksdagens godkännande för en försäljning.

Vid en försäljning bör kostnaderna för att lösa lån och de direkta försäljningskostnader som uppkommer för staten få avräknas från försäljningsintäkterna innan dessa redovisas mot inkomsttitel.

Regeringen föreslår mot denna bakgrund att riksdagen godkänner att regeringen under 2021 genom försäljning överlåter fastigheterna Cepheus 2 och 3. Vidare föreslås att regeringen från försäljningsintäkterna får avräkna dels det belopp som behövs för att lösa lån i Riksgäldskontoret som hör till fastigheterna, dels de direkta försäljningskostnader som uppkommer för staten.

7 Utgifter

I detta avsnitt lämnas förslag om utgiftsramar för 2021, förändring av anslagsbehållningar för 2021, utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget för 2021 samt preliminära utgiftsramar för 2022 och 2023. Till grund för förslagen ligger en analys av utvecklingen av utgifterna inom budgetens utgiftsområden och de utgifter som omfattas av utgiftstaket, de s.k. takbegränsade utgifterna.

Sammanfattning

- Som andel av BNP beräknas de takbegränsade utgifterna öka från 26,1 procent 2019 till 31,8 procent 2020, för att därefter minska till 25,8 procent 2023 (se tabell 7.1).
- De takbegränsade utgifterna beräknas i nominella termer öka med 237 miljarder kronor 2020 jämfört med föregående år, för att därefter minska med 51 miljarder kronor 2021, 16 miljarder kronor 2022 och 20 miljarder kronor 2023 (se tabell 7.4 och tabell 7.5). Sammantaget beräknas utgifterna bli 150 miljarder kronor högre 2023 jämfört med 2019.
- De utgiftsområden som beräknas bidra mest till ökningen av de takbegränsade utgifterna 2020 är i storleksordning utgiftsområdena 24 Näringsliv, 25 Allmänna bidrag till kommuner och 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning. Sammantaget beräknas dessa tre utgiftsområden öka med 142 miljarder kronor 2020. Det är till stor del åtgärder som stöd vid korttidsarbete, stöd till kommunsektorn och ersättning för sjuklönekostnader som vidtagits mot bakgrund av pandemin som förklarar utgiftsökningen inom dessa utgiftsområden. Utgiftsområdena 24 Näringsliv och 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning bidrar mest även till minskningen av de takbegränsade utgifterna 2021, vilket bl.a. beror på att ovan nämnda åtgärder minskar i omfattning. Sammantaget beräknas dessa två utgiftsområden minska med 96 miljarder kronor 2021.
- Utgifterna för ålderspensionssystemet beräknas öka med 33 miljarder kronor 2020–2023. Det innebär en genomsnittlig årlig ökning med 2,5 procent.
- Jämfört med bedömningen i 2020 års ekonomiska vårproposition (prop. 2019/20:100) beräknas de takbegränsade utgifterna bli 87 miljarder kronor högre 2021, 50 miljarder kronor högre 2022 och 20 miljarder kronor högre 2023 (se tabell 7.14 och tabell 7.15), framför allt till följd av åtgärder som föreslås i denna proposition.
- År 2020 beräknas utgifterna bli 181 miljarder kronor högre jämfört med statens ursprungliga budget för 2020, framför allt till följd av de åtgärder som har vidtagits och föreslås vidtas under året med anledning av pandemin.

Tabell 7.1 Utgifter inom budgetens utgiftsområden och takbegränsade utgifter

Procent av BNP. Utfall 2019, prognos 2020–2023

	2019	2020	2021	2022	2023
Utgifter inom utgiftsområden exkl. statsskuldräntor ¹	19,7	25,0	22,6	21,1	19,6
Statsskuldräntor m.m. ¹	0,4	0,4	0,0	0,1	0,1
Summa utgiftsområden	20,2	25,4	22,6	21,2	19,7
Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget	6,3	6,8	6,6	6,3	6,2
Takbegränsade utgifter²	26,1	31,8	29,1	27,4	25,8

¹ Inklusive minskning av anslagsbehållningar och utnyttjande av anslagskredit.² Utgifter inom budgetens utgiftsområden (exkl. utg.omr. 26 Statsskuldräntor m.m.) och ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget.

Utgifterna i statens budget delas in i 27 utgiftsområden och posten Minskning av anslagsbehållningar. Till budgetens utgifter hör även Riksgäldskontorets nettoutlåning och den kassamässiga korrigeringen (se avsnitt 8).

Utgiftsramarna utgörs av anvisade medel för vardera av de 27 utgiftsområdena. De takbegränsade utgifterna, dvs. de utgifter som omfattas av utgiftstaket, består av utgifterna inom samtliga utgiftsområden utom utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m. samt utgifterna inom ålderspensionssystemet som ligger vid sidan av statens budget.

7.1 Utgiftsramar för 2021

Regeringens förslag: Utgifterna för 2021 fördelas på utgiftsområden enligt tabell 7.2.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 9 kap. 5 § riksdagsordningen ska förslaget till statens budget innehålla en fördelning av anslagen på utgiftsområden. Regeringens förslag till ramar för utgiftsområdena för 2021 redovisas i tabell 7.2. Utgiftsramen för ett utgiftsområde är summan av de anvisade medlen för de anslag som ingår i utgiftsområdet. I förslaget till utgiftsramar har hänsyn tagits till tidigare beslutade och aviserade samt nu föreslagna utgiftsreformer. Till grund för utgiftsramarna ligger även bl.a. regeringens prognoser för den makroekonomiska utvecklingen och volymutvecklingen i de statliga regelstyrda transfereringssystemen samt pris- och löneomräkningen av förvaltnings- och investeringsanslag.

Tabell 7.2 Utgiftsramar, anslagsbehållningar och utgifter för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget 2021

Tusental kronor

Utgiftsområde	
1 Rikets styrelse	15 907 564
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	17 501 844
3 Skatt, tull och exekution	12 413 921
4 Rättsväsendet	56 430 577
5 Internationell samverkan	1 999 265
6 Försvar och samhällets krisberedskap	71 153 370
7 Internationellt bistånd	46 828 602
8 Migration	9 268 385
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	101 941 904
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	98 410 400
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	37 715 888
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	103 578 007
13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering	7 790 741

Utgiftsområde	
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	105 724 319
15 Studiestöd	28 313 111
16 Utbildning och universitetsforskning	92 077 789
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	17 790 875
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	5 578 679
19 Regional utveckling	4 173 425
20 Allmän miljö- och naturvård	16 202 213
21 Energi	4 514 129
22 Kommunikationer	73 916 227
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	22 581 344
24 Näringsliv	15 355 253
25 Allmänna bidrag till kommuner	153 452 049
26 Statsskuldräntor m.m.	165 200
27 Avgiften till Europeiska unionen	45 037 439
Summa utgiftsområden	1 165 822 520
Minskning av anslagsbehållningar	-7 766 074
Summa utgifter¹	1 158 056 446
Summa utgifter exkl. statsskuldräntor²	1 157 971 046
Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget	336 366 000
Takbegränsade utgifter	1 494 337 046
Budgeteringsmarginal	200 662 954
Utgiftstak³	1 695 000 000

¹ Inklusive minskning av anslagsbehållning.

² Summa utgifter exkl. utg.omr. 26 Statsskuldräntor m.m. med tillhörande minskning av anslagsbehållning för statsskuldräntor.

³ Regeringens förslag till nivå på utgiftstaket för 2021 i denna proposition (se avsnitt 5.2).

Regeringens förslag: Beräkningen av förändringen av anslagsbehållningar för 2021 enligt tabell 7.2 godkänns.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 3 kap. 3 § budgetlagen (2011:203) ska regeringens förslag till statens budget omfatta alla inkomster och utgifter samt andra betalningar som påverkar statens lånebehov. Anslagsbehållningarna utgörs av skillnaden mellan anvisade medel och förbrukningen av anslagsmedel. De uppstår och förändras dels till följd av att statliga myndigheter har vissa möjligheter att omfördela utgifter över tiden, dels till följd av skillnader mellan anslagsnivåer och prognoser över faktisk användning av medel. Anslagsbehållningarna ingår därför i beräkningen av lånebehovet. Bedömningen av hur anslagsbehållningarna kommer att förändras under nästkommande budgetår redovisas på utgiftssidan som en för alla anslag gemensam post, benämnd Minskning av anslagsbehållningar.

Regeringens förslag: Beräkningen av utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget för 2021 enligt tabell 7.2 godkänns.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 2 kap. 2 § budgetlagen ska den av riksdagen beslutade nivån på utgiftstaket användas i beredningen av förslaget till statens budget. Utgiftstaket omfattar bl.a. utgifterna inom ålderspensionssystemet som ligger vid sidan av statens budget. Utgifterna för ålderspensionssystemet beräknas öka med 7,0 miljarder kronor 2021 jämfört med prognosen för 2020 i denna proposition (se tabell 7.4). Ökningen är huvudsakligen hänförlig till den makroekonomiska utvecklingen (se även avsnitt 7.3).

Härledning av de sammanlagda utgiftsramarna

Utgiftsramarna beräknas öka med 103,4 miljarder kronor 2021 jämfört med ramarna för 2020 i statens budget för 2020 (se tabell 7.3). Tidigare beslutade och nu föreslagna reformer (raden Beslutade, föreslagna och aviserade reformer i tabell 7.3) beräknas bidra till att utgiftsramarna för 2021 ökar med 111,4 miljarder kronor. De utgifts-områden som ökar mest till följd av detta är utgiftsområdena 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, 14 Arbetsmarknad och arbetsliv och 25 Allmänna bidrag till kommuner.

Den makroekonomiska utvecklingen och den årliga pris- och löneomräkningen av anslag för förvaltnings- och investeringsändamål beräknas medföra ökade utgiftsramar med 20,9 miljarder kronor respektive 5,2 miljarder kronor. Ökningen till följd av den makroekonomiska utvecklingen är framför allt hänförlig till utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv.

Samtidigt beräknas volymförändringar, t.ex. i form av färre personer i olika transfereringssystem, bidra till att utgiftsramarna minskar med 4,4 miljarder kronor. De utgiftsramar som beräknas påverkas mest av lägre volymer är utgiftsområdena 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionshinder, 13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering och 8 Migration.

Övriga utgiftspåverkande faktorer beräknas bidra till minskade utgiftsramar med 29,7 miljarder kronor. Förändringen är främst hänförlig till utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m.

Nivån på utgiftsramarna för 2021 har förändrats sedan riksdagens beslut om preliminära utgiftsramar för 2021 i statens budget för 2020. I 2020 års ekonomiska vårproposition redovisas de förändringar som skedde under perioden mellan statens budget för 2020 och vårpropositionen. De förändringar som skett därefter redovisas i avsnitt 7.4.

Tabell 7.3 Härledning av de sammanlagda utgiftsramarna 2021

Miljarder kronor

Fastställda utgiftsramar 2020¹	1 062,4
Förändring till följd av:	
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	111,4
Makroekonomiska förändringar	20,9
Pris- och löneomräkning	5,2
Volymer	-4,4
Övrigt	-29,7
Summa utgiftsramar 2021	1 165,8

¹ Statens budget enligt riksdagens rambeslut (bet. 2019/20:FiU1, rskr. 2019/20:59). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Källa: Egna beräkningar.

7.2 Preliminära utgiftsramar för 2022 och 2023

Regeringens förslag: Den preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2022 och 2023 enligt tabell 7.4 godkänns som riktlinje för regeringens budgetarbete.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 2 kap. 3 § budgetlagen ska regeringen i budgetpropositionen lämna förslag till preliminära inkomstberäkningar och utgiftsramar för det andra och tredje tillkommande budgetåret. Regeringens förslag till

preliminär fördelning av utgifter på utgiftsområden för 2022 och 2023 redovisas i tabell 7.4. De preliminära utgiftsramarna beräknas minska med 21 miljarder kronor 2022 och 29 miljarder kronor 2023, jämfört med det föregående året (se tabell 7.4, raden Summa utgiftsområden). En utförlig redovisning av utgiftsutvecklingen lämnas i avsnitt 7.3.

De preliminära utgiftsramarna för 2022 har förändrats sedan riksdagens beslut om preliminära utgiftsramar för 2022 i samband med den beslutade budgeten för 2020. De förändringar som skedde under perioden mellan den beslutade budgeten för 2020 och 2020 års ekonomiska vårproposition har redovisats i vårpropositionen. De förändringar som skett därefter redovisas i avsnitt 7.4.

Tabell 7.4 Utgifter per utgiftsområde 2019–2023

Miljoner kronor

Utgiftsområde	2019 Utfall ¹	2020 Anslag ²	2020 Prognos	2021 Förslag ³	2022 Förslag ⁴	2023 Förslag ⁴
1 Rikets styrelse	14 968	16 096	15 972	15 908	16 130	16 643
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	16 596	17 427	17 190	17 502	17 642	17 977
3 Skatt, tull och exekution	11 520	12 312	12 064	12 414	12 445	12 505
4 Rättsväsendet	49 383	53 255	53 309	56 431	58 076	58 953
5 Internationell samverkan	2 337	2 143	2 127	1 999	2 013	2 016
6 Försvar och samhällets krisberedskap	60 572	64 930	63 570	71 153	76 770	82 903
7 Internationellt bistånd	44 240	46 739	46 661	46 829	49 122	51 382
8 Migration	11 847	11 626	10 530	9 268	8 856	9 305
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	79 592	103 470	101 283	101 942	94 377	87 101
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	97 872	128 512	127 707	98 410	91 803	92 140
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	34 486	36 619	36 623	37 716	40 929	39 699
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	97 315	104 261	102 290	103 578	105 694	107 218
13 Jämställdhet och nyanlända invandras etablering	13 380	10 121	9 061	7 791	7 231	7 097
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	76 971	98 765	92 592	105 724	95 683	86 457
15 Studiestöd	22 815	27 113	25 809	28 313	28 135	26 925
16 Utbildning och universitetsforskning	78 527	84 774	82 870	92 078	90 800	89 518
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	15 828	20 526	20 405	17 791	16 358	15 920
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	3 052	3 735	3 937	5 579	7 803	7 232
19 Regional utveckling	3 316	3 673	3 310	4 173	4 735	4 141
20 Allmän miljö- och naturvård	9 446	12 990	12 177	16 202	15 639	11 433
21 Energi	2 214	3 507	3 271	4 514	3 676	2 473
22 Kommunikationer	58 604	68 350	68 041	73 916	71 069	70 530
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	20 784	21 220	20 779	22 581	21 172	15 612
24 Näringsliv	7 304	168 856	81 764	15 355	8 160	7 363
25 Allmänna bidrag till kommuner	120 052	157 965	157 903	153 452	148 553	140 840
26 Statsskuldräntor m.m.	22 174	29 655	20 144	165	6 655	7 155
27 Avgiften till Europeiska unionen	37 683	44 673	44 673	45 037	45 114	45 475
Summa utgiftsområden	1 012 879	1 353 313	1 236 065	1 165 823	1 144 642	1 116 013
Minskning av anslagsbehållningar				-7 766	-494	-921
Summa utgifter⁵	1 012 879	1 353 313	1 236 065	1 158 056	1 144 148	1 115 092
Summa utgifter exkl. statsskuldräntor⁶	990 706	1 323 657	1 215 921	1 157 971	1 137 585	1 108 029
Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget	317 628		329 339	336 366	341 106	350 664
Takbegränsade utgifter	1 308 333		1 545 260	1 494 337	1 478 691	1 458 693
Budgeteringsmarginal	42 667		197 740	200 663	155 309	80 307

Utgiftsområde	2019 Utfall ¹	2020 Anslag ²	2020 Prognos	2021 Förslag ³	2022 Förslag ⁴	2023 Förslag ⁴
Utgiftstak⁷	1 351 000	1 743 000	1 695 000	1 634 000	1 539 000	

¹ Anslagen är fördelade på de utgiftsområden de tillhör i statens budget för 2021.

² Inklusive VÄB20, propositionerna Extra ändringsbudget för 2020 – Åtgärder med anledning av coronaviruset (prop. 2019/20:132, bet. 2019/20:FiU51, rskr. 2019/20:199–202), Extra ändringsbudget för 2020 – Ytterligare åtgärder med anledning av coronaviruset (prop. 2019/20:146, bet. 2019/20:FiU56, rskr. 2019/20:207–212), riksdagens ändring av statens budget för 2020 (bet 2019/20:FiU49, rskr. 2019/20:163–166), Extra ändringsbudget för 2020 – Fler kraftfulla åtgärder med anledning av coronaviruset (prop. 2019/20:166, bet. 2019/20:FiU59, rskr. 2019/20:276–279), Extra ändringsbudget för 2020 – Stöd till hälso- och sjukvården, utbildningsinsatser och andra åtgärder med anledning av coronaviruset (prop. 2019/20:167, bet. 2019/20:FiU60, rskr. 2019/20:293–299), Extra ändringsbudget för 2020 – Förstärkt stöd till välfärd och företag, insatser mot smittspridning och andra åtgärder med anledning av coronaviruset (prop. 2019/20:181, bet. 2019/20:FiU61, rskr. 2019/20:351–353), Extra ändringsbudget för 2020 – Ersättning till riskgrupper, kapitalinsatser i statligt ägda företag och andra åtgärder med anledning av coronaviruset (prop. 2019/20:187, bet. 2019/20:FiU62, rskr. 2019/20:361–366), Särskild beräkning av tandvårdsersättning med anledning av sjukdomen covid-19 (prop. 2019/20:184, bet. 2019/20:SoU26, rskr. 2019/20:370), Extra ändringsbudget för 2020 – Förlängda och förstärkta stöd och ersättningar med anledning av coronaviruset (prop. 2020/21:4) samt HÄB20.

³ Regeringens förslag till utgiftsramar för 2021 i denna proposition (se tabell 7.2).

⁴ Regeringens förslag till preliminära utgiftsramar för 2022 och 2023.

⁵ Inklusive minskning av anslagsbehållningar.

⁶ Summa utgifter exkl. utg.omr. 26 Statsskuldsröntor m.m. med tillhörande minskning av anslagsbehållning för statsskuldsröntor.

⁷ Regeringens förslag till nivåer på utgiftstaket för 2021, 2022 och 2023 i denna proposition (se avsnitt 5.2).

7.3 Utveckling av de takbegränsade utgifterna över tid

Nedan beskrivs utvecklingen av de takbegränsade utgifterna 2020–2023. Det är framför allt beslut om reformer, pris- och löneomräkning, makroekonomisk utveckling och volymförändringar som påverkar utgiftsutvecklingen. Den årliga förändringen av utgifterna uppdelat enligt dessa faktorer, samt tekniska justeringar och övrigt, beskrivs nedan och sammanfattas i tabell 7.5. Beräkningarna inkluderar förslag och aviseringar i denna proposition och tidigare beslutade och aviserade åtgärders effekt på utgifterna.

Tabell 7.5 Förändringar av takbegränsade utgifter jämfört med det föregående året

Miljarder kronor, prognos 2020–2023

	2020	2021	2022	2023
Takbegränsade utgifter	237	-51	-16	-20
<i>Förklaras av:</i>				
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer ^{1,2}	198	-77	-23	-25
Pris- och löneomräkning	6	5	2	4
Makroekonomiska förändringar	25	22	1	11
Volym ³	-8	1	-2	-3
Tekniska justeringar ⁴	5	1	0	-3
Övrigt	11	-3	7	-4

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ I denna rad ingår inte anslagsförändringar som motiverar teknisk justering av utgiftstaket, då de redovisas på egen rad. Medel som i HÄB20 eller tidigare propositioner om ändringar i statens budget föreslås tillföras anslag till följd av förändringar i volym och makroekonomiska förutsättningar (i första hand transfereringsanslag) redovisas under Volymer respektive Makroekonomiska förändringar.

² Justerat för bedömt faktiskt utnyttjande av åtgärderna stöd vid korttidsarbete och omställningsstöd inom utg.omr. 24 Näringsliv (se vidare tabell 7.16).

³ Begreppet volym innefattar ett antal olika slags utgiftsförändringar, till följd av bl.a. antalet personer i vissa transfereringssystem, längden på den tid som en person finns i ett transfereringssystem samt förändringar av nivån på styckkostnader i transfereringssystemen som inte direkt kan kopplas till den makroekonomiska utvecklingen.

⁴ Utgiftsförändringar som motiverar teknisk justering av utgiftstakets nivå.

Källa: Egna beräkningar.

De takbegränsade utgifterna beräknas öka med 237 miljarder kronor 2020 jämfört med 2019, vilket motsvarar en ökning med 20 procent. Det är en historiskt hög utgiftsökning. Sedan 1997, då statens budgetstruktur ändrades och utgiftstaket infördes, har den årliga utgiftsförändringen aldrig överstigit 5 procent ett enskilt år. Att utgiftsökningen är så stor 2020 förklaras av de åtgärder som vidtagits under året med anledning av spridningen av sjukdomen covid-19. Eftersom åtgärderna 2020 till

stor del är tillfälliga beräknas utgifterna minska 2021. Även 2022 och 2023 väntas utgifterna minska, även då framför allt till följd av att vissa tillfälliga satsningar upphör.

Beslutade, föreslagna och aviserade reformer

Nedan beskrivs hur de takbegränsade utgifternas förväntade utveckling påverkas av tidigare riksdagsbeslut, av riksdagen godkända beräkningar samt av regeringens nu aktuella förslag och aviseringar som har ekonomiska konsekvenser. Det är alltså den samlade budgeteffekten på de takbegränsade utgifterna, både vad gäller reformer och finansiering av dessa, i förhållande till det föregående året som redovisas. I beskrivningen ingår därmed även budgeteffekterna av att tidigare reformer och temporära program upphör eller minskar i omfattning.

Beslutade, föreslagna och aviserade reformer beräknas öka de takbegränsade utgifterna 2020 och minska dessa 2021–2023. De utgiftsområden där de beräknade utgifterna ökar mest under perioden till följd av beslut om reformer är utgiftsområdena 4 Rättsväsendet, 6 Försvar och samhällets krisberedskap, 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom, 22 Kommunikationer och 25 Allmänna bidrag till kommuner (se tabell 7.6).

Inom flera områden beräknas utgifterna totalt sett minska under perioden 2020–2023 till följd av beslutade, föreslagna och aviserade reformer. Det gäller bl.a. ålderspensionssystemet samt utgiftsområdena 13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering, 14 Arbetsmarknad och arbetsliv och 21 Energi.

Tabell 7.6 Förändring av utgifter till följd av tidigare beslutade och aviserade samt nu föreslagna och aviserade reformer, jämfört med det föregående året

Miljarder kronor. Minustecken innebär anslagsminskningar eller att finansieringen av temporära program upphör eller minskar i omfattning

Utgiftsområde	2020	2021	2022	2023
1 Rikets styrelse	0,7	-0,4	0,1	0,3
<i>varav i denna proposition</i>	<i>0,1</i>	<i>-0,2</i>	<i>0,2</i>	<i>0,5</i>
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	0,2	-0,2	0,0	0,0
<i>varav i denna proposition</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>
3 Skatt, tull och exekution	0,5	-0,1	-0,1	-0,1
<i>varav i denna proposition</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>-0,1</i>	<i>0,0</i>
4 Rättsväsendet	3,0	3,0	1,2	0,3
<i>varav i denna proposition</i>	<i>0,0</i>	<i>1,9</i>	<i>1,0</i>	<i>0,3</i>
5 Internationell samverkan	-0,3	-0,1	0,0	0,0
<i>varav i denna proposition</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>
6 Försvar och samhällets krisberedskap	2,9	4,9	5,3	5,4
<i>varav i denna proposition</i>	<i>0,0</i>	<i>0,4</i>	<i>0,2</i>	<i>5,3</i>
7 Internationellt bistånd	1,5	0,4	0,0	-0,1
<i>varav i denna proposition</i>	<i>0,0</i>	<i>-0,1</i>	<i>0,0</i>	<i>-0,1</i>
8 Migration	-0,6	-0,7	-0,6	2,0
<i>varav i denna proposition</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>-0,1</i>	<i>0,1</i>
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	23,3	-1,7	-7,7	-7,4
<i>varav i denna proposition</i>	<i>6,5</i>	<i>11,5</i>	<i>-2,9</i>	<i>-5,8</i>
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	32,4	-27,9	-5,8	1,4
<i>varav i denna proposition</i>	<i>0,4</i>	<i>0,0</i>	<i>-1,2</i>	<i>1,5</i>
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	1,9	2,1	4,0	-0,8
<i>varav i denna proposition</i>	<i>0,0</i>	<i>2,2</i>	<i>4,0</i>	<i>-0,8</i>
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	0,7	-0,5	0,1	0,0
<i>varav i denna proposition</i>	<i>0,0</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>	<i>0,0</i>

Utgiftsområde	2020	2021	2022	2023
13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering	-0,2	0,2	-0,8	-0,1
<i>varav i denna proposition</i>	<i>0,0</i>	<i>0,9</i>	<i>-0,2</i>	<i>0,1</i>
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	5,9	0,8	-2,2	-5,7
<i>varav i denna proposition</i>	<i>0,0</i>	<i>9,2</i>	<i>-1,4</i>	<i>-4,6</i>
15 Studiestöd	2,0	0,0	-0,2	-0,9
<i>varav i denna proposition</i>	<i>0,0</i>	<i>1,1</i>	<i>0,2</i>	<i>-0,8</i>
16 Utbildning och universitetsforskning	3,2	6,4	-1,8	-1,9
<i>varav i denna proposition</i>	<i>0,0</i>	<i>5,7</i>	<i>-0,8</i>	<i>-1,7</i>
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	4,6	-2,9	-1,5	-0,5
<i>varav i denna proposition</i>	<i>0,0</i>	<i>2,0</i>	<i>-1,4</i>	<i>-0,1</i>
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik	-0,3	1,8	2,2	-0,6
<i>varav i denna proposition</i>	<i>0,0</i>	<i>1,0</i>	<i>2,5</i>	<i>-0,6</i>
19 Regional utveckling	0,1	0,5	0,6	-0,2
<i>varav i denna proposition</i>	<i>0,0</i>	<i>0,5</i>	<i>0,7</i>	<i>-0,2</i>
20 Allmän miljö- och naturvård	1,7	3,2	-0,6	-4,2
<i>varav i denna proposition</i>	<i>0,4</i>	<i>2,8</i>	<i>-0,6</i>	<i>-1,5</i>
21 Energi	-0,4	1,0	-0,8	-1,2
<i>varav i denna proposition</i>	<i>0,0</i>	<i>2,0</i>	<i>-0,8</i>	<i>-1,1</i>
22 Kommunikationer	6,2	5,8	-2,6	-1,1
<i>varav i denna proposition</i>	<i>0,0</i>	<i>5,6</i>	<i>-2,8</i>	<i>-0,5</i>
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	-1,0	4,5	-1,6	-2,1
<i>varav i denna proposition</i>	<i>0,7</i>	<i>4,1</i>	<i>0,1</i>	<i>-4,3</i>
24 Näringsliv ¹	77,5	-71,3	-5,6	-0,8
<i>varav i denna proposition</i>	<i>0,0</i>	<i>2,9</i>	<i>-1,8</i>	<i>-0,5</i>
25 Allmänna bidrag till kommuner	32,7	-5,5	-4,6	-4,9
<i>varav i denna proposition</i>	<i>0,0</i>	<i>10,4</i>	<i>-5,0</i>	<i>-5,0</i>
Summa utgiftsförändringar	198,2	-76,4	-22,9	-23,1
Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget	-0,6	-0,6	0,1	-1,8
<i>varav i denna proposition</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>-1,8</i>
Takbegränsade utgifter¹	197,6	-77,0	-22,9	-24,9

Anm.: Anslagsförändringar som motiverar teknisk justering av utgiftstaket ingår inte. Vidare ingår inte medel som i HÄB20 eller tidigare propositioner om ändringar i statens budget föreslås tillföras anslag till följd av förändringar i volym och makroekonomiska förutsättningar (i första hand transfereringsanslag). Övriga förslag i HÄB20 inkluderas i raden varav i denna proposition.

¹Justerat för bedömt faktiskt utnyttjande av åtgärderna stöd vid korttidsarbete och omställningsstöd inom utg.omr. 24 Näringsliv (se vidare tabell 7.16).

Källa: Egna beräkningar.

Nedan kommenteras de utgiftsområden vars utgiftsram beräknas öka eller minska med minst 1 miljard kronor något av åren 2020–2023.

Utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Utgifterna ökar samtliga år 2020–2023 jämfört med det föregående året. Satsningar i denna proposition, bl.a. avseende rättsliga biträden och fler polisanställda ger ökade utgifter 2021 och 2022. Utbyggnad av Kriminalvårdens platskapacitet och en förändrad straffrabatt för unga myndiga bidrar till utgiftsökningarna 2021–2023. Ökningen 2020 beror främst på satsningar som syftar till att stärka Kriminalvården och Sveriges Domstolar (se prop. 2019/20:1, bet. 2019/20:JuU1, rskr. 2019/20:103). Även tidigare beslut och aviseringar som syftar till att stärka Polismyndigheten bidrar

till de ökade utgifterna 2020 (se bl.a. prop. 2017/18:1, bet. 2018/19:JuU1, rskr. 2018/19:73).

Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap

Utgifterna ökar samtliga år 2020–2023 jämfört med det föregående året på grund av stegvisa satsningar som syftar till att stärka Sveriges försvarsförmåga. De ökade utgifterna är för 2020–2022 till största del hänförliga till tidigare beslut och aviseringar och för 2023 främst en följd av nu föreslagna och aviserade ökningar.

Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

Utgifterna ökar 2020 jämfört med det föregående året, främst på grund av effekter av förlängningen av lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige (prop. 2018/19:128, bet. 2018/19:SfU26, rskr. 2018/19:295).

Utgiftsområde 8 Migration

Utgifterna ökar 2023 jämfört med det föregående året, mot bakgrund av att utgifterna beräknas utifrån ett tekniskt antagande i Migrationsverkets prognos om att de tillfälliga begränsningarna av möjligheten till uppehållstillstånd i Sverige upphör i juli 2021. Liksom andra prognoser utgör denna prognos inte ett ställningstagande.

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Utgifterna ökar 2020 jämfört med det föregående året för att därefter minska 2021–2023. Ökningen 2020 sker främst till följd av de åtgärder som vidtagits på grund av spridningen av covid-19. Åtgärderna omfattar bl.a. ett särskilt stöd till regioner och kommuner och ett ökat anslag för smittbärrpenning. Utgifterna beräknas även öka till följd av ökade kostnader för läkemedelsförmånerna och satsningar på att korta vårdköerna (se bl.a. prop. 2019/20:1, bet. 2019/20:SoU1, rskr. 2019/20:135). För 2021–2023 sker satsningar inom utgiftsområdet i denna proposition, exempelvis ett riktat statsbidrag till kommunerna för att öka kvaliteten i äldreomsorgen, ersättning till regionerna för att korta köerna genom att hantera vård som skjutits upp på grund av det nya coronaviruset samt resurser för fortsatt testning och smittspårning. Att utgifterna minskar 2021–2023 jämfört med det föregående året beror främst på att tillfälliga satsningar löper ut.

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

Utgifterna ökar kraftigt 2020 för att därefter minska 2021 och 2022, och åter öka 2023. De beräknade utgifterna 2020 ökar främst till följd av de åtgärder som vidtagits på grund av spridningen av covid-19. Åtgärderna omfattar bl.a. ersättning för karensavdrag och arbetsgivares utökade rätt till ersättning för sjuklönekostnader samt ersättning till riskgrupper. Att utgifterna minskar 2021 och 2022 jämfört med det föregående året beror främst på att tillfälliga satsningar löper ut. Ökningen 2023 beror på ändrade åldersgränser i pensionssystemet.

Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Utgifterna ökar 2020–2022 jämfört med det föregående året. Ökningen 2020 beror på att grundnivån i garantipensionen höjts och att taket för bostadstillägget för pensionärer höjts (prop. 2018/19:134, bet. 2019/20: SfU7, rskr. 2019/20:12). Ökningen 2021 och 2022 beror på förslag i denna proposition om införande av

inkomstpensionstillägg. Minskningen 2023 beror på ändrade åldersgränser i pensionssystemet.

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Utgifterna ökar 2020 och 2021 och minskar 2022 och 2023 jämfört med det föregående året. Ökningen 2020 och 2021 beror till stor del på högre utgifter i arbetslöshetsersättningen och aktivitetsstödet till följd av åtgärder som vidtagits i arbetslöshetsförsäkringen för att stödja arbetslösa till följd av de effekter som spridningen av det nya coronaviruset har på arbetsmarknaden. Under 2021 och 2022 föreslås åtgärder i denna proposition som fortsatt höjt tak i den inkomstbaserade ersättningen och en ökning av upphandlade matchningstjänster. Att utgifterna sjunker 2022 och 2023 beror främst på att tillfälliga satsningar upphör.

Utgiftsområde 15 Studiestöd

Utgifterna ökar 2020 jämfört med det föregående året bl.a. till följd av exempelvis det temporära slopandet av fribeloppet 2020 (prop. 2019/2020:146, bet. 2019/20:FiU56, rskr. 2019/20:207–212) och ett ökat antal utbildningsplatser inom flera utbildningsformer.

Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

Utgifterna ökar 2020 och 2021 och minskar 2022 och 2023 jämfört med det föregående året. För 2020 ökar utgifterna på grund av bl.a. åtgärder för att möta förändrade behov och förutsättningar till följd av lågkonjunkturen. De ökade utgifterna 2020 förklaras av exempelvis fler platser i regionalt yrkesvux (prop. 2019/20:99, bet. 2019/20:FiU21, rskr. 2019/20:340), förstärkning av likvärdighetsbidraget inom grundskolan, utbyggnad av platser på universitet och högskolor, höjda forskningsanslag, en satsning på fler utbildningsplatser till yrkeshögskolan och bidrag till lärarlöner (prop. 2017/18:1, bet. 2018/19:UbU1, rskr. 2018/19:104). En övervägande del av ökningen 2021 beror på åtgärder i denna proposition, som exempelvis en förlängd satsning på behörighetsgivande studier och en utökad satsning på regionalt yrkesvux. Minskningen 2022 och 2023 beror på att vissa tillfälliga satsningar upphör.

Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

Utgifterna ökar 2020 medan de minskar 2021 och 2022 jämfört med det föregående året. Detta beror på tillfälliga stöd under 2020 till idrott och kulturverksamheter, såsom ett särskilt stimulansstöd till kulturområdet för att stödja omställning och återstart av kulturaktiviteter i hela landet och ett stöd till idrotten som kompensation för ekonomiska konsekvenser av spridningen av sjukdomen covid-19 (prop. 2020/21:4 och prop. 2019/20:146, bet. 2019/20:FiU56, rskr. 2019/20:207–212).

Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

Utgifterna ökar 2021 och 2022 jämfört med det föregående året, främst till följd av åtgärder i denna proposition som bl.a. omfattar ett nytt stöd för energieffektivisering och renovering av flerbostadshus och utomhusmiljöer. Ökningen av utgifterna 2021 jämfört med föregående år beror även på ett tillskott till investeringsstöd för hyresbostäder och bostäder för studerande (prop. 2018/19:100, bet. 2018/19:FiU20, rskr. 2018/19:287).

Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Utgifterna ökar 2020 och 2021 och minskar 2022 och främst 2023 jämfört med det föregående året. Ökningen 2020 beror främst på satsningar inom Klimatklivet och skydd av värdefull natur (prop. 2019/20:1, bet. 2019/20:MJU1, rskr. 2019/20:121). Ökningen 2021 beror på föreslagna åtgärder i denna proposition såsom förstärkning av klimatbonusen, samt satsningar på skötsel av naturreservat och ersättning till fastighetsägare för skydd av värdefull natur som naturreservat. Minskningen av utgifterna 2023 jämfört med föregående år beror framför allt på att tillfälliga satsningar på exempelvis klimatinvesteringar upphör.

Utgiftsområde 21 Energi

Utgifterna ökar 2021 och minskar främst 2023 jämfört med det föregående året, till följd av åtgärder som föreslås i denna proposition. Ökningen 2021 sker bl.a. till följd av en budgetmässig omläggning av solcellsstödet, på grund av att det finns en eftersläpning i utbetalningar på anslaget, samt satsningar på laddningsinfrastruktur för tunga fordon. Minskningen 2023 beror på att tillfälliga satsningar upphör.

Utgiftsområde 22 Kommunikationer

Utgifterna ökar 2020 och 2021 medan de minskar 2022 och 2023 jämfört med det föregående året. Ökningen 2020 beror främst på tidigare beslutade åtgärder som t.ex. bidrag för upprätthållande av kollektivtrafik, tillskott till Luftfartsverket och Sjöfartsverket samt en utökning av väg och järnvägsunderhåll. Ökningen 2021 beror på åtgärder som föreslås i denna proposition, exempelvis förlängt bidrag för upprätthållande av kollektivtrafik och medel till det nationella stödet av bredbandsutbyggnad. Minskningen 2022 och 2023 beror framför allt på att tillfälliga satsningar minskar eller upphör.

Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Utgifterna minskar 2020, 2022 och 2023 och ökar 2021 jämfört med det föregående året. Minskningen 2020 beror främst på en tidigare omfördelning av medel mellan år inom landsbygdsprogrammet beroende på en ändrad utbetalningstakt över tid. Ökningen 2021 uppkommer huvudsakligen till följd av åtgärder som föreslås i denna proposition, bl.a. tillskott för nationell medfinansiering av landsbygdsprogrammet för två övergångsår 2021 och 2022, samt nya beräkningar av EU-stöd som följer av stats- och regeringschefernas uppgörelse om EU-budgeten för perioden 2021–2027. Minskningen 2023 beror på att åtgärder som föreslås i denna proposition upphör.

Utgiftsområde 24 Näringsliv

Utgifterna ökar kraftigt 2020 för att därefter minska 2021–2023 jämfört med det föregående året främst till följd av tidigare ändringsbudgetar under 2020 för att möta de behov som orsakats av utbrottet av det nya coronaviruset. Åtgärderna innefattar bl.a. stöd vid korttidsarbete, omställningsstöd och ett omsättningsbaserat stöd till enskilda näringsidkare samt kapitalinsatser i statligt ägda bolag. I denna proposition föreslås för 2021 kapitaltillskott till Green Cargo AB och medel till Verket för innovationssystem (Vinnova) och Research Institutes of Sweden AB (RISE). Minskningen 2022 och 2023 beror på att åtgärder minskar i omfattning eller att tillfälliga satsningar upphör.

Budgeteffekten av en reform bedöms i samband med att förslaget lämnas till riksdagen. I normalfallet gäller den ursprungligen redovisade budgeteffekten när utgifternas utveckling beskrivs i efterföljande propositioner. För två av de åtgärder för

2020 som riksdagen fattat beslut om med anledning av lågkonjunkturen revideras nu bedömningen av det faktiska utfallet kraftigt. De aktuella åtgärderna är stöd vid korttidsarbete och omställningsstöd. Sammantaget har riksdagen anvisat 140,9 miljarder kronor 2020 för dessa stöd. Den aktuella bedömningen är att 57,0 miljarder kronor kommer att utnyttjas (se vidare tabell 1.2). I detta exceptionella fall, när budgeteffekten av reformerna har bedömts vara mycket stor och skillnaden mot det faktiska utfallet väntas bli betydande, redovisas budgeteffekten av reformerna i tabell 7.6 i enlighet med den nya bedömningen, trots att inget nytt reformbeslut tas om att sänka anslagen. Även sammanställningarna i tabell 7.5 och tabell 7.16 påverkas av denna revidering. Det ger en mer rättvisande redovisning av reformernas storlek och även av den aktiva finanspolitiken för 2020 och hur den påverkar förändringen av det strukturella sparandet (se avsnitt 9.1).

Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Utgifterna ökar kraftigt 2020 för att därefter minska 2021–2023 jämfört med det föregående året främst till följd av höjningar av generella statsbidrag till kommunsektorn bl.a. i propositionen Vårändringsbudget för 2020 (prop. 2019/20:99, bet. 2019/20:FiU21, rskr. 2019/20:340). I denna proposition föreslås åtgärder som innebär en ökning av det generella statsbidraget 2021. Minskningen följande år beror på att ökningen som nu föreslås, trappas ned stegvis. Sammantaget ökar de generella statsbidragen till kommuner och regioner 2020–2023 jämfört med perioden innan.

Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget

Jämfört med det föregående året minskar utgifterna 2023, till följd av Pensionsgruppens överenskommelse som bl.a. innebär att ålder för tidigast uttag av allmän inkomstgrundad pension justeras från 62 år till 63 år 2023.

Pris- och löneomräkning

Pris- och löneomräkningen medför att de takbegränsade utgifterna ökar med i genomsnitt 4 miljarder kronor per år 2020–2023. Ökningen är som störst 2020 och 2021. I tabell 7.7 redovisas pris- och löneomräkningen per utgiftsområde.

Utgiftsområdena 6 Försvar och samhällets krisberedskap och 22 Kommunikationer tillhör de utgiftsområden som påverkas mest av pris- och löneomräkningen, bl.a. beroende på att investeringsanslagen för försvarsmateriel respektive transportinfrastruktur återfinns inom dessa. Väsentliga utgiftsförändringar till följd av pris- och löneomräkning återfinns även inom utgiftsområden med större statliga myndigheter, däribland utgiftsområdena 4 Rättsväsendet och 16 Utbildning och universitetsforskning.

Tabell 7.7 Förändring av utgifter till följd av pris- och löneomräkning, jämfört med det föregående året

Miljarder kronor				
Utgiftsområde	2020	2021	2022	2023
1 Rikets styrelse	0,3	0,2	0,1	0,2
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	0,1	0,0	0,0	0,0
3 Skatt, tull och exekution	0,3	0,2	0,1	0,1
4 Rättsväsendet	0,8	0,8	0,4	0,6
6 Försvar och samhällets krisberedskap	1,9	1,3	0,3	0,9
8 Migration	0,1	0,1	0,0	0,1
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	0,1	0,1	0,0	0,0
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	0,2	0,1	0,1	0,1

Utgiftsområde	2020	2021	2022	2023
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	0,2	0,1	0,1	0,1
16 Utbildning och universitetsforskning	1,0	0,9	0,5	0,6
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	0,1	0,1	0,1	0,1
22 Kommunikationer	0,9	0,9	0,0	0,6
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	0,1	0,1	0,0	0,0
24 Näringsliv	0,1	0,0	0,0	0,0
Summa utgiftsförändringar	6,1	5,2	1,8	3,5
Summa utgiftsområden exkl. statsskuldräntor	6,1	5,2	1,8	3,5
Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget	0,0	0,0	0,0	0,0
Takbegränsade utgifter	6,1	5,2	1,8	3,5

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

Källa: Egna beräkningar.

Pris- och löneomräkningen baseras på utfallsstatistik och avspeglar därför pris- och löneförändringar i övriga samhället med två års eftersläpning. Huvuddelen av de anslag som pris- och löneomräknas utgörs av myndigheternas förvaltningsanslag. De omräkningstal som är mest centrala i pris- och löneomräkningen av myndigheternas förvaltningsanslag redovisas i tabell 7.8.

Omräkningstalet för löner motsvarar förändringen i ett arbetskostnadsindex för tjänstemän i tillverkningsindustrin, med avdrag för produktivitetsutvecklingen i den privata tjänstesektorn. Omräkningstalet för lokalkostnader beräknas enligt två olika metoder beroende på om avtalet för fastigheten i fråga kan omförhandlas under det kommande budgetåret eller inte. För omräkningen av övriga förvaltningskostnader används ett sammanvägt omräkningstal som speglar prisutvecklingen för ett urval av varor och tjänster baserat på flera index från Statistiska centralbyrån (SCB).

Tabell 7.8 Omräkningstal i pris- och löneomräkningen av myndigheternas förvaltningsanslag 2020 och 2021

Procent	2020	2021
Omräkningstal för löner m.m.	1,60	1,25
<i>varav arbetskostnadsindex</i>	<i>2,87</i>	<i>2,72</i>
<i>varav produktivitetsavdrag</i>	<i>1,27</i>	<i>1,47</i>
Omräkningstal för lokalkostnader	1,59	1,13
Omräkningstal för övriga förvaltningskostnader	1,53	1,54

Anm.: Omräkningstalet för lokalkostnader används i de fall myndigheter inte har hyresavtal som kan omförhandlas under aktuellt budgetår. För myndigheter med hyresavtal som kan omförhandlas används anslagsspecifika omräkningstal.

Källor: Ekonomistyrningsverket, Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Makroekonomiska förändringar

Den makroekonomiska utvecklingen i Sverige och i omvärlden påverkar hur utgifterna utvecklas, bl.a. genom att ersättningen inom flertalet transfereringssystem till hushållen i olika grad följer den allmänna pris- och löneutvecklingen. De takbegränsade utgifterna beräknas öka med sammanlagt 59 miljarder kronor 2020–2023 till följd av makroekonomiska faktorer (se tabell 7.9). Nedan redovisas förklaringar till större utgiftsförändringar. Den makroekonomiska utvecklingen beskrivs närmare i avsnitt 4.

Den årliga förändringen av utgifterna i ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget bestäms av inkomstindex som mäter genomsnittlig pensionsgrundande inkomst. Utvecklingen av inkomstindex medför att utgifterna för ålderspensions-

systemet beräknas öka med i genomsnitt 8,4 miljarder kronor per år 2020–2023 till följd av den makroekonomiska utvecklingen.

Utgifterna inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv bestäms till stor del av den makroekonomiska utvecklingen, främst genom hur många personer som är arbetslösa. Den rådande lågkonjunkturen medför att den makroekonomiska utvecklingen ökar utgifterna 2020 och 2021 för att sedan minska utgifterna 2022 och 2023.

Utgifterna inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd är knutna till den makroekonomiska utvecklingen genom att biståndsramen ska motsvara 1 procent av Sveriges bruttonationalinkomst (BNI). Utvecklingen av BNI beräknas öka biståndsramen med i genomsnitt 1,6 miljarder kronor per år 2020–2023.

Utgifterna inom utgiftsområdena 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning och 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn bestäms bl.a. av prisbasbeloppet och timlöneutvecklingen. Den makroekonomiska utvecklingen beräknas öka utgifterna inom utgiftsområdena med i genomsnitt 0,9 respektive 0,8 miljarder kronor per år 2020–2023.

Tabell 7.9 Förändring av utgifter till följd av den makroekonomiska utvecklingen, jämfört med det föregående året

Miljarder kronor				
Utgiftsområde	2020	2021	2022	2023
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	0,3	0,1	-0,1	0,1
7 Internationellt bistånd	1,4	0,1	2,6	2,3
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	0,4	-0,1	0,0	0,0
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	1,3	0,7	0,9	0,8
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	0,0	0,0	0,1	0,1
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	0,3	1,0	0,9	1,0
13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering	-0,2	0,5	0,0	0,0
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	8,9	13,1	-8,0	-3,8
15 Studiestöd	0,3	0,0	0,1	0,2
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	0,5	-0,7	0,0	-0,3
Summa utgiftsförändringar	13,3	14,8	-3,5	0,4
Summa utgiftsområden exkl. statsskuldräntor	13,3	14,8	-3,5	0,4
Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget	11,7	7,2	4,1	10,7
Takbegränsade utgifter	25,0	22,0	0,6	11,2

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

Källa: Egna beräkningar.

Volym i transfereringssystemen

Med volymer avses antalet personer i transfereringssystemen. I begreppet kan också ingå förändringar av styckkostnader i transfereringssystemen som inte direkt kan kopplas till den makroekonomiska utvecklingen eller är att betrakta som reformer. Det kan exempelvis handla om förändringar av den genomsnittliga styckkostnaden med anledning av att sammansättningen av mottagarna i ett transfereringssystem ändras.

År 2020–2023 beräknas de takbegränsade utgifterna minska med sammanlagt 12 miljarder kronor till följd av volymrelaterade förändringar (se tabell 7.10). Nedan redovisas några av de större utgiftsförändringarna.

Tabell 7.10 Förändring av utgifter till följd av volym, jämfört med det föregående året

Miljarder kronor

Utgiftsområde	2020	2021	2022	2023
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	0,1	0,3	0,2	0,2
8 Migration	-0,6	-1,0	0,2	-1,6
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	-1,9	1,3	0,1	0,0
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	-4,2	-2,5	-1,7	-2,0
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	0,2	-1,0	-0,9	-0,5
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	3,4	0,8	1,1	0,5
13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering	-4,2	-2,1	0,2	0,0
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	-1,3	-0,6	0,1	0,1
15 Studiestöd	0,7	3,2	-0,2	-0,5
22 Kommunikationer	0,0	0,1	0,1	0,1
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	-0,8	0,7	0,0	0,0
24 Näringsliv	0,0	1,7	-1,7	0,0
Summa utgiftsförändringar	-8,5	0,9	-2,4	-3,7
Summa utgiftsområden exkl. statsskuldräntor	-8,5	0,9	-2,4	-3,7
Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget	0,6	0,4	0,6	0,6
Takbegränsade utgifter	-7,9	1,3	-1,8	-3,1

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

Källa: Egna beräkningar.

Färre personer i sjukförsäkringssystemen

Antalet personer i sjukförsäkringssystemen väntas minska 2020–2023 (se tabell 7.11). Det beror huvudsakligen på att antalet personer med sjukersättning som uppnår pensionsålder och lämnar försäkringen är större än inflödet av nya personer. Sammantaget beräknas utgifterna inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning till följd av volymutvecklingen minska med 10,4 miljarder kronor 2020–2023.

Minskade utgifter för etablering

Utgifterna inom utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering påverkas främst av antalet nyanlända som får uppehållstillstånd och tas emot i en kommun. Sammantaget minskar de volymrelaterade utgifterna till följd av att antalet personer som fått uppehållstillstånd och mottagits i en kommun minskar efter att det stora antalet asylsökande från flyktingkrisen 2015 fått sina ärenden avgjorda och därefter blivit placerade i en kommun. Den minskningen väntas fortgå 2020 och 2021 då ingen större ökning väntas av antalet uppehållstillstånd som leder till att asylsökande blir kommunplacerade (se tabell 7.11). Sammantaget leder det till att utgifterna inom utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering beräknas minska 2020 och 2021.

Fler barn och ökat uttag av föräldrapenning

Inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn ökar de volymrelaterade utgifterna varje år 2020–2023. Bland annat beräknas fler barn födas och fler personer beräknas ta ut föräldrapenning (se tabell 7.11). Sammantaget beräknas utgifterna inom utgiftsområdet öka med 5,8 miljarder kronor 2020–2023.

Fler studenter

Under lågkonjunkturen till följd av pandemin väntas efterfrågan på utbildning öka, vilket framför allt leder till att fler personer beräknas få studiestöd och studiehjälp under 2021 (se tabell 7.11). Ökningen beror också på att befolkningmängden ökar. Efter 2021 antas antalet personer med studiemedel minska. Sammantaget leder det till att de volymrelaterade utgifterna inom utgiftsområde 15 Studiestöd beräknas öka 2021 för att därefter successivt minska.

Minskade utgifter för migration

Sverige tog 2015 emot ca 163 000 asylsökande. De efterföljande åren har betydligt färre sökt asyl i Sverige. Med anledning av pandemin väntas antalet asylsökande minska 2020 och beräknas uppgå till ca 13 000. Sammantaget beräknas utgifterna inom utgiftsområde 8 Migration minska med 3 miljarder kronor 2020–2023.

Färre personer med efterlevandepension

Antalet personer med efterlevandepension väntas bli mindre över tid, vilket är den främsta förklaringen till att de volymrelaterade utgifterna inom utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom minskar. Även antalet personer som får garantipension väntas minska något 2020–2023 (se tabell 7.11). Sammantaget leder volymförändringarna till att utgifterna minskar inom utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom med ca 2,1 miljarder kronor 2020–2023.

Färre deltagare i etableringsinsatser

De flesta av de som beviljats uppehållstillstånd i Sverige och som är mellan 20 och 64 år deltar i etableringsinsatser genom Arbetsförmedlingens etableringsuppdrag. Deltagarna är berättigade till etableringsersättning i två år. År 2019 uppgick antalet deltagare till 38 802 personer. Antalet deltagare väntas minska 2020 för att därefter ligga på en mer stabil nivå perioden 2021–2023 (se tabell 7.11).

Sammantaget beräknas de volymrelaterade utgifterna inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv minska med 1,6 miljarder kronor 2020–2023. Det bör noteras att ökade utgifter kopplade till ökad arbetslöshet i denna sammanställning klassificeras som makroekonomiska förändringar och redovisas i tabell 7.9.

Tabell 7.11 Volym i olika transfereringssystem

Utgiftsområde och volymmått	Könsfördelning 2019		Utfall 2019	Prognos 2020	Prognos 2021	Prognos 2022	Prognos 2023
8 Asylsökande, genomsnittligt antal inskrivna per dygn	40 % kv	60 % m	45 255	36 900	26 000	26 400	31 600
9 Antal personer med assistansersättning	46 % kv	54 % m	14 295	13 911	13 604	13 255	12 921
9 Antal timmar assistans per vecka per beviljad brukare, genomsnitt	98 % kv ¹	102 % m ¹	129	130	130	131	131
10 Antal sjukpenningdagar (netto) ² , miljoner	64 % kv	36 % m	53,4	54,9	50,8	50,5	51,1
10 Antal rehabiliteringspenningdagar (netto) ² , miljoner	68 % kv	32 % m	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3
10 Antal personer med sjukersättning	59 % kv	41 % m	247 153	233 124	220 065	207 641	210 212
10 Antal personer med aktivitetsersättning	46 % kv	54 % m	29 949	29 801	29 130	28 499	27 867
10 Antal personer med sjuk- och aktivitetsersättning som får bostadstillägg	53 % kv	47 % m	115 991	113 956	112 431	108 807	108 498
11 Antal personer med garantipension	78 % kv	22 % m	662 200	723 800	672 500	698 600	690 111
11 Antal pensionärer som får bostadstillägg	74 % kv	25 % m	287 800	288 700	291 900	301 500	295 685
12 Antal barnbidrag ³	70 % kv	30 % m	1 943 267	1 959 708	1 972 754	1 983 076	1 989 031

Utgiftsområde och volymmått	Könsfördelning 2019		Utfall	Prognos	Prognos	Prognos	Prognos
	2019	2020	2021	2022	2023		
12 Antal uttagna föräldrapenningdagar, miljoner	70 % kv	30 % m	55,9	55,4	56,1	56,4	56,7
12 Antal uttagna dagar med tillfällig föräldrapenning, miljoner	55 % kv	45 % m	7,6	9,0	7,8	7,8	7,9
13 Genomsnittligt antal ensamkommande barn och unga ⁴	12 % kv	88 % m	12 700	6 071	4 136	2 827	2 237
13 Genomsnittligt antal nyanlända som kommunerna får schablonersättning för ⁵	44 % kv	56 % m	93 901	56 469	36 705	37 074	39 136
14 Antal deltagare i etableringsinsatser	56 % kv	44 % m	38 802	23 500	17 200	16 600	17 700
15 Antal personer med studiehjälp	47 % kv	53 % m	428 877	431 000	445 200	456 300	466 100
15 Antal personer med studiemedel	59 % kv	41 % m	502 864	583 000	633 200	618 400	568 800
ÅP Antal personer med tilläggspension	52 % kv	48 % m	2 026 900	1 961 200	1 886 400	1 809 600	1 731 800
ÅP Antal personer med inkomstpension	51 % kv	49 % m	1 757 800	1 835 300	1 909 000	1 986 500	2 029 468

Anm.: Volymmuppgifter om antal personer avser årsgenomsnitt och är avrundade till närmaste hundratal om inte annat anges. Arbetslöshet och antal deltagare i arbetsmarknadspolitiska program är nära sammankopplade med den konjunkturella utvecklingen. De redovisas därför inte i denna tabell utan ingår i kategorin makroekonomiska förutsättningar.

¹ Könsfördelningen baseras på genomsnittligt antal timmar per brukare och inte summan.

² Antalet dagar med partiell ersättning är omräknat till hela dagar.

³ Könsfördelningen baseras på mottagarens kön.

⁴ Avser samtliga ensamkommande barn och unga som kommunen får ersättning för. Könsfördelningen är en uppskattning som baseras på ett rullande fyraårigt genomsnitt för kommunmottagna ensamkommande barn och unga.

⁵ Könsfördelningen är en beräkning som baseras på ett rullande treårigt genomsnitt för kommunmottagna.

Källa: Egna beräkningar.

Den samlade volymen i vissa transfereringssystem minskar

Volymen mäts på olika sätt i olika transfereringssystem, t.ex. utbetalda dagar eller genomsnittligt antal personer som får ersättning. Omräkning till helårsekvivalenter är ett sätt att göra volymerna jämförbara mellan olika transfereringssystem och över tid. En helårsekvivalent motsvarar exempelvis två personer som under ett år är sjukskrivna på halvtid eller två personer som har fulltidsersättning från a-kassa ett halvår vardera.

Tabell 7.12 Helårsekvivalenter inom vissa transfereringssystem

Tusental, andel av befolkningen 20–64 år i procent. Utfall 2019, prognos 2020–2023

	2019	2020	2021	2022	2023
Sjuk- och rehabiliteringspenning ¹	231	234	223	223	224
Sjuk- och aktivitetsersättning	248	235	222	210	200
Arbetslöshetsersättning	80	127	151	117	99
Arbetsmarknadspolitiska program ²	144	172	223	191	173
Etableringsersättning	38	20	15	14	15
Summa	740	788	834	755	711
Ekonomiskt bistånd	92	101	116	114	107
Summa inkl. ekonomiskt bistånd³	832	889	950	869	818
Andel av befolkningen	14,2	15,1	16,0	14,6	13,7
Befolkning 20–64 år	5 858	5 892	5 918	5 946	5 977

Anm.: Beloppen avser åldersgruppen 20–64 år och är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Inklusive sjuklön som betalas av arbetsgivaren.

² Deltagare i arbetsmarknadspolitiska program som får ersättning i form av rehabiliteringspenning eller etableringsersättning räknas till sjuk- och rehabiliteringspenning respektive etableringsersättning.

³ Summeringen innehåller dubbelräkningar då individer som ingår i andra ersättningssystem också kan vara berättigade till ekonomiskt bistånd.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

I tabell 7.12 redovisas, för transfereringssystemen för ohälsa och arbetsmarknad, de i tabell 7.11 angivna volymerna samt antalet arbetslösa omräknade till helårs-

ekvivalenter. Det innebär att både personer som står utanför arbetsmarknaden och personer som är i arbete ingår.

Med anledning av lågkonjunkturen till följd av pandemin ökar nyttjandet av vissa statliga transfereringssystem 2020 och 2021. Det gäller exempelvis arbetsmarknads-politiska program och arbetslöshetsersättning. Sammantaget 2020–2023 minskar dock andelen av befolkningen i åldersgruppen 20–64 år som får ersättning från de transfereringssystem som redovisas i tabell 7.12. Mest minskar antalet helårs-ekvivalenter med sjuk- och aktivitetsersättning.

Tekniska justeringar

När en utgiftsförändring inte har samma nettoeffekt på den offentliga sektorns utgifter eller det offentliga finansiella sparandet som på de takbegränsade utgifterna kan det motivera en teknisk justering av utgiftstaket. Tekniska justeringar har genomförts vid behov sedan utgiftstaket infördes 1997 och nya nivåer på utgiftstaket till följd av justeringarna föreslås normalt i budgetpropositionen.

Den enskilt största tekniska justeringen 2020–2023 motiveras av höjt statsbidrag till kommunerna för att kompensera för att kommunernas skatteintäkter blir lägre när skatten sänks för personer över 65 år. Skatten sänktes 2020 och föreslås sänkas ytterligare i denna proposition. Detta föranleder en teknisk justering av utgiftstaket dessa år (se avsnitt 5.2).

Övriga utgiftsförändringar

Övriga utgiftsförändringar är sådana som inte förklaras av beslut om reformer, pris- och löneomräkning, makroekonomiska förändringar eller volymförändringar. Det kan exempelvis vara de utgiftsförändringar som uppstår när medlemsavgiften till EU justeras. Även tidsförskjutningar i olika program eller utbetalningar, exempelvis investeringar i transportinfrastrukturen, kategoriseras som övriga utgiftsförändringar. Vidare ingår också den förändring av anslagsbehållningar som följer av skillnaden mellan beräknade anslagsnivåer och prognoser för den faktiska utgiftsförbrukningen.

Övriga utgiftsförändringar påverkar framför allt de takbegränsade utgifterna 2020 jämfört med det föregående året, och de handlar i huvudsak om ökningen av EU-avgiften (se tabell 7.13). EU-avgiftens utveckling styrs i stort av den fleråriga budgetramen för EU-budgeten.

Tabell 7.13 Förändring av utgifter till följd av övriga utgiftspåverkande faktorer, jämfört med det föregående året

Utgiftsområde	2020	2021	2022	2023
7 Internationellt bistånd	-0,2	-0,4	-0,4	0,0
8 Migration	-0,3	0,0	0,0	0,0
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	-0,2	0,0	0,0	0,0
13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering	-0,4	0,0	0,0	0,0
15 Studiestöd	0,1	-0,9	0,1	0,0
16 Utbildning och universitetsforskning	0,1	0,0	0,0	0,0
19 Regional utveckling	0,0	0,0	0,0	-0,4
21 Energi	0,0	0,0	0,0	-0,1
22 Kommunikationer	0,5	0,3	-0,1	0,0
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	-0,1	-3,1	0,1	-3,2
26 Statsskuldräntor m.m.	-1,0	-20,0	6,5	0,5
27 Avgiften till Europeiska unionen	6,3	0,4	0,1	0,4

Utgiftsområde	2020	2021	2022	2023
Summa utgiftsområden	5,0	-23,6	6,2	-2,8
Minskning av anslagsbehållningar m.m.	3,9	0,2	7,2	-0,6
Summa utgifter¹	8,9	-23,4	13,4	-3,4
Summa utgiftsområden exkl. statsskuldräntor²	10,9	-3,4	6,9	-3,9
Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget	0,1	0,0	0,0	0,0
Takbegränsade utgifter	11,0	-3,4	6,9	-3,9

Anm.: Övriga utgiftspåverkande faktorer innefattar samtliga utgiftsförändringar som inte är en följd av beslut om reformer, pris- och löneomräkningar, den makroekonomiska utvecklingen, volymförändringar eller tekniska justeringar. Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Inklusive posten Minskning av anslagsbehållningar m.m.

² Summa utgifter exkl. utg.omr. 26 Statsskuldräntor m.m. med tillhörande minskning av anslagsbehållning för statsskuldräntor.

Källa: Egna beräkningar.

Statsskuldräntorna, som inte ingår i de takbegränsade utgifterna, varierar mycket under perioden eftersom den upplåningsteknik som Riksgäldskontoret använder sig av kan få stora kassamässiga effekter enskilda år som inte är direkt relaterade till kostnaden för skulden. Minskningen 2021 beror främst på en stor betalning som sker 2020 av upplupen inflationskompensation för en realobligation. Dessutom förfaller i december 2020 en statsobligation med hög kupongränta.

7.4 Förändring av de takbegränsade utgifterna sedan 2020 års ekonomiska vårproposition

I 2020 års ekonomiska vårproposition presenterade regeringen en beräkning av de takbegränsade utgifterna för 2021–2023. I denna proposition görs en reviderad beräkning. De takbegränsade utgifterna beräknas bli 87 miljarder kronor högre 2021, 50 miljarder kronor högre 2022 och 20 miljarder kronor högre 2023, än bedömningen i den ekonomiska vårpropositionen.

Förändringarna i förhållande till den tidigare beräkningen redovisas i tabell 7.14, fördelade på samma förklaringsfaktorer som i avsnitt 7.3.

Tabell 7.14 Förändringar av takbegränsade utgifter jämfört med bedömningen i 2020 års ekonomiska vårproposition

Miljarder kronor

	2021	2022	2023
Takbegränsade utgifter i 2020 års ekonomiska vårproposition	1 407,4	1 428,9	1 438,6
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	83,5	63,4	41,8
Reviderad pris- och löneomräkning	0,0	-2,9	-3,8
Övriga makroekonomiska förändringar	12,3	-3,3	-2,7
Volymförändringar	0,1	-2,4	-2,6
Tekniska justeringar	2,0	1,8	-1,1
Minskning av anslagsbehållningar	-5,4	0,9	1,2
Övriga utgiftspåverkande faktorer	-5,6	-7,6	-12,7
Total förändring av takbegränsade utgifter	86,9	49,8	20,1
Takbegränsade utgifter i budgetpropositionen för 2021	1 494,3	1 478,7	1 458,7

Källa: Egna beräkningar.

I tabell 7.15 redovisas förändringarna av utgiftsramarna och förändringen av de takbegränsade utgifterna 2021–2023 jämfört med den bedömning som gjordes i 2020 års ekonomiska vårproposition.

Tabell 7.15 Förändring av utgiftsramar och takbegränsade utgifter jämfört med 2020 års ekonomiska vårproposition

Miljoner kronor

Utgiftsområde	Total förändring 2021	varav Beslut om reformer	Makro	Volym	Övrigt ¹	Total förändring 2022	Total förändring 2023
1 Rikets styrelse	578	579			-2	664	1 116
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	68	75	27	-34		-20	-63
3 Skatt, tull och exekution	173	173				40	-9
4 Rättsväsendet	1 891	1 891				2 557	2 792
5 Internationell samverkan	-9	-9				-3	-4
6 Försvar och samhällets krisberedskap	447	447				-30	5 072
7 Internationellt bistånd	300	-97	-310		708	-405	-1 022
8 Migration	-1 016	38		-1 055		-1 470	-1 174
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	19 202	19 688	4	-490		14 622	8 741
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	4 801	4 960	22	-181		-640	837
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	2 379	2 217	-255	417		6 004	5 129
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	363	91	117	155		-221	-713
13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering	268	947	2	-679	-2	-16	-320
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	16 503	9 155	7 578	-230		6 261	2 537
15 Studiestöd	1 579	1 214	56	1 159	-850	971	-86
16 Utbildning och universitetsforskning	6 102	6 102				4 788	2 946
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	2 105	2 105				657	476
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik	999	999				3 517	2 889
19 Regional utveckling	491	491				1 215	1 014
20 Allmän miljö- och naturvård	3 221	3 221				2 630	1 101
21 Energi	2 009	2 009				1 174	114
22 Kommunikationer	5 732	5 599		-66	200	1 688	1 419
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	4 439	4 769	-330			4 685	671
24 Näringsliv	8 060	6 419		1 650	-10	1 080	623
25 Allmänna bidrag till kommuner	12 423	10 423			2 000	7 172	-631
26 Statsskuldsräntor m.m.	10				10	1 500	
27 Avgiften till Europeiska gemenskapen	-5 679				-5 679	-6 688	-12 082
Summa utgiftsområden	87 438	83 504	6 910	648	-3 625	51 732	21 373
Minskning av anslagsbehållningar	-5 420				-5 420	849	1 150
Summa utgifter	82 017	83 504	6 910	648	-9 045	52 580	22 524
Summa utgifter exklusive statsskuldsräntor²	82 016	83 504	6 910	648	-9 047	51 099	22 542
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	4 921		5 427	-506		-1 285	-2 485
Takbegränsade utgifter	86 937	83 504	12 337	142	-9 047	49 814	20 057

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Inklusive tekniska justeringar. De förändringar som föranleder teknisk justering av utgiftstaket redovisas i avsnitt 5.2.² Summa utgifter exkl. utg.omr. 26 Statsskuldsräntor m.m. med tillhörande minskning av anslagsbehållning för statsskuldsräntor.

Källa: Egna beräkningar.

Beslutade, föreslagna och aviserade reformer

I denna proposition och propositionen Höständringsbudget för 2020 (prop. 2020/21:2) lämnar regeringen förslag om ändrade anslagsnivåer för innevarande år och 2021 samt beräknar ändrade anslagsnivåer för 2022 och 2023. De förändringar som beror på förslag och aviseringar om reformer sammanfattas per utgiftsområde i tabell 7.16. Anslagseffekterna redovisas i förhållande till den beräkning som låg till grund för 2020 års ekonomiska vårproposition. Sedan vårpropositionen har riksdagen

beslutat om propositionerna Extra ändringsbudget för 2020 – Fler kraftfulla åtgärder med anledning av coronaviruset (prop. 2019/20:166, bet. 2019/20:FiU59, rskr. 2019/20:276–279), Extra ändringsbudget för 2020 – Stöd till hälso- och sjukvården, utbildningsinsatser och andra åtgärder med anledning av coronaviruset (prop. 2019/20:167, bet. 2019/20:FiU60, rskr. 2019/20:293–299), Extra ändringsbudget för 2020 – Förstärkt stöd till välfärd och företag, insatser mot smittspridning och andra åtgärder med anledning av coronaviruset (prop. 2019/20:181, bet. 2019/20:FiU61, rskr. 2019/20:351–353), Extra ändringsbudget för 2020 – Ersättning till riskgrupper, kapitalinsatser i statligt ägda företag och andra åtgärder med anledning av coronaviruset (prop. 2019/20:187, bet. 2019/20:FiU62, rskr. 2019/20:361–366), Särskild beräkning av tandvård ersättning med anledning av sjukdomen covid-19 (prop. 2019/20:184, bet. 2019/20:SoU26, rskr. 2019/20:370) och Extra ändringsbudget för 2020 – Förlängda och förstärkta stöd och ersättningar med anledning av coronaviruset (prop. 2020/21:4). Budgeteffekterna av dessa propositioner ingår i redovisningen i tabell 7.16. Endast större anslagsförändringar redovisas separat inom varje utgiftsområde.

Tabell 7.16 Nu föreslagna och aviserade reformer¹

Miljoner kronor

Utgiftsområde	Anslag	2020	2021	2022	2023
1 Rikets styrelse		753	579	763	1 245
Sveriges ordförandeskap i Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa	4:1	8	71	3	
Sveriges EU-ordförandeskap 2023	4:1		40	350	860
Hantering av jordbruksstöden	5:1		70	50	50
Arbete mot mäns våld mot kvinnor	5:1		100	100	100
Administration av omsättningsbaserat stöd till enskilda näringsidkare ⁶	5:1	80			
Utökad testning med anledning av covid-19 ⁴	5:1	60			
Merkostnader med anledning av covid-19	5:1	50			
Institutet för mänskliga rättigheter	6:6		25	50	50
Mediestöd ⁸	8:1	500			
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning		37	75	74	94
Underhåll och utveckling av bidragsfastigheter	1:10		61		
Vissa garanti- och medlemsavgifter ⁴	1:14	54			
Vissa garanti- och medlemsavgifter	1:14		108	108	108
Servicekontor i utsatta områden	1:15		15	60	75
Flytt av verksamhet från UO2 till UO22	1:18		-145	-145	-145
3 Skatt, tull och exekution		221	173	114	93
Förstärkning Skatteverkets kontrollverksamhet ²	1:1	71			
Skatteverkets administration av omställningsstödet ⁴	1:1	150			
Skatteverkets administration av omställningsstödet	1:1		60		
Digitalisering och automatisering av ärendehandläggning	1:3		50	50	40
4 Rättsväsendet		521	1 891	2 881	3 206

Utgiftsområde	Anslag	2020	2021	2022	2023
10 000 fler polisanställda	1:1			1 650	1 650
Förändrad straffrabatt för unga myndiga	1:6			455	455
Utökade möjligheter till kontroll av och stöd till skyddstillsynsdomda	1:6		39	51	51
Ökad platskapacitet - Kriminalvården	1:6		350	500	750
Förstärkning rättsliga biträden m.m. ⁸	1:12	507	1 265		
Tilldelning av medel från EU-budgeten – ny fondperiod 2021–2027	1:18		100	137	179
5 Internationell samverkan		66	-9	-2	-2
6 Försvar och samhällets krisberedskap		40	447	671	5 992
Försvarsöverenskommelse för 2021–2025	flera			1	5 000
Civilt försvar 2021–2025	flera		125	350	670
Avgiften till europeiska fredsfaciliteten	1:2		270	270	270
SOS Alarm	2:5		69	69	69
7 Internationellt bistånd		750	-97	-97	-166
Sveriges ordförandeskap i Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa	1:1		-54	-3	
Förändrade avräkningar för asylkostnader ⁸	1:1	757	-39	-90	-162
8 Migration			38	-74	-12
Nedtrappning av Migrationsverkets förvaltningsanslag	1:1		-25	-50	-100
Effekt av tillskott till migrationsdomstolarna	1:1, 1:2		-120	-470	-795
Tillskott till migrationspolitiska åtgärder	1:3		40	51	51
Tillskott till migrationsdomstolarna	1:4		172	157	280
Anslagsmedel för ny programperiod för Asyl-, migrations- och integrationsfonden	1:8			221	535
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg		15 151	19 688	15 141	9 378
Merkostnader Socialstyrelsen på grund av covid-19 ³	1:1	97			
Nationellt stöd till regionernas hälso- och sjukvård under sommaren ⁴	1:1	100			
Civilt försvar 2021–2025: Hälso- och sjukvård	1:1, 1:6		450	600	1 100
Tillfälligt anpassade ersättningsperioder för högkostnadsskyddet inom tandvården på grund av covid-19 ⁷	1:4	825	412		
Ökade kostnader för läkemedelsförmånerna	1:5		2 025	2 025	2 025
Hantering av uppskjuten vård och covid-19-relaterad vård	1:6		4 000	4 000	
Stärkt cancersjukvård	1:6		100	100	100
Stärkning av förlossningsvården, kvinnors hälsa och neonatalvården	1:6		500	500	

Utgiftsområde	Anslag	2020	2021	2022	2023
Minskning av medel till standardiserade vårdförlopp	1:6		-200	-200	-200
Kostnader för uppbyggnad av beredskapslager på grund av covid-19	1:6	160	122		
Tillskott God och nära vård	1:6		300	300	
Stärkt ambulansvård	1:6		100	100	100
Utökad testning med anledning av covid-19 ⁴	1:6	5 800			
Fortsatta resurser för testning och smittspårning	1:6		2 000		
Ersättning till vissa sammanboende anhöriga till riskgrupper ⁵	1:6	70			
Tillfälligt stöd till ambulansflyg ⁵	1:6	75			
Ökade resurser till statsbidraget för merkostnader på grund av covid-19 ³	1:6	2 000			
Ökade resurser till statsbidraget för merkostnader på grund av covid-19	1:6	5 000			
Krisstöd, traumastöd m.m. på grund av covid-19 för personal inom hälso- och sjukvård	1:6	350			
Återhämtningsbonus i vård och äldreomsorg	1:6, 4:5		300	1 000	1 000
Bekämpa psykisk ohälsa och stärkt psykiatri	1:8		1 178	1 178	
Folkhälsomyndigheten: Fortsatt arbete på grund av covid-19	2:1		50		
Ökning av schablon för personlig assistans	4:4		472	472	472
Omsorgslyftet ³	4:5	462	1 694		
Omsorgslyftet	4:5		1 700	510	210
Äldreomsorgssatsning	4:5		4 000	4 000	4 000
Traumastöd på grund av covid-19 för personal inom äldreomsorg och kommunal hälso- och sjukvård	4:5	150			
Tillskott Statens institutionsstyrelse	4:6		110	100	100
Subvention - familjehem	4:7		250	250	200
Ökad jobbstimulans inom ekonomiskt bistånd	4:7			100	100
Forsknings- och innovationspropositionen	6:2		105	130	180
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning		24 019	4 960	-862	600
Slopat karensavdrag ³	1:1	3 206	635		
Slopat karensavdrag ⁶	1:1	950			
Sjukpenning till följd av inställd vård	1:1	200	110		
Stöd till egenföretagare vid sjukdom ³	1:1	250			
Stöd till egenföretagare vid sjukdom ⁶	1:1	50	33		
Ersättning till riskgrupper ⁵	1:1	5 910			
Pensionsgruppens överenskommelse: justerade åldersgränser	1:1, 1:2, 1:3, 1:4				1 475

Utgiftsområde	Anslag	2020	2021	2022	2023
Arbetsplatsinriktat rehabiliteringsstöd	1:6		-68	-68	-68
Riktat statsbidrag för att sjukskrivningsprocessen upphör	1:6			-944	-944
Tillfälligt utökad ersättning för sjuklönekostnader ³	1:7	9 000			
Tillfälligt utökad ersättning för sjuklönekostnader ⁶	1:7	2 500	3 750		
Slopat läkarintyg ³	1:7	1 100			
Slopat läkarintyg ⁶	1:7	400			
Försäkringskassans administrationskostnader för ersättning till riskgrupper ⁵	2:1	283			
Tillskott till Försäkringskassan	2:1	150	350	210	190
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom		34	2 217	6 184	5 394
Pensionsgruppens överenskommelse: justerade åldersgränser	1:1, 1:2, 1:3, 1:4, 2:1	8	18	30	-431
Införande av inkomstpensionstillägg	1:5, 2:1	26	2 165	6 189	5 860
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn		1 131	91	188	191
Höjt underhållsstöd	1:3		100	200	200
Bostadsbidrag: Fler berättigade än beräknat ⁸	1:8	531			
Bostadsbidrag: Tillfälligt tilläggsbidrag till barnfamiljer ³	1:8	560			
13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering			947	706	799
Stärkt samhällsinformation för asylsökande	1:1		60		
Effekt av tillskott till Migrationsdomstolarna	1:2		222	331	428
Bidrag till kommuner med högt flyktningmottagande	1:2		200		
Kompetensutveckling mot hedersbrott	3:1		180	80	80
Sociala insatser i socioekonomiskt utsatta områden	4:1		250	250	250
14 Arbetsmarknad och arbetsliv		5 864	9 155	7 710	3 140
Intensivår för nyanlända	1:1		100	100	100
Utvecklingstid	1:1		-90	-150	-150
Likvärdig service i hela landet	1:1		250	250	250
Ökat antal arbetslösa	1:1		740	300	50
Höjt tak a-kassa dag 101- ³	1:2	1 120			
Fortsatt höjt tak a-kassa dag 1-100	1:2		2 346	1 856	
Fortsatt höjt tak a-kassa dag 101-	1:2		2 441	2 057	
Fortsatt höjt grundbelopp	1:2		897	855	
Fortsatt lättnad i arbetsvillkoret	1:2		96	170	99
Ökad arbetslöshet ⁸	1:2	3 894			
Extratjänster och introduktionsjobb	1:2, 1:3		500	100	
Upphandlade matchningstjänster	1:2, 1:3		1 000	1 500	2 500

Utgiftsområde	Anslag	2020	2021	2022	2023
Pensionsgruppens överenskommelse: justerade åldersgränser	1:2, 1:3, 1:13				138
Arbetsmarknadsutbildning	1:3		772	500	200
Dämpad ökning av medel till programanslaget	1:3		-434	-1 100	-1 100
Effekt av tillskott till migrationsdomstolarna	1:3, 1:14		21	78	124
Omfördelning inom anslaget över tid	1:6		108	148	-105
Medel från React EU till Socialfonden	1:6		434	1 100	1 100
Lönegarantiersättning ⁸	1:12	850			
Lån till körkort till utgiftsområde 22 Kommunikationer	1:14		-151	-151	-151
15 Studiestöd		266	1 214	1 367	557
Bättre studiestöd högre upp i åldrarna	1:2, 1:3			57	57
Generell utbyggnad av universitet, högskolor och yrkeshögskolan	1:2, 1:3		157	313	309
Kompletterande pedagogisk utbildning	1:2, 1:3		25	37	70
Fler studenter i högskolan	1:2, 1:3, 1:4		227	227	87
Regionalt yrkesvux, studiemedel	1:2, 1:3, 1:4		444	576	
Studiemedel för livslångt lärande ³	1:2, 1:3, 1:4	50	99		
Ändrat arbetslöshetskrav för studiestartsstödet ³	1:7	142			
Ändrat arbetslöshetskrav för studiestartsstödet	1:7		142		
16 Utbildning och universitetsforskning		391	6 102	5 123	3 437
Professionsprogram för lärare	1:1, 1:10		42	102	181
Satsning på skola och förskola	1:5, 1:10		1 525	520	505
Neddragning av medel till lärarassistenter	1:5		-500	-500	-500
Utökad satsning på regionalt yrkesvux ³	1:17	54	183		
Utökad satsning på regionalt yrkesvux	1:17		1 013	1 313	
Utökade resurser till yrkeshögskolan	1:19		172	480	475
Forsknings- och innovationspropositionen	flera		2 392	2 109	2 245
Satsning på livslångt lärande ³	flera	130			
Satsning på livslångt lärande	flera		256		
Fler studenter i högskolan ³	flera	112	225	225	225
Fler studenter i högskolan	flera		512	512	166
Satsning på behörighetsgivande utbildning (basår)	flera			137	
Fler studenter på kompletterande pedagogisk utbildning	flera		47	70	70
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid		3 358	2 105	689	533

Utgiftsområde	Anslag	2020	2021	2022	2023
Genomförande av läsdelegationens förslag	1:1, 1:2, 3:1		55	75	75
Förstärkning kulturskolan	1:2		100	100	100
Stärkta bibliotek	1:2		150	75	75
Stöd till kulturen ⁶	1:2	1 500			
Stöd till kulturen	1:2		1 000		
Satsning på kulturskaparnas villkor	1:2, 2:2, 4:4, 5:2		80	80	80
Bidrag till regional kulturverksamhet ⁵	1:6	150			
Bidrag till regional kulturverksamhet	1:6		300	150	150
Bidrag till vissa scenkonstinstitutioner ²	2:1	82			
Ökat förvärv av konst	4:2, 8:1		50		
Centrala museer: Myndigheter ²	8:1	126			
Centrala museer: Stiftelser ²	8:2	79			
Stöd till barn- och ungdomsorganisationer ⁶	12:2	50	50	50	
Stöd till idrott ⁶	13:1	1 000			
Förstärkning av allmänna samlingslokaler ⁶	13:2	75	70	20	20
Insatser för den ideella sektorn ³	13:5	100			
Förstärkning av folkhögskolorna ³	14:1	50	100	50	
Förstärkning av studieförbunden	14:1		50	50	
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik		6	999	3 526	2 901
Energieffektivisering och renovering av flerbostadshus samt utomhusmiljöer	1:7		900	2 400	1 000
Förstärkning av investeringsstödet för bostäder	1:8			1 100	1 900
19 Regional utveckling			491	1 215	1 014
Medfinansiering till fonden för rättvis omställning	1:1		150	510	510
Omfördelning av medel inom programperiod	1:3		157	521	319
Medel från React EU till Regionalfonden	1:3		219	219	220
20 Allmän miljö- och naturvård		400	3 221	2 637	1 111
Upprätthållande av Naturvårdsverkets förvaltningsanslag	1:1		85	85	55
Stärkt miljöövervakning	1:2		50	50	50
Återvätning av våtmarker	1:3		350	325	100
Bekämpning av invasiva främmande arter	1:3		50	25	
Naturvård genom åtgärder för värdefull natur	1:3		400	400	
Förstärkta insatser för sanering	1:4		350	200	
Förstärkning av Klimatbonus	1:8	400	490	490	490
Cirkulär ekonomi: Avancerad rening	1:11		75	75	
Rent hav och vatten: vattenmiljö och invasiva arter	1:11		105	100	

Utgiftsområde	Anslag	2020	2021	2022	2023
Skydd av värdefull natur	1:14		600	250	
Förstärkning och förlängning av klimatklivet	1:16		100	100	
Breddning av industriklivet	1:19		150	100	
Satsning på negativa utsläpp, bio-CCS (avskiljning och lagring av koldioxid med biogent ursprung)	1:19			50	200
Ras- och skredsäkring längs Göta älv	1:20		100	100	
Forsknings- och innovationspropositionen	2:2		140	190	200
21 Energi		38	2 009	1 175	116
Energiforskning: Fossilfritt flyg 2045	1:4		50	50	
Minskning av anslaget till energiforskning	1:4		-60	-60	-60
Laddinfrastruktur och vätgas för tunga fordon	1:5		500	550	
Teknisk omläggning av solcellstödet	1:7		1 100	477	
Förlängning och nedtrappning av solcellstöd	1:7		260		
Energi- och klimatrådgivning	1:10		120	120	120
22 Kommunikationer		6 100	5 599	2 836	2 295
Civilt försvar 2021–2025:					
Transporter	1:1		80	130	230
Stadsmiljöavtal	1:1		300	250	
Ökad och säker cykling	1:1		25	75	
Förvaltningsgemensam digital infrastruktur	1:1, 1:12, 2:6, 2:7		45	63	58
Tillskott för väg- och järnvägsunderhåll ³	1:2	1 020			
Utökning av väg- och järnvägsunderhåll	1:2		1 000	1 000	1 000
Miljökompensation järnväg ⁵	1:2	200			
Miljökompensation järnväg	1:2		400	400	400
Kompensation för inbetalning av elskatt järnväg ⁶	1:2	579			
Stöd till regionala flygplatser ⁵	1:6	100			
Utökad satsning på nattåg till utlandet	1:16		-45	-5	95
Bidrag för upprätthållande av kollektivtrafik ³	1:18	3 000			
Bidrag för upprätthållande av kollektivtrafik	1:18		2 000		
Lån till körkort	1:19		151	151	151
Tillskott till Luftfartsverket ⁵	1:20	900			
Tillskott till Sjöfartsverket ⁵	1:21	300			
Civilt försvar 2021–2025:					
Elektroniska kommunikationer och post	2:1, 2:5		80	110	125
Bredbandsutbyggnad	2:5		1 400	500	100
Flytt av verksamhet från UO2 till UO22	2:6		145	145	145

Utgiftsområde	Anslag	2020	2021	2022	2023
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel		902	4 769	4 882	611
Gröna naturnära jobb inklusive naturvårdande skötsel	1:1, 1:2		126	77	
Insatser för att övervaka, förebygga och bekämpa skogsskador	1:1, 1:23		60	60	60
Civilt försvar 2021–2025: Livsmedel och dricksvatten	1:3, 1:8, 1:14, 1:27		70	80	100
Tillskott till Jordbruksverket	1:8		50	40	25
Direktstöd från den gemensamma jordbrukspolitiken	1:10		948	1 008	
Justering i svensk finansieringsandel till följd av växelkursförändringar	1:17		-550		
Utveckling av företagsklimat i gles- och landsbygdskommuner	1:17		70		
Svensk medfinansiering, gemensamma jordbrukspolitiken, för övergångsåren 2021–2022	1:17		2 106	2 246	
Stöd till utbyggnad av bredband ³	1:17	203			
Ökning av EU-finansiering 2014–2020 i landsbygdsprogrammet	1:18	690	245		
EU-stöd inom landsbygdsprogrammet för övergångsperioden	1:18		944	952	
Produktionsstöd till biogas	1:19		200		
Tillskott till Sveriges lantbruksuniversitet	1:23		70		
Forsknings- och innovationspropositionen	1:24		117	135	160
EU-medel för Havs- och fiskerifonden 2021–2027	1:29		120	120	120
24 Näringsliv		133 805	6 419	1 099	645
Riktat stöd till forskning, utveckling och marknadsintroduktion	1:2		50	50	
Forsknings- och innovationspropositionen	1:2, 1:3		640	580	484
Modernisering av Research Institutes of Sweden testbäddar	1:3		200	150	
Tillskott till Tillväxtverket ²	1:4	160			
Kompetensutvecklingsinsatser vid korttidsarbete	1:4, 1:22	4	89	17	17
Omställning och utveckling för en hållbar besöksnäring	1:4, 1:5, 1:7		100		
Möjliggörande av deltagande i Important Projects of Common European Interest	1:5		200	200	70
Upprustning av Göta kanal	1:15		80		
Kapitaltillskott Almi ³	1:17	400			
Kapitaltillskott SAS, Swedavia och Lernia ⁵	1:17	8 300			
Kapitaltillskott Green Cargo	1:17		1 400		
Ökad prognos samt utvidgning av korttidsarbete ²	1:22	75 430			
Omsättningsbaserat stöd till enskilda näringsidkare ⁶	1:23	3 500	1 500		

Utgiftsområde	Anslag	2020	2021	2022	2023
Omställningsstöd ⁴	1:24	39 000			
Förlängning omställningsstöd ⁶	1:24	7 000	2 000		
25 Allmänna bidrag till kommuner		7 062	12 423	7 172	-631
Obligatoriskt återfallsförebyggande arbete	1:1		30	60	60
Pensionsgruppens överenskommelse: justerade åldersgränser	1:1				-2 560
Ökning av det generella statsbidraget	1:1		10 000	5 000	
Kompensation för sänkt skatt för personer över 65 år	1:1		2 230	2 230	2 230
Kompensation ökade möjligheter till avsättning i periodiseringsfond	1:1, 1:5	1 000	-167	-167	-167
Utjämningsbidrag för LSS-kostnader ⁸	1:2	62	83	83	83
Inrättande av tillfälligt stöd till enskilda kommuner och regioner	1:4		250	250	250
Stöd till kommunsektorn för att stärka välfärden ⁴	1:5	6 000			
27 Avgiften till Europeiska unionen		2 684			
Ökad EU-avgift för 2020 ⁸	1:1	2 684			
Summa anslagsförändringar		203 596	85 504	65 115	42 540
varav anslagsökningar		203 671	91 461	72 811	53 898
varav anslagsminskningar		-76	-5 957	-7 696	-11 358
Skillnad mellan anslagseffekt och utgiftseffekt⁹		83 910			
Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget					-1 807
Pensionsgruppens överenskommelse: justerade åldersgränser					-1 807
Summa ökning av takbegränsade utgifter		119 686	85 504	65 115	40 732
Anslagsförändringar som motiverar teknisk justering av utgiftstaket		1 000	2 000	1 746	-1 068
Ökning av takbegränsade utgifter exkl. utgiftsförändringar som motiverar teknisk justering av utgiftstaket¹⁰		118 686	83 504	63 369	41 800

Anm.: Endast större anslagsförändringar redovisas separat inom varje utgiftsområde.

¹ Utöver föreslagna och aviserade reformer i denna proposition och HÅB inkluderar tabellen även de beslut som följer av propositioner som framgår av fotnot 2–7 nedan.

² Propositionen Extra ändringsbudget för 2020 – Fler kraftfulla åtgärder med anledning av coronaviruset (prop. 2019/20:166, bet. 2019/20:FiU59, rskr. 2019/20:276–279).

³ Propositionen Extra ändringsbudget för 2020 – Stöd till hälso- och sjukvården, utbildningsinsatser och andra åtgärder med anledning av coronaviruset (prop. 2019/20:167, bet. 2019/20:FiU60, rskr. 2019/20:293–299).

⁴ Propositionen Extra ändringsbudget för 2020 – Förstärkt stöd till välfärd och företag, insatser mot smittspridning och andra åtgärder med anledning av coronaviruset (prop. 2019/20:181, bet. 2019/20:FiU61, rskr. 2019/20:351–353).

⁵ Propositionen Extra ändringsbudget för 2020 – Ersättning till riskgrupper, kapitalinsatser i statligt ägda företag och andra åtgärder med anledning av coronaviruset (prop. 2019/20:187, bet. 2019/20:FiU62, rskr. 2019/20:361–366).

⁶ Propositionen Extra ändringsbudget för 2020 – Förlängda och förstärkta stöd och ersättningar med anledning av coronaviruset (prop. 2020/21:4).

⁷ Propositionen Särskild beräkning av tandvårdsersättning (prop. 2019/20:184, bet. 2019/20:SoU26, rskr. 2019/20:370).

⁸ Förslag i propositionen Höständringsbudget för 2020 (prop. 2020/21:2) som främst avser regelstyrda transfereringsanslag till följd av ändrade volymer eller makroekonomiska förutsättningar utan att någon ny reform föreslås uppgår till sammanlagt 9 967 miljoner kronor.

⁹ Justering för bedömt faktiskt utnyttjande av åtgärderna stöd vid korttidsarbete och omställningsstöd inom utg.omr. 24 Näringsliv (se vidare tabell 1.2 och avsnitt 7.3).

¹⁰ Motsvarar de utgifter som till följd av reformer minskar budgeteringsmarginalen.

Generell besparing i statsförvaltningen

I samband med spridningen av sjukdomen covid-19 har många myndigheter förändrat sina arbetsätt bl.a. genom att i högre utsträckning än tidigare arbeta på distans och genomföra fler möten digitalt. En del av dessa arbetsätt förväntas myndigheterna kunna fortsätta med. Regeringen föreslår mot denna bakgrund en besparing på anslagen för förvaltningskostnader för 197 myndigheter motsvarande ca 15 procent av myndigheternas historiska resekostnader. Försvarsmakten kompenseras med ett tillskott motsvarande neddragningen för att bibehålla nivån på tidigare överenskomna anslagsökningar till det militära försvaret. Den totala besparingen beräknas bli 507,4 miljoner kronor per år fr.o.m. 2021. Besparingen på respektive myndighets anslag redovisas i utgiftsområdesavsnitten.

Reviderad pris- och löneomräkning

Mot bakgrund av nya prognoser för den makroekonomiska utvecklingen har de beräknade utgifterna till följd av pris- och löneomräkning av anslag för förvaltnings- och investeringsändamål reviderats. I denna proposition bedöms utgifterna till följd av pris- och löneomräkning 2022 och 2023 bli lägre än i beräkningen i 2020 års ekonomiska vårproposition (se tabell 7.14).

Makroekonomiska förändringar

Den nya makroekonomiska bedömningen, som redovisas i avsnitt 4, beräknas sammantaget medföra högre utgifter i jämförelse med 2020 års ekonomiska vårproposition för år 2021, men lägre utgifter för 2022 och 2023 (se tabell 7.14 och tabell 7.15).

BNI har reviderats ned samtliga år jämfört med bedömningen i vårpropositionen, vilket medför lägre utgifter inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd.

Utgifterna inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn har reviderats ned 2022–2023 jämfört med vårpropositionen. Nya prognoser för timlön och prisbasbelopp beräknas bidra till lägre utgifter för föräldraförsäkring.

Utgifterna inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv har framför allt reviderats upp 2021 till följd av en högre arbetslöshet. År 2022 bidrar en lägre arbetslöshet till att utgifterna revideras ned. Därutöver bedöms att en större andel av de arbetslösa har rätt till arbetslöshetsersättning 2021 och 2022, vilket beror på att sammansättningen av de arbetslösa väntas vara annorlunda nu jämfört med före pandemin. Att sammansättningen av de arbetslösa bedöms bli annorlunda påverkar även den genomsnittliga ersättningen i arbetslöshetsersättningen, som har reviderats upp och därmed medför ökade utgifter inom utgiftsområdet.

Utgifterna inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel har reviderats ned 2021 och 2022 med anledning av att den svenska kronan har förstärkts gentemot euron, vilket påverkar EU-stöd till jordbruket.

Prognosen för inkomstindex har reviderats upp för 2021 och ned för 2022 och 2023 i jämförelse med vårpropositionen, vilket ger högre utgifter för ålderspensionssystemet vid sidan om statens budget för 2021 och lägre utgifter för 2022 och 2023.

Volymförändringar

De beräknade utgifterna 2021–2023 har också förändrats till följd av nya prognoser för antalet personer som får ersättning från de regelstyrda transfereringssystemen. Sammantaget innebär det högre utgifter 2021 och lägre utgifter 2022 och 2023 (se tabell 7.14, tabell 7.15 och tabell 7.17).

En nedrevidering av utgifterna 2021–2023 sker inom utgiftsområdena 8 Migration och 13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering. Antal personer som väntas söka asyl i Sverige har reviderats ned 2021 jämfört med bedömningen i 2020 års ekonomiska vårproposition med anledning av pandemin. Antalet kommunmottagna har därmed också reviderats ned under kommande period, vilket tillsammans med det lägre antalet asylsökande leder till nedreviderade volymrelaterade utgifter inom båda utgiftsområdena 2021–2023, jämfört med 2020 års ekonomiska vårproposition.

De volymrelaterade utgifterna inom utgiftsområde 15 Studiestöd har reviderats upp. Erfarenhet från tidigare lågkonjunkturer visar att efterfrågan på utbildning ökar, vilket antagningsstatistiken från Universitets- och högskolerådet redan visar. Fler personer antas söka studiestöd och studiehjälp vilket medför högre utgifter.

Inom utgiftsområde 24 Näringsliv har volymrelaterade utgifter reviderats upp för 2021. Antagandet att lågkonjunkturen förväntas bli mer långdragen leder till att antalet personer som omfattas av stöd vid korttidsarbete ökar under perioden.

Tabell 7.17 Volymrelaterade utgifter inom olika transfereringssystem 2021–2023

Förändringar jämfört med 2020 års ekonomiska vårproposition

Utgiftsområde och volymmätt	2021	2022	2023
8 Asylsökande, genomsnittligt antal inskrivna per dygn	-10 698	-10 616	-6 262
13 Genomsnittligt antal nyanlända som kommunerna får schablonersättning för	-5 526	-3 270	-1 683
15 Antal personer med studiemedel	79 700	72 600	26 300

Anm.: Volymuppgifter om antal personer avser årsgenomsnitt och är avrundade. Endast ett urval volymer med större förändringar mot den beslutade budgeten för 2020 redovisas i tabellen. Se tabell 7.11 för könsuppdelade utfall.

Källa: Egna beräkningar.

Tekniska justeringar

Vissa av de förslag som regeringen lämnar i denna proposition motiverar tekniska justeringar av utgiftstakets nivå (se tabell 7.14). Den enskilt största tekniska justeringen beror på att statsbidragen till kommunerna föreslås höjas för att kompensera för att skatteintäkterna till kommunerna blir lägre till följd av den föreslagna skattesänkningen för personer över 65 år. I enlighet med praxis avrundas de årsvisa tekniska justeringarna till hela miljarder kronor och uppgår till mellan -1 och 2 miljarder kronor per år 2020–2023 (se avsnitt 5.2).

Minskning av anslagsbehållningar

Anslagsbehållningarna utgörs av skillnaden mellan anvisade medel och förbrukningen av anslagsmedel. Beräkningsposten Minskning av anslagsbehållningar beskrivs närmare i avsnitt 7.1. Posten Minskning av anslagsbehållningar är negativt definierad, dvs. ett negativt värde innebär att anslagsbehållningarna ökar. Den nya beräkningen medför att anslagsbehållningarna ökar mer 2021 och blir mindre 2022 och 2023 jämfört med 2020 års ekonomiska vårproposition (se tabell 7.14). Förändringarna är bl.a. hänförliga till utgiftsområdena 15 Studiestöd och 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg. För 2021 förklaras förändringen till stor del av en generell nedjustering av utgiftsprognosen i syfte att beakta systematisk överskattning i utgiftsprognoserna.

Övriga utgiftsförändringar

Utgiftsprognoserna kan revideras till följd av justeringar som motiveras av ny information som inte avser makroekonomiska förutsättningar eller volymer, t.ex. nya prognosmetoder, korrigeringar av tidigare gjorda fel och regeländringar utom regeringens direkta kontroll, så som ändringar i EU-rättsakter.

Jämfört med 2020 års ekonomiska vårproposition revideras utgifterna ned 2021–2023 (se tabell 7.14), främst till följd av resultatet av Europeiska rådet den 17–21 juli 2020 om EU:s långtidsbudget för 2021–2027. Förhandlingarna resulterade bl.a. i att Sverige kommer att få en rabatt på EU-avgiften som uppgår till ca 9 miljarder kronor per år fr.o.m. 2021. EU-avgiften har därför bl.a. reviderats ned med motsvarande belopp 2021–2023.

7.5 Uppföljning av utgifterna i statens budget och takbegränsade utgifter 2020

Utgiftsramarna för 2020 följer dels av statens budget för 2020, dels av de ramar som beslutades av riksdagen efter förslag i propositionen Vårändringsbudget för 2020 och de tidigare propositioner om ändringar i statens budget som lämnats under året. Därutöver beaktas förslagen i propositionen Höständringsbudget för 2020. I tabell 7.18 redovisas den ursprungligt beslutade budgeten, de ändringar som därefter beslutats och föreslagits, samt den nu aktuella utgiftsprognosen.

I statens ursprungliga budget för 2020 uppgick utgifterna till 1 055 miljarder kronor. Med anledning av spridningen av covid-19 har extraordinära åtgärder vidtagits eller föreslagits för innevarande år i form av ändringar av statens budget för 2020. Ändringarna medför avsevärda utgiftsökningar och har föranlett en höjning av utgiftstaket för innevarande år. Utgifterna för 2020 beräknas i denna proposition till 1 236 miljarder kronor. Statens utgifter 2020 överstiger därmed de beräknade utgifterna i statens ursprungliga budget för 2020 med 181 miljarder kronor. Utgifterna för 2020 understiger dock totalt anvisade medel för 2020 med 117 miljarder kronor.

Tabell 7.18 Utgifter 2020

Miljarder kronor

Utgiftsområde	Urspr. budget ¹	Ändringsbudget ^{2,3} (VÄB)	Förslag till ändringsbudget (HÄB) ^{2,4}	Totalt anvisat ⁵	Prognos	Differens prognos urspr. budget	Differens prognos totalt anvisat
1 Rikets styrelse	15,1	0,2	0,8	16,1	16,0	0,8	-0,1
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	17,4		0,0	17,4	17,2	-0,2	-0,2
3 Skatt, tull och exekution	12,1	0,0	0,2	12,3	12,1	0,0	-0,2
4 Rättsväsendet	51,7	1,0	0,5	53,3	53,3	1,6	0,1
5 Internationell samverkan	2,0	0,0	0,1	2,1	2,1	0,1	0,0
6 Försvar och samhällets krisberedskap	64,8	0,1	0,0	64,9	63,6	-1,2	-1,4
7 Internationellt bistånd	46,0		0,7	46,7	46,7	0,7	-0,1
8 Migration	11,4	0,2		11,6	10,5	-0,9	-1,1
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	84,2	5,0	14,3	103,5	101,3	17,1	-2,2
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	95,7	8,8	24,0	128,5	127,7	32,0	-0,8
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	36,5	0,0	0,0	36,6	36,6	0,1	0,0
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	101,4	1,7	1,1	104,3	102,3	0,9	-2,0
13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering	10,1	0,1		10,1	9,1	-1,0	-1,1

14 Arbetsmarknad och arbetsliv	77,2	15,7	5,9	98,8	92,6	15,4	-6,2
15 Studiestöd	25,5	1,3	0,3	27,1	25,8	0,3	-1,3
16 Utbildning och universitetsforskning	83,3	1,1	0,4	84,8	82,9	-0,4	-1,9
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	16,1	1,1	3,4	20,5	20,4	4,3	-0,1
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	3,7	0,0	0,0	3,7	3,9	0,2	0,2
19 Regional utveckling ⁴	3,7			3,7	3,3	-0,4	-0,4
20 Allmän miljö- och naturvård	12,6	0,0	0,4	13,0	12,2	-0,4	-0,8
21 Energi	3,5		0,0	3,5	3,3	-0,2	-0,2
22 Kommunikationer	61,3	1,0	6,1	68,3	68,0	6,7	-0,3
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	19,8	0,5	0,9	21,2	20,8	1,0	-0,4
24 Näringsliv	7,3	27,8	133,8	168,9	81,8	74,5	-87,1
25 Allmänna bidrag till kommuner	128,4	22,5	7,1	158,0	157,9	29,5	-0,1
26 Statsskuldräntor m.m.	29,7			29,7	20,1	-9,5	-9,5
27 Avgiften till Europeiska unionen	42,0		2,7	44,7	44,7	2,7	0,0
Summa utgiftsområden	1 062,4	88,2	202,8	1 353,3			
Minskning av anslagsbehållningar	-7,3						
Summa utgifter	1 055,1				1 236,1	180,9	-117,2
Summa utgifter exkl. statsskuldräntor	1 025,5				1 215,9	190,4	-107,7
Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget	326,0				329,3	3,3	
Takbegränsade utgifter	1 351,6				1 545,3	193,7	
Budgeteringsmarginal	40,4				197,7	157,3	
Utgiftstak för staten	1 392	350			1 743		

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Enligt finansutskottets sammanställning (bet. 2019/20:FiU10).

² Där 0,0 anges har ändringsbudget beslutats eller förslag till ändringsbudget lämnats, men beloppet för utgiftsområdet uppgår till totalt mindre än 50 miljoner kronor.

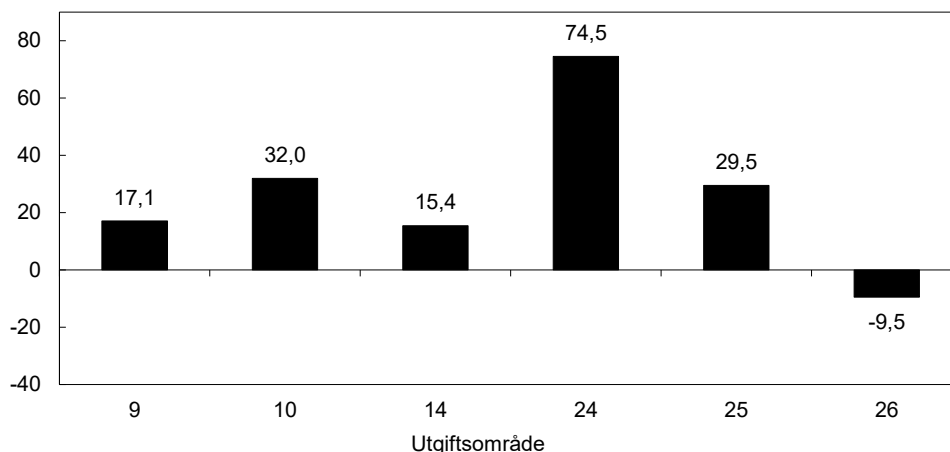
³ Inklusive VÄB20, Extra ändringsbudget för 2020 - Åtgärder med anledning av coronaviruset (prop. 2019/20:132, bet. 2019/20:FiU51, rskr. 2019/20:199–202), Extra ändringsbudget för 2020 – Ytterligare åtgärder med anledning av coronaviruset (prop. 2019/20:146, bet. 2019/20:FiU56, rskr. 2019/20:207–212) samt riksdagens ändring av statens budget för 2020 (bet 2019/20:FiU49, rskr. 2019/20:163–166).

⁴ Inklusive Extra ändringsbudget för 2020 – Fler kraftfulla åtgärder med anledning av coronaviruset (prop. 2019/20:166, bet. 2019/20:FiU59, rskr. 2019/20:276–279), Extra ändringsbudget för 2020 – Stöd till hälso- och sjukvården, utbildningsinsatser och andra åtgärder med anledning av coronaviruset (prop. 2019/20:167, bet. 2019/20:FiU60, rskr. 2019/20:293–299), Extra ändringsbudget för 2020 – Förstärkt stöd till välfärd och företag, insatser mot smittspridning och andra åtgärder med anledning av coronaviruset (prop. 2019/20:181, bet. 2019/20:FiU61, rskr. 2019/20:351–353), Extra ändringsbudget för 2020 – Ersättning till riskgrupper, kapitalinsatser i statligt ägda företag och andra åtgärder med anledning av coronaviruset (prop. 2019/20:187, bet. 2019/20:FiU62, rskr. 2019/20:361–366), Särskild beräkning av tandvård ersättning med anledning av sjukdomen covid-19 (prop. 2019/20:184, bet. 2019/20:SoU26, rskr. 2019/20:370), Extra ändringsbudget för 2020 – Förlängda och förstärkta stöd och ersättningar med anledning av coronaviruset (prop. 2020/21:4) samt HÄB20.

⁵ Inklusive ändringsbudgetar enligt fotnot 3 och 4.

Diagram 7.1 Skillnad mellan utgiftsprognos för 2020 och ursprungligt anvisade medel för vissa utgiftsområden

Miljarder kronor

Anm.: Ursprungligt anvisade medel enligt finansutskottets sammanställning (bet. 2019/20:FIU10).

Nedan redogörs för de utgiftsområden som redovisas i diagram 7.1, under vilka de största sammantagna avvikelserna finns mellan utgiftsprognosen för 2020 och ursprungligt anvisade medel i budgeten för 2020.

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Upprevideringen i förhållande till ursprungligt anvisade medel beror främst på åtgärder med anledning av spridningen av covid-19, i första hand höjningar av anslaget 1:6 *Bidrag till folkhälsa och sjukvård*. Höjningarna har till största del syftat till att utöka statsbidragen till regioner och kommuner för merkostnader på grund av covid-19, bl.a. i form av det tillskott som föreslås i denna proposition. Därutöver har anslaget bl.a. höjts i syfte att bidra till utbyggd kapacitet för testning och smittspårning och för riktade tillskott till regioner och kommuner i syfte att stärka vård och omsorg.

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

Upprevideringen i förhållande till ursprungligt anvisade medel förklaras i huvudsak av åtgärder i form av regeländringar som vidtagits mot bakgrund av det nya coronaviruset. Arbetsgivares tillfälligt ökade rätt till ersättning för sjuklönekostnader har medfört en höjning av anslaget 1:7 *Ersättning för höga sjuklönekostnader* och är den av regeländringarna inom utgiftsområdet som påverkar statens utgifter mest. Ett tillfälligt särskilt stöd till riskgrupper och den tillfälliga ersättningen för den enskildes karensavdrag har inneburit att anslaget 1:1 *Sjuk- och rehabiliteringspenning* höjts, vilket förklarar upprevideringen jämfört med ursprungligen anvisade medel. På grund av osäkerhet när det gäller spridningen av covid-19 lämnar regeringen i denna proposition förslag som möjliggör att arbetsgivares tillfälligt ökade rätt till ersättning för sjuklönekostnader och den tillfälliga ersättningen för den enskildes karensavdrag förlängs.

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Upprevideringen i förhållande till ursprungligt anvisade medel i statens budget är främst hänförlig till anslaget 1:2 *Arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd*, som höjts till följd av att arbetslösheten stigit och att antalet ersättningstagare därmed blivit fler. I budgetpropositionen för 2020 beräknades arbetslösheten uppgå till 6,4 procent 2020

och antalet arbetslösa beräknades till 353 000. I denna proposition beräknas arbetslösheten för 2020 till 9,0 procent och antalet arbetslösa beräknas uppgå till 494 000.

Anslaget har även höjts med anledning av att taket för den inkomstrelaterade ersättningen inom arbetslöshetsförsäkringen tillfälligt har höjts.

Utgiftsområde 24 Näringsliv

Upprevideringen i förhållande till ursprungligt anvisade medel i statens budget förklaras till största del av att åtgärder vidtagits i form av stöd till företag i syfte att begränsa de negativa ekonomiska effekterna av det nya coronaviruset. Företagsstöden har bl.a. medfört höjningar av anslaget 1:22 *Stöd vid korttidsarbete*, även om utgifterna för stöd vid korttidsarbete revideras ned i denna proposition, då utfall indikerar att de medel som anvisats i propositioner om ändringar i statens budget inte kommer att förbrukas i samma utsträckning som beräknat.

Även anslaget 1:24 *Omställningsstöd* och anslaget 1:23 *Tillfälligt stöd för hyreskostnader för vissa företag* bidrar i hög grad till upprevideringen jämfört med ursprungligt anvisade medel. Utgifterna har emellertid i likhet med anslaget 1:22 *Stöd vid korttidsarbete* reviderats ned i förhållande till tidigare beräkningar.

Utgifterna inom utgiftsområde 24 Näringsliv har därutöver bl.a. reviderats till följd av att kapitaltillskott gjorts till vissa statligt ägda företag. Det har inneburit att anslaget 1:17 *Kapitalinsatser i statligt ägda bolag* har höjts. Utgifterna inom utgiftsområdet har även ökat med anledning av det omsättningsbaserade stöd till enskilda näringsidkare som föreslås i propositionen Höständringsbudget för 2020.

Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Upprevideringen i förhållande till ursprungligt aviserade medel i statens budget är hänförlig till anslaget 1:5 *Stöd till kommunsektorn för att stärka välfärden*. Höjningen av anslaget syftar till att med generella statsbidrag stärka välfärden mot bakgrund av att kommuner och regioner drabbas hårt till följd av det nya coronaviruset. Tillskottet syftar vidare till att mildra osäkerheten, bidra till stabilitet i sektorn och öka kommunernas och regionernas förutsättningar att trygga tillgången till en bra vård, skola och omsorg. Därutöver kompenserar höjningen kommunsektorn för minskade intäkter till följd av en tillfällig skattelättnad för företagare.

Utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m.

Nedrevideringen i förhållande till ursprungligt anvisade medel i statens budget är en följd av lägre beräknade utgifter för statsskuldräntor. Dessa beror i första hand på att överkurser beräknas uppstå i större utsträckning än beräknat. Överkurser uppstår då gamla obligationer emitteras på nytt till en kupongränta som är högre än marknadsräntan, vilket medför en kassamässig förskjutning av utgifterna för statsskuldräntorna. Detta ger lägre utgifter för statsskuldräntor 2020, trots att statens lånebehov reviderats upp kraftigt under året. I en kostnadsmässig redovisning, där in- och utbetalningar periodiseras över lånens löptider, är variationen över tid betydligt mindre. Även i kostnadstermer beräknas dock statsskuldräntorna sammantaget vara lägre 2020 än vad som beräknades i budgetpropositionen för 2020.

Utöver statsskuldens storlek och Riksgäldskontorets upplåningsteknik påverkas ränteutgifterna bl.a. av faktorer som svenska och utländska räntenivåer samt den svenska kronans växelkurs mot andra valutor.

7.6 Prisomräkning av vissa statliga förvaltningskostnader

7.6.1 Ärendet och dess beredning

Ekonomistyrningsverket (ESV) har i rapporten Översyn av omräkningsmetoden för övriga förvaltningskostnader i pris- och löneomräkningen gjort bedömningen att det finns skäl att se över utformningen av den beräkningsmetod som används vid prisomräkning av övriga förvaltningskostnader (Fi2018/03493/BATOT).

Inom Finansdepartementet har, med utgångspunkt i ESV:s rapport, promemorian Prisomräkning av vissa statliga förvaltningskostnader tagits fram och remitterats. Remissyttranden har inkommit från Arbetsgivarverket, Arbetsmiljöverket, Domstolsverket, ESV, Inspektionen för socialförsäkringen, Konjunkturinstitutet (KI), SCB, Skatteverket, Statskontoret, Trafikverket och Universitetskanslersämbetet (UKÄ). Remissvaren finns tillgängliga i Finansdepartementet (Fi2020/00968/BATOT).

7.6.2 En enklare och mer ändamålsenlig metod

De statliga myndigheternas förvaltningskostnader består till ungefär 60 procent av löner m.m., till 10 procent av lokalkostnader och till 30 procent av övriga förvaltningskostnader. Förvaltningsanslagen pris- och löneomräknas årligen inom ramen för de riktlinjer som riksdagen har fastställt efter förslag i budgetpropositionen för 1993/94 (prop. 1992/93:100, bet. 1992/93:FiU20, rskr. 1992/93:189). Riktlinjerna innebär bl.a. att kompensation för kostnadsökningar inom samtliga resursslager ska fastställas med utgångspunkt i den allmänna prisutvecklingen inom den konkurrensutsatta sektorn.

Omräkningen av anslagens lönedelar utgår mot denna bakgrund ifrån arbetskostnadsutvecklingen inom tillverkningsindustrin, medan lokalkostnadsdelarna prisomräknas med utgångspunkt i den allmänna hyresutvecklingen. De delar av anslagen som används för övriga förvaltningskostnader indexerar med ett särskilt mått på den allmänna prisutvecklingen för vissa varor och tjänster och beräknas av ESV. Beräkningsmetoden innebär att myndigheternas övriga förvaltningskostnader delas in i tolv varu- och tjänstekategorier (exempelvis resor, datortjänster och kursavgifter) och att prisutvecklingen för de olika kategorierna viktas samman till ett omräkningstal. Prisutvecklingen mäts med olika delindex, huvudsakligen vissa delar av konsumentprisindex (KPI) samt vissa prisindex i producent- och importled. Metoden har medfört omräkningstal som i genomsnitt varit snarlika den generella KPI-utvecklingen. I promemorian Prisomräkning av vissa statliga förvaltningskostnader konstateras att beräkningsmetoden är förhållandevis detaljerad och kan uppfattas som komplicerad och svåröverskådlig. Metodens utformning och den omständigheten att omräkningstalen för övriga förvaltningskostnader inte utgör officiell statistik gör att det går att förbättra prisomräkningens transparens, kvalitet och förutsägbarhet. Eventuella justeringar av beräkningsmetoden bör enligt promemorian i första hand vara inriktade på förenkling. I promemorian föreslås därför att övriga förvaltningskostnader ska prisomräknas med ett brett konsumentprisindex.

7.6.3 Prisomräkning med konsumentprisindex

Regeringens bedömning: Övriga förvaltningskostnader bör prisomräknas med konsumentprisindex (KPI) fr.o.m. pris- och löneomräkningen för 2022.

Promemorians bedömning överensstämmer delvis med regeringens. I promemorian görs bedömningen att övriga förvaltningskostnader bör prisomräknas med konsumentprisindex med fast ränta (KPIF).

Remissinstanserna: *Arbetsgivarverket, Domstolsverket, ESV, Inspektionen för socialförsäkring, KI, SCB* och *Skatteverket* tillstyrker eller är positiva till promemorians bedömning. *Arbetsgivarverket* anser i likhet med promemorians bedömning att dagens metod är alltför komplicerad. Myndigheten är positiv till att anslagen för övriga förvaltningskostnader omräknas med ett generellt konsumentprisindex och avråder från varianter av konsumentprisindex som innebär att svåråtkomlig information används. Med ett generellt konsumentprisindex som KPIF förbättras myndigheternas förutsättningar att prognostisera prisomräkningen, förutse förändringar och planera sin verksamhet, enligt *Arbetsgivarverket*. *ESV* bedömer att den föreslagna metoden bidrar till förenkling, ökad transparens och förutsägbarhet när det gäller hanteringen av övriga förvaltningskostnader i pris- och löneomräkningen. *KI* anser att promemorians förslag är bra. *KI* påpekar dock att förslaget behöver preciseras med avseende på vilket års utveckling som ska ligga till grund för omräkningstalet och om utvecklingen för någon särskild månad eller det samtida årets utveckling av indexet ska användas. *KI* anser slutligen att transparensen kring pris- och löneomräkningen allmänt bör förbättras och att kommunikationen med riksdagen och myndigheterna kring metoderna för pris- och löneomräkningen kan bli tydligare. *SCB* bedömer att en prisomräkning med KPIF kommer att bidra till att pris- och löneomräkningen av förvaltningsanslag blir enklare, mer ändamålsenlig och mer transparent. *SCB* anser att det är lämpligt att använda ett konsumentprisindex för prisomräkningen av övriga förvaltningskostnader. *SCB* rekommenderar dock att KPI används i stället för KPIF. *SCB* anser att användning av KPIF ska motiveras av att det finns skäl att exkludera påverkan av räntan i prisomräkningen. Valet av KPIF ska inte bero på att KPIF varierar mindre än KPI, enligt *SCB*. Myndigheten anför vidare att KPI brukar användas för prisomräknings- och kompensations syften. *Skatteverket* anser att förslaget innebär ökad tydlighet. *Trafikverket* och *UKÄ* avstår från att yttra sig. *Statskontoret* har inga synpunkter att redovisa och *Arbetsmiljöverket* har inget att erinra.

Skälen för regeringens bedömning: Genom att knyta prisomräkningen av övriga förvaltningskostnader till ett konsumentprisindex skulle beräkningsmetoden både förenklas och bli mer transparent och förutsägbar. Med ett konsumentprisindex, för vilket varukorgen kontinuerligt ses över av *SCB*, hålls beräkningsmetoden aktuell över tid. Dessa utgångspunkter talar för att använda antingen KPI eller KPIF, eftersom dessa är de mest vedertagna måtten på den allmänna prisutvecklingen. Ökningstakten i KPI respektive KPIF sammanfaller på sikt. Valet mellan dessa mått bedöms således vara ekonomiskt neutralt på längre sikt. Variationen i KPIF är lägre jämfört med KPI, där ränteförändringar påverkar prisutvecklingen via hushållens boendekostnader. Lägre variation ger bättre planeringsförutsättningar inom staten. *SCB* konstaterar samtidigt i sitt remissvar att det är KPI snarare än KPIF som brukar användas för prisomräknings- och kompensations syften. KPI är också mer välkänt och medför ett större mått av förenkling än KPIF. Mot den bakgrunden bedömer regeringen att övriga förvaltningskostnader bör prisomräknas med KPI. Indexets utveckling bör mätas som årsgenomsnitt. Pris- och löneomräkningen baseras på utfallsstatistik och sker därför med två års eftersläpning. Det innebär exempelvis att omräkningstalet för budgetåret 2022 ska baseras på KPI-utvecklingen 2020 jämfört med 2019.

7.6.4 Konsekvenser

Förslaget bedöms sammantaget bidra till att metoden för pris- och löneomräkningen av förvaltningsanslag blir enklare, mer ändamålsenlig och mer transparent.

KPI utgör det mest vedertagna och centrala måttet på den allmänna prisutvecklingen. Därmed överensstämmer valet av index med riksdagens riktlinje för pris- och löneomräkning.

Övergången till KPI innebär att prisomräkningen baseras på statistik som varaktigt kan förväntas hålla hög kvalitet. Genom att det aktuella indexet publiceras månatligen, och då detaljerad information om metod, urval m.m. för indexet finns tillgänglig, bidrar förslaget vidare till ökad transparens. Slutligen förbättras planeringsförutsättningarna för statliga myndigheter, då ett flertal prognosinstitut gör prognoser avseende KPI.

Den nuvarande prisomräkningsmetoden har en stark anknytning till KPI. Förslaget om en övergång till KPI bedöms därför inte medföra några väsentliga ekonomiska konsekvenser.

8 Statens budgetsaldo och statsskulden

I detta avsnitt redovisas och analyseras utvecklingen av statens budgetsaldo. Statens budgetsaldo är skillnaden mellan statens inkomster och utgifter. Till budgetens utgifter hör utgifter inom utgiftsområde 1–27, Riksgäldskontorets nettoutlåning och den kassamässiga korrigeringen. Utvecklingen av utgifterna inom utgiftsområde 1–25 och 27 beskrivs i avsnitt 7. Utvecklingen av inkomsterna beskrivs i avsnitt 6.

Vidare redovisas hur statsskulden utvecklas. Statsskulden påverkas av statens lånebehov, vilket motsvaras av budgetsaldot med omvänt tecken, och av Riksgäldskontorets skulddispositioner. Den konsoliderade statsskulden utgörs av statsskulden reducerad med statliga myndigheters innehav av statspapper.

Sammanfattning

- Statens budgetsaldo beräknas visa underskott 2020–2022 på 296, 67 respektive 26 miljarder kronor. De stora underskotten förklaras av lågkonjunkturen och de åtgärder som regeringen har vidtagit och föreslår ska vidtas med anledning av pandemin.
- Budgetsaldot beräknas åter bli positivt 2023 och uppgå till 49 miljarder kronor.
- Riksgäldskontorets nettoutlåning beräknas försvaga budgetsaldot 2020, 2021 och 2023, och förbättra saldot något 2022.
- Det kraftigt negativa budgetsaldot 2020 innebär att statsskulden som andel av BNP ökar med 6 procentenheter, från 21 procent av BNP 2019 till 27 procent av BNP 2020. Därefter beräknas statsskulden som andel av BNP minska årligen för att uppgå till 24 procent av BNP 2023.
- I jämförelse med den ursprungliga beslutade budgeten för 2020 är budgetsaldot nedreviderat med 343 miljarder kronor 2020. Både lägre inkomster och högre utgifter, till följd av lågkonjunkturen och de åtgärder som regeringen vidtagit med anledning av denna, har bidragit till nedrevideringen.

8.1 Statens budgetsaldo

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2021 ta upp lån enligt 5 kap. budgetlagen.

Beräkningen av Riksgäldskontorets nettoutlåning för 2021 enligt tabell 8.1 godkänns.

Beräkningen av den kassamässiga korrigeringen för 2021 enligt tabell 8.1 godkänns.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 3 kap. 3 § budgetlagen (2011:203) ska regeringens förslag till statens budget omfatta alla inkomster och utgifter samt andra betalningar som påverkar statens lånebehov. Ett budgetöverskott är detsamma som ett negativt lånebehov för staten, dvs. en amorteringsmöjlighet, och därigenom minskar normalt statsskulden. Det motsatta förhållandet gäller vid ett budgetunderskott. För att statens budgetsaldo ska överensstämma med dess lånebehov redovisas Riksgäldskontorets nettoutlåning och en kassamässig korrigeringspost på utgiftssidan av statens budget.

Tabell 8.1 Statens budgetsaldo

Miljarder kronor. Utfall 2019, prognos 2020–2023

	2019	2020	2021	2022	2023
Inkomster ¹	1055,5	969,1	1 106,0	1 114,7	1 177,6
Utgifter	-943,6	-1 265,6	-1 173,2	-1 140,9	-1 129,0
<i>varav Utgifter exkl. statsskuldräntor²</i>	<i>-990,7</i>	<i>-1 215,9</i>	<i>-1 158,0</i>	<i>-1 137,6</i>	<i>-1 108,0</i>
<i>varav Statsskuldräntor m.m.³</i>	<i>-22,2</i>	<i>-20,1</i>	<i>-0,1</i>	<i>-6,6</i>	<i>-7,1</i>
<i>varav Riksgäldskontorets nettoutlåning</i>	<i>66,9</i>	<i>-29,3</i>	<i>-14,9</i>	<i>3,5</i>	<i>-13,6</i>
<i>varav Kassamässig korrigering</i>	<i>2,4</i>	<i>-0,3</i>	<i>-0,3</i>	<i>-0,3</i>	<i>-0,3</i>
Statens budgetsaldo	111,9	-296,5	-67,2	-26,2	48,6

¹ Summan av inkomsttyperna 1000–7000.² Utgifterna inom utg.omr. 1–25 samt 27, inkl. förändring av anslagsbehållningar.³ Utgifterna inom utg.omr. 26 Statsskuldräntor m.m., inkl. förändring av anslagsbehållningar.

Källor: Ekonomistyrningsverket, Riksgäldskontoret och egna beräkningar.

Alla inkomster och utgifter samt andra betalningar som påverkar statens lånebehov utgör budgetsaldot. I avsnitt 6 behandlas den offentliga sektorns skatteintäkter och inkomster i statens budget. Från de totala skatteintäkterna avräknas EU-skatter, kommunala skatteintäkter och ålderspensionsavgifter för att beräkna statens skatteintäkter. Från statens skatteintäkter avräknas även periodiseringar, som görs för att inte alla skatter betalas in till statskassan det år de genereras, för att erhålla statens skatteinkomster som alltså är kassamässiga. Inkomsterna i statens budget, som redovisas i tabell 8.1, beräknas slutligen genom att även övriga inkomster läggs till. I avsnitt 7 behandlas, som en del av de takbegränsade utgifterna, utgiftsområdena 1–25 och 27 i statens budget. De redovisas som Utgifter exklusive statsskuldräntor i tabell 8.1. Dessa poster kompletteras med utgifterna inom utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m., Riksgäldskontorets nettoutlåning samt en post för Kassamässig korrigering för att erhålla de utgifter som påverkar statens budgetsaldo.

Budgetunderskott 2020–2022

Till följd av lågkonjunkturen och de åtgärder som har vidtagits och föreslås vidtas med anledning av spridningen av sjukdomen covid-19 beräknas statens budgetsaldo bli negativt 2020–2022 och motsvara ett lånebehov som uppgår till 296, 67 respektive 26 miljarder kronor. Åtgärderna är till största del temporära och en gradvis återhämtning i svensk ekonomi förväntas under kommande år, vilket bidrar till att underskotten beräknas vända till överskott igen 2023.

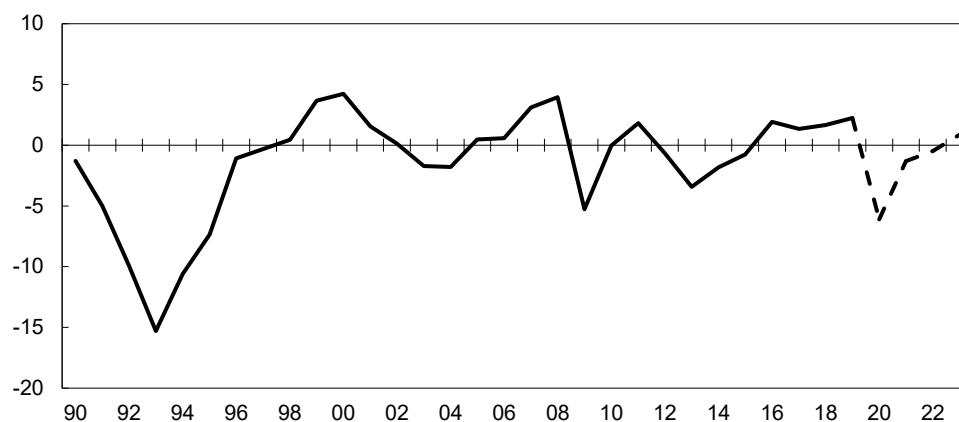
Statens budgetsaldo kan variera kraftigt mellan år (se diagram 8.1). Utöver den underliggande utgifts- och inkomstutvecklingen påverkas budgetsaldot av kassamässiga händelser som inte har någon effekt på statens finansiella sparande. Större kassamässiga händelser som påverkat budgetsaldot historiskt är bl.a. Riksbankens förstärkningar av valutareserven genom lån om 100 miljarder kronor via Riksgäldskontoret i samband med finanskrisen 2009 respektive eurokrisen 2013. Lånen hade ingen effekt på statens finansiella sparande eftersom Riksbanken kommer att betala tillbaka dessa lån. Utöver enskilda händelser som dessa finns det poster på statens budget som mer regelbundet påverkas av rent kassamässiga effekter. Hit hör bl.a. utgifterna inom utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m., där utgiftsutvecklingen till stor del påverkas av Riksgäldskontorets upplåningsteknik (se nedan).

Under 90-talskrisen uppstod stora budgetunderskott under flera år i följd. Som andel av BNP uppgick budgetunderskottet som mest till 15 procent 1993. Budgetunderskottet 2020 beräknas uppgå till 6 procent av BNP, vilket alltså är mindre än

under 90-talskrisen men mer än under finanskrisen, då lånebehovet (2009) dessutom i hög grad påverkades av Riksbankens förstärkning av valutareserven.

Diagram 8.1 Statens budgetsaldo

Procent av BNP. Utfall 1990–2019, prognos 2020–2023

Källor: Ekonomistyrningsverket och egna beräkningar.

Ett flertal faktorer påverkar statsskuldräntorna

Ränteutgifterna ingår inte i de takbegränsade utgifterna och avgörs över tid av statsskuldens storlek, inhemska och utländska räntenivåer samt den svenska kronans växelkurs. På kortare sikt kan utgifterna för statsskuldräntor variera kraftigt på grund av Riksgäldskontorets upplåningsteknik och löptiden i enskilda låneinstrument. Under 2019 uppgick utgifterna på anslaget 1:1 *Räntor på statskulden* till 22,2 miljarder kronor och 2020–2023 beräknas utgifterna variera mellan 0,0 och 20,0 miljarder kronor. År 2021 beräknas utgifterna vara 20,0 miljarder kronor lägre än 2020. Den stora skillnaden mellan 2020 och 2021 förklaras i första hand av stora utbetalningar 2020, bl.a. en stor betalning av upplupen inflationskompensation i samband med att en realobligation förfaller och att en statsobligation med hög kupongränta löper ut under 2020. Detta innebär att kupongbetalningarna på utestående obligationer 2021 sammantaget är lägre. Kursförluster är ytterligare en förklaring till att 2020 års utgifter för statsskuldräntor beräknas bli betydligt högre än motsvarande utgifter 2021. Kursförluster uppstår när Riksgäldskontoret köper tillbaka obligationer och marknadsräntan vid köptillfället understiger kupongräntan.

Under 2020–2022 bidrar överkurser vid nyemission väsentligt till lägre utgifter.

Överkurser uppkommer om marknadsräntan understiger obligationens kupongränta vid emissionstillfället.

Riksgäldskontorets nettoutlåning

Riksgäldskontorets nettoutlåning är en post på budgetens utgiftssida som vid sidan om anslagsfinansierade utgifter påverkar budgetsaldot. Riksgäldskontoret lånar ut pengar till – och ansvarar för inlåning från – myndigheter samt vissa statliga bolag och fonder. Nettoutlåningen speglar den totala nettoförändringen av all in- och utlåning under en viss period. En ökad nettoutlåning kan alltså bero på en ökad utlåning eller en minskad inlåning under perioden. Nettoutlåningen omfattar både löpande statlig verksamhet, som t.ex. utbetalning av studielån, och tillfälliga poster, som oftast beslutas med kort varsel och därför i många fall inte går att förutse. På grund av dessa tillfälliga poster varierar nettoutlåningen kraftigt från år till år.

Den enskilt största posten 2019–2023 berör Riksbanken, vars delamortering 2019 minskade nettoutlåningen avsevärt. Andra större poster som 2019–2023 ger upphov till ökad nettoutlåning är Centrala studiestödsnämndens (CSN) utlåning och Trafikverkets infrastrukturlån. Inbetalningar av resolutionsavgift och amorteringar avseende infrastrukturlån bidrar till en minskad nettoutlåning 2019–2023.

Tabell 8.2 Riksgäldskontorets nettoutlåning

Miljarder kronor

	2019	2020	2021	2022	2023
CSN	5,8	8,2	9,6	9,3	8,9
Myndigheters investeringslån	1,5	1,1	1,1	1,1	1,1
Myndigheters räntekonton	-3,8	0,0	0,0	0,0	0,0
Resolutionsavgifter	-5,9	-3,5	-3,4	-3,5	-3,6
Lån till Riksbanken	-67,3	6,7	3,3	-4,4	4,9
Infrastrukturinvesteringar (nyupplåning)	0,6	6,4	6,9	5,3	3,9
Infrastrukturinvesteringar (amortering)	-1,7	-1,8	-1,5	-1,5	-1,9
Exportkreditnämnden	-0,7	-0,2	0,0	0,0	0,0
Aktiebolaget Svensk Exportkredit	0,0	10,0	0,0	-10,0	0,0
Övriga poster	4,6	2,3	-1,1	0,3	0,3
Summa nettoutlåning	-66,9	29,3	14,9	-3,5	13,6

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan. Positiva belopp innebär att utgifterna ökar.

Källor: Ekonomistyrningsverket, Riksgäldskontoret och egna beräkningar.

Kassamässig korrigerig

För att budgetsaldot ska överensstämja med saldot mellan in- och utbetalningar på statens centralkonto i Riksbanken görs en kassamässig korrigerig. Detta behövs vid en tidsförskjutning mellan redovisning och betalning (alternativt redovisning och överföring av medel till räntekonton) samt vid transaktioner över statens centralkonto som inte har sin motsvarighet på anslag eller inkomstitlar och omvänt. Utfallet av den kassamässiga korrigerigen räknas fram som en restpost.

Den kassamässiga korrigerigen 2020 om 0,3 miljarder kronor avser inbetalningar för frekvensutrymme för mobilnät som auktionerats ut av Post- och telestyrelsen samt betalning av lokalradioavgifter 2018 som periodiseras över en period om 8 år.

8.2 Statsskulden

Lånebehovet beräknas uppgå till 296 miljarder kronor 2020, vilket medför en kraftigt ökad statsskuld. Ökningen motverkas dock av posten skulddispositioner, som påverkar statsskulden men inte är en effekt av budgetsaldot, se tabell 8.3. Skulddispositionerna 2020 utgörs till stor del av en förväntad affärsdagsjustering (skillnaden mellan affärsdagsupplåning och likviddagsupplåning), men även av valutakurseffekter och upplupen inflationskompensation. Statsskulden beräknas fortsätta öka 2021 och 2022 för att därefter minska 2023 som en följd av prognosen för lånebehovet.

Under 90-talskrisen ökade statsskulden som andel av BNP (den s.k. skuldkvoten) markant från 42 procent 1990 till som mest 74 procent 1994. Därefter har statsskulden sjunkit som en följd av starkare statsfinanser och en god ekonomisk

tillväxt. År 2019 uppgick skuldkvoten till 21 procent. Mot bakgrund av de åtgärder som regeringen har vidtagit och föreslår ska vidtas med anledning av covid-19, samt den lågkonjunktur som pandemin har fört med sig, beräknas skuldkvoten 2020 öka med 6 procentenheter till 27 procent. Därefter beräknas den sjunka årligen fr.o.m. 2021.

Tabell 8.3 Statsskuldens förändring

Miljarder kronor om inte annat anges. Utfall 2019, prognos 2020–2023

	2019	2020	2021	2022	2023
Ingående statsskuld ¹	1 262	1 113	1 373	1 432	1 458
Lånebehov ²	-112	296	67	26	-49
Skulddispositioner m.m.	-37	-37	-8	0	-3
Utgående statsskuld ¹	1 113	1 373	1 432	1 458	1 407
Eget innehav av statspapper	-59	-60	-61	-62	-63
Konsoliderad statsskuld	1 054	1 313	1 371	1 396	1 344
Statsskuld förändring ³	-143	259	58	25	-52
Statsskuld i procent av BNP³	21,0	27,0	26,7	25,8	23,8

¹ Okonsoliderad statsskuld, dvs. inkl. statliga myndigheters eget innehav av statspapper.

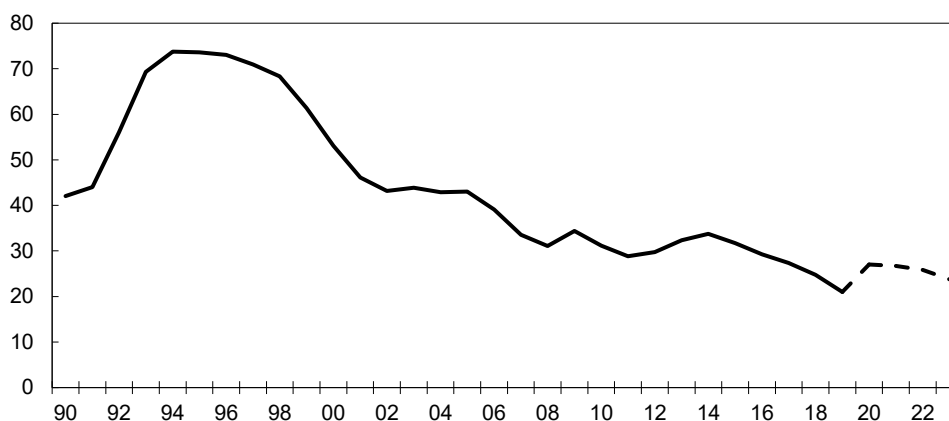
² Identiskt med statens budgetsaldo med omvänt tecken.

³ Avser konsoliderad statsskuld.

Källor: Ekonomistyrningsverket, Riksgäldskontoret och egna beräkningar.

Diagram 8.2 Statsskuldens utveckling

Procent av BNP. Utfall 1990–2019, prognos 2020–2023

Källor: Ekonomistyrningsverket och egna beräkningar.

8.3 Uppföljning av statens budgetsaldo 2020

I jämförelse med den ursprungliga budgeten för 2020 är budgetsaldot nedreviderat med 343 miljarder kronor 2020 till följd av lågkonjunkturen och de åtgärder som regeringen har vidtagit med anledning av den pågående pandemin. Nedrevideringen av inkomsterna handlar framför allt om att skatteintäkterna väntas bli lägre. En uppföljning av intäkter, periodiseringar och övriga inkomster finns i avsnitt 6. En uppföljning av utgifterna inom budgetens 27 utgiftsområden finns i avsnitt 7. Upprevideringen av nettoutlåningen sedan beräkningen i statens budget för 2020 beror till största del på att Aktiebolaget Svensk Exportkredit tagit upp ett större lån under året.

Tabell 8.4 Uppföljning av statens budgetsaldo 2020

Miljarder kronor

	Ursprunglig budget 2020	Prognos 2020	Prognos – ursprunglig budget
Inkomster ¹	1 116	969	-147
Utgifter	1 069	1 266	196
<i>varav Utgifter exkl. statsskuldräntor²</i>	<i>-1 026</i>	<i>-1 216</i>	<i>-190</i>
<i>varav Statsskuldräntor m.m.³</i>	<i>-30</i>	<i>-20</i>	<i>9</i>
<i>varav Riksgäldskontorets nettoutlåning</i>	<i>-14</i>	<i>-29</i>	<i>-15</i>
<i>varav Kassamässig korrigering</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Statens budgetsaldo	47	-296	-343

¹ Summan av inkomsttyperna 1000–7000.² Utgifterna inom utg.omr. 1–25 samt 27, inkl. förändring av anslagsbehållningar.³ Utgifterna inom utg.omr. 26 Statsskuldräntor m.m.

Källor: Ekonomistyrningsverket, Riksgäldskontoret och egna beräkningar.

9 Den offentliga sektorns finanser

I detta avsnitt redovisas prognoser för den offentliga sektorns finanser, finansiella nettoförmögenhet och skuldtutveckling. Redovisningen görs för såväl den totala konsoliderade offentliga sektorn som för delsektorerna staten, ålderspensionssystemet och kommunsektorn. Att offentliga sektorn är konsoliderad innebär att transfereringar mellan de olika delsektorerna räknas av.

Vidare redovisas budgeteffekterna på det finansiella sparandet av regeringens förslag och aviseringar. Avsnittet innehåller avslutningsvis en jämförelse mellan olika bedömares prognoser för finansiellt och strukturellt sparande. Tabeller med prognosens innehåll i detalj redovisas i bilaga 1.

Sammanfattning

- Den offentliga sektorns finansiella sparande har varit i balans eller uppvisat överskott 2015–2019. Den djupa lågkonjunkturen, som följer av pandemin, och de i huvudsak temporära åtgärder som har föreslagits och aviserats medför dock att försvagningen i de offentliga finanserna blir betydande för 2020. Åtgärderna medför att även det strukturella sparandet försvagas.
- En återhämtning av svensk ekonomi väntas ske fr.o.m. 2021 och väntas ge en successiv förstärkning av både det finansiella och det strukturella sparandet. Det är dock viktigt att framhålla den stora osäkerhet som föreligger i prognoser och som är betydande för denna beräkning.
- I huvudsak är det statens finanser som försvagas. Staten förväntas redovisa ett kraftigt underskott 2020 som sedan minskar till följd av den successiva återhämtningen i ekonomin.
- Ålderspensionssystemet bedöms redovisa ett underskott 2020 och 2021 på 0,1 procent av BNP, men väntas därefter generera ett mindre överskott.
- Kommunsektorns ekonomiska resultat och finansiella sparande väntas stärkas 2020. Underskottet i kommunsektorn i termer av finansiellt sparande beräknas uppgå till 0,3–0,7 procent av BNP under prognosperioden 2020–2023.
- Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld som andel av BNP väntas öka kraftigt 2020 till följd av de stora underskotten i de offentliga finanserna, men därefter falla. Bruttoskulden beräknas understiga 40 procent av BNP i slutet av prognosperioden.

Redovisningen av den offentliga sektorns finanser i detta avsnitt följer generellt principerna i nationalräkenskaperna (NR). Skatter och statsbidrag redovisas dock enligt den ordning som gällde före den genomgripande revideringen av NR i maj 2010. Därmed överensstämmer redovisningen av skatter och statsbidrag i detta avsnitt bättre med redovisningen i statens budget och den kommunala redovisningen än med NR:s redovisningsprinciper. Det finansiella sparandet för den offentliga sektorn och dess delsektorer påverkas inte av denna avvikelser. Redovisningen av inkomster och utgifter för den konsoliderade offentliga sektorn påverkas inte heller. I samband med att NR 2014 gick över till EU:s nya regelverk för nationalräkenskaper (ENS 2010) ändrades benämningarna på flera sektorer i NR. Här används dock de äldre men vedertagna benämningarna offentlig sektor (som i NR numera benämns offentlig förvaltning), stat (statlig förvaltning), ålderspensionssystem (sociala trygghetsfonder) och kommunsektor (kommunal förvaltning).

Regeringens prognoser för de offentliga finansernas utveckling baseras på prognosen för den makroekonomiska utvecklingen i avsnitt 4. Vidare baseras prognoserna på de regelverk för skatter och transfereringssystem och de anslagsnivåer som har beslutats av riksdagen, har aviserats och föreslagits av regeringen att träda i kraft under det kommande budgetåret eller har aviserats av regeringen att träda i kraft efter det kommande budgetåret. Utöver detta ingår inte några ytterligare framtida finanspolitiska regel- eller anslagsändringar för den redovisade prognosperioden. Beräkningen av de offentliga finanserna bortom det kommande budgetåret ska därmed ses som en konsekvensanalys av budgetförslagets och tidigare beslutade och aviserade åtgärders effekt på den medelfristiga budgetutvecklingen.

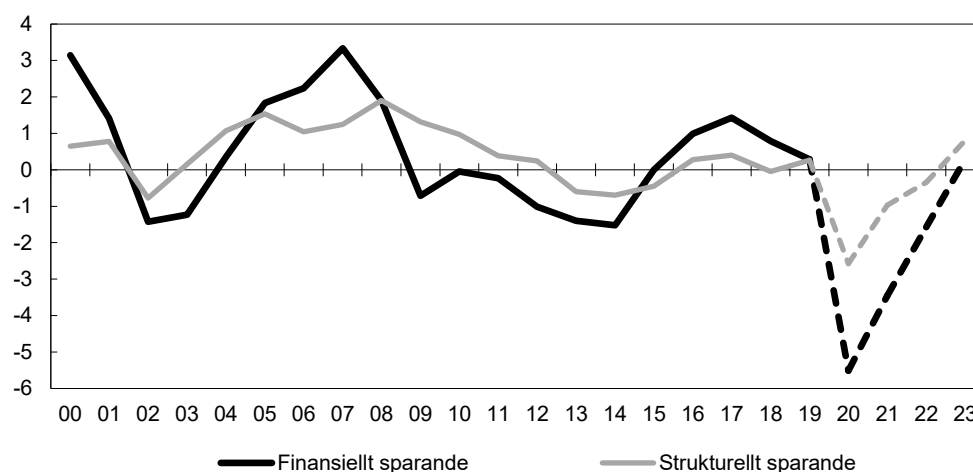
9.1 Offentliga sektorns finanser

Det finansiella sparandet

Den offentliga sektorn har redovisat balans eller överskott sedan 2015 (se diagram 9.1). År 2019 uppgick sparandet till 0,3 procent av BNP. Till följd av den djupa lågkonjunkturen och de betydande, till stor del temporära, finanspolitiska åtgärder som har föreslagits och aviserats förväntas det finansiella sparandet i sektorn 2020 minska med ca 6 procent av BNP. I denna prognos är det i huvudsak sparandet i staten som försämras.

Diagram 9.1 Den offentliga sektorns finansiella och strukturella sparande

Procent av BNP samt potentiell BNP. Utfall 2000–2019, prognos 2020–2023

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Försvagningen av den offentliga sektorns finansiella sparande mellan 2019 och 2020 beror främst på att utgifterna förväntas stiga kraftigt 2020, samtidigt som inkomsterna faller. I takt med att svensk ekonomi väntas återhämta sig fr.o.m. 2021 stärks också de offentliga finanserna (se tabell 9.1).

Tabell 9.1 Den konsoliderade offentliga sektorns finanser

Miljarder kronor om inte annat anges. Utfall 2019, prognos 2020–2023

	2019	2020	2021	2022	2023
Inkomster	2 437	2 384	2 473	2 590	2 713
Procent av BNP	48,5	49,1	48,2	47,9	48,0
Skatter och avgifter ¹	2 141	2 080	2 155	2 261	2 372
Kapitalinkomster	79	81	77	80	86
Övriga inkomster	217	223	241	248	255
Utgifter	2 422	2 651	2 650	2 675	2 697
Procent av BNP	48,2	54,6	51,6	49,5	47,7
Utgifter exkl. räntor	2 394	2 625	2 625	2 650	2 672
Räntor ²	28	27	26	24	24
Finansiellt sparande	15	-268	-177	-85	16
Procent av BNP	0,3	-5,5	-3,5	-1,6	0,3
Strukturellt sparande					
Procent av potentiell BNP	0,3	-2,6	-1,0	-0,3	0,8

Anm.: Baserad på publicerad statistik t.o.m. 2020-08-07. Beloppen är avrundade och stämmer därför inte alltid överens med summan.

¹ Utfallet 2019 bygger än så länge delvis på beräkningar enligt nationalräkenskaperna och kan skilja sig från regeringens prognos för skatteintäkter 2019 som redovisas i avsnitt 6.

² Inklusiva utgifter för kapitalavkastning på pensionsskulden.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Det strukturella sparandet

Det strukturella sparandet visar en underliggande nivå på det finansiella sparandet. Innevarande år väntas detta strukturella sparande tillfälligt försämrats till följd av de stora finanspolitiska åtgärder som har föreslagits och aviserats (se diagram 9.1 och tabell 9.2). Därefter bedöms det strukturella sparandet stärkas och uppvisa överskott 2023.

Skillnaden mellan det finansiella sparandet och det strukturella sparandet utgörs av nettoeffekten av de automatiska stabilisatorerna och skattebasernas sammansättning samt engångseffekter (om raderna 2–4 i tabellen subtraheras från rad 1 erhålls rad 5). År 2020 och 2021 förväntas svensk ekonomi befinna sig i en djup lågkonjunktur (rad 6 i tabellen) och de automatiska stabilisatorerna försämrar därmed kraftigt det finansiella sparandet (rad 2 i tabellen).

Tabell 9.2 Finansiellt och strukturellt sparande

Procent av BNP om inte annat anges

	2020	2021	2022	2023
1 Finansiellt sparande	-5,5	-3,5	-1,6	0,3
<i>2 varav automatiska stabilisatorer</i>	<i>-3,4</i>	<i>-2,2</i>	<i>-1,0</i>	<i>-0,3</i>
<i>3 varav skattebasernas sammansättning</i>	<i>0,4</i>	<i>-0,2</i>	<i>-0,3</i>	<i>-0,2</i>
<i>4 varav engångseffekter</i>				
<i>5 varav strukturellt sparande, procent av potentiell BNP</i>	<i>-2,6</i>	<i>-1,0</i>	<i>-0,3</i>	<i>0,8</i>
<i>6 BNP-gap, procent av potentiell BNP</i>	<i>-5,9</i>	<i>-3,8</i>	<i>-1,8</i>	<i>-0,6</i>

Källa: Egna beräkningar.

De inkomster och utgifter som beror på konjunkturläget utvecklas starkare respektive svagare jämfört med föregående år i takt med förändringen av resursutnyttjandet. Denna effekt på det finansiella sparandet dras bort vid beräkningen av det strukturella sparandet. Förändringar i skattebasens sammansättning påverkar de offentliga finanserna marginellt under prognosperioden (rad 3 i tabellen). Under den redovisade

tidsperioden bedöms det inte finnas någon engångseffekt som påverkar det finansiella sparandet (rad 4 i tabellen).

Den årliga förändringen av det strukturella sparandet enligt rad 5 kan i sin tur fördelas på ett antal andra komponenter (raderna 1–6 i tabell 9.3). En av dessa komponenter är den aktiva finanspolitiken (se tabell 9.4 för en mer utförlig redovisning av aktiva finanspolitiska åtgärder). Den aktiva finanspolitiken lämnar ett negativt bidrag till det strukturella sparandet 2020 men sedan ett positivt bidrag i takt med att de temporära åtgärderna för att hantera den kraftiga lågkonjunkturen faller bort. Utvecklingen av det strukturella sparandet förklaras också av utvecklingen av nettointäkter från kapital samt utvecklingen av det strukturella sparandet i kommunsektorn och pensions-systemet.

Tabell 9.3 Förändringen av det strukturella sparandet

Procent av potentiell BNP

	2020	2021	2022	2023
1 Förändring av det strukturella sparandet	-2,8	1,6	0,6	1,1
2 varav aktiv finanspolitik	-4,6	1,2	0,6	0,7
3 varav kapitalnetto	0,1	-0,1	0,0	0,1
4 varav kommunsektorns sparande	1,0	-0,3	-0,2	0,0
5 varav pensionssystemets sparande	0,0	0,1	0,1	0,0
6 varav övrigt	0,6	0,7	0,1	0,4

Källa: Egna beräkningar.

Posten övrigt innehåller bl.a. effekten av en underliggande automatisk budgetförstärkning. Utan att nya aktiva finanspolitiska beslut fattas ökar normalt skatteintäkterna i ungefär samma takt som BNP i löpande priser, medan de statliga utgifterna ökar något långsammare. Anledningen till att utgifterna ökar långsammare än BNP är att många transfereringar och andra anslag inte automatiskt räknas upp i samma takt som ekonomin växer. Anslagen till de statliga myndigheterna kompenseras vidare inte fullt ut för att lönerna ökar, eftersom viss produktivitetsökning förutsätts i pris- och löneomräkningssystemet. Utan nya aktiva beslut förstärks därför normalt de offentliga finanserna. Den automatiska budgetförstärkningen tenderar att kunna vara mycket varierande vid kraftiga konjunktursvängningar vilket exempelvis kan ses i tabellen 2022. Även inkomstförändringar som inte bedöms bero på konjunkturen ingår i posten övrigt.

Tabell 9.4 Samlade budgeteffekter av tidigare beslut och nu aktuella förslag och aviseringar i förhållande till föregående år

Offentliga sektorns finansiella sparande. Miljarder kronor om inte annat anges

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Förändring av takbegränsade utgifter ¹	26,3	11,9	197,6	-77,0	-22,9	-24,9
Justering för olika redovisningsprinciper i statens budget och nationalräkenskaperna	2,1	4,4	-8,6	4,8	-0,5	1,0
<i>varav kapitaltillskott statliga bolag</i>	0,6	-0,2	-9,1	7,9	1,4	0,0
<i>varav lånefinansierade infrastrukturinvesteringar²</i>	1,4	3,2	3,6	0,2	-1,5	-1,8
Summa utgiftsförändringar³	28,4	16,3	189,0	-72,2	-23,4	-23,9
Skatter, brutto ^{4,5}	-3,9	-20,5	-45,0	-3,8	8,3	16,1
Indirekta effekter av skatter ⁵	2,1	0,5	8,8	-5,0	-0,5	-1,6
Övriga inkomstreformer	-1,4	-0,1	1,4	0,1	0,0	0,0
Summa inkomstförändringar, netto³	-3,2	-20,1	-34,8	-8,7	7,8	14,5
Utgifts- och inkomstförändringar, effekt på offentliga sektorns finansiella sparande³	-31,6	-36,3	-223,8	63,5	31,2	38,4
Procent av BNP	-0,7	-0,7	-4,6	1,2	0,6	0,7

¹ Avsnitt 7.3 innehåller en mer detaljerad genomgång av utvecklingen av de takbegränsade utgifterna. I tabell 7.6 redovisas budgeteffekterna per utgiftsområde.

² Posten visar förändringen av nettouplåningen för väg- och järnvägsobjekt. Nettouplåning utgör skillnaden mellan nyupplåning och amortering.

³ För utgiftssidan innebär minustecken anslagsminskningar eller att temporära program upphör eller minskar i omfattning. För inkomstsidan innebär minustecken att skatteinkomsterna minskar. För den sammanlagda budgeteffekten av åtgärder på utgifts- och inkomstsidan innebär minustecken att de offentliga finanserna försvagas jämfört med året innan.

⁴ Se tabell 6.6. Förändrad kommunal utdebitering ingår i tabell 6.6 men ska inte ingå i tabell 9.4, som endast visar budgeteffekter av riksdagsbeslut och förslag från regeringen.

⁵ För åtgärder på skatteområdet beskriver bruttoeffekten den statistiskt beräknade förändringen i intäkterna från den skatt som regeländringen avser. En indirekt effekt kan uppkomma om regeländringen påverkar andra skattebaser eller konsumentprisindex (om konsumentprisindex påverkas består den indirekta effekten bl.a. av att utgiftsnivån i olika offentliga transfereringssystem påverkas via prisbasbeloppet).

Källa: Egna beräkningar.

Budgeteffekter av riksdagens och regeringens åtgärder sedan 2020 års ekonomiska vårproposition

Nedan följer en översiktlig redovisning av budgeteffekterna på de offentliga finanserna av nya åtgärder i förhållande till 2020 års ekonomiska vårproposition (prop. 2019/20:100) och propositionen Vårändringsbudget för 2020 (prop. 2019/20:99). Utgångspunkten för redovisningen är att beslutade, föreslagna och aviserade ökning och minskningar av anslag fullt ut motsvaras av en förändring av den faktiska förbrukningen av utgifter på anslagen. Nivån på den offentliga sektorns inkomster och utgifter påverkas även av andra förändringar, som i detta sammanhang inte definieras som nya åtgärder. Exempel på sådana förändringar är variationer i volymer i rättighetsbaserade transfereringssystem eller förändrade makroekonomiska förutsättningar.

I redovisningen ingår de förslag för 2021 och aviserade förändringar för 2022 och 2023 som lämnas i denna proposition och förslagen i propositionen Höständringsbudget för 2020 (prop. 2019/20:2). Sedan 2020 års ekonomiska vårproposition har riksdagen beslutat om åtgärder till följd av förslag och aviseringar från regeringen i propositionerna Extra ändringsbudget för 2020 – Fler kraftfulla åtgärder med anledning av coronaviruset (prop. 2019/20:166, bet. 2019/20:FiU59, rskr. 2019/20:276–279), Extra ändringsbudget för 2020 – Stöd till hälso- och sjukvården, utbildningsinsatser och andra åtgärder med anledning av coronaviruset (prop. 2019/20:167, bet. 2019/20:FiU60, rskr. 2019/20:293–299), Extra ändringsbudget för 2020 – Förstärkt stöd till välfärd och företag, insatser mot smittspridning och andra åtgärder med anledning av coronaviruset

(prop. 2019/20:181, bet. 2019/20:FiU61, rskr. 2019/20:351–353), Extra ändringsbudget för 2020 – Ersättning till riskgrupper, kapitalinsatser i statligt ägda företag och andra åtgärder med anledning av coronaviruset (prop. 2019/20:187, bet. 2019/20:FiU62, rskr. 2019/20:361–366), Särskild beräkning av tandvårdsersättning med anledning av sjukdomen covid-19 (prop. 2019/20:184, bet. 2019/20:SoU26, rskr. 2019/20:370) och Extra ändringsbudget för 2020 – Förlängda och förstärkta stöd och ersättningar med anledning av coronaviruset (prop. 2020/21:4).

I tabell 9.5 redovisas budgeteffekterna på den offentliga sektorns finansiella sparande. Det framgår att de nu föreslagna och aviserade reformerna och finansieringarna på budgetens utgifts- och inkomstsida sammantaget medför att den offentliga sektorns finanser försvagas 2020–2023, jämfört med beräkningarna i vårpropositionen. Vidare framgår det att försvagningen är som störst 2021 för att sedan successivt bli mindre 2022 och 2023. Det följer bl.a. av att åtgärder som är lämpliga att vidta med anledning av lågkonjunkturen till stor del är av tillfällig karaktär.

Tabell 9.5 Budgeteffekter av föreslagna och aviserade åtgärder sedan 2020 års ekonomiska vårproposition

Offentliga sektorns finansiella sparande. Miljarder kronor om inte annat anges

	2020	2021	2022	2023
Förändring av takbegränsade utgifter ¹	108,7	83,5	63,4	41,8
Justering för olika redovisningsprinciper i statens budget och nationalräkenskaperna	-7,4	-5,2	-4,6	-1,9
Summa utgiftsförändringar	101,3	78,3	58,8	39,9
Skatter, netto ²	0,0	-29,7	-27,2	-12,7
Övriga inkomstreformer	0,0	0,1	0,0	0,0
Summa inkomstförändringar, netto	0,0	-29,6	-27,2	-12,7
Förändring finansiellt sparande offentlig sektor	-101,3	-107,9	-86,0	-52,6
Procent av BNP	-2,1	-2,1	-1,6	-0,9

¹ Se avsnitt 7.4 för en mer detaljerad genomgång av de förslag som påverkar budgetens utgiftssida. Tabell 7.16 visar de beräknade budgeteffekterna per utgiftsområde. Av förslagen för 2020 i HÅB20 ingår inte medel som föreslås tillföras regelstyrda anslag som påverkas av förändringar av volym och makroekonomiska förutsättningar (i första hand transfereringsanslag) utan att någon ny reform föreslås (se tabell 7.16). Dessa medför höjda anslagsnivåer för 2020 om ca 10,0 miljarder kronor.

² Effekterna på den offentliga sektorns finansiella sparande av föreslagna förändringar av skatteregler beskrivs närmare i tabell 13.6.

Källa: Egna beräkningar.

I tabell 9.4 redovisas den samlade budgeteffekten i förhållande till föregående år av alla tidigare beslut från riksdagen samt nu aktuella förslag och aviseringar med ekonomiska konsekvenser, som en del av analysen av förändringen av det strukturella sparandet och finanspolitikens effekt på efterfrågan.

9.2 Statens finanser

I detta avsnitt redovisas statens finanser enligt NR. Beräkningarna utgår från de prognoser på statens budgetsaldo som redovisas i avsnitt 8. Skillnaden mellan de båda redovisningarna består främst i att statens budgetsaldo visar statens lånebehov med omvänt tecken och därmed dess påverkan på statsskulden. Statens finansiella sparande visar förändringen av statens finansiella förmögenhet, exklusive effekten av värdeförändringar.

Från budgetsaldo till statens finansiella sparande

I tabell 9.6 framgår väsentliga skillnader mellan statens budgetsaldo enligt budgetredovisningen och det finansiella sparandet enligt NR. Det finansiella sparandet påverkas inte av försäljningar eller köp av finansiella tillgångar, t.ex. aktier, eller ökad utlåning. Detta eftersom sådana transaktioner i sig inte förändrar den finansiella förmögenheten. Däremot påverkas budgetsaldot och statskulden av sådana transaktioner.

Förutom denna skillnad avviker det finansiella sparandet i flera andra avseenden från budgetsaldot. Bland annat redovisas budgetsaldot kassamässigt, medan det finansiella sparandet redovisas enligt NR:s principer, vilket innebär en periodiserad redovisning. Denna skillnad påverkar framför allt redovisningen av skatteintäkter och ränteutgifter.

Tabell 9.6 Statens budgetsaldo och finansiella sparande

Miljarder kronor. Utfall 2019, prognos 2020–2023

	2019	2020	2021	2022	2023
Budgetsaldo	112	-296	-67	-26	49
Till finansiellt sparande					
Periodisering av skatter	7	20	-55	0	-1
Räntor, periodisering, kursvinster/-förluster	6	7	-11	-3	-2
Köp och försäljning av aktier, extra utdelningar m.m. ¹	-1	-5	-11	-8	-6
Övriga finansiella transaktioner m.m.	-61	26	8	-9	10
Finansiellt sparande²	63	-248	-137	-48	49

¹ Inkluderar justeringar avseende Riksbankens inlevererade överskott.

² Baserad på publicerad statistik t.o.m. 2020-08-07.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Det finansiella sparandet 2020 förväntas visa ett mindre underskott än budgetsaldot. Både periodiserade skatteintäkter och räntebetalningar förklarar detta. Likaså medför bl.a. lån till Riksbanken under posten Övriga finansiella transaktioner m.m. att sparandet förstärks i förhållande till budgetsaldot. Prognostiserade försäljningar av aktier som förstärker budgetsaldot påverkar inte sparandet eftersom statens finansiella förmögenhet inte förändras.

Även skillnaden mellan redovisningarna 2021 förklaras i huvudsak av olikheter i redovisningen av inkomster från skatter och räntebetalningar. År 2022 och 2023 tar skillnaderna i redovisningarna i större utsträckning ut varandra.

Utvecklingen av statens finansiella sparande

Det finansiella sparandet i staten uppgick 2019 till 1,3 procent av BNP. Den djupa lågkonjunkturen tillsammans med de betydande aktiva åtgärderna medför att skatteintäkterna till sektorn 2020 minskar men framför allt att utgifterna ökar i förhållande till 2019 (se tabell 9.7). Sammantaget innebär detta att sparandet i sektorn snabbt försämras i förhållande till 2019.

Tabell 9.7 Statens inkomster och utgifter

Miljarder kronor om inte annat anges. Utfall 2019, prognos 2020–2023

	2019	2020	2021	2022	2023
Inkomster	1 281	1 199	1 262	1 333	1 405
Procent av BNP	25,5	24,7	24,6	24,7	24,9
Skatter och avgifter ¹	1 116	1 026	1 077	1 144	1 210
Kapitalinkomster	29	34	30	31	35
Övriga inkomster	136	139	154	158	160
Utgifter	1 218	1 447	1 399	1 381	1 355
Procent av BNP	24,3	29,8	27,3	25,6	24,0
Utgifter exkl. räntor	1 197	1 428	1 381	1 365	1 340
Procent av BNP	23,8	29,4	26,9	25,3	23,7
Ränteutgifter ²	21	19	17	15	16
Finansiellt sparande	63	-248	-137	-48	49
Procent av BNP	1,3	-5,1	-2,7	-0,9	0,9

Anm.: Baserad på publicerad statistik t.o.m. 2020-08-07.

¹ Utfall 2019 enligt nationalräkenskaperna, vilket kan skilja sig från regeringens prognos för den offentliga sektorns skatteinkomster för 2019 som redovisas i avsnitt 6.² Inkl. utgifter för kapitalavkastning på pensionsskulden.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

År 2021 medför den ekonomiska återhämtningen samt att temporära finanspolitiska åtgärder upphör att statens finanser snabbt förstärks men att staten fortfarande uppvisar ett underskott. Sektorns sparande beräknas därefter fortsätta att förstärkas och fr.o.m. 2023 uppvisa överskott.

9.3 Ålderspensionssystemets finanser

Det finansiella sparandet i ålderspensionssystemet väntas visa ett underskott 2020 och 2021 som motsvarar 0,1 procent av BNP. Pensionssystemets finanser påverkas av den djupa lågkonjunkturen genom lägre avgiftsinkomster och en lägre avkastning på fondernas finansiella tillgångar. Från och med 2022 väntas ålderspensionssystemet åter uppvisa ett mindre överskott. Det förklaras av att avgiftsinkomsterna ökar snabbare än pensionsutbetalningarna samt stigande kapitalinkomster i slutet av prognosperioden.

I ålderspensionssystemet förväntas ett avgiftsunderskott under hela prognosperioden, dvs. avgiftsinkomsterna väntas vara lägre än pensionsutbetalningarna.

Avgiftsunderskottet minskar fr.o.m. 2022 men består ändå hela perioden.

Direktavkastningen på AP-fondernas tillgångar i form av ränteintäkter och utdelningar bedöms vara högre än avgiftsunderskottet från 2022, vilket medför att det finansiella sparandet i ålderspensionssystemet ökar successivt.

Tabell 9.8 Ålderspensionssystemets inkomster och utgifter

Miljarder kronor om inte annat anges. Utfall 2019, prognos 2020–2023

	2019	2020	2021	2022	2023
Avgifter	289	294	301	311	324
Pensioner	315	325	332	337	346
Avgiftsunderskott	-25	-31	-32	-26	-23
Räntor, utdelningar	37	34	32	34	36
Förvaltningsutgifter m.m.	-5	-5	-6	-6	-6
Finansiellt sparande	6	-3	-5	3	7
Procent av BNP	0,1	-0,1	-0,1	0,0	0,1

Anm.: Baserad på publicerad statistik t.o.m. 2020-08-07. Beloppen är avrundade och stämmer därför inte alltid överens med summan.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Utgifterna i ålderspensionssystemet väntas öka de närmaste åren till följd av att pensionärerna blir fler och av att pensionerna i genomsnitt blir högre. År 2020–2023 förväntas pensionsutbetalningarna öka med i genomsnitt 2,4 procent per år. Avgiftsinkomsterna, som är starkt kopplade till lönesumman i ekonomin (summan av utbetalda löner inklusive företagarinkomster), väntas öka något snabbare, med i genomsnitt 2,8 procent per år. De avgiftsinkomster som finansierar systemet är ålderspensionsavgiften från arbetsgivare och egenföretagare samt den allmänna pensionsavgiften.

I denna proposition aviseras effekter av justerade pensionsåldrar enligt överenskommelsen mellan partierna i pensionsgruppen. Förändringarna träder i kraft 2023 respektive 2026. Det innebär att 2023 ändras den lägsta åldern för att ta ut allmän inkomstgrundad pension till 63 år, garantipensionsåldern och åldern för angränsande trygghetssystem från 65 till 66 år och las-åldern, dvs. den ålder som arbetstagaren har rätt att kvarstå i anställning, till 69 år. Pensionsutbetalningarna 2023 beräknas minska med 2 miljarder kronor till följd av justerade pensionsåldrar.

Tabell 9.9 Ålderspensionssystemets avgiftsinkomster

Miljarder kronor om inte annat anges. Utfall 2019, prognos 2020–2023

	2019	2020	2021	2022	2023
Allmän pensionsavgift	128	131	134	138	144
Ålderspensionsavgift, arbetsgivare	135	135	137	144	150
Ålderspensionsavgift, egenföretagare	3	3	4	4	4
Statlig ålderspensionsavgift	23	25	26	26	25
Avgiftsinkomster	289	294	301	311	324

Anm.: Baserad på publicerad statistik t.o.m. 2020-08-07. Beloppen är avrundade och stämmer därför inte alltid överens med summan.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Alla inkomstpensioner och tilläggs-pensioner som erhålls efter 65 års ålder är följsamhetsindexerade. Följsamhetsindexering innebär att inkomst- och tilläggs-pensionerna varje år räknas om med utvecklingen av inkomstindex eller ett balans-index, minus en förskotts-ränta på 1,6 procent. I ett läge när pensionssystemets finanser är i balans bygger följsamhetsindexeringen på förändringen av inkomstindex. Om pensionssystemets skulder överstiger systemets tillgångar aktiveras balanseringen och indexeringen bygger i stället på ett balansindex. Balanseringen är ett sätt att säkerställa att pensionssystemets utgifter inte över tid överstiger dess inkomster. Balanstalet beräknas överstiga 1,0 under prognosperioden och pensioner och pensionsrätter kommer därmed att indexeras med inkomstindex.

9.4 Kommunsektorns finanser

Kommunsektorns finanser regleras av balanskravet och kravet på en god ekonomisk hushållning i kommunallagen (2017:725). Enligt balanskravet får kommuners och regioners resultat som huvudregel inte vara negativa medan kravet på en god ekonomisk hushållning innebär att högre resultat troligen behövs (se avsnitt 5.3). Skillnaden mellan resultatet och det finansiella sparandet förklaras till största delen av att investeringar, men inte avskrivningar, ingår som utgifter i beräkningen av det finansiella sparandet. I resultatet ingår inte investeringar men däremot avskrivningar.

Det kan även förekomma periodiseringskillnader för olika inkomster och utgifter mellan det finansiella sparandet och resultatet.

I regeringens prognos för kommunsektorns finanser antas sektorn bedriva en utgiftspolitik som är förenlig med balanskravet. På några års sikt antas i normalfallet kommunsektorn som helhet även redovisa ett resultat som bedöms vara i linje med en god ekonomisk hushållning. Vidare antas den genomsnittliga kommunalskattesatsen vara oförändrad. Prognosen grundar sig även på ett antagande om oförändrad politik på statlig nivå, förutom tidigare beslutade och nu föreslagna förändringar av statsbidragen. Därigenom blir skatteunderlagets tillväxt viktigt för den beräknade utvecklingen av kommunsektorns inkomster i prognosen.

Eftersom kommunsektorn i normalfallet antas redovisa ett resultat i linje med god ekonomisk hushållning på några års sikt blir den beräknade utvecklingen av skatteunderlaget vanligtvis styrande för prognosen för utgifterna.

Resultat och finansiellt sparande 2020–2023

Regeringens prognos för kommunsektorns finanser präglas av lågkonjunkturen och den pågående pandemins påverkan på kommunal verksamhet. Konjunkturförloppet medför att det kommunala skatteunderlaget och därmed skatteinkomster utvecklas i långsam takt 2020 och 2021 men något snabbare därefter. Statsbidragen väntas öka mycket kraftigt 2020 för att kommunsektorn ska kunna hantera effekterna av lågkonjunkturen och pandemin. Statsbidragen antas därefter successivt avta till följd av beräkningsantagandet om nu aviserad politik som beskrivs ovan.

På kommunsektorns utgiftssida antas pandemin medföra vissa merkostnader i närtid samtidigt som viss del av ordinarie verksamhet inte kan utföras i normal utsträckning eller skjuts upp till kommande år.

Sammantaget beräknas kommunsektorns inkomster öka mer än utgifterna vilket höjer sektorns finansiella sparande 2020. Därefter antas utgifterna öka snabbare än inkomsterna vilket medför ett avtagande finansiellt sparande 2021–2023. Kommunsektorns resultat bedöms öka 2020 men antas därefter minska något (se tabell 9.10).

Tabell 9.10 Kommunsektorns finanser

Miljarder kronor om inte annat anges. Utfall 2019, prognos 2020–2023

	2019	2020	2021	2022	2023
Totala inkomster	1 140	1 231	1 250	1 268	1 289
<i>Utveckling i procent</i>	1,9	8,0	1,6	1,5	1,6
Skatter ¹	740	766	783	811	843
Kommunal fastighetsavgift	19	19	20	20	20
Statsbidrag exkl. kompensation för mervärdesskatt	204	262	258	242	225
<i>varav generella bidrag</i>	116	153	149	144	136
<i>varav riktade bidrag</i>	89	108	109	98	89
Kapitalinkomster	13	13	14	15	15
Övriga inkomster ²	164	170	175	180	186
<i>varav kompensation för mervärdesskatt</i>	74	78	79	81	82
Totala utgifter	1 194	1 247	1 286	1 308	1 329
<i>Utveckling i procent</i>	3,7	4,4	3,1	1,7	1,6
Konsumtion	969	1011	1045	1058	1080
Investeringar	134	133	135	141	146
Transfereringar	88	99	101	104	99
Övriga utgifter ³	4	4	5	5	5
Finansiellt sparande	-55	-16	-36	-40	-40
Procent av BNP	-1,1	-0,3	-0,7	-0,7	-0,7
Resultat efter finansiella poster	26	38	19	17	19
Procent av skatter och generella statsbidrag	3,0	4,1	2,0	1,8	1,9

Anm.: Baserad på publicerad statistik t.o.m. 2020-08-07. Beloppen är avrundade och stämmer därför inte alltid överens med summan.

¹ Utfall 2019 enligt nationalräkenskaperna, vilket kan skilja sig från regeringens prognos för den offentliga sektorns skatteinkomster för 2019 som redovisas i avsnitt 6.

² Kommunsektorns kompensation för mervärdesskatt är inkluderad i övriga inkomster och inte i statsbidragen.

³ Inkluderar nettoköp av fastigheter. Eftersom försäljningen vanligtvis överstiger köp är denna nettopost negativ, vilket minskar de redovisade utgifterna med några miljarder kronor per år.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Kommunsektorns inkomster

Kommunsektorns inkomster består framför allt av inkomster från skatt på arbete (främst inkomst av tjänst och näringsverksamhet samt pensioner) och av statsbidrag.

Lågkonjunkturen 2020 förväntas leda till en ovanligt svag utveckling av antalet arbetade timmar. Den negativa utvecklingen av arbetade timmar 2020 bidrar till en svag utveckling av lönesumman och det kommunala skatteunderlaget, vilket förväntas resultera i en svag utveckling av de kommunala skatteinkomsterna 2020. Även 2021 väntas de kommunala skatteinkomsterna utvecklas förhållandevis svagt. År 2022 och 2023 antas skatteunderlaget växa något snabbare än de första prognosåren.

Utvecklingen av de kommunala skatteinkomsterna dämpas varje år 2018–2021 då skattesänkningar för personer över 65 år har beslutats för 2018–2020 samt föreslås av regeringen för 2021 i denna proposition.

Vid förändringar av skattelagstiftningen som påverkar det kommunala skatteunderlaget neutraliseras i regel effekterna av dessa genom att nivån på de generella statsbidragen höjs eller sänks (s.k. skattereglering). I den nuvarande prognosen påverkas kommunsektorns skatteinkomster framför allt av två sänkningar av inkomstskatten för personer över 65 år. Riksdagen har beslutat att sänka inkomstskatten för denna grupp med ca 4 miljarder kronor 2020 och i denna budgetproposition föreslås ytterligare en sänkning om ca 2 miljarder kronor 2021.

Kommunsektorn kompenseras genom motsvarande höjningar av de generella statsbidragen.

Kommuner och regioner får bidrag från staten i form av dels generella, dels riktade statsbidrag. De generella statsbidragen ökar med ca 37 miljarder kronor 2020 (se tabell 9.10), vilket främst beror på de tillskott som regeringen har föreslagit i denna och tidigare propositioner med anledning av lågkonjunkturen. Därutöver ökar de generella statsbidragen bl.a. även på grund av kompensation för kommunsektorns minskade skatteinkomster till följd av en skattesänkning för personer över 65 år. I denna och i tidigare propositioner under året föreslår regeringen även generella statsbidragstillskott 2021 för att stötta kommunsektorns ekonomi under den rådande lågkonjunkturen. Även 2021 bidrar kompensation för de sänkta skatteinkomsterna från personer över 65 år till att stärka de generella statsbidragen något.

De riktade statsbidragen som finansieras från ett flertal olika utgiftsområden beräknas öka med 19 miljarder kronor 2020. Den kraftiga ökningen 2020 beror främst på tillskott till kommuner och regioner för deras akuta insatser inom vård, omsorg och andra områden med anledning av pandemin. Riktade tillskott kopplade till vård och omsorg görs även 2021 medan behovet av dessa insatser sedan antas avta snabbare. Sammantaget väntas de totala statsbidragen öka mycket kraftigt 2020 och med en mindre minskning ligga kvar på en hög nivå 2021. Därefter beräknas statsbidragen minska mer 2022 och 2023. Det beror på att de tillfälliga stöden med anledning av pandemin och lågkonjunkturen minskar och på de beräkningsförutsättningar om nu aviserad politik som beskrivs i inledningen av avsnitt 9.4.

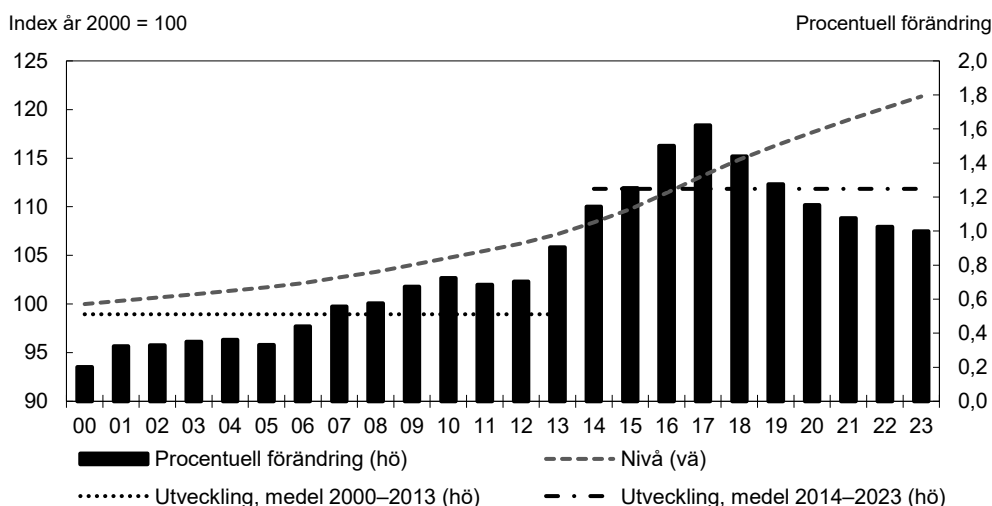
Kommunsektorns utgifter

Av kommunsektorns totala utgifter utgör kommunal konsumtion den största delen, dvs. välfärdstjänster inom främst vård, skola och omsorg. Kommunerna och regionerna har därutöver utgifter för investeringar och transfereringar, t.ex. ekonomiskt bistånd.

Kommunal konsumtion

Den kommunala konsumtionen fördelas mellan ett antal verksamhetsområden. Störst andel av konsumtionsutgifterna går till hälso- och sjukvård. Därefter följer utgifter för omsorg och för utbildning. Den demografiska utvecklingen har stor betydelse för behovet av resurser inom olika välfärdstjänster. Om exempelvis antalet elever ökar behöver fler lärare anställas för att inte lärartätheten ska sjunka. Mellan 2012 och 2017 har befolkningen ökat i en allt snabbare takt. Sett till åldersstrukturen är det framför allt antalet barn som har legat bakom denna stigande ökningstakt, men även antalet äldre (65 år och äldre). Sedan 2017 har befolkningstillväxten avtagit och väntas fortsätta avta gradvis 2020–2023. Även detta förklaras främst av antalet barn där ökningen framöver väntas ske i en allt långsammare takt. Antalet äldre bedöms däremot fortsätta att öka snabbare än befolkningen i stort.

I diagram 9.2 visas en modellberäkning av hur mycket konsumtionsvolymen (dvs. mängden arbetade timmar, lokaler och förbrukningsvaror etc.) inom den kommunala sektorn behöver öka för att tillgodose de ökade behov som förändringar i åldersstrukturen innebär. I denna framskrivning tas ingen hänsyn till möjligheterna att effektivisera verksamheten. Mellan 2014 och 2017 ökade behoven i en allt högre takt för att 2018 och 2019 dämpas något. Under perioden 2020–2023 bedöms behoven fortsätta öka i en avtagande takt. Men trots det väntas ökningstakten vara högre än före 2014.

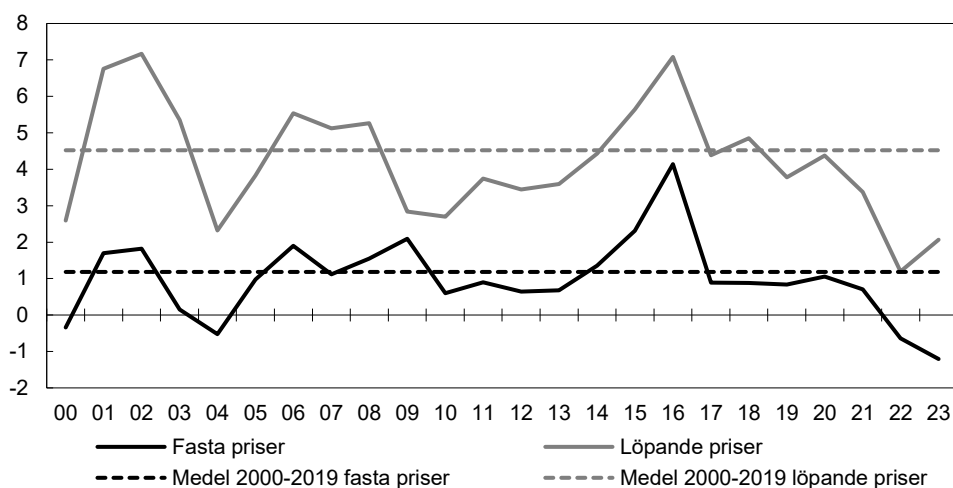
Diagram 9.2 Konsumtionsutveckling motsvarande behovet i kommunsektorn från förändringar i åldersstrukturen, modellberäkning

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

År 2020 bedöms kommunsektorns faktiska konsumtionsutgifter i fasta priser öka i linje med den genomsnittliga utvecklingen sedan 2000 (se diagram 9.3). Skatteintäkterna till kommunsektorn väntas öka i en långsammare takt än 2019 till följd av den svaga sysselsättningsutvecklingen. Detta motverkas av att regeringen i denna och tidigare propositioner har aviserat tillskott till kommunsektorn 2020, och även 2021 och 2022. För 2021 väntas konsumtionen i fasta priser öka något svagare än 2020. Detta eftersom de extra behoven kopplade till pandemin väntas avta samtidigt som kommunsektorns inkomster väntas öka i en lägre takt från den höga nivån 2020.

Diagram 9.3 Kommunal konsumtionsutgifter

Årlig procentuell förändring. Utfall 2000–2019, prognos 2020–2023

Anm.: Kommunal konsumtion i fasta priser mäts till största delen med s.k. volymindex vilka främst påverkas av demografiska faktorer och inte nödvändigtvis är detsamma som hur mycket resurser kommunsektorn lägger på verksamheten.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

I kommunsektorns finansiella sparande och resultat ingår konsumtionsutgifterna i löpande priser. Prisutvecklingen har därmed stor betydelse för hur kommunal konsumtion utvecklas. Prisutvecklingen styrs i sin tur främst av löneutvecklingen i sektorn. För perioden 2020–2023 väntas lönekostnaden per arbetad timme i genomsnitt öka med 2,8 procent. Det är samma genomsnittliga takt som för kommunal konsumtion i löpande pris (se diagram 9.3).

Utgifter för transfereringar, räntor och investeringar

Cirka 8 procent av kommunsektorns totala utgifter består av transfereringar till staten, näringslivet och hushållen. Denna andel har varit relativt oförändrad under 2000-talet och bedöms även vara det i prognosen. Transfereringarna till hushållen i form av ekonomiskt bistånd utgör drygt 1 procent av kommunsektorns utgifter.

Kommunsektorns skulder antas fortsätta öka medan räntorna antas vara fortsatt låga. Det leder till den sammantagna bedömningen att sektorns ränteutgifter ökar i långsam takt 2020–2023.

Kommunsektorns investeringsutgifter har ökat kraftigt de senaste åren. År 2019 uppgick sektorns fasta bruttoinvesteringar till 134 miljarder kronor eller 2,7 procent av BNP. Kommunsektorns omfattande investeringar de senaste åren har flera förklaringar. Många kommuner har en växande befolkning och är i behov av nya lokaler, t.ex. för skol- och förskoleverksamhet. Samtidigt har det ökande antalet äldre också ökat behoven inom sjukvården och äldreomsorgen. Äldre byggnader och infrastruktur behöver dessutom renoveras eller bytas ut. Utöver ökade behov har det låga ränteläget tillsammans med sektorns goda ekonomiska resultat de senaste åren ökat benägenheten att investera. År 2019 stannade utvecklingen av de fasta bruttoinvesteringarna av. År 2020 väntas investeringarna öka i en historiskt sett svag takt för att 2023 uppgå till 146 miljarder kronor, eller 2,6 procent av BNP.

Den höga investeringsnivån bidrar till att kommunsektorns skulder, där kommunerna står för den största andelen, beräknas öka då investeringarna till en viss del lånefinansieras. Investeringar som utförs av kommunala bolag, klassificerade utanför kommunsektorn, ökar till en viss del också kommunsektorns skuldsättning. Det sker genom att kommunsektorn tar upp lån som vidareutlånas till bolagen i privat sektor.

9.5 Den offentliga sektorns finansiella nettoförmögenhet

Den offentliga sektorns nettoförmögenhet består av både realkapital och finansiella tillgångar, med avdrag för skulder. I följande avsnitt redovisas den finansiella förmögenheten, medan de reala tillgångarna finns redovisade i bilaga 1.

Den offentliga sektorns finansiella nettoförmögenhet återfinns huvudsakligen i AP-fonderna i ålderspensionssystemet, medan statens och kommunsektorns bidrag till den finansiella nettoförmögenheten är negativt (se tabell 9.11). Den offentliga sektorns kapitalinkomster i form av räntor och utdelningar, huvudsakligen hänförliga till ålderspensionssystemet, överstiger ränteutgifterna. Den totala skulden inkluderar statens och kommunsektorns åtaganden för de förmånsbestämda tjänstepensionerna som intjänats fr.o.m. 1998. De totala skulderna för de fonderade avgiftsbestämda tjänstepensionerna ingår, i likhet med premiepensionssystemet, inte i den offentliga sektorn utan redovisas i försäkringssektorn.

Under 2019–2022 medför de beräknade underskotten i staten och kommunsektorn att den offentliga sektorns finansiella nettoförmögenhet försvagas. Därefter medför det förväntade överskottet i staten att den finansiella nettoförmögenheten förstärks.

Tabell 9.11 Den offentliga sektorns finansiella nettoförmögenhet

Procent av BNP. Utfall 2019, prognos 2020–2023

	2019	2020	2021	2022	2023
Staten	-0,9	-6,4	-6,8	-6,4	-4,8
Ålderspensionssystemet	32,2	31,9	30,8	30,6	30,4
Kommunsektorn	-3,1	-4,1	-4,8	-5,5	-6,2
Offentlig sektor	28,2	21,4	19,2	18,7	19,4
Förändring	4,1	-6,8	-2,3	-0,5	0,7
<i>Varav bidrag till förändringen</i>					
Finansiellt sparande	0,3	-5,5	-3,5	-1,6	0,3
Värdeförändringar m.m.	4,7	-2,2	2,3	2,0	1,3
Nominell BNP-förändring	-0,9	0,9	-1,1	-1,0	-0,8

Anm.: Baserad på publicerad statistik t.o.m. 2020-08-07. Beloppen är avrundade och stämmer därför inte alltid överens med summan.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld

Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld, den s.k. Maastrichtskulden, definieras av EU-regler och är det skuldbegrepp som används vid bedömningen av medlemsstaternas offentliga finanser inom ramen för Stabilitets- och tillväxtpakten. För Sverige innebär definitionen att skulden består av den konsoliderade statskulden och kommunsektorns skulder på kapitalmarknaden, med avdrag för AP-fondernas innehav av statsobligationer.

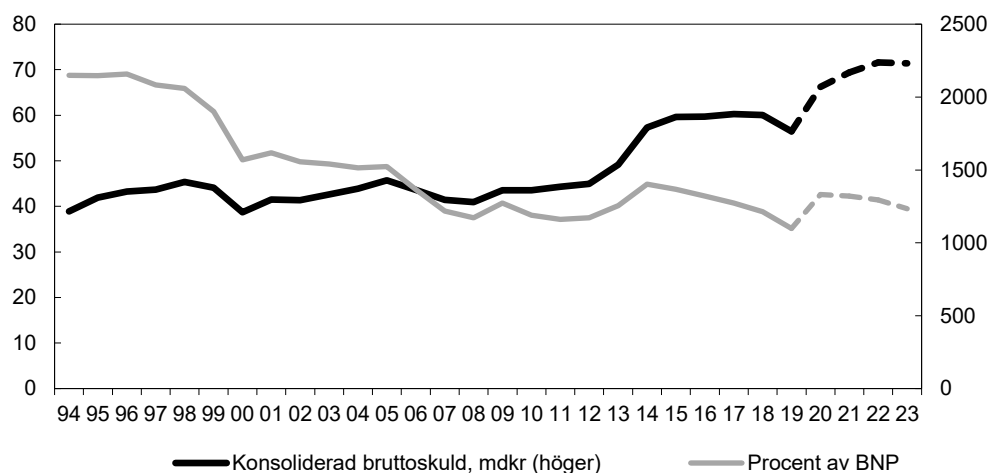
Inför att Sverige den 1 januari 1995 blev medlem i EU uppgick den konsoliderade bruttoskulden till över 1 200 miljarder kronor, vilket motsvarade ca 70 procent av BNP (se diagram 9.4). Sedan dess har det nominella värdet ökat med ca 550 miljarder kronor, för att vid utgången av 2019 uppgå till drygt 1 750 miljarder kronor.

Diagram 9.4 Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld

Utfall 1994–2019, prognos 2020–2023

Procent av BNP

Miljarder kronor

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Skulden har emellertid minskat kraftigt som andel av BNP sedan 1994 och uppgick vid utgången av 2019 till ca 35 procent av BNP (skuldkvoten).

Utvecklingen av den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld beror dels på det finansiella sparandet (som kan fördelas på primärt sparande och ränteutgifter), dels på faktorer som inte påverkar det finansiella sparandet. De sistnämnda faktorerna rör

periodiseringar och s.k. stock flow-förändringar, som bl.a. utgörs av finansiella transaktioner. Exempelvis påverkas bruttoskulden av köp och försäljning av tillgångar medan det finansiella sparandet inte påverkas av sådana transaktioner.

Den offentliga sektorns bruttoskuld väntas öka snabbt 2020 till följd av de stora underskotten i finanserna men bedöms därefter stabiliseras och minska som andel av BNP (se tabell 9.12).

EU:s upplåning för att finansiera medlemsstaternas stödåtgärder innebär en ytterligare osäkerhet för utvecklingen av den offentliga sektorns bruttoskuld. Lånen avses redovisas som upptagna av Europeiska kommissionen, men om lånen skulle påföras de enskilda medlemsländernas skuldsättning medför Sveriges åtaganden att Maastrichtskulden skulle öka med uppskattningsvis 5 procent av BNP.

Tabell 9.12 Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld och bidrag till förändringen

Procent av BNP om inte annat anges. Utfall 2019, prognos 2020–2023

	2019	2020	2021	2022	2023
Miljarder kronor	1 765	2 070	2 169	2 237	2 231
Procent av BNP	35,2	42,6	42,3	41,4	39,5
Förändring	-3,7	7,4	-0,3	-0,8	-1,9
Bidrag till förändringen					
Primärt finansiellt sparande	-0,7	5,1	3,1	1,3	-0,5
Ränteutgifter	0,4	0,4	0,3	0,3	0,2
Stock-flow	-1,9	0,8	-1,5	-0,3	0,2
<i>varav periodisering av räntor och skatter</i>	<i>0,1</i>	<i>0,5</i>	<i>-1,2</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>
<i>varav försäljning av aktier m.m.</i>	<i>0,0</i>	<i>-0,1</i>	<i>-0,1</i>	<i>-0,1</i>	<i>-0,1</i>
<i>varav övrigt</i>	<i>-2,1</i>	<i>0,3</i>	<i>-0,2</i>	<i>-0,2</i>	<i>0,3</i>
Nominell BNP-förändring	-1,5	1,2	-2,3	-2,1	-1,8

Anm.: Baserad på publicerad statistik t.o.m. 2020-08-07. Övrigt omfattar i huvudsak Riksgäldskontorets skulddispositioner samt finansiering av lån till Riksbanken.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

9.6 Finansiellt sparande enligt olika bedömare

I följande avsnitt redovisas en jämförelse mellan de senaste prognoserna för det finansiella och strukturella sparandet gjorda av regeringen i denna proposition, Konjunkturinstitutet (KI), Ekonomistyrningsverket (ESV), Riksbanken och Europeiska kommissionen. Vid en jämförelse av de olika bedömningarna är det viktigt att beakta att de har gjorts vid olika tidpunkter och kan bygga på olika antaganden om den framtida politiken. Detta försvårar prognosjämförelser särskilt under rådande omständigheter med ett snabbt händelseförlopp kopplat till pandemin.

Prognosjämförelse avseende det finansiella sparandet

Regeringens bild av den förväntade utvecklingen av den offentliga sektorns finansiella sparande är under omständigheterna förhållandevis väl i linje med KI:s bedömning (se tabell 9.13). KI räknar med ett mindre underskott än regeringen för innevarande år, vilket delvis kan förklaras av de tillkommande åtgärder som aviserats i denna proposition. År 2021 är prognoserna samstämmiga. ESV:s och kommissionens bedömningar gjordes under ett tidigare skede av krisen och bygger på väsentligt annorlunda information än regeringen och KI:s bedömningar, vilket medför att en jämförelse inte är helt rättvisande.

Tabell 9.13 Bedömningar av finansiellt sparande

Procent av BNP

	2020	2021	2022	2023
Regeringen	-5,5	-3,5	-1,6	0,3
KI inkl. åtgärder	-5,6 (-4,6)	-3,6 (-3,4)	-2,0	-0,7
ESV	-6,5	-2,1	-0,5	0,3
Riksbanken	-6,6	-2,7	-0,7	–
Europeiska kommissionen	-5,6	-2,2	–	–

Anm.: Publiceringsdatum är för regeringen 2020-09-16, Konjunkturinstitutet (KI) 2020-06-17 samt uppdatering inom parentes från 2020-08-13. Ekonomistyrningsverket (ESV) 2020-06-16, Riksbanken 2020-07-01, Europeiska kommissionen 2020-05-06.

Prognosjämförelse avseende det strukturella sparandet

I tabell 9.14 redovisas olika bedömares prognoser för den offentliga sektorns strukturella sparande. Skillnaderna mellan regeringen och andra bedömare är i vissa fall annorlunda vid jämförelser av det strukturella sparandet än vid jämförelser av det finansiella sparandet. Detta kan bero dels på olika bedömningar av ekonomins potentiella BNP-nivå, dels på skillnader i beräkningsmetoder.

Tabell 9.14 Bedömningar av strukturellt sparande

Procent av potentiell BNP

	2020	2021	2022	2023
Regeringen	-2,6	-1,0	-0,3	0,8
KI inkl. åtgärder	-3,3	-1,6	-1,0	-0,3
ESV	-3,0	0,1	0,1	0,3
Europeiska kommissionen	-2,1	-0,2	–	–

Anm.: Publiceringsdatum är för regeringen 2020-09-16, Konjunkturinstitutet (KI) 2020-06-17 samt uppdatering inom parentes från 2020-08-13. Ekonomistyrningsverket (ESV) 2020-06-16, Riksbanken 2020-07-01, Europeiska kommissionen 2020-05-06.

9.7 Uppföljning av den offentliga sektorns finanser**Finansiellt sparande jämfört med 2020 års ekonomiska vårproposition**

Den offentliga sektorns finansiella sparande 2019 uppgick till ca 15 miljarder kronor eller 0,3 procent av BNP. Jämfört med det utfall som redovisades i 2020 års ekonomiska vårproposition är detta något lägre.

Den reviderade prognosen för den ekonomiska tillväxten tillsammans med de åtgärder som beslutats, föreslagits och aviserats efter vårpropositionen medför att inkomster från skatter minskar fr.o.m. 2021. Nedrevideringen av skatter ökar successivt t.o.m. 2023. Utgifterna har i stället reviderats upp kraftigt 2020 och därefter gradvis i mindre utsträckning t.o.m. 2023. Sammantaget har det finansiella sparandet reviderats ned med omkring 70–100 miljarder kronor per år.

Det är framför allt det finansiella sparandet i staten som väntas bli lägre under hela prognosperioden jämfört med beräkningen i vårpropositionen (se tabell 9.15). För ålderspensionssystemet är prognosen relativt oförändrad 2020 men nedreviderad 2021–2023. Sparandet i kommunsektorn beräknas bli starkare i början av prognosperioden men i stort sett oförändrat mot periodens slut.

Tabell 9.15 Offentliga sektorns inkomster och utgifter. Aktuell prognos och förändringar jämfört med 2020 års ekonomiska vårproposition

Miljarder kronor om inte annat anges. Utfall 2019, prognos 2020–2023

	2019	2020	2021	2022	2023
Finansiellt sparande i 2020 års ekonomiska vårproposition	18	-184	-73	3	84
Procent av BNP	0,4	-3,8	-1,4	0,1	1,5
Förändringar					
Inkomster	-6	1	-29	-43	-55
Skatter	-8	4	-36	-44	-56
<i>varav skatter staten</i>	2	-6	-30	-40	-46
<i>varav skatter ålderspensionssystemet</i>	0	1	-2	-1	-2
<i>varav skatter kommunsektorn</i>	-9	9	-4	-4	-8
Övriga inkomster	1	-3	7	1	0
Utgifter	-3	85	75	44	12
Kommunal konsumtion	-5	12	25	17	11
Ålderspensioner	0	0	5	-1	-3
Ränteutgifter ¹	0	1	0	-1	-1
Övriga primära utgifter	2	72	45	29	6
Förändring av finansiellt sparande	-4	-83	-104	-88	-68
Procent av BNP	-0,1	-1,7	-2,0	-1,6	-1,2
Staten	3	-110	-103	-85	-63
Ålderspensionssystemet	0	2	-9	-4	-6
Kommunsektorn	-6	25	7	1	1
Finansiellt sparande i budgetpropositionen för 2021	15	-268	-177	-85	16
Procent av BNP	0,3	-5,5	-3,5	-1,6	0,3

Anm.: Baserad på publicerad statistik t.o.m. 2020-08-07. Beloppen är avrundade och stämmer därför inte alltid överens med summan.

¹ Inkl. utgifter för kapitalavkastning på pensionsskulden.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Konsoliderad bruttoskuld och den finansiella nettoförmögenheten jämfört med 2020 års ekonomiska vårproposition

Utfallet för den finansiella nettoförmögenheten 2019 har reviderats upp något i förhållande till prognosen i vårpropositionen. Avvikelsen rör huvudsakligen tillgångarna i ålderspensionssystemet (se tabell 9.16). För perioden 2020–2023 medför de förväntade stora underskotten i den offentliga sektorns finanser att förmögenheten blir betydligt lägre än enligt föregående prognos. Maastrichtskulden har till följd av stock-flow förändringar reviderats upp i än större utsträckning.

Tabell 9.16 Offentliga sektorns finansiella nettoförmögenhet. Aktuell prognos och förändringar jämfört med 2020 års ekonomiska vårproposition

Miljarder kronor om inte annat anges. Utfall 2019, prognos 2020–2023

	2019	2020	2021	2022	2023
2020 års ekonomiska vårproposition					
Finansiell nettoförmögenhet	1 405	1 144	1 173	1 279	1 397
Procent av BNP	27,9	23,4	22,9	23,7	24,6
Konsoliderad skuld	1 764	1 948	1 963	1 955	1 842
Procent av BNP	35,1	39,9	38,3	36,2	32,4
Förändringar					
Finansiell nettoförmögenhet	13	-103	-190	-271	-301
Konsoliderad skuld	1	122	205	283	390
Budgetpropositionen för 2021					
Finansiell nettoförmögenhet	1 418	1 041	983	1 008	1 096
Procent av BNP	28,2	21,4	19,2	18,7	19,4
Konsoliderad skuld	1 765	2 070	2 169	2 237	2 231
Procent av BNP	35,2	42,6	42,3	41,4	39,5

Anm.: Baserad på publicerad statistik t.o.m. 2020-08-07.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Kommunsektorns finanser jämfört med 2020 års ekonomiska vårproposition

Jämfört med vårpropositionen har såväl inkomsterna som utgifterna reviderats upp i prognosen för 2020–2022 (se tabell 9.17). Skatteinkomsterna har reviderats upp 2020 men ned 2021–2023 vilket främst beror på revideringar av den makroekonomiska utvecklingen. Statsbidragen har även reviderats upp i prognosen vilket förklaras av tillskott i extra ändringsbudgetar och i denna proposition. Även utgifterna har reviderats upp i prognosen. Det bedöms bero dels på ökade behov av kommunal verksamhet med anledning av pandemin och lågkonjunkturen, dels på att kommunsektorn antas kunna utföra mer verksamhet till följd av de ökade statsbidragen.

Sammantaget har inkomsterna reviderats upp mer än utgifterna i närtid vilket medför ett uppreviderat finansiellt sparande och resultat 2020. År 2021–2023 är det betydligt mindre revideringar av kommunsektorns ekonomiska resultat och finansiella sparande jämfört med vårpropositionen.

Tabell 9.17 Kommunsektorns finanser. Förändringar jämfört med 2020 års ekonomiska vårproposition

Miljarder kronor. Utfall 2019, prognos 2020–2023

	2019	2020	2021	2022	2023
Totala inkomster	-12	33	34	20	-1
Skatter	-9	9	-4	-3	-8
Statsbidrag, exkl. mervärdesskatt	-4	22	35	21	6
Övriga inkomster	1	2	3	2	1
Totala utgifter	-6	8	26	19	-2
Konsumtion	-5	12	25	17	11
Investeringar	0	0	-3	-1	-1
Övriga utgifter	-1	-3	4	3	-12
Finansiellt sparande	-6	25	7	1	1
Resultat efter finansiella poster	0	27	1	-2	-1

Anm.: Baserad på publicerad statistik t.o.m. 2020-08-07.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

9.8 EU:s budget- och återhämtningsöverenskommelse

Europeiska unionens allmänna budget upprättas genom en flerårig budgettram. Europeiska rådet antog vid sitt sammanträde den 17–21 juli 2020 slutsatser om en flerårig budgettram för sjuårsperioden 2021–2027. Rådsslutsatserna innehöll även en överenskommelse om riktlinjer för EU:s system för egna medel samt ett återhämtningsinstrument, Next Generation EU, som inrättas för att på kort till medellång sikt ge stöd för den ekonomiska och sociala återhämtningen i unionens medlemsstater.

Den fleråriga budgettramen omfattar utgifter på 1 074 miljarder euro i 2018 års priser. Av dessa utgifter beräknas ca 330 miljarder euro användas för unionens sammanhållningspolitik och ca 360 miljarder euro användas för den gemensamma jordbrukspolitik. 130 miljarder euro beräknas användas för att främja den inre marknaden, främst genom program som Horisont (ca 75 miljarder euro), rymdprogrammet (13 miljarder euro) och Connecting Europe (17 miljarder euro).

Därutöver beräknas ca 100 miljarder euro användas för EU:s grannskapspolitik, varav ca 70 miljarder euro för Instrumentet för grannskapspolitiken, utvecklingssamarbete och internationellt samarbete och ca 10 miljarder euro för bistånd. Den gemensamma försvarspolitik beräknas finansieras med ca 13 miljarder euro, och ca 22 miljarder euro beräknas för EU:s migration- och gränspolitik. Vidare beräknas ca 75 miljarder euro användas för unionens förvaltnings- och administrationskostnader.

Återhämtningsinstrumentet Next Generation EU inrättas genom att EU för medlemsstaternas räkning tar upp lån motsvarande 750 miljarder euro. Dessa medel används delvis för att låna ut medel till medlemsstaterna, delvis för att dela ut bidrag till medlemsstaterna. De lån som finansierar instrumentet ska betalas tillbaka av unionen med början senast 2027 och till fullo senast 2058. Medel från återhämtningsinstrumentet används i viss utsträckning för att förstärka ett flertal program som finansieras av EU-budgeten, men det huvudsakliga syftet med instrumentet är att finansiera Faciliteten för återhämtning och resiliens (RRF). För mer detaljerad information om RRF, se nedan.

För att finansiera unionens utgifter avtalade Europeiska rådet att fortsatt finansiera EU:s budget med avgifter baserade på medlemsstaternas mervärdes- och tullintäkter samt utvecklingen i bruttonationalinkomst (BNI). Därutöver införs en ny avgiftskomponent baserad på en avgift per kilogram icke återvunna plastförpackningar i respektive medlemsstat. För att underlätta avgiftsbördan för medlemsstater med en hög avgift i förhållande till de intäkter som återgår till respektive land bibehålls och utökas de BNI-baserade rabatter på EU-avgiften som Sverige, Tyskland, Nederländerna, Österrike och Danmark haft sedan tidigare.

Sveriges avgift till EU beräknas uppgå till i genomsnitt 44,7 miljarder kronor per år i 2018 års priser under perioden 2021–2027. Avgiften kan variera mellan åren och påverkas av EU:s utgifter – högre utgifter medför högre avgift under samma år. Unionens samlade utgifter för hela ramperioden får dock inte överskrida det utgiftstak som beskrivits ovan.

Slutsatserna som antogs vid Europeiska rådet i juli 2020 är av övergripande karaktär. Detaljerna i de regelverk som styr EU:s avgiftsuppbörd och utgiftsstruktur behandlas för närvarande i Europeiska unionens råd.

EU:s facilitet för återhämtning och resiliens

Huvuddelen av det återhämtningsinstrument som kallas Next Generation EU och som sammanlagt uppgår till 750 miljarder euro i 2018 års priser ska finansiera EU:s

facilitet för återhämtning och resiliens (Recovery and Resilience Facility). Av återhämtningsinstrumentets totala volym om 750 miljarder euro anslås 672,5 miljarder euro (lån och bidrag sammanräknade) till faciliteten för återhämtning och resiliens. Den slutliga tekniska utformningen av faciliteten är ännu under förhandling.

Syftet med faciliteten är att stödja medlemsstaterna att genomföra reformer och investeringar inom prioriterade områden som har identifierats inom EU:s ekonomisk-politiska samarbetsprocesser och som främjar medlemsstatens tillväxtpotential, sysselsättningskapande förmåga och ekonomiska och sociala motståndskraft, samt bidrar till den gröna och digitala omställningen. Faciliteten ska bidra till att modernisera de europeiska ekonomierna och till en stark och hållbar återhämtning i unionen som är i linje med EU:s prioriteringar, inriktad på framtidsutmaningar och som skapar arbetstillfällen.

Återhämtningsinstrumentet finansieras genom att kommissionen, enbart för detta ändamål, bemyndigas att för EU:s räkning låna upp medel på kapitalmarknaden. Upplåningen möjliggörs av att medlemsstaternas garanti för taket för EU:s egna medel tillfälligt höjs till 2 procent av unionens BNI, vilket ökar utrymmet mellan taket för egna medel och utgiftstaket som begränsar EU-budgetens övriga utgifter.

Lånet som kommissionen tar upp för att finansiera hela instrumentet kommer att återbetalas mellan 2027 och 2058. Återbetalningen kommer att utgöra en del av EU-avgiften där Sveriges andel av unionens samlade EU-avgifter uppgår till ca 3,4 procent. Det motsvarar alltså den andel av instrumentet som Sverige ska finansiera och den uppgår till ca 284 miljarder kronor, varav ca 148 avser bidragsdelen och ca 136 lånedelen. Det medför att den svenska EU-avgiften beräknas bli ca 4,9 miljarder kronor högre per år 2028–2058 än den annars skulle varit. Den upplåning som används för lån till medlemsstater medför dock inte någon förhöjd EU-avgift, eftersom amorteringar och räntor för denna kommer att täckas av de medlemsstater som tar lån från unionen.

Av de 672,5 miljarder euro som faciliteten uppgår till är 312,5 miljarder euro avsatta för att kunna betalas ut som bidrag till medlemsstaterna under 2021–2023, medan 360 miljarder euro finns tillgängliga som lån. Av bidragen ska 70 procent fördelas under 2021 och 2022 och 30 procent under 2023.

Den andel av faciliteten för återhämtning och resiliens som maximalt är tillgänglig för respektive medlemsstat som utbetalning av bidrag under 2021 och 2022 avgörs av kriterierna befolkningens storlek 2019 (ju större desto större andel av bidrag från faciliteten), BNP per capita 2019 (ju lägre desto större andel av bidrag från faciliteten) och genomsnittlig arbetslöshet 2015–2019 (ju högre desto större del av bidrag från faciliteten). Alla variablerna viktas med förhållandet till genomsnittet för samtliga EU:s medlemsstater. Vid fördelningen av medel för 2023 ska kriteriet för genomsnittlig arbetslöshet ersättas med ett kriterium för minskningen av real BNP för 2020 samt den sammantagna minskningen av real BNP för 2020 och 2021. Fördelningen för 2023 ska beräknas vid halvårsskiftet 2022. Sverige beräknas vara berättigat till ca 1,2 procent av bidragsdelen av faciliteten. Det motsvarar ca 40 miljarder kronor.

För att få tillgång till medlen i faciliteten ska varje medlemsstat upprätta en nationell plan för återhämtning och resiliens (National Recovery and Resilience Plan) som ska redogöra för de reformer och investeringar som faciliteten ska finansiera. Den nationella planen ska vara förenlig med de landspecifika utmaningar och prioriteringar som identifierats inom ramen för den europeiska terminen, och särskilt de som kan kopplas till grön och digital omställning. Planen ska lämnas in som en bilaga till det nationella reformprogrammet senast den 30 april 2021.

Planen ska bl.a. redogöra för

- hur reformerna i planen mildrar den ekonomiska och sociala effekten av krisen samtidigt som de stärker medlemsstatens tillväxtpotential, sysselsättning samt ekonomiska och sociala motståndskraft,
- hur reformerna säkerställer grön och digital omställning,
- delmål, mål och indikatorer för att följa upp implementeringen av de planerade reformerna och en preliminär tidtabell för deras genomförande till senast juli 2026,
- de planerade investeringarna och en preliminär planering för genomförandet av dessa enligt tidsramen, och
- en uppskattning av den totala kostnaden för de reformer och investeringar som ingår i planen samt en motivering av hur den står i proportion till den förväntade effekten på ekonomin och sysselsättningen.

Kommissionen ska sedan inom två månader bedöma om planen på ett sammanhängande och relevant sätt bidrar till återhämtning och resiliens i enlighet med kriterierna ovan, inte minst vad gäller grön och digital omställning. Rådet ska med kvalificerad majoritet fatta beslut om planen inom fyra veckor från det att kommissionen lagt sitt förslag. Om kommissionen gör en positiv bedömning av planen, ska rådsbeslutet fastställa de reformer och investeringsprojekt som ska genomföras av medlemsstaten, inklusive delmål och mål, och hur det ekonomiska bidrag som medlemsstaten tilldelas ska utbetalas i delbetalningar. Utbetalningarna görs under förutsättning att medlemsstaten på ett tillfredsställande sätt har genomfört de relevanta delmålen och målen. En sådan avstämning kan göras på halvårsbasis. Kommissionen beslutar om utbetalningar, men ska höra Ekonomiska och finansiella kommittén rörande bedömningen av resultat och beakta dess yttrande. Om kommissionen skulle fastställa att delmål och mål inte uppnåtts på ett tillfredsställande sätt ska utbetalningar från faciliteten avbrytas. En eller flera medlemsstater kan begära att bedömningen av framsteg hänskjuts till Europeiska rådet för diskussion innan beslut om utbetalning fattas.

Regeringens målsättning

Sedan spridningen av sjukdomen covid-19 drabbade Sverige har regeringen presenterat en rad åtgärder för att bl.a. begränsa smittspridningen, säkerställa resurser till hälso- och sjukvård, begränsa inverkan på samhällsviktig verksamhet och lindra konsekvenser för Sveriges befolkning och företag av den djupa lågkonjunkturen som påverkar jobb och framtidsutsikter. Tack vare starka offentliga finanser kan Sverige vidta de åtgärder som krävs. Denna proposition är ovanligt omfattande och innehåller åtgärder för att hantera pandemins akuta konsekvenser samtidigt som ekonomin ska återstartas och samhällsproblemen bekämpas. Den expansiva finanspolitiken bidrar till ökad efterfrågan i ekonomin. Satsningar görs på bred front, men riktas in på åtgärder som är särskilt väl lämpade att, med stärkt konkurrenskraft, stödja återhämtningen och minska arbetslösheten.

Till följd av att regeringen redan vidtagit och fortsätter att vidta omfattande åtgärder för återhämtning behöver inte faciliteten för återhämtning och resiliens leda till öronmärkta program eller på annat sätt skräddarsydd politik. Regeringens målsättning är att en så stor del som möjligt av bidrag från faciliteten ska kunna finansiera åtgärder som överensstämmer med de prioriteringar som regeringen ser framför sig när återhämtningen ska stödjas och arbetslösheten minskas och som är i linje med facilitetens målsättningar. Vidare är det regeringens avsikt att alla medel som finns tillgängliga som bidrag för Sverige i faciliteten ska användas för att göra nytta i återhämtningen av den svenska ekonomin.

Regeringen avser att inom EU verka för att stöd från faciliteten bidrar till genomförandet av ändamålsenliga och effektiva reformer och investeringar i medlemsstaterna. Åtgärderna bör stärka förutsättningarna för långsiktig tillväxt och sunda offentliga finanser samt stödja den gröna och digitala omställningen.

Medlen från faciliteten levereras in på inkomsttitel i statens budget, i likhet med övriga bidrag från EU. Regeringen konstaterar att den del av EU:s upplåning som avser bidrag kommer att medföra en förpliktelse om framtida bidrag, dvs. i praktiken en offentlig skuld. Hur EU:s upplåning ska behandlas i EU:s nationalräkenskaper beslutas självständigt av EU:s statistikmyndighet Eurostat som är en del av kommissionen. När det gäller lånedelen av instrumentet kommer Sverige att lämna garantier för andra medlemsstaters lån motsvarande 136 miljarder kronor. Det påverkar inte statskuldens storlek så länge garantierna inte behöver infrias. Så här långt har EU:s medlemsstater respekterat sina förpliktelser gällande sina lån till unionen.

10 Statens investeringar och finansiella befogenheter

I detta avsnitt redovisar regeringen en investeringsplan med de samlade investeringarna i staten. Investeringsplanen ska ge riksdagen en bild av de aggregerade planerade totala investeringarna i staten för de kommande tre åren. Avsnittet innehåller även regeringens förslag till låneram för investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet och regeringens förslag till kreditram för myndigheternas rörelsekapital. Vidare presenteras sammanställningar över alla förslag till övriga kontokrediter inom staten, låneramar för samhällsinvesteringar, statlig utlåning, statliga garantier och beställningsbemyndiganden som lämnas i denna proposition. Avslutningsvis innehåller avsnittet regeringens förslag till bemyndigande att överskrida anslag.

Sammanfattning

- Statens samlade investeringar, inklusive investeringar i forskning, beräknas uppgå till 147,1 miljarder kronor 2021. Investeringsvolymen minskar därefter till 142,1 miljarder kronor 2022 för att uppgå till knappt 144,2 miljarder kronor 2023.
- Låneramen för investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet föreslås uppgå till 47,7 miljarder kronor 2021.
- Kreditramen för myndigheternas rörelsekapital föreslås uppgå till 16,6 miljarder kronor 2021.
- För 2021 föreslår regeringen beställningsbemyndiganden som uppgår till totalt 545,1 miljarder kronor.

10.1 En samlad investeringsplan för staten

I den samlade investeringsplanen redovisas både samhällsinvesteringar och investeringar som används i statens egen verksamhet. Med samhällsinvesteringar avses investeringar i vägar och järnvägar, försvarsmateriel och krisberedskap, fastigheter och markanläggningar samt affärsverkens investeringar i elförsörjning, flygtrafikledning och sjöfart. För dessa investeringar presenterar regeringen investeringsplaner inom respektive utgiftsområde. Med investeringar som används i statens verksamhet avses investeringar som finansieras med den låneram som riksdagen beslutar om samlat för alla myndigheter (se avsnitt 10.2). Övervägande del av investeringarna redovisas som anläggningstillgångar, medan resterande del redovisas som löpande kostnader i statens bokföring.

I nationalräkenskaperna klassificeras forskning som en investering. I den samlade investeringsplanen ingår därför även en beräkning av statens investeringar i forskning.

Tabell 10.1 Investeringsplan för staten

Miljoner kronor

	Utfall 2019	Prognos 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022	Beräknat 2023	Summa 2021-2023
Anskaffning och utveckling av nya investeringar	54 697	67 701	79 918	73 972	75 999	229 889
Vägar och järnvägar ¹	23 324	28 032	33 936	31 432	28 435	93 803
Försvarsmateriel och krisberedskap ²	14 388	16 758	18 676	20 831	23 592	63 099
Fastigheter och markanläggningar ³	3 042	4 571	7 451	4 974	6 803	19 228
Elförsörjning, flygtrafikledning, sjöfart (affärsverk) ⁴	2 742	3 760	5 328	5 180	4 932	15 440
Statens egen verksamhet ⁵	11 201	14 580	14 527	11 554	12 237	38 319
<i>varav investeringar i anläggningstillgångar</i>	<i>49 556</i>	<i>53 694</i>	<i>71 061</i>	<i>65 620</i>	<i>68 433</i>	<i>205 114</i>
Finansiering av nyanskaffning	54 697	67 701	79 918	73 972	75 999	229 889
Anslag	35 940	36 442	44 367	45 673	48 282	138 323
Särskilda låneramar i RGK (nyupplåning)	2 836	12 569	15 740	11 555	11 908	39 203
Lån i RGK för statens egen verksamhet (nyupplåning)	10 470	13 642	13 542 ⁷	10 848	11 589	35 980
Bidrag/medfinansiering	2 048	3 147	3 971	3 687	1 972	9 631
Förskotteringslån		-152	-11			-11
Egna medel (affärsverk)	863	730	877	704	579	2 161
Övrig finansiering	2 539	1 323	1 432	1 503	1 668	4 603
Vidmakthållande av befintliga investeringar	17 514	21 612	23 795	24 408	24 346	72 549
Vägar och järnvägar ¹	5 203	6 841	5 776	6 467	6 306	18 549
Försvarsmateriel och krisberedskap ²	7 682	8 426	10 136	10 833	11 855	32 823
Fastigheter och markanläggningar ³	3 491	4 601	6 229	5 256	3 683	15 168
Elförsörjning, flygtrafikledning, sjöfart (affärsverk) ⁴	1 138	1 745	1 655	1 852	2 503	6 010
<i>varav investeringar i anläggningstillgångar</i>	<i>9 732</i>	<i>13 049</i>	<i>13 059</i>	<i>13 230</i>	<i>13 467</i>	<i>39 756</i>
Finansiering av vidmakthållande	17 514	21 612	23 795	24 408	24 346	72 549
Anslag	12 992	16 444	17 820	19 160	18 941	55 921
Särskilda låneramar i RGK (nyupplåning)	1 870	3 608	3 945	3 274	3 052	10 271
Bidrag/medfinansiering	50	17	51	56	81	188
Egna medel (affärsverk)	1 097	905	1 281	1 269	1 647	4 197
Övrig finansiering	1 505	639	698	649	625	1 972
Summa investeringar i nyanskaffning och vidmakthållande	72 211	89 313	103 713	98 379	100 345	302 438
<i>Summa varav investeringar i anläggningstillgångar</i>	<i>59 288</i>	<i>66 743</i>	<i>84 120</i>	<i>78 849</i>	<i>81 900</i>	<i>244 870</i>
Statens investeringar i forskning⁶	40 009	40 878	43 376	43 690	43 856	130 922
Summa statens investeringar inklusive forskning	112 220	130 191	147 089	142 069	144 201	433 360

Anm.: Beloppen är avrundade och stämmer därför inte alltid överens med summan.

¹ Investeringar hos Trafikverket.² Investeringar hos Försvarsmakten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen.³ Investeringar hos Statens fastighetsverk, Fortifikationsverket, Naturvårdsverket och Riksdagsförvaltningen.⁴ Investeringar hos Affärsverket svenska kraftnät, Luftfartsverket och Sjöfartsverket.

⁵ Investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet som finansieras med lån i Riksgäldskontoret enligt 7 kap. 1 § budgetlagen (2011:203).

⁶ Beräkningarna baseras på vissa antaganden. För anslagsfinansierad forskning baseras beräkningen på utfallet 2019 för anslagsmedel som användes till forskning som bedrivs i staten. Motsvarande andelar har applicerats på de beräknade anslagen för 2020–2023. För forskning som bedrivs i staten finansierad med externa bidrag har utfallet 2019 antagits gälla även för kommande år. För 2019 uppgår investeringsbeloppet i investeringsplanen till 40,0 miljarder kronor. Beloppet avser forskning som har bedrivits av statliga myndigheter, varav 29,9 miljarder kronor finansierats med anslag och 10,1 miljarder kronor med externa bidrag.

⁷ Skillnaden mellan nyupplåning för 2021 i denna tabell och tabell 10.3 förklaras av att Riksdagsförvaltningen och Riksrevisionen inte ingår i tabell 10.3.

Den samlade investeringsplanen

De sammanlagda investeringarna i staten i form av anskaffning och utveckling, vidmakthållande samt forskning beräknas uppgå till i genomsnitt 144,5 miljarder kronor per år och sammanlagt 433 miljarder kronor 2021–2023. Av dessa avser 230 miljarder kronor nyanskaffning, 73 miljarder kronor vidmakthållande och 131 miljarder kronor forskning (se tabell 10.1 och diagram 10.1).

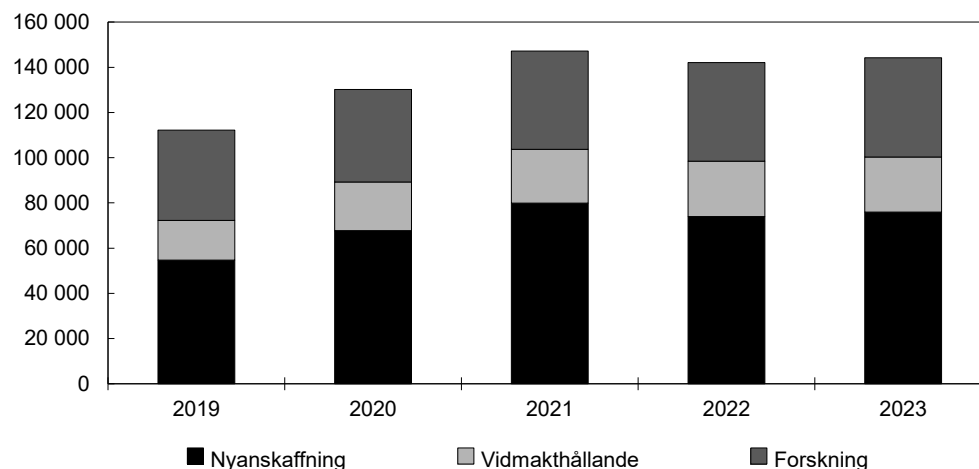
Investeringarna beräknas finansieras till drygt 67 procent med anslag, knappt 20 procent med lån i Riksgäldskontoret och knappt 13 procent på annat sätt.

De största investeringarna i anskaffning och utveckling samt vidmakthållande 2021–2023 utgörs av vägar och järnvägar (37 procent), försvarsmateriel och krisberedskap (32 procent) och statens egen verksamhet (13 procent). Jämfört med redovisningen av den samlade investeringsplanen i budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1) är investeringarna i infrastruktur, försvarsmateriel och i statens egen verksamhet som andel av de totala investeringarna i princip oförändrade. Av investeringarna i statens egen verksamhet utgörs en knapp fjärdedel av investeringar i datorsystem och rättigheter såsom programlicenser vilket är en liten minskning jämfört med budgetpropositionen för 2020.

Investeringarna i anskaffning, utveckling och vidmakthållande beräknas sammantaget öka med drygt 11 miljarder kronor (12 procent) i löpande priser mellan 2020 och 2023. Investeringarna i försvarsmateriel och krisberedskap ökar med drygt 10 miljarder kronor (knappt 41 procent) medan investeringar i statens egen verksamhet minskar med 2,3 miljarder kronor (16 procent) och i vägar och järnvägar beräknas investeringarna totalt ligga på samma nivå.

Diagram 10.1 Statens investeringar

Miljoner kronor. Utfall 2019, prognos 2020, beräknat 2021–2023

Källa: Egna beräkningar.

I jämförelse med den investeringsplan som presenterades i budgetpropositionen för 2020 blev utfallet för 2019 knappt 3,2 miljarder kronor lägre än prognostiserat. Det

avser främst statens egen verksamhet som minskar med 4,2 miljarder kronor, vilket innebär att utfallet för 2019 är i nivå med utfallet för 2018. Samtidigt har utfallet för vägar och järnvägar ökat med 1,8 miljarder kronor, forskning med 1,5 miljarder kronor medan fastigheter och investeringar hos affärsverken minskat med drygt 1 miljard kronor vardera.

För 2020 beräknas de totala investeringarna bli 2,2 miljarder kronor högre jämfört med vad som beräknades i budgetpropositionen för 2020. Ökningen beror främst på att investeringar i vägar och järnvägar och forskning beräknas bli runt 1,6 respektive 1,5 miljarder kronor högre medan försvarsmateriel och krisberedskap beräknas bli 0,6 miljarder högre.

För en mer utförlig analys av investeringarna hänvisas till de investeringsplaner som redovisas inom respektive utgiftsområde i denna proposition.

Jämförelse med tidigare års utfall

De planerade investeringarna i anläggningstillgångar (se raden Summa varav investeringar i anläggningstillgångar i tabell 10.1) kan jämföras med utfallet för statens investeringar de senaste åren som redovisas i årsredovisningen för staten.

Tabell 10.2 Utfall statens investeringar i anläggningstillgångar

Miljoner kronor

År	Investeringar exkl. finansiella tillgångar
2015	45 263
2016	45 662
2017	46 807
2018	51 413
2019	59 288

Källa: Årsredovisning för staten 2015–2019, not om investeringar till finansieringsanalysen.

10.2 Finansiering av anläggningstillgångar och rörelsekapital i statens verksamhet

Riksdagen beslutar årligen om en låneram i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet. Vidare beslutar riksdagen årligen om en kreditram i Riksgäldskontoret för att täcka behovet av rörelsekapital i statens verksamhet.

Låneram för 2021

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2021 besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 47 700 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: I tabell 10.3 redovisas regeringens förslag till låneram avseende investeringar i anläggningstillgångar i statens verksamhet. Låneramen anger det högsta lånebelopp, inklusive tidigare tagna lån, som regeringen och myndigheterna under regeringen får ha i Riksgäldskontoret. Fördelningen på utgiftsområdesnivå är preliminär, då regeringen normalt fastställer respektive myndighets låneram i samband med att regleringsbrevet beslutas. Förslaget för 2021, om 47,7 miljarder kronor, är 2,1 miljarder kronor högre än innevarande års låneram. Låneramen har, inklusive förslaget för 2021, i genomsnitt ökat nominellt med 3,8 procent per år under de senaste tio åren (2012–2021). Myndigheternas totala skuld

avseende investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet uppgick den 31 december 2019 till 34,8 miljarder kronor. Myndigheternas nyttjande av låneramen (utgående saldo per den 31 december som andel av låneramen) uppgick till 80 procent för 2019. Det innebär att nyttjandegraden 2019 var 2 procentenheter lägre jämfört med 2018.

Nyupplåningen beräknas till 13,5 miljarder kronor och utgör den huvudsakliga finansieringen av nya investeringar i statens egen verksamhet 2020, vilka framgår av tabell 10.1. Av den begärda låneramen kommer 0,2 miljarder kronor inledningsvis inte att fördelas till myndigheterna. Syftet är att regeringen ska kunna hantera situationer då lånebehov uppstår till följd av oförutsedda händelser i myndigheternas verksamheter.

Tabell 10.3 Låneramar för investeringar i anläggningstillgångar som används i statens egen verksamhet

Miljoner kronor

Utgiftsområde	Beslutad låneram 2019 ¹	Skuld 2019-12-31	Beslutad låneram 2020 ¹	Begärd låneram 2021 ²	Beräknad amortering 2021	Beräknad nyupplåning 2021
1 Rikets styrelse ³	1 990	1 509	2 143	2 258	387	763
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	983	713	1 067	1 281	307	503
3 Skatt, tull och exekution	1 860	1 724	1 920	2 375	552	972
4 Rättsväsendet	8 775	6 172	8 925	8 933	1 979	2 777
5 Internationell samverkan	14	9	14	19	5	9
6 Försvar och samhällets krisberedskap	7 019	5 710	7 047	7 187	1 203	1 559
7 Internationellt bistånd	70	52	81	83	20	23
8 Migration	770	516	1 273	993	295	613
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	609	449	734	862	188	311
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	2 015	1 794	2 006	2 006	682	690
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	400	370	550	600	90	170
13 Jämställdhet och nyanlända invandras etablering	31	12	31	31	6	5
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	909	799	1 009	910	326	314
15 Studiestöd	387	209	301	301	34	52
16 Utbildning och universitetsforskning	8 457	7 231	8 747	9 104	2 070	2 471
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	822	509	870	865	160	209
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	371	277	418	414	114	147
20 Allmän miljö- och naturvård	385	348	418	426	119	115
21 Energi	47	31	42	65	14	32
22 Kommunikationer	4 482	3 756	4 768	5 669	370	1 119
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	2 485	2 392	2 615	2 615	346	384
24 Näringsliv	420	248	451	495	126	250
Ej fördelat	202		170	210		
Summa	43 500	34 830	45 600	47 700	9 393	13 488

¹ Av riksdagen beslutad låneram exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Riksdagen beslutar om den totala ramen, som framgår av summeraden. Regeringen beslutar om fördelningen per myndighet.

³ Exklusive Riksdagsförvaltningen och Riksrevisionen.

Räntekontokreditram för 2021

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2021 besluta om krediter för myndigheternas räntekonton i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjade krediter uppgår till högst 16 600 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Myndigheterna placerar överskottslikviditet och finansierar sitt behov av rörelsekapital i Riksgäldskontoret. Respektive myndighet har för dessa ändamål ett räntekonto med kredit. Räntekontokreditramen nyttjas sammantaget i begränsad omfattning, men säkerställer myndigheternas betalningsförmåga för det fall att utbetalningar inte skulle infalla jämnt fördelade över året. Den beräknade kreditramen för 2021 redovisas fördelad per utgiftsområde i tabell 10.4. Regeringen föreslår att kreditramen för myndigheternas räntekonton uppgår till 16,6 miljarder kronor för 2021. En mindre del av kreditramen kommer inledningsvis inte att fördelas till myndigheterna. Syftet är att regeringen ska kunna hantera situationer då likviditetsbehov uppstår till följd av oförutsedda händelser i myndigheternas verksamheter.

Tabell 10.4 Räntekontokreditram för rörelsekapital i statens verksamhet

Miljoner kronor

Utgiftsområde	Beslutad kreditram 2019 ¹	Maximalt nyttjande under 2019	Beslutad kreditram 2020 ¹	Begärd kreditram 2021 ²
1 Rikets styrelse ³	988	17	990	1 052
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	714	214	714	753
3 Skatt, tull och exekution	994		994	1 009
4 Rättsväsendet	2 999	692	3 161	3 155
5 Internationell samverkan	1		2	1
6 Försvar och samhällets krisberedskap	2 089	195	2 358	3 036
7 Internationellt bistånd	33		33	35
8 Migration	250		250	250
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	441	57	442	445
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	443		507	505
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	340		330	350
13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering	21		23	23
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	395		395	395
15 Studiestöd	77	9	77	77
16 Utbildning och universitetsforskning	585	470	584	596
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	370	273	377	384
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	249	168	249	234
20 Allmän miljö- och naturvård	62	5	62	104
21 Energi	29		29	29
22 Kommunikationer	2 495	4	2 495	3 121
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	389	337	591	815
24 Näringsliv	99	18	125	117
Ej fördelat	140		112	115
Summa	14 200	2 459	14 900	16 600

¹ Av riksdagen beslutad räntekontokreditram exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Riksdagen beslutar om den totala ramen, som framgår av summeraden. Regeringen beslutar om fördelningen per myndighet.

³ Exklusive Riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen.

10.3 Låneramar för samhällsinvesteringar och övriga kontokrediter

I 7 kap. 1–5 §§ budgetlagen (2011:203) anges de villkor som gäller för finansiering av statens investeringar och utlåning. Av 7 kap. 6 § samma lag följer att riksdagen för en viss myndighet, ett visst lån eller en viss anskaffning kan besluta att finansiering ska ske på annat sätt än vad som följer av 7 kap. 1–5 §§. Nedan sammanställs de låneramar och krediter som regeringen föreslår inom respektive utgiftsområde med stöd av 7 kap. 6 § budgetlagen. De föreslagna låneramarna för samhällsinvesteringar uppgår till 109,1 miljarder kronor och de övriga kontokrediterna uppgår till 242,6 miljarder kronor. De största övriga kontokrediterna utgörs av begärda kreditramar för stabilitetsfonden och resolutionsreserven.

Tabell 10.5 Låneramar för samhällsinvesteringar

Miljoner kronor

Utg. omr.	Myndighet	Beslutad låneram 2019 ¹	Skuld 2019-12-31	Beslutad låneram 2020 ¹	Begärd låneram 2021	Beräknad amortering 2021	Beräknad ny-upplåning 2021
2	Fortifikationsverket	14 500	13 992	18 000	22 500	1 000	6 446
2	Statens fastighetsverk	15 200	13 195	15 200	15 200	1 786	1 986
6	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	1 550	1 254	1 550	1 550	242	181
9	Folkhälsomyndigheten	350	52	350	2 000	12	
9	Socialstyrelsen	100	6	100	5 000	100	1
21	Affärsverket svenska kraftnät	6 200	2 481	6 600	7 200		2 443
22	Luftfartsverket	3 850		4 550	4 550		
22	Sjöfartsverket	100		100	100		
22	Trafikverket	41 300	37 956	45 500	51 000	1 491	7 971
	Summa	83 150	68 934	91 950	109 100	4 631	19 028

¹ Av riksdagen beslutade låneramar exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Tabell 10.6 Övriga kontokrediter i statens verksamhet

Miljoner kronor

Utg.-omr.	Ändamål	Beslutad kreditram 2019 ¹	Maximalt nyttjande 2019	Beslutad kreditram 2020 ¹	Begärd kreditram 2021
2	Kammarkollegiets behov av likviditet för inrättande av nya myndigheter	250		250	250
2	Kammarkollegiets behov av likviditet i det statliga försäkringssystemet	100		100	100
2	Resolutionsreserven	100 000		100 000	100 000
2	Stabilitetsfonden	50 000		50 000	50 000
2	Statens tjänstepensionsverk behov av likviditet i pensionshanteringen	100	31	100	100
6	Försvarets materielverks behov av rörelsekapital	25 500	12 632	46 500	43 000
6	Krig, krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden	40 000		40 000	40 000
10	Försäkringskassans behov av likviditet i utbetalning av ersättning för vård i andra länder	170	140	170	170
11	Pensionsmyndighetens behov av likviditet vid handel med fondandelar	8 000	5 621	8 000	8 000
22	Transportstyrelsens behov av rörelsekapital för transfereringar				950
	Summa	224 120	18 424	245 120	242 570

¹ Av riksdagen beslutade övriga kontokrediter exklusive beslut om ändringar i statens budget.

10.4 Statlig utlåning

Regeringen får besluta om utlåning som finansieras med lån i Riksgäldskontoret för det ändamål och intill det belopp som riksdagen har beslutat om. Regeringens förslag till ramar för statlig utlåning under 2021 lämnas i berörda utgiftsområden i denna proposition och sammanställs i tabell 10.7. De föreslagna ramarna uppgår till sammanlagt 453,5 miljarder kronor. Den statliga utlåningen som helhet redovisas i skrivelsen Årsredovisning för staten 2019 (skr. 2019/20:101).

Tabell 10.7 Ramar för statlig utlåning

Miljoner kronor

Utgifts- område		Ram 2019	Utlåning 2019-12-31	Ram 2020	Förslag 2021
15	Studielån	230 500	228 562	240 500	252 000
17	Kungliga Dramatiska teatern Aktiebolag	70	50	70	70
17	Kungliga Operan Aktiebolag	126	91	126	126
17	Stiftelsen Nordiska museet ¹		15		52
17	Stiftelsen Tekniska museet				30
21	Affärsverket svenska kraftnäts utlåning till nätföretag	700	93	700	700
21	Delägarlån till bolag i vilka Affärsverket svenska kraftnät förvaltar statens aktier	500	271	500	550
22	Svensk-Danska Broförbindelsen Svedab AB ²				Oförändrat belopp, vidgat ändamål
		5 973	5 051	-	
24	Aktiebolaget Svensk Exportkredit	125 000	0	200 000	200 000
Summa ramar för statlig utlåning		362 869	234 133	447 869	453 528

Anm.: Ramar för 2019 och 2020 redovisas inklusive beslutade och föreslagna ändringar i statens budget.

¹ Det utestående beloppet avser lån som togs upp 2015. Stiftelsen har inte haft någon låneram i Riksgäldskontoret 2019 och 2020.

² Låneramen för Svedab AB är 3 361 miljoner kronor i 2009 års priser, exklusive räntor och mervärdesskatt (prop. 2009/10:1, bet. 2009/10:TU1, rskr. 2009/10:117). Den nominella ramen för 2020 kommer att fastställas i efterhand, i årsredovisning för staten 2020.

Källor: Årsredovisning för staten 2019 och egna beräkningar.

10.5 Statliga garantier

Regeringen får besluta om att ställa ut kreditgarantier och göra andra liknande åtaganden för det ändamål och intill det belopp som riksdagen har beslutat om. Regeringens förslag till ramar för garantiverksamheten under 2021 lämnas inom respektive utgiftsområde och sammanställs i tabell 10.8. De föreslagna ramarna uppgår till sammanlagt 1 495 miljarder kronor. Garantiverksamheten som helhet redovisas i skrivelsen Årsredovisning för staten 2019 (skr. 2019/20:101).

Tabell 10.8 Ramar för statliga garantier

Miljoner kronor

Utgifts- område	Ändamål	Ram 2019	Utestående åtagande 2019-12-31	Ram 2020	Föreslagna garantiramar 2021
2	Resolutionsreserven	200 000	0	200 000	200 000
2	Stabilitetsfonden	750 000	0	750 000	750 000
7	Garantier för biståndsverksamhet	14 000	5 554	15 000	17 000

Utgifts- område	Ändamål	Ram 2019	Utestående åtagande 2019-12-31	Ram 2020	Föreslagna garantiramar 2021
16	Kreditgaranti för överbrygningslån till European Spallation Source ERIC (ESS) för initial drift och färdigställande				600
18	Kreditgarantier för ny- och ombyggnad av bostäder, för lösen av kommunala borgensåtaganden samt för lån som kooperativa hyresrättsföreningar tar upp vid förvärv av fastigheter för ombildning till kooperativ hyresrätt	8 000	3 028	8 000	8 000
24	Exportkreditgarantier	450 000	194 529	500 000	500 000
24	Gröna kreditgarantier				10 000
24	Investeringsgarantier	10 000	1 333	10 000	10 000
Summa förslag om garantiramar		1 432 000	204 444	1 483 000	1 495 600

Anm.: Ramar för 2019 och 2020 redovisas inklusive beslutade och föreslagna ändringar på ändringsbudget.

Källor: Årsredovisning för staten 2019 och egna beräkningar.

10.6 Beställningsbemyndiganden

Regeringen får, för det ändamål och intill det belopp som riksdagen har beslutat för budgetåret, beställa varor eller tjänster samt besluta om bidrag, ersättning, lån eller liknande som medför utgifter under senare år än det budgeten avser. Regeringens förslag till beställningsbemyndiganden lämnas inom respektive utgiftsområde.

I tabell 10.9 redovisas en sammanfattning av begärda bemyndiganden för 2021. I kolumnen Ingående åtaganden redovisas de åtaganden som staten vid ingången av 2021 beräknas ha till följd av beställningar av varor och tjänster samt beslut om bidrag m.m. I nästa kolumn redovisas nya åtaganden av denna typ som staten förväntas göra 2021. Kolumnen Infriade åtaganden visar åtaganden som regeringen ingått tidigare år och som förväntas bli betalda 2021. Kolumnen Utestående åtaganden utgör summan av ingående och nya åtaganden, med avdrag för infriade åtaganden. I kolumnen Begärda bemyndiganden redovisas omfattningen av de bemyndiganden som regeringen begär inom de olika utgiftsområdena i denna proposition.

Tabell 10.9 Sammanfattande redovisning av beställningsbemyndiganden för 2021

Miljoner kronor

Utgiftsområde	Ingående åtaganden 2021	Nya åtaganden 2021	Infriade åtaganden 2021	Utestående åtaganden 2021	Begärda bemyndiganden 2021
1 Rikets styrelse	239	324	194	369	369
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	130	140	130	140	140
4 Rättsväsendet	133	43	121	55	55
5 Internationell samverkan	181	155	125	211	211
6 Försvar och samhällets krisberedskap	79 175	33 994	22 102	91 067	91 725
7 Internationellt bistånd	95 540	46 580	34 120	108 000	108 000
8 Migration	266	785	131	920	920
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	2 073	2 270	1 035	3 308	3 308
13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering	66	367	66	367	367
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	26 731	27 991	20 775	33 947	33 947
15 Studiestöd	4	4	4	4	4
16 Utbildning och universitetsforskning	45 735	26 623	22 664	49 694	49 694

Utgiftsområde	Ingående	Nya	Infriade	Utestående	Begärda
	åtaganden 2021	åtaganden 2021	åtaganden 2021	åtaganden 2021	bemyndiganden 2021
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	863	752	597	1 017	1 017
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	7 364	6 620	3 157	10 828	10 828
19 Regional utveckling	6 171	4 286	2 982	7 475	7 475
20 Allmän miljö- och naturvård	11 605	5 122	4 655	12 073	12 073
21 Energi	6 058	3 509	2 790	6 777	6 777
22 Kommunikationer	190 146	62 041	50 184	202 003	204 335
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	8 815	4 469	4 330	8 954	8 954
24 Näringsliv	3 343	3 634	2 836	4 141	4 141
25 Allmänna bidrag till kommuner	0	750	0	750	750
Summa	484 637	230 462	172 999	542 100	545 089

Anm.: Beloppen är avrundade och stämmer därför inte alltid överens med summan.

Källa: Egna beräkningar.

Av tabell 10.9 framgår att regeringen i denna proposition begär beställningsbemyndiganden om totalt 545,1 miljarder kronor. Jämfört med beställningsbemyndiganden i den av riksdagen ursprungligen beslutade budgeten för 2020 innebär förslagen för 2021 en ökning med 52,6 miljarder kronor, eller 10,7 procent. I förändringen ingår såväl minskningar som ökningsar.

Regeringen begär vidare ett bemyndigande att ingå de ekonomiska åtaganden som följer av EU-budgeten för budgetåret 2021 (se utg.omr. 27 avsnitt 2.7).

10.7 Bemyndigande att överskrida anslag

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2021, med de begränsningar som följer av 3 kap. 8 § andra stycket budgetlagen, besluta att ett anslag som inte avser förvaltningsändamål får överskridas om ett riksdagsbeslut om ändring av anslaget inte hinner inväntas och överskridandet ryms inom det fastställda utgiftstaket för staten.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 3 kap. 8 § andra stycket budgetlagen får regeringen efter riksdagens bemyndigande besluta att ett anslag får överskridas om det är nödvändigt för att i en verksamhet täcka särskilda utgifter som inte var kända då anslaget anvisades eller för att ett av riksdagen beslutat ändamål med anslaget ska kunna uppfyllas. För de flesta anslag kan oundvikliga utgiftsökningar i förhållande till anvisade medel rymmas inom den högsta tillåtna anslagskrediten om 10 procent som föreskrivs i 3 kap. 8 § första stycket budgetlagen. Det finns ytterst sällan behov av att överskrida anslag för förvaltningsändamål med mer än vad som ryms inom denna kredit. Något särskilt bemyndigande som ger regeringen befogenhet att besluta om överskridande av anslag som anvisats för förvaltningsändamål behöver därför inte inhämtas. Vid behov kommer regeringen i stället att föreslå ändringar i budgeten. När det gäller anslag som anvisats för regelstyrd verksamhet och icke påverkbara EU-relaterade utgifter kan så stora förändringar inträffa att utgifterna inte ryms inom den högsta tillåtna anslagskrediten. Regeringen avser i sådana fall att i första hand återkomma till riksdagen med förslag om ändrade anslag. Förändringarna kan dock inträffa snabbt och betalningarna kan behöva göras utan dröjsmål. Regeringen bör därför bemyndigas att, om beslut om ändring i budgeten inte hinner inväntas, besluta om överskridande när de förutsättningar som anges i 3 kap. 8 § andra stycket budgetlagen är uppfyllda. Överskridandet får inte vara större än att det ryms inom det fastställda utgiftstaket för staten. Bemyndigandet begärs för ett budgetår i taget.

Regeringens avsikt är att liksom tidigare skett föreslå ändringar av berörda anslag som ersätter de medgivna överskridandena.

I skrivelsen Årsredovisning för staten 2019 lämnades en redovisning av anslag för vilka regeringen hade medgett överskridande under 2019.

Under 2020 har regeringen hittills medgett följande överskridanden:

- anslaget 1:4 *Ekonomiskt bistånd till enskilda utomlands samt diverse kostnader för rättsväsendet* inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan
- anslaget 2:3 *Ersättning för räddningstjänst m.m.* inom utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap
- anslaget 1:16 *Omstrukturering och genomlysning av statligt ägda företag* inom utgiftsområde 24 Näringsliv.

Regeringen föreslår i propositionen Höständringsbudget för 2020 att de ovan angivna anslagen tillförs medel som täcker de medgivna överskridandena (prop. 2020/21:2).

Ett eventuellt utnyttjande av bemyndigandet senare under året kommer att redovisas i årsredovisningen för staten 2020.

11 Granskning och ekonomisk styrning

I detta avsnitt redovisar regeringen sin bedömning av EU:s rekommendationer till Sverige inom ramen för den europeiska terminen och av Finanspolitiska rådets rekommendationer och bedömningar. Vidare innehåller avsnittet information om Riksrevisionens revisionsberättelse för årsredovisningen för staten 2019 (skr. 2019/20:101). Avslutningsvis lämnas en redovisning av arbetet med att utveckla den ekonomiska styrningen i staten.

11.1 Den europeiska terminen och EU:s rekommendationer till Sverige

Inom ramen för den europeiska terminen lämnade Europeiska kommissionen i maj 2020 sina förslag till landsspecifika rekommendationer till EU:s medlemsstater. Rekommendationerna antogs formellt av rådet för ekonomiska och finansiella frågor i juli 2020. Till följd av spridningen av sjukdomen covid-19 har rekommendationerna i år fokuserat på hanteringen av den akuta situationen och den kommande återhämtningen i ekonomin. Samtliga medlemsstater har fått en rekommendation som fokuserar på kortsiktiga åtgärder för att lindra konsekvenserna av pandemin och en rekommendation som fokuserar på att underlätta den ekonomiska återhämtningen. Sverige har i år fått tre rekommendationer.

I rådsbeslutet från den 20 juli 2020 rekommenderas Sverige att 2020 och 2021 vidta följande åtgärder:

- Vidta alla nödvändiga åtgärder, i enlighet med den allmänna undantagsklausulen i stabilitets- och tillväxtpakten, för att effektivt hantera covid-19-pandemin, upprätthålla ekonomin och stödja den påföljande återhämtningen. När de ekonomiska förhållandena medger det, driva en finanspolitik som syftar till att nå en återhållsam offentligfinansiell ställning på medellång sikt och säkerställa en hållbar skuldsättning, samtidigt som investeringarna ökas. Säkerställa hälso- och sjukvårdssystemets resiliens, inbegripet genom tillräcklig tillgång till kritiska medicinska produkter, infrastruktur och arbetskraft.
- Främja innovation och stödja utbildning och färdighetsutveckling. Tidigarelägga mogna offentliga investeringsprojekt och främja privata investeringar för att stödja den ekonomiska återhämtningen. Inrikta investeringarna på den gröna och digitala omställningen, särskilt ren och effektiv produktion och användning av energi, högteknologiska och innovativa sektorer, 5G-nät och hållbara transporter.
- Effektivisera penningtvättstillsynen och tillämpa regelverket mot penningtvätt på ett effektivt sätt.

Sverige har tidigare år fått en rekommendation kopplad till hushållens skuldsättning och bostadsmarknadens funktionssätt. Någon sådan ges inte i år. Däremot noteras i beaktandesatserna att dessa makroekonomiska obalanser kvarstår och kräver fortsatt övervakning.

Regeringen ser rekommendationerna som en möjlighet för EU att uppmuntra till en ansvarsfull ekonomisk politik och uppfyllelse av de mål som medlemsstaterna gemensamt kommit överens om. Varje medlemsstat avgör själv hur den ska förhålla

sig till rekommendationerna, och ytterst är det parlamentet i varje medlemsstat som beslutar om den nationella ekonomiska politiken.

Regeringens bedömning av rekommendationen om kortsiktiga krisåtgärder

Regeringen noterar att undantagsklausulen i stabilitets- och tillväxtpakten har aktiverats, vilket möjliggör att underskottet av den offentliga sektorns finansiella sparande kan överstiga 3 procent av BNP i syfte att understödja ekonomin.

Regeringen delar bedömningen att det bör, när de ekonomiska förhållandena medger det, drivas en finanspolitik som syftar till att nå en återhållsam offentligfinansiell ställning på medellång sikt och säkerställa en hållbar skuldsättning (dvs. att återgå till de målnivåer som finns inom stabilitets- och tillväxtpakten) samtidigt som investeringarna ökas.

Regeringen delar även bedömningen att det är viktigt att säkerställa sjukvårdssystemets hållbarhet, inklusive tillgång till kritisk infrastruktur, medicinska produkter och arbetskraft. Svensk hälso- och sjukvård har ökat antalet intensivvårdsplatser och övriga vårdplatser så att kritiskt sjuka patienter ska få vård.

Regeringen har som en del av bekämpningen av covid-19 kompenserat kommuner och regioner för extraordinära kostnader och avsatt medel för ökad testning och smittspårning. Regeringen har också skjutit till nya medel 2021 och 2022 för att hantera uppskjuten vård på grund av covid-19 och covid-19-relaterad vård.

Regeringen gör även långsiktiga investeringar i hälso- och sjukvården, bl.a. genom ökade generella bidrag till kommunsektorn samt genom satsningar på äldreomsorgen genom ett kompetenslyft, miljardsatsningar för utvecklingen av den nära vården med fokus på primärvården och satsningar på ökad tillgänglighet i hälso- och sjukvården. Därtill vill regeringen betona den viktiga roll den inre marknaden och det europeiska samarbetet har för att säkra tillgången till medicinska produkter och för att främja forskning och utveckling av produkter som kan bli kritiska i bekämpningen av covid-19.

Att säkra tillgång till ett eventuellt vaccin mot covid-19 är högt prioriterat för regeringen. Regeringen har därför tagit fram en vaccinstrategi som bl.a. inkluderar fortsatt internationellt arbete.

En mängd åtgärder har vidtagits för att mildra de ekonomiska konsekvenserna av virusutbrottet för företag och jobb samt ge ökad ekonomisk tryggheten för de som blir arbetslösa (se fördjupningsrutan Snabba och kraftfulla åtgärder för att hantera virusutbrottet och dess effekter).

Regeringens bedömning av rekommendationen om den ekonomiska återhämtningen

Regeringen delar bedömningen att de områden som pekas ut för att underlätta den ekonomiska återhämtningen är viktiga och att dessa områden har fortsatta investeringsbehov.

För att mildra de socioekonomiska konsekvenserna av covid-19 har regeringen gjort stora satsningar för att öka möjligheterna till omställning på arbetsmarknaden, både generellt och specifikt för personer som blir arbetslösa. Detta har bl.a. gjorts genom att öka antalet utbildningsplatser, ta fram ytterligare utbildningsmöjligheter, som t.ex. olika korta kurser och ökade möjligheter till distansutbildning, samt förbättrade studiefinansieringsmöjligheter. En särskild satsning görs för att öka antalet utbildningsplatser inom bristyrken. Regeringen gör även en satsning för att möta

efterfrågan på utbildad arbetskraft genom det pågående kunskapslyftet. Det innefattar bl.a. en utbyggnad av antalet platser inom yrkeshögskolan, regionalt yrkesvux, folkhögskolan, universitet och högskolor. Regeringen har också tillfälligt höjt bostadsbidraget till barnfamiljer och förstärkt arbetslöshetsersättningen genom höjda ersättningsnivåer och ändrade regler i syfte att fler ska kunna bli berättigade till ersättning.

De investeringsområden som pekas ut i rådets rekommendation är viktiga områden för att Sverige ska fortsätta vara konkurrenskraftigt framöver. Både den gröna omställningen och digitaliseringen är prioriterade områden för regeringen. I december 2019 överlämnade regeringen en klimatpolitisk handlingsplan till riksdagen. Regeringens politik ska enligt handlingsplanen säkerställa att Sverige är rustat för en fossilfri framtid. Ambitionen är att klimatomställningen ska ske på ett sådant sätt att alla har möjlighet att vara en del av lösningen.

En väl fungerande digital infrastruktur är viktig. Regeringen föreslår därför i denna proposition att ytterligare medel avsätts för att underlätta och öka tempot i bredbandsutbyggnaden, samt för att öka mobiluppkopplingen på fjärrtåg.

Sverige är ett av de länder i EU som satsar allra mest på forskning och innovation som andel av BNP. Arbetet pågår nu med att ta fram denna mandatperiods forskningspolitiska proposition. Den kommer att peka ut den forskningspolitiska inriktningen för kommande år.

Arbetet fortsätter också med den nationella planen för transportinfrastrukturen för 2018–2029 som regeringen beslutade om i maj 2018. Anslag motsvarande 622,5 miljarder kronor fördelas i planen. Planen omfattar stora satsningar på såväl nybyggnation som upprustning och modernisering av befintlig järnvägsinfrastruktur. Underhåll av infrastruktur, framför allt järnväg, har också tidigarelagts.

Regeringens bedömning av rekommendationen om bekämpning av penningtvätt

Bekämpning av penningtvätt är en angelägen fråga för regeringen. Under 2019 och 2020 har ett stort antal lagändringar gjorts på detta område. Effektiviteten i tillsynen har förstärkts både genom lagändringar och genom ytterligare resurser till flera tillsynsmyndigheter i statens budget för 2020. Finansinspektionen meddelade i november 2019 att myndigheten jämfört med 2018 planerar att tredubbla sin förmåga inom arbetet mot penningtvätt och finansiering av terrorism fram till slutet av 2020.

Under 2020 har flertalet sanktioner från tillsynsmyndigheter utfärdats för att säkerställa efterlevnaden av regelverket, däribland några från Finansinspektionen mot större banker. Dessa sanktioner har fått stor uppmärksamhet, understryker frågans allvar och illustrerar vilka kostnader som kan uppstå för dem som inte följer regelverket. Eftersom sanktionsbeslut är offentliga bidrar de till marknadens förståelse av regelverket och skapar förutsättningar för förbättrat beteende på marknaden.

Regeringen tillsatte i november 2019 en utredning som ska föreslå ytterligare förändringar av regelverket inom detta område. Europeiska kommissionen lade också i maj 2020 fram en handlingsplan för det kommande året för en övergripande EU-politik som ytterligare förstärker systemet för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism.

11.2 Finanspolitiska rådets bedömningar

I maj 2020 publicerade Finanspolitiska rådet sin årliga rapport om svensk finanspolitik. Nedan redovisas de huvudsakliga bedömningar och rekommendationer som presenteras i rapporten och regeringens bedömning av dessa.

Det ekonomiska läget och stabiliseringspolitiken

Finanspolitiska rådet konstaterar att spridningen av sjukdomen covid-19 har medfört kraftiga fall i den ekonomiska aktiviteten och stora ökningar av offentliga utgifter världen över, att det råder betydande osäkerhet om den ekonomiska utvecklingen samt att ny smittspridning kan göra krisen utdragen och skapa svåra ekonomiska problem. Enligt rådet tyngdes världsekonomin redan före utbrottet av en hög offentlig skuldsättning, men Sveriges internationellt sett låga skuldbörda ger ett förhållandevis stort handlingsutrymme. Rådet skriver även att världsekonomin före coronakrisen tyngdes av handelskonflikter vilka nu riskerar att eskalera, något som är negativt för en liten öppen ekonomi som den svenska. Regeringen delar rådets bedömningar.

Finanspolitiska rådet konstaterar att det vidtagits temporära åtgärder i syfte att skydda företag och hushåll och menar att det är viktigt att livskraftiga företag överlever, att arbetslösheten hålls nere och att hushållens inkomster skyddas. Rådet bedömer att risken för en långvarig och djup lågkonjunktur därigenom minskar men att det är svårt att avgöra om åtgärdernas omfattning är tillräcklig. Regeringen delar dessa bedömningar.

Finanspolitiska rådet anser att de vidtagna åtgärderna generellt sett har varit ändamålsenliga och att de, med tanke på omständigheterna, har gått snabbt att genomföra. En del åtgärder har enligt rådet dock tagit relativt lång tid att bereda och besluta eller att implementera.

Regeringen delar bedömningen av ändamålsenligheten och snabbheten. Ett mycket stort antal propositioner har lämnats av regeringen och beslutats av riksdagen under våren. Regeringen delar därför inte bilden att åtgärder tagit relativt lång tid att bereda, besluta eller implementera. Det bör i detta sammanhang påpekas att vikt även har lagts vid åtgärdernas träffsäkerhet och en rättssäker tillämpning.

Finanspolitiska rådet rekommenderar att regeringen tillsätter en utredning med uppgift att dels föreslå åtgärder som ska kunna aktiveras vid en drastisk nedgång i ekonomin, dels klarlägga statens ekonomiska ansvar för konsekvenserna av extraordinära händelser. Rådet anser också att krisförloppet tydliggör behovet av någon form av snabbindikator som gör det möjligt för regeringen och andra beslutsfattare att i realtid få en uppfattning om hur mycket den ekonomiska aktiviteten förändras.

Regeringen delar inte dessa två bedömningar. Omständigheterna varierar kraftigt mellan olika konjunkturedgångar. Vilka åtgärder som är lämpliga och vilket underlag som behövs varierar därmed också mellan olika konjunkturedgångar. Regeringen arbetar kontinuerligt med att utveckla sina metoder för att bedöma ekonomins utveckling.

Rådet bedömer att det sannolikt finns finanspolitiskt utrymme för både ytterligare krisåtgärder och, senare, mer traditionell stabiliseringspolitik, men tror inte att aktiv finanspolitik fullt ut kan neutralisera pandemins konsekvenser. Enligt rådet är det centralt att åtgärder är samhällsekonomiskt effektiva. Regeringen delar dessa bedömningar.

Sysselsättningen och arbetslösheten

Finanspolitiska rådet konstaterar att den svenska arbetsmarknaden de senaste åren har utvecklats väl och att utgångsläget strax före pandemin var relativt gott, även om arbetslösheten alltjämt var väsentligt högre bland utrikes födda än bland inrikes födda. Regeringen delar rådets bild av utgångsläget på arbetsmarknaden, med en hög sysselsättningsgrad och ett högt arbetskraftsdeltagande och konstaterar att det finns skillnader mellan olika grupper med avseende på födelseland och utbildning.

Enligt rådet har arbetsmarknaden försämrats drastiskt på grund av pandemin, då arbetslösheten har ökat snabbt och antalet varsel och permitteringar nått rekordnivåer. Regeringen instämmer i att arbetsmarknaden har försämrats (se avsnitt 4).

Rådet anser att den nya lagen om stöd vid korttidsarbete verkar fungera förhållandevis väl för att minska antalet uppsägningar, men att åtgärden inte hjälper personer med tidsbegränsade anställningar eller behovsanställningar. Regeringen konstaterar att även personer med sådana anställningar kan omfattas av korttidsarbete.

Enligt Finanspolitiska rådet kommer många arbetslösa att få svårt att hitta jobb om återhämtningen blir utdragen, och inträdet på arbetsmarknaden kan bli besvärligt för unga och nyanlända samtidigt som omställningsproblem kan drabba många arbetstagare, något som sammantaget kan resultera i en stigande långtidsarbetslöshet.

Regeringen instämmer i att en utdragen återhämtning ökar risken för en stigande långtidsarbetslöshet, särskilt bland grupper som exempelvis nyanlända och personer utan en gymnasial utbildning. Inträdet på arbetsmarknaden för unga personer kan försvåras, men de löper inte samma risk för långtidsarbetslöshet som bl.a. nyanlända då de i större utsträckning kan återgå till studier och kan ta ett arbete i takt med att efterfrågan ökar.

Överskottsmålet och utgiftstaket

Finanspolitiska rådet konstaterar att finanspolitiken i budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1) inte innebar någon tydlig avvikelse från överskottsmålet, men att coronakrisen kommer att leda till en stor avvikelse. Rådet anser att avvikelsen är väl motiverad och ryms inom ramverkets flexibilitet och syfte. Regeringen delar rådets bedömningar.

Enligt rådet är det med tanke på krisförloppets snabbhet och oförutsägbarhet för tidigt att ha en klar uppfattning om coronakrisens effekter på de offentliga finanserna, och det är inte rimligt att begära att regeringen redan nu ska redovisa en plan med åtgärder för en återgång till överskottsmålet. Rådet framhåller dock att finanspolitisk disciplin, långsiktigt hållbara offentliga finanser och en finansiell buffert kommer att vara lika viktiga efter coronakrisen som före. Regeringen delar rådets slutsatser.

Finanspolitiska rådet bedömer att överskottsmålet inte har nåtts i ett bakåtblickande perspektiv och att det är angeläget att finanspolitiken utformas utan att systematiskt leda till ett för lågt finansiellt sparande i förhållande till målet. Regeringen bedömer liksom rådet att genomsnittet av det finansiella sparandet för 2012–2019 ligger under målnivån, främst till följd av att sparandet den första delen av perioden låg under den målsatta nivån.

Finanspolitiska rådet skriver att den föreslagna höjningen av utgiftstaket för 2020 på 350 miljarder kronor är unik och stor men måste ses i ljuset av den exceptionella ekonomiska nedgången och att fler åtgärder kan komma att bli nödvändiga. Rådet menar mot denna bakgrund att höjningen är befogad. Regeringen delar rådets bedömning angående höjningen av utgiftstaket. Se vidare avsnitt 7.

Enligt Finanspolitiska rådets bedömning kommer bruttoskulden att hamna utanför skuldankarets toleransintervall. Regeringen delar den bedömningen. Detta bryter inte mot ramverket eftersom avvikelsen är väl motiverad och ryms inom ramverkets flexibilitet.

Budgetprocessen

Finanspolitiska rådet skriver att finansutskottet i februari 2020 för första gången tog initiativ till att ändra budgeten för innevarande år. Rådet menar att detta, även om det inte stod i strid med budgetreglerna, var ett avsteg från principen om en sammanhållen budgetbehandling och innebär en försvagning av budgetprocessen. Regeringen instämmer i rådets bedömningar.

Långsiktigt hållbara offentliga finanser

Enligt Finanspolitiska rådet sätter den demografiska utvecklingen press på de offentliga finanserna under kommande decennier. Rådet skriver att Konjunkturinstitutets beräkningar redan före pandemin visade att finanserna inte var långsiktigt hållbara, men att det endast behövdes en mindre förstärkning. Enligt rådets beräkningar försämras dock hållbarheten betydligt med rimliga antaganden om högre arbetslöshet eller högre relativlöner i välfärdssektorn. Regeringen delar rådets bedömning att den demografiska utvecklingen med ett större antal äldre och barn väntas leda till ett ökat resursbehov i delar av välfärdssektorn.

Finanspolitiska rådet skriver att regeringen i sina hållbarhetsberäkningar antar att det inte sker någon standardhöjning i offentlig sektor, att detta är ett orealistiskt antagande och att det riskerar att måla en alltför ljus bild av de offentliga finansernas hållbarhet.

Regeringen konstaterar att regeringens bedömningar av finanspolitikens långsiktiga hållbarhet bygger på av riksdagen beslutade eller av regeringen aviserade ekonomisk-politiska åtgärder. Syftet är att ge riksdagen ett underlag som visar om den finanspolitik som gäller vid bedömningstillfället och som föreslås i den aktuella propositionen är långsiktigt hållbar. I känslighetsanalyser har regeringen även redovisat hur hållbarheten påverkas av förändringar av finanspolitiken som inte har beslutats eller aviserats.

Prognosutvärdering

Finanspolitiska rådet skriver att regeringen generellt sett inte gör större prognosfel för BNP-tillväxt och arbetslöshet än andra bedömare men att prognosfelen för det offentliga sparandet är relativt stora. Rådet menar också att regeringens beräkning av bruttoskuldens utveckling på två och tre års sikt är missvisande eftersom den baseras på framskrivningar med oförändrade regler. Rådet anser vidare att regeringen även bör inkludera de egna prognoserna av offentligt sparande i sin prognosutvärdering.

Regeringen delar rådets bedömning av prognosfelen för BNP-tillväxt och arbetslöshet. När det gäller offentligt sparande instämmer regeringen i rådets bedömning att skillnaderna mellan regeringens och Konjunkturinstitutets medelfel på två och tre års sikt beror på att regeringens beräkningar bygger på ett antagande om oförändrad politik. Detsamma gäller, som rådet konstaterar, beräkningarna för bruttoskulden på samma horisont. En prognos baserad på oförändrade regler kan inte väntas bli fri från systematiska prognosfel. Metoden följer dock principerna för utformningen av prognoser i de ekonomiska propositionerna. Regeringen konstaterar att rådet i 2018 års rapport var kritiskt mot att vad man såg som stora aviseringar i budgetpropositionen för 2018 hade inkluderats i budgetberäkningarna, och rådet uttryckte att beräkningar av utgifter vid oförändrad politik fyller en viktig funktion.

Regeringen noterar Finanspolitiska rådets synpunkt att det offentliga sparandet bör inkluderas i regeringens prognosutvärdering.

Finanspolitiska rådet menar att genomslaget av konjunkturen har underskattats i regeringens prognoser för det finansiella sparandet och att man därmed har tenderat att underskatta sparandet i högkonjunktur och överskatta det i lågkonjunktur. Regeringen konstaterar att regeringens prognoser, liksom andra prognoser, generellt har svårt att förutse vändpunkter i konjunkturen.

Teknisk utveckling och svensk arbetsmarknad

Finanspolitiska rådet behandlar förändringar på arbetsmarknaden till följd av teknisk utveckling med ökande robotisering och artificiell intelligens. Rådet bedömer att det i dagsläget inte finns några starka skäl att tro att automatiseringen generellt sett skulle drabba löner eller sysselsättning men att den tekniska utvecklingen kan påverka löneskillnader mellan yrkesgrupper och sektorer samt regionala skillnader. Regeringen noterar vad rådet redovisar och dess bedömningar.

11.3 Riksrevisionens granskning av årsredovisningen för staten 2019

Riksrevisionen har för årsredovisningen för staten 2019 lämnat en revisionsberättelse utan reservation eller avvikande mening (Fi2020/01852/BATOT). Enligt myndigheten har regeringen i alla väsentliga avseenden upprättat de finansiella delarna av årsredovisningen i enlighet med 10 kap. 5–10 §§ budgetlagen (2011:203) och även i övrigt lämnat information som är förenlig med årsredovisningens finansiella delar. Riksrevisionens uttalande omfattar, liksom tidigare år, inte avsnittet om den offentliga sektorns finansiella sparande.

11.4 Utvecklingen av den ekonomiska styrningen

Utvecklingen av den ekonomiska styrningen, resultatstyrning och finansiell styrning, bedrivs med utgångspunkt i regeringens behov av att styra för att genomföra sin politik och nå de beslutade målen för olika områden. Vidare ska det finnas en fungerande uppföljning av genomförandet och måluppfyllelsen i myndigheter och verksamheter som svarar mot både regeringens och riksdagens behov. Vid utvecklingen av styrningen är målsättningen att värna myndigheternas kärnverksamheter och att beakta olikheter i förutsättningar och verksamheter. Nedan presenteras delar av det arbete som bedrivits för att utveckla den ekonomiska styrningen.

Resultatstyrning

Utvecklad redovisning av resultat

För att regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen ska ha en enhetlig struktur, vara mer ändamålsenlig och bättre motivera regeringens budgetförslag har det under året genomförts ett utvecklingsarbete inom Regeringskansliet. Utgångspunkten för arbetet har varit budgetlagens krav på regeringen att i budgetpropositionen redovisa resultat i förhållande till de av riksdagen beslutade målen och att redovisningen ska vara anpassad till de olika utgiftsområdena. En viktig del i arbetet har utgjorts av information och förankring, inom Regeringskansliet och med riksdagens utskottskanslier.

Arbetet har resulterat i förtydligade riktlinjer för utformningen av resultattexter. Riktlinjerna innebär att resultatredovisningen bör visa de mest centrala resultaten

inom respektive område och disponeras efter de centrala resultatindikatorerna och bedömningsgrunderna. Utvecklingen bör redovisas i tabeller och diagram med minst tioåriga tidsserier om möjligt. De centrala statliga åtgärder som vidtagits i syfte att påverka måluppfyllelsen bör återges. Vidare bör en samlad bedömning av måluppfyllelsen redovisas. Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder bör väljas med hänsyn till kontinuitet över tid. Urvalet bör vidare möjliggöra uppföljning och analys ur ett jämställdhetsperspektiv. Sammantaget syftar dessa riktlinjer till att resultatinformationen bör framträda tydligare. Förutsättningarna att redan i denna proposition följa de nya riktlinjerna fullt ut har dock varierat mellan olika områden.

I syfte att underlaget för resultatredovisningen till riksdagen ska bli bättre har regeringen ändrat reglerna för hur myndigheterna ska redovisa resultat i sina årsredovisningar. Ändringarna innebär bl.a. att myndigheterna ska göra bedömningar och analyser av resultatet. De nya reglerna har tillämpats för första gången i årsredovisningarna för 2019 som lämnades till regeringen i februari 2020.

Ekonomistyrningsverket (ESV) har haft i uppdrag att följa upp i vilken utsträckning de ändrade bestämmelserna fått genomslag. Uppföljningen redovisas i rapporten Genomslaget (ESV 2020:28). ESV framhåller att det normalt tar tid att implementera nya regler för resultatredovisningen och att uppföljningen visar att de nya kraven på myndigheternas resultatredovisningar har fått genomslag men inte fullt ut på alla områden. ESV noterar att ett utvecklingsområde för myndigheternas resultatredovisningar är framtagande av indikatorer för att kunna redovisa data till grund för bedömningar av måluppfyllelse. Likaså saknas det i dagsläget tidsserier för att beskriva trender och bedöma hur vissa åtgärder har bidragit till utvecklingen av måluppfyllelsen på området. Vidare anser ESV att analyser av den konsupplade statistiken behöver utvecklas.

Effektivare statsförvaltning

Efter förslag i budgetpropositionen för 2020 har ESV tillförts medel för att stärka myndighetens förmåga att genomföra uppdrag, analysera myndigheter och verksamheter samt lämna förslag inom myndighetens ansvarsområde till effektiviseringar i staten. Som en följd av detta har ESV under året ytterligare utvecklat metodik och stöd för effektivisering vid myndigheterna. Regeringen har också gett ESV två uppdrag att analysera effektiviteten respektive se över den finansiella styrningen vid ett par myndigheter. Uppdragen ska redovisas under hösten 2020 respektive våren 2021.

Finansiell styrning

Styrning av avgiftsbelagd verksamhet

Regeringen har fortsatt arbetet med att förbättra styrningen av den avgiftsfinansierade verksamheten. Detta omfattar bl.a. myndigheternas redovisning av avgifter till regeringen och regeringens redovisning av avgiftsfinansierad verksamhet till riksdagen.

Avgiftsutredningen lämnade i sitt betänkande Avgifter (SOU 2007:98) en mängd förslag på avgiftsområdet, exempelvis kring hur avgiftsbemyndiganden ska vara utformade, när regeringen ska besluta om avgiftsnivåer för belastande avgifter och hur vissa överklaganden av avgiftsbeslut ska göras. De förslag som lämnades är till stora delar genomförda. För övriga förslag har förutsättningarna förändrats på ett sådant sätt att de inte längre är aktuella att genomföra.

Arbetet med att digitalisera de finansiella underlagen från myndigheterna

ESV har haft i uppdrag att utreda förutsättningarna för att myndigheterna ska kunna lämna sina årsredovisningar digitalt. Arbetet har redovisats i rapporten Förutsättningar för ett digitalt inlämnande av myndigheternas årsredovisningar (ESV 2018:58). ESV bedömer att en digital inlämning av årsredovisningar skulle ge nyttor såsom ökad kvalitet och förutsättningar för nya analysmöjligheter. Finansdepartementet har i nära samarbete med ESV initialt fokuserat arbetet med att digitalisera de finansiella underlagen från myndigheterna på budgetunderlagen. Informationssystemet Hermes har utvecklats, så att myndigheterna där digitalt lämnar underlag avseende fler finansiella befogenheter.

Utbetalningar från välfärdssystemen

Regeringen arbetar ständigt med att se över och trygga välfärdssystemen för att de ska vara enklare att använda och minska risken för fel. En stor och mycket viktig del av arbetet sker löpande i berörda myndigheter och i samarbeten mellan de berörda myndigheterna. Förutom detta arbete har regeringen även tillsatt utredningar och lämnat riktade uppdrag på området. I denna proposition föreslås som ett övergripande mål att utbetalningarna från välfärdssystemen ska vara korrekta, andelen felaktiga utbetalningar ska minska och fel ska motverkas. Ett mål underlättar regeringens styrning och riksdagens uppföljning av arbetet mot felaktiga utbetalningar i staten (se utg.omr. 2 avsnitt 2.3.3). Förslaget är i huvudsak i enlighet med vad som föreslås i Delegationen för korrekta utbetalningars betänkande Samlade åtgärder för korrekta utbetalningar från välfärdssystemen (SOU 2019:59). Vidare föreslås medel tillföras för inrättande av en funktion vid ESV för att föra vidare det arbete som delegationen genomfört. Funktionen ska bl.a. analysera, följa upp och bidra till samordning av myndigheternas arbete på detta område (se utg.omr. 2 avsnitt 6.5).

Även utredningen om samordning av statliga utbetalningar från välfärdssystemen har inkommit med sitt betänkande Kontroll för ökad tilltro – en ny myndighet för att förebygga, förhindra och upptäcka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen (SOU 2020:35). Betänkandet remitteras och förslagen bereds i Regeringskansliet.

Intern styrning och kontroll samt internrevision

ESV har i uppgift att utveckla och förvalta den interna styrningen och kontrollen samt internrevisionen i staten. ESV lämnar varje år en rapport till regeringen i vilken myndigheten redovisar hur internrevisionen fungerar i staten som helhet samt hur myndighetsledningarnas interna styrning och kontroll fungerar. I rapporten Internrevision och intern styrning och kontroll 2020 (ESV 2020:20) redovisar ESV en samlad bedömning av att den statliga internrevisionen fungerar väl.

De myndigheter som tillämpar förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll ska i sin årsredovisning göra en bedömning av om den interna styrningen och kontrollen har varit betryggande under den period som årsredovisningen avser. Genom myndigheternas bedömning kan regeringen få en bild av den interna styrningen och kontrollen i staten som helhet. ESV har i sin årliga rapport redovisat att myndighetsledningarna med få undantag bedömt att myndighetens interna styrning och kontroll har varit betryggande under 2019.

12 Lagförslag, skattefrågor

I detta avsnitt finns lagförslag om ändrade skatte- och avgiftsregler. Lagförslag som ligger till grund för beräkningen av statens övriga inkomster finns i avsnitt 3.

Regeringen har följande förslag till lagtext.

12.1 Förslag till lag om förfarandet vid skattereduktion för installation av grön teknik

Härigenom föreskrivs följande.

Lagens tillämpningsområde

1 § I denna lag finns bestämmelser om förfarandet vid skattereduktion för installation av grön teknik enligt 67 kap. inkomstskattelagen (1999:1229).

Hänvisningar

2 § I 67 kap. inkomstskattelagen (1999:1229) finns bestämmelser om

- vilka som kan få skattereduktion (36 §),
- begäran om skattereduktion (37 §),
- definitioner (38–40 §§),
- villkor för skattereduktion (41–43 §§),
- underlag för skattereduktion (44 §), och
- skattereduktionens storlek (45 §).

Definitioner

3 § Termer och uttryck som används i denna lag har samma betydelse och tillämpningsområde som i inkomstskattelagen (1999:1229), om inget annat anges.

Beslutande myndighet

4 § Beslut enligt denna lag fattas av Skatteverket.

Belopp

5 § Uppgifter om belopp ska anges i hela krontal så att öretal faller bort.

Begäran om utbetalning från Skatteverket

Vem som får begära utbetalning från Skatteverket

6 § Om den som kan ha rätt till skattereduktion för installation av grön teknik (köparen) inte har betalat hela utgiften för installationen, får en sådan utförare som anges i 67 kap. 43 § inkomstskattelagen (1999:1229) begära utbetalning från Skatteverket enligt 8 §.

Utbetalningens storlek

7 § Utbetalningen får uppgå till ett belopp som motsvarar mellanskillnaden mellan den debiterade ersättningen för installation av grön teknik inklusive mervärdesskatt och köparens faktiska betalning för installationen till utföraren före begäran om utbetalning.

Utbetalningen får dock uppgå till högst

1. tre sjuttondelar av det belopp som köparen har betalat om utbetalningen avser sådan installation som anges i 67 kap. 38 § första stycket 1 inkomstskattelagen (1999:1229), och

2. samma belopp som köparen har betalat om utbetalningen avser sådan installation som anges i 67 kap. 38 § första stycket 2 eller 3 samma lag.

Utbetalning får inte ske till den del köparens sammanlagda preliminära skattereduktion enligt 16 § skulle uppgå till ett belopp som överstiger 50 000 kronor för ett beskattningsår.

Begäran om utbetalning

8 § Utbetalning får begäras efter det att installationen av grön teknik har utförts och betalats.

Begäran ska lämnas elektroniskt och ska ha kommit in till Skatteverket senast den 31 januari året efter det beskattningsår då arbetet betalades.

Begäran ska vara undertecknad av utföraren eller av den som är ombud eller annan behörig företrädare för utföraren.

En begäran som lämnats för en utförare som är juridisk person anses ha lämnats av utföraren, om det inte var uppenbart att den som lämnade begäran saknade behörighet att företräda utföraren.

9 § En begäran om utbetalning ska innehålla uppgifter om

1. namn, adress och, om sådant nummer finns, organisationsnummer, personnummer, samordningsnummer eller motsvarande registreringsnummer för utföraren,

2. personnummer eller samordningsnummer i de fall sådant nummer finns för köparen,

3. småhusets eller ägarlägenhetens beteckning eller beteckningen på lägenheten som upplåtits med bostadsrätt, samt vad gäller lägenheten som upplåtits med bostadsrätt även föreningens eller bolagets organisationsnummer eller motsvarande,

4. debiterad ersättning för installation av grön teknik, debiterad ersättning för annat än installation av grön teknik, betalt belopp för installation av grön teknik och den dag som betalningen för installationen kommit utföraren tillhanda,

5. vad installationen av grön teknik avsett och antalet arbetade timmar, och

6. det belopp som utföraren begär som utbetalning från Skatteverket.

Skatteverkets beslut om utbetalning

10 § Skatteverket ska snarast fatta beslut om sådan utbetalning som avses i 7 §.

11 § Utbetalning ska göras till utförarens bank- eller kreditmarknadsföretagskonto.

Återbetalning

Underrättelse om felaktig utbetalning och om återbetalning till köpare

12 § Om Skatteverket har betalat ut ett belopp utan att mottagaren har varit berättigad till det, ska mottagaren snarast underrätta Skatteverket om denna utbetalning.

Om utföraren till köparen betalar tillbaka ett belopp, som tidigare har legat till grund för beslut om utbetalning av ett belopp från Skatteverket, ska utföraren snarast underrätta Skatteverket om denna återbetalning.

Beslut om återbetalning

13 § Om Skatteverket har betalat ut ett belopp utan att mottagaren har varit berättigad till det, ska Skatteverket snarast besluta att det felaktigt utbetalda beloppet ska betalas tillbaka.

Om utföraren till köparen betalar tillbaka ett belopp, som tidigare har legat till grund för beslut om utbetalning av ett belopp från Skatteverket, ska Skatteverket snarast besluta att återbetalning ska ske med ett belopp som motsvarar vad som betalats tillbaka till köparen.

Ett beslut om återbetalning får inte meddelas efter utgången av det sjätte året efter det beskattningsår som utbetalningen avser.

Inbetalning till konto

14 § Återbetalning ska göras genom insättning på ett särskilt konto för återbetalning enligt denna lag.

Återbetalningen anses ha gjorts den dag då betalningen har bokförts på det särskilda kontot.

15 § Återbetalning ska göras senast den sista dagen i månaden efter den månad då Skatteverket fattat beslutet om återbetalning.

Preliminär skattereduktion

Den preliminära skattereduktionens storlek

16 § Köparen ska tillgodoräknas preliminär skattereduktion med ett belopp motsvarande den utbetalning som Skatteverket enligt 10 § beslutat om till utföraren.

Om Skatteverket har beslutat om återbetalning enligt 13 §, ska den tidigare tillgodoräknade preliminära skattereduktion minskas med ett belopp som motsvarar den beslutade återbetalningen.

Den preliminära skattereduktion får sammanlagt uppgå till högst 50 000 kronor för ett beskattningsår.

I vilken ordning olika belopp ska tillgodoräknas

17 § Preliminär skattereduktion ska tillgodoräknas i den ordning som Skatteverket registrerar utbetalda belopp enligt 16 § första stycket.

Skatteverkets meddelande till köparen

18 § Skatteverket ska så snart som möjligt skriftligen underrätta köparen av installationen av grön teknik om

1. beslut enligt 10 § om utbetalning, och
2. beslut enligt 13 § om återbetalning.

Meddelandet ska innehålla uppgifter om

1. namn, adress och, om sådant nummer finns, organisationsnummer, personnummer, samordningsnummer eller motsvarande registreringsnummer för utföraren eller annan mottagare som avses i 12 § första stycket,

2. utbetalt belopp till eller återbetalt belopp från respektive utförare eller annan mottagare som avses i 12 § första stycket, och

3. den totala preliminära skattereduktion som tillgodoräknats köparen enligt 16 §.

Skatteverket ska på begäran av köparen lämna denne ett särskilt meddelande om den totala preliminära skattereduktion som tillgodoräknats enligt 16 §.

Utredning

19 § Den som begär utbetalning enligt 8 § eller underrättar Skatteverket om felaktig utbetalning enligt 12 § ska ge Skatteverket tillfälle att granska underlaget för utbetalning eller återbetalning och lämna de uppgifter som behövs för granskningen.

Tillfälle att yttra sig

20 § Ett ärende får inte avgöras till nackdel för utföraren eller annan mottagare som avses i 12 § första stycket utan att denne har fått tillfälle att yttra sig i ärendet. Om det är uppenbart obehövt, behöver den som ärendet gäller inte få tillfälle att yttra sig.

Om ett ärende har tillförts uppgifter av någon annan, får det bara avgöras om den som ärendet gäller har underrättats om uppgifterna och fått tillfälle att yttra sig över dem.

Andra stycket gäller inte om

1. avgörandet inte är till nackdel för den som ärendet gäller,
2. uppgiften saknar betydelse eller om det av någon annan anledning är uppenbart obehövt att den som ärendet gäller underrättas och får tillfälle att yttra sig,
3. det finns risk att en underrättelse skulle göra det avsevärt svårare att genomföra beslutet i ärendet, eller

4. avgörandet inte kan skjutas upp.

Underrättelseskyldigheten gäller med de begränsningar som följer av 10 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Ränta

21 § Kostnadsränta tas ut på sådant belopp som enligt 13 § ska betalas tillbaka efter beslut av Skatteverket. Räntan beräknas från den dag beloppet betalades ut till och med dagen för Skatteverkets beslut enligt 13 §.

Kostnadsränta beräknas efter en räntesats som motsvarar basräntan enligt 65 kap. 3 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

Om det finns särskilda skäl, får Skatteverket helt eller delvis avstå från kravet på ränta.

Verkställighet, anstånd och betalningssäkring

22 § Beslut om återbetalning enligt denna lag gäller omedelbart.

23 § I fråga om beslut om återbetalning enligt denna lag gäller vad som sägs om anstånd i 63 kap. 2 §, 4 § första stycket, 5, 6, 8–10, 15, 16, 22 och 23 §§ samt 71 kap. 1 § andra stycket skatteförfarandelagen (2011:1244).

24 § Om återbetalning enligt denna lag inte görs i rätt tid, ska fordran lämnas för indrivning. Regeringen får meddela föreskrifter om att indrivning inte behöver begäras för ett ringa belopp.

Bestämmelser om indrivning finns i lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m. Vid indrivning får verkställighet ske enligt utsökningsbalken.

I fråga om återbetalning enligt denna lag gäller vad som sägs om betalningssäkring i 46 kap. 2, 5–7 och 9–22 §§, 68 kap. 1 §, 69 kap. 13–18 §§ och 71 kap. 1 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

Överklagande

25 § Skatteverkets beslut enligt denna lag får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.

12.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m.

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 4 § och 4 kap. 3 § lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m. ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

4 §¹

Frihet från skatt ska under de förutsättningar som anges i 1 § samt med de begränsningar som framgår av 7 och 8 §§ medges en resande för import av

1. 200 cigaretter eller 100 cigariller eller 50 cigarrer eller 250 gram röktoak eller en proportionell blandning av dessa tobaksvaror,
2. en liter spritdryck eller två liter starkvin,
3. fyra liter vin, och
4. sexton liter starköl.

Bestämmelser om hinder för den som inte fyllt 20 år att föra in spritdrycker, vin och starköl i landet finns i 4 kap. 4 § alkohollagen (2010:1622). En bestämmelse om förbud för den som inte fyllt 18 år att föra in tobaksvaror, elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare i landet finns i 5 kap. 20 § lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter.

I denna lag förstås med

spritdryck: alkoholdryck med en alkoholhalt som överstiger 22 volymprocent,

starkvin: alkoholdryck med en alkoholhalt som överstiger 15 volymprocent men inte 22 volymprocent samt mousserande vin,

vin: annat vin än starkvin samt annan alkoholdryck med en alkoholhalt som överstiger 3,5 men inte 15 volymprocent och som inte är starköl,

starköl: öl med en alkoholhalt som överstiger 3,5 volymprocent,

e-vätskor: e-vätskor enligt lagen (2018:696) om skatt på vissa nikotinhaltiga produkter,

högkoncentrerade e-vätskor: högkoncentrerade e-vätskor enligt lagen om skatt på vissa nikotinhaltiga produkter,

andra nikotinhaltiga produkter: andra nikotinhaltiga produkter enligt lagen om skatt på vissa nikotinhaltiga produkter.

Nuvarande lydelse

4 kap.

3 §²

Tull och skatt enligt 1 § ska tas ut med följande belopp.

	tull	skatt
spritdryck	4 kr/liter	262 kr/liter
starkvin	2 kr/liter	81 kr/liter
vin	1 kr/liter	36 kr/liter
starköl	3 kr/liter	20 kr/liter
cigaretter	34 öre/styck	196 öre/styck
cigarrer	86 öre/styck	219 öre/styck
röktoak	428 kr/kg	2 422 kr/kg
snus	104 kr/kg	762 kr/kg
e-vätskor	320 kr/liter	3 300 kr/liter
andra nikotinhaltiga produkter	390 kr/kg	1 225 kr/kg

¹ Senaste lydelse 2018:2089.

² Senaste lydelse 2018:697.

*Föreslagen lydelse***4 kap.**

3 §

Tull och skatt enligt 1 § ska tas ut med följande belopp.

	tull	skatt
spritdryck	4 kr/liter	262 kr/liter
starkvin	2 kr/liter	81 kr/liter
vin	1 kr/liter	36 kr/liter
starköl	3 kr/liter	20 kr/liter
cigaretter	34 öre/styck	196 öre/styck
cigarrer	86 öre/styck	219 öre/styck
röktobak	428 kr/kg	2 422 kr/kg
snus	104 kr/kg	762 kr/kg
<i>högkoncentrerade e-vätskor</i>	<i>320 kr/liter</i>	<i>6 600 kr/liter</i>
<i>övriga e-vätskor</i>	320 kr/liter	3 300 kr/liter
andra nikotinhaltiga produkter	390 kr/kg	1 225 kr/kg

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

12.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1994:1776) om skatt på energi¹

dels att 6 a kap. 2 b § ska upphöra att gälla,

dels att 1 kap. 9 och 11 a §§, 6 a kap. 2 c §, 7 kap. 1, 3, 3 b, 4 och 4 a §§, 9 kap. 2, 5 och 5 a §§ samt 11 kap. 5, 7, 9, 10, 12–12 b, 14 och 15 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 11 kap. 18 §, och närmast före 11 kap. 18 § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

9 §²

Med biomassa förstås den biologiskt nedbrytbara delen av produkter, avfall och restprodukter från jordbruk (inklusive material av vegetabiliskt och animaliskt ursprung), skogsbruk och därmed förknippad industri, samt den biologiskt nedbrytbara delen av industriavfall och kommunalt avfall.

Med biogas förstås ett vätskeformigt eller gasformigt bränsle som framställts av biomassa och vars energiinnehåll till övervägande del härrör från metan.

Med biogasol förstås ett vätskeformigt eller gasformigt bränsle som framställts av biomassa och vars energiinnehåll till övervägande del härrör från propan eller butan.

11 a §³

I fråga om energiskatt och koldioxidskatt på bränslen samt energiskatt på elektrisk kraft förstås med stödordning sådant statligt stöd enligt artikel 107.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt som utgörs av skattebefrielse för vart och ett av de ändamål som anges i följande bestämmelser i denna lag:

1. 6 a kap. 1 § 9 a och 17 a,
2. 6 a kap. 1 § 9 b,
3. 6 a kap. 1 § 10,
4. 6 a kap. 1 § 11,
6. 6 a kap. 1 § 17 b,
7. 6 a kap. 2 a § första stycket 1,
8. 6 a kap. 2 a § första stycket 2,
9. 6 a kap. 2 b och 2 c §§, 9. 6 a kap. 2 c §,
10. 7 kap. 3 a och 3 b §§,
11. 7 kap. 4 §,
12. 9 kap. 5 och 5 a §§,
13. 11 kap. 9 § första stycket 6 och 14 §,
14. 11 kap. 9 § första stycket 7 och 15 §,
15. 11 kap. 9 § första stycket 8,
16. 11 kap. 10 §,
17. 11 kap. 12 §,
18. 11 kap. 12 a §,
19. 11 kap. 12 b §.

¹ Senaste lydelse av 6 a kap. 2 b § 2016:505.

² Senaste lydelse 2010:1089.

³ Senaste lydelse 2019:491.

6 a kap.

2 c §⁴

För biogas som förbrukas som bränsle för uppvärmning medges befrielse från energiskatt med 100 procent och från koldioxidskatt med 100 procent.

För biogas *eller biogasol* som förbrukas som bränsle för uppvärmning medges befrielse från energiskatt med 100 procent och från koldioxidskatt med 100 procent.

Första stycket gäller endast om bränslet vid skattskyldighetens inträde omfattas av ett anläggningsbesked enligt 3 a kap. lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen.

7 kap.

1 §⁵

Den som är skattskyldig får göra avdrag för skatt på bränsle

1. som av den skattskyldige exporterats till tredjeland eller förts till en frizon för annat ändamål än att förbrukas där,

2. som av den skattskyldige förbrukats på ett sätt som ger rätt till skattebefrielse enligt 6 a kap.,

3. som har tagits emot av en skattebefriad förbrukare i enlighet med vad som framgår av dennes godkännande,

4. som har tagits emot för förbrukning i skepp eller luftfartyg med de undantag i fråga om vissa bränslen som anges i 6 a kap. 1 § 3 och 5,

5. som har tagits emot för förbrukning i båtar som avses i 6 a kap. 1 § 4 med de undantag i fråga om vissa bränslen som anges i denna punkt.

Avdrag för skatt på bränsle som den skattskyldige förbrukat på ett sätt som ger rätt till skattebefrielse med stöd av 6 a kap. 1 § 9, 10, 11 eller 17 eller med stöd av 6 a kap. 2 a, 2 b eller 2 c § får dock göras endast om den skattskyldige inte är ett företag utan rätt till statligt stöd.

Avdrag för skatt på bränsle som den skattskyldige förbrukat på ett sätt som ger rätt till skattebefrielse med stöd av 6 a kap. 1 § 9, 10, 11 eller 17 eller med stöd av 6 a kap. 2 a eller 2 c § får dock göras endast om den skattskyldige inte är ett företag utan rätt till statligt stöd.

3 §⁶

Den som är skattskyldig får göra avdrag för energiskatt med 100 procent och för koldioxidskatt med 100 procent på *biogas* eller bränsle som avses i 6 a kap. 2 b § och som sålts som bränsle för uppvärmning till någon som inte är en stödmottagare.

Den som är skattskyldig får göra avdrag för energiskatt med 100 procent och för koldioxidskatt med 100 procent på bränsle som avses i 6 a kap. 2 c § och som sålts som bränsle för uppvärmning till någon som inte är en stödmottagare.

3 b §⁷

För andra bränslen än biogas eller de som anges i 2 kap. 1 § första stycket 1, 2 eller 3 får en skattskyldig som har förbrukat eller sålt bränslet som motorbränsle göra avdrag för

För andra bränslen än biogas, *biogasol* eller de som anges i 2 kap. 1 § första stycket 1, 2 eller 3 får en skattskyldig som har förbrukat eller sålt bränslet som motorbränsle göra avdrag för

⁴ Senaste lydelse 2016:505.

⁵ Senaste lydelse 2019:491.

⁶ Senaste lydelse 2016:505.

⁷ Senaste lydelse 2017:1231.

1. energiskatt med 100 procent och koldioxidskatt med 100 procent på den andel av motorbränslet som framställts av biomassa och som utgör fettsyrametylester (Fame) enligt KN-nr 3824 90 99,

2. energiskatt med 100 procent och koldioxidskatt med 100 procent på den andel av ett motorbränsle för gnisttända motorer enligt KN-nr 3824 90 99 som framställts av biomassa och som utgör etanol, och

3. energiskatt med 100 procent och koldioxidskatt med 100 procent på den andel av motorbränslet som utgörs av någon annan beståndsdel än som anges i 1 eller 2 och som framställts av biomassa.

4 §⁸

En skattskyldig får göra avdrag för energiskatt med 100 procent och för koldioxidskatt med 100 procent på biogas som den skattskyldige har förbrukat eller sålt som motorbränsle.

Första stycket gäller endast om

1. stödmottagaren inte är ett företag utan rätt till statligt stöd, *och*

2. uppgift lämnas om avdragets fördelning på stödmottagare.

Om *biogas* förbrukats eller sålts som motorbränsle för transportändamål, gäller skattebefrielse enligt denna paragraf endast om biogasen omfattas av ett hållbarhetsbesked enligt 3 kap. lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen *och av ett anläggningsbesked enligt 3 a kap. samma lag.*

En skattskyldig får göra avdrag för energiskatt med 100 procent och för koldioxidskatt med 100 procent på biogas *och biogasol* som den skattskyldige har förbrukat eller sålt som motorbränsle.

Första stycket gäller endast om

1. stödmottagaren inte är ett företag utan rätt till statligt stöd,

2. uppgift lämnas om avdragets fördelning på stödmottagare, *och*

3. *biogasen eller biogasolen omfattas av ett anläggningsbesked enligt 3 a kap. lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen.*

Om *biogasen eller biogasolen* förbrukats eller sålts som motorbränsle för transportändamål, gäller skattebefrielse enligt denna paragraf endast om biogasen *eller biogasolen dessutom* omfattas av ett hållbarhetsbesked enligt 3 kap. lagen om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen.

4 a §⁹

En skattskyldig som gör avdrag för skatt på bränsle enligt 3–4 §§ är skyldig att till regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer på begäran lämna de uppgifter som regeringen behöver för sin rapportering till Europeiska kommissionen när det gäller frågan om huruvida det statliga stöd som genom *avdraget* ges för bränslet medför överkompensation i strid med reglerna om statligt stöd i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

En skattskyldig som gör avdrag för skatt på bränsle enligt 3 a, 3 b eller 4 § är skyldig att till regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer på begäran lämna de uppgifter som regeringen behöver för sin rapportering till Europeiska kommissionen när det gäller frågan om huruvida det statliga stöd som genom *skattebefrielsen* ges för bränslet medför överkompensation i strid med reglerna om statligt stöd i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

Första stycket gäller även den som medges skattebefrielse med stöd av 6 a kap. 2 c §.

⁸ Senaste lydelse 2016:505.

⁹ Senaste lydelse 2014:1496.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om vilka uppgifter som ska lämnas.

9 kap.

2 §¹⁰

Om någon som inte är skattskyldig eller skattebefriad förbrukare har förbrukat bränsle på ett sådant sätt som ger rätt till skattebefrielse enligt 6 a kap., medger beskattningsmyndigheten efter ansökan från förbrukaren återbetalning av skatten på bränslet.

Återbetalning med stöd av 6 a kap. 1 § 9, 10, 11 eller 17 eller med stöd av 6 a kap. 2 a, 2 b eller 2 c § medges endast om sökanden inte är ett företag utan rätt till statligt stöd. I dessa fall krävs även att sökanden lämnar uppgifter om stödmottagare för sin verksamhet, om återbetalning söks med belopp som medför att sökandens sammanlagda återbetalning inom stödordningen per kalenderår uppgår till minst

1. 15 000 euro i fall som avses i 6 a kap. 1 § 10 eller 2 a § första stycket 2, eller
2. 200 000 euro i övriga fall.

Återbetalning med stöd av 6 a kap. 2 b eller 2 c § medges endast i den utsträckning avdragsrätt inte följer av 7 kap. 3 §.

Återbetalning med stöd av 6 a kap. 1 § 9, 10, 11 eller 17 eller med stöd av 6 a kap. 2 a eller 2 c § medges endast om sökanden inte är ett företag utan rätt till statligt stöd. I dessa fall krävs även att sökanden lämnar uppgifter om stödmottagare för sin verksamhet, om återbetalning söks med belopp som medför att sökandens sammanlagda återbetalning inom stödordningen per kalenderår uppgår till minst

Återbetalning med stöd av 6 a kap. 2 c § medges endast i den utsträckning avdragsrätt inte följer av 7 kap. 3 §.

5 §¹¹

Beskattningsmyndigheten medger, i den omfattning som anges i andra–fjärde styckena, efter ansökan från förbrukaren återbetalning av skatt på elektrisk kraft och bränsle som denne förbrukat för framställning av värme eller kyla som levererats för ändamål som ger skattebefrielse enligt 6 a kap. 1 § 1, 6, 9, 10, 11 eller 16 eller enligt 11 kap. 9 § första stycket 2, 3 eller 5. Med förbrukning för framställning av värme eller kyla avses i fråga om återbetalning av skatt på elektrisk kraft även sådan förbrukning som skett i samband med framställningen för drift av pumpar, fläktar och andra hjälpanordningar som är nödvändiga för driften av anläggningen.

Återbetalning medges vid leverans för

1. tillverkningsprocessen i industriell verksamhet eller för yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet, för

a) elektrisk kraft med den del av energiskatten som överstiger 0,5 öre per kilowattimme,

a) elektrisk kraft med den del av energiskatten som överstiger 0,6 öre per kilowattimme,

b) råttalolja med ett energiskattebelopp som motsvarar 70 procent av den energiskatt som tas ut på bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 a,

c) andra bränslen än råttalolja med 70 procent av energiskatten,

2. annat ändamål än som avses under 1, med hela energiskatten på elektrisk kraft och med hela energiskatten, koldioxidskatten och svavelskatten på bränsle.

Om leverans skett för tillverkningsprocessen i sådan industriell verksamhet som tillhör en verksamhetskategori som anges i bilaga I till Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG av den 13 oktober 2003 om ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgaser inom gemenskapen och om ändring av rådets direktiv

¹⁰ Senaste lydelse 2019:491.

¹¹ Senaste lydelse 2019:491.

96/61/EG, senast ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/29/EG, medges dock återbetalning enligt

1. andra stycket 1 b med ett energiskattebelopp som motsvarar 70 procent av den energiskatt och 100 procent av den koldioxidskatt som tas ut på bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 a, och

2. andra stycket 1 c med 70 procent av energiskatten och 100 procent av koldioxidskatten.

För bensen och bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b medges inte någon återbetalning av skatt enligt denna paragraf.

5 a §¹²

Beskattningsmyndigheten medger efter ansökan från förbrukaren återbetalning av skatt på elektrisk kraft som denne förbrukat för framställning av värme eller kyla som levererats för förbrukning i datorhall. Med förbrukning för framställning av värme eller kyla avses även sådan förbrukning som skett i samband med framställningen för drift av pumpar, fläktar och andra hjälpanordningar som är nödvändiga för driften av anläggningen.

Återbetalning medges med den del av energiskatten som överstiger 0,5 öre per kilowattimme.

Återbetalning medges med den del av energiskatten som överstiger 0,6 öre per kilowattimme.

11 kap.

5 §¹³

Skyldig att betala energiskatt (skattskyldig) är den som i Sverige

1. framställer skattepliktig elektrisk kraft (producent),

2. är nätinnehavare,

3. godkännts som frivilligt skattskyldig enligt 6 §, eller

4. innehar ett elnät för vilket koncession inte meddelats och som via detta elnät för in elektrisk kraft till Sverige.

Skattskyldig enligt första stycket 1 är inte den som framställer elektrisk kraft enbart i enlighet med 2 § första stycket 1 a och b. Skattskyldig enligt första stycket 2 är inte den myndighet som är systemansvarig enligt 8 kap. 1 § ellagen (1997:857).

Skattskyldig enligt första stycket 1 är inte den som framställer elektrisk kraft enbart i enlighet med 2 § första stycket 1 a och b. Skattskyldig enligt första stycket 2 är inte den myndighet som är systemansvarig enligt 8 kap. 1 § ellagen (1997:857). *Införsel av elektrisk kraft till Sverige via ett elnät på Öresundsbron medför inte att den som för in den elektriska kraften blir skattskyldig för införseln enligt första stycket 4.*

7 §¹⁴

Skyldigheten att betala energiskatt inträder

1. för den som är skattskyldig enligt 5 § första stycket 1, 2 eller 3, när skattepliktig elektrisk kraft

a) överförs till någon som inte är skattskyldig enligt 5 § första stycket 1, 2 eller 3, eller

b) förbrukas av den skattskyldige, och

2. för den som är skattskyldig enligt 5 § första stycket 4, när elektrisk kraft förs in till Sverige.

Skattskyldighet enligt första stycket 1 a inträder inte vid överföring av elektrisk kraft till det elnät som ägs av den myndighet som är systemansvarig enligt 8 kap. 1 § ellagen (1997:857).

¹² Senaste lydelse 2017:1208.

¹³ Senaste lydelse 2017:1223.

¹⁴ Senaste lydelse 2018:1887.

Skattskyldighet enligt första stycket 1 a inträder inte vid överföring av elektrisk kraft till ett järnvägsfordon om den elektriska kraften omfattas av 18 § första stycket 1.

Skattskyldighet enligt första stycket 1 inträder inte om skattskyldighet för den elektriska kraften redan har inträtt, utom i fråga om elektrisk kraft som omfattas av rätt till återbetalning enligt 13 §.

9 §¹⁵

Den som är skattskyldig för energiskatt på elektrisk kraft får göra avdrag för skatt på elektrisk kraft som

1. förbrukats hos den skattskyldige i tåg eller annat spårbundet transportmedel eller för motordrift eller uppvärmning i omedelbart samband med sådan förbrukning,
2. i huvudsak förbrukats hos den skattskyldige för kemisk reduktion eller i elektrolytiska processer,
3. förbrukats hos den skattskyldige vid sådan framställning av produkter som avses i 6 a kap. 1 § 6,
4. förbrukats hos den skattskyldige vid sådan överföring av elektrisk kraft på det elektriska nätet som utförs av den som ansvarar för förvaltningen av nätet i syfte att upprätthålla nätets funktion,
5. förbrukats hos den skattskyldige i metallurgiska processer eller vid tillverkning av mineraliska produkter under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar har förändrats kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur har förändrats, i den utsträckning avdragsrätt inte följer av 2,
6. förbrukats i tillverkningsprocessen i industriell verksamhet hos den skattskyldige, i den utsträckning avdragsrätt inte följer av föregående punkter,
7. förbrukats i en datorhall hos den skattskyldige,
8. förbrukats i kommuner som avses i 4 § för annat ändamål än
 - a) i industriell verksamhet,
 - b) i en datorhall,
 - c) i yrkesmässig jordbruks- eller skogsbruksverksamhet,
 - d) i yrkesmässig vattenbruksverksamhet,
 - e) som landström, eller
 - f) i tåg eller annat spårbundet transportmedel eller för motordrift eller uppvärmning i omedelbart samband med sådan förbrukning.

Avdrag enligt första stycket 6 och 7 medges med skillnaden mellan den skattesats som gällde vid skattskyldighetens inträde och 0,5 öre per förbrukad kilowattimme elektrisk kraft. Avdrag enligt första stycket 8 medges med 9,6 öre per förbrukad kilowattimme elektrisk kraft. Avdrag enligt första stycket 8 får endast medges i den utsträckning avdragsrätt inte följer av föregående punkter.

Avdrag enligt första stycket 6 och 7 medges med skillnaden mellan den skattesats som gällde vid skattskyldighetens inträde och 0,6 öre per förbrukad kilowattimme elektrisk kraft. Avdrag enligt första stycket 8 medges med 9,6 öre per förbrukad kilowattimme elektrisk kraft. Avdrag enligt första stycket 8 får endast medges i den utsträckning avdragsrätt inte följer av föregående punkter.

10 §¹⁶

Den som är skattskyldig för energiskatt på elektrisk kraft får göra avdrag för skatt på elektrisk kraft, om

1. denne framställt den elektriska kraften från förnybara källor i en anläggning med en sammanlagd installerad generatoreffekt av mindre än 50 kilowatt, och

¹⁵ Senaste lydelse 2017:1223.

¹⁶ Senaste lydelse 2018:1887.

2. den elektriska kraften inte har överförts till ett koncessionspliktigt nät.

Den installerade generatoreffekten ska för elektrisk kraft som framställs från

1. vind eller vågor, i stället motsvaras av 125 kilowatt installerad generatoreffekt,

2. sol, i stället motsvaras av 255 kilowatt installerad toppeffekt, och

3. annan energikälla utan generator, i stället motsvaras av 50 kilowatt installerad effekt.

När elektrisk kraft framställs från olika energikällor ska, vid bedömningen av förutsättningarna i första stycket 1, de installerade effekterna läggas samman. Vid sammanläggningen ska de effekter som anges i andra stycket först räknas om till motsvarande 50 kilowatt installerad generatoreffekt vid bedömningen av förutsättningarna i första stycket 1.

Avdrag enligt första stycket medges med skillnaden mellan den skattesats som gällde vid skattskyldighetens inträde och 0,5 öre per förbrukad kilowattimme elektrisk kraft. Avdrag enligt första stycket får endast medges i den utsträckning avdragsrätt inte följer av föregående bestämmelser.

Avdrag enligt första stycket medges med skillnaden mellan den skattesats som gällde vid skattskyldighetens inträde och 0,6 öre per förbrukad kilowattimme elektrisk kraft. Avdrag enligt första stycket får endast medges i den utsträckning avdragsrätt inte följer av föregående bestämmelser.

12 §¹⁷

Efter ansökan från förbrukaren beslutar beskattningsmyndigheten om återbetalning av energiskatten på den elektriska kraft som denne förbrukat i yrkesmässig jordbruks- eller skogsbruksverksamhet.

Rätt till återbetalning föreligger endast för skillnaden mellan det betalda skattebeloppet och 0,5 öre per kilowattimme. Återbetalning får dock endast göras när skillnaden uppgår till minst 500 kronor per kalenderår.

Rätt till återbetalning föreligger endast för skillnaden mellan det betalda skattebeloppet och 0,6 öre per kilowattimme. Återbetalning får dock endast göras när skillnaden uppgår till minst 500 kronor per kalenderår.

12 a §¹⁸

Efter ansökan från förbrukaren beslutar beskattningsmyndigheten om återbetalning av energiskatten på den elektriska kraft som denne förbrukat i yrkesmässig vattenbruksverksamhet.

Återbetalning får endast göras om sökanden omfattas av kategorin små och medelstora företag enligt bilaga 1 i kommissionens förordning (EU) nr 1388/2014 av den 16 december 2014 genom vilken vissa kategorier av stöd till företag som är verksamma inom produktion, beredning och saluföring av fiskeri- och vattenbruksprodukter förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget.

Rätt till återbetalning föreligger endast för skillnaden mellan det betalda skattebeloppet och 0,5 öre per kilowattimme. Återbetalning får dock endast göras när skillnaden uppgår till minst 500 kronor per kalenderår.

Rätt till återbetalning föreligger endast för skillnaden mellan det betalda skattebeloppet och 0,6 öre per kilowattimme. Återbetalning får dock endast göras när skillnaden uppgår till minst 500 kronor per kalenderår.

¹⁷ Senaste lydelse 2017:1208.

¹⁸ Senaste lydelse 2017:1208.

12 b §¹⁹

Efter ansökan från förbrukaren beslutar beskattningsmyndigheten om återbetalning av energiskatten på den elektriska kraft som denne förbrukat som landström.

Rätt till återbetalning föreligger endast för skillnaden mellan det betalda skattebeloppet och 0,5 öre per kilowattimme.	Rätt till återbetalning föreligger endast för skillnaden mellan det betalda skattebeloppet och 0,6 öre per kilowattimme.
--	--

14 §²⁰

Efter ansökan från en förbrukare som inte är skattskyldig beslutar beskattningsmyndigheten om återbetalning av energiskatten på den elektriska kraft som denne förbrukat i tillverkningsprocessen i industriell verksamhet.

Rätt till återbetalning föreligger endast för skillnaden mellan det betalda skattebeloppet och 0,5 öre per kilowattimme och endast i den utsträckning rätt till återbetalning inte följer av föregående bestämmelser. Återbetalning får dock endast göras för den del som överstiger 8 000 kronor per kalenderår.	Rätt till återbetalning föreligger endast för skillnaden mellan det betalda skattebeloppet och 0,6 öre per kilowattimme och endast i den utsträckning rätt till återbetalning inte följer av föregående bestämmelser. Återbetalning får dock endast göras för den del som överstiger 8 000 kronor per kalenderår.
---	---

15 §²¹

Efter ansökan från en förbrukare som inte är skattskyldig beslutar beskattningsmyndigheten om återbetalning av energiskatten på den elektriska kraft som denne förbrukat i en datorhall.

Rätt till återbetalning föreligger endast för skillnaden mellan det betalda skattebeloppet och 0,5 öre per kilowattimme. Återbetalning får dock endast göras för den del som överstiger 8 000 kronor per kalenderår.	Rätt till återbetalning föreligger endast för skillnaden mellan det betalda skattebeloppet och 0,6 öre per kilowattimme. Återbetalning får dock endast göras för den del som överstiger 8 000 kronor per kalenderår.
--	--

Förbrukare vid spårbunden trafik

18 §

Vid tillämpningen av 6 § första stycket 1, 7 §, 9 § första stycket 1, 13 a § första stycket 1 och 16 § ska elektrisk kraft som förbrukats

1. i järnvägsfordon i ett järnvägsnät inom ramen för sådana tjänster som avses i 6 kap. 23 eller 23 c § järnvägslagen (2004:519) anses förbrukad av den tjänsteleverantör som tillhandahållit den elektriska kraften,

2. i ett järnvägsnät, för annat ändamål än som avses i 1, anses förbrukad av den infrastrukturförvaltare som med säkerhetstillstånd enligt järnvägslagen förvaltade järnvägsnätet vid förbrukningstillfället,

3. i en spåranläggning eller ett spårfordon inom spåranläggningen anses förbrukad av den

¹⁹ Senaste lydelse 2017:1208.

²⁰ Senaste lydelse 2017:1208.

²¹ Senaste lydelse 2017:1208.

spårinnehavare som med tillstånd enligt lagen (1990:1157) om säkerhet vid tunnelbana och spårväg drev spåransläggningen vid förbrukningstillfället.

Järnvägsnät, infrastrukturförvaltare och tjänsteleverantör har i första stycket samma betydelse som i järnvägslagen. Spåransläggning och spårinnehavare har i första stycket samma betydelse som i lagen om säkerhet vid tunnelbana och spårväg.

Första stycket gäller endast om den som anses vara förbrukare är skattskyldig enligt 5 § första stycket 1, 2 eller 3.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

12.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1997:1024) om Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1997:1024) om Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §²

Skatteverkets verksamhet enligt denna lag omfattar brott enligt

1. skattebrottslagen (1971:69),
2. 30 kap. 1 § första stycket 4 aktiebolagslagen (2005:551),
3. 11 § tredje stycket lagen (1967:531) om tryggande av pensionsutfästelse m.m.,
4. 4 kap. 6 b §, 14 kap. 1–4 och 10 §§ och 15 kap. 10–13 §§ brottsbalken, om gärningen avser uppgift eller handling i ärende hos Skatteverket,
5. 9 kap. 1–3 och 11 §§ brottsbalken, om gärningen har samband med Skatteverkets verksamhet enligt lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete *eller* lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete,
5. 9 kap. 1–3 och 11 §§ brottsbalken, om gärningen har samband med Skatteverkets verksamhet enligt – lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete, – lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete, *eller* – *lagen (2020:000) om förfarandet vid skattereduktion för installation av grön teknik,*
6. 11 kap. 5 § brottsbalken,
7. lagen (2014:836) om näringsförbud,
8. folkbokföringslagen (1991:481),
9. lagen (2014:307) om straff för penningtvättsbrott, och
10. lagen (2020:548) om omställningsstöd.

Skatteverket får medverka vid undersökning också i fråga om annat brott än som anges i första stycket, om åklagaren finner att det finns särskilda skäl för detta.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 2017:453.

² Senaste lydelse 2020:549.

12.5 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229)¹

dels att 47 kap. 11 b § ska upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 47 kap. 11 b § ska utgå,

dels att 1 kap. 11 och 16 §§, 3 kap. 18 §, 6 kap. 11 §, 41 kap. 3 §, 44 kap. 14 §, 61 kap. 3 §, 63 kap. 3 a §, 67 kap. 1, 2, 11, 13, 13 c och 19 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas tolv nya paragrafer, 67 kap. 11 a, 14 a och 36–45 §§, och närmast före 67 kap. 11 a, 36, 37, 38, 41, 44 och 45 §§ nya rubriker av följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2019/20:175

Föreslagen lydelse

1 kap.

11 §

Bestämmelser om hur skatten ska beräknas finns i 65 kap.

Bestämmelser om beräkning av skatt på ackumulerad inkomst finns i 66 kap.

Bestämmelser om skattereduktion för underskott av kapital, arbetsinkomst (jobbsskatteavdrag), sjukersättning och aktivitetsersättning, boende i vissa områden (regional skattereduktion), allmän pensionsavgift, sjöinkomst, hushållsarbete, gåva och mikroproduktion av förnybar el finns i 67 kap.

Bestämmelser om skattereduktion för underskott av kapital, arbetsinkomst (jobbsskatteavdrag), sjukersättning och aktivitetsersättning, boende i vissa områden (regional skattereduktion), allmän pensionsavgift, sjöinkomst, hushållsarbete, *installation av grön teknik*, gåva och mikroproduktion av förnybar el finns i 67 kap.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

16 §²

Bestämmelser om

– förfarandet vid uttag av skatten finns i skatteförfarandelagen (2011:1244), *och*

– förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete finns i lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete.

– förfarandet vid uttag av skatten finns i skatteförfarandelagen (2011:1244),

– förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete finns i lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete, *och*

– *förfarandet vid skattereduktion för installation av grön teknik finns i lagen (2020:000) om förfarandet vid skattereduktion för installation av grön teknik.*

3 kap.

18 §³

Den som är begränsat skattskyldig är skattskyldig i

1. inkomstlaget tjänst för inkomster som anges i 5 § lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta med undantag för inkomster som anges i 6 § 1, 4 och 5 den lagen, om en begäran har gjorts enligt 4 § den lagen,

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

Senaste lydelse av 47 kap. 11 b § 2009:1409.

² Senaste lydelse 2015:775.

³ Senaste lydelse 2019:1146.

2. inkomstslaget tjänst eller näringsverksamhet för inkomster som anges i 7 § första stycket lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl., om Skatteverket har meddelat beslut enligt 5 a § tredje stycket den lagen,

3. inkomstslaget näringsverksamhet för inkomst från ett fast driftställe eller en fastighet i Sverige,

4. inkomstslaget näringsverksamhet för återförda avdrag på grund av att en näringsbostadsrätt som innefattar nyttjanderätt till ett hus eller en del av ett hus i Sverige avyttras eller blir privatbostadsrätt,

5. inkomstslaget näringsverksamhet för återförda avdrag för egenavgifter,

6. inkomstslaget näringsverksamhet för återförda avdrag för periodiseringsfond och expansionsfond, samt inkomstslaget näringsverksamhet eller kapital för återförda avdrag för ersättningsfond,

7. inkomstslaget näringsverksamhet för uttag eller utbetalning från ett skogskonto eller skogsskadekonto som avses i 21 kap.,

8. inkomstslaget kapital för ett positivt räntefördelningsbelopp som avser ett fast driftställe, en näringsfastighet i Sverige eller artistisk eller idrottslig verksamhet i Sverige,

9. inkomstslaget kapital för löpande inkomster av en privatbostadsfastighet eller en privatbostadsrätt i Sverige,

10. inkomstslaget kapital för kapitalvinst på en fastighet i Sverige eller på en privat- eller näringsbostadsrätt som innefattar nyttjanderätt till ett hus eller en del av ett hus i Sverige,

11. inkomstslaget kapital för återfört uppskavsbelopp *samt schablonintäkt* enligt uppskavsbelopp enligt 47 kap., 47 kap.,

12. inkomstslaget näringsverksamhet eller kapital för utdelning på andelar i svenska ekonomiska föreningar, och

13. inkomstslaget kapital för återfört investeraravdrag enligt 43 kap.

Ersättning i form av sådan royalty eller periodvis utgående avgift för att materiella eller immateriella tillgångar utnyttjas som ska räknas till inkomstslaget näringsverksamhet ska anses som inkomst från ett fast driftställe i Sverige, om ersättningen kommer från en näringsverksamhet med ett fast driftställe här.

Skattskyldighet för inkomster som avses i första stycket 12 gäller inte för sådana begränsat skattskyldiga personer som avses i 17 § 2–4.

6 kap.

11 §⁴

Den som är begränsat skattskyldig är skattskyldig för

1. inkomst från ett fast driftställe eller en fastighet i Sverige,

2. inkomst på grund av att en näringsbostadsrätt som innefattar nyttjanderätt till ett hus eller en del av ett hus i Sverige avyttras,

3. inkomst i form av utdelning på andelar i svenska ekonomiska föreningar,

4. inkomster som anges i 7 § första stycket lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl., om Skatteverket har meddelat beslut enligt 5 a § tredje stycket den lagen,

5. återförda avdrag för periodiseringsfond och ersättningsfond,

6. schablonintäkt enligt 30 kap. 6 a §, och

7. återfört uppskavsbelopp *samt* 7. återfört uppskavsbelopp enligt *schablonintäkt* enligt 47 kap. 47 kap.

Ersättning i form av royalty eller periodvis utgående avgift för att materiella eller immateriella tillgångar utnyttjas ska anses som inkomst från ett fast driftställe i Sverige, om ersättningen kommer från en näringsverksamhet med ett fast driftställe här.

⁴ Senaste lydelse 2019:1146.

En kapitalförlust ska dras av, om den som är begränsat skattskyldig skulle ha varit skattskyldig för en motsvarande kapitalvinst.

41 kap.

3 §⁵

Till inkomstslaget kapital räknas också

1. återfört avdrag för avsättning till ersättningsfond och särskilt tillägg i den omfattning som anges i 31 kap. 21 och 22 §§,
2. fördelningsbelopp vid räntefördelning i enlighet med bestämmelserna i 42 kap. 9 §,
3. avdrag som motsvarar inkomst av ränteförmån i enlighet med bestämmelserna i 42 kap. 11 §,
4. underskott av näringsverksamhet i den utsträckning som följer av 42 kap. 33 §, 45 kap. 32 § och 46 kap. 17 §,
5. underskott av avslutad näringsverksamhet i den utsträckning som följer av 42 kap. 34 §,
6. avdrag för uppskovsbelopp och återfört uppskovsbelopp enligt 47 kap. i den utsträckning som följer av 45 kap. 33 §, 46 kap. 18 § och 48 kap. samt *schablonintäkt enligt 47 kap. 11 b §*,
6. avdrag för uppskovsbelopp och återfört uppskovsbelopp enligt 47 kap. i den utsträckning som följer av 45 kap. 33 §, 46 kap. 18 § och 48 kap.,
7. premier för pensionsförsäkringar och inbetalningar på pensionssparkonton i den utsträckning som följer av 59 kap. 15 §, och
8. investeraravdrag och återfört investeraravdrag enligt 43 kap.

44 kap.

14 §⁶

Med *omkostnadsbelopp* avses, om inte annat föreskrivs, utgifter för anskaffning (*anskaffningsutgifter*) ökade med utgifter för förbättring (*förbättringsutgifter*).

Utgifter för arbete enligt 67 kap. 13 a och 13 b §§ ska inte ingå i omkostnadsbeloppet till den del skattereduktion har tillgodoräknats enligt 67 kap.

Utgifter för arbete och material enligt 67 kap. 13 a, 13 b och 38 §§ ska inte ingå i omkostnadsbeloppet till den del skattereduktion har tillgodoräknats enligt 67 kap.

61 kap.

3 §⁷

Kostförmån ska för en hel dag beräknas till ett belopp – avrundat till närmaste femtal kronor – som motsvarar 250 procent av genomsnittspriset i Sverige för en normal lunch. Förmånsvärdet för lunch eller middag är 40 procent av värdet för kostförmån för en hel dag. Förmånsvärdet för frukost är 20 procent av värdet för kostförmån för en hel dag.

Kostförmån ska för en hel dag beräknas till ett belopp – avrundat till närmaste femtal kronor – som motsvarar 0,52 procent av prisbasbeloppet. Förmånsvärdet för lunch eller middag är 40 procent av värdet för kostförmån för en hel dag. Förmånsvärdet för frukost är 20 procent av värdet för kostförmån för en hel dag.

Om en anställds kostnader för en måltid är lägre än det belopp som motsvarar förmånsvärdet enligt första stycket på grund av att arbetsgivaren bidrar till kostnaderna för denna, ska förmånen behandlas som en kostförmån med ett värde som motsvarar mellanskillnaden.

⁵ Senaste lydelse 2013:771.

⁶ Senaste lydelse 2009:536.

⁷ Senaste lydelse 2007:1419.

*Nuvarande lydelse***63 kap.**3 a §⁸

För dem som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år är grundavdraget beloppet enligt 3 § med tillägg av följande särskilda belopp.

<u>Fastställd förvärsinkomst</u>	<u>Särskilt belopp</u>
överstiger inte 0,99 prisbasbelopp	0,687 prisbasbelopp
överstiger 0,99 men inte 1,11 prisbasbelopp	0,885 prisbasbelopp minskat med 20 procent av den fastställda förvärsinkomsten
överstiger 1,11 men inte 2,72 prisbasbelopp	0,600 prisbasbelopp ökat med 5,7 procent av den fastställda förvärsinkomsten
överstiger 2,72 men inte 3,11 prisbasbelopp	34 procent av den fastställda förvärsinkomsten minskat med 0,169 prisbasbelopp
överstiger 3,11 men inte 3,21 prisbasbelopp	44 procent av den fastställda förvärsinkomsten minskat med 0,480 prisbasbelopp
överstiger 3,21 men inte 4,45 prisbasbelopp	0,207 prisbasbelopp ökat med 22,8 procent av den fastställda förvärsinkomsten
<i>överstiger 4,45 men inte 7,88 prisbasbelopp</i>	<i>0,488 prisbasbelopp ökat med 16,5 procent av den fastställda förvärsinkomsten</i>
överstiger 7,88 men inte 8,08 prisbasbelopp	1,276 prisbasbelopp ökat med 6,5 procent av den fastställda förvärsinkomsten
överstiger 8,08 men inte 11,06 prisbasbelopp	2,205 prisbasbelopp <i>minskat med 5 procent av den fastställda förvärsinkomsten</i>
överstiger 11,06 men inte 12,15 prisbasbelopp	7,182 prisbasbelopp minskat med 50 procent av den fastställda förvärsinkomsten
överstiger 12,15 men inte 29,65 prisbasbelopp	1,654 prisbasbelopp <i>minskat med 4,5 procent av den fastställda förvärsinkomsten</i>
överstiger 29,65 men inte 34 prisbasbelopp	1,031 prisbasbelopp minskat med 2,4 procent av den fastställda förvärsinkomsten
<i>överstiger 34 prisbasbelopp</i>	<i>0,215 prisbasbelopp</i>

⁸ Senaste lydelse 2019:1164.

*Föreslagen lydelse***63 kap.**

3 a §

För dem som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år är grundavdraget beloppet enligt 3 § med tillägg av följande särskilda belopp.

<u>Fastställd förvärsinkomst</u>	<u>Särskilt belopp</u>
överstiger inte 0,99 prisbasbelopp	0,687 prisbasbelopp
överstiger 0,99 men inte 1,11 prisbasbelopp	0,885 prisbasbelopp minskat med 20 procent av den fastställda förvärsinkomsten
överstiger 1,11 men inte 2,72 prisbasbelopp	0,600 prisbasbelopp ökat med 5,7 procent av den fastställda förvärsinkomsten
överstiger 2,72 men inte 3,11 prisbasbelopp	34 procent av den fastställda förvärsinkomsten minskat med 0,169 prisbasbelopp
överstiger 3,11 men inte 3,21 prisbasbelopp	44 procent av den fastställda förvärsinkomsten minskat med 0,480 prisbasbelopp
överstiger 3,21 men inte 7,88 prisbasbelopp	0,207 prisbasbelopp ökat med 22,8 procent av den fastställda förvärsinkomsten
överstiger 7,88 men inte 8,08 prisbasbelopp	0,995 prisbasbelopp ökat med 12,8 procent av den fastställda förvärsinkomsten
överstiger 8,08 men inte 11,28 prisbasbelopp	2,029 prisbasbelopp
överstiger 11,28 men inte 12,53 prisbasbelopp	9,023 prisbasbelopp minskat med 62 procent av den fastställda förvärsinkomsten
överstiger 12,53 men inte 13,54 prisbasbelopp	1,253 prisbasbelopp
överstiger 13,54 men inte 35,36 prisbasbelopp	2,03 prisbasbelopp minskat med 5,74 procent av den fastställda förvärsinkomsten

Lydelse enligt prop. 2019/20:175

Föreslagen lydelse

67 kap.

1 §

I detta kapitel finns bestämmelser om skattereduktion för fysiska personer i I detta kapitel finns bestämmelser om skattereduktion för fysiska personer i

2–35 §§ och för juridiska personer i 2 och 27–33 §§. 2–45 §§ och för juridiska personer i 2 och 27–33 §§.

Skattereduktion ska anges i hela krontal så att öretal faller bort.

2 §

Skattereduktion ska göras för sjöinkomst, allmän pensionsavgift, arbetsinkomst (jobbskatteavdrag), sjukersättning och aktivitetsersättning, boende i vissa områden (regional skattereduktion), underskott av kapital, hushållsarbete, gåva och mikroproduktion av förnybar el i nu nämnd ordning.

Skattereduktion ska räknas av mot kommunal och statlig inkomstskatt som beräknats enligt 65 kap., mot statlig fastighetsskatt enligt lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt samt mot kommunal fastighetsavgift enligt lagen (2007:1398) om kommunal fastighetsavgift. Skattereduktion enligt 5–9 d, 34 och 35 §§ ska dock räknas av endast mot kommunal inkomstskatt.

Skattereduktion ska göras för sjöinkomst, allmän pensionsavgift, arbetsinkomst (jobbskatteavdrag), sjukersättning och aktivitetsersättning, boende i vissa områden (regional skattereduktion), underskott av kapital, hushållsarbete, *installation av grön teknik*, gåva och mikroproduktion av förnybar el i nu nämnd ordning.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 §⁹

Rätt till skattereduktion enligt 12–19 §§ har efter begäran de som

1. vid beskattningsårets utgång har fyllt 18 år,
2. är obegränsat skattskyldiga under någon del av beskattningsåret, och
3. har haft utgifter för utfört hushållsarbete, fått förmån av hushållsarbete som ska tas upp i inkomstlaget tjänst eller har redovisat ersättning för utfört hushållsarbete i en förenklad arbetsgivardeklaration.

Sådan rätt till skattereduktion har efter begäran också de som är begränsat skattskyldiga enligt 3 kap. 18 § första stycket 1, 2 eller 3, om deras överskott av förvärvsinkomster i Sverige och i andra länder, uteslutande eller så gott som uteslutande, utgörs av överskott av förvärvsinkomster i Sverige.

Även dödsbon har efter begäran rätt till skattereduktion för hushållsarbete som har utförts före dödsfallet.

Utgifterna för hushållsarbetet utgörs av det debiterade beloppet för arbetet inklusive mervärdesskatt.

Utgifter för hushållsarbete

11 a §

Utgifterna för hushållsarbetet utgörs av det debiterade beloppet för arbetet inklusive mervärdesskatt, om inte annat följer av andra stycket.

Utgifter för sådant hushållsarbete som anges i 13 § 12 och 13 utgörs av 50 procent av det debiterade beloppet för tjänsten i dess helhet inklusive mervärdesskatt.

13 §¹⁰

Med hushållsarbete avses vid tillämpningen av detta kapitel följande.

⁹ Senaste lydelse 2011:1256.

¹⁰ Senaste lydelse 2016:1055.

1. Enklare städarbete eller annat rengöringsarbete samt flyttstädning som utförs i bostaden.
2. Vård av kläder och hemtextilier när vården utförs i bostaden.
3. Snöskottning som utförs i nära anslutning till bostaden.
4. Häck- och gräsklippning, krattning och ogrärensning samt beskärning och borttagande av träd och buskar som utförs på tomt eller i trädgård i nära anslutning till bostaden.
5. Barnpassning som inte mer än i ringa omfattning innefattar hjälp med läxor och annat skolarbete och som utförs i eller i nära anslutning till bostaden samt lämning och hämtning till och från förskola, skola, fritidsaktiviteter eller liknande.
6. Annan omsorg och tillsyn än barnpassning som en fysisk person behöver och som utförs i eller i nära anslutning till bostaden eller i samband med promenader, bankbesök, besök vid vårdcentral eller andra liknande enklare ärenden.
7. Flytt av bohag och annat lösöre mellan bostäder samt till och från magasinering i samband med flytt mellan bostäder.
7. Flytt av bohag och annat lösöre mellan bostäder samt till och från magasinering.
8. Arbete som avser installation, reparation och underhåll av data- och informationsteknisk utrustning, dataprogram och dataförbindelser samt handledning och rådgivning i samband med sådant arbete, när arbetet, handledningen och rådgivningen utförs i eller i nära anslutning till bostaden.
9. Reparation och underhåll av vitvaror som utförs i bostaden.

10. Möblering och förflyttning av bohag och annat lösöre som hör till hushållet samt montering och demontering av sådana föremål, när arbetet utförs i eller i nära anslutning till bostaden.

11. Enklare tillsyn av bostaden när tillsynen utförs i eller i nära anslutning till bostaden.

12. Vattentvätt och vård av kläder och hemtextilier i samband med sådan tvätt vid en tvättinrättning samt hämtning och lämning av sådant tvättgods till och från tvättinrättningen, om det ingår i tjänsten.

13. Transport av bohag och annat lösöre från bostaden till en försäljningsverksamhet som bedrivs i syfte att främja återanvändning.

13 c §¹¹

Som hushållsarbete räknas inte

1. arbete som enbart avser installationer eller service på maskiner och andra inventarier vid tillämpningen av 13 a eller 13 b §,
2. arbete för vilket försäkringsersättning lämnats,
3. arbete för vilket bidrag eller annat ekonomiskt stöd lämnats från staten, en kommun eller en region,
4. om- eller tillbyggnad av ett småhus för vilket fastighetsavgift inte har tagits ut för de fem första kalenderåren efter beräknat värdeår, eller
4. arbete för vilket skattereduktion för installation av grön teknik beviljats,
5. om- eller tillbyggnad av ett småhus för vilket fastighetsavgift inte har tagits ut för de fem första kalenderåren efter beräknat värdeår, eller
5. sådana tjänster som anges i 7 kap. 1 § andra stycket 5 mervärdesskattelagen (1994:200).
6. sådana tjänster som anges i 7 kap. 1 § andra stycket 5 mervärdesskattelagen (1994:200).

¹¹ Senaste lydelse 2019:907.

14 a §

Med tvättinrättning avses vid tillämpning av detta kapitel lokaler inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet som används för sådan tvätterverksamhet som avses i 39 kap. 2 § skatteförfarandelagen (2011:1244). Till tvättinrättning räknas även andra lokaler som huvudsakligen används i verksamheten.

Med försäljningsverksamhet som bedrivs i syfte att främja återanvändning avses vid tillämpning av detta kapitel auktion, loppmarknad, andrahandsbutik och liknande som bedrivs inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

19 §¹²

Skattereduktionen uppgår till

1. belopp motsvarande den preliminära skattereduktion som avses i 18 § första stycket 1,
2. 50 procent av underlaget enligt 18 § första stycket 2 till den del det avser sådant hushållsarbete som anges i 13 § och 30 procent av underlaget till den del det avser annat hushållsarbete, och
3. belopp motsvarande de arbetsgivaravgifter i fråga om sådan ersättning för hushållsarbete som har redovisats i en förenklad arbetsgivardeklaration enligt 18 § första stycket 3.

Den sammanlagda skattereduktionen får uppgå till högst 50 000 kronor för ett beskattningsår.

Den sammanlagda skattereduktionen får uppgå till högst 75 000 kronor för ett beskattningsår. *Skattereduktionen för sådant hushållsarbete som anges i 13 a och 13 b §§ får dock uppgå till högst 50 000 kronor för ett beskattningsår.*

Installation av grön teknik

Vilka som kan få skattereduktion

36 §

Rätt till skattereduktion enligt 37–45 §§ har efter begäran de som

1. *vid beskattningsårets utgång har fyllt 18 år,*
2. *är obegränsat skattskyldiga under någon del av beskattningsåret, och*
3. *har haft utgifter för utförd installation av grön teknik.*

Sådan rätt till skattereduktion har efter begäran också de som är begränsat skattskyldiga enligt 3 kap. 18 § första stycket 1, 2 eller 3, om deras överskott av förvärsinkomster i Sverige och i andra länder, uteslutande eller så gott som uteslutande, utgörs av överskott av förvärsinkomster i Sverige.

Även dödsbon har efter begäran rätt till skattereduktion för installation av grön teknik som har utförts före dödsfallet.

¹² Senaste lydelse 2019:450.

Utgifterna för installation av grön teknik utgörs av det debiterade beloppet för arbete och material inklusive mervärdesskatt.

Begäran om skattereduktion

37 §

En begäran om skattereduktion för installation av grön teknik ska göras i inkomstdeklarationen för det beskattningsår då utgifter för installation av grön teknik har betalats.

Definitioner

38 §

Med installation av grön teknik avses vid tillämpningen av detta kapitel följande slags installationer:

1. Installation av nätanslutet solcellssystem eller, om installationen är hänförlig till en byggnad under uppförande, av solcellssystem som ska anslutas till elnätet. Om systemet är ett system för samtidig produktion av solel och solvärme ska elproduktionen uppgå till minst 20 procent av systemets beräknade sammanlagda årliga el- och värmeproduktion.

2. Installation av system för lagring av egenproducerad elenergi som är kopplat till en sådan anläggning för egenproduktion av förnybar el som är ansluten till eller, om installationen är hänförlig till en byggnad under uppförande, som ska anslutas till elnätet och där systemet bidrar till att

a) lagra elenergi för användning vid ett annat tillfälle än produktionstillfället, och

b) öka den årliga andelen egenproducerad elenergi som används inom fastigheten för att tillgodose det egna elbehovet.

3. Installation av laddningspunkt till elfordon som är förberedd för elmätning och debitering av elkostnad och utrustas med minst de uttag eller anslutningsdon som beskrivs i

a) standarden EN 62196-2 för elfordon av typ 2, eller

b) standarden EN 62196-3 för elfordon av typ Combo.

Installationen ska ha utförts i Sverige eller i en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

39 §

Som installation av grön teknik räknas bara installation som är hänförlig till

1. ett småhus eller en ägarlägenhet som ägs av den som begär skattereduktion,

2. en lägenhet som upplåtits med bostadsrätt och som innehas av den som begär skattereduktion, eller

3. en byggnad under uppförande som ägs av den som begär skattereduktion och som när den är uppförd ska vara ett småhus eller en ägarlägenhet.

Med ägare enligt första stycket 1 avses även den som enligt 1 kap. 5 § fastighetstaxeringslagen (1979:1152) ska likställas med ägare.

40 §

Som installation av grön teknik räknas inte

1. åtgärder för vilka skattereduktion för hushållsarbete beviljats,

2. åtgärder för vilka försäkringsersättning lämnats, eller

3. åtgärder för vilka bidrag eller annat ekonomiskt stöd lämnats från staten, en kommun eller en region.

Villkor för skattereduktion

41 §

För rätt till skattereduktion för en installation hänförlig till ett småhus, en ägarlägenhet eller en lägenhet som upplåtits med bostadsrätt krävs att den utförda installationen är hänförlig till hushållet för den som begär skattereduktion eller dennes förälder. Föräldern ska dock vara bosatt i Sverige.

För rätt till skattereduktion för en installation hänförlig till en byggnad under uppförande krävs att den utförda installationen, när byggnaden är uppförd, ska vara hänförlig till hushållet för den som begär skattereduktion eller dennes förälder. Föräldern ska dock vara bosatt i Sverige.

42 §

För rätt till skattereduktion krävs att den utförda installationen har betalats elektroniskt.

Betalningen ska anses ha skett elektroniskt endast om den har förmedlats av en betaltjänstleverantör enligt lagen (2010:751) om betaltjänster och innebär uppgifter om avsändare, mottagare, belopp och tidpunkt.

43 §

För rätt till skattereduktion krävs att den som utför installationen av grön teknik (utföraren) är godkänd för F-skatt när avtalet om installationen träffas eller när ersättningen betalas ut.

Om installationen har utförts utomlands och utföraren inte har bedrivit någon näringsverksamhet i Sverige, ska utföraren när

avtalet om installationen träffas eller när ersättningen betalas ut ha ett intyg eller någon annan handling som visar att företaget i fråga om skatter och avgifter i sitt hemland genomgår motsvarande kontroll som den som är godkänd för F-skatt.

Underlag för skattereduktion

44 §

Underlag för skattereduktion består av belopp som har legat till grund för preliminär skattereduktion som har tillgodoräknats för beskattningsåret enligt 16 § första stycket lagen (2020:000) om förfarandet vid skattereduktion för installation av grön teknik.

Skattereduktionens storlek

45 §

Skattereduktionen uppgår till belopp motsvarande den preliminära skattereduktion som avses i 44 §.

Den sammanlagda skattereduktionen får uppgå till högst 50 000 kronor för ett beskattningsår.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.
 2. Bestämmelserna 3 kap. 18 §, 6 kap. 11 §, 41 kap. 3 §, 61 kap. 3 §, 63 kap. 3 a § tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2020.
 3. Bestämmelserna i 67 kap. 11, 11 a, 13, 14 a och 19 §§ tillämpas första gången på
 - a) hushållsarbete som har utförts och betalats efter den 31 december 2020,
 - b) förmån av hushållsarbete som har tillhandahållits efter den 31 december 2020, och
 - c) hushållsarbete som har utförts efter den 31 december 2020 och för vilket ersättning har betalats ut och redovisats i en förenklad arbetsgivardeklaration efter detta datum.
 4. De nya bestämmelserna i 67 kap. 36–45 §§ tillämpas första gången på installation av grön teknik som har utförts och betalats efter den 31 december 2020.

12.6 Förslag till lag om ändring i vägtrafikskattelagen (2006:227)

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 13 § vägtrafikskattelagen (2006:227) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

13 §

Om ett fordon är skattepliktigt under endast en del av ett skatteår eller en skatteperiod, tas fordonsskatt ut för den tid då fordonet är skattepliktigt. Om skatteplikt föreligger under en del av en kalendermånad, tas dock skatt ut för hela månaden, om inte något annat följer av andra stycket.

I fråga om fordon för vilka fordonsskatten uppgår till minst 4 800 kronor för ett helt skatteår tas skatt ut per dag för den månad under vilken skatteplikten första gången inträder för fordonet eller skatteplikten upphör av annan anledning än avställning. Om ett sådant fordon har varit avställt och avställningstiden har omfattat minst 15 dagar eller om fordonet har gått över till en ny ägare under avställningstiden, tas skatt ut för dag under den månad då avställningen började eller upphörde.

I fråga om fordon för vilka fordonsskatten uppgår till minst 4 800 kronor för ett helt skatteår tas skatt ut per dag för den månad under vilken skatteplikten första gången inträder för fordonet eller skatteplikten upphör av annan anledning än avställning. Om ett sådant fordon har varit avställt och avställningstiden har omfattat minst 15 dagar eller om fordonet har gått över till en ny ägare under avställningstiden, tas skatt ut för dag under den månad då avställningen började eller upphörde. *För personbilar klass II gäller, om fordonet ställs av under den tid då koldioxidbeloppet bestäms enligt 9 a §, att avställningstiden ska ha omfattat minst 4 dagar i stället för minst 15 dagar.*

För en kalendermånad utgör fordonsskatten en tolfedel och för en dag 1/360 av skatten för ett helt år.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 mars 2021.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande vid bestämmande av fordonsskatt för fordon som har ställts av före ikraftträdandet.
 3. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för fordonsskatt som avser tid före ikraftträdandet.

12.7 Förslag till lag om ändring i lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion

dels att rubriken närmast före 23 § ska utgå,
dels att nuvarande 23 §¹ ska betecknas 23 b §,
dels att 7, 9, 17 och 19 §§ ska ha följande lydelse,
dels att det ska införas två nya paragrafer, 23 och 23 a §§, och närmast före 23 § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §²

Utbetalningen får uppgå till ett belopp som motsvarar mellanskillnaden mellan den debiterade ersättningen för hushållsarbetet inklusive mervärdesskatt och köparens faktiska betalning för arbetet till utföraren före begäran om utbetalning.

Utbetalningen får dock uppgå till högst

1. samma belopp som köparen har betalat om den avser sådant hushållsarbete som anges i 67 kap. 13 § inkomstskattelagen (1999:1229), och
2. tre sjundedelar av det belopp som köparen har betalat om den avser annat hushållsarbete.

Utbetalning får inte ske till den del köparens sammanlagda preliminära skattereduktion enligt 17 § skulle uppgå till ett belopp som överstiger 50 000 kronor för ett beskattningsår.

Utbetalning får inte ske till den del köparens sammanlagda preliminära skattereduktion enligt 17 § skulle uppgå till ett belopp som överstiger 75 000 kronor för ett beskattningsår. *Utbetalning får inte ske till den del den preliminära skattereduktionen för sådant hushållsarbete som anges i 67 kap. 13 a och 13 b §§ inkomstskattelagen skulle överstiga 50 000 kronor för ett beskattningsår.*

9 §³

En begäran om utbetalning ska innehålla uppgifter om

1. namn, adress och, om sådant nummer finns, organisationsnummer, personnummer, samordningsnummer eller motsvarande registreringsnummer för utföraren,

2. personnummer eller samordningsnummer i de fall sådant nummer finns för köparen,

3. debiterad ersättning för hushållsarbete, debiterad ersättning för material och debiterad ersättning för annat än hushållsarbete och material, betalt belopp för hushållsarbete och den dag som betalningen för hushållsarbetet kommit utföraren tillhanda,

4. vad hushållsarbetet avsett och antalet arbetade timmar, *och*

4. vad hushållsarbetet avsett och antalet arbetade timmar, *utom i fråga om sådant arbete som avses i 67 kap. 13 § 12 och 13 inkomstskattelagen (1999:1229), och*

5. det belopp som utföraren begär som utbetalning från Skatteverket.

¹ Senaste lydelse av 23 § 2014:1458.

² Senaste lydelse 2019:451.

³ Senaste lydelse 2014:1458.

17 §⁴

Köparen ska tillgodoräknas preliminär skattereduktion med

1. ett belopp motsvarande den utbetalning som Skatteverket enligt 11 § beslutat om till utföraren, och

2. ett belopp motsvarande redovisade arbetsgivaravgifter i fråga om sådan ersättning för hushållsarbete som har redovisats i en förenklad arbetsgivardeklaration enligt 26 kap. 4 § skatteförordningen (2011:1244).

Om Skatteverket har beslutat om återbetalning enligt 14 §, ska den tidigare tillgodoräknade preliminära skattereduktionen minska med belopp motsvarande den beslutade återbetalningen.

Den preliminära skattereduktionen får sammanlagt uppgå till högst 50 000 kronor för ett beskattningsår.

Den preliminära skattereduktionen får sammanlagt uppgå till högst 75 000 kronor för ett beskattningsår. *Den preliminära skattereduktionen för sådant hushållsarbete som anges i 67 kap. 13 a och 13 b §§ inkomstskattelagen (1999:1229) får uppgå till högst 50 000 kronor för ett beskattningsår.*

19 §⁵

Skatteverket ska så snart som möjligt skriftligen meddela köparen av hushållsarbetet om

1. beslut enligt 11 § om utbetalning,

2. beslut enligt 14 § om återbetalning, och

3. belopp motsvarande redovisade arbetsgivaravgifter i fråga om sådan ersättning för hushållsarbete som har redovisats i en förenklad arbetsgivardeklaration enligt 26 kap. 4 § skatteförordningen (2011:1244).

Meddelandet ska innehålla uppgifter om

1. namn, adress och, om sådant nummer finns, organisationsnummer, personnummer, samordningsnummer eller motsvarande registreringsnummer för utföraren eller annan mottagare som avses i 13 § första stycket,

2. utbetalt belopp till eller återbetalt belopp från respektive utförare eller annan mottagare som avses i 13 § första stycket, och

3. den totala preliminära skattereduktion som tillgodoräknats köparen enligt 17 §.

3. den totala preliminära skattereduktion som tillgodoräknats köparen enligt 17 §, *och hur stor del av denna skattereduktion som avser sådant hushållsarbete som anges i 67 kap. 13 a och 13 b §§ inkomstskattelagen (1999:1229).*

Skatteverket ska på begäran av köparen lämna denne ett särskilt meddelande om den totala preliminära skattereduktion som tillgodoräknats enligt 17 §.

Skatteverket ska på begäran av köparen lämna denne ett särskilt meddelande om den totala preliminära skattereduktion som tillgodoräknats enligt 17 §. *Det ska framgå av meddelandet hur stor del av denna skattereduktion som avser sådant hushållsarbete som anges i 67 kap. 13 a och 13 b §§ inkomstskattelagen.*

Verkställighet, anstånd och betalningssäkring

23 §

Beslut om återbetalning enligt denna lag gäller omedelbart.

⁴ Senaste lydelse 2019:451.

⁵ Senaste lydelse 2019:451.

23 a §

I fråga om beslut om återbetalning enligt denna lag gäller vad som sägs om anstånd i 63 kap. 2 §, 4 § första stycket, 5, 6, 8–10, 15, 16, 22 och 23 §§ och 71 kap. 1 § andra stycket skatteförfarandelagen (2011:1244).

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.
 2. Lagen tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2020.
 3. Bestämmelserna i 23 och 23 a §§ tillämpas första gången på beslut om återbetalning avseende en begäran om utbetalning som har lämnats efter den 31 december 2020.

12.8 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen

dels att 1 kap. 1 och 2 §§, 3 a kap. 1 och 2 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 3 a kap. 2 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §¹

Lagen innehåller bestämmelser om kriterier som biodrivmedel och flytande biobränslen ska uppfylla för att anses vara hållbara (hållbarhetskriterier) och om hållbarhetsbesked som ska visa detta. Lagen innehåller även bestämmelser om anläggningsbesked för biodrivmedel.

Lagen innehåller bestämmelser om kriterier som biodrivmedel och flytande biobränslen ska uppfylla för att anses vara hållbara (hållbarhetskriterier) och om hållbarhetsbesked som ska visa detta. Lagen innehåller även bestämmelser om anläggningsbesked.

2 §²

I denna lag betyder

biomassa: den biologiskt nedbrytbara delen av produkter, avfall och restprodukter av biologiskt ursprung från jordbruk, skogsbruk och därmed förknippad industri inklusive fiske och vattenbruk, liksom den biologiskt nedbrytbara delen av industriavfall och kommunalt avfall,

biodrivmedel: vätskeformiga eller gasformiga bränslen som framställs av biomassa och som används för transportändamål,

livsmedelsbaserade biodrivmedel: biodrivmedel som framställs från spannmål eller andra stärkelserika grödor eller från socker- eller oljegrödor,

livsmedels- eller fodergroddor: stärkelserika grödor, sockergrödor eller oljegrödor som produceras på jordbruksmark som huvudgrödor, dock inte

1. restprodukter och avfall,
2. material som innehåller både cellulosa och lignin, eller
3. mellangrödor som inte kräver att ytterligare mark tas i anspråk,

flytande biobränslen: vätskeformiga bränslen för andra energiändamål än transportändamål, som framställs av biomassa,

gasformiga biobränslen: gasformiga bränslen för andra energiändamål än transportändamål, som framställs av biomassa,

avfall: ämne eller föremål som innehavaren gör sig av med eller avser eller är skyldig att göra sig av med, dock inte ett ämne som avsiktligt har manipulerats eller kontaminerats för att anses som avfall,

restprodukt: ett ämne som inte är den eller de slutprodukter som en produktionsprocess direkt ska producera eller är huvudsyftet med processen och där produktionsprocessen inte avsiktligt ändrats för att producera ämnet, och

produktionskedja: den produktionsprocess som pågår fram till och med användningen av biodrivmedlet eller det flytande biobränslet och börjar med

¹ Senaste lydelse 2015:838.

² Senaste lydelse 2017:1094.

- odling av biomassa, inbegripet framställning av gödsel för odlingen, eller
- omhändertagandet av avfall eller restprodukter som biodrivmedlet eller det flytande biobränslet framställs av, om inte restprodukterna har uppkommit direkt i en jordbruks-, vattenbruks-, fiske- eller skogsbruksverksamhet.

3 a kap.

1 §³

Om den som är rapporteringskyldig för ett biodrivmedel enligt 3 kap. 1 § första stycket a begär det och det finns ett kontrollsystem som visar att drivmedlet eller den anläggning där drivmedlet har producerats uppfyller de krav som följer av detta kapitel, ska tillsynsmyndigheten ange detta i ett särskilt beslut (anläggningsbesked).

Ett anläggningsbesked får begäras av den som är

- 1. rapporteringskyldig för ett biodrivmedel enligt 3 kap. 1 § första stycket a, eller*
- 2. skattskyldig för ett annat motorbränsle som framställts av biomassa eller ett gasformigt biobränsle enligt 4 kap. lagen (1994:1776) om skatt på energi.*

Med anläggningsbesked avses ett beslut av tillsynsmyndigheten om att det finns ett kontrollsystem som visar att ett bränsle eller den anläggning där bränslet har producerats uppfyller de krav som följer av detta kapitel.

2 §⁴

Kontrollsystemet ska visa att ett biodrivmedel som läggs till grund för avdrag enligt 7 kap. 3 a, 3 b eller 4 § lagen (1994:1776) om skatt på energi

- 1. inte är livsmedelsbaserat, eller*
- 2. är livsmedelsbaserat men har producerats i en anläggning som tagits i drift före den 31 december 2013 och inte är fullständigt avskriven.*

För ett biodrivmedel eller annat motorbränsle som framställts av biomassa och som läggs till grund för avdrag enligt 7 kap. 3 a eller 3 b § lagen (1994:1776) om skatt på energi ska kontrollsystemet visa att bränslet

- 1. inte är framställt av livsmedels- eller fodergrödor, eller*
- 2. är framställt av livsmedels- eller fodergrödor men har producerats i en anläggning som tagits i drift före den 31 december 2013 och inte är fullständigt avskriven.*

2 a §

För ett gasformigt biobränsle som avses i 6 a kap. 2 c § första stycket lagen (1994:1776) om skatt på energi ska kontrollsystemet visa att bränslet inte är framställt av livsmedels- eller fodergrödor.

Första stycket gäller också för ett biodrivmedel eller gasformigt biobränsle som läggs till grund för avdrag enligt 7 kap. 4 § samma lag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.

³ Senaste lydelse 2015:838.

⁴ Senaste lydelse 2017:1216.

12.9 Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

Härigenom föreskrivs att 11 kap. 14 §, 31 kap. 33 § och 56 kap. 9 § skatteförfarandelagen (2011:1244) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap.

14 §¹

Skatteavdrag för förmån av hushållsarbete enligt 67 kap. inkomstskattelagen (1999:1229) ska reduceras, om den som har utfört arbetet var godkänd för F-skatt vid någon av de tidpunkter som anges i 67 kap. 16 § 1 inkomstskattelagen. Detsamma gäller om utföraren har ett intyg eller någon annan handling som avses i 67 kap. 17 § samma lag. Reduktionen ska vara

1. 50 procent av värdet på förmån av sådant hushållsarbete som anges i 67 kap. 13 § inkomstskattelagen, och

2. 30 procent av värdet på förmån av annat hushållsarbete.

Skatteavdraget ska som mest reduceras med 50 000 kronor per beskattningsår.

Skatteavdraget ska som mest reduceras med 75 000 kronor per beskattningsår. *I fråga om förmån av sådant hushållsarbete som anges i 67 kap. 13 a och 13 b §§ inkomstskattelagen ska dock skatteavdraget som mest reduceras med 50 000 kronor per beskattningsår.*

31 kap.

33 §²

Den som begär skattereduktion för hushållsarbete, gåva eller mikroproduktion av förnybar el enligt 67 kap. 11–33 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) ska lämna uppgift om underlaget för skattereduktionen.

I fråga om förmån av sådant arbete som räknas som hushållsarbete enligt 67 kap. 13 a och 13 b §§ inkomstskattelagen ska även sådana uppgifter som avses i 9 a § lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete lämnas.

Den som begär skattereduktion för hushållsarbete, gåva, mikroproduktion av förnybar el eller installation av grön teknik enligt 67 kap. 11–45 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) ska lämna uppgift om underlaget för skattereduktionen.

56 kap.

9 §³

Efter att ett beslut om slutlig skatt har fattats ska Skatteverket beräkna om den som beslutet gäller ska betala skatt eller tillgodoräknas skatt (slutskatteberäkning).

Från den slutliga skatten ska avdrag göras för

1. debiterad F-skatt och särskild A-skatt,

2. avdragen A-skatt,

3. A-skatt som ska betalas på grund av beslut enligt 59 kap. 3 § andra stycket,

4. skatt som har förts över från en stat som Sverige har träffat överenskommelse med om att ta ut och föra över skatt,

5. skatt enligt lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta eller lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl. som har betalats för den tid under beskattningsåret då den som beslutet gäller har varit obegränsat skattskyldig i Sverige,

¹ Senaste lydelse 2019:452.

² Senaste lydelse 2019:455.

³ Senaste lydelse 2015:918.

6. skatt enligt lagen om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta som har betalats, om en begäran har gjorts enligt 4 § den lagen, och

7. skatt enligt lagen om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl. som har betalats, om Skatteverket har meddelat beslut enligt 5 a § tredje stycket den lagen.

Till den slutliga skatten ska följande belopp läggas:

1. skatt som har betalats tillbaka enligt 64 kap. 5 § första stycket,

2. skatt som har förts över till en annan stat enligt 64 kap. 7 och 8 §§,

3. preliminär skattereduktion enligt 17 § lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete,

4. preliminär skattereduktion enligt 16 § lagen (2020:000) om förfarandet vid skattereduktion för installation av grön teknik,

4. skattetillegg som har beslutats med anledning av beslut om slutlig skatt, och

5. skattetillegg som har beslutats med anledning av beslut om slutlig skatt, och

5. förseningsavgift som har beslutats för att en inkomstdeklaration inte har kommit in i rätt tid.

6. förseningsavgift som har beslutats för att en inkomstdeklaration inte har kommit in i rätt tid.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.

2. Lagen tillämpas första gången i fråga om skattepliktig förmån av hushållsarbete som kommit den skattskyldige till del efter den 31 december 2020.

3. Lagen tillämpas första gången i fråga om skattereduktion för installation av grön teknik på beskattningsår som börjar efter den 31 december 2020.

12.10 Förslag till lag om ändring i lagen (2018:696) om skatt på vissa nikotinhaltiga produkter

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2018:696) om skatt på vissa nikotinhaltiga produkter

dels att 2, 3 och 5 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 11 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

I denna lag avses med

– e-vätskor: vätskor som innehåller nikotin,

– högkoncentrerade e-vätskor: e-vätskor med en koncentration nikotin som uppgår till minst 15 men inte överstiger 20 milligram per milliliter vätska,

– andra nikotinhaltiga produkter: nikotinhaltiga produkter för användning i mun eller näsa, med undantag för e-vätskor och produkter som innehåller tobak och som är hänförliga till kapitel 24 i den lydelse av Kombinerade nomenklaturen (KN) enligt rådets förordning (EEG) 2658/87 av den 23 juli 1987 om tulltaxe- och statistiknomenklaturen och om Gemensamma tulltaxan som gällde den 1 januari 2017,

– yrkesmässig aktivitet: sådan aktivitet som utförs av

1. en juridisk person, eller

2. en enskild person om den avser varor som inte är avsedda för den enskildes eller dennes familjs personliga bruk,

– EU-land: områden som tillhör Europeiska unionens punktskatteområde,

– tredjeland: länder och områden utanför Europeiska unionens punktskatteområde,

– distansförsäljning: försäljning där varorna transporteras till Sverige från ett annat EU-land av säljaren eller av någon annan för säljarens räkning och köpet inte är yrkesmässigt för köparen,

– förordning (EG) nr 1272/2008: Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008 av den 16 december 2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar, ändring och upphävande av direktiven 67/548/EEG och 1999/45/EG samt ändring av förordning (EG) nr 1907/2006 i den lydelse som gällde den 1 januari 2017.

– förordning (EG) nr 1272/2008: Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008 av den 16 december 2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar, ändring och upphävande av direktiven 67/548/EEG och 1999/45/EG samt ändring av förordning (EG) nr 1907/2006 i den lydelse som gällde den 1 januari 2020.

Med import avses i denna lag införsel av skattepliktig vara till Sverige från tredjeland under förutsättning att varan inte omfattas av sådant suspensivt tullförfarande eller suspensivt tullarrangemang som avses i artikel 4.6 i rådets direktiv 2008/118/EG av den 16 december 2008 om allmänna regler för punktskatt och om upphävande av direktiv 92/12/EEG. Med import avses även att varan frisläpps från ett sådant förfarande eller arrangemang.

Med tullskuld och unionsvara avses i denna lag detsamma som i artikel 5 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 952/2013 av den 9 oktober 2013 om fastställande av en tullkodex för unionen.

3 §

Skatt tas ut för e-vätskor med 2 000 kronor per liter vätska.

För högkoncentrerade e-vätskor ska skatt i stället för vad som anges i första stycket tas ut med 4 000 kronor per liter vätska.

5 §

Skatt enligt 3 och 4 §§ tas inte ut för

1. produkter som är klassificerade som narkotika enligt narkotikastrafflagen (1968:64) eller som hälsofarliga varor enligt lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor,

2. läkemedel som uppfyller kraven för att få säljas enligt 5 kap. 1 § läkemedelslagen (2015:315) eller medicintekniska produkter som får släppas ut på marknaden eller tas i bruk i Sverige enligt 9 § lagen (1993:584) om medicintekniska produkter,

3. produkter som är skattepliktiga enligt lagen (1994:1563) om tobaksskatt, eller

4. produkter som vid klassificering och märkning enligt förordning (EG) nr 1272/2008 tillhör faroklassen akut toxicitet i farokategorierna 1, 2 eller 3.

4. produkter som vid klassificering och märkning enligt förordning (EG) nr 1272/2008 tillhör faroklassen akut toxicitet i farokategorierna 1, 2 eller 3, *med undantag för högkoncentrerade e-vätskor.*

11 a §

Från skattskyldighet enligt 11 § 1 b undantas e-vätskor och andra nikotinhaltiga produkter som fullständigt förstörts under tillsyn av Skatteverket.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

13 Skattefrågor

I detta avsnitt redovisar regeringen åtgärder på skatte- och avgiftsområdet med effekter för budgetåret 2021 och framåt. Åtgärderna presenteras indelade i ett antal huvudgrupper. De olika huvudgrupperna är

- skatt på arbetsinkomster (skatter på förvärvsinkomster och socialavgifter m.m., avsnitt 13.1–13.14),
- skatt på kapitalägande (kapital- och egendomsskatter, avsnitt 13.15),
- skatt på kapitalanvändning (företagsskatter, avsnitt 13.16–13.18),
- skatt på konsumtion m.m. (energi- och miljöskatter, övriga punktskatter och mervärdesskatt, avsnitt 13.19–13.36), och
- övriga skattefrågor (avsnitt 13.37–13.39).

Därefter sammanfattas de offentligfinansiella effekterna av de skatte- och avgiftsförslag som lämnas eller aviseras i denna proposition (avsnitt 13.40), följt av en beskrivning av stöd eller utgifter som går via skattesystemet, s.k. skatteutgifter, som påverkar budgetens inkomstsida. De skatteutgifter som hör till respektive utgiftsområde redovisas i respektive utgiftsbilaga i denna proposition (avsnitt 13.41). Avsnittet avslutas med en författningskommentar till lagförslagen (avsnitt 13.42).

För de åtgärder där förslag lämnas finns lagförslag i avsnitt 12. Beredningen av de olika förslagen inklusive granskning av Lagrådet redovisas i respektive delavsnitt.

Sammanfattning

Regeringens förslag och bedömningar:

- Skatten för personer över 65 år sänks ytterligare.
- Rutavdraget utvidgas och taket för rutavdrag höjs.
- Beslut om återbetalning av felaktigt utbetalda belopp avseende skattereduktion för hushållsarbete gäller omedelbart.
- En skattereduktion för installation av grön teknik införs.
- Beräkningen av förmånsvärdet för fri kost ändras.
- En skattereduktion för förvärvsinkomster bör införas.
- En tillfällig skattereduktion för arbetsinkomster för att hantera ökade arbetskostnader till följd av pandemin bör införas.
- Tidsgränsen för expertskatt bör utvidgas.
- En skattefrihet för förmån av kost i särskilda fall bör införas.
- Schablonberäkningen för att fastställa värdet av bilförmån bör justeras.
- Vissa åldersgränser i skatte- och socialavgiftssystemet bör ändras som en följd av pensionsgruppens förslag om justerade åldersgränser.
- Nedsättningen av arbetsgivaravgifter för personer som arbetar med forskning eller utveckling bör förstärkas ytterligare.
- En tillfällig nedsättning av arbetsgivaravgifterna för personer mellan 19 och 23 år bör införas.
- En tillfällig utvidgning bör göras av nedsättningen av arbetsgivaravgifterna för den först anställda.
- Schablonintakten på uppskovsbelopp avskaffas.
- En tillfällig skattereduktion för att stimulera till nya investeringar bör införas.

- Bestämmelserna om avdrag för koncernbidragsspärrade underskott och avdrag för negativt räntenetto bör justeras.
- Skatten på finanssektorn bör ökas ytterligare.
- BNP-indexeringen av skattesatserna på bensin och diesel bör pausas under 2021 och 2022.
- Energiskatten på viss elektrisk kraft höjs.
- Regler om vem som är elförbrukare vid spårbunden trafik för energiskatteändamål införs.
- Skattebefrielsen för vissa biobränslen för uppvärmning avskaffas.
- Skattebefrielse för biogasol som förbrukas för uppvärmning införs.
- Förutsättningarna för beskattning av biogas och biogasol ändras.
- Nedsättningen av energiskatt på bränslen i vissa sektorer bör slopas.
- Miljöstyrningen i bonus–malus-systemet bör förstärkas och förenklas.
- Förmånligare villkor för återbetalning av fordonsskatt för husbilar vid avställning införs.
- Trängselskatt för resor genom Marieholmstunneln i Göteborg börjar tas ut.
- Befrielsen från energiskatt för egenproducerad el bör utökas.
- Beskattningen av högkoncentrerade e-vätskor ändras.
- En skatt på övrig tobak bör införas.
- Skatten på alkohol bör höjas.
- Skatten på tobak bör höjas.
- En skatt på kemikalier i kläder och skor bör införas.
- Omvänd skattskyldighet vid omsättning av vissa varor bör införas.

Skatt på arbetsinkomster – förvärvsinkomstbeskattning

13.1 Ytterligare skattesänkningar för personer över 65 år

13.1.1 Ärendet och dess beredning

Finansdepartementet har tagit fram promemorian Ytterligare skattesänkningar för personer över 65 år. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 7 avsnitt 1*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 7 avsnitt 2*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning av remissinstanserna finns i *bilaga 7 avsnitt 3*. Remissvaren finns tillgängliga i Finansdepartementet (Fi2020/02952/S1).

Lagrådet

Förslaget om ytterligare skattesänkningar för personer över 65 år är författningstekniskt och även i övrigt av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Regeringen har därför inte inhämtat Lagrådets yttrande.

13.1.2 Bakgrund

En följd av att jobbskatteavdraget införts är att pension och löneinkomst beskattas olika. Anledningen till skillnaden är att jobbskatteavdraget är en skattereduktion för arbetsinkomster. Pensionsinkomster ger inte rätt till jobbskatteavdrag eftersom pension inte omfattas av det arbetsinkomstbegrepp som utgör underlaget för jobbskatteavdraget. Det har i sin tur inneburit att pension i flera fall har kommit att beskattas hårdare än löneinkomst. Sedan jobbskatteavdraget infördes har flera steg tagits för att ta bort denna skillnad i beskattning, den s.k. skattekllyftan. Detta har skett

genom stegvisa skattesänkningar för personer över 65 år under åren 2009–2020. Skattesänkningen har skett genom att personer över 65 år har fått ett förhöjt grundavdrag.

13.1.3 Det förhöjda grundavdraget

Någon form av grundavdrag har funnits i skattelagstiftningen sedan lång tid tillbaka. Avdraget avser främst att lindra beskattningen för låginkomsttagare. Bestämmelser om grundavdrag finns i 63 kap. 1–5 och 11 §§ inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL.

Rätt till grundavdrag har fysiska personer som är obegränsat skattskyldiga under någon del av beskattningsåret och som har haft förvärvsinkomst. Obegränsat skattskyldig är i princip den som är bosatt eller vistas stadigvarande i Sverige eller som har väsentlig anknytning hit och som tidigare har varit bosatt här (se 3 kap. 3 § IL). Även begränsat skattskyldiga har i vissa fall rätt till grundavdrag. Grundavdragets storlek är beroende av den fastställda förvärvsinkomstens storlek.

Grundavdraget får inte överstiga den skattskyldiges sammanlagda överskott av tjänst och aktiv näringsverksamhet sedan allmänna avdrag gjorts. Särskilda regler finns för hur överskottet av tjänst och allmänna avdrag ska beräknas i vissa speciella fall (se 63 kap. 5 § IL).

Sedan den 1 januari 2009 finns som nämnts ovan ett s.k. förhöjt grundavdrag som stegvis har byggts ut. Det förhöjda grundavdraget syftar till att förbättra de ekonomiska villkoren för personer som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år. Bestämmelserna om det förhöjda grundavdraget finns i 63 kap. 3 a § IL. Reglerna innebär att grundavdraget uppgår till grundavdragsbeloppet enligt 3 § med tillägg av ett särskilt belopp som anges för vissa inkomstintervall.

Den senaste förstärkningen trädde i kraft den 1 januari 2020 och innebär att det förhöjda grundavdraget förstärktes för årsinkomster mellan ca 4,45 och 29,65 prisbasbelopp (ca 211 000–1 400 000 kronor).

13.1.4 Skillnaden i beskattning tas bort

Regeringens förslag: Det förhöjda grundavdraget för dem som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år förändras så att den skillnad i beskattning som jobbskatteavdraget medför i princip tas bort. Det innebär att det särskilda grundavdragsbeloppet höjs för alla med en fastställd förvärvsinkomst mellan ca 213 000 och 1 418 000 kronor per år. För dem med inkomster över ca 1 423 000 kronor per år minskas det förhöjda grundavdraget. För personer som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år och har inkomster över ca 1 680 000 kronor ska någon förhöjning av grundavdraget inte göras.

Ändringarna träder i kraft den 1 januari 2021.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser tillstyrker eller har inte några synpunkter på förslaget. Bland dessa finns *Försäkringskassan*, *Pensionsmyndigheten* och *Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)*. SKR utgår i sitt ställningstagande ifrån att skattesänkningen blir neutral för kommunsektorn genom en höjning av anslaget Kommunalekonomisk utjämning. Inte heller *Skatteverket* har några invändningar mot att förslaget genomförs. I ett gemensamt yttrande ställer sig *Pensionärernas Riksorganisation (PRO)*, *Riksförbundet Pensionärsömskap*, *SPF Seniorerna* och *Svenska Kommunalpensionärernas förbund* positiva till förslaget. Organisationerna vänder sig dock

emot att den skattskyldiges ålder är det som är avgörande för hur personens inkomster beskattas och anser att lika skatt ska gälla alla oavsett ålder och inkomstslag. De för också fram behovet av skattesänkningar för personer som har sjuk- och aktivitetsersättning. Liknande synpunkter har även framförts av *Landsorganisationen i Sverige (LO)* och av *Tjänstemännens centralorganisation (TCO)*. TCO anser också att skillnaderna i formen för beskattning av dessa inkomster tydlig talar för att det behövs en samlad översyn av inkomstskatterna. *Ekonomistyrningsverket (ESV)* tillstyrker förslaget om ändringar i det förhöjda grundavdraget. ESV anser dock att systemet med jobbskatteavdrag och ett förhöjt grundavdrag bör ses över då skillnaden i skatt på arbetsinkomster i vissa fall kan bli väldigt stor, eftersom en person över 65 år som har arbetsinkomster får både ett förstärkt jobbskatteavdrag och ett förstärkt grundavdrag. Ett enhetligt system med ett förhöjt grundavdrag eller ett jobbskatteavdrag för samtliga skulle enligt ESV göra skattesystemet enklare och mer transparent. *Sveriges Ingenjörer* och *Skattebetalarnas förening* är positiva till förslaget.

Enligt *Arbetsgivarverket* har de stegvis anpassade skatteförändringarna sammantaget påverkat incitamenten för de äldre och sannolikt minskat arbetsutbudet bland äldre och på så sätt motverkat ett längre arbetsliv. Arbetsgivarverket saknar dock en mer utförlig analys av hur arbetsutbudet kan komma att påverkas av förslaget samt vilka konsekvenser det indirekt får på skatteintäkter, kompetensförsörjning och ambitionerna att fler ska jobba längre upp i åldrarna. *Näringslivets Skattedelegation (NSD)*, till vars yttrande *Svensket Näringsliv* ansluter sig, anser att det är viktigt att det blir mer lönsamt att arbeta, även sett ur ett pensionsperspektiv. Det är enligt NSD inte givet att beskatta arbete och pension exakt lika. Om det blir mer förmånligt att vara pensionär kan det förväntas att färre personer väljer att jobba längre när de står inför möjligheten att gå i pension. *Företagarna* har inga invändningar mot förslaget i sak, men saknar en konsekvensanalys av vad förslaget innebär för incitamenten att arbeta.

Konjunkturinstitutet (KI) påpekar att myndigheten i tidigare remissvar har framfört att ett enklare och mer transparent skattesystem vore att inkludera ålderspension till de inkomster som omfattas av jobbskatteavdraget och att detta fortfarande skulle vara en bättre väg att gå. KI menar att en ordentlig analys av att inkludera pension i jobbskatteavdraget borde göras samt en analys av hur hela det förhöjda grundavdraget påverkar incitamenten att arbeta.

Skälen för regeringens förslag

Skatteklyftan sluts

Under de senaste åren har skatten för personer som vid beskattningsårets ingång fyllt 65 år stegvis sänkts. Skattesänkningarna har skett genom en förstärkning av det förhöjda grundavdraget, i de första stegen genom en förstärkning för samtliga över 65 år och i de senare stegen genom en förstärkning inom vissa inkomstintervall för dessa personer. Syftet har varit att successivt ta bort skillnaden i beskattning mellan pension och löneinkomst med målet att denna s.k. skatteklyfta till slut ska vara borta. Eftersom det än i dag finns en skillnad i beskattning mellan löneinkomst och pension i vissa inkomstintervall föreslås att ett sista steg tas för att ta bort denna skillnad. Den återstående skatteklyftan ska således slutas. Detta föreslås ske genom att det särskilda grundavdragsbeloppet höjs för alla med en fastställd förvärvsinkomst mellan ca 213 000 och 1 418 000 kronor per år. Förändringen innebär i detta inkomstintervall en skattesänkning för dem som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år. För dem med inkomster över ca 1 423 000 kronor per år föreslås att det förhöjda grundavdraget minskas. Skälet för det är att avtrappningen av jobbskatteavdraget enligt gällande regler gör att skatten på sådana årsinkomster i dag är högre för arbetande under 65 år. Eftersom syftet med det sista steg som nu tas är att sluta skatteklyftan mellan löneinkomst och pension finns det alltså anledning att höja skatten för personer som

vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år och som har en fastställd förvärvsinkomst över ca 1 423 000 kronor.

Förändringens utformning

För årsinkomster under 2,72 prisbasbelopp (ca 129 000 kronor) är det nuvarande förhöjda grundavdraget generösare än jobbskatteavdraget för personer under 65 år. Detsamma gäller för årsinkomster som överstiger ca 29,9 prisbasbelopp (drygt 1 440 000 kronor). För inkomster mellan 2,72 och 4,45 prisbasbelopp (131 400–215 000 kronor) är det förhöjda grundavdraget och jobbskatteavdraget ungefär lika stora och för inkomster mellan 4,45 och 29,75 prisbasbelopp är jobbskatteavdraget mer generöst än det förhöjda grundavdraget. Det förhöjda grundavdraget förstärks därför för årsinkomster mellan ca 4,45 och 29,9 prisbasbelopp (ca 213 000–1 418 000 kronor). För inkomster under 4,45 prisbasbelopp blir det förhöjda grundavdraget oförändrat och för inkomster över 29,9 prisbasbelopp minskas det förhöjda grundavdraget. För inkomster över 35,36 prisbasbelopp görs inte något förhöjt grundavdrag.

Den förhöjda delen av grundavdraget ska beräknas på följande sätt:

- För inkomster upp t.o.m. 0,99 prisbasbelopp uppgår den förhöjda delen till 0,687 prisbasbelopp.
- För inkomster som överstiger 0,99 men inte 1,11 prisbasbelopp uppgår den förhöjda delen till 0,885 prisbasbelopp minskat med 20 procent av inkomsterna.
- För inkomster som överstiger 1,11 men inte 2,72 prisbasbelopp uppgår den förhöjda delen till 0,60 prisbasbelopp ökat med 5,7 procent av inkomsterna.
- För inkomster som överstiger 2,72 men inte 3,11 prisbasbelopp uppgår den förhöjda delen till 34 procent av inkomsterna minskat med 0,169 prisbasbelopp.
- För inkomster som överstiger 3,11 men inte 3,21 prisbasbelopp uppgår den förhöjda delen till 44 procent av inkomsterna minskat med 0,48 prisbasbelopp.
- För inkomster som överstiger 3,21 men inte 7,88 prisbasbelopp uppgår den förhöjda delen till 0,207 prisbasbelopp ökat med 22,8 procent av inkomsterna.
- För inkomster som överstiger 7,88 men inte 8,08 prisbasbelopp uppgår den förhöjda delen till 0,995 prisbasbelopp ökat med 12,8 procent av inkomsterna.
- För inkomster som överstiger 8,08 men 11,28 prisbasbelopp uppgår den förhöjda delen till 2,029 prisbasbelopp.
- För inkomster som överstiger 11,28 men inte 12,53 prisbasbelopp uppgår den förhöjda delen till 9,023 prisbasbelopp minskat med 62 procent av inkomsterna.
- För inkomster som överstiger 12,53 men inte 13,54 prisbasbelopp uppgår den förhöjda delen till 1,253 prisbasbelopp.
- För inkomster som överstiger 13,54 men inte 35,36 prisbasbelopp uppgår den förhöjda delen till 2,03 prisbasbelopp minskat med 5,74 procent av inkomsterna.

Utformningen är bestämd utifrån jobbskatteavdragets utformning. Eftersom avdrag och skattereduktioner har delvis olika effekter går det inte att direkt efterlikna det som tidigare kallades det särskilda beloppet i jobbskatteavdraget. Utformningen av det förhöjda grundavdraget har i stället bestämts med utgångspunkt i att den slutliga skatten ska bli så lik den slutliga skatten för personer under 65 år som möjligt, i de inkomstintervall som berörs av den föreslagna förstärkningen. De faktiska skillnaderna i utformningen beskrivs mer noggrant nedan i avsnitt 13.1.5., under rubriken Effekter för enskilda.

PRO, Riksförbundet Pensionärgemenskap, SPF Seniorerna och Svenska Kommunalpensionärernas förbund har i ett gemensamt yttrande vänt sig mot att den skattskyldiges ålder är avgörande för hur pensionen beskattas. *ESV, KI, Företagarna* och *TCO* anser att det finns ett behov av en översyn av hela eller delar av regelverket. Regeringen kan konstatera att frågan om åldersgränser i inkomstskattesystemet och i än större

utsträckning behovet av en skatteöversyn kräver omfattande utredning, vilket ligger utanför detta lagstiftningsärende. De synpunkter som framförts rörande åldersgränser respektive behovet av en översyn av regelverket behandlas därför inte vidare här. Flera remissinstanser har framfört synpunkter på förslaget effekter, främst rörande arbetskraftsutbudet. Dessa synpunkter behandlas i konsekvensanalysen i avsnitt 13.1.5.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Ändringarna bör träda i kraft snarast möjligt, vilket är den 1 januari 2021, och tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2020. Det bedöms inte finnas behov av övergångsbestämmelser.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändring av 63 kap. 3 a § IL, se avsnitt 12.5.

13.1.5 Konsekvensanalys

Syfte och alternativa lösningar

Syftet med förslaget är att sänka skatten för äldre och i första hand för pensionsinkomster för att minska skillnaden i beskattning mellan pension och arbetsinkomster. Ett möjligt alternativ för att uppnå detta skulle vara att låta pensionsinkomster ingå i underlaget för jobbskatteavdrag. En sådan förändring skulle dock få andra effekter, t.ex. beträffande skattereduktionen för fastighetsavgift och för vissa transfereringar som bestäms med hänsyn till den beskattningsbara inkomsten. Det skulle också innebära att skatten höjdes för dem med de lägsta pensionerna. Det bedöms därför vara lämpligare att ytterligare förstärka det förhöjda grundavdraget för personer över 65 år.

Offentligfinansiella effekter

Förslaget har en offentligfinansiell effekt på -2,36 miljarder kronor 2021. Av dessa är 2,23 miljarder kronor en minskning av de kommunala skatteintäkterna, medan resterande del minskar den statliga inkomstskatten.

Effekter för företagen och offentlig sektor

En höjning av det förhöjda grundavdraget för personer över 65 år bedöms inte påverka företagens lönekostnader eller på annat sätt företagets verksamhet. Eftersom en särskild kolumn redan finns i skattetabellen för personer över 65 år bedöms förslaget inte heller påverka företagens administrativa kostnader. Detsamma gäller för offentlig sektor.

Effekter för enskilda

Förslaget att förstärka det förhöjda grundavdraget för personer över 65 år innebär att skatten sänks för personer med fastställda förvärvsinkomster mellan 4,45 prisbasbelopp och 29,9 prisbasbelopp (ca 213 000 – 1 418 000 kronor per år). För inkomster som understiger 4,45 prisbasbelopp blir det förhöjda grundavdraget oförändrat. Förslaget innebär att ungefär 1 miljon personer får sänkt skatt. Skattesänkningen i kronor räknat ökar med inkomsten upp till en årsinkomst om ca 536 000 kronor, där skatten sänks med ca 7 500 kronor per år vid genomsnittlig kommunalskatt. Skattesänkningen minskar sedan ner till ca 3 940 kronor per år för årsinkomster upp till 590 000 kronor för att sedan åter stiga upp till ca 5 200 kronor per år för inkomster på 645 000 kronor per år. För årsinkomster över ca 645 000 kronor minskar skattesänkningen stadigt med stigande inkomst för att bli noll vid en

årsinkomst om ca 1 418 000 kronor. Därefter höjs skatten för att höjas som mest med 5 332 kronor per år för inkomster som överstiger ca 1 680 000 kronor per år. Tabell 13.1 visar förändringen i skatt för personer över 65 år vid olika årsinkomster och genomsnittlig kommunalskatt.

Tabell 13.1 Förändrad skatt till följd av förslaget om ytterligare sänkt skatt för personer över 65 år

Kronor per år och procent

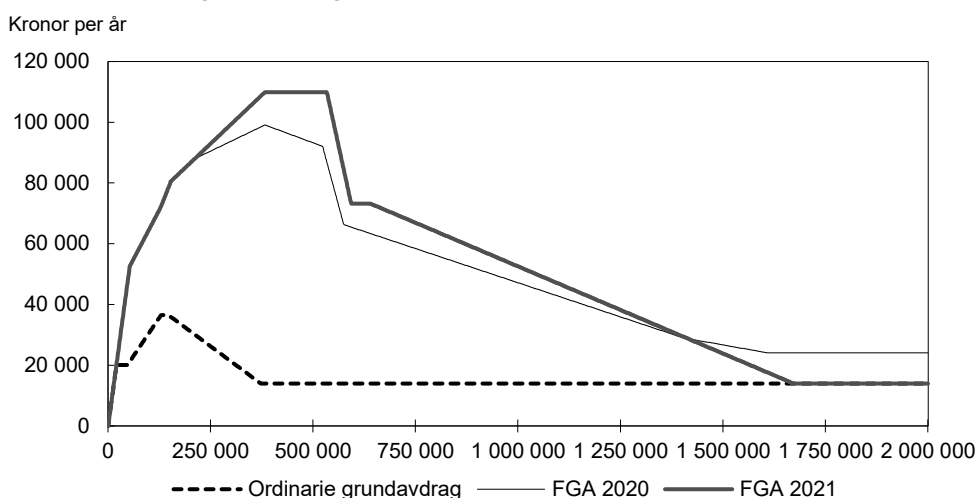
Fastställd förvärvsinkomst	Förändrad skatt	I procent av bruttointkomsten
200 000	0	0,0
225 000	-258	-0,1
250 000	-775	-0,3
300 000	-1 808	-0,6
400 000	-3 744	-0,9
500 000	-5 358	-1,1
600 000	-4 131	-0,7
700 000	-4 810	-0,7
1 000 000	-2 875	-0,3
1 300 000	-941	-0,1
1 600 000	3 085	0,2

Källa: Egna beräkningar.

Förstärkningens utformning har valts utifrån hur jobbskatteavdraget är utformat och vilka effekter ett avdrag, såsom det förhöjda grundavdraget, har i förhållande till en skattereduktion, såsom jobbskatteavdraget. För inkomster som understiger 4,45 prisbasbelopp är skatten med gällande regler redan lika eller lägre för personer över 65 år med pensionsinkomster jämfört med skatten på arbetsinkomster för personer under 65 år. Det förhöjda grundavdraget lämnas därför oförändrat för dessa inkomster. För inkomster som överstiger 29,9 prisbasbelopp gör avtrappningen av jobbskatteavdraget att skatten med gällande regler är högre för arbetande under 65 år. Diagram 13.1 visar det förhöjda grundavdraget enligt gällande regler och enligt föreslagna regler för 2021, samt det ordinarie grundavdraget.

Som syns i diagrammet trappas det förhöjda grundavdraget av kraftigt inom ett relativt kort inkomstintervall mellan 11,28 och 12,53 prisbasbelopp (ca 536 000–595 000 kronor per år). Anledningen till den utformningen är att motverka effekten det förhöjda grundavdraget har på brytpunkten för statlig inkomstskatt. Det förhöjda grundavdraget innebär att för personer över 65 år ligger brytpunkten för statlig inkomstskatt vid en högre inkomst än för personer under 65 år. För att åstadkomma samma eller liknande skatt som för yngre arbetande personer trappas nu därför det förhöjda grundavdraget av kraftigare i inkomstintervallet mellan brytpunkten för personer under 65 år (ca 536 000 kronor enligt prognos 2021) och den med nuvarande förslag blivande brytpunkten för personer över 65 år (ca 595 000 kronor).

Diagram 13.1 Förhöjt grundavdrag för personer som vid årets ingång fyllt 65 år enligt gällande regler och föreslagna regler, samt ordinarie grundavdrag

Källa: Egna beräkningar.

Förslaget minskar skillnaden i beskattning mellan arbetande under 65 år och pensionärer över 65 år för inkomster som överstiger 4,45 prisbasbelopp. Inkomster upp till 4,45 prisbasbelopp påverkas inte av förslaget. Tabell 13.2 visar skillnaden i beskattning med gällande regler och enligt föreslagna regler för 2021. Ett positivt värde innebär att skatten på pensionsinkomster för en person över 65 år är högre än skatten på arbetsinkomster för en person under 65 år medan ett negativt värde visar på det motsatta förhållandet.

Tabell 13.2 Skillnad i skatt mellan en person över 65 år med pensionsinkomster och en person under 65 år med arbetsinkomster

Kronor per år

Fastställd förvävsinkomst	Gällande regler	Föreslagna regler
200 000	-25	-25
225 000	233	-25
250 000	750	-25
300 000	1 783	-25
400 000	3 736	-8
500 000	5 350	-8
600 000	4 146	15
700 000	4 833	23
1 000 000	2 891	16
1 300 000	949	8
1 600 000	-3 085	0

Anm.: Ett positivt värde innebär att skatten på pensionsinkomster för en person över 65 år är högre än skatten på arbetsinkomster för en person under 65 år medan ett negativt värde visar på det motsatta förhållandet.

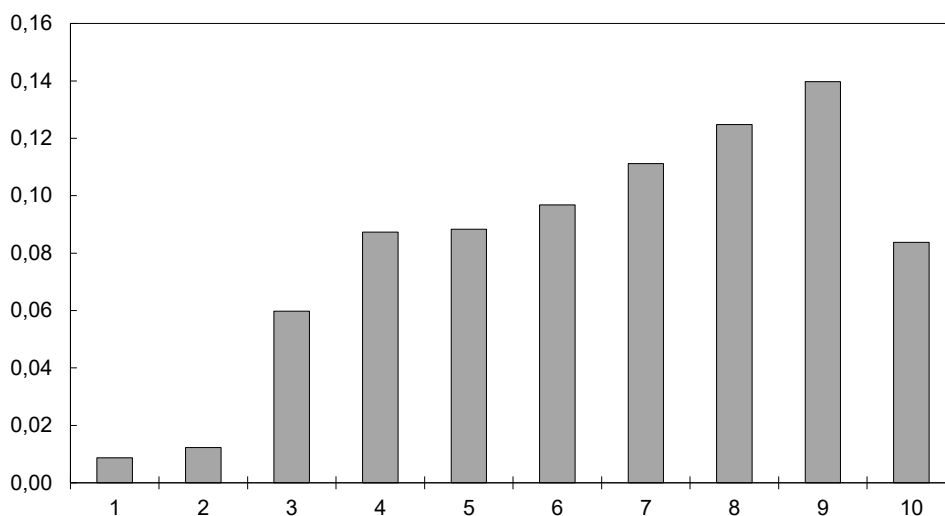
Källa: Egna beräkningar.

Fördelningseffekter

Det sista steget i höjningen av det särskilda grundavdraget för personer som vid årets ingång fyllt 65 år gynnar ungefär hälften av dessa personer. Det gynnar huvudsakligen personer i de åtta översta inkomstgrupperna. Inkomstgrupp ett och två påverkas endast marginellt.

Diagram 13.2 Förändring av ekonomisk standard för olika inkomstgrupper

Procent

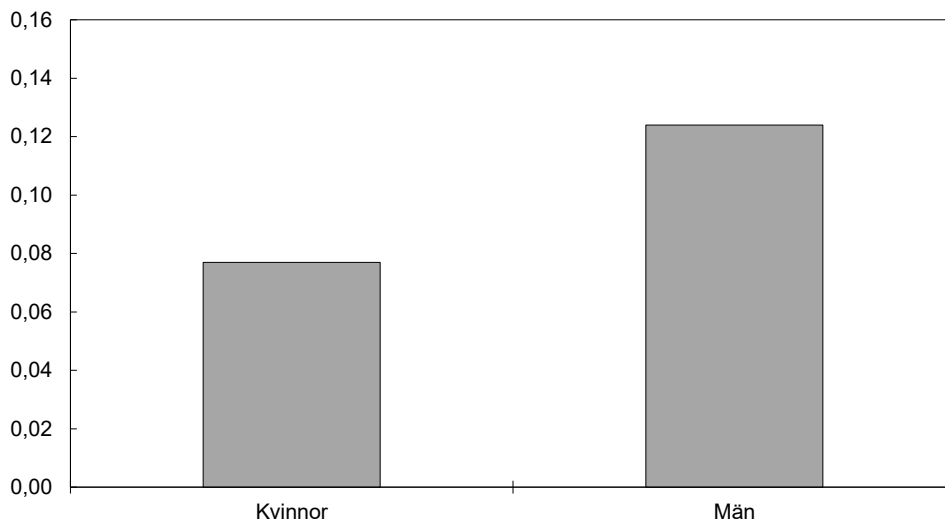

Källa: Egna beräkningar.

En tredjedel av den ökade disponibla inkomsten tillfaller kvinnor. Den individuella disponibla inkomsten ökar mer även i procentuella termer för män. Bland personer över 65 år har män i genomsnitt högre inkomster, både vad avser pension och arbetsinkomster, än kvinnor. Förslaget leder till att skillnaden i inkomster efter skatt ökar ytterligare. Därmed försämras den ekonomiska jämställdheten.

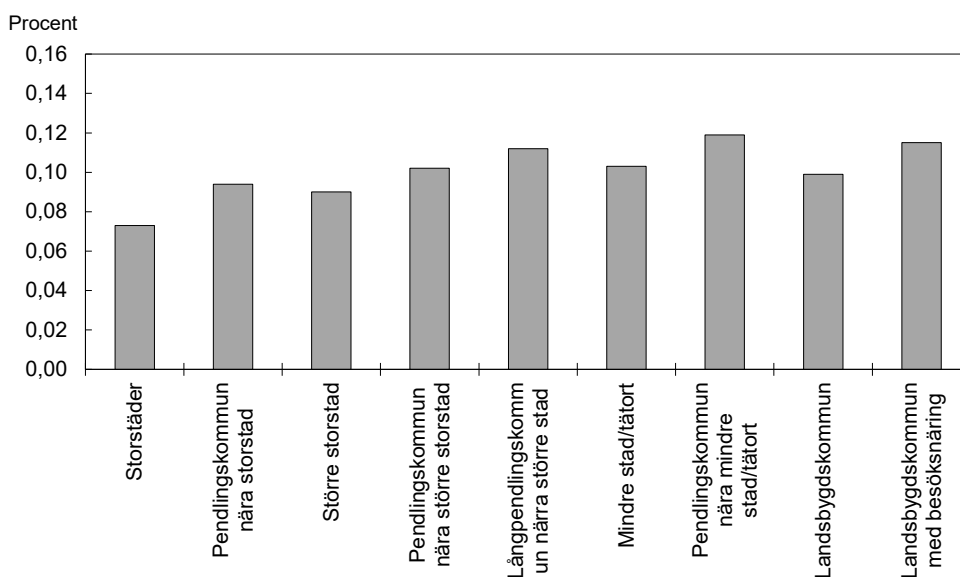
Diagram 13.3 Förändring av individuell disponibel inkomst bland kvinnor och män

Procent

Källa: Egna beräkningar.

Invånarna i de olika kommungrupperna påverkas någorlunda lika. Storstäder och dess nära pendlingskommuner och större stora städer påverkas något mindre än övriga kommungrupper medan förslaget har störst effekt för invånarna i pendlingskommun nära mindre städer.

Diagram 13.4 Förändring av ekonomisk standard i olika kommungrupper enligt SKR:s indelning

Källa: Egna beräkningar

Arbetsgivarverket har efterfrågat en analys av de samlade effekterna av det förhöjda grundavdraget och *Konjunkturinstitutet* efterlyser en analys av sysselsättningseffekterna. Liknande synpunkter har även framförts av *Näringslivets Skattedelegation (NSD)*, i vars yttrande *Svenskt Näringsliv* instämmer liksom av *Företagarna* och *Skattebetalarnas Förening*. Det förstärkta grundavdraget innebär lägre skatt på inkomster för personer över 65 år. Skattesänkningen blir lika stor oavsett om inkomsten kommer från pension eller arbete. Det innebär att förslaget om ytterligare förstärkning av det förhöjda grundavdraget inte gör det mer lönsamt att gå i pension relativt att arbeta. Förslaget innebär dock en inkomsteffekt som i någon mån kan få en negativ effekt på arbetsutbudet bland äldre. Denna effekt bedöms, vilket även remissinstanserna anser, för det nuvarande förslaget vara liten. För hela det förstärkta grundavdraget blir inkomsteffekten betydligt större. Samtidigt innebär det förhöjda grundavdraget att marginalskatten har sänkts för inkomster upp till drygt 380 000 kronor per år. Det innebär att för en mycket stor majoritet av de personer som är över 65 år har det blivit mer lönsamt att arbeta vilket motverkar inkomsteffekten.

Effekter för myndigheter och de allmänna förvaltningsdomstolarna

En förstärkning av det förhöjda grundavdraget för personer som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år medför endast marginella förändringar för Skatteverket och ingår i den anpassning som årligen görs på grund av ny eller förändrad lagstiftning. Eventuella tillkommande utgifter för Skatteverket ska hanteras inom befintliga ekonomiska ramar. För de allmänna förvaltningsdomstolarna bedöms förslaget inte få någon budgetpåverkan.

Övriga effekter

Förslaget bedöms inte ha någon miljöpåverkan. Förslaget bedöms vara förenligt med det EU-rättsliga regelverket.

13.2 Utvidgat rutavdrag och höjt tak för rutavdraget

13.2.1 Ärendet och dess beredning

Regeringen beslutade den 5 juni 2019 att tillsätta en särskild utredare med uppdrag att utreda utvidgningar av rutavdraget (dir. 2019:26).

Utredningen, som antog namnet Rut-utredningen, överlämnade den 31 januari 2020 delbetänkandet Fler ruttjänster och höjt tak för rutavdraget (SOU 2020:5). I delbetänkandet lämnas förslag på att rutavdraget ska utvidgas med tvätt-, möblerings-, transport-, och trygghetstjänster samt att taket för rutavdrag ska höjas till 75 000 kronor.

En sammanfattning av delbetänkandet finns i *bilaga 8 avsnitt 1* och delbetänkandets lagförslag finns i *bilaga 8 avsnitt 2*. Delbetänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 8 avsnitt 3*. Remissyttrandena finns tillgängliga i Finansdepartementet (Fi2020/00389/S1).

Svenska taxiförbundet har i en skrivelse till Finansdepartementet framfört att även persontransporter och taxiresor bör ingå i den transporttjänst som föreslås ge rätt till rutavdrag (Fi2019/00605/S1). Svenska taxiförbundets skrivelse behandlas i avsnitt 13.2.5.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 13 augusti 2020 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 8 avsnitt 7*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 8 avsnitt 8*. Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

13.2.2 Bakgrund och gällande rätt

Rutavdraget trädde i kraft den 1 juli 2007. Det följdes av rotavdraget som gäller fr.o.m. den 8 december 2008. Rotavdrag lämnas för reparation, underhåll samt om- och tillbyggnad av vissa bostäder. Syftet med rut- och rotavdragen, gemensamt benämnda husavdraget, är bl.a. att öka arbetsutbudet och därigenom stimulera sysselsättningen och tillväxten genom att omvandla sådant arbete som utförs av hushållen själva, där det kan antas att den skattskyldige vid en valmöjlighet sannolikt skulle prioritera att arbeta mer.

Rutavdrag lämnas för följande arbeten.

- Enklare städarbete eller annat rengöringsarbete samt flyttstädning som utförs i bostaden.
- Vård av kläder och hemtextilier när vården utförs i bostaden.
- Snöskottning som utförs i nära anslutning till bostaden.
- Häck- och gräsklippning, krattning och ogrärensning samt beskärning och borttagande av träd och buskar som utförs på tomt eller i trädgård i nära anslutning till bostaden.
- Barnpassning som inte mer än i ringa omfattning innefattar hjälp med läxor och annat skolarbete och som utförs i eller i nära anslutning till bostaden samt lämning och hämtning till och från förskola, skola, fritidsaktiviteter eller liknande.
- Annan omsorg och tillsyn än barnpassning som en fysisk person behöver och som utförs i eller i nära anslutning till bostaden eller i samband med promenader, bankbesök, besök vid vårdcentral eller andra liknande enklare ärenden.
- Flytt av bohag och annat lösöre mellan bostäder samt till och från magasinering i samband med flytt mellan bostäder.

- Arbete som avser installation, reparation och underhåll av data- och informationsteknisk utrustning, dataprogram och dataförbindelser samt handledning och rådgivning i samband med sådant arbete, när arbetet, handledningen och rådgivningen utförs i eller i nära anslutning till bostaden.
- Reparation och underhåll av vitvaror som utförs i bostaden.

Rut- och rotavdrag ges genom skattereduktion. Skattereduktionen räknas av mot kommunal och statlig inkomstskatt, statlig fastighetsskatt samt kommunal fastighetsavgift.

De personer som har rätt till skattereduktion är de som vid beskattningsårets utgång har fyllt 18 år och är obegränsat skattskyldiga under någon del av beskattningsåret eller, i vissa fall, begränsat skattskyldiga. Dödsbon har rätt till skattereduktion för arbete som har utförts före dödsfallet.

För rätt till skattereduktion krävs att det utförda arbetet är hänförligt till den som begär skattereduktion eller dennes förälders hushåll. Föräldern måste vara bosatt i Sverige. Den som begär skattereduktionen kan däremot ha sin bostad i ett annat EES-land. Arbetet får inte utföras av den som begär skattereduktion eller av en närstående till denne. Det går däremot bra att anlita ett eget bolag så länge inte den anställda som utför arbetet är den som begär reduktion eller någon närstående till denne.

Eftersom rutavdragets subvention riktas mot arbete omfattar avdraget bara kostnader för arbete, inklusive mervärdesskatt, och inte kostnader för material, utrustning och resor. Att subventionen är riktad mot arbete innebär att när hushållsarbete utförs måste arbetskostnaden särskiljas från övriga kostnader.

Det finns tre olika spår inom husavdragssystemet. För det första kan den enskilde anlita en näringsidkare som när avtalet om arbetet träffas eller när ersättningen betalas ut är godkänd för F-skatt (eller, om arbetet utförs utanför Sverige och utföraren inte har bedrivit näringsverksamhet i Sverige, har intyg eller någon annan handling som visar att företaget i fråga om skatter och avgifter i sitt hemland genomgår motsvarande kontroll som den som är godkänd för F-skatt). För det andra kan den enskilde anlita en privatperson som inte är godkänd för F-skatt (däremot inte en näringsidkare som av någon anledning inte är godkänd för F-skatt). För det tredje kan den enskilde få tjänsterna tillhandahållna som en skattepliktig löneförmån av sin arbetsgivare.

Sedan den 1 juli 2019 höjdes taket för personer som inte har fyllt 65 år vid beskattningsårets ingång från 25 000 kronor till 50 000 kronor per person och beskattningsår. Det höjda taket gäller retroaktivt från den 1 januari 2019. Ändringen innebär att taket för rutavdrag är 50 000 kronor för samtliga skattskyldiga.

Sedan den 1 januari 2020 krävs för rätt till skattereduktion att det utförda hushållsarbetet har betalats elektroniskt när arbetet har utförts av en näringsidkare som är godkänd för F-skatt eller, om arbetet utförts utomlands, genomgår motsvarande kontroll i utlandet. Syftet med bestämmelsen är att motverka felaktiga utbetalningar.

13.2.3 Tvätt och vård av kläder och hemtextilier vid tvättinrättning

13.2.3.1 Rutavdraget ska även omfatta tvätt vid tvättinrättning

Regeringens förslag: Vattentvätt av kläder och hemtextilier som utförs vid en tvättinrättning ska omfattas av rutavdraget.

Även torkning och annan efterbehandling samt mindre reparationer av kläder och hemtextilier ska omfattas när detta arbete utförs i samband med sådan tvätt.

Hämtning och lämning av tvättgods till och från en tvättinrättning ska omfattas av rutavdrag, när transporten utgör en del av den föreslagna tvätteritjänsten.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Det har gjorts en lagteknisk justering i förhållande till utredningens förslag.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig tillstyrker eller har inga invändningar mot förslaget. Till dessa hör bl.a. *Arbetsförmedlingen, Företagarna, Företagarförbundet Fria Företagare, Näringslivets skattedelegation, SPF Seniorerna, Småföretagarnas riksförbund* och *Sveriges tvätteriförbund*.

Flera remissinstanser avstyrker helt eller delvis förslaget, däribland *Akademikerförbundet SSR, Ekonomistyrningsverket (ESV), Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU), Kammarrätten i Jönköping, Kommunal, Landsorganisationen i Sverige (LO), Pensionärernas riksförbund (PRO), Skatteverket* och *TCO*.

De invändningar som framförts gäller bl.a. att förslaget avviker från nu gällande systematik i rutavdragssystemet eftersom det innebär att det inte kommer att krävas att arbetet ska ha utförts i eller i nära anslutning till bostaden. Det lyfts också fram att förslaget kan leda till gränsdragningsproblem och att risken för medvetna eller omedvetna fel därmed ökar. Några remissinstanser menar att det är tveksamt om förslaget leder till ökad sysselsättning. Andra anser att det kan hjälpa arbetsökande som står långt ifrån arbetsmarknaden att få ett arbete. Flera remissinstanser lyfter fram vikten av att den administrativa bördan för utförarna och Skatteverket inte ökar. Några remissinstanser påpekar att det inte får leda till att kommunernas åtagande, särskilt till de äldre kommuninvånarna påverkas.

Skälen för regeringens förslag

En tvätteritjänst som utförs utanför bostaden ska omfattas av rutavdraget

Rutavdraget omfattar i dag vård av kläder och hemtextilier när vården utförs i bostaden (67 kap. 13 § inkomstskattelagen [1999:1229], förkortad IL). I begreppet vård inryms bl.a. tvättning och strykning och med bostad avses såväl permanentbostad som fritidsbostad samt biutrymmen som t.ex. tvättstuga. Eftersom det har varit en utgångspunkt för rutavdraget att arbetet huvudsakligen ska vara utfört i eller i nära anslutning till bostaden omfattas inte tvätt som utförs vid en extern tvättinrättning av rutavdrag (prop. 2006/07:94 s. 42).

Utredningen har i betänkandet tagit fram underlag som visar att tvätt och vård av kläder är en hushållssyssla som tar mycket tid och som i stor utsträckning utförs av kvinnor i den obeskattade hemmasektorn. Det bör därför vara möjligt att förvänta sig positiva arbetsutbudseffekter om rutavdrag för tvätteritjänster utanför bostaden införs. Detta särskilt eftersom den befintliga möjligheten till rutavdrag för vård av kläder och textilier i bostaden enligt utredningen används i liten omfattning.

Tvätteribranschen är också en bransch med goda förutsättningar för att erbjuda människor inträde på arbetsmarknaden. Det beror på att kraven på kunskaper i svenska är låga och typiskt sett behövs inte någon särskild utbildning eller kompetens för arbete vid en tvättinrättning. Det skulle kunna innebära att fler arbetstillfällen kan komma personer med svag anknytning till arbetsmarknaden till del och därmed öka sysselsättningen på lång sikt. Regeringen anser därför att det finns skäl att utvidga rutavdraget till att också omfatta tjänster vid en tvättinrättning som utförs utanför bostaden.

Några remissinstanser, bl.a. *Kammarrätten i Jönköping*, *Skatteverket* och *TCO*, anser att systematiken i regelverket inte längre upprätthålls om den föreslagna tvätteritjänsten införs eftersom hushållsarbetet inte längre behöver ha utförts i eller i nära anslutning till bostaden. De menar att det kan leda till gränsdragningsproblem och att det finns risk för att legitimiteten för systemet minskar. Skatteverket anser även att det kommer att vara omöjligt för utföraren att veta om den som betalar för tvättarbetet är den för vars räkning arbetet utförs eller om arbetet egentligen utförs för någon annans räkning. TCO menar också att sysselsättningseffekten är överskattad.

Precis som Skatteverket och TCO påpekar innebär förslaget en skillnad mot nu gällande regelverk, i vilket rutavdrag endast medges när arbetet utförs i eller i nära anslutning till bostaden. Regeringen anser dock att det finns skäl för att låta rutavdraget omfatta en tvätteritjänst som utförs utanför bostaden. Liksom *Företagarförbundet Fria Företagare* och *Sveriges tvätteriförbund* lyfter fram kan förslaget komma att underlätta livspusslet för barnfamiljer och äldre samt leda till positiva sysselsättningseffekter för personer som står långt ifrån arbetsmarknaden. Regeringen anser att dessa aspekter talar för att det finns skäl att låta rutavdraget även omfatta tjänster som utförs utanför bostaden. En viktig aspekt för sysselsättningseffekten i ekonomin som helhet är dock i vilken mån de som anställs är bosatta i Sverige i utgångsläget. Detta påverkar i vilken grad arbetslösheten och sysselsättningen i Sverige kommer att påverkas (se även konsekvensanalysen, bl.a. avseende sysselsättningseffekter, i avsnitt 13.2.10). När det gäller risken för missbruk avseende identiteten på den som betalar för tjänsten anser regeringen i likhet med utredningen att om detta sker i större utsträckning så bör det kunna upptäckas av Skatteverket i myndighetens kontrollverksamhet.

Några remissinstanser, däribland *Akademikerförbundet SSR*, *LO*, *Kommunal* och *PRO*, menar att en utökning av antalet tjänster som berättigar till rutavdrag riskerar att påverka det kommunala åtagandet, särskilt i förhållande till de äldre kommuninvånarna. Regeringen förstår denna farhåga men detta är inte avsikten med förslaget. Regeringen vill särskilt betona att förslaget inte påverkar kommunernas åtaganden och skyldigheter i förhållande till sina kommuninnevånare enligt socialtjänstlagen (2001:453).

Sammanfattningsvis anser regeringen att rutavdraget även ska omfatta en tvätteritjänst som innebär tvätt av kläder och hemtextilier som utförs utanför bostaden. Regeringen behandlar effekterna av förslaget, bl.a. sysselsättningseffekt, närmare i konsekvensanalysen (se avsnitt 13.2.10).

Tvätteritjänsten ska utföras vid en tvättinrättning

Förslaget om att rutavdraget även ska omfatta en tvätteritjänst innebär att tjänster som inte utförs i eller i nära anslutning till bostaden kommer att omfattas. Eftersom tjänsten ska utföras utanför bostaden behövs en definition av var en sådan tvätteritjänst ska utföras för att kunna omfattas av förslaget.

Utredningen har valt att använda begreppet tvättinrättning för att avgränsa var den nya tvätteritjänsten ska få utföras. För att definiera tvättinrättning tar utredningen utgångspunkt i den redan befintliga definitionen tvätteriverksamhet i skatteförordningen (2011:1244), förkortad SFL.

Tvätteribranschen omfattas sedan den 1 april 2013 av kravet på att föra personalliggare enligt bestämmelserna i skatteförordningen. I 39 kap. 2 § SFL definieras tvätteriverksamhet som näringsverksamhet som avser rengöring av textilier eller därmed jämförbara material samt sådan uthyrning, färgning, lagning eller ändring av textilier eller därmed jämförbara material som sker i samband med den näringsverksamheten. Vidare definieras verksamhetslokal i 3 kap. 18 § SFL som

utrymmen som huvudsakligen används i verksamhet som medför eller kan antas medföra bokföringsskyldighet enligt bokföringslagen eller som bedrivs av annan juridisk person än dödsbo. Med verksamhetslokal avses även markområden, transportmedel, förvaringsplatser och andra utrymmen som disponeras eller kan antas disponeras i verksamheten.

För att undvika komplicerade gränsdragningar anser regeringen, i likhet med utredningen, att den nya definitionen i rutavdragssystemet så långt möjligt bör knyta an till gällande definitioner av tvätteriverksamhet och verksamhetslokal eftersom dessa redan är kända och tillämpas av såväl tvätterierna som Skatteverket. Däremot är det inte är lämpligt att direkt föra in nämnda definitioner i rutavdragssystemet eftersom dessa är för omfattande. Det bedöms mer ändamålsenligt att införa en kombination av de två definitionerna. Med tvättinrättning bör därför avses lokaler inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet som används för sådan tvätteriverksamhet som avses i 39 kap. 2 § SFL. Till tvättinrättning ska även räknas andra lokaler som huvudsakligen används i verksamheten. Med huvudsaklig andel avses ca 75 procent (prop. 1999/2000:2 del 1 s. 498 f.).

Definitionen av tvättinrättning innebär att arbete som utförs i tvätteriets huvudlokaler kommer att omfattas av rutavdrag. Det gäller även arbete som utförs i lokaler som huvudsakligen används i tvätteriets verksamhet. Det innebär t.ex. att kallbutiker, som endast tar emot och lämnar ut tvättgods för vidarebefordran till tvätteriet, kommer att omfattas av rutavdraget eftersom dessa huvudsakligen bedriver tvätteriverksamhet.

När det däremot gäller s.k. tvättombud, dvs. olika företag som samarbetar med tvätterier såsom skraddare, livsmedelsbutik, skivaffär eller en heminredningsaffär, innebär förslaget att dessa inte omfattas av definitionen. Dessa företag bedriver nämligen inte tvätteriverksamhet. För det fall tvätterier vill använda sig av tvättombud och ändå möjliggöra för kunder att få rutavdrag vid tvätt av kläder och hemtextilier kräver detta att tvätteriet fakturerar kunden direkt. Tvättombudet kan alltså inte, som ofta görs i dag, ta betalt av kunden för att sedan betala tvätteriet för tvättkostnaden med avdrag för ombudets provision. Det innebär att transaktionsflödena mellan tvätteriet och tvättombud behöver ställas om för att kunder ska kunna få rutavdrag för tvättgods som distribueras genom ett tvättombud. Alternativt kan tvätteriet anmäla till Skatteverket vilket ombud eller annan behörig företrädare som får underteckna en begäran om utbetalning av ersättning för utfört hushållsarbete med en e-legitimation för utförarens räkning. Ett sådant ombud får också ta emot betalning för den utförda tjänsten.

Innebörden av regeringens förslag är alltså att rutavdrag för tvätteritjänst endast omfattar arbete som utförs vid en tvättinrättning. Arbete som utförs av vissa underentreprenörer i egen lokal som inte är en tvättinrättning omfattas därmed inte. Ett skäl för att inte inkludera arbete som utförs på annat ställe än vid en tvättinrättning är, vilket också utredningen lyfter fram, att det riskerar att medföra att tvätt m.m. sker i lokaler som inte är lämpliga för konsumenttvätt, t.ex. i ett garage eller en privat tvättstuga. *Skatteverket* menar att eftersom tvätteritjänsterna oftast inte innebär någon större kostnad för köparen kan det bli många småbelopp utföraren ska ansöka om. Detta riskerar att leda till ökad administration för både utföraren och Skatteverket. Även *Företagarförbundet Fria Företagare*, *Småföretagarnas riksförbund* och *Sveriges tvätteriförbund* lyfter fram vikten av att de administrativa reglerna för utförarna är enkla.

I delbetänkandet har utredningen beskrivit hur en tvättinrättning hanterar tvätten praktiskt men även administrativt. Utredningen pekar på att tvätteriet vidtar en rad kontrollåtgärder för att garantera kvaliteten på tjänsten. Det handlar om uppräta följesedlar och fakturor samt hämta in uppgifter om kunden.

Regeringen instämmer i Skatteverkets bedömning att ett rutavdrag för en tvätteritjänst kan innebära en viss ökad administration för tvätterierna men det bör då beaktas att tvätteritjänsten redan i dag innebär en hel del administration. De uppgifter som i dag registreras om en kund bör också kunna användas för att ansöka om utbetalning av ersättning från Skatteverket. Enligt regeringen bör därför inte den i viss mån ökade administrationen bli alltför betungande. Dessutom anser regeringen att fördelarna för tvätterierna att kunna erbjuda tjänster med rutavdrag överväger de eventuella nackdelar som ökad administration kan innebära. Vad den ökade administrationen innebär för Skatteverket behandlas nedan i konsekvensanalysen (se avsnitt 13.2.10).

Vilken typ av tvätt ska omfattas av den nya tvätteritjänsten?

På ett tvätteri utförs olika former av tvätt: vattentvätt och kemisk tvätt (kemtvtätt). I vardagligt tal benämns tvätt vid ett tvätteri ofta som kemtvtätt även i de fall det handlar om vanlig vattentvätt.

Vattentvätt består av tvättning och sköljning i vatten som följs av torkning och efterbehandling. Detta motsvarar processen när hushållen själva tvättar i sin bostad. Vid behandlingen vid tvätteriet tillkommer det däremot även andra arbetsmoment som t.ex. sortering, vägning, märkning, emballering och utlämning.

Kemtvtätt är däremot en rengöring av textilier i annan vätska än vatten och utförs i specialmaskiner som både tvättar och torkar. Kemtvtätt används till allt gods som inte tål vattentvätt såsom ull, siden, olika blandmaterial och skinn. Hantering av kemtvtättmaskiner kräver specialkunskap och är en anmälningspliktig verksamhet. På samma sätt som vid vattentvätten tillkommer det arbetsmoment före och efter själva tvätten.

När mattor tvättas vid ett tvätteri sker detta oftast manuellt med vatten, skurmaskiner med mjuka borstar och anpassat tvättmedel. Det handlar då ofta om stora mattor. Liksom vid kemtvtätt kräver rengöring av mattor specialkunskap hos den anställde samt avancerad utrustning. Tvätt av mindre mattor, t.ex. trasmattor, som inte kräver rymliga och avancerade maskiner kan tvättas i en vanlig tvättmaskin.

I likhet med utredningen anser regeringen att den form av tvätt som bör ingå i rutavdraget är vattentvätt. Skälet till det är att det är vattentvätt som omfattas av dagens rutavdrag och att det är den typen av tvätt som hushållen utför själva. Till skillnad från vattentvätt är kemtvtätt och tvätt av t.ex. stora mattor typiskt sett inte en tvättform som hushållen har möjlighet att utföra i hemmet eftersom det kräver särskilda maskiner. Kemtvtätt och viss form av mattvtätt kräver också specialkunskap som hushållen normalt sett inte heller besitter. Eftersom syftet med rutavdraget är att öka arbetsutbudet och därigenom stimulera sysselsättningen och tillväxten genom att omvandla sådant arbete som utförs av hushållen själva, bör rutavdraget omfatta sådana tjänster som medför att detta mål uppnås. Ett rutavdrag för kemtvtätt och mattvtätt skulle innebära en subvention av en tjänst som ändå skulle ha utförts utan subvention och därmed inte nämnvärt bidra till att uppfylla målet med rutavdraget.

Företagarförbundet Fria Företagare anser att all mattvtätt bör inkluderas i rutavdraget. Förbundet menar att det skulle bidra till ett mer cirkulärt samhälle om mattor tvättas i stället för att bytas ut. Regeringen instämmer i att det är angeläget med ett mer cirkulärt samhälle. För att upprätthålla syftet med rutavdraget bör dock inte all mattvtätt ge möjlighet till sådant avdrag. Precis som utredningen lyfter fram kräver viss mattvtätt särskilda maskiner och specialkunskap hos den som tvättar. Den här typen av mattor tvättas alltså inte hushållen själva. Att låta denna typ av mattvtätt omfattas av rutavdraget skulle precis som för kemtvtätt innebära en subvention av en tjänst som ändå skulle ha utförts utan subvention och får därmed anses ha betydande dödviktseffekter. Mattor som inte kräver en särskild behandling på grund av material

eller storlek och därför kan tvättas i en vanlig tvättmaskin bör däremot omfattas av rutavdraget. Det kan som nämnts ovan t.ex. handla om mindre mattor, t.ex. tras-mattor. Den typen av mattvätt är också sådan som hushållen själva kan utföra och att låta sådan tvätt omfattas av rutavdraget är därmed i linje med syftet med rutavdraget.

Skatteverket, med instämmande av bl.a. *Ekonomistyrningsverket*, *Företagarna*, och *Ekobrottsmyndigheten*, menar att förslaget ökar risken för medvetna eller omedvetna fel genom att rutavdrag felaktigt kan komma att ges även för tvätteritjänster som inte ska ingå i rutavdraget. Det kan, menar Skatteverket, bero på okunskap eller misstag men också vara ett sätt att konkurrera på ett oseriöst sätt. Regeringen håller med att det finns en viss risk att förslaget kan leda till medvetna eller omedvetna fel men menar att denna inte ska överdrivas eftersom felen bör kunna förebyggas genom tydlig information från Skatteverket om vilka tjänster som omfattas av rutavdraget.

Sammanfattningsvis anser regeringen att rutavdraget för den nya tvätteritjänsten endast ska omfatta vattentvätt. Kemtvätt ska således inte omfattas och heller inte sådan mattvätt som på grund av mattans material och storlek måste göras på annat sätt än i en vanlig tvättmaskin.

Vilka andra arbetsmoment ska omfattas av den nya tvätteritjänsten?

Regeringen anser att utöver själva tvättmomentet bör efterbehandling i form av t.ex. torkning, strykning, mangling, press ingå i den nya tjänsten. Skälet till det är att nämnda och liknande behandlingar har ett sådant nära samband med vardagslivet och med den kläd- och textilvård som utförs i hemmet att de bör omfattas av tvätteritjänsten.

Enligt dagens bestämmelse om rutavdrag för kläd- och textilvård som utförs i bostaden ingår även lagning, uppläggning och skoputs (prop. 2006/07:94 s. 41 och 59). Regeringen anser att den nya tvätteritjänsten bör spegla den befintliga bestämmelsen om kläd- och textilvård i hemmet, vilket innebär att även mindre reparationer av kläder och hemtextilier bör omfattas av den föreslagna tvätteritjänsten.

I likhet med *Kammarrätten i Jönköping* anser regeringen att det tydligare bör framgå av lagtexten att rutavdrag för torkning och annan efterbehandling samt mindre reparationer av kläder och hemtextilier endast aktualiseras om tjänsten tillhandahålls i samband med vattentvätt.

Sammanfattningsvis anser regeringen att torkning och annan efterbehandling samt mindre reparationer av kläder och hemtextilier som utförs i samband med tvätt vid tvättinrättning ska ingå i den nya tvätteritjänsten.

Hämtning och lämning av kläder och hemtextilier (tvättgods) ska omfattas av rutavdraget

Att lämna tvätt vid en tvättinrättning kräver vanligtvis att den enskilde själv transporterar sitt tvättgods till tvättinrättningen. Tvätt kan lämnas till s.k. kallbutiker, vilket betyder att butiken inte bedriver någon tvätteriverksamhet på plats utan enbart tar emot och lämnar ut tvättgods för vidarebefordran till tvätterier, ofta i kombination med annan verksamhet som skrädderi eller skomakeri. Tvätt kan också lämnas till tvätterierna genom tvättombud, dvs. olika företag som samarbetar med tvätterier. Det kan t.ex. vara en skräddare, livsmedelsbutik, skivaffär eller en heminredningsaffär. Dessutom bedriver vissa tvätterier s.k. depåservice, vilket innebär att tvätteriet hämtar och lämnar tvättgods på arbetsplatser.

I de fall köparen inte har möjlighet att själv lämna sitt tvättgods på något sätt som beskrivits ovan skulle en tjänst som innebär hämtning och lämning av tvättgods till och från tvättinrättning kunna underlätta för köpare att faktiskt använda sig av

tvätteri-tjänsten. Det skulle även underlätta för vissa hushåll när det gäller att få vardagspusslet att gå ihop. Regeringen anser därför att hämtning och lämning av tvättgodset till och från tvättinrättning bör omfattas av rutavdrag. Rutavdraget bör inte endast omfatta transport till och från bostaden utan också hämtning och lämning vid s.k. depåservice på enskildas arbetsplatser, under förutsättning att den enskilde själv bekostar tjänsten eller att den utgör en löneförmån. En utvidgning av rutavdraget till att omfatta transport av tvättgodset kan också antas leda till ökad efterfrågan på sådana tjänster, vilka i viss mån kan utföras av personer med svag anknytning till arbetsmarknaden.

När det gäller frågan om hur transporten av tvättgodset till och från tvättinrättningen ska behandlas inom rutavdraget anser regeringen att rutavdraget bör vara neutralt när det gäller hur tvätteriet väljer att organisera transporten av tvättgodset mellan ett upphämtningsställe och tvättinrättningen. Det kan ske genom egna bilar och egna anställda eller genom fristående transportörer. Däremot bör rutavdrag inte medges för transporten i sig utan transporten ska utgöra en del av tvätteri-tjänsten och köparens betalning för tjänsten ska i sin helhet ske till tvättinrättningen, eller i sin helhet fås som löneförmån, för att transporten ska berättiga till rutavdrag. Om rutavdrag skulle ges särskilt för transporten utan att den ingår i tvätteri-tjänsten skulle det leda till betydande gränsdragningsproblem mot andra varutransporter till hushållet.

Sammanfattningsvis föreslår regeringen att hämtning och lämning av tvättgodset vid bostaden eller annan plats ska inkluderas i rutavdraget, och rutavdrag får medges när transporten utgör en del av den föreslagna tvätteri-tjänsten.

Lagförslag

Förslaget föranleder dels en ändring i 67 kap. 13 § II, dels att en ny paragraf, 67 kap. 14 a §, införs i samma lag, se avsnitt 12.5.

13.2.3.2 Arbetskostnaden ska vara schablonberäknad

Regeringens förslag: Arbetskostnaden för tvätteri-tjänsten ska beräknas enligt schablon.

Arbetskostnaden ska beräknas till 50 procent av det debiterade beloppet, inklusive mervärdesskatt, för den utförda tvätteri-tjänsten i sin helhet, inklusive hämtning och lämning av tvättgodset för transport till och från tvättinrättning.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *SPF Seniorerna* tillstyrker förslaget och lyfter fram att schablonavdrag är rimligt eftersom det utöver minskad byråkrati dessutom blir lättare att förstå och hantera för användarna. Övriga remissinstanser har inte yttrat sig särskilt över förslaget om schablonberäknad arbetskostnad.

Skälen för regeringens förslag

Arbetskostnaden för tvätteri-tjänsten ska beräknas enligt en schablon

Rätten till rutavdrag knyts i dag till den del av priset som utgörs av faktiska arbetskostnader, inklusive mervärdesskatt. Varken kostnader för material, maskiner eller restid ska ingå i underlaget för skattereduktion (67 kap. 18 § andra stycket II). För arbete där priset även inkluderar material och kostnader för dyra maskiner eller fordon är det betydligt svårare att fastställa hur stor del av priset som avser arbetskostnad. Hur arbetskostnaden ska beräknas eller hur de totala kostnaderna ska fördelas mellan arbetskostnader och andra kostnader har inte reglerats. Regeringen har tidigare inte ansett att en sådan reglering har behövts (prop. 2014/15:10 s. 24 f.).

Regeringen delar utredningens bedömning att den metod för beräkning av arbetskostnad som används i nuvarande regelverk för rutavdraget skulle vara svår att använda för tvätteritjänster med närliggande transporttjänster där priset, förutom arbetskostnader, ska täcka kostnader för bl.a. tvättmaskiner, fordon, service och administration. Det är också svårt att veta hur stora arbetskostnaderna är för arbetena som utförs manuellt med tvättgodset.

Regeringen anser att utredningens förslag att använda en schablon för att beräkna arbetskostnaden är bättre. I korthet innebär den att arbetskostnaden schablonmässigt antas stå för en viss andel av priset för tjänsten i dess helhet, oavsett hur det ser ut i verkligheten. Den övriga delen antas då avse kostnaden för tvättutrustning, lokaler, fordon, service, administration etc. En schablon gör att risken för fel minskas eftersom den är lätt att tillämpa och förstå, för såväl köparna som utförarna och Skatteverket. I likhet med *SPF Seniorerna* anser regeringen att en schablon också minskar administrationen och gör det lättare för användarna att förstå och hantera rutavdragets storlek för den föreslagna tvätteritjänsten.

Sammanfattningsvis anser regeringen att arbetskostnaden för tvätteritjänsten ska beräknas enligt en schablon.

Schablonen för arbetskostnadens andel av priset

Det är viktigt att schablonen är enkel och lätt att tillämpa. Därför föreslår utredningen att arbetskostnadens andel av priset för tvätt, efterbehandling samt hämtning och lämning av tvättgods beräknas till 50 procent av den totala kostnaden. Den bedömningen bygger på en uppskattning av arbetskostnadens andel av de totala rörelsekostnaderna för näringsgrenen konsumenttvätt baserat på underlag från Statistiska centralbyrån (SCB).

Regeringen delar utredningens bedömning av nivån på schablonen för arbetskostnadens andel av priset. Det innebär att eftersom rutavdraget enligt gällande bestämmelser medges med 50 procent av arbetskostnaden, blir därmed den totala prissänkningen 25 procent av slutpriset. Om ett tvätteri t.ex. tar 200 kronor för tvätt, torkning och efterbehandling av fem skjortor, blir rutavdraget för kunden 50 kronor.

Sammanfattningsvis anser regeringen att arbetskostnaden för den föreslagna tvätteritjänsten ska beräknas till 50 procent av det debiterade beloppet, inklusive mervärdesskatt, för den utförda tvätteritjänsten i sin helhet, inklusive hämtning och lämning av tvättgods för transport till och från tvättinrättningen.

Lagförslag

Förslaget föranleder att en ny paragraf, 67 kap. 11 a §, införs i inkomstskattelagen, ändringar i 67 kap. 11 § samma lag och i 9 § 4 lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete, se avsnitt 12.5 och 12.7.

13.2.4 Möblering

Regeringens förslag: Möblering och förflyttning av bohag och annat lösöre som hör till hushållet samt montering och demontering av sådana föremål ska omfattas av rutavdraget.

Arbetet ska utföras i eller i nära anslutning till bostaden.

Regeringens bedömning: Inredning och hemstajling bör inte omfattas av rutavdraget.

Utredningens förslag och bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig tillstyrker eller har inga invändningar mot förslaget. Till dessa hör bl.a. *Företagarförbundet Fria Företagare* och *SPF Seniorerna*. Några remissinstanser, bl.a. *Ekonomistyrningsverket (ESV)*, *PRO* och *TCO* avstyrker helt eller delvis förslaget. De invändningar som har förts fram gäller i huvudsak att det är tveksamt om det finns en efterfrågan på den här typen av tjänster och därmed om det finns en potential för ökad sysselsättning. Det lyfts också fram, bl.a. av *Skatteverket*, att det finns en risk för gränsdragningsproblematik inom ramen för tjänsten men också i förhållande till rotavdraget.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Det införs en möbleringstjänst i rotavdraget

Utredningen har haft i uppdrag att lämna förslag på hur en tjänst som innebär ommöblering och andra förflyttningar av möbler och bohag kan inkluderas i rotavdraget.

I betänkandet anser utredningen att en tjänst som endast tar sikte på ommöblering och andra förflyttningar av möbler riskerar att bli för snäv. I stället anser utredningen att det bör införas en bredare möbleringstjänst. Syftet med att föreslå en bredare tjänst är att undvika gränsdragningsproblem i förhållande till redan befintliga tjänster som omfattas av rotavdraget. I både flytttjänsten och i viss mån städtjänsten finns arbetsmoment som kan uppfattas som möblering av en bostad i olika omfattning. I flytttjänsten kan det exempelvis handla om upp- och nedmontering av möbler som inte kan flyttas hela, uppsättning och nedtagning av tavlor, gardiner och armaturer samt flytt av t.ex. pianon eller andra tunga föremål som ingår i bohaget. Det ligger därför nära till hands att, om en ny bostad tillförs möbler, nya eller begagnade, som inte ingår i den enskildes (eller dennes förälders) bostad, betrakta möbleringen och placeringen av dessa i bostaden som arbetsmoment som inte bör falla utanför rotavdraget bara för att dessa varken avser en ommöblering eller är ett led i en flytt.

Regeringen instämmer i utredningens bedömning att rotavdraget bör omfatta möbleringstjänster. Enligt regeringens mening bör en sådan tjänst omfatta både ny- och ommöblering inom en och samma bostad, t.ex. mellan olika våningar eller rum, och ta sikte på flertalet av de praktiska moment som en möblering av en bostad kan omfatta. Tjänsten bör även inkludera montering och demontering av nya och begagnade möbler. Det är således fråga om en bredare möbleringstjänst än en tjänst som endast tar sikte på ommöblering och andra förflyttningar av möbler.

Ekonomistyrningsverket (ESV) och *Skatteverket* anser att förslaget kan ge upphov till gränsdragningsproblem. *ESV* menar att sådana problem kan uppstå vid köp av olika tilläggstjänster, t.ex. kan en köpare vid distansköp lägga till hemleverans och bärhjälp. Regeringen instämmer i att det är viktigt att minimera risken för att gränsdragningsproblem uppkommer vid tillämpningen av rotavdraget. Regeringen delar emellertid utredningens bedömning att en bredare möbleringstjänst i stället för en snäv ommöbleringstjänst kan minska risken för att sådana problem uppkommer. En sådan möbleringstjänst kommer att täcka fler arbetsmoment och innebär att de gränsdragningsproblem som kan uppkomma mellan befintliga tjänster som flytt- och städtjänsten och den föreslagna möbleringstjänsten kan minimeras.

TCO anser att det är svårt att se att förslaget skulle generera några nya enkla arbeten eftersom efterfrågan på en tjänst som innebär flyttning av möbler utan att det samtidigt städas är begränsad. Enligt regeringens mening kan det dock finnas en efterfrågan på en möbleringstjänst oavsett om den utförs i samband med städning eller inte. Att en sådan efterfrågan kan finnas framhålls också av *SPF Seniorerna*. *SPF Seniorerna* lyfter fram att det med stigande ålder kan finnas ett behov av en

möbleringstjänst bl.a. av hälsoskäl och som i dessa fall skulle medföra att vardagen underlättades betydligt.

Sammanfattningsvis föreslår regeringen att en möbleringstjänst ska införas i rutavdraget.

Möbleringstjänsten ska omfatta bohag och annat lösöre

Eftersom rutavdraget föreslås utvidgas med en möbleringstjänst behöver det definieras närmare vilken typ av egendom som den nya tjänsten ska omfatta.

Regeringen anser att möbleringstjänsten, på samma sätt som flyttjänsten, bör omfatta bohag och annat lösöre. Detta är också vad som föreslagits av utredningen.

I samband med att flyttjänsten infördes i rutavdraget uttalade regeringen att med bohag och annat lösöre avses möbler, hushållsmaskiner och annat inre lösöre som är avsett för hemmet (prop. 2015/16:99 s. 35). Detsamma bör gälla vid bedömningen av vad som utgör ”bohag” och ”annat lösöre” i den föreslagna möbleringstjänsten.

När det gäller bedömningen av vad som utgör hushållsmaskiner bör utgångspunkten vara att det ska röra sig om sådana vitvaror som ingår i tjänsten reparation och underhåll av vitvaror, vilken infördes i rutavdraget 2016 (prop. 2016/17:1 s. 201).

Regeringen anser däremot att möbleringstjänsten inte ska inkludera bil, båt, husvagn och liknande yttre lösöre.

Vilka arbetsmoment ska möbleringstjänsten omfatta?

Som framförts ovan anser regeringen att den nya möbleringstjänsten ska omfatta ny- och ommöblering inom en och samma bostad och ta sikte på flertalet av de praktiska moment som en möblering av en bostad kan omfatta. Tjänsten bör även inkludera montering och demontering av nya och begagnade möbler.

När det gäller montering och demontering av möbler och annat bohag får redan i dag inom ramen för den befintliga flyttjänsten rutavdrag göras för upp- och nedmontering av möbler som inte kan flyttas hela. Det förefaller enligt regeringens mening naturligt att dessa arbetsmoment också ska kunna ingå i en möbleringstjänst, oavsett om det handlar om en om- eller nymöblering. Det skulle innebära att t.ex. en större bokhylla kan behöva demonteras för att flyttas i samband med en ommöblering, för att därefter monteras på en annan plats bostaden.

Även montering av nyinköpta möbler bör ingå i möbleringstjänsten. Skälet för detta är att en inte obetydlig del av de möbler som köps av hushållen förutsätter i varierande grad montering i bostaden. Den slutliga monteringen ansvarar hushållen själva för och är typiskt sett en enkel uppgift som flertalet hushåll klarar av på egen hand. Den som ska utföra arbetet behöver alltså inte ha någon särskild utbildning eller kompetens. Regeringen bedömer därför att sådant arbete skulle kunna leda till fler arbetstillfällen för personer med svag anknytning till arbetsmarknaden. Att inkludera montering av nyinköpta möbler innebär dessutom att flera gränsdragningsproblem kan undvikas.

För att ytterligare minska gränsdragningsproblemen och underlätta för hushållen anser regeringen vidare att även förflyttning av bohag och annat lösöre i bostaden ska omfattas av möbleringstjänsten. Med bostad avses utrymme som med nyttjande- eller äganderätt helt eller till väsentlig del används för boende (67 kap. 14 § IL). Till bostad räknas även biutrymmen som garage, förråd och tvättstuga. Om en del av bostaden används för näringsverksamhet omfattas dock inte arbete som utförs där av rutavdrag (prop. 2006/07:94 s. 60). Genom att möbleringstjänsten ska utföras inom bostaden kommer den, redan med befintliga regler, att omfatta sådana biutrymmen.

Enligt regeringens mening finns det inte skäl att begränsa tjänsten till bostaden. En tänkbar situation som rimligen bör kunna omfattas av rutavdraget är när någon anlitas för att flytta in eller ut trädgårdsmöbler. För att även täcka in sådana förflyttningar anser regeringen att möbleringstjänsten också ska kunna utföras i nära anslutning till bostaden, alltså inkludera förflyttningar till och från t.ex. trädgård och altan. Nämnda arbeten kan framstå som relativt obetydliga men genom att utvidga rutavdraget så att det också omfattar förflyttningar inte bara inom bostaden, utan också i nära anslutning till den, kan reglerna bli mer användarvänliga och gränserna mot såväl rutavdragsberättigande städtjänster som flyttjänster suddas ut. En sådan avgränsning ansluter också till vad som gäller för rutavdrag för trädgårds- och it-installationstjänster.

Förutsättningen att möbleringstjänsten ska ske i eller i nära anslutning till bostaden innebär att rutavdraget inte omfattar montering och demontering av föremål i en utförarens lokaler. Inte heller ingår montering och demontering – eller förflyttning – av inredning som inte ingår i bohaget och annat lösöre, t.ex. köks- och badrumsinredning och fasta garderober.

Inredningstjänster och s.k. hemstajling ska inte ingå i rutavdraget

Utgångspunkterna för den nya möbleringstjänsten är att denna ska omfatta praktiska moment som vanligtvis hushållen utför själva och för vilka det inte krävs någon utbildning samt att tjänsten ska möjliggöra nya arbetstillfällen. Mot den bakgrunden anser regeringen att vissa typer av tjänster som är vanliga i möbleringssammanhang inte bör omfattas av rutavdrag. Det handlar om inredningstjänster och s.k. hemstajling.

Arbetsmoment av planeringskaraktär som är vanliga i en inredningstjänst, t.ex. att en inredningsarkitekt tar fram en skiss eller liknande för hur bostaden ska möbleras, ska inte omfattas av rutavdrag. En inredningstjänst kan antas vara mer specialiserad och kompetenskrävande än de praktiska moment som möbleringstjänsten tar sikte på. Att inkludera inredningstjänster bedömer regeringen därför inte ger några positiva sysselsättningseffekter på lång sikt i ekonomin. Vidare bör denna typ av inredningstjänster inte vara ofta återkommande och omfattande inom hushållet, varför inte heller några betydande arbetsutbudseffekter kan förväntas.

Däremot anser regeringen att det praktiska arbetet med att möblera och flytta bohag inom en bostad bör kunna omfattas av rutavdrag om det ingår som en del i en större och mer omfattande inredningstjänst.

En annan på marknaden inte ovanlig tjänst, som är nära förknippad med möblering, är s.k. hemstajling. Tjänsten köps oftast i anslutning till en förestående försäljning av bostaden och syftar till att göra bostaden mer attraktiv på marknaden. En sådan omstrukturering av bostaden kan innebära att bostaden tillfälligt tillförs lånade möbler och inredningsdetaljer, att befintligt möblemang arrangeras om eller tas bort från bostaden. Några utmärkande drag för hemstajling är alltså att den sker inför en försäljning, att det är fråga om en förändring som avses vara tillfällig och att bostaden tillförs bohag som inte ägs av den som bor i bostaden.

Regeringen anser att hemstajling inte bör ingå i möbleringstjänsten. Det bör gälla både det planeringsarbete som föregår hemstajlingen och själva förflyttningen av bohaget. Enligt regeringens bedömning är en tjänst som hemstajling förenad med betydande dödviktseffekter. Att inkludera hemstajling i rutavdraget skulle heller inte leda till ökad sysselsättning i grupper som står långt från arbetsmarknaden. Det kan i sammanhanget påpekas att även om hemstajling inte ger rätt till rutavdrag, kommer även fortsättningsvis rutavdrag kunna medges för flyttkostnader av bohag till och från magasineringen i samband med hemstajling av bostaden inför en försäljning av denna.

Gränsdragningen mot rotavdraget

Den nya möbleringstjänsten är inte avsedd att innebära någon ändring av tillämpningsområdet för rotavdraget. Precis som Skatteverket påpekar är det viktigt att upprätthålla gränsdragningen mot rotarbete mot bakgrund av att rotavdraget är begränsat till 30 procent av arbetskostnaden till skillnad mot rutavdragets 50 procent. Det kan därför finnas incitament att hänföra fler arbetsmoment till rutavdragsberättigat arbete än vad som motsvarar de verkliga förhållandena i syfte att få ett större avdrag. Risken för den här typen av medvetna eller omedvetna fel kan medföra ett behov av ökade kontrollinsatser från Skatteverkets sida. Regeringen bedömer dock att risken för den här typen av fel kopplat till den nya möbleringstjänsten inte är större än för rut- och rotavdragen generellt.

Lagförslag

Förslaget föranleder en ändring i 67 kap. 13 § IL, se avsnitt 12.5.

13.2.5 Transporttjänster

13.2.5.1 Rutavdraget ska omfatta bortforsling av bohag och annat lösöre i syfte att främja återanvändning

Regeringens förslag: Rutavdraget ska omfatta en transporttjänst som avser bortforsling av bohag och annat lösöre från bostaden till försäljningsverksamhet som drivs i syfte att främja återanvändning.

Med försäljningsverksamhet som bedrivs i syfte att främja återanvändning avses auktioner, loppmarknader, andrahandsbutiker och liknande.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig tillstyrker eller har inga invändningar mot förslaget. Till dessa hör bl.a. *Ekobrottsmyndigheten*, *Företagarförbundet Fria Företagare*, *SPF Seniorerna* och *Sveriges Tvätteriförbund*. *Svenska taxiförbundet* anser att rutavdraget även bör omfatta persontransporter och särskilt taxitjänster. Några remissinstanser, bl.a. *Avfall Sverige*, *LO*, *PRO* och *TCO*, avstyrker förslaget helt eller delvis. De invändningar som förts fram gäller bl.a. om förslaget kommer leda till några positiva sysselsättningseffekter eller om det i stället riskerar att leda till en mer osäker arbetsmarknad för de som arbetar inom transportsektorn. Det lyfts även fram att förslaget riskerar att leda till att fler oseriösa aktörer med oönskade sidoeffekter i form av bl.a. ökad nedskräpning.

Skälen för regeringens förslag

Allmänna utgångspunkter

Utredningen har haft i uppdrag att lämna förslag på olika slags transporttjänster som kan underlätta för hushållen, med undantag för sådan bortforsling av hushållsavfall för vilken kommunen eller producent ansvarar.

I 15 kap. miljöbalken finns regler som berör avfallsområdet. Med hushållsavfall avses avfall som kommer från hushåll samt därmed jämförligt avfall från annan verksamhet (15 kap. 3 §). I förarbetena exemplifieras hushållsavfall som sopor, köksavfall, latrin och slam från slambrunnar och slamtankar (prop. 1997/98:45 del 2 s. 184 f.). Till hushållsavfall räknas också skrymmande avfall som exempelvis utrangerade möbler, cyklar och liknande föremål. Dit räknas även överblivna läkemedel samt miljöfarliga batterier, oljerester, färgrester, rester av bekämpningsmedel och annat farligt avfall som ingår som beståndsdel i avfall som kommer från hushåll. Även trädgårdsavfall räknas som hushållsavfall.

Det är kommunen som ansvarar för att hushållsavfall inom kommunen återvinns eller bortskaffas (15 kap. 24 § miljöbalken).

Regeringen konstaterar mot denna bakgrund att det inte är möjligt att föreslå något rutavdrag för transporter av hushållsavfall eftersom det ansvaret helt åligger kommunerna. Denna slutsats drog även utredningen. Det innebär t.ex. att även om rutavdraget i dag omfattar trädgårdstjänster så är det inte möjligt att utvidga detta till bortforsling av trädgårdsavfallet eftersom det är ett kommunalt ansvar.

På samma sätt som med det kommunala avfallsmonopolet finns det i 15 kap. miljöbalken regler avseende ett obligatoriskt producentansvar för förpackningar, returpapper, batterier, elutrustning, bilar, däck, läkemedel och radioaktiva produkter och herrelösa strålkällor. Med ansvaret följer skyldigheten att samla in och hantera avfallet på ett hälso- och miljömässigt godtagbart sätt. Av det följer att insamling och transport av förpackningar och returpapper samt elavfall faller inom producenternas ansvar. Precis som utredningen också konstaterar finner regeringen att avfallsregleringen inte heller här ger utrymme för att låta rutavdraget omfatta bortforsling av förpackningar, returpapper eller elavfall.

Rutavdraget ska omfatta bortforsling av bohag och annat lösöre i syfte att främja återanvändning

Det kommunala avfallsmonopolet och producentansvaret innebär stora begränsningar avseende möjligheten att inkludera transporttjänster i rutavdraget. För att kunna införa en transporttjänst som tar sikte på bortforsling och som också skulle vara en tjänst som kan underlätta för hushållen i vardagen behöver det avse föremål som inte är att anse som hushållsavfall i någon mening.

Enligt regeringen finns det förutsättningar för att inkludera en sådan bortforslingstjänst i rutavdraget om den innebär transport av föremål som hushållen lämnar ifrån sig för återanvändning.

I miljöbalken anges att med återanvändning avses att något som inte är avfall används igen för att fylla samma funktion som det ursprungligen var avsett för (15 kap. 4 § miljöbalken). Frågan om ett föremål som en person vill göra sig av med är att betrakta som hushållsavfall eller som återanvändbart, och vem som får transportera det, avgörs av vilket syfte innehavaren har när denne lämnar föremålet ifrån sig. Har innehavaren till syfte att göra sig av med föremålet har det blivit till avfall som kommunen har ensamrätt att hantera, om det inte handlar om sådant avfall för vilket producenterna ansvarar. Om innehavaren däremot har ett annat syfte med föremålet än att lämna det som avfall, t.ex. ge det som gåva eller att sälja det, får vem som helst transportera föremålet till mottagaren.

Att transportera bohag och annat lösöre till t.ex. insamlingsplatser eller försäljningslokaler kan i vissa fall vara en tidskrävande uppgift. I glesbygd kan det vara fråga om åtskilliga mil att ta sig för att kunna sälja eller ge bort återanvändbara föremål. Om det är för komplicerat eller tidskrävande att transportera sådana föremål som man vill sälja eller ge bort ökar risken för att det lämnas som avfall. Enligt regeringens bedömning kan ett sådant beteende motverkas om det blir lättare för hushållen att lämna bohag och annat lösöre till återanvändning.

Mot bakgrund av ovanstående anser regeringen att rutavdraget bör omfatta en transporttjänst i form av bortforsling av bohag och annat lösöre till återanvändning i rutavdragssystemet. En transporttjänst av det slaget skulle både kunna underlätta för hushållen och stimulera till ökad återanvändning. Det kan också antas att tjänsten skulle kunna öka sysselsättningen hos personer med svag anknytning till arbetsmarknaden och dessutom frigöra tid för hushållen.

En fråga som därmed uppkommer är till vem föremålen för återanvändning ska transporteras. För att det ska vara möjligt att kontrollera den föreslagna transporttjänsten måste det enligt regeringens mening finnas någon som kan bekräfta att föremålen levererats till det ställe som köparen uppgett vid beställningen av tjänsten. Den tänkta transporttjänsten måste därför avslutas på ett ställe där det finns personer på plats som kan ta emot de transporterade föremålen och där verksamhet bedrivs i syfte att främja återanvändning. Regeringen anser i likhet med utredningen att bortforslingen av återanvändbart bohag och annat lösöre bör ske till verksamheter som bedrivs av organisationer och företag i syfte att främja återanvändning, nämligen andrahandsbutiker, loppmarknader, auktionsverk och liknande. Det bör inte spela någon roll om verksamheten är ideell eller vinstdrivande. Inte heller om transporten sker till en loppmarknad där privatpersoner själva säljer föremålen eller om de lämnas till någon utomstående.

Det bedöms däremot inte lämpligt att inkludera transport av föremål som förekommer i handel mellan privatpersoner på bl.a. virtuella marknadsplatser. I dessa fall kan det antas att fristående transportörer inte ofta anlitas och i de fallen kommer varan att bli prissatt utifrån den kostnaden. Regeringen anser därför att transport av föremål i sådan handel mellan privatpersoner inte ska ingå i den föreslagna transporttjänsten.

Vilka arbetsmoment ska transporttjänsten omfatta?

Regeringen anser att de arbetsmoment som ska ingå i transporttjänsten bör vara bärning, lyft och lastning vid bostaden, själva arbetstiden för transporten samt lossning och inforsling hos den mottagare (försäljningsverksamhet) som köparen uppgett. Transport med annat fordon än bil, t.ex. cykel eller moped, bör emellertid också omfattas av rutavdrag. Uttrycket bohag och annat lösöre ska ges samma innebörd när det gäller bortforslingstjänsten som när det gäller möbleringstjänsten som föreslås i avsnitt 13.2.4. Bortforsling av bohag och annat lösöre som innehas av en näringsverksamhet omfattas dock inte.

TCO anser att bortforsling utan att detta är kopplat till en annan utförd tjänst är ett avsteg från grundprincipen att arbetet ska utföras i bostaden. *Avfall Sverige* och TCO menar också att förslaget riskerar att leda till kontrollsvårigheter och gränsdragningsproblem samt risk för missbruk. LO lyfter fram att förslaget kan bidra till att dagens osäkra gigarbetsmarknad med låga löner kommer att växa. TCO anser att förslaget inte förväntas innebära fler jobb eller att underlätta livspusslet.

Regeringen kan konstatera att förslaget, precis som TCO påpekar, innebär en skillnad mot nu gällande regelverk i vilket rutavdrag endast medges när arbetet utförs i eller i nära anslutning till bostaden. Liksom förslaget med en ny tvättertjänst vid en tvättinrättning anser regeringen att den föreslagna bortforslingstjänsten kan komma att underlätta livspusslet för både barnfamiljer och äldre samt att det kan leda till positiva sysselsättningseffekter för personer som står långt ifrån arbetsmarknaden. Regeringen anser därför att övervägande skäl talar för att inkludera en tjänst i rutavdraget i vilken kopplingen till bostaden inte är en förutsättning för att medges rutavdrag.

När det gäller gränsdragningsproblem och kontrollsvårigheter samt missbruk anser regeringen i motsats till *Avfall Sverige* och TCO att genom att begränsa förslaget till återanvändning blir det tydligare för vilka tjänster som rutavdrag kommer att ges. Det blir också enklare att kontrollera när föremålen ska lämnas till verksamheter som har till syfte att främja återanvändning. Därmed säkerställs det att bohag och annat lösöre från bostaden går till återanvändning och risken för både dumpning och oseriösa transporter minskar. Det är vidare sannolikt att transporterna kommer att skötas av organisationerna och företagen själva eller av någon de anlitar. Det ligger då i deras

intresse att transporterna sköts på ett seriöst och riktigt sätt. Det kan då också leda till att, precis som *Ekebrottssmyndigheten* för fram, förslaget kan verka brottsförebyggande och att den risk som *LO* tar upp med en osäkrare gigarbetsmarknad minskar eftersom oseriösa aktörer får det svårare att verka på marknaden.

Regeringen föreslår sammanfattningsvis att transport i form av bortforsling av bohag och annat lösöre från bostaden till försäljningsverksamhet som bedrivs i syfte att främja återanvändning, ideell såväl som vinstdrivande, ska omfattas av rutavdrag.

Rutavdraget bör inte omfatta varu- och persontransporter

När det gäller andra transporttjänster som skulle kunna underlätta för hushållen anser regeringen att varken varu- eller persontransporter är lämpliga tjänster att inkludera i rutavdraget.

Varutransporter som t.ex. hemkörning av livsmedel är visserligen en tjänst som skulle kunna underlätta för hushållen. Enligt regeringens mening skulle dock transport av livsmedel i praktiken vara svår att särskilja från transport av andra konsumtionsvaror som säljs tillsammans med livsmedel i större butiker. Det talar för att rutavdraget i så fall skulle omfatta i princip alla typer av varor som levereras till hushållet för att inte skapa betydande gränsdragningsproblem.

Redan i dag utförs det många transporter av konsumtionsvaror till hushållen utan rutavdrag. Det innebär att ett rutavdrag för sådana transporter skulle medföra betydande dödviktstkostnader. Stora dödviktseffekter medför vidare att det bedöms vara en kostnadsineffektiv åtgärd för att skapa en ökad efterfrågan på att anställa personer med svag anknytning på arbetsmarknaden och en ökad sysselsättning i ekonomin i sin helhet.

Det är heller inte lätt att fastställa vad som är kostnaden för själva transporten och vad som är kostnaden för varorna. I dag inkluderas ofta transportkostnaden i priset för varan och kunden betalar inte till transportören utan till den som säljer varan. Om kostnaden för transporten debiteras separat är kostnaden ofta förhållandevis låg. Om rutavdrag medges för transporten men inte för varorna finns det enligt regeringens mening en betydande risk att det skulle ge incitament till att förskjuta kostnaden för varorna till kostnaden för transporten. På sikt skulle det kunna leda till att rutavdrag indirekt ges för inköp av varor, förutsatt att dessa transporteras till bostaden, med undanträngning av befintliga tjänster som följd.

Det är också svårt att hänföra vissa slag av transporter till endast hushåll. Någon tydlig gräns finns inte mellan å ena sidan en transport mellan företag, t.ex. från en godsterminal till en butik, och å andra sidan en transport från en butik till ett hushåll. Transporten kan lika gärna gå direkt till hushållet från godsterminalen. Det skulle enligt regeringens mening möta avsevärda svårigheter att göra en ändamålsenlig avgränsning mellan olika slags transporter utan allvarliga undanträngningseffekter och andra oönskade konkurrenssnedvridningar. Om inte rutavdrag i princip ges för alla slags transporttjänster där privatpersoner direkt eller indirekt är berörda måste åtskillnad göras mellan transporter som sker direkt till hushållen, transporter till butiker, post- och budtransporter osv. Det skulle leda till betydande negativa konsekvenser för bl.a. transportbranschen med omfattande administration, uppdelning av transporter för olika ändamål och snedvridningar av konkurrensen, som inte skulle uppväga fördelen med att vissa transporter till hushållen skulle ge ett rutavdrag. Sammanfattningsvis anser regeringen att varutransporter inte ska ingå i den transporttjänst som nu föreslås.

Svenska taxiförbundet har i en skrivelse till Finansdepartementet framfört att även persontransporter och taxiresor bör ingå i den transporttjänst som föreslås ge rätt till

rutavdrag (Fi2019/00605/S1). Regeringen kan dock konstatera att när det gäller persontransporttjänster, såsom taxiresor, uppkommer samma problematik som vid varutransporter. Det finns alltså betydande dödviktskostnader och gränsdragningsproblem med undanträngningseffekter och konkurrensnedvridningar som följd av att inkludera persontransport i rutavdraget. Det kan vidare befaras att ett rutavdrag för taxiresor skulle leda till en kraftigt ökad administration för enskilda taxichaufförer att hantera rutavdrag i samband med debitering av enskilda körningar. Det skulle enligt regeringens bedömning också bli problematiskt att hantera gränsdragningen mot transport med allmänna kommunikationer. Till skillnad från *Svenska taxiförbundet* anser regeringen därför att persontransporter och taxiresor inte ska ingå i den transporttjänst som föreslås ge rätt till rutavdrag.

Lagförslag

Förslaget föranleder dels en ändring i 67 kap. 13 § IL, dels att ny paragraf, 67 kap. 11 a §, införs i samma lag, se avsnitt 12.5.

13.2.5.2 Transport av bohag till och från magasinering

Regeringens förslag: Transport av bohag till och från utrymmen för magasinering av bohaget ska omfattas av rutavdraget, även om magasineringen inte har samband med flytt mellan bostäder.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har yttrat sig särskilt om förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Enligt nuvarande regler ges rutavdrag för transport av bohag och annat lösöre mellan bostäder samt till och från magasinering i samband med flytt mellan bostäder (67 kap. 13 § 7 IL).

Det blir allt vanligare att magasinering av bohag och annat lösöre sker utan samband med flytt. Ett rutavdrag för transport till och från magasineringen skulle enligt regeringens bedömning kunna underlätta för hushållen. En sådan utvidgning av rutavdraget skulle också minska gränsdragningsproblemen när det gäller flytttjänsten och därmed underlätta tillämpningen. Det skulle dessutom kunna leda till ökad efterfrågan av enklare transporttjänster som kan utföras av personer med svag anknytning till arbetsmarknaden. Regeringen föreslår därför att transport av bohag och annat lösöre till och från magasinering, utan att magasineringen har samband med flytt mellan bostäder, ska omfattas av rutavdraget.

Lagförslag

Förslaget föranleder en ändring i 67 kap. 13 § IL, se avsnitt 12.5.

13.2.5.3 Arbetskostnaden ska vara schablonberäknad

Regeringens förslag: Arbetskostnaden för bortforsling och transport av bohag och annat lösöre för återanvändning ska beräknas enligt schablon. Arbetskostnaden ska beräknas till 50 procent av det debiterade beloppet, inklusive mervärdesskatt, för den utförda bortforslingstjänsten i dess helhet.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Endast *Skatteverket* har yttrat sig särskilt över förslaget om schablonberäknad arbetskostnad. Skatteverket har inget att invända mot förslaget om schablonberäknad arbetskostnad för bortforslingstjänsten. Skatteverket anser dock att

en schablonberäknad arbetskostnad också ska användas vid transport av bohag och annat lösöre till och från magasinering.

Skälen för regeringens förslag

Arbetskostnaden för bortforslingstjänsten ska beräknas enligt en schablon

Rätten till rutavdrag knyts i dag till den del av priset som utgörs av faktiska arbetskostnader, inklusive mervärdesskatt. Varken kostnader för material, maskiner eller restid ska ingå i underlaget för skattereduktion (67 kap. 18 § andra stycket II).

Utredningen har även för bortforslingstjänsten övervägt om arbetskostnaden ska beräknas enligt schablon i stället för faktisk arbetskostnad.

Regeringen anser att metoden med en schablon för att beräkna arbetskostnaderna är att föredra eftersom den är lätt att tillämpa och förstå, för såväl köparna som utförarna och Skatteverket.

Schablonen för arbetskostnadens andel av priset

Det är viktigt att schablonen är enkel och lätt att tillämpa. Utredningen har föreslagit att arbetskostnadens andel av priset för bortforsling ska bestämmas till 50 procent av den totala kostnaden. Den bedömningen bygger på underlag från bl.a. Statistiska centralbyrån (SCB) som utredningen tagit del av. Regeringen delar utredningens bedömning av nivån på schablonen för arbetskostnadens andel av priset. Det innebär att om ett företag hämtar ett skåp för transport till en andrahandsbutik för 200 kronor (inklusive mervärdesskatt) fastställs arbetskostnaden enligt schablonen till 50 procent av 200 kronor, dvs. 100 kronor. Den övriga delen (50 procent) antas då omfatta övriga kostnader som utföraren har för t.ex. fordon. Rutavdraget blir därmed 50 kronor (100 kronor \times 50 procent). I praktiken innebär det att rutavdraget blir 25 procent av priset.

Underlaget för transport till och från magasinering ska utgöras av arbetskostnaden

När det gäller transport av bohag och annat lösöre till och från magasinering anser regeringen att arbetskostnaden ska beräknas på samma sätt som för flyttjänsten, dvs. för faktisk arbetstid. Detta motiveras främst av att det slaget av transport bör behandlas på samma sätt som flyttjänsten.

Skatteverket anser att arbetskostnaden för samtliga transporttjänster ska beräknas enligt schablon. Enligt Skatteverket är det olämpligt att ha två olika sätt att beräkna arbetskostnaden för relativt likartade transporttjänster. Det ökar komplexiteten och reglerna blir svåra att tillämpa och förstå. Regeringen anser att det finns skäl som talar för att arbetskostnaden för flyttjänsten också skulle beräknas efter schablon på det sätt som nu föreslås i fråga om bortforsling av bohag för återanvändning. Det är dock en fråga som inte ryms inom ramen för nuvarande lagstiftningsprojekt.

Lagförslag

Förslaget föranleder att en ny paragraf, 67 kap. 11 a §, införs i inkomstskattelagen, ändringar i 67 kap. 11 § samma lag och i 9 § 4 lagen om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete, se avsnitt 12.5 och 12.7.

13.2.6 Enklare tillsyn av bostaden

Regeringens förslag: En tjänst som avser enklare tillsyn av bostaden ska omfattas av rutavdraget. Tillsynen ska utföras i eller i nära anslutning till bostaden.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig tillstyrker eller har inga invändningar mot förslaget. Till dessa hör bl.a. *Almega* och *SPF Seniorerna*. Några remissinstanser avstyrker förslaget helt eller delvis, däribland *Företagarförbundet Fria Företagare*, *PRO*, *TCO* och *Säkerhetsföretagen*. De invändningar som förts fram gäller bl.a. om förslaget kan ge några positiva sysselsättningseffekter och att det riskerar att öppna upp för oseriösa företagare inom bevakningsbranschen. TCO och Företagarförbundet Fria Företagare framför att förslaget också riskerar att få negativa följder för rättssamhället om det kan uppfattas som att vissa medborgare kan köpa sig trygghet. *Skatteverket* och *Kammarrätten i Jönköping* anser att det finns behov av förtydliganden av vilka fall av frånvaro som krävs för att tjänsten ska få utföras.

Skälen för regeringens förslag

En tjänst som avser enklare tillsyn av bostad ska omfattas av rutavdraget

Enligt regeringens mening bör en tjänst i form av tillsyn av bostad ta sikte på sådant arbete som i dag utförs av hushållen själva eller av grannar, släktingar och vänner. Det innebär att de arbetsmoment som bör ingå i den nya tjänsten ska vara av enklare slag som inte kräver någon särskild utbildning, utrustning eller särskilda språkkunskaper och som kan utföras efter en kortare instruktionstid.

Enligt regeringens bedömning minskar ett krav på att tillsynen ska vara av enklare slag den risk, som bl.a. *Säkerhetsföretagen* lyfter fram, att rutavdraget skulle kunna omfatta icke auktoriserad bevakningsverksamhet och därmed öppna upp för att oseriösa företag kan komma att nyttja systemet. Det finns skäl att förtydliga gränsdragningen mellan den föreslagna tillsynstjänsten och bevakningstjänster som utförs av bevakningsföretag.

Företag som erbjuder bevakningstjänster omfattas av lagen (1974:191) om bevakningsföretag, förkortad bevakningslagen. Med sådant företag avses den som yrkesmässigt åtar sig att för annans räkning bl.a. bevaka fastighet, anläggning, viss verksamhet, offentlig tillställning eller något annat sådant (1 § bevakningslagen). Till hushållen kan det även handla om t.ex. hemlarm. Bevakningsföretag får inte bedriva verksamhet utan tillstånd (2 § bevakningslagen).

För att tillsynstjänsten ska uppfylla syftet med rutavdraget kan den alltså inte omfatta den typen av bevakningstjänster som är tillståndspliktig och kräver särskild utbildning. Det gäller både verksamhet som bevakningsföretag utför men även de trygghets-tjänster som ligger inom kommuners ansvar. I och med ett krav på att tillsynen ska vara enklare faller vakt- eller bevakningstjänster enligt bevakningslagen utanför de tjänster som föreslås omfattas av rutavdraget. Det innebär också att tillsyn som görs inom ramen för ett abonnemang av hemlarm faller utanför. Även uttryckningar och övervakningar som har sin grund i installerade larm kopplade till larmcentraler och som ingår i abonnemang ska då, oavsett om kostnaden för uttryckningen eller övervakningen ingår i abonnemangskostnaden eller debiteras särskilt, inte ge rätt till rutavdrag. Detta även om det kan finnas inslag av enklare tillsyn i det arbetet. Inte heller ska arbete som utförs på distans, t.ex. kameraövervakning i och utanför bostaden, omfattas av rutavdrag.

Den sagda innebär alltså att tillståndspliktig verksamhet även fortsättningsvis kommer att vara förbehållet företag som uppfyller kraven enligt bevakningslagen.

TCO och *Företagarförbundet Fria Företagare* anser att tilliten till rättssamhället skulle kunna ifrågasättas om man som privatperson kan köpa sig trygghet. Regeringen anser dock att eftersom den föreslagna tillsynstjänsten uppställer ett krav på enklare tillsyn och inte omfattar bevakningstjänster enligt bevakningslagen, så saknas det skäl att tro att rättssamhället riskerar att bli ifrågasatt på det sätt som lyfts fram.

Sammanfattningsvis föreslår regeringen att rutavdraget ska omfatta tjänster som avser enklare tillsyn av bostaden.

Vilka arbetsmoment kan ingå i tillsynstjänsten?

Med utgångspunkt i att tillsynen ska vara av enklare slag anser regeringen att arbetsmoment som att ta hand om post till hushållet, vattna blommor, vädra, spola kranar och toaletter och liknande uppgifter för att se till att allt i bostaden fungerar bör omfattas av tjänsten. Det kan också handla om att tända och kontrollera lampor i och utanför bostaden. I tjänsten bör enligt regeringen även ingå att ta hand om vissa typer av skador eller annat som inträffat i bostaden, t.ex. vid eller efter strömavbrott. Även arbeten som kan behöva vidtas för att öppna upp eller stänga ner en bostad bör ingå.

Regeringen anser att det i tjänsten även bör ingå att möta upp hantverkare på uppdrag av köparen om hantverksarbete eller liknande behöver utföras i bostaden under en bortavaro, t.ex. om något gått sönder. Ett närliggande arbete, som kan underlätta vardagen och dessutom minska gränsdragningsproblemen vid tillämpningen av tjänsten, är vidare att ta emot bud eller transporter till bostaden, när köparen av olika anledningar inte har möjlighet att göra det själv.

Tillsynstjänsten ska även kunna utföras i nära anslutning till bostaden

För att rama in var tillsynsuppgifterna får utföras anser regeringen att det är lämpligt att använda samma begränsning som gäller för trädgårds- och it-installationstjänsterna i rutavdraget, dvs. att tillsynen ska utföras i eller i nära anslutning till bostaden.

Vad som avses med bostad framgår av 67 kap. 14 § IL. Till bostad räknas även biutrymmen som garage, förråd och tvättstuga. I nära anslutning till bostaden bör omfatta tillsyn på tomt, trädgård, gårdsplan och uppfart samt tillsyn av hus som funktionellt hör samman med bostaden, exempelvis ett växthus eller liknande.

Däremot bör inte tillsyn som utförs på grannens fastighet, kommunal mark, allmänningar och samfällad mark omfattas av rutavdrag. Tillsyn av mark och byggnader som används i näringsverksamhet omfattas inte heller.

Vilken bostad ska tillsynen avse?

Enligt 67 kap. 14 § IL definieras bostad vid tillämpning av rutavdraget som utrymme som med nyttjande- eller äganderätt helt eller till väsentlig del används för boende inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES). Som bostad räknas alltså även fritidsbostäder av olika slag.

Regeringen instämmer i utredningens bedömning att det kan antas att efterfrågan på en tillsynstjänst blir störst i fråga om fritidsbostäder och att denna i större utsträckning än andra hushållsarbeten kan komma att efterfrågas utomlands men inom EES.

Om rutavdrag ges för tillsyn av en bostad utanför Sverige innebär detta att en del av syftet med rutavdraget inte uppnås, nämligen att bidra till en ökad sysselsättning i Sverige.

En begränsning av rutavdraget till att omfatta endast tjänster som utförs i Sverige är emellertid oförenlig med den fria rörligheten inom EU. För att undvika det här problemet skulle tillsynstjänsten kunna begränsas till permanentbostaden. Med en sådan begränsning skulle rutavdraget i högre grad inriktas på att skapa sysselsättning i Sverige. Med tanke på det stora antalet fritidsbostäder som finns i Sverige skulle en begränsning av rutavdraget till permanentbostaden innebära att man också begränsar möjligheterna att skapa arbetstillfällen för personer med svag anknytning till arbetsmarknaden här i landet. Vid en sammantagen bedömning anser därför regeringen att den nya tjänsten även bör avse fritidsbostäder.

I motsats till TCO menar regeringen att den nya tjänsten kan bidra till fler arbetstillfällen för personer som står långt ifrån arbetsmarknaden när permanentbostäder men också fritidsbostäder omfattas. Det gäller särskilt i glesbefolkade områden eftersom många fritidshus ligger i den typen av områden. En begränsning av rutavdraget till enbart permanentbostad skulle dessutom försvåra tillämpningen och kontrollen av rutavdraget för Skatteverket.

Sammantaget anser regeringen i likhet med utredningen att den omständigheten att sysselsättningen i någon mån kan komma att gynnas i utlandet om rutavdraget gäller för tillsyn av t.ex. fritidsbostad inte är ett tillräckligt skäl för att avvika från vad som avses med bostad inom rutavdragssystemet.

Anledningen till och längden på frånvaron från bostaden bör inte påverka rätten till rutavdrag

Det kan finnas olika anledningar till att man är borta från sin bostad. Även längden på frånvaron kan variera och för t.ex. en fritidsbostad kan frånvaron utgöra stora delar av året. I likhet med utredningen anser regeringen att det är svårt att ange vad som skulle kunna anses vara giltiga anledningar och acceptabel tid utan i stället bör utgångspunkten vara att en enskild som väljer att betala för att få hjälp med att se till bostaden under en viss period har skäl för det. Detta oavsett anledningen till eller längden på frånvaron. Till detta kommer att det skulle vara närmast omöjligt för Skatteverket att kontrollera anledningen till att en person väljer att köpa en tjänst av nu aktuellt slag. Regeringen anser därför att rätten till rutavdrag inte bör göras beroende av anledningen till eller längden på den enskildes (eller dennes föräldrars) frånvaro från sin bostad vid köp av tjänsten tillsyn av bostad.

Utredningen anser att det bör vara ett grundläggande krav att tillsynen sker under den enskildes frånvaro från bostaden. *Skatteverket* och *Kammarrätten i Jönköping* anser att ett sådant frånvarokrav bör framgå av lagtexten. Enligt regeringens uppfattning bör utgångspunkten vara att den föreslagna tillsynstjänsten ska utföras under den enskildes frånvaro. Det är också mest sannolikt att den här typen av tjänst utförs när den enskilde inte är i bostaden. Det innebär däremot inte att det bör uppställas ett krav på den enskildes frånvaro för att få köpa tjänsten. Det behövs därför heller inte uppställas ett sådant krav i lagtexten. Därtill menar regeringen att det även kan vara olämpligt. Det finns i dag flera tjänster i rutavdragssystemet som kan utföras oavsett om den enskilde är hemma eller frånvarande av någon anledning, t.ex. trädgårds-tjänster. Att ställa upp ett frånvarokrav avseende tillsynstjänsten skulle enligt regeringen kunna leda till tillämpningssvårigheter i förhållande till befintliga tjänster när vissa tjänster får utföras och andra inte beroende på om köparen är hemma eller inte. Regeringen anser därför att det är svårt att utforma ett generellt krav på frånvaro utan att det leder till tillämpningssvårigheter och gränsdragningsproblem.

Lagförslag

Förslaget föranleder en ändring i 67 kap. 13 § IL, se avsnitt 12.5.

13.2.7 Höjt tak för rutavdrag

Regeringens förslag: Det sammanlagda taket för rut- och rotavdragen ska höjas från 50 000 kronor till 75 000 kronor per person och beskattningsår.

Rotavdraget får uppgå till högst 50 000 kronor per person och beskattningsår.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig tillstyrker eller har inga invändningar mot förslaget. Till dessa hör bl.a. *Almega*, *Ekobrotts-*

myndigheten, Företagarna, SPF Seniorerna och Svenska taxiförbundet. Några remissinstanser avstyrker förslaget helt eller delvis, däribland *Företagarförbundet Fria Företagare, Kommunal, PRO och TCO.* De invändningar som förts fram gäller bl.a. att en höjning av taket kan leda till negativa fördelningseffekter. Det ifrågasätts också om det verkligen finns ett behov av höjt tak eftersom få personer når upp till dagens tak på 50 000 kronor. *Ekonomistyrningsverket* och *Konjunkturinstitutet* lyfter fram att det är få personer i dag som använder hela den sammanlagda skattereduktionen för rut- och rotavdrag fullt ut.

Skälen för regeringens förslag

Taket för rutavdraget ska höjas till 75 000 kronor

Utredningen har haft i uppdrag att lämna förslag om höjning av taket för rutavdrag till 75 000 kronor.

Såsom flera remissinstanser påpekar, däribland *Ekonomistyrningsverket* och *Konjunkturinstitutet*, är det få personer i dag som använder den sammanlagda skattereduktionen för rut- och rotavdrag fullt ut, dvs. 50 000 kronor per person och beskattningsår. Med fler tjänster i rutavdraget kan det dock enligt regeringen ifrågasättas om taket för rutavdraget är tillräckligt högt för den som vill köpa rutjänster i större omfattning. För den som använder sig av rotavdraget för större byggnadsarbeten kan också den situationen uppkomma att det inte finns något utrymme kvar för köp av hushållsarbete och att sådana köp således trängs ut. När det gäller fördelningseffekterna av förslaget behandlas detta under konsekvensanalysen.

Regeringen anser därför att taket för rutavdraget ska höjas från 50 000 kronor till 75 000 kronor per person och beskattningsår.

Rotavdraget ska även i fortsättningen uppgå till högst 50 000 kronor

För att förhindra att omfattande köp av rotarbeten tränger ut möjligheterna till köp av rutjänster anser regeringen att taket för rotavdraget ska vara 50 000 kronor av det gemensamma taket på 75 000 kronor. Detta påverkar inte rotavdragets nuvarande omfattning. Genom att fördela skattereduktionen för rut- och rotarbete på detta sätt undviker man risken att en enskild, som använder sig av rotavdraget för större byggnadsarbeten, ska förbruka hela sitt utrymme för skattereduktion på hushållsarbete genom köp av rotarbeten.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 67 kap. 19 § II, i 7, 17 och 19 §§ lagen om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete och i 11 kap. 14 § skatteförfarandelagen, se avsnitt 12.5, 12.7 och 12.9.

13.2.8 Skatteverkets kontrollmöjligheter

Regeringens bedömning: Det bör inte införas ett krav på att den som utför de nya transporttjänsterna ska ha tillstånd för yrkesmässig godstrafik.

Det bör inte heller i övrigt införas några andra åtgärder för att motverka fusk och missbruk av rutavdraget.

Utredningens bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har yttrat sig särskilt om bedömningen.

Skälen för regeringens bedömning

Krav på yrkestrafiktillstånd bör inte införas

Utredningen har tittat närmare på frågan om det bör införas ett krav för att den som utför de nya transporttjänsterna ska ha yrkestrafiktillstånd för godstrafik.

I samband med införandet av flyttjänsten avvisade regeringen tanken på att införa ett sådant krav (prop. 2015/16:99 s. 36). Regeringen anförde bl.a. att ett sådant tillstånd behövs för yrkesmässiga transporter men inte för bärning, packning och andra flyttmoment. Det behövs inte heller för transport när den enskilde själv sköter transporter. Det anfördes vidare att ett krav på yrkestrafiktillstånd skulle utgöra ett hinder för den enskilde att anlita privatpersoner. En sådan inskränkning skulle också utgöra en avvikelse från vad som gäller för rutavdraget i övrigt, där det regleras vilket arbete som utförs och inte vem som utför det. Det ansågs inte heller vara en uppgift för Skatteverket att utgöra ytterligare tillsynsmyndighet vid sidan av andra sådana myndigheter.

Regeringen anser i likhet med utredningen att anförda skäl mot ett införande av krav på yrkestrafiktillstånd för flyttjänsten också gör sig gällande såvitt avser de nu föreslagna transporttjänsterna. Regeringens bedömning är därför att det inte behöver införas ett krav på yrkestrafiktillstånd för godstrafik.

Vidare anser regeringen att de nya transporttjänsterna inte heller behöver förenas med andra krav för att motverka att fusk och missbruk, såsom kontroll av att utföraren är registrerad som arbetsgivare eller har relevant verksamhetsbeskrivning inom standarden för svensk näringsgrensindelning.

Krav på uppgift om underleverantör bör inte införas

Utredningen menar att en annan möjlighet till förbättrade kontrollmöjligheter skulle vara att ställa krav på att utföraren i sin begäran till Skatteverket om utbetalning ska uppge vem som faktiskt utförde transporten. Om det är en underleverantör som utförde tjänsten skulle det kunna krävas att utföraren, i samband med en begäran om utbetalning, lämnar uppgifter om underleverantören.

Regeringen anser dock precis som utredningen att det är svårt att hitta ett lämpligt sätt att koppla ihop ett missförhållande hos en underleverantör med utförarens rätt till rutavdrag. Om en sådan koppling inte görs behövs inte uppgiften för att bedöma rätten till rutavdrag utan uppgiften skulle i så fall endast lämnas i syfte att kontrollera underleverantören. Den administrativa bördan av att lämna sådana uppgifter skulle dessutom betydligt överstiga värdet av den ökade kontrollmöjligheten som uppgiften skulle kunna ge. Ett krav på uppgift om underleverantör bör därför inte införas.

Krav på att mottagningsbevis bifogas en begäran om utbetalning bör inte införas

En begäran om utbetalning ska enligt 9 § lagen om förfarandet för skattereduktion för hushållsarbete innehålla uppgifter om antalet arbetade timmar, debiterad ersättning för material och debiterad ersättning för annat än hushållsarbete och material samt vilken typ av arbete som har utförts. Syftet med denna uppgiftsskyldighet är att ge Skatteverket ett underlag för urval av vilka utförare som ska kontrolleras närmare.

För att motverka fusk och missbruk av rutavdraget för den nya bortforslingstjänsten har utredningen övervägt om man skulle kunna införa ett krav på att utföraren ska bifoga någon form av mottagningsbevis som utfärdats av mottagaren av transporten av de återanvändbara föremålen.

Det skulle sannolikt innebära en ökad administrativ börda för såväl utförarna som Skatteverket. Det skulle ställa stora krav på alla utförarna att se till att bevisen finns tillgängliga på elektronisk väg. Ett krav på mottagningsbevis skulle också innebära en

ökad administrativ börda för mottagarna. Med hänsyn till risken för ökad administrativ börda instämmer regeringen i utredningens bedömning att det inte bör införas ett krav på att mottagningsbevis bifogas en begäran om utbetalning. Däremot måste utföraren i samband med eventuell kontroll kunna uppvisa dels de fakturor eller annat underlag som ligger till grund för begäran, dels när och hur mycket som köparen har betalat av fakturabeloppet. Köparen kan också ställa krav på utföraren att visa att det bortforslade bohaget nått rätt mottagare.

13.2.9 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Ändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2021.

De ska tillämpas första gången i fråga om hushållsarbete som har utförts och betalats efter den 31 december 2020. Motsvarande ska gälla för förmån av hushållsarbete och sådant arbete som har redovisats i en förenklad arbetsgivardeklaration.

Den nya bestämmelsen om meddelanden om skattereduktion ska tillämpas första gången på meddelanden för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2020.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Sveriges tvätteriförbund* anser att förslagen om ska träda i kraft den 1 juni 2020. Övriga remissinstanser har inte yttrat sig särskilt över förslagen.

Skälen för regeringens förslag: I likhet med *Sveriges tvätteriförbund* anser regeringen att det är angeläget att åtgärder som ger rätt till rutavdrag enligt de nu föreslagna bestämmelserna träder i kraft så snart som möjligt. Hänsyn behöver dock tas till att Skatteverket behöver ha tid för att anpassa system och rutiner till de nya bestämmelserna samt för att ta fram information till köpare och utförare om förändringarna av rutavdraget. Även utförare kan behöva tid för anpassningar.

Regeringen anser att ändringarna i inkomstskattelagen bör träda i kraft den 1 januari 2021 och tillämpas på arbete som har utförts och betalats efter den 31 december 2020, förmån av arbete som har tillhandahållits efter den 31 december 2020 samt arbete som har utförts efter den 31 december 2020 och för vilket ersättning har betalats ut och redovisats i en förenklad arbetsgivardeklaration efter detta datum. Med tanke på förslaget om höjt tak för rutavdraget är det också att föredra att förslagen träder i kraft i samband med ett nytt beskattningsår, eftersom det underlättar tillämpningen.

Bestämmelserna om skatteavdrag för förmån av hushållsarbete i 11 kap. 14 § SFL ska med anledning av det höjda taket för rutavdraget tillämpas i fråga om förmåner som kommit den skattskyldige till del efter den 31 december 2020.

När det gäller de meddelanden om bl.a. den totala skattereduktionen som tillgodoräknats köparen och som Skatteverket ska lämna enligt 19 § lagen om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete, innebär förslaget att de nya bestämmelserna ska tillämpas för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2020.

Vid tillämpning av fakturamodellen kommer äldre bestämmelser att tillämpas på arbeten som betalats i förskott under 2020 men som utförts under januari 2021, eftersom skattereduktionen enligt 67 kap. 12 § 1 IL hänförs till det beskattningsår då betalning har skett.

13.2.10 Konsekvensanalys

Syfte och alternativa lösningar

Syftet med förslaget är att i enlighet med januariavtalet, den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna, utvidga rutavdraget med tvätt-, flytt-, hämt- och trygghetstjänster och höja taket för rutavdrag till 75 000 kronor. Då överenskommelsen i januariavtalet är att genomföra reformen på detta sätt är några alternativa lösningar inte aktuella.

Förslaget innebär att skatteutgiften Skattereduktion för ruttjänster blir mer omfattande.

Offentligfinansiella effekter

Den föreslagna utvidgningen av rutavdraget beräknas försvaga den offentliga sektorns finanser med 0,27 miljarder kronor under 2021. Beloppet utgör summan av kostnaderna för de fem olika delarna i förslaget (tvätt vid tvättinrättning, möblering, transporttjänster, trygghetstjänster samt höjt tak).

För att beräkna den offentligfinansiella effekten av införandet av tvätteritjänster används, i linje med utredningen (SOU 2020:5), omsättningen inom konsumenttvätterier. Konsumenttvätterierna hade under år 2017 en nettoomsättning om totalt ca 900 miljoner kronor. Omsättningen omfattar hushållstvätt, kemtvätt, mattvätt, skråraderi m.m. Enligt förslaget ska enbart vattentvätt för konsumenter omfattas av aktuell utvidgning, dvs. varken kem- eller mattvätt eller skråraderi. I enlighet med utredningen antas att vattentvätt utgör 50 procent av total omsättning inom tvätteribranschen, samt att arbetskostnadens andel av priset för tvättning, efterbehandling samt hämtning och lämning av tvätt utgör 50 procent. Omräknat till 2021 års förväntade prisnivå ger detta en beräknad offentligfinansiell kostnad på 0,12 miljarder kronor.

För att beräkna den offentligfinansiella kostnaden för den del av utvidgningen som berör möblering behövs uppgifter som rör möblering och förflyttning av bohag och annat lösöre som hör till hushållet samt montering och demontering av sådana föremål. Det finns ingen statistik över i vilken omfattning möblering och förflyttning av bohag och annat lösöre som hör till hushållet köps i dag, men detta bedöms ske i mycket liten omfattning. Den offentligfinansiella effekten bedöms därför vara försumbar för denna del. Det samma gäller för demontering av möbler. Däremot finns en marknad avseende montering av möbler. För denna tjänst används omsättning inom branschen specialiserad butikshandel med möbler för hemmet som under 2017 uppgick till 41 miljarder kronor. Enligt utredningens sammanställning av tillgängliga uppgifter utgör montering 0,36 procent av möbelföretagens totala omsättning. Omräknat till 2021 års prisnivå blir beräknad offentligfinansiell kostnad av att införa rutavdrag då 0,08 miljarder kronor för 2021.

Kategorin transporttjänster innefattar rutavdrag för bortforslingstjänst av bohag och annat lösöre från bostaden till verksamhet som drivs i syfte att främja återanvändning samt transport av bohag till och från utrymmen för magasinering trots att magasineringen inte har samband med flytt mellan bostäder. Det finns ingen statistik över i vilken omfattning denna typ av tjänster köps i dag. Utredningen visar att transporter av andrahandsvaror erbjuds gratis, främst i storstadsområden. Det finns även företag som erbjuder gratis hämtning av återanvändbara föremål. Behovet av att köpa denna tjänst torde därför vara litet. Bedömningen är således att antalet hushåll som köper transport av andrahandsvaror till en andrahandsbutik i dagsläget är mycket litet. Vad gäller hushållens köp av transport i samband med magasinering som inte

sker i samband med flytt, bedöms detta i dagsläget ske i ringa omfattning. Sannantaget bedöms den offentligfinansiella kostnaden för att införa rutavdrag för transporttjänster därför vara försumbar under införandeåret.

Även att den typ av tjänster som förknippas med kategorin trygghetstjänster bedöms i dagsläget köpas i liten omfattning. Det kan dock vara möjligt att hushållen köper tjänsterna utanför den reguljära marknaden, dvs. svart, men statistik saknas. Utöver detta bedöms att denna typ av tjänster i princip uteslutande i dag utförs av fastighetsägaren själv eller av grannar, vänner och släktingar. Den offentligfinansiella kostnaden införandeåret bedöms därför bli försumbar.

Som en del i utvidgningen föreslås att taket för rutavdraget höjs till 75 000 kronor. Beräkningen av den offentligfinansiella effekten för denna takhöjning baseras på STAR-urvalet år 2017 i SCB:s modell FASIT. År 2017 var taket för rutavdraget 25 000 kronor för personer under 65 år och 50 000 kronor för personer som är 65 år eller mer. År 2017 beräknades 11 900 personer slå i detta tak. Av dessa var det 7 900 personer som hade en sambo eller make/maka med utrymme under taket kvar, och med skatt att reducera. De personer som slår i taket och som har en partner med utrymme kvar skulle, om de velat, kunnat utnyttja rutavdraget i högre utsträckning genom sin partner. Således antas att det var 4 000 personer som skulle ha utnyttjat rutavdraget i större utsträckning om möjlighet funnits. Dessa utgörs i princip uteslutande av personer under 65 år.

För att beräkna den offentligfinansiella kostnaden för förslaget behöver ett antagande göras kring hur stora rutavdrag dessa 4 000 personer hade gjort givet att det inte hade funnits något tak. I linje med utredningen antas att antalet personer som önskade göra rutavdrag vid olika belopp mellan 26 000 och 75 000 kronor minskar linjärt med ökande rutavdrag och att ingen önskar göra större rutavdrag än 75 000 kronor. Det medför att kostnaden för rutavdraget 2017 hade varit 0,17 miljarder kronor högre om taket hade varit 75 000 kronor i stället för 25 000 kronor. Kostnaden att höja taket för rutavdraget från 50 000 till 75 000 kronor kan vid dessa antaganden beräknas till 0,06 miljarder kronor, vilket omräknat till 2021 års pris- och lönenivå innebär en offentligfinansiell kostnad på 0,07 miljarder kronor för 2021.

Effekter för sysselsättning

Ett rutavdrag sänker hushållets kostnad för berörd tjänst och förväntas därför på längre sikt leda till ökad efterfrågan på den aktuella tjänsten. Ökad efterfrågan på tjänsten, och således den arbetskraft som utför den, leder till ökad sysselsättning inom branschen. Det finns dock en högst begränsad kunskap kring den långsiktiga priskänsligheten för de flesta varor och tjänster, inklusive de som berörs av nuvarande förslag. Vidare bedöms efterfrågeeffekterna, och därmed även sysselsättningseffekterna, infalla gradvis under flera år. En vanlig bedömning är att det tar ca 10 år för effekterna att få fullt genomslag, men den faktiska tiden kan vara såväl kortare som längre.

I normalfallet förväntas ökad sysselsättning i en bransch leda till att sysselsättningen i övriga branscher på lång sikt minskar i motsvarande grad. Det förklaras av att ökad efterfrågan på arbetskraft leder till en press uppåt på lönerna, vilket ökar arbetskostnaden, och således dämpas efterfrågan.

En reform som innebär ökad efterfrågan på arbetskraft som har en svag position på arbetsmarknaden bedöms dock kunna ha varaktigt positiva effekter på sysselsättningen i ekonomin som helhet. Generellt innebär det att efterfrågan på personer med låga kvalifikationer (t.ex. låg formell utbildning och bristande

språkfärdigheter) behöver öka. I detta fall förväntas efterfrågan på arbetskraft kunna öka utan att det leder till en påtaglig press uppåt på lönerna.¹

En annan viktig aspekt för sysselsättningseffekten i ekonomin som helhet är i vilken mån de som anställs är bosatta och folkbokförda i Sverige i utgångsläget. Detta påverkar i vilken grad arbetslösheten och sysselsättningen i Sverige kommer att påverkas. En person som är bosatt och folkbokförd i Sverige som går från arbetslöshet till sysselsättning kommer att innebära att både sysselsättningen ökar och arbetslösheten minskar. En person som flyttar till Sverige som arbetskraftsinvandrare eller från annat EU/EES-land till följd av att ett arbete erbjuds, kommer däremot inte bidra till en förändrad arbetslöshet i Sverige.²

Det finns indikationer på att dagens rutavdrag i många fall lett till arbetstillfällen för personer som initialt inte var bosatta i Sverige.³ Utredningen redovisar därför ett antal scenarier kring hur sysselsättning och arbetslöshet påverkas när en del av de nya branschspecifika jobben tillfaller arbetskraftsinvandrare. Givet de antaganden som görs av utredningen erhålls följande resultat. Vid högre arbetskraftsinvandring blir den varaktiga sysselsättningsökningen i ekonomin som helhet större. Det beror på att arbetskraftsinvandring innebär ett ökat arbetsutbud och därmed inte medför löneövervältring. Samtidigt blir minskningen av arbetslösheten lägre vid högre arbetskraftsinvandring. Även sysselsättningsökningen bland initialt bosatta i Sverige blir lägre.

En samlad bedömning är att de föreslagna utvidgningarna av rutavdraget sammantaget på lång sikt medför en positiv effekt på den på den varaktiga sysselsättningen i ekonomin som helhet. En icke försumbar del av sysselsättningsökningen förväntas bero på arbetskraftsinvandring, men osäkerheten kring detta är stor. Förslaget bedöms även på lång sikt medföra en negativ effekt på jämviktsarbetslösheten (lägre arbetslöshet). Den bedömda effekten på arbetslösheten är lägre än motsvarande effekt på sysselsättningen på grund av förväntad arbetskraftsinvandring. Utvidgningen av rutavdraget till nya tjänster förväntas även medföra en positiv effekt på antalet arbetade timmar i ekonomin, främst via den ökade sysselsättningen som diskuteras ovan men potentiellt även via ett visst ökat arbetsutbud bland köparna av tvättertjänster. Nedan diskuteras sysselsättningseffekterna för de olika delförslagen i mer detalj.

Tvätt vid tvättinrättning

Utredningens sammanställning av tillgänglig statistik indikerar att personer som i dag arbetar inom konsumenttvätt i hög utsträckning tillhör grupper som har en relativt svag anknytning till arbetsmarknaden. Detta gäller jämfört med privat sektor som helhet. Utredningen visar även att sammansättningen av personer med låg utbildningsnivå är jämförbar med den inom lokalvård – en bransch som sysselsätter en relativt hög andel personer som normalt har en svag position på arbetsmarknaden. Data pekar även på att andelen med flyktingbakgrund är större och andelen EU/EES-medborgare är lägre inom konsumenttvätt än inom lokalvård. Vidare konstateras att personernas arbetsmarknadshistoria indikerar en än svagare position på arbetsmarknaden för personer inom konsumenttvätt i förhållande till lokalvård.⁴

¹ En redogörelse för de ekonomiska mekanismerna bakom resonemangen återfinns i utredningen (SOU 2020:5).

² Arbetskraftsundersökningen (AKU) från SCB mäter sysselsättningen i Sveriges befolkning. Befolkningen består av alla som är folkbokförda i Sverige. För att bli folkbokförd krävs att man bedöms vistas i Sverige i minst ett år. Antalet sysselsatta påverkas av arbetskraftsinvandring i den mån personen avser att bosätta sig här i minst ett år, och således folkbokförs. Vid tillfälligt uppehälle i Sverige påverkas varken sysselsättning eller arbetslöshet, enligt den officiella statistiken.

³ Rickne, Kvinnor med flyktingbakgrund i rutsbventionerade företag, 2019 och SNS Analys nr 56.

⁴ För en detaljerad redogörelse, se diskussionen i SOU 2020:5 kring tabell 13.2, s. 233 och framåt.

I linje med utredningen bedöms den långsiktiga efterfrågan på konsumenttvätt vara approximativt lika priskänslig som nuvarande rutjänster, vilket implicerar omfattande långsiktiga positiva effekter på den branschspecifika sysselsättningen.⁵ Den ökade sysselsättningen i tvätteribranschen förväntas i viss mån komma personer till del som är initialt bosatta i Sverige och har en svag anknytning till arbetsmarknaden. Det implicerar ofullständig löneövervältring och att den branschspecifika ökningen av sysselsättningen delvis realiserar som ökad varaktig sysselsättning i ekonomin som helhet och till viss del som minskad arbetslöshet. En del av den ökade varaktiga sysselsättningen förväntas också bero på arbetskraftsinvandring. Majoriteten av de nya branschspecifika jobben bedöms dock tillsättas av personer med relativt god förankring på svensk arbetsmarknad, där resultatet blir att sysselsättningen i andra branscher trängs undan.

Konjunkturinstitutet bedömer att utvidgningen av rutavdraget till tvätteritjänster endast kommer att ha försumbara eller marginella effekter på den varaktiga sysselsättningen i ekonomin som helhet. Detta eftersom framförallt tvätteritjänster inte omfattas av svartarbete i samma utsträckning som var fallet för hemstädning innan rutavdraget infördes.

Enligt Skatteverkets rapport Om RUT och ROT och VITT och SVART från 2011 (SKV 2011:2) uppgav 8 procent av dåvarande tillfrågade rutköpare av hemstädning att de i stället skulle köpa svart om rutavdraget avskaffades. Det är konsistent med synsättet att en del av den historiska sysselsättningsökningen inom den ursprungliga rutbranschen kan tillskrivas omvandling av svarta jobb till vita jobb. Andelen på 8 procent implicerar dock att denna omvandling långt ifrån bidragit till en majoritet av de nya jobben. Även om motsvarande siffror för svartjobb skulle vara lägre för tvätteritjänster förväntas därför även en potentiell avsaknad av svartjobb i sig medföra högst begränsade effekter på de bedömda sysselsättningseffekterna.

Utredningen uppmärksammar dock att det sannolikt förekommer svartarbete inom tvätteribranschen, även om osäkerheten kring omfattningen är betydande. De föreslagna förändringarna av rutavdraget skulle kunna ha en positiv inverkan på detta svartarbete, dvs. att det minskar. Detta då ett rutavdrag minskar priset på den vita tjänsten i förhållande till den svarta, varför efterfrågan på den vita tjänsten på marginalen ökar och efterfrågan på svarta minskar.

TCO anser att sysselsättningseffekten av att ge rutavdrag för tvätt vid tvättinrättning blir marginell eftersom arbetet utförs i huvudsak av maskiner. Här ska dock noteras att det införda rutavdraget, på lång sikt, förväntas leda till en påtagligt ökad efterfrågan på de inkluderade tvätteritjänsterna. Befintliga tvätterier består ofta av enmansföretagare eller är mycket små företag; 85 procent av företagen består av 0–4 anställda (se avsnittet nedan om effekter för företagen). Det förefaller vidare sannolikt att geografisk närhet till kunderna är en viktig faktor för tvätterier, vilket talar för att det tillkommer nya företag snarare än att befintliga företag kan expandera lokalmässigt. Vidare omfattar det utökade rutavdraget även torkning och annan efterbehandling samt mindre reparationer av kläder och hemtextilier som utförs i samband med tvätt vid tvättinrättning. Detta är generellt arbetsintensiva moment som förväntas bidra till ytterligare branschspecifika sysselsättningsökningar. Sammantaget bedöms dessa nya företag leda till ökad branschspecifik sysselsättning i form av dels ägaren, dels (vid behov) ett antal anställda. Enligt redogörelsen ovan förväntas detta till viss del även leda till ökad varaktig sysselsättning i ekonomin som helhet.

⁵ Se utredningen för detaljer, samt Utvärdering av RUT-avdraget – effekter på företagets tillväxt och överlevnad, (Tillväxtanalys 2019:08) och Dags för större lönespridning? (Arbetsmarknadsekonomiska rådet, Arbetsmarknadsekonomisk rapport 2).

Utvidgningen av rutavdraget till tvätteritjänster kan teoretiskt även medföra en positiv effekt på antalet arbetade timmar bland köpare av tjänsten. En bedömning av arbetsutbudseffekterna för köparna kan göras utifrån SCB:s tidsanvändningsdata för 2010/11 och resultaten i Halldén och Stenberg.⁶ Enligt utredningens sammanställning lägger kvinnor i genomsnitt 1 timme och 37 minuter på tvättning och strykning per vecka. Motsvarande siffra för män är 31 minuter. Uppräknat till år motsvarar det för kvinnor ca 84 timmar och för män ca 27 timmar. Baserat på Skatteverkets rapport Om RUT och ROT och VITT och SVART uppskattas en timmes ruttjänst motsvara ca 2,1 timmar hemarbete (företagen utför tjänsterna mer effektivt). Om hela individens tvättande skulle köpas in uppgår då antalet inköpta ruttimmar till ca 40 för den genomsnittliga kvinnan och 13 för den genomsnittliga mannen. Resultaten i Halldén och Stenberg indikerar positiva arbetsutbudseffekter (för gifta kvinnor) för ruttjänster som omfattar minst 40 timmar per år. För den genomsnittliga kvinnan som börjar köpa in hela sitt eget tvättande kan det således finnas vissa positiva arbetsutbudseffekter. Det ska dock noteras att tiden som kvinnor använder till tvätt och strykning uppvisar en tydlig negativ trend under 1990- och 2000-talen. Om denna negativa trend fortsatt efter 2010/11 kan det inte uteslutas att antalet timmar som kvinnor lägger på tvätt och strykning i dagsläget är för lågt för att generera någon positiv arbetsutbudseffekt.

Möblering

I linje med utredningen förväntas efterfrågan på tjänster kopplat till möblering och förflyttning av bohag och annat lösöre som hör till hushållet samt demonteringstjänster vara fortsatt begränsad även med infört rutavdrag. Det bedöms inte finnas någon tydlig latent efterfrågan på denna typ av tjänster. Däremot förväntas monteringsstjänster växa i en icke försumbar omfattning, varför vissa sysselsättningseffekter i branschen kan förväntas. För att göra en bedömning för ekonomin som helhet behövs också en bedömning av vilka som kan tänkas utföra dessa tjänster. För montering av möbler saknas dock relevant statistik, men en samlad bedömning är arbetet kan klassificeras som relativt lågkvalificerat och att det därför finns möjlighet till en icke-försumbar ökning av sysselsättningen i ekonomin för personer med svag förankring på arbetsmarknaden.

Givet ovanstående är en samlad bedömning att utvidgningen av rutavdraget till möbleringstjänster medför marginellt positiva effekter på den varaktiga sysselsättningen i ekonomin som helhet. Effekten på arbetslösheten bedöms som mindre än effekten på sysselsättningen och är beroende av i vilken mån de nya jobb tillfällena tillfaller personer som var bosatta i Sverige i utgångsläget, dvs. före anställning.

Arbetsutbudseffekterna bland köparna av möbleringstjänster bedöms bli försumbara. Baserat på resultaten i Halldén och Stenberg krävs att tjänster köps in om minst 40 timmar per år för att positiva arbetsutbudseffekter ska uppstå. De här aktuella tjänsterna bedöms inte köpas in i denna omfattning. Samtidigt bör det noteras att den sammanlagda ökningen av inköpta tjänster för alla delförslag i utvidgningen kan vara så stor för vissa individer att vissa effekter på arbetsutbudet kan förväntas, även om de olika förslagen var för sig inte hade gjort det. Men effekten förväntas bli marginell även då hänsyn tas till detta.

Transporttjänster

När det gäller de transporttjänster som ingår i det utvidgade rutavdraget, bedöms de långsiktiga effekterna på hushållens efterfrågan på tjänsterna vara försumbara. Detta dels eftersom relevanta hämtningstjänster redan utförs gratis i stor utsträckning, dels

⁶ Halldén och Stenberg, Ökar RUT-avdrag kvinnors arbetsmarknadsutbud?, Ekonomisk debatt, 2015.

eftersom ett genomsnittligt hushåll bedöms ägna försumbar tid åt transporter till förråd. Av detta följer att även de branschspecifika sysselsättningseffekterna blir försumbara. Förslaget innebär därför försumbara effekter på den varaktiga sysselsättningen i ekonomin som helhet, likväl som på jämviktsarbetslösheten och köparnas arbetsutbud.

Trygghetstjänster

Tillsynstjänsterna kan sägas bestå av två olika delar. Den första delen rör sysslor så som t.ex. att vattna trädgård samt krukväxter, ta emot leveranser och att ta in post. Denna typ av sysslor kan på längre sikt komma att efterfrågas till permanentbostaden vid kortare bortavaro, men även delvis till fritidshus där bortavaron normalt sett är längre. I linje med utredningen görs bedömningen att det är troligt att en andel av de som i dag köper städtjänster med rätt till rutavdrag på längre sikt kommer att anlita samma företag för tillsyn av bostaden vid semester. Även personer som inte köper städtjänster kan komma att köpa tillsynstjänsten vid semester. Detta kan medföra en viss ökad sysselsättning bland arbetstagargrupper med svag förankring på arbetsmarknaden; utredningens sammanställning indikerar att dessa grupper är överrepresenterade i rutföretag som utför städning åt hushåll.

Den andra delen av trygghetstjänsterna rör tjänster så som att stänga av eller sätta på vatten eller värme, eller att kontrollera att skador på byggnaden inte uppstått. Även dessa sysslor kan utföras både i permanentbostaden och i fritidsbostaden, även om omfattningen bedöms bli större i det senare fallet. I linje med utredningen bedöms även att efterfrågan på tillsyn av fritidsbostäder på lång sikt kommer att öka i icke försumbar omfattning till följd av det nya rutavdraget. Fritidshusägare med långt avstånd mellan sin permanentbostad och fritidshus har sannolikt behov av tillsyn och i många fall också ekonomiska förutsättningar att köpa tjänsterna i fråga. När det gäller anknytningen till arbetsmarknaden bland de arbetstagargrupper som kan förväntas utföra tjänsterna saknas mer exakt statistik. Men givet att en relevant jämförelse är personer som i dag arbetar som vaktmästare, indikerar utredningens sammanställning av tillgänglig statistik att det är tveksamt om detta kan klassificeras som en yrkesgrupp med överrepresentation av grupper med svag anknytning till arbetsmarknaden.⁷

En samlad bedömning är att nya rutavdraget medför en icke försumbar långsiktig ökning av efterfrågan på de inkluderade trygghetstjänsterna. Detta är dock i relation till en i dag närmast obefintlig marknad. Den nya nivån på efterfrågan är därför inte högre än att sysselsättningseffekten i ekonomin som helhet förväntas bli liten. Effekten på arbetslösheten bedöms som mindre än effekten på sysselsättningen eftersom en del av de nya jobbtillfällena förväntas tillfalla personer som inte var bosatta i Sverige i utgångsläget, dvs. före anställning. Detta är dock behäftat med betydande osäkerhet.

Arbetsutbudseffekterna bland köparna bedöms vara försumbara. Baserat på resultaten i Halldén och Stenberg krävs att tjänster köps in om minst 40 timmar per år för att positiva arbetsutbudseffekter ska uppstå. De här aktuella tjänsterna bedöms inte köpas in i denna omfattning.

Höjt tak

Almega anser att ett höjt tak skapar fler arbetstillfällen, särskilt för de som står en bit från arbetsmarknaden. Det beror på att när köparna vet att de inte riskerar att slå i taket kommer de att känna sig mer trygga med att konsumera fler tjänster.

⁷ Baserat på statistiken tycks anknytningen bland vaktmästare m.fl. vara ungefär lika stark som inom lokalvård och eventuellt något starkare än inom konsumenttvätt. En skillnad jämfört med övriga analyserade förslag är att vaktmästeri inte tycks sysselsätta en högre andel utrikes födda än i privat sektor i stort. Utbildningsnivån är även högre än inom lokalvård och konsumenttvätt.

Regeringen bedömer att höjt tak för rutavdrag har försumbara sysselsättningseffekter. Liksom vid beräkningen av den offentligfinansiella effekten ovan baseras bedömningen på de befintliga ruttjänsterna och den begränsade effekten som ett höjt tak förväntas ha på efterfrågan av dessa (se ovan). Även effekten på antalet arbetade timmar bland rutköpare bedöms vara försumbar. Detta eftersom det i dag är få köpare som slår i taket.

Höjningen av taket påverkar dock även de nya tjänsterna. Bedömningarna för övriga förslag förutsätter att köparna inte begränsas utan köper de nya tjänsterna utifrån deras egna behov. Utan en takhöjning kan sysselsättningseffekterna av de andra förslagen bli mindre. Denna effekt bedöms dock som marginell mot bakgrund av att få slår i taket, men är behäftad med osäkerhet.

Effekter för företagen

Den förväntade ökade långsiktiga efterfrågan på de nya ruttjänsterna förväntas framförallt tillkomma mindre företag. Detta då mindre företag i nuläget är vanligast i de berörda branscherna.⁸ Förslaget om höjt tak bedöms också medföra en ökad omsättning inom befintliga rutbranscher, dock av försumbar storlek.

Ökad efterfrågan på tjänster leder, allt annat lika, till ökad omsättning och vinst för befintliga företag som erbjuder de nya ruttjänsterna. Den ökade efterfrågan kan även leda till att nya, främst mindre, företag etableras.

Förslaget om nya ruttjänster kommer även innebära att administrationen ökar för företagen. För att omfattas av rutavdrag ska köparen uppge sitt personnummer och företaget behöver därefter begära utbetalning från Skatteverket. För många av de här aktuella tjänsterna handlar deras försäljning ofta om förhållandevis många och små belopp. Det finns därför risk för att den administrativa bördan kan bli förhållandevis stor för många företag. Detta bedöms i synnerhet kunna drabba mindre företag med mindre utvecklade kassasystem. I dessa fall kan det inte uteslutas att den administrativa bördan i vissa fall kan vara så omfattande att fördelen med rutavdraget inte alltid överväger.

Vad gäller administrativa kostnader för företagen har detta tidigare beräknats enligt uppgifter från Tillväxtverkets databas MALIN (se prop. 2015/16:99). Av propositionen framgår att man beräknat tidsåtgången per köp till ca 2 minuter. Vidare framgår att timlönen uppgick till 226 kronor under 2015 vilket motsvarar en timlön om 275 kronor 2021 (den genomsnittliga löneökningstakten är 3,3 procent per år). Detta motsvarar således en administrativ kostnad om 9 kronor per rutköp.

Vid små och många rutköp är denna administrativa kostnad inte försumbar. Ett exempel kan illustrera detta. Ett tvätteri erbjuder skjorttvätt för 100 kronor och ger kunden rutavdrag för detta på 25 kronor (50 procent av arbetskostnadsdelen som enligt schablonen är 50 procent). Den administrativa kostnaden antas uppgå till 9 kronor för att hantera rutavdraget. Den administrativa kostnaden motsvarar i detta fall 9 procent av priset och 36 procent av rutavdraget.

Utöver den administrativa kostnaden uppstår även en viss fördröjning innan hela fakturan är betald eftersom företaget måste vända sig till Skatteverket för att få

⁸ Uppgifter från SCB:s databas Företagsdatabasen från 2018 visar som följer. Det fanns totalt 425 registrerade konsumenttvätterier under 2018. Av dessa hade 85 procent mellan 0–4 anställda. Inom SNI 81.100, fastighetserviceföretag, som kan komma i fråga vad gäller tillsynstjänster, fanns det totalt 4 206 registrerade företag under 2018 varav 90 procent hade mellan 0–4 anställda. Inom SNI 68.203, uthyrning och förvaltning av lokaler, fanns det totalt 21 900 registrerade företag under 2018 varav 98 procent hade mellan 0–4 anställda. Inom SNI 47.591, specialiserad butikshandel med möbler, fanns totalt 1 165 registrerade företag under 2018 varav 80 procent hade mellan 0–4 anställda. 1,7 procent av möbelföretagen hade från 50 till över 500 anställda varav ett av företagen har mer än 500 anställda.

utbetalningen. Utbetalningen sker vanligtvis inom några dagar och företagen har även möjlighet att välja att använda en kortare kredittid för att minska betalningstiderna.

Den ökade administrationen samt likviditetspåfrestningen kan vara särskilt betungande för mindre företag. Detta ska ställas i relation till fördelen att ökad efterfrågan medför ökad omsättning. Vad gäller ökad administration för småbelopp, som kanske framförallt drabbar tvätterierna, bedömer utredningen att administrationen på sikt kan komma att bli mindre betungade med tanke på att den tekniska utvecklingen bör ge möjlighet att skräddarsy kassaregister för olika branscher. Man kan också tänka sig att det växer fram nya typer av abonnemangstjänster, som minskar kostnaden för administrationen i förhållande till priset. I linje med utredningen bedömer regeringen att utvidgningen av rutavdraget sammantaget ändå kommer att medföra positiva effekter för små företag, dels eftersom de tjänster som förslaget avser i regel utförs av små företag, dels eftersom det finns incitament att införa nya affärsmodeller och teknik som minskar de administrativa kostnaderna.

Effekter för enskilda och offentlig sektor

För de individer som i dag köper den typen av tjänster som föreslås omfattas av rutavdrag förväntas kostnaden minska. I och med det lägre priset är det också troligt att fler personer kommer att efterfråga tjänsterna. Dessa personer kommer att gynnas i ett skattemässigt perspektiv.

Enskilda äldre påverkas på samma sätt som yngre av de föreslagna utvidgningarna, eftersom samma regler gäller oavsett ålder. Dock kan noteras att andelen som i dag nyttjar rutavdraget är förhållandevis hög bland de äldre. Högst andel rutköpare fanns 2017 i åldersgruppen över 75 år (se utredningens sammanställning av relevant statistik). I denna grupp utnyttjade knappt 20 procent rutavdraget, att jämföra med genomsnittet på ca 11 procent för alla åldersgrupper. Det är möjligt att äldre även kommer att utnyttja de nya ruttjänsterna i högre omfattning. Förslaget om höjt tak för rutavdraget bedöms dock inte påverka äldre i någon betydande utsträckning, mot bakgrund av att mycket få äldre slår i taket i dag.

Utredningen visar även att barnfamiljer är överrepresenterade i användningen av rutavdraget. Det är därför rimligt att anta att det samma kommer att gälla för de här föreslagna utvidgningarna, i synnerhet avseende tvätteritjänster. Hushåll med barn kan således komma att gynnas i särskilt hög utsträckning av de föreslagna utvidgningarna.

Förslaget har inte några direkta effekter på kommunernas eller regionernas skatteintäkter.

Ett införande av rutavdrag på de föreslagna tjänsterna kan dock eventuellt påverka i vilken grad äldre söker bistånd i form av hemtjänst eller annat stöd från kommunerna. Detta bör främst röra utvidgningen med en tvätteritjänst. Socialtjänstlagen (2001:453) och lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter ger äldre rätt till bistånd i form av hemtjänst eller annan hjälp och stöd som den äldre kan behöva och som den inte kan få på annat sätt. Denna rätt påverkas inte av rutavdraget. Rutavdraget leder dock till att skillnaden i pris för att få hjälp med tvätt genom hemtjänsten, jämfört med att köpa tjänsten privat, minskar. Hemtjänsten blir således i relativa termer mindre ekonomiskt fördelaktig. De äldre kan då i större utsträckning komma att köpa hjälp med tvättning privat i stället för att ansöka om bistånd. Detta kan förväntas ske i synnerhet om den äldre har en uppfattning om att det är svårt att få hemtjänst beviljat. Det kan även uppstå situationer där kommunerna justerar sina taxor för att ytterligare uppmuntra de äldre att köpa tvätteritjänsten med rutavdrag i stället för att ansöka om bistånd hos kommunen. På detta sätt skulle tjänster, som egentligen den äldre har rätt

att få bistånd för, i stället utföras privat utan stöd från kommunerna (men med stöd från staten).

I fallet med högre taxor kan de äldre som får bistånd påverkas negativt genom högre kostnader. I kommuner som tillämpar maxtaxa för hemtjänst berörs dock endast de med få antal beviljade timmar. En eventuell förflyttning från hemtjänst till rutarbete innebär även en kostnadsöverföring från kommunal till statlig sektor.

Det är svårt att bedöma storleken på de ovan diskuterade effekterna. Man kan dock notera att det redan i dag är möjligt att få hjälp med tvättning i hemmet, vilket talar för begränsade effekter. Det är också värt att notera att nuvarande rutavdrag, i synnerhet avseende städning, redan kan ha medfört t.ex. justerade taxor.

I utredningen visas att högst antal rutköpare finns i de största städernas kommuner, dvs. Stockholm, Göteborg och Malmö kommun. När det gäller län finns högst andel i Stockholms, Hallands och Skånes län. Det är sannolikt att även de nya tjänsterna kommer att fördelas på ungefär samma sätt. På så sätt kan de större städerna komma att gynnas i högre utsträckning än landsbygden. Dock ska noteras att rutavdraget utnyttjas i hög omfattning i hela landet och att skillnaderna mellan län och kommuner ofta är små.

Effekter för jämställdheten

Utredningen visar att en högre andel kvinnor erhåller skattereduktion för rutarbeten och således gynnas i ett skattemässigt perspektiv. Noteras bör dock att detta inte säger något om huruvida män eller kvinnor främst drar nytta av själva tjänsten. I ett hushåll med två inkomsttagare kommer i normalfallet båda nyttja tjänsten men enbart en betalar den och erhåller skattereduktionen.

De föreslagna utvidgningarna av rutavdraget är av olika karaktär. Tjänsterna i fråga sorterar in under både hushållsarbete och underhållsarbete (som t.ex. skötsel av tomt och trädgård). Utredningens sammanställning av tillgänglig tidsanvändningsstatistik från SCB indikerar att kvinnor ägnar mer tid åt hushållsarbete medan män ägnar mer tid åt underhållsarbete.

Den del som bedöms bli störst av de nya tjänsterna är tvätteritjänster. Tvätterier är den minst jämställda hushållssysslan både sett till genomsnittlig tid och till andelen kvinnor respektive män som utför aktiviteten. Utredningen visar att kvinnor i genomsnitt ägnar 1 timme och 37 minuter per vecka åt tvättning och strykning. Motsvarande siffra för män är 31 minuter. Uppräknat till år motsvarar det för kvinnor ca 84 timmar och för män ca 27 timmar. Det talar för att kvinnors hushållsarbete kan komma att minska i större utsträckning än mäns. I den mån förslaget medför en ökad användning av dessa tjänster och om detta i sin tur påverkar kvinnors deltagande i arbetslivet med ökade arbetsinkomster som följd kan det bidra till minskade ekonomiska skillnader mellan kvinnor och män. Detta gäller främst för kvinnor och män med högre inkomster, medan kvinnor och män med lägre inkomster inte kommer att ha samma ekonomiska möjlighet att nyttja avdraget.

I den mån kvinnor eller män är överrepresenterade bland dem som får en sysselsättning till följd av förslaget kan även detta påverka den ekonomiska jämställdheten. Som redogörs för i utredningen finns sammantaget ingen uppenbar överrepresentation av kvinnor eller män i de berörda branscherna. I detta fall bedöms därför denna effekt som försumbar, men svårbedömd.

Sammantaget bedöms utvidgningarna ha en mycket liten, men något positiv effekt på den ekonomiska jämställdheten.

Effekter för inkomstfördelningen

För dagens rutavdrag ökar både det genomsnittliga beloppet och andelen som nyttjar rutavdraget högre upp i inkomstfördelningen. Av de totala rutavdragen går närmare 40 procent till den tiondel av befolkningen med högst ekonomisk standard.⁹ Det är rimligt att anta att köparna av de tillkommande tjänsterna kommer att vara ungefär desamma som för rutavdraget i stort, och kan ses som en indikation på att de föreslagna tjänsterna i högre utsträckning kommer att användas av hushåll högre upp i inkomstfördelningen.

Analysen ovan rör köparna av de nya ruttjänsterna. Om den totala sysselsättningen ökar till följd av förslaget bör analysen även beakta effekterna för dem som går från arbetslöshet till arbete. Dessa effekter är dock behäftade med mycket stor osäkerhet. Dels eftersom det är mycket svårt att veta omfattningen på förslagets sammantagna effekt på sysselsättningen, dels för att det är osäkert vilka som arbetar i de nya jobben. Det råder också stor osäkerhet om det är personer som initialt är bosatta i Sverige som påverkas. I den mån förslaget skulle leda till ökad sysselsättning och minskad arbetslöshet kan dock noteras att den ekonomiska vinsten för en person som går från arbetslöshet till sysselsättning är stor.¹⁰ En arbetslös person befinner sig normalt sett i den nedre delen av inkomstfördelningen och ett arbete innebär i normalfallet en avsevärd förbättring av den disponibla inkomsten. Köparna, som gynnas av förslaget och som befinner sig högre upp i inkomstfördelningen, kommer dock vara betydligt större än antalet som går från arbetslöshet till arbete.

På kort sikt innebär förslaget att personer i hushåll med hög ekonomisk standard gynnas. Effekterna förväntas dock vara små givet den initialt relativt låga efterfrågan på de nya tjänsterna. På längre sikt, under förutsättning att förslagen leder till högre sysselsättning och lägre arbetslöshet kan slutsatserna modifieras, mot bakgrund av den betydande ökningen i disponibel inkomst som förväntas för en individ som går från arbetslöshet till arbete. Om tillräckligt många personer som är bosatta i Sverige går från arbetslöshet till sysselsättning som en följd av förslaget kommer den senare delen att dominera och förslagen kan då innebära en mer jämn inkomstfördelning på lång sikt. Om effekterna på sysselsättningen blir mindre förväntas det omvända gälla även på lång sikt. En samlad bedömning är att förslaget även långsiktigt medför ökade skillnader i ekonomisk standard, men av försumbar storleksordning.

Effekter för miljön

De miljömässiga konsekvenserna av en utvidgning av rutavdraget är svåra att uppskatta, men en samlad bedömning är att effekterna är försumbara.

I linje med utredningen bedöms att utvidgningen av rutavdraget kommer att innebära en ökad efterfrågan på framförallt tvätter-, möblerings- och tillsynstjänster. Tvätterierna kan öka sina transporter något men samtidigt kan tvättandet bli mer effektivt genom att större volymer kan tvättas på en och samma gång. Vad gäller tillsyn av bostäder sker detta redan i form av släkt, vänner och bekanta eller på den svarta marknaden. Dessutom utövar hushåll med fritidsbostäder själva tillsyn av dessa. Vad gäller bortforsling är detta också något som hushållen själva utför genom att forsla bohag och lösöre till förråd och till verksamheter för återanvändning. Om hushållen inte själva forslar till återanvändning så sker upphämtning av verksamheter inom andrahandsbranschen. Att hushållen lämnar till andrahand är dessutom något

⁹ Om befolkningen delas in i 10 lika stora delar, där den tiondel av befolkningen med lägst ekonomisk standard hamnar i inkomstgrupp 1, den nästkommande tiondelen i inkomstgrupp 2, o.s.v., visar en analys att både andelen som använder rutavdrag och det genomsnittliga beloppet ökar ju högre upp i fördelningen en individ befinner sig. År 2018 använde knappt 3 procent i inkomstgrupp 1 rutavdrag, till ett genomsnittligt värde av 2 900 kronor. I inkomstgrupp 10 gjorde drygt 20 procent rutavdrag till ett genomsnittligt värde av 9 400 kronor.

¹⁰ Löfbom, Lönar sig arbete 2.0?, ESO-rapport 2018:2.

som i sig är positivt för miljön då man i stället för att tillverka, köpa, använda och sedan slänga bohag och lösöre återanvänder så mycket som möjligt. Då minskar man avfallet och tär mindre på jordens resurser. Vad gäller möbleringstjänsten anser regeringen att detta heller inte torde generera någon större påverkan på miljön.

Effekter för myndigheter och de allmänna förvaltningsdomstolarna

Föreslagna utvidgningar av rutavdraget innebär att Skatteverket måste anpassa sitt it-system. Kostnaden för detta beräknar Skatteverket till 1,1 miljon kronor. Utöver dessa kostnader uppkommer årliga it-kostnader för vidare anpassningar med 586 000 kronor år ett, 480 000 kronor år två, 370 000 kronor år tre, 266 000 kronor år fyra och 160 000 kronor fr.o.m. år fem. Vidare behöver informationsmaterial m.m. tas fram. Kostnaden för detta beräknas till 400 000 kronor.

Ett utvidgat rutavdrag medför enligt Skatteverkets bedömning att antalet rutärenden kommer att öka. Det innebär en ökad belastning på samtliga delar som berör rot- och rutverksamheten, allt från service och bemötande till rättsligt stöd och kontroll. Kostnader för dessa uppgifter beräknas uppgå till sammanlagt 4,1 miljoner kronor per år.

Regeringen bedömer att ovanstående kostnadsökningar för Skatteverket ryms inom befintliga ramar.

Vad gäller de allmänna förvaltningsdomstolarna gör regeringen bedömningen att en utvidgning av rutavdraget med föreslagna tjänster inte nämnvärt kommer att påverka måltillströmningen hos domstolarna. Förslagen bedöms sammantaget inte påverka de allmänna förvaltningsdomstolarna annat än marginellt. Eventuella kostnadsökningar får därför behandlas inom befintliga ramar.

Förslagets förenlighet med EU-rätten

Förslaget att utvidga rutavdraget med fyra nya tjänster och att höja taket för rutavdrag till 75 000 kronor bedöms vara förenligt med det EU-rättsliga regelverket.

Övriga effekter

Förslaget bedöms inte medföra några övriga effekter.

13.3 Beslut om återbetalning av felaktigt utbetalda belopp avseende skattereduktion för hushållsarbete

13.3.1 Ärendet och dess beredning

Skatteverket har i en promemoria som inkom i mars 2019 lämnat förslag om omedelbar verkställighet av beslut om återbetalning enligt husavdragets fakturamodell och om möjligheter till anstånd i vissa fall (Fi2019/01016/S3). En sammanfattning av Skatteverkets promemoria finns i *bilaga 8 avsnitt 4* och promemorians lagförslag finns i *bilaga 8 avsnitt 5*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 8 avsnitt 6*. Remissyttrandena finns tillgängliga i Finansdepartementet (Fi2019/01016/S3).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 13 augusti 2020 att inhämta Lagrådets yttrande över lagförslagen som finns i *bilaga 8 avsnitt 7*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 8 avsnitt 8*. Lagrådet har lämnat förslagen utan erinran.

13.3.2 Bakgrund och gällande rätt

Fakturamodellen för skattereduktion för hushållsarbete är uppbyggd så att utföraren av en tjänst fakturerar köparen med ett lägre belopp än den faktiska kostnaden, för att sedan av Skatteverket begära utbetalning av mellanskillnaden mellan den debiterade ersättningen för hushållsarbetet inklusive mervärdesskatt och köparens faktiska betalning för arbetet till utföraren före begäran om utbetalning (7 § lagen [2009:194] om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete). Skatteverket ska, enligt 11 § samma lag, skyndsamt fatta beslut om utbetalning till den utförare som begär utbetalning.

Om Skatteverket har gjort en utbetalning av ett belopp utan att mottagaren har varit berättigad till det är det enligt 13 § första stycket samma lag den som tagit emot utbetalningen som är skyldig att så snart som möjligt meddela Skatteverket om felaktigheten. Det kan handla om att en utbetalning har skett till någon som inte har utfört något rot- eller rut-arbete eller att det utbetalade beloppet är felaktigt. Om utföraren betalar tillbaka ett belopp till köparen ska utföraren snarast underrätta Skatteverket om denna återbetalning.

Om Skatteverket har betalat ut ett belopp utan att mottagaren har varit berättigad till det, ska Skatteverket enligt 14 § lagen om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete snarast besluta att det felaktigt utbetalda beloppet ska betalas tillbaka. Det framgår vidare av samma paragraf att om utföraren betalar tillbaka ett belopp till köparen, som tidigare har legat till grund för beslut om utbetalning av ett belopp från Skatteverket, ska Skatteverket snarast besluta att återbetalning ska ske med ett belopp som motsvarar vad som betalats tillbaka till köparen. Ett beslut om återbetalning får inte meddelas efter utgången av det sjätte året efter det beskattningsår som utbetalningen avser. Återbetalning ska, enligt 16 § samma lag, göras senast den sista dagen i månaden efter den månad då Skatteverket fattat beslutet om återbetalning.

Om ett beslut om återbetalning inte görs i rätt tid ska fordran, enligt 23 § i lagen, lämnas för indrivning. Bestämmelser om indrivning finns i lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m. Verkställighet enligt utsökningsbalken får ske vid indrivning. Det är även möjligt med betalningssäkring i vissa fall.

Eftersom det inte finns några särskilda regler om överklagandetid eller verkställighet före laga kraft för beslut om återbetalning tillämpas de allmänna bestämmelserna i förvaltningslagen (2017:900), förkortad FL. Av 44 § FL framgår att ett överklagande ska ha kommit in till beslutsmyndigheten inom tre veckor från den dag då den som överklagar fick del av beslutet genom beslutsmyndigheten. Vidare framgår det av 35 § första stycket FL att ett beslut som får överklagas inom viss tid får verkställas när överklagandetiden har gått ut, om beslutet inte har överklagats. Vissa undantag till huvudregeln om att beslut ska ha fått laga kraft för att kunna verkställas finns i 35 § andra och tredje styckena FL.

Av 35 § tredje stycket FL framgår att en myndighet får verkställa ett beslut omedelbart om ett väsentligt allmänt eller enskilt intresse kräver det. Myndigheten ska dock först noga överväga om det finns skäl att avvakta med att verkställa beslutet på grund av att beslutet medför mycket ingripande verkningar för någon enskild, att verkställigheten inte kan återgå om ett överklagande av beslutet leder till att det upphävs eller någon annan omständighet.

För att säkerställa att ett beslut om återbetalning har fått laga kraft måste samtliga parter som kan överklaga beslutet delges. En myndighet som meddelar beslut i ett ärende ska, enligt 33 § FL, så snart som möjligt underrätta den som är part om det fullständiga innehållet i beslutet, om det inte är uppenbart obehövt. Myndigheten bestämmer hur underrättelsen ska ske. Underrättelse får ske genom delgivning. Både

utförare och köpare kan överklaga ett beslut om återbetalning (jfr prop. 2008/09:77 s. 59). Det betyder att både utförare och köpare måste få del av beslutet om återbetalning för att det ska få laga kraft.

Om delgivning av ett beslut är nödvändigt tillämpas delgivningslagen (2010:1932) och delgivningsförfordningen (2011:154).

Ett beslut om återbetalning är inte ett beslut om skatt eller avgift varför lagen (1990:314) om ömsesidig handräckning i skatteärenden i princip inte är tillämplig om delgivning behöver ske i ett annat land.

Skatteverkets beslut om återbetalning är en sådan exekutionstitel som får ligga till grund för verkställighet enligt utsökningsbalken. I utsökningsbalken framgår att dom eller beslut, varigenom någon har dömts att utge böter eller vite eller har ålagts sådan särskild rättsverkan av brott som innefattar betalningsskyldighet, inte får verkställas förrän domen eller beslutet har fått laga kraft. Annan exekutionstitel i allmänt mål får verkställas innan den har fått laga kraft, om det är särskilt föreskrivet. Det är inte särskilt föreskrivet att beslut om återbetalning får verkställas omedelbart.

13.3.3 Beslut om återbetalning ska gälla omedelbart

Regeringens förslag: Beslut om återbetalning av felaktigt utbetalda belopp avseende skattereduktion för hushållsarbete ska gälla omedelbart.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig tillstyrker eller har inga invändningar mot förslaget. Till dessa hör bl.a. *Almega, Bolagsverket, Ekobrottsmyndigheten, Kronofogdemyndigheten, Pensionsmyndigheten* och *Åklagarmyndigheten*.

Näringslivets skattedelegation, till vilka *Svenskt Näringsliv* ansluter sig, ifrågasätter förslaget eftersom analysen i Skatteverkets promemoria inte visat att det säkerställer utövare av tjänster tillräcklig rättssäkerhet. Även *Småföretagarnas riksförbund* anser att förslaget ökar osäkerheten för företagare. Näringslivets skattedelegation framhåller att huvudregeln i svensk förvaltningsrätt är att ett beslut inte får verkställas förrän det har fått laga kraft. Skattefordringar utgör emellertid ett undantag. Delegationen framhåller att regeringen tidigare inte har delat Skatteverkets och Kronofogdemyndighetens åsikt att återbetalningsbeslut ska gälla omedelbart (se prop. 2014/15:10 s. 33). Det måste beaktas att ett återbetalningskrav inte alltid behöver vara hänförligt till utföraren, utan kan bero på omständigheter hänförliga till köparen. Vidare finns det utifrån praxis på området skäl att tro att det kan finnas ett stort antal återbetalningskrav som vid en rättslig prövning skulle anses felaktiga. Det skulle även vara oskäligt att låta utförarna stå risken för köparens eller Skatteverkets misstag. Avslutningsvis riskerar förslaget, vilket även Småföretagarnas riksförbund framhåller, att bli verkningslöst för utbetalare hemmahörande i utlandet, då Skatteverket inte kan få hjälp med handräckning eftersom det inte är fråga om en skatt. För att motverka medvetet felaktig begäran om utbetalning bör det, enligt Småföretagarnas riksförbund, räcka med att utföraren vid ansökan om ersättning signerar att uppgifterna är riktiga.

Skälen för regeringens förslag

Problem med nuvarande regelverk

Skatteverkets skyndsamma utbetalningar är viktiga för systemets legitimitet och för förtroendet hos de branscher vars tjänster omfattas av skattereduktion för hushållsarbete. Skyndsamhetskravet kan dock innebära att Skatteverket inte gör tillräckligt

djupa kontroller och att utbetalningar kan göras utan att förutsättningarna varit uppfyllda. En effektiv kontroll behövs därför.

Skatteverket fattar varje år ett stort antal beslut om återbetalning avseende felaktiga utbetalningar enligt husavdragets fakturamodell. En relativt stor andel av dessa beslut följs inte. År 2019 uppgick antalet återkrav till 5 604. Andelen obetalda återkrav uppgick till 7,0 procent. Av totalt återkrävd summa på 60 825 646 kronor, uppgick det obetalda beloppet till 7 462 194 kronor (12,3 procent). Andelen obetalda återkrav har dock minskat sedan 2016. Det beror, enligt uppgift från Skatteverket, på en kombination av flera olika faktorer, såsom att storleken på skattereduktionen minskade för rotavdrag år 2016 och införandet av användningen av Skatteverkets e-tjänst vid ansökningar om utbetalning. Det har även skett vissa systemförbättringar under senare år samt förbättrade kontroller innan utbetalning. En betalningsovilja eller betalningsoförmåga på ca 12 procent bedöms dock som mycket hög, i synnerhet i jämförelse med den uppskattade uppbördsförlusten för 2019 på 0,24 procent avseende skatter och avgifter (se Årsredovisning Skatteverket 2019 s. 106).

Om ett beslut om återbetalning inte har betalats i rätt tid ska Skatteverket överlämna fordran till Kronofogdemyndigheten för indrivning, förutsatt att det inte är fråga om ett ringa belopp. För beslut om återbetalning gäller i dag att beslutet måste ha fått laga kraft för att det ska kunna göras gällande. Att beslut om återbetalning inte får verkställas innan det har fått laga kraft innebär att Skatteverket måste delge samtliga berörda parter beslutet för att en obetald fordran ska kunna lämnas till Kronofogdemyndigheten för indrivning. Av 3 § lagen (1982:188) om preskription av skattefordringar m.m. framgår att ett beslut om återbetalning som huvudregel preskriberas fem år efter utgången av det kalenderår då fordran förföll till betalning. Preskriptionen är alltså inte kopplad till överlämnandet för indrivning vilket innebär att preskription inträder oavsett om fordringen har överlämnats för indrivning eller inte. Detta får till följd att ett utdraget delgivningsförfarande minskar tiden för indrivning. Om Skatteverket inte kan delge samtliga berörda inom fem år kan Skatteverket därför inte lämna fordran för indrivning. I januari 2019 hade 1 925 ärenden preskriberats och sedan dess har ytterligare ca 500 ärenden preskriberats.

Skatteverket använder i dag de möjligheter till delgivning som finns i delgivningslagen (2010:1932). I promemorian beskrivs Skatteverkets process för delgivning som kan innebära svårigheter att få parterna delgivna. För det fall delgivningsmottagaren inte befinner sig i Sverige kan det bli svårare med delgivning eftersom delgivningslagen i huvudsak bara kan tillämpas för delgivning i Sverige. Det kan röra sig om såväl utförare som köpare som befinner sig utomlands. Det finns dessutom ett antal utförare som kommer från andra länder men som är verksamma i Sverige. Eftersom beslut om återbetalning inte är en fordran på skatt eller avgift är inte lagen (1990:314) om ömsesidig handräckning i skatteärenden tillämplig. Delgivning får i sådana fall försöka göras med hjälp av Centralmyndigheten hos Länsstyrelsen i Stockholms län.

Om ett beslut om återbetalning har överklagats ligger det på den berörda domstolen att delge alla parter domen för att domen ska få laga kraft. Om domen inte får laga kraft kan inte Skatteverket vidta verkställighetsåtgärder. De delgivningsproblem som beskrivs ovan gäller även för domstolarna. Beslut om återbetalning som fastställs i dom förblir alltså överkällbara, om domstolen inte kan delge samtliga parter.

Från och med den 1 januari 2015 är beslut om återbetalning en sådan fordran som betalningssäkring enligt skatteförfarandelagen kan tillämpas på. Det bärande skälet till att låta fordringar enligt lagen om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete omfattas av betalningssäkring var att öka möjligheterna att säkra det allmännas fordringar på återbetalningar (se prop. 2014/15:10 s. 33). I dag är betalningssäkring den enda möjligheten för Skatteverket att säkerställa betalning innan ett beslut om

återbetalning har fått laga kraft. Under 2017 saknades dock förutsättningar för betalningssäkring i ca 80 procent av de fall där beslut om återbetalning inte följdes eftersom det inte var fråga om belopp av betydelse. Under 2019 användes betalningssäkring i endast ett fall. Effekten av att ett beslut om återbetalning inte gäller omedelbart kan bli att ett beslut om betalningssäkring kan komma att kvarstå tills fordran preskriberas fem år efter att den förföll till betalning, om inte alla parter kan delges. Detta framstår som en orimlig konsekvens för såväl den enskilde som för det allmänna.

Beslut om återbetalning ska gälla omedelbart

Som beskrivs ovan finns det krav på återbetalning riktat mot utförare som undanhåller sig delgivning och därigenom förhindrar en effektiv hantering av återkraven. För att säkerställa återbetalning av felaktiga utbetalningar bedömer regeringen därför att det nu finns anledning att föreslå att beslut om återbetalning ska gälla omedelbart. Detta gäller inte minst för att öka effektiviteten i den kontroll som Skatteverket bedriver avseende fel och fusk inom systemet med skattereduktion för hushållsarbete. Enligt regeringen kan detta antas leda till en bättre kontrolleffektivitet eftersom verkställighet av obetalda återkrav kan ske snabbare än vad som nu är fallet. Att tiden från det att en fordran fastställs till dess att den kan överlämnas för indrivning är kort är en viktig faktor för en effektiv uppbörd. Risken för utebliven betalning ökar med tiden eftersom risken för att den betalningsskyldige saknar tillgångar eller försätts i konkurs ökar över tid. Vidare undanröjs risken för att en fordran preskriberas innan verkställighetsåtgärder hinner vidtas.

I sammanhanget bör också rättssäkerheten för enskilda beaktas. Ett beslut som gäller omedelbart innebär att enskildas skyldighet att betala återkrävt belopp gäller även om beslutet överklagas. Att ett beslut om återbetalning föreslås gälla omedelbart innebär dock inte att beslutet måste verkställas omgående. Återbetalningsfristerna i 16 § lagen om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete ska fortsatt tillämpas. Dessutom ska en betalningsuppmaning enligt 3 § indrivningsförordningen (1993:1229) skickas innan indrivning begärs. Att ett beslut om återbetalning gäller omedelbart påverkar inte heller den enskildes möjlighet att överklaga beslutet. Det kan även framhållas att en allmän förvaltningsdomstol antingen på begäran av den enskilde eller självant kan besluta om inhibition, dvs. att det överklagade återbetalningsbeslutet tills vidare inte ska gälla. Vidare föreslår regeringen att en möjlighet till anstånd ska införas, se avsnitt 13.3.4. Regeringen bedömer sammanfattningsvis att enskildas rättssäkerhet alltså kan säkerställas.

För att uppnå syftet att effektivisera uppbörden och för att öka förutsebarheten för enskilda anser regeringen att frågan om att beslut om återbetalning ska gälla omedelbart bör regleras särskilt i lagen om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete. Att enbart tillämpa den möjlighet till undantag som anges i 35 § tredje stycket FL bedöms inte vara ändamålsenligt för att uppnå angivna syften. Eftersom Skatteverkets beslut om återbetalning är en sådan exekutionstitel som får ligga till grund för verkställighet enligt utsökningsbalken, utgör den bestämmelse som nu föreslås dessutom en sådan särskild föreskrift som innebär att verkställighet enligt utsökningsbalken får ske innan beslutet har fått laga kraft (3 kap. 23 § andra stycket utsökningsbalken).

En inte oväsentlig effekt av förslaget är att det bedöms fungera som ett milt påtryckningsmedel för att öka regelefterlevnaden. En ökad regelefterlevnad är viktig eftersom närmare sju procent av besluten om återbetalning inte följs (2019). Bestämmelser som kan leda till ökad regelefterlevnad är dessutom viktiga för acceptansen för systemet i stort.

Även om betalningssäkring kan vara ett effektivt sätt att säkerställa betalning saknas denna möjlighet i en stor del av ärendena. Med förslaget kommer Skatteverket kunna lämna en obetald fordran för indrivning och verkställighet enligt utsökningsbalkens bestämmelser så snart förfallodagen har passerat, vilket är ett mindre ingripande alternativ jämfört med betalningssäkring. Möjligheten till betalningssäkring bör dock finnas kvar, då det alltjämt kan finnas tillfällen då betalningssäkring är den mest ändamålsenliga åtgärden.

Näringslivets skattedelegation påpekar att regeringen i propositionen Förbättringar av husavdragets fakturamodell (prop. 2014/15:10), när möjligheten till betalningssäkring infördes, ansåg att återbetalningsbeslut inte ska gälla omedelbart. Regeringen kan dock konstatera att möjligheten att använda betalningssäkring inte har lett till att betalningsviljan, eller möjligheten att säkerställa det allmännas fordringar, ökat nämnvärt sedan bestämmelsen infördes. Ruttjänsterna ökar och kan i och med förslagen i avsnitt 13.2.3–13.2.7 väntas öka ytterligare framöver. Till detta kommer förslaget att höja taket för rutavdraget till 75 000 kronor. Ju snabbare Skatteverket kan hantera återkraven och ligga närmare utbetalningen desto större är sannolikheten att felaktiga utbetalningar återbetalas. Det innebär att även återkraven i denna del förväntas öka.

Näringslivets skattedelegation anser även att det måste beaktas att ett återbetalningskrav inte alltid behöver vara hänförligt till utföraren, att felaktiga återbetalningsbeslut förekommer och att reglerna till viss del är krångliga. Enligt regeringen medför de föreslagna anståndsmöjligheterna, vilka redogörs för i avsnitt 13.3.4, men även möjligheten till inhibition, att tillbörliga rättssäkerhetskrav tillgodoses i dessa fall.

Det är riktigt, vilket framhålls av *Småföretagarnas riksförbund*, att möjligheterna till indrivning är mindre från utländska företagare. Då merparten av utförarna är hemmahörande i Sverige bör dock det faktum att återbetalningsbesluten gäller omedelbart i de flesta fall få önskad effekt. Avslutningsvis kan framhållas att införandet av ett signaturkrav, på det sätt som Småföretagarnas riksförbund gör gällande, enligt regeringens mening inte i någon större utsträckning skulle motverka medvetet felaktiga begäran om utbetalning.

Lagförslag

Förslaget föranleder att en ny paragraf, 23 §, införs i lagen om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete, se avsnitt 12.7.

13.3.4 En möjlighet till anstånd införs

Regeringens förslag: Anstånd med betalning av återbetalning av felaktigt utbetalda belopp ska kunna medges i vissa fall.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian görs även en hänvisning till anstånd enligt 63 kap. 4 § andra stycket skatteförfarandelagen (2011:1244), förkortad SFL.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig tillstyrker eller har inga invändningar mot förslaget. Till dessa hör bl.a. *Almega*, *Bolagsverket*, *Ekobrottsmyndigheten*, *Kronofogdemyndigheten*, *Pensionsmyndigheten* och *Åklagarmyndigheten*. *Stockholms universitet* önskar en ännu mer generös skrivning i lagmotiven med avseende på förutsättningarna för anstånd. *Näringslivets skattedelegation* ifrågasätter om de nuvarande anståndsreglerna i skattemål tillförsäkrar de enskilda ett rättssäkert förfarande.

Sveriges byggindustrier framhåller att systemet med rotavdrag förutsätter generösa anståndsmyndigheter och anser att det bör införas en ny anståndsgrund i 63 kap. SFL, för att komma åt det strikta ansvar utförare har i dag. Anstånd bör t.ex. alltid medges om återbetalningsbeslutet baseras på uppgifter som kunden ansvarar för, om det gäller en oklar rättsfråga eller om Skatteverket har brutit i sin handläggning.

Kammarrätten i Jönköping anser att formerna för att medge anstånd bör regleras särskilt i lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete. Kammarrätten för även fram vissa lagtekniska synpunkter. Det kan med hänsyn till skillnader vad gäller överklagandetid enligt skatteförfarandelagen och lagen om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete enligt kammarrätten även diskuteras om anståndstiderna för skatter och avgifter respektive återkrav bör vara desamma.

Skälen för regeringens förslag: Om Skatteverket har fattat beslut om återbetalning ska återbetalningen göras senast den sista dagen i månaden efter den månad då Skatteverket fattade beslutet om återbetalning (16 § lagen om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete). Om återbetalning inte görs i rätt tid ska fordran lämnas för indrivning. I dag får det inte ske förrän beslutet har fått laga kraft. I avsnitt 13.3.3 föreslår regeringen att beslut om återbetalning ska gälla omedelbart. Det innebär att en fordran som inte betalas i rätt tid kan lämnas för indrivning även om beslutet inte har fått laga kraft, dvs. även om samtliga parter inte är delgivna och överklagandetiden inte har gått ut. Att beslut ska gälla omedelbart motsvarar vad som enligt 68 kap. 1 § SFL gäller för beslut om skatt och avgift.

För att säkerställa ett rättssäkert förfarande vid beslut om återbetalning som gäller omedelbart bör det vara möjligt att medge anstånd med betalning under vissa förutsättningar. *Kammarrätten i Jönköping* anser att det bör införas bestämmelser om anstånd i lagen om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete. Enligt regeringens mening finns dock stora fördelar med att anståndsreglerna enligt skatteförfarandelagen kan tillämpas även i dessa fall. Dessa regler är väl inarbetade, och medför att nödvändiga rättssäkerhetsgarantier kan tas tillvara. Även i t.ex. fråga om återbetalning med avseende på betalningssäkring gäller vad som sägs i skatteförfarandelagen.

Förslaget innebär inte att en fordran avseende beslut om återbetalning jämställs med skatt eller avgift men den enskilde ges motsvarande möjligheter till anstånd som gäller för en fordran avseende skatt eller avgift (se prop. 2014/15:10 s. 31–33). Det kan handla om situationer där det är tveksamt hur stort belopp som kommer att behöva betalas eller där betalning före laga kraft skulle medföra betydande skadeverkningar eller annars framstå som oskäligt (63 kap. 4 § första stycket och 63 kap. 5 § SFL). Syftet är att hindra att verkställighet av ett beslut som inte har fått laga kraft får oskäliga konsekvenser för den enskilde. Den enskilde ska inte tvingas avyttra fastigheter, företag eller annan ekonomisk betydelsefull egendom för att betala en fordran som, även om utsikterna är små, fortfarande kan komma att sättas ned eller undanröjas (se prop. 2010/11:165 s. 1033). Förslaget innebär vidare en möjlighet till betalningsanstånd enligt 63 kap. 15 och 23 §§ SFL. Betalningsanstånd bedöms utifrån ekonomiska förutsättningar, inte huruvida det är tveksamt om fordran kommer att sättas ned. Betalningsanstånd kan exempelvis beviljas på grund av synnerliga skäl för att ge den enskilde skäligt rådrum att få fram pengar till betalning (se prop. 2010/11:165 s. 1041). Betalningsanstånd kan också beviljas om det är till fördel för det allmänna, exempelvis om betalningsanståndet bedöms ge ett bättre ekonomiskt utfall för det allmänna än om verkställighetsåtgärder vidtas omedelbart (se prop. 2010/11:165 s. 1043 och 1044). Av 63 kap. 2, 4, 5, 15 och 23 §§ SFL framgår att dessa bestämmelser gäller ”skatt och avgift”. Regeringen anser, till skillnad från vad

Kammarrätten i Jönköping anför, inte att det behövs någon bestämmelse om att återbetalning ska jämföras med ”skatt eller avgift”.

Hur lång anståndstiden kan uppgå till skiljer sig åt beroende på grunden för anståndet. Av 63 kap. 6 § SFL framgår att anståndstiden för ändringsanstånd enligt 4 § och anstånd för att undvika betydande skada enligt 5 § ska bestämmas till längst tre månader efter dagen för beslutet i den fråga som har föranlett anståndet. För anstånd enligt 63 kap. 15 och 23 §§ SFL bestäms anståndstiden inte i förhållande till en kommande sakprövning av skatte- eller avgiftsfrågan utan i stället av andra omständigheter som betalningsförmåga och de villkor som i det enskilda fallet ger störst möjlighet för staten att få betalt för fordran. I syfte att uppnå en enhetlig reglering bör anståndstiden inte regleras ytterligare än vad som redan framgår av nuvarande bestämmelser i SFL. Att överklagandetiderna enligt lagen om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete och skatteförfarandelagen är olika bör inte heller föranleda att anståndstiden regleras särskilt.

Om det vid ändringsanstånd eller anstånd för att undvika betydande skada kan antas att skatten eller avgiften inte kommer att betalas i rätt tid, får Skatteverket enligt 63 kap. 8 § första stycket SFL bevilja anstånd bara om den skattskyldiga ställer säkerhet för skattens eller avgiftens betalning. Samma överväganden gör sig gällande även vid anstånd med betalning av återbetalning av felaktigt utbetalda belopp. Det är Skatteverket som ska föra fram omständigheter som talar för att säkerhet måste ställas. Det är den återbetalningsskyldiges betalningsförmåga och vilja att betala återkravet som avgör om Skatteverket ska begära in en säkerhet eller inte. I vissa fall behöver dock inte säkerhet ställas även om det kan antas att det felaktigt utbetalda beloppet inte kommer att betalas i rätt tid av den återbetalningsskyldige när anståndet hävs (se 63 kap. 8 § andra stycket SFL). Detta gäller bl.a. om anståndsbeloppet är förhållandevis obetydligt. Säkerhet kan därför komma att krävas endast i ett fåtal fall (se även avsnitt 13.3.6).

Av 63 kap. 16 § SFL framgår att anstånd beviljas med skäligt belopp, om inte annat framgår av 63 kap. 17–21 a §§ SFL. I de fall som avses i 63 kap. 7 § ska anstånd dock beviljas med det belopp som begäran om omprövning eller överklagandet gäller. *Kammarrätten i Jönköping* anser att dessa bestämmelser inte är anpassade till återbetalning enligt lagen om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete och att det är svårt att förutse hur de kommer att tillämpas. Att 63 kap. 16 § SFL hänvisar till andra bestämmelser i skatteförfarandelagen, vilka inte är tillämpliga på anstånd i detta fall, bedöms kunna hanteras inom ramen för tillämpningen.

Någon översyn av anståndsreglerna och dess tillämpning ligger inte, vilket *Näringslivets skattedelegation* efterfrågar, inom ramen för detta lagstiftningsärende. För det fall att ett återbetalningsbeslut baseras på uppgifter som kunden ansvarar för, om det gäller en oklar rättsfråga eller om Skatteverket har brutit i sin handläggning bör Skatteverket redan inom ramen för nuvarande anståndsregler i skatteförfarandelagen ha möjlighet att medge anstånd. På så sätt tillgodoses den enskildes rättssäkerhet även i dessa avseenden. Till skillnad från vad *Sveriges byggindustrier* framför bedöms det därför inte finnas något behov att särskilt reglera dessa situationer.

Lagförslag

Förslaget föranleder att en ny paragraf, 23 a §, införs i lagen om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete, se avsnitt 12.7.

13.3.5 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Lagändringarna om att beslut om återbetalning ska gälla omedelbart och anstånd i vissa fall ska träda i kraft den 1 januari 2021.

Bestämmelserna ska tillämpas första gången på beslut om återbetalning avseende en begäran om utbetalning som har lämnats efter den 31 december 2020.

Promemorians förslag överensstämmer delvis med regeringens. I promemorian föreslås att lagändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2020.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har kommenterat detta särskilt.

Skälen för regeringens förslag: Det är angeläget att reglerna om att beslut om återbetalning ska gälla omedelbart och att anstånd ska kunna medges i vissa fall träder i kraft så snart som möjligt. Regeringen föreslår därför att lagändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2021.

De nya reglerna föreslås tillämpas första gången på beslut om återbetalning avseende en begäran om utbetalning som har lämnats efter den 31 december 2020. Eftersom bestämmelserna får anses som betungande för enskilda bör de inte tillämpas på beslut om återbetalning avseende en begäran om utbetalning som har lämnats före ikraftträdandet. Det innebär exempelvis att ett beslut om återbetalning avseende en begäran om utbetalning som har lämnats i november 2020 måste delges både utförare och köpare för att få laga kraft och för att indrivningsåtgärder ska kunna vidtas.

13.3.6 Konsekvensanalys

Regelrådet finner att konsekvensutredningen för förslaget om omedelbar verkställighet av beslut om återbetalning enligt husavdragets fakturamodell inte uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning. Detta då bl.a. uppgifterna om berörda företag utifrån storlek, påverkan på företagets verksamhet och påverkan på företagen i andra avseenden samt särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning är otillräckligt redovisade. Enligt Regelrådet brister även redovisningen vad gäller effekter av felaktiga återkrav. Även om det på en aggregerad nivå kan vara försumbara kostnader skulle det för det enskilda företaget kunna få betydande konsekvenser. Regelrådet poängterar att det helt saknas en bedömning avseende förslagens överensstämmelse med EU-rätten. Vidare är redovisningen avseende särskilda informationsinsatser bristfällig. Regelrådet har dock förståelse för att det för merparten av företagen inte medför någon förändring, men vid exceptionella fall kan det få stora konsekvenser. Regeringen anser att kraven uppfylls efter det att vissa remissynpunkter beaktats i detta avsnitt och mot bakgrund av vilka uppgifter som finns att tillgå och därmed i vilken omfattning en analys är möjlig.

Syfte, alternativa lösningar och effekter av utebliven ändring

Beslut om återbetalning av felaktiga utbetalningar för hushållsarbete ska gälla omedelbart. Förslaget syftar bl.a. till ökad uppbördseffektivitet och ökad effektivitet i Skatteverkets kontrollverksamhet.

En alternativ lösning till förslaget är att låta utbetalningar enligt fakturamodellen omfattas av skattekontosystemet och skatteförfarandelagen. En sådan lösning skulle ge samma effekter som förslaget. Den skulle dessutom ge ytterligare effekter så som bättre förutsättningar för indrivning av återbetalningskrav mot företag i utlandet, bättre möjligheter för Skatteverket att utreda felaktigheter, förenklad administration för utförare samt möjlighet för Skatteverket att återkalla ett godkännande för F-skatt

för företag som missköter sig avseende rot- och rut-arbeten. Ett sådant förslag är emellertid mer omfattande och har tidigare avfärdats bl.a. med hänvisning till att utbetalningsförfarandet är ett administrativt beslut och inte ett beskattningsbeslut (se 2014/15:10 s. 32 f). Denna bedömning gäller alltså.

Förslaget är en mindre och mer begränsad förändring som riktar sig mot de allvarligaste bristerna i den nuvarande lagstiftningen.

Om förslaget inte genomförs kommer de problem som Skatteverket ser i dag sannolikt kvarstå oförändrade eller rent av öka.

Offentligfinansiella effekter

Förslaget beräknas förstärka den offentliga sektorns finanser med 20 miljoner kronor under 2021.

Förslaget medför flera offentligfinansiella effekter. En effektiviserad hantering av obetalda beslut om återbetalning bör leda till att de fordringar som i dag betalas in först efter en delgivningsprocess som kan ta mer än ett år kommer att betalas in tidigare. Nuvärdeseffekten av en sådan tidsförskjutning är emellertid begränsad och kan bortses från i detta sammanhang. Förslaget medför emellertid tre andra, och viktigare, anledningar till offentligfinansiella effekter.

För det första kan det antas att en större andel av de beslut om återbetalning som fattas kommer att följas, eftersom beslutet om återbetalning kan verkställas närmare beslutstidpunkten. Om ett beslut om återbetalning kan lämnas för indrivning i nära anslutning till beslutets förfallodag kommer färre företag att ha försatts i konkurs innan verkställighet kan ske.

För det andra kan det antas att en effektivare och snabbare återkravshantering kommer att minska möjligheten att systematiskt och organiserat utnyttja systemet med skattereduktion för hushållsarbete genom att på felaktiga grunder begära ut ersättning som sedan inte betalas tillbaka. Om det systematiska och organiserade utnyttjandet av systemet minskar leder det till färre felaktiga utbetalningar.

För det tredje kommer en ökad efterlevnad av beslut om återbetalning samt en minskning av det systematiska utnyttjandet av systemet frigöra resurser för Skatteverkets kontrollverksamhet, som då kan användas till att granska fler misstänkta felaktiga utbetalningar.

Enligt förslaget ska det vara möjligt att medge anstånd med betalning i vissa fall enligt bestämmelserna i skatteförfarandelagen. Enligt dessa bestämmelser kan Skatteverket kräva att det ställs en säkerhet om anstånd ska medges och det kan antas att fordran inte kommer betalas i rätt tid. Det vanligaste är att en bankgaranti ställs som säkerhet. Den enskilde har rätt till ersättning om det visar sig att Skatteverket inte behöver ta säkerheten i anspråk. Antalet anstånd med säkerhet är i dag få (Skatteverket mottar ett tiotal säkerheter per år). Det går inte att säga om antalet skulle öka om skatteförfarandelagens regler om anstånd kommer att omfatta även beslut om återbetalning enligt lagen om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete men det bedöms i så fall inte troligt att det skulle ske en stor ökning.

Obetalda återbetalningskrav i dag

Att kvantifiera de olika effekterna som beskrivs ovan kräver ett antal antaganden. I huvudsak får dessa göras med utgångspunkt i resultaten från de kontroller Skatteverket utför i dag. Det finns flera försvårande faktorer i sammanhanget. En sådan faktor är att bestämmelserna om skattereduktion för hushållsarbete ändrades fr.o.m. 2016 på så sätt att skattereduktionen för rotarbete minskade från 50 till 30

procent. Troligen kan detta åtminstone delvis förklara nedgången i antalet beslut om återbetalning som observerades för perioden efter det. Under våren 2017 kom det också en dom från Högsta förvaltningsdomstolen (HFD 2017 ref. 46 I) med innebörden att Skatteverket vid ansökningar där arbetskostnaden inte kunnat bestämmas utifrån ansökan ska göra en skälighetsbedömning av arbetskostnaden och besluta om återbetalning av utbetalt belopp som överstiger den skäligen arbetskostnaden. Tidigare har beslut om återbetalning omfattat hela den utbetalda summan. Eftersom sådana beslut om återbetalning ibland överklagas, och under tiden förblir obetalda, kan både den totala summan som omfattas av beslut om återbetalning och antalet obetalda beslut antas ha minskat efter domen. Från och med april 2015 har utförare också varit tvungna att använda Skatteverkets e-tjänst vid ansökningar om utbetalning. Detta har lett till att utförare har lämnat färre felaktiga uppgifter vid uppgiftslämnandet och detta har resulterat i färre beslut om återbetalning. Det fanns en möjlighet till 6 månaders dispens med att börja använda e-tjänsten varför det fick helt genomslag först i slutet av 2015.

Tabell 13.3 presenterar statistik för de beslut om återbetalning som Skatteverket har fattat under perioden 2013–2019. Tabellen visar antalet återkrav mot enskilda utförare. De beslutade beloppen som förblir obetalda har minskat mot slutet av perioden. Det beror förmodligen på en kombination av flera olika faktorer, såsom att storleken på skattereduktionen har minskat, en dom om att en skälighetsbedömning av arbetskostnaden ska göras i vissa fall och införandet av den obligatoriska användningen av Skatteverkets e-tjänst vid ansökningar om utbetalning. På grund av de senaste årens nya förutsättningar som beskrivs ovan görs den samlade bedömningen att situationen, vad gäller beslut om återbetalning och andelen obetalda fordringar, i framtiden skulle vara oförändrad från situationen för 2019 om förslaget inte genomförs. Det innebär att det kan antas att det skulle fattas beslut om återbetalning till ett belopp om ungefär 61 miljoner kronor årligen och ungefär 7,5 miljoner kronor skulle förbli obetalda.

Tabell 13.3 Obetalda återkrav efter omprövningar för 2013–2019

År	Antal återkrav	Procent obetalda återkrav	Återkrävd summa	Obetald summa	Procent obetalt
2013	5 753	9,0	111 932 929	31 804 893	28,4
2014	6 340	8,5	119 261 628	35 199 871	29,5
2015	6 295	8,0	123 384 951	34 420 439	27,9
2016	4 766	7,4	86 908 869	19 537 119	22,5
2017	4 581	5,2	51 631 554	5 867 496	11,4
2018	5 155	4,2	55 122 729	4 037 199	7,3
2019	5 604	7,0	60 825 646	7 462 194	12,3

Källa: Skatteverket.

Beslut om återbetalning om förslaget genomförs

Om förslaget genomförs kan det förväntas att antalet beslut som följs ökar, men också att den sammanlagda summan av beslut om återbetalning skulle förändras.

Den totala summan av beslut om återbetalning skulle, som tidigare nämnts, troligen minska på grund av ett minskat systematiskt och organiserat utnyttjande av systemet med skattereduktion för hushållsarbete. Det är svårt att med exakthet bedöma hur stor andel av de beslut om återbetalning som inte följs som kan kopplas till brottslig verksamhet. I brist på bättre underlag görs antagandet att det rör sig om hälften av besluten. Den återkrävda summan antas med andra ord minska med ungefär 4 miljoner kronor årligen på grund av minskad brottslighet.

Det kan vara svårt att delge parter som befinner sig i Sverige om den berörda inte vill bli delgiven. För det fall delgivningsmottagaren inte befinner sig i Sverige blir det än mer svårt med delgivning eftersom delgivningslagen (2010:1932) i huvudsak endast kan tillämpas för delgivning i Sverige. Det kan röra sig om både utförare och köpare som inte befinner sig i Sverige. Om exempelvis en utländsk utförare har lämnat Sverige när beslut om återbetalning har fattats kan sedvanlig delgivning inte användas. Eftersom beslut om återbetalning inte är en fordran på skatt eller avgift är inte heller lagen (1990:314) om ömsesidig handräckning i skatteärenden tillämplig. Delgivningsbestämmelserna i lagen (2011:1537) om bistånd med indrivning av skatter och avgifter inom Europeiska unionen är inte heller tillämpliga. Delgivning får i sådana fall försöka göras med hjälp av Centralmyndigheten hos Länsstyrelsen i Stockholm vilket är ett dyrt och omständligt förfarande. Ett genomförande av förslaget skulle få effekten att Skatteverket inte längre behöver hantera delgivningsärenden på samma sätt som i dag. Skatteverket gör bedömningen att det skulle medföra en besparing motsvarande 3,5 årsarbetskrafter. Att i stället lägga dessa resurser på kontrollverksamhet bedöms öka den totala summan för beslut om återbetalning med omkring 18 miljoner kronor per år.

När det gäller återbetalningsgraden efter förslagets införande är även det svårt att bedöma på statistiska grunder. Regeringen gör bedömningen att omkring 95 procent av fordringarna skulle betalas om förslaget införs. Ökningen bedöms komma dels av ett minskat systematiskt och organiserat utnyttjande av systemet (där betalningsviljan har varit mycket låg), dels av att den mycket snabbare hanteringen kommer att göra att fordringarna kan lämnas för indrivning i relativt nära anslutning till att beslut om återbetalning fattas. Risker för att ett företag som har fått ett krav på återbetalning verkställt ska försättas i konkurs, flytta utomlands, avregistreras etc. minskar därmed avsevärt, vilket underlättar eventuella indrivningsåtgärder.

Sammanfattning

Sammantaget skulle summan av samtliga beslut om återbetalning ändras från 61 miljoner kronor till 75 miljoner kronor (61 miljoner kronor i dag – 4 miljoner i minskat organiserat utnyttjande + 18 miljoner kronor från ökade kontroller). Av dessa 75 miljoner kronor bedöms 71 miljoner kronor (95 procent) betalas in. I dagsläget kan det bedömas att ungefär 53 miljoner kronor (betalat under 2019) skulle betalas in om förslaget inte genomförs. Det innebär att totalt återbetalt belopp ökar från 53 miljoner kronor till 71 miljoner kronor (95 procent av 75 miljoner) – en ökning med 18 miljoner årligen.

De offentliga finanserna förstärks också av de minskade (felaktiga) utbetalningarna om 4 miljoner kronor på grund av den minskade brottsligheten, som i dagsläget inte återbetalas.

De offentligfinansiella effekterna bedöms alltså vara en förstärkning av statens finanser med omkring 20 miljoner kronor årligen. Effekten bedöms uppstå omedelbart efter att förslaget trätt i kraft.

Effekter för företagen

Skatteverkets beslut om återbetalning avseende felaktiga utbetalningar berör årligen ca 3 500 företag. För den stora majoriteten av dessa företag gäller återkravet ett ärende. Det återkrävda beloppet uppgår till i genomsnitt 10 900 kronor per ärende. Cirka hälften av företagen är vidare små med högst 10 anställda. Då många av de berörda företagen är små är Skatteverket mån om att inte belasta dessa företag med några onödiga administrativa bördor. I dagsläget fattar Skatteverket ett beslut om återbetalning avseende utföraren som sedan förväntas betala in den fastställda fordran.

Det är bara om fordran kvarstår som obetald efter förfallodagen som det blir aktuellt med delgivning. Med förslaget förändras endast situationen för de företag som inte betalar in begärt belopp i tid. För den stora majoriteten av företag som betalar i tid förändras alltså i praktiken ingenting.

De företag som inte betalar i tid påverkas i så mån att fordran kan lämnas till Kronofogdemyndigheten för indrivning direkt efter förfallodagen. Det innebär att det inte längre blir möjligt att få en frist med betalning eller undkomma indrivningsåtgärder genom att hålla sig undan delgivning. Förändringen framstår som önskvärd och innebär ingen ökad administrativ börda för företagen.

För de företag som erhåller ett felaktigt återkrav bedöms förslaget inte innebära någon påtagligt ökad risk för negativa konsekvenser. Det enskilda företaget har fortfarande möjlighet att överklaga återkravet samt kan beviljas anstånd. Återkraven behöver generellt inte heller betalas med en gång utan en betalningsfrist gäller alltid enligt nuvarande regler på upp till närmare två månader från beslutsdatum.

Genom att försvåra för oseriösa företag att utnyttja systemet kan förslaget också bidra till att en mer rättvis konkurrens uppstår på marknaden, även om den snedvridande effekten av oseriösa företag i dagsläget inte ska överdrivas.

Regeringen bedömer att företagens övriga verksamheter inte påverkas i någon uppenbar/betydande omfattning av förslaget. Det är vidare främst mindre företag som berörs av regleringen, men regeringen bedömer att ingen särskild hänsyn behöver tas till små företag vid reglernas utformning då reglerna är generella och påverkar stora och små företag på samma sätt.

Effekter för enskilda och offentlig sektor

Beslut om återbetalning av felaktiga utbetalningar riktas alltid mot utföraren, då det är utföraren som har ansökt om och fått den felaktiga utbetalningen. För den enskilda köparen blir den enda skillnaden jämfört med i dag om förslaget genomförs att de inte behöver delges beslutet om återbetalning. Delgivning kan vara en källa till både oro och administrativt arbete för den enskilda. Med förslaget skulle sådana delgivningar inte längre behöva göras.

Förslaget har inga direkta effekter på kommuners eller regioners skatteintäkter.

Effekter för myndigheter och de allmänna förvaltningsdomstolarna

Förslaget innebär att resurskrävande delgivningar av beslut om återbetalning av felaktiga utbetalningar inom rot- och rut-området kommer att försvinna som arbetsuppgift för Skatteverket. Den arbetsinsats som krävs vid en delgivning är helt avhängig hur svårt det är att få tag på mottagaren av delgivningen. Skatteverket har uppskattat arbetsåtgången för de olika momenten som kan ingå i en delgivning, och utifrån det bedömt att en genomsnittlig delgivning tar totalt ca 10 arbetstimmar att utföra. Med 500 delgivningsärenden per år uppskattar Skatteverket vidare den årliga handlägningskostnaden till knapp 2,7 miljoner kronor. Skatteverket gör bedömningen att det skulle medföra en besparing motsvarande 3,5 årsarbetskrafter.

Förslaget förväntas medföra utvecklingskostnader för Skatteverket i form av utveckling av it-system och kommunikationsinsatser. De beräknas uppgå till en engångskostnad om knappt 1,4 miljoner kronor. De årliga förvaltningskostnaderna är störst år ett då de beräknas uppgå till drygt 700 000 kronor för att sedan minska till drygt 200 000 år fem. Totalt sett beräknas förvaltningskostnaderna uppgå till drygt 3,7 miljoner kronor.

Till det ovan nämnda kommer att avgiften som betalas till Polismyndigheten för delgivningar försvinner, vilket bedöms medföra en minskning av kostnaderna med en halv miljon kronor årligen.

Totalt sett bedöms kostnaderna för Skatteverket att minska.

Förslaget innebär att Polismyndigheten inte längre behöver utföra de delgivningar Skatteverket begär handräckning för att utföra. Förslaget bedöms föra med sig en minskning av delgivningarna med ca 500 ärenden per år.

Kronofogdemyndigheten kan med förslaget antas få en viss ökning av antalet indrivningsuppdrag på grund av att det inte längre kommer att föreligga någon risk för att en fordran preskriberas innan verkställighetsåtgärder hinner vidtas. Å andra sidan kan antalet indrivningsuppdrag antas minska i den mån förslaget leder till ett minskat brottsligt utnyttjande av systemet. Sammantaget bedöms förändringen av antalet indrivningsuppdrag vara marginell. Detsamma gäller för de tingsrätter som är utsökningsdomstolar. Eventuella merkostnader för Kronofogdemyndigheten eller de tingsrätter som är utsökningsdomstolar ryms inom befintliga ekonomiska ramar.

De domstolsprocesser där misstankar om rot- och rut-relaterade brott ingår är i allmänhet mycket vida utredningar som omfattar flera andra mer eller mindre orelaterade åtalpunkter. I den mån rot- och rut-relaterad brottslighet minskar bedöms effekterna för domstolsväsendet vara små.

Genom att en möjlighet till anstånd föreslås kan sådana beslut komma att överklagas till domstol. Regeringen gör bedömningen att detta förslag inte nämnvärt kommer att påverka måltillströmningen. Förslaget bedöms sammantaget inte påverka de allmänna förvaltningsdomstolarna annat än marginellt. Eventuella kostnadsökningar får därför behandlas inom befintliga ramar.

Regeringen anser inte att övriga myndigheter påverkas av förslaget.

Förslagets förenlighet med EU-rätten

Förslaget bedöms vara förenligt med det EU-rättsliga regelverket.

Övriga effekter

Förslaget bedöms inte ha några effekter på sysselsättning eller miljö. Förslaget bedöms inte heller ha några fördelningseffekter eller effekter på den ekonomiska jämställdheten.

13.4 Skattereduktion för installation av grön teknik

13.4.1 Ärendet och dess beredning

Enligt den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna (januariavtalet) ska ett nytt avdrag för grön teknik införas. Mot denna bakgrund har en promemoria med förslag om skattereduktion för grön teknik utarbetats inom Finansdepartementet. En sammanfattning av promemorians förslag finns i *bilaga 9 avsnitt 1* och promemorians lagförslag finns i *bilaga 9 avsnitt 2*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 9 avsnitt 3*. Remissvaren finns tillgängliga i Finansdepartementet (Fi2020/02314/S1).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 27 augusti 2020 att inhämta Lagrådets yttrande över lagförslaget i *bilaga 9 avsnitt 4*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 9 avsnitt 5*. Lagrådet lämnar förslaget utan erinran. I förhållande till lagrådsremissen har vissa mindre språkliga och redaktionella ändringar gjorts.

13.4.2 Bakgrund

Statliga stöd till solcellssystem, lagring av egenproducerad elenergi och laddningspunkter till elfordon

Privatpersoner kan enligt förordningen (2009:689) om statligt stöd till solceller få ett statligt stöd som ett engångsbidrag för installation av alla typer av nätanslutna solcellssystem. Detta gäller dock inte för åtgärder som har fått annat offentligt stöd, inklusive sådant stöd som lämnats av Europeiska unionen, eller skattereduktion för arbetskostnad (se mer om rotavdrag nedan). Sådant stöd kan även lämnas till kommuner och företag. Av 1 § i förordningen framgår att syftet är att bidra till omställningen av energisystemet och till industriell utveckling inom energiteknikområdet genom att användning av solcellssystem och antalet aktörer som hanterar sådana system ska öka i Sverige, systemkostnaderna ska sänkas och den årliga elproduktionen från solceller ska öka.

Stödet får lämnas med högst 20 procent av de stödberättigande kostnaderna och högst 1,2 miljoner kronor per solcellssystem eller solels- och solvärmehybridsystem. Stödberättigande kostnader får uppgå till högst 37 000 kronor plus mervärdesskatt per installerad kilowatt elektrisk märkeffekt. Om solcellssystemet har finansierats med försäkringsersättning, ska stödet minska med ett belopp som motsvarar ersättningen.

Stödberättigande kostnader är projekteringskostnader, kostnader för material, såsom solcellsmoduler, inklusive eventuella linser, speglar och kylsystem, stativ eller annan fästanordning, kablage, elmätare, system för övervakning, brytare, överspänningsskydd och eventuell växelriktare samt system för lagring av energi, dock inte värmelager, och arbetskostnader. För arbetskostnaderna krävs att den som utför åtgärden är godkänd för F-skatt eller, i fråga om ett utländskt företag, har ett intyg eller en annan handling som visar att företaget genomgår motsvarande kontroll i fråga om skatter och avgifter i sitt hemland. Något krav på godkännande för F-skatt kan nämligen inte ställas i de fall den som har utfört arbetet inte bedriver någon näringsverksamhet i Sverige, eftersom en sådan person inte kan få ett godkännande enligt bestämmelserna i 9 kap. 1 § skatteförfarandelagen (2011:1244), förkortad SFL.

Privatpersoner kan även få statligt stöd för installation av system för lagring av egenproducerad elenergi enligt förordningen (2016:899) om bidrag till lagring av egenproducerad elenergi. Systemet måste vara kopplat till en anläggning för egenproduktion av förnybar el som är ansluten till elnätet, och där systemet bidrar till att dels lagra elenergi för användning vid ett annat tillfälle än produktionstillfället, dels öka den årliga andelen egenproducerad elenergi som används inom fastigheten för att tillgodose det egna elbehovet.

Bidrag får ges med högst 60 procent av de bidragsberättigande kostnaderna, dock högst med 50 000 kronor. Bidragsberättigande kostnader är kostnader för installation av system för lagring av elenergi, t.ex. kostnader för batteri, kablage, kontrollsystem, smarta energihubbar och arbete. Bidrag får inte avse åtgärder för vilka skattereduktion för arbetskostnad har tillgodoräknats eller annat offentligt stöd har getts.

Vidare kan privatpersoner få bidrag enligt förordningen (2017:1318) om bidrag till privatpersoner för installation av laddningspunkt till elfordon. Av 1 § i förordningen framgår att syftet är att bidra till omställningen till hållbara transporter i Sverige.

Laddningspunkten måste installeras på en fastighet som den som ansöker om bidraget äger eller innehar med nyttjanderätt, installeras av ett sådant elinstallationsföretag eller en sådan elinstallatör som avses i elsäkerhetslagen (2016:732), och vara förberedd för elmätning och debitering av elkostnad och utrustas med minst de uttag eller anslutningsdon för elfordon av typ 2 som beskrivs i standarden EN 62196-2 eller av typ Combo 2 som beskrivs i standarden EN 62196-3. Av 1 § i förordningen framgår att syftet är att bidra till omställningen till hållbara transporter i Sverige av laddningspunkter till elfordon.

Bidrag får ges som ett engångsbelopp med högst 50 procent av de bidragsberättigande kostnaderna, dock högst 10 000 kronor per fastighet. Bidragsberättigande kostnader är de material- och arbetskostnader som behövs för att installera laddningspunkten, såsom kostnader för laddbox och framdragning av el. Arbetskostnader är bidragsberättigande endast om de avser arbete som utförts av någon som är godkänd för F-skatt eller, i fråga om ett utländskt företag, har ett intyg eller en annan handling som visar att företaget genomgår motsvarande kontroll i fråga om skatter och avgifter i sitt hemland. Kostnad för vilken skattereduktion för arbetskostnad har tillgodoräknats eller annat offentligt stöd har getts är inte bidragsberättigande.

För alla de tre nämnda stöden finns bestämmelser om återbetalningsskyldighet i olika situationer. Det gäller bl.a. när stöd har beviljats felaktigt eller med för högt belopp på grund av oriktiga uppgifter och när villkor för stödet inte följts. De närmare förutsättningarna för återbetalning framgår av respektive förordning.

Stödet till solceller och stödet till installation av system för lagring av egenproducerad elenergi administreras av länsstyrelserna medan stödet till installation av laddningspunkter administreras av Naturvårdsverket. För stödet till solceller gäller att utbetalningen av beviljat stöd sköts av Boverket. Statens energimyndighet utövar tillsyn över stödet till solceller och stödet till installation av system för lagring av egenproducerad elenergi och utgör också överklagandeinstans för beslut av länsstyrelserna rörande dessa stöd. Statens energimyndighets beslut efter överklagande får i sin tur överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Naturvårdsverket utövar tillsyn över stödet till installation av laddningspunkter. Beslut som rör detta stöd får inte överklagas.

Samtliga tre stöd är beroende av att det finns medel anslagna för stöden – se 2 § förordningen om statligt stöd till solceller, 1 § förordningen om bidrag till lagring av egenproducerad elenergi och 1 § förordningen om bidrag till privatpersoner för installation av laddningspunkt till elfordon.

Rut- och rotavdraget och fakturamodellen

Rut- och rotavdraget i korthet

Den 1 juli 2007 trädde det s.k. rutavdraget i kraft. Det följdes av rotavdraget som gäller fr.o.m. den 8 december 2008. Rutavdraget och rotavdraget är en skattereduktion för arbetskostnader för vissa arbeten. De personer som har rätt till skattereduktion är de som vid beskattningsårets utgång har fyllt 18 år och är obegränsat skattskyldiga under någon del av beskattningsåret eller, i vissa fall, begränsat skattskyldiga. Dödsbon har rätt till skattereduktion för arbete som har utförts före dödsfallet.

Rutavdrag lämnas för vissa särskilt angivna hushållsarbeten medan rotavdrag lämnas för reparation, underhåll samt om- och tillbyggnad av vissa bostäder. För att omfattas av skattereduktionen ska rotarbetet avse ett småhus eller en ägarlägenhet som ägs av den som ansöker om eller begär skattereduktion. Med ägare avses även den som enligt 1 kap. 5 § fastighetstaxeringslagen (1979:1152) ska likställas med ägare. Rotarbete som avser en lägenhet som upplåtits med bostadsrätt omfattas också av skattereduktionen

under förutsättning dels att lägenheten innehas av den som ansöker om eller begär skattereduktion, dels att arbetet utförs i lägenheten och avser sådana åtgärder som bostadsrättshavaren svarar för, s.k. inre underhåll. En lägenhet som upplåtits till en medlem eller delägare i en bostadsförening eller ett bostadsaktiebolag likställs med lägenhet som upplåtits med bostadsrätt. Rotavdrag lämnas inte för nybyggnation. För att undvika kringgående av denna begränsning omfattar avdraget inte om- och tillbyggnader som görs på nybyggda småhus under de första fem åren efter småhusets färdigställande.

Skattereduktion ges inte för arbete för vilket försäkringsersättning har lämnats eller för vilket bidrag eller annat ekonomiskt stöd har lämnats från staten, en kommun eller en region. Detta gäller oavsett i vilken form stödet lämnats. Om det i anslutning till arbete för vilket försäkringsersättning eller stöd från stat, kommun eller region har lämnats även utförs arbete för vilket ersättning eller stöd inte lämnats kan däremot rotavdrag ges för det andra arbetet, om detta uppfyller förutsättningarna i övrigt.

Eftersom husavdragets subvention riktas mot arbete omfattar avdraget bara kostnader för arbete, inklusive mervärdesskatt, och inte kostnader för material, utrustning och resor. Det förekommer att vissa utförare debiterar en särskild administrativ avgift för hantering av begäran om utbetalning enligt fakturamodellen. En sådan avgift ger inte heller rätt till skattereduktion.

Fakturamodellen

Det finns tre olika spår inom systemet med rut- och rotavdrag. Den enskilde kan anlita en näringsidkare, anlita en privatperson eller få tjänsterna tillhandahållna som en skattepliktig löneförmån av sin arbetsgivare.

När det gäller anlåtande av näringsidkare krävs att näringsidkaren (utföraren) när avtalet om arbetet träffas eller när ersättningen betalas ut är godkänd för F-skatt (eller, om arbetet utförs utanför Sverige och utföraren inte har bedrivit näringsverksamhet i Sverige, har intyg eller någon annan handling som visar att företaget i fråga om skatter och avgifter i sitt hemland genomgår motsvarande kontroll som den som är godkänd för F-skatt).

När en näringsidkare anlitas är skattereduktion 50 procent av arbetskostnaden för rutavdrag och 30 procent för rotavdrag. Sedan köparen betalat 50 procent av arbetskostnaden för rutarbete eller 70 procent för rotarbeten betalar Skatteverket resterande 50 respektive 30 procent av arbetskostnaden till näringsidkaren på dennes begäran. Systemet med att näringsidkaren bara debiterar en del av arbetskostnaden och får resten av Skatteverket kallas fakturamodellen.

När Skatteverket betalar ut pengar till en näringsidkare enligt fakturamodellen tillgodoräknas den enskilde en preliminär skattereduktion. Den enskilde begär därefter slutlig skattereduktion i sin inkomstdeklaration. Skatteverket ska på begäran av köparen lämna denne ett särskilt meddelande om den totala preliminära skattereduktion som tillgodoräknats.

Preliminär och slutlig skattereduktion kan aldrig överstiga 50 000 kronor per skattskyldig och år. En preliminär skattereduktion tillgodoräknas i den ordning som den registreras. Slutlig skattereduktion för arbeten för vilka preliminär skattereduktion har tillgodoräknats tillgodoräknas med ett belopp motsvarande den preliminära skattereduktion. Om köparen vid beskattningen inte har tillräckligt med slutlig skatt att räkna av mot den preliminära skattereduktion som tillgodoräknats löpande under året får han eller hon betala ytterligare skatt. En sådan påverkan på köparens slutliga skatt påverkar dock inte gjorda utbetalningar till utförare. Beskattningsåret 2017 fick ca 30 000 skattskyldiga en lägre slutlig skattereduktion än vad som preliminärt

tillgodoräknats. Sammanlagt blev deras slutliga skattereduktion 63 miljoner kronor lägre än den preliminära skattereduktionen.

Skatteverket ska på begäran av köparen lämna denne ett särskilt meddelande om den totala preliminära skattereduktionen som tillgodoräknats. Syftet med detta är att i någon mån tillgodose utförarnas intresse av vetskap om köparens aktuella skattemässiga situation, vilket även ligger i köparens intresse, se propositionen Skattereduktion för reparation, underhåll samt om- och tillbyggnad av vissa bostäder (prop. 2008/09:178 s. 45). Köparen kan ladda ner detta meddelande via Skatteverkets e-tjänst eller verkets app, beställa det på telefon eller få ett intyg vid besök på något av Skatteverkets servicekontor.

En begäran om skattereduktion med tillämpning av fakturamodellen ska göras i inkomstdeklarationen för det beskattningsår då utgifter för utfört hushållsarbete har betalats.

Utbetalning och återbetalning enligt fakturamodellen

Om köparen har betalat minst 50 procent av utgiften för rotarbete respektive minst 70 procent av utgiften för rotarbete har utföraren rätt att begära utbetalning från Skatteverket med belopp motsvarande mellanskillnaden mellan den debiterade ersättningen för arbetet inklusive mervärdesskatt och den faktiska betalning som köparen har gjort för arbetet. Den del som utföraren inte har fått betalt för motsvarar i princip köparens skattereduktion. I de fall köparen har betalat mer än 50 procent respektive mer än 70 procent av utgiften kan utföraren begära utbetalning från Skatteverket med högst det belopp som motsvarar differensen mellan den totala utgiften för arbetet och det belopp som köparen har betalat.

En utförare får begära utbetalning från Skatteverket efter det att arbetet har utförts och betalats. Det finns inte något krav på att hela arbetet måste vara slutfört innan någon debitering av köparen, och begäran om utbetalning från Skatteverket, kan ske. Utföraren kan således få utbetalning även för successiva tillhandahållanden av arbeten som han eller hon har fått betalt för.

En begäran om utbetalning ska ha kommit in till Skatteverket senast den 31 januari året efter det beskattningsår då arbetet betalades. Anledningen till detta är att underlaget för skattereduktionen ska kunna förtryckas i inkomstdeklarationen, se propositionen Ett enklare system för skattereduktion för hushållsarbete (prop. 2008/09:77 s. 39). Efter den 31 januari mister en utförare sin möjlighet att få utbetalning från Skatteverket för arbete som betalats av köparen föregående år. En begäran om utbetalning som kommer in efter detta datum ska således avvisas. Eftersom begäran förutsätter att arbetet är utfört, måste utförandet ha skett senast den 31 januari. Om utförandet har skett den 1 februari eller senare kan begäran om utbetalning inte prövas.

Begäran ska lämnas elektroniskt. De närmare formerna för lämnande av elektronisk begäran om utbetalning regleras i Skatteverkets föreskrifter om begäran om utbetalning för hushållsarbete (SKVFS 2014:22). Begäran ska vara undertecknad av utföraren eller av den som är ombud eller annan behörig företrädare för utföraren. En begäran som lämnats för en utförare som är juridisk person, anses ha lämnats av utföraren, om det inte var uppenbart att den som lämnade begäran saknade behörighet att företräda utföraren.

Skatteverket ska snarast fatta beslut om utbetalning och så snart som möjligt skriftligen meddela köparen om beslutet. Utbetalning ska göras till utförarens bank- eller kreditmarknadsföretagskonto. I detta inryms även ett koncernkonto som är avsett

för bl.a. utföraren, även om kontot tillhör ett annat företag i koncernen (jfr prop. 2014/15:10 s. 30).

Om Skatteverket helt eller delvis vägrar utbetalning kan såväl utföraren som köparen överklaga beslutet hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten. En vägrad utbetalning kan bero på att köparen redan har uppnått taket om 50 000 kronor för skattereduktion eller på att någon annan förutsättning för rätt till skattereduktion brister, som t.ex. att den utförda tjänsten inte omfattas av avdragssystemet eller att företagaren inte har ett godkännande för F-skatt.

Om Skatteverket har betalat ut ett belopp utan att mottagaren har varit berättigad till det, ska mottagaren snarast underrätta Skatteverket om denna utbetalning. Om utbetalning har skett av ett belopp utan att mottagaren har varit berättigad till det, ska Skatteverket snarast besluta att det felaktiga beloppet ska betalas tillbaka. En utbetalning är felaktig så snart någon av förutsättningarna för utbetalning brister. Det kan t.ex. handla om att det inte är fråga om ett sådant arbete som omfattas av avdrag eller att lämnad uppgift om köparens betalning inte är korrekt. Det kan också vara fråga om att Skatteverket har gjort en felregistrering av belopp eller personnummer.

Om utföraren till köparen betalar tillbaka ett belopp, som tidigare har legat till grund för beslut om utbetalning av ett belopp från Skatteverket, ska utföraren snarast underrätta Skatteverket om denna återbetalning. Om en sådan återbetalning till köparen har skett, ska Skatteverket snarast besluta att återbetalning ska ske med ett belopp som motsvarar vad som betalats tillbaka till köparen.

Utföraren och annan mottagare som fått en felaktig utbetalning ska ges tillfälle att yttra sig innan ärendet avgörs, om det inte är uppenbart obehövligt.

Ett beslut om återbetalning får inte meddelas efter utgången av det sjätte året efter det beskattningsår som utbetalningen avser. Detta korresponderar med tidsfristen för efterbeskattning, där Skatteverkets beslut som huvudregel måste meddelas inom sex år från utgången av det kalenderår då beskattningsåret har gått ut.

En utförare som begär utbetalning eller underrättar Skatteverket om felaktig utbetalning ska ge Skatteverket tillfälle att granska underlaget för utbetalning eller återbetalning och lämna de uppgifter som behövs för granskningen. Avsikten är att Skatteverket, på förekommen anledning i ett enskilt fall eller genom t.ex. ett stickprovsförfarande, ska kunna göra vissa kontroller i syfte att säkerställa att utbetalningar sker på korrekta grunder (prop. 2008/09:77 s. 43). Skyldigheten uppkommer så snart begäran eller underrättelsen gjorts och kvarstår även efter att Skatteverket fattat beslut i ärendet. Skyldigheten kan således t.ex. återopas när Skatteverket i efterhand vill granska riktigheten av en redan beslutad utbetalning.

Granskningen kan, efter överenskommelse, ske på plats hos utföraren. Det finns inget hinder mot att en sådan granskning sker samtidigt som en revision enligt skatteförfarandelagen.

Det finns vidare inget formellt hinder mot att Skatteverket i ett enskilt fall till någon som uppges vara köpare av husarbete riktar frågor kring underlag och andra uppgifter som lämnats av en utförare.

Återbetalning görs genom insättning på ett särskilt konto för återbetalning. Återbetalningen anses ha gjorts den dag då betalningen har bokförts på det särskilda kontot. Återbetalning ska göras senast den sista dagen i månaden efter den månad då Skatteverket fattat beslutet om återbetalning.

Kostnadsränta tas ut på sådant belopp som ska betalas tillbaka efter beslut av Skatteverket. Räntan beräknas från den dag beloppet betalades ut t.o.m. dagen för

Skatteverkets beslut om återbetalning. Kostnadsränta beräknas efter en räntesats som motsvarar basräntan enligt 65 kap. 3 § SFL. Om det finns särskilda skäl, får Skatteverket helt eller delvis efterge kravet på ränta. Ett sådant skäl kan t.ex. vara att en felaktig utbetalning orsakats av ett misstag hos Skatteverket. Det är inte en förutsättning för eftergift att utföraren begär detta. Skatteverket är oförhindrat att på eget initiativ pröva frågan om eftergift.

Återbetalning ska göras senast den sista dagen i månaden efter den månad då Skatteverket fattat beslutet om återbetalning. Om återbetalning inte görs i rätt tid, ska fordran lämnas för indrivning. Av 3 § förordningen (2009:201) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete framgår att indrivning inte behöver begäras för en fordran som understiger 100 kronor om indrivning inte krävs från allmän synpunkt. Ett beslut om återbetalning gäller inte omedelbart och får därför verkställas först sedan det fått laga kraft (se 3 kap. 23 § utsökningsbalken). Överklagandetiden för beslut om återbetalning och andra beslut enligt lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete är tre veckor, vilket följer av 44 § förvaltningslagen (2017:900).

13.4.3 En skattereduktion för installation av grön teknik

Regeringens förslag: En ny skattereduktion för installation av grön teknik införs. Skattereduktionen ersätter stödet till fysiska personer enligt förordningen om statligt stöd till solceller, förordningen om bidrag till lagring av egenproducerad elenergi och förordningen om bidrag till privatpersoner för installation av laddningspunkt till elfordon.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ett flertal remissinstanser tillstyrker eller har inget att invända mot att förslaget genomförs. Bland dessa kan nämnas *Datainspektionen*, *Konkurrensverket* och *Skatteverket*. Förslaget avstyrks av *Ekonomistyrningsverket* och *Villaägarnas Riksförbund*. Flera remissinstanser har lämnat synpunkter på promemorians förslag. *Energiföretagen Sverige* anför bl.a. att föreslagna stöd i stället bör omfattas av rotavdraget och att det specifika stödet till solcellerna bör fasas ut. Vidare framhåller *Energiföretagen Sverige* att det är principiellt tveksamt att i praktiken lämna statsbidrag genom en skattereduktion. Detta bryter mot de grundläggande brutto-redovisningsprinciperna gällande statsbudgeten där bidrag inte bör lämnas på statsbudgetens inkomstsida och kan urholka den årliga budgetprövning som görs av anslagen på statsbudgetens utgiftssida. *Ekonomistyrningsverket* avstyrker förslaget och anför att riktade stöd ska belasta budgetens utgiftssida, inte budgetens inkomstsida. *Konjunkturinstitutet* finner det problematiskt att kostnaderna för subventioner blir mindre synliga då förslaget transformerar subventionen till ett avdrag. *Konjunkturinstitutet* ifrågasätter även behovet av ett stöd till solceller. *Näringslivets Skattedelegation* framhåller att skattereduktionen innebär ännu ett avsteg från ett generellt skattesystem utan alltför många särlösningar, vilket i sin tur leder till ökad komplexitet och risk för minskad förståelse för skattesystemet. Omläggningen kan också innebära sämre transparens för finanspolitiken, eftersom stöd i huvudsak redovisas på statsbudgetens utgiftssida. *Villaägarnas Riksförbund* avstyrker förslaget och förordar att stödet i stället ska omfattas av det befintliga rotavdraget och att rotavdraget i stället utökas. *Sveriges advokatsamfund* finner det problematiskt att samma lagstiftningsteknik som för rot- och rutavdragen ska tillämpas på ett regelverk som synes ha ett helt annat syfte. I tidigare regelverk har endast arbetskostnader varit föremål för skattereduktion och inte utgifter för material. Detta befaras leda till nya gränsdragningsproblem vilket kan ge upphov till skatteprocesser med i sammanhanget små belopp.

Skälen för regeringens förslag: Investeringsstödet för solceller har fått en kraftigt ökad budget under de senaste åren. Energimyndigheten fördelade 967 miljoner kronor till länsstyrelserna för solcellsstödet under 2018, vilket var en knapp dubbling jämfört med 2017 (586 miljoner kronor). Efter förslag i propositionen Vårändringsbudget för 2019 (prop. 2018/19:99) anvisades anslaget Energiteknik ytterligare 300 miljoner kronor. För att fortsätta genomföra satsningen på stöd till solceller och mot bakgrund av det stora intresset för solceller har anslaget ökat med ytterligare 300 miljoner kronor efter förslag i budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1). 30 procent av sökta medel för stödet till solceller bedöms gå till privatpersoner.

Tillströmningen av ansökningar har gjort att ansökningarna regelmässigt beloppsmässigt överträffat anslagna medel, vilket fått till följd att enskilda fått vänta på beslut om stöd till nästa och ibland t.o.m. nästnasta årsbudget. En skattereduktion minskar den slutliga skatten genom avräkning mot statlig inkomstskatt, kommunal inkomstskatt, statlig fastighetsskatt och kommunal fastighetsavgift. Den enskilde kan därför genom skattereduktion få en subvention oberoende av en anslagsnivå. Detta under förutsättning att han eller hon har skatt i tillräcklig omfattning att reducera – ett eventuellt utnyttjat reduktionsbelopp kan inte sparas för att räknas av ett efterföljande år. Att subventionen på detta sätt görs till en rättighet som är oberoende av anslag kan medföra en starkare stimulanseffekt än vad som varit fallet med stödet. Förslaget är därför att ersätta stöd med en skattereduktion för fysiska personer. Förslaget berör inte stöd som lämnas till några andra mottagare än fysiska personer.

Det framstår som naturligt att låta denna nya skattereduktion ersätta även stödet till lagring av egenproducerad elenergi. Investering i solceller skapar ett behov av och kommer i de flesta fall att vara en förutsättning för lagring av egenproducerad el. Subventionen av solcellerna är således drivande för subventionen av energilagring. Även stödet till laddningspunkter till elfordon bör inkluderas i skattereduktionen. De olika stöden till solceller, lagring och laddningspunkter har i dag delvis olika utformningar i fråga om såväl stödnivåer som kriterier för stöden. Av administrativa skäl och för att förenkla för både de enskilda som gör investeringarna och för de företag som tillhandahåller dessa installationer bör skattereduktionen göras så enhetlig som möjligt.

Några remissinstanser, däribland *Ekonomistyrningsverket*, har uppgett att omvandlingen av stöden till en skattereduktion är problematisk eftersom det ges sämre möjligheter för uppföljning och granskning än vid statligt stöd genom anslagsmedel. Regeringen instämmer i uppfattningen att stöd på budgetens inkomstsida normalt bör undvikas och åtminstone regelbundet behöver prövas. I detta fall bedöms det av bl.a. administrativa orsaker likväl finnas övervägande skäl att ersätta stöden med en skattereduktion.

Till skillnad från vad bl.a. *Villaägarnas Riksförbund* anför bör skattereduktionen för installation av grön teknik dock inte omfattas av ett utökat rotavdrag. Enligt regeringen bör det tydligt framgå att stödet är särreglerat i syfte att främja installationer för grön teknik. En viss differentiering bör dock göras i fråga om skattereduktionens storlek (se avsnitt 13.4.8 om subventionsgrader).

Sveriges advokatsamfund har framfört att det genom vald lagstiftningsteknik finns risk för nya gränsdragningsproblem. Det ligger i sakens natur att gränsdragningsproblem kan uppstå när en ny skattereduktion införs. Enligt regeringens mening är dock den föreslagna skattereduktionen tillräckligt tydligt avgränsad mot andra skattereduktioner, såsom skattereduktion för rotarbete. Jämfört med dagens stödsystem innebär skattereduktionen för installation av grön teknik en förenkling.

13.4.4 En skattereduktion med fakturamodell

Regeringens förslag: Skattereduktionen för installation av grön teknik utformas som ett system med en s.k. fakturamodell med preliminär och slutlig skattereduktion. Fakturamodellen innebär att en privatperson som köper installation av grön teknik endast behöver betala en del av kostnaden till utföraren. Resterande belopp utgör en skattelättnad för köparen och tillgodoräknas denne som preliminär skattereduktion i samband med att motsvarande belopp utbetalas till utföraren efter begäran hos Skatteverket. Skatteverket administrerar preliminär och slutlig skattereduktion samt utbetalning till utförare.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser välkomnar att en skattereduktion för grön teknik införs enligt fakturamodellen. *BIL Sweden AB* framför att systemet skapar en osäkerhet för säljare och köpare gällande möjligheten till skattereduktion samt bidrar till ökad administration och en ökad risk för utföraren som ska ansöka om skattereduktionen hos Skatteverket.

Skälen för regeringens förslag: Det nuvarande systemet med stöd för installation av solcellsanläggningar innebär att den som låter installera solceller måste betala hela kostnaden och särskilt ansöka om stöd i efterhand. Det har även förekommit långa väntetider för att få besked om stöd. En vanlig skattereduktion fungerar på motsvarande sätt att hela kostnaden betalas och att subventionen erhålls i efterhand efter en begäran om skattereduktion, vilken tillgodoräknas i beslutet om slutlig skatt för beskattningsåret. Köparen kan då få ligga ute med pengarna i upp till 23 månader, beroende på när beslutet om slutlig skatt fattas.

För rut- och rotavdrag finns sedan den 1 juli 2009 den s.k. fakturamodellen, som beskrivits närmare ovan. Den innebär att köparen får skattelättnaden direkt i samband med köpet av hushållsarbetet om köparen kommer överens med utföraren att endast ett belopp motsvarande en del av arbetskostnaden ska betalas. Resterande del av arbetskostnaden utgör köparens skattelättnad och behöver därför inte betalas av köparen. Utföraren får full betalning för sitt arbete genom att begära utbetalning av den resterande delen från Skatteverket. I samband med att Skatteverket gör utbetalningen till utföraren tillgodoräknas köparen preliminär skattereduktion med motsvarande belopp. Den slutliga skattereduktionen motsvarar preliminär skattereduktion och begärs i inkomstdeklarationen där underlaget för skattereduktionen kan förtryckas på deklaraionsblanketten eftersom Skatteverket redan har uppgifter om detta.

Fakturamodellen innebär en administrativ förenkling för köparen jämfört med skattereduktion i allmänhet. Som *BIL Sweden AB* framför innebär fakturamodellen även en viss påfrestning på utförarnas likviditet (som dock i viss mån torde kunna motverkas genom val av kredittider gentemot köparna) samt visst administrativt merarbete. Detta kan vara besvärligt för mindre företag men måste samtidigt ställas i relation till de fördelar som utförarna får genom att köparna direkt vid köpet erhåller en skattereduktion. Regeringen anser att fördelarna med fakturamodellen överväger nackdelarna och skattereduktionen för installation av grön teknik bör därför utformas enligt denna modell. Det kan i sammanhanget framhållas att det redan nu förekommer att personer vid installation av solceller gör rotavdrag med tillämpning av fakturamodellen i avvaktan på ett beviljande av stöd för solcellsanläggningen.

13.4.5 Krav på godkännande för F-skatt

Regeringens förslag: För rätt till skattereduktion för installation av grön teknik krävs att den som utför installationen är godkänd för F-skatt. Om installationen har utförts utomlands och utföraren inte har bedrivit någon näringsverksamhet i Sverige, ska utföraren när avtalet om installationen träffas eller när ersättningen betalas ut ha ett intyg eller någon annan handling som visar att företaget i fråga om skatter och avgifter i sitt hemland genomgår motsvarande kontroll som den som är godkänd för F-skatt.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Företagarna* ifrågasätter ett generellt krav på F-skatt eftersom frånvaron av F-skatt inte behöver innebära att företaget är oseriöst. Kravet begränsar utbudet av tjänster i branschen och förslaget bör därför inte generellt utesluta de företag som avstått från ett godkännande för F-skatt.

Skälen för regeringens förslag: Som framgår ovan finns för rätt till stöd till solcellssystem och laddningspunkter till elfordon krav på godkännande för F-skatt eller intyg eller annan handling utvisande motsvarande kontroll i hemlandet för den som utför åtgärden. Bestämmelserna om rut- och rotavdrag innehåller krav på godkännande för F-skatt eller intyg om motsvarande kontroll. Krav på F-skatt har även tidigare uppställts för rätt till de tidsbegränsade rotavdrag som reglerades i lagen (1993:672) om skattereduktion för utgifter för byggnadsarbete på bostadshus, lagen (1996:725) om skattereduktion för utgifter för byggnadsarbete på bostadshus och lagen (2004:752) om skattereduktion för utgifter för byggnadsarbete på bostadshus. Detta för att gynna seriösa företag, uppnå bättre kontrollmöjligheter och motverka anlitande av svart arbetskraft (se prop. 1992/93:150 bilaga 6 s. 6 och prop. 2006/07:94 s. 47).

Företagarna har framfört att även om ett godkännande för F-skatt är att rekommendera bör inte ett sådant generellt krav finnas. Enligt regeringens mening bör dock samma krav på godkännande för F-skatt alternativt intyg eller annan handling som uppställs för rätt till för rut- och rotavdrag ställas även beträffande den nya skattereduktionen för installation av grön teknik.

Lagförslag

Förslaget föranleder att en ny paragraf, 67 kap. 43 §, införs i inkomstskattelagen (1999:1229).

13.4.6 Skattereduktionens omfattning

Regeringens förslag: Underlaget för skattereduktionen för installation av grön teknik utgörs av utgifter för material och arbete för installation av grön teknik. Installationen måste ha utförts i Sverige eller i en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Med installation av grön teknik avses följande.

1. Installation av nätanslutet solcellssystem eller, om installationen är hänförlig till en byggnad under uppförande, av solcellssystem som ska anslutas till elnätet. Om systemet är ett system för samtidig produktion av solel och solvärme ska elproduktionen uppgå till minst 20 procent av systemets beräknade sammanlagda årliga el- och värmeproduktion.
2. Installation av system för lagring av egenproducerad elenergi som är kopplat till en sådan anläggning för egenproduktion av förnybar el som är ansluten till eller, om

installationen är hänförlig till en byggnad under uppförande, som ska anslutas till elnätet och där systemet bidrar till att

- a) lagra elenergi för användning vid ett annat tillfälle än produktionstillfället, och
- b) öka den årliga andelen egenproducerad elenergi som används inom fastigheten för att tillgodose det egna elbehovet.

3. Installation av laddningspunkt till elfordon som är förberedd för elmätning och debitering av elkostnad och utrustas med minst de uttag eller anslutningsdon som beskrivs i

- a) standarden EN 62196-2 för elfordon av typ 2, eller
- b) standarden EN 62196-3 för elfordon av typ Combo 2.

Som installation av grön teknik räknas bara installation som är hänförlig till

1. ett småhus eller en ägarlägenhet som ägs av den som begär skattereduktion,
2. en lägenhet som upplåtits med bostadsrätt och som innehas av den som begär skattereduktion, eller
3. en byggnad under uppförande som ägs av den som begär skattereduktion och som när den är uppförd ska vara ett småhus eller en ägarlägenhet.

Med ägare avses även den som enligt 1 kap. 5 § fastighetstaxeringslagen ska likställas med ägare.

Som installation av grön teknik räknas inte åtgärder för vilka skattereduktion för hushållsarbete beviljats. Inte heller arbete eller material för vilket lämnats försäkringsersättning eller bidrag eller annat ekonomiskt stöd från staten, en kommun eller en region räknas in i underlaget för skattereduktion. Skattereduktion för hushållsarbete ges inte för åtgärder för vilket skattereduktion för installation av grön teknik beviljats.

Promemorians förslag överensstämmer delvis med regeringens. Promemorian innehåller inget förslag om att skattereduktion ska kunna beviljas för installation av grön teknik i en byggnad under uppförande.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser, bl.a. *Energimarknadsinspektionen*, *Installatörsföretagen*, *Naturskyddsföreningen* och *Svensk Solenergi*, anför att skattereduktionen för grön teknik bör utvidgas till att även omfatta andra åtgärder än de som anges i promemorian. Till dessa hör åtgärder för energieffektivisering i byggnader, styrutrustning av värmelaster och solvärme. *Länsstyrelsen i Norrbottens län* och *Power Circle* anser att möjligheten till skattereduktion för installation av lagring av elenergi inte bör begränsas till egenproducerad el.

Energiföretagen och *Installatörsföretagen* anser att det är olämpligt att i lagen reglera vilken typ av standarder som laddningspunkter för elfordon ska uppfylla eftersom teknikutvecklingen riskerar att göra lagen inaktuell.

Solelkommissionen, *Sveriges Energiföreningars Riksorganisation* och *Svensk Solenergi* förordar att hela fakturabeloppet bör utgöra underlag för skattereduktion. Sveriges Energiföreningars Riksorganisation anför att även resekostnaden bör inräknas för att ge rättvis kompensation för installationer på landsbygden. Solelkommissionen, Svensk Solenergi och Sveriges Energiföreningars Riksorganisation anför att det bör förtydligas att skattereduktionen även gäller för hus nyare än fem år.

Skälen för regeringens förslag: De nuvarande stöden till privatpersoner till solcellssystem, lagring av egenproducerad elenergi och laddningspunkter till elfordon föreslås ersättas av en skattereduktion för installation av grön teknik. Flera remissinstanser, däribland *Energimarknadsinspektionen*, *Installatörsföretagen*, *Naturskyddsföreningen* och *Svensk Solenergi*, anser att skattereduktionen även ska omfatta andra installationer eller åtgärder än dessa. *Länstyrelsen i Norrbottens län* och *Power Circle* anser vidare att möjligheten till skattereduktion för installation av lagring av elenergi inte bör begränsas till egenproducerad el. En utvidgning av skattereduktionen utöver de installationer som respektive stöd avser ryms dock inte inom ramen för detta lagstiftningsärende. Det finns anledning att framöver överväga om den nya skattereduktionen även ska omfatta annan grön teknik.

Skattereduktionen bör alltså omfatta samma slags installationer som respektive stöd. I enlighet med det föreslås de definitioner av de stödberättigande åtgärderna som finns i de olika stödförordningarna i allt väsentligt överföras till skattereduktionens bestämmelser om skattereduktionens omfattning.

I promemorian föreslogs att rätten till skattereduktion ska kopplas till en befintlig bostad som ägs eller innehas med bostadsrätt. Enligt de nuvarande stöden ställs dock inget krav på att det finns en befintlig bostad vid själva installationen. Enligt regeringens bedömning bör det inte heller ställas något sådant krav för skattereduktion för installation av grön teknik, utan skattereduktion bör kunna beviljas även om en installation är hänförlig till en byggnad under uppförande.

Installation av grön teknik föreslås avse följande tre åtgärder.

1. Installation av nätanslutet solcellssystem eller, om installationen är hänförlig till en byggnad under uppförande, av solcellssystem som ska anslutas till elnätet. Om systemet är ett system för samtidig produktion av solel och solvärme ska elproduktionen uppgå till minst 20 procent av systemets beräknade sammanlagda årliga el- och värmeproduktion.

2. Installation av system för lagring av egenproducerad elenergi som är kopplat till en anläggning för egenproduktion av förnybar el som är ansluten till eller, om installationen är hänförlig till en byggnad under uppförande, som ska anslutas till elnätet och där systemet bidrar till att

a) lagra elenergi för användning vid ett annat tillfälle än produktionstillfället, och

b) öka den årliga andelen egenproducerad elenergi som används inom fastigheten för att tillgodose det egna elbehovet.

3. Installation av laddningspunkt till elfordon som är förberedd för elmätning och debitering av elkostnad och utrustas med minst de uttag eller anslutningsdon för elfordon av typ 2 som beskrivs i standarden EN 62196-2 eller av typ Combo 2 som beskrivs i standarden EN 62196-3.

Definitionerna är avsedda att ha samma betydelse inom den nya skattereduktionen som enligt de tre stödförordningarna. Standarden för uttag och anslutningsdon är de som anges i punkt 1.2 i bilaga II till Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/94/EU av den 22 oktober 2014 om utbyggnad av infrastrukturen för alternativa bränslen. Av artikel 4.4 i direktivet framgår att medlemsstaterna ska säkerställa att nyare snabba laddningsstationer för elfordon, med undantag för trådlösa eller induktiva enheter, uppfyller åtminstone de specifikationerna.

Energiföretagen och *Installatörsföretagen* anser att det är olämpligt att i lagen reglera vilken typ av standarder som laddningspunkter för elfordon ska uppfylla eftersom teknikutvecklingen riskerar att göra lagen inaktuell. Regeringen anser dock att det i

lagen bör preciseras vilket uttag eller anslutningsdon för elfordon som installationen ska innehålla för att den ska kunna ligga till grund för skattereduktion och att de föreslagna standarderna är relevanta.

Som framgår av avsnitt 13.4.2 lämnas de nuvarande stöden till solcellssystem, lagring av egenproducerad elenergi och laddningspunkter till elfordon för kostnader för material och arbete. För solcellssystem lämnas stöd även för projekteringskostnader. Till skillnad från vad *Solelkommissionen*, *Sveriges Energiföreningars Riksorganisation* och Svensk Solenergi anför bör skattereduktionerna för installation av grön teknik på motsvarande sätt bara omfatta utgifter för material och arbete. Som arbets- och materialkostnader räknas även mervärdesskatten på arbete och material. Det bedöms däremot inte vara relevant med en särskild post för projekteringskostnader för installationer av aktuellt slag riktade till privatpersoner. Någon motsvarande post finns t.ex. inte beträffande rotavdraget.

Att subventionen är riktad mot arbete och material innebär att dessa kostnader måste särskiljas från eventuella övriga kostnader som t.ex. kostnader för utrustning och resor, oavsett om arbetet utförs till fast pris eller på löpande räkning. Med kostnader för arbete och material avses de av utföraren debiterade kostnaderna för arbetet och materialet, inklusive mervärdesskatt. I kostnaden ingår således också utförarens vinstpålägg.

Rut- och rotavdragen är inte begränsade till åtgärder i Sverige. Vid rutavdragets införande bedömdes att en skattereduktion som endast omfattar tjänster som utförs i Sverige med största sannolikhet strider mot EU:s regler om fri rörlighet (prop. 2006/07:94 s. 38). Samma bedömning gjordes vid rotavdragets införande (prop. 2008/09:178 s. 29). En begränsning av skattereduktionerna för installation av grön teknik till arbeten utförda inom landets gränser bedöms på motsvarande sätt strida mot EU:s regler om fri rörlighet. Skattereduktionerna föreslås därför utöver åtgärder utförda i Sverige även omfatta åtgärder utförda utomlands men inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Det ska dock i sammanhanget framhållas att skattereduktionerna påverkar skatteintäkterna först om den enskilde betalar kommunal eller statlig inkomstskatt, kommunal fastighetsavgift eller statlig fastighetsskatt i Sverige.

På motsvarande sätt som gäller för rotavdrag bör rätten till skattereduktion kopplas till en bostad som ägs eller innehas med bostadsrätt. Som installation av grön teknik föreslås därför räknas installation som är hänförlig till ett småhus eller en ägarlägenhet som ägs av den som begär skattereduktion, eller en lägenhet som upplåtits med bostadsrätt och som innehas av den som begär skattereduktion. När det gäller installation av grön teknik som är hänförlig till en byggnad under uppförande bör utöver detta gälla att byggnaden när den är uppförd ska vara ett småhus eller en ägarlägenhet. Omständigheter relevanta för att bedöma om en byggnad under uppförande uppfyller dessa villkor kan exempelvis vara om bygglov har beviljats för ett småhus eller om avtalet mellan ägaren av byggnaden som håller på att uppföras och den som utför arbetet avser uppförande av ett sådant hus. Med ägare avses även den som enligt 1 kap. 5 § fastighetstaxeringslagen (1979:1152) ska likställas med ägare.

Att en installation ska vara hänförlig till ett småhus, en ägarlägenhet eller en lägenhet som upplåts med bostadsrätt innebär att installationen enbart ska avse den aktuella bostaden (se avsnitt 13.4.7). Installationen ska vara kopplad till det aktuella småhuset eller lägenheten och nyttan av installationen ska enbart tillfalla småhuset eller lägenheten. Om installationen avser solceller ska exempelvis den el som solcellerna producerar enbart komma det aktuella småhuset eller lägenheten till godo. Om installationen i stället avser lagring av egenproducerad elenergi är det bara det aktuella hushållets egenproducerade el som ska kunna lagras och den lagrade elen ska bara

kunna användas av detta hushåll. Om installationen slutligen avser laddningspunkt för elfordon ska laddningspunkten enbart disponeras av hushållet som äger det aktuella småhuset eller den aktuella ägarlägenheten eller innehar den aktuella lägenheten med bostadsrätt. När det gäller en installation som är hänförlig till en byggnad under uppförande ska nyttan av installationen enbart tillfalla småhuset eller ägarlägenheten när byggnaden är uppförd.

Däremot finns inget krav på att installationen genomförs i eller på den aktuella bostaden eller byggnaden under uppförande. Ett solcellssystem eller en laddningspunkt kan t.ex. byggas på tomtmark till ett småhus. En installation kan också göras i nära anslutning till en ägarlägenhet eller en lägenhet som innehas med bostadsrätt. Ett exempel kan vara en laddningspunkt som installeras vid en parkeringsplats som disponeras av en innehavare av en lägenhet som upplåts med bostadsrätt. Om exempelvis ett solcellssystem anläggs på taket till en bostadsrättsförenings hyreshus och elen som produceras kommer flera lägenheter till del kan kostnader för installationen däremot inte ligga till grund för skattereduktion för grön teknik.

Stöden till solcellssystem, lagring av egenproducerad elenergi och laddningspunkter till elfordon lämnas inte för åtgärder som har fått offentligt stöd eller för vilka rotavdrag gjorts. Motsvarande bör gälla även för skattereduktionen för installation av grön teknik.

På motsvarande sätt som åtgärder för vilka rotavdrag gjorts inte bör ge rätt till skattereduktion för installation av grön teknik bör givetvis åtgärder för vilka den nya skattereduktionen tillgodoräknats inte kunna ge rätt till rotavdrag. Det ska således inte vara möjligt att t.ex. få rotavdrag för arbetskostnader för en åtgärd och dessutom skattereduktion för installation av grön teknik för materialkostnader för samma åtgärd.

Det är bara kombination av rotavdrag och skattereduktion för grön teknik för en och samma åtgärd som exkluderas. Om det i anslutning till en åtgärd för vilket rotavdrag ges även utförs en annan åtgärd finns det däremot inget som hindrar att skattereduktion för installation av grön teknik ges för den andra åtgärden, om denna uppfyller förutsättningarna i övrigt. På motsvarande sätt som gäller för rotavdrag bör inte heller åtgärder för vilka försäkringsersättning lämnats omfattas av skattereduktionen för installation av grön teknik.

Ett villkor för skattereduktion för om- eller tillbyggnad av ett småhus är att arbetet inte utförs de första fem åren efter det att huset byggdes färdigt (67 kap. 13 c § 4 inkomstskattelagen enligt nuvarande lydelse). Det bör inte införas något motsvarande villkor för rätt till skattereduktion för installation av grön teknik. Som nämns ovan i detta avsnitt bör skattereduktion kunna beviljas även om en installation är hänförlig till en byggnad under uppförande.

Lagförslag

Förslaget föranleder att fyra nya paragrafer, 67 kap. 36 och 38–40 §§, införs i inkomstskattelagen samt att en ny punkt 4 införs i 67 kap. 13 c § samma lag.

13.4.7 Krav på var installationen utförs

Regeringens förslag: För rätt till skattereduktion krävs att den utförda installationen är hänförlig till hushållet för den som begär skattereduktion eller dennes förälder. Föräldern ska vara bosatt i Sverige. Om installationen är hänförlig till en byggnad under uppförande krävs att den utförda installationen ska vara hänförlig till hushållet för den som begär skattereduktion eller dennes förälder när byggnaden är uppförd.

Promemorians förslag överensstämmer delvis med regeringens. Promemorian innehåller inget förslag avseende installation hänförlig till byggnad under uppförande.

Remissinstanserna: *Skatteverket* anser att det i allmänmotiveringen bör förtydligas att den som begär skattereduktion för installation av grön teknik hänförlig till hushållet för dennes förälder ska vara ägare till hela eller del av den bostad där föräldern bor för att kunna ha rätt till skattereduktion.

Skälen för regeringens förslag: För rätt till rotavdrag (liksom för rätt till rutavdrag) krävs att det utförda arbetet är hänförligt till köparens eller dennes förälders hushåll. Föräldern ska vara bosatt i Sverige. Motsvarande bör gälla för skattereduktionen för installation av grön teknik, med hänsyn till skattereduktionens snarlikhet med rotavdraget. Detta krav bör även gälla om installationen är hänförlig till en byggnad under uppförande, dvs. den utförda installationen ska vara hänförlig till hushållet för den som begär skattereduktion eller dennes förälder när byggnaden är uppförd.

Som *Skatteverket* påpekar bör det för rätt till skattereduktion för installation av grön teknik hänförlig till förälders hushåll, liksom för rotavdrag, krävas att den som begär skattereduktionen måste äga hela eller en del av den bostad som föräldern bor i (se ovan).

Lagförslag

Förslaget föranleder att en ny paragraf, 67 kap. 41 §, införs i inkomstskattelagen.

13.4.8 Skattereduktionens storlek

Regeringens förslag: Skattereduktion för installation av grön teknik ges med 15 procent av de debiterade arbets- och materialkostnaderna för installation av solceller och med 50 procent av de debiterade arbets- och materialkostnaderna för installation av lagring av egenproducerad elenergi och installation av laddningspunkt till elfordon. Skattereduktionen får för ett beskattningsår uppgå till högst 50 000 kronor. Ordningmässigt räknas skattereduktionen av direkt efter skattereduktionen för hushållsarbete och direkt före skattereduktionen för gåva.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian lämnas inget förslag på i vilken ordning skattereduktion för installation av grön teknik ska göras.

Remissinstanserna: Ett flertal remissinstanser tillstyrker eller har inga synpunkter på bedömningen. Några remissinstanser har synpunkter på skattereduktionens storlek. *Installatörsföretagen* och *Svensk Solenergi* efterfrågar ett förtydligande att skattereduktionen endast gäller för installation av grön teknik och därmed är fristående från andra skattereduktioner. *Svensk Solenergi* efterfrågar vidare förtydligande om takbeloppet om 50 000 kronor gäller per person och år. *Installatörsföretagen* uppger att det maximala takbeloppet bör uppgå till 100 000 kronor per person och år. *Naturvårdsverket* är kritiskt till föreslaget takbelopp och förordar att det höjs. Sannolikheten bedöms annars som stor att taknivån i många fall kommer att begränsa bidragen och att styreffekten därmed försvagas. *Näringslivets Skattedelegation*, vars yttrande *Svenskt Näringsliv* ansluter sig till, påpekar att det i promemorian inte finns något förslag om hur skattereduktionen för grön teknik förhåller sig till övriga skattereduktioner. Med hänsyn till att de åtgärder som omfattas av förslaget även kan omfattas av reglerna för skattereduktion för hushållsarbete synes det lämpligt att inordna skattereduktionen för grön teknik i anslutning till denna reduktion. *Skatteverket* gör samma iakttagelse men anser att det mest lämpliga är att placera skattereduktionen för installation av grön teknik efter skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el.

Skälen för regeringens förslag

Skattereduktionens storlek

Frågan är vilken subventionsgrad som bör väljas för skattereduktionen. De tre olika stöden som skattereduktionen ska ersätta har alla olika subventionsnivåer och maximala stödbelopp.

Det till omfattningen största av de tre stöd till privatpersoner som den nya skattereduktionen för installation av grön teknik är avsedd att ersätta är stödet till solceller. Under 2019 uppgick utbetalningen av investeringsstödet till solceller till privatpersoner sammantaget till 223 miljoner kronor fördelat på 6 201 stödmottagare. När stödet infördes den 1 juli 2009 var subventionsgraden 60 procent. Den har därefter sänkts vid flera tillfällen och uppgår nu till 20 procent. Övergången till en skattereduktion, som är en rättighetsbaserad stödform, givet att det finns skatt att reducera, garanterar att en subvention kommer att fås och det i direkt samband med att installationen av solceller görs. Det bedöms komma att stimulera till en ökad utbyggnad av solceller. Energimyndigheten bedömer i sin kortsiktsprognos t.ex. att den installerade solelkapaciteten i Sverige kommer att öka med drygt 40 procent per år de närmaste åren. Samtidigt minskar kostnaden för att investera i solceller, vilket framhållits av såväl myndigheten som branschorganisationen Svensk Solenergi. Det finns därför skäl att sänka subventionsgraden. Nedåt begränsas subventionens styrande verkan av rotavdraget. För beräkning för arbetskostnad vid installation av solvärmesystem i samband med totalentreprenad till fast pris har Skatteverket godtagit att utföraren och kunden enligt schablon beräknar arbetskostnaden till 30 procent av totalkostnaden, vilket med rotavdragets subventionsgrad för arbetskostnader om 30 procent motsvarar en subventionsgrad för totalkostnaden om 9 procent. Bedömningen är att med en subventionsgrad för solceller om 15 procent kvarstår tillräcklig styrande verkan jämfört med rotavdragets nivå samtidigt som eventuella ökningarna av de offentligfinansiella kostnaderna till följd av en hög tillväxt i antalet solelinstallationer åtminstone begränsas något. I takt med att kostnaden för att investera i solceller fortsätter sjunka med prognostiserad teknikutveckling bör subventionsgraden successivt minska.

För solcellsstödet är det nuvarande beloppstaket 1 200 000 kronor per system, vilket motsvarar stödberättigande kostnader på 6 000 000 kronor med en subventionsgrad på 20 procent. I tabell 13.4 jämförs stödberättigande kostnader för det investeringsstöd som 2017–2019 gick till privatpersoner. Som tabellen visar har under de tre senaste åren 75 procent eller mer av stödet gått till anläggningar med stödberättigande kostnader upp till ca 200 000 kronor. Därmed framstår det som rimligt att takbeloppet justeras ned avsevärt när skattereduktionen endast utgår till privatpersoner. Ett takbelopp om 50 000 kronor täcker vid en subventionsgrad om 15 procent, som framgår av jämförelsen i tabellen, in de flesta normalstora anläggningar som kan komma ifråga för privatpersoners bostäder. Då utgår full subvention till anläggningar med stödberättigade kostnader upp t.o.m. 333 333 kronor. Stöd utgår även till större anläggningar, men stödet kommer då att begränsas av takbeloppet. Ingen investering i solceller berättigar enligt förslaget till mer än 50 000 kronor i skattereduktion.

Tabell 13.4 Investeringsstöd till solceller 2017–2019

Stödberättigande kostnader (kronor)

Jämförelsemått	2017	2018	2019
Maximum	298 046	309 320	311 443
Övre kvartil	179 689	193 675	200 912
Medel	147 078	162 207	171 135
Median	134 525	151 768	162 000

Jämförelsemått	2017	2018	2019
Undre kvartil	99 597	116 506	127 181
Minimum	13 104	3 335	17 886
Antal observationer	1 554	7 577	6 201

Anm.: Exklusive extremvärden. Avståndet mellan övre respektive undre kvartil visar hur hälften av observationerna fördelar sig kring medianen.

Källa: Energimyndigheten.

För investeringsstödet till solceller finns även ett tak som innebär att de stödberättigade kostnaderna som högst får uppgå till 37 000 kronor per kilowatt (exkl. mervärdesskatt). Det takbeloppet bedöms dock inte, annat än i undantagsfall, innebära en faktisk begränsning för stödmottagarna. År 2019 uppgick det genomsnittliga stödet per kilowatt installerad topp effekt för privatpersoner till 3 286 kronor. Någon motsvarande begränsning anses därför inte vara motiverad för den skattereduktion som föreslås här.

De andra två stöden är till omfattningen avsevärt mindre och har högre subventionsnivåer. Stödet till energilagring uppgick 2019 till ca 15 miljoner kronor och stödet till laddningspunkter 2018 till ca 26 miljoner kronor. Subventionsgraden för energilagringstödet uppgår till 60 procent och takbeloppet till 50 000 kronor, medan subventionsgraden för laddningspunktsstödet uppgår till 50 procent med ett takbelopp på 10 000 kronor (se tabell 13.5).

Tabell 13.5 Stöd till privatpersoner för solceller, lagring av egenproducerad energi samt installation av laddningspunkt till elfordon

Ändamål	Nuvarande stödregler		Utfall 2019		
	Subventionsgrad (%)	Takbelopp (kronor)	Stödbelopp, genomsnitt (kronor)	Antal stödmottagare (antal)	Utbetalt belopp, totalt (miljoner kronor)
Solceller	20	1 200 000	36 000	6 201	223
Energilagring ¹	60	50 000	48 405	(312)	(15)
Laddningspunkt ²	50	10 000	7 717	3 338	26

¹ Avser 2017–2019 (inom parentes: bedömning för 2019).

² Avser 2018.

Källor: Energimyndigheten, Naturvårdsverket och egna beräkningar.

För att inte urholka den styrande effekten för stöden till energilagring och laddningspunkter bedöms det som nödvändigt att inte ha samma subventionsgrad för dessa stöd som för solceller. Av administrativa skäl och för att minimera gränsdragningsproblem samt minska risken för fel bör skattereduktionen använda samma subventionsnivå för såväl energilagring som laddningspunkter. Bedömningen är att det inte är nödvändigt att fortsätta med oförändrad subventionsgrad för energilagring. Subventionsgraden för stödet till energilagring föreslås anpassas till subventionsgraden för laddningspunkter eftersom stödet till energilagring nu har funnits några år och marknaden därmed bör ha kommit igång. Efterfrågan på energilagring kan också i stor utsträckning förväntas drivas av antalet installerade soleanläggningar. Behovet av att jämnna ut förbrukning genom t.ex. batterilagring är nära förknippat med egenproducerad el i soleanläggningar. I och med att utbyggnaden av solet bedöms öka kraftigt, kan detta förväntas leda till en betydande ökning även av efterfrågan på energilagring. Ur ett offentligfinansiellt perspektiv kan det därmed vara motiverat att sänka subventionsgraden även för stödet till energilagring. Subventionsgraden i skattereduktionen föreslås därmed uppgå till 50 procent för såväl energilagring som laddningspunkter. I takt med att kostnaden för att investera i energilagring respektive laddningspunkter bör subventionsgraden successivt minskas.

Takbeloppet föreslås vara gemensamt för alla installationer som omfattas av reglerna om skattereduktion för installation av grön teknik. Till skillnad från *Installatörsföretagen* och *Naturvårdsverket* anser regeringen att takbeloppet bör uppgå till 50 000 kronor per person och år för hela skattereduktionen, oavsett vilken åtgärd det är som utförs inom ramen för skattereduktionen. Takbeloppet är då avsevärt lägre än nuvarande nivå för solcellsstödet, vilket också *Solelkommissionen* påpekar i sitt remissvar, oförändrat för energilagringsstödet och avsevärt högre för stödet till laddningspunkter.

Ordningen för skattereduktionen

Näringslivets Skattedelegation, vars yttrande *Svensket Näringsliv* ansluter sig till, och *Skatteverket* har uppmärksammat att det i promemorian inte finns något förslag på i vilken ordning skattereduktion för installation av grön teknik ska göras i förhållande till de andra skattereduktionerna.

I 67 kap. 2 § första stycket inkomstskattelagen anges i vilken ordning de olika skattereduktionerna ska göras i förhållande till varandra. Således ska skattereduktion göras för sjöinkomst, allmän pensionsavgift, arbetsinkomst (jobbskatteavdrag), sjukersättning och aktivitetsersättning, (enligt förslag i prop. 2019/20:175) boende i vissa områden (regional skattereduktion), underskott av kapital, hushållsarbete, gåva och mikroproduktion av förnybar el i nu nämnd ordning. Precis som rotavdraget avser skattereduktionen för installation av grön teknik åtgärder som vidtas i eller i nära anslutning till en bostad. På så sätt liknar skattereduktionen rotavdraget. Av systematiska skäl är det därför lämpligt att låta skattereduktionen komma i anslutning till skattereduktionen för hushållsarbete rent ordningsmässigt. Som redogjorts för ovan framgår av 67 kap. 2 § inkomstskattelagen i vilken ordning de olika skattereduktionerna ska göras i förhållande till varandra. Sedan 67 kap. infördes (prop. 2008/09:77) har bestämmelserna i kapitlet, med undantag för skattereduktion för boende i vissa glest befolkade områden (regional skattereduktion), följt samma ordning som de anges i 2 §, trots att ordningen i kapitlet saknar rättslig betydelse. Med åren har emellertid antalet skattereduktioner ökat, vilket medför att den omnumrering som skulle krävas för att upprätthålla bestämmelsernas ordning i enlighet med 2 § snarare gör det svårare än lättare att navigera i kapitlet. En struktur som följer 2 § bör därför inte upprätthållas. De nya bestämmelserna i 67 kap. inkomstskattelagen bör i stället placeras sist i kapitlet.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 67 kap. 2 § inkomstskattelagen samt att en ny paragraf, 67 kap. 45 §, införs i inkomstskattelagen.

13.4.9 Köparens betalning till utföraren och utförarens begäran till Skatteverket om utbetalning

Regeringens förslag: Köpare och utförare kan komma överens om att betalning endast ska göras med 85 respektive 50 procent av arbets- och materialkostnaderna inklusive mervärdesskatt. För rätt till skattereduktion krävs att den utförda installationen av grön teknik har betalats elektroniskt.

Betalningen ska anses ha skett elektroniskt endast om den har förmedlats av en betaltjänstleverantör enligt lagen om betaltjänster och innehåller uppgifter om avsändare, mottagare, belopp och tidpunkt.

En utförare ska kunna begära utbetalning från Skatteverket med ett belopp motsvarande den del av installationen av grön teknik (inklusive mervärdesskatt) som köparen inte har betalat, dock högst med tre sjuttondelar av det belopp som köparen har betalat om det är fråga om installation av solceller och med högst samma belopp

som köparen har betalat om det är fråga om installation av system för lagring av egenproducerad elenergi eller installation av laddningspunkt. Utbetalning ska kunna begäras först när installationen har utförts och betalats.

Utförarens begäran om utbetalning ska lämnas elektroniskt och ska ha kommit in till Skatteverket senast den 31 januari året efter det beskattningsår då arbetet betalades. Begäran ska vara undertecknad av utföraren eller av den som är ombud eller annan behörig företrädare för utföraren. Begäran ska innehålla uppgifter om

1. namn, adress och, om sådant nummer finns, organisationsnummer, personnummer, samordningsnummer eller motsvarande registreringsnummer för utföraren,
2. personnummer eller samordningsnummer i de fall sådant nummer finns för köparen,
3. småhusets eller ägarlägenhetens beteckning eller beteckningen på lägenheten som upplåtits med bostadsrätt, samt vad gäller lägenheten som upplåtits med bostadsrätt även föreningens eller bolagets organisationsnummer eller motsvarande,
4. debiterad ersättning för installation av grön teknik, debiterad ersättning för annat än installation av grön teknik, betalt belopp för installation av grön teknik och den dag som betalningen för installationen kommit utföraren tillhanda,
5. vad installationen av grön teknik avsett och antalet arbetade timmar, och
6. det belopp som utföraren begär som utbetalning från Skatteverket.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian lämnas inte förslag på att utförarens begäran om utbetalning även ska innehålla uppgift om vilken bostad installationen är hänförlig till.

Remissinstanserna: *Skatteverket* anför att det i utförarens begäran om utbetalning även bör lämnas uppgifter om vilken bostad installationen är hänförlig till.

Skälen för regeringens förslag: Fakturamodellen innebär att köparen betalar en del av fakturan för ett arbete medan Skatteverket betalar resterande del till utföraren. Som redogjorts för i avsnitt 13.4.8 föreslås subventionsgraden vara 15 procent för installation av solceller respektive 50 procent för installation av lagring av egenproducerad elenergi och installation av laddningspunkter.

Köpare och utförare kan komma överens om att betalning av arbets- och materialkostnader inklusive mervärdesskatt endast ska göras med 85 procent för installation av solceller och med 50 procent för installation av system för lagring av egenproducerad elenergi och laddningspunkter. Det är givetvis även möjligt att betala mer. Det kan framför allt aktualiseras om köparen inte har tillräckligt med utrymme för skattereduktion för att täcka upp för hela mellanskillnaden mellan den debiterade ersättningen för arbete och material och de minst 85 respektive 50 procent av ersättningen som köparen behöver betala själv. En sådan situation kan t.ex. uppkomma om den enskilde har låg skatt som inte räcker för full skattereduktion eller om den debiterade ersättningen för installation av grön teknik är så hög att maximal skattereduktion understiger 15 respektive 50 procent av dessa kostnader.

En utbetalning från Skatteverket får dock högst uppgå till tre sjuttondelar av det belopp som köparen har betalat om det är fråga om installation av solceller och med högst samma belopp som köparen har betalat om det är fråga om installation av lagring av egenproducerad elenergi eller installation av laddningspunkt. Detta säkerställer att utbetalningen och därmed subventionsgraden inte överstiger avsedda

15 respektive 50 procent i en situation då köparen har betalat mindre än 85 respektive 50 procent av de debiterade kostnaderna för installationen.

Den 1 januari 2020 infördes ett krav på elektronisk betalning för rätt till skatte-reduktion för hushållsarbete vid anlåtande av en näringsidkare. Syftet är att motverka felaktiga utbetalningar enligt fakturamodellen genom de ökade kontrollmöjligheter som ges med transaktioner som är dokumenterade genom en oberoende part (se prop. 2019/20:1 Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 12.3.3). Motsvarande bör gälla även för fakturamodellen för den nu föreslagna skattereduktionen. Förslaget är därför att betalningen ska anses ha skett elektroniskt endast om den har förmedlats av en betaltjänstleverantör enligt lagen om betaltjänster och innehåller uppgifter om avsändare, mottagare, belopp och tidpunkt.

Exempel på en elektronisk betalning är en betalning med kontokort, inbetalningskort, bank-id och Swish. Däremot omfattas exempelvis inte betalning med check, som är ett löpande skuldebrev, som löses in av innehavaren och som medför en utbetalning där uppgift om mottagare inte behöver anges. Inte heller utgör betalning med krypto-valutor, såsom bitcoin och liknande betalningslösningar, en elektronisk betalning eftersom sådana betalningar inte förmedlas av en betaltjänstleverantör enligt betaltjänstlagen vilket innebär att information om avsändare, mottagare, belopp eller tidpunkt inte kan identifieras.

Efter att en installation av grön teknik har utförts och betalats kan utföraren begära utbetalning av resterande debiterat belopp från Skatteverket. Skatteverkets utbetalning får uppgå till högst tre sjuttondelar av det belopp som köparen har betalat om det är fråga om installation av solceller och högst samma belopp som köparen har betalat om det är fråga om installation av lagring av egenproducerad elenergi eller installation av laddningspunkt (i båda fallen inklusive mervärdesskatt). Utbetalningen blir då maximalt 15 respektive 50 procent av den sammanlagda betalningen från köparen och Skatteverket, vilket motsvarar skattereduktionens två olika procentsatser enligt förslaget i avsnitt 13.4.8.

Precis som beskrivits i avsnitt 13.4.2 avseende fakturamodellen för rut- och rotavdrag är det möjligt för en utförare att få utbetalning även för successiva tillhandahållanden av åtgärder som han eller hon har fått betalt för.

Begäran om utbetalning ska ha kommit in till Skatteverket senast den 31 januari året efter aktuellt beskattningsår. Detta för att underlaget för skattereduktionen ska kunna förtryckas i inkomstdeklarationen. Om arbetet utförs och köparens betalning sker under 2021 (beskattningsåret) ska begäran om utbetalning komma in till Skatteverket senast den 31 januari 2022. Om arbetet däremot utförs under 2021 och köparens betalning sker under 2022 (beskattningsåret) ska begäran om utbetalning i stället komma in till Skatteverket senast den 31 januari 2023. Efter detta datum mister en utförare sin möjlighet att få utbetalning från Skatteverket. En ansökan som kommer in efter detta datum ska avvisas.

I en begäran om utbetalning enligt fakturamodellen för rut- och rotavdrag ska utföraren enligt lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete, utöver uppgift om det belopp som begärs utbetalt, lämna uppgifter om sig själv, köparen, vilken bostad installationen är hänförlig till, det utförda arbetet och debiterade och betalade belopp. Uppgiftslämnandet bör ha motsvarande omfattning beträffande nu aktuell fakturamodell. De uppgifter som bör lämnas är därför

1. namn, adress och, om sådant nummer finns, organisationsnummer, personnummer, samordningsnummer eller motsvarande registreringsnummer för utföraren,

2. personnummer eller samordningsnummer i de fall sådant nummer finns för köparen,
3. småhusets eller ägarlägenhetens beteckning eller beteckningen på lägenheten som upplåtits med bostadsrätt, samt vad gäller lägenheten som upplåtits med bostadsrätt även föreningens eller bolagets organisationsnummer eller motsvarande,
4. debiterad ersättning för installation av grön teknik, debiterad ersättning för annat än installation av grön teknik, betalt belopp för installation av grön teknik och den dag som betalningen för installationen kommit utföraren tillhanda,
5. vad installationen av grön teknik avsett och antalet arbetade timmar, och
6. det belopp som utföraren begär som utbetalning från Skatteverket.

När det gäller uppgifter om vilken typ av installation som har utförts bör det överlämnas till Skatteverket att meddela verkställighetsföreskrifter om denna indelning. Motsvarande ordning gäller för rut- och rotavdrag enligt 4 § förordningen (2009:201) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete. Skatteverket har i sina föreskrifter (SKVFS 2014:22) om begäran om utbetalning för hushållsarbete föreskrivit en indelning för rut- och rotarbete i begäran om utbetalning.

Precis som beträffande begäran om utbetalning enligt fakturamodellen för rut- och rotavdrag ska begäran om utbetalning enligt nu föreslagen fakturamodell lämnas elektroniskt. Skatteverket bör meddela verkställighetsföreskrifter om lämnande av elektronisk begäran om utbetalning. Beträffande rut- och rotavdrag finns en sådan reglering i Skatteverkets ovan nämnda föreskrifter om begäran om utbetalning för hushållsarbete.

Lagförslag

Förslaget föranleder att en ny paragraf, 67 kap. 42 §, införs i inkomstskattelagen. Förslaget föranleder även 6–9 §§ i den nya lagen om förfarandet vid skattereduktion för installation av grön teknik.

13.4.10 Skatteverkets utbetalning till utföraren

Regeringens förslag: Skatteverket ska till en utförare som högst kunna betala ut 50 000 kronor per köpare och beskattningsår, dvs. ett belopp som motsvarar köparens maximala preliminära skattereduktion. Utbetalning ska göras till utförarens bank- eller kreditmarknadsföretagskonto. Skatteverket ska snarast fatta beslut om utbetalning. Skatteverket ska så snart som möjligt meddela köparen om beslut om utbetalning. Den som begär utbetalning ska ge Skatteverket tillfälle att granska underlaget för utbetalning och lämna de uppgifter som behövs för granskningen. Utföraren ska ges tillfälle att yttra sig innan ett ärende avgörs, om det inte är uppenbart obehövt.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har yttrat sig särskilt i denna fråga.

Skälen för regeringens förslag: Skatteverket ska till en eller flera utförare kunna betala ut högst 50 000 kronor per köpare och år, vilket motsvarar maximal skattereduktion enligt förslaget ovan. Det innebär, i likhet med vad som gäller för fakturamodellen för rut- och rotavdrag, att utbetalning ska vägras i de fall Skatteverket kan konstatera att köparen redan har tillgodoräknats preliminär skattereduktion med belopp motsvarande maximal skattereduktion.

En utförare av installation av grön teknik får se till att avtalsvägen förbehålla sig rätten att kräva köparen på ytterligare betalning i händelse av att Skatteverket vägrar utbetalning. En sådan avtalsreglering kan även bli aktuell för att täcka in situationer där Skatteverket återkräver en utbetald ersättning för att förutsättningarna för skattereduktion inte är uppfyllda (se avsnitt 13.4.11).

Som framgår av avsnitt 13.4.9 kan begäran om utbetalning och därmed Skatteverkets beslut om utbetalning högst avse ett belopp som uppgår till högst tre sjuttondelar av det belopp som köparen har betalat om det är fråga om installation av solceller och med högst samma belopp som köparen har betalat om det är fråga om installation av system för lagring av egenproducerad elenergi eller installation av laddningspunkt.

Den som begär utbetalning ska ge Skatteverket tillfälle att granska underlaget för utbetalning och lämna de uppgifter som behövs för granskningen. Syftet är, precis som beträffande motsvarande bestämmelse i fakturamodellen för rut- och rotavdrag, att möjliggöra för Skatteverket att vid behov kunna göra vissa kontroller för att säkerställa att utbetalningar sker på korrekta grunder.

Skatteverket ska snarast fatta beslut om utbetalning. Detta skyndsamhetskrav gäller oavsett om beslutet innebär att utbetalning ska ske eller att utbetalning, helt eller delvis, ska vägras. Utbetalning ska göras till utförarens bank- eller kreditmarknadsföretagskonto. Utföraren ska ges tillfälle att yttra sig innan ett ärende avgörs, om det inte är uppenbart obehövligt. Med att det är uppenbart obehövligt avses en situation när beslutet är av så självklar karaktär att ett yttrande från den enskilde inte skulle kunna medföra ett bättre beslutsunderlag.

Lagförslag

Förslaget föranleder 10, 11, 18 och 19 §§ i den nya lagen om förfarandet vid skattereduktion för installation av grön teknik.

13.4.11 Återbetalning av utbetalda medel

Regeringens förslag: Den som har fått en utbetalning från Skatteverket utan att vara berättigad till den ska snarast underrätta Skatteverket om denna utbetalning. Om utföraren till köparen betalar tillbaka ett belopp, som tidigare har legat till grund för beslut om utbetalning av ett belopp från Skatteverket, ska utföraren snarast underrätta Skatteverket om denna återbetalning. Den som underrättar Skatteverket om återbetalning ska ge Skatteverket tillfälle att granska underlaget för återbetalning och lämna de uppgifter som behövs för granskningen.

Om någon har fått en utbetalning utan att vara berättigad till den, ska Skatteverket snarast besluta att det felaktigt utbetalda beloppet ska betalas tillbaka till Skatteverket. Om utföraren till köparen återbetalar ett belopp, som tidigare har legat till grund för beslut om utbetalning av ett belopp från Skatteverket, ska Skatteverket snarast besluta att återbetalning ska ske med ett belopp som motsvarar vad som betalats tillbaka till köparen.

Utföraren och annan mottagare av en felaktig utbetalning ska ges tillfälle att yttra sig innan ett ärende avgörs, om det inte är uppenbart obehövligt. Skatteverkets beslut om återbetalning ska meddelas före utgången av det sjätte året efter det beskattningsår som utbetalningen avser. Om Skatteverket har beslutat om återbetalning ska den tidigare tillgodoräknade preliminära skattereduktionen minskas med belopp motsvarande den beslutade återbetalningen. Skatteverket ska så snart som möjligt meddela köparen om ett beslut om återbetalning.

Beslut om återbetalning gäller omedelbart. Skatteverket får under vissa förutsättningar bevilja anstånd med återbetalningen.

Återbetalning ska ske genom insättning på ett särskilt konto för återbetalning och göras senast den sista dagen i månaden efter den månad som Skatteverket fattat beslutet om återbetalning. Om återbetalning inte görs i rätt tid, ska fordringen lämnas för indrivning. Regeringen får meddela föreskrifter om att indrivning inte behöver begäras för ett ringa belopp.

Kostnadsränta tas ut på belopp som ska betalas tillbaka efter beslut av Skatteverket. Räntan beräknas från den dag beloppet betalades ut till och med dagen för Skatteverkets beslut om återbetalning. Räntan beräknas efter en räntesats som motsvarar basräntan enligt 65 kap. 3 § skatteförfarandelagen. Om det finns särskilda skäl, får Skatteverket helt eller delvis avstå från kravet på ränta.

Betalningssäkring får ske för att säkerställa återbetalning.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Skatteverket* föreslår bl.a. att kostnadsränta ska kunna tas ut även för tid som infaller efter det att myndigheten fattat beslut om återbetalning samt under anståndstidens gång. Vidare borde kostnadsränta endast kunna tas ut på obetalda belopp. Skatteverket anser även att det bör förtydligas om anståndstiden kan medges som längst under tre månader oavsett orsaken till anstånd, eller om anståndstiden ska bestämmas med hänvisning till orsaken till anstånd.

Skälen för regeringens förslag: Om en utbetalning till en utförare har skett utan att förutsättningarna för utbetalning, dvs. i praktiken förutsättningarna för skatte-reduktion för köparen, egentligen varit uppfyllda måste detta kunna korrigeras. En sådan situation behöver inte uppkomma på grund av att utföraren lämnat medvetet felaktiga uppgifter utan kan bero på t.ex. en missuppfattning av vilket arbete som berättigar till skattereduktion eller ett administrativt misstag hos utföraren eller Skatteverket. En felaktig utbetalning kan vidare tänkas uppkomma genom att Skatteverket betalar ett belopp till helt fel mottagare, som kanske inte ens utför installation av grön teknik.

Korrigerings bör även kunna ske om en utförare, på grund av att det ursprungliga kravet mot köparen av någon anledning måste korrigeras, till köparen betalar tillbaka ett belopp som tidigare har legat till grund för ett beslut om utbetalning av ett belopp från Skatteverket.

Det föreslås därför att om någon har fått en utbetalning utan att vara berättigad till den, ska det felaktigt utbetalda beloppet betalas tillbaka. Återbetalning ska också ske om en utförare till köparen betalar tillbaka ersättning som tidigare har legat till grund för en begäran om utbetalning av belopp från Skatteverket. Som komplement till detta föreslås en underrättelseskyldighet i förhållande till Skatteverket för dels utförare som till köparen betalar tillbaka ersättning som tidigare har legat till grund för begäran om utbetalning, dels utförare och andra som mottagit ett felaktigt utbetalat belopp. Den som underrättar Skatteverket om återbetalning ska, på motsvarande sätt som den som begär utbetalning (se avsnitt 13.4.10), ge Skatteverket tillfälle att granska underlaget och lämna de uppgifter som behövs för granskningen.

Skatteverket ska när frågan om återbetalning aktualiseras snarast fatta beslut i frågan. Till denna prövning kopplas en kommuniceringsskyldighet för Skatteverket, så att utföraren och annan som är skyldig att underrätta Skatteverket om en felaktig utbetalning ges möjlighet att framföra sina synpunkter innan Skatteverket fattar ett

beslut. Utföraren och annan som är skyldig att underrätta Skatteverket bör därför ges tillfälle att yttra sig innan ärendet avgörs, om det inte är uppenbart obehövt.

Om Skatteverket beslutar om återbetalning ska köparens tillgodoräknade preliminära skattereduktion minskas med belopp motsvarande återbetalningsbeloppet. Skatteverket ska så snart som möjligt meddela köparen om Skatteverket fattar ett beslut om återbetalning.

Precis som enligt fakturamodellen för rut- och rotavdrag bör tidsfristen för Skatteverkets möjlighet att besluta om återbetalning korrespondera med tidsfristen för efterbeskattning med avseende på köparens felaktigt tillgodoräknade slutliga skattereduktion. Skatteverkets beslut om återbetalning ska därför meddelas före utgången av det sjätte året efter det beskattningsår som utbetalningen avser.

Kostnadsränta tas ut på belopp som ska betalas tillbaka efter beslut av Skatteverket. Räntan beräknas från den dag beloppet betalades ut t.o.m. dagen för Skatteverkets beslut om återbetalning. Räntan beräknas efter en räntesats som motsvarar basräntan enligt 65 kap. 3 § SFL. Om det finns särskilda skäl, får Skatteverket helt eller delvis avstå från kravet på ränta.

Skatteverket har bl.a. föreslagit att kostnadsränta ska kunna tas ut för tid som infaller efter det att myndigheten fattat beslut om återbetalning samt under anståndstidens gång. Regeringen anser att reglerna om skattereduktion bör vara så lika som möjligt, i syfte att uppnå enhetliga regelverk. Som ledning för de föreslagna bestämmelserna om kostnadsränta har således befintliga och föreslagna regler om bl.a. rutavdraget använts. Det föreslås alltså att kostnadsränta ska tas ut från den dag beloppet betalades ut t.o.m. dagen för Skatteverkets beslut om återbetalning. Den period under vilken kostnadsränta ska tas ut får anses vara tillräcklig i detta sammanhang.

Skatteverket har vidare anfört att kostnadsränta endast borde kunna tas ut på obetalda belopp. Här bör nämnas att ett beslut om återbetalning avser det belopp som har betalats ut felaktigt och som inte har betalats tillbaka vid tidpunkten för beslutet. Det är det beloppet som föreslås kunna beläggas med ränta från den dag beloppet betalades ut t.o.m. dagen för Skatteverkets beslut om återbetalning. Avsikten är således inte att betalda belopp ska beläggas med ränta.

Återbetalning ska göras senast den sista dagen i månaden efter den månad då Skatteverket fattat beslutet om återbetalning. Återbetalning ska ske genom insättning på ett särskilt konto för återbetalning. Om återbetalning inte görs i rätt tid, ska fordringen lämnas för indrivning. Regeringen bör ges rätt att meddela föreskrifter om att indrivning inte behöver begäras för ett ringa belopp. En sådan rätt finns beträffande fakturamodellen för rut- och rotavdrag. Enligt 3 § förordningen (2009:201) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete behöver indrivning inte begäras för en fordran som understiger 100 kronor om indrivning inte krävs från allmän synpunkt.

Precis som är fallet beträffande fakturamodellen för rut- och rotavdrag föreslås betalningssäkring kunna ske för att säkerställa återbetalning. Betalningssäkring förutsätter bl.a. att det finns en påtaglig risk för att den betalningsskyldige undandrar sig att betala fordringen och att åtgärden är proportionerlig.

Beslut om återbetalning inom ramen för fakturamodellen för rut- och rotavdrag är i dag inte omedelbart verkställbara. Endast beslut om betalningssäkring är omedelbart verkställbara. Regeringen föreslår i avsnitt 13.3.3 att beslut om återbetalning av felaktigt utbetalda belopp avseende skattereduktion för hushållsarbete ska gälla omedelbart. Förslaget har motiverats bl.a. av att det finns vissa utförare som undanhåller sig delgivning, vilket förhindrar en effektiv hantering av återkraven.

Förslaget syftar bl.a. till att öka effektiviteten i den kontroll som Skatteverket bedriver avseende fel och fusk inom systemet med skattereduktion för hushållsarbete. Genom förslaget kan verkställighet av obetalda återkrav ske snabbare än vad som nu är fallet. Att tiden från det att en fordran fastställs till dess att den kan överlämnas för indrivning är kort är en viktig faktor för en effektiv uppbörd. Risken för utebliven betalning ökar med tiden eftersom risken för att den betalningsskyldige saknar tillgångar eller försätts i konkurs ökar över tid.

I anslutning till förslaget om omedelbar verkställbarhet föreslås i avsnitt 13.3.4 även att vissa av bestämmelserna i skatteförfarandelagen om anstånd i tillämpliga delar ska gälla för beslut om återbetalning. Det rör sig om bestämmelserna om ansökan om anstånd (63 kap. 2 §), ändringsanstånd (63 kap. 4 § första stycket), anstånd för att undvika betydande skada (63 kap. 5 §), anståndstid (63 kap. 6 §), anstånd på grund av synnerliga skäl (63 kap. 15 §) och anstånd som är till fördel för det allmänna (63 kap. 23 §). Även skatteförfarandelagens bestämmelser om att anstånd ska beviljas med skäligt belopp (63 kap. 16 §), ställande av säkerhet (63 kap. 8–10 §§), återkallande av anstånd, nedsättande av anståndsbelopp och krävande av säkerhet för fortsatt anstånd (63 kap. 22 §) och när säkerhet tas i anspråk (71 kap. 1 §) föreslås gälla för beslut om återbetalning.

Den nu föreslagna fakturamodellen för skattereduktion för installation av grön teknik bör i allt väsentligt överensstämma med nuvarande fakturamodell. Med förebild i ovan nämnda förslag föreslås det därför att beslut om återbetalning inom ramen för fakturamodellen för skattereduktion för installation av grön teknik ska gälla omedelbart. De skäl som anges för förslaget i avsnitt 13.3.3 gör sig gällande även när det gäller fakturamodellen för installation av grön teknik. Av rättssäkerhetsskäl bör det även på motsvarande sätt, och i samma situationer, finnas möjligheter till anstånd med återbetalning. Det innebär att anstånd kan medges t.ex. när det är tveksamt hur stort belopp som kommer att behöva betalas eller där betalning före laga kraft skulle medföra betydande skadeverkningar eller annars framstå som oskäligt.

Skatteverket har önskat förtydliganden när det gäller anståndstiden. I detta sammanhang bör det nämnas att det av 63 kap. 6 § SFL framgår att anståndstiden för ändringsanstånd enligt 4 § och anstånd för att undvika betydande skada enligt 5 § ska bestämmas till längst tre månader efter dagen för beslutet i den fråga som har föranlett anståndet. För anstånd enligt 63 kap. 15 och 23 §§ SFL bestäms anståndstiden inte i förhållande till en kommande sakprövning av skatte- eller avgiftsfrågan utan i stället av andra omständigheter som betalningsförmåga och de villkor som i det enskilda fallet ger störst möjlighet för staten att få betalt för fordran. I syfte att uppnå en enhetlig reglering bör anståndstiden inte regleras ytterligare än vad som redan framgår av nuvarande bestämmelser i SFL.

Lagförslag

Förslaget föranleder 12–24 §§ i den nya lagen om förfarandet vid skattereduktion för installation av grön teknik.

13.4.12 Preliminär skattereduktion

Regeringens förslag: Köparen tillgodoräknas preliminär skattereduktion motsvarande det belopp som Skatteverket har betalat ut till utföraren. Preliminär skattereduktion tillgodoräknas i den ordning som registrering sker. Skatteverket meddelar löpande köparen dels vilka preliminära skattereduktioner som har tillgodoräknats, dels total tillgodoräknad skattereduktion. Skatteverket ska på begäran av köparen lämna denne ett särskilt meddelande om den totala preliminära skattereduktion som tillgodoräknats hittills under året.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har yttrat sig särskilt i denna fråga.

Skälen för regeringens förslag: I de fall en köpare och en utförare kommer överens om att köparen inte ska betala den del av utgiften för installation av grön teknik som utgör köparens skattelättnad, kan utföraren begära att få utbetalning från Skatteverket i enlighet med vad som beskrivits ovan. Det belopp som Skatteverket utbetalar till utföraren tillgodoräknas köparen som en preliminär skattereduktion. Den preliminära skattereduktionen utgör en form av förtida återbetalning av köparens slutliga skatt. Skattelättnaden tillgodoräknas alltså köparen redan under beskattningsåret.

För att det ska bli aktuellt med preliminär skattereduktion för köparen krävs alltså att Skatteverket har gjort en utbetalning till utföraren i fråga om köparens utgifter för installation av grön teknik. Om utföraren av någon anledning inte begär utbetalning från Skatteverket tillgodoräknas köparen inte någon preliminär skattereduktion. Det är först när slutlig skattereduktion begärs i inkomstdeklarationen som Skatteverket gör prövningen om slutlig skattereduktion ska ges eller inte. Förutsättningarna för tillgodoräknande av slutlig skattereduktion beskrivs i avsnitt 13.4.13.

Det skulle kunna förekomma att två eller flera utförare kommer in med begäran om utbetalning gällande en och samma köpare ungefär samtidigt och köparens gräns för preliminär skattereduktion passeras genom full utbetalning enligt respektive begäran. I ett sådant fall bör, precis som i fråga om rut- och rotavdrag, gälla att den preliminära skattereduktion som först har registrerats har företräde framför en senare. Den totala reduktionen får dock aldrig överstiga maximal skattereduktion, dvs. 50 000 kronor.

Skatteverket ska så snart som möjligt meddela köparna om utbetalning (jfr avsnitt 13.4.10 angående meddelande till köparen om beslut i fråga om utbetalning). Köparen får därigenom en kvittens från Skatteverket när en utbetalning har skett till utföraren. Skatteverkets meddelande ska även innehålla en uppgift om total tillgodoräknad preliminär skattereduktion. En sådan uppgift gör det lättare för en köpare att hålla reda på när taket för preliminär skattereduktion nås. Köparen ansvarar själv för den del av arbetsställningen som inte regleras via systemet med utbetalning och preliminär skattereduktion. En annan fördel med löpande meddelanden om preliminär skattereduktion är att eventuellt missbruk av systemet kan påpekas av köparen direkt till Skatteverket.

Fakturamodellen för rut- och rotavdrag innehåller en bestämmelse om att Skatteverket på begäran av köparen ska lämna denne ett särskilt meddelande om den totala preliminära skattereduktion som tillgodoräknats hittills under året. Syftet med ett sådant meddelande är att köparen på ett enkelt sätt ska kunna redovisa för utföraren hur stor preliminär skattereduktion som finns kvar att disponera (prop. 2008/09:178 s. 45). Detta fyller en funktion eftersom utföraren inte själv kan kontrollera hur mycket som har utnyttjats som preliminär skattereduktion genom att Skatteverket lämnar uppgift om utnyttjad preliminär skattereduktion till utföraren, eftersom den uppgiften omfattas av skattesekretessen enligt 27 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). En motsvarande bestämmelse om lämnande av särskilt meddelande föreslås även för den nu aktuella fakturamodellen för skattereduktion för installation av grön teknik.

Lagförslag

Förslaget föranleder 16–18 §§ i den nya lagen om förfarandet vid skattereduktion för installation av grön teknik.

13.4.13 Slutlig skattereduktion

Regeringens förslag: Slutlig skattereduktion tillgodoräknas med ett belopp motsvarande tillgodoräknad preliminär skattereduktion. Köparen begär slutlig skattereduktion i sin inkomstdeklaration för det aktuella beskattningsåret. Skattereduktionen hänförs till det beskattningsår då köparen har betalat installationen av grön teknik.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har yttrat sig särskilt i denna fråga.

Skälen för regeringens förslag: Fakturamodellen innebär att skattereduktion ges med ett belopp motsvarande den tillgodoräknade preliminära skattereduktionen. I vissa fall kan det uppkomma situationer när rättelser görs och utföraren betalar tillbaka en del eller hela ersättningen till köparen. Det kan t.ex. bli aktuellt om det upprättas en kreditfaktura eller annan handling på grund av att det ursprungliga kravet måste korrigeras. I dessa fall ska gjord betalning anses vara nettobetalningen under beskattningsåret.

I de fall då utföraren har fått utbetalning från Skatteverket, dvs. köparen har fått preliminär skattereduktion (se avsnitt 13.4.12), tillgodoräknas slutlig skattereduktion med 15 respektive 50 procent av kostnaderna för installationen. Den slutliga skattereduktionen får dock aldrig överstiga den preliminära skattereduktion som har tillgodoräknats.

Skattereduktionen grundar sig på att den skattskyldige haft en utgift för den utförda installationen. Skattereduktionen bör därför, precis som är fallet med fakturamodellen för rut- och rotavdrag, hänföras till det beskattningsår då köparen betalat utgiften.

Begäran om skattereduktion görs i inkomstdeklarationen för det beskattningsår då den utförda installationen har betalats. På motsvarande sätt som för rut- och rotavdrag bör Skatteverket ges möjlighet att förtrycka underlaget för skattereduktion på köparens inkomstdeklaration.

Den slutliga skattereduktionen för installation av grön teknik minskar köparens slutliga skatt. När den slutliga skatten beräknas ska Skatteverket till den slutliga skatten lägga den preliminära skattereduktionen. I normalfallet kommer då den preliminära skattereduktionen att ”kvittas” mot den slutliga skattereduktionen. Det innebär att ingen ytterligare utbetalning till köparen kommer att göras. Den preliminära skattereduktionen har tillgodoräknats köparen genom att Skatteverket har betalat motsvarande belopp direkt till utföraren som betalning för utförd installation av grön teknik. Om köparen vid beskattningen inte har tillräckligt med slutlig skatt för att få slutlig skattereduktion med motsvarande belopp som den preliminära skattereduktion som tillgodoräknats löpande under året kommer han eller hon att få betala ytterligare skatt.

Lagförslag

Förslaget föranleder att två nya paragrafer, 67 kap. 37 och 44 §§, införs i inkomstskattelagen. Förslaget föranleder även ändring i 31 kap. 33 § och 56 kap. 9 § skatteförfarandelagen.

13.4.14 Överklagande av Skatteverkets beslut

Regeringens förslag: Skatteverkets beslut enligt lagen om förfarandet vid skattereduktion för installation av grön teknik överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har yttrat sig särskilt i denna fråga.

Skälen för regeringens förslag: Precis som enligt nuvarande fakturamodell för rut- och rotavdrag bör det finnas en möjlighet för en utförare att överklaga ett beslut av Skatteverket att helt eller delvis avslå en begäran om utbetalning (se avsnitt 13.4.9) eller att avvisa begäran för att den inkommit för sent (jfr avsnitt 13.4.9 om tidsfristen för begäran om utbetalning). Utföraren kan även klaga på beslut om återbetalning och beslut om att avstå från kostnadsränta (se avsnitt 13.4.11). Även Skatteverkets beslut rörande anstånd (se avsnitt 13.4.11) ska kunna överklagas. Ett beslut av Skatteverket att överlämna en fordran som avser återbetalning till indrivning kan emellertid inte överklagas.

Besluten enligt lagen är administrativa beslut som överklagas enligt de vanliga bestämmelserna i förvaltningslagen (2017:900). De frågor som kan bli föremål för domstolsprövning är av enklare karaktär, varför prövningstillstånd bör krävas vid överklagande till kammarrätten.

Ett beslut av Skatteverket rörande en begäran om utbetalning har en direkt påverkan på köparens preliminära skattereduktion. Även köparen har därför möjlighet att överklaga ett beslut att helt eller delvis vägra utbetalning eller att avvisa en begäran om utbetalning. Även ett beslut om återbetalning påverkar köparens preliminära skattereduktion om återbetalningen sker innan slutlig skatt har beslutats, varför även ett sådant beslut kan överklagas av köparen.

Sedan slutlig skatt har beslutats påverkar en återbetalning normalt köparen indirekt genom en omprövning på initiativ av Skatteverket av beskattningen för det aktuella beskattningsåret, och köparen har möjlighet att föra talan mot det beslutet. Frågan om avstående från kostnadsränta påverkar bara utförarens situation och kan inte sägas angå köparen på ett sätt som ger denne en rätt att överklaga.

Lagförslag

Förslaget föranleder 25 § i den nya lagen om förfarandet vid skattereduktion för installation av grön teknik.

13.4.15 Vilka som ska ha rätt till skattereduktion

Regeringens förslag: Rätt till skattereduktion för installation av grön teknik har de som

1. vid beskattningsårets utgång har fyllt 18 år,
2. är obegränsat skattskyldiga under någon del av beskattningsåret, och
3. har haft utgifter för utförd installation av grön teknik.

Rätt till skattereduktion har även de som är begränsat skattskyldiga enligt 3 kap. 18 § första stycket 1, 2 eller 3 inkomstskattelagen, om deras överskott av förvärvsinkomster i Sverige och i andra länder, uteslutande eller så gott som uteslutande, utgörs av överskott av förvärvsinkomster i Sverige.

Dödsbon har rätt till skattereduktion för installation av grön teknik som har utförts före dödsfallet.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser, däribland *Lantbrukarnas Riksförbund* och *Solelkommissionen*, uppger att skattereduktionen även bör omfatta andra än privatpersoner. Lantbrukarnas Riksförbund förordar att skattereduktionen även bör omfatta juridiska personer eftersom potentialen för bl.a. storskaliga solcellssystem är stor på landsbygden och intresset för att investera i förnybar energi är stort bland svenska lantbrukare. Lantbrukarnas Riksförbund framhåller även att de nuvarande stöden för juridiska personer, exempelvis investeringsstödet för solceller, har en inbyggd osäkerhet eftersom de är beroende av anslagna medel som kan variera kraftigt från år till år eller upphöra med kort varsel. *Naturvårdsverket* anser att stöden till investeringsstöden för grön teknik till kommuner, företag, bostadsrättsföreningar och andra organisationer är fortsatt viktiga och bör finnas kvar. *Installatörsföretagen* anser att förslaget bör kompletteras med motsvarande incitament även för professionella fastighetsägare. *Länsstyrelsen i Norrbottens län* och *Länsstyrelsen i Västra Götalands län* anför att stöd bör utökas till att även avse företag och kommuner. *Sveriges Energiföreningars Riksorganisation* och *Svensk Solenergi* efterfrågar förtydliganden avseende vad som gäller för bostadsrättsföreningar och den individuella bostadsrättsinnehavaren.

Skälen för regeringens förslag: I promemorian föreslås att endast fysiska personer ska kunna få skattereduktion för installation av grön teknik. Flera remissinstanser har framfört att skattereduktionen även bör omfatta andra än privatpersoner så att även t.ex. bostadsrättsföreningar och andra juridiska personer kan ta del av stödet.

Som anförts ovan ska den föreslagna skattereduktionen för installation av grön teknik ersätta vissa stöd som är riktade till fysiska personer. Det är således endast fysiska personer som kommer att kunna få skattereduktionen. De ska vidare ha haft utgifter för utförd installation av grön teknik. Inte minst med hänsyn till skattereduktionens snarlihet med rotavdrag bör personkretsen avgränsas på samma sätt som gäller för rut- och rotavdraget. Såsom vidare framgår ovan innebär detta att t.ex. en bostadsrättsförening inte omfattas av skattereduktionen men att en bostadsrättsinnehavare har möjligt att begära skattereduktion för installationer hänförliga till den lägenhet som upplåts med bostadsrätt. Bostadsrättsinnehavaren ska dock själv ha haft utgiften för installationen och nyttan av installationen får endast komma bostadsrättsinnehavarens hushåll till del. Därmed faller installationer som utförs i gemensamma utrymmen i bostadsrättsföreningen och där nyttan av installationen tillfaller fler än bostadsrättsinnehavaren bort.

Skattereduktionen bör således omfatta individer som vid beskattningsårets utgång har fyllt 18 år och som är obegränsat skattskyldiga under någon del av beskattningsåret. Rätten till skattereduktion bör på motsvarande sätt även gälla de som är begränsat skattskyldiga enligt 3 kap. 18 § första stycket 1, 2 eller 3 inkomstskattelagen, om deras överskott av förvärvsinkomster i Sverige och i andra länder, uteslutande eller så gott som uteslutande, utgörs av överskott av förvärvsinkomster i Sverige. Den kategori som avses här är utomlands bosatta som begärt att få sina tjänsteinkomster beskattade enligt inkomstskattelagen i stället för enligt lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta samt skattskyldiga som beskattas i inkomstslaget näringsverksamhet för inkomster från ett fast driftställe eller en fastighet i Sverige. Med överskott av förvärvsinkomster avses summan av tjänsteinkomster och intäkter av näringsverksamhet efter avdrag för kostnader i respektive inkomstslag. Det ankommer på den skattskyldige att ange vilka inkomster denne uppbär utomlands.

Skattereduktion kan även ges till ett dödsbo om installationen av grön teknik har utförts före dödsfallet. Betalningen kan däremot ha gjorts av dödsboet.

Lagförslag

Förslaget föranleder att en ny paragraf, 67 kap. 36 §, införs i inkomstskattelagen. Förslaget föranleder även en ändring i 67 kap. 1 § inkomstskattelagen.

13.4.16 Omkostnadsbeloppet vid kapitalvinstberäkning

Regeringens förslag: Vid beräkning av kapitalvinst ska utgifter för installation av grön teknik inte ingå i omkostnadsbeloppet till den del skattereduktion har tillgodoräknats för installationen.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har yttrat sig särskilt i denna fråga.

Skälen för regeringens förslag: Vid försäljning av en fastighet eller en bostadsrätt gäller enligt huvudregeln i 44 kap. 13 § inkomstskattelagen att kapitalvinsten ska beräknas som skillnaden mellan ersättningen för den avyttrade tillgången minskad med utgifterna för avyttringen och omkostnadsbeloppet. I 44 kap. 14 § inkomstskattelagen definieras omkostnadsbeloppet som utgifter för anskaffning (anskaffningsutgifter) ökade med utgifter för förbättring (förbättringsutgifter).

Av 44 kap. 14 § andra stycket framgår att utgifter för rotavdragsgrundande arbete inte ingår i omkostnadsbeloppet till den del skattereduktion har tillgodoräknats. Det betyder att om den skattskyldige t.ex. har haft utgifter för rotarbete om sammanlagt 100 000 kronor och tillgodoräknats skattereduktion med 30 000 kronor för arbetet, kan dessa 30 000 kronor inte ingå i omkostnadsbeloppet. Resterande 70 000 kronor, dvs. det belopp som utgör den faktiska arbetskostnaden för den skattskyldige, ingår däremot. Att det belopp som motsvaras av skattereduktion inte ska ingå i omkostnadsbeloppet har motiverats med att den skattskyldige inte kan sägas ha haft utgiften i fråga (prop. 2008/09:178 s. 48).

Detta resonemang är tillämpligt även beträffande skattereduktion för installation av grön teknik. Det bör därför anges i 44 kap. 14 § inkomstskattelagen att inte heller skattereduktion för installation av grön teknik ska beaktas vid beräkning av omkostnadsbeloppet.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 44 kap. 14 § inkomstskattelagen.

13.4.17 Utvidgad brottskatalog i lagen om Skatteverkets brottsbekämpande

Regeringens förslag: Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet ska även omfatta sådana bedrägeribrott där gärningen har samband med Skatteverkets verksamhet enligt lagen om förfarandet vid skattereduktion för installation av grön teknik.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har yttrat sig särskilt i denna fråga.

Skälen för regeringens förslag: Sedan 1998 har Skatteverket i uppgift att medverka i vissa brottsutredningar samt att bedriva underrättelseverksamhet avseende viss brottslighet. Den brottsbekämpande verksamheten bedrivs inom skattebrottsenheten,

som är organisatoriskt skild från andra verksamheter inom Skatteverket. Bestämmelser om Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet finns i lagen (1997:1024) om Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet. Medverkan i brottsutredningar sker på begäran av och under ledning av åklagare medan underrättelseverksamheten bedrivs självständigt av Skatteverket. Verksamheten är begränsad till vissa brott som har anknytning till Skatteverkets övriga verksamhet, den s.k. brottskatalogen.

I dag omfattar brottskatalogen bl.a. skattebrott och bokföringsbrott. En brottslighet som ansetts ha ett klart samband med Skatteverkets verksamhet är bedrägeribrott med koppling till bestämmelserna om skattereduktion för hushållsarbete, dvs. rut- och rotavdragen (se prop. 2016/17:89 s. 42). Detta uttrycks i 1 § första stycket 5 lagen om Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet så att Skatteverkets verksamhet enligt lagen omfattar brott enligt 9 kap. 1–3 och 11 §§ brottsbalken, om gärningen har samband med Skatteverkets verksamhet enligt lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete. De paragrafer i brottsbalken som det hänvisas till omfattar olika grader av bedrägeribrott samt försök, förberedelse och stämpling till bedrägeribrott. Även sådana bedrägerier som begås genom att förorsaka felaktiga utbetalningar inom den nu föreslagna fakturamodellen för skattereduktion för installation av grön teknik har ett klart samband med Skatteverkets verksamhet. Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet föreslås därför även omfatta bedrägeribrott där gärningen har samband med Skatteverkets verksamhet enligt lagen om förfarandet vid skattereduktion för installation av grön teknik. Förslaget syftar till att Skatteverket ska kunna bedriva förebyggande verksamhet samt underrättelse- och utredningsverksamhet mot dessa bedrägeribrott. På så sätt kan Skatteverkets särskilda kompetens inom detta sakområde tillvaratas i det brottsbekämpande arbetet.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändring i 1 § lagen om Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet.

13.4.18 Personuppgiftsbehandling

Regeringens förslag: Den behandling av personuppgifter som förslaget om skattereduktion för installation av grön teknik ger upphov till är förenlig med EU:s dataskyddsförordning. Den befintliga reglering som finns på personuppgiftsområdet utgör tillräcklig reglering för den personuppgiftsbehandling som detta förslag föranleder hos Skatteverket. Det behöver således inte införas någon ytterligare reglering om denna behandling.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Skatteverket* anser att det inte räcker att klargöra att det saknas behov av att införa ytterligare reglering om personuppgiftsbehandling. Enligt Skatteverket behöver det även klargöras att gällande sekretessbestämmelser är tillräckliga, vilket myndigheten anser att de är.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen föreslår ett införande av en skattereduktion för installation av grön teknik.

Den som utför en installation av grön teknik behöver i begäran om utbetalning lämna uppgifter om köparen (se avsnitt 13.4.9). Förslaget medför att personuppgifter måste behandlas av utföraren och därefter av Skatteverket i beskattningsdatabasen. Förslaget ger således upphov till en sådan personuppgiftsbehandling som omfattas av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om

det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), nedan kallad EU:s dataskyddsförordning. EU:s dataskyddsförordning är i alla delar bindande och direkt tillämplig i samtliga EU:s medlemsländer och ska tillämpas fr.o.m. den 25 maj 2018. Förordningen utgör den generella regleringen av personuppgiftsbehandling inom EU. För Skatteverkets personuppgiftsbehandling i beskattningsverksamheten gäller även lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet som innehåller bestämmelser som kompletterar dataskyddsförordningen. Vissa av bestämmelserna i lagen gäller också vid behandling av uppgifter om juridiska personer och avlidna (se 1 kap. 1 § andra stycket).

Behandling hos enskilda (i detta fall utförare av installationer av grön teknik) av sådana uppgifter bedöms ha rättslig grund på det sätt som krävs enligt artikel 6 i EU:s dataskyddsförordning. Den rättsliga grunden för behandlingen hos utförarna i detta fall är i första hand att den är nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse på det sätt som anges i artikel 6.1 c i dataskyddsförordningen. Förpliktelsen ifråga innebär att vid begäran om utbetalning lämna uppgift om köparen och dennes köp av installationen. Kravet på rättslig grund är därmed uppfyllt. Grunden för behandlingen är vidare fastställd i den nationella rätten på det sätt som krävs enligt artikel 6.3 i dataskyddsförordningen. Den rättsliga grunden framgår av förslaget till lag om förfarandet vid skattereduktion för installation av grön teknik. De uppgifter som kommer att behandlas är inte sådana känsliga personuppgifter som avses i artikel 9.1 i EU:s dataskyddsförordning. Behandlingen hos utförarna är mot denna bakgrund förenlig med dataskyddsförordningen.

När utföraren har lämnat en begäran om utbetalning till Skatteverket behöver myndigheten behandla personuppgifterna i beskattningsdatabasen. Den rättsliga grunden för behandlingen hos Skatteverket är i första hand att den är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning (artikel 6.1 e i EU:s dataskyddsförordning). Den aktuella grunden för behandlingen är fastställd i den nationella rätten på det sätt som krävs enligt artikel 6.3 i dataskyddsförordningen. Den rättsliga grunden är fastställd i förordningen (2017:154) med instruktion för Skatteverket och i den föreslagna lagen om förfarandet vid skattereduktion för installation av grön teknik. Inte heller hos Skatteverket är de uppgifter som kommer att behandlas sådana känsliga personuppgifter som avses i artikel 9.1 i EU:s dataskyddsförordning.

Av 1 kap. 4 § lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet framgår att uppgifter bl.a. får behandlas för att tillhandahålla information som behövs hos Skatteverket för fastställande av underlag samt för bestämmande, redovisning, betalning och återbetalning av skatter och avgifter samt för revision och annan kontrollverksamhet. Av 2 kap. 2 § lagen framgår vidare att i beskattningsdatabasen får uppgifter behandlas om personer som omfattas av verksamhet enligt 1 kap. 4 § 1–9. Av bestämmelsen framgår också att uppgifter om andra personer får behandlas om det behövs för handläggningen av ett ärende. I 2 kap. 3 § och i förordningen (2001:588) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet finns bestämmelser om vilka uppgifter som får behandlas i beskattningsdatabasen. Den behandling av uppgifter avseende de skattskyldiga köparna och utförarna som förslaget ger upphov till hos Skatteverket behövs för bestämmande av skatt och för kontroll av densamma och är tillåten enligt de angivna bestämmelserna.

Det eventuella integritetsintrång som personuppgiftsbehandlingen medför bedöms stå i proportion till ändamålet att ge de som låter installera grön teknik möjlighet till en skattelättnad.

Sammanfattningsvis görs bedömningen att den personuppgiftsbehandling som förslaget om skattereduktion för installation av grön teknik ger upphov till är förenlig med EU:s dataskyddsförordning. Den befintliga reglering som finns på personuppgiftsområdet utgör tillräcklig reglering för den personuppgiftsbehandling som detta förslag föranleder hos Skatteverket. Det behöver således inte införas någon ytterligare reglering om denna behandling.

Det kan tilläggas att regeringen, i likhet med *Skatteverket*, anser att gällande sekretessbestämmelser i 17 och 27 kap. offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) är tillräckliga för att upprätthålla sekretesskyddet för såväl den enskilde som för Skatteverkets verksamhet för inspektion, kontroll och annan tillsyn i anledning av den skattereduktion som föreslås.

13.4.19 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Den nya lagen om förfarandet vid skattereduktion för installation av grön teknik och övriga lagändringar ska träda i kraft den 1 januari 2021.

Bestämmelserna om skattereduktion i inkomstskattelagen ska tillämpas på installation av grön teknik som har utförts och betalats efter den 31 december 2020.

Bestämmelserna i skatteförfarandelagen ska tillämpas första gången på beskattningsår som börjar efter den 31 december 2020.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Solelkommissionen* uppger att det, med hänsyn till den långa handläggningstid som råder för investeringsstödet för solceller, är av största vikt att få övergångsregler på plats mellan de två systemen, för att marknaden inte ska stanna av under 2020 eller att enskilda inte får något ansökt stöd. De som utför installation och betalning innan januari 2021 bör därför ändå få rätt till skattereduktion.

Skälen för regeringens förslag: De föreslagna ändringarna innebär förenklingar för privatpersoner som köper installation av grön teknik. Detta intresse ska samtidigt vägas mot Skatteverkets faktiska möjligheter att hantera den nya skattereduktionen med fakturamodell och berörda branschens behov av tid för anpassning. En lämplig avvägning är att den nya lagen om förfarandet vid skattereduktion för installation av grön teknik och övriga lagändringar träder i kraft den 1 januari 2021. De nya bestämmelserna om skattereduktion i inkomstskattelagen bör tillämpas på arbeten som har utförts och betalats efter den 31 december 2020. Eftersom skattereduktionen hänförs till det beskattningsår då betalning skett (se avsnitt 13.4.13) bör bestämmelserna i skatteförfarandelagen därmed tillämpas första gången på beskattningsår som börjar efter den 31 december 2020.

13.4.20 Konsekvensanalys

Syfte och alternativa lösningar

Enligt den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna (januariavtalet) ska ett nytt avdrag för grön teknik införas. Syftet med förslaget är att möjliggöra för enskilda som investerar i grön teknik att få subventionen för investeringen redan i samband med köpet och därmed undvika en situation där subventionen uteblir eller försenas på grund av att beviljade anslag inte förmår matcha ansökningarna om stöd beloppsmässigt. Ett rättighetsbaserat stöd som en skattereduktion minskar bl.a. osäkerheten om att stöd kommer att utgå. En sådan stödutformning kan därmed i sig leda till ökade incitament att investera i solceller.

Ett alternativ till införandet av en särskild skattereduktion är att ytterligare höja anslaget till stöd till solceller. Ett anslagsbaserat stöd är generellt mer gynnsamt (under förutsättning att anslagna medel räcker till) för köpare av grön teknik som har så låg slutlig skatt att full skattereduktion inte kan ges. Högre anslag skulle dock inte undanröja risken för att stödansökningarna beloppsmässigt överträffar anslagna medel. Det skulle även fortsatt innebära en längre väntan på att få del av subventionen för de individer som får stöd beviljat än vad som är fallet med en skattereduktion med fakturamodell. Utökade resurser för handläggningen av stödansökningar skulle kunna förkorta väntetiderna i nuvarande stödsystem. Förenklad handläggning av just privatpersoners ansökningar skulle kunna förkorta väntetiderna ytterligare. Att koncentrera handläggningen av privatpersoners stödansökningar till en myndighet skulle möjligen också bidra till förkortade väntetider, jämfört med nuvarande ordning då samtliga länsstyrelser svarar för handläggningen av stöd till solceller och installationer för lagring av el. Men även om väntetiderna i nuvarande system skulle kunna kortas ned, kvarstår risken att anslagna medel tar slut. Sammantaget framstår den valda lösningen därför som den bästa.

Offentligfinansiella effekter

Även om den föreslagna skattereduktionen har utformats för att ungefär motsvara nuvarande anslagsnivåer uppstår en offentligfinansiell kostnad eftersom det saknas anslag för stöden till solceller, energilagring respektive laddningspunkter för 2021 och framåt. Skattereduktionen innebär att en skatteutgift uppstår som minskar statens skatteintäkter fr.o.m. 2021.

Skattereduktionen beräknas sammantaget minska statens skatteintäkter med 198 miljoner kronor per år. Av denna kostnad bedöms stöd till solceller svara för 159 miljoner kronor samt stöd till energilagring och laddningspunkter svara för 13 respektive 26 miljoner kronor.

Genom att skattereduktionen syftar till att stimulera till ytterligare investeringar i solceller, energilagring och laddningspunkter kan de offentligfinansiella kostnaderna öka i framtiden. Kostnaden för en skattereduktion begränsas inte som de nuvarande stöden av anslagets storlek. Exempelvis bedömer Energimyndigheten i den s.k. kortsiktsprognosen att solelproduktionen kommer att öka med ca 40 procent per år de närmaste åren. Om solcells- och energilagringsandelarna i skattereduktionen uppvisar en motsvarande utveckling kan skatteutgiften komma att uppgå till en halv miljard kronor på några års sikt. Så som *Energiföretagen Sverige* påpekar i sitt remissvar kan denna växande trend förväntas fortsätta även i ett längre tidsperspektiv. En liknande trend kan även förväntas för efterfrågan på laddningspunkter, vilket kan kopplas till omställningen av fordonsflottan till en ökad andel laddningsbara bilar.

Effekter för företagen

De företag som utför installationer av grön teknik får med fakturamodellen en administrativ börda i form av att begära utbetalning från Skatteverket. Som konstaterats ovan förekommer det dock redan i dag att personer vid installation av solceller gör rotavdrag med tillämpning av fakturamodellen i avvaktan på ett beviljande av stöd för solcellsanläggningen. En motsvarande fakturamodell kommer därför för vissa företag inte att innebära någon ökning av den administrativa bördan. Tvärtom kan bördan i sådana fall minska eftersom berörda företag inte behöver lägga administration på återbetalning av utbetalda medel inom ramen för rotavdragets fakturamodell när köparna får del av solcellsstödet.

För de företag som använder sig av fakturamodellen bedöms den administrativa tidsåtgången i genomsnitt till fyra minuter per redovisningstillfälle, vilket är i linje med

de bedömningar som har gjorts tidigare för fakturamodellen. Denna bedömning utgår från Tillväxtverkets databas för företagens administrativa kostnader (MALIN). Med hjälp av Tillväxtverkets konsekvensutredningsverktyg Regelräknaren kan kostnadsökningen per redovisningstillfälle beräknas till 28 kronor (för en redovisningsekonom med en månadslön på 36 500 kronor). Antalet redovisningstillfällen kan med 2019 års volymer för stöden till solceller, energilagring och laddningspunkter uppskattas till 10 000. Den totala ökningen av företagens administrativa kostnader beräknas baserat på denna volym till 280 000 kronor. Om antalet redovisningstillfällen i praktiken blir högre, ökar också företagens administrativa kostnader i motsvarande utsträckning.

De finns flera olika typer av företag som är verksamma inom solenergiområdet. Baserat på information på branschorganisationen Svensk Solenergis webbplats bedöms ett hundratal företag vara verksamma som installatörer, tillverkare och importörer av solceller, eller säljer produkter och tjänster avseende solenergi (inklusive lagringslösningar). Det finns även ett antal elhandelsföretag som säljer produkter och tjänster avseende solenergi. Elhandelsföretagen köper även överskjutande elproduktion och elnätbolagen ersätter solcellsproducenter för s.k. nätnytta. Flera av dessa företag säljer även laddningslösningar, men det finns även andra aktörer som säljer laddboxar (se exempelvis elkraftbranschens intresseorganisation Power Circles webbplats). I första hand bedöms det handla om små företag som direkt påverkas av den föreslagna regeländringen.

Eftersom utföraren måste vända sig till Skatteverket för att få en viss del av det utförda arbetet betalt uppkommer en fördröjning innan hela fakturan är betald. Företagen har dock möjlighet att kompensera sig för detta genom sina val av kredittider gentemot köparna.

Sammantaget innebär, så som bl.a. *Bil Sweden AB* påpekar, förslaget en viss påfrestning på utförarnas likviditet samt visst administrativt merarbete. *Regelrådet* önskar tydliggöranden vad avser påverkan på konkurrensförhållandena för de berörda företagen och om särskild hänsyn tagits till vid reglernas utformning. Den ökade administrativa bördan kan vara särskilt besvärligt för mindre företag, samtidigt är skatteregler generella och gäller oavsett företagens storlek. Dessa effekter måste dock ställas i relation till de fördelar som utförarna får genom att köparna direkt vid köpet erhåller skattereduktion med upp till 50 procent av arbetskostnaden. Övergången till skattereduktion förväntas bidra till att öka efterfrågan från privatpersoner på berörda företags produkter och tjänster. Därmed bedöms berörda företag konkurrensförutsättningar stärkas i det marknadssegment som påverkas av den föreslagna regeländringen.

Effekter för enskilda och offentlig sektor

Stöden till privatperson till solceller, lagring av egenproducerad elenergi och laddningsstolpar ersätts med en skattereduktion med fakturamodell, där den enskilde inte betalar hela kostnaden till företaget som utför installationen. Det innebär dels att den enskilde kan få subventionen redan i samband med köpet i stället för efter en ibland utdragen handläggningstid, dels att den enskilde för att få subventionen inte är beroende av befintliga anslag för året. Skattereduktionen medför administrativa fördelar för den enskilde, liksom en likviditetsmässig fördel under förutsättning att personen i fråga har tillräckligt mycket slutlig skatt att reducera.

Skattereduktionens storlek i ett enskilt fall kan vidare innebära att subventionen reduceras jämfört med vad som hade varit fallet med de stöd som skattereduktionen föreslås ersätta. Det gäller framför allt för stödet till solceller för vilka såväl subventionsgraden som takbeloppet blir lägre, men även beträffande

subventionsgraden för stödet till lagring av egenproducerad elenergi som sänks från 60 procent till 50 procent.

Förslaget bedöms inte ge upphov till några betydande effekter för den verksamhet som bedrivs i offentlig sektor.

Effekter för miljön

Förslaget bedöms bidra till miljömålen begränsad klimatpåverkan, frisk luft och god bebyggd miljö, men kan även, så som *länsstyrelserna i Norrbottens och Västra Götalands län* påpekar, kopplas till det globala målet hållbar energi för alla. Detta genom att stöd ges till sådana aktiviteter som bidrar till omställning bort från fossila bränslen och till lokal solelproduktion med lagring av producerad energi och till installation av laddningspunkter. För att skapa större delaktighet i omställningen är det viktigt att förenkla för investeringar i grön teknik.

Effekter för myndigheter och allmänna förvaltningsdomstolarna

Effekter för länsstyrelserna, Boverket, Naturvårdsverket och Statens energimyndighet
Skattereduktionerna ersätter tre olika stöd till privatpersoner, varav två administreras av länsstyrelserna och ett av Naturvårdsverket medan Boverket sköter utbetalningen av ett av stöden. Förslaget innebär således en minskad arbetsbelastning för dessa myndigheter, vilket *länsstyrelserna i Norrbotten respektive Västra Götalands län* också påpekar i sina remissvar. Beträffande stöden till solceller och lagring av egenproducerad elenergi medför ändringen även en minskad arbetsbelastning för Statens energimyndighet som i dag utgör tillsynsmyndighet och hanterar överklaganden avseende beslut om dessa stöd.

Effekter för Skatteverket och de allmänna förvaltningsdomstolarna

Skattereduktionerna för installation av grön teknik kommer att innebära ökade kostnader för Skatteverket för dels hanteringen av utbetalningar enligt fakturamodellen, dels själva skattereduktionerna som sådan. Därutöver tillkommer kostnader för systemanpassningar, anpassning av blanketter och broschyrer samt andra informationsinsatser. Det är Skatteverket som bedömer behovet av och genomför eventuella informationsinsatser vid regeländringar.

Förslaget om en utvidgad brottskatalog i lagen (1997:1024) om Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet kan innebära en viss ökning av Skatteverkets ärenden i den mån bedrägeribrott av aktuellt slag förekommer. Skattereduktionerna för installation av grön teknik kan ge upphov till en viss ökning av arbetsbelastningen hos de allmänna förvaltningsdomstolarna, vilket i sin tur ökar domstolarnas kostnader. Förslaget bedöms dock endast påverka måltillströmningen marginellt. Samtidigt innebär slopandet av stöden till privatpersoner till solceller och lagring av egenproducerad elenergi en minskad måltillströmning avseende överklaganden av beslut om sådant stöd, vilket minskar arbetsbelastning och kostnader. Frågan om vilka åtgärder som omfattas av skattereduktionerna är ny men i övrigt är den föreslagna fakturamodellen i allt väsentligt lik den fakturamodell för rut- och rotavdrag som Skatteverket och de allmänna förvaltningsdomstolarna redan haft att hantera och där praxis hunnit utvecklas i mer än tio års tid.

Sammantaget uppskattas Skatteverkets engångskostnader till 5,7 miljoner kronor och de årliga löpande kostnaderna till 5,9 miljoner kronor (år 1), 5,7 miljoner kronor (år 2), 5,5 miljoner kronor (år 3), 5,2 miljoner kronor (år 4) och 5 miljoner kronor (fr.o.m. år 5). Skatteverkets kostnader och eventuell ökning av domstolarnas kostnader ska hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

Förslagets förenlighet med EU-rätten

Förslaget bedöms vara förenligt med det EU-rättsliga regelverket.

Övriga effekter

Naturvårdsverket efterfrågar i sitt remissvar en analys av hur inkomstfördelningen kan påverkas av en övergång från ett stöd på utgiftssidan till en skattereduktion. Det är sannolikt främst individer i de högsta inkomstgrupperna som investerar i solceller med tillhörande lagringskapacitet eller har behov av laddningslösningar för elbilar. Förslaget om en skattereduktion för installation av grön teknik kommer således främst att påverka hushåll med högre inkomster och därmed påverkas också fördelningen av disponibel inkomst. Vidare kan förslaget väntas öka männens individuella inkomst mer än kvinnornas vilket minskar den ekonomiska jämställdheten något. Män har generellt högre inkomster än kvinnor och effekten förstärks om det i högre grad är mannen i hushållet som ansöker om skattereduktionen.

Den föreslagna skattereduktionen för installation av grön teknik ersätter de statliga stöd som getts till solcellssystem, lagring av egenproducerad elenergi och laddningspunkter till elfordon. Det finns skäl att anta att det i stort sett är samma grupper av privatpersoner som erhållit dessa stöd som kommer att ta del av den föreslagna skattereduktionen. Det betyder att förslaget generellt inte väntas medföra någon materiell förändring i fördelningen av hushållens ekonomiska resurser jämfört med ett statligt stöd.

För enskilda med låg slutlig skatt, vilket gäller fler kvinnor än män, finns det en risk att det inte finns tillräckligt mycket slutlig skatt att reducera för att full subvention ska utgå. Det gäller särskilt i de fall då den enskilde har andra skattereduktioner som redan minskat dennes slutliga skatt.

Förslaget bedöms inte påverka sysselsättningen.

13.5 Ändrad beräkning av förmånsvärdet för fri kost

13.5.1 Ärendet och dess beredning

Skatteverket har tagit fram promemorian *Ändrad beräkning av förmånsvärdet för fri kost*. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 10 avsnitt 1*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 10 avsnitt 2*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning av remissinstanserna finns i *bilaga 10 avsnitt 3*. Remissvaren finns tillgängliga i Finansdepartementet (Fi2019/00944/S1).

Lagrådet

Förslaget om ändrad beräkning av förmånsvärdet för fri kost är författningstekniskt och även i övrigt av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Regeringen har därför inte inhämtat Lagrådets yttrande.

13.5.2 Bakgrund

Löner, arvoden kostnadsersättningar, pensioner, förmåner och andra inkomster som erhålls på grund av tjänst ska enligt 11 kap. 1 § inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL, som huvudregel tas upp som intäkt. Bestämmelserna om hur inkomster i annat än pengar ska värderas finns i 61 kap. IL. Huvudregeln är att inkomster i annat än pengar ska värderas till marknadsvärdet, dvs. det pris som den skattskyldige skulle ha fått betala på orten om han själv skaffat sig motsvarande varor, tjänster eller

förmåner mot kontant betalning. När det gäller kostförmån ska värderingen ske enligt schablon med utgångspunkt i genomsnittspriset för en normal lunch av ”dagens-rätt-karaktär”. Enligt 61 kap. 3 § IL ska kostförmån beräknas till ett belopp – avrundat till närmaste femtal kronor – som motsvarar 250 procent av genomsnittspriset i Sverige för en normal lunch. Förmånsvärdet för lunch eller middag är 40 procent av värdet för kostförmån för en hel dag. Förmånsvärdet för frukost är 20 procent av värdet för kostförmån för en hel dag.

Bestämmelsen om värdering av kostförmån fick sin nuvarande utformning i samband med 1990 års skattereform (prop. 1989/90:110, bet. 1989/90:SkU30, rskr. 1989/90:356, SFS 1990:650). Dessförinnan gällde att den anställdes måltid subventionerades skattemässigt genom att förmånsvärdet (lunch eller middag) var lika med 60 procent av ett genomsnittspris i riket för lunchmåltid av normal beskaffenhet. Förmånsvärdet av fri kost var lika med 150 procent av genomsnittspriset. Slopandet av denna subvention motiverades bl.a. med att det strider mot en neutral beskattning samt innebär en inbesparing av levnadskostnader för den anställda.

Genomsnittspriset i Sverige för en normal lunch meddelas i Skatteverkets föreskrifter. Statistiska centralbyrån, förkortad SCB, tar på uppdrag av Skatteverket fram genomsnittspriset för en normal lunch. SCB har nu meddelat att det har blivit allt svårare att ta fram ett genomsnittspris för lunch, bl.a. på grund av att lunchalternativen varierar mycket mer än tidigare. SCB har tagit fram ett genomsnittspris för lunch för beskattningsåret 2019 och kommer att räkna upp genomsnittspriset för beskattningsåren 2020 och 2021 för Skatteverket. Därefter kommer SCB inte längre att bistå med att ta fram ett genomsnittspris.

13.5.3 Ändrad beräkning av kostförmån

Regeringens förslag: Kostförmån ska för en hel dag beräknas till ett belopp – avrundat till närmaste femtal kronor – som motsvarar 0,52 procent av prisbasbeloppet.

Ändringen ska träda i kraft den 1 januari 2021 och tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2020.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Andelen av prisbasbeloppet liksom tidpunkten för när ändringen ska träda i kraft och börja tillämpas har dock justerats i regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser, däribland *Arbetsgivarverket*, *Föreningen Auktoriserade revisorer*, *Förvaltningsrätten i Linköping*, *Konkurrensverket*, *Landsorganisationen i Sverige*, *Svenskt Näringsliv* och *Tillväxtverket* tillstyrker eller har inga synpunkter på förslaget. *Ekonomistyrningsverket (ESV)* har inga synpunkter på den ändrade beräkningen och *Konjunkturinstitutet* anser att förslaget är bra.

SCB välkomnar förslaget. SCB konstaterar att den nuvarande undersökningen är svår att genomföra och behäftad med osäkerhet. Prisbasbeloppet är välkänt och används generellt i samhället för regleringar. Det bör emellertid beaktas att prisbasbeloppet kan ha en annan utveckling än priset för mat på restaurang. En avvägning bör ske mellan en enkel modell som prisbasbeloppet eller att använda en grupp med likvärdigt innehåll. Alternativet skulle i sådant fall vara att justera värdet med utvecklingen för COICOP 11.1 Restauranger. Gruppen inkluderar privat konsumtion på restauranger t.ex. lunch, middag, dryck m.m.

Srf konsulterna anser att det är ett bra förslag att utgå från prisbasbeloppet för beräkning av förmånsvärde. Prisbasbelopp används i många andra sammanhang och

gör att det blir enklare i systemunderhåll eftersom det blir fasta parametrar att förhålla sig till. Srf konsulterna konstaterar att förmånsvärdet 2020 enligt den föreslagna beräkningen i promemorian blir lägre än enligt gällande reglering, vilket enligt Srf konsulterna bör tas med i konsekvensanalysen.

ESV och Srf konsulterna efterfrågar ett förtydligande av när ändringarna ska börja gälla.

Skälen för regeringens förslag: Bestämmelserna i 61 kap. IL behandlar värdering av inkomster i annat än pengar. Enligt 61 kap. 3 § IL ska kostförmån för en hel dag beräknas till ett belopp – avrundat till närmaste femtal kronor – som motsvarar 250 procent av genomsnittspriset i Sverige för en normal lunch. Förmånsvärdet för lunch eller middag är 40 procent av värdet för kostförmån för en hel dag. Förmånsvärdet för frukost är 20 procent av värdet för kostförmån för en hel dag.

Som framgår av Skatteverkets promemoria kommer den nuvarande metoden att beräkna kostförmån utifrån genomsnittspriset för en lunch framöver inte att vara möjlig. SCB har tagit fram ett genomsnittspris för en lunch för beskattningsåret 2019 och kommer att räkna upp genomsnittspriset för beskattningsåren 2020 samt 2021. Därefter kommer något genomsnittspris inte att tas fram. Bestämmelsen om värdering av kostförmån måste därför ändras så att värderingen inte längre baseras på genomsnittspriset för lunch.

Regeringen delar Skatteverkets bedömning att kostförmån fortsättningsvis bör beräknas utifrån ett mått som speglar det allmänna prisläget och att beräkningen därför ska ske med utgångspunkt i prisbasbeloppet. Prisbasbeloppet är ett belopp som räknas fram på grundval av ändringarna i det allmänna prisläget enligt bestämmelser i socialförsäkringsbalken (2010:110). Beräkningen av prisbasbeloppet görs med utgångspunkt i förändringen av konsumentprisindex och fastställs för ett helt kalenderår. Prisbasbeloppet förekommer i andra bestämmelser om inkomst av tjänst i inkomstskattelagen, bl.a. för att bestämma maximibelopp avseende avdrag för ökade levnadskostnader vid tjänsteresor enligt 12 kap. 11 § IL. Det bedöms därför lämpligt att utgå från prisbasbeloppet även när det gäller beräkning av kostförmån. Med prisbasbelopp avses i 2 kap. 27 § IL det prisbasbelopp enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken som gällde för det kalenderår då beskattningsåret gick ut.

För att en värdering av kostförmån med utgångspunkt i prisbasbelopp så långt som möjligt ska avspejla nuvarande värdering med utgångspunkt i genomsnittspriset för en lunch har Skatteverket föreslagit en faktor som motsvarar 0,5 procent av prisbasbeloppet. SCB har framfört att det bör beaktas att prisbasbeloppet kan ha en annan utveckling än priset för mat på restaurang. Srf konsulterna har påpekat att förmånsvärdet 2020 enligt den föreslagna beräkningen i promemorian blir lägre än enligt gällande reglering. Regeringen instämmer i dessa iakttagelser och bedömer vidare att skillnaden i värdering som uppstår i och med den i promemorian föreslagna kopplingen till prisbasbeloppet inte kan anses försumbar. I syfte att göra förslaget offentligfinansiellt neutralt införandeåret bör därför den föreslagna faktorn för värdering av kostförmån i förhållande till prisbasbeloppet justeras. Regeringens förslag är att kostförmån för en hel dag ska beräknas till ett belopp som motsvarar 0,52 procent av prisbasbeloppet.

I likhet med Skatteverket anser regeringen att det är lämpligt att vid beräkningen av kostförmån även fortsättningsvis avrunda förmånsvärdet till närmaste femtal kronor. En hänvisning till lagen (1970:1029) om avrundning av vissa öresbelopp, som *Konjunkturinstitutet* föreslagit, är därför obehövlig.

Lagändringen bör träda i kraft den 1 januari 2021 och, till skillnad från vad som anges i Skatteverkets promemoria, tillämpas på beskattningsår som börjar efter den 31 december 2020.

Lagförslag

Förslaget föranleder en ändring i 61 kap. 3 § IL, se avsnitt 12.5.

13.5.4 Konsekvensanalys

Syfte och alternativa lösningar

Metoden att värdera kostförmån baserat på genomsnittspriset för en lunch kommer framöver inte längre att vara möjlig. Syftet med förslaget är därför att ändra bestämmelsen om värdering av kostförmån så att värderingen inte längre baseras på detta genomsnittspris. Värderingen av kostförmån föreslås i stället kopplas till prisbasbeloppet. Ett alternativ skulle kunna vara, som SCB anført, en framskrivning av kostförmånsvärdet med utvecklingen av konsumentpriserna för restauranger. En reglering kopplat till prisbasbeloppet bedöms dock ha fördelen att prisbasbeloppet är välkänt och förekommer i andra bestämmelser om inkomst av tjänst i inkomstskattelagen. Det fastställs också i god tid inför kommande beskattningsår och följer det allmänna prisläget.

Offentligfinansiella effekter

Förslaget att värdera kostförmån för en hel dag till 0,52 procent av prisbasbeloppet avrundat till närmaste femtal är utformat för att det ska vara offentligfinansiellt neutralt för införandeåret. Förslaget bedöms därmed inte innebära någon offentligfinansiell effekt 2021 (se Tabell 13.6). Kostförmånsvärdet enligt nuvarande regler har procentuellt ökat något mer varje år än vad prisbasbeloppet har ökat. Förmånsvärdet av fri kost baserat på prisbasbeloppet bedöms därför även komma att öka i något långsammare takt de kommande åren jämfört med enligt nuvarande regler. Förslaget bedöms därför innebära en offentligfinansiell effekt på ca -0,02 miljarder kronor 2022 och ca -0,05 miljarder kronor 2023. Den offentligfinansiella effekten består av dels minskad kommunal och statlig inkomstskatt, dels minskade arbetsgivaravgifter. Regeringen avser inte att kompensera kommunsektorn för denna effekt.

Effekter för företag

Enligt nuvarande ordning måste företag som rapporterar kostförmån årligen uppdatera värderingen av kostförmånen utifrån Skatteverkets föreskrifter. Förslaget innebär att företag som rapporterar kostförmån i stället måste uppdatera värderingen av kostförmånen baserat på gällande prisbasbelopp. För berörda företag som rapporterar torde förslaget därför inte innebära någon ytterligare administrativ börda jämfört med nuvarande ordning.

Eftersom förmånsvärdet baserat på prisbasbeloppet bedöms öka något långsammare de kommande åren än om det baserats på genomsnittspriset på lunch berörs företagen också av en marginell minskning av kostnaderna för socialavgifter för anställda med kostförmån. Förslaget berör samtliga företag som rapporterar kostförmån samtidigt som storleken på kostnadsminskningen är liten. Förslaget bedöms därmed inte innebära några betydande effekter för företagens konkurrensförmåga eller villkor i övrigt.

Effekter för enskilda och offentlig sektor

År 2021 bedöms förslaget inte få någon effekt för enskilda och offentlig sektor. Detta eftersom schablonvärdet för kostförmån bedöms bli detsamma enligt förslaget som enligt gällande regler. Följande år bedöms enskilda påverkas av marginellt lägre

värdering av kostförmånen jämfört med enligt gällande regler, vilket påverkar den inkomstskatt som ska betalas. Denna effekt bedöms dock vara marginell.

Arbetsgivare i offentlig sektor bedöms, i likhet med företag, inte få någon ökad administrativ börda av förslaget. Liksom för företag bedöms också arbetsgivare i offentlig sektor få en marginell minskning av kostnaderna för socialavgifter för anställda med kostförmån de kommande åren.

Effekter för inkomstfördelningen och den ekonomiska jämställdheten

Av de personer som hade kostförmån 2018 var andelen män något högre än andelen kvinnor. Förslaget kan därmed i något större utsträckning antas beröra män. Mot bakgrund av att de offentligfinansiella effekterna av förslaget bedöms bli förhållandevis små bedöms förslaget dock inte ha några betydande effekter på den ekonomiska jämställdheten mellan kvinnor och män. Förslaget bedöms av samma anledning inte ha några betydande effekter på inkomstfördelningen.

Effekter för myndigheter och de allmänna förvaltningsdomstolarna

Skatteverket kommer att behöva ändra informationsmaterial till följd av förslaget. Dessa förändringar kommer att ingå i den anpassning som årligen görs med anledning av ny eller förändrad lagstiftning. Några särskilda informationsinsatser bedöms inte behöva göras eftersom berörda företag som rapporterar kostförmån till Skatteverket årligen uppdaterar beräkningen av kostförmån. Eventuella tillkommande utgifter för Skatteverket ska hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

Förslaget innebär att Skatteverket inte kommer att behöva ge ut föreskrifter, eftersom kostförmånen kommer att kunna räknas fram med utgångspunkt i 61 kap. 3 § första stycket II.

För de allmänna förvaltningsdomstolarna bedöms förslaget inte få några effekter.

Övriga effekter

Förslaget bedöms inte ha någon påverkan på miljö respektive sysselsättning.

Förslaget bedöms vara förenligt med EU-rätten.

13.6 Skattereduktion för förvärvsinkomster

Regeringens bedömning: Till följd av bland annat den gröna skatteväxlingen bör en skattereduktion för fysiska personer med förvärvsinkomster införas. Skattereduktionen bör som huvudregel uppgå till 1 500 kronor per person och år och utgå för samtliga inkomster i inkomstslaget tjänst, dvs. både arbetsinkomster och inkomster från socialförsäkringsförmåner.

Det kommande förslaget bör träda i kraft den 1 januari 2021.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt januariavtalet, den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna, ska en kraftfull grön skatteväxling genomföras genom att höjda miljöskatter ger utrymme för att sänka skatterna på jobb och företagande. Tanken med en grön skatteväxling är att ingen höjning ska ske av det totala skatteuttaget. Höjda skatter på energi och miljöutsläpp ska balanseras med en sänkning av andra skatter. Hitills har miljöskatteförändringar på 10,5 miljarder kronor beslutats eller aviserats.

Till följd av bl.a. den gröna skatteväxlingen bör inkomstskatten för fysiska personer sänkas. Skattesänkningen föreslås ske genom en bred skattereduktion för inkomster såväl från arbete som socialförsäkringsförmåner där tyngdpunkten ligger på låga och medelhöga inkomster. En utgångspunkt vid utformningen av skattereduktionen är att den ska kunna fungera som ett incitament att komma ut i heltidsarbete.

Skattesänkningar riktade främst mot låga och medelhöga inkomster kan antas påverka den privata konsumtionen mer jämfört med andra typer av skattesänkningar.

Skattereduktionen kan även bidra till att stärka hushållens ekonomiska trygghet.

Förslaget innebär en skattereduktion som utgår för samtliga inkomster i inkomstslaget tjänst, såväl inkomster från arbete som inkomster från socialförsäkringsförmåner, t.ex. pension och föräldrapenning. Även inkomster av näringsverksamhet, som t.ex. kan komma från en enskild firma eller ett handelsbolag, bör omfattas. Det saknas däremot anledning att låta reduktionen omfatta inkomst av kapital.

Skattereduktionen bör som huvudregel utgöras av en bestämd summa om 1 500 kronor per person och år. I förhållande till inkomstnivå blir skattereduktionen därmed som störst för personer med låga och medelhöga inkomster. För att skattereduktionen samtidigt ska kunna fungera som ett incitament att komma ut i heltidsarbete behöver en infasning av skattereduktionens storlek göras. För att bestämma hur infasningen ska utformas måste en avvägning göras mellan att skattereduktionen ska komma så många som möjligt till del samtidigt som den ska kunna fungera som ett incitament att komma ut i arbete. Det föreslås därför att infasningen påbörjas vid en beskattningsbar förvärvsinkomst om 40 000 kronor per år, vilket ungefär motsvarar den inkomstnivå då en person med enbart arbetsinkomster börjar betala skatt. Hela skattereduktionen bör ges vid en beskattningsbar förvärvsinkomst om 240 000 kronor per år, vilket ungefär motsvarar inkomsten hos de lägsta kollektivavtalsenliga heltidslönerna. Skattereduktionen utformas därmed på ett sätt som gör att alla som arbetar heltid får samma skattesänkning om 1 500 kronor 2021. Skattesänkningen växer under de kommande åren.

Skattereduktionen påverkar inte kommunernas skatteintäkter utan minskar statens totala skatteintäkter. Förslaget innebär att ca 7,2 miljoner personer får sänkt skatt.

Finansdepartementet har remitterat ett förslag om skattereduktion för förvärvsinkomster. Regeringen avser att under 2020 återkomma till riksdagen med ett förslag. Förslaget bör träda i kraft den 1 januari 2021.

13.7 Tillfällig skattereduktion för arbetsinkomster för att hantera ökade arbetskostnader till följd av pandemin

Regeringens bedömning: En tillfällig skattereduktion för arbetsinkomster bör införas för att hantera ökade arbetskostnader till följd av pandemin.

Det kommande förslaget bör träda i kraft under 2021 och gälla för beskattningsåren 2021 och 2022.

Skälen för regeringens bedömning: Pandemin har drabbat Sverige och världen hårt. Hela det svenska samhället har under våren kraftsamlat för att begränsa spridningen av sjukdomen covid-19. En viktig del i att minska smittspridningen har varit att hålla avstånd och att ha få nära kontakter. I många verksamheter måste man befinna sig på sin arbetsplats, t.ex. om man har jobb inom servicesektorn eller arbetar inom vård- och omsorg. För att färdas så säkert som möjligt är det viktigt att undvika

trängsel under resan till arbetsplatsen. Folkhälsomyndigheten har därför rekommenderat att så många som möjligt arbetar hemifrån och att, vid resor till arbetet, i första hand gå, cykla eller använda andra färdmedel än kollektivtrafik.

För att hantera ökade arbetskostnader till följd av pandemin bör en tillfällig skattereduktion för arbetsinkomster införas. Skattereduktionen ska ha en tydlig låginkomsttagarprofil och vara helt utfasad vid arbetsinkomster som uppgår till högst 50 000 kronor per månad. Skattereduktionen utgör både en kompensation och en konjunkturstimulans som i sin tur ska bidra till fler i arbete och fler arbetade timmar, och föreslås gälla under 2021 och 2022.

Det kommande förslaget bedöms minska skatteintäkterna med 5 miljarder kronor 2021 och 2022.

Finansdepartementet kommer att remittera ett förslag med utgångspunkt i ovanstående. Regeringen avser återkomma till riksdagen med ett förslag som kan träda i kraft under 2021.

13.8 Utvidgad tidsgräns för expertskatt

Regeringens bedömning: Skattelättnaden för experter, forskare och andra nyckelpersoner bör utvidgas från att gälla under de tre första åren av den tidsbegränsade vistelsen i Sverige till att i stället gälla under högst fem år räknat från den dag vistelsen i Sverige påbörjades.

Det kommande förslaget bör träda i kraft den 1 januari 2021.

Skälen för regeringens bedömning: Syftet med reglerna om skattelättnad för experter, forskare och andra nyckelpersoner (de s.k. expertskattereglerna) är att stärka Sveriges internationella konkurrenskraft och öka incitamenten för internationella företag att välja Sverige för nyetableringar och stimulera företag att förlägga eller behålla bl.a. koncernledande funktioner som kräver utländsk personal i Sverige. Ett annat syfte är att gynna svensk forsknings konkurrenskraft. Det är mot bakgrund av pandemins effekter på ekonomin särskilt viktigt att Sverige kan attrahera experter, forskare och andra nyckelpersoner när verksamheterna drar igång igen. Sveriges expertskatteregler behöver vara konkurrenskraftiga för att syftet med reglerna ska uppnås.

För att stärka Sveriges konkurrenskraft bör tidsgränsen för expertskatt i större utsträckning motsvara de tidsgränser som gäller i andra länder i Europa, exempelvis Finland och Danmark. Skattelättnaden för experter, forskare och andra nyckelpersoner bör därför utvidgas från att gälla under de tre första åren av den tidsbegränsade vistelsen i Sverige till att i stället gälla under högst fem år räknat från den dag vistelsen i Sverige påbörjades.

Finansdepartementet har remitterat ett förslag om en utvidgad tidsgräns. Regeringen avser att under 2020 återkomma till riksdagen med ett förslag. Förslaget bör träda i kraft den 1 januari 2021.

13.9 Ändrade regler för kostförmån i särskilda fall

Regeringens bedömning: Det bör införas en skattefrihet för förmån av kost i särskilda fall.

Det kommande förslaget bör träda i kraft den 1 januari 2021 och gälla förmåner som lämnas efter den 29 februari 2020.

Skälen för regeringens bedömning: Under spridningen av sjukdomen covid-19, men också vid bekämpningen av skogsbränderna 2018, har det visat sig vara vanligt förekommande att ”matgåvor” lämnas av allmänheten i syfte att visa anställda uppskattning och stöd. I vissa fall har den skänkta maten samlats in och distribuerats av arbetsgivare och sedan distribuerats vidare till arbetstagare på sådant sätt att bestämmelserna om beskattning av förmån av fri kost som erhålls på grund av tjänst har aktualiserats. Det bedöms inte vara rimligt att denna typ av matgåvor förmånsbeskattas. För att regelsystemet ska bli enkelt, tydligt och förutsebart bör det därför införas en bestämmelse som undantar förmån av kost i sådana situationer från beskattning. Skattefriheten bör gälla under förutsättning att måltiden kommer från någon som saknar samband med arbetsgivaren och att måltiden lämnas utan krav på motprestation.

Förslaget bedöms i första hand få effekt under speciella omständigheter, såsom spridningen av sjukdomen covid-19. För 2021 och framåt beräknas den offentligfinansiella effekten utifrån ett normalscenario. Den offentligfinansiella effekten beräknas då till -3 miljoner kronor.

Finansdepartementet har remitterat ett förslag om skattefrihet för förmån av kost i särskilda fall. Regeringen avser att under 2020 återkomma till riksdagen med ett förslag. Förslaget bör träda i kraft den 1 januari 2021 och gälla förmåner som lämnas efter den 29 februari 2020.

13.10 Justerad beräkning av bilförmån

Regeringens bedömning: Schablonberäkningen för att fastställa värdet av bilförmån bör justeras för att bättre spegla kostnaden av privat bilinnehav och för att inte premiera innehav av fossildrivna bilar.

Det kommande förslaget bör träda i kraft den 1 juli 2021 och gälla för bilar som blir skattepliktiga enligt vägtrafikskattelagen från och med det datumet.

Skälen för regeringens bedömning: En grundläggande princip i skattelagstiftningen är principen om en likformig och neutral beskattning. Det innebär bl.a. att skatteuttaget ska vara detsamma oavsett om arbetsersättning utgår i form av kontant lön eller en förmån, som exempelvis förmån av fri bil (prop. 1996/97:19 s. 58).

Förmån av fri eller delvis fri bil beräknas på ett visst schabloniserat sätt enligt 61 kap. 5–11 §§ inkomstskattelagen (1999:1229). Avsikten är att förmånsvärdet i princip ska motsvara kostnaderna för en motsvarande privatägd bil, exklusive drivmedel. I dag resulterar dock schablonen i ett förmånsvärde som för de allra flesta bilmodeller klart understiger marknadsvärdet. Detta innebär att skattesystemet premierar fossildrivna bilar i förhållande till andra varor och tjänster. Det innebär likaså ett skattemässigt gynnande av bilförmån i förhållande till kontant lön. Schablonberäkningen för bilförmån bör därför justeras i syfte att bättre avspegla ett marknadsvärde. Detta bör ske genom att två delkomponenter i beräkningen – det ränterelaterade beloppet och det prisrelaterade beloppet – ändras. Förslaget påverkar inte den befintliga miljöstyrningen i beskattningen av bilförmån. Den permanenta nedsättningen av det förmånsgrundande priset för miljöanpassade bilar kommer alltså att finnas kvar.

Finansdepartementet kommer att remittera ett förslag med utgångspunkt i ovanstående. Regeringen avser att under våren 2021 återkomma till riksdagen med ett förslag.

Det kommande förslaget bör träda i kraft den 1 juli 2021 och gälla för bilar som blir skattepliktiga enligt vägtrafikskattelagen (2006:227) för första gången fr.o.m. det datumet.

13.11 Vissa ändrade åldersgränser i skatte- och socialavgiftssystemet

Regeringens bedömning: Åldersgränsen för det förhöjda grundavdraget bör ändras från 65 till 66 år 2023. Avgifter enligt socialavgiftslagen bör betalas till och med det år mottagaren av ersättningen fyller 66 år. På sikt bör åldersgränserna kopplas till riktåldern för pension, vilket innebär en ändring från 66 till 67 år 2026.

De kommande förslagen bör träda i kraft den 1 januari 2023 respektive den 1 januari 2026.

Skälen för regeringens bedömning: För att pensionsnivåerna ska kunna upprätthållas även när medellivslängden ökar behöver arbetslivet förlängas. För att uppnå långsiktigt trygga och höjda pensioner har Pensionsgruppen, med företrädare för de partier som står bakom pensionsöverenskommelsen, enats om en rad åtgärder för att förbättra pensionssystemet (S2017/07369/SF). I syfte att förlänga arbetslivet och på så vis höja pensionerna har Pensionsgruppen även enats om stegvisa justeringar av åldersgränserna i pensionssystemet och i angränsande trygghetssystem, och att därefter koppla alla åldersgränser till medellivslängdens utveckling.

I ett första steg har åldersgränsen för när det som tidigast är möjligt att ta ut den allmänna inkomstgrundade pensionen höjts från 61 till 62 år (prop. 2018/19:133, bet. 2019/20:SFU5, rskr. 2019/20:19). I samband med det har även åldersgränsen för rätten att kvarstå i anställning, den s.k. las-åldern, höjts från 67 till 68 år (prop. 2018/19:91, bet. 2018/19:AU12, rskr. 2018/19:276). I enlighet med pensionsöverenskommelsen ska dessa åldersgränser justeras ytterligare 2023 och 2026.

Av pensionsöverenskommelsen framgår även att åldersgränsen för när garantipension, bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd tidigast kan lämnas ska höjas från 65 till 66 år 2023. När åldersgränsen för garantipension justeras är det nödvändigt att angränsande trygghetssystem hänger med. Av den anledningen höjs också åldersgränsen för hur länge bl.a. sjukersättning och arbetslöshetsersättning kan lämnas, från 65 till 66 år, se utg.omr. 11 avsnitt 3.8.

När nuvarande åldersgränser i pensionssystemet justeras bör även åldersgränserna i närliggande skatte- och avgiftssystem ses över. Inledningsvis bör därför åldersgränsen för det förhöjda grundavdraget ändras från 65 till 66 år och på sikt kopplas till riktåldern för pension vilket innebär en ändring från 66 år till 67 år 2026.

Socialförsäkringssystemet finansieras främst av avgifter. När de pensionsrelaterade åldersgränserna för bl.a. sjukersättning och arbetslöshetsersättning ändras och rätten att ta del av dessa trygghetssystem förlängs, behöver också reglerna för finansiering av trygghetssystemen ändras. Avgifter enligt socialavgiftslagen (2000:980) bör därför betalas t.o.m. det år mottagaren av ersättningen fyller 66 år respektive 67 år.

Det kommande förslaget bedöms ha en offentligfinansiell nettoeffekt på ca 3,60 miljarder kronor 2023.

Finansdepartementet kommer att remittera ett förslag med utgångspunkt i ovanstående. Regeringen avser att under 2021 återkomma till riksdagen med ett förslag.

Skatt på arbetsinkomster – socialavgifter m.m.

13.12 Ytterligare förstärkning av nedsättningen av arbetsgivaravgifter för personer som arbetar med forskning eller utveckling

Regeringens bedömning: För att förbättra möjligheterna för företag att bedriva forskning och utveckling bör nedsättningen av arbetsgivaravgifterna för personer som arbetar med forskning eller utveckling förstärkas ytterligare. Arbetstidsvillkoret, dvs. kravet på hur stor del av arbetstiden under kalendermånaden som den anställde ska ha arbetat med forskning eller utveckling hos den avgiftsskyldige för att avdrag ska få göras, bör sänkas till minst hälften i stället för minst tre fjärdedelar av arbetstiden. Vidare bör det högsta sammanlagda avdraget från arbetsgivaravgifterna som får göras för samtliga personer som arbetar med forskning eller utveckling hos den avgiftsskyldige höjas från 450 000 kronor till 600 000 kronor per månad.

Det kommande förslaget bör träda i kraft den 1 juli 2021.

Skälen för regeringens bedömning: Den 1 januari 2014 infördes ett skatteincitament för forskning och utveckling (prop. 2013/14:1 Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 6.9). Reglerna, som finns i 2 kap. 29–31 §§ socialavgiftslagen (2000:980), innebär att vid beräkningen av arbetsgivaravgifter för personer som arbetar med forskning eller utveckling ska avdrag göras med 10 procent av avgiftsunderlaget för dessa personer. Avdraget får inte medföra att de avgifter som ska betalas understiger ålderspensionsavgiften. Det sammanlagda avdraget för samtliga personer som arbetar med forskning eller utveckling hos den avgiftsskyldige får inte överstiga 450 000 kronor per månad. Vid bedömningen av avdragsrätten ska flera avgiftsskyldiga som ingår i samma koncern och som uppfyller villkoren för att få göra avdrag anses som en avgiftsskyldig. En förutsättning för avdraget är att personerna har arbetat med forskning eller utveckling i en viss utsträckning, som huvudregel under minst tre fjärdedelar och minst 15 timmar av sin faktiska arbetstid under kalendermånaden (arbetstidsvillkoret). På sådan ersättning till personer som arbetar med forskning eller utveckling som berättigar till avdrag från arbetsgivaravgifterna ska även den allmänna löneavgiften sättas ned med tio procentenheter enligt 3 § lagen (1994:1920) om allmän löneavgift. Den allmänna löneavgiften ska dock som lägst anses vara 0 procent.

Sverige ska vara en ledande forskningsnation. För att förbättra möjligheterna för företag att bedriva forskning och utveckling bör nedsättningen av arbetsgivaravgifterna för personer som arbetar med forskning eller utveckling förstärkas ytterligare. Arbetstidsvillkoret bör sänkas till minst hälften i stället för minst tre fjärdedelar av arbetstiden. Vidare bör det högsta sammanlagda avdraget från arbetsgivaravgifterna som får göras för samtliga personer som arbetar med forskning eller utveckling hos den avgiftsskyldige höjas från 450 000 kronor till 600 000 kronor per månad.

Förslaget bedöms leda till minskade intäkter från arbetsgivaravgifterna och den allmänna löneavgiften med 300 miljoner kronor 2021 och 600 miljoner 2022 och 2023. Detta medför att bolagsskattebasen ökar i motsvarande omfattning vilket leder

till ökade bolagsskatteintäkter, och att den offentligfinansiella nettoeffekten uppgår till -250 miljoner kronor 2021, -480 miljoner kronor 2022 och -470 miljoner kronor 2023.

Finansdepartementet kommer att remittera ett förslag med utgångspunkt i ovanstående. Regeringen avser att under våren 2021 återkomma till riksdagen med ett förslag.

Det kommande förslaget bör träda i kraft den 1 juli 2021.

13.13 Tillfälligt nedsatta arbetsgivaravgifter för personer mellan 19 och 23 år

Regeringens bedömning: En tillfällig nedsättning av det samlade uttaget av arbetsgivaravgifter och allmän löneavgift bör införas på ersättning till personer som vid årets ingång har fyllt 18 men inte 23 år. Nedsättningen bör utformas så att endast ålderspensionsavgiften och 9/20 av de övriga avgifterna ska betalas på ersättning upp till 25 000 kronor per kalendermånad.

Det kommande förslaget bör träda i kraft den 1 april 2021 och de tillfälliga bestämmelserna bör gälla till och med den 31 mars 2023.

Skälen för regeringens bedömning: En tillfällig nedsättning av det samlade uttaget av arbetsgivaravgifter och allmän löneavgift bör införas på ersättning till personer som vid årets ingång har fyllt 18 men inte 23 år. Den nedre åldersavgränsningen innebär att alla som fyller 19 år någon gång under året omfattas och den övre gränsen innebär på motsvarande sätt att alla som fyller 23 år någon gång under året omfattas. Flera av de branscher som drabbats hårt av spridningen av sjukdomen covid-19 är branscher där många unga arbetar. Förslaget stödjer därmed en grupp som förlorat jobben och extrajobben till följd av pandemin och förbättrar samtidigt möjligheterna för företag att behålla och nyanställa personal. Nedsättningen bör utformas så att endast ålderspensionsavgiften och 9/20 av de övriga avgifterna ska betalas. Det innebär en nedsättning med 11,69 procentenheter och en avgiftsnivå om sammantaget 19,73 procent (jämfört med normala 31,42 procent). Nedsättningen bör gälla för den del av ersättningen som uppgår till högst 25 000 kronor per kalendermånad.

Den offentligfinansiella effekten av förslaget är ca -10,41 miljarder kronor per år. Vid ett införande den 1 april 2021 bedöms den offentligfinansiella effekten uppgå till ca -8,74 miljarder kronor 2021 och -1,67 år 2023. Den offentligfinansiella nettokostnaden beräknas uppgå till ca 7,52 miljarder kronor 2021 och ca 8,95 miljarder kronor 2022 och 1,43 miljarder 2023.

Finansdepartementet kommer att remittera ett förslag med utgångspunkt i ovanstående. Regeringen avser att under våren 2021 återkomma till riksdagen med ett förslag.

Det kommande förslaget bör träda i kraft den 1 april 2021 och de tillfälliga bestämmelserna bör gälla t.o.m. den 31 mars 2023.

13.14 Tillfällig nedsättning av arbetsgivaravgifter för upp till två anställda

Regeringens bedömning: Nedsättningen av arbetsgivaravgifter för den först anställda, även kallat växa-stödet, bör tillfälligt utvidgas till företag som inte har någon anställd och som anställer ytterligare en eller två personer samt till företag med en anställd och som anställer ytterligare en person.

Det kommande förslaget bör träda i kraft den 1 juli 2021.

Skälen för regeringens bedömning: Den 1 januari 2017 infördes en tillfällig nedsättning av arbetsgivaravgifterna, även kallat växa-stödet, för enskilda näringsidkare som anställer en första person (prop. 2016/17:1 Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 6.6). Den 1 januari 2018 utökades nedsättningen till att även omfatta aktiebolag som inte har någon anställd eller endast en anställd som också är delägare samt till handelsbolag utan anställda och med högst två delägare (prop. 2017/18:1 Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 6.10). Reglerna innebär att arbetsgivaren bara ska betala ålderspensionsavgiften om 10,21 procent på den del av ersättningen som inte överstiger 25 000 kronor per månad till den anställda under de tolv första månaderna. Övriga arbetsgivaravgifter, allmän löneavgift och särskild löneskatt behöver alltså inte betalas. Den 1 augusti 2019 förlängdes rätten till nedsättning från 12 till 24 kalendermånader i följd (prop. 2018/19:99 s. 52 f.).

Regeringen aviserade i propositionen Vårändringsbudget för 2019 att den avser att återkomma under mandatperioden med ett förslag att göra bestämmelserna om nedsättning permanent (prop. 2018/19:99 s. 59). Regeringen beslutade den 11 juni 2020 en lagrådsremiss med förslag om att bestämmelserna om nedsättning av arbetsgivaravgifterna för den först anställda görs permanenta.

För att stötta livskraftiga företag, skapa jobb och stärka återstarten bör nedsättningen av arbetsgivaravgifterna för den först anställda tillfälligt utvidgas. Förslaget innebär att nedsättning ges till företag som inte har någon anställd och som anställer en eller två personer samt till företag med en anställd och som anställer ytterligare en person. Den föreslagna nedsättningen gäller för anställningar under perioden 1 juli 2021–31 december 2022.

Regeringen avser att under 2021 återkomma till riksdagen med ett förslag.

Det kommande förslaget bör träda i kraft den 1 juli 2021.

Skatt på kapitalägande – kapital- och egendomsskatter

13.15 Avskaffad schablonintäkt på uppskovsbelopp

13.15.1 Ärendet och dess beredning

Enligt den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna (januariavtalet) ska den s.k. flyttskatten tas bort genom att schablonintäkten på uppskovsbelopp avskaffas. Finansdepartementet har mot denna bakgrund tagit fram promemorian Avskaffad schablonintäkt på uppskovsbelopp. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 11 avsnitt 1*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 11 avsnitt 2*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning av remissinstanserna finns i *bilaga 11 avsnitt 3*. Remissvaren finns tillgängliga i Finansdepartementet (Fi2020/02530/S1).

Lagrådet

Förslaget om avskaffad schablonintäkt på uppskovsbelopp är författningstekniskt och även i övrigt av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Regeringen har därför inte inhämtat Lagrådets yttrande.

13.15.2 Bakgrund och gällande rätt

Uppskov och schablonintäkt

Enligt reglerna i 47 kap. inkomstskattelagen (1999:1229), nedan förkortad IL, kan en skattskyldig som avyttrar en privatbostad med vinst (ursprungsbostad) och förvärvar en ny bostad (ersättningsbostad) under vissa förutsättningar få uppskov med beskattning av kapitalvinsten. Ett uppskovsbelopp erhålls genom att den skattskyldige i samband med att kapitalvinsten redovisas gör ett avdrag för uppskovsbelopp. Vid efterföljande avyttring av ersättningsbostaden ska uppskovsbeloppet återföras till beskattning. Uppskovsbeloppet ska även återföras till beskattning om en ersättningsbostad övergår till någon annan genom arv, testamente, gåva eller bodelning. Undantag görs för övergångar i form av arv eller testamente till make, sambo eller hemmavarande barn under 18 år, samt bodelning med anledning av att ett äktenskap eller ett samboförhållande upphör eller att maken eller sambon dör. Det finns även en möjlighet till s.k. frivillig återföring av ett uppskovsbelopp. Frivillig återföring innebär att den skattskyldige har möjlighet att på begäran återföra hela eller del av ett uppskovsbelopp till beskattning även om de formella förutsättningarna för uppskov fortfarande föreligger.

Vid återföring på grund av försäljning av ersättningsbostaden läggs uppskovsbeloppet samman med kapitalvinsten eller minskar kapitalförlusten för ersättningsbostaden till en samlad post att ta upp som vinst eller dra av som förlust. Avyttras endast en del av bostaden ska en kvoterad del av uppskovsbeloppet återföras (motsvarande den andel som ersättningen för den avyttrade delen utgör av marknadsvärdet på hela tillgången). Om återföringen resulterar i en vinst ska den tas upp till beskattning, men det är möjligt att erhålla ett nytt uppskov med beskattningen om förutsättningar för nytt uppskov finns efter den aktuella avyttringen.

Den som har ett uppskovsbelopp ska fr.o.m. 2009 års inkomsttaxering betala ränta för den latent skatte kredit som uppskovsbeloppet innefattar. Räntebeläggningsen sker lagtekniskt genom att den som har ett uppskovsbelopp tar upp en särskild schablonintäkt i inkomstslaget kapital. Skattebelastningen av denna schablonintäkt (genom ökning av överskott eller minskning av underskott i inkomstslaget) är det som i praktiken är räntan. Av 47 kap. 11 b § IL framgår att schablonintäkten beräknas till 1,67 procent av uppskovsbeloppets storlek vid beskattningsårets ingång. Det betyder att eventuella återföringar av uppskovsbeloppet under beskattningsåret inte beaktas.

Skattskyldighet

Den som är bosatt eller stadigvarande vistas i Sverige, eller som har väsentlig anknytning till Sverige och som tidigare har varit bosatt här, är obegränsat skattskyldig. En obegränsat skattskyldig är skattskyldig för alla sina inkomster i Sverige och från utlandet. Den som inte är obegränsat skattskyldig är begränsat skattskyldig. Begränsad skattskyldighet innebär att endast vissa inkomster som har anknytning till Sverige beskattas här. I fråga om juridiska personer gäller att endast svenska juridiska personer kan vara obegränsat skattskyldiga i Sverige. Utländska juridiska personer är således alltid begränsat skattskyldiga i Sverige, vilket betyder att de endast betalar inkomstskatt på vissa i inkomstskattelagen angivna inkomster.

En ersättningsbostad behöver inte ligga i Sverige utan kan ligga i någon annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES). Den som flyttar till en annan EES-stat blir i normalfallet begränsat skattskyldig i Sverige.

Såväl obegränsat skattskyldiga som begränsat skattskyldiga fysiska och juridiska personer är skattskyldiga för återförda uppskovsbelopp och schablonintäkten (3 kap. 18 § och 6 kap. 11 § IL). Skattskyldigheten för begränsat skattskyldiga juridiska personer infördes fr.o.m. den 1 januari 2010 för att dödsbon efter begränsat skattskyldiga fysiska personer skulle vara skattskyldiga för återförda uppskovsbelopp och schablonintäkt på samma sätt som personerna i fråga skulle ha varit (prop. 2009/10:33 s. 46 f.).

13.15.3 Schablonintäkten på uppskovsbelopp avskaffas

Regeringens förslag: Den som har ett uppskovsbelopp enligt 47 kap. inkomstskattelagen ska inte ta upp en schablonintäkt till beskattning.

Ändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2021 och tillämpas på beskattningsår som börjar efter den 31 december 2020.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Boverket, Fastighetsmäklarförbundet, Finansinspektionen, Företagarna, HSB Riksförbund, Lantbrukarnas Riksförbund, Länsstyrelsen i Stockholms län, Mäklarsamfundet, Riksbyggen, Skatteverket, Sparbankernas Riksförbund, Statskontoret, Byggföretagen (tidigare Sveriges Byggindustrier), Villaägarnas Riksförbund* och *Svenskt Näringsliv* tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget.

Hysesgästföreningen Riksförbundet avstyrker förslaget. *Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (Tillväxtanalys)* är kritisk mot förslaget. *Konjunkturinstitutet* saknar en analys av hur förslaget påverkar incitamenten att ansöka om uppskov för såväl tidigare gjorda som framtida uppskov och hur det påverkar de offentliga finanserna.

Flera remissinstanser, däribland *Byggföretagen, Finansinspektionen, Lantbrukarnas Riksförbund, Mäklarsamfundet, Riksbyggen* och *Villaägarnas Riksförbund*, anser att förslaget kommer leda till minskade inlåsnings effekter och ökad rörlighet på bostadsmarknaden. *Lantbrukarnas Riksförbund* framhåller att det finns fördelar med förslaget vad avser framtida generationsskiften och ägarskiften avseende bebodda lantbruksfastigheter.

Konjunkturinstitutet delar promemorians bedömning att förslaget kan leda till ökad rörlighet på bostadsmarknaden. *Konjunkturinstitutet* saknar dock en analys av hur förslaget påverkar incitamenten att ansöka om uppskov och beräknar att skatteintäkterna kan minska med mellan 5 och 10 miljarder kronor till följd av ett ökat antal uppskov. Även *Ekonomistyrningsverket* bedömer att antalet uppskov kommer att öka och att intäkterna från kapitalvinstbeskattningen därmed kommer att minska. Det är även troligt att vissa kommer att utnyttja möjligheten att rätta tidigare års inlämnade deklarationer och därmed i efterhand begära uppskov på kapitalskatt som härrör från tidigare bostadsförsäljningar. *Skatteverket* uppskattar att 100 000 kommer att begära omprövning. *Hysesgästföreningen Riksförbundet* bedömer att samtliga hushåll som har rätt till uppskov kommer att ansöka om uppskov, vilket i praktiken är detsamma som att avskaffa skatten på vinst från bostadsförsäljningar som ger rätt till uppskov. Föreningen saknar en kostnadskalkyl som innefattar förväntad beteendeförändring av att kostnaden för uppskov tas bort. *Finansinspektionen* bedömer däremot, vid en avvägning mellan förslagens effekter och de minskade skatteintäkterna, att de samhälls-ekonomiska konsekvenserna av att genomföra förslaget är positiva. Eftersom de

svenska uppskovsreglerna gäller inom hela EES-området befarar *Ekonomistyrningsverket* att det finns en risk för att skattefelet ökar och att basen för kapitalvinstskatten eroderas om uppskoven växer. Detta på grund av att det är svårare för Skatteverket att få information om skatteuppskoven utanför Sveriges gränser. En utökning av uppskoven riskerar förstärka dessa problem.

Fastighetsägarna och *Ludvig & Co (tidigare LRF konsult)* anser att bestämmelserna bör tillämpas från beskattningsår som börjar efter den 30 juni 2020 respektive den 31 december 2019.

Skälen för regeringens förslag: Avsikten med uppskovsreglerna vid avyttring av privatbostad är främst att öka rörligheten på bostadsmarknaden. Detta uppnås genom att en kapitalvinst från en avyttring, helt eller delvis, utan beskattning hos den skattskyldige kan investeras i en ny bostad. Syftet med införandet av en schablonintäkt var bl.a. att finansiera det bortfall av skatteintäkter som införandet av den kommunala fastighetsavgiften medförde samt att begränsa de ökade skattekrediterna (prop. 2007/08:27 s. 121). Schablonintäkten kan dock föranleda inlåsnings- i oönskade boendesituationer eftersom den innebär en kapitalkostnad som påverkar förmågan och viljan att köpa en ny bostad, vilket flera remissinstanser också framhållit. För den som har ett uppskovsbelopp kan ett avskaffande av schablonintäkten ge ökade ekonomiska möjligheter att köpa en ny bostad. Ett avskaffande av schablonintäkten kan dessutom ge skattskyldiga med stora kapitalvinster incitament att genomföra ett tänkt bostadsbyte med utnyttjande av möjligheterna till uppskov som man i dagsläget valt att avstå på grund av schablonintäkten. Således kan ett slopande av schablonintäkten antas öka utbudet av bostäder till försäljning och skapa flyttkedjor som underlättar rörligheten på bostadsmarknaden, vilket flera remissinstanser framhåller. Schablonintäkten bör därför avskaffas.

Hyresgästföreningen Riksförbundet har anfört att förslaget riskerar att leda till minskad rörlighet på bostadsmarknaden genom att det byggs färre hyresrätter, som är en rörligare upplåtelseform än bostadsrätter. Regeringen, som anser att det är angeläget att det byggs fler bostäder – inte minst hyresrätter, bedömer att en eventuell sådan effekt vägs upp av investeringsstödet för hyresbostäder. Även de åtgärder för att göra byggandet snabbare och billigare som ska genomföras enligt den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna (januariavtalet) väntas påverka byggandet av fler bostäder. Det handlar bl.a. om enklare regler för byggnation utanför detaljplanlagt område, nya regler om utökade möjligheter för privat initiativrikt med bibehållet kommunalt ansvar för översiktsplanering, planbeslut och bostadsförsörjning, en översyn av riksintressen och en utredning av förenklade redovisningsregler som medger längre avskrivningstider för allmännyttan på svaga bostadsmarknader.

Flera remissinstanser, däribland *Tillväxtanalys* och *Svenskt Näringsliv*, framhåller att det finns andra skatteåtgärder som bättre leder till målet ökad rörlighet på bostadsmarknaden. Andra remissinstanser, bl.a. *Byggföretagen* och *HSB riksförbund*, anser att andra åtgärder utanför skatteområdet bör vidtas för att öka rörligheten på bostadsmarknaden. Även regeringen anser att det utöver det nu aktuella förslaget finns flera sätt att öka rörligheten på bostadsmarknaden. De andra alternativ och kompletterande åtgärder som remissinstanserna föreslår faller dock utanför detta lagstiftningsprojekt.

Den som har ett uppskovsbelopp till följd av förvärv av en ersättningsbostad i en annan stat inom EES bör med hänsyn till EU-rättens bestämmelser om fri rörlighet för personer och kapital inte behandlas annorlunda än den som har förvärvat en ersättningsbostad i Sverige (jfr prop. 2006/07:19 s. 33). Samma likabehandling bör gälla för den som har ett uppskovsbelopp men är begränsat skattskyldig, exempelvis efter att ha bosatt sig i en annan stat inom EES. Ett avskaffande av schablonintäkten

bör därför ske både för obegränsat och begränsat skattskyldiga. Det ökade s.k. skattefelet till följd av ett ökat antal uppskov som *Ekonomistyrningsverket* befarar medför inte att regeringen gör någon annan bedömning än promemorian i fråga om likabehandling inom EES.

Regeringen bedömer att ett retroaktivt avskaffande av schablonintäkten inte leder till fler överlåtelse och därmed inte heller till ökad rörlighet på bostadsmarknaden. Lagändringarna bör därför träda i kraft den 1 januari 2021 och tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2020.

Lagförslag

Förslaget föranleder att 47 kap. 11 b § IL upphävs samt att 3 kap. 18 §, 6 kap. 11 § och 41 kap. 3 § IL ändras (se avsnitt 12.5).

13.15.4 Konsekvensanalys

Syfte

Genom förslaget att schablonintäkten på uppskovsbelopp slopas antas utbudet av bostäder till försäljning öka, vilket skapar flyttkedjor som underlättar rörligheten på bostadsmarknaden. På så sätt skapas möjligheter för ett bättre nyttjande av bostadsbeståndet.

Enligt de skattepolitiska riktlinjerna bör skattepolitiken bl.a. vägledas av principen om att beskattning i möjligaste mån ska ske i nära anslutning till inkomstens förvärv. Den typ av uppskov som beskrivs i denna proposition utgör ett avsteg från denna princip. Schablonintäkten som tas upp till beskattning enligt dagens regelverk innebär att det uppstår en kostnad för den latent skattecredit som uppskovsbeloppet innefattar. Kostnaden för uppskovet motsvaras av värdet på skattecrediten och schablonintäkten minskar incitamenten att skjuta upp beskattningen. Förslaget om att avskaffa schablonintäkten på uppskovsbelopp innebär att denna kostnad försvinner för den enskilde. Förslaget innebär därför att skatteutgiften *värdeförändring på eget hem och bostadsrätt* ökar.

Om förslaget inte genomförs uteblir de förväntade effekterna på rörligheten på bostadsmarknaden.

Offentligfinansiella effekter

Enligt uppgifter från Skatteverket uppgick de samlade uppskovsbeloppen för beskattningsåret 2018 till ca 305 miljarder kronor och den totala schablonintäkten till omkring 5,1 miljarder kronor. Schablonintäkten beskattas i inkomstslaget kapital med skattesatsen 30 procent. De sammanlagda skatteintäkterna från schablonintäkten på uppskovsbeloppet för beskattningsåret 2018 uppgick därmed till ca 1,5 miljarder kronor. Förslaget är att schablonintäkten på uppskovsbelopp slopas fr.o.m. den 1 januari 2021. För att beräkna den offentligfinansiella effekten skrivs därför underlaget från 2018 fram till 2021 års prisnivå med den genomsnittliga årliga ökningen de senaste fem åren för det totala uppskovsbeloppets storlek. Den offentligfinansiella effekten av förslaget att avskaffa schablonintäkten för uppskovsbelopp beräknas uppgå till -1,72 miljarder kronor för beskattningsåret 2021. Förslaget bedöms inte ge upphov till några indirekta effekter och brutto- och nettoeffekten, liksom den varaktiga effekten, sammanfaller. Effekterna på skatteintäkterna redovisas i tabell 13.6.

Konjunkturinstitutet, ESV och Hyresgästföreningen Riksförbundet saknar en analys av hur förslaget påverkar incitamenten att ansöka om uppskov i framtiden och hur detta påverkar den offentliga sektorns finansiella sparande. Konjunkturinstitutet gör en bedömning i sitt remissvar att skatteintäkterna kan minska med mellan 5 och

10 miljarder kronor per år till följd av att fler individer sannolikt kommer att ansöka om uppskov.

Regeringen delar Konjunkturinstitutets bedömning om hur mycket skatteintäkterna kan minska kommande år. Bedömningen ter sig rimlig utifrån den statistik som finns tillgänglig om storleken på kapitalvinsterna från småhus och bostadsrätter och om uppskovens utveckling över tid. Om en individ begär uppskov innebär det att skatter som skulle betalas in i dag kommer att betalas vid en senare tidpunkt och den offentliga sektorns skatteintäkter och finansiella sparande blir lägre på kort sikt. I takt med att hushållen väljer att återföra sina uppskov till beskattning ökar skatteintäkterna.

ESV framhåller vidare att det är troligt att vissa kommer att utnyttja möjligheten att begära omprövning av tidigare års deklARATIONER och i efterhand begära uppskov med beskattning av sin kapitalvinst. *Skatteverket* gör i sitt remissvar bedömningen att förslaget kan medföra att 100 000 individer begär omprövning av sina deklARATIONER. Mot bakgrund av att det genomsnittliga uppskovsbeloppet uppgår till ca 500 000 kronor motsvarar detta lägre skatteintäkter på 0,3 miljarder kronor.

Den offentligfinansiella effekten av förslaget på -1,72 miljarder kronor är beräknad i enlighet med Finansdepartementets beräkningskonventioner. Ett grundläggande antagande enligt beräkningskonventionerna är att beteendet hos individer och företag inte ändras till följd av förändringarna i skattereglerna. Det innebär att effekterna på den offentliga sektorns finansiella sparande till följd av att fler individer väljer att ansöka om uppskov i framtiden, eller begär omprövning av sina deklARATIONER, inte ingår i den offentligfinansiella effekten. Antagandet om oförändrat beteende ger vanligtvis en god uppskattning av en åtgärds effekt på kort och medellång sikt. På längre sikt, och för att bedöma andra effekter än de offentligfinansiella effekterna kan ett mer dynamiskt synsätt behöva användas, där skattebaser tillåts påverkas av regeländringen.

Effekter för företagen

De som berörs av förslaget är fysiska personer som gör uppskov med beskattningen av vinst från försäljning av permanentbostäder. Med anledning av detta bedöms regleringen inte få direkta effekter av betydelse för företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt.

Effekter för enskilda

Enligt Skatteverkets uppgifter fanns 614 331 uppskov beskattningsåret 2018. Eftersom en individ kan ha mer än ett uppskov kan antalet individer som berörs av förslaget vara mindre. Samtliga individer med uppskov berörs av förslaget.

Det genomsnittliga uppskovsbeloppet uppgick till 497 671 kronor 2018 och den genomsnittliga schablonintäkten som ligger till grund för beskattningen var 8 311 kronor. I 2018 års prisnivå skulle förslaget om avskaffad schablonintäkt på uppskovsbelopp minska skattebetalningarna med i genomsnitt 2 493 kronor per uppskov.

Den administrativa bördan för den enskilda bedöms vara oförändrad med förslaget. Samma uppgifter som tidigare behöver även fortsättningsvis uppges vid begäran om nya uppskov. Den som äger en ersättningsbostad utomlands med ett uppskovsbelopp måste också i fortsättningen lämna vissa specifika uppgifter om bostaden och övriga uppgifter som är av betydelse för om uppskovsbeloppet ska tas upp till beskattning (31 kap. 17–18 §§ och 33 kap. 7 § skatteförfarandelagen [2011:1244]).

Tidpunkten för ikraftträdandet föreslås vara den 1 januari 2021. Tidpunkten för ikraftträdande bör vara vid beskattningsårets start. I övrigt bedöms ingen särskild hänsyn behöva tas för tidpunkten för ikraftträdande.

Effekter för den ekonomiska jämlikheten och den ekonomiska jämställdheten

Hyresgästföreningen Riksförbundet saknar nödvändiga konsekvensanalyser av förslaget rörande den ekonomiska jämlikheten.

I avsnittet om effekter för enskilda redovisas den genomsnittliga effekten på skattebetalningarna per uppskov. Bedömningen av förslagets effekter på den ekonomiska jämlikheten baseras däremot på den genomsnittliga effekten på den ekonomiska standarden per individ i olika inkomstgrupper. För de individer som berörs av förslaget är effekten, i relativa termer, mindre högre upp i inkomstfördelningen. Andelen individer som berörs av förslaget uppgår till ca en tiondel av befolkningen, men andelen är betydligt större i högre inkomstgrupper än i lägre. Sammantaget medför detta att personer med högre ekonomisk standard gynnas av förslaget i större utsträckning än personer med lägre ekonomisk standard. Därför bedöms förslaget leda till en något minskad ekonomisk jämlikhet.

Antalet kvinnor med uppskov är något lägre än antalet män med uppskov, men skillnaden är liten. Den genomsnittliga effekten i kronor skiljer sig inte heller mycket mellan kvinnor och män, men är något högre för män. Kvinnor har dock i genomsnitt en lägre individuell disponibel inkomst än män. I relation till inkomsten är därför effekten av förslaget något större för kvinnor än för män. Förslaget bedöms därför bidra till ökad ekonomisk jämställdhet, om än marginellt.

Effekter för bostadsmarknaden

Enligt uppgifter från Statistiska centralbyrån var antalet inrikes flyttar i Sverige 2017 nära 1,5 miljoner. För att en flytt mellan två bostäder ska komma till stånd behöver vanligen det mervärde som en ny bostad skulle ge överstiga de transaktionskostnader som flytten medför. För dem som äger sin bostad utgörs en del av transaktionskostnaderna av kapitalvinstbeskattningen av bostäder och reglerna kring uppskov. Att slopa schablonintäkten på uppskoven innebär att transaktionskostnaderna minskar och att fler individer kan förväntas realisera sina flyttplaner. Detta kan bidra till en viss ökad rörlighet i det ägda beståndet på bostadsmarknaden. Kapitalbeskattningens utformning är dock bara en av flera olika faktorer som påverkar individens val av bostad.

Hyresgästföreningen Riksförbundet saknar en konsekvensanalys av förslaget rörande hushållens skuldsättning.

Det är inte självklart hur förslaget kommer att påverka hushållens skuldsättning. Som *Konjunkturinstitutet* noterar gör en avskaffad schablonintäkt att fler hushåll begär uppskov och tar större uppskopsbelopp än vad de annars skulle ha gjort. Detta kan innebära att bostadspriserna ökar något och skuldsättningen hos hushållen ökar. Men som *Finansinspektionen* framhåller är det dock inte självklart i vilken riktning förslaget initialt skulle påverka bostadspriserna. En bättre rörlighet leder till att utbudet av bostäder blir mindre statiskt, vilket leder till att matchningen på bostadsmarknaden förbättras. Det finns därför enligt *Finansinspektionen* goda möjligheter att förslaget på lite längre sikt bidrar till att dämpa bostadsprisutvecklingen. Därmed skulle förslaget också kunna bidra till att dämpa ökningstakten för hushållens skulder.

Den offentligfinansiella effekten som beräknas uppgå till -1,72 miljarder kronor 2021 kan betraktas som en stimulans till hushållen. I relation till hushållens totala konsum-

tionsutgifter och BNP är effekten liten. I detta perspektiv bedöms förslaget därför ha liten effekt på konsumtion och BNP.

Effekter för myndigheter och de allmänna förvaltningsdomstolarna

Förslaget kan antas innebära att ett antal av dem som har sålt en bostad men inte sökt uppskov under de fem senaste åren trots att de har haft rätt att göra detta önskar få ett uppskov. Detta kan leda till ett ökat antal omprövningar. Det kan även bli fråga om en ökning av antalet omprövningar som syftar till att ta tillbaka uppskov som frivilligt har återförts. Skatteverket beräknar att det kommer leda till ca 100 000 omprövningar att handläggas.

Vad som kommer att behöva omprövas är beskattningen dels avyttringsåret eller återföringsåret, dels varje år efter detta år. De sistnämnda omprövningarna aktualiseras eftersom i de fall ett högre uppskovsbelopp fastställs, ska en schablonintäkt tas upp på det nytillkomna uppskovsbeloppet för vart och ett av de efterföljande åren fram till dess att den föreslagna regelförändringen träder i kraft. Skatteverket beräknar att det ökade antalet omprövningar medför ökade handläggningskostnader om 22 miljoner kronor.

Även i övrigt får förslaget vissa konsekvenser för Skatteverket. Skatteverket räknar ut och fyller i schablonintäkten i inkomstdeklarationen för dem som har ett uppskovsbelopp. Denna arbetsuppgift, som i och för sig inte kan antas vara särskilt resurskrävande eftersom it-system används, försvinner om förslaget genomförs. Samtidigt kommer förslaget att innebära merkostnader för anpassning av befintliga it-system. Skatteverket behöver också förändra sina informationsbroschyrer och informationen på sin webbplats för att spegla de nya reglerna. I övrigt bedöms inte några särskilda informationsinsatser vara motiverade med anledning av förslaget. Skatteverket beräknar kostnaderna för en ny e-tjänst och informationsinsatser till 2 miljoner kronor.

För de allmänna förvaltningsdomstolarna bedöms förslaget kunna leda till en viss ökning av antalet inkomna mål till följd av ett ökat antal omprövningsärenden hos Skatteverket.

Skatteverkets och domstolarnas sammantagna kostnader till följd av förslagen ska hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

Förslagets förenlighet med EU-rätten

Förslaget innebär att beskattningen av schablonintäkten tas bort för samtliga skattskyldiga. Därmed sker exempelvis inte någon särbehandling av de som har ett uppskovsbelopp till följd av förvärv av ersättningsbostad inom EES eller annorlunda behandling av utomlands bosatta begränsat skattskyldiga med ett uppskovsbelopp. Förslaget bedöms därmed förenligt med EU-rättens bestämmelser om de fria rörligheterna.

Övriga effekter

Förslaget bedöms inte ha några direkta effekter för miljön, kommuner eller den offentliga sektorn. Förslaget bedöms heller inte ha några direkta effekter för sysselsättningen även om en ökad rörlighet på bostadsmarknaden kan leda till en förbättrad rörlighet och matchning på arbetsmarknaden.

Skatt på kapitalanvändning – företagsskatter

13.16 Tillfällig skattereduktion för investeringar

Regeringens bedömning: För att stimulera till nya investeringar bör det införas en tillfällig skattereduktion för fysiska och juridiska personer som redovisar inkomst av näringsverksamhet samt handelsbolag.

Det kommande förslaget bör träda i kraft den 1 januari 2022.

Skälen för regeringens bedömning: Med anledning av pandemin har investerings- takten hos företagen minskat. Den förhöjda osäkerheten, främst kopplad till hur snabbt ekonomin återhämtar sig, medför att företag kan välja att skjuta upp investeringar. Mot denna bakgrund behövs åtgärder för att ge företagen incitament att öka och tidigarelägga sina investeringar. Det har i sin tur positiva effekter för återhämtningen av ekonomin. För att stimulera till nya investeringar samt att tidigarelägga planerade investeringar bör det därför införas en tillfällig skattereduktion om 3,9 procent av anskaffningsvärdet på inventarier som har anskaffats under perioden den 1 januari t.o.m. den 31 december 2021. Skattereduktionen innebär en skatteavräkning mot inkomstskatten för alla fysiska och juridiska personer som redovisar inkomst av näringsverksamhet. Detta omfattar bl.a. aktiebolag, enskild näringsverksamhet och ekonomiska föreningar. Även handelsbolag bör omfattas. Skattereduktionen kommer att gälla vid sidan av det ordinarie systemet för värdeminskingsavdrag.

De inventarier som bör omfattas är maskiner och andra materiella inventarier som är avsedda för stadigvarande bruk i verksamheten och som enbart får skrivas av genom årliga värdeminskingsavdrag. Bestämmelserna bör utformas så att risken för missbruk motverkas. Därför bör det bl.a. införas bestämmelser om att inventarierna ska innehas under en viss tid samt som undantar transaktioner som genomförs inom en intressegemenskap.

Skattereduktionen, som gäller för inventarier som köps under 2021, bör träda i kraft den 1 januari 2022. För företag med kalenderår som beskattningsår kommer den att kunna begäras i inkomstdeklarationen för beskattningsåret 2022. Det bör finnas en möjlighet att göra skattereduktion för outnyttjat utrymme för skattereduktion det efterföljande året.

En skattereduktion motsvarande 3,9 procent av anskaffningsvärdet beräknas få en offentligfinansiell kostnad på ca 7 miljarder kronor fördelat med -5,5 miljarder kronor 2021, -1,4 miljarder kronor 2022 och -0,1 miljarder kronor 2023. Effekten som uppstår 2023 beror på möjligheten att göra skattereduktion för outnyttjat utrymme från föregående år.

13.17 Justerande bestämmelser om avdrag för koncernbidragsspärrade underskott och avdrag för negativt räntenetto

Regeringens bedömning: Justerande bestämmelser bör införas som möjliggör ytterligare avdrag för koncernbidragsspärrade underskott om ett underskotts företag på grund av nekat avdrag för negativt räntenetto annars redovisar överskott.

Det kommande förslaget bör träda i kraft den 1 januari 2021.

Skälen för regeringens bedömning: Koncernbidragsspärren inträder vid ägarförändringar enligt 40 kap. 10 och 14 §§ inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL. Det innebär att koncernbidragsspärren inträder vid ägarförändringar som innebär att ett företag får det bestämmande inflytandet över ett underskotts företag, eller när ett underskotts företag, eller ett moderföretag till ett underskotts företag, får det bestämmande inflytandet över ett annat företag. Spärren inträder dock inte om ägarförändringen bara berör företag som före ägarförändringen ingick i samma koncern. Enligt 40 kap. 18 och 19 §§ IL får koncernbidragsspärrade underskott inte dras av med högre belopp än ett särskilt beräknat överskott. Det framgår vidare av samma bestämmelser att ett sådant överskott bl.a. ska beräknas som om underskotts företaget får dra av ett negativt räntenetto i sin helhet, dvs. före avdragsbegränsningen för negativa räntenetton.

Avdragsbegränsningen för negativa räntenetton framgår av 24 kap. 21–29 §§ IL. Av 24 kap. 24 § IL framgår EBITDA-regeln och förenklingsregeln. EBITDA-regeln anger att avdrag för ett negativt räntenetto bara får göras med högst 30 procent av ett särskilt avdragsunderlag. Detta avdragsunderlag motsvarar resultatmättet EBITDA (Earnings Before Interest and Tax, Depreciation and Amortization) som visar resultatet före finansiella poster, skatter samt avskrivningar. Förenklingsregeln anger att ett negativt räntenetto i stället får dras av upp till fem miljoner kronor. För företag som ingår i en intressegemenskap gäller även, om något av företagen använder förenklingsregeln, att de sammanlagda avdragen för negativa räntenetton inom intressegemenskapen inte får överstiga fem miljoner kronor.

Om ett underskotts företag helt eller delvis inte får dra av koncernbidragsspärrade underskott och helt eller delvis inte får dra av ett negativt räntenetto, kan företaget – trots de återstående underskotten – redovisa ett överskott av näringsverksamheten som inte motsvaras av mottagna koncernbidrag. Avsikten med koncernbidragsspärren är dock inte att förhindra att underskotts företag drar av tidigare års underskott mot eget överskott eller att förhindra att underskott kvittas mot koncernbidrag från företag som redan innan ägarförändringen ingick i samma koncern (prop. 1993/94:50 s. 267). Mot den bakgrunden finns ett behov av ändrade regler.

Finansdepartementet har remitterat en promemoria med förslag om justerande bestämmelser. Avsikten med de justerande bestämmelserna är att möjliggöra ytterligare avdrag för koncernbidragsspärrade underskott för underskotts företag som på grund av nekat avdrag för negativt räntenetto annars redovisar överskott av näringsverksamheten. Regeringen beslutade den 20 augusti 2020 att inhämta Lagrådets yttrande. Regeringen avser att under 2020 återkomma till riksdagen med ett förslag. Det kommande förslaget bör träda i kraft den 1 januari 2021. Med hänsyn till att en retroaktiv lagstiftning kan vara till den skattskyldiges nackdel och därför träffas av retroaktivitetsförbudet (2 kap. 10 § RF) samt då sådan tillbakaverkande lagstiftning ska tillämpas mycket restriktivt, bör de föreslagna reglerna inte tillämpas retroaktivt.

Förslaget innebär en förskjutning av underskottsavdrag i tiden, vilket medför att effekten på den fastställda skatten är noll sett i ett långt tidsperspektiv. I ett kortsiktigt tidsperspektiv uppgår den offentligfinansiella effekten till -2,4 miljarder kronor införandeåret, för att efterföljande år successivt avta tills förskjutningen slutförts år 2026. Den varaktiga effekten av de förskjutna skattebetalningarna beräknas till 0,01 miljarder kronor.

13.18 Höjd skatt på finanssektorn

Regeringens bedömning: Skatten på finanssektorn bör öka ytterligare.

Det kommande förslaget bör träda i kraft den 1 januari 2023.

Skälen för regeringens bedömning: Med hänsyn till de samhällskostnader som kan uppkomma i händelse av en finansiell kris aviserade regeringen i budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1 Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 12.12 s. 225 och 226) att skatten på finanssektorn bör öka med 5 miljarder kronor från 2022. Skatten på finanssektorn bör öka med ytterligare 1 miljard kronor från 2023. Skatteuttaget från finanssektorn bör således öka med 5 miljarder kronor 2022 och 6 miljarder kronor 2023 jämfört med i dag.

Regeringen avser att återkomma till riksdagen med ett förslag. Det kommande förslaget bör träda i kraft den 1 januari 2023.

Skatt på konsumtion m.m. – energi och miljöskatter

13.19 Pausad BNP-indexering för drivmedel

Regeringens bedömning: Skatten på bl.a. bensin och diesel bör under 2021 och 2022 bestämmas utan hänsyn till förändringar i BNP.

Skälen för regeringens bedömning: Koldioxidskatt och energiskatt tas ut på drivmedel som bensin och diesel. Sedan 1994 ska en årlig omräkning ske av såväl koldioxid- som energiskattesatserna på bl.a. bensin och diesel utifrån förändringar i konsumentprisindex (KPI). Syftet med KPI-indexeringen är att realvärdesäkra skattesatserna. För bensin och diesel beaktas sedan 2016 även utvecklingen av bruttonationalprodukten (BNP) vid den årliga omräkningen genom ett schabloniserat årligt tillägg om två procentenheter. Den tillkommande omräkningen sker av såväl energiskatten som koldioxidskatten men uttrycks som en höjning av energiskatten.

Reduktionsplikten, som infördes 2018, syftar till att minska växthusgasutsläppen från bensin och diesel genom inblandning av hållbara biodrivmedel med bra klimatprestanda. Regeringen avser att föreslå att reduktionsnivåerna inom reduktionsplikten höjs till 2030. Biodrivmedel är än så länge dyrare än bensin och diesel. För att möta ökade drivmedelspriser till följd av ökad inblandning av biodrivmedel bör därför BNP-indexeringen av bensin och diesel pausas fram till kontrollstationen för reduktionsplikten 2022. Detta medför att energiskatten på bl.a. bensin och diesel enbart räknas om med hänsyn till förändringar i KPI 2021 och 2022. Ändringen omfattar även övriga bränslen som träffas av BNP-regeln, dvs olika slag av bensin, flygbensin, flygfotogen samt vissa oljor med hög svavelhalt, för att säkerställa att ändringarna i beskattningen inte ska anses som statligt stöd. Regeringen avser att under 2020 återkomma till riksdagen med ett förslag för kalenderåret 2021 och därefter under 2021 återkomma med ett nytt förslag för kalenderåret 2022. Det kommande förslagen beräknas minska skatteintäkterna med 0,94 miljarder kronor 2021 och med 1,80 miljarder kronor 2022.

13.20 Höjd energiskatt på viss elektrisk kraft

13.20.1 Ärendet och dess beredning

Skatt på elförbrukning vid yrkesmässig användning måste uppfylla den minimiskattenivå som följer av Rådets direktiv 2003/96/EG av den 27 oktober 2003 om en omstrukturering av gemenskapsramen för beskattning av energiprodukter och elektricitet (energiskattedirektivet). Denna nivå är 0,5 euro per megawattimme. Historiskt har den svenska skattenivån på 0,5 öre per kilowattimme haft en viss marginal till direktivets minimiskattenivå. Någon justering har inte gjorts av skattenivån sedan direktivet antogs. Till följd av senare års kronförsvagning på den internationella valutamarknaden finns inte längre denna marginal.

I en promemoria från Finansdepartementet, Höjd skattenivå för sådan förbrukning av elektrisk kraft som omfattas av minimiskattenivån i energiskattedirektivet, föreslås att skattenivån för sådan förbrukning av elektrisk kraft som omfattas av EU:s minimiskattenivå för yrkesmässig användning, och som i dag beskattas med 0,5 öre per kilowattimme, höjs till 0,6 öre per kilowattimme. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 13 avsnitt 1*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 13 avsnitt 2*. Remissyttrandena finns tillgängliga i Finansdepartementet (Fi2020/02949/S2).

Lagrådet

Förslaget om höjd skattenivå för sådan förbrukning av elektrisk kraft som omfattas av minimiskattenivån i energiskattedirektivet är författningstekniskt och även i övrigt av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Regeringen har därför inte inhämtat Lagrådets yttrande.

13.20.2 Bakgrund och gällande rätt

Grundregeln i energiskattedirektivet är att all förbrukning av elektrisk kraft ska beskattas. Utgångspunkten är också att medlemsstaternas nationella beskattning av elektrisk kraft ska uppfylla vissa i direktivet föreskrivna minimiskattenivåer. Samtidigt innehåller direktivet krav på obligatorisk skattebefrielse i vissa situationer samt möjligheter för medlemsstaterna att ge skattenedsättning eller fullständig skattebefrielse i andra situationer. Energiskattedirektivet ger medlemsstaterna möjlighet till differentiering mellan yrkesmässig och icke yrkesmässig användning samt möjlighet att begränsa omfattningen av den lägre skattenivån vid yrkesmässig användning.

Enligt lagen (1994:1776) om skatt på energi, förkortad LSE, är all elektrisk kraft som förbrukas i Sverige som huvudregel skattepliktig.

Enligt energiskattedirektivet ska miniminivåerna för elektricitet fastställas i enlighet med vad som framgår av bilaga I till direktivet. För medlemsstater som inte har antagit euron ska växelkursen för euron i nationella valutor vid beräkning av skattenivåerna fastställas en gång per år. De kurser som ska användas är de som gäller den första arbetsdagen i oktober och offentliggörs i EU:s officiella tidning. Medlemsstaterna behöver dock inte justera skattenivåerna om den omräknade skattenivån i euro skulle innebära en skattehöjning uttryckt i nationell valuta med mindre än 5 procent eller 5 euro, beroende på vilket som är lägst.

Av bilaga I till energiskattedirektivet framgår att minimiskattenivån för elektricitet i yrkesmässig användning är 0,5 euro per megawattimme.

13.20.3 Höjd skattenivå för viss elektrisk kraft

Regeringens förslag: Skattenivån i lagen om skatt på energi höjs till 0,6 öre per kilowattimme avseende el som förbrukats i tillverkningsprocessen i industriell verksamhet, datorhallar och yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet samt för el som förbrukats för framställning av värme eller kyla som levererats till sådana verksamheter. Skattenivån höjs även till 0,6 öre per kilowattimme för viss egenproducerad förnybar el från mindre anläggningar samt el som förbrukats som landström.

Ändringarna träder i kraft den 1 januari 2021.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser, däribland *Energimarknadsinspektionen*, *Konjunkturinstitutet*, *Konkurrensverket*, *Regelrådet*, *Skatteverket* och *Energimyndigheten* tillstyrker förslaget eller har inga synpunkter. *Företagarna*, *SKGS*, *IKEM*, *Jernkontoret*, *Skogsindustrierna*, *Småföretagarnas riksförbund* och *Svenskt näringsliv*, ifrågasätter behovet av en höjd skattenivå mot bakgrund av att den svenska kronan stärkts mot euron efter att promemorians förslag remitterades. Vissa av dessa instanser har även anfört att skattenivån bör justeras efter att den officiella växelkursen den 1 oktober 2020 har fastställts.

Skälen för regeringens förslag: Enligt LSE sätts skatten på elektrisk kraft i vissa fall ned till 0,5 öre per kilowattimme. Detta gäller för el som förbrukas i tillverkningsprocessen i industriell verksamhet (11 kap. 9 § första stycket 6 och 14 §), el som förbrukas i en datorhall (11 kap. 9 § första stycket 7 och 15 §), egenproducerad förnybar el från mindre anläggningar om elen inte har överförts till ett koncessionspliktigt nät (11 kap. 10 §), el som förbrukas i yrkesmässig jordbruks- eller skogsbruksverksamhet (11 kap. 12 §), el som förbrukas i yrkesmässig vattenbruksverksamhet (11 kap. 12 a §) samt el som förbrukas som landström (11 kap. 12 b §). Vidare gäller denna skattenivå även el som förbrukas för framställning av värme eller kyla som levereras för tillverkningsprocessen i industriell verksamhet, yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks-, eller vattenbruksverksamhet samt datorhallar (9 kap. 5 och 5 a §§). Förslaget berör inte omfattningen av de verksamheter som har nedsatt skatt. Tekniska verken i Linköping AB har i en skrivelse (Fi2018/00004/S2) begärt att trycksättning av biogas ska utgöra industriell tillverkningsprocess. Regeringen gör bedömningen att det inte är lämpligt att i lagstiftningen peka ut vilka specifika processer som ska anses utgöra industriell tillverkningsprocess. Begäran föranleder därför inte någon åtgärd från regeringen.

Beskattningen av ovannämnd förbrukning omfattas av det krav på minimiskattenivå för yrkesmässig användning som följer av energiskattedirektivet, dvs. 0,5 euro per megawattimme. Historiskt har den svenska minimiskattenivån på 0,5 öre per kilowattimme haft en viss marginal till direktivets minimiskattenivå. Till följd av senare års kronförsvagning på den internationella valutamarknaden finns inte längre denna marginal. Den 1 oktober 2019 uppgick eurons officiella växelkurs till 10,8043 kr. Energiskattedirektivets minimiskattenivå för 2020 avseende yrkesmässig användning motsvarar därmed drygt 0,54 öre per kilowattimme. Som flera remissinstanser har påpekat har den svenska kronan förstärkts gentemot euron under sommaren 2020. Det kan konstateras att det är den officiella växelkursen första arbetsdagen i oktober föregående år som är avgörande för vilken svensk skattenivå som minimiskattenivån i energiskattedirektivet motsvarar. Hur eurokursen löpande utvecklas under året påverkar inte bedömningen av den svenska skattenivån. Det är inte praktiskt möjligt att, som ett par remissinstanser har föreslagit, justera minimiskattenivån för kommande år efter att den officiella växelkursen för första arbetsdagen i oktober har

fastställts. Regeringen anser därför att det är angeläget att tillförsäkra att en viss marginal i förhållande till direktivets miniminivå bibehålls. Med hänsyn till detta behöver den svenska minimiskattenivån därför höjas.

Den 1 juli 2004 slopades den tidigare nollskattesatsen för el som förbrukas inom tillverkningsindustrin och för växthusuppvärmning. I stället infördes skattesatsen 0,5 öre per kilowattimme. Bakgrunden till förändringen var att uppnå den minimiskattenivå som föreskrivs i energiskattedirektivet (prop. 2003/04:1 s. 215 f.). Fram till den 1 januari 2017 var skattesatsen för industriell tillverkningsprocess, växthusuppvärmning och landström föremål för indexering. Till följd av att avrundning endast skulle ske till hela tiondels ören och att basåret för beräkningen vid flera tillfällen ändrades kom någon uppräknings i praktiken emellertid aldrig att ske. Till skillnad från normalskattenivån har minimiskattenivån enligt LSE inte justerats sedan 2004. Mot denna bakgrund, och med hänsyn till behovet av att tillförsäkra en marginal gentemot energiskattedirektivets minimiskattenivå, föreslår regeringen att den nuvarande skattenivån på 0,5 öre per kilowattimme höjs till 0,6 öre per kilowattimme. Detta skulle tillförsäkra en god marginal mot direktivets minimiskattenivå utan att ha mer än marginella konsekvenser för näringslivets internationella konkurrenskraft. Vid en sammanvägd bedömning framstår en sådan höjning därför som väl avvägd.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2021.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 9 kap. 5 och 5 a §§ samt 11 kap. 9, 10, 12–12 b, 14 och 15 §§ LSE.

13.20.4 Konsekvensanalys

Syfte och alternativa lösningar

Förslaget syftar, såsom berörts ovan, primärt till att säkerställa en tillräcklig marginal gentemot energiskattedirektivets minimiskattenivå. Någon alternativ lösning för att uppnå detta syfte finns inte.

Förslaget innebär att de skatteutgifter som följer av berörda nedsättningar av energiskatten på el påverkas. Skatteutgifternas storlek bedöms minska i motsvarande utsträckning som skatteintäkterna beräknas öka (se nästa avsnitt).

Offentligfinansiella effekter

Förslaget bedöms medföra att statens skatteintäkter ökar med 36 miljoner kronor per år. Huvuddelen av den intäktsökningen härrör från el som förbrukas i industrins tillverkningsprocess.

Effekter för företagen

Nedsättningen av energiskatten på el motiveras primärt av konkurrensskäl. Företagen bedöms inte ha möjlighet att övervältra skattekostnaderna på sina kunder. Skattehöjningen förväntas reducera företagens vinster, men i och med att skattehöjningens storlek är begränsad bedöms påverkan på företagens konkurrenskraft som måttlig. Samtidigt medför den höjda skattenivån vissa incitament till att effektivisera energianvändningen. Förslaget bidrar även till att trygga en lägre skattesats för berörda företag.

Då det endast är fråga om en höjd skattenivå bedöms förslaget inte förändra de berörda företagens administrativa börda. Skattehöjningen förväntas påverka mindre företag på motsvarande sätt som större företag. Kostnadsökningen bedöms slå

hårdare mot företag som har begränsade ekonomiska marginaler och relativt hög elförbrukning.

Regelrådet efterfrågar bl.a. mer information om de påverkade företagens storlek. Det kan konstateras att den föreslagna regeländringen påverkar ett stort antal företag av olika storlek (jämför nedan). För den aktuella skattenedsättningen är dock inte storlek en avgörande faktor utan det är vilken verksamhet det är som bedrivs som avgör om företagen har rätt till nedsättningen i fråga eller inte. Skattereglerna är generella för nedsättningsberättigande ändamål.

Antalet industriföretag i Sverige är enligt Statistiska centralbyrån drygt 160 000, vilket motsvarar ca 14 procent av det totala antalet företag. Den svenska industrin använder ca 49 terawattimmar el årligen. Fyra branscher svarar för tre fjärdedelar av industrins elanvändning. Dessa är massa- och pappersindustri, järn- och stålindustri, kemisk industri samt gruvor och mineralutvinning. Över tid har industrins energikostnader som andel av totala rörliga kostnader minskat. I genomsnitt uppgick energikostnaderna, som andel av de rörliga kostnaderna i tillverkningsindustrin 2017, till 2 procent. Energianvändningen varierar dock mellan branscherna. Till exempel var energikostnadsandelen 5,5 procent i massa- och pappersindustrin och endast 0,5 procent i verkstadsindustrin. Elanvändningen i industrin har dock varit relativt stabil sett över en längre tidsperiod, även om den efter finanskrisen inte har nått de förbrukningsnivåer som uppnåddes under de första åren på 2000-talet.

Energiskattenivån för industrin är endast nedsatt i tillverkningsprocessen. Den el som förbrukas i den övriga industriella verksamheten beskattas enligt normalnivån och påverkas därför inte av föreslagen regeländring. Viss elförbrukning i industriella processer är befriad från energiskatt, s.k. råvaruel. El som förbrukas i dessa processer påverkas därför inte heller av förslaget. Elförbrukningen i industrins tillverkningsprocesser bedöms uppgå till ca 42 terawattimmar per år. För el som förbrukas i industrins tillverkningsprocesser beräknas skattekostnaderna öka med 33 miljoner kronor per år.

Även el som förbrukas av vissa datorhallar har lägre energiskatt på el. Det bedöms finnas mindre än 500 datorhallar i landet med lägre energiskatt efter avdrag eller återbetalning, och dessa datorhallar har en total årlig elförbrukning om 1,9 terawattimmar. För datorhallarna beräknas förslaget medföra att skattekostnaderna ökar med 1,5 miljoner kronor per år.

Den föreslagna höjningen av skattenivån påverkar även beskattningen av jordbruk, skogsbruk, växthus m.m. Antalet företag inom dessa verksamhetsområden uppgår enligt Statistiska centralbyrån till drygt 240 000. Elförbrukningen för dessa företag bedöms totalt uppgå till 1,7 terawattimmar per år. Totalt beräknas de ökade skattekostnaderna för dessa verksamheter till knappt 1,4 miljoner kronor per år.

Förslaget innebär även en skattehöjning för hjälpförbrukning av el vid framställning av värme eller kyla, för egenproducerad solel när en ägare kontrollerar flera anläggningar som var och en understiger men som tillsammans överskrider effektgränsen om 255 kilowatt, samt för landström. I dessa fall handlar det om relativt små volymer el, totalt mindre än 0,2 terawattimmar per år, varför kostnadsökningen för dessa företag bedöms som begränsad. Skattekostnaderna för dessa företag beräknas öka med ca 0,1 miljoner kronor per år.

Effekter för enskilda och offentlig sektor

Förslaget bedöms inte påverka enskilda hushåll eller offentlig sektor. Den elförbrukning som sker hos hushåll och offentlig sektor beskattas antingen med

normalskattenivån eller med den lägre nivå som gäller i vissa kommuner i norra Sverige.

Effekter för miljön

Regeringens förslag rör energiskatten på el och kan kopplas till användningen av elenergi, vilket anses vara en miljörelaterad skattebas. Det innebär att energiskatten på el klassificeras som en miljöskatt av bl.a. Statistiska centralbyrån och OECD. Energiskatten på el bedöms, som beskrivs mer utförligt i budgetpropositionen för 2017 (prop. 2016/17:1 Förslag till statens budget, finansplan och skattefrågor avsnitt 6.13 s. 315–318), främst bidra med styrning mot målsättningarna för en effektivare energianvändning.

Förslaget kan, så som bl.a. *Energiföretagen Sverige* och *Företagarna* påpekar i sina remissvar, påverka incitamenten för att växla från att använda fossila bränslen till att i stället använda el. Elektrifiering är en möjlig väg för att minska de fossila utsläppen från industrin, bl.a. i kemiindustrin och i stålindustrin som lyfter det i sin färdplan för fossilfrihet. Ökade elkostnader kan negativt påverka den utvecklingen. Samtidigt är storleken på den föreslagna skattehöjningen begränsad, och berör inte råvaruel, varför denna effekt bedöms som begränsad.

Effekter för myndigheter och allmänna förvaltningsdomstolar

Förslaget uppskattas i begränsad omfattning medföra initiala ökade kostnader för Skatteverket för anpassning till de nya reglerna. Samtidigt uppkommer inledningsvis något ökad administration för Skatteverket för att åtgärda omedvetna fel i skattskyldigas redovisning med anledning av förändringarna. Några speciella informationsinsatser utöver vad som normalt krävs vid regeländringar bedöms inte behövas. Skatteverkets kostnader för systemutveckling samt uppdatering av blanketter och information beräknas medföra en engångskostnad på 600 000 kronor. Tillkommande kostnader för Skatteverket ryms inom befintliga ekonomiska ramar. Förslaget bedöms inte påverka antalet mål eller arbetsbelastningen i de allmänna förvaltningsdomstolarna och inte heller medföra några ökade kostnader för andra myndigheter.

Förslagets förenlighet med EU-rätten

Förslaget bedöms vara förenligt med energiskattedirektivet och EU-rätten i övrigt.

Övriga effekter

Förslaget bedöms inte påverka den ekonomiska fördelningen, den ekonomiska jämställdheten mellan kvinnor och män eller sysselsättningen.

13.21 Elförbrukare vid spårbunden trafik

13.21.1 Ärendet och dess beredning

Finansdepartementet har tagit fram promemorian *Elförbrukare vid spårbunden trafik*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 14 avsnitt 1*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 14 avsnitt 2*. Remissyttrandena finns tillgängliga i Finansdepartementet (Fi2020/00181/S2).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 28 maj 2020 att inhämta Lagrådets yttrande över lagförslaget i *bilaga 14 avsnitt 3*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 14 avsnitt 4*. Enligt Lagrådets mening bör i första hand övervägas en alternativ och mindre komplex

lösning för att reducera företagens administrativa bördor och skapa klarhet avseende vilken aktör som har rätt till skattenedsättningarna. Det krävs, enligt Lagrådet, i vart fall en vidarebearbetning av förslaget innan det kan anses vara i skick för att läggas till grund för lagstiftning. Lagrådets synpunkter behandlas i avsnitt 13.21.3. Regeringen har även följt Lagrådets förslag i övrigt. I förhållande till lagrådsremissen har dessutom vissa mindre språkliga och redaktionella ändringar gjorts.

13.21.2 Bakgrund

EU:s energiskattedirektiv och lagen om skatt på energi

Rådets direktiv 2003/96/EG av den 27 oktober 2003 om en omstrukturering av gemenskapsramen för beskattning av energiprodukter och elektricitet, kallat energiskattedirektivet, är ett unionsgemensamt ramverk för hur medlemsstaterna ska utforma sin nationella beskattning av bränslen och el. Av direktivet följer bl.a. att medlemsstaternas nationella beskattning av el ska uppfylla vissa i direktivet föreskrivna minimiskattenivåer. Direktivet innehåller även krav på obligatorisk skattebefrielse i vissa situationer samt möjligheter för medlemsstaterna att ge skattenedsättning eller fullständig skattebefrielse i andra situationer.

På nationell nivå regleras energibeskattningen av el i lagen (1994:1776) om skatt på energi, förkortad LSE. All el som förbrukas i Sverige är som huvudregel skattepliktig och skatten betalas in till staten av de skattskyldiga. De skattskyldiga består sedan den 1 januari 2018 i huvudsak av tre kategorier, nämligen elproducenter, nätinnehavare och frivilligt skattskyldiga (11 kap. 5 § första stycket 1–3). Möjligheten att godkännas som frivilligt skattskyldig föreslogs i budgetpropositionen för 2017 i syfte att underlätta hanteringen och minska likviditetspåverkan för de som förbrukar el i mycket stor omfattning. Inför ikraftträdandet utvidgades ordningen till att omfatta fler förbrukningskategorier och inkluderade därmed även de förbrukningsändamål som tidigare omfattades av det s.k. försäkranssystemet.

För elproducenter, nätinnehavare och frivilligt skattskyldiga inträder skattskyldighet för el när elen överförs till någon som inte är skattskyldig i egenskap av producent, nätinnehavare eller frivilligt skattskyldig (11 kap. 7 § första stycket 1 a) eller när elen förbrukas av den skattskyldige (11 kap. 7 § första stycket 1 b).

Utöver de nämnda skattskyldighetskategorierna, ibland benämnda registrerade skattskyldiga, föreligger även skyldighet att betala skatt för den som innehar ett elnät för vilket koncession inte meddelats och som via detta elnät för in elektrisk kraft till Sverige, s.k. händelse-skattskyldighet (11 kap. 5 § första stycket 4). Skattskyldigheten inträder i dessa fall för den som är skattskyldig när elektrisk kraft förs in till Sverige (11 kap. 7 § första stycket 2). Energiskatten ska i dessa fall inte redovisas i en punktskattedeklaration för redovisningsperioder utan i en särskild skattedeklaration för varje händelse som medför skattskyldighet (26 kap. 8 § skatteförfarandelagen [2011:1244]).

Nuvarande energiskatt på el är sedan 1993 differentierad utifrån dels var i landet den förbrukas, dels för vilket ändamål den förbrukas. I dag är exempelvis industriell verksamhet (tillverkningsprocessen), jordbruks-, skogsbruks- och vattenbrukssektorerna samt datorhallar lägre beskattade medan annan näringsverksamhet, t.ex. i tjänstesektorn, betalar samma energiskatt som hushållen. En nedsättning av energiskatten finns även för el som förbrukas i tåg eller annat spårbundet transportmedel eller för motordrift eller uppvärmning i omedelbart samband med sådan förbrukning.

Energiskatten på el tas ut med endast en skattesats och de lägre skattenivåer som aktualiseras vid förbrukning för bl.a. de ovan nämnda ändamålen åstadkoms genom avdrag eller återbetalning. Den som är skattskyldig för energiskatt på el ansöker om

skattenedsättning för egen förbrukning genom att yrka avdrag i sina punktskattedeclarationer.

Den som inte är skattskyldig ansöker om skattenedsättning genom en ansökan om återbetalning. En ansökan om återbetalning av energiskatt på el enligt 11 kap. 12–15 §§ ska omfatta ett kalenderår. Om sökanden beräknas förbruka minst 150 000 kilowattimmar per kalenderår för dessa nedsättningsberättigande ändamål, får dock Skatteverket medge att ansökan görs per kalendermånad.

Tillståndslagstiftning

Järnvägslagen (2004:519) trädde i kraft den 1 juli 2004. Genom lagen genomfördes i övergripande delar direktiven i första järnvägspaketet i svensk rätt. I övrigt genomfördes direktiven på förordnings- och myndighetsföreskriftsnivå. Järnvägslagen gäller bl.a. järnvägsinfrastruktur och järnvägsfordon, förvaltning av järnvägsinfrastruktur, och tillhandahållande av tjänster för järnvägstrafik.

Järnvägslagen innehåller bl.a. följande definitioner.

- Infrastrukturförvaltare: den som förvaltar järnvägsinfrastruktur och driver anläggningar som hör till infrastrukturen.
- Järnvägsinfrastruktur: spår-, signal- och säkerhetsanläggningar avsedda för järnvägstrafik, trafikledningsanläggningar, anordningar för elförsörjning av trafiken samt övriga fasta anordningar som behövs för anläggningarnas bestånd, drift eller brukande.
- Järnvägsnät: järnvägsinfrastruktur som förvaltas av en och samma infrastrukturförvaltare.
- Järnvägssystem: järnvägsinfrastruktur och järnvägsfordon samt drift och förvaltning av infrastrukturen och fordonen.
- Tjänsteleverantör: varje offentlig eller privat enhet som ansvarar för förvaltningen av en anläggning för tjänster eller för tillhandahållande av sådana tjänster som avses i 6 kap. 23 § andra stycket eller 6 kap. 23 c §.

Enligt 6 kap. 23 c § järnvägslagen är en tjänsteleverantör som åt ett järnvägsföretag eller någon annan sökande tillhandahåller en tilläggstjänst eller en extratjänst skyldig att göra det på ett icke-diskriminerande sätt.

I 23 c § andra stycket specificeras vilka tilläggstjänster som avses i första stycket. Det rör sig om tillhandahållande av drivmotorström, uppvärmning av persontåg, kontroll av farligt gods, och assistans för drift av icke-standardtåg.

Järnvägslagen kompletteras med föreskrifter i järnvägsförordningen (2004:526). Av 6 kap. 7 § järnvägsförordningen framgår bl.a. att Trafikverket får med nyttjanderätt upplåta del av de järnvägsnät som ägs och förvaltas av staten. Nyttjanderättshavaren övertar då ansvaret för underhållet av den upplåtna delen och för de investeringar som behövs för nyttjandet samt övertar ansvaret som infrastrukturförvaltare enligt järnvägstrafiklagen (2018:181). För att utföra uppgifter som infrastrukturförvaltare krävs enligt tredje stycket nämnda bestämmelse även säkerhetstillstånd enligt 3 kap. 7 § järnvägslagen.

Varken järnvägslagen eller järnvägsförordningen gäller för tunnelbana och spårväg. Av 2 § lagen (1990:1157) om säkerhet vid tunnelbana och spårväg framgår att till spår-anläggningar hör spår och de övriga fasta anordningar som behövs för spårens bestånd, drift eller brukande, signal- och säkerhetsanläggningar i övrigt, trafikledningsanläggningar samt anordningar för elförsörjning av trafiken. I 3 § görs en ansvars-mässig åtskillnad mellan drift av spårtrafik och drift av spåranläggning. Trafikutövaren

svarar för drift av spårtrafik och spårinnehavaren för drift av spåranslagning. I driften av spåranslagningar ingår trafikledning. Trafikledning är dock en särskild verksamhetsgren, om den som driver spåranslagningen har överlåtit ansvaret härför till någon annan (särskild trafikledningsverksamhet). Trafikutövare och spårinnehavare ska enligt 4 § ha tillstånd för att få bedriva verksamheten. Även särskild trafikledningsverksamhet kräver tillstånd. Tillstånd att bedriva verksamheterna meddelas av Transportstyrelsen.

13.21.3 Elförbrukning vid spårbunden trafik

Regeringens förslag: Vid tillämpningen av reglerna om skattskyldighetens inträde för energiskatt på el, godkännande som frivilligt skattskyldig samt nedsättning av skatt på el som förbrukas vid spårbunden trafik ska infrastrukturförvaltare respektive spårinnehavare anses förbruka den el som förbrukas inom förvaltad järnvägsnät respektive innehavd spåranslagning. Den el som förbrukats inom ramen för en grundläggande tjänst, tilläggstjänst eller extratjänst i ett järnvägsfordon som befinner sig i ett järnvägsnät ska dock anses förbrukad av den tjänsteleverantör som tillhandahåller elen. Ordningen ska gälla om den utpekade förbrukaren är skattskyldig såsom producent, nättinnehavare eller frivilligt skattskyldig.

Skyldigheten för den som är producent, nättinnehavare eller frivilligt skattskyldig att betala skatt för viss el, ska inte inträda vid överföring till ett järnvägsfordon om någon som är producent, nättinnehavare eller frivilligt skattskyldig ska anses förbruka elen.

Definitioner av infrastrukturförvaltare, järnvägsnät, tjänsteleverantör, spårinnehavare och spåranslagning ska införas.

Införsel av el till Sverige via Öresundsbronns icke-koncessionspliktiga nät ska inte föranleda att den som för in elen blir skattskyldig.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Promemorians förslag innehåller inget förslag om ändring av reglerna för skattskyldighetens inträde. Promemorians förslag till ordning, där någon annan än den faktiska förbrukaren ska anses förbruka el, är inte begränsad till att endast gälla om den utpekade förbrukaren är skattskyldig såsom producent, nättinnehavare eller frivilligt skattskyldig. I förhållande till promemorians förslag har även vissa preciseringar gjorts med anledning av synpunkter från remissinstanser.

Remissinstanserna: *Energiföretagen Sverige, Näringslivets transportråd, Lunds kommun, Region Stockholm (Trafikförvaltningen), Svensk kollektivtrafik, Svenskt Näringsliv, Trafikanalys, Tågöretagen, Öresundsbro Konsortiet* tillstyrker förslaget eller framför inte några synpunkter på förslaget.

Göteborgs kommun (Trafikkontoret) framför att spårbunden trafik bör bytas mot spårburen trafik samt att förslaget kan bidra till ökad administration.

Transportstyrelsen tillstyrker i huvudsak förslaget men förespråkar att begreppet spårfordon eller endast fordon används för de fordon som färdas inom tunnelbana och spårväg. Transportstyrelsen hänvisar även till det pågående arbetet med genomförandet av det s.k. fjärde järnvägspaketet samt att det arbetet med stor säkerhet kommer att innebära att det framöver kommer att finnas två typer av tillstånd för infrastrukturförvaltare (säkerhetstillstånd och nationellt infrastrukturstillstånd).

Trafikverket anser att det är en positiv förändring och anför i huvudsak att hänvisningen till 6 kap. 23 a och 23 b §§ järnvägslagen är obehövlig och att den föreslagna lydelsen av 11 kap. 18 § 1 LSE medför en risk för att mer än en tjänsteleverantör kan anses som förbrukare för samma elektriska kraft. Därutöver efterfrågar Trafikverket

klargörande av att det är infrastrukturförvaltaren som är förbrukare i 11 kap. 18 § LSE mening även när den rollen förvärvats genom nyttjanderätt i 6 kap. 7 § järnvägsförordningen.

Skatteverket tillstyrker att bestämmelserna ändras så att införsel av el via Öresundsbron inte föranleder att den som för in elen blir skattskyldig för införseln. Skatteverket har inga invändningar mot att bestämmelserna ändras så att viss el ska anses förbrukad av annan än den faktiska förbrukaren. Skatteverket framför vidare att myndigheten inte känner till om det förekommer att el överförs till infrastruktur som innehas av någon som är skattskyldig samtidigt som den utpekade förbrukaren inte är skattskyldig. Om det förekommer innebär den föreslagna bestämmelsen om förbrukare i vissa fall att viss el inte kommer att beskattas.

Region Stockholm (Trafikförvaltningen) och *Svensk kollektivtrafik* efterfrågar även en förenkling och förtydligande kring vilken elanvändning vid depåverksamhet och uppställningsanläggningar som är undantagen från energiskatt.

Näringslivets transportråd anser att det är viktigt att säkerställa att skattenedsättningen kommer transportköparna till del och menar därför att nedsättningen ska redovisas tydligt och transparent av Trafikverket.

Svenskt Näringsliv och *Energiföretagen Sverige* har även pekat på behov av ytterligare åtgärder. Svenskt Näringsliv efterfrågar motsvarande regler för företag som äger eller driver datorhallar och hyr ut datorhallskapacitet medan Energiföretagen efterfrågar förändringar av redovisningsreglerna för energiskatten på elektrisk kraft.

Skälen för regeringens förslag: Enligt LSE finns möjlighet till avdrag och återbetalning av skatt på el som förbrukats i tåg eller annat spårbundet transportmedel eller för motordrift eller uppvärmning i omedelbart samband med sådan förbrukning (se 11 kap. 9 § första stycket 1 och 13 a § första stycket 1 LSE). För att anknyta till befintliga regler i LSE och för att förenkla skrivningarna, kallas den el som förbrukats för sådant ändamål nedan för el som förbrukas vid spårbunden trafik och nedsättningsberättigande elförbrukning vid spårbunden trafik. Det bedöms inte vara lämpligt att använda ett annat begrepp än spårbunden trafik, vilket *Göteborgs kommun (Trafikkontoret)* föreslår.

Om el som förbrukas vid spårbunden trafik, har förbrukats av någon som är skattskyldig för energiskatt på el, uppnås skattenedsättningen genom att denne yrkar avdrag i sin punktskattedeklaration. I de fall elen förbrukats av någon som inte är skattskyldig uppnås skattenedsättningen efter att denne ansökt om återbetalning. Motsvarande ordning gäller för samtliga nedsättningar av energiskatt för el, med undantag för den särskilda nedsättning som gäller för viss elförbrukning i vissa kommuner i norra delar av Sverige.

För att reducera den administrativa bördan och undanröja eventuell osäkerhet rörande vem som kan beviljas skattenedsättningen för elförbrukning vid spårbunden trafik, bedöms det vara lämpligt att reglera vem som anses förbruka den el som förbrukas för detta ändamål i vissa fall. En reglering av vilken aktör som ska anses förbruka den berörda elen innebär samtidigt att andra aktörers eventuella möjlighet att söka skattenedsättningen utsläcks. För att en sådan reglering ska vara möjlig är en förutsättning att det är möjligt att dels peka ut en väl avgränsad grupp som ska ges rätten att söka skattenedsättning, dels säkerställa att flera aktörer inte kan göra anspråk på nedsättning för samma elförbrukning.

För att begränsa den administrativa bördan vid en sådan reglering bör utgångspunkten tas i befintliga regler på det aktuella området. Järnvägslagen (2004:519) innehåller bl.a. regler för järnvägsinfrastruktur och förvaltning av sådan. Nämnda lag innehåller vidare

definitioner av bl.a. infrastrukturförvaltare, järnvägssystem, tjänsteleverantör, järnvägsinfrastruktur och järnvägsnät, vilka skulle kunna utgöra grunden för en ny reglering. Järnvägslagen gäller dock inte för tunnelbana och spårväg. Bestämmelser om sådana spårbundna system finns i stället i lagen (1990:1157) om säkerhet vid tunnelbana och spårväg.

Den nedsättningsberättigande elförbrukningen vid spårbunden trafik torde uteslutande antingen ske i järnvägsinfrastruktur och järnvägsfordon inom infrastrukturen eller, avseende tunnelbana och spårväg, i spåranläggningar och fordon inom dessa.

Infrastrukturförvaltare är den som förvaltar järnvägsinfrastruktur och driver anläggningar som hör till infrastrukturen. I Sverige är staten den största innehavaren av järnväg och denna infrastruktur förvaltas och drivs av Trafikverket. En mycket stor del av den el som förbrukas för nedsättningsberättigande ändamål vid spårbunden trafik hanteras således av Trafikverket inom ramen av myndighetens uppdrag som infrastrukturförvaltare eller av andra infrastrukturförvaltare. Det senare är aktuellt för enskilda järnvägar som drivs och förvaltas av andra än staten. Den drivmotorström som Trafikverket, i rollen som tjänsteleverantör, tillhandahåller som sådan tilläggs-tjänst som avses i 6 kap. 23 c § andra stycket 1 järnvägslagen, kan emellertid komma att förbrukas i såväl infrastruktur för vilken myndigheten är infrastrukturförvaltare som i av annan förvaltd infrastruktur. Motsvarande gäller även för el som Trafikverket tillhandahåller för uppvärmning av persontåg, dvs. för en sådan tilläggs-tjänst som avses i 6 kap. 23 c § andra stycket 2. El kan även komma att tillföras tåg i samband med sådana grundläggande tjänster som avses i 23 §. Det bedöms vara lämpligt att Trafikverket, som är den största infrastrukturförvaltaren, tjänsteleverantör samt dessutom skattskyldig, söker skattenedsättningen för den el som myndigheten använder vid dess förvaltning av järnvägsinfrastrukturen samt för den el som myndigheten hanterar i sin roll som tjänsteleverantör av bl.a. drivmotorström. Genom en sådan ordning kan Trafikverket bruttoredovisa energiskatten för den drivmotorström som det tillhandahåller tågoperatörer i bl.a. den statliga infrastrukturen. Detta skulle minska den administrativa bördan för framför allt tågoperatörerna i förhållande till en situation där Trafikverket först övervärlar energiskatten på tågoperatörerna varefter tågoperatörerna själva måste söka energiskattenedsättningen. Ordningen bör inte vara begränsad till att enbart gälla Trafikverket utan bör även vara öppen för andra aktörer som uppfyller kriterierna.

Som *Lagrådet* konstaterar kan den i lagrådsremissen föreslagna formuleringen av 18 § första stycket 1 ge en oönskad och inte avsedd effekt eftersom den förutsätter att det är tjänsteleverantören som överför el till järnvägsfordonet. Det skulle därmed finnas en risk för att denna punkt inte kommer att vara tillämplig ifråga om drivmotorström som överförs via en annan aktörs anläggning. Den nämnda risken kan emellertid undvikas genom att det i punkten anges att elen ska anses förbrukad av den tjänsteleverantör ”som tillhandahållit den elektriska kraften” i stället för av den tjänsteleverantör ”som överfört den elektriska kraften till fordonet”. En sådan formulering ligger vidare närmare de formuleringar som används i järnvägslagen för tjänster såsom tillhandahållande av drivmotorström.

Mot bakgrund av det ovanstående föreslås att det i LSE ska införas en ny bestämmelse om vem som anses förbruka den el som förbrukas vid spårbunden trafik. El som förbrukats i järnvägsnätet ska anses vara förbrukad av den som var infrastrukturförvaltare för det järnvägsnät i vilket förbrukningen skedde. El som i ett järnvägsfordon i ett järnvägsnät förbrukats som drivmotorström eller för uppvärmning eller en annan grundläggande tjänst, tilläggs-tjänst eller extratjänst i den mening som avses i 6 kap. 23 eller 23 c § järnvägslagen, ska dock anses förbrukad av den tjänsteleverantör som vid förbrukningstillfället tillhandahållit den el som användes för tjänsten.

För att uppnå motsvarande reglering för den förbrukning som sker i spårväg och tunnelbana, dvs. spårssystem som regleras i lagen om säkerhet vid tunnelbana och spårväg, föreslås att den el som förbrukats i en spåranslaggning eller i ett spårfordon när det använts inom spåranslaggningen, anses vara förbrukad av den som var spårinnehavare för den spåranslaggning i vilken förbrukningen skedde. Elförbrukning i fordon i spåranslaggningen särskiljs således inte från övrig förbrukning i anläggningen. Regeringen anser i likhet med *Transportstyrelsen* att de sistnämnda fordonen ska kallas spårfordon. Därigenom undviks sammanblandning med vad som anses som järnvägsfordon i järnvägslagen och tillämpningen påverkas inte heller av lagen (2001:559) om vägtrafikdefinitioner (jfr 1 kap. 5 § LSE).

Regleringen syftar inte till att utvidga skattenedsättningen för el som förbrukas vid spårbunden trafik utan till att särskilt reglera vem som ska anses förbruka viss el, vilket samtidigt bl.a. innebär reglering av vem som kan ansöka om skattenedsättning för den elförbrukning som sker i tåg eller annat spårbundet transportmedel eller för motordrift eller uppvärmning i omedelbart samband med sådan förbrukning. (se 11 kap. 9 § första stycket 1 och 13 a § första stycket 1 LSE). I och med att förbrukningen för detta nedsättningsberättigande ändamål även har betydelse för aktörernas möjlighet att medges månatlig återbetalning samt för möjligheterna att beviljas godkännande om frivillig skattskyldighet, innebär regleringen även att det blir lättare för de utpekade aktörstyperna att få kortare återbetalningsintervaller (se 11 kap. 16 § LSE) samt att bli godkända som frivilligt skattskyldiga (se 11 kap. 6 § LSE).

Vem som anses förbruka el har även betydelse för bl.a. reglerna om skattskyldighetens inträde (se 11 kap. 7 § LSE). För den som är skattskyldig som producent, nätinnehavare eller frivilligt skattskyldig inträder skyldigheten att betala energiskatt när denne förbrukar elen eller när elen överförs till någon som inte är skattskyldig som producent, nätinnehavare eller frivilligt skattskyldig. Regeringen föreslår således att regleringen ska användas vid tillämpningen av 6 § första stycket 1, 7 §, 9 § första stycket 1, 13 a § första stycket 1 och 16 § LSE.

Mot bakgrund av att de här aktuella förändringarna inte syftar till att reglera omfattningen av skattenedsättningen utan till att reglera vem som ska anses förbruka viss el anser regeringen, till skillnad från *Region Stockholm (Trafikförvaltningen)* och *Svensk kollektivtrafik*, att det inte finns behov av någon närmre reglering av vad som i vissa situationer omfattas av skattenedsättningen för el som används vid spårbunden trafik.

Skatteverket framför att det, med promemorians förslag, kan finnas en risk för icke-beskattnings i situationer där el överförs till infrastruktur som innehas av någon som är skattskyldig samtidigt som den utpekade förbrukaren av elen som förbrukas i infrastrukturen inte är skattskyldig.

Mot bakgrund av detta bör noteras att om el överförs direkt från en annan registrerad skattskyldig, exempelvis en nätinnehavare, till någon som inte är skattskyldig inträder nätinnehavarens skattskyldighet för elen vid överföringen i enlighet med 11 kap 7 § första stycket 1 a LSE i dess nuvarande lydelse. För skattskyldighetens inträde saknar det i dessa fall betydelse om den utpekade förbrukaren även är den faktiska förbrukaren eller om denne för elen vidare till någon annan som i sin tur förbrukar elen. Om däremot nätinnehavaren överför elen till någon som är både infrastrukturförvaltare och skattskyldig som nätinnehavare kommer skattskyldigheten inte att inträda vid överföringen eftersom förutsättningarna för skattskyldighetens inträde inte är uppfyllda (jfr första stycket 1 a och 1 b samma bestämmelse). Skattskyldigheten för den överförda elen kommer i dessa fall i stället inträda för den skattskyldige som fått elen överförd till sig, när denne förbrukar elen (se 1 b) eller när denne överför elen vidare till någon som inte är skattskyldig såsom producent, nätinnehavare eller frivilligt skattskyldig (se 1 a).

Då förbrukning i ett järnvägsfordon förutsätter att elen överförs dit innebär det att skattskyldighet enligt gällande regler kommer ha inträtt för den överförda elen innan förbrukning kan ske. Detta dock med undantag för en eventuell situation där elen överförs till en skattskyldig tågoperatör via en obruten kedja av skattskyldiga samtidigt som någon som inte är skattskyldig skulle utpekade som förbrukare av elen enligt nya regler. Mot bakgrund av att Trafikverket dels är skattskyldig, dels är den tjänsteleverantör som tillhandahåller all drivmotorström som förbrukas inom den av myndigheten förvaldade statliga infrastrukturen torde den risken vara starkt begränsad. Det är emellertid möjligt att förhindra att sådan icke-beskattning ska kunna uppstå. Detta kan uppnås genom en ny reglering av att skattskyldighet ska inträda i dessa situationer eller genom att begränsa när någon annan än den faktiska förbrukaren ska anses vara förbrukare.

En sådan reglering av att skattskyldighet ska inträda kan, på samma sätt som i lagrådsremissens förslag utformas genom en utvidgning av 11 kap. 7 § första stycket 1 b LSE så att skattskyldighetens även inträder för el som till följd av 18 § inte förbrukas av den skattskyldige utan av någon som inte är skattskyldig enligt 5 § första stycket 1, 2 eller 3, dvs. skyldigheten att betala skatt för viss el kommer inträda för den skattskyldige i vissa situationer där den skattskyldige rent faktiskt förbrukar el även om 18 § innebär att någon annan ska anses förbruka elen. En nackdel med en sådan lösning är att även om den säkerställer att skyldigheten att betala skatt inträder medför den, som *Lagrådet* konstaterar, en ökad komplexitet. Detta då den medför att redovisningen av skatten och rätten till nedsättning hamnar hos olika aktörer.

Beträffande alternativet att undvika icke-beskattning genom att låta begränsa i vilken utsträckning någon annan än den faktiska förbrukaren ska anses förbruka el, så kan en sådan begränsning utformas genom att bestämmelsen endast ska gälla om den utpekade förbrukaren är skattskyldig enligt 5 § första stycket 1, 2 eller 3. Om regeln även ska vara tillämplig vid återbetalningar behöver den begränsade regeln därutöver även gälla i situationer där skattskyldighet för den elektriska kraften inträtt enligt 7 § första stycket 1 a för någon annan än den utpekade förbrukaren.

En ordning som är begränsad till att endast gälla om den utpekade förbrukaren är skattskyldig skulle, trots begränsningen, omfatta den övervägande delen av den el som förbrukas vid spårbunden trafik. En sådan begränsning skulle vidare möjliggöra att skyldigheten att betala skatt för den berörda elen och avdragsrätten för skatt på elen kan samlas hos en och samma aktör vilket i sin tur skulle förenkla beskattningen.

Regeringen föreslår därför att ordningen, där någon annan än den faktiska förbrukaren ska anses förbruka el, ska begränsas till att endast gälla om den utpekade förbrukaren är skattskyldig såsom producent, nättinnehavare eller frivilligt skattskyldig.

För att skattskyldighetens inträde och avdragsrätten ska samlas hos samma aktör förutsätts, utöver ovan nämnda begränsning, även tillägg av ett undantag från skattskyldighetens inträde. Detta för att undvika att överföring av el som föregår elförbrukning vid spårbunden trafik ska medföra att skyldigheten att betala skatt inträder för den skattskyldige som överför elen till den faktiske förbrukaren och inte för den skattskyldige som utpekade som förbrukare. En sådan situation skulle i annat fall kunna uppstå om en tjänsteleverantör som är skattskyldig såsom nättinnehavare, när den tillhandahåller drivmotorström till en tågoperatör, överför elen till en skattskyldig infrastrukturförvaltare som i sin tur överför elen vidare till tågoperatören. Att skyldigheten inte skulle inträda även för en skattskyldig utpekad förbrukare skulle följa av 7 § tredje stycket som säkerställer att dubbelbeskattning inte ska uppstå. Ett tillägg i 7 § innebärande att skattskyldigheten inte ska inträda till följd av överföringen i dessa fall skulle resultera i att skattskyldighet inte inträtt före förbrukningstillfället och därmed innebär tillägget att tredje stycket inte blir tillämpligt i en sådan situation. Med

ett sådant tillägg kommer den utpekade förbrukarens skyldighet att betala skatt för den berörda elen att inträda samtidigt som dennes avdragsrätt uppstår. I det fall att den mellanliggande infrastrukturförvaltaren inte är skattskyldig kommer skattskyldigheten att inträda för den skattskyldige tjänsteleverantören när denne överför el till infrastrukturförvaltaren och tjänsteleverantörens avdragsrätt uppstå när förbrukningen sker i järnvägsfordonet.

Regeringen föreslår därför att skattskyldighet enligt 7 § första stycket 1 a inte ska inträda vid överföring av elektrisk kraft till ett järnvägsfordon om kraften vid förbrukningen omfattas av 18 § första stycket 1.

Då det nya undantaget utgör en begränsning av 7 § första stycket 1 a föreslås att undantaget placeras som ett nytt stycke mellan nuvarande andra stycket, vilket innehåller ett undantag från 1 a, och nuvarande tredje stycket, vilket innehåller ett undantag från 1.

Eftersom den föreslagna regleringen bygger på begrepp i såväl järnvägslagen som lagen om säkerhet vid tunnelbana och spårväg föreslår regeringen att det införs en definition med innebörden att järnvägsnät, infrastrukturförvaltare, och tjänsteleverantör ges samma betydelse som i järnvägslagen, medan spåranläggning och spårinnehavare ges samma betydelse som i lagen om säkerhet vid tunnelbana och spårväg. Det pågående genomförandet av det fjärde järnvägspaketet kan, såsom Transportstyrelsen påpekar, medföra att de begrepp från tillståndslagstiftningen som föreslås användas i LSE kan behöva uppdateras. Regeringen bedömer att uppdatering av hänvisningar och begrepp till följd av sådana förändringar bör kunna behandlas inom ramen för det lagstiftningsarbetet.

En anslutande fråga avser den el som förbrukas på Öresundsbron. När den svenska sidan av Öresundsbron förses med el från Danmark innebär det att el förs in till Sverige genom ett elnät som inte drivs med koncession. Vid införsel av el till Sverige genom ett annat än koncessionspliktigt nät föranleder införseln att den som för in elen är skattskyldig och att skattskyldighet inträder vid införseln. För att undvika att den som för in elen ska bli s.k. händelseskattskyldig vid införsel vore ett alternativ att reglera att det icke-koncessionspliktiga nätet på Öresundsbron ska anses som ett koncessionspliktigt nät vid tillämpningen av LSE. En sådan lösning förutsätter emellertid att det även införs en reglering av vem som ska anses vara nättinnehavare för detta nät (jfr 1 kap. 17 § LSE). För att undvika att den som för in elen till den svenska delen av bron blir s.k. händelseskattskyldig föreslår regeringen därför i stället att införsel via Öresundsbron inte ska föranleda skattskyldighet enligt 11 kap. 5 § första stycket 4 LSE. Bestämmelsen kan, såsom *Lagrådet* föreslår, förtydligas så att det även av nya mening i 11 kap. 5 § andra stycket LSE framgår att regleringen avser införsel via elnät.

Regeringen har, med anledning av *Lagrådets* synpunkter, vidarebearbetat förslaget. Förslaget innebär i likhet med lagrådsremissens förslag att någon annan än den faktiska förbrukaren ska anses förbruka viss el. De föreslagna utvidgade reglerna om när någon annan än den faktiska förbrukaren ska anses förbruka el har dock begränsats och den föreslagna utvidgningen av reglerna om skattskyldighetens inträde har ersatts av ett undantag från skattskyldighetens inträde. Därmed blir lagstiftningen mindre komplex och begränsar administration för företagen.

Energiföretagen Sverige och *Svenskt Näringsliv* efterfrågar förändring av redovisningsbestämmelser för energiskatt på el respektive nedsättningsregler för elförbrukning i datorhallar. Nuvarande regler för redovisning av energiskatt på el innebär att redovisningen sker vid ett senare tillfälle än vad som gäller för den som är redovisningsskyldig för andra punktskattepliktiga varor. För den spårbundna trafiken finns

det ett tillståndsregelverk med definitioner av olika företeelser och aktörsroller. De olika aktörer som kan vara involverade i driften av datorhallar och som potentiellt skulle kunna anses operera en datorhall är inte definierade i tillståndsreglering på motsvarande sätt. Ägandet av datorhallarna, inkl. fastigheter, byggnader och olika typer av utrustning, kan även det antas vara heterogent. Förändringar för dessa områden skulle förutsätta annat underlag och andra överväganden än de som är aktuella för den spårbundna trafiken. Det är därför inte aktuellt att lämna sådana förslag.

Lagförslag

Förslaget föranleder dels ändring i 11 kap. 5 och 7 §§ LSE, dels införande av en ny paragraf i LSE, 11 kap. 18 §, och en ny rubrik närmast före 11 kap. 18 §, i samma lag.

13.21.4 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Lagförslaget träder i kraft den 1 januari 2021. Äldre bestämmelser i lagen om skatt på energi gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslås att ändringen av lagen om skatt på energi skulle träda i kraft den 1 augusti 2020.

Remissinstanserna: *Energiföretagen Sverige* framför att det är olyckligt att ikraftträdande föreslås till den 1 augusti, då det innebär att ändrade deklarationsregler införs mitt i sommaresemestertiderna, samt förordar att ikraftträdandet i första hand bör ske den 1 januari 2021 för att underlätta den administrativa övergången, eller i andra hand till närmaste kvartalsskifte, dvs. fr.o.m. den 1 oktober 2020.

Skälen för regeringens förslag: Eftersom de föreslagna ändringarna syftar till att reducera den administrativa bördan och undanröja eventuell osäkerhet rörande vem som har rätt att söka skattenedsättning vore det lämpligt att lagändringen träder i kraft så tidigt som möjligt. Regeringen anser emellertid, i likhet med *Energiföretagen Sverige*, att en senareläggning till ett årsskifte kan underlätta den administrativa övergången. Regeringen föreslår därför att ändringen ska träda i kraft den 1 januari 2021.

Åtgärden bedöms inte kunna ges retroaktiv effekt. Äldre bestämmelser i lagen om skatt på energi föreslås därför fortfarande gälla för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet. För tillämpningen av 5 § innebär bestämmelsen att äldre bestämmelser gäller för el som förts in före ikraftträdandet. För 7 § innebär bestämmelsen att äldre bestämmelser gäller för el som överförts före ikraftträdandet. För 18 § innebär bestämmelsen att äldre bestämmelser gäller för el som förbrukats före ikraftträdandet.

13.21.5 Konsekvensanalys

Syfte och alternativa lösningar

Förslaget syftar, såsom närmare framgår ovan, primärt till att skapa tydligare regler för vem som ska kunna söka skattenedsättning för berörd elförbrukning i vissa fall. Åtgärden förväntas minska den administrativa bördan för bl.a. de tågoperatörer som tillhandahåller drivmotorström av Trafikverket inom den statliga infrastrukturen. Detta då ordningen tillåter Trafikverket bruttoredovisa energiskatten för bl.a. tillhandahållna drivmotorström. Några alternativa förslag som dels uppfyller åtgärdens syften, dels beaktar de förändringar som tidigare skett av bl.a. skattskyldigheten och dess inträde, har inte identifierats.

Offentligfinansiella effekter

Förslaget bedöms inte påverka intäkterna från energiskatten på el och därför inte leda till några offentligfinansiella effekter.

Effekter för företagen

Sveriges järnvägsnät är drygt 15 600 spårkilometer. Av detta förvaltar Trafikverket infrastrukturen för ca 14 200 spårkilometer. Cirka 80 procent av järnvägsinfrastrukturen är elektrifierad. Den trafik som sker på järnvägar som inte är elektrifierade drivs med diesel. Under ett år förbrukas ca 2,6 terawattimmar el som driftström för spårbunden trafik, främst för person- och godstransporter på järnväg. Trenden är att elanvändningen för bantrafik ökat över tid. I mycket hög utsträckning sker elförbrukningen i den järnvägsinfrastruktur som Trafikverket tillhandahåller. Det är i princip bara Trafikverket som levererar drivmotorström till järnvägstrafik. Elanvändning för bantrafik sker även i tunnelbana och spårväg inom kollektivtrafiken.

Totalt finns det 299 företag, regioner och kommuner som har tillstånd som infrastrukturförvaltare och 10 företag, regioner och kommuner som har tillstånd som spårinnehavare för tunnelbana och järnväg. Det finns också 8 företag, regioner och kommuner som har tillstånd som trafikutövare. Samtliga dessa, förutom ett, har också tillstånd som infrastrukturförvaltare eller spårinnehavare. För närvarande är det ca 10 företag som söker skattenedsättningen. Att vid redovisning av effekterna göra en ytterligare uppdelning av denna begränsade grupp, utifrån företagsstorlek eller på annat sätt, bedöms inte vara lämpligt då det skulle riskera att röja uppgifter med skattesekretess.

Under 2018 gjordes totalt 246 miljoner resor på järnväg i Sverige, 176 miljoner resor på spårväg och 355 miljoner resor i tunnelbanan. För samtliga trafikslag är det fler resor än vad som tidigare uppmäts. På järnvägen ökade antalet resor med 7 procent och i transportarbetet med 2 procent mellan 2017 och 2018.

Under 2018 transporterades 74 miljoner ton gods på järnväg i Sverige. Av godsmängden transporterades 55 procent inrikes och resten utrikes, där även transit inräknas. Malm på malmbanan utgör den största andelen med 44 procent av totalvikten 2018. Därefter kommer vagnslastgods (42 procent) och kombigods (resterande 14 procent). Malm på malmbanan dominerar utrikestransporterna, medan vagnslastgods var störst inom inrikestransporterna.

Vissa av de företag som i nuläget har rätt till skattenedsättning men som inte är infrastrukturförvaltare eller spårinnehavare, kommer framöver inte längre att själva ha rätt till nedsättning. Däremot kommer den el de förbrukar att beskattas på samma sätt och de får därför inte en förändrad skattenivå. Nedsättningens storlek och omfattning bedöms inte påverkas av föreslagen regeländring. I och med att dessa företag inte längre behöver ansöka om återbetalning minskar den administrativa bördan och eventuella likviditetseffekter undviks. Då det endast är ett fåtal aktörer som påverkas bedöms storleken på minskningen av den administrativa bördan vara begränsad. Mot bakgrund av att nedsättningens storlek och omfattning inte påverkas av föreslagen regeländring bedöms dels att ändringen inte påverkar konkurrensförhållandet mellan företagen, dels att det inte finns behov av att ta särskild hänsyn till små företag vid utformningen av reglerna.

Effekter för enskilda och offentlig sektor

Förslaget bedöms inte påverka enskilda. Utöver s.k. pendeltågstrafik (järnväg) påverkas inom kollektivtrafiken primärt spårvägar och tunnelbana av förslaget. För närvarande är det tre städer som har trafikerade spårvägar, Göteborg, Norrköping och

Stockholm. I Lund byggs spårväg som planeras tas i bruk under 2020. Tunnelbana finns i Stockholmsområdet. Genom att även den el som förbrukats av spårinnehavaren eller i ett fordon när de används inom en spåranläggning föreslås medföra en rätt till nedsättning för spårinnehavaren, bedöms beskattningen av den el som används för spårbunden kollektivtrafik i kommuner och regioner inte påverkas av förslaget i praktiken. Så som Göteborgs kommun (trafikkontoret) påpekar kan visst administrativt merarbete för att reda ut avtalsförhållanden o.d. initialt uppstå när flera parter är involverade i elanvändningen för spårbunden trafik. Den effekten bedöms dock i första hand vara av engångskaraktär.

Effekter för myndigheter och de allmänna förvaltningsdomstolarna

Trafikverket tillhandahåller järnvägsföretagen järnvägsinfrastruktur, vilket bl.a. omfattar system för elförsörjning till de fordon som framförs på den statliga järnvägsinfrastrukturen. Därutöver levererar Trafikverket den el som förbrukas i fordonen (bl.a. drivmotorström och el för uppvärmning). Den årliga volym el som Trafikverket hanterar uppgår till ca 2,8 terawattimmar, varav ca 2,3 terawattimmar används som drivmotorström och ca 0,5 terawattimmar för Trafikverkets egna anläggningar. För Trafikverket bedöms förslaget medföra att myndigheten i egenskap av tjänsteleverantör respektive infrastrukturförvaltare anses förbruka elen och att det är Trafikverket som har rätt till nedsättning av energiskatten för den el som förbrukas i den statliga järnvägsinfrastrukturen, dels när myndigheten tillhandahåller drivmotorström, dels för driften av myndighetens egna anläggningar.

Förslaget förväntas medföra vissa mindre kostnader av engångskaraktär för Skatteverket. Det rör sig om kostnader i samband med uppdatering av information. Förslaget torde således inte föranleda några behov av informationsinsatser som går utöver de som normalt sker vid regelförändringar. Eventuella merkostnader för Skatteverket till följd av förslaget ska finansieras inom befintliga ramar.

Förslaget bedöms inte påverka antalet mål, på annat sätt påverka arbetsbelastningen, eller öka kostnaderna för de allmänna förvaltningsdomstolarna. Förslaget bedöms inte heller medföra ökade kostnader för andra myndigheter.

Förslagets förenlighet med EU-rätten

Förslaget bedöms vara förenligt med rådets direktiv 2003/96/EG av den 27 oktober 2003 om en omstrukturering av gemenskapsramen för beskattning av energiprodukter och elektricitet.

Övriga effekter

Förslaget bedöms inte påverka miljön, sysselsättningen, inkomstfördelningen eller den ekonomiska jämställdheten mellan kvinnor och män.

13.22 Avskaffad skattebefrielse för vissa biobränslen för uppvärmning

13.22.1 Ärendet och dess beredning

Finansdepartementet har tagit fram promemorian Avskaffad skattebefrielse för vissa biobränslen för uppvärmning samt ändrade förutsättningar för skattebefrielse för biogas och biogasol. Förslaget i promemorian innebär bl.a. att befrielsen från energiskatt och koldioxidskatt för andra skattepliktiga biobränslen för uppvärmning än biogas och biogasol avskaffas. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 12 avsnitt 1*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i

bilaga 12 avsnitt 2. Remissyttrandena finns tillgängliga i Finansdepartementet (Fi2020/01997/S2).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 20 augusti 2020 att inhämta Lagrådets yttrande över lagförslagen i *bilaga 12 avsnitt 3*. Lagrådet lämnar förslagen utan erinran. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 12 avsnitt 4*.

13.22.2 Bakgrund

Inledning

Sverige har för närvarande tre statsstödsgodkännanden för skattebefrielse för biobränslen. Det är statsstödsgodkännande för skattebefrielse för biogas som motorbränsle (SA.43302), biogas, vegetabiliska oljor och fetter samt Fame m.m. för uppvärmning (SA.49893) samt höginblandade och rena flytande biodrivmedel (SA.48069). Dessa tre statsstödsgodkännanden löper ut den 31 december 2020.

Statsstödsgodkännandena har sin rättsliga grund i Europeiska kommissionens riktlinjer för statligt stöd till miljöskydd och energi för 2014–2020, förkortade EEAG. Riktlinjerna innehåller ett stoppdatum som innebär att statligt stöd inte får ges till livsmedelsbaserade biobränslen efter den 31 december 2020. Kommissionen beslutade den 2 juli 2020 att förlänga tiden för tillämpningen av EEAG utan att ändra detta stoppdatum. Följaktligen kommer inte stöd till livsmedelsbaserade biobränslen att godkännas efter den 31 december 2020.

Sverige har under flera år försökt få kommissionen att förändra sin syn på biobränslen som framställts av livsmedels- och fodergrödor och tillåta statligt stöd till dessa biobränslen. Det arbetet pågår fortfarande.

I fråga om vegetabiliska oljor och fetter samt Fame m.m. för uppvärmning finns inte förutsättningar för Sverige att få ett förnyat statsstödsgodkännande vad gäller livsmedelsbaserade biobränslen och är även i fråga om övriga biobränslen begränsade eftersom reglerna i EEAG kräver att det säkerställs att biodrivmedelsproducenter inte överkompenseras.

Energiskattedirektivet och lagen om skatt på energi

Rådets direktiv 2003/96/EG av den 27 oktober 2003 om en omstrukturering av gemenskapsramen för beskattning av energiprodukter och elektricitet (energiskattedirektivet) är ett unionsgemensamt ramverk för hur medlemsstaterna ska utforma sin nationella beskattning av bränslen och el.

De bränslen som omfattas av energiskattedirektivet svarar för den övervägande delen av den totala bränsleförbrukningen inom EU. Det rör sig om alla drivmedel, såväl fossila som sådana som har framställts av biomassa. I fråga om uppvärmningsbränslen omfattar energiskattedirektivet främst fossila bränslen men även vissa biobränslen, som t.ex. vegetabiliska och animaliska oljor och fetter samt biogas och biogasol som framställts av biomassa. I fråga om bränslen för uppvärmning anges i energiskattedirektivet även att alla andra kolväten än torv ska beskattas.

Utgångspunkten är att medlemsstaternas nationella beskattning av bränslen ska uppfylla vissa i direktivet föreskrivna minimiskattenivåer. Samtidigt innehåller direktivet krav på obligatorisk skattebefrielse i vissa situationer samt möjligheter för medlemsstaterna att ge skattenedsättning och fullständig eller partiell skattebefrielse i andra situationer. Sverige har i varierande utsträckning utnyttjat dessa möjligheter. Ett

exempel är den nuvarande skattebefrielsen för biogas samt för vegetabiliska och animaliska oljor och fetter m.m. som bränsle för uppvärmning.

Lagen (1994:1776) om skatt på energi, förkortad LSE, reglerar skatter på bränslen och el. Skattereglerna är anpassade till energiskattedirektivet. I LSE definieras de flesta bränslen genom hänvisningar till KN-nummer. Med KN-nummer menas nummer i Kombinerade nomenklaturen enligt kommissionens förordning (EG) nr 2031/2001 av den 6 augusti 2001 om ändring av bilaga I till rådets förordning (EEG) nr 2658/87 om tulltaxe- och statistiknomenklaturen och om gemensamma tulltaxan.

Uppdateringar av hänvisningarna till tulltaxan för sådana varor som omfattas av lagen sker genom genomförandebeslut fattade av Europeiska kommissionen (1 kap. 2 a § LSE). De svenska energi- och koldioxidsskattebeloppen för fossila bränslen som t.ex. bensin, diesel, naturgas och gasol finns i 2 kap. 1 § första stycket LSE. Skatten beräknas utifrån de enheter som följer av lagtexten.

Andra skattepliktiga bränslen ska enligt artikel 2.3 i energiskattedirektivet beskattas i nivå med likvärdigt bränsle för vilket en minimiskattenivå är angiven i direktivet, se 2 kap. 3 och 4 §§ LSE. Vid bedömningen av vilket bränsle som är det likvärdiga bränslet behöver det fastställas om den aktuella produkten används som bränsle för uppvärmning eller som motorbränsle. Det görs därefter en bedömning av vilket av de direkt skattepliktiga bränslena i 2 kap. 1 § LSE som produkten i sin användning kan ersättas med på ett verkningsfullt sätt eller, om detta inte är möjligt, det bränsle vars beskaffenhet och ändamål står närmast den aktuella produkten. Vid denna bedömning saknar det betydelse om det indirekt skattepliktiga bränslet har försetts med märk- och färgämnen. Inte heller ska någon hänsyn tas till energiinnehållet i de aktuella bränslena.

Medlemsstaterna ges i artikel 16 i energiskattedirektivet möjlighet att skattebefria bränslen som framställts av biomassa. Detta är grunden för de skattebefrielser som i dag gäller för olika flytande och gasformiga biobränslen för uppvärmning och motorbränslen enligt 6 a kap. 2 b och 2 c §§ samt 7 kap. 3 a–4 §§ LSE.

EU:s regler om statligt stöd

Både energiskatten och koldioxidskatten är att anse som miljörelaterade skatter. Nedsättning av eller befrielse från skatterna kan vara utformade så att åtgärderna definitionsmässigt utgör statligt stöd enligt reglerna i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, förkortat EUF-fördraget. I artikel 26 i energiskattedirektivet klargörs att skatteåtgärder som uppfyller energiskattedirektivets bestämmelser kan omfattas av EU:s regler om statligt stöd. Genom att skattebefrielse för biobränslen är en möjlighet och inte en skyldighet enligt energiskattedirektivet omfattas denna skattebefrielse av EU:s regler om statligt stöd. Europeiska kommissionen har i EEAG angett villkoren för när stöd för energi- och miljöändamål kan anses vara förenliga med artikel 107.3 c i EUF-fördraget.

Grundförutsättningarna för att statligt stöd till skydd för miljön ska kunna ges är att stödet har en stimulans effekt, att det är nödvändigt och proportionellt. Dessa förutsättningar behandlas närmare i EEAG. Ett stöd som ges för bränslen som framställts av biomassa får kompensera endast för merkostnaderna för framställningen av bränslet i förhållande till det fossila bränsle som ersätts. Om stödet överstiger merkostnaderna för framställningen av biobränslet uppstår s.k. överkompensation. I statsstödsgodkännandet åtar sig Sverige att kontrollera att varaktig överkompensation inte uppstår. Om Sverige inte åtgärdar en konstaterad överkompensation står det i strid med statsstödsgodkännandet, dvs. skattebefrielsen är ett otillåtet statsstöd. Vidare gäller, till följd av bestämmelser i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/28/EG av den 23 april 2009 om främjande av användningen av energi från

förnybara energikällor och om ändring och ett senare upphävande av direktiven 2001/77/EG och 2003/30/EG (förnybartdirektivet) ett krav på att biodrivmedel (biobränslen för transportändamål) och flytande biobränslen för andra ändamål än transport ska uppfylla de hållbarhetskriterier som anges i förnybartdirektivet.

Ytterligare förutsättningar för att statligt stöd ska kunna ges till biobränslen efter den 31 december 2020 är enligt punkt 113 i EEAG att biobränslena inte är livsmedelsbaserade. Kommissionen beslutade den 2 juli 2020 att förlänga tiden för tillämpningen av EEAG utan att ändra detta stoppdatum. Följaktligen kommer inte stöd till livsmedelsbaserade biobränslen att godkännas efter den 31 december 2020. Det finns ingen definition av livsmedelsbaserade biodrivmedel i EEAG, men begreppet definieras som biodrivmedel som framställts från spannmål eller andra stärkelserika grödor, socker- eller oljegrödor i kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 av den 17 juni 2014 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget (GBER).

För skattebefrielsen för vissa biobränslen som används för uppvärmning har kommissionen genom beslut i statsstödsärendet SA.49893 den 19 juli 2018 förlängt tidigare statsstödsgodkännande av skattebefrielsen för biobränslen som används för värmeproduktion t.o.m. utgången av 2020. Det rör sig om animaliska och vegetabiliska fetter och oljor, icke-syntetisk metanol, Fame och vissa andra blandningar av estrar och glycerol samt biogas. Besluten har förenats med de villkor som krävs enligt EEAG, vilket inkluderar krav på att det säkerställs att biodrivmedelsproducenter inte överkompenseras.

13.22.3 Avskaffad skattebefrielse för flytande biobränslen

Regeringens förslag: Skattebefrielsen för andra skattepliktiga biobränslen för uppvärmning än biogas och biogasol avskaffas.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Bil Sweden, Energimarknadsinspektionen och Tillväxtverket* tillstyrker förslaget. *Anfall Sverige, Biogas Öst & Biodriv Öst, Ekonomistyrningsverket, Konjunkturinstitutet, Konkurrensverket, Skatteverket, Svensk Sjöfart, Svenska Petroleum och Biodrivmedel Institutet (SPBI), Sveriges Allmännyttan och Verket för innovationssystem (Vinnova)* har inte några synpunkter på eller invändningar mot förslaget.

Adesso Bioproducts AB, Energifabriken AB, Energiföretagen Sverige, Fastighetsägarna, Lantbrukarnas Riksförbund (LRF) och Svenska Bioenergiföreningen (Svebio) avstyrker förslaget.

Naturvårdsverket, Statens energimyndighet, Statens jordbruksverk och SPBI delar bedömningen att nuvarande statsstödsregler inte medger en fortsatt skattebefrielse.

Energifabriken AB, Energiföretagen Sverige, Fastighetsägarna, Svebio och Svenskt Näringsliv för fram att regeringen bör ansöka hos Europeiska kommissionen om statsstödsgodkännande för en fortsatt skattebefrielse av de aktuella bränslena.

Bland andra Energiföretagen Sverige, LRF, Svebio och Svenskt Näringsliv menar att det är principiellt fel att beskatta biobränslen och att det riskerar att öka förbrukningen av fossila bränslen.

Många instanser, däribland Bil Sweden, Biogas Öst & Biodriv Öst, Energiföretagen Sverige, Fastighetsägarna, Naturvårdsverket och SPBI för fram att Sverige fortsatt bör verka för att påverka EU:s regler i fråga om biobränslen.

2030-sekretariatet, Svebio och *Södra Skogsägarna* för fram att icke-syntetisk metanol inte är framställd av livsmedels- eller fodergrödor och därmed bör kunna medges fortsatt skattebefrielse. Adesso Bioproducts AB och Naturvårdsverket menar att olika typer av biobränslen bör beskattas på ett likvärdigt och teknikneutralt sätt, vilket inte uppnås genom förslaget.

Fastighetsägarna menar att det inte är självklart att punkt 113 i Europeiska kommissionens riktlinjer för statligt stöd till miljöskydd och energi är tillämplig på skattenedsättningar. E.ON Sverige AB och Svebio ifrågasätter om denna punkt är tillämplig på uppvärmningsbränslen.

Flogas Sverige AB, Energiföretagen Sverige, Naturvårdsverket och Svebio menar att förbrukningsvolymerna respektive utsläppen är underskattade i konsekvensanalysen.

Några instanser, däribland Energiföretagen Sverige, Svenskt Näringsliv, *Sveriges Kommuner och Regioner* samt *Tekniska verken i Linköping AB* påtalar att kostnaderna för att konvertera anläggningar till andra bränslen är höga.

Vidare för Energiföretagen Sverige och E.ON Sverige AB fram att överkompensationen borde ha åtgärdats redan tidigare och att svenska skatteregler ska vara förenliga med EU-rätten.

Skälen för regeringens förslag

Sveriges statsstödsgodkännande för skattebefrielse för animaliska och vegetabiliska fetter och oljor, icke-syntetisk metanol, Fame och vissa andra blandningar av estrar och glycerol samt biogas för uppvärmning (SA.49893) löper ut den 31 december 2020 och det bedöms inte möjligt att få ett förnyat godkännande.

Stöd till bränslen som producerats av livsmedels- och fodergrödor

Som nämnts ovan kommer inte Europeiska kommissionen att godkänna statliga stöd till livsmedelsbaserade biobränslen efter den 31 december 2020 eftersom punkt 113 i EEAG medför att statligt stöd inte får ges till livsmedelsbaserade biobränslen efter detta datum. Ordalydelsen i punkt 113 EEAG tar sikte på biodrivmedel men tillämpas av kommissionen analogt även på biobränslen för andra användningsområden. Att kommissionen tillämpar punkt 113 EEAG på andra bränslen än drivmedel och även i fråga om skattenedsättningar, vilket vissa remissinstanser ifrågasätter, framgår bl.a. av punkterna 37 och 40 i Sveriges nuvarande beslut (SA.49893).

Skattepliktiga biooljor används som substitut till fossil eldningsolja i värme- och kraftvärmeverk där de främst används för spetslast- och mellanlastproduktion. Det finns även mindre verksamheter som använder biooljor som bränsle för uppvärmning, exempelvis i asfaltsproduktion. Blandningen av biooljor påverkar dess egenskaper varför den kan variera beroende på vilken typ av anläggning den ska användas i. Mixen kan bestå av t.ex. olivolja, palmolja och rapsolja.

I Sverige står tallbeckolja och s.k. MFA (Mixed Fatty Acids, mixade vegetabiliska oljor) för den största andelen av användningen av biooljor. Dessa biobränslen är inte skattepliktiga och omfattas inte av den nu aktuella skattebefrielsen. Detta beror på att de inte är energiprodukter enligt LSE, och därför inte skattepliktiga under förutsättning att de inte innehåller annat kolväte än torv. Skatt ska under vissa förutsättningar betalas även för produkter som definitionsmässigt inte är energiprodukter. Så är exempelvis fallet för en produkt som är avsedd att förbrukas, säljs eller förbrukas som bränsle för uppvärmning och innehåller annat kolväte än torv. För de flesta produkterna är inte heller denna förutsättning uppfylld. Fasta trädbränslen såsom ved, pellets, flis och träkol är undantagna från skatteplikt.

De flytande bibränslen som är skattepliktiga energiprodukter och som i dag medges skattebefrielse med stöd av 6 a kap. 2 b § LSE är de som vid tillämpningen av LSE har KN-nummer 1507–1518 (diverse vegetabiliska oljor och fetter), KN-nummer 2905 11 00 (metanol, som inte är av syntetiskt ursprung) och KN-nummer 3824 90 99 (diverse kemiska produkter, bl.a. Fame och E85). Alla bränslen som omfattas av det nuvarande statsstödsgodkännandet är dock inte livsmedelsbaserade. Exempelvis har det framkommit genom remissynpunkter från bl.a. *Södra skogsägarna* att icke-syntetisk metanol inte produceras av livsmedels- eller fodergrödor. Bränslena i stort är emellertid till övervägande del framställda av livsmedels- och fodergrödor. Regeringen bedömer att Sverige enligt nuvarande EU-regler inte kan få en förnyelse av det nuvarande godkännandet för att fortsätta ge stöd i form av skattebefrielse till dessa bränslen. Regeringen anser därmed, till skillnad från bl.a. *Energiföretagen Sverige* och *Svenskt Näringsliv*, att det inte är motiverat att ansöka om ett förnyat statsstödsgodkännande hos kommissionen.

Överkompensation

Det aktuella statsstödsbeslutet har förenats med de villkor som krävs enligt EEAG, vilket inkluderar krav på att det säkerställs att biodrivmedelsproducenter inte överkompenseras, dvs. att skattebefrielsen endast kommer att kompensera för de merkostnader som dessa bibränslen medför i jämförelse med alternativa fossila bränslen.

Regeringen är enligt beslutet skyldig att årligen rapportera till kommissionen att någon överkompensation inte sker genom den skattelättnad som ges till de flytande bibränslena alternativt att föreslå åtgärder för framtiden som innebär att överkompensationen undviks.

Statens energimyndighet (Energimyndigheten) har i uppdrag att årligen rapportera till regeringen om de skattebefriade bibränslena har överkompenserats. Övervakningsrapporten för 2019 som finns tillgänglig i Infrastrukturdepartementet (I2020/00779/E) visar att överkompensation kan ha förekommit vid användning av lätta och tunga biooljor i värmeverk under helåret 2019. Efter att möjligheterna till skatteavdrag ändrades den 1 augusti 2019 ökade risken för överkompensation för lätta och tunga biooljor för värmeproduktion även i kraftvärmeverk.

Rapporten visar också att tunga biooljor som ersätter tung eldningsolja i värmeverk var något billigare än den fossila motsvarigheten, eldningsolja 5. Detta indikerar att överkompensation möjligtvis har skett under 2019. Rapporten visar vidare att tunga biooljor som ersätter tung eldningsolja i kraftvärmeverk inte var billigare än den fossila motsvarigheten. Detta indikerar att troligtvis ingen överkompensation har skett för helåret 2019. De ändringar avseende avdrag för värmeproduktion i kraftvärmeverk som var möjliga fr.o.m. den 1 augusti 2019 innebar dock en ökad kostnad för den fossila tunga eldningsoljan vilket skulle medföra att det finns risk för överkompensation för biooljor.

Kostnaden för mixade vegetabiliska och animaliska oljor och fetter av tunn kvalitet med skattebefrielse var lägre än kostnaden för eldningsolja i värmeverk under 2019. Rapporten visar att överkompensation troligtvis har skett 2019. Överkompensation har troligtvis inte skett för mixade tunna vegetabiliska oljor i kraftvärmeverk räknat på helåret 2019. De ändringar avseende avdrag för värmeproduktion i kraftvärmeverk som var möjliga fr.o.m. den 1 augusti 2019 innebar en ökad kostnad för eldningsolja vilket skulle medföra att det finns risk för överkompensation för biooljor även i kraftvärmeverk.

Motsvarande övervakningsrapport för 2018 som finns tillgänglig i Infrastrukturdepartementet (I2019/01410/E) visar att kostnaden för lätta och tunga biooljor i

värmeverk var lägre än kostnaden för de fossila motsvarigheterna i värmeverk under 2018, vilket innebär att överkompensation sannolikt även skedde 2018.

Åtgärder måste således vidtas för att åtgärda den uppkomna överkompensationen.

Samlad bedömning

Det är angeläget att skattereglerna är hållbara och försvarbara i ett EU-rättsligt perspektiv. Ett otillåtet statsstöd medför, vilket Energiföretagen Sverige och *E.ON Sverige AB* pekar på, en risk för att de företag som tagit emot stödet blir retroaktivt återbetalningsskyldiga. Regeringen anser därför i likhet med remissinstanserna att skattebefrielser ska vara förenliga med EU:s statsstödsregelverk. De nu föreslagna ändringarna är därmed nödvändiga.

Statsstödsgodkännandet har, som nämnts ovan, sin rättsliga grund i EEAG. Kommissionen beslutade den 2 juli 2020 att förlänga tiden för tillämpningen av EEAG utan att ändra detta stoppdatum. Följaktligen kommer inte stöd till livsmedelsbaserade biobränslen att godkännas efter den 31 december 2020.

Med hänsyn till att de skattepliktiga biobränslen (bortsett från biogas och biogasol, se avsnitt 13.23 och 13.24 nedan) som förbrukas som bränsle för uppvärmning i Sverige till övervägande del är framställda av livsmedels- och fodergrödor samt att det har påvisats att dessa bränslen är överkompenserade bedömer regeringen att det, som nämnts ovan, inte finns förutsättningar för ett förnyat statsstödsgodkännande. Att åtgärda överkompensationen genom att exempelvis justera skatten på de fossila bränslena åtgärdar inte det faktum att bränslena är livsmedelsbaserade. Regeringen menar därför att ett avskaffande av skattebefrielsen är nödvändigt. Sammantaget medför detta att den nuvarande skattebefrielsen i 6 a kap. 2 b § LSE bör avskaffas.

Bränslen som inte är skattepliktiga berörs inte av förslaget. Detta medför, så som bl.a. *Naturvårdsverket* noterat, att samtliga biobränslen inte kommer att beskattas på ett likvärdigt och teknik neutralt sätt. Vilka bränslen som är skattepliktiga framgår av energiskattedirektivet och motsvarande bestämmelser i LSE. Regeringen anser att det inte finns anledning att föreslå beskattning av fler biobränslen än de som i dag är skattepliktiga även om detta skulle medföra en mer likvärdig beskattning.

I likhet med vad många remissinstanser, däribland *Energiföretagen Sverige*, *LRF* och *Svebio*, har framfört anser regeringen att det är önskvärt med skatteregler som inte missgynnar biobränslen i förhållande till fossila bränslen. Regeringen har därför under flera år försökt få kommissionen att förändra sin syn på biobränslen som framställs av livsmedels- och fodergrödor och tillåta statligt stöd till dessa biobränslen. Det arbetet pågår fortfarande och regeringens ambition är att i det kommande arbetet med nya statsstödsriktlinjer, och exempelvis ett reviderat energiskattedirektiv, uppnå bättre förutsättningar för samtliga biobränslen.

Lagförslag

Förslaget föranleder dels att 6 a kap. 2 b § LSE upphävs, dels ändring av 1 kap. 11 a §, 7 kap. 1 och 3 §§ samt 9 kap. 2 § samma lag.

13.22.4 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Ändringarna träder i kraft den 1 januari 2021. Äldre bestämmelser ska dock fortfarande gälla i fråga om förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har haft några synpunkter på förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Förslagen syftar till att den aktuella svenska skattelagstiftningen ska vara förenlig med EU-rätten även efter den 31 december 2020. De föreslagna förändringarna bör därför träda i kraft den 1 januari 2021.

Äldre bestämmelser i LSE föreslås fortfarande gälla i fråga om förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

I fråga om situationer där en skattskyldig gör avdrag för skatt vid egen förbrukning av ett bränsle ska förbrukningen ha skett före ikraftträdandet för att äldre bestämmelser ska vara tillämpliga. I det fall en förbrukare som inte är skattskyldig ansöker om återbetalning av skatt på ett bränsle ska förbrukningen ha skett före ikraftträdandet för att äldre bestämmelser ska vara tillämpliga.

13.22.5 Konsekvensanalys

I detta avsnitt redogörs för förslagens effekter i den omfattning som är nödvändig i aktuella lagstiftningsärendet och avseende de aspekter som ska belysas enligt 6 och 7 §§ förordning (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning. *Regelrådet* finner att konsekvensutredningen inte uppfyller kraven i förordningen. Regelrådet har funnit brister i beskrivningarna av de berörda företagens storlek, förslagens påverkan på företagens administrativa och andra kostnader samt påverkan på konkurrensförhållanden. Regeringen anser att kraven uppfylls efter att vissa remissynpunkter beaktats i detta avsnitt och mot bakgrund av vilka uppgifter som finns att tillgå och därmed i vilken omfattning en analys är möjlig.

Syfte och alternativa lösningar

Syftet med förslaget om att avskaffa skattebefrielsen för flytande uppvärmningsbränslen är att följa EU:s statsstödsregelverk. En fortsatt skattebefrielse efter 2020 skulle innebära ett otillåtet statsstöd med anledning av att bränslena till övervägande del är framställda av livsmedels- och fodergrödor samt att det har påvisats att dessa bränslen är överkompenserade. Någon alternativ lösning att uppnå syftet finns inte. Förslaget medför att skatteutgiften avseende energiskattebefrielse för biobränslen m.m. för uppvärmning minskar. Avseende koldioxidskatten uppkommer en skattesanktion för bioolja för uppvärmning då normen utgörs av noll koldioxidskatt för biobränslen enligt regeringens skrivelse Redovisning av skatteutgifter (skr. 2018/19:99).

Offentligfinansiella effekter

Skatteintäkterna bedöms öka med 10 miljoner kronor per år då skattebefrielsen för andra skattepliktiga biobränslen för uppvärmning än biogas och biogasol avskaffas. Då skattebefrielsen avskaffas beskattas de aktuella biooljorna som likvärdigt bränsle, dvs. fossil eldningsolja. Energiskatten för fossil eldningsolja motsvarar 903 kronor och koldioxidskatten 3 420 kronor per kubikmeter 2020. Skattesatserna justeras årligen med förändringen av konsumentprisindex. Fossila bränslen som används för uppvärmning i värme- och kraftvärmeverk inom energisektorn inom EU:s system med handel för utsläppsrätter, förkortad EU ETS, beskattas med 100 procent energiskatt och 91 procent koldioxidskatt. Praktiskt taget all användning av uppvärmningsbränslen i värme- och kraftvärmeverk sker inom EU ETS. För användning av uppvärmningsbränslen i industrin inom EU ETS är beskattningen 30 procent energiskatt och 0 procent koldioxidskatt. För industrin utanför EU ETS är beskattningen 30 procent energiskatt och 100 procent koldioxidskatt. De nedsättningsregler

som gäller för fossil eldningsolja kommer i och med förslaget i denna lagrådsremiss även att gälla för de skattepliktiga biooljorna.

Användningen av de biobränslen som berörs av förslaget är låg. Enligt Energimyndigheten kan andelen flytande biobränslen som inte är skattepliktiga motsvara ca 97 procent av flytande biobränslen för uppvärmning 2018. Huvudparten av dessa biobränslen används inom industrin. I Sverige står tallbeckolja och MFA för den största andelen av användningen av biooljor som inte är skattepliktiga.

Energiföretagen Sverige, Flogas Sverige AB och Svebio menar att den i promemorian uppgivna förbrukningsvolymen om ca 9 000 kubikmeter skattepliktiga biooljor som användes 2018 för uppvärmning är underskattade. Uppdaterade uppgifter tyder på att användningen av de skattepliktiga biooljorna motsvarade 11 000 kubikmeter 2018 och 14 000 kubikmeter 2019. Energiföretagen Sverige påpekar att även om de redovisade biooljevolymerna varit små de senaste åren är det många anläggningar som under senare år anpassats för att kunna använda grödebaserade biooljor och där volymerna skulle öka kraftigt om vi skulle få kallare vintrar än de som varit under de senaste åren. Regeringen bedömer att användningen av skattepliktiga biooljor preliminärt kan motsvara ca 18 000 kubikmeter 2020. Volymerna bedöms till största delen bestå av RME från rapsolja. Trots ökad användning motsvarar dessa volymer endast en liten andel av flytande biobränslen för uppvärmning. Enligt Statistiska centralbyrån används den övervägande delen av de skattepliktiga biooljorna inom kraftvärmeverk och värmeverk. Regeringen bedömer att användning av skattepliktiga biooljor närmast upphör då skattebefrielsen avskaffas. En övergång till tallbeckolja, MFA och till viss del fasta biobränslen, som träpulver bedöms ske, vilket inte innebär att skatteintäkterna ökar, då dessa bränslen inte är skattepliktiga.

Förslaget bedöms medföra en viss ökning av användningen av fossil eldningsolja. Regeringen bedömer att ca 20 procent av skattepliktiga biooljor ersätts med eldningsolja, vilket motsvarar en användning av 3 200 kubikmeter eldningsolja (korrigerat för olika energivärde i biooljor och eldningsolja). Det är denna ökade användning som beräkningen av ökade skatteintäkter utgår ifrån.

Effekter för företag

Förslaget kan få störst effekt för mindre företag som använder skattepliktiga biooljor och fortsatt vill använda biobränslen, då större andel av deras energianvändning kan omfattas av skattepliktiga biooljor. RME kan användas i mindre anläggningar som huvudbränsle. I större anläggningar används oftast RME och skattepliktiga vegetabiliska oljor och fetter som s.k. topplast, reservbränsle eller komplement till fasta biobränslen. Större energiföretag har en större diversifiering av olika bränslen, både fossila och biobaserade, i sin värmeproduktion och är därmed sannolikt mindre sårbara för att skattebefrielsen för vissa skattepliktiga biobränslen avskaffas. För uppvärmning tar omkring 80 aktörer del av nedsättningen för RME och omkring tio aktörer för vegetabiliska oljor och fetter. Dessa biooljor används framförallt inom energisektorn. Även vissa kommunala och privata bostads- och fastighetsbolag använder skattepliktiga biooljor för uppvärmning. Utifrån tillgänglig statistik finns inga uppgifter om storleken på företagen. Av de aktörer som får ta del av nedsättningen är det ca 60 företag som använder under 100 kubikmeter biooljor per år. Merparten av de aktuella företagen som berörs av förslaget bedöms vara små företag.

Skattepliktiga biooljor kan i befintliga pannor ersättas med biooljor som inte är skattepliktiga, främst MFA och vissa fall tallbeckolja. MFA består av blandningar av olika restolja från industrin och kan ersätta både lätta och tunga eldningsoljor. MFA används främst inom värmeverk och kraftvärmeverk. Tallbeckolja är en biprodukt vid papperstillverkning och kan jämföras med lågsavlig tung eldningsolja. Den används

främst inom industrin, men även i betydande omfattning inom värmeverk och kraftvärmeverk inom energisektorn. Med utgångspunkt från Statistiska centralbyråns energivarubalanser för 2018 uppskattas användningen av MFA till ca 52 procent och tallbeckolja till ca 37 procent av all användning av biooljor i värmeverk och kraftvärmeverk inom energisektorn. Omkring 7 procent uppskattas skattepliktiga biooljor stå för i värmeverk och kraftvärmeverk inom energisektorn (6 procent för RME och 1 procent för vegetabiliska och animaliska oljor och fetter). Omställningen från skattepliktiga biooljor, som följd av förslaget, kan medföra vissa kostnader vad avser pannor, brännare, rörledningar och filter. *Flogas Sverige AB, Energiföretagen Sverige, Svenskt Näringsliv, Sveriges Kommuner och Regioner* samt *Tekniska verken i Linköping AB* påtalar att kostnaderna för att konvertera anläggningar till andra bränslen är höga. De lätta biooljorna har bättre bränsleegenskaper än de tyngre biooljorna och det krävs tekniska anpassningar av brännare och pannor samt komplettering med rökgasreningsutrustning för att kunde elda tyngre biooljor. De tyngre biooljorna kräver också varmhållning och är därmed mer kostsamma att hantera. Regeringen instämmer delvis med att kostnaderna kan bli relativt höga då en anläggning behöver konverteras, speciellt då RME med finare kvalitet ska ersättas med tyngre biooljor. Dock är priset i allmänhet betydligt lägre för tyngre biooljor och dessutom bedöms RME i många fall kunna ersättas av vissa icke skattepliktiga lättare MFA med bättre kvalitet. Regeringen bedömer att de totala kostnaderna då konvertering sker till icke skattepliktiga biobränslen oftast blir låga. De administrativa kostnaderna kan minska marginellt för de företag som övergår från skattepliktiga till inte skattepliktiga bränslen då hantering av uppgifter i samband med punktskattedeklaration och återbetalningsansökan minskar.

Producenter och leverantörer av RME kommer sannolikt inte att få avsättning för sin produkt för uppvärmning, då konkurrenssituationen för skattepliktiga biobränslen försämras genom förslaget. Dock bedöms avsättning finnas på andra marknader. Exempelvis används ca 97 procent av RME som biobränsle inom drivmedelsektorn.

Effekter för enskilda

Skattebefrielse för biooljor medges även vid försäljning till en privatperson. Ett fåtal enskilda har ersatt fossil olja i konventionella mindre oljepannor med RME. Oftast behövs inga större extra investeringar då RME används, speciellt för nya oljepannor. Sådan användning bedöms dock vara väldigt låg, då oljepannor numera är ovanliga i hushåll och RME oftast är något dyrare än fossil eldningsolja. Då skattebefrielsen avskaffas upphör sannolikt användningen av RME för enskilda. Om förslaget medför en övergång till fossil eldningsolja blir den ekonomiska konsekvensen för enskilda hushåll begränsad.

Effekter för miljön

Skattepliktiga biooljor för uppvärmning får genom åtgärden ett högre pris. Detta bedöms leda till en övergång till tallbeckolja och MFA som inte är skattepliktiga och inte berörs av åtgärden. Förslaget medför en övergång från i huvudsak flytande biobränslen framställda av livsmedels- och fodergrödor till sådana som inte är det. En viss övergång förväntas ske till fasta biobränslen. Även en viss övergång till fossila eldningsoljor förväntas men denna effekt bedöms som relativt liten. Flera remissinstanser, däribland *Naturvårdsverket* och *Energiföretagen Sverige* anser att utsläppen till följd av åtgärden ökar mer än vad som angetts i promemorian. Naturvårdsverket ifrågasätter promemorians antagande om att bara 20 procent av den i framtiden beskattade biooljan skulle ersättas av fossil eldningsolja och att det kan vara en underskattning för att tillgången på obeskattade biooljor kan vara begränsad och att investeringskostnader sannolikt uppstår vid övergång till fast bränsle. Regeringen

anser dock att antagandet om att 20 procent av de skattepliktiga biooljorna ersätts med eldningsolja är rimligt. Ett flertal företag, bl.a. inom energisektorn, formulerar mål om fossilfrihet och vill hitta fossilfria alternativ. Regeringen anser att tillgången på biobränslen som inte är skattepliktiga är förhållandevis god. Dock bedöms användningen av biooljor vara högre när åtgärden börjar tillämpas än vad som tidigare angavs för 2018 i promemorian. Det medför att koldioxidutsläppen beräknas öka med 9 200 ton. Beräkningen grundar sig på att om 20 procent av de skattepliktiga biooljorna ersätts med eldningsolja motsvarar det 3 200 kubikmeter eldningsolja (korrigerat för olika energivärde i biooljor och eldningsolja). De ökade utsläppen medför något försämrade möjligheter för Sverige att på ett kostnadseffektivt sätt nå målet om inga nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären senast 2045. Effekten beräknas dock bli mycket begränsad i förhållande till de totala utsläppen av växthusgaser. Utsläpp av övriga luftföroreningar, såsom partiklar och kväveoxider bedöms som i stort sett oförändrade till följd av förslaget. De olika energislagen av biooljor bidrar till luftföroreningar på liknande sätt som fossil eldningsolja.

Effekter för myndigheter och domstolar

Förslaget förväntas medföra vissa kostnader av engångskaraktär för Skatteverket. Dessa kostnader består av kostnader för åtgärder för att bl.a. tillgodose informationsbehovet. Förslaget torde inte föranleda några behov av informationsinsatser som går utöver de som normalt sker vid regelförändringar. Eventuellt tillkommande kostnader för Skatteverket ska hanteras inom myndighetens befintliga ekonomiska ramar. Förslaget innebär marginellt minskade kostnader för Energimyndigheten då myndigheten inte längre kommer ges i uppdrag att ta fram övervakningsrapporter för flytande biobränslen. Förslaget bedöms inte påverka antalet mål eller på annat sätt påverka arbetsbelastningen i de allmänna förvaltningsdomstolarna och inte heller medföra några ökade kostnader för övriga myndigheter.

Övriga effekter

Då förslaget bedöms ge upphov till förhållandevis små effekter bedöms det inte leda till några konsekvenser avseende den ekonomiska jämställdheten mellan kvinnor och män eller för sysselsättningen. Förslaget bedöms inte påverka enskilda hushåll och inte innebära några fördelningsmässiga effekter. Förslaget syftar enbart till att uppfylla EU-rättsliga krav och bedöms vara förenligt med EU-rätten.

13.23 Skattebefrielse för biogasol som förbrukas för uppvärmning

13.23.1 Ärendet och dess beredning

Energigas Sverige har kommit in med en skrivelse (Fi2015/05128/S2) med en begäran om att en lagändring genomförs för att säkerställa att biogasol och bio-DME ges samma energi- och koldioxidskattebefrielse som andra biobränslen. Vidare begär Energigas Sverige att det klargörs hur olika blandningar av gasol, biogasol och bio-DME beskattas och att bränslena i en sådan blandning inte bör beskattas utifrån olika enheter (exempelvis viktenheter eller volymenheter). Energigas Sverige anser även att en lagändring bör genomföras så att den skattemässiga bedömningen av gasol, biogasol och bio-DME sker utifrån avtal i stället för via faktisk leverans.

Finansdepartementet har tagit fram promemorian Skattebefrielse för biogasol som förbrukas för uppvärmning. I promemorian föreslås att biogasol som förbrukas som bränsle för uppvärmning befrias från energi- och koldioxidskatt. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 17 avsnitt 1*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning

över remissinstanserna finns i *bilaga 17 avsnitt 2*. Remissyttrandena finns tillgängliga i Finansdepartementet (Fi2019/04129/S2).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 27 februari 2020 att inhämta Lagrådets yttrande över lagförslagen i *bilaga 17 avsnitt 3*. Lagrådet lämnar förslagen utan erinran. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 17 avsnitt 4*.

13.23.2 Bakgrund

Energiskattedirektivet och lagen om skatt på energi

Rådets direktiv 2003/96/EG av den 27 oktober 2003 om en omstrukturering av gemenskapsramen för beskattning av energiprodukter och elektricitet (energiskattedirektivet) är ett unionsgemensamt ramverk för hur medlemsstaterna ska utforma sin nationella beskattning av bränslen och el.

De bränslen som omfattas av energiskattedirektivet svarar för den övervägande delen av den totala bränsleförbrukningen inom EU. Det rör sig om alla drivmedel, såväl fossila som sådana som har framställts av biomassa. I fråga om uppvärmningsbränslen omfattar energiskattedirektivet främst fossila bränslen men även vissa biobränslen, som t.ex. vegetabiliska och animaliska oljor och fetter samt biogas och biogasol som framställts av biomassa. I fråga om bränslen för uppvärmning anges i energiskattedirektivet även att alla andra kolväten än torv ska beskattas.

Utgångspunkten är att medlemsstaternas nationella beskattning av bränslen ska uppfylla vissa i direktivet föreskrivna minimiskattenivåer. Samtidigt innehåller direktivet krav på obligatorisk skattebefrielse i vissa situationer samt möjligheter för medlemsstaterna att ge skattenedsättning och fullständig eller partiell skattebefrielse i andra situationer. Sverige har i varierande utsträckning utnyttjat dessa möjligheter. Ett exempel är skattebefrielsen för biogas som förbrukas som bränsle för uppvärmning. Ett annat exempel är skattebefrielsen för biogas och biogasol som används som motorbränsle. Med biogas förstås ett vätskeformigt eller gasformigt bränsle som framställts av biomassa och vars energiinnehåll till övervägande del härrör från metan.

Lagen (1994:1776) om skatt på energi, förkortad LSE, reglerar skatter på bränslen och el. Skattereglerna är anpassade till energiskattedirektivet. I LSE definieras de flesta bränslen genom hänvisningar till KN-nummer. Med KN-nummer menas nummer i Kombinerade nomenklaturen enligt kommissionens förordning (EG) nr 2031/2001 av den 6 augusti 2001 om ändring av bilaga I till rådets förordning (EEG) nr 2658/87 om tulltaxe- och statistiknomenklaturen och om gemensamma tulltaxan. Uppdateringar av hänvisningarna till tulltaxan för sådana varor som omfattas av lagen sker genom genomförandebeslut fattade av Europeiska kommissionen (1 kap. 2 a § LSE). De svenska energi- och koldioxidskattebeloppen för fossila bränslen som t.ex. bensin, diesel, naturgas och gasol finns i 2 kap. 1 § första stycket LSE. Skatten beräknas utifrån de enheter som följer av lagtexten.

Andra skattepliktiga bränslen ska enligt artikel 2.3 i energiskattedirektivet beskattas i nivå med likvärdigt bränsle för vilket en minimiskattenivå är angiven i direktivet, se 2 kap. 3 och 4 §§ LSE.

Medlemsstaterna ges i artikel 16 i energiskattedirektivet möjlighet att skattebefria bränslen som framställts av biomassa. Detta är grunden för de skattebefrielser som i dag gäller för olika flytande och gasformiga biobränslen för uppvärmning och motorbränslen enligt 6 a kap. 2 b och 2 c §§ och 7 kap. 3 a–4 §§ LSE.

Nuvarande beskattning av biogasol och bio-DME

Biogasol är ett vätskeformigt eller gasformigt bränsle som framställts av biomassa och vars energinnehåll till övervägande del härrör från propan eller butan. Dess kemiska struktur är identisk med gasolens och produkten beskattas på samma sätt som fossil gasol. När biogasol används som bränsle för uppvärmning finns enligt nuvarande lagstiftning inte någon möjlighet till skattebefrielse med anledning av att den är framställd av biomassa.

Dimetyleter (DME) är en förening av två metanolmolekyler. Dess egenskaper liknar gasolens och den hanteras på liknande sätt. Bio-DME härrör från biomassa. Produkten DME är hänförlig till KN-nr 2909 19 00 oavsett om den är framställd av fossil råvara eller av biobaserad råvara. DME är därmed inte en energiprodukt enligt 1 kap. 3 § LSE och därför inte skattepliktig enligt 2 kap 3 § LSE. Skatt ska under vissa förutsättningar betalas även för en produkt som definitionsmässigt inte är en energiprodukt. Så är exempelvis fallet för en produkt som är avsedd att förbrukas, säljs eller förbrukas som bränsle för uppvärmning och innehåller annat kolväte än torv. (se 2 kap. 4 § första stycket 2 LSE). Den sistnämnda förutsättningen bedöms inte vara uppfylld för DME. När DME används som motorbränsle beskattas bränslet, även bio-DME, i enlighet med 2 kap. 4 § första stycket 1 LSE, med de skattebelopp som gäller för likvärdigt bränsle enligt 2 kap. 1 § LSE.

När biogasol eller bio-DME används som motorbränsle får den skattskyldige göra avdrag för energiskatt med 100 procent och koldioxidskatt med 100 procent på den andel av motorbränslet som framställts av biomassa, 7 kap. 3 b § 3 LSE. Detta förutsätter, enligt 7 kap. 3 c § LSE, bl.a. att motorbränslet eller beståndsdelen omfattas av ett hållbarhetsbesked enligt 3 kap. lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen och av ett anläggningsbesked enligt 3 a kap. samma lag.

EU:s regler om statligt stöd

Både energiskatten och koldioxidskatten är att anse som miljörelaterade skatter. Nedsättning av eller befrielse från skatterna kan vara utformade så att åtgärderna definitionsmässigt utgör statligt stöd enligt reglerna i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, förkortat EUF-fördraget. I artikel 26 i energiskattedirektivet klargörs att skatteåtgärder som uppfyller energiskattedirektivets bestämmelser kan omfattas av EU:s regler om statligt stöd. Genom att skattebefrielse för biobränslen är en möjlighet och inte en skyldighet enligt energiskattedirektivet omfattas denna skattebefrielse av EU:s regler om statligt stöd. Europeiska kommissionen har i sitt meddelande om riktlinjer för statligt stöd till miljöskydd och energi för 2014–2020, förkortade EEAG, angett villkoren för när stöd för energi- och miljöändamål kan anses vara förenliga med artikel 107.3 c i EUF-fördraget.

Grundförutsättningarna för att statligt stöd till skydd för miljön ska kunna ges är att stödet har en stimulans effekt, att det är nödvändigt och proportionellt. Dessa förutsättningar behandlas närmare i EEAG. Ett stöd som ges för bränslen som framställts av biomassa får kompensera endast för merkostnaderna för framställningen av bränslet i förhållande till det fossila bränsle som ersätts. Om stödet överstiger merkostnaderna för framställningen av biobränslet uppstår s.k. överkompensation. I statsstöds godkännandet åtar sig Sverige att kontrollera att varaktig överkompensation inte uppstår. Om Sverige inte åtgärdar en konstaterad överkompensation står det i strid med statsstöds godkännandet, dvs. skattebefrielsen är ett otillåtet statsstöd. Vidare gäller, till följd av bestämmelser i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/28/EG av den 23 april 2009 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor och om ändring och ett senare upphävande av direktiven

2001/77/EG och 2003/30/EG (förnybartdirektivet) ett krav på att biodrivmedel (biobränslen för transportändamål) och flytande biobränslen för andra ändamål än transport ska uppfylla de hållbarhetskriterier som anges i förnybartdirektivet.

Den 29 juni 2020 beslutade kommissionen att godkänna Sveriges skattebefrielser för biogas och biogasol för uppvärmning (SA.56125) respektive motordrift (SA.56908). Godkännandena begränsas till icke livsmedelbaserade bränslen och gäller i tio år fram t.o.m. den 31 december 2030.

13.23.3 Skattebefrielse för biogasol som förbrukas för uppvärmning

Regeringens förslag: En definition av begreppet biogasol införs i lagen om skatt på energi. Biogasol som förbrukas som bränsle för uppvärmning befrias från energi- och koldioxidskatt.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser som yttrat sig tillstyrker eller har inte något att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: I juni 2017 beslutade riksdagen om ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige (prop. 2016/17:146, bet. 2016/17:MJU24, rskr. 2016/17:320), vilket bl.a. omfattar det långsiktiga, nationella klimatmålet att Sverige senast 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären, för att därefter uppnå negativ utsläpp. Klimatet är en av regeringens prioriterade frågor.

Biogasol (dvs. biopropan och biobutan) och bio-DME har under de senaste åren introducerats på den svenska marknaden. Dessa bränslen produceras från förnybara råvaror (exempelvis glycerin respektive svartlut) och kan, i likhet med biogas, användas både som motorbränsle och som bränsle för uppvärmning i exempelvis tillverkningsindustrins processer.

Skattebefrielsen för biogas som förbrukas som bränsle för uppvärmning regleras i dag i 6 a kap. 2 c §§ LSE. Skälet till skattebefrielsen är att minska utsläppen av koldioxid från svenska anläggningar och bidra till en omställning till nettonollutsläpp av växthusgaser till atmosfären senast 2045. Biogasol omfattas inte av definitionen av biogas eftersom energiinnehållet i biogasol inte härrör från metan. Detta medför att full energiskatt och koldioxidskatt enligt gällande regler tas ut för gasol som tillverkats av biomassa och som används som bränsle för uppvärmning. Regeringen föreslår att befrielsen från energiskatt och koldioxidskatt utvidgas till att även omfatta biogasol för uppvärmning. Den 29 juni 2020 beslutade kommissionen att godkänna Sveriges skattebefrielse för bl.a. biogasol för uppvärmning (SA.56125). Godkännandet begränsas till icke livsmedelbaserade bränslen och gäller i tio år fram t.o.m. den 31 december 2030. I avsnitt 13.24 föreslås därför att skattebefrielsen begränsas till biogasol som inte är framställd av livsmedels- eller fodergrödor.

I syfte att avgränsa och förtydliga vilka produkter som omfattas av skattebefrielsen bör en definition av biogasol införas i LSE. Regeringen föreslår att biogasol definieras som ett vätskeformigt eller gasformigt bränsle som framställts av biomassa och vars energiinnehåll till övervägande del härrör från propan eller butan.

Bio-DME som förbrukas som bränsle för uppvärmning faller utanför tillämpningsområdet för LSE, och är därmed inte en skattepliktig produkt. Några lagändringar för att undanta detta bränsle från beskattning bedöms därför inte vara nödvändiga. När bio-DME används som motorbränsle beskattas bränslet med de skattebelopp som gäller för likvärdigt bränsle. De avdragsregler som gäller för övriga

motorbränslen där en eller flera beståndsdelar framställts av biomassa gäller även för biogasol och bio-DME. Därmed bedöms inte några lagändringar vara nödvändiga för att dessa bränslen ska medges skattebefrielse.

Energigas Sverige har begärt ett klargörande om vilket direkt skattepliktigt bränsle som ska anses vara likvärdigt med bio-DME som motorbränsle vid beskattning enligt 2 kap. 4 § första stycket 1 LSE. Detta får bedömas utifrån bränslets användning i den enskilda situationen och avgöras av rättstillämpningen.

När det gäller gaser som levereras i en rörledning som används för samdistribution av flera gaser följer det av 2 kap. 2 a § LSE att om en säljare ingått avtal om försäljning av biogas kan skattefriheten för biogasen följa gasen till kunden enligt avtal. Den aktuella bestämmelsen förutsätter att både biogas och andra skattepliktiga gasformiga bränslen levereras via rörledningen. I de fall gasol och biogasol distribueras via rörledning samdistribueras dessa, såvitt har framkommit, med biogas och omfattas därigenom redan av den befintliga bestämmelsen i 2 kap. 2 a § LSE. Någon lagändring bedöms därmed inte vara nödvändig beträffande biogasol som i en rörledning samdistribueras med andra gaser. Energiföretagen Sverige och Energigas Sverige har i en skrivelse (Fi2019/01580/S2) begärt att bränslen som används för samtidig produktion av värme och skattepliktig elektrisk kraft i en och samma process, ska få fördelas fritt i förhållande till respektive energiproduktion, i stället för genom proportionering som i dag. Regeringen anser dock att de skäl som fanns för införandet av den nu gällande proportioneringsregeln (prop. 2003/04:1 Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 8.5.3.2) fortfarande är giltiga.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändring av 1 kap. 9 §, 6 a kap. 2 c § och 7 kap. 3 § LSE.

13.23.4 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Ändringarna träder i kraft den 1 januari 2021. Äldre bestämmelser ska dock fortfarande gälla i fråga om förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har haft några synpunkter på förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Den 29 juni 2020 beslutade kommissionen att godkänna Sveriges skattebefrielser för biogas och biogasol för uppvärmning. Beslutet gäller fr.o.m. den 1 januari 2021. Det nuvarande beslutet (SA.49893) som gäller t.o.m. 31 december 2020 omfattar inte biogasol. De föreslagna förändringarna bör därför träda i kraft den 1 januari 2021.

Äldre bestämmelser föreslås fortfarande gälla i fråga om förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

I fråga om situationer där en skattskyldig gör avdrag för skatt vid egen förbrukning av ett bränsle ska förbrukningen ha skett före ikraftträdandet för att äldre bestämmelser ska vara tillämpliga. I det fall en förbrukare som inte är skattskyldig ansöker om återbetalning av skatt på ett bränsle ska förbrukningen ha skett före ikraftträdandet för att äldre bestämmelser ska vara tillämpliga.

13.23.5 Konsekvensanalys

I detta avsnitt redogörs för förslagets effekter i den omfattning som är nödvändig i det aktuella lagstiftningsärendet och avseende de aspekter som ska belysas enligt 6 och

7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning. *Regelrådet* finner att konsekvensutredningen som helhet inte är tillräcklig för att uppfylla kraven i förordningen. Regelrådet framhåller bristande tydlighet när det gäller påverkan på administrativa kostnader, konkurrensförhållanden och särskilda hänsyn till små företag. Regeringen anser att kraven uppfylls efter det att vissa remissynpunkter beaktats i detta avsnitt och mot bakgrund av vilka uppgifter som finns att tillgå och därmed i vilken omfattning en analys är möjlig.

Syfte och alternativa lösningar

Syftet med förslaget om att befria biogasol som förbrukas som bränsle för uppvärmning från energiskatt och koldioxidskatt är att minska utsläppen av koldioxid från svenska anläggningar och bidra till en omställning till nettonollutsläpp av växthusgaser till atmosfären senast 2045. Alternativet att låta beskattning vara oförändrad bedöms inte i motsvarande utsträckning bidra till att målet uppfylls. Förslaget medför att skatteutgiften avseende energiskattebefrielse för biobränslen m.m. för uppvärmning ökar marginellt. Genom förslaget kommer biogasol att behandlas på ett sätt som är mer likartat andra jämförbara biobränslen.

Offentligfinansiella effekter

Förslaget om befrielse från energi- och koldioxidskatt för biogasol beräknas minska skatteintäkterna med 7 miljoner kronor 2021. *Ekonomistyrningsverket* saknar dock en redogörelse för hur mycket den förväntade ökade användningen av biogasol väntas påverka de offentliga finanserna. Regeringen bedömer att skatteintäkterna minskar ytterligare efterhand då användningen av biogasol förväntas öka och därmed kan ersätta fossil gasol. Hur mycket biogasol förväntas öka är dock svårt att förutse och därmed hur de offentliga finanserna på sikt påverkas. Ökningstakten beror bl.a. på prisbildning på biogasol och fossil gasol samt mängden förnybar råvara som finns att tillgå för att producera biogasol. År 2021 bedöms användningen av biogasol för uppvärmning uppgå till ca 6 000 ton. Enligt Statistiska centralbyrån används gasol (främst fossil gasol) i nuläget till ca 90 procent inom industrin, till övervägande del inom stål- och järnverk. Även inom massa- och pappersindustrin är användningen betydande. För ändamål såsom metallurgiska och mineralogiska processer är gasol i dag redan skattebefriad. En del beskattad gasol används inom livsmedelsindustrin, t.ex. kafferosterier. En mindre del används i gasoltuber för hushållsanvändning.

Effekter för företag

Cirka 25 företag inom biogasolmarknaden omfattas av den föreslagna nedsättningen, varav 20 mindre företag berörs. Förslaget bedöms något öka företagens administrativa kostnader vid hantering av uppgifter i samband med punktskattedeklaration och återbetalningsansökan.

Effekter för miljön

Förslaget bedöms begränsa utsläppen av växthusgaser något, då förbrukningen av biogasol för uppvärmning efterhand ökar och i viss mån bidrar till mindre förbrukning av fossila bränslen. Förslaget bidrar därmed även till en omställning till nettonollutsläpp av växthusgaser till atmosfären senast 2045. Utsläpp av övriga luftföroreningar, såsom partiklar och kväveoxider, förväntas inte minska i någon betydande omfattning till följd av förslaget.

Effekter för myndigheter och domstolar

Förslaget bedöms medföra något ökade kostnader för Skatteverket avseende hantering av skattenedsättningen för biogasol och vissa kostnader av engångskaraktär för att tillgodose företagens informationsbehov. *Statens energimyndighet* (Energimyndigheten) har framfört att det saknas en beskrivning av den administration som krävs för att rapportera till kommissionen avseende förekomsten av eventuell överkompensation till följd av förslaget. Kostnaderna bedöms öka något för Energimyndigheten vid inhämtning av information från berörda aktörer inför myndighetens rapportering till kommissionen. Kostnaderna för Skatteverket och Energimyndigheten kan hanteras inom befintliga ekonomiska ramar. Förslaget bedöms inte påverka antalet mål eller på annat sätt påverka arbetsbelastningen i de allmänna förvaltningsdomstolarna och inte heller medföra några ökade kostnader för andra myndigheter.

Övriga effekter

Förslaget bedöms inte få några sysselsättningseffekter eller effekter på den ekonomiska jämställdheten mellan kvinnor och män samt bedöms kunna vara förenligt med EU-rätten. Dock kräver förslaget kommissionens godkännande innan lagändringen kan träda i kraft.

13.24 Ändrade förutsättningar för skattebefrielse för biogas och biogasol

13.24.1 Ärendet och dess beredning

Finansdepartementet har tagit fram promemorian Avskaffad skattebefrielse för vissa biobränslen för uppvärmning samt ändrade förutsättningar för skattebefrielse för biogas och biogasol. Förslaget i promemorian innebär bl.a. att befrielse från energiskatt och koldioxidskatt för biogas och biogasol begränsas till att endast gälla för bränslen som inte är framställda av livsmedels- eller fodergrödor. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 12 avsnitt 1*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 12 avsnitt 2*. Remissyttrandena finns tillgängliga i Finansdepartementet (Fi2020/01997/S2).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 20 augusti 2020 att inhämta Lagrådets yttrande över lagförslagen i *bilaga 12 avsnitt 3*. Lagrådet lämnar förslagen utan erinran. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 12 avsnitt 4*. Språkliga och redaktionella ändringar har gjorts i förhållande till lagrådsremissens förslag.

13.24.2 Bakgrund

Inledning

Sverige har för närvarande tre statsstöds godkännanden för skattebefrielse för biobränslen. Det är statsstöds godkännande för skattebefrielse för biogas som motorbränsle (SA.43302), biogas, vegetabiliska oljor och fetter samt Fame m.m. för uppvärmning (SA.49893) samt höginblandade och rena flytande biodrivmedel (SA.48069). Dessa tre statsstöds godkännanden löper ut den 31 december 2020.

Statsstöds godkännandena har sin rättsliga grund i Europeiska kommissionens riktlinjer för statligt stöd till miljöskydd och energi för 2014–2020, förkortade EEAG. Riktlinjerna innehåller ett stoppdatum som innebär att statligt stöd inte får ges till livsmedelsbaserade biobränslen efter den 31 december 2020. Kommissionen beslutade den 2 juli 2020 att förlänga tiden för tillämpningen av EEAG utan att ändra detta

stopdatum. Följaktligen kommer inte stöd till livsmedelsbaserade biobränslen att godkännas efter den 31 december 2020.

Sverige har under flera år försökt få kommissionen att förändra sin syn på biobränslen som framställts av livsmedels- och fodergrödor och tillåta statligt stöd till dessa biobränslen. Det arbetet pågår fortfarande.

Den 29 juni 2020 beslutade kommissionen att godkänna Sveriges skattebefrielser för biogas och biogasol för uppvärmning (SA.56125) respektive motordrift (SA.56908). Godkännandena begränsas till icke livsmedelsbaserade bränslen och gäller i tio år fram t.o.m. den 31 december 2030.

Energiskattedirektivet och lagen om skatt på energi

Rådets direktiv 2003/96/EG av den 27 oktober 2003 om en omstrukturering av gemenskapsramen för beskattning av energiprodukter och elektricitet (energiskattedirektivet) är ett unionsgemensamt ramverk för hur medlemsstaterna ska utforma sin nationella beskattning av bränslen och el.

De bränslen som omfattas av energiskattedirektivet svarar för den övervägande delen av den totala bränsleförbrukningen inom EU. Det rör sig om alla drivmedel, såväl fossila som sådana som har framställts av biomassa. I fråga om uppvärmningsbränslen omfattar energiskattedirektivet främst fossila bränslen men även vissa biobränslen, som t.ex. vegetabiliska och animaliska oljor och fetter samt biogas och biogasol som framställts av biomassa. I fråga om bränslen för uppvärmning anges i energiskattedirektivet även att alla andra kolväten än torv ska beskattas.

Utgångspunkten är att medlemsstaternas nationella beskattning av bränslen ska uppfylla vissa i direktivet föreskrivna minimiskattenivåer. Samtidigt innehåller direktivet krav på obligatorisk skattebefrielse i vissa situationer samt möjligheter för medlemsstaterna att ge skattenedsättning och fullständig eller partiell skattebefrielse i andra situationer. Sverige har i varierande utsträckning utnyttjat dessa möjligheter. Ett exempel är skattebefrielsen för biogas som förbrukas som bränsle för uppvärmning. Ett annat exempel är skattebefrielsen för biogas och biogasol som används som motorbränsle. Med biogas förstås ett vätskeformigt eller gasformigt bränsle som framställts av biomassa och vars energiinnehåll till övervägande del härrör från metan.

Lagen (1994:1776) om skatt på energi, förkortad LSE, reglerar skatter på bränslen och el. Skattereglerna är anpassade till energiskattedirektivet. I LSE definieras de flesta bränslen genom hänvisningar till KN-nummer. Med KN-nummer menas nummer i Kombinerade nomenklaturen enligt kommissionens förordning (EG) nr 2031/2001 av den 6 augusti 2001 om ändring av bilaga I till rådets förordning (EEG) nr 2658/87 om tulltaxe- och statistiknomenklaturen och om gemensamma tulltaxan. Uppdateringar av hänvisningarna till tulltaxan för sådana varor som omfattas av lagen sker genom genomförandebeslut fattade av Europeiska kommissionen (1 kap. 2 a § LSE). De svenska energi- och koldioxidskattebeloppen för fossila bränslen som t.ex. bensin, diesel, naturgas och gasol finns i 2 kap. 1 § första stycket LSE. Skatten beräknas utifrån de enheter som följer av lagtexten.

Medlemsstaterna ges i artikel 16 i energiskattedirektivet möjlighet att skattebefria bränslen som framställts av biomassa. Detta är grunden för de skattebefrielser som i dag gäller för olika flytande och gasformiga biobränslen för uppvärmning och motorbränslen enligt 6 a kap. 2 b och 2 c §§ och 7 kap. 3 a–4 §§ LSE.

EU:s regler om statligt stöd

Både energiskatten och koldioxidskatten är att anse som miljörelaterade skatter. Nedsättning av eller befrielse från skatterna kan vara utformade så att åtgärderna definitionsmässigt utgör statligt stöd enligt reglerna i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, förkortat EUF-fördraget. I artikel 26 i energiskattedirektivet klargörs att skatteåtgärder som uppfyller energiskattedirektivets bestämmelser kan omfattas av EU:s regler om statligt stöd. Genom att skattebefrielse för biobränslen är en möjlighet och inte en skyldighet enligt energiskattedirektivet omfattas denna skattebefrielse av EU:s regler om statligt stöd. Europeiska kommissionen har i sitt meddelande om riktlinjer för statligt stöd till miljöskydd och energi för 2014–2020, förkortade EEAG, angett villkoren för när stöd för energi- och miljöändamål kan anses vara förenliga med artikel 107.3 c i EUF-fördraget.

En förutsättning för att statligt stöd ska kunna ges till biobränslen efter den 31 december 2020 är enligt punkt 113 i EEAG att biobränslena inte är livsmedelsbaserade. Kommissionen beslutade den 2 juli 2020 att förlänga tiden för tillämpningen av EEAG utan att ändra detta stoppdatum. Följaktligen kommer inte stöd till livsmedelsbaserade biobränslen att godkännas efter den 31 december 2020. Det finns ingen definition av livsmedelsbaserade biodrivmedel i EEAG, men begreppet definieras som biodrivmedel som framställts från spannmål eller andra stärkelserika grödor, socker- eller oljegrödor i kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 av den 17 juni 2014 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget (GBER). Denna definition har införts i 1 kap. 2 § lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen, kallad hållbarhetslagen.

I Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor (det omarbetade förnybartdirektivet) har det införts en ny definition av livsmedels- och fodergrödor. Med livsmedels- och fodergrödor avses enligt det direktivet stärkelserika grödor, sockergrödor eller oljegrödor som produceras på jordbruksmark som huvudgröda exklusive restprodukter, avfall eller material som innehåller både cellulosa och lignin och mellangrödor, såsom fånggrödor och täckgrödor, förutsatt att användningen av sådana mellangrödor inte medför krav på ytterligare land. Det omarbetade förnybartdirektivet ska genomföras i svensk rätt senast den 30 juni 2021. Den nya definitionen av livsmedels- och fodergrödor bör därmed ersätta den nuvarande definitionen av livsmedelsbaserade biodrivmedel.

Den 29 juni 2020 beslutade kommissionen att godkänna Sveriges skattebefrielser för biogas och biogasol för uppvärmning (SA.56125) respektive motordrift (SA.56908). Godkännandena begränsas till icke livsmedelsbaserade bränslen och gäller i tio år fram t.o.m. den 31 december 2030.

13.24.3 Ändrade förutsättningar för skattebefrielse för biogas och biogasol

Regeringens förslag: Befrielse från energiskatt och koldioxidskatt för biogas och biogasol begränsas till att endast gälla för biogas eller biogasol som inte är framställd av livsmedels- eller fodergrödor. En förutsättning för att skattebefrielse ska kunna medges är att bränslet vid skattskyldighetens inträde omfattas av ett anläggningsbesked.

Promemorians förslag har en annan språklig utformning.

Remissinstanserna: *Bil Sweden, Energiföretagen Sverige, Energigas Sverige, E.ON Sverige AB, Energimarknadsinspektionen, Naturvårdsverket, Statens energimyndighet, Tekniska Verken i Linköping AB* och *Tillväxtverket* tillstyrker förslaget.

Anfall Sverige, Biogas Öst & Biodriv Öst, Ekonomistyrningsverket, Fastighetsägarna, Jernkontoret, Konjunkturinstitutet, Konkurrensverket, Naturvårdsverket, Svensk Sjöfart, Svenska Petroleum och Biodrivmedel Institutet (SPBI) och Verket för innovationssystem (Vinnova) har inte några synpunkter på eller invändningar emot förslaget.

Lantbrukarnas Riksförbund (LRF) och Svenska Bioenergiföreningen (Svebio) avstyrker förslaget. LRF menar att även bränslen som produceras från livsmedels- och fodergrödor bör vara skattebefriade.

Energiföretagen Sverige, Energigas Sverige, E.ON Sverige AB, *Svensket Näringsliv, Sveriges Kommuner och Regioner* samt Tekniska Verken i Linköping AB för fram att det är positivt att regeringen har lämnat en ansökan till Europeiska kommissionen om ett statsstöds godkännande för skattebefrielse för biogas och biogasol. *Landvärme GmbH* påtalar vissa risker med att medge skattebefrielse för biogas som i ett annat land kan ha legat till grund för ett produktionsstöd.

Skatteverket har inte några invändningar mot att det införs ytterligare villkor för skattebefrielse för biogas och biogasol, men har synpunkter på villkorens utformning. Skatteverket avstyrker att det införs ett villkor om att bränslet ska omfattas av ett anläggningsbesked för att återbetalning ska kunna medges med stöd av 6 a kap. 2 c § LSE om det inte samtidigt införs en möjlighet även för den som ansöker om återbetalning att få ett anläggningsbesked. Myndigheten menar att det inte kan anses vara tillräckligt att en förbrukare som ansöker om återbetalning ska säkerställa att den skattskyldiga leverantören har ett anläggningsbesked som omfattar den aktuella gasen. Skatteverket avstyrker att bestämmelser införs som innebär att endast detta krav ställs på sådana förbrukare för att visa att gasen inte har framställts av livsmedels- eller fodergrödor. Enligt Skatteverkets uppfattning måste ytterligare krav ställas för att detta ska kunna anses vara visat. I annat fall finns det risk att skattebefrielsen som ges genom återbetalningen står i strid med statsstöds godkännandet.

Skatteverket anför vidare att om utgångspunkten för den fortsatta beredningen av detta lagstiftningsärende fortfarande kommer att vara att förbrukaren inte ska behöva ha ett eget anläggningsbesked för att kunna få återbetalning behöver lagtextförslaget justeras och ytterligare krav ställas avseende hur förbrukaren ska visa att gasen inte har framställts av livsmedels- eller fodergrödor. Det behöver även klargöras om skattebefrielse ska kunna medges även när det inte är den som levererar direkt till förbrukaren som har anläggningsbeskedet utan dennes leverantör, eller någon ännu tidigare i en leverantörskedja. Om skattebefrielse ska medges även i dessa fall bör det klargöras vid vilken tidpunkt det är avgörande att leverantören har ett anläggningsbesked. Det bör också klargöras om skattebefrielse ska kunna medges även om en förbrukare utan anläggningsbesked sammanblandat gas av olika ursprung.

Ekonomistyrningsverket anser att kravet på anläggningsbesked riskerar att bli kostsamt för vissa aktörer. Små aktörer eller producenter som endast producerar biogas eller biogasol för eget behov, bör helt kunna befrias från rapporteringsplikt. Svebio menar att kravet på anläggningsbesked medför en onödig administrativ börda, inte minst vid exempelvis de kommunala produktionsanläggningar och lantbruk som producerar gas för egen förbrukning och där råvaran aldrig är livsmedels- eller foderbaserad. Tillväxtverket betonar vikten av att regelverk, krav på dokumentation och tillsyn anpassas på ett sätt som möjliggör mer småskalig biogasproduktion.

Skälen för regeringens förslag

Den 29 juni 2020 beslutade kommissionen att godkänna Sveriges skattebefrielser för biogas och biogasol för uppvärmning (SA.56125) respektive motordrift (SA.56908). Godkännandena begränsas till icke livsmedelbaserade bränslen och gäller i tio år fram t.o.m. den 31 december 2030. En förutsättning för befrielsen från energiskatt och koldioxidskatt på biogas och biogasol är att skattebefrielsen fr.o.m. 2021 villkoras av att punkt 113 i EEAG är uppfylld. Som nämnts ovan beslutade kommissionen den 2 juli 2020 att förlänga tiden för tillämpningen av EEAG utan att ändra stoppdatumet för stöd till livsmedelsbaserade biobränslen. Det innebär att statligt stöd inte får ges till livsmedelsbaserade biobränslen efter den 31 december 2020. Ordalydelsen i punkt 113 EEAG tar sikte på biodrivmedel men tillämpas av kommissionen analogt även på andra biobränslen. Att kommissionen tillämpar punkt 113 EEAG på andra bränslen än drivmedel och även i fråga om skattenedsättningar, vilket vissa remissinstanser har ifrågasatt, framgår bl.a. av punkterna 37 och 40 i Sveriges nuvarande beslut (SA.49893).

Biogasmarknadsutredningen redovisade i sitt betänkande Mer biogas! För ett hållbart Sverige (SOU 2019:63) uppfattningen att biogasens befrielse från energi- och koldioxidskatt bör behållas även efter 2020. Regeringen delar den bedömningen. Trots vad *Landvärme GmbH* för fram menar regeringen att skattebefrielsen kan kombineras med exempelvis produktionsstöd, oavsett om dessa ges i Sverige eller i andra länder.

Regeringens förslag innebär alltså en anpassning i enlighet med statsstödsbesluten från den 29 juni 2020 så att den som genom avdrag eller återbetalning vill få del av skattebefrielsen ska visa att den biogas eller biogasol som förbrukats för uppvärmning eller förbrukats eller sålts som motorbränsle inte är framställd av livsmedels- eller fodergrödor.

Biogas och biogasol som förbrukas som bränsle för uppvärmning

Skattebefrielsen för biogas som förbrukas som bränsle för uppvärmning regleras i 6 a kap. 2 c § LSE. Enligt regeringens förslag i avsnitt 13.23.3 ska denna skattebefrielse utökas till att omfatta även biogasol.

Nu måste en anpassning göras för att säkerställa att skattebefrielse inte medges för biogas eller biogasol som framställts av livsmedels- eller fodergrödor. Det bör därför införas krav på ett kontrollsystem inom ramen för det system med hållbarhetsbesked och anläggningsbesked som redan gäller i dag. Ett sådant kontrollsystem ger rätt till ett besked från tillsynsmyndigheten (Statens energimyndighet) om att kontrollkravet är uppfyllt. En fördel med ett sådant system är att kontrollsystemet finns på plats och är godkänt redan innan skattebefrielsen blir aktuell. Därmed behöver inte Skatteverket vid varje deklarations- eller återbetalningstillfälle utreda gasens ursprung. En förutsättning för att skattebefrielse ska kunna medges för biogas eller biogasol som förbrukas som bränsle för uppvärmning bör därför vara att bränslet vid skattskyldighetens inträde omfattas av ett anläggningsbesked. Att bränslet omfattas av ett anläggningsbesked innebär antingen att en skattskyldig har ett eget anläggningsbesked som visar rätten till skattebefrielse eller att en icke skattskyldig kan hänvisa till ett anläggningsbesked som innehåller av en leverantör eller producent som är skattskyldig och som visar rätten till skattebefrielse. Någon av dessa situationer måste vara uppfylld för att skattebefrielse ska kunna medges. I praktiken innebär detta att skattebefrielse endast medges för bränslen som inte är framställda av livsmedels- eller fodergrödor. Den närmare utformningen av de nödvändiga lagförslagen i den delen behandlas i avsnitt 13.24.4.

När det gäller biogas och biogasol som förbrukas som bränsle för uppvärmning kan skattebefrielse för stödmottagare i praktiken uppnås på två sätt. Om en skattskyldig

själv förbrukar bränslet får denne göra avdrag i sin punktskattedeklaration, se 7 kap. 1 § första stycket 2 LSE med de begränsningar som framgår av paragrafens andra stycke. Om någon som inte är skattskyldig har förbrukat bränslet medger beskattningsmyndigheten, efter ansökan från förbrukaren, återbetalning av skatten på bränslet, se 9 kap. 2 § första stycket LSE med de begränsningar som framgår av andra och tredje styckena.

I de fall den skattskyldige gör avdrag bör denne själv kunna begära ett anläggningsbesked, se avsnitt 13.24.4. Detta anläggningsbesked är en förutsättning för skattebefrielse. Några remissinstanser, däribland *Ekonomistyrningsverket* och *Tillväxtverket*, menar att små aktörer och exempelvis producenter som enbart producerar gas för sin egen förbrukning, bör undantas från kravet på anläggningsbesked och att regelverket bör anpassas till småskalig biogasproduktion. Regeringen anser att en sådan lättnad skulle leda till gränsdragningsproblem. Samtliga som är skattskyldiga behöver därför kunna visa upp ett eget anläggningsbesked för att medges skattebefrielse.

Skatteverket menar att även de förbrukare som ansöker om återbetalning av skatt ska ha ett eget anläggningsbesked. Regeringen gör en annan bedömning. Endast några få procent av den biogas och biogasol som förbrukas i Sverige är producerad av livsmedels- och fodergrödor. Den administrativa bördan för förbrukarna att visa detta bör minimeras. Regeringen anser att det innebär en alltför omfattande administration för såväl Statens energimyndighet (Energimyndigheten) som de återbetalningsberättigade om dessa ska kunna ansöka om egna anläggningsbesked, dvs. om de som inte är skattskyldiga ska bygga upp ett sådant kontrollsystem som krävs för att själva kunna få ett anläggningsbesked. De osäkerheter som Skatteverket för fram angående att förlita sig på en leverantörs anläggningsbesked skulle vara relevanta även om en återbetalningsberättigad förbrukare har ett eget anläggningsbesked. De enda som kan veta och garantera något om gasens ursprung är producenterna. Övriga aktörer måste i någon mån förlita sig på information från sina affärspartner tidigare i leveranskedjan och verifiera informationen genom rutiner, avtal, fakturor, hållbarhetsbesked, anläggningsbesked etc.

I det fall en förbrukare av gas ansöker om återbetalning föreslår regeringen att denne ska visa att gasen i sig vid skattskyldighetens inträde omfattas av ett anläggningsbesked. Förbrukaren behöver således säkerställa att den skattskyldiga leverantören har ett anläggningsbesked som omfattar den aktuella gasen. Anläggningsbeskedet bör tillsammans med exempelvis faktura, avtal och eventuell annan dokumentation kunna visas upp på begäran av Skatteverket. Regeringen anser att förslaget medför att de aktuella kraven i statsstödsregelverket är uppfyllt om gasen vid skattskyldighetens inträde omfattas av ett anläggningsbesked, och att skattebefrielse därmed ska medges under förutsättning att även andra relevanta villkor är uppfyllda.

Det behöver enligt Skatteverket klargöras om skattebefrielse ska kunna medges även när det inte är den som levererar direkt till förbrukaren som har anläggningsbeskedet utan dennes leverantör, eller någon ännu tidigare i en leverantörskedja. Regeringen anser att förbrukaren genom avtal eller på annat sätt bör säkerställa att den aktör som levererat gas till förbrukaren har ett eget anläggningsbesked om denne är skattskyldig och således har möjlighet att begära ett sådant hos Energimyndigheten. Skatteverket framför att det även bör klargöras vid vilken tidpunkt det är avgörande att leverantören har ett anläggningsbesked. Regeringen anser, med anledning av att det är gasen i sig som ska omfattas av ett anläggningsbesked, att den avgörande tidpunkten i normalfallet bör vara tidpunkten för leveransen från leverantören. Enligt Skatteverket behöver det också klargöras om skattebefrielse ska kunna medges även om en förbrukare utan ett eget anläggningsbesked blandat gas av olika ursprung. Regeringens förslag innebär att gasen som inte är livsmedelsbaserad, och omfattas av ett an-

läggningsbesked, ska medges skattebefrielse även om den blandats med gas av annat ursprung. Inte heller detta bör påverkas av huruvida förbrukaren själv kan begära ett anläggningsbesked.

EU:s statsstödsregler innebär att ett stöd som ges för bränslen som framställts av biomassa får kompensera endast för merkostnaderna för framställningen av bränslet i förhållande till det fossila bränsle som ersätts. Skattebefrielse får endast medges om det är nödvändigt och proportionerligt i förhållande till ändamålet med stödet. Statsstödsreglerna innebär alltså att skattebefrielse för biobränslen inte får medföra överkompensation. Regeringen är skyldig att årligen rapportera till kommissionen att någon överkompensation inte sker genom de aktuella skattelättnaderna. Det är Energimyndigheten som sammanställer rapporter i detta avseende. De som gör avdrag för biobaserade motorbränslen är skyldiga att på begäran lämna de uppgifter som behövs för rapporteringen. Detta har tidigare gällt även dem som gjort avdrag för biobränslen för uppvärmning. De som genom avdrag eller återbetalning medges skattebefrielse för förbrukning av biogas eller biogasol för uppvärmning föreslås ha motsvarande rapporteringsskyldighet.

Biogas och biogasol som motorbränsle

I fråga om biogas och biogasol som förbrukats eller sålts som motorbränsle uppnås skattebefrielsen genom att den skattskyldige gör avdrag i sin punktskattedeclaration. Någon möjlighet till återbetalning finns inte i denna situation.

Redan med nuvarande regler krävs att den skattskyldige har både ett hållbarhetsbesked och ett anläggningsbesked för att avdrag ska medges för biogas och biogasol som förbrukats eller sålts som motorbränsle för transportändamål. I denna del föreslås inte några ändringar. Innebörden av anläggningsbeskedet ändras dock för dessa gaser, se avsnitt 13.24.4.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 6 a kap. 2 c § och 7 kap. 3 b, 4 och 4 a §§ LSE.

13.24.4 Kravet på anläggningsbesked utökas

Regeringens förslag: Anläggningsbesked införs för gasformiga biobränslen och andra motorbränslen som framställts av biomassa för andra ändamål än transportändamål. Den som är skattskyldig för dessa bränslen ska kunna ansöka om anläggningsbesked.

För att få ett anläggningsbesked för gasformiga biobränslen krävs ett kontrollsystem som visar att bränslet inte är framställt av livsmedels- eller fodergrödor. Detta gäller även gasformiga bränslen som används för transportändamål. Med livsmedels- eller fodergrödor avses stärkelserika grödor, sockergrödor eller oljegrödor som produceras på jordbruksmark som huvudgrödor. Detta innefattar inte restprodukter och avfall, material som innehåller både cellulosa och lignin, eller mellangrödor som inte kräver att ytterligare mark tas i anspråk.

För att få ett anläggningsbesked för andra motorbränslen som framställts av biomassa, för andra ändamål än transportändamål, är kraven desamma som för biodrivmedel.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorians förslag finns det inte någon möjlighet att begära ett anläggningsbesked för flytande motorbränslen som framställts av biomassa för andra ändamål än transportändamål.

Remissinstanserna: *Bil Sweden, Energigas Sverige, E.ON Sverige AB, Energimarknadsinspektionen, Statens energimyndighet* och *Tillväxtverket* tillstyrker förslaget.

Anfall Sverige, Biogas Öst & Biodriv Öst, Ekonomistyrningsverket, Fastighetsägarna, Jernkontoret, Konjunkturinstitutet, Konkurrensverket, Naturvårdsverket, Svenske Sjöfart, Svenska Petroleum och Biodrivmedel Institutet (SPBI) och Verket för innovationssystem (Vinnova) har inte några synpunkter på eller invändningar emot förslaget.

Lantbrukarnas Riksförbund (LRF) och *Svenska Bioenergiföreningen (Svebio)* avstyrker förslaget.

Energiföretagen Sverige, Energigas Sverige och *E.ON Sverige AB* för fram att de nya reglerna bör samordnas med genomförandet av det omarbetade förnybartdirektivet, vilket skulle underlätta företagens anpassningar till lagändringarna.

Energiföretagen Sverige, Energigas Sverige och *Svenske Sjöfart* påtalar att de aktuella gaserna även kan vara vätskeformiga och att det bör förtydligas att begreppet gasformiga biobränslen även ska omfatta flytande gaser.

Statens jordbruksverk föreslår en delvis annan definition av begreppet livsmedels- och fodergrödor. Den definition av vallgrödor som nämns i författningskommentaren bör utökas till att även omfatta sådd på mark som räknas som åkermark.

Ekonomistyrningsverket anser att kravet på anläggningsbesked riskerar att bli kostsamt för vissa aktörer. Små aktörer och/eller producenter som endast producerar biogas eller biogasol för eget behov, bör helt kunna befrias från rapporteringsplikt. Svebio menar att kravet på anläggningsbesked medför en onödig administrativ börda för exempelvis de kommunala produktionsanläggningar och lantbruk som producerar gas för egen förbrukning och där råvaran aldrig är livsmedels- eller foderbaserad. Tillväxtverket betonar vikten av att regelverk, krav på dokumentation och tillsyn anpassas på ett sätt som möjliggör mer småskalig biogasproduktion. Energigas Sverige och Statens energimyndighet tillstyrker förslaget att endast den som är skattskyldig ska kunna ansöka om ett anläggningsbesked. *Skatteverket* anser att det bör införas en möjlighet även för den som ansöker om återbetalning att få ett anläggningsbesked.

Skatteverket påpekar att skattebefrielsen enligt 7 kap. 3 a och 3 b §§ LSE bl.a. för biogasol, är villkorad av att bränslet omfattas av ett anläggningsbesked enligt hållbarhetslagen. Detta villkor är i dag omöjligt att uppfylla avseende motorbränsle för annat än transportändamål. I promemorian finns förslag om att ändra detta avseende biogasol. Skatteverket anser att detta bör ändras även avseende de bränslen för vilka skattebefrielsen även fortsättningsvis regleras i 7 kap. 3 a och 3 b §§ LSE.

Skälen för regeringens förslag: Som angetts i föregående avsnitt föreslår regeringen att skattebefrielse för biogas och biogasol efter den 31 december 2020 enbart medges för icke livsmedelsbaserade gaser. För att Skatteverket ska medge skattebefrielse ska bränslet omfattas av ett anläggningsbesked.

Regler om anläggningsbesked finns i hållbarhetslagen. Enligt det nuvarande regelverket är ett anläggningsbesked en förutsättning för att få göra avdrag för skatt på biodrivmedel enligt 7 kap. LSE. Detta gäller såväl flytande som gasformiga biodrivmedel. För att få ett anläggningsbesked krävs att aktören, i praktiken den skattskyldige, har ett kontrollsystem på plats som säkerställer att avdrag inte görs för livsmedelsbaserade biodrivmedel från anläggningar som tagits i drift efter den 31 december 2013 eller som är fullständigt avskrivna. För aktörer som endast hanterar biodrivmedel från restprodukter och avfall krävs enligt förordning (2011:1088) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen (hållbarhetsförordningen) i praktiken inget kontrollsystem utöver vad som omfattas av kontrollsystemet för hållbarhetskriterier.

Dessa anläggningsbesked omfattar inte biogas eller biogasol som används som bränsle för uppvärmning och inte heller motorbränslen som används för andra ändamål än transportändamål. Regeringen föreslår därför att kravet på anläggningsbesked för biogas och biogasol utökas till att omfatta situationer där bränslet förbrukats eller sålts även för andra ändamål än transportändamål. Ändringen som föreslås innebär även att för biogas och biogasol ska kravet för att få ett anläggningsbesked vara att aktören har ett kontrollsystem som visar att bränslet inte är framställt av livsmedels- eller fodergrödor. Kretsen av aktörer som kan begära ett anläggningsbesked utökas med dem som enligt 4 kap. LSE är skattskyldiga för biogas eller biogasol för andra ändamål än transportändamål. Dessa är i dagsläget inte rapporteringsskyldiga enligt 3 kap. 1 § hållbarhetslagen. Enligt förslaget ska därmed alla skattskyldiga för biogas och biogasol, oavsett användningsändamål, kunna begära ett anläggningsbesked.

I likhet med vad *Skatteverket* för fram föreslår regeringen att det även ska vara möjligt att begära ett anläggningsbesked för flytande biobaserade motorbränslen som används för andra ändamål än transportändamål, dvs. i stationära motorer. För dessa bränslen är skattebefrielsen i LSE villkorad av att bränslet omfattas av ett anläggningsbesked enligt hållbarhetslagen. Detta villkor är i dag inte möjligt att uppfylla, vilket åtgärdas genom förslaget. Kraven för dessa anläggningsbesked ska vara desamma som för biodrivmedel. Detta innebär ett kontrollsystem som visar att ett bränsle som läggs till grund för avdrag enligt 7 kap. 3 a eller 3 b § LSE antingen inte är framställt av livsmedels- eller fodergrödor, eller är framställt av sådana grödor men har producerats i en anläggning som tagits i drift före den 31 december 2013 och inte är fullständigt avskriven.

Den som inte är skattskyldig bör inte ges rätt att kunna ansöka om anläggningsbesked. Till skillnad från Skatteverket anser regeringen att endast den som är skattskyldig ska kunna ansöka om ett anläggningsbesked, vilket *Energigas Sverige* och *Statens energimyndighet* tillstyrker. Det anses nämligen innebära en alltför omfattande administration för dem som inte är skattskyldiga att bygga upp ett sådant kontrollsystem som krävs för att själva kunna få ett anläggningsbesked. Det kan röra sig om exempelvis fastighetsbolag, bostadsbolag eller tillverkningsindustrier som redan har fått en ökad administrativ börda jämfört med tidigare då de kunde köpa obeskattad biogas från sin leverantör. Till följd av att dessa bolag inte längre kan köpa obeskattad biogas har Oriiri konsult AB i en skrivelse (Fi2017/02141/S2) framfört önskemål om att kommunala bostadsbolag ska ges möjlighet att slippa betala mervärdesskatt på energi- och koldioxidskatterna på biogas. Detta föranleder inte någon åtgärd från regeringen. I fråga om Skatteverkets synpunkter menar regeringen att kontrollsystemet inte skulle tillföra någon ytterligare säkerhet angående gasens ursprung eftersom förbrukare, även med ett eget anläggningsbesked, måste förlita sig på uppgifter från aktörer som är tidigare i leveranskedjan. Även för Statens energimyndighet skulle ett sådant förfarande medföra en ökad administration om dessa drygt 270 förbrukare ska medges egna anläggningsbesked. Regeringen föreslår därför, vilket utvecklas i avsnittet ovan, att i det fall en förbrukare av gas ansöker om återbetalning måste förbrukaren säkerställa, och kunna visa, att bränslet som ligger till grund för ansökan vid skattskyldighetens inträde omfattas av ett anläggningsbesked.

I syfte att lagens tillämpningsområde och definitioner ska omfatta de ändringar som nu föreslås behöver lagens tillämpningsområde utvidgas till att omfatta anläggningsbesked för gasformiga biobränslen. Vidare föreslås en definition av begreppet gasformiga biobränslen, nämligen gasformiga bränslen för andra energjändamål än transportändamål, som framställs av biomassa. Några remissinstanser, exempelvis *Energigas Sverige*, påminner om att biogas även kan vara flytande. Flytande biogas är gasformig biogas som kondenserats till flytande form genom att den kylts ner. När biogasen omvandlas från gasform till vätskeform blir volymen ungefär 600 gånger

mindre, vilket gör den enklare att transportera och lagra. Regeringen anser att gas som komprimerats till vätskeform omfattas av den föreslagna definitionen. Avgörande för att omfattas av definitionen är att bränslet i rumstemperatur och normalt lufttryck uppträder i gasform.

Den definition som i dag finns för livsmedelsbaserade biodrivmedel avser biodrivmedel som framställs från spannmål eller andra stärkelserika grödor eller från socker- eller oljegrödor. Regeringen föreslår att definitionen omformuleras så att det är begreppet livsmedels- eller fodergrödor som avses för att definitionen ska överensstämma med det omarbetade förnybartdirektivet. Genom att begreppet definieras utifrån råvaran saknar det betydelse om bränslet är ett biodrivmedel eller ett biobränsle för annat ändamål än transportändamål. *Statens jordbruksverk* föreslår en delvis annan definition. Regeringen menar dock att definitionen i lagen ska överensstämma med den som finns i direktivet och delar Jordbruksverkets bedömning att begreppet mellangrödor vid behov kan definieras på föreskriftsnivå eller i vägledning från Energimyndigheten. Regeringen förtydligar, i enlighet med Statens jordbruksverks påpekande, att vallgrödor i Sverige sås på mark som räknas som åkermark.

Flera remissinstanser för fram att de nya reglerna bör samordnas med genomförandet av det omarbetade förnybartdirektivet. Regeringen anser att detta inte kan göras eftersom nu aktuella förslag måste träda i kraft senast den 1 januari 2021 för att överensstämma med statsstödsregelverket medan det omarbetade förnybartdirektivet ska vara genomfört i svensk rätt senast den 30 juni 2021.

Lagförslag

Förslaget föranleder dels att en ny paragraf, 3 a kap. 2 a §, införs i lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen, dels att ändringar görs i 1 kap. 1 och 2 §§ samt 3 a kap. 1 och 2 §§ samma lag.

13.24.5 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Ändringarna träder i kraft den 1 januari 2021. Äldre bestämmelser i lagen om skatt på energi ska dock fortfarande gälla i fråga om förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Skatteverket* för fram att det bör förtydligas att innebörden av övergångsbestämmelsen inte enbart gäller i förhållande till ändringarna av skattebefrielsen utan även i förhållande till den föreslagna utökningen av uppgiftsskyldigheten för den som medges skattebefrielse.

Skälen för regeringens förslag: Förslagen syftar till att den aktuella svenska skattelagstiftningen ska vara förenlig med EU-rätten även efter den 31 december 2020. De föreslagna förändringarna bör därför träda i kraft den 1 januari 2021.

Beträffande LSE föreslås en övergångsbestämmelse. Äldre bestämmelser i LSE föreslås fortfarande gälla i fråga om förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

I fråga om situationer där en skattskyldig gör avdrag för skatt vid egen förbrukning av ett bränsle ska förbrukningen ha skett före ikraftträdandet för att äldre bestämmelser ska vara tillämpliga. I det fall en skattskyldig gör avdrag för skatt på bränsle som sålts som motorbränsle ska försäljningen ha skett före ikraftträdandet för att äldre bestämmelser ska vara tillämpliga. I det fall en förbrukare som inte är skattskyldig ansöker om

återbetalning av skatt på ett bränsle ska förbrukningen ha skett före ikraftträdandet för att äldre bestämmelser ska vara tillämpliga.

13.24.6 Konsekvensanalys

I detta avsnitt redogörs för förslaget effekter i den omfattning som är nödvändig i aktuella lagstiftningsärendet och avseende de aspekter som ska belysas enligt 6 och 7 §§ förordning (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning. *Regelrådet* finner att konsekvensutredningen inte uppfyller kraven i förordningen. Regelrådet har funnit brister i beskrivningarna av de berörda företagens storlek, förslaget påverkan på företagens administrativa och andra kostnader samt påverkan på konkurrensförhållanden. Regeringen anser att kraven uppfylls efter att vissa remissinstanser beaktats i detta avsnitt och mot bakgrund av vilka uppgifter som är tillgängliga och därmed i vilken omfattning en analys är möjlig.

Syfte och alternativa lösningar

Syftet med förslaget om att begränsa skattebefrielsen till biogas och biogasol som inte är framställd av livsmedels- och fodergrödor är att följa EU:s statsstödsregelverk. Alternativet att inte genomföra den föreslagna begränsningen skulle innebära ett otillåtet statsstöd, då stöd till livsmedelsbaserade biobränslen inte får ges efter 2020. Någon alternativ lösning att uppnå detta finns inte. Alternativet att inte skattebefria någon biogas eller biogasol överhuvudtaget skulle innebära svårigheter att minska utsläppen av koldioxid och därmed även svårigheter att uppnå Sveriges och EU:s klimatmål.

Offentligfinansiella effekter

Förslaget bedöms medföra försumbara offentligfinansiella effekter. I det fall något företag med de nya reglerna inte längre beviljas skattebefrielse är bedömningen att volymerna av biogas och biogasol är små och att de ersätts med biogas och biogasol som inte är framställda av livsmedels- eller fodergrödor. En viss del kan ersättas av beskattad naturgas och fossil gasol. Dessa volymer bedöms dock som så små att den offentligfinansiella effekten blir nära noll.

Effekter för företag

För att få ett anläggningsbesked för biogas och biogasol krävs enligt förslaget om ändrade förutsättningar för skattebefrielse att företagen har ett kontrollsystem på plats som säkerställer att avdrag inte görs för biogas och biogasol som framställts av livsmedels- eller fodergrödor.

Vidare föreslår regeringen att det även ska vara möjligt att begära ett anläggningsbesked för flytande biobaserade motorbränslen som används för andra ändamål än transportändamål. Kraven för dessa anläggningsbesked ska vara de samma som för biodrivmedel. Detta innebär ett kontrollsystem som visar att ett bränsle som läggs till grund för avdrag enligt 7 kap. 3 a eller 3 b § LSE antingen inte är framställt av livsmedels- eller fodergrödor, eller är framställt av sådana grödor men har producerats i en anläggning som tagits i drift före den 31 december 2013 och inte är fullständigt avskriven.

Företag som hanterar biogas som drivmedel har redan ett kontrollsystem i enlighet med hållbarhetslagen. För företag som endast hanterar biodrivmedel från restprodukter och avfall krävs inget kontrollsystem utöver kontrollsystemet för hållbarhetskriterier. Dock omfattas inte biogas och biogasol som används som bränsle för uppvärmning av hållbarhetslagens nuvarande krav. Förslaget om att utöka kravet

på anläggningsbesked för biogas och biogasol som används för andra ändamål än transportändamål omfattar inget ytterligare krav på hållbarhetsbesked utan endast ett krav på anläggningsbesked.

Cirka 100 företag är skattskyldiga för biogas och medges avdrag för biogas som förbrukas som bränsle för uppvärmning. För närvarande är biogasol för uppvärmning inte skattebefriad med anledning av att den framställts av biomassa. Regeringen har i en lagrådsremiss den 27 februari 2020 (Fi2020/00802/S2) föreslagit att befrielsen från energiskatt och koldioxidskatt utökas till att omfatta biogasol, vilket kan träda i kraft tidigast den 1 januari 2021. Därför finns inga uppgifter om antalet skattskyldiga biogasolföretag, men endast ett fåtal företag förväntas bli skattskyldiga. De aktörer som i dag redan har hållbarhetsbesked för biogas och biogasol för drivmedel kommer enbart få marginellt ökade kostnader. I slutet av 2019 hade 53 aktörer hållbarhetsbesked för biogas som drivmedel, nästan samtliga av dessa hade även ett anläggningsbesked. Det är rimligt att anta att i princip alla leverantörer av biogas till uppvärmningsändamål även levererar biogas för transportändamål och därmed redan omfattas av krav på hållbarhetsbesked och anläggningsbesked.

Aktörer som gör avdrag för biogas och biogasol som förbrukas som bränsle för uppvärmning enligt 7 kap. 1 § andra punkten LSE och som i dag inte har hållbarhetsbesked kommer få ökade kostnader av viss betydelse. Det bedöms röra sig om ca 50 aktörer. Exempel på sådana aktörer kan vara ett lantbruk som producerar biogas för egen uppvärmning eller ett energiföretag som enbart producerar biogas eller biogasol för uppvärmning. De behöver upprätta ett massbalanssystem enligt 14 § hållbarhetsförordningen, (jfr 19–20 §§ samma förordning som anger att ett massbalanssystem är en förutsättning för att få ett anläggningsbesked). Massbalanssystemet kan dock vara av enkelt slag. För aktörer som endast köper biogas av leverantörer med anläggningsbesked räcker det med en rutin om detta samt avtal om att endast köpa icke livsmedelsbaserad biogas. En lantbrukare som själv producerar och använder biogas behöver en rutin om att avtala med råvaruleverantörer om att råvaran inte ska utgöras av livsmedels- eller fodergrödor.

Den administrativa kostnaden för de aktörer som omfattas av hållbarhetslagen har uppskattats av Statens energimyndighet (Energimyndigheten) i rapporten Systemet för hållbarhetskriterier i Sverige: En utvärdering av regelverkets praktiska tillämpning (ER 2015:21). Kostnaden för ett stort företag uppskattades uppgå till omkring 2 kronor per megawattimme för biogas till drivmedel. Små företag hade en betydligt högre kostnad, omkring 27 kronor per megawattimme. Kostnaden för att uppfylla hållbarhetslagen är dock låg i jämförelse med skattebefrielsen för biogas som för 2020 motsvarar 264 kronor per megawattimme för drivmedel och 367 kronor per megawattimme för uppvärmning. Ansökan om hållbarhetsbesked och upprättande av kontrollsystem utgör en mindre del av kostnaden, 14 procent och resterande 86 procent utgjordes av kostnader för att förvalta kontrollsystemet och rapportera uppgifter till Energimyndigheten. Förvaltning av kontrollsystemet kan t.ex. avse kontroll och stickprov hos leverantörer. Reglerna om anläggningsbesked kräver inte att någon rapportering görs till Energimyndigheten, vilket minskar kostnaderna. Det krävs också ett betydligt mindre komplicerat kontrollsystem för att få ett anläggningsbesked jämfört med ett hållbarhetsbesked, vilket gör att kostnaden förväntas bli betydligt mindre. Den sammanlagda administrativa kostnaden för berörda företag beräknas till 0,8 miljoner kronor. *Regelrådet* anser att det är svårt att följa hur kostnaden beräknas. I beräkningen antas att 50 ytterligare företag omfattas av krav på ett anläggningsbesked, att kostnaderna i genomsnitt motsvarar 10 procent av kostnaderna för ett hållbarhetsbesked för biogas till drivmedel. Denna kostnad är beräknat som ett medelvärde för kostnader att uppfylla kravet för biogas till drivmedel: 2 kronor per megawattimme för stora företag och 27 kronor per megawattimme för små företag:

$(2+27)/2 \approx 14,50$ kronor per megawattimme. Produktionen har uppskattats utifrån att 40 procent av biogasproduktionen för uppvärmning 2018 (1 400 000 megawattimmar) berör de 50 företagen. Nämda antagande leder till uträkningen:
 $14,50 \text{ kr} * 10\% * 1\,400\,000 \text{ megawattimmar} * 40\% \approx 0,8$ miljoner kronor. Den redovisade beräkningen är osäker eftersom den utgår från kostnader för att uppfylla hållbarhetskriterier för biogas för drivmedel. Genomsnittskostnader för ett företag uppgår till 16 000 kronor ($\approx 0,8$ miljoner kronor/50 företag). Utifrån tillgänglig statistik kan dock inte storleken på berörda företag anges.

Förslaget om att begränsa skattebefrielsen till biogas och biogasol som inte är framställd av livsmedels- och fodergrödor bedöms inte nämnvärt påverka marknadsförutsättningar mellan företag inom branschen för biogas och biogasol. Förslaget bedöms inte heller påverka marknadssituationen gentemot företag inom branscher för andra bränslen. Förslaget bedöms i viss mån påverka små företag i någon större utsträckning än större företag då kostnaden för att hantera anläggningsbesked kan vara högre per producerade megawattimme för mindre företag.

13.25 Slopad nedsättning av energiskatt på bränslen i vissa sektorer

Regeringens bedömning: Nedsättningen av energiskatt för bränslen som förbrukas för annat ändamål än drift av motordrivna fordon vid tillverkningsprocessen i industriell verksamhet och i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet bör slopas.

Även återbetalning av energiskatt för bränslen som förbrukas för framställning av värme eller kyla som levererats för sådana ändamål bör slopas.

Förändringarna bör genomföras i två steg med en sänkning av skattenedsättningen från 70 procent till 35 procent den 1 juli 2021 samt ett helt slopande av skattenedsättningen den 1 januari 2022.

Skälen för regeringens bedömning: För bränslen som förbrukas för uppvärmning eller drift av stationära motorer vid tillverkningsprocessen i industriell verksamhet samt i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamhet tas energiskatt ut med 30 procent av den generella skattenivån.

Det är önskvärt att energiskatten styr mot en mer effektiv energianvändning oavsett verksamhet. Den 1 augusti 2019 avskaffades energiskattenedsättningen för bränslen som förbrukas för framställning av värme i annan kraftvärmeproduktion än den som sker vid tillverkningsprocessen i industriell verksamhet.

I princip bör energiskatt tas ut på all energi på ett likformigt sätt. Riksdagens antagna mål är att Sverige år 2030 ska ha 50 procent effektivare energianvändning jämfört med 2005. För att uppnå målet krävs att samtliga sektorer i samhället genomför en omställning av sin energianvändning. I syfte att skapa incitament för detta bör dagens nedsättning av energiskatten på bränsle som förbrukas för uppvärmning eller drift av stationära motorer i vissa sektorer slopas. De sektorerna som avses är tillverkningsindustrin samt yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks-, och vattenbruksverksamhet.

I fråga om tillverkningsindustrin gäller det bränslen som förbrukas för annat ändamål än drift av motordrivna fordon vid tillverkningsprocessen i industriell verksamhet. Full energiskatt bör tas ut oavsett om förbrukningen sker inom eller utanför EU:s system för handel med utsläppsrätter, EU ETS. Skälet till detta är att uppdelningen i

handlande respektive icke handlande sektor endast är av betydelse avseende styrningen mot minskade utsläpp av växthusgaser.

I fråga om yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks-, och vattenbruksverksamhet bör energiskattenedsättning förbrukning av bränslen för annat ändamål än drift av motordrivna fordon slopas, dock inte avseende förbrukning i skepp eller båtar.

Det är vidare angeläget att det i möjligaste mån inte ska spela någon roll om värme eller kyla produceras i egen regi eller om den tillhandahålls av en extern leverantör. Därmed bör även möjligheten till återbetalning av energiskatt på bränslen som förbrukats för framställning av värme eller kyla som levererats för de ovan aktuella ändamålen slopas.

Regeringen avser att återkomma till riksdagen med ett förslag under 2021. Det kommande förslaget bedöms kunna träda i kraft den 1 juli 2021. Förändringarna bör genomföras i två steg med en minskning av skattenedsättningen från 70 procent till 35 procent den 1 juli 2021 samt ett helt slopande av skattenedsättningen den 1 januari 2022.

Förslaget beräknas öka statens skatteintäkter med 0,15 miljarder kronor 2021 och därefter med 0,6 miljarder kronor per år.

13.26 Förstärkt och förenklad miljöstyrning i bonus–malus-systemet

Regeringens bedömning: För bensin- och dieseldrivna lätta fordon bör koldioxidbeloppet under de tre första åren från det att fordonet blir skattepliktigt för första gången vara summan av 107 kronor per gram koldioxid som fordonet vid blandad körning släpper ut per kilometer utöver 90 gram och upp till och med 130 gram och 132 kronor per gram koldioxid som fordonet vid blandad körning släpper ut per kilometer utöver 130 gram.

Det kommande förslaget bör träda i kraft den 1 april 2021.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna (januariavtalet) ska bonus–malus-systemet för lätta fordon förstärkas och förenklas under 2021. För att nå målet att minska växthusgasutsläppen från inrikes transporter med 70 procent till 2030 jämfört med 2010 och att nå noll nettoutsläpp av växthusgaser senast år 2045, behöver omställningen till en fossiloberoende fordonsflotta påskyndas. Reduktionsplikten och koldioxidskatten är centrala styrmedel för att nå dessa mål. Bonus–malus-systemet är ett komplement till dessa och syftar till att öka andelen miljöanpassade lätta fordon i nybilsförsäljningen.

En grundläggande princip i bonus–malus-systemet är att intäkterna ska täcka kostnaderna. Att systemet är självfinansierat och därigenom inte belastar de offentliga finanserna är en viktig utgångspunkt. Ett underskott i systemet innebär en netto-subsventionering av nybilsköp. Andelen laddbara bilar i nybilsförsäljningen ökar just nu snabbt vilket är positivt för omställningen av fordonsflottan men också en indikation på att den tekniska utvecklingen går framåt och att laddbara fordon blir mer konkurrenskraftiga. Av dessa skäl behöver bonus–malus-systemet kontinuerligt anpassas i takt med den tekniska utvecklingen.

För att förstärka miljöstyrningen och finansieringen av systemet bör malus höjas. Det bör ske genom att beloppen som ingår i beräkningen av det förhöjda koldioxidbeloppet höjs med 25 kronor. Av samma anledning bör den nedre gränsen för när det

förhöjda koldioxidbeloppet tas ut sänkas från 95 till 90 gram per kilometer och gränsen för när den högre nivån på det förhöjda koldioxidbeloppet tas ut sänkas från 140 till 130 gram per kilometer. Detta innebär sammantaget för bensin- och dieseldrivna lätta fordon att koldioxidbeloppet under de tre första åren från det att fordonet blir skattepliktigt för första gången bör vara summan av 107 kronor per gram koldioxid som fordonet vid blandad körning släpper ut per kilometer utöver 90 gram och upp t.o.m. 130 gram och 132 kronor per gram koldioxid som fordonet vid blandad körning släpper ut per kilometer utöver 130 gram.

För att förstärka systemet och öka incitamenten att köpa nollemissionsfordon har regeringen för avsikt att utforma bonusen på följande sätt. Det högsta bonusbeloppet, som ges till fordon som släpper ut noll gram koldioxid, bör höjas från 60 000 kronor till 70 000 kronor. För att öka incitamenten att välja laddhybridbilar med låga koldioxidutsläpp och begränsa kostnadsökningen för klimatbonus har regeringen för avsikt att sänka koldioxidgränsen för bonus från 70 till 60 gram per kilometer. Det högsta bonusbeloppet för fordon med utsläpp över noll bör uppgå till omkring 45 000 kronor. Ändringarna av klimatbonus kommer att införas i förordningen (2017:1334) om klimatbonusbilar.

Ändringarna bör gälla för fordon som för första gången blir skattepliktiga respektive ställs på fr.o.m. den dag då lagen och förordningen träder i kraft.

Det kommande förslaget avseende höjd malus bedöms ha en offentligfinansiell nettoeffekt på ca 0,33 miljarder kronor 2021, 0,85 miljarder kronor 2022 och 1,38 miljarder kronor 2023. Den varaktiga effekten bedöms uppgå till 1,49 miljarder kronor. De föreslagna ändringarna i förordningen om klimatbonusbilar beräknas därutöver innebära vissa mindre anslagsbesparingar. Ändringarna i sin helhet bedöms innebära att intäkterna med viss säkerhetsmarginal kommer att täcka kostnaderna under 2021. Med en snabbt ökande andel laddbara bilar i nybilsförsäljningen bedöms behovet av ekonomiskt stöd för inköp minska samtidigt som kostnaden för stödsystemet successivt ökar. Bonus–malus-systemet kommer löpande analyseras och systemet vid behov justeras. Regeringen avser återkomma till detta i budgetpropositionen för 2022.

Regeringen avser att återkomma till riksdagen med ett förslag om höjd malus under 2020. Det kommande förslaget bedöms kunna träda i kraft den 1 april 2021.

13.27 Förmånligare villkor för återbetalning av fordonsskatt för husbilar vid avställning

13.27.1 Ärendet och dess beredning

Regeringen beslutade den 28 november 2019 att ge Skatteverket i uppdrag att utreda förmånligare skatteregler för husbilar. Skatteverket redovisade uppdraget i promemorian Förmånligare villkor för återbetalning av fordonsskatt för husbilar vid avställning. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 16 avsnitt 1*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 16 avsnitt 2*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning av remissinstanserna finns i *bilaga 16 avsnitt 3*. Remissvaren finns tillgängliga i Finansdepartementet (Fi2020/01699/S2).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 20 augusti 2020 att inhämta Lagrådets yttrande över lagförslagen i *bilaga 16 avsnitt 4*. Lagrådet lämnar förslagen utan erinran. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 16 avsnitt 5*.

13.27.2 Bakgrund och gällande rätt

Fordonsskatt för husbilar

Bestämmelser om fordonsskatt finns i vägtrafikskattelagen (2006:227) och i lagen (2006:228) med särskilda bestämmelser om fordonsskatt. Den nuvarande fordonsskatten enligt vägtrafikskattelagen för personbilar, lätta lastbilar och lätta bussar är baserad på fordonets uppmätta eller beräknade koldioxidutsläpp. Miljöstyrningen i fordonsskatten har skärpts ytterligare genom införandet av det s.k. bonus–malus-systemet. I vägtrafikskattelagen finns också bestämmelser om viktbaserad fordonsskatt för tunga lastbilar och bussar, traktorer, släpvagnar m.m. Bestämmelser om fordonsskatt för äldre personbilar, lätta lastbilar och lätta bussar som fortfarande har en viktbaserad skatt finns i lagen med särskilda bestämmelser om fordonsskatt (2006:228).

För husbilar som blivit skattepliktiga för första gången efter utgången av 2010 gäller som utgångspunkt att fordonsskatten uppgår till ett grundbelopp om 360 kronor med tillägg för ett koldioxidbelopp, 2 kap. 7–9 §§ vägtrafikskattelagen. Koldioxidbeloppets storlek varierar beroende på husbilens drivmedel. För diesel- och bensindrivna husbilar är koldioxidbeloppet 22 kronor per gram koldioxid som fordonet vid blandad körning släpper ut per kilometer utöver 111 gram. För dieseldrivna husbilar ska totalbeloppet multipliceras med bränslefaktorn 2,37 och dessutom tillkommer ett miljö-tillägg med 250 kronor, 2 kap. 7 § andra stycket och 10 § vägtrafikskattelagen. För husbilar som kan drivas med alternativa drivmedel är koldioxidbeloppet 11 kronor per gram koldioxidutsläpp utöver 111 gram, dvs. hälften av koldioxidbeloppet för diesel- och bensindrivna husbilar.

Husbilar som blivit skattepliktiga för första gången den 1 juli 2018 eller senare och som är av fordonsår 2018 eller senare omfattas av bonus–malus-systemet. Huvudmotivet för bonus–malus-systemet är att öka andelen miljöanpassade fordon med lägre koldioxidutsläpp. Tanken är att systemet ska komplettera de mer generellt verkande drivmedelsskatterna och bidra till att minska transportsektorns oljeberoende och klimatpåverkan. Bonus–malus-systemet innebär att den som förvärvar ett fordon med låga utsläppsvärden premieras vid anskaffningen (bonus = bra) medan den som väljer att köpa ett fordon med högre utsläpp får betala ett förhöjt koldioxidsbelopp under fordonets första tre år (malus = dåligt). Bonuskomponenten i bonus–malus-systemet regleras i förordningen (2017:1334) om klimatbonusbilar. Det förhöjda koldioxidbeloppet ska inte betalas för husbilar som kan drivas med alternativa drivmedel.

Det förhöjda koldioxidbeloppet tas ut under de första tre åren från det att fordonet blir skattepliktigt för första gången, 2 kap. 9 a § vägtrafikskattelagen. För tid därefter gäller för husbilar som omfattas av bonus–malus-systemet samma regler för beräkning av koldioxidbeloppet som för husbilar som blivit skattepliktiga före 1 juli 2018. Det förhöjda koldioxidbeloppet uppgår till summan av 82 kronor per gram koldioxid som fordonet vid blandad körning släpper ut per kilometer utöver 95 gram och upp t.o.m. 140 gram och 107 kronor per gram koldioxid som fordonet vid blandad körning släpper ut per kilometer utöver 140 gram. För husbilar som drivs med diesel tas det även ut ett bränsletillägg och ett miljöillägg, 2 kap. 7 § tredje stycket och 10 § vägtrafikskattelagen. Bränsletillägget är 13,52 multiplicerat med det antal gram koldioxid som fordonet vid blandad körning släpper ut per kilometer. Miljötillägget är detsamma som för husbilar som blivit skattepliktiga före den 1 juli 2018, dvs. 250 kronor.

Det följer av 2 kap. 1 § vägtrafikskattelagen att fordon som är avställda inte är skattepliktiga. Fordonsskatt tas bara ut för den tid då fordonet är skattepliktigt, men om skatteplikt föreligger under en del av en kalendermånad är huvudregeln att skatt

tas ut för hela månaden, 2 kap. 13 § första stycket vägtrafikskattelagen. Fordonsskatt tas dock ut per dag under vissa förutsättningar, 2 kap. 13 § andra stycket vägtrafikskattelagen. Bestämmelserna om beskattning per dag gäller bara i fråga om fordon med en skatt om minst 4 800 kronor per år. För sådana fordon gäller att skatt tas ut per dag under den månad då skatteplikten första gången inträder eller om skatteplikten upphör av annan anledning än avställning. Om ett sådant fordon har varit avställt och avställningstiden har omfattat minst 15 dagar eller om fordonet har gått över till en ny ägare under avställningstiden, tas skatt ut för dag under den månad då avställningen började eller upphörde.

Uppgifter om koldioxidutsläpp

Uppgifter om bränsleförbrukning, koldioxidutsläpp och utsläpp av föroreningar ska i första hand grundas på EU-gemensamma värden baserat på lagstiftning för typgodkännande, s.k. certifieringsvärden. I avsaknad av sådana värden ska allmänt vedertagna testförfaranden användas eller resultat från tester som utförts för den berörda myndigheten eller, i avsaknad av detta, information från tillverkaren. För lätta fordon (personbilar och lätta lastbilar) finns det certifieringsvärden att tillgå.

För husbilar som ska beskattas utifrån koldioxidutsläpp krävs att det finns ett koldioxidvärde i vägtrafikregistret. Utsläppsvärdet kan vara beräknat av tillverkaren enligt gällande EU-regler eller beräknat enligt en svensk administrativ beräkningsmetod, s.k. skälig grund. Den äldre testmetoden, NEDC (New European Driving Cycle), har inte gett värden som är representativa när bilar byggs och godkänns i flera steg, i många fall av olika tillverkare. Det beror på att värdena bara avsåg grundfordonet och inte tog hänsyn till den påbyggnad som vanligen görs för att få en färdigbyggd husbil. Det innebär att koldioxidvärdet och bränsleförbrukningen inte blev tillförlitligt för en färdigbyggd husbil. Från och med juni 2015 har därför de flesta husbilar ett registrerat värde på koldioxidutsläpp som är beräknat efter skälig grund och det är detta värde som normalt har gällt vid beskattningen. För vissa husbilar, som är byggda och godkända i ett enda steg, har utsläppsvärden enligt NEDC dock ansetts vara tillförlitliga för den färdigbyggda husbilen och därför kunnat användas vid beskattningen. Skatteverket har i ett ställningstagande angett att om det i vägtrafikregistret saknas uppgift om koldioxidutsläpp som avser den färdigbyggda husbilen medför det att fordonsskatten inte kan bestämmas tillförlitligt med ledning av uppgifter i registret och beskattning ska därför ske enligt skälig grund, 4 kap. 10 § vägtrafikskattelagen.

Från och med den 1 september 2019 ska husbilar som regel vara testade med en ny testmetod för koldioxidutsläpp och bränsleförbrukning. Den nya testmetoden benämns WLTP (Worldwide Harmonized Light Vehicle Test Procedure) och är utvecklad för att koldioxidutsläpp och bränsleförbrukning ska ge värden som bättre stämmer överens med utsläpp vid verklig körning. Det uppmätta koldioxidutsläppsvärde som blir resultatet av testet enligt WLTP förs sedan in i en EU-gemensam beräkningsformel (Road Load Matrix), vilken omsätter ett uppmätt koldioxidutsläpp för grundfordonet till ett tillförlitligt beräknat koldioxidutsläppsvärde för en färdigbyggd husbil. Detta värde ska föras in i vägtrafikregistret. I och med att denna beräkning resulterar i ett tillförlitligt värde för den färdigbyggda husbilen ska det, enligt Skatteverket, i de flesta fall användas som grund för beräkning av skatt för husbilen.

13.27.3 Förmånligare återbetalning av fordonsskatt vid avställning

Regeringens förslag: För husbilar av fordonsår 2018 eller senare som blir skattepliktiga för första gången den 1 juli 2018 eller senare ska den tid som en avställning minst måste vara för att medföra lägre fordonsskatt sänkas från 15 till 4 dagar. Det gäller dock bara för avställningsperioder som påbörjas under de tre första åren från det att husbilen blir skattepliktig för första gången, dvs. under den tid då det förhöjda koldioxidbeloppet i bonus–malus-systemet tas ut.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Energigas Sverige, Kommerskollegium, Konsumentverket, LO, Skatteverket, Sveriges Kommuner och Regioner, Svenska Petroleum och Biodrivmedel Institutet (SPBI), Svenskt Näringsliv, Trafikanalys, Trafikeverket, Transportföretagen och Transportstyrelsen* har inga synpunkter eller är positiva till förslaget.

Konjunkturinstitutet och *Statens väg- och transportforskningsinstitut (VTI)* framför synpunkter på att bonus–malus-systemet eller en fast årlig fordonsskatt inte är ett effektivt styrmedel för att minska koldioxidutsläpp.

Bil Sweden, Husbilsklubben.se, Husvagnsbranschens Riksförbund (HRF), Sveriges Bildelsgrossisters Förening, Sveriges Fordonsverkstäders Förening och SCR Svensk Camping avstyrker förslaget främst för att förslaget är otillräckligt och beskattningen av husbilar bör ändras i grunden. Flera anser att WLTP inte är anpassad för husbilar. *HRF, Husbilsklubben.se, Svenskt Näringsliv* och *Transportföretagen* anser därtill att förslaget ska utsträckas till att omfatta fler fordonstyper. *Naturvårdsverket* avstyrker av miljöskäl.

Skälen för regeringens förslag: Husbilar skiljer sig från andra fordon genom att de inte enbart är fordon för person- och godsbefordran, utan även används som boende- och fritidsfordon. Många husbilsägare missgynnas av dagens regler då användningsmönstret för husbilar är annorlunda än för andra fordon samtidigt som kortare avställningsperioder med medföljande begränsning av skatteuttaget inte medges. Det är även synpunkter som framkommit i många remissvar. Den nya EU-gemensamma testmetoden, WLTP, leder generellt till högre uppmätta utsläppsvärden. Effekten på beskattningen av WLTP på husbilar är betydligt större än vad som kunde antas när bonus–malus-systemet infördes. Regeringen anser mot denna bakgrund att det finns skäl att ändra reglerna för återbetalning av skatt för husbilar (personbil klass II) vid avställning.

Flera remissinstanser har framfört synpunkter som avser långtgående ändringar i fråga om utformningen av beskattningen av fordon och bonus–malus-systemet eller anser att fler och andra fordon än husbilar bör omfattas av förslaget. Regeringen noterar dessa synpunkter, men konstaterar att det aktuella lagstiftningsärendet avser förmånligare villkor för återbetalning av fordonsskatt för personbil klass II vid avställning och synpunkterna ligger utanför ärendet.

Regeringen anser vidare att de förmånligare reglerna för återbetalning av fordonsskatt vid avställning bör begränsas till den period då husbilen beskattas med det förhöjda koldioxidbeloppet som är en följd av malus-komponenten. Efter de inledande tre åren blir fordonsskatten ungefär densamma för en husbil som blivit skattepliktig för första gången efter den 1 juli 2018 som för en motsvarande husbil som blivit skattepliktig före det datumet. Om en tidsmässig begränsning inte införs får nya husbilar förmånligare regler vid avställning även under den tid då de har en fordonsskatt som beloppsmässigt motsvarar den som tas ut för äldre likvärdiga husbilar. De förmånligare reglerna vid avställning bör alltså gälla för husbilar av fordonsår 2018 eller

senare som blir skattepliktiga för första gången den 1 juli 2018 eller senare, om avställningsperioden påbörjas under de tre första åren från det att fordonet blivit skattepliktigt för första gången.

Regeringen angav i uppdraget till Skatteverket att karenstiden i första hand bör slopas och i andra hand reduceras. Av Skatteverkets utredning har fördelar med att helt slopa karenstiden framkommit. En fördel med att helt slopa karenstiden är att principen att skatt inte ska betalas för tid när husbilen är avställd skulle få fullt genomslag. En annan fördel är att fordonets användningsmönster inte skulle påverkas av skattemässiga överväganden. I stället kan den som är noggrann och inte har något emot en ökad administration ställa av och på husbilen med skattemässig verkan oavsett avställningsperiodens längd. Om karenstiden i stället kortas finns det risk för att vissa husbilsägare som har ställt av sin bil känner sig förhindrade av ekonomiska skäl att ställa på bilen igen innan karenstiden har gått ut. Det skulle innebära att fordonets användningsmönster styrs av skattemässiga överväganden.

Ett slopande av karenstiden skulle också ligga i linje med vad husbilsbranschen önskar. HRF anser att det är orimligt att skatt ska betalas när husbilen används som stuga, vilket är följden när karenstiden är mer än en dag. Svensk Näringsliv och Transportföretagen anser att 4 dagars karens underlättar för företagen, men skulle helst se att fordonsskatten kunde betalas tillbaka oavsett hur länge avställningen varar.

Det har dock framkommit ett antal nackdelar med att helt slopa karenstiden för husbilar som omfattas av bonus–malus-systemet. Bland dessa anser regeringen att följande talar starkt emot ett fullständigt slopande av karenstiden.

Den årliga fordonsskatt som faktiskt betalas för en husbil under den period då ingen karenstid gäller kan bli mycket låg. Vidare kan den skattemässiga effekten av återinförd karenstid efter tre år i vissa fall vara större än den minskning av skatten som sker på grund av att malus-komponenten då inte längre tas ut. Detta kan leda till effekten att den fordonsskatt som betalas för en husbil som omfattas av förslaget blir lägre under de första tre åren än för åren därefter, vilket är den motsatta effekten jämfört med tanken bakom bonus–malus-systemet.

En annan nackdel med att slopa karenstiden är att det kan uppstå incitament till skatteplanering på grund av att fordonsskatt inte tas ut för avställningsdagen. Om en husbil ställs på under morgonen dag 1 och sedan ställs av på kvällen dag 2, räknas det bara som en skattepliktig dag. Detta kan leda till beteendeförändringar på så sätt att husbilar ställs av varannan kväll och sedan ställs på morgonen efter, fastän de används i trafik under hela dagarna. Därigenom behöver fordonsägaren bara betala hälften av den avsedda fordonsskatten. Av Skatteverkets utredning och Transportstyrelsens remissvar framgår vidare att ett helt slopande av karenstiden innebär administrativa och systemmässiga påfrestningar.

Regeringens bedömning är att nackdelarna med att fullständigt slopa karenstiden vid avställning av sådana husbilar som omfattas av bonus–malus-systemet överstiger fördelarna med ett sådant förslag. Det förhållandet att en helt slopad karenstid skulle innebära att den effektiva fordonsskatten under malus-perioden beräknas bli lägre än den fordonsskatt som betalas för tiden efteråt, då malus har upphört, bedöms som särskilt besvärande.

Under utredningen har en karenstid på såväl 8 dagar som 4 dagar övervägts. Transportstyrelsen pekar på att en karenstid på 4 dagar för husbilar som omfattas av bonus–malus-systemet i princip motsvarar den beloppsmässiga effekten av en karenstid på 15 dagar för fordon som inte betalar malus-komponenten. Genom att ange karenstiden till 4 dagar uppstår inte effekten att en husbil som omfattas av den

kortare karenstiden får en lägre faktisk fordonsskatt för de tre första åren än för åren därefter. Skatteverket framför att de egentligen inte har egna synpunkter på hur lång eller kort karenstiden bör vara, men kan konstatera att betydelsen av sådana skattedrivna beteendeförändringar som beskrivs ovan bör vara mindre med en kortare karenstid jämfört med en längre. Regeringen delar denna bedömning och finner även att Transportstyrelsens resonemang är rimligt. Det finns därför ingen anledning att föreslå en annan karenstid än 4 dagar.

Regeringens förslag innebär således att för husbilar av fordonsår 2018 eller senare som blir skattepliktiga för första gången den 1 juli 2018 eller senare gäller att den minsta tid som fordonet måste vara avställt för att undvika att skatt tas ut för de avställda dagarna, sänks från 15 dagar till 4 dagar. Den kortare karenstiden gäller dock bara om avställningsperioden påbörjas under de tre första åren från det att fordonet blir skattepliktigt för första gången.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändring av 2 kap. 13 § vägtrafikskattelagen.

13.27.4 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Ändringarna ska träda i kraft den 1 mars 2021. Äldre bestämmelser gäller fortfarande vid bestämmande av fordonsskatt för fordon som har ställts av före ikraftträdandet. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för fordonsskatt som avser tid före ikraftträdandet.

Promemorians förslag är språkligt utformat på ett annat sätt.

Remissinstanserna: *Transportföretagen* anser att ändringarna, som även bör inkludera alla fordon i yrkesmässig trafik, behövs snarast och inte bör vänta till 2021. *Skatteverket* vill betona vikten av att ikraftträdandetidpunkten anpassas så att nödvändiga systemändringar som följer av förslaget hinner genomföras hos Transportstyrelsen. I annat fall kommer det att få påtagliga konsekvenser för Skatteverket i form av manuell ärendehantering.

Transportstyrelsen och *Skatteverket* har uppgett att det är oklart när karenstiden på 4 dagar ska börja tillämpas och att det behövs ett förtydligande.

Skälen för regeringens förslag: Med hänsyn till vad *Transportstyrelsen* och *Skatteverket* har framfört om systemutveckling och administrativa anpassningar bör ikraftträdandetidpunkten bestämmas till den 1 mars 2021.

I fråga om ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna finner regeringen anledning att förtydliga att lagändringarna ska börja tillämpas vid bestämmande av fordonsskatt som tas ut för tid efter den 28 februari 2021. Det innebär att en karenstid på 4 dagar ska tillämpas för fordonsskatt som avser tid efter den 28 februari 2021, även för husbilar som har en skatteperiod som löper över ikraftträdandetidpunkten.

En karenstid på 4 dagar ska dock bara tillämpas om fordonet ställts av den 1 mars 2021 eller senare. Vid beräkning av fordonsskatt för fordon som har ställts av före den 1 mars 2021 och för fordonsskatt som avser tid före den 1 mars 2021 gäller äldre bestämmelser fortfarande.

Den förslagna ändringen av karenstiden vid beräkning av fordonsskatt gäller fr.o.m. lagens ikraftträdande och avser alla husbilar som omfattas av förslaget som ställs av fr.o.m. ikraftträdandet. Vad som avses är alltså alla nyss nämnda fordon oavsett om de har blivit skattepliktiga för första gången före eller efter den 1 mars 2021.

13.27.5 Konsekvensanalys

I detta avsnitt redogörs för förslagets effekter i den omfattning som bedöms lämpligt i det aktuella lagstiftningsärendet och med beaktande av förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning. Regelrådet anser att konsekvensutredningen uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen om konsekvensutredning vid regelgivning. De offentligfinansiella effekterna beräknas i enlighet med Finansdepartementets beräkningskonventioner. Beräkningarna görs i ikraftträdandeårets priser och volymer och utgår vanligtvis från att beteendet hos individer och företag inte ändras till följd av de föreslagna förändringarna. Antagandet om oförändrat beteende ger en god uppskattning av åtgärdernas effekt på kort och medellång sikt. På längre sikt och för att bedöma andra effekter än de offentligfinansiella effekterna kan ett mer dynamiskt synsätt behöva användas.

Förslagets syfte och alternativa lösningar

Husbilarnas höga koldioxidutsläpp, jämfört med vanliga personbilar, innebär att husbilar av fordonsår 2018 eller senare som har blivit skattepliktiga för första gången den 1 juli 2018 eller senare och som därmed ingår i bonus–malus-systemet i genomsnitt har relativt hög fordonsskatt. Effekterna på fordonsskatten av övergången till WLTP-standarden för uppgift om koldioxidutsläpp har också varit större än väntat. Detta gäller i synnerhet för husbilar, som sedan 2015 i de flesta fall har koldioxiduppgift fastställd på skälig grund. Samtidigt skiljer sig användningsmönstret för husbilar från personbilar och lätta lastbilar. De körs betydligt kortare sträckor per år och är till skillnad från andra fordon även ämnade att bo i under semesterresor, camping och liknande. Det är rimligt att husbilar beskattas som övriga lätta fordon när de används. Det annorlunda användningsmönstret gör dock att det finns skäl att mildra effekterna av bonus–malus-systemet för denna fordonstyp.

Förslaget i denna lagrådsremiss innebär att karenstiden vid avställning förkortas från 15 till 4 dagar för husbilar. Detta gör det möjligt för husbilsägare att ställa av sitt fordon under kortare perioder (minst 4 dagar) och samtidigt undvika att bli debiterade fordonsskatt för avställningsperioden. På så sätt kan husbilsägare reducera den effektiva fordonsskatten som man betalar under ett år. Mer genomgripande förändringar av fordonsskattens konstruktion ligger utanför ramen för detta lagstiftningsärende.

Offentligfinansiella effekter

Förslaget beräknas minska skatteintäkterna med omkring 0,03 miljarder kronor 2021 och 0,05 miljarder kronor per år på några års sikt. Förslaget påverkar inte kommuners eller regioners skatteintäkter. Förslaget påverkar inte heller de redovisade skatteutgifterna.

Förslaget omfattar husbilar som ingår i bonus–malus-systemet och därmed har förhöjd fordonsskatt de tre första åren som de är skattepliktiga. I genomsnitt har ca 5 600 husbilar nyregistreras per år sedan 2010. Under 2018 registrerades nästan 7 900 fordon, men under 2019 bara drygt 4 700. Effektberäkningen baseras på antagandet att 5 000 husbilar per år kommer att nyregistreras i vägtrafikregistret fr.o.m. 2020. Det innebär att ungefär 15 000 husbilar kommer att ingå i bonus–malus-systemet när det varit i kraft tre år den 1 juli 2021. Förslaget antas inte påverka efterfrågan på, och därmed registreringen av, nya husbilar. Förslaget antas heller inte påverka användningsmönstret av husbilar vad gäller körsträckor eller nyttjande under året. Förslaget antas endast påverka hur husbilar ställs av och på.

I beräkningen av effekterna på de offentliga finanserna antas att den genomsnittliga husbilsägaren kommer att ha sin husbil avställd 50 fler dagar per år med de nya reglerna. Detta antagande utgår från en förenklad beräkningsmodell med tre typer av husbilsägare som skiljer sig åt vad gäller antal dagar som husbilen är i trafik med nuvarande regler. De tre ägartyperna antas ha sin husbil påställd 50, 100 respektive 150 dagar per år. Den föreslagna regeländringen antas få som följd att den första gruppen ställer av sin husbil 20 fler dagar per år och att den andra och tredje ägargruppen ställer av sin husbil 50 respektive 75 fler dagar per år. Det viktade genomsnittet för de tre grupperna innebär ungefär 50 fler avställningsdagar per år.

Husbilars fordonsskatt beror på koldioxidutsläpp och drivmedel. Nästan samtliga husbilar är dieseldrivna. Koldioxidutsläppet per kilometer, som ligger till grund för fordonsskatten, är sedan 2015 för de flesta husbilarna fastställt på s.k. skälighetsgrund. Det genomsnittliga koldioxidutsläppet för husbilar som ingår i bonus–malus-systemet och som har koldioxidvärde enligt skälighetsgrund bedöms uppgå till 210 gram per kilometer. Detta innebär en årlig fordonsskatt på 14 600 kronor per år under de tre första åren som husbilen är skattepliktig. Kravet på att husbilar numera, med vissa undantag, ska ha uppgift om koldioxidutsläpp enligt den nya körcykeln WLTP bedöms innebära en väsentlig ökning av koldioxiduppgiften som ligger till grund för fordonsskatten. Baserat på uppgifter ur vägtrafikregistret, antas husbilar i genomsnitt få ett koldioxidutsläpp på 300 gram per kilometer enligt WLTP-standarden. Denna utsläppsnivå innebär en fordonsskatt på 25 500 kronor per år. Övergången till WLTP-standarden antas därför innebära att den genomsnittliga fordonsskatten för husbilar ökar successivt från 14 600 kronor 2021 till 25 500 kronor på några års sikt. Bedömningen baseras på nuvarande regler och tar inte hänsyn till den föreslagna höjningen av koldioxidbeloppet i bonus–malus-systemet som aviseras i avsnitt 13.26.

De uteblivna fordonsskatteintäkterna uppgår med ovanstående antaganden till 30 miljoner kronor 2021, 42 miljoner kronor 2022 och ca 53 miljoner kronor 2023 och därefter. De uteblivna fordonsskatteintäkterna 2021 beräknas som 15 000 husbilar \times 50 dagar \times 40 kronor = 30 miljoner kronor, där 40 kronor är den dagliga skatten för ett fordon med 14 600 kronor i årlig fordonsskatt. För 2022 och 2023 används 20 000 respektive 25 000 kronor som genomsnittlig fordonsskatt i beräkningen.

Effekter för enskilda och företag

Förslaget innebär att ägare av husbilar som omfattas av bonus–malus-systemet kan ställa av sitt fordon under kortare perioder, jämfört med i dag, utan att debiteras fordonsskatt. Vid utgången av 2019 fanns drygt 104 000 husbilar registrerade i vägtrafikregistret. Av dessa ingår ca 57 000 i det koldioxidbaserade fordonsskattesystemet. Givet att 5 000 husbilar per år nyregistreras, kommer ungefär 15 000 husbilar att ingå i bonus–malus-systemet vid lagändringens ikraftträdande och därefter. Det betyder att omkring 15 000 husbilsägare direkt kommer att beröras av förslaget. Indirekt berörs även de som har för avsikt att köpa husbil.

Som nämns ovan, bedöms den genomsnittliga fordonsskatten för husbilar som för närvarande ingår i bonus–malus-systemet uppgå till ca 14 600 kronor per år. I takt med att husbilar börjar beskattas baserat på koldioxiduppgift enligt WLTP, förväntas den genomsnittliga fordonsskatten för husbilar öka till omkring 25 500 kronor. Bedömningen utgår från nuvarande regelverk och tar inte hänsyn till justeringarna av fordonsskatten i bonus–malus-systemet som aviseras i avsnitt 13.26.

Att ställa av sitt fordon en dag innebär en besparing på 40 kronor vid en årlig fordonsskatt på 14 600 kronor och en besparing på 71 kronor vid en årlig skatt på 25 500 kronor. För en husbilsägare som till följd av förkortad karenstid väljer att ha

sitt fordon avställt 50 fler dagar per år, innebär det en besparing på ca 2 000 eller 3 550 kronor per år vid 14 600 respektive 25 500 kronor i årlig fordonsskatt.

Besparingen, i form av lägre effektiv årlig fordonsskatt, som en typisk ägare av en nyare husbil kan göra i och med kortare karenstid är liten relativt andra kostnader förknippade med husbilsägande. Detta gäller inte minst relativt värdeminskningen av en ny eller högst tre år gammal husbil. Av denna anledning antas förslaget inte påverka efterfrågan på nyare husbilar och därmed heller inte nyregistreringen av sådana. Användningen av husbilar antas heller inte påverkas av förslaget. Husbilsägare antas med andra ord i genomsnitt köra och nyttja sitt fordon på samma sätt och lika många dagar per år som tidigare, med enda skillnaden att fordonet ställs av under fler kortare perioder då det inte körs. Husbilsbranschen och andra närliggande branscher antas därför inte påverkas av förslaget. Inte heller konkurrerande näringar antas påverkas av förslaget.

Förslaget förväntas inte medföra något administrativt merarbete för små företag i förhållande till större företag eller för företag på landsbygden i förhållande till företag i städerna i form av förändrade rutiner, ytterligare uppgiftslämnande eller liknande. Särskilda hänsyn till små företag behöver därför inte tas vid utformningen av förslaget.

Effekter för myndigheter och de allmänna förvaltningsdomstolarna

Skatteverket gör bedömningen att förslaget kommer leda till viss ökning av antalet frågor och ärenden hos myndigheten men att de sammantagna konsekvenserna för myndigheten är små. Eventuella merkostnader för Skatteverket ryms därmed inom befintliga ekonomiska ramar. Skatteverket gör vidare bedömningen att förslaget inte ger några konsekvenser för övriga myndigheter och de allmänna förvaltningsdomstolarna. Transportstyrelsen bedömer att förslaget kommer att leda till en ökning av antalet på- och avställningar med ca 155 000 registreringar och därmed en ökad belastning på ärendehandläggning i och med de systemmässiga bristerna i dess servicetjänster. Antalet in- och utbetalningar som kräver manuell hantering kommer att öka. Transportstyrelsen ser även behov av löpande informationsinsatser. Kostnaderna beräknas uppgå till 2–2,5 miljoner kronor årligen och ryms inom Transportstyrelsens befintliga ekonomiska ramar.

Effekter för miljön

Konsekvensanalysen baseras på bedömningen att varken efterfrågan på husbilar eller hur husbilar används påverkas av förslaget. Bedömningen att efterfrågan på husbilar inte påverkas av förslaget baseras på resonemanget ovan att besparingen som en typisk ägare av en nyare husbil kan göra i och med kortare karenstid är liten relativt andra kostnader förknippade med husbilsägande. Förslaget bedöms endast påverka själva på- och avställningsbeteendet bland husbilsägare. Om denna bedömning är riktig, har förslaget obefintliga effekter på klimat och miljö.

Skatteverket bedömer i sin promemoria att förslaget innebär en ökad efterfrågan på husbilar, som i sin tur leder till ökade utsläpp av koldioxid med ca 7 000 ton per år från användningen av husbilar. Naturvårdsverket avstyrker förslaget av denna anledning. I promemorian resonerar dock Skatteverket även kring hur de totala utsläppen påverkas och att mycket tyder på att den negativa inverkan på miljön av att förslaget genomförs blir betydligt lägre. Om vissa hushåll vid oförändrade regler i stället för att semestra med husbil väljer att semestra med husvagn, båt eller bil, kan nettoeffekten på koldioxidutsläppen av förslaget visa sig liten.

Det är svårt att fastslå med säkerhet om och hur förslaget totalt sett kommer att påverka växthusgasutsläppen från transportsektorn. Oavsett bedöms inte

förändringen leda till att förutsättningarna påverkas nämnvärt för att uppnå målet att minska växthusgasutsläppen från transportsektorn med 70 procent 2030 jämfört med 2010 års nivåer.

Förslagets förenlighet med EU-rätten

Förslaget bedöms vara förenligt med EU-rätten.

Kommerskollegium bedömer att förslagen inte omfattas av anmälningsplikt enligt EU-direktivet 2015/1535 (anmälningsdirektivet) och direktivet 2006/123 (tjänstedirektivet).

Övriga effekter av förslaget

Någon närmare analys av hur förslaget påverkar olika inkomstgrupper har inte kunnat göras. Förslaget bedöms dock få en mycket begränsad effekt på den ekonomiska jämlikheten. Förslaget bedöms inte påverka den ekonomiska jämställdheten mellan kvinnor och män. Förslaget bedöms inte heller ha några sysselsättningseffekter. Förslaget bedöms heller inte ha någon effekt på kommuner, regioner eller offentlig sektor generellt. Förslaget bedöms inte heller ge några konsekvenser för det kommunala självstyret, för brottsligheten och för det brottsförebyggande arbetet, för offentlig service i olika delar av landet och för möjligheterna att nå de integrationspolitiska målen.

13.28 Trängselskatt i Marieholmstunneln

Regeringens bedömning: Trängselskatt börjar tas ut för resor genom Marieholmstunneln i Göteborg vid årsskiftet 2020/21.

Skälen för regeringens bedömning: Riksdagen har beslutat att trängselskatt ska tas ut för resor genom Marieholmstunneln i Göteborg (prop. 2019/20:30, bet. 2019/20:SkU16, rskr. 2019/20:176). Syftet med förändringen är att förbättra framkomligheten och miljön i Göteborg, men även att bidra till finansieringen av investeringar i kollektivtrafik, järnväg och väg.

Av regeringens proposition 2019/20:30 framgår att förslaget att ta ut skatt för resor genom Marieholmstunneln bedöms medföra 25 miljoner kronor i ökade årliga bruttoskatteintäkter jämfört med om passagera är skattefria. Vidare framgår att skatteintäkterna bedöms öka med omkring 15 miljoner kronor per år jämfört med nuvarande intäkter. Eftersom det inte var möjligt att säga när tunneln skulle öppna för trafik så föreslogs lagändringarna gälla den dag som regeringen bestämmer.

Regeringen avser att under 2020 besluta att trängselskatt ska börja tas ut i samband med att Marieholmstunneln öppnar för trafik, vilket bedöms ske vid årsskiftet 2020/21.

13.29 Skatt på engångsartiklar

Regeringen beslutade den 12 september 2019 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att lämna förslag på hur en skatt för att minska negativa miljöeffekter av engångsartiklar kan utformas (dir. 2019:55). Syftet med en sådan skatt skulle enligt uppdraget främst vara att understödja en övergång till en mer resurseffektiv och biobaserad cirkulär ekonomi samt minska de negativa miljöeffekterna av engångsartiklar som orsakar nedskräpning.

Engångsartikelutredningens betänkande Skatt på engångsartiklar (SOU 2020:48) överlämnades till regeringen den 10 augusti 2020. I betänkandet föreslås att en punktskatt införs på engångsartiklar i form av muggar och livsmedelsbehållare som helt eller delvis består av plast. Skatten föreslås uppgå till 5 kronor per mugg och 7 kronor per livsmedelsbehållare. Det föreslås en möjlighet till partiellt avdrag på skatten för muggar och livsmedelsbehållare som innehåller en låg andel plast. Skattskyldighet föreslås uppkomma i samband med att skattepliktiga varor tillverkas, förs in eller tas emot från annat EU-land eller importeras till Sverige från ett land utanför EU. I likhet med andra nationella punktskatter föreslås även en möjlighet till uppskjuten beskattning för godkända lagerhållare. Enligt förslaget uppkommer ingen skattskyldighet för en fysisk persons införsel, mottagande och import av skattepliktiga varor som är avsedda för den fysiska personens eller dennes familjs personliga bruk. Från skattskyldighet undantas enligt förslaget även i andra fall införsel, mottagande och import av skattepliktiga varor som vid varje tillfälle inte överstiger 40 stycken engångsartiklar. Betänkandet bereds inom Regeringskansliet.

13.30 Utökad befrielse från energiskatt för egenproducerad el

Regeringens bedömning: Undantaget från skatteplikt för egenproduktion av el i mindre anläggningar bör utvidgas genom höjda effektgränser. Därutöver bör skattenedsättningen i form av avdrag för förnybar el, inklusive solel, utvidgas till fullständig skattebefrielse med en motsvarande höjning av effektgränserna.

Ändringarna bör kunna träda i kraft den 1 juli 2021.

Skälen för regeringens bedömning: Riksdagens antagna mål är 100 procent förnybar elproduktion år 2040. Regeringen har, i enlighet med vad som aviserades i budgetpropositionen för 2016, arbetat för att ge solelen bästa möjliga förutsättningar. Regeringen beslutade mot denna bakgrund den 30 augusti 2018 en lagrådsremiss innehållande ett förslag till undantag från beskattning för el, inklusive solel. Förslaget avsåg el som framställs av aktörer vars sammanlagda produktionskapacitet överskrider effektgränsen i det nuvarande undantaget från skatteplikt, men där elen uppfyller kravet på att inte överföras till ett koncessionspliktigt nät och kravet rörande de individuella anläggningarnas storlek. En förutsättning för att kunna gå vidare med lagförslaget bedömdes vara att Europeiska kommissionen godkände skattebefrielsen. Efter beslutet om lagrådsremiss anmälde regeringen därför åtgärden i oktober 2018 till Europeiska kommissionen för godkännande av undantag från beskattning. Vid de underhandskontakter som ägt rum mellan Regeringskansliet och kommissionen som en följd av anmälan har det framgått att ett godkännande inte kommer att vara möjligt för det förslag som fanns i lagrådsremissen.

I linje med regeringens ambition att det ska vara enklare och mer lönsamt att investera i förnybar energi för eget bruk avser regeringen att återkomma med förslag på andra ändringar i bestämmelserna om skattenedsättning och undantag från skatteplikt.

Undantaget från skatteplikt för egenproduktion av el i mindre anläggningar bör utvidgas genom höjda effektgränser för bl.a. solel. Effektgränsen för när undantag från energiskatten på el medges bör höjas från 255 kilowatt till 500 kilowatt för el som framställs från sol. Även de effektgränser som gäller för annan förnybar elproduktion bör justeras i motsvarande utsträckning. En effektgräns för el från sol på 500 kilowatt bedöms motsvara en årlig elproduktion om ca 400 000 kilowattimmar. För att effektgränserna även för annan elproduktion ska motsvara den årliga elproduktionsnivån bör den effektgräns som gäller för el som framställs från

vind/vågor höjas från 125 kilowatt till 250 kilowatt samt de effektgränser som gäller för el som framställs från bl.a. vattenkraft höjas från 50 kilowatt till 100 kilowatt. Sådana ändringar i effektgränserna bedöms kunna ske med respekt för intentionerna i avtalet mellan Sveriges regering och Norges regering om ambitionshöjning i elcertifikatssystemet och med respekt för de krav som EU-rätten ställer på att undantaget inte ska påverka handeln mellan medlemsstaterna eller hota att snedvrída konkurrensen.

Därutöver bör den befintliga skattenedsättningen i form av avdrag i deklarationen för förnybar el, inklusive solel, utökas. Skattenedsättningen för el som framställs av aktörer vars sammanlagda produktionskapacitet överskrider gränsen i undantaget från skatteplikt, men där elen uppfyller kravet rörande de individuella anläggningarnas storlek och inte överförs till ett koncessionspliktigt nät, bör utvidgas till fullständig skattebefrielse. I dag medges nedsättning genom avdrag till 0,5 öre per kilowattimme. Sänkningen innebär att avdrag ska ges ned till 0 öre per kilowattimme. Motsvarande justering som ovan nämnts av effektgränserna för anläggningarna bör göras även för skattenedsättningen genom avdrag. Sådana ändringar bedöms kunna omfattas av den allmänna gruppundantagsförordningen.

Regeringen avser att återkomma till riksdagen med ett förslag under 2021. Det kommande förslaget bedöms kunna träda i kraft den 1 juli 2021.

Förslaget beräknas minska statens skatteintäkter med 18 miljoner kronor 2021. Därefter bedöms den offentligfinansiella nettokostnaden till 35 miljoner kronor per år.

Skatt på konsumtion m.m. – övriga punktskatter

13.31 Beskattning av högkoncentrerade e-vätskor

13.31.1 Ärendet och dess beredning

Kemikalieinspektionen inkom den 28 maj 2019 till Finansdepartementet med en hemställan om ändring i lagen (2018:696) om skatt på vissa nikotinhaltiga produkter. I denna föreslogs att akut toxiska e-vätskor inte skulle vara undantagna beskattning (se vidare avsnitt 13.31.2).

I en promemoria från Finansdepartementet, Beskattning av högkoncentrerade e-vätskor, föreslås vissa förändringar av hur e-vätskor med högt nikotinnehåll beskattas samt en möjlighet för lagerhållare att under tillsyn av Skatteverket förstöra skattepliktiga varor utan att det utlöser skattskyldighet. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 15 avsnitt 1*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 15 avsnitt 2*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 15 avsnitt 3*. Remissyttrandena finns tillgängliga i Finansdepartementet (Fi2020/00655/S2).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 4 juni 2020 att inhämta Lagrådets yttrande över lagförslagen i *bilaga 15, avsnitt 4*. Lagrådet lämnar förslagen utan erinran. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 15, avsnitt 5*.

13.31.2 Bakgrund och Kemikalieinspektionens hemställan

Lagen om skatt på vissa nikotinhaltiga produkter trädde i kraft den 1 juli 2018. I den undantogs sådana produkter som vid klassificering och märkning enligt förordning

(EG) nr 1272/2008¹¹ tillhör faroklassen akut toxicitet i farokategorierna 1, 2 eller 3 från beskattning. Detta motiverades med att hanteringen av sådana produkter är reglerad i annan lagstiftning och att de inte lagligen får säljas till konsumenter. Undantaget tillstyrktes av Kemikalieinspektionen.

Kemikalieinspektionen inkom den 28 maj 2019 till Finansdepartementet med en hemställan om ändring i lagen om skatt på vissa nikotinhaltiga produkter. I hemställan gjorde Kemikalieinspektionen bedömningen att det i vissa fall skulle strida mot EU-rätten att tillämpa de svenska regler som hindrar försäljning till privatpersoner och utvecklade sitt resonemang enligt följande. Våren 2018 påbörjade Kemikalieinspektionen en utredning av om de svenska reglerna om försäljning av särskilt farliga kemiska produkter (tillståndsreglerna) strider mot EU-rätten, i detta fall tobaksproduktdirektivet¹². Vissa e-vätskor som innehåller högre halter av nikotin omfattas av tillståndsreglerna. Dessa regler innebär bl.a. krav på ett särskilt tillstånd för privat hantering av särskilt farliga kemiska produkter. Enligt Kemikalieinspektionen innebär kravet, med hänsyn till de begränsade möjligheterna att få sådant tillstånd, i praktiken ett förbud. Tobaksproduktdirektivet tillåter e-vätskor med ett nikotinnehåll upp t.o.m. 20 mg per ml, vilket innebär att frågan om högsta tillåtna nikotinhalt i e-vätskorna får anses harmoniserad genom direktivet. En medlemsstat har därför enligt Kemikalieinspektionen inte rätt att avvika från dessa krav, genom att exempelvis tillämpa nationella bestämmelser som i praktiken hindrar marknadstillträdet för vissa e-vätskor, åtminstone inte utan att anmäla en begränsning eller ett förbud under åberopande av ”specifika förhållanden” i Sverige vad gäller e-cigaretter. Kemikalieinspektionens bedömning är därför att de svenska tillståndsreglerna inte kan tillämpas på e-vätskor som omfattas av tobaksproduktdirektivet. Kemikalieinspektionen anser därmed att det inte längre finns något skäl för undantaget.

13.31.3 Ändrad beskattning av högkoncentrerade e-vätskor

Regeringens förslag: Undantaget från beskattning för akut toxiska produkter begränsas så att det inte omfattar e-vätskor med en koncentration nikotin som uppgår till minst 15 men inte överstiger 20 milligram per milliliter vätska. Sådana vätskor benämns ”högkoncentrerade e-vätskor” och beskattas med 4 000 kronor per liter vätska.

Promemorians förslag överensstämmer i sak med regeringens. Promemorians definition av högkoncentrerade e-vätskor är mer preciserad.

Remissinstanserna: *Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN)* tillstyrker förslaget men påpekar att det finns viss osäkerhet kring beräkningen av skatteintäkter. Av alla e-cigarettanvändarna är det endast ca 73 procent som använder produkter med nikotin. Tas detta med i beräkningen blir den uppskattade skatteintäkten betydligt lägre än 78 miljoner kronor. *Folkhälsomyndigheten* tillstyrker förslaget men ser en risk med att det ges incitament för att skattefritt föra in 20 ml högkoncentrerad e-vätska från utlandet, med hänsyn till den fara som dessa produkter kan utgöra. *Kemikalieinspektionen* tillstyrker förslaget men påpekar att beskattningen av andra nikotinhaltiga produkter behöver ses över. Ett alternativ är att helt stryka undantaget för akut toxiska produkter. *Läkemedelsverket* tillstyrker förslaget och upplyser om att Giftinformationscentralen sedan 2011 har haft 217 ärenden kopplade till e-vätskor där personen har sökt sjukvård eller uppmanats att söka sjukvård. *Skatteverket* tillstyrker förslaget, men

¹¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008 av den 16 december 2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar, ändring och upphävande av direktiven 67/548/EEG och 1999/45/EG samt ändring av förordning (EG) nr 1907/2006.

¹² Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/40/EU av den 3 april 2014 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillverkning, presentation och försäljning av tobaksvaror och relaterade produkter och om upphävande av direktiv 2001/37/EG.

anser att den föreslagna definitionen av högkoncentrerade e-vätskor kan leda till gränsdragningsproblem och föreslår därför en annan definition. *Tobaksfakta* tillstyrker förslaget men anser att beskattningen är otillräcklig för att skydda såväl folkhälsan som barnen. Priset på e-cigarett har i synnerhet betydelse för att motverka e-cigarettdebut bland barn och ungdomar, men har också betydelse för vuxna konsumenter som vill minska eller helt avbryta sitt bruk. Starka folkhälsoskäl talar därför för regelbundna och avsevärda höjningar av skatterna. Den föreslagna höjningen måste betraktas som mycket måttlig och resultera i försumbara effekter på folkhälsan. Det är angeläget att prishöjningar sker återkommande, åtminstone varje år, och de bör som ett minimum hålla jämna steg med inflationen och köpkraftens utveckling. Från folkhälsosynpunkt bör även skatten på e-cigarett så långt som möjligt jämföras med andra tobaksvaror. *Svensket näringsliv* anser att förslaget förbättrar det befintliga regelverket. *Domstolsverket*, *Förvaltningsrätten i Falun*, *Kammarrätten i Sundsvall*, *Konkurrensverket*, *Konsumentverket*, *Kronofogdemyndigheten* och *Tullverket* har inga synpunkter på förslaget. *Kommerskollegiet* har inga synpunkter i sak på förslaget, men anser att lagen om skatt på vissa nikotinhaltiga produkter i sin helhet bör anmälas till kommissionen enligt anmälningsdirektivet¹³, eftersom förslaget innehåller nationell punktskattereglering som hänger samman med tekniska specifikationer gällande nikotinhalt i e-vätskan. *British American Tobacco (BAT)* tillstyrker att högkoncentrerade e-vätskor beskattas men är negativa till att de ges en högre skatt än övriga e-vätskor. De långsiktiga effekterna av att bruka nikotin är inte kända och Socialstyrelsen riktar in sig på att minska rökningen i samhället, inte nikotinbruket. När skatten infördes angavs i förarbetena att det var mycket sannolikt att e-cigarett var mindre skadliga än tobaksrök och det gjordes en tydlig skillnad mellan tobaksprodukter och nikotinprodukter. Genom förslaget minskar prisskillnaden mellan de starkare e-vätskorna och cigaretter. *Convenience Stores Sweden AB* anser det enklaste och mest konkurrensneutrala sättet att beskatta e-cigarett är att beskatta alla e-vätskor, med och utan nikotin, med samma skatt per liter vätska. Om e-vätskor dricks är det främst ett säkerhetsproblem som bör lösas på annat sätt. Att dubblera skatten på de starkare vätskorna innebär i praktiken ett förbud. *JTI Sweden AB* anser att det är logiskt att de aktuella e-vätskorna beskattas, men att det finns mer ändamålsenliga sätt att främja produktsäkerheten och de fiskala förutsättningarna än att införa en dubbelt så hög skatt. Risker vid hantering av e-cigarett och påfyllningsbehållare beror i större utsträckning på vilka system som används än på koncentrationen nikotin i vätskorna. Ett alternativt sätt att både bredda skattebasen och förenkla systemet kunde vara att beskatta alla e-vätskor från 0 till 20 milligram nikotin per milliliter med 2 000 kronor per liter. Man kan också överväga att införa en årlig KPI-baserad indexering av skattesatserna för nikotinhaltiga produkter, i likhet med vad som redan i dag gäller för tobaksprodukter. *Svenska tobaksleverantörsföreningen* anser att det borde vara en enhetlig skatt för alla e-vätskor. Differentierade skattesatser leder till en ökad administrativ börda och en påtaglig risk för ökad illegal införsel. Om alla e-vätskor, med eller utan nikotin, inkorporeras i samma system och skatten räknas om utifrån KPI beskattas fler produkter och man undviker kraftiga höjningar som riskerar att ge grogrund för smuggling. *Branschorganisationen för Elektroniska Cigaretter (BELC)*, tidigare Vape Sweden, anser att alla nikotinhaltiga e-vätskor bör beskattas likvärdigt. Skatteintäkten kommer att bli mycket lägre än beräknat samtidigt som förslaget orsakar stor skada på både folkhälsan och svenskt näringsliv. Forskning visar att ökat pris på e-cigarett bara gynnar försäljningen av traditionella cigaretter. En kraftigt höjd skatt på högkoncentrerade e-vätskor leder till att användarna konsumerar mer e-vätska med lägre koncentration och i stället ökar effekten på e-cigaretterna, vilket ökar risken för oönskade kemiska reaktioner. Andelen förgiftningstillbud där e-cigarett är

¹³ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/1535 av den 9 september 2015 om ett informationsförfarande beträffande tekniska föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster.

inblandade utgör en liten och sjunkande del av det totala antalet förgiftningar. Både cigaretter och snus har fler tillbud. En betydande del av handeln med e-vätskor sker från utlandet, utan att skatt betalas. Även illegal handel med akut toxiska produkter har blivit populär bland konsumenterna. *New Nicotine Alliance Sweden (NNA)* instämmer i att undantaget för högkoncentrerade e-vätskor bör tas bort men anser att alla e-vätskor borde behandlas lika och ha samma skatt. Det enklaste sättet att administrera skatten är att använda volym e-vätska som skattebas, vilket de flesta EU-länder gör i dag. Att konsumenterna blandar egna e-vätskor för att nå bästa möjliga prisbild är fullkomligt oundvikligt. Varken tobaksvaror eller nikotinpåsar beskattas utifrån nikotinnehåll. Det finns redan obligatoriska säkerhetskrav för e-cigarett och påfyllningsbehållare inom EU. Förslaget kommer att leda till lägre säkerhet och mer skador. *LV Liquids AB* anser att den föreslagna skattesatsen är helt orimlig och skulle innebära en tredubbling av priset. Beräkningarna om kostnader för konsumenten är dessutom felaktiga. En konsument använder omkring 10 ml e-vätska per dag. För en konsument som använder vätska med 6 milligram nikotin per milliliter skulle den totala kostnaden inklusive smakbas öka från 30 kronor per dag till 45 kronor per dag, vilket skulle innebära att e-cigarett blev dyrare än cigaretter. Många kunder skulle inte ha råd att handla e-vätskor och gå tillbaka till vanliga cigaretter eller importera nikotin från länder utanför EU.

Skälen för regeringens förslag: Som nämnts under rubriken Bakgrund och Kemikalieinspektionens hemställan undantogs produkter som vid klassificering och märkning enligt förordning (EG) nr 1272/2008 tillhör faroklassen akut toxicitet i farokategorierna 1, 2 eller 3 från beskattning bl.a. för att de i praktiken inte lagligen får säljas till konsumenterna. Med hänsyn till vad Kemikalieinspektionen har framfört i sin hemställan angående hantering av e-vätskor kan det emellertid inte uteslutas att det numera finns situationer då konsumenterna lagligen kan få tag på sådana produkter under förutsättning att de omfattas av tobaksproduktdirektivet. Det skäl som vid lagens införande angavs för att undanta de aktuella produkterna från beskattning finns således inte längre. Det finns därmed tre frågor att ta ställning till. Ska de aktuella e-vätskorna beskattas? Om de ska beskattas, ska de beskattas högre än övriga e-vätskor? Och om de ska beskattas högre, vilken skattenivå ska de ha?

Ingen av remissinstanserna har motsatt sig att de aktuella e-vätskorna över huvud taget ska beskattas, utan de invändningar som har inkommit har rört skattenivån (se nedan). Tobaksproduktdirektivet omfattar e-vätskor med en koncentration om upp t.o.m. 20 milligram nikotin per milliliter vätska. Regeringen anser att undantaget för akut toxiska produkter i farokategorierna 1, 2 eller 3 bör begränsas så att det inte längre omfattar e-vätskor med en koncentration om upp t.o.m. 20 milligram nikotin per milliliter vätska. *Kemikalieinspektionen* har föreslagit att ett alternativ är att undantaget för akut toxiska produkter helt stryks. Vätskor med en högre koncentration än 20 milligram nikotin per milliliter vätska omfattas inte av tobaksproduktdirektivet, varför sådana vätskor i praktiken inte får säljas till privatpersoner. Regeringen anser därför att dessa även fortsättningsvis bör omfattas av undantaget.

Alla e-vätskor beskattas i dag med 2 000 kronor per liter vätska. Det kan emellertid ifrågasättas om denna skatt är tillräcklig för akut toxiska e-vätskor i farokategorierna 1, 2 eller 3. *Kemikalieinspektionen* har i sin hemställan angett att hanteringen av e-vätskor i hemmet ofta är orsak till att det sker olyckor och att de flesta av olyckorna sker i samband med att e-vätskor blandas och fylls på i påfyllningsbehållarna. Det är ofta barn som får tag på flaskorna och dricker e-vätskan, vilket i allvarliga fall kan leda till kramper och påverkan på andning och blodcirkulation. Enligt Giftinformationscentralen kan det innebära livsfara om vätskan innehåller en hög halt nikotin. *BELC* har angett att detta är en gravt överdriven tolkning av risker och att andelen förgiftningar med koppling till e-cigarett utgör en liten och sjunkande del av det totala

antalet förgiftningar. *Läkemedelsverket* har angett att Giftinformationscentralen sedan 2011 har haft 217 ärenden kopplade till e-vätskor där personen har sökt sjukvård eller uppmanats att söka sjukvård och av dessa har 77 rört barn. Anledningen till att en e-vätska klassificeras som akut toxisk i farokategorierna 1, 2 eller 3 är normalt att den innehåller en hög koncentration av nikotin. Sådana vätskor används ofta inte direkt i e-cigarett utan för att blanda e-vätskor med lägre koncentration. Att en användare själv blandar ihop en e-vätska innebär en högre risk än om personen köper en färdigblandad vätska med lägre koncentration. Vätskorna har bedömts vara så farliga att om de inte hade omfattats av tobaksproduktdirektivet hade det i praktiken inte varit tillåtet att sälja dem till privatpersoner. Resultatet av en sådan blandning kommer även att vara en större mängd e-vätska än den mängd som beskattas. Om en användare exempelvis köper 10 milliliter e-vätska med 18 milligram nikotin per milliliter och använder den för att själv blanda ihop 30 milliliter vätska med en koncentration om 6 milligram nikotin per milliliter är den beskattningsbara volymen e-vätska 10 milliliter. Om användaren i stället hade köpt 30 milliliter färdigblandad vätska med koncentrationen 6 milligram per milliliter hade den beskattningsbara volymen varit 30 milliliter. När skatten infördes diskuterades om beskattning skulle ske utifrån nikotinmängd eller volym. Regeringen ansåg då att fördelarna med ett lättillämpat system där beskattning sker utifrån volym vägde tyngre än den ökade noggrannhet som följer av beskattning utifrån nikotininnehåll. Regeringen ansåg även att det då inte fanns skäl att införa specialregler för basvätskor som användes för att blanda vätskor med lägre koncentration men avsåg att följa utvecklingen på området (prop. 2017/18:187 s. 40). Även om det i nuläget inte finns skäl att göra några stora förändringar av skattens uppbyggnad finns det mycket som talar för att sådana akut toxiska e-vätskor i farokategorierna 1, 2 eller 3 som beskattas bör ha en högre skatt än övriga e-vätskor. Ett system med två skattenivåer är enklare att tillämpa än ett system där beskattningen sker helt utifrån nikotinmängd samtidigt som det tar större hänsyn till riskerna och det faktum att slutresultatet av en blandning kommer att bli en större volym vätska än den som beskattas.

Att koppla en högre skatt direkt till faroklassificeringen skulle dock i viss mån kunna försvåra hanteringen vid beskattningen, eftersom det i så fall skulle behövas information om klassificeringen även avseende produkter som säljs till konsumenter. Även om sådan information normalt ska finnas tillgänglig bedöms det lämpligare att koppla den högre skatten till nikotininnehållet. Gränsen för nikotininnehållet bör även bestämmas med viss marginal gentemot akut toxiska vätskor för att undvika en situation där en vätska bedöms vara akut toxisk i farokategorierna 1, 2 eller 3 men ändå inte omfattas av den högre skatten. De ovan angivna skälen för en högre beskattning gäller till stor del även för sådana vätskor som faller precis utanför definitionen av akut toxiska vätskor i farokategori 1, 2 eller 3.

I promemorian föreslås att e-vätskor med en nikotinhalt mellan 15 och 20 milligram nikotin per milliliter skulle benämnas ”högkoncentrerade e-vätskor” och beskattas med 4 000 kronor per liter vätska. *BAT*, *BELC*, *Convenience Stores Sweden AB*, *JTI Sweden AB*, *NNA* och *Svenska tobaksleverantörsföreningen* anser att skattenivån bör vara samma som för övriga e-vätskor och *LV Liquids AB* anser att den föreslagna skattenivån är orimlig och skulle innebära att e-cigarett blev dyrare än vanliga cigaretter. *BELC*, *Svenska tobaksleverantörsföreningen* och *LV Liquids AB* har även uttryckt oro för att den föreslagna skattenivån ska leda till ökad försäljning från utlandet, även olaglig sådan. *Tobaksfakta* anser att den föreslagna skattenivån är otillräcklig. Som nämnts ovan finns det flera starka skäl för att de högkoncentrerade vätskorna bör ha en högre skattesats än övriga e-vätskor. När det gäller förändringen av pris kan konstateras att den dagliga konsumtion av e-vätska som *LV Liquids AB* använder i sitt exempel ligger klart över vad som brukar anges i andra sammanhang

och skulle innebära ett nikotinintag som var mångdubbelt större än den mängd cigaretter som jämförs med. Även med den föreslagna skattenivån på 4 000 kronor per liter beskattas e-vätskor på en betydligt lägre nivå än cigaretter. När det gäller utlandshandel kan konstateras att även försäljning från utlandet omfattas av skatten, såväl inom EU som från tredjeland. Med de EU-harmoniserade reglerna kring försäljning av e-vätskor och de generella kontrollmöjligheter som står till buds för Skatteverket och Tullverket finns goda möjligheter att förhindra att aktörer försöker undvika att betala skatt. Regeringen avser dock följa utvecklingen på området. Regeringen anser att den skattenivån på 4 000 kronor per liter som föreslås i promemorian är rimlig. *Skatteverket* har föreslagit att avgränsningen av vilka e-vätskor som omfattas av den högre skatten bör formuleras som ”e-vätskor med en koncentration över 15 men inte över 20 milligram nikotin per milliliter vätska”. Med en sådan definition blir det tydligare vad som gäller för vätskor med en koncentration på exakt 15 eller 20 milligram nikotin per milliliter vätska. Den skulle dock innebära att vätskor med en koncentration på exakt 15 milligram nikotin per milliliter vätska inte omfattades av den högre skatten. Regeringen anser att även sådana vätskor bör omfattas. Regeringen föreslår därför sammantaget att e-vätskor med en koncentration nikotin som uppgår till minst 15 men inte överstiger 20 milligram per milliliter vätska ska benämnas ”högkoncentrerade e-vätskor” och beskattas med 4 000 kronor per liter vätska. Förslaget innebär att det i praktiken enbart är för vätskor med en koncentration av nikotin överstigande 20 milligram per milliliter vätska som en bedömning av faroklassificering behöver göras ur skatteperspektiv.

Convenience Stores Sweden AB, *JTI Sweden AB* och *Svenska tobaksleverantörsföreningen* har föreslagit att även e-vätskor utan nikotin ska beskattas. *JTI Sweden AB*, *Svenska tobaksleverantörsföreningen* och *Tobaksfakta* har föreslagit att skatten årligen ska justeras efter förändringar i konsumentprisindex. *Kemikalieinspektionen* har angett att beskattningen av andra nikotinhaltiga produkter behöver ses över. Regeringen noterar dessa synpunkter. Några sådana förändringar omfattas dock inte av detta lagstiftningsärende.

Utöver de ovan föreslagna ändringarna i lagen om skatt på vissa nikotinhaltiga produkter behöver även vissa följdändringar göras i lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m. I lagens 4 kap. 3 § finns schablonbelopp för skatt och tull som under vissa förutsättningar kan användas i stället för den skatt och tull som annars skulle ha tagits ut. Regeringen föreslår att den paragrafen kompletteras med schablonbelopp för högkoncentrerade e-vätskor som är dubbla beloppen för övriga e-vätskor. Det föreslås även införas en definition av ”högkoncentrerad e-vätska” i 3 kap. 4 §.

Slutligen finns det både i lagen om skatt på vissa nikotinhaltiga produkter och i 3 kap. lagen om frihet från skatt vid import, m.m. bestämmelser om skattefrihet under vissa förutsättningar då e-vätskor förs in eller importeras till Sverige. Dessa bestämmelser gäller som mest för 20 milliliter e-vätska per person och tillfälle. *Folkhälsomyndigheten* har påpekat att det finns en risk med att högkoncentrerade e-vätskor får föras in skattefritt. Det går att argumentera för att bestämmelserna om införsel borde ändras så att högkoncentrerad e-vätska inte får föras in skattefritt i samma mängd som annan e-vätska. Med tanke på de begränsade volymer som reglerna är tillämpliga på kan det dock ifrågasättas om en sådan ändring skulle vara rimlig i förhållande till den ökade administration ändringen skulle medföra. Det föreslås därför i nuläget inga ändringar av dessa regler. Om det framöver skulle visa sig att stora mängder högkoncentrerad e-vätska förs in skattefritt genom dessa regler kan regeringen dock återkomma till frågan.

Kommerskollegium har angett att lagen om skatt på vissa nikotinhaltiga produkter bör anmälas till kommissionen enligt anmälningsdirektivet. Detta motiveras med att

förslaget innehåller bestämmelser som hänger samman med tekniska specifikationer gällande nikotinhalt i e-vätskan och därför omfattas av anmälningsplikt. Regeringen instämmer i den bedömningen. Med de nu föreslagna ändringarna kan regleringen i lagen om skatt på vissa nikotinhaltiga produkter anses utgöra en sådan teknisk föreskrift som ska anmälas enligt anmälningsdirektivet. Regeringskansliet beslutade den 18 juni 2020 att göra en sådan anmälan.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 2, 3 och 5 §§ lagen om skatt på vissa nikotinhaltiga produkter samt 3 kap. 4 § och 4 kap. 3 § lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m.

13.31.4 Förstörelse av skattepliktiga produkter

Regeringens förslag: E-vätskor eller andra nikotinhaltiga produkter som förstörts under tillsyn av Skatteverket ska inte utlösa skattskyldighet för lagerhållare.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *CAN, Folkhälsomyndigheten, JTI Sweden AB, Kemikalieinspektionen, Läkemedelsverket, Skatteverket och Svenskt näringsliv* tillstyrker förslaget. *Domstolsverket, Förvaltningsrätten i Falun, Kammarrätten i Sundsvall, Kommerskollegium, Konkurrensverket, Konsumentverket, Kronofogdemyndigheten och Tullverket* har inga synpunkter på förslaget.

Skälen för regeringens förslag: För en godkänd lagerhållare är en av omständigheterna som utlöser skattskyldighet att varan tas i anspråk för annat ändamål än försäljning. Liknande regler finns både för lagerhållare och upplagshavare avseende andra punktskattepliktiga varor. För vissa andra punktskattepliktiga varor finns för upplagshavare undantag från skatteplikt för varor som blivit fullständigt förstörda under tillsyn av Skatteverket. Ett sådant undantag kan exempelvis bli aktuellt om rester från en tillverkningsprocess fortfarande räknas som en skattepliktig vara men i praktiken ändå inte kan säljas. Att förstöra varorna innebär att de tas i anspråk, vilket normalt skulle utlösa skattskyldighet. Upplagshavaren behöver därför ett sätt att bli av med restprodukterna utan att det utlöser skattskyldighet. Genom att varorna förstörs och det sker under tillsyn av Skatteverket försäkras att varorna inte konsumeras. Någon sådan möjlighet finns i dag inte i lagen om skatt på vissa nikotinhaltiga produkter. Eftersom definitionen av ”e-vätskor” i lagen omfattar alla vätskor som innehåller nikotin kan det dock inträffa att restprodukter från tillverkningsprocessen fortfarande uppfyller kraven för att räknas som en skattepliktig e-vätska. Det kan därför finnas ett behov för tillverkaren att kunna förstöra dessa restprodukter utan att det utlöser skattskyldighet. Det skulle även kunna förekomma situationer då det finns ett liknande behov för andra nikotinhaltiga produkter. Regeringen föreslår därför att det införs ett undantag som innebär att e-vätskor eller andra nikotinhaltiga produkter som förstörts under tillsyn av Skatteverket inte utlöser skattskyldighet för godkända lagerhållare.

Lagförslag

Förslaget föranleder att det införs en ny paragraf, 11 a §, i lagen om skatt på vissa nikotinhaltiga produkter.

13.31.5 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Ändringarna träder i kraft den 1 januari 2021. Äldre bestämmelser ska fortfarande gälla för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Har inte haft några synpunkter på ikraftträdandet.

Skälen för regeringens förslag: Förslagen om beskattning av högkoncentrerade e-vätskor syftar till att åtgärda en situation där de farligaste e-vätskorna i dag undgår beskattning, vilket talar för att förslagen bör träda i kraft så snart som möjligt. Med beaktande av detta föreslår regeringen att förslagen ska träda i kraft den 1 januari 2021. Eftersom förslagen medför en ökad skatt för vissa produkter och därmed inte bör ha retroaktiv verkan föreslås även att äldre bestämmelser fortfarande ska gälla för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

13.31.6 Konsekvensanalys

Syfte med förslaget och alternativa lösningar

Förslaget innebär att e-vätskor med en nikotinkoncentration mellan 15 milligram per milliliter och 20 milligram per milliliter ska beskattas med en högre skattenivå än andra e-vätskor. Den föreslagna skattenivån är dubbelt så hög som den för andra e-vätskor, dvs. 4 000 kronor per liter. I beräkningarna nedan har antagits att e-vätskor som vid klassificering och märkning enligt förordning (EG) nr 1272/2008 tillhör faroklassen akut toxicitet i farokategorierna 1, 2 eller 3 har en genomsnittlig nikotinkoncentration om 17 milligram per milliliter eller mer. Beräkningarna utgår således från att e-vätskor med en nikotinkoncentration mellan 15–17 milligram per milliliter i dag är beskattade med 2000 kronor per liter medan e-vätskor med en nikotinkoncentration mellan 17–20 milligram per milliliter är undantagna från beskattning.

Syftet med ändringen är att även de allra farligaste vätskorna som en konsument kan köpa ska beskattas och att dessa ska beskattas högre än mindre farliga vätskor.

En alternativ lösning skulle kunna vara att beskatta de högkoncentrerade e-vätskorna på samma nivå som andra e-vätskor. I så fall skulle det dock inte finnas några skattemässiga incitament till att välja bort de högkoncentrerade vätskorna. Med tanke på att de till stor del har bedömts medföra sådana hälsorisker att de i praktiken inte hade fått säljas till konsumenter om de inte hade omfattats av tobaksproduktsdirektivet, är en sådan lösning inte lämplig. Se avsnitt 13.31.2. för ett närmare resonemang avseende valet av skattenivå.

Offentligfinansiella effekter

För att beräkna den offentligfinansiella effekten av ett införande av en skatt på e-vätskor med en nikotinkoncentration mellan 17 och 20 milligram per milliliter med 4 000 kronor per liter krävs att konsumtionen av sådana e-vätskor kvantifieras. Eftersom det saknas offentlig statistik över användningen av sådana e-vätskor kan endast grova bedömningar göras. I lagrådsremissen uppskattades den offentligfinansiella effekten till knappt 40 miljoner kronor netto 2021. Bedömningen baserades bl.a. på en jämförelse mellan Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN) enkätstudie över tobaksvanor i Sverige och en prognos över statens intäkter från skatt på vissa nikotinhaltiga produkter, där skillnaden delvis bedömdes förklaras av att det förekommer en konsumtion av högkoncentrerade e-vätskor som i dag inte beskattas. Statens intäkter från skatt på vissa nikotinhaltiga produkter har därefter visat sig vara högre än prognostiserat och volymen av obeskattade e-vätskor kan således vara något lägre. Den offentligfinansiella effekten bedöms därför något lägre än vad som angavs i lagrådsremissen i detta avseende.

Den offentligfinansiella effekten av en höjning av skatten med 2 000 kronor per liter e-vätska med en nikotinkoncentration mellan 15 och 17 milligram per milliliter

bedömdes i lagrådsremissen uppgå till ca 6 miljoner kronor netto 2021. Då statens intäkter från skatt på vissa nikotinhaltiga produkter har visat sig vara högre än tidigare prognos bedöms konsumtionen av dessa produkter vara högre än i lagrådsremissen och följaktligen bedöms den offentligfinansiella effekten för denna del av förslaget vara något högre. Den sammantagna effekten bedöms därför inte avvika från vad som angavs i lagrådsremissen.

Totalt uppgår den offentligfinansiella effekten till ca 35 miljoner kronor brutto och drygt 40 miljoner kronor netto 2021. Den varaktiga effekten uppgår till knappt 40 miljoner kronor.

Effekter för enskilda

E-vätskorna säljs med olika nikotinhalt. I butik går det ofta att välja mellan nikotinhalterna 0, 6, 12 och 18 milligram per milliliter. E-vätska med nikotinhalten 18 milligram per milliliter, som i dag inte är beskattad, är ibland billigare än e-vätskor med nikotinhalten 0, 6 eller 12 milligram per milliliter. E-vätskor säljs också nikotinfria men tillsammans med en nikotinhaltig shot som kan blandas i vätskan. Priset på e-vätskor varierar men generellt uppgår kostnaden för en dagligrökarens konsumtion av e-vätska med en nikotinhalt på 18–20 milligram per millilitertill mellan 3,5 och 5,0 kronor per dag. Vid föreslagen skatt på 4 000 kronor per liter e-vätska med en nikotinkoncentration på mellan 17–20 milligram per milliliter skulle kostnaden för en dagligrökarens konsumtion öka till mellan 11 och 14 kronor per dag. Prisökningen för e-vätskor med en nikotinkoncentration på mellan 15–17 milligram per milliliter som får en höjd skatt på 2 000 kr per liter uppgår till omkring hälften dvs. 5–7 kr per dag. För att konsumera e-vätskor behöver även en s.k. vape köpas i vilken man röker e-vätskorna. Denna kostar omkring 200–300 kr. Detta kan jämföras med kostnaden för en dagligrökare av cigaretter som röker omkring 11 cigaretter per dag till ett genomsnittligt pris om 33 kronor.

Effekter för företagen

Den som är registrerad för punktskatt, dvs godkända lagerhållare och distansförsäljare, ska lämna en punktskattedeklaration för varje redovisningsperiod även om det inte finns skatt att redovisa. Eftersom försäljningen av e-vätskor, med en nikotinhalt upp till 17 milligram per milliliter, och andra nikotinhaltiga produkter redan i dag är belagda med punktskatt bör den nya föreslagna punktskatten på e-vätskor inte påverka företagens administrativa börda nämnvärt. De företag som blir skattskyldiga bör huvudsakligen vara de som redan i dag hanterar punktskatten på e-vätskor.

De föreslagna reglerna gäller såväl för svenska som för utländska säljare vid försäljning på den svenska marknaden. De harmoniserade reglerna i tobaksproduktdirektivet om krav vid försäljning, såsom registrering vid gränsöverskridande distansförsäljning, innebär att det finns goda förutsättningar att kontrollera att beskattningen efterlevs även av utländska handlare. Förslaget bedöms därmed inte innebära någon förändring i konkurrenssituation mellan svenska och utländska säljare vid försäljning på den svenska marknaden.

Effekter för folkhälsan

Konsumtionen av tobak tenderar att minska när priset på tobaksvaror ökar. Detsamma bör gälla för e-cigaretter. De högkoncentrerade vätskorna har bedömts medföra sådana hälsorisker att de i praktiken inte hade fått säljas till konsumenter om de inte hade omfattats av tobaksproduktdirektivet. Det är således tydligt att en minskad konsumtion av e-vätskor har en positiv effekt på folkhälsan.

Folkhälsan påverkas också av vilken typ av tobak som konsumeras. Hur sammansättningen av konsumtionen av tobak förändras till följd av förslaget är svårbedömt. En högre beskattning kan generellt innebära en lägre konsumtion. I den mån konsumtionen av tobak minskar kan en positiv hälsoeffekt väntas.

Effekter för myndigheter och de allmänna förvaltningsdomstolarna

Skatteverket är sedan tidigare beskattningsmyndighet i samtliga fall förutom när någon som inte är godkänd lagerhållare importerar skattepliktiga varor från tredjeland, då är Tullverket beskattningsmyndighet. Eftersom försäljningen av e-vätskor, med en nikotinhalt upp till 17 milligram per milliliter, och andra nikotinhaltiga produkter, redan i dag är belagda med punktskatt bör den föreslagna utvidgningen till att omfatta även högkoncentrerade e-vätskor inte innebära någon nämnvärd ökning i arbetsbelastningen för de båda myndigheterna. För Skatteverket tillkommer dock kostnader för bl.a. informationsinsatser och för att kontrollera efterlevnaden av de nya reglerna. Tillkommande utgifter för Skatteverket och Tullverket ska hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

Förslaget kan även innebära vissa ökade kostnader för domstolarna då beslut enligt lagen kan överklagas. Det är i nuläget mycket svårt att uppskatta hur stor del av besluten som kommer att överklagas och därmed även att beräkna kostnaderna för överklagandenas hantering. Med beaktande av vad som sagts ovan om den begränsade tillkommande arbetsbördan för beskattningsmyndigheterna kommer det dock vara fråga om en förhållandevis liten mängd nya mål. Tillkommande utgifter för domstolarna ska hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

Övriga effekter

Det saknas tillräckligt underlag för att bedöma eventuella fördelningseffekter av förslaget. Det kan dock noteras att en dagligrökarens kostnader ökar med knappt 3 000 kronor per år till följd av förslaget, om denne enbart använder sig av högkoncentrerade e-vätskor. I den mån dagligrökaren övergår till icke-högkoncentrerade e-vätskor eller minskar sin konsumtion blir kostnadsökningen mindre.

Vad gäller den ekonomiska jämställdheten visar CAN:s studie över tobaksvanor i Sverige att det är dubbelt så vanligt bland män som bland kvinnor att använda e-cigarett. Det är även vanligare bland män att använda e-cigarett dagligen. Således kan det konstateras att förslaget påverkar män i högre grad än kvinnor.

Förslaget bedöms inte ha några effekter på sysselsättning, miljö, integration eller den kommunala självstyrelsen.

13.32 Beskattning av övrig tobak

Regeringens bedömning: En skatt införs på sådan tobak som i dag inte beskattas. En sådan skatt bör kunna träda i kraft den 1 juli 2021.

Skälen för regeringens bedömning: Finansdepartementet har remitterat en promemoria med förslag om att införa en skatt på sådan tobak som i dag inte beskattas, Ny punktskatt på övrig tobak (Fi2020/02469/S2). Syftet med förslaget är enligt promemorian framför allt att komma till rätta med de problem som gränsdragningen och skillnaderna mellan skattepliktig röktobak och tobak som inte är skattepliktig medför, och att motverka fusk.

Regeringen avser att återkomma till riksdagen med ett förslag. Det kommande förslaget bedöms kunna träda i kraft den 1 juli 2021. Förslaget beräknas öka statens inkomster med ca 20 miljoner kronor 2021 (delårseffekt) och drygt 30 miljoner kronor per år därefter. Denna bedömning är dock mycket osäker, bl.a. på grund av bristfälligt underlag kring skattebasens storlek.

13.33 Höjd skatt på alkohol

Regeringens bedömning: Alkoholskatten bör höjas från och med den 1 januari 2023.

Skälen för regeringens bedömning: Den svenska alkoholpolitikens mål är att främja folkhälsan genom att minska de medicinska och sociala skadorna av alkohol (prop. 2010/11:47, bet. 2010/11:SoU8, rskr. 2010/11:203). Den bygger på kunskapen om att minskad total konsumtion leder till minskade alkoholskador i befolkningen. Sambandet mellan pris på alkohol och konsumtion av alkohol medför att efterfrågan på alkoholprodukter tenderar att minska när priset på alkohol ökar. Alkoholskatten utgör därför ett viktigt alkoholpolitiskt instrument. Höjd skatt på alkohol bidrar till att uppnå alkoholpolitikens mål och därmed också till att främja en god hälsa i befolkningen.

Alkoholskatten höjdes senast den 1 januari 2017. Enligt en undersökning från Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN, minskade den totala alkoholkonsumtionen mellan 2017 och 2018. Den registrerade delen av alkoholkonsumtionen (försäljning på Systembolaget och restauranger samt folkölsförsäljning) ökade något samtidigt som den oregistrerade delen (resandeförsel, smuggling, internethandel och hemtillverkning) minskade. Samma trend kan ses ända från 2004. Sedan den senaste höjningen har dock det allmänna prisläget ökat vilket minskat skattens styrande effekt. Det bedöms därmed finnas både behov av och utrymme för en väl avvägd höjning av alkoholskatten.

Regeringen anser därför att alkoholskatten bör höjas fr.o.m. den 1 januari 2023. Regeringen avser återkomma med ett förslag om detta i budgetpropositionen för 2023. Det kommande förslaget bedöms öka skatteintäkterna med ca 0,55 miljarder kronor 2023.

13.34 Höjd skatt på tobak

Regeringens bedömning: Tobaksskatten bör höjas från och med den 1 januari 2023.

Skälen för regeringens bedömning: Ett övergripande mål för samhället och regeringen är att främja folkhälsan. Pris- och beskattningsåtgärder lyfts i Världshälsoorganisationens ramkonvention om tobakskontroll fram som viktiga och effektiva medel för att sänka tobakskonsumtionen, speciellt bland unga. Den totala tobakskonsumtionen tenderar att minska när priset ökar.

Senast tobaksskatten höjdes förutom de årliga indexomräkningarna var den 1 januari 2015. Sedan dess har flera av Sveriges grannländer höjt skatten, i vissa fall flera gånger. Enligt en rapport från Europeiska kommissionen 2020 har den svenska tobaksskatten sedan 2010 närmat sig genomsnittet inom EU och i förhållande till invånarnas köpkraft har Sverige bland de lägsta cigarettpriserna i EU.

Regeringen anser därför att tobaksskatten bör höjas fr.o.m. den 1 januari 2023. Regeringen avser återkomma med ett förslag om detta i budgetpropositionen för

2023. Det kommande förslaget bedöms öka skatteintäkterna med ca 0,41 miljarder kronor 2023.

13.35 Skatt på kemikalier i kläder och skor

Regeringens bedömning: En skatt på kemikalier i kläder och skor bör införas. En sådan skatt bör kunna införas den 1 januari 2022.

Skälen för regeringens bedömning: Regeringen beslutade i april 2019 att en särskild utredare skulle analysera och lämna förslag på hur en skatt på skadliga kemikalier i kläder och skor kan utformas. Syftet med skatten skulle vara att minska förekomsten av eller risken för exponering och spridning av miljö- och hälsofarliga ämnen från kläder och skor. Vid utformningen av skatten skulle utredaren även beakta risken att skadliga kemikalier hamnar i naturen och där ger upphov till skadlig inverkan på miljön. Utredningen om skatt på skadliga kemikalier i kläder och skor överlämnade betänkandet Skatt på modet – för att få bort skadliga kemikalier (SOU 2020:20) till regeringen den 1 april 2020. Betänkandet har skickats på remiss.

Det övergripande målet för den svenska miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. Generationsmålet har utvecklats av riksdagen 2010 (se prop. 2009/10:155, bet. 2009/10:MJU25, rskr. 2009/10:377). Riksdagen har också beslutat om 16 miljö kvalitetsmål som utgör stommen i den svenska miljöpolitiken. Ett av dessa är Giftfri miljö. Målet innebär bl.a. att förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället inte ska hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden.

Användningen av kemikalier regleras främst på EU-nivå, framför allt genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG (kallad Reachförordningen). Reachförordningen innehåller bl.a. bestämmelser om registrering och begränsning av ämnen och krav på tillstånd för särskilt farliga ämnen. Den innehåller också bestämmelser om informationsskyldighet för leverantörer. Användningen av s.k. biocider regleras i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 528/2012 av den 22 maj 2012 om tillhandahållande på marknaden och användning av biocidprodukter.

Regeringen är av uppfattningen att EU:s regler om kemikalier inte i tillräcklig utsträckning har begränsat skadliga kemikalier i kläder och skor. En skatt på kemikalier i kläder och skor har potential att påskynda en utfasning av ämnen som är särskilt farliga för människa och miljö.

Enligt utredningen är det fråga om ett stort antal skadliga kemikalier som används i eller kan bildas vid tillverkningen av kläder och skor, och som därför i varierande grad kan återfinnas i de färdiga varorna. Problemet är således inte reducerat till ett fåtal specifika varor eller ett fåtal kemikalier. Utöver att kemikalierna kan orsaka stora problem i arbetsmiljön och i den yttre miljön i tillverkningsländerna, blir de problematiska för vårt samhälle när varorna används, tvättas, slits och slutligen kasseras. Vissa av de skadliga kemikalierna kan orsaka hälsoproblem genom att människor exponeras för dem under stora delar av dagen vid användandet av kläder och skor. En del miljö- och hälsoskadliga ämnen kommer ut i vattenmiljön genom

tvätt av kläder, där de kan orsaka direkt skada på organismerna eller tas upp i näringskedjan. Andra, mer stabila ämnen, tvättas inte alltid ut men orsakar miljöproblem både i tillverknings- och i avfallsledet och motverkar en hög kvalitet i återvunnet material. Bland de aktuella kemikalierna finns även, enligt utredningen, ett betydande antal av sådana som utifrån sina inneboende egenskaper är att betrakta som särskilt farliga och vars användning därför bör fasas ut.

Regeringen anser mot denna bakgrund att det bör införas en skatt på kemikalier i kläder och skor. Skatten bör konstrueras som en skatt på alla kläder och skor med möjlighet till avdrag om varorna inte innehåller vissa ämnen. För vissa varugrupper bör en högre skattesats tas ut. Skattskyldig bör vara den som yrkesmässigt tillverkar skattepliktiga varor i Sverige och den som yrkesmässigt för in eller tar emot skattepliktiga varor från annat EU-land. Skattskyldig för import som är yrkesmässig för någon av de inblandade parterna bör vara den som är eller skulle ha varit skyldig att betala tullen. Även distansförsäljning av varor, dvs. försäljning där varorna transporteras till Sverige från ett annat EU-land av säljaren eller någon annan för säljarens räkning och där köpet inte är yrkesmässigt för köparen, bör omfattas av skatten.

Regeringen avser att föreslå att en skatt på skadliga kemikalier i kläder och skor införs 2022. Skatteintäkterna bedöms öka med ca 1 miljard kronor 2022.

Skatt på konsumtion m.m. – mervärdesskatt

13.36 Omvänd skattskyldighet vid omsättning av vissa varor

Regeringens bedömning: Omvänd skattskyldighet för mervärdesskatt bör införas vid omsättning mellan beskattningsbara personer av mobiltelefoner, integrerade kretsanordningar, spelkonsoler, pekdatorer och bärbara datorer.

Det kommande förslaget bör träda i kraft den 1 april 2021.

Skälen för regeringens bedömning: Skatteverket har informerat Finansdepartementet om nya former av mervärdesskattebedrägerier med mobiltelefoner och VoIP-tjänster. VoIP betyder Voice over Internet Protocol och är telefoni över internet. Det rör sig om konstruerade transaktioner för att få pengar utbetalda av staten.

Det förekommer även mervärdesskattebedrägerier med försäljning av mobiltelefoner där säljaren underlåter att betala in mervärdesskatten till staten. Samtidigt gör köparen avdrag för den ingående skatt som belöper på förvärvet. Därefter säljer köparen mobiltelefonerna vidare till företag i andra EU-länder. I vissa fall innebär denna typ av bedrägeri att samma varor därefter säljs vidare till bolaget som sålde varan från första början. Proceduren kan göras om och om igen. Varorna snurrar runt mellan samma företag i transaktionskedjan (s.k. karusellhandel) utan att mervärdesskatt betalas in till staten.

Bedrägerierna sker enligt Skatteverket i båda fallen på ett systematiskt sätt med ett flertal företag inblandade och med användande av olika mellanled för att försvåra upptäckt. Det är fråga om kvalificerad och organiserad ekonomisk brottslighet av mycket allvarlig karaktär.

Det finns inga säkra siffror på omfattningen av skattebedrägerierna. Skatteverket har tidigare beräknat att den nya formen av mervärdesskattebedrägerier under 2018 och delar av 2019 uppgick till 1,25 miljarder kronor. Nya uppdaterade beräkningar har gjorts av Skatteverket. Från och med den 1 juni 2018 t.o.m. 30 april 2020 beräknas skatteförlusterna uppgå till åtminstone 3,3 miljarder kronor. Beräkningen har gjorts utifrån pågående utredningar. Det finns ingen sammanställd information av de totala skatteförlusterna som uppstår till följd av mervärdesskattebedrägerier som består i att säljaren underlåter att betala in mervärdesskatten till staten.

Det är enligt Skatteverket mycket svårt att i kontrollen fånga upp inblandade företag innan bedrägerierna hinner genomföras. Bedrägerierna kräver omfattande och tidsödande utredningar. När bedrägerierna upptäckts är pengarna redan utbetalda och möjligheten att få tillbaka dem är liten. Skatteverket anser att införande av omvänd skattskyldighet i dessa fall är nödvändigt för att effektivt kunna förhindra denna typ av bedrägerier.

Omvänd skattskyldighet innebär att köparen, i stället för säljaren, är skattskyldig (redovisnings- och betalningsskyldig) för mervärdesskatt. Vid omvänd skattskyldighet betalar således köparen inte ett skattebelopp till den som säljer varan. Säljaren får därmed inte tillgång till ett skattebelopp som denne kan underlåta att betala in till staten. Det innebär att dessa typer av bedrägerier inte längre är möjliga.

Det är redan i dag många företag som redovisar mervärdesskatt med omvänd skattskyldighet. Omvänd skattskyldighet gäller bl.a. i många fall när en utländsk beskattningsbar person omsätter tjänster inom landet och vid varuhandel inom EU, s.k. unionsinternt förvärv av varor. Omvänd skattskyldighet gäller även vid vissa omsättningar av guld, byggtjänster, utsläppsrätter för växthusgaser samt avfall och skrot av vissa metaller.

Finansdepartementet har tagit fram promemorian Omvänd skattskyldighet vid omsättning av vissa varor och tjänster. Promemorian har remissbehandlats. Regeringen beslutade den 27 augusti 2020 att inhämta ett yttrande från Lagrådet. I lagrådsremissen föreslås att omvänd skattskyldighet ska införas vid nationell handel mellan beskattningsbara personer vid omsättning av mobiltelefoner, integrerade kretsanordningar, spelkonsoler, pekdatorer och bärbara datorer. Omvänd skattskyldighet ska endast gälla om det totala beskattningsunderlaget för omsättning av sådana varor överstiger 100 000 kronor i fakturan. Beskattningsunderlaget anges i fakturan och är det värde på vilket mervärdesskatt ska tas ut med viss procent.

Regeringen avser att under 2020 återkomma till riksdagen med ett förslag. Syftet med förslaget är att förhindra omfattande mervärdesskattebedrägerier som leder till stora skattebortfall. Skatteintäkterna bedöms öka med i storleksordningen 0,75 miljarder kronor 2021 och därefter i storleksordningen 1 miljard kronor årligen till följd av förslaget. Uppskattningsvis berörs omkring 300 000 företag som köper de berörda varorna av förslaget och ca 7 000 företag som säljer varorna. Det kommande förslaget bör träda i kraft den 1 april 2021.

Övriga skattefrågor

13.37 Övriga åtgärder inom skatteförfarandet

Regeringen har vidtagit ett flertal åtgärder för att förhindra fel i folkbokföringen och förbättra samordningsnumren. Utredningen om folkbokföring och samordningsnummer (Fi 2019:05) fick under hösten 2019 i uppdrag att utreda och föreslå åtgärder

som förbättrar förutsättningarna för att fastställandet av en persons bosättning är korrekt och att rätt personuppgifter registreras i folkbokföringsdatabasen om dem som är folkbokförda. Syftet med utredningen är att åstadkomma ett regelverk som ökar förutsättningarna för att folkbokföringen är tillförlitlig och ändamålsenlig samt förhindrar att folkbokföringsuppgifter kan utnyttjas på ett felaktigt sätt. I uppdraget ingår även att lämna förslag om ett säkrare system för samordningsnummer i syfte att tillgodose behovet för både enskilda och andra aktörer av en tillförlitlig och användbar identitetsbeteckning för personer som inte är eller har varit folkbokförda. Utredningen ska lämna sitt betänkande senast den 1 april 2021. Inom Finansdepartementet har dessutom en promemoria tagits fram i vilken bl.a. föreslås en skyldighet för samtliga myndigheter att underrätta Skatteverket om det kan antas att en uppgift i folkbokföringen är oriktig eller ofullständig. I promemorian lämnas även förslag som bl.a. syftar till att stärka systemet med samordningsnummer. Promemorian har remitterats under våren 2020 och ärendet bereds nu inom Regeringskansliet (Säkrare samordningsnummer och bättre förutsättningar för korrekta uppgifter i folkbokföringen, Fi2020/00131/S3).

Genom ett effektivt och ändamålsenligt informationsutbyte inom Skatteverket skapas bl.a. bättre förutsättningar för att öka kvaliteten i folkbokföringen. Regeringen har därför infört en sekretessbrytande bestämmelse i form av en uppgiftsskyldighet som möjliggör ett elektroniskt utlämnande av vissa uppgifter från beskattningsdatabasen till folkbokföringsverksamheten via medium för automatiserad behandling. Förordningsändringen trädde i kraft den 1 juni 2020. För att ytterligare effektivisera informationsutbytet inom Skatteverket infördes den 1 juni 2020 ömsesidiga uppgiftsskyldigheter i lagen (1997:1024) om Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet mellan å ena sidan verksamheterna beskattning, folkbokföring och id-kort och å andra sidan den brottsbekämpande verksamheten. Syftet med uppgiftsskyldigheterna är att förbättra brottsbekämpningen och att skattebesluten ska bli mer korrekta, att uppgifterna i folkbokföringen bättre ska återspegla verkligheten och att id-kort kan utfärdas på ett korrekt sätt. Uppgifter ska dock inte lämnas om övervägande skäl talar för att det intresse som sekretessen ska skydda har företräde framför intresset av att uppgiften lämnas ut. Uppgiftsskyldigheterna ingår också som en del av de kontrollåtgärder som regeringen genomfört för att stävja fusk och fel som har samband med de åtgärder som vidtagits med anledning av spridningen av sjukdomen covid-19, såsom de tillfälliga anståndsreglerna, omställningsstödet och stödet för korttidsarbete (prop. 2019/20:166, bet. 2019/20:FiU59, rskr 2019/20:276).

Som ett led i det fortsatta arbetet för att förhindra skatteflykt infördes den 1 juli 2020 ett nytt regelverk som medför en uppgiftsskyldighet för bl.a. rådgivare som utformar, marknadsför, tillhandahåller eller organiserar ett rapporteringspliktigt arrangemang. Även användare av rapporteringspliktiga arrangemang kan bli uppgiftsskyldiga i vissa fall. För att ett arrangemang ska vara rapporteringspliktigt krävs att arrangemanget är gränsöverskridande och att det uppvisar ett av de s.k. kännetecknen, som indikerar att det kan finnas en risk för skatteflykt. Regelverket medför att rådets direktiv om ändring av direktivet om administrativt samarbete (se avsnitt 13.38) genomförs i svensk rätt. Upplysningar om de rapporteringspliktiga arrangemangen ska utbytas automatiskt mellan medlemsstaternas behöriga myndigheter och till Europeiska kommissionen. En ny form av rapporteringsavgift kan tas ut om föreskrivna uppgifter inte har lämnats i rätt tid till Skatteverket (prop. 2019/20:74, bet. 2019/20:SkU14, rskr. 2019/20:292).

Som ytterligare en åtgärd för att bekämpa skatteundandragande och skatteflykt har F-skatteutredningen (dir. 2017:108) haft i uppdrag att se över F-skattesystemet. Slutbetänkandet F-skattesystemet – en översyn (SOU 2019:31) har remitterats. I betänkandet görs bl.a. bedömningen att F-skattesystemet kan missbrukas genom att

personer som inte uppfyller näringskriterierna är godkända för F-skatt. Regeringen avser att återkomma i frågan under 2021.

Finansdepartementet har remitterat ett förslag för att effektivisera och modernisera reglerna om källskatt på utdelningar. Förslaget innebär bl.a. att det införs nya krav på den som är skattskyldig att lämna information på individnivå. Kravet införs bl.a. för att minska fel och fusk. Förslaget i den delen föreslås träda i kraft den 1 juli 2022 (Ds 2020:10).

För att Skatteverket ska få tillgång till de uppgifter som behövs för att Sverige ska kunna leva upp till sina åtaganden att utbyta upplysningar med andra stater och jurisdiktioner om förhandsbesked från Skatterättsnämnden och beslut om godkännande för tonnageskattning, har regeringen föreslagit att de som ansöker om sådana besked och beslut ska lämna de ytterligare uppgifter som behövs till Skatteverket (prop. 2019/20:197).

Regeringen gav den 7 september 2017 Statskontoret i uppdrag att se över vissa bestämmelser i skatteförfarandelagen (2011:1244) som rör det skatterättsliga företrädaransvaret. Riksdagen begärde därefter i ett tillkännagivande att uppdraget borde utökas (bet. 2017/18:SkU12 punkt 12, rskr. 2017/18:202). Den 31 oktober 2019 tillsatte regeringen en utredning om det skatterättsliga företrädaransvaret (dir. 2019:74). Uppdraget ska redovisas senast den 30 oktober 2020. Det finns därför inte anledning att ge ett utökat uppdrag till Statskontoret. Regeringen anser således att tillkännagivandet är slutbehandlat.

För att skapa konkurrensneutralitet aviserade regeringen i budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1 Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 12.7 s. 222) att ett ekonomiskt arbetsgivarbegrepp bör införas vid beskattning av utomlands bosatta personer som tillfälligt arbetar i Sverige. Regeringen har nu föreslagit att reglerna ska ändras när det gäller skyldigheten att göra skatteavdrag för ersättning som betalas ut till någon som utför arbete i Sverige. Förslagen innebär bl.a. att en utbetalare som hör hemma i en annan stat och inte bedriver verksamhet från ett fast driftställe i Sverige ska göra skatteavdrag från den ersättning som betalas ut för arbete i Sverige. En svensk utbetalare som betalar ersättning till en utländsk juridisk person eller en fysisk person som är begränsat skattskyldig i Sverige ska dock bara göra skatteavdrag om ersättningen avser arbete som mottagaren utför i Sverige. En fysisk eller juridisk person som hör hemma i en annan stat och inte bedriver verksamhet från ett fast driftställe i Sverige ska i vissa fall vara skyldig att lämna särskilda uppgifter till Skatteverket. Förslagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2021 (prop. 2019/20:190).

13.38 Det internationella arbetet för att motverka skatteundandragande

Skatteflykt och skatteundandragande innebär mycket stora kostnader och drar undan resurser från den gemensamma välfärden. Sverige deltar därför mycket aktivt i det omfattande internationella arbete som bedrivs i dessa frågor inom EU och OECD.

Direktivet mot skatteundandraganden

I juni 2016 antog rådet direktivet mot skatteundandraganden med olika åtgärder, varav vissa i huvudsak överensstämmer med OECD:s rekommendationer för att motverka skattebaserosion och flyttning av vinster (BEPS, Base Erosion and Profit Shifting). De flesta åtgärderna har redan genomförts i svensk rätt, bl.a. införandet av regler mot hybrida mismatchningar och en ränteavdragsbegränsningsregel samt ändringar av CFC-reglerna och reglerna om utflyttningsbeskattning och anstånd. Bestämmelserna i

direktivet som motverkar omvända hybrida mismatchningar ska vara genomförda i svensk rätt senast den 31 december 2021 och tillämpas fr.o.m. den 1 januari 2022. Ett förslag om hur bestämmelserna ska implementeras i svensk rätt har remissbehandlats.

Finansiella konton

I december 2019 hade 108 länder, inklusive Sverige, undertecknat ett multilateralt avtal om att genomföra och tillämpa den globala standarden för automatiskt utbyte av upplysningar om finansiella konton. Standarden har även tagits in i EU-rätten. Många av länderna, däribland Sverige, påbörjade det automatiska utbytet om finansiella konton i september 2017. Övriga länder påbörjade eller kommer att påbörja utbytet under kommande år.

Land-för-land-rapporter på skatteområdet

I juli 2020 hade 86 länder undertecknat ett multilateralt avtal om standardiserad land-för-land-rapportering på skatteområdet och om automatiskt utbyte av sådana rapporter. Standarden, som även tagits in i EU-rätten, innebär att stora multinationella koncerner ska lämna vissa uppgifter om sin verksamhet i respektive land. Uppgifterna ska i huvudsak användas för övergripande riskanalys avseende skattebaserosion och flyttning av vinster på internprissättningsområdet.

Direktivet om administrativt samarbete

I maj 2018 antog rådet ett direktiv om ändring av direktivet om administrativt samarbete. Ändringen innebär att det införs gemensamma EU-regler om uppgiftsskyldighet avseende s.k. rapporteringspliktiga arrangemang och automatiskt utbyte av dessa upplysningar inom EU. Den svenska lagstiftningen som genomför direktivet ska tillämpas från den 1 juli 2020 (se avsnitt 13.37). Med anledning av spridningen av sjukdomen covid-19 och medlemsstaternas svårigheter att inhämta och utbyta uppgifterna antogs snabbt ett ändringsdirektiv i juni 2020. Direktivet möjliggör för medlemsstaterna att justera tidsfristerna så att alla uppgifter som ska inhämtas och utbytas från den 1 juli i stället inhämtas och utbyts 6 månader senare.

Kommissionen har i juli 2020 föreslagit ytterligare ändringar av direktivet. Förslaget innebär att operatörer av digitala plattformar ska rapportera uppgifter om säljare på plattformarna. Dessa uppgifter ska sedan utbytas automatiskt mellan medlemsstaterna. Det föreslås även bestämmelser som syftar till att förbättra det befintliga administrativa samarbetet. Kommissionen föreslår att ändringarna ska ha genomförts och börja tillämpas i medlemsstaterna den 1 januari 2022.

EU-förteckningen över icke samarbetsvilliga jurisdiktioner

I december 2017 godkände och offentliggjorde Ekofinrådet slutsatser om en EU-förteckning över icke samarbetsvilliga jurisdiktioner på skatteområdet. Förteckningen, som senast uppdaterades i februari 2020, innehåller för närvarande 12 jurisdiktioner. Som en del av detta arbete ingår att införa motåtgärder mot listade jurisdiktioner senast den 1 januari 2021. Den 27 augusti 2020 beslutades en lagrådsremiss med förslag som bl.a. innebär att det införs ett avdragsförbud för ränteutgifter avseende skulder till företag i vissa icke samarbetsvilliga jurisdiktioner.

Digitala ekonomin

Sedan 2013 har Sverige deltagit i arbetet rörande digitaliseringens utmaningar för beskattningen inom ramen för det av OECD och G20 ledda BEPS-projektet. Den första fasen av arbetet avslutades genom en rapport hösten 2015. Den andra fasen

pågår för närvarande och en delrapport publicerades i mars 2018. OECD/G20 Inclusive Framework on BEPS (f.n. omfattande 137 jurisdiktioner) antog vid sitt möte i maj 2019 ett arbetsprogram avseende det fortsatta arbetet baserat på två pelare. Pelare 1 innehåller förslag till nya regler för att fördela beskattningsrätten för vissa inkomster från digital verksamhet. Pelare 2 innehåller förslag som syftar till att ge en övergripande lösning på problemet med risken för flyttning av vinster och skattebaserosion genom att säkerställa att alla internationellt verksamma företag betalar en skatt som motsvarar en viss miniminivå. Vid sitt möte i januari 2020 uttalade Inclusive Framework sitt stöd för att nå en överenskommelse vid utgången av 2020.

13.39 Utvärdering av utjämningsordningen med Danmark

Riksdagen har under våren 2012 tillkännagett (bet. 2011/12:SkU13, rskr. 2011/12:170) att förhandlingar bör inledas med Danmark i syfte att förbättra balansen mellan bosättningskommun och arbetskommun vid beskattning av gränspendlare i Öresundsregionen. För att möjliggöra ett ställningstagande i frågan pågår ett gemensamt arbete med Danmark för att utvärdera den utjämningsordning som finns i 2003 års avtal mellan Sverige och Danmark om vissa skattefrågor, se lagen (1996:1512) om dubbelbeskattningsavtal mellan de nordiska länderna, bilaga 4. Tidigare diskussioner utgör utgångspunkten för hur denna utvärdering ska genomföras. Arbetet sker i linje med de förutsättningar som anges i avtalet och bedömdes i Regeringens skrivelse Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2019 (skr. 2019/20:75) kunna slutföras under 2020. Arbetet har dock fördröjts med anledning av spridningen av covid-19, vilket också innebär att arbetet inte bedöms kunna slutföras under 2020. När utvärderingen är klar kan ställning tas till om det utjämningsbelopp som överförs från Danmark till Sverige till sin storlek är tillräckligt för att möjliggöra kompensation för de kostnader för hemkommunerna som pendlarna medför.

13.40 Offentligfinansiella effekter – en sammanfattning

I tabell 13.6 redovisas de offentligfinansiella effekterna av de förändringar i skatte- och avgiftsreglerna som presenteras i denna proposition. För mer utförliga beskrivningar av konsekvenserna av de olika skatteåtgärderna hänvisas till tidigare avsnitt.

I tabellen redovisas tre olika offentligfinansiella effekter: bruttoeffekt för 2021, nettoeffekter för 2021–2023 och varaktig effekt. Bruttoeffekten beskriver den direkta förändringen av intäkterna från den skatt som regeländringen avser. Referensalternativet vid tolkningen av bruttoeffekten är de förväntade skatteintäkterna i frånvaro av regeländringar. Utöver den direkta effekten kan en regeländring ge upphov till indirekta effekter på de offentliga finanserna av olika slag. Indirekta effekter uppstår om skatteändringen påverkar underlaget för andra skatter eller offentliga utgifter och därigenom påverkar de offentliga finanserna. I de offentligfinansiella effektberäkningarna tas normalt hänsyn till indirekta effekter i form effekter av övervältring på löner, priser och vinster, effekter på mervärdesskatten av ändrade punktskatter och effekter av förändringar i konsumentprisindex. Den offentligfinansiella nettoeffekten utgörs av summan av bruttoeffekten och de indirekta effekterna. Vid bedömningen av hur en skatteförändring påverkar den offentliga sektorns finansiella sparande på kort sikt, är den offentligfinansiella nettoeffekten den mest relevanta.

Den offentligfinansiella effekten av en regelförändring förväntas i vissa fall vara olika stor för olika år. Det kan bero på att åtgärden är tillfällig eller på att åtgärdens indirekta effekter inte uppkommer omedelbart. Den varaktiga effekten är ett mått på den bestående årliga effekten av en skatteändring och möjliggör jämförelser av regeländringar vars nettoeffekter fördelas olika över tiden.

De offentligfinansiella effekterna utgår vanligtvis från att beteendet hos individer och företag inte ändras till följd av förändringar i skattereglerna. De efterfrågade och utbudna kvantiteterna av varor och tjänster är därmed opåverkade och aktivitetsnivån i ekonomin oförändrad. Undantag från antagandet om oförändrat beteende kan göras om utbud och efterfrågan bedöms ändras i stor utsträckning eller om substitution mot utländsk konsumtion förväntas ske i betydande omfattning.

De offentligfinansiella beräkningarna görs i 2021 års priser och volymer med utgångspunkt i den prognos för den ekonomiska utvecklingen och de offentliga finanserna som presenteras i denna proposition. Effekterna redovisas i periodiserade termer, vilket innebär att effekten hänförs till det år den skattepliktiga händelsen inträffar, oavsett när uppbörderna av skatten sker. Slutligen avser de offentligfinansiella effekterna i tabell 13.6 effekten på den konsoliderade offentliga sektorns finansiella sparande. För en detaljerad beskrivning av metodfrågor kopplade till de offentligfinansiella effektberäkningarna hänvisas till Finansdepartementets publikation Beräkningskonventioner, som publiceras på www.regeringen.se.

Tabell 13.6 Offentligfinansiella effekter av ändrade skatte- och avgiftsregler

Miljarder kronor

	Effekt från	Bruttoeffekt 2021	Nettoeffekt 2021	Nettoeffekt 2022	Nettoeffekt 2023	Varaktig effekt
Ytterligare skattesänkningar för personer över 65 år	2021-01-01	-2,36	-2,36	-2,36	-2,36	-2,36
Utvidgat rutavdrag och höjt tak för rutavdraget ¹	2021-01-01	-0,25	-0,25	-0,25	-0,25	-0,25
Skattereduktion för installation av grön teknik	2021-01-01	-0,20	-0,20	-0,20	-0,20	-0,20
Ändrad beräkning av förmånsvärdet för fri kost	2021-01-01	0,00	0,00	-0,02	-0,05	-0,05
Skattereduktion för förvärvsinkomster ²	2021-01-01	-5,01	-5,01	-7,13	-13,48	-15,78
<i>varav skattereduktion för förvärvsinkomster</i>		-8,49	-8,49	-10,61	-16,96	-19,26
<i>varav tidigare avisering</i>		3,48	3,48	3,48	3,48	3,48
Tillfällig skattereduktion för arbetsinkomster för att hantera ökade arbetskostnader till följd av pandemin	2021-01-01	-5,00	-5,00	-5,00		0,01
Utvidgad tidsgräns för expertskatt	2021-01-01	0,00	0,00	0,00	-0,03	-0,29
Ändrade regler för kostförmån i särskilda fall	2020-03-01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Justerad beräkning av bilförmån	2021-07-01	0,16	0,15	0,73	1,31	2,33
Vissa ändrade åldersgränser i skatte- och socialavgiftssystemet	2023-01-01				3,60	3,60
Tillfälligt nedsatta arbetsgivaravgifter för personer mellan 19 och 23 år	2021-04-01	-8,74	-7,52	-8,95	-1,43	0,02

	Effekt från	Bruttoeffekt 2021	Nettoeffekt 2021	Nettoeffekt 2022	Nettoeffekt 2023	Varaktig effekt
Ytterligare förstärkning av nedsättningen av arbetsgivaravgifter för personer som arbetar med forskning eller utveckling	2021-07-01	-0,30	-0,25	-0,48	-0,47	-0,51
Tillfällig nedsättning av arbetsgivaravgifter för upp till två anställda	2021-07-01	-0,03	-0,02	-0,14	-0,18	0,00
Avskaffad schablonintäkt på uppskovsbelopp	2021-01-01	-1,72	-1,72	-1,72	-1,72	-1,72
Tillfällig skattereduktion för investeringar	2022-01-01	-5,50	-5,50	-1,40	-0,10	0,01
Justerande bestämmelser om avdrag för koncernbidragsspärrade underskott och avdrag för negativt räntenetto	2021-01-01	-2,40	-2,40	-2,00	-1,60	0,01
Höjd skatt på finanssektorn	2023-01-01				1,00	1,00
Pausad BNP-indexering för drivmedel	2021-01-01	-0,92	-0,94	-1,80	-1,72	-1,72
Höjd energiskatt på viss elektrisk kraft	2021-01-01	0,05	0,04	0,04	0,04	0,04
Elförbrukare vid spårbunden trafik	2021-01-01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Avskaffad skattebefrielse för vissa biobränslen för uppvärmning	2021-01-01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
Ändrad beskattning av biogas och biogasol ³	2021-01-01	-0,01	-0,01	-0,01	-0,01	-0,01
Slopad nedsättning av energiskatt på bränslen i vissa sektorer	2021-07-01	0,19	0,15	0,60	0,60	0,60
Förstärkt och förenklad miljöstyrning i bonus-malus-systemet	2021-04-01	0,38	0,33	0,85	1,38	1,49
Förmånligare villkor för återbetalning av fordonsskatt för husbilar vid avställning	2021-03-01	-0,03	-0,03	-0,04	-0,05	-0,05
Trängselskatt i Marieholmstunneln	2021-01-01	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02
Utökad befrielse från energiskatt för egenproducerad el	2021-07-01	-0,02	-0,02	-0,04	-0,04	-0,04
Beskattning av högkoncentrerade e-vätskor	2021-01-01	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04
Beskattning av övrig tobak	2021-07-01	0,02	0,02	0,03	0,03	0,03
Höjd skatt på alkohol	2023-01-01				0,55	0,49
Höjd skatt på tobak	2023-01-01				0,41	0,37
Skatt på kemikalier i kläder och skor	2022-01-01			0,97	0,97	0,97
Omvänd skattskyldighet vid omsättning av vissa varor	2021-04-01	0,75	0,75	1,00	1,00	1,00
Summa		-30,88	-29,71	-27,25	-12,72	-10,94

³ Den offentligfinansiella effekten utgörs av den sammanlagda effekten av förslagen om utvidgat rutavdrag och höjt tak för rutavdraget och beslut om återbetalning av felaktigt utbetalda belopp avseende skattereduktion för hushållsarbete.

² Den lagstiftning som ska tas fram inom ramen för denna åtgärd inkluderar också den avisering om sänkt skatt på jobb och företagande på 3,48 miljarder kronor per år som gjordes i Budgetpropositionen för 2020. Den sammanlagda skattesänkningen uppgår då till 8,49 miljarder kronor 2021, 10,61 miljarder kronor 2022, 16,96 miljarder kronor 2023.

³ Den offentligfinansiella effekten utgörs av den sammanlagda effekten av förslagen om skattebefrielse för biogasol som förbrukas för uppvärmning och ändrade förutsättningar för skattebefrielse för biogasol.

Källa: Egna beräkningar.

Förslagen och bedömningarna i budgetpropositionen medför att skatteintäkterna sammantaget bedöms minska med 29,7 miljarder kronor 2021, se tabell 13.6. Av dessa avser 19,0 miljarder kronor tillfälliga skattesänkningar. Den varaktiga effekten av skatteändringarna bedöms innebära lägre skatteintäkter om 10,9 miljarder kronor.

13.41 Skatteutgifter

Samhällets stöd till företag och hushåll redovisas normalt i huvudsak på budgetens utgiftssida. Men det finns också stöd eller utgifter som går via skattesystemet, s.k. skatteutgifter. Skatteutgifterna påverkar budgetens inkomstsida. De skatteutgifter som hör till respektive utgiftsområde redovisas i respektive utgiftsbilaga i denna budgetproposition.

En skatteutgift uppstår om skatteuttaget för en viss grupp eller en viss kategori av skattebetalare är lägre än vad som är förenligt med normen inom ett visst skatteslag. Ett exempel är den reducerade mervärdesskattesatsen på livsmedel som är 12 procent. Normen är i detta fall 25 procent och skatteutgiften utgörs av skillnaden mellan 25 och 12 procent multiplicerat med underlaget.

Förutom skatteutgifter finns även skattesanktioner, där skatteuttaget är högre än den angivna normen. Exempel på skattesanktioner är fastighetsskatt på lokaler, på industrienheter samt på elproduktionsenheter.

Många av skatteutgifterna har införts, mer eller mindre uttalat, som medel inom specifika områden som t.ex. konjunktur-, bostads-, miljö- eller arbetsmarknadspolitik. Dessa skatteutgifter påverkar budgetens saldo och kan därför oftast jämföras med stöd på budgetens utgiftssida.

Beräkningarna av skatteutgifternas storlek kan dock inte användas som en exakt offentligfinansiell effekt för den möjliga intäktsförstärkningen om en viss skatteutgift skulle slopas. Om t.ex. en skattebas förväntas minska när en skatteutgift slopas, innebär det att den faktiska intäktsförstärkningen blir mindre än den redovisade skatteutgiften. Det är även möjligt att ett slopande av vissa skatteutgifter leder till lägre skatteintäkter, exempelvis om produktion flyttar utomlands till följd av ändrade skatteregler. Beräkningarna tar heller inte hänsyn till de indirekta effekter som kan tänkas uppstå om en skatteutgift slopas. Indirekta effekter kan t.ex. vara att intäkterna från andra skatter påverkas.

En skattesats som är lägre än normen inom skatteutgiftsredovisningen kan t.ex. vara hög i ett internationellt perspektiv, varför en skatteutgift inte definitionsmässigt ska ses som ett stöd eller en subvention. Skatteutgifter kan i vissa fall vara samhälls-ekonomiskt effektiva i den meningen att ett bibehållande av skatteutgiften kan vara samhälls-ekonomiskt mer effektivt än ett slopande. Vissa skatteutgifter kan inte slopas då det t.ex. kan finnas unionsbestämmelser eller andra internationella överenskommelser som förhindrar detta.

En utförlig beskrivning av skatteutgifterna har redovisats i regeringens skrivelse Redovisning av skatteutgifter (skr. 2019/20:98).

13.42 Författningskommentar

13.42.1 Förslaget till lag om förfarandet vid skattereduktion för installation av grön teknik

Lagen föranleds av förslaget i avsnitt 13.4 om förfarandet vid skattereduktion för installation av grön teknik.

1 §

Paragrafen anger lagens innehåll.

2 §

Paragrafen ger hänvisningar till bestämmelserna om skattereduktion för installation av grön teknik i 67 kap. inkomstskattelagen (1999:1229).

3 §

I paragrafen anges att termer och uttryck som används i lagen har samma betydelse och tillämpningsområde som i inkomstskattelagen, om inget annat anges.

4 §

Paragrafen pekar ut Skatteverket som den myndighet som ska fatta beslut enligt lagen.

5 §

I paragrafen anges att uppgifter om belopp ska anges i hela krontal så att öretal faller bort. Det gäller såväl utbetalningar och återbetalningar som preliminär skattereduktion och kostnadsränta.

6 §

I paragrafen anges vem som kan begära utbetalning från Skatteverket enligt 8 §. Den som utfört installationen av grön teknik måste uppfylla kriterierna enligt 67 kap. 43 § inkomstskattelagen. Av nämnda bestämmelse framgår att utföraren ska vara godkänd för F-skatt. Har arbetet utförts utomlands och utföraren inte har bedrivit någon näringsverksamhet i Sverige krävs i stället att utföraren har ett intyg eller någon annan handling som visar att företaget i fråga om skatter och avgifter i sitt hemland genomgår motsvarande kontroll som den som är godkänd för F-skatt. I båda fallen krävs att köparen inte har betalat hela installationen av grön teknik.

7 §

Paragrafen reglerar utbetalningens storlek. Av *första stycket* framgår att utbetalningen får uppgå till ett belopp som motsvarar mellanskillnaden mellan den debiterade ersättningen för installationen av grön teknik inklusive mervärdesskatt och köparens faktiska betalning för installationen till utföraren. Med ersättningen för installationen avses ersättning för arbete och material. Utbetalningen får alltså inte avse utgifter för t.ex. resor eller utrustning.

Av *andra stycket första punkten* framgår att om utbetalningen avser en sådan installation som anges i 67 kap. 38 § första stycket 1 inkomstskattelagen, dvs. installation av ett nätanslutet solcellssystem, får utbetalningen uppgå till högst tre sjuttondelar av det belopp som köparen har betalat. Utbetalningen blir alltså maximalt 15 procent av vad köparen och Skatteverket betalat sammanlagt. I övriga fall, dvs. när utbetalningen avser installation av system för lagring av egenproducerad elenergi eller installation av laddningspunkt till elfordon, får utbetalningen enligt *andra stycket andra punkten* uppgå till högst samma belopp som köparen har betalat. Utbetalningen blir då maximalt 50

procent av den sammanlagda betalningen från köparen och Skatteverket. Dessa begränsningar aktualiseras i fall då köparen har betalat mindre än 85 respektive 50 procent av de totala debiterade kostnaderna för arbete och material inklusive mervärdesskatt.

I *tredje stycket* finns en uttrycklig bestämmelse som anger att i de fall som köparen har tillgodoräknats maximal preliminär skattereduktion, 50 000 kronor (se 16 § tredje stycket), ska ingen utbetalning till utföraren göras. Det kan innebära att en utbetalning vägras helt eller delvis.

8 §

Av *första stycket* framgår att arbetet, utöver att ha betalats, måste ha utförts för att utbetalning ska kunna begäras.

Av *andra stycket* framgår att en begäran om utbetalning från Skatteverket ska lämnas i elektronisk form. Begäran om utbetalning ska göras senast den 31 januari året efter det beskattningsår då arbetet betalades (i praktiken kalenderår, eftersom det är köparens beskattningsår som avses och fysiska personers beskattningsår alltid är kalenderår). Detta innebär att i de fallen utföraren har fått en förskottsbetalning från köparen år 1 och arbetet har utförts år 2 kan utbetalning från Skatteverket inte begäras förrän år 2 och då senast den 31 januari. Eftersom det följer av första stycket att begäran förutsätter att arbetet är utfört, måste utförandet i sådant fall ha skett senast den 31 januari. Om utförandet har skett den 1 februari eller senare kan begäran om utbetalning inte prövas.

Enligt *tredje stycket* ska begäran om utbetalning vara undertecknad av utföraren eller av den som är ombud eller annan behörig företrädare för utföraren.

Fjärde stycket innehåller en presumptionsregel som innebär att en begäran som lämnats för en utförare som är juridisk person, anses ha lämnats av utföraren, om det inte var uppenbart att den som lämnade begäran saknade behörighet att företräda utföraren.

9 §

I paragrafen anges vad en begäran om utbetalning ska innehålla. I *första punkten* anges att begäran ska innehålla uppgifter om utförarens namn, adress samt organisationsnummer, personnummer, samordningsnummer eller motsvarande registreringsnummer i de fall sådant nummer finns.

I *andra punkten* anges att begäran ska innehålla uppgift om köparens personnummer eller samordningsnummer i de fall sådant nummer finns.

I *tredje punkten* anges att begäran ska innehålla uppgifter om vilken bostad installationen är hänförlig till. Kravet på att begäran ska innehålla uppgifter om småhusets eller ägarlägenhetens beteckning omfattar även beteckningen för sådana byggnader under uppförande som avses i 67 kap. 39 § första stycket 3 inkomstskattelagen.

I *fjärde punkten* anges att begäran ska innehålla uppgifter om den debiterade ersättningen för installationen av grön teknik (inklusive mervärdesskatt), debiterad ersättning för annat än installation av grön teknik, det belopp köparen har betalat för installation, samt den dag som betalningen har kommit utföraren tillhanda. Med ersättning för annat än installation av grön teknik avses t.ex. ersättning för resor och maskinkostnader liksom eventuell administrativ avgift för utförarens hantering av begäran om utbetalning.

I *femte punkten* anges att begäran ska innehålla uppgifter om vad installationen avsett och antalet arbetade timmar.

I *sjätte punkten* anges att begäran ska innehålla uppgift om det belopp som utföraren begär som utbetalning från Skatteverket.

10 §

Paragrafen innehåller ett skyndsamhetskrav när det gäller Skatteverkets handläggning av en begäran om utbetalning. Skatteverket ska snarast fatta beslut om sådan utbetalning som avses i 7 §.

Skatteverkets beslut kan innebära att en begäran om utbetalning medges eller helt eller delvis vägras. Det kan också vara fråga om att en begäran om utbetalning avvisas såsom för sent inkommen (jfr 8 § andra stycket).

11 §

Paragrafen anger att utbetalning ska göras till utförarens bank- eller kreditmarknadsföretagskonto. Har utföraren inte anmält ett sådant konto är utbetalning således inte möjlig. I begreppet utförarens bank- eller kreditmarknadsföretagskonto inryms ett koncernkonto som är avsett för bl.a. utföraren, även om kontot tillhör ett annat företag i koncernen.

12 §

Av paragrafen framgår att om Skatteverket har gjort en utbetalning av ett belopp utan att mottagaren har varit berättigad till det är den som erhållit utbetalningen skyldig att snarast underrätta Skatteverket. Det kan t.ex. handla om att utbetalningen skett till någon som inte alls utfört någon installation av grön teknik eller att mottagaren visserligen är korrekt men att det utbetalade beloppet är felaktigt. En underrättelse ska även ske om utföraren till köparen betalar tillbaka ett belopp som tidigare har legat till grund för beslut om utbetalning av ett belopp från Skatteverket. Att den som mottagit utbetalningen i dessa situationer blir återbetalningsskyldig framgår av 13 §.

13 §

Paragrafen behandlar återbetalningsskyldigheten för belopp som utbetalats till utförare eller någon annan. I *första stycket* anges att om Skatteverket har betalat ut ett belopp utan att mottagaren har varit berättigad till det, ska Skatteverket snarast besluta att det felaktigt utbetalda beloppet ska betalas tillbaka. Det felaktigt utbetalda beloppet kan, beroende på felets omfattning, utgöras av en gjord utbetalning i dess helhet eller av endast en del av en utbetalning. En utbetalning är felaktig så snart någon av förutsättningarna för utbetalning brister. Det kan t.ex. handla om att det inte är fråga om ett sådant arbete som anges i 67 kap. 38 § inkomstskattelagen eller att lämnad uppgift om köparens betalning inte är korrekt. Det kan också t.ex. vara fråga om att Skatteverket har gjort en felregistrering av belopp eller personnummer.

Av *andra stycket* framgår att återbetalning också ska beslutas om utföraren till köparen betalar tillbaka ett belopp, som tidigare legat till grund för beslut om utbetalning av ett belopp från Skatteverket. Återbetalning ska då ske med ett belopp som motsvarar vad som har betalats tillbaka till köparen.

Ett exempel kan illustrera hur denna bestämmelse fungerar. I exemplet rör det sig om en installation av en laddningspunkt, för vilken skattereduktionen är 50 procent, och det belopp som har legat till grund för beslut om utbetalning av ett belopp från Skatteverket är 100. Detta belopp korrigeras sedan till 90. Som en följd av detta betalar utföraren tillbaka 5 till köparen. Utföraren ska då återbetala 5 till Skatteverket, vilket i det här fallet är det belopp som motsvarar vad som har betalats tillbaka till köparen.

Av *tredje stycket* framgår att Skatteverkets beslut om återbetalning måste meddelas före utgången av det sjätte året efter det beskattningsår som utbetalningen avser. Efter denna tid kan Skatteverket inte längre fatta beslut om återbetalning.

Av 12 § framgår att mottagaren är skyldig att lämna underrättelser till Skatteverket om felaktiga utbetalningar och att en utförare är skyldig att underrätta Skatteverket om återbetalningar till köparen.

14 §

Paragrafen anger att återbetalning ska ske genom insättning på ett särskilt konto för återbetalning. Återbetalningen anses ha gjorts den dag då betalningen har bokförts på det särskilda kontot.

15 §

I paragrafen anges att återbetalning ska göras senast den sista dagen i månaden efter den månad då Skatteverket har fattat beslutet om återbetalning.

16 §

Av *första stycket* framgår att köparen ska tillgodoräknas preliminär skattereduktion med ett lika stort belopp som Skatteverket har beslutat att betala ut till den som utfört arbetet.

I *andra stycket* anges att om Skatteverket har beslutat om återbetalning enligt 13 §, ska den tidigare tillgodoräknade preliminära skattereduktionen minskas med ett belopp motsvarande den beslutade återbetalningen. Det är inte en förutsättning för minskning av den preliminära skattereduktionen att återbetalning faktiskt har hunnit ske, utan det räcker med att Skatteverket fattat ett beslut om återbetalning.

Av *tredje stycket* framgår att den sammanlagda preliminära skattereduktionen enligt första stycket inte får överstiga 50 000 kronor för ett beskattningsår.

17 §

Paragrafen anger i vilken ordningsföljd som preliminär skattereduktion ska tillgodoräknas. Bestämmelsen innebär att preliminär skattereduktion ska tillgodoräknas i den ordning som den har registrerats av Skatteverket. Regeln har praktisk betydelse endast i de fall den preliminära skattereduktionen inte har passerat det högsta tillåtna beloppet på 50 000 kronor och det ungefär samtidigt kommer in en begäran om utbetalning från flera utförare, och detta tillsammans gör att den totala preliminära skattereduktionen kommer att överstiga 50 000 kronor.

18 §

Av paragrafen framgår att Skatteverket så snart som möjligt ska meddela köparen av installation av grön teknik om beslut om utbetalning och återbetalning. Genom en sådan ordning ges den skattskyldige möjlighet att fortlöpande få uppgift om den skattereduktion som har tillgodoräknats. Den skattskyldige ges även möjlighet att ifrågasätta gjorda eller vägrade utbetalningar. Vilka uppgifter som ett sådant meddelande ska innehålla framgår av *andra stycket*.

Bestämmelsen i *tredje stycket* innebär att köparen alltid har möjlighet att hos Skatteverket begära att få ett meddelande om vad den totala preliminära skattereduktionen som tillgodoräknats enligt 16 § uppgår till. I de fall då någon preliminär skattereduktion inte tillgodoräknats ska meddelandet innehålla uppgift om att skattereduktionen uppgår till noll kronor.

19 §

I paragrafen anges att den som begär utbetalning eller underrättar Skatteverket om en felaktig utbetalning ska ge Skatteverket tillfälle att granska underlaget för utbetalning eller återbetalning och lämna de uppgifter som behövs för granskningen.

20 §

Innan ett ärende om utbetalning, återbetalning eller avstående från kostnadsränta avgörs ska Skatteverket ge utföraren eller någon annan som är skyldig att underrätta Skatteverket enligt 12 § första stycket tillfälle att yttra sig om det inte är uppenbart obehövt. Med att den som ärendet gäller inte behöver få tillfälle att yttra sig om det är uppenbart obehövt avses en situation när beslutet är av så självklar karaktär att ett yttrande från den enskilde inte skulle kunna medföra ett bättre beslutsunderlag.

I fråga om rätten att få del av uppgifter som har tillförts ärendet genom någon annan gäller att kommunikation bara får underlätas i de särskilt angivna situationer som framgår av *tredje stycket*. Det som avses är uppgifter som har tillförts av Skatteverket eller av tredje man. Underrättelseskyldigheten gäller med de begränsningar som följer av 10 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

21 §

Kostnadsränta tas ut på en av Skatteverket beslutad återbetalning av tidigare utbetalat belopp. Räntan beräknas från den dag beloppet betalades ut till och med dagen för Skatteverkets beslut om återbetalning. Kostnadsräntan beräknas efter en räntesats motsvarande basräntan enligt 65 kap. 3 § skatteförfarandelagen (2011:1244). Om det finns särskilda skäl får Skatteverket helt eller delvis avstå från kravet på ränta. Ett sådant skäl kan t.ex. vara att en felaktig utbetalning orsakats av ett misstag hos Skatteverket. Det är inte en förutsättning för avstående att utföraren begär detta. Skatteverket är således oförhindrat att på eget initiativ pröva frågan om avstående.

22 §

I paragrafen anges att ett beslut om återbetalning gäller omedelbart. Detta innebär att beslutet inte behöver få laga kraft för att få göras gällande och verkställas enligt utsökningsbalken. Det innebär t.ex. att skyldigheten att betala den fordran som har fastställts i ett beslut om återbetalning inte påverkas av ett överklagande. Att ett beslut om återbetalning gäller omedelbart innebär dock inte att den som beslutet gäller omgående måste betala fordran för att undvika indrivning. Återbetalning ska göras senast den förfallodag som följer av 15 §. Anstånd med att betala fordran kan även beviljas enligt 23 §. Förslaget behandlas i avsnitt 13.4.11.

23 §

Enligt paragrafen ska bestämmelserna om anstånd i 63 kap. 2 §, 4 § första stycket, 5–6, 8–10, 15–16, 22 och 23 §§ samt 71 kap. 1 § andra stycket skatteförfarandelagen (2011:1244) tillämpas på beslut om återbetalning. Det innebär bl.a. att anstånd kan beviljas om det är tveksamt hur stort belopp som kommer att behöva betalas, om ett beslut om återbetalning har överklagats och betalning skulle medföra betydande skadeverkningar eller annars framstå som oskäligt, om det annars finns synnerliga skäl för anstånd samt om anstånd kan antas vara till fördel för det allmänna. Vidare gäller bl.a. att anstånd i vissa fall bara kan ges om säkerhet ställs.

24 §

Om återbetalning inte görs i rätt tid (jfr 15 §), ska återbetalningskravet lämnas för indrivning. Indrivningsåtgärderna regleras i lagen (1993:891) om indrivning av statliga

fordringar m.m. Vid indrivning får verkställighet ske enligt utsökningsbalken. Regeringen ges rätt att föreskriva att indrivning inte behöver begäras för ett ringa belopp.

Tredje stycket innebär att bestämmelserna om betalningssäkring i 46 kap. 2, 5–7 och 9–22 §§, 68 kap. 1 §, 69 kap. 13–18 §§ och 71 kap. 1 § skatteförfarandelagen (2011:1244) är tillämpliga på återbetalningar. Bestämmelser om överklagande av förvaltningsrättens beslut finns i 33 § förvaltningsprocesslagen (1971:291).

25 §

Paragrafen anger att Skatteverkets beslut enligt lagen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol och att prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten. De beslut som kan överklagas är beslut om utbetalning, återbetalning, avstående från kostnadsränta och anstånd med återbetalning. Tillgodoräkning av preliminär skattereduktion enligt 16 § och överlämnande av obetald återbetalning till indrivning enligt 24 § är inte beslut som kan överklagas.

Av 44 § förvaltningslagen (2017:900) följer att överklagandetiden är tre veckor från den dag då den som överklagar fick del av beslutet. Köparen får normalt del av ett beslut om utbetalning eller återbetalning genom en underrättelse enligt 18 §.

13.42.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m.

3 kap.

4 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 13.31 om beskattning av högkoncentrerade e-vätskor.

I paragrafen regleras skattefrihet för resande samt vissa definitioner som används i lagen. *Tredje stycket* kompletteras med en definition av ”högkoncentrerade e-vätskor”. Definitionen hänvisar till motsvarande definition i lagen (2018:696) om skatt på vissa nikotinhaltiga produkter. Begreppet är alltså detsamma som i den lagen.

4 kap.

3 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 13.31 om beskattning av högkoncentrerade e-vätskor.

I paragrafen finns en tabell med schablonbelopp för tull och skatt som, om de förutsättningar som anges i 4 kap. 1 § är uppfyllda, kan användas i stället för den tull och skatt som annars skulle ha tagits ut. Tabellen kompletteras med belopp för högkoncentrerade e-vätskor. Eftersom schablonbeloppet även avser mervärdesskatt överstiger beloppet i tabellen den skatt på högkoncentrerade e-vätskor som anges i lagen (2018:696) om skatt på vissa nikotinhaltiga produkter. Det förtydligas även att de befintliga schablonbeloppen för e-vätskor gäller övriga e-vätskor, dvs. sådana e-vätskor som inte är högkoncentrerade. Begreppen ”e-vätskor” och ”högkoncentrerade e-vätskor” definieras i 3 kap. 4 §.

13.42.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

1 kap.

9 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 13.23 om skattebefrielse för biogasol som förbrukas för uppvärmning.

I paragrafen finns definitioner av begreppen biomassa och biogas.

Genom ändringen införs i ett nytt *tredje stycke* en definition av begreppet biogasol. Enligt paragrafen är biogasol ett vätskeformigt eller gasformigt bränsle som framställts av biomassa och vars energiinnehåll till övervägande del härrör från propan eller butan. Rekviriten motsvarar de som finns i bestämmelsen om biogas i *andra stycket*, som beskrivs närmare i regeringens proposition Bättre skattemässiga förutsättningar för biogas samt för landansluten el till fartyg i hamn (prop. 2009/10:144 sid 18–21 och 35) med den skillnaden att den övervägande delen av energiinnehållet i biogasol härrör från propan eller butan. Med övervägande del avses mer än hälften. Dock ska produkten i sin helhet ha framställts av biomassa.

11 a §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 13.22 om avskaffad skattebefrielse för vissa biobränslen.

I paragrafen anges vad som avses med stödordning.

Ändringen i *punkt 9* är en följdändring med anledning av att skattebefrielsen i 6 a kap. 2 b § slopas.

6 a kap.

2 c §

Ändringen föranleds av förslagen i avsnitt 13.23 om skattebefrielse för biogasol som förbrukas för uppvärmning och förslaget i avsnitt 13.24 om ändrade förutsättningar för skattebefrielse för biogas och biogasol.

I paragrafen regleras befrielse från energiskatt och koldioxidskatt för biogas som förbrukas som bränsle för uppvärmning.

Ändringen i *första stycket* innebär att skattebefrielsen utvidgas till att omfatta även biogasol.

Andra stycket är nytt och innebär att skattebefrielse endast medges om bränslet vid skattskyldighetens inträde omfattas av ett anläggningsbesked enligt 3 a kap. lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen. Detta krav gäller oavsett om den skattskyldige själv gör avdrag i egen deklaration eller om någon som inte är skattskyldig ansöker om återbetalning. Att bränslet omfattas av ett anläggningsbesked innebär antingen att en skattskyldig har ett eget anläggningsbesked som visar rätten till skattebefrielse eller att en icke skattskyldig kan hänvisa till ett anläggningsbesked som innehas av en leverantör eller producent som är skattskyldig och som visar rätten till skattebefrielse. Någon av dessa situationer måste vara uppfylld för att skattebefrielse ska kunna medges. Innebörden är att skattebefrielse endast kommer att medges för biogas och biogasol som inte är framställd av livsmedels- eller fodergrödor.

7 kap.

1 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 13.22 om avskaffad skattebefrielse för vissa biobränslen.

I paragrafen regleras vissa avdrag som får göras av skattskyldiga, bl.a. avdrag för skatt på bränsle som de själva har förbrukat på ett sätt som ger rätt till skattebefrielse enligt 6 a kap.

Ändringen i *andra stycket* är en följdändring med anledning av att skattebefrielsen i 6 a kap. 2 b § slopas.

3 §

Ändringen föranleds av förslagen i avsnitt 13.22 om avskaffad skattebefrielse för vissa biobränslen och avsnitt 13.23 om skattebefrielse för biogasol som förbrukas för uppvärmning.

I paragrafen regleras att en skattskyldig får göra avdrag för energiskatt och koldioxidskatt på vissa biobränslen som sålts som bränsle för uppvärmning till någon som inte är en stödmottagare.

Ändringen innebär att avdragsrätten utvidgas till att omfatta även biogasol. Genom den nya hänvisningen till 6 a kap. 2 c § omfattas såväl biogas som biogasol av bestämmelsen. Därmed behöver inte längre bränslet biogas nämnas uttryckligen. Därutöver görs en följdändring med anledning av att skattebefrielsen i 6 a kap. 2 b § slopas.

3 b §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 13.24 om ändrade förutsättningar för skattebefrielse för biogas och biogasol.

I paragrafen regleras avdrag som en skattskyldig får göra för den beståndsdel som framställs av biomassa och som ingår i vissa motorbränslen.

Ändringen innebär att biogasol undantas från tillämpningen av denna paragraf. Skattebefrielsen för biogasol regleras i stället i 4 § och omfattas därmed av samma villkor som gäller för biogas, se kommentar till 4 §.

4 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 13.24 om ändrade förutsättningar för skattebefrielse för biogas och biogasol.

I paragrafen regleras avdrag som en skattskyldig får göra för biogas som denne förbrukat eller sålt som motorbränsle.

Ändringen i *första stycket* innebär att biogasol läggs till och därmed omfattas av avdragsrätten enligt denna paragraf.

Andra stycket utökas med en ny *punkt 3* som innebär att en förutsättning för avdrag är att biogasen eller biogasolen omfattas av ett anläggningsbesked. Avdrag medges således endast för biogas och biogasol som inte är framställd av livsmedels- eller fodergrödor. Detta gäller oavsett om motorbränslet är för transportändamål eller andra ändamål.

Ändringen i *tredje stycket* innebär att biogasol läggs till. Därutöver tas det specifika kravet på anläggningsbesked för motorbränsle för transportändamål bort eftersom det

nu omfattas av andra stycket. Kravet på hållbarhetsbesked gäller även fortsättningsvis om motorbränslet sålts eller förbrukats för transportändamål.

4 a §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 13.24 om ändrade förutsättningar för skattebefrielse för biogas och biogasol.

I paragrafen regleras en skyldighet för vissa aktörer att på begäran lämna de uppgifter som behövs för regeringens rapportering till Europeiska kommissionen i fråga om överkompensation.

Ändringen i *första stycket* innebär att de felaktiga hänvisningarna till 3 och 3 c §§, vilka efter tidigare författningsändringar inte längre är relevanta i detta sammanhang, tas bort. Därutöver ändras ordet avdraget till skattebefrielsen som täcker in även återbetalningssituationer.

Andra stycket är nytt och medför att skyldigheten att lämna uppgifter även omfattar de som, genom avdrag eller återbetalning, medges skattebefrielse för biogas eller biogasol som förbrukats som bränsle för uppvärmning.

9 kap.

2 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 13.22 om avskaffad skattebefrielse för vissa biobränslen.

I paragrafen regleras möjligheten till återbetalning av skatt för den som inte är skattskyldig eller skattebefriad förbrukare.

Ändringarna i *andra* och *tredje styckena* är följdändringar med anledning av att skattebefrielsen i 6 a kap. 2 b § slopas.

5 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 13.20 om höjning av energiskatt på el.

I paragrafen regleras förutsättningarna för återbetalning av energiskatt i vissa fall efter ansökan från förbrukaren.

I *andra stycket* ändras punkt 1 a på så vis att skattenivån höjs till 0,6 öre per kilowattimme.

5 a §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 13.20 om höjning av energiskatt på el.

I paragrafen regleras förutsättningarna för återbetalning av skatt på elektrisk kraft som förbrukats för produktion av värme eller kyla som levereras till en datorhall.

Andra stycket ändras på så vis att skattenivån höjs till 0,6 öre per kilowattimme.

11 kap.

5 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 13.21 om elförbrukare vid spårbunden trafik.

I paragrafen regleras vem som är skattskyldig för energiskatt på el.

Ändringen i andra stycket innebär att den som för in el från Danmark via Öresundsbronns icke-koncessionspliktiga nät för att försörja den svenska sidan av bron med el inte blir skattskyldig enligt första stycket 4 för införseln. Detta innebär att införseln inte medför skattskyldighet med krav på redovisning för varje händelse som medför skattskyldighet. Paragrafen har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

7 §.

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 13.21 om elförbrukare vid spårbunden trafik.

I paragrafen regleras när skyldigheten att betala energiskatt på el inträder. I första stycket 1, andra och tredje stycket regleras när skattskyldighet inträder för den som är skattskyldig som producent, nätinnehavare eller frivilligt skattskyldig.

I ett nytt tredje stycke regleras att skattskyldighet enligt första stycket 1 a inte inträder vid överföring av el till ett järnvägsfordon om kraften omfattas av 18 § första stycket 1. Genom undantaget kommer skattskyldighet i stället inträda vid förbrukningen av elen och då för den skattskyldige som enligt 18 § första stycket 1 ska anses förbruka elen.

9 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 13.20 om höjning av energiskatt på el.

Av paragrafen framgår att den som är skattskyldig för elektrisk kraft får göra avdrag för skatt i vissa fall.

Andra stycket ändras på så vis att skattenivån avseende elektrisk kraft som förbrukas i tillverkningsprocessen i industriell verksamhet eller i en datorhall höjs till 0,6 öre per kilowattimme.

10 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 13.20 om höjning av energiskatt på el.

Av paragrafen framgår att den som är skattskyldig för elektrisk kraft under vissa förutsättningar får göra avdrag för skatt på elektrisk kraft som framställts från förnybara källor i en egen anläggning och inte överförts till ett koncessionspliktigt nät.

Fjärde stycket ändras på så vis att skattenivån höjs till 0,6 öre per kilowattimme.

12 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 13.20 om höjning av energiskatt på el.

I paragrafen regleras förutsättningarna för återbetalning av skatt på elektrisk kraft som förbrukats i yrkesmässig jordbruks- eller skogsbruksverksamhet.

Andra stycket ändras på så vis att skattenivån höjs till 0,6 öre per kilowattimme.

12 a §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 13.20 om höjning av energiskatt på el.

I paragrafen regleras förutsättningarna för återbetalning av skatt på elektrisk kraft som förbrukats i yrkesmässig vattenbruksverksamhet.

Tredje stycket ändras på så vis att skattenivån höjs till 0,6 öre per kilowattimme.

12 b §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 13.20 om höjning av energiskatt på el.

I paragrafen regleras förutsättningarna för återbetalning av skatt på elektrisk kraft som förbrukats som landström.

Andra stycket ändras på så vis att skattenivån höjs till 0,6 öre per kilowattimme.

14 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 13.20 om höjning av energiskatt på el.

I paragrafen regleras förutsättningarna för återbetalning av skatt på elektrisk kraft som förbrukats i tillverkningsprocessen i industriell verksamhet.

Andra stycket ändras på så vis att minimiskattenivån höjs till 0,6 öre per kilowattimme.

15 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 13.20 om höjning av energiskatt på el.

I paragrafen regleras förutsättningarna för återbetalning av skatt på elektrisk kraft som förbrukats i en datorhall.

Andra stycket ändras på så vis att minimiskattenivån höjs till 0,6 öre per kilowattimme.

18 §

Paragrafen som är ny föranleds av förslaget i avsnitt 13.21 om elförbrukare vid spårbunden trafik.

I paragrafen regleras vem som vid tillämpningen av 11 kap. 6 § första stycket 1, 7 §, 9 § första stycket 1, 13 a § första stycket 1 och 16 § ska anses förbruka el i vissa fall. Vem som rent faktisk förbrukat den i järnvägsnätet respektive spåranläggningen förbrukade elen kommer i dessa fall därmed inte ha någon betydelse vid tillämpningen av de uppräknade bestämmelserna. Bestämmelsen påverkar således tillämpningen av reglerna för skattskyldighetens inträde för energiskatt på el, godkännande som frivilligt skattskyldig, nedsättning av skatt på el som förbrukas vid spårbunden trafik samt vissa villkor för avdrag och återbetalning av skatt. För nedsättningen av skatt på el som förbrukas vid spårbunden trafik påverkar det således endast vem som kan ges nedsättning och inte vilka förbrukningsändamål som ger nedsättning. Bestämmelsen omfattar elförbrukning som sker i järnvägsnät, spåranläggningar och i fordon inom sådana nät eller spåranläggningar (jfr 11 kap. 9 § första stycket 1 och 13 a § första stycket).

Av *första stycket 1* framgår att el som förbrukats i järnvägsfordon i ett järnvägsnät inom ramen för en sådan tjänst som avses i 6 kap. 23 § eller 23 c § järnvägslagen anses förbrukad av den tjänsteleverantör som tillhandahållit elen. Det innebär t.ex. att tjänsteleverantören anses ha förbrukat den drivmotorström som denne tillhandahöll även om förbrukningen skedde när fordonet befann sig inom ett järnvägsnät för vilket någon annan än tjänsteleverantören var infrastrukturförvaltare. Ett annat exempel är i fall en tjänsteleverantör som vid tillhandahållande av teknisk kontroll av rullande materiel (6 kap. 23 c § tredje stycket 3) använder sig av drivmotorström som en annan tjänsteleverantör överfört till järnvägsfordonet i sitt tillhandahållande av drivmotorström (23 c § andra stycket 1) så ska den senare tjänsteleverantören anses förbruka elen eftersom det är denne som tillhandahållit elen som användes i järnvägsfordonet.

Av *första stycket 2* framgår att el som förbrukats i ett järnvägsnät, för annat ändamål än som avses i första punkten, anses förbrukad av den infrastrukturförvaltare som förvaltade järnvägsnätet med tillstånd enligt järnvägslagen vid förbrukningstillfället. Sådan förbrukning som visserligen skett inom ramen för en sådan tjänst som avses i 6 kap. 23 § eller 23 c § järnvägslagen, men där förbrukningen inte skett i ett järnvägsfordon, anses ha förbrukats för ett annat ändamål än som avses i 1.

I de fall där någon, efter en sådan upplåtelse som avses i 6 kap. 7 § järnvägsförordningen, övertagit ansvaret som infrastrukturförvaltare från Trafikverket för en viss del av järnvägsnätet och förvaltar delen med säkerhetstillstånd enligt järnvägslagen, ska den som övertagit ansvaret från Trafikverket anses förbruka elen.

Av *första stycket 3* följer att den el som förbrukats i en spåranläggning eller ett spårbundet fordon inom spåranläggningen anses förbrukad av den spårinnehavare som vid förbrukningstillfället drev anläggningen med tillstånd enligt lagen om säkerhet vid tunnelbana och spårväg.

Av *andra stycket första meningen* framgår att begreppen järnvägsnät, infrastrukturförvaltare och tjänsteleverantör har samma betydelse som i järnvägslagen. I 1 kap. 4 § järnvägslagen definieras järnvägsnät som järnvägsinfrastruktur som förvaltas av en och samma infrastrukturförvaltare. I samma paragraf i nämnda lag definieras vidare järnvägsinfrastruktur som spår-, signal- och säkerhetsanläggningar avsedda för järnvägstrafik, trafikledningsanläggningar, anordningar för elförsörjning av trafiken samt övriga fasta anordningar som behövs för anläggningarnas bestånd, drift eller brukande. Tjänsteleverantör definieras som varje offentlig eller privat enhet som ansvarar för förvaltningen av en anläggning för tjänster eller för tillhandahållande av sådana tjänster som avses i 6 kap. 23 § andra stycket eller 6 kap. 23 c §. I sistnämnda bestämmelsen behandlas bl.a. tilläggstjänsten tillhandahållande av drivmotorström.

Av *andra stycket andra meningen* framgår att spåranläggning och spårinnehavare har samma betydelse här som i lagen om säkerhet vid tunnelbana och spårväg. I 2 § lagen om säkerhet vid tunnelbana och spårväg anges att till spåranläggningar hör spår och de övriga fasta anordningar som behövs för spårens bestånd, drift eller brukande, signal- och säkerhetsanläggningar i övrigt, trafikledningsanläggningar samt anordningar för elförsörjning av trafiken. Bestämmelsen behandlas vidare i prop. 1990/91:1 om säkerheten vid järnväg, tunnelbana och spårväg, m.m. Enligt lagen om säkerhet vid tunnelbana och spårväg får spåranläggningar endast bedrivas av den som har tillstånd till verksamheten. Tillstånd till sådan verksamhet meddelas av Transportstyrelsen.

Av *tredje stycket* följer att första stycket endast gäller om den tjänsteleverantör som avses i första stycket 1, den infrastrukturförvaltare som avses i första stycket 2 eller den spårinnehavare som avses i första stycket 3 är skattskyldig enligt 5 § första stycket 1, 2 eller 3.

Bestämmelsen gäller således endast i den utsträckning den aktör som utpekats som förbrukare är skattskyldig såsom producent, nätinnehavare eller frivilligt skattskyldig. Om aktören inte är en sådan skattskyldig aktör så innebär det att den faktiska förbrukaren fortsatt anses vara förbrukare, dvs. på motsvarande sätt som gäller för annan elförbrukning som inte omfattas av bestämmelsen. Vid prövningen av ansökan om godkännande som frivilligt skattskyldig enligt 6 § första stycket 1, där prövningen sker utifrån beräknad förbrukning, bör däremot utgångspunkten vara att bestämmelsen i det sammanhanget tillämpas som om den sökanden var skattskyldig.

Paragrafen har fått sin utformning efter synpunkter från *Lagrådet*.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Av *första punkten* framgår att lagen träder i kraft den 1 januari 2021.

Av den *andra punkten* framgår att äldre bestämmelser ska fortsätta att gälla för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet. Detta innebär exempelvis följande.

I fråga om situationer där en skattskyldig gör avdrag för skatt vid egen förbrukning av ett bränsle ska förbrukningen ha skett före ikraftträdandet för att äldre bestämmelser ska vara tillämpliga. I det fall en skattskyldig gör avdrag för skatt på bränsle som sålts som motorbränsle ska försäljningen ha skett före ikraftträdandet för att äldre bestämmelser ska vara tillämpliga. I det fall en förbrukare som inte är skattskyldig ansöker om återbetalning av skatt på ett bränsle ska förbrukningen ha skett före ikraftträdandet för att äldre bestämmelser ska vara tillämpliga.

För tillämpningen av 11 kap. 5 § innebär bestämmelsen att undantaget inte gäller för el som förts in före ikraftträdandet. För 11 kap. 7 § innebär bestämmelsen att undantaget inte gäller för el som överförts före ikraftträdandet. För 11 kap. 18 § innebär bestämmelsen att äldre bestämmelser gäller för el som förbrukats före ikraftträdandet.

I fråga om höjd energiskatt på elektrisk kraft innebär bestämmelsen att den tidigare skattenivån är tillämplig när skattskyldighet inträtt före ikraftträdandet.

13.42.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (1997:1024) om Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet

1 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 13.4 om en skattereduktion för installation av grön teknik.

I paragrafen regleras vilka brott som omfattas av Skatteverkets verksamhet enligt lagen. Av *första stycket femte punkten* framgår att bedrägeribrotten i 9 kap. 1–3 och 11 §§ brottsbalken omfattas, om gärningen har samband med Skatteverkets verksamhet enligt bl.a. lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete. I denna punkt görs ett tillägg som innebär att verksamheten även kommer att omfatta sådana bedrägeribrott där gärningen har samband med Skatteverkets verksamhet enligt den nya lagen om förfarandet vid skattereduktion för installation av grön teknik. Ändringen medför att Skatteverkets skattebrottsenhet kommer att ha möjlighet att arbeta mot bedrägeribrott inom ramen för fakturamodellen för skattereduktion avseende installation av grön teknik.

13.42.5 Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

1 kap.

11 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 13.4 om skattereduktion för installation av grön teknik.

Paragrafen kompletteras med en hänvisning till de nya bestämmelserna om skattereduktion för installation av grön teknik i 67 kap.

16 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 13.4 om skattereduktion för installation av grön teknik.

Paragrafen innehåller hänvisningar till vissa förfarandelagar på beskattningens område. Den nya lagen om förfarandet vid skattereduktion för installation av grön teknik läggs till i uppräknningen.

3 kap.

18 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 13.15 om avskaffad schablonintäkt på uppskovsbelopp.

I paragrafen finns en uppräkning av inkomster för vilka en begränsat skattskyldig fysisk person är skattskyldig och i vilket inkomstslag inkomsten ska tas upp. Ändringen i elfte punkten innebär att en begränsat skattskyldig fysisk person inte ska ta upp schablonintäkt enligt 47 kap. i inkomstslaget kapital.

6 kap.

11 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 13.15 om avskaffad schablonintäkt på uppskovsbelopp.

Paragrafen innehåller en uppräkning av inkomster för vilka en begränsat skattskyldig juridisk person är skattskyldig. Ändringen i sjunde punkten innebär att en begränsat skattskyldig juridisk person inte är skattskyldig för schablonintäkt enligt 47 kap.

41 kap.

3 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 13.15 om avskaffad schablonintäkt på uppskovsbelopp.

I paragrafen finns en uppräkning av företeelser som inte utgör löpande avkastning på kapital eller kapitalvinst men som ändå räknas till inkomstslaget kapital. I sjätte punkten stryks schablonintäkt enligt 47 kap. 11 b § som en följd av att en sådan intäkt inte längre ska tas upp till beskattning.

44 kap.

14 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 13.4 om skattereduktion för installation av grön teknik.

Ändringen i *andra stycket* i paragrafen innebär att utgifter för installation av grön teknik, till den del skattereduktion har tillgodoräknats för arbetet och materialet, inte ska räknas som anskaffnings- eller förbättringsutgifter vid beräkning av omkostnadsbeloppet. Skattereduktionen uppgår till 15 eller 50 procent av arbets- och materialkostnaderna, beroende på vilken typ av installation det är fråga om. Det är endast denna del av arbets- och materialkostnaderna som inte får räknas som anskaffnings- eller förbättringsutgift.

61 kap.

3 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 13.5 om ändrad beräkning av förmånsvärdet för fri kost.

I första stycket anges hur kostförmån ska beräknas. Ändringen i detta stycke innebär att kostförmån för en hel dag ska beräknas till ett belopp – avrundat till närmaste femtal kronor – som motsvarar 0,52 procent av prisbasbeloppet. Prisbasbeloppet definieras i 2 kap. 27 §.

63 kap.

3 a §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 13.1 om ytterligare skattesänkningar för personer över 65 år.

Paragrafen innehåller bestämmelser om beräkningen av grundavdraget för personer som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år. Bestämmelserna innebär att grundavdraget för fysiska personer som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år uppgår till beloppet enligt 3 § med tillägg av ett särskilt belopp som anges för vissa inkomstintervall.

Ändringarna innebär med nuvarande prisbasbelopp att den beskattningsbara inkomsten och därmed skatten sänks för personer äldre än 65 år med inkomst mellan ca 213 000 och 1 418 000 kronor per år. För personer med en fastställd förvärvsinkomst som överstiger 1 423 000 kronor per år minskas det särskilda beloppet och upphör helt vid inkomster över ca 1 680 000 kronor.

67 kap.

1 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 13.4 om skattereduktion för installation av grön teknik.

I paragrafens *första stycke* ges upplysningar om vilka bestämmelser i kapitlet som reglerar skattereduktion för fysiska respektive juridiska personer. Ändringen är en följd av att nya bestämmelser införs och innebär att en hänvisning görs till bestämmelserna om skattereduktion för installation av grön teknik.

2 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 13.4 om skattereduktion för installation av grön teknik.

I paragrafens *första stycke* anges i vilken ordning skattereduktionerna ska göras när en skattskyldig har rätt till flera skattereduktioner. Bestämmelsen har kompletterats så att det framgår att skattereduktion för installation av grön teknik ska göras efter skattereduktion för hushållsarbete men före skattereduktion för gåva.

11 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 13.2 om utvidgat rutavdrag och höjt tak för rutavdraget.

I paragrafen finns bestämmelser om vilka som har rätt till skattereduktion för hushållsarbete och vad som avses med utgifter för sådant arbete.

Ändringen i *fjärde stycket* är en lagteknisk följdändring som innebär att stycket flyttas till den nya 11 a §. Ändringen är en följd av att arbetskostnaden för rutavdraget avseende tvätteri- respektive bortforslingstjänsten ska beräknas enligt schablon.

11 a §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 13.2 om utvidgat rutavdrag och höjt tak för rutavdraget.

I paragrafen, som är ny, anges vad som avses med utgifter för hushållsarbete.

Paragrafens *första stycke* motsvarar nuvarande 11 § fjärde stycket. I bestämmelsen anges att utgifterna för hushållsarbetet utgörs av det debiterade beloppet för arbetet inklusive mervärdesskatt.

Av *andra stycket* framgår att utgifter för sådant hushållsarbete som anges i 13 § 12 och 13, dvs. tvätteri- och bortforslingsarbete, utgörs av 50 procent av det debiterade beloppet för tjänsten i sin helhet inklusive mervärdesskatt. Det innebär att arbetskostnaden för rutavdraget avseende tvätteri- respektive bortforslingstjänsten ska beräknas enligt schablon.

13 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 13.2 om utvidgat rutavdrag och höjt tak för rutavdraget.

Paragrafen anger vad som avses med hushållsarbete.

Ändringen i *sjunde punkten* innebär att även transport mellan bostad och utrymme för magasinering av bohag och annat lösöre utan samband med flytt ska räknas som hushållsarbete.

Genom ändringen slopas förutsättningen att magasinering måste utgöra ett led i flytten mellan bostäder för att omfattas av rutavdrag. Alla transporter av bohag och annat lösöre som utförs mellan bostaden och magasinering omfattas därmed av rutavdrag.

Vad som avses med bostad framgår av 14 §. Transport mellan magasinering och t.ex. en möbelåterförsäljare eller från eller till en annan privatperson omfattas inte. Arbetet ska vara utfört i den skattskyldiges eller dennes förälders bostad, vilket framgår av 15 §.

Den nya transporttjänsten omfattar, liksom dagens flyttjänst, arbete med packning eller annat iordningställande för transport, uppackning, lastning och lossning samt själva arbetstiden för transporten av bohaget. Andra kostnader, t.ex. transportkostnaden eller kostnad för flyttkartonger, omfattas inte.

Med bohag avses möbler, hushållsmaskiner och annat inre lösöre som är avsett för hemmet.

Av den nya *tionde punkten* framgår att möblering och förflyttning av bohag och annat lösöre som hör till hushållet samt montering och demontering av sådana föremål, när arbetet utförs i eller i nära anslutning till bostaden, ska omfattas av rutavdraget.

Vad som avses med bostad framgår av 14 §. Tjänsten är inte begränsad till bostaden. Även förflyttning av bohag och annat lösöre som utförs i nära anslutning till bostaden, t.ex. mellan bostad och tomt, trädgård, balkong eller altan, ingår.

De arbetsmoment som främst omfattas av möbleringstjänsten är ny- och ommöblering inom en och samma bostad. Även arbetsmoment som uppsättning och

nedtagning av t.ex. tavlor, gardiner, armaturer och tv, ska ge rätt till rutavdrag. Möblering och annan förflyttning av bohag och annat lösöre i del av en bostad där näringsverksamhet bedrivs omfattas däremot inte.

En inredningstjänst som innefattar arbete i form av att ta fram en skiss, plan eller liknande för hur en bostad ska inredas räknas inte som hushållsarbete. Det praktiska arbetet med att möblera och flytta bohag inom en bostad om det utgör en del i en större och mer omfattande inredningstjänst, och inte är föranledd av en försäljning av bostaden, är dock att anse som hushållsarbete.

Vidare är s.k. hemstajling inte ett hushållsarbete. Med hemstajling avses en tjänst som oftast köps i anslutning till en förestående försäljning av bostaden och syftar till att göra bostaden mer attraktiv på marknaden. Varken det planeringsarbete som föregår en hemstajling eller själva förflyttningen av bohaget inom bostaden utgör hushållsarbete. Det finns därför ett allmänt krav i bestämmelsen på att det bohag och lösöre som är föremål för möblering eller förflyttning ”hör till hushållet”. Med detta uttryck avses att bohaget eller lösöret används i hushållet under normala förhållanden och inte endast tillfälligt i samband med hemstajlingen. Att hushållet äger föremålen är förstås en tydlig indikation på att de hör till hushållet. Det kan emellertid även handla om bohag och lösöre som ägs av någon utanför hushållet när omständigheterna är sådana att det klart framgår att det aktuella bohaget eller lösöret inte har något samband med hemstajlingen, t.ex. om det regelmässigt och under längre tid används i hushållet. Även sådana föremål ska anses höra till hushållet.

När det gäller arbete med förflyttning av bohag och annat lösöre inom bostaden menas bl.a. förflyttning mellan biutrymmen och bostadsdelen. Det kan t.ex. handla om en flytt av en motionscykel mellan förråd och bostadsdel. Det kan också handla om att flytta kartonger från en bostadsdel till ett vindförråd eller ett garage eller flytt av enstaka möbler eller inredningsdetaljer, såsom gardiner, tavlor etc. inom bostaden. Arbete med packning i lådor eller annat iordningsställande av bohag och annat lösöre för att kunna flytta detta inom bostaden räknas också som rutarbete. Detsamma gäller arbete med att flytta bohag och annat lösöre mellan skåp och lådor. Ett exempel på förflyttning av bohag i nära anslutning till bostaden är att ta fram trädgårdsmöbler från förråd och placera möblemanget i trädgården.

Möbleringstjänsten omfattar även arbete med montering och demontering av bohag som hör till hushållet, nytt som gammalt, och som utförs i bostaden. Montering och demontering av föremål som utförs i utförarens lokaler omfattas däremot inte av bestämmelsen. Montering och demontering – eller förflyttning – av inredning som inte ses som bohag eller annat lösöre, t.ex. köks- och badrumsinredning och fasta garderober, dvs. sådant som kan ingå i rotarbete, ingår inte heller i tjänsten.

Arbetsmoment som till sin karaktär är reparation och underhåll av bohag och annat lösöre ska inte innefattas i montering och demontering av bohag. Reparation av en möbel ska således inte ge rutavdrag oavsett om reparationen sker i eller i närheten av bostaden eller någon annanstans. Reparation och underhåll av vitvaror som utförs i bostaden omfattas emellertid av rutavdrag enligt den nuvarande punkt 9.

Av den nya *elfte punkten* framgår att enklare tillsyn av bostaden när tillsynen utförs i eller i nära anslutning till bostaden ska räknas som hushållsarbete.

Vad som avses med bostad framgår av 14 §. Till bostad räknas även biutrymmen som garage, förråd och tvättstuga. Tillsynsarbeten som utförs i näringsverksamhet omfattas inte av rutavdrag. Det innebär t.ex. att en privatperson som i sin villa dels driver näringsverksamhet i en viss del av villan, dels bor i den övriga delen endast får medges rutavdrag för sådana arbeten som utförs i bostadsdelen.

Med ”i nära anslutning till bostaden” avses tomt, trädgård, gårdsplan och uppfart. Även tillsyn av hus som funktionellt hör samman med bostaden, exempelvis ett växthus eller liknande, omfattas. Däremot omfattas inte tillsyn som utförs på grannens fastighet, kommunal mark, allmänningar och samfälld mark av rutavdrag. Inte heller tillsyn av mark och byggnader som används i näringsverksamhet omfattas. Eftersom tillsynen ska utföras i eller i nära anslutning till bostaden omfattas inte t.ex. kameraövervakning eller annan övervakning som utförs på distans.

Tillsynen ska vara av enklare slag. Tillsyn som kräver tillstånd (auktorisering) enligt lagen (1974:191) om bevakningsföretag omfattas inte av rutavdrag.

Utgångspunkten bör vara att den föreslagna tillsynstjänsten ska utföras under den enskildes (eller dennes förälders) frånvaro från bostaden. Det är dock inte en förutsättning för att få rutavdrag för tjänsten. Rutavdrag kan också medges för tillsynstjänsten om den enskilde (eller dennes föräldrar) är hemma i bostaden. Anledningen till eller längden på frånvaron från bostaden påverkar dock inte rätten till rutavdrag. Det finns inte heller ett krav på att bostaden inte får vara uthyrd till någon annan för att köparen ska få rutavdrag för tillsynen av bostaden.

Tillsynstjänsten omfattar arbete med att ta hand om post, sköta om blommor, vädra, spola kranar och toaletter och liknande uppgifter för att se till att allt i bostaden fungerar och omhändertas. Det kan också handla om att tända och kontrollera lampor i och utanför bostaden. I tjänsten ingår även att ta hand om vissa typer av skador som kan ha inträffat i bostaden, t.ex. vid eller efter strömavbrott, som att ta hand om smältvatten och matvaror i kyl och frys. Även arbeten som kan behöva vidtas för att öppna upp eller stänga ner en bostad, t.ex. att sätta på eller stänga av vatten och värme, ingår.

Tillsynstjänsten omfattar även enklare tillsyn av bostaden utvändigt. När det är fråga om t.ex. ett småhus, kan det bli aktuellt att kontrollera om det uppstått skador på utsidan av huset.

Om det under en frånvaro från bostaden behöver utföras ett hantverksarbete eller liknande i bostaden, t.ex. om en vattenskada upptäckts eller att något har gått sönder, räknas även arbete med att möta upp hantverkare på uppdrag av köparen som rutarbete. Det gäller även att ta emot bud eller transporter till bostaden, när köparen av olika anledningar inte har möjlighet att göra det själv.

Av den nya *tolfte punkten* framgår att vattentvätt och vård av kläder och hemtextilier i samband med sådan tvätt vid tvättinrättning samt hämtning och lämning av sådant tvättgods till och från tvättinrättningen, om det ingår i tjänsten, ska räknas som rutarbete.

Kemtvätt omfattas inte av rutavdraget. Det gäller även matttvätt som utförs med särskild skurmaskin eller matttvättmaskin. Tvätt av mindre mattor som inte kräver särskilda maskiner eller specialkunskap hos den som utför tvätten, t.ex. trasmattor som kan tvättas i en vanlig tvättmaskin, omfattas däremot.

Tvätteritjänsten omfattar arbete med torkning och annan efterbehandling samt mindre reparationer av kläder och hemtextilier. Med annan efterbehandling avses t.ex. mangling, strykning och stärkning. Med mindre reparationer avses både lagning och ändring. Sådana arbeten kan bestå av t.ex. att laga hål och förslitningar, byta dragkedjor och knappar, upp- och nedläggning av byxben och ärmor samt omsömnad om kläderna har blivit för stora eller för små.

För att arbete med tvätt, efterbehandling och mindre reparationer av kläder och hemtextilier ska omfattas av rutavdrag krävs att det utförs vid tvättinrättningen. Vad som avses med tvättinrättning anges i den nya 14 a §.

Även hämtning och lämning av kläder och hemtextilier (tvättgods) vid bostaden eller annan plats, t.ex. arbetsplatsen, för transport till och från tvättinrättningen räknas som rutarbete. En förutsättning för att transporten ska ses som rutarbete är att den utgör en del av tvätteritjänsten och att köparens betalning för tjänsten i sin helhet sker till tvättinrättningen, eller i sin helhet utgör löneförmån.

Underlaget för rutavdraget avseende tvätteritjänsten beräknas enligt schablon enligt den nya 11 a §.

Av den nya *trettonde punkten* framgår att transport av bohag och annat lösöre från bostaden till försäljningsverksamhet som bedrivs i syfte att främja återanvändning ska räknas som rutarbete. Vad som avses med försäljningsverksamhet som bedrivs i syfte att främja återanvändning definieras i den nya 14 a §.

Bortforslingstjänsten omfattar arbete med att bära, lyfta och lasta vid bostaden, själva arbetstiden för transporten samt lossning och inforsling hos mottagaren (försäljningsverksamheten) som köparen uppgett. Fordon som används för transporten kan vara en för ändamålet lämplig bil men kan också vara t.ex. en cykel eller moped.

Bortforsling av bohag och annat lösöre som innehas av en näringsverksamhet omfattas dock inte.

Underlaget för rutavdraget avseende bortforslingstjänsten beräknas enligt schablon enligt den nya 11 a §.

13 c §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 13.4 om skattereduktion för installation av grön teknik.

Paragrafen anger i vilka fall arbete inte ska räknas som hushållsarbete i lagen. Uppräkningen kompletteras med en ny *fjärde punkten* enligt vilken arbete för vilket skattereduktion för installation av grön teknik beviljats inte räknas som hushållsarbete.

14 a §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 13.2 om utvidgat rutavdrag och höjt tak för rutavdraget.

I paragrafen, som är ny, anges vad som avses med dels tvättinrättning, dels försäljningsverksamhet som bedrivs i syfte att främja återanvändning. Begreppen har betydelse vid tillämpningen av vilka tvätteritjänster respektive bortforslingstjänster som enligt 13 § 12 respektive 13 ska omfattas av rutavdraget.

Av *första stycket* första meningen framgår att med tvättinrättning avses lokaler som används för sådan tvätteriverksamhet, som avses i 39 kap. 2 § skatteförfarandelagen (2011:1244), inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Med tvätteriverksamhet avses näringsverksamhet som avser vattentvätt och vård av kläder och hemtextilier samt lagning eller ändring av textilier eller därmed jämförbara material som sker i samband med den näringsverksamheten. Med tvätteriverksamhet avses inte sådan verksamhet som är ett led i textilproduktionen eller i produktionen av sådana material som jämföras med textilier i detta sammanhang.

Lokalerna som används för tvätteriverksamhet ska disponeras av den som bedriver verksamheten. Det saknar betydelse om verksamhetsutövaren bedriver verksamheten äger eller hyr lokalerna. Tillämpningsområdet är avgränsat till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Tvättombud, dvs. företag som samarbetar med tvätterier såsom skräddare, livsmedelsbutik, skivaffär eller heminredningsaffär, anses inte bedriva tvätteriverksamhet enligt definitionen.

Av *första stycket andra meningen* framgår att till tvättinrättning räknas även andra lokaler som huvudsakligen används i verksamheten. Det innebär att arbete som utförs i en annan lokal än tvätteriets huvudlokaler, som t.ex. i en butik som tar emot och lämnar ut tvättgodis, omfattas av rutavdraget under förutsättning att lokalen huvudsakligen används i tvätteriverksamheten och är belägen inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Med huvudsaklig del avses ca 75 procent. Arbete som utförs i en lokal där både tvätteriverksamhet och annan verksamhet, t.ex. skrädderiverksamhet bedrivs självständigt omfattas således endast av rutavdrag om mer än ca 75 procent av lokalerna disponeras av tvätteriverksamheten.

I *andra stycket* anges vad som menas med försäljningsverksamhet som bedrivs i syfte att främja återanvändning vid tillämpning av 13 § 13. Här avses försäljningsverksamhet vid auktion, loppmarknad, andrahandsbutik och liknande, dvs. verksamheter som bedrivs av organisationer och företag i syfte att främja återanvändning inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Med liknande försäljningsverksamhet avses bl.a. antikvariat. Några krav på att verksamheten ska vara vinstdrivande ställs inte utan försäljningsverksamheten kan även bedrivas ideellt. Även om vissa föremål i slutet av t.ex. en loppmarknad bortskänkes ska kravet på försäljningsverksamhet anses vara uppfyllt.

19 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 13.2 om utvidgat rutavdrag och höjt tak för rutavdraget.

I paragrafen finns bestämmelser om skattereduktionens storlek.

Ändringen i *andra stycket* innebär att den sammanlagda skattereduktionen för rut- och rotavdrag höjs till 75 000 kronor per beskattningsår och att den sammanlagda skattereduktionen för sådant hushållsarbete som anges i 13 a och 13 b §§ inkomstskattelagen, dvs. rotarbete, får uppgå till högst 50 000 kronor per beskattningsår. Det innebär att det finns ett utrymme om minst 25 000 kronor per skattskyldig och beskattningsår att använda för köp av rotarbete.

36 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 13.4 om skattereduktion för installation av grön teknik.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om vilka personer som efter begäran kan få skattereduktion för installation av grön teknik.

Av *första stycket första punkten* framgår att personen måste ha fyllt 18 år under beskattningsåret. Av *andra punkten* i samma stycke framgår att personen ska ha varit obegränsat skattskyldig under någon del av beskattningsåret. Av *tredje punkten* framgår att det dels krävs att man har betalat för installationen, dels att installationen faktiskt har utförts. Denna reglering motsvaras av regleringen av utförarens begäran om utbetalning i 8 § första stycket lagen om förfarandet vid skattereduktion för installation av grön teknik, se kommentaren till den paragrafen. Till vilket

beskattningsår skattereduktionen ska hänföras styrs dock endast av vilket år betalning gjorts – se kommentaren till 37 § samt avsnitt 13.4.3 (Preliminär skattereduktion).

Av *andra stycket* framgår att skattereduktion även kan tillgodoräknas vissa begränsat skattskyldiga personer. Det rör sig om sådana begränsat skattskyldiga som har skattepliktiga inkomster enligt 3 kap. 18 § första stycket 1 eller 2, dvs. utomlands bosatta som begärt att få sina tjänsteinkomster beskattade enligt inkomstskattelagen i stället för enligt lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta eller lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl. samt skattskyldiga som beskattas i inkomstslaget näringsverksamhet för inkomster från ett fast driftställe eller en fastighet i Sverige. Överskottet av förvärvsinkomster i Sverige, dvs. sådana som ska beskattas här, ska uteslutande eller så gott som uteslutande utgöra den skattskyldiges sammanlagda överskott av förvärvsinkomster från Sverige och andra länder. Med överskott av förvärvsinkomster avses summan av tjänsteintäkter och intäkter av näringsverksamhet efter avdrag för kostnader i respektive inkomstslag. Det ankommer på den skattskyldige att ange vilka inkomster denne uppbär utomlands.

Av *tredje stycket* framgår att skattereduktion även kan ges till ett dödsbo om installationen av grön teknik har utförts före dödsfallet. Rätten till skattereduktionen är oberoende av om utgiften för det utförda arbetet har betalats före eller efter dödsfallet.

Med utgifter för installation av grön teknik avses enligt *fjärde stycket* utgifter för arbete och material (inklusive mervärdesskatt) som är hänförliga till installationen.

37 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 13.4 om skattereduktion för installation av grön teknik.

Paragrafen, som är ny, anger när begäran om skattereduktion ska göras. Detta ska ske i inkomstdeklarationen för det beskattningsår då utgifterna för den utförda installationen av grön teknik har betalats.

38 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 13.4 om skattereduktion för installation av grön teknik.

I paragrafen, som är ny, anges vad som avses med installation av grön teknik. De olika definitionerna i *första stycket* har samma betydelse här som i förordningen (2009:689) om statligt stöd till solceller, förordningen (2016:899) om bidrag till lagring av egenproducerad elenergi och förordningen (2017:1318) om bidrag till privatpersoner för installation av laddningspunkt till elfordon. En installation av grön teknik kan enligt 39 § vara hänförlig till såväl en befintlig bostad som en byggnad under uppförande. En installation som avses i *första* eller *andra punkten* som är hänförlig till en byggnad under uppförande förutsätter att solcellssystemet respektive anläggningen för egenproduktion av förnybar el ska anslutas till elnätet för att det ska anses vara en installation av grön teknik. För att detta villkor ska vara uppfyllt krävs dels att det finns förutsättningar för att ansluta systemet eller anläggningen till elnätet när byggnaden är uppförd, dels att ägaren till byggnaden har den avsikten. Om installationen exempelvis hänför sig till en byggnad under uppförande på en fastighet där det saknas möjlighet att ansluta byggnader till elnätet, och en sådan möjlighet sannolikt inte heller kommer att finnas när byggnaden är uppförd, kan villkoret inte anses uppfyllt.

Installationen ska enligt *andra stycket* ha utförts i Sverige eller i en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

39 §

Ändringen föränleds av förslaget i avsnitt 13.4 om skattereduktion för installation av grön teknik.

Paragrafen, som är ny, reglerar placeringen av en installation. Av *första stycket första* och *andra punkterna* framgår att installationen ska vara hänförlig till ett småhus eller en ägarlägenhet som ägs av den som begär skattereduktion, eller en lägenhet som upplåtits med bostadsrätt och som innehas av den som begär skattereduktion. Av 2 kap. 15 § framgår bl.a. att med småhus och ägarlägenhet avses egendom av de slag som avses i fastighetstaxeringslagen (1979:1152). Vad som utgör småhus respektive ägarlägenhet framgår av 2 kap. 2 § fastighetstaxeringslagen. Installationen kan också, enligt *tredje punkten*, vara hänförlig till en byggnad under uppförande som ägs av den som begär skattereduktion om byggnaden när den är uppförd ska vara ett småhus eller en ägarlägenhet. Att en installation ska vara hänförlig till ett småhus, en ägarlägenhet eller en lägenhet som upplåts med bostadsrätt innebär att installationen enbart ska avse den aktuella bostaden. Installationen ska vara kopplad till det aktuella småhuset eller lägenheten och nyttan av installationen ska enbart tillfalla småhuset eller lägenheten. När det gäller en installation som är hänförlig till en byggnad under uppförande ska nyttan av installationen enbart tillfalla småhuset eller ägarlägenheten när byggnaden är uppförd (se avsnitt 13.4.6).

Av *andra stycket* framgår att som ägare enligt första stycket 1 avses även den som enligt 1 kap. 5 § fastighetstaxeringslagen ska likställas med ägare.

40 §

Ändringen föränleds av förslaget i avsnitt 13.4 om skattereduktion för installation av grön teknik.

Paragrafen, som är ny, anger i vilka fall åtgärder inte ska räknas som installation av grön teknik i lagen. Enligt *första punkten* ska inte åtgärder för vilka skattereduktion för hushållsarbete beviljats räknas som installation av grön teknik. Enligt *andra punkten* räknas inte heller arbete för vilket försäkringsersättning lämnats. Enligt *tredje punkten* ska inte heller arbete för vilket bidrag eller annat ekonomiskt stöd lämnats från staten, en kommun eller en region räknas som installation av grön teknik.

41 §

Ändringen föränleds av förslaget i avsnitt 13.4 om skattereduktion för installation av grön teknik.

Av paragrafen, som är ny, framgår att för rätt till skattereduktion för en installation hänförlig till ett småhus, en ägarlägenhet eller en lägenhet som upplåtits med bostadsrätt krävs att den utförda installationen är hänförlig till hushållet för den som begär skattereduktion eller dennes förälders hushåll (*första stycket*). En installation anses hänförlig till hushållet för den som begär skattereduktion om t.ex. installationen är hänförlig till ett småhus där denne har sin bostad eller fritidsbostad. Om installationen i stället är hänförlig till ett småhus som visserligen ägs av den som begär skattereduktion men som inte disponeras av denne, exempelvis på grund av att det varaktigt hyrs ut, är installationen inte hänförlig till dennes hushåll. Om installationen är hänförlig till en byggnad under uppförande krävs för rätt till skattereduktion att den utförda installationen ska vara hänförlig till hushållet för den som begär skattereduktion eller dennes förälder när byggnaden är uppförd (*andra stycket*). I fråga om en förälder krävs att föräldern är bosatt i Sverige.

42 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 13.4 om skattereduktion för installation av grön teknik.

I paragrafen, som är ny, uppställs ett krav på att den utförda installationen av grön teknik ska ha betalats elektroniskt för rätt till skattereduktion. Betalningen ska anses ha skett elektroniskt endast om den har förmedlats av en betaltjänstleverantör enligt lagen (2010:751) om betaltjänster och innehåller uppgifter om avsändare, mottagare, belopp och tidpunkt. Exempel på en sådan elektronisk betalning är en betalning med inbetalningskort, kontokort, bank-id och Swish.

43 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 13.4 om skattereduktion för installation av grön teknik.

Enligt paragrafen, som är ny, ska den som utför installationen av grön teknik vara godkänd för F-skatt antingen när avtalet om arbetet träffas eller när ersättningen betalas ut.

Om installationen har utförts utomlands och utföraren inte har bedrivit någon näringsverksamhet i Sverige, ska utföraren när avtalet om installationen träffas eller när ersättningen betalas ut ha ett intyg eller någon annan handling som visar att företaget i fråga om skatter och avgifter i sitt hemland genomgår motsvarande kontroll som den som är godkänd för F-skatt.

44 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 13.4 om skattereduktion för installation av grön teknik.

Av den nya paragrafen framgår att underlaget för skattereduktion består av den preliminära skattereduktion som, enligt 16 § första stycket lagen om förfarandet vid skattereduktion för installation av grön teknik, har tillgodoräknats för beskattningsåret, dvs. ett belopp motsvarande den utbetalning till utföraren som Skatteverket har beslutat om.

45 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 13.4 om skattereduktion för installation av grön teknik.

Av den nya paragrafens *första stycke* framgår att skattereduktionerna uppgår till ett belopp som motsvarar den preliminära skattereduktion som avses i 44 § första stycket. Genom hänvisningen i 44 § första stycket till 16 § första stycket lagen om förfarandet vid skattereduktion för installation av grön teknik, framgår att vad som avses är ett belopp motsvarande den utbetalning till utföraren som Skatteverket har beslutat om.

I *andra stycket* anges att den sammanlagda skattereduktionerna får uppgå till högst 50 000 kronor för ett beskattningsår.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Av *första punkten* framgår att lagen träder i kraft den 1 januari 2021.

Av den *andra punkten* framgår att bestämmelserna i den nya lydelsen tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2020.

Av den *tredje punkten* anges att bestämmelserna i den nya lydelsen tillämpas första gången för hushållsarbete som har utförts och betalats efter den 31 december 2020, förmån av hushållsarbete som har tillhandahållits efter den 31 december 2020 samt hushållsarbete som har utförts efter den 31 december 2020 och för vilket ersättning har betalats ut och redovisats i en förenklad arbetsgivardeklaration efter detta datum.

Av den *fjärde punkten* framgår att bestämmelserna i den nya lydelsen tillämpas första gången på installation av grön teknik som har utförts och betalats efter den 31 december 2020.

13.42.6 Förslaget till lag om ändring i vägtrafikskattelagen (2006:227)

2 kap.

13 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 13.27 om Förmånligare återbetalning av fordonsskatt vid avställning av husbilar.

Paragrafen innehåller bestämmelser om hur fordonsskatt ska bestämmas när fordonet är skattepliktigt under en del av ett skatteår eller en skatteperiod.

I *andra stycket* finns bestämmelser om när fordonsskatt tas ut per dag. Vid avställning gäller att avställningstiden ska ha omfattat minst 15 dagar (eller att fordonet har gått över till en ny ägare under avställningstiden) för att skatt ska tas ut per dag under den månad då avställningen började eller upphörde. Ändringen innebär att för personbilar klass II gäller i stället för en avställningstid på minst 15 dagar, om fordonet ställs av under den tid då koldioxidbeloppet bestäms enligt 9 a §, att avställningstiden ska ha omfattat minst 4 dagar. Fordonet måste för att komma i fråga för beskattning per dag ha en årlig fordonsskatt på minst 4 800 kronor, vilket följer av första meningen. Om ett sådant fordon som har en minsta avställningstid för beskattning per dag på 4 dagar övergår till en ny ägare under fyradagarsperioden tas fordonsskatten ut per dag, på samma sätt som gäller för fordon med 15 dagars karenstid.

När skatteplikt föreligger för del av skatteår eller skatteperiod beräknas skatt för de kalendermånader under vilka skatteplikt till någon del föreligger. Om fordonsskatten för år uppgår till minst 4 800 kr beräknas skatten per dag. Vid avställningar som är kortare än 15 dagar används denna senare möjlighet bara om avställningen gjorts i samband med ett ägarbyte.

Vad som avses med fordonsår respektive skattepliktig för första gången framgår av 1 kap. 5 och 6 a §§.

Bestämmelserna tillämpas bara om fordonet ställs av under den tid då fordonets koldioxidbelopp beräknas enligt 9 a §, dvs. den kortare karenstiden gäller bara under husbilens första tre år, vilket motsvarar den period då ett förhöjt koldioxidbelopp tas ut till följd av bonus–malus-systemet. Begränsningen gäller oavsett skatteår eller skatteperiod, dvs. om skyldigheten att betala det förhöjda koldioxidbeloppet upphör under en skatteperiod, upphör också möjligheten att ställa av fordonet med den kortare avställningstiden för dygnsbeskattning vid den tidpunkten. Det räcker dock att avställningen görs under den tid då det förhöjda koldioxidbeloppet tas ut för att karenstiden om 4 dagar får tillämpas.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Av *första punkten* framgår att lagen träder i kraft den 1 mars 2021. Lagändringen avser alla personbilar klass II som omfattas av 2 kap. 13 § i den nya lydelsen, oavsett om de

har blivit skattepliktiga för första gången före eller efter ikraftträdandet. En karenstid om 4 dagar ska gälla för fordonsskatt som avser tid efter den 28 februari 2021 om fordonet ställts av den 1 mars eller senare. Detta gäller även för husbilar som har en skatteperiod som löper över ikraftträdandetidpunkten.

Av *andra punkten* framgår att äldre bestämmelser fortfarande gäller vid bestämmande av fordonsskatt för fordon som har ställts av före ikraftträdandet.

Av *tredje punkten* framgår att de äldre bestämmelserna i 2 kap. 13 § fortfarande gäller för fordonsskatt som avser tid före ikraftträdandet.

13.42.7 Förslaget till lag om ändring i lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete

7 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 13.2 om utvidgat rutavdrag och höjt tak för rutavdraget.

I paragrafen finns bestämmelser om utbetalningens storlek.

Ändringen i *tredje stycket* innebär att den sammanlagda skattereduktionen för sådant hushållsarbete som anges i 67 kap. 13 a och 13 b §§ inkomstskattelagen (1999:1229), dvs. rotarbete, får uppgå till högst 50 000 kronor för ett beskattningsår. Bestämmelsen ändras med anledning av ändringen i 17 § tredje stycket av storleken på den maximala preliminära skattereduktionen för rotarbete.

9 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 13.2 om utvidgat rutavdrag och höjt tak för rutavdraget.

I paragrafen finns bestämmelser om vad en begäran om utbetalning ska innehålla.

Ändringen i *fjärde punkten* innebär att en begäran som avser sådant hushållsarbete som anges i punkterna 12 och 13 i 67 kap. 13 § inkomstskattelagen (1999:1229), dvs. tvätteri- eller bortforslingstjänsten, inte ska innehålla uppgifter om antalet arbetade timmar. Vad hushållsarbetet avsett, vilket regleras i fjärde punkten, ska däremot redovisas. Eventuell ersättning för material och ersättning för annat än hushållsarbete i samband med tjänsten ska liksom för övriga rut- och rotarbeten redovisas och ingår inte i underlaget för rutavdrag.

17 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 13.2 om utvidgat rutavdrag och höjt tak för rutavdraget.

I paragrafen finns bestämmelser om den preliminära skattereduktionens storlek.

Ändringen i *tredje stycket* innebär att den sammanlagda preliminära skattereduktionen för rut- och rotavdrag höjs till 75 000 kronor för ett beskattningsår och att den sammanlagda preliminära skattereduktionen för rotarbete får uppgå till högst 50 000 kronor för ett beskattningsår.

19 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 13.2 om utvidgat rutavdrag och höjt tak för rutavdraget.

I paragrafen finns bestämmelser om Skatteverkets meddelande till köpare av rut- och rotarbete.

Ändringarna i *andra stycket tredje punkten* och *tredje stycket* innebär att det i Skatteverkets meddelande till köparen ska anges hur stor del av den preliminära skattereduktionen som tillgodoräknats köparen som avser sådant hushållsarbete som anges i 67 kap. 13 a och 13 b §§ inkomstskattelagen, dvs. rotarbete.

23 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 13.3 om utvidgat rutavdrag och höjt tak för rutavdraget.

I paragrafen, som är ny, finns bestämmelser om besluts giltighet.

I paragrafen anges att ett beslut om återbetalning gäller omedelbart. Detta innebär att beslutet inte behöver få laga kraft för att få göras gällande och verkställas enligt utskökningsbalken. Skyldigheten att betala den fordran som har fastställts i ett beslut om återbetalning påverkas inte av ett överklagande. Att ett beslut om återbetalning gäller omedelbart innebär dock inte att den som beslutet gäller omgående måste betala fordran för att undvika indrivning. Återbetalning ska göras senast den förfallodag som följer av 16 §. Anstånd med att betala fordran kan även beviljas enligt 23 a §.

23 a §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 13.3 om utvidgat rutavdrag och höjt tak för rutavdraget.

I paragrafen, som är ny, finns bestämmelser om anstånd.

I paragrafen anges att bestämmelserna om anstånd i 63 kap. 2 §, 4 § första stycket, 5, 6, 8–10, 15, 16, 22 och 23 §§ och 71 kap. 1 § andra stycket skatteförfarandelagen (2011:1244) tillämpas på beslut om återbetalning.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

I *första punkten* anges att lagen träder i kraft den 1 januari 2021.

I *andra punkten* anges att bestämmelserna tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2020.

I *tredje punkten* anges att bestämmelserna i 23 och 23 a §§ tillämpas första gången på beslut om återbetalning avseende en begäran om utbetalning som har lämnats efter den 31 december 2020.

13.42.8 Förslaget till lag om ändring i lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen

1 kap.

1 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 13.24 om ändrade förutsättningar för skattebefrielse för biogas och biogasol.

I paragrafen beskrivs lagens innehåll.

Ändringen innebär att den hittillsvarande begränsningen att lagens tillämpningsområde avseende anläggningsbesked enbart omfattar biodrivmedel tas bort.

2 §

Ändringen föränleds av förslaget i avsnitt 13.24 om ändrade förutsättningar för skattebefrielse för biogas och biogasol.

I paragrafen definieras vissa begrepp som används i lagen.

Paragrafen ändras på så sätt att definitionen av livsmedelsbaserade biodrivmedel byts ut mot livsmedels- eller fodergrödor som ska vara tillämplig på fler bränslen än biodrivmedel. Med livsmedels- eller fodergrödor avses stärkelsesrika grödor, sockergrödor eller oljegrödor som produceras på jordbruksmark som huvudgrödor. I en punktlista föreskrivs att detta dock inte innefattar restprodukter och avfall, material som innehåller både cellulosa och lignin, eller mellangrödor som inte kräver att ytterligare mark tas i anspråk. Med mellangrödor avses exempelvis täckgrödor eller fånggrödor. Definitionen är hämtad från Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor.

Med stärkelsesrika grödor avses framförallt spannmål såsom vete, råg, havre och majs (oavsett om det enbart är sädeskornen eller hela växten som används), rotfrukter (t.ex. potatis, jordärtskocka, sötpotatis, maniok och jams) och stamknölar (t.ex. taro). Det finns ingen definition av sockergrödor och oljegrödor i direktivet. Sockergrödor bör avse t.ex. sockerbetor och sockerrör och oljegrödor bör avse t.ex. raps och oljepalmer. Råvaror som innehåller både cellulosa och lignin (såsom biomassa från skog och vedartade energigrödor) utgör inte livsmedels- och fodergrödor. Inte heller råvaror som innehåller cellulosa och hemicellulosa, men som har ett lägre lignininnehåll än material som innehåller både cellulosa och lignin, omfattas av definitionen. Det inkluderar gräsartade energigrödor med lågt stärkelseinnehåll, t.ex. rajgräs, jungfruhirs, miskantus, italienskt rör; täckgrödor före och efter huvudgrödor samt vallgrödor. Med vallgrödor och täckgrödor avses tillfällig och kortvarig sådd på betesmark eller åkermark av en blandning av gräs och baljväxter med låg halt av stärkelse för att få foder för boskap och förbättra jordens bördighet i syfte att få högre avkastning av huvudsakliga jordbruksgrödor. Restprodukter och avfall är inte livsmedels- och fodergrödor.

Det införs även en ny definition av gasformiga biobränslen. Med gasformiga biobränslen avses gasformiga bränslen för andra energiändamål än transportändamål, som framställs av biomassa. Detta omfattar även gaser som komprimerats till vätskeform. Definitionen har utformats med den befintliga definitionen av flytande biobränslen som förebild.

3 a kap.

1 §

Ändringen föränleds av förslaget i avsnitt 13.24 om ändrade förutsättningar för skattebefrielse för biogas och biogasol.

I paragrafen regleras vilka som kan begära ett anläggningsbesked.

Paragrafen delas upp i två stycken. I *första stycket* anges vilka som kan begära ett anläggningsbesked. Utöver de som tidigare kunnat begära ett anläggningsbesked, dvs. rapporteringsskyldiga för biodrivmedel enligt 3 kap. 1 § första stycket a, utvidgas kretsen till att även omfatta den som är skattskyldig för ett annat motorbränsle som framställts av biomassa eller ett gasformigt biobränsle enligt 4 kap. lagen (1994:1776) om skatt på energi.

I *andra stycket* anges att med anläggningsbesked avses ett beslut av tillsynsmyndigheten om att det finns ett kontrollsystem som visar att ett bränsle eller den anläggning där bränslet har producerats uppfyller de krav som följer av kapitlet.

Utöver att bestämmelsen omfattar fler bränslen än biodrivmedel innebär inte formuleringen någon ändring i sak.

2 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 13.24 om ändrade förutsättningar för skattebefrielse för biogas och biogasol.

I paragrafen regleras vad kontrollsystemet ska visa för att ett anläggningsbesked ska kunna erhållas.

Ändringen innebär att hänvisningen till 7 kap. 4 § lagen (1994:1776) om skatt på energi, där skattebefrielse för biogas och biogasol som motorbränsle regleras, tas bort. Villkoren för biogas och biogasol flyttas i stället till en ny paragraf, se kommentar till 2 a §. Vidare ändras begreppet livsmedelsbaserat till framställt av livsmedels- eller fodergrödor. Därutöver utökas paragrafens tillämpningsområde till att omfatta andra motorbränslen som framställts av biomassa än biodrivmedel, dvs. motorbränslen för andra ändamål än transportändamål.

2 a §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 13.24 om ändrade förutsättningar för skattebefrielse för biogas och biogasol.

Paragrafen är ny och reglerar i *första stycket* att kontrollsystemet hos den som begär ett anläggningsbesked ska visa att ett gasformigt biobränsle som avses i 6 a kap. 2 c § första stycket lagen (1994:1776) om skatt på energi inte är framställt av livsmedels- eller fodergrödor. Bestämmelsen avser således biogas och biogasol som förbrukas som bränsle för uppvärmning.

Av *andra stycket* framgår att motsvarande ska gälla för biodrivmedel eller gasformiga biobränslen som läggs till grund för avdrag enligt 7 kap. 4 § samma lag. Bestämmelsen avser således biogas eller biogasol som en skattskyldig har förbrukat eller sålt som motorbränsle, oavsett om det är för transportändamål eller andra ändamål.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Lagen träder i kraft den 1 januari 2021.

13.42.9 Förslaget till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

11 kap.

14 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 13.2 om utvidgat rutavdrag och höjt tak för rutavdraget.

I paragrafen finns bestämmelser om skatteavdrag vid förmån av hushållsarbete enligt 67 kap. inkomstskattelagen (1999:1229).

Andra stycket ändras på så sätt att reduceringen av skatteavdraget enligt första stycket gäller upp till ett belopp motsvarande maximal skattereduktion för rut- och rotarbete för ett beskattningsår. Enligt 67 kap. 19 § andra stycket inkomstskattelagen får den sammanlagda skattereduktionen uppgå till högst 75 000 kronor för ett beskattningsår.

Sista meningen i andra stycket är ny och innebär att det införs ett tak för förmån av sådant arbete som anges i 67 kap. 13 a och 13 b §§ inkomstskattelagen, dvs. rotarbete, om 50 000 kronor per beskattningsår.

31 kap.

33 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 13.4 om skattereduktion för installation av grön teknik.

Ändringen innebär att den som begär skattereduktion för installation av grön teknik ska lämna uppgift om underlaget för skattereduktionen i inkomstdeklarationen.

56 kap.

9 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 13.4 om skattereduktion för installation av grön teknik.

I *tredje stycket* införs en ny *fjärde punkten* som innebär att preliminär skattereduktion enligt den nya lagen om förfarandet vid skattereduktion för installation av grön teknik ska läggas till den slutliga skatten. Ändringen innebär att nuvarande fjärde och femte punkterna i samma stycke blir *femte* och *sjätte punkterna*.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

I *första punkten* anges att lagen träder i kraft den 1 januari 2021.

I *andra punkten* anges att lagen tillämpas första gången i fråga om skattepliktig förmån av hushållsarbete som kommit den skattskyldige till del efter den 31 december 2020.

I *tredje punkten* anges att lagen tillämpas första gången i fråga om skattereduktion för installation av grön teknik på beskattningsår som börjar efter den 31 december 2020.

13.42.10 Förslaget till lag om ändring i lagen (2018:696) om skatt på vissa nikotinhaltiga produkter

2 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 13.31 om beskattning av högkoncentrerade e-vätskor.

I paragrafen anges vad som avses med vissa uttryck som förekommer i lagen. *Första stycket* kompletteras med en definition av ”högkoncentrerade e-vätskor”. Detta är en underkategori till e-vätskor och avser sådana e-vätskor som har en koncentration nikotin som uppgår till minst 15 men inte överstiger 20 milligram per milliliter vätska. Definitionen innebär att både vätskor som har exakt 15 milligram nikotin per milliliter och exakt 20 milligram nikotin per milliliter omfattas, såväl som alla vätskor med koncentrationer däremellan. En högkoncentrerad e-vätska räknas fortfarande som en e-vätska. I vissa fall finns dock särreglering för just högkoncentrerade e-vätskor. Begreppet ”e-vätska” definieras sedan tidigare i paragrafen. I definitionen av ”förordning (EG) nr 1272/2008” ändras hänvisningen till att avse den senaste lydelsen av förordningen.

3 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 13.25 om beskattning av högkoncentrerade e-vätskor.

I paragrafen fastställs skattesatsen för e-vätskor. Paragrafen kompletteras med ett *andra stycke* där det anges att skatt för högkoncentrerade e-vätskor ska tas ut med 4 000 kronor per liter vätska i stället för vad som anges i första stycket. Första stycket kommer därmed att vara tillämpligt för sådana e-vätskor som inte är högkoncentrerade.

5 §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 13.25 om beskattning av högkoncentrerade e-vätskor.

I paragrafen anges vissa fall då skatt inte tas ut. I *fjärde punkten* anges i dag att skatt inte tas ut för produkter som vid klassificering och märkning enligt förordning (EG) nr 1272/2008 tillhör faroklassen akut toxicitet i farokategorierna 1, 2 eller 3. Punkten kompletteras med en bestämmelse om att den inte gäller för högkoncentrerade e-vätskor. Sådana vätskor kommer således att beskattas enligt 3 § andra stycket.

11 a §

Ändringen föranleds av förslaget i avsnitt 13.25 om beskattning av högkoncentrerade e-vätskor.

Paragrafen är ny och reglerar ett undantag från skattskyldighet för godkända lagerhållare. Om en godkänd lagerhållare förstör en skattepliktig vara anses det normalt innebära att varan tas i anspråk för annat ändamål än försäljning, vilket utlöser skattskyldighet enligt 11 § 1 b. I paragrafen införs ett undantag för de fall då e-vätskor och andra nikotinhaltiga produkter fullständigt förstörts under tillsyn av Skatteverket.

Bilaga 1

Specifikation av budgetens utgifter och inkomster 2021

Innehållsförteckning

1	Specifikation av budgetens utgifter för 2021	2
2	Specifikation av budgetens inkomster för 2021	15

I denna bilaga sammanställs budgetens utgifter och inkomster för 2021. Utgifterna är fördelade på 27 utgiftsområden och inkomsterna på inkomsttyper och inkomstitlar.

1 Specifikation av budgetens utgifter för 2021

Tabell 1.1 Specifikation av budgetens utgifter för 2021

Tusental kronor

Utgiftsområde

1	Rikets styrelse	15 907 564
	1 Statschefen	147 838
	1 Kungliga hov- och slottsstaten	147 838
	2 Riksdagen samt Riksdagens ombudsmän	2 461 372
	1 Riksdagens ledamöter och partier m.m.	976 869
	2 Riksdagens förvaltningsanslag	914 583
	3 Riksdagens fastighetsanslag	100 000
	4 Riksdagens ombudsmän (JO)	117 562
	5 Riksrevisionen	352 358
	3 Sametinget och samepolitiken	59 351
	1 Sametinget	59 351
	4 Regeringskansliet m.m.	8 176 461
	1 Regeringskansliet m.m.	8 176 461
	5 Länsstyrelserna	3 450 489
	1 Länsstyrelserna m.m.	3 450 489
	6 Demokratipolitik och mänskliga rättigheter	487 253
	1 Allmänna val och demokrati	107 340
	2 Justitiekanslern	53 243
	3 Datainspektionen	111 740
	4 Valmyndigheten	20 730
	5 Stöd till politiska partier	169 200
	6 Institutet för mänskliga rättigheter	25 000
	7 Nationella minoriteter	119 271
	1 Åtgärder för nationella minoriteter	117 771
	2 Åtgärder för den nationella minoriteten romer	1 500
	8 Medier	976 224
	1 Mediestöd	932 119
	2 Myndigheten för press, radio och tv	44 105
	9 Sieps samt insatser för att stärka delaktigheten i EU-arbetet	29 305
	1 Svenska institutet för europapolitiska studier samt EU-information	29 305
2	Samhällsekonomi och finansförvaltning	17 501 844
	1 Statskontoret	102 450
	2 Kammarkollegiet	72 578
	3 Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter	20 250
	4 Arbetsgivarpolitiska frågor	2 443
	5 Statliga tjänstepensioner m.m.	14 107 000
	6 Finanspolitiska rådet	10 512
	7 Konjunkturinstitutet	67 076

Utgiftsområde		
8	Ekonomistyrningsverket	188 476
9	Statistiska centralbyrån	585 608
10	Bidragsfastigheter	340 600
11	Finansinspektionen	654 555
12	Riksgäldskontoret	330 185
13	Bokföringsnämnden	13 782
14	Vissa garanti- och medlemsavgifter	110 116
15	Statens servicecenter	760 705
16	Finansmarknadsforskning	39 929
17	Upphandlingsmyndigheten	95 579
3	Skatt, tull och exekution	12 413 921
1	Skatteverket	8 023 985
2	Tullverket	2 279 964
3	Kronofogdemyndigheten	2 109 972
4	Rättsväsendet	56 430 577
1	Polismyndigheten	30 488 405
2	Säkerhetspolisen	1 739 849
3	Åklagarmyndigheten	1 718 907
4	Ekobrottsmyndigheten	744 509
5	Sveriges Domstolar	6 420 878
6	Kriminalvården	10 448 290
7	Brottsförebyggande rådet	171 919
8	Rättsmedicinalverket	500 248
9	Gentekniknämnden	4 771
10	Brottsoffermyndigheten	43 553
11	Ersättning för skador på grund av brott	121 953
12	Rättsliga biträden m.m.	3 650 857
13	Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.	39 987
14	Avgifter till vissa internationella sammanslutningar	19 174
15	Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete	62 157
16	Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden	21 472
17	Domarnämnden	9 648
	18 Från EU-budgeten finansierade insatser avseende EU:s inre säkerhet, gränsförvaltning och visering	224 000
5	Internationell samverkan	1 999 265
1	Avgifter till internationella organisationer	1 328 554
2	Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet	165 299
3	Nordiskt samarbete	13 595
4	Ekonomiskt bistånd till enskilda utomlands samt diverse kostnader för rättsväsendet	4 826
5	Inspektionen för strategiska produkter	49 445
6	Forskning, utredningar och andra insatser rörande säkerhetspolitik, nedrustning och icke-spridning	70 858
7	Bidrag till Stockholms internationella fredsforskningsinstitut (SIPRI)	28 402
8	Bidrag till Utrikespolitiska institutet (UI)	19 175
9	Svenska institutet	130 421
10	Information om Sverige i utlandet	15 475
11	Samarbete inom Östersjöregionen	173 215

Utgiftsområde

6	Försvar och samhällets krisberedskap	71 153 370
	1 Försvar	66 100 264
	1 Förbandsverksamhet och beredskap	41 920 370
	2 Försvarsmaktens insatser internationellt	1 466 571
	3 Anskaffning av materiel och anläggningar	17 808 296
	4 Forskning och teknikutveckling	716 905
	5 Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten	11 361
	6 Totalförsvarets rekryteringsmyndighet	295 568
	7 Officersutbildning m.m.	250 806
	8 Försvarets radioanstalt	1 417 711
	9 Totalförsvarets forskningsinstitut	237 373
	10 Nämnder m.m.	6 536
	11 Försvarets materielverk	1 957 997
	12 Försvarsunderrättelsedomstolen	10 770
	2 Samhällets krisberedskap	4 576 186
	1 Kustbevakningen	1 353 934
	2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor	24 850
	3 Ersättning för räddningstjänst m.m.	27 580
	4 Krisberedskap	1 304 454
	5 Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal	381 671
	6 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	1 435 898
	7 Statens haverikommission	47 799
	3 Strålsäkerhet	409 945
	1 Strålsäkerhetsmyndigheten	409 945
	4 Elsäkerhet	66 975
	1 Elsäkerhetsverket	66 975
7	Internationellt bistånd	46 828 602
	1 Internationellt utvecklingssamarbete	46 828 602
	1 Bistandsverksamhet	44 965 687
	2 Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida)	1 583 163
	3 Nordiska Afrikainstitutet	17 189
	4 Folke Bernadotteakademin	191 101
	5 Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete	50 000
	6 Utvärdering av internationellt bistånd	21 462
8	Migration	9 268 385
	1 Migrationsverket	4 420 863
	2 Ersättningar och bostadskostnader	2 879 869
	3 Migrationspolitiska åtgärder	127 915
	4 Domstolsprövning i utlänningsmål	771 136
	5 Rättsliga biträden m.m. vid domstolsprövning i utlänningsmål	226 800
	6 Offentligt biträde i utlänningsärenden	362 150
	7 Utresor för avvisade och utvisade	324 202
	8 Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar	155 450
9	Hälsovård, sjukvård och social omsorg	101 941 904
	1 Hälsö- och sjukvårdspolitik	63 531 327
	1 Socialstyrelsen	749 805
	2 Statens beredning för medicinsk och social utvärdering	90 426
	3 Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket	154 206

Utgiftsområde	
4 Tandvårdsförmåner	7 294 796
5 Bidrag för läkemedelsförmånerna	31 705 000
6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård	16 826 486
7 Sjukvård i internationella förhållanden	513 238
8 Bidrag till psykiatri	2 163 643
9 Läkemedelsverket	159 899
10 E-hälsomyndigheten	119 401
11 Prestationsbundna insatser för att korta vårdköerna	3 000 000
12 Inspektionen för vård och omsorg	754 427
2 Folkhälsopolitik	836 801
1 Folkhälsomyndigheten	500 005
2 Insatser för vaccinberedskap	120 500
3 Bidrag till WHO	45 165
4 Insatser mot hiv/aids och andra smittsamma sjukdomar	75 502
5 Åtgärder avseende alkohol, narkotika, dopning, tobak samt spel	95 629
3 Funktionshinderspolitik	250 306
1 Myndigheten för delaktighet	61 564
2 Bidrag till funktionshindersorganisationer	188 742
4 Politik för sociala tjänster	36 472 094
1 Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd	32 311
2 Vissa statsbidrag inom funktionshindersområdet	782 514
3 Bilstöd till personer med funktionsnedsättning	263 395
4 Kostnader för statlig assistansersättning	24 475 898
5 Stimulansbidrag och åtgärder inom äldreområdet	9 008 490
6 Statens institutionsstyrelse	1 346 567
7 Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m.	525 151
8 Myndigheten för vård- och omsorgsanalys	37 768
5 Barnrättspolitik	48 810
1 Barnombudsmannen	26 549
2 Barnets rättigheter	22 261
6 Forskningspolitik	802 566
1 Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd: Förvaltning	39 063
2 Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd: Forskning	763 503
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	98 410 400
1 Ersättning vid sjukdom och funktionsnedsättning	89 126 329
1 Sjukpenning och rehabilitering m.m.	37 798 912
2 Aktivitets- och sjukersättningar m.m.	40 472 849
3 Merkostnadsersättning och handikappersättning	1 355 000
4 Arbetsskadeersättningar m.m.	2 421 000
5 Ersättning inom det statliga personskadeskyddet	36 868
6 Bidrag för sjukskrivningsprocessen	2 441 700
7 Ersättning för höga sjuklönekostnader	4 600 000
2 Myndigheter	9 284 071
1 Försäkringskassan	9 212 424
2 Inspektionen för socialförsäkringen	71 647
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	37 715 888
1 Ersättning vid ålderdom	36 938 300
1 Garantipension till ålderspension	14 141 100

Utgiftsområde		
2	Efterlevandepensioner till vuxna	9 343 300
3	Bostadstillägg till pensionärer	10 273 800
4	Äldreförsörjningsstöd	1 190 100
5	Inkomstpensionstillägg	1 990 000
	2 Myndigheter	777 588
1	Pensionsmyndigheten	777 588
12	Ekonomisk trygghet för familjer och barn	103 578 007
1	Barnbidrag	33 680 849
2	Föräldraförsäkring	47 651 790
3	Underhållsstöd	2 593 662
4	Adoptionsbidrag	14 784
5	Barnpension och efterlevandestöd	1 018 600
6	Omvårdnadsbidrag och vårdbidrag	5 366 856
7	Pensionsrätt för barnår	8 070 800
8	Bostadsbidrag	5 180 666
13	Jämställdhet och nyanlända invandras etablering	7 790 741
	1 Nyanlända invandras etablering	6 538 283
1	Etableringsåtgärder	172 030
2	Kommunersättning vid flyktmottagande	6 194 640
3	Hemutrustningslån	171 613
	2 Diskriminering	221 475
1	Diskrimineringsombudsmannen	128 556
2	Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.	92 919
	3 Jämställdhet	512 775
1	Särskilda jämställdhetsåtgärder	409 039
2	Jämställdhetsmyndigheten	75 573
3	Bidrag för kvinnors organisering	28 163
	4 Segregation	518 208
1	Åtgärder mot segregation	500 000
2	Delegationen mot segregation	18 208
14	Arbetsmarknad och arbetsliv	105 724 319
	1 Arbetsmarknad	104 753 265
1	Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	7 853 774
2	Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	52 882 733
3	Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	11 738 323
4	Lönebidrag och Samhall m.m.	20 481 668
5	Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	122 394
6	Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014-2020	1 995 600
7	Europeiska socialfonden plus m.m. för perioden 2021–2027	50 000
8	Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering	42 727
9	Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	79 498
10	Bidrag till administration av grundbeloppet	58 714
11	Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	8 303
12	Bidrag till lönegarantiersättning	2 900 000
13	Nystartsjobb, etableringsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar	4 843 289
14	Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare	1 696 242
	2 Arbetsliv	971 054
1	Arbetsmiljöverket	695 281

Utgiftsområde	
2 Arbetsdomstolen	34 661
3 Internationella arbetsorganisationen (ILO)	33 722
4 Medlingsinstitutet	56 247
5 Myndigheten för arbetsmiljökunskap	39 143
6 Regional skyddsombudsverksamhet	112 000
15 Studiestöd	28 313 111
1 Studiehjälp	4 388 624
2 Studiemedel	20 219 925
3 Avsättning för kreditförluster	2 029 714
4 Statens utgifter för studiemedelsränder	100 028
5 Bidrag till kostnader vid viss gymnasieutbildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk	62 150
6 Bidrag till vissa studiesociala ändamål	27 000
7 Studiestartsstöd	542 000
8 Centrala studiestödsnämnden	926 576
9 Överklagandenämnden för studiestöd	17 094
16 Utbildning och universitetsforskning	92 077 789
1 Barn-, ungdoms- och vuxenutbildning	31 044 337
1 Statens skolverk	1 156 702
2 Statens skolinspektion	468 004
3 Specialpedagogiska skolmyndigheten	769 676
4 Sameskolstyrelsen	58 003
5 Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet	4 797 193
6 Statligt stöd till särskild utbildning i gymnasieskolan	315 218
7 Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet, m.m.	3 903 000
8 Bidrag till viss verksamhet inom skolväsendet, m.m.	208 720
9 Bidrag till svensk undervisning i utlandet	109 986
10 Fortbildning av lärare och förskolepersonal	504 026
11 Skolforskningsinstitutet	24 735
12 Praktisknära skolforskning	18 543
13 Bidrag till lärarlöner	4 875 000
14 Särskilda insatser inom skolområdet	163 418
15 Statligt stöd för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling	6 230 000
16 Bidrag till vissa studier	17 525
17 Statligt stöd till vuxenutbildning	3 660 422
18 Myndigheten för yrkeshögskolan	135 043
19 Statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning	3 629 123
2 Universitet och högskolor	51 378 480
1 Universitetskanslersämbetet	158 416
2 Universitets- och högskolerådet	243 365
3 Uppsala universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	2 024 767
4 Uppsala universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	2 286 199
5 Lunds universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	2 338 713
6 Lunds universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	2 349 033
7 Göteborgs universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	2 367 673
8 Göteborgs universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 683 952
9 Stockholms universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 956 642
10 Stockholms universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 724 084

Utgiftsområde	
11 Umeå universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 574 894
12 Umeå universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 199 438
13 Linköpings universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 745 179
14 Linköpings universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 032 655
15 Karolinska institutet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	794 587
16 Karolinska institutet: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 684 033
17 Kungl. Tekniska högskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 392 824
18 Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 772 596
19 Luleå tekniska universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	765 899
20 Luleå tekniska universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	419 006
21 Karlstads universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	762 672
22 Karlstads universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	261 982
23 Linnéuniversitetet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 193 374
24 Linnéuniversitetet: Forskning och utbildning på forskarnivå	358 437
25 Örebro universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	891 450
26 Örebro universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	289 187
27 Mittuniversitetet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	641 734
28 Mittuniversitetet: Forskning och utbildning på forskarnivå	264 093
29 Malmö universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 065 801
30 Malmö universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	258 068
31 Blekinge tekniska högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	294 155
32 Blekinge tekniska högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå	105 476
33 Mälardalens högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	691 524
34 Mälardalens högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå	132 056
35 Stockholms konstnärliga högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	213 734
36 Stockholms konstnärliga högskola: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå	52 549
37 Gymnastik- och idrottshögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	121 873
38 Gymnastik- och idrottshögskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå	39 747
39 Högskolan i Borås: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	575 147
40 Högskolan i Borås: Forskning och utbildning på forskarnivå	89 866
41 Högskolan Dalarna: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	483 805
42 Högskolan Dalarna: Forskning och utbildning på forskarnivå	88 454
43 Högskolan i Gävle: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	528 496
44 Högskolan i Gävle: Forskning och utbildning på forskarnivå	110 977
45 Högskolan i Halmstad: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	456 042
46 Högskolan i Halmstad: Forskning och utbildning på forskarnivå	80 509
47 Högskolan Kristianstad: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	456 297
48 Högskolan Kristianstad: Forskning och utbildning på forskarnivå	70 141
49 Högskolan i Skövde: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	366 811
50 Högskolan i Skövde: Forskning och utbildning på forskarnivå	57 261
51 Högskolan Väst: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	423 937
52 Högskolan Väst: Forskning och utbildning på forskarnivå	77 740
53 Konstfack: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	179 761
54 Konstfack: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå	20 487
55 Kungl. Konsthögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	69 450

Utgiftsområde	
56 Kungl. Konsthögskolan: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå	11 399
57 Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	144 329
58 Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå	20 620
59 Södertörns högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	478 043
60 Södertörns högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå	93 612
61 Försvarshögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	39 182
62 Försvarshögskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå	21 518
63 Enskilda utbildningsanordnare på högskoleområdet	3 773 958
64 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor	2 230 797
65 Särskilda medel till universitet och högskolor	471 718
66 Ersättningar för klinisk utbildning och forskning	2 733 676
67 Särskilda bidrag inom högskoleområdet	72 580
3 Forskning	9 479 567
1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation	6 995 846
2 Vetenskapsrådet: Avgifter till internationella organisationer	420 061
3 Vetenskapsrådet: Förvaltning	183 119
4 Rymdforskning och rymdverksamhet	1 117 356
5 Rymdstyrelsen: Förvaltning	40 796
6 Institutet för rymdfysik	57 273
7 Kungl. biblioteket	419 797
8 Polarforskningssekreteriatet	49 663
9 Sunet	49 183
10 Överklagandenämnden för etikprövning	5 381
11 Etikprövningsmyndigheten	43 788
12 Nämnden för prövning av oredlighet i forskning	8 309
13 Särskilda utgifter för forskningsändamål	88 995
4 Vissa gemensamma ändamål	175 405
1 Internationella program	81 589
2 Avgift till Unesco och ICCROM	30 886
3 Kostnader för Svenska Unescorådet	10 787
4 Utvecklingsarbete inom områdena utbildning och forskning	52 143
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	17 790 875
1 Kulturområdesövergripande verksamhet	3 649 002
1 Statens kulturråd	67 099
2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	1 589 084
3 Skapande skola	201 465
4 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet	45 153
5 Stöd till icke-statliga kulturlokaler	9 852
6 Bidrag till regional kulturverksamhet	1 719 049
7 Myndigheten för kulturanalys	17 300
2 Teater, dans och musik	1 466 593
1 Bidrag till vissa scenkonstinstitutioner	1 116 333
2 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål	227 614
3 Statens musikverk	122 646

Utgiftsområde

3 Litteraturen, läsandet och språket	399 204
1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter	200 735
2 Myndigheten för tillgängliga medier	127 349
3 Institutet för språk och folkminnen	71 120
4 Bildkonst, arkitektur, form och design	136 790
1 Statens konstråd	11 007
2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön	67 947
3 Nämnden för hemslöjdsfrågor	11 767
4 Bidrag till bild- och formområdet	46 069
5 Kulturskaparnas villkor	545 399
1 Konstnärsnämnden	22 568
2 Ersättningar och bidrag till konstnärer	522 831
6 Arkiv	441 117
1 Riksarkivet	441 117
7 Kulturmiljö	1 024 538
1 Riksantikvarieämbetet	288 996
2 Bidrag till kulturmiljövård	267 542
3 Kyrkoantikvarisk ersättning	460 000
4 Bidrag till arbetslivsmuseer	8 000
8 Museer och utställningar	1 800 589
1 Centrala museer: Myndigheter	1 400 991
2 Centrala museer: Stiftelser	268 714
3 Bidrag till vissa museer	71 019
4 Forum för levande historia	59 785
5 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål	80
9 Trossamfund	120 131
1 Myndigheten för stöd till trossamfund	13 212
2 Stöd till trossamfund	106 919
10 Film	553 444
1 Filmstöd	553 444
11 Medier	81 841
1 Sändningar av TV Finland	8 721
2 Forskning och dokumentation om medieutvecklingen	3 434
3 Avgift till europeiska audiovisuella observatoriet	483
4 Statens medieråd	23 722
5 Stöd till taltidningar	45 481
12 Ungdomspolitik	344 319
1 Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor	51 639
2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet	290 680
3 Särskilda insatser inom ungdomspolitiken	2 000
13 Politik för det civila samhället	2 203 518
1 Stöd till idrotten	1 966 811
2 Bidrag till allmänna samlingslokaler	102 164
3 Stöd till friluftorganisationer	47 785
4 Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer	15 000
5 Insatser för den ideella sektorn	71 758
14 Folkbildning	4 948 172
1 Bidrag till folkbildningen	4 559 683

Utgiftsområde		
2	Bidrag till tolkutbildning	55 331
3	Särskilda insatser inom folkbildningen	140 000
4	Särskilt utbildningsstöd	193 158
15	Tillsyn över spelmarknaden	76 218
1	Spelinspektionen	76 218
18	Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	5 578 679
1	Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet	5 305 025
1	Bostadspolitisk utveckling	20 600
2	Omstrukturering av kommunala bostadsföretag	12 500
3	Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad	43 000
4	Boverket	342 583
5	Statens geotekniska institut	55 328
6	Lantmäteriet	669 014
7	Energieffektivisering och renovering av flerbostadshus och utomhusmiljöer	955 000
8	Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande	3 150 000
9	Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	20 000
10	Innovativt och hållbart byggande	37 000
2	Konsumentpolitik	273 654
1	Konsumentverket	169 689
2	Allmänna reklamationsnämnden	52 148
3	Fastighetsmäklarinspektionen	29 884
4	Åtgärder på konsumentområdet	17 559
5	Bidrag till miljömärkning av produkter	4 374
19	Regional utveckling	4 173 425
1	Regionala tillväxtåtgärder	1 804 037
2	Transportbidrag	400 864
3	Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014-2020	1 818 524
4	Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning perioden 2021-2027	150 000
20	Allmän miljö- och naturvård	16 202 213
1	Miljöpolitik	15 012 042
1	Naturvårdsverket	595 611
2	Miljöövervakning m.m.	507 714
3	Åtgärder för värdefull natur	1 962 035
4	Sanering och återställning av förorenade områden	1 146 718
5	Miljöforskning	98 825
6	Kemikalieinspektionen	280 699
7	Avgifter till Internationella organisationer	272 131
8	Klimatbonus	2 910 000
9	Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut	294 952
10	Klimatanpassning	78 000
11	Åtgärder för havs- och vattenmiljö	1 399 565
12	Insatser för internationella klimatinvesteringar	265 000
13	Internationellt miljösamarbete	47 400
14	Skydd av värdefull natur	1 685 500
15	Havs- och vattenmyndigheten	247 966

Utgiftsområde	
16 Klimatinvesteringar	1 935 000
17 Klimatpremier	170 000
18 Stöd för gröna och trygga samhällen	150 000
19 Industriklivet	749 926
20 Åtgärder för ras- och skredsäkring längs Göta älv	215 000
2 Miljöforskning	1 190 171
1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande	101 263
2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning	1 088 908
21 Energi	4 514 129
1 Statens energimyndighet	365 421
2 Insatser för energieffektivisering	28 000
3 Insatser för förnybar elproduktion	25 000
4 Energiforskning	1 515 223
5 Infrastruktur för elektrifierade transporter	550 000
6 Energimarknadsinspektionen	152 757
7 Energiteknik	1 462 400
8 Elberedskap	270 000
9 Avgifter till internationella organisationer	25 328
10 Lokal och regional kapacitetsutveckling för klimat- och energiomställning	120 000
22 Kommunikationer	73 916 227
1 Transportpolitik	71 557 995
1 Utveckling av statens transportinfrastruktur	30 803 884
2 Vidmakthållande av statens transportinfrastruktur	28 105 316
3 Trafikverket	1 418 687
4 Ersättning för sjöräddning och fritidsbåtsändamål	188 308
5 Ersättning för viss kanal- och slussinfrastruktur	62 284
6 Ersättning avseende icke statliga flygplatser	88 013
7 Trafikavtal	1 058 000
8 Viss internationell verksamhet	28 757
9 Statens väg- och transportforskningsinstitut	86 694
10 Från EU-budgeten finansierade stöd till Transeuropeiska nätverk	150 000
11 Trängselskatt i Stockholm	2 238 770
12 Transportstyrelsen	2 232 912
13 Trafikanalys	70 855
14 Trängselskatt i Göteborg	1 008 049
15 Sjöfartsstöd	1 630 000
16 Internationell tågtrafik	5 000
17 Infrastruktur för flygtrafiktjänst	231 000
18 Bidrag för upprätthållande av kollektivtrafik	2 000 000
19 Lån till körkort	151 466
2 Politiken för informationssamhället	2 358 232
1 Post- och telestyrelsen	74 724
2 Ersättning för särskilda tjänster för personer med funktionsnedsättning	136 278
3 Grundläggande betaltjänster	28 037
4 Informationsteknik och telekommunikation	54 844
5 Driftsäker och tillgänglig elektronisk kommunikation	1 845 014
6 Myndigheten för digital förvaltning	145 691

Utgiftsområde	
7 Digital förvaltning	73 644
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	22 581 344
1 Skogsstyrelsen	545 190
2 Insatser för skogsbruket	360 073
3 Statens veterinärmedicinska anstalt	161 222
4 Bidrag till veterinär fältverksamhet	127 557
5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder	9 933
6 Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar	133 349
7 Ersättningar för viltskador m.m.	52 778
8 Statens jordbruksverk	614 194
9 Bekämpande av växtskadegörare	12 000
10 Gårdsstöd m.m.	7 159 000
11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.	137 000
12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk	31 250
13 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk	167 000
14 Livsmedelsverket	270 012
15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor	194 160
16 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.	42 913
17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	5 310 097
18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	3 732 376
19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	249 830
20 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.	14 116
21 Åtgärder på fjällägenheter	1 529
22 Främjande av rennäringen m.m.	128 915
23 Sveriges lantbruksuniversitet	2 143 772
24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	695 664
25 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien	1 177
26 Nedsättning av slakteriavgifter	107 237
27 Åtgärder för beredskap inom livsmedels- och dricksvattenområdet	29 000
28 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk 2021–2027	30 000
29 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk 2021–2027	120 000
24 Näringsliv	15 355 253
1 Näringspolitik	14 637 462
1 Verket för innovationssystem	255 442
2 Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling	3 548 255
3 Institutens strategiska kompetensmedel	1 054 268
4 Tillväxtverket	327 175
5 Näringslivsutveckling	977 022
6 Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser	65 342
7 Turistfrämjande	144 613
8 Sveriges geologiska undersökning	244 872
9 Geovetenskaplig forskning	5 923
10 Miljösäkring av oljelagringsanläggningar	14 000
11 Bolagsverket	45 898
12 Bidrag till Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien	8 327
13 Konkurrensverket	164 697

Utgiftsområde		
14	Konkurrensforskning	10 804
15	Upprustning och drift av Göta kanal	119 910
16	Omstrukturering och genomlysning av statligt ägda företag	24 850
17	Kapitalinsatser i statligt ägda företag	1 401 000
18	Avgifter till vissa internationella organisationer	16 780
19	Finansiering av rättegångskostnader	18 000
20	Bidrag till företagsutveckling och innovation	269 472
21	Patent- och registreringsverket	340 812
22	Stöd vid korttidsarbete	2 080 000
23	Stöd till enskilda näringsidkare	1 500 000
24	Omställningsstöd	2 000 000
	2 Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande	717 791
1	Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll: Myndighetsverksamhet	36 059
2	Kommerskollegium	92 240
3	Exportfrämjande verksamhet	339 867
4	Investeringsfrämjande	97 772
5	Avgifter till internationella handelsorganisationer	20 517
6	Bidrag till standardiseringen	31 336
7	AB Svensk Exportkredits statsstödda exportkreditgivning	100 000
25	Allmänna bidrag till kommuner	153 452 049
1	Kommunalekonomisk utjämning	148 511 444
2	Utjämningsbidrag för LSS-kostnader	4 683 455
3	Bidrag till kommunalekonomiska organisationer	7 150
4	Tillfälligt stöd till enskilda kommuner och regioner	250 000
26	Statsskuldräntor m.m.	165 200
1	Räntor på statsskulden	10 000
2	Oförutsedda utgifter	10 000
3	Riksgäldskontorets provisionsutgifter	145 200
27	Avgiften till Europeiska unionen	45 037 439
1	Avgiften till Europeiska unionen	45 037 439
	Summa anslag	1 165 822 520

2 Specifikation av budgetens inkomster för 2021

Tabell 2.2 Specifikation av budgetens inkomster för 2021

Tusental kronor

Skatt på arbete	1 281 073 207
1100 Direkta skatter på arbete	669 157 777
<i>1110 Inkomstskatter</i>	<i>832 911 617</i>
1111 Statlig inkomstskatt	49 800 443
1115 Kommunal inkomstskatt	783 111 174
<i>1120 Allmän pensionsavgift</i>	<i>133 861 530</i>
1121 Allmän pensionsavgift	133 861 530
<i>1130 Artistskatt</i>	<i>-27</i>
1131 Artistskatt	-27
<i>1140–1160 Skattereduktioner</i>	<i>-297 615 343</i>
1141 Allmän pensionsavgift	-133 831 603
1144 Fastighetsavgift	-346 961
1151 Sjöinkomst	-48 612
1153 Jobbskatteavdrag	-129 602 399
1154 Husavdrag	-17 900 488
1155 Gåvor till ideell verksamhet	-250 000
1156 Övriga skattereduktioner	-5 081 487
1157 Grön skattereduktion	-1 350 000
1158 Skattereduktion sjuk- och aktivitetsersättning	-420 430
1159 Skattereduktion för förnybar el	-55 840
1161 Skattereduktion för installation av grön teknik	-198 000
1162 Skattereduktion för förvärsinkomster	-8 529 523
1200 Indirekta skatter på arbete	611 915 430
<i>1210 Arbetsgivaravgifter</i>	<i>605 667 789</i>
1211 Sjukförsäkringsavgift	65 933 752
1212 Föräldraförsäkringsavgift	48 289 508
1213 Arbetsskadeavgift	3 714 578
1214 Ålderspensionsavgift	199 841 436
1215 Efterlevandepensionsavgift	11 143 733
1216 Arbetsmarknadsavgift	48 445 627
1217 Allmän löneavgift	215 816 957
1218 Ofördelade avgifter	0
1219 Nedsatta avgifter	12 482 198
<i>1240 Egenavgifter</i>	<i>13 509 366</i>
1241 Sjukförsäkringsavgift	436 661
1242 Föräldraförsäkringsavgift	723 300
1243 Arbetsskadeavgift	88 706
1244 Ålderspensionsavgift, netto	5 165 518
1245 Efterlevandepensionsavgift	266 371
1246 Arbetsmarknadsavgift	44 288
1247 Allmän löneavgift	4 544 303
1248 Ofördelade avgifter	0

1249	Nedsatta avgifter	2 240 219
1260	Avgifter till premiepensionssystemet	-41 758 053
1261	Avgifter till premiepensionssystemet	-41 758 053
1270	Särskild löneskatt	48 632 802
1271	Pensionskostnader, företag	42 955 980
1272	Pensionskostnader, staten	4 416 527
1273	Förvärvsinkomster	512 012
1274	Egenföretagare	748 283
1275	Övrigt	0
1280	Nedsättningar	-14 722 417
1282	Arbetsgivaravgifter	-12 482 198
1283	Egenavgifter, generell nedsättning	-2 165 689
1284	Egenavgifter, regional nedsättning	-74 530
1290	Tjänstegruppiv	585 943
1291	Tjänstegruppiv	585 943
1300	Skatt på kapital	246 944 398
1310	Skatt på kapital, hushåll	60 534 887
1311	Skatt på kapital	82 557 329
1312	Skattereduktion kapital	-22 185 246
1313	Expansionsmedelsskatt	162 804
1320	Skatt på företagsvinster	125 570 044
1321	Skatt på företagsvinster	131 071 148
1322	Skattereduktioner	-5 501 104
1330	Kupongskatt	6 508 667
1331	Kupongskatt	6 508 667
1340	Avkastningsskatt	5 721 541
1341	Avkastningsskatt, hushåll	184 467
1342	Avkastningsskatt, företag	5 428 581
1343	Avkastningsskatt på individuellt pensionssparande	108 493
1350	Fastighetsskatt	35 375 273
1351	Fastighetsskatt, hushåll	812 746
1352	Fastighetsskatt, företag	14 472 375
1353	Kommunal fastighetsavgift, hushåll	16 195 517
1354	Kommunal fastighetsavgift, företag	3 894 635
1360	Stämpelskatt	13 233 986
1361	Stämpelskatt	13 233 986
1400	Skatt på konsumtion och insatsvaror	611 020 722
1410	Mervärdesskatt	470 220 374
1411	Mervärdesskatt	470 220 374
1420	Skatt på alkohol och tobak	27 938 700
1421	Skatt på tobak	12 541 801
1422	Skatt på etylalkohol	4 532 201
1423	Skatt på vin	6 237 475
1424	Skatt på mellanklassprodukter	148 148
1425	Skatt på öl	4 399 806
1426	Privatinförsel av alkohol och tobak	269
1427	Skatt på vissa nikotinhaltiga produkter	79 000
1430–1460	Skatt på energi och miljö	83 477 148

1430	Energiskatt	53 023 457
1431	Skatt på elektrisk kraft	26 941 190
1432	Energiskatt bensin	11 432 199
1433	Energiskatt oljeprodukter	14 440 859
1434	Energiskatt övrigt	209 209
1440	Koldioxidskatt	21 293 489
1441	Koldioxidskatt bensin	7 339 759
1442	Koldioxidskatt oljeprodukter	13 790 322
1443	Koldioxidskatt övrigt	163 408
1450–1460	Övriga skatter på energi och miljö	9 160 202
1451	Svavelskatt	9 810
1452	Skatt på råttalolja	0
1453	Särskild skatt mot försurning	64 949
1454	Skatt på bekämpningsmedel	148 097
1456	Avfallsskatt	242 515
1457	Avgifter till Kemikalieinspektionen	56 308
1458	Övriga skatter	102 338
1459	Intäkter från EU:s handel med utsläppsrätter	1 461 561
1461	Kemikalieskatt	1 827 832
1462	Skatt på flygresor	1 797 792
1463	Skatt på avfallsförbränning	540 000
1464	Skatt på plastbärkassar	500 000
1465	Intäkter från handel med Elcertifikat	2 409 000
1470	Skatt på vägtrafik	23 709 923
1471	Fordonsskatt	16 357 227
1472	Vägavgifter	1 410 786
1473	Trängselskatt	3 073 000
1474	Skatt på trafikförsäkringspremier	2 868 910
1480	Övriga skatter	5 674 577
1481	Systembolaget AB:s överskott	249 985
1482	Inlevererat överskott från Svenska Spel AB	1 274 216
1483	Skatt på spel	3 836 170
1485	Spelavgifter	65 000
1486	Skatt på annonser och reklam	137 206
1491	Avgifter för telekommunikation	112 000
1500	Skatt på import	6 601 330
1511	Tullmedel	6 601 638
1512	Socketavgifter	-308
1600	Restförda och övriga skatter	15 651 276
1610	Restförda skatter	-5 308 005
1611	Restförda skatter, hushåll	-1 581 528
1612	Restförda skatter, företag	-3 726 477
1620	Övriga skatter, hushåll	6 221 217
1621	Omprövningar aktuellt beskattningsår	91 929
1622	Omprövningar äldre beskattningsår	1 000 000
1623	Anstånd	500 000
1624	Övriga skatter	4 264 460
1625	Skattetillägg	166 551

1626	Förseningsavgifter	198 277
1630	Övriga skatter företag	61 475
1631	Omprövningar aktuellt beskattningsår	-1 201 697
1632	Omprövningar äldre beskattningsår	400 000
1633	Anstånd	-500 000
1634	Övriga skatter	-2 000
1635	Skattetillägg	933 449
1636	Förseningsavgifter	431 723
1640	Intäkter som förs till fonder	5 594 544
1641	Insättningsgarantiavgifter	1 535 614
1644	Batteriavgifter	2 177
1645	Kväveoxidavgifter	639 753
1647	Resolutionsavgift	3 417 000
1650	Avgifter till public service	9 082 045
1651	Avgifter till public service	9 082 045
Totala skatteintäkter		2 161 290 933
1700	Avgående poster, skatter till EU	-6 601 331
1710	EU-skatter	-6 601 331
1711	EU-skatter	-6 601 331
Offentliga sektorns skatteintäkter		2 154 689 602
1800	Avgående poster, skatter till andra sektorer	-1 077 667 045
1810	Skatter till andra sektorer	-1 077 667 045
1811	Kommunala skatter	-802 846 625
1812	Avgifter till AP-fonder	-274 820 420
Statens skatteintäkter		1 077 022 557
1900	Periodiseringar	55 302 717
1910	Uppbördsförskjutningar	11 862 425
1911	Uppbördsförskjutningar	11 862 425
1920	Betalningsförskjutningar	7 440 292
1921	Kommuner och regioner	10 998 991
1922	Ålderspensionssystemet	2 947 609
1923	Företag och hushåll	-6 223 775
1924	Kyrkosamfund	-316 638
1925	EU	34 105
1930	Anstånd	36 000 000
1931	Anstånd	36 000 000
1000	Statens skatteinkomster	1 132 325 274
2100	Rörelseöverskott	8 609 867
2110	Affärsverkens inlevererade överskott	338 000
2114	Luffartsverkets inlevererade överskott	0
2116	Affärsverket svenska kraftnäts inlevererade utdelning och inleverans av motsvarighet till statlig skatt	338 000
2118	Sjöfartsverkets inlevererade överskott	0
2120	Övriga myndigheters inlevererade överskott	471 867
2124	Inlevererat överskott av Riksgäldskontorets garantiverksamhet	59 500
2126	Inlevererat överskott av statsstödd exportkredit	0
2127	Inlevererat överskott av övriga myndigheter	412 367
2130	Riksbankens inlevererade överskott	7 800 000

2131	Riksbankens inlevererade överskott	7 800 000
2200	Överskott av statens fastighetsförvaltning	235 000
2210	Överskott av fastighetsförvaltning	235 000
2215	Inlevererat överskott av statens fastighetsförvaltning	235 000
2300	Ränteinkomster	1 969 440
2320	Räntor på näringslån	0
2314	Ränteinkomster på lån till fiskerinäringen	0
2322	Räntor på övriga näringslån	0
2323	Räntor på övriga näringslån	0
2324	Ränteinkomster på lokaliseringlån	0
2340	Räntor på studielån	33 000
2342	Ränteinkomster på allmänna studielån	33 000
2390	Övriga ränteinkomster	1 936 440
2391	Ränteinkomster på markförvärv för jordbrukets rationalisering	0
2394	Övriga ränteinkomster	35 750
2397	Räntor på skattekonto m.m., netto	1 900 690
2400	Inkomster av statens aktier	15 000 000
2410	Inkomster av statens aktier	15 000 000
2411	Inkomster av statens aktier	15 000 000
2500	Offentligrättsliga avgifter	11 083 382
2511	Expeditions- och ansökningsavgifter	1 170 075
2525	Finansieringsavgift från arbetslöshetskassor	3 884 160
2527	Avgifter för statskontroll av krigsmaterietillverkning	36 000
2528	Avgifter vid bergsstaten	10 300
2529	Avgifter vid patent- och registreringsväsendet	436 500
2531	Avgifter för registrering i förenings- m.fl. register	2 227
2532	Avgifter vid kronofogdemyndigheterna	1 585 000
2534	Avgifter vid Transportstyrelsen	1 498 000
2537	Miljöskyddsavgifter	160 000
2548	Avgifter för Finansinspektionens verksamhet	660 700
2551	Avgifter från kärnkraftverken	289 000
2552	Övriga offentligrättsliga avgifter	457 448
2553	Registreringsavgift till Fastighetsmäklarinspektionen	24 705
2558	Avgifter för årlig revision	153 113
2559	Avgifter för etikprovning av forskning	28 784
2561	Efterbevaknings- och tillsynsavgifter	18 870
2562	CSN-avgifter	668 500
2600	Försäljningsinkomster	72 000
2624	Inkomster av uppbörd av felparkeringsavgifter	72 000
2627	Offentlig lagring, försäljningsintäkter	0
2700	Böter m.m.	1 305 893
2711	Restavgifter och dröjsmålsavgifter	94 000
2712	Bötesmedel	1 010 000
2713	Vattenföreningssavgift m.m.	0
2714	Sanktionsavgifter m.m.	147 218
2717	Kontrollavgifter vid särskild skattekontroll	54 675
2800	Övriga inkomster av statens verksamhet	1 180 074
2811	Övriga inkomster av statens verksamhet	1 180 074

2000	Inkomster av statens verksamhet	39 455 656
3100	Inkomster av försålda byggnader och maskiner	0
3120	<i>Statliga myndigheters inkomster av försålda byggnader och maskiner</i>	0
	3125 Fortifikationsverkets försäljning av fastigheter	0
3200	Övriga inkomster av markförsäljning	0
	3211 Övriga inkomster av markförsäljning	0
3300	Övriga inkomster av försäld egendom	5 000 000
	3311 Inkomster av statens gruvegendom	0
	3312 Övriga inkomster av försäld egendom	5 000 000
3000	Inkomster av försäld egendom	5 000 000
4100	Återbetalning av näringslån	92
4120	<i>Återbetalning av jordbrukslån</i>	0
	4123 Återbetalning av lån till fiskerinäringen	0
4130	<i>Återbetalning av övriga näringslån</i>	92
	4131 Återbetalning av vattenkraftslån	0
	4136 Återbetalning av övriga näringslån	9
	4137 Återbetalning av övriga näringslån, Statens jordbruksverk	0
	4138 Återbetalning av tidigare infriade statliga garantier	0
	4139 Återbetalning av lokaliseringsslån	83
4300	Återbetalning av studielån	433 018
	4312 Återbetalning av allmänna studielån	18
	4313 Återbetalning av studiemedel	433 000
4500	Återbetalning av övriga lån:	237 219
	4525 Återbetalning av lån för svenska FN-styrkor	92 946
	4526 Återbetalning av övriga lån	144 273
4000	Återbetalning av lån	670 329
5100	Avskrivningar och amorteringar	0
5120	<i>Avskrivningar på fastigheter</i>	0
	5121 Amortering på statskapital	0
5200	Statliga pensionsavgifter	17 262 000
	5211 Statliga pensionsavgifter	17 262 000
5000	Kalkylmässiga inkomster	17 262 000
6100	Bidrag från EU:s jordbruksfonder	10 984 430
6110	<i>Bidrag från Europeiska garantifonden för jordbruket</i>	7 300 430
	6111 Gårdsstöd	7 159 000
	6113 Övriga interventioner	137 000
	6114 Exportbidrag	0
	6115 Djurbidrag	0
	6116 Offentlig lagring	0
	6119 Övriga bidrag från Europeiska garantifonden för jordbruket	4 430
6120	<i>Bidrag från EU till landsbygdsutvecklingen</i>	3 684 000
	6124 Bidrag från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling 2007–2013	-1 000
	6125 Bidrag från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling 2014–2020	1 667 000
	6126 Bidrag från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling 2021–2027	2 018 000
6200	Bidrag från EU till fiskerinäringen	287 000
	6214 Bidrag från Europeiska havs- och fiskerifonden 2014–2020	167 000

6215	Bidrag från Europeiska havs- och fiskerifonden 2021–2027	120 000
6300	Bidrag från Europeiska regionala utvecklingsfonden	1 969 000
6314	Bidrag från Europeiska regionala utvecklingsfonden 2014–2020	1 819 000
6315	Bidrag från Europeiska regionala utvecklingsfonden 2021–2027	150 000
6400	Bidrag från Europeiska socialfonden	2 046 000
6414	Bidrag från Europeiska socialfonden 2014–2020	1 996 000
6415	Bidrag från Europeiska socialfonden 2021–2027	50 000
6500	Bidrag till transeuropeiska nätverk	150 000
6511	Bidrag till transeuropeiska nätverk	150 000
6600	Bidrag från Europeiska faciliteten för återhämtning och motståndskraft	14 000 000
6611	Bidrag från Europeiska faciliteten för återhämtning och motståndskraft	14 000 000
6900	Övriga bidrag från EU	880 000
6911	Övriga bidrag från EU	880 000
6000	Bidrag m.m. från EU	30 316 430
7100	Tillkommande skatter	11 250 680
7110	<i>EU-skatter</i>	6 567 225
7112	Tullmedel	6 567 531
7113	Jordbrukstullar och sockeravgifter	-306
7120	<i>Kommunala utjämningsavgifter</i>	4 683 455
7121	Utjämningsavgift för LSS-kostnader	4 683 455
7200	Avräkningar	-130 286 285
7210	<i>Intäkter som förs till fonder</i>	-5 594 543
7211	Intäkter som förs till fonder	-5 594 543
7220	<i>Kompensation för mervärdesskatt</i>	-113 200 697
7221	Avräknad mervärdesskatt, statliga myndigheter	-34 916 518
7222	Kompensation för mervärdesskatt, kommuner	-78 284 179
7230	<i>Övriga avräkningar</i>	-11 491 045
7231	Avgifter till public service	-9 082 045
7232	Intäkter från handel med elcertifikat	-2 409 000
7000	Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	-119 035 605
8127	Stöd till korttidsarbete	0
8000	Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto	0
9000	Löpande redovisade skatter m.m.	0
Summa inkomster		1 105 994 084

Bilaga 2

Tabellsamling makroekonomisk utveckling och offentliga finanser

Innehållsförteckning

1	Den makroekonomiska utvecklingen.....	2
2	Den offentliga sektorns finanser.....	9

I den makroekonomiska utvecklingen och den offentliga sektorns finanser. Dessa prognoser beskrivs i avsnitt 4 och 9. Prognosen är baserad på de regelverk för skatter och transfereringar och de anslagsnivåer som har beslutats av riksdagen och som har föreslagits eller aviserats av regeringen.

1 Den makroekonomiska utvecklingen

Tabell 1.1 Internationella variabler

Procentuell förändring om inte annat anges. Utfall 2014–2019, prognos 2020–2023

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
BNP, euroområdet	1,4	2,1	1,9	2,6	1,9	1,3	-8,0	6,5	3,5	3,5
BNP, USA	2,5	3,1	1,7	2,3	3,0	2,2	-5,0	4,5	4,0	3,0
BNP, Kina	7,4	7,0	6,8	6,9	6,8	6,1	2,0	8,0	6,0	5,5
BNP i världen, PPP-vägd ¹	3,6	3,5	3,4	3,9	3,6	2,9	-4,0	5,0	5,0	4,5
BNP i världen, KIX-vägd ²	2,3	2,3	2,4	2,9	2,6	1,9	-5,7	5,4	3,8	2,9
Svensk exportmarknad ³	3,5	4,3	3,4	5,1	3,7	2,5	-9,0	6,0	5,0	3,5
Inflation, euroområdet ⁴	0,4	0,2	0,2	1,5	1,8	1,2	0,4	1,0	1,3	1,6
Inflation, USA ⁵	1,6	0,1	1,3	2,1	2,4	1,8	0,8	1,6	2,1	2,2
Styrränta, euroområdet ⁶	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Styrränta, USA ⁶	0,3	0,3	0,5	1,1	1,9	2,3	0,5	0,3	0,3	0,5
Råoljepris ⁷	99,0	52,4	43,5	54,2	71,0	64,3	42,0	46,0	47,8	49,5

Anm.: Baserad på publicerad statistik till och med 2020-08-07.

¹ BNP sammanviktad med köpkraftsjusterade BNP-vikter enligt Internationella valutafonden.

² BNP sammanviktad med KIX-vikter, ett mått på respektive lands betydelse för svensk utrikeshandel. De senaste beräknade vikterna används för 2020 och därefter skrivs de fram med trenden från de föregående fem åren.

³ Den sammanvägda importen i de länder som Sverige exporterar till. Respektive lands vikt utgörs av dess andel i svensk varuexport.

⁴ Harmoniserat konsumentprisindex (HIKP).

⁵ Konsumentprisindex (KPI).

⁶ Årsgenomsnitt, procent. Avser refinansräntan för euroområdet, dvs. den ränta som banker i euroområdet får betala för lån i en vecka från Europeiska centralbanken, och Federal funds ränta för USA.

⁷ Brent, USD per fat.

Källor: Macrobond och egna beräkningar.

Tabell 1.2 Finansiella variabler

Procent, årsgenomsnitt, om inte annat anges. Utfall 2014–2019, prognos 2020–2023

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Reporänta	0,5	-0,3	-0,5	-0,5	-0,5	-0,3	0,0	0,0	-0,3	-0,5
Statsobligationsränta 10 år	1,7	0,7	0,5	0,7	0,7	0,1	0,0	0,1	0,2	0,3
Statsobligationsränta 5 år	0,9	0,2	-0,2	-0,1	0,1	-0,4	-0,3	-0,1	-0,1	0,1
Växelkurs, kronindex KIX ¹	106,8	112,6	111,7	112,9	117,6	122,1	119,2	116,1	116,2	116,3
Växelkurs SEK per EUR	9,1	9,4	9,5	9,6	10,3	10,6	10,5	10,4	10,5	10,7
Växelkurs SEK per USD	6,9	8,4	8,6	8,5	8,7	9,5	9,4	9,0	8,8	8,6

Anm.: Baserad på publicerad statistik till och med 2020-08-07.

¹ 18 november 1992 = 100.

Källor: Riksbanken, Macrobond och egna beräkningar.

Tabell 1.3 Försörjningsbalans, fasta priser

Procentuell förändring i fasta priser om inte annat anges. Utfall 2014–2019, prognos 2020–2023

	2019 ¹	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
BNP	5 021	2,7	4,5	2,1	2,6	2,0	1,2	-4,6	4,1	3,8	2,7
Hushållens konsumtion	2 277	2,9	3,9	2,3	2,6	1,8	1,2	-4,7	4,3	4,3	3,2
Offentlig konsumtion	1 303	1,2	2,2	3,7	0,1	0,8	0,3	1,2	0,8	-0,1	-1,4
<i>varav stat</i>	335	1,0	1,8	2,6	-2,0	0,6	-1,2	1,5	1,0	1,5	-1,9
<i>varav kommunsektor²</i>	969	1,4	2,3	4,1	0,9	0,9	0,8	1,1	0,7	-0,6	-1,2
Fasta bruttoinvesteringar	1 227	6,0	6,9	4,0	5,5	1,4	-1,3	-9,0	3,5	5,5	4,2
<i>i näringslivet</i>	995	7,1	8,3	3,2	5,3	0,5	-1,8	-12,3	3,2	6,5	5,3
<i>varav bostadsinvesteringar</i>	234	18,2	15,8	9,8	7,1	-6,4	-8,2	-3,0	-6,4	2,0	1,5
<i>i offentliga myndigheter</i>	226	1,5	0,7	8,0	6,5	6,2	0,9	5,5	4,5	1,5	-0,1
<i>varav stat</i>	110	-2,9	-3,0	6,6	3,5	1,4	3,8	10,6	8,0	0,5	-0,7
<i>varav kommunsektor</i>	117	7,1	4,8	9,5	9,6	10,9	-1,6	0,7	0,9	2,6	0,4
Lagerinvesteringar ³	36	0,2	0,4	-0,2	0,1	0,3	-0,1	-1,0	1,0	0,0	0,0
Export	2 360	4,4	5,8	2,4	4,1	4,2	3,2	-6,8	4,8	5,7	5,0
Import ⁴	2 183	6,4	6,1	4,5	4,7	3,8	1,1	-8,3	5,0	4,8	4,2
Nettoexport ⁵	177	-0,6	0,1	-0,7	-0,1	0,3	1,0	0,4	0,1	0,6	0,6
BNP per invånare⁶	0,5	1,6	3,4	0,8	1,2	0,8	0,2	-5,5	3,2	3,1	2,0

Anm.: Baserad på publicerad statistik till och med 2020-08-07. Med begreppet kommunsektor avses det som i nationalräkenskaperna (NR) benämns kommunala myndigheter. Kommunsektorn innefattar både kommuner och regioner.

¹ Löpande priser, miljarder kronor. År 2019 är referensår för prognosen för försörjningsbalansen i fasta priser.

² Konsumtionsvolymen i kommunsektorn mäts till största delen med s.k. volymindex vilka främst påverkas av demografiska faktorer och inte nödvändigtvis är detsamma som hur mycket resurser kommunsektorn lägger på verksamheten.

³ Bidrag till BNP-tillväxten, förändring i procent av BNP föregående år.

⁴ I summering av BNP utgör importen en avdragspost.

⁵ Export minus import, uttryckt som bidrag till BNP-tillväxt (procentenheter).

⁶ BNP per person i totala befolkningen.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 1.4 Försörjningsbalans, fasta priser, kalenderkorrigerad

Procentuell förändring i fasta priser om inte annat anges. Utfall 2014–2019, prognos 2020–2023

	2019 ¹	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
BNP	5 021	2,8	4,2	1,8	2,8	2,1	1,2	-4,9	4,0	3,8	2,9
Hushållens konsumtion	2 277	2,9	3,8	2,2	2,7	1,9	1,3	-4,8	4,3	4,3	3,3
Offentlig konsumtion	1 303	1,4	1,8	3,4	0,5	1,0	0,4	0,8	0,6	-0,1	-1,0
<i>varav stat</i>	335	1,1	1,6	2,4	-1,7	0,7	-1,2	1,3	0,9	1,5	-1,7
<i>varav kommunsektor²</i>	969	1,6	1,9	3,7	1,3	1,1	0,9	0,6	0,5	-0,6	-0,8
Fasta bruttoinvesteringar	1 227	6,2	6,6	3,7	5,9	1,5	-1,3	-9,3	3,3	5,5	4,5
<i>i näringslivet</i>	995	7,3	7,9	2,9	5,7	0,6	-1,8	-12,7	3,0	6,6	5,7
<i>varav bostadsinvesteringar</i>	234	18,2	15,8	9,7	7,2	-6,4	-8,2	-3,1	-6,4	2,0	1,5
<i>i offentliga myndigheter</i>	226	1,5	0,7	8,1	6,4	6,1	0,9	5,5	4,5	1,5	-0,2
<i>varav stat</i>	110	-2,9	-2,9	6,7	3,5	1,3	3,8	10,6	8,0	0,5	-0,7
<i>varav kommunsektor</i>	117	7,1	4,9	9,6	9,5	10,9	-1,6	0,7	1,0	2,5	0,4
Lagerinvesteringar ³	36	0,2	0,4	-0,1	0,1	0,3	-0,1	-1,0	1,0	0,0	0,0
Export	2 360	4,6	5,3	2,0	4,6	4,4	3,2	-7,2	4,6	5,8	5,4
Import ⁴	2 183	6,6	5,6	4,1	5,2	4,0	1,1	-8,6	4,8	4,8	4,6
Nettoexport ⁵	177	-0,5	0,1	-0,6	-0,1	0,25	1,1	0,3	0,1	0,6	0,6

Anm.: Baserad på publicerad statistik till och med 2020-08-07. Med begreppet kommunsektor avses det som i nationalräkenskaperna (NR) benämns kommunala myndigheter. Kommunsektorn innefattar både kommuner och regioner.

¹ Löpande priser, miljarder kronor. Beloppen är inte kalenderkorrigerade. År 2019 är referensår för prognosen för försörjningsbalansen i fasta priser.

² Konsumtionsvolymen i kommunsektorn mäts till största delen med s.k. volymindex vilka främst påverkas av demografiska faktorer och inte nödvändigtvis är detsamma som hur mycket resurser kommunsektorn lägger på verksamheten.

³ Bidrag till BNP-tillväxten, förändring i procent av BNP föregående år.

⁴ I summering av BNP utgör importen en avdragspost.

⁵ Export minus import, uttryckt som bidrag till BNP-tillväxt (procentenheter).

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 1.5 Försörjningsbalans, löpande priser

Procentuell förändring i löpande priser om inte annat anges. Utfall 2014–2019, prognos 2020–2023

	2019 ¹	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
BNP	5 021	4,4	6,7	3,6	4,8	4,4	4,0	-3,2	5,6	5,3	4,6
Hushållens konsumtion	2 277	3,9	5,0	3,2	4,4	4,3	3,2	-4,4	5,6	5,8	4,9
Offentlig konsumtion	1 303	4,0	5,2	6,2	3,4	4,5	3,6	4,4	3,3	1,8	2,0
<i>varav stat</i>	335	2,9	4,1	4,0	0,7	3,7	3,0	4,4	2,9	3,4	1,8
<i>varav kommunsektor</i>	969	4,4	5,6	7,1	4,4	4,9	3,8	4,4	3,4	1,2	2,1
Fasta bruttoinvesteringar	1 227	8,1	9,1	5,6	8,8	4,6	0,9	-7,8	5,1	7,1	5,8
<i>i näringslivet</i>	995	9,3	10,8	4,9	8,5	3,5	0,4	-11,2	4,8	8,2	6,9
<i>varav bostadsinvesteringar</i>	234	20,8	20,2	16,1	12,6	-4,4	-7,1	-0,6	-3,1	5,5	5,0
<i>i offentliga myndigheter</i>	226	2,9	1,7	9,0	10,1	10,2	3,3	6,4	5,5	3,4	2,2
<i>varav stat</i>	110	-1,6	-2,1	7,3	7,2	5,1	5,9	11,7	8,9	2,2	1,4
<i>varav kommunsektor</i>	117	8,7	6,1	10,9	13,0	15,1	1,1	1,4	1,9	4,7	3,0
Export	2 360	6,3	7,9	1,1	7,3	9,0	7,0	-8,2	5,7	6,8	6,1
Import ²	2 183	8,2	7,5	2,8	8,9	10,1	4,1	-10,0	6,1	6,0	5,5
BNI	5 147	4,3	5,3	3,4	5,9	4,5	4,8	-3,3	5,0	5,0	4,5
Bytesbalans, procent av BNP³		4,0	3,0	2,3	2,7	2,3	4,1	4,6	4,0	4,3	4,6

Anm.: Baserad på publicerad statistik till och med 2020-08-07. Med begreppet kommunsektor avses det som i nationalräkenskaperna (NR) benämns kommunala myndigheter. Kommunsektorn innefattar både kommuner och regioner.

¹ Miljarder kronor. År 2019 är referensår för prognosen för försörjningsbalansen i fasta priser.

² I summering av BNP utgör importen en avdragspost.

³ Baserat på statistik från nationalräkenskaperna (NR).

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 1.6 Hushållens ekonomi

Procentuell förändring för hushållens inkomster. Andel av disponibel inkomst för hushållens sparande. Utfall 2014–2019, prognos 2020–2023

	2019 ¹	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Hushållens inkomster											
Real disponibel inkomst ²		2,1	2,7	3,6	2,0	1,9	3,4	-0,7	2,4	2,2	1,6
Prisindex ³		1,0	1,0	0,9	1,8	2,5	1,9	0,3	1,2	1,4	1,6
Nominell disponibel inkomst	2 452	3,2	3,8	4,5	3,8	4,4	5,4	-0,4	3,6	3,7	3,3
Lönesumma ⁴	2 003	3,9	3,9	4,5	4,9	4,9	3,9	0,6	2,4	4,4	4,4
Övriga faktorinkomster ⁵	208	0,6	-2,6	4,4	5,6	6,6	6,4	2,1	1,7	3,1	3,3
Räntor och utdelningar, netto ⁶	190	0,9	1,8	1,7	0,2	-0,7	0,6	-2,9	1,6	0,9	0,3
Offentliga transfereringar	667	0,8	2,6	3,2	2,4	2,8	2,2	6,9	1,2	0,0	-0,2
<i>varav pensioner</i>	374	0,3	2,8	4,9	3,7	2,6	2,9	3,6	2,3	2,5	2,0
<i>varav sjukdom</i>	108	3,7	4,4	-2,5	-1,1	-0,1	-1,2	7,8	-8,5	-1,7	0,0
<i>varav arbetsmarknad</i>	31	-7,2	-1,2	1,2	-0,6	-4,8	0,2	54,3	11,6	-17,3	-19,6
<i>varav familjer och barn</i>	81	2,6	2,6	3,3	3,2	8,6	2,7	4,8	-0,3	1,7	1,4
<i>varav studier</i>	17	1,2	-2,3	-1,3	1,7	11,9	11,3	13,7	9,1	-0,8	-4,2
<i>varav övrigt</i>	55	1,4	2,5	7,1	2,2	4,2	1,8	1,8	4,7	0,0	-1,6
Privata transfereringar ⁷	160	1,9	10,2	5,2	2,6	5,1	6,2	2,8	-1,0	2,3	4,1
Skatter och avgifter	-775	4,0	7,8	7,8	4,9	1,5	-0,1	0,5	1,1	3,8	3,7
Hushållens sparande⁸											
Nettosparande, exklusive sparande i avtalspensioner	175	5,6	4,5	5,7	5,1	5,2	7,1	10,9	9,2	7,3	5,9
Nettosparande i avtalspensioner (inklusive pps ⁹)	229	9,4	8,3	8,8	8,0	9,4	9,3	9,2	9,6	9,7	9,8
Totalt nettosparande ¹⁰	404	13,7	11,9	13,3	12,2	13,3	15,1	18,4	17,1	15,5	14,3
Finansiellt sparande	315	12,5	9,3	10,3	8,4	10,4	12,9	16,7	15,5	13,5	12,0

Anm.: Baserad på publicerad statistik till och med 2020-08-07. Skillnaden mellan begreppen nettosparande och finansiellt sparande är framför allt att kapitalförslitning på hushållens kapitalstock utgör en avdragspost vid beräkningen av nettosparandet, medan investeringsutgifter är en avdragspost vid beräkning av det finansiella sparandet. Om nettoinvesteringar överstiger kapitalförslitningen blir det finansiella sparandet lägre än nettosparandet.

¹ Löpande priser, miljarder kronor.

² Hushållens reala disponibla inkomst beräknas genom att den nominella inkomsten korrigeras för prisförändringar enligt implicitprisindex för hushållens konsumtionsutgifter.

³ Implicitprisindex för hushållens konsumtionsutgifter.

⁴ Totala lönesumman för arbetsgivare i Sverige och i utlandet till svenska hushåll.

⁵ Består bl.a. av egenföretagares inkomster.

⁶ Vid räntor och utdelningar anges nettobidraget i procentuell volymförändring.

⁷ Består främst av utbetalda privatfonderade avtalspensioner.

⁸ Procentuell andel av disponibel inkomst.

⁹ Premiepensionssparande.

¹⁰ Total sparkvot = nettosparande inklusive sparande i avtalspensioner (inklusive premiepensionssparande) / (disponibel inkomst + nettosparande i avtalspensioner [inklusive premiepensionssparande]).

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 1.7 Produktivitet och arbetsmarknad

Procentuell förändring om inte annat anges. Utfall 2014–2019, prognos 2020–2023

	2019 ¹	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Produktivitet ²	541	1,0	3,1	-0,6	0,7	0,3	1,7	-0,7	0,9	2,0	1,3
<i>i näringslivet²</i>	<i>598</i>	<i>1,6</i>	<i>4,0</i>	<i>-0,3</i>	<i>1,1</i>	<i>0,5</i>	<i>2,0</i>	<i>-0,1</i>	<i>0,8</i>	<i>1,9</i>	<i>1,3</i>
<i>i offentlig sektor²</i>	<i>407</i>	<i>-1,3</i>	<i>0,1</i>	<i>-1,6</i>	<i>-0,8</i>	<i>-0,7</i>	<i>0,7</i>	<i>-0,9</i>	<i>0,2</i>	<i>1,3</i>	<i>-0,1</i>
Arbetade timmar ³	8 261	1,8	0,9	2,0	2,3	1,9	-0,3	-4,3	3,0	1,8	1,6
<i>varav näringslivet³</i>	<i>5 861</i>	<i>1,8</i>	<i>0,9</i>	<i>1,7</i>	<i>2,3</i>	<i>1,9</i>	<i>-0,2</i>	<i>-6,3</i>	<i>4,2</i>	<i>2,9</i>	<i>2,6</i>
<i>varav offentlig sektor³</i>	<i>2 229</i>	<i>2,1</i>	<i>0,6</i>	<i>3,1</i>	<i>2,4</i>	<i>1,7</i>	<i>-0,6</i>	<i>1,0</i>	<i>0,3</i>	<i>-1,0</i>	<i>-1,0</i>
Medelarbetstid ⁴	1 610	0,4	-0,4	0,5	0,0	0,3	-0,9	-2,2	2,7	-0,6	-0,1
Sysselsatta, 15–74 år	5 132	1,4	1,4	1,5	2,3	1,5	0,7	-2,1	0,3	2,4	1,7
Sysselsatta, näringslivet ⁵	3 538	1,4	1,1	1,5	2,7	1,9	0,6	-3,3	0,1	3,7	2,7
Sysselsatta, offentlig sektor ⁵	1 462	1,2	2,2	2,7	1,7	0,9	0,6	0,5	0,6	-0,5	-0,5
<i>varav stat⁵</i>	<i>264</i>	<i>1,2</i>	<i>0,4</i>	<i>1,2</i>	<i>1,1</i>	<i>1,4</i>	<i>1,0</i>	<i>0,8</i>	<i>0,3</i>	<i>1,1</i>	<i>-0,8</i>
<i>varav kommunsektor⁵</i>	<i>1 198</i>	<i>1,2</i>	<i>2,7</i>	<i>3,1</i>	<i>1,9</i>	<i>0,8</i>	<i>0,5</i>	<i>0,4</i>	<i>0,6</i>	<i>-0,9</i>	<i>-0,4</i>
Sysselsättningsgrad 15–74 år ⁶		66,2	66,6	67,1	67,8	68,3	68,3	66,6	66,5	67,8	68,7
Sysselsättningsgrad 20–64 år ^{6,7}		79,9	80,5	81,2	81,8	82,4	82,1	80,2	80,1	81,7	82,8
Arbetslösa, 15–74 år	373	0,0	-6,1	-5,1	-2,2	-3,9	8,2	32,6	7,3	-14,6	-11,4
Arbetslöshet, 15–74 år ⁸		7,9	7,4	6,9	6,7	6,3	6,8	9,0	9,5	8,1	7,1
Arbetskraft, 15–74 år	5 504	1,3	0,8	1,0	2,0	1,1	1,1	0,2	0,9	0,8	0,6
Arbetskraftsdeltagande, 15–74 år ⁹		71,9	72,0	72,1	72,7	72,9	73,3	73,2	73,5	73,8	73,9
Befolkning, total ¹⁰	10 279	1,0	1,1	1,3	1,4	1,2	1,0	0,9	0,8	0,7	0,7
Befolkning, 15–74 år ¹⁰	7 510	0,7	0,7	0,9	1,1	0,8	0,7	0,4	0,4	0,4	0,4

Anm.: Baserad på publicerad statistik till och med 2020-08-07.

¹ Nivå, avser tusental om inte annat anges.² Produktivitet mätt som förädlingsvärde till baspris per arbetad timme, kalenderkorrigerat.³ Enligt nationalräkenskaperna (NR). Nivå avser miljoner timmar, kalenderkorrigerat.⁴ Avser antal arbetade timmar per år enligt NR (kalenderkorrigerat) dividerat med årsmedeltal för antal sysselsatta enligt arbetskraftsundersökningarna (AKU).⁵ Sysselsättning enligt NR. Näringslivet och offentlig sektor summerar inte till totalt antal sysselsatta enligt AKU. Med begreppet kommunsektor avses det som i NR benämns kommunala myndigheter. Kommunsektorn innefattar både kommuner och regioner.⁶ Sysselsatta som andel av befolkningen i den aktuella åldersgruppen.⁷ Sysselsättningsgrad enligt EU:s 2020-mål.⁸ Arbetslösa som andel av arbetskraften i den aktuella åldersgruppen.⁹ Arbetskraften som andel av befolkningen i den aktuella åldersgruppen.¹⁰ Utfall för 2019 är ett beräknat årsmedelvärde.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 1.8 Potentiella variabler och resursutnyttjande

Procentuell förändring i fasta priser om inte annat anges

	2019	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Potentiell BNP ¹	4 995 ²	2,0	2,0	2,0	2,0	1,9	1,8	1,8	1,7	1,7	1,7
Potentiell produktivitet	604 ³	0,7	0,8	0,8	0,8	0,8	0,9	1,0	1,0	1,1	1,2
Potentiellt arbetade timmar	8 263 ⁴	1,2	1,2	1,2	1,2	1,1	0,9	0,8	0,7	0,6	0,5
Potentiell sysselsättning	5 122 ⁵	1,2	1,2	1,3	1,2	1,2	1,0	0,9	0,8	0,7	0,6
BNP-gap ⁶		-1,6	0,5	0,3	1,1	1,3	0,7	-5,9	-3,8	-1,8	-0,6
Produktivitetgap ⁶		-0,5	2,0	0,9	0,7	0,1	0,7	-0,8	-1,0	-0,1	0,0
Timgap ⁶		-1,1	-1,4	-0,7	0,4	1,2	0,0	-5,1	-2,9	-1,7	-0,6
Sysselsättningsgap ⁶		-1,1	-1,0	-0,8	0,2	0,6	0,2	-2,8	-3,3	-1,7	-0,6
Jämviktsarbetslöshet ⁷		6,9	6,8	6,7	6,7	6,6	6,6	6,5	6,5	6,5	6,5
Potentiell BNP i löpande pris ⁸	4 995 ⁹	3,8	4,2	3,6	4,2	4,3	4,7	3,2	3,2	3,1	3,6

Anm.: Fasta priser, referensår 2019, kalenderkorrigerade värden, om inte annat anges. Med potentiell avses den nivå på respektive variabel som skulle uppnås vid ett balanserat konjunkturläge. Potentiella variabler går inte att observera utan bedöms utifrån statistiska modeller och indikatorer.

¹ Potentiell BNP till marknadspris.

² Nivå, avser miljarder kronor.

³ Nivå, avser kronor per timme, marknadspris.

⁴ Nivå, avser miljoner timmar.

⁵ Nivå, avser tusental.

⁶ Skillnaden mellan faktisk och potentiell variabel i procent av potentiell variabel.

⁷ I procent av potentiell arbetskraft.

⁸ Beräknad som potentiell BNP till marknadspris (fasta priser, referensår 2019) multiplicerad med BNP-deflatorn, som är ett prisindex för producerade varor och tjänster.

⁹ Nivå, avser miljarder kronor.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 1.9 Löner och priser

Procentuell förändring om inte annat anges. Utfall 2014–2019, prognos 2020–2023

	2019	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Lönesumma ²	2 003 ¹	3,9	3,9	4,5	4,9	4,9	3,9	0,6	2,4	4,4	4,4
Timlön enligt NR ³		1,9	3,0	2,3	2,5	2,7	3,9	5,0	-0,6	2,5	2,8
Timlön enligt KL ⁴		2,8	2,4	2,4	2,3	2,6	2,6	1,8	2,2	2,5	2,8
Reallön ⁵		3,0	2,5	1,4	0,5	0,6	0,8	1,5	1,1	1,5	1,5
KPI ⁶		-0,2	0,0	1,0	1,8	2,0	1,8	0,3	1,1	1,0	1,3
KPIF ⁷		0,5	0,9	1,4	2,0	2,1	1,7	0,3	1,2	1,4	1,7
KPIF exkl. energi		0,7	1,4	1,4	1,7	1,4	1,6	1,2	1,1	1,3	1,6
KPI-KS ⁸		-0,2	-0,3	0,8	1,7	1,9	1,7	0,3	1,1	1,0	1,3
HIKP ⁹		0,2	0,7	1,1	1,9	2,0	1,7	0,4	0,9	1,2	1,4
BNP-deflator		1,7	2,1	1,5	2,1	2,4	2,8	1,4	1,5	1,4	1,9
Prisbasbelopp ¹⁰		44,4	44,5	44,3	44,8	45,5	46,5	47,3	47,6	48,0	48,5

Anm.: Baserad på publicerad statistik till och med 2020-08-07.

¹ Nivå, avser miljarder kronor.

² Totala lönesumman för arbetsgivare i Sverige och i utlandet till svenska hushåll.

³ Nominell löneutveckling, kalenderkorrigerad. Timlönen enligt nationalräkenskaperna (NR) mäts som lönesumman dividerat med anställdas arbetade timmar.

⁴ Nominell löneutveckling. Konjunkturlönestatistiken (KL) för 2019 avser prognos.

⁵ Reallön beräknas som timlön enligt konjunkturlönestatistiken korrigerad för prisförändringar enligt konsumentprisindex.

⁶ Konsumentprisindex.

⁷ KPI med fast ränta.

⁸ KPI med konstanta skatter.

⁹ Harmoniserat index för konsumentpriser.

¹⁰ Tusental kronor.

Källor: Medlingsinstitutet, Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

2 Den offentliga sektorns finanser

Tabell 2.10 Den konsoliderade offentliga sektorns finanser

Miljarder kronor om inte annat anges. Utfall 2014–2019, prognos 2020–2023

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Inkomster	1 917	2 058	2 193	2 294	2 390	2 437	2 384	2 473	2 590	2 713
Procent av BNP	48,0	48,3	49,7	49,6	49,5	48,5	49,1	48,2	47,9	48,0
Skatter och avgifter ¹	1 678	1 810	1 941	2 033	2 107	2 141	2 080	2 155	2 261	2 372
Procent av BNP	42,0	42,5	44,0	44,0	43,6	42,6	42,8	42,0	41,8	42,0
Kapitalinkomster	64	64	68	66	76	79	81	77	80	86
Övriga inkomster ²	174	184	185	195	207	217	223	241	248	255
Utgifter	1 977	2 058	2 150	2 228	2 352	2 422	2 651	2 650	2 675	2 697
Procent av BNP	49,5	48,3	48,7	48,2	48,7	48,2	54,6	51,6	49,5	47,7
Transfereringar och subventioner	730	751	768	787	827	845	1 007	943	941	927
Hushållen	587	603	622	637	655	669	715	724	723	723
Näringslivet m.m. ³	74	77	85	84	93	94	199	128	124	108
Utlandet	69	71	61	67	80	82	93	91	94	96
Konsumtion	1 041	1 096	1 164	1 204	1 258	1 303	1 361	1 405	1 430	1 458
Investeringar m.m.	172	179	187	208	233	246	257	276	280	287
Ränteutgifter ⁴	34	32	31	29	33	28	27	26	24	24
Finansiellt sparande	-61	0	44	66	38	15	-268	-177	-85	16
Procent av BNP	-1,5	0,0	1,0	1,4	0,8	0,3	-5,5	-3,5	-1,6	0,3
Staten	-50	5	63	75	64	63	-248	-137	-48	49
Pensionssystemet	5	10	6	0	7	6	-3	-5	3	7
Kommunsektorn	-16	-15	-25	-10	-33	-55	-16	-36	-40	-40
Strukturellt sparande, procent av potentiell BNP	-0,7	-0,4	0,3	0,4	0,0	0,3	-2,6	-1,0	-0,3	0,8
Finansiell ställning										
Konsoliderad bruttoskuld	1 792	1 863	1 866	1 884	1 876	1 765	2 070	2 169	2 237	2 231
Procent av BNP	44,9	43,7	42,3	40,7	38,9	35,2	42,6	42,3	41,4	39,5
Nettoställning	714	730	919	1 115	1 167	1 418	1 041	983	1 008	1 096
Procent av BNP	17,9	17,1	20,8	24,1	24,2	28,2	21,4	19,2	18,7	19,4

Anm.: Baserad på publicerad statistik till och med 2020-08-07.

¹ Utfall 2019 enligt nationalräkenskaperna (NR), vilket kan skilja sig från regeringens prognos på offentliga sektorns skatteintäkter för 2019 som redovisas i avsnitt 6.

² Utgörs av bl.a. tillräknade inkomster som bruttoförs i NR, t.ex. kapitalförslitningen av investeringar.

³ Inklusive övriga ofördelade utgifter.

⁴ Inklusive utgifter för kapitalavkastning på pensionsskulden.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 2.11 Statens finanser

Miljarder kronor om inte annat anges. Utfall 2014–2019, prognos 2020–2023

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Inkomster	985	1 076	1 168	1 219	1 265	1 281	1 199	1 262	1 333	1 405
Skatter och avgifter ¹	846	934	1 021	1 071	1 106	1 116	1 026	1 077	1 144	1 210
Kapitalinkomster	24	22	24	22	29	29	34	30	31	35
Övriga inkomster ²	115	119	123	126	130	136	139	154	158	160
Utgifter	1 035	1 071	1 106	1 144	1 201	1 218	1 447	1 399	1 381	1 355
Transfereringar privat sektor ³	408	416	407	415	446	451	591	519	508	490
Bidrag till kommunsektorn	203	218	246	271	277	278	339	337	323	307
Ålderspensionsavgifter	22	23	26	25	24	23	25	26	26	25
Konsumtion	284	296	308	310	321	331	346	356	368	374
Investeringar m.m.	89	90	93	100	105	114	126	144	141	144
Ränteutgifter ⁴	28	27	26	24	27	21	19	17	15	16
Finansiellt sparande	-50	5	63	75	64	63	-248	-137	-48	49
Procent av BNP	-1,2	0,1	1,4	1,6	1,3	1,3	-5,1	-2,7	-0,9	0,9
Budgetsaldo	-72	-33	85	62	80	112	-296	-67	-26	49
Procent av BNP	-1,8	-0,8	1,9	1,3	1,7	2,2	-6,10	-1,3	-0,48	0,86
Statsskuld (okonsoliderad)	1 394	1 403	1 347	1 328	1 262	1 113	1 373	1 432	1 458	1 407
Procent av BNP	34,9	32,9	30,5	28,7	26,1	22,2	28,3	27,9	27,0	24,9
Statsskuld (konsoliderad)	1 347	1 352	1 292	1 265	1 197	1 054	1 313	1 371	1 396	1 344
Procent av BNP	33,7	31,7	29,3	27,4	24,8	21,0	27,0	26,7	25,8	23,8

Anm.: Baserad på publicerad statistik till och med 2020-08-07.

¹ Utfall 2019 enligt nationalräkenskaperna (NR), vilket kan skilja sig från regeringens prognos på offentliga sektorns skatteintäkter för 2019 som redovisas i avsnitt 6.² Utgörs av bl.a. tillräknade inkomster som bruttoförs i NR, t.ex. kapitalförslitningen av investeringar.³ Inklusive övriga ofördelade utgifter.⁴ Inklusive utgifter för kapitalavkastning på pensionsskulden.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 2.12 Ålderspensionssystemets finanser

Miljarder kronor om inte annat anges. Utfall 2014–2019, prognos 2020–2023

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Inkomster	265	279	294	302	317	327	328	334	346	361
Socialförsäkringsavgifter ¹	214	224	234	245	257	267	269	275	286	298
Statliga ålderspensionsavgifter m.m.	23	24	26	25	24	23	25	26	26	25
Räntor, utdelningar m.m.	29	32	34	32	36	37	34	33	35	37
Utgifter	260	269	287	301	310	320	331	339	344	354
Pensioner	255	265	283	296	305	315	326	333	338	348
Övriga utgifter ²	4	5	5	5	5	5	5	6	6	6
Finansiellt sparande	5	10	6	0	7	6	-3	-5	3	7
Procent av BNP	0,1	0,2	0,1	0,0	0,1	0,1	-0,1	-0,1	0,0	0,1

Anm.: Baserad på publicerad statistik till och med 2020-08-07.

¹ Utfall 2019 enligt nationalräkenskaperna (NR), vilket kan skilja sig från regeringens prognos på offentliga sektorns skatteintäkter för 2019 som redovisas i avsnitt 6.² Inklusive utgifter för kapitalavkastning på pensionsskulden.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 2.13 Kommunsektorns finanser

Miljarder kronor om inte annat anges. Utfall 2014–2019, prognos 2020–2023

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Inkomster	903	955	1 014	1 079	1 119	1 140	1 231	1 250	1 268	1 289
Skatter ¹	603	636	670	700	726	740	766	783	811	843
Kommunal fastighetsavgift	16	16	16	17	18	19	19	20	20	20
Statsbidrag	148	159	184	205	206	204	262	258	242	225
Skatter och statsbidrag, procent av BNP	19,2	19,0	19,7	19,9	19,7	19,2	21,6	20,7	19,9	19,3
Kapitalinkomster	14	11	11	13	12	13	13	14	15	15
Övriga inkomster	124	134	133	144	157	164	170	175	180	186
<i>varav kompensation för moms</i>	<i>55</i>	<i>59</i>	<i>61</i>	<i>66</i>	<i>72</i>	<i>74</i>	<i>78</i>	<i>79</i>	<i>81</i>	<i>82</i>
Utgifter	920	971	1 039	1 088	1 151	1 194	1 247	1 286	1 308	1 329
Transfereringar till hushåll	41	41	43	43	44	45	48	50	51	51
Övriga transfereringar	35	38	45	42	40	43	51	50	53	48
Konsumtion	754	796	853	890	933	969	1 011	1 045	1 058	1 080
Investeringar ²	83	90	94	108	128	131	130	132	139	143
Ränteutgifter ³	8	5	5	5	6	7	7	8	8	8
Finansiellt sparande	-16	-15	-25	-10	-33	-55	-16	-36	-40	-40
Procent av BNP	-0,4	-0,4	-0,6	-0,2	-0,7	-1,1	-0,3	-0,7	-0,7	-0,7
Resultat före extraordinära poster⁴	14	16	25	26	15					
Resultat efter finansiella poster⁴							26	38	19	17
									19	

Anm.: Baserad på publicerad statistik till och med 2020-08-07. Skatter och statsbidrag som andel av BNP inkluderar inkomster från den kommunala fastighetsavgiften.

¹ Utfall 2019 enligt nationalräkenskaperna (NR), vilket kan skilja sig från regeringens prognos på offentliga sektorns skatteintäkter för 2019 som redovisas i avsnitt 6.

² Investeringarna inkluderar även köp och försäljningar av fastigheter, netto.

³ Inklusive utgifter för kapitalavkastning på pensionsskulden.

⁴ Från och med 2019 har måttet resultat efter finansiella poster ersatt måttet resultat före extraordinära poster i kommunal redovisning.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 2.14 Strukturellt sparande

Procent av potentiell BNP om inte annat anges. Utfall 2014–2019, prognos 2020–2023

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Finansiellt sparande, miljarder kronor	-61	0	44	66	38	15	-268	-177	-85	16
Finansiellt sparande, procent av BNP	-1,5	0,0	1,0	1,4	0,8	0,3	-5,5	-3,5	-1,6	0,3
Justering för BNP-gap	0,8	-0,2	-0,2	-0,5	-0,6	-0,3	3,0	1,8	0,8	0,3
Justering för arbetslöshetsgap	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,4	0,2	0,1
Justering för skattebasernas sammansättning	-0,2	0,1	-0,4	-0,5	-0,2	0,0	-0,4	0,3	0,3	0,2
Justering för engångseffekter ¹	0,1	-0,4	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Strukturellt sparande	-0,7	-0,4	0,3	0,4	0,0	0,3	-2,6	-1,0	-0,3	0,8
BNP-gap ²	-1,6	0,5	0,3	1,1	1,3	0,7	-5,9	-3,8	-1,8	-0,6

Anm.: Baserad på publicerad statistik till och med 2020-08-07.

¹ Engångseffekter 2014–2016 beror på periodiseringar av Sveriges avgift till EU. År 2015 inkluderar även en engångsinbetalning av skatt från en internationell koncern samt återbetalning av försäkringspremier från AFA Försäkring.

² Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP i procent av potentiell BNP.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 2.15 Den offentliga sektorns okonsoliderade tillgångar och skulder samt nettoförmögenhet 2019

	Miljarder kronor	Procent av BNP
Tillgångar	9 234	183,9
Finansiella tillgångar	4 563	90,9
<i>varav aktier</i>	2 261	45,0
Kapitalstock	4 671	93,0
<i>varav mark</i>	1 061	21,1
Skulder	3 145	62,6
<i>varav Maastrichtskuld¹</i>	1 765	35,2
<i>varav pensionsskuld</i>	473	9,4
<i>varav övrigt</i>	907	18,1
Nettoförmögenhet	6 089	121,3
Staten	1 620	32,3
Ålderspensionssystemet	1 615	32,2
Kommunsektorn	2 854	56,8
Finansiell nettoförmögenhet	1 418	28,2
Statens nettoförmögenhet inkl. löneskatt på kommunsektorns pensionsskuld ²	1 709	34,0

Anm.: Baserad på publicerad statistik till och med 2020-08-07.

¹ Maastrichtskulden är redovisad konsoliderad i denna tabell. Posten Övrigt inkluderar konsolideringsfaktorn mellan staten, ålderspensionssystemet och kommunsektorn samt skillnader mellan marknadsvärdet och den nominellt värderade Maastrichtskulden.

² Statens nettoförmögenhet redovisad med löneskatt på kommunsektorns pensionsskuld är i enlighet med redovisningen i årsredovisningen för staten.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Bilaga 3

Fördelningspolitisk redogörelse

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	3
1.1	Konjunktunedgången 2020 syns ännu inte i inkomststatistiken	3
1.2	Långtidsutredningen 2019.....	4
1.3	Kort om beräkningsförutsättningar.....	4
2	Inkomstfördelningens utveckling	5
2.1	Den ekonomiska standarden har ökat mest i den övre delen av inkomstfördelningen	5
2.2	Den samlade inkomstspridningen har ökat.....	8
2.3	Olika typer av kapitalinkomster bidrar olika mycket till den ökade inkomstspridningen.....	10
2.4	Inkomstspridningen väntas fortsätta att öka de närmaste 20 åren	13
2.5	Inkomstspridningen har ökat även internationellt	14
3	Ekonomisk utsatthet.....	15
3.1	Ekonomisk utsatthet kan mätas på olika sätt.....	15
3.2	Andelen med låg ekonomisk standard har stabiliserats mot slutet av perioden	16
3.3	Hälften av de ekonomisk utsatta är varaktigt utsatta.....	18
3.4	Jämfört med andra länder i Europa har Sverige en låg andel ekonomiskt utsatta.....	19
4	Den regionala inkomstfördelningen.....	21
4.1	Ökad inkomstspridning inom regioner.....	21
4.2	Ökade skillnader mellan regioner.....	22
4.3	Boendeutgifter har en måttlig inverkan på de regionala skillnaderna	24
5	Fördelningen av offentligt finansierade välfärdstjänster	26
5.1	Offentliga välfärdstjänster är en viktig del av fördelningspolitiken.....	26
5.2	Behovet av välfärdstjänster varierar över livet.....	27
5.3	Mer välfärdstjänster till grupper med lägre ekonomisk standard.....	28
5.4	Välfärdstjänsterna utjämnar fördelningen av ekonomiska resurser.....	29
6	Fördelningseffekter av reformer	29
6.1	Fördelningseffekter av regeringens reformer 2019–2021	30
6.2	Fördelningseffekter av de samlade reformerna 2019–2021.....	32
	Tabellbilaga.....	34

I den fördelningspolitiska redogörelsen analyseras inkomstfördelningens utveckling över tid. Den kraftiga nedgången i ekonomin 2020, i spåren av spridningen av sjukdomen covid-19, avspeglas ännu inte i inkomststatistiken. Inkomststatistiken baseras på uppgifter från inkomsttaxeringen, och data för inkomståret 2020 kommer att finnas tillgängliga först i början av 2022. Det inledande avsnittet i denna bilaga innehåller dock en kortfattad och mycket översiktlig bedömning av hur konjunktur nedgången kan komma att påverka inkomsterna för olika grupper och den samlade inkomstspridningen. Avsnitt 2 beskriver inkomstfördelningens utveckling mellan 1995 och 2018. I avsnitt 3 analyseras utvecklingen av andelen som lever i ekonomisk utsatthet. Avsnitt 4 beskriver hur individers inkomster varierar inom och mellan olika regioner i Sverige. I avsnitt 5 visas hur fördelningen av ekonomiska resurser påverkas om hänsyn tas till offentligt subventionerade individuella välfärdstjänster. Avslutningsvis, i avsnitt 6, analyseras fördelningseffekterna av de reformer som har genomförts under innevarande mandatperiod.

Sammanfattning

- I ett längre perspektiv, 1995–2018, har den ekonomiska standarden ökat mest i toppen av inkomstfördelningen, och mer i mitten än i den nedre delen av fördelningen. Mot slutet av perioden har den ekonomiska standarden utvecklats jämnt i större delen av inkomstfördelningen. Toppinkomsttagarna har dock dragit ifrån ytterligare.
- De senaste årens ökade inkomstspridning kan i stort sett helt hänföras till kapitalinkomsternas utveckling. Det är främst ökade fastighetsrelaterade kapitalvinster och utdelningar i fåmansbolag i toppen av inkomstfördelningen som har bidragit till den ökade inkomstspridningen.
- Andelen personer som har låg ekonomisk standard, mätt i relation till medianinkomsten, har ökat mellan 1995 och 2018. Mot slutet av perioden har andelen dock stabiliserats runt 14–15 procent. För ungefär hälften av personerna i denna grupp är den ekonomiska utsattheten av mer långvarig karaktär, och denna andel har ökat över tid.
- Jämfört med andra länder har Sverige fortfarande en relativt jämn inkomstfördelning och en förhållandevis låg andel personer som lever i fattigdom och social utestängning. Sverige är det EU-land som redovisar lägst andel av befolkningen i materiell fattigdom.
- Inkomstspridningen har ökat inom samtliga regioner i Sverige sedan mitten av 1990-talet. Den ekonomiska standarden har ökat mer i Stockholms- och Göteborgsregionen än i övriga regioner. Orsaken är främst att kapitalinkomsterna i dessa regioner har ökat betydligt mer än i resten av landet.
- Individuella välfärdstjänster, som äldreomsorg, utbildning samt hälso- och sjukvård, är en viktig del av fördelningspolitiken. När värdet av dessa tjänster beaktas reduceras inkomstskillnaderna med ca 20 procent, främst till följd av att hushåll med barn och äldre pensionärer flyttas uppåt i inkomstfördelningen.
- Regeringens reformer under mandatperioden bedöms bidra till att inkomstspridningen minskar. Andelen personer med låg ekonomisk standard bedöms också minska till följd av reformerna.
- Regeringens välfärdssatsningar under mandatperioden bedöms tillföra ekonomiska resurser i alla inkomstgrupper. Effekten bedöms dock vara störst i den nedre delen av inkomstfördelningen.

1 Inledning

På uppdrag av riksdagen lämnar regeringen sedan 1994 en fördelningspolitisk redogörelse. I redogörelsen analyseras inkomstfördelningen i ett historiskt och internationellt perspektiv.

1.1 Konjunkturedgången 2020 syns ännu inte i inkomststatistiken

Den ekonomiska aktiviteten i Sverige har sjunkit kraftigt 2020, vilket påverkar hushållens inkomster. Trots de omfattande åtgärder som har vidtagits för att stötta företag har många individer förlorat sitt jobb. Många av de som har drabbats hade redan tidigare en svag förankring på arbetsmarknaden. Det gäller t.ex. unga med gymnasial utbildning och kort arbetslivserfarenhet. En annan grupp som har påverkats är de som redan var arbetslösa när lågkonjunkturen inleddes. Den svaga efterfrågan på arbetskraft innebär att deras chanser att hitta ett arbete har minskat och att tiden i arbetslöshet har förlängts. Detta bedöms särskilt ha drabbat personer med svag konkurrensförmåga på arbetsmarknaden, t.ex. utomeuropeiskt födda och personer som saknar gymnasial utbildning.¹

Ökad arbetslöshet bidrar i sig till ökad inkomstspridning när arbetsinkomsterna fördelas mer ojämnt i befolkningen. Även om inkomstbortfallet kan vara betydande för enskilda individer förväntas den ökade arbetslösheten dock få en begränsad effekt på den samlade inkomstspridningen. Det kan förklaras dels av att det sociala skyddsnätet ger ett inkomstskydd (som också har förstärkts genom förändringarna i arbetslöshetsförsäkringen 2020), dels av att de arbetslösa är relativt få i förhållande till den övriga befolkningen.

En annan förväntad effekt av lågkonjunkturen är att många företag kommer att redovisa sämre resultat. Detta kan i sin tur förväntas påverka hushållens förmögenheter och kapitalinkomster. Ägandet av kapital är starkt koncentrerat till personer i toppen av inkomstfördelningen, och minskade toppinkomster tenderar att reducera den samlade inkomstspridningen.² Sett över hela året har dock priserna på aktier hittills förändrats relativt måttligt under 2020.

Kapitalstarka individer gynnas som regel dock när konjunkturen vänder uppåt, aktiekurser och bostadspriser stiger och nya investeringsmöjligheter uppstår. Därmed kan dessa ofta snabbt återhämta de inkomstförluster som sker i början av lågkonjunkturen. För dem som blir arbetslösa är risken för långvariga konsekvenser mer uppenbar. Svårigheterna att komma tillbaka till arbetsmarknaden kan vara stora för vissa grupper. Det kan innebära lägre inkomster under en längre tid. Även för yngre vars etablering på arbetsmarknaden fördröjs eller försvåras kan konsekvenserna bli kännbara. En bestående hög arbetslöshet riskerar att leda till att den samlade inkomstspridningen på längre sikt etablerar sig på en högre nivå än före lågkonjunkturen.

Det kommer att dröja ytterligare några år innan man med den offentliga statistiken kan utvärdera hur lågkonjunkturen har påverkat inkomsterna för olika grupper och den samlade inkomstfördelningen. Inkomststatistiken baseras på uppgifter från inkomsttaxeringen, och data för inkomståret 2020 kommer att finnas tillgängliga först

¹ Se Arbetsförmedlingen, Arbetsmarknadsutsikterna våren 2020, Arbetsförmedlingen analys 2020:02.

² Det inkomstbortfall som höginkomsttagare drabbas av under den initiala fasen av en lågkonjunktur kan vara betydande. Exempelvis upplevde personer i toppen av inkomstfördelningen stora inkomstbortfall när finanskrisen inleddes 2008 (se Långtidsutredningen 2019 (SOU 2019:65), avsnitt 2.2.1). En bidragande orsak var att kapitalvinster och utdelningsinkomster föll kraftigt till följd av en svag utveckling på aktiemarknaden.

i början av 2022. För närvarande finns det bara inkomststatistik t.o.m. 2018. Analyserna i denna fördelningspolitiska redogörelse har därför nästan uteslutande 2018 som senaste observationsår.

1.2 Långtidsutredningen 2019

Långtidsutredningen publiceras med ungefär fyra års mellanrum. Utredningens huvudbetänkande utarbetas av tjänstemän inom Finansdepartementet. Syftet med Långtidsutredningen är att den ska vara ett underlag för utformningen av den ekonomiska politiken och den ekonomisk-politiska debatten. Temat för Långtidsutredningen 2019 var ojämlikhet och utredningen redovisade sitt arbete i ett huvudbetänkande (SOU 2019:65), nio bilagor och två underlagsrapporter.

I Långtidsutredningen 2019 analyseras vad som förklarar de ökade inkomstskillnaderna och på vilket sätt de kan påverka ekonomins funktionssätt. Utredningen visar att de ökade inkomstskillnaderna främst beror på att kapitalinkomsterna har ökat och att de är koncentrerade till den övre delen av inkomstfördelningen. Utredningen presenterar också scenarier för hur inkomstskillnaderna kan komma att utvecklas till 2035. Utvecklingen kommer i hög grad bero på kapitalinkomsternas tillväxttakt, men även på transfereringsinkomsternas utveckling i relation till den allmänna inkomstutvecklingen (se även avsnitt 2.4 nedan). Utredningen analyserar också ojämlikhet i möjligheter. Detta görs genom analyser av sambandet mellan föräldrars och barns inkomster (den s.k. intergenerationella rörligheten). Ju starkare samband mellan föräldrars och barns inkomster, desto mindre intergenerationell rörlighet och desto mindre jämlikhet i möjligheter. I ett internationellt perspektiv är den intergenerationella rörligheten hög i Sverige och har totalt sett varit nästan oförändrad för personer födda mellan 1955 och 1980. I huvudbetänkandet behandlas också arbetsmarknadens betydelse för inkomstfördelningen, regional utveckling, familjebakgrundens betydelse för skolresultaten samt möjligheten att producera välfärdstjänster i olika delar av landet i skenet av en åldrande befolkning.

Huvudbetänkandet har remissbehandlats. Remissvaren finns tillgängliga i Finansdepartementet (Fi2020/00727/E4). De flesta av remissinstanserna anser att temat är angeläget och att utredningen har bidragit med värdefull kunskap.

1.3 Kort om beräkningsförutsättningar

Data

Analyserna i redogörelsen grundar sig i huvudsak på Sveriges officiella inkomstfördelningsstatistik som t.o.m. 2013 baseras på Hushållens ekonomi (HEK). Därefter baseras den på Totalräknad inkomstfördelningsstatistik (TRIF). För 2013–2018 grundas analyserna i denna redogörelse på ett urval från TRIF benämnt Statistiskt analysregister (STAR). Datamaterial, modeller, metoder, begrepp och definitioner beskrivs närmare i Finansdepartementets rapport Teknisk bilaga till Fördelningspolitisk redogörelse september 2020 på www.regeringen.se.

Begreppet ekonomisk standard

Fördelningsanalyser använder i regel ett inkomstbegrepp som brukar benämnas ekonomisk standard. Analyserna i denna redogörelse baseras också i huvudsak på detta inkomstbegrepp.

Ekonomisk standard har hushållet som inkomstenhet och individen som analysenhet. Det betyder för det första att alla hushållsmedlemmars disponibla inkomster summeras. Den disponibla inkomsten består av ett antal olika komponenter: inkomst från

arbete, kapital och näringsverksamhet samt skattepliktiga och skattefria transfereeringar, med avdrag för direkt skatt. För det andra beaktas hushållets försörjningsbörd och de stordriftsfördelar som uppstår när flera delar på fasta kostnader. Detta görs genom att hushållets totala disponibla inkomst justeras utifrån hushållets storlek och sammansättning och fördelas lika mellan hushållets medlemmar.

Kvinnors och mäns individuella inkomster

Ur ett jämställdhetsperspektiv kan det argumenteras för att det i stället för det hushållsbaserade inkomstbegreppet ekonomisk standard är mer relevant att studera hur stora resurser individen direkt förfogar över. Hur kvinnors och mäns individuella disponibla inkomster har utvecklats redovisas utförligt varje år i en bilaga till budgetpropositionen (se bilaga 4 i denna proposition).

Realiserade kapitalvinster

I Sveriges officiella inkomststatistik räknas realiserade vinster och förluster från kapital med när individers disponibla inkomst beräknas. Värdeökningar som ackumulerats under många år kan därför komma att registreras som en stor inkomst under ett enskilt år. Vissa forskare och statistikproducenter bortser av olika skäl från kapitalvinster vid beräkning av disponibel inkomst och i internationella jämförelser ingår de i regel inte. I de fördelningspolitiska redogörelserna inkluderas dock realiserade vinster från kapital i den disponibla inkomsten om inte annat framgår.

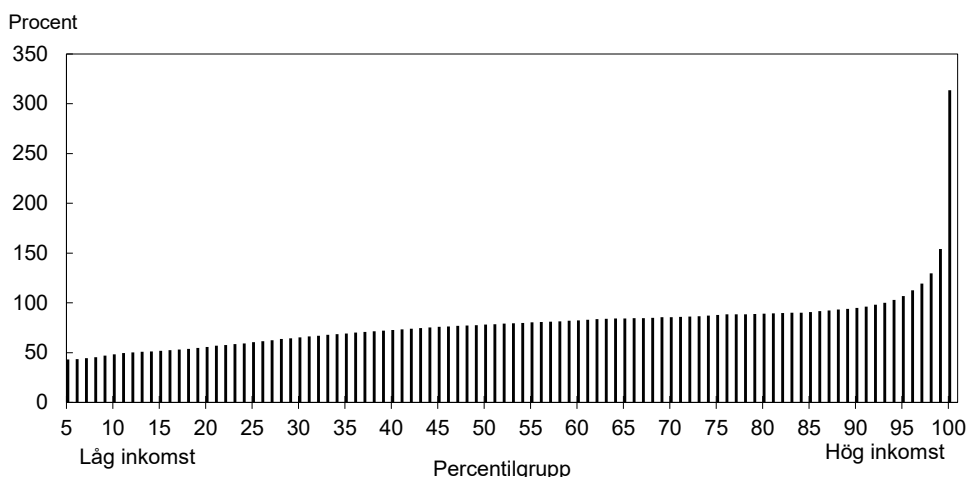
Offentliga välfärdstjänster

En stor del av den offentliga sektorns omfördelning sker i form av subventionerade välfärdstjänster, som t.ex. skola och hälso- och sjukvård. Värdet av dessa tjänster ingår dock inte i den disponibla inkomsten. Som ett komplement till de traditionella fördelningsanalyserna tillämpas därför i två separata avsnitt (5 och 6) i denna bilaga ett utvidgat inkomstbegrepp. I det inkluderas även de resurser som tillhandahålls i form av offentligt finansierade välfärdstjänster.

2 Inkomstfördelningens utveckling

2.1 Den ekonomiska standarden har ökat mest i den övre delen av inkomstfördelningen

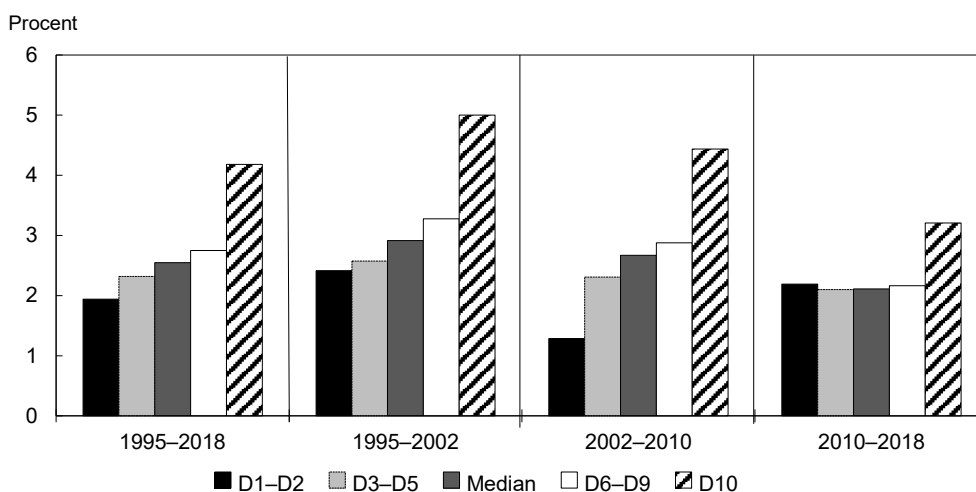
Mellan 1995 och 2018 ökade den reala ekonomiska standarden över hela inkomstfördelningen (se diagram 2.1). Ökningen var störst i toppen av fördelningen, större i den övre halvan än i mitten och större i mitten än i den nedre delen av fördelningen. Medianen för ekonomisk standard ökade med 78 procent, eller med i genomsnitt 2,5 procent per år.

Diagram 2.1 Real förändring av ekonomisk standard 1995–2018

Anm.: Alla individer i 1995 respektive 2018 års befolkning har rangordnats efter ekonomisk standard och därefter delats in i 100 lika stora inkomstgrupper, s.k. percentilgrupper. Staplarna visar förändringen av medelinkomsten i respektive percentilgrupp.

Källor: Statistiska centralbyrån (HEK och STAR) och egna beräkningar.

I diagram 2.2 har befolkningen rangordnats efter ekonomisk standard och därefter delats in i tio lika stora inkomstgrupper. När perioden 1995–2018 delas upp i tre delperioder, 1995–2002, 2002–2010 och 2010–2018, framgår det att inkomstgrupp 10, dvs. den översta tiondelen, hade en betydligt starkare inkomstillväxt än övriga inkomstgrupper under samtliga delperioder. Diagrammet visar också att det finns vissa skillnader mellan olika delperioder. För inkomstgrupp 1–9 utvecklades t.ex. inkomsterna jämnt 2010–2018, medan utvecklingen var mer ojämn i denna del av fördelningen 1995–2002 och 2002–2010. Det gäller särskilt 2002–2010, då inkomsterna för de två lägsta inkomstgrupperna utvecklades svagt i förhållande till övriga inkomstgrupper.

Diagram 2.2 Genomsnittlig årlig förändring av ekonomisk standard under olika delperioder

Anm.: Individerna i befolkningen har varje år rangordnats efter ekonomisk standard och därefter delats in i tio lika stora inkomstgrupper. Till inkomstgrupp 1 (D1) hör tiondelen med lägst ekonomisk standard och till inkomstgrupp 10 (D10) hör tiondelen med högst ekonomisk standard.

Källor: Statistiska centralbyrån (HEK och STAR) och egna beräkningar.

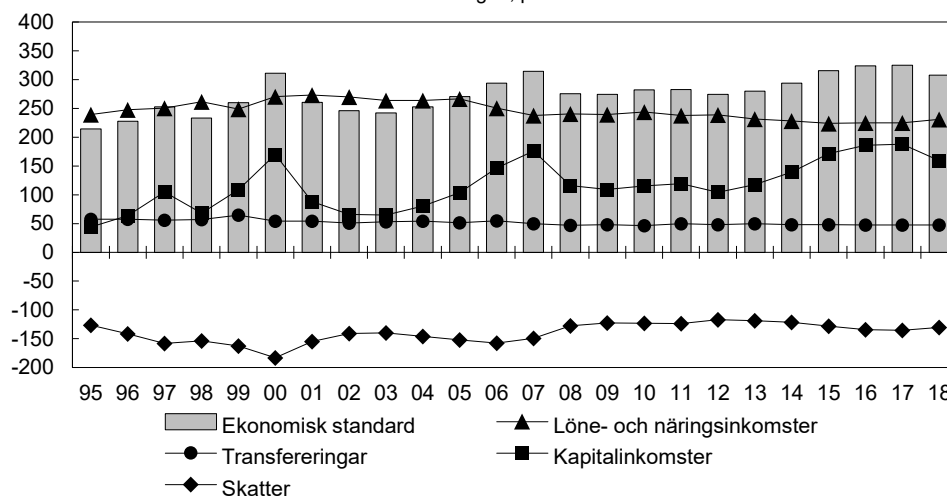
Ett sätt att analysera varför inkomstutvecklingen skiljer sig mellan olika inkomstskikt är att studera utvecklingen för de olika inkomstslag som bildar den disponibla inkomsten. Uppdelningen på inkomstslag kan göras på olika sätt, men här görs uppdelningen efter 1) löne- och näringsinkomster, 2) kapitalinkomster (realiserade kapitalvinster, ränteinkomster och utdelningar), 3) transfereringar (skattepliktiga och skattefria), och

4) skatter. Genom att relatera utvecklingen för olika inkomstslag i en viss inkomstgrupp till utvecklingen av medianen för ekonomisk standard kan man få en uppfattning om vilka inkomstslag som särskilt har bidragit till att den ekonomiska standarden för en viss inkomstgrupp har vuxit snabbare eller långsammare än medianinkomsten.

År 1995 hade en genomsnittlig person i tiondelen med högst ekonomisk standard 2,1 gånger högre ekonomisk standard än medianinkomsttagaren (se diagram 2.3). År 2010 hade avståndet ökat till 2,8 och 2018 till 3,1 gånger medianinkomsttagarens standard. Det är vidare tydligt att kapitalinkomster är det inkomstslag som mest påverkat denna utveckling. I mitten av 1990-talet hade inkomststoppen kapitalinkomster som i genomsnitt motsvarade ungefär hälften av medianinkomsttagarens totala inkomst. År 2010 var toppens kapitalinkomster 1,2 gånger större och 2018 1,6 gånger större än medianinkomsttagarens totala inkomst. Efter 2010 kan den ökade skillnaden i ekonomisk standard mellan toppen och mitten av inkomstfördelningen i stort sett helt hänföras till kapitalinkomsternas utveckling (kapitalinkomsternas sammansättning och utveckling analyseras mer utförligt nedan).

Diagram 2.3 Medelinkomst från olika inkomstslag i inkomstgrupp 10 i relation till medianen för ekonomisk standard i befolkningen

Andel av medianen för ekonomisk standard i befolkningen, procent

Anm.: Medelinkomsten från de olika inkomstslagen summerar till den genomsnittliga ekonomiska standarden för inkomstgruppen. Alla inkomster har dividerats med medianen för ekonomisk standard i befolkningen det aktuella året.

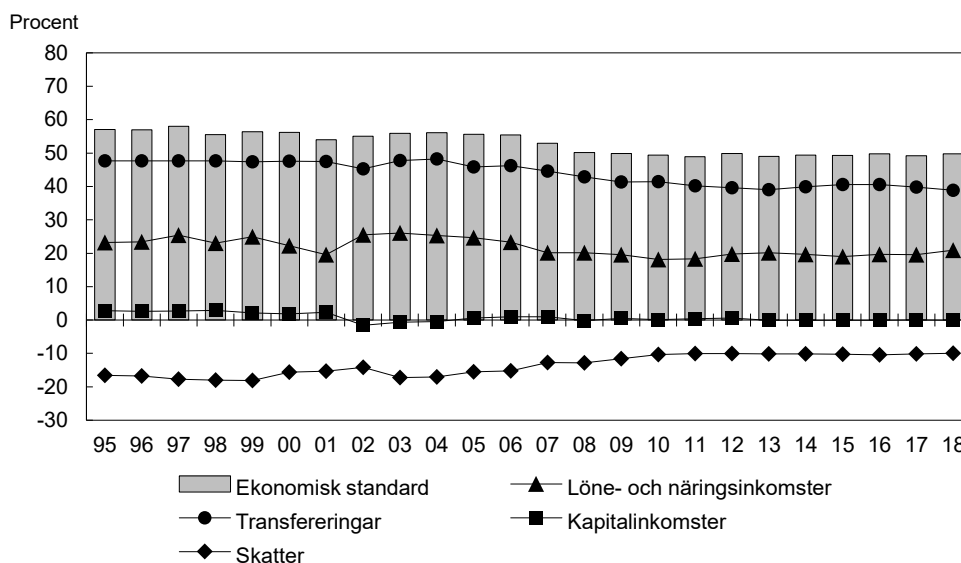
Källor: Statistiska centralbyrån (HEK och STAR) och egna beräkningar.

Skillnaderna mellan olika inkomstslags utveckling är mindre iögonfallande i inkomstfördelningens nedre del (inkomstgrupp 1 och 2). Som framgick av diagram 2.2 utvecklades den ekonomiska standarden förhållandevis svagt i denna del av fördelningen i början av perioden, och den relativa ekonomiska standarden sjönk därför från 57 till 50 procent av medianinkomsttagarens ekonomiska standard mellan 1995 och 2010 (se diagram 2.4). Orsaken var att både den genomsnittliga transfereringsinkomsten och den genomsnittliga arbetsinkomsten i de två lägsta tiondelarna ökade långsammare än medianinkomsten. Efter 2010 har den ekonomiska standarden i den nedre delen av fördelningen däremot utvecklats i ungefär samma takt som medianinkomsten. Den genomsnittliga transfereringsinkomsten har visserligen fortsatt att öka långsammare än medianinkomsten, men den genomsnittliga arbetsinkomsten har ökat något snabbare än medianinkomsten.³

³ Den genomsnittliga arbetsinkomsten för de som har arbetsinkomster i de två lägsta tiondelarna har ökat snabbare än medianinkomsten 2010–2018. Dessutom har andelen personer i de två lägsta tiondelarna som har arbetsinkomster ökat från 58,5 till 60,9 procent under samma tidsperiod.

Att den genomsnittliga transfereringsinkomsten successivt har sjunkit i förhållande till medianinkomsten kan främst kopplas till hur transfereringarna räknas upp.⁴ Medan medianinkomstens ökning i hög grad bestäms av hur snabbt löneinkomsterna ökar, är transfereringarna vanligtvis kopplade till prisutvecklingen eller bestämda i fasta belopp. Ersättningsnivåerna justeras ibland också genom aktiva politiska beslut, vilket gör att ersättningsnivåerna i merparten av transfereringssystemen ändå har vuxit något snabbare än prisutvecklingen sedan mitten av 1990-talet. De flesta transfereringarna har dock inte vuxit i takt med löneinkomsterna.⁵ Minskningen av genomsnittliga transfereringsinkomsten i förhållande till medianinkomsten var särskilt tydlig mellan 2006 och 2010. Under dessa år förstärktes utvecklingen av sänkta ersättningsnivåer i bl.a. arbetslöshets- och sjukförsäkringen.

Diagram 2.4 Medelinkomst från olika inkomstslag i inkomstgrupp 1–2 i relation till medianen för ekonomisk standard i befolkningen

Källor: Statistiska centralbyrån (HEK och STAR) och egna beräkningar.

2.2 Den samlade inkomstspridningen har ökat

Som visades i diagram 2.2 har de senaste decenniernas inkomstillväxt inte fördelats jämnt över olika inkomstgrupper. Konsekvensen av denna utveckling är att den samlade inkomstspridningen har ökat. Det relativa avståndet mellan den översta delen och mitten av fördelningen har ökat i stort sett kontinuerligt sedan mitten av 1990-talet. Det relativa avståndet mellan mitten och den nedersta delen av fördelningen ökade också 1995–2010, men därefter har avståndet varit relativt konstant.

Gini-koefficienten är det vanligaste sammanfattande måttet på spridningen i en inkomstfördelning. Vid maximal ekonomisk jämlikhet (alla har samma ekonomiska standard) antar koefficienten värdet 0. Vid maximal ojämlikhet (en person får alla inkomster) antar koefficienten värdet 1.⁶

Gini-koefficienten för ekonomisk standard har ökat gradvis sedan 1995, men den varierar en del mellan olika år (se diagram 2.5). Gini-koefficienten växte från 2003 och nådde en ny toppnivå 2007. Den ekonomiska kris som inleddes 2008, med kraftigt fallande kapitalvinster till följd av en svag utveckling på aktie- och bostadsmarknaden, fick till följd att inkomstspridningen föll tillbaka. Mellan 2009 och 2013 var

⁴ En närmare granskning av data visar att andelen personer i de två lägsta inkomstgrupperna som får sin huvudsakliga försörjning från olika typer av transfereringsinkomster har varit i stort sett konstant mellan 1995 och 2018.

⁵ Se Långtidsutredningen 2019 (SOU 2019:65), avsnitt 2.2.3.

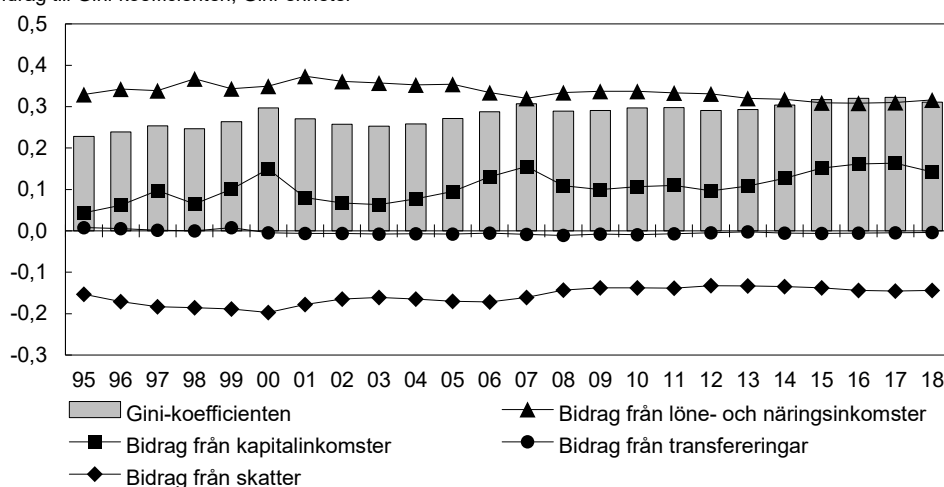
⁶ Se Teknisk bilaga till Fördelningspolitisk redogörelse september 2020 på www.regeringen.se.

Gini-koefficienten förhållandevis stabil. År 2014–2017 ökade inkomstspridningen successivt till följd av kraftigt ökande kapitalinkomster i toppen av inkomstfördelningen. Den förda politiken under dessa år hade dock en utjämnande fördelningsprofil, vilket bidrog till att uppgången dämpades.⁷ Gini-koefficienten vände ner något 2018. Detta berodde främst på att kapitalinkomsterna föll tillbaka jämfört med nivån 2017, men också på de reformer som genomfördes 2018.⁸

För att få en tydligare bild av vad som har drivit förändringarna i inkomstspridningen kan man se närmare på hur olika inkomstslags bidrag till Gini-koefficienten har förändrats över tid.⁹ Vissa inkomstslag, t.ex. löneinkomster och kapitalinkomster, är ojämnt fördelade och ger ett positivt bidrag till Gini-koefficienten. Andra inkomstslag, såsom skatter och många transfereringar, verkar utjämnande och ger därför ett negativt bidrag. De positiva och negativa bidragen från de olika inkomstslagen i diagram 2.5 summerar till den totala Gini-koefficienten.

Diagram 2.5 Olika inkomstslags bidrag till den samlade inkomstspridningen

Bidrag till Gini-koefficienten, Gini-enheter

Källor: Statistiska centralbyrån (HEK och STAR) och egna beräkningar.

Sett över hela perioden är det framför allt ökade kapitalinkomster, samt en ökad koncentration av dessa till toppen av inkomstfördelningen, som förklarar den ökade inkomstspridningen. Den ökade spridning som har registrerats efter 2010 kan i stort sett helt hänföras till kapitalinkomsternas utveckling. Löne- och näringsinkomsternas bidrag till Gini-koefficienten har minskat sedan början av 2000-talet. Orsaken till det minskade bidraget är att lönernas andel av den disponibla inkomsten har minskat, medan kapitalinkomsternas andel har ökat.¹⁰ De samlade transfereringarnas bidrag till Gini-koefficienten har legat på en stabil och låg nivå under hela perioden. Skatternas utjämnande effekt var som störst under senare delen av 1990-talet. Den utjämnande effekten minskade 2000–2008, bl.a. till följd av ett antal reformer som sänkte skatte-

⁷ Se 2017 års fördelningspolitiska redogörelse (prop. 2016/2017:100 bilaga 2).

⁸ Fördelningsprofilen beskrivs i diagram 1.13 i 2018 års finansplan (prop. 2017/18:1 Förslag till statens budget, finansplan m.m.)

⁹ Varje inkomstslag påverkar Gini-koefficienten genom två faktorer, dels en vikt som anger inkomstslagets relativa storlek i förhållande till den disponibla inkomsten och dels inkomstslagets s.k. koncentrationsindex som sammanfattar inkomstslagets fördelningsprofil i förhållande till den totala disponibla inkomsten. Metoden beskrivs i Finansdepartementets rapport Teknisk bilaga till Fördelningspolitisk redogörelse september 2020 på www.regeringen.se.

¹⁰ Denna utveckling har delvis påverkats av de förändrade reglerna kring utdelningar i s.k. fåmansbolag, som har inneburit att en del av arbetsinkomsterna i de övre inkomstskikten har omvandlats till kapitalinkomster (se Långtidsutredningen 2019 (SOU 2019:65), fördjupningsruta 3.1). Det tycks däremot inte ha skett någon märkbar förändring av löne- och näringsinkomsterna fördelning i förhållande till total inkomst mellan 1995 och 2018.

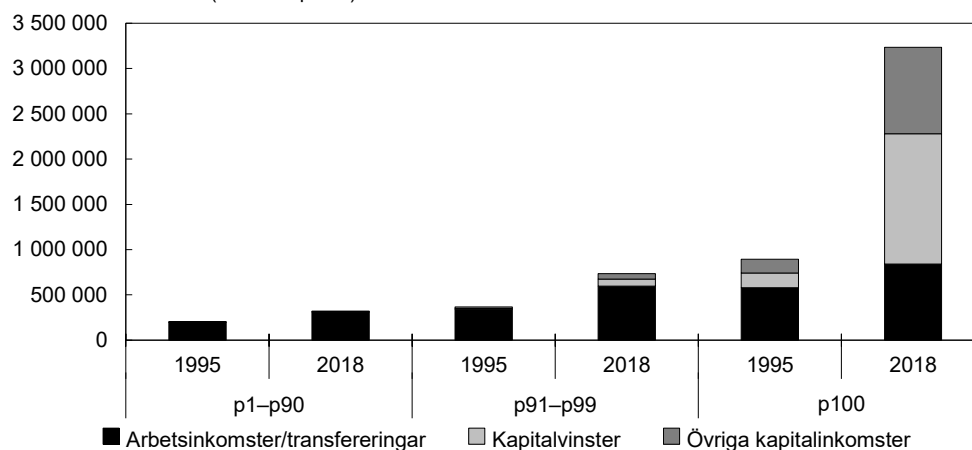
uttaget.¹¹ Under den senaste tioårsperioden har skatternas utjämnande effekt legat på en relativt stabil nivå.¹²

2.3 Olika typer av kapitalinkomster bidrar olika mycket till den ökade inkomstspridningen

Analysen ovan visar att toppinkomsternas utveckling förklarar en stor del av den ökade inkomstspridningen. Toppinkomsternas utveckling beror i sin tur huvudsakligen på att kapitalinkomsterna har ökat kraftigt sedan mitten av 1990-talet och att dessa är relativt kraftigt koncentrerade till personer med höga disponibla inkomster. Denna utveckling har lett till en påtaglig förändring av inkomststrukturen i toppen av inkomstfördelningen. För den översta tiondelen exklusive toppprocenten har kapitalinkomstandelen ökat från 7 till 19 procent 1995–2018 (se diagram 2.6). För toppprocenten har kapitalinkomstandelen ökat från 35 till 74 procent, och arbetsinkomster har gått från att vara den största inkomstkällan till att bli mindre än såväl kapitalvinster som övriga kapitalinkomster.

Diagram 2.6 Bruttoinkomstens sammansättning i olika delar av inkomstfördelningen

Medelinkomst i kronor (2020 års priser) för individer som är 20 år eller äldre

Anm.: Med arbetsinkomster avses inkomster från tjänst och näringsverksamhet. Med kapitalvinster avses nettot av kapitalvinster och kapitalförluster. p1–p90 avser de nedersta nio tiondelarna av inkomstfördelningen, dvs. inkomstgrupp 1–9. p91–p99 avser den översta tiondelen (inkomstgrupp 10) exklusive den översta procenten. p100 avser den översta procenten i fördelningen.

Källor: Statistiska centralbyrån (HEK och STAR) och egna beräkningar.

Resterande del av detta avsnitt tränger lite djupare bakom kapitalinkomsternas ökade betydelse. Kapitalinkomster delas här upp i ett antal olika delar. Kapitalvinster består av vinster som uppstår vid försäljning av fastigheter eller finansiella tillgångar. Övriga kapitalinkomster består av olika typer av ränte- och utdelningsinkomster. Begränsningar i data gör att uppdelningen av kapitalinkomsterna i olika delar inte medger en lika lång tidsserie som analysen i föregående avsnitt av de aggregerade kapitalinkomsterna. Därför har analysen i detta avsnitt 2001 som startår.

¹¹ Den utjämnande effekten minskade till följd av bl.a. kompensationen för egenavgiften i början av 2000-talet, avskaffandet av fastighets- och förmögenhetsskatten samt det successiva införandet av jobbskatteavdraget fr.o.m. 2007.

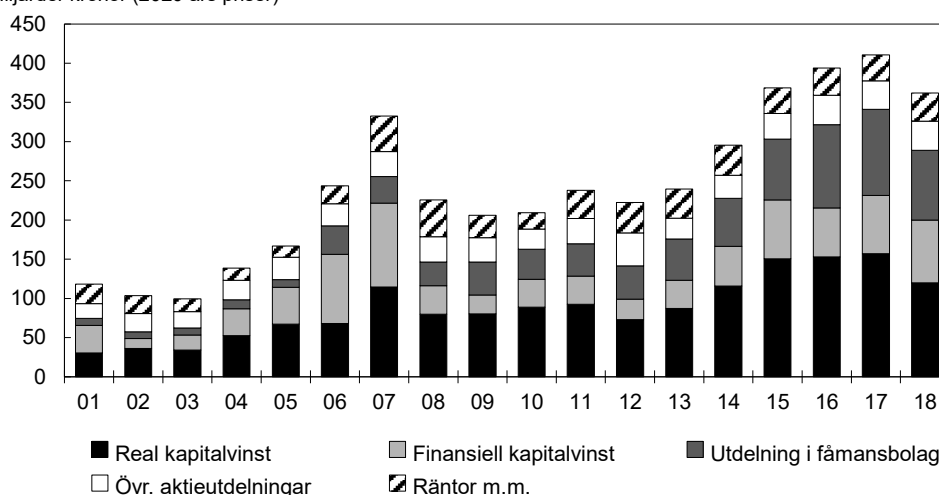
¹² Om skatten delas upp på skatt på förvärsinkomster och skatt på kapitalinkomster finner man dock att den utjämnande effekten av skatt på förvärsinkomster har avtagit och att kapitalskattens utjämnande effekt har ökat under den senaste tioårsperioden. Att skatt på förvärsinkomster bidrar mindre till utjämnningen beror på att förvärsinkomsternas vikt i förhållande till total disponibel inkomst har minskat och att skatten på förvärsinkomster har sänkts under perioden. Att kapitalskatterna bidrar mer till utjämnningen är en effekt av kapitalinkomsternas ökade betydelse och starkare koncentration. Därmed har även kapitalinkomstskatten ökat och blivit mer koncentrerad till toppen av fördelningen (trots att kapitalinkomstbeskattningen inte har skärpts).

Olika kapitalinkomster har vuxit olika snabbt

Mellan 2001 och 2018 ökade den genomsnittliga kapitalinkomsten, i fasta priser, med ca 170 procent, dvs. avsevärt mer än andra inkomstslag (se diagram 2.7).¹³ Sett över hela perioden är det främst ökade fastighetsrelaterade kapitalvinster och ökade inkomster från utdelningar i fåmansbolag som förklarar ökningen. Kapitalinkomsternas uppgång 2012–2017 bröts 2018, då både fastighetsrelaterade kapitalvinster och utdelningar i fåmansbolag minskade.¹⁴

Diagram 2.7 Hushållens samlade kapitalinkomster

Miljarder kronor (2020 års priser)

Anm.: Räntor m.m. är en restpost som bl.a. inkluderar bankränta, schablonintäkt på investeringssparkonto och intäkt vid uthyrning av privatbostad.

Källor: Statistiska centralbyrån (HEK och STAR) och egna beräkningar.

De realiserade kapitalvinsternas utveckling beror i hög grad på förändringen i tillgångspriser, dvs. prisutvecklingen för bostäder och finansiella tillgångar. Det är väl känt att det har skett en kraftig prisuppgång i olika tillgångar sedan mitten av 1990-talet. Detta gäller i synnerhet för bostadsrättslägenheter och småhus, men även Stockholmsbörsen har ökat kraftigt.¹⁵ Orsakerna till dessa prisförändringar är flera, bl.a. låg realränta, ökade hushållsinkomster, vissa skatteförändringar och en bostadsproduktion som har ökat långsammare än befolkningen.

De s.k. 3:12-reglerna reglerar möjligheterna för ägarna till fåmansbolag att omvandla arbetsinkomster till utdelningsinkomster. Reglerna har ändrats ett antal gånger sedan början av 2000-talet, t.ex. 2006 då bl.a. skattesatsen på utdelningar sänktes med 10 procentenheter och gränsen för hur mycket som fick tas ut i utdelning höjdes, samt 2014 då reglerna för beräkning av gränobeloppet gjordes mer generösa.¹⁶ Regeländringarna tycks ha bidragit till ökade utdelningsinkomster. Vid 2000-talets början uppgick utdelningarna till ca 10 miljarder kronor fördelade på ca 70 000 personer. År 2006 fördubblades utdelningarna, och de efterföljande åren fortsatte antalet personer som redovisade utdelningsinkomster, och det belopp som i genomsnitt redovisades, att öka

¹³ Under samma period, 2001–2018, ökade medianen för ekonomisk standard med ca 50 procent. De samlade kapitalinkomsterna kan variera mycket mellan enskilda år, vilket är en konsekvens av att kapitalvinster tenderar att realiseras extra mycket vissa år (t.ex. 2007).

¹⁴ Kapitalvinsternas nedgång kan sannolikt delvis kopplas till den avmattning på bostadsmarknaden som ägde rum 2018 (se Statistiska centralbyrån för utvecklingen av småhusprisindex och Svensk Mäklarstatistik för utvecklingen av bostadsrättsprisindex). De lägre utdelningarna i fåmansbolag 2018 jämfört med föregående år kan möjligen tillskrivas den osäkerhet kring regelverket som rådde 2016–2017, då bl.a. regeringen aviserade att ändrade regler för fåmansbolag skulle införas 2018 (förslaget drogs dock tillbaka inför 2018 års budgetproposition).

¹⁵ Se avsnitt 2.3.1 i Långtidsutredningen 2019 (SOU 2019:65) för en mer detaljerad beskrivning av hur priserna på olika tillgångar har utvecklats de senaste 20 åren.

¹⁶ Från och med 2014 får 50 procent av hela löneunderlaget ingå i gränobeloppet. Detta har, särskilt för mindre företag, medfört möjlighet att tillgodoräkna sig betydligt högre gränobelopp än tidigare.

gradvis. År 2014–2017 ökade utdelningarna kraftigt, till ca 110 miljarder kronor fördelade på knappt 200 000 personer.¹⁷

Olika kapitalinkomster är olika starkt koncentrerade till toppen av inkomstfördelningen

De samlade kapitalinkomsterna är starkt koncentrerade till toppen av inkomstfördelningen, och koncentrationen har ökat de senaste 15–20 åren. I början av 2000-talet tillföll drygt 70 procent av de samlade kapitalinkomsterna tiondelen med högst ekonomisk standard. År 2018 hade andelen stigit till ca 85 procent. Kapitalvinster från bostadsförsäljningar var det kapitalinkomstslag som 2018 var mest koncentrerat till toppen av inkomstfördelningen (se tabell 2.1). Den starka koncentrationen av fastighetsrelaterade kapitalvinster förklaras av att det är förhållandevis få personer som redovisar inkomster från detta inkomstslag, och att det belopp som redovisas i genomsnitt är betydande. Detsamma gäller för utdelningar i fåmansbolag. Personer med inkomster från dessa två inkomstslag kommer därför med stor sannolikhet att hamna högt upp i inkomstfördelningen ett givet år. Övriga aktieutdelningar och ränteinkomster är mer spridda över befolkningen, och går därför i högre grad än kapitalvinster och utdelningar i fåmansbolag till personer som inte befinner sig i den översta tiondelen av inkomstfördelningen.

Tabell 2.1 Koncentrationen av olika kapitalinkomster 2018

	Real kapitalvinst	Finansiell kapitalvinst	Utdelning i fåmansbolag	Övr. aktieutdelningar	Räntor m.m.
Antal med inkomst från inkomstslaget (1000-tal personer)	233	1 171	182	1 454	5 058
Medelinkomst från inkomstslaget för berörda personer (1000-tal kronor)	515	68	490	26	7
Andel av total inkomstsumma som tillfaller inkomstgrupp 10 (procent)	94	88	88	78	53

Anm.: Belopp i kronor är uttryckta i 2020 års priser.

Källor: Statistiska centralbyrån (STAR) och egna beräkningar.

Fastighetsrelaterade kapitalvinster och utdelningar i fåmansbolag har bidragit mest till den ökade inkomstspridningen

I diagram 2.8 har kapitalinkomsternas bidrag till Gini-koefficienten delats upp i bidrag från fastighetsrelaterade kapitalvinster, finansiella kapitalvinster, utdelningar i fåmansbolag, övriga aktieutdelningar och räntor m.m. Summan av de enskilda bidragen är lika med bidraget från de aggregerade kapitalinkomsterna i diagram 2.5 ovan.

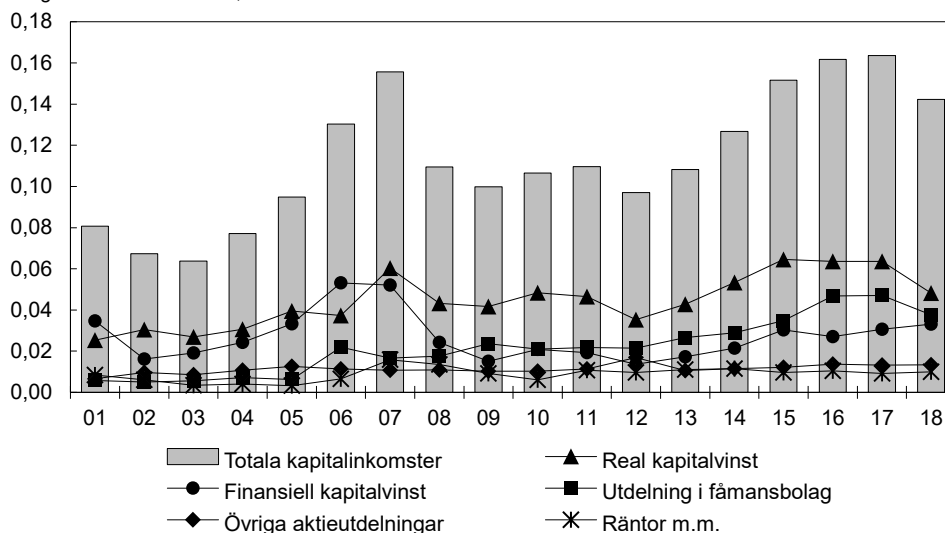
Sett över perioden 2001–2018 är det ökade bidrag till Gini-koefficienten från fastighetsrelaterade kapitalvinster och utdelningar i fåmansbolag som förklarar uppgången i bidraget från de samlade kapitalinkomsterna.¹⁸ Det ökade bidraget från dessa två kapitalinkomstslag beror dels på att deras vikt i förhållande till total inkomst har ökat och dels på att de har blivit mer koncentrerade till toppen av inkomstfördelningen. Bidragen till Gini-koefficienten från finansiella kapitalvinster, övriga aktieutdelningar och ränteinkomster har däremot inte förändrats nämnvärt mellan 2001 och 2018.

¹⁷ Se figur 2.19 i Långtidsutredningen 2019 (SOU 2019:65).

¹⁸ Det bör poängteras att förändringen av utdelningsinkomsternas bidrag till Gini-koefficienten inte bör tolkas som fåmansbolagens totala effekt på den ökade inkomstspridningen. I den mån utdelningsinkomsternas ökning är resultatet av inkomstmvandling bör det ökade bidraget från utdelningar ha en motsvarighet i ett minskat bidrag från fåmansbolagens arbetsinkomster.

Diagram 2.8 Olika typer av kapitalinkomsters bidrag till den samlade inkomstspridningen

Bidrag till Gini-koefficienten, Gini-enheter

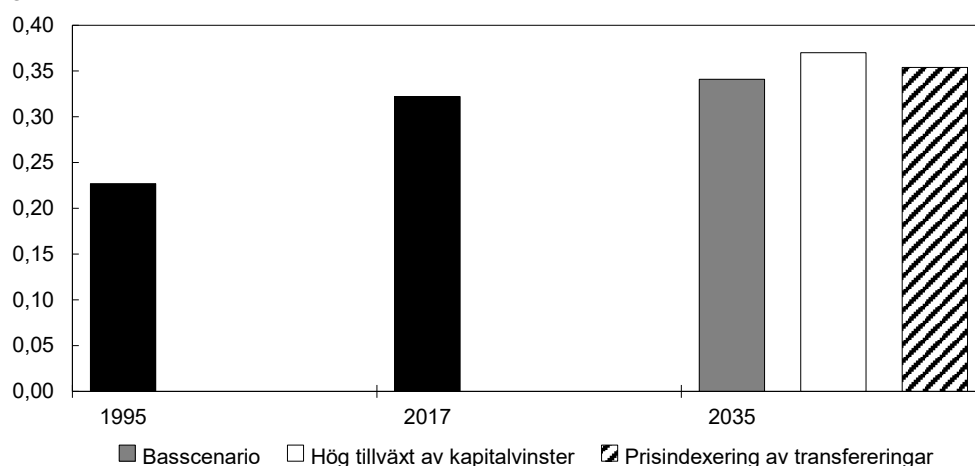
Källor: Statistiska centralbyrån (HEK och STAR) och egna beräkningar.

2.4 Inkomstspridningen väntas fortsätta att öka de närmaste 20 åren

Långtidsutredningen 2019 presenterar några olika scenarier för hur inkomstspridningen kan komma att utvecklas till 2035.¹⁹ I basscenariot ökar Gini-koefficienten mellan 2017 och 2035 från 0,32 till 0,34, vilket är en mindre ökning än de senaste decennierna (se diagram 2.9). Förändringen motsvarar ca en femtedel av ökningen mellan 1995 och 2017. Den ökade spridningen i basscenariot beror på att kapitalinkomsterna antas öka snabbare än övriga inkomster. Tillväxten i kapitalinkomster antas dock i basscenariot bli betydligt långsammare än vad som har varit fallet sedan mitten av 1990-talet.

Diagram 2.9 Olika scenarier för inkomstspridningens utveckling

Gini-koefficienten

Anm.: Utfall 1995 och 2017, framskrivning 2035.

Källa: Bearbetning av figur 4 i Långtidsutredningen 2019 (SOU 2019:65).

¹⁹ Framställningen i Långtidsutredningens huvudbetänkande bygger på en bilaga, Inkomstfördelningen 2035 vid olika scenarier (SOU 2019:57), som har författats av tjänstemän på Ekonomiska avdelningen på Finansdepartementet.

I ett första alternativscenario antas att den ena delen av kapitalinkomsterna, de realiserade kapitalvinsterna, följer den genomsnittliga utvecklingen de senaste 20 åren. Den andra delen av kapitalvinsterna, ränte- och utdelningsinkomster, antas utvecklas som i basscenariot. Detta ger högre inkomstskillnader 2035 än i basscenariot, vilket åskådliggör kapitalvinsternas betydelse för utvecklingen av inkomstskillnaderna i Sverige.

Ett andra alternativscenario skiljer sig från basscenariot vad gäller antagandet om transfereringsinkomsternas utveckling. I basscenariot antas transfereringarna öka i samma takt som arbetsinkomsterna. En sådan utveckling skulle innebära att nuvarande förhållande mellan transfereringsinkomster och förvärvsinkomster bevaras. Transfereringarna skulle därmed öka snabbare än vad som har varit fallet de senaste decennierna. I det andra alternativscenario antas nivåerna i transfereringssystemen i stället växa med inflationen. Det är mer i linje med utvecklingen sedan mitten på 1990-talet. Även i detta alternativscenario växer inkomstspridningen mer än i basscenariot, men inte lika mycket som i det första alternativscenario med högre tillväxt av kapitalvinster.

Inkomstskillnaderna ökar således i samtliga scenarier. Det betyder dock inte att ökad inkomstspridning är oundviklig. Den ekonomiska politiken påverkar inkomsternas tillväxt i olika delar av inkomstfördelningen och även hur sysselsättningen utvecklas i olika delar av befolkningen. Kapitalinkomsternas utveckling beror bl.a. på hur bostadsmarknaden utvecklas och på kapitalbeskattningens utformning. Hur inkomsterna utvecklas i den nedre delen av fördelningen beror i hög grad på reglerna i transfereringssystemen, men också på sysselsättningsutvecklingen. Utan åtgärder talar dock mycket för att inkomstspridningen kommer att fortsätta att växa till 2035, om än i en långsammare takt än vad som varit fallet de senaste decennierna.

2.5 Inkomstspridningen har ökat även internationellt

I ett internationellt perspektiv har Sverige och de övriga nordiska länderna en jämn fördelning av inkomsterna (se diagram 2.10).²⁰ År 2000 hade Sverige och Danmark lägst inkomstspridning i Norden, och tillhörde då också de medlemsstater i EU som hade allra lägst spridning. År 2017 hade Sverige och Danmark i stället högst inkomstspridning i Norden, men skillnaderna mellan länderna är relativt små.

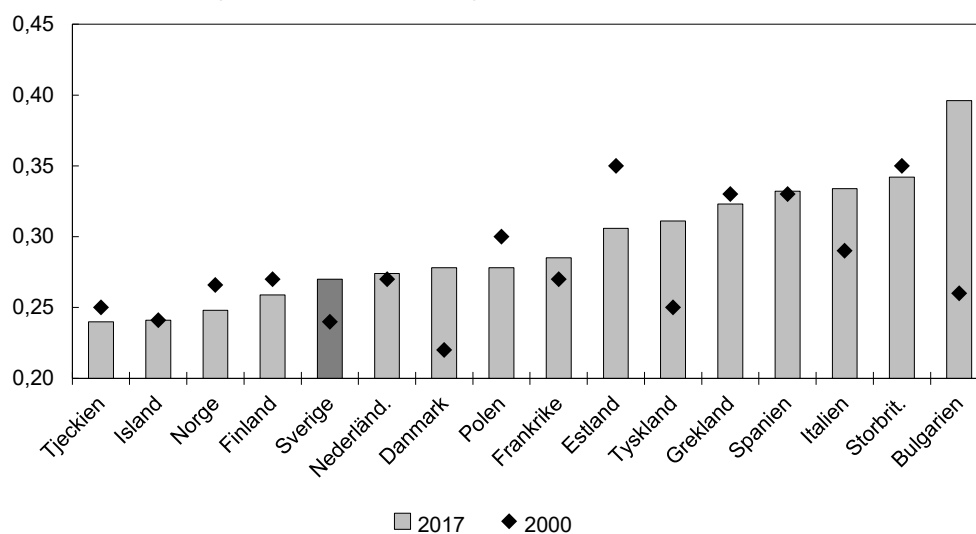
Inkomstspridningen i EU:s medlemsstater utanför Norden varierar betydligt mer. Både bland äldre och nyare medlemsstater finns länder där Gini-koefficienten ligger på ungefär samma nivå som i de nordiska länderna. Det gäller exempelvis Nederländerna samt några av de centraleuropeiska länderna, t.ex. Tjeckien. I Frankrike och Tyskland är inkomstspridningen något större än i de nordiska länderna. I Storbritannien och de sydeuropeiska länderna Italien, Grekland och Spanien är spridningen avsevärt större än i de nordiska länderna. Detsamma gäller för flertalet av de nyare medlemsstaterna i EU.

Inkomstspridningen har ökat i de flesta länder under 2000-talet. Under krisåren 2008–2010 sjönk Gini-koefficienten i många länder, vilket tillfälligt bromsade utvecklingen mot ökad inkomstspridning. År 2010–2017 har spridningen återigen ökat i en majoritet av länderna.

²⁰ Internationellt jämförbar statistik över inkomstfördelningen sammanställs av olika statistikproducenter. Skillnader i data och metodval innebär att de beräkningar av Gini-koefficienten från Eurostat som redovisas här och beräkningar för Sverige som redovisas i andra delar av denna redogörelse inte är helt jämförbara. Eurostat använder t.ex. en annan ekvivalensskala för att justera för försörjningsbördor och inkluderar inte realiserade kapitalvinster.

Diagram 2.10 Inkomstspridning inom EU och de nordiska länderna (urval av länder)

Gini-koefficienter för disponibel inkomst exklusive kapitalvinst

Anm.: I diagrammet rangordnas länder efter storleken på Gini-koefficienten 2017. För Norge saknas data för 2000; i stället används data för 2002. För Island saknas data för 2000 och 2017; i stället används data för 2003 och 2015.

Källa: Eurostat (EU-SILC).

3 Ekonomisk utsatthet

3.1 Ekonomisk utsatthet kan mätas på olika sätt

Det finns olika sätt att mäta hur många som är ekonomiskt utsatta, eller fattiga, i samhället. Måtten kan vara indirekta eller direkta. Indirekta mått baseras på ekonomiska data. En vanlig indirekt ansats är att betrakta dem vars ekonomiska standard ligger under en given gräns som individer med låg ekonomisk standard. Med denna ansats kan måtten vara absoluta eller relativa. Med en absolut låginkomstgräns är det den absoluta köpkraften som avgör om en individ har låg ekonomisk standard och beloppsgränsen definierar samma reala ekonomiska standard från ett år till ett annat. Med en relativ låginkomstgräns följer beloppsgränsen med när medelinkomsten i ett samhälle ökar. Internationellt används ofta ett relativt mått för att mäta andelen individer som har låg ekonomisk standard. Detta mått tillämpas också i större delen av detta avsnitt.

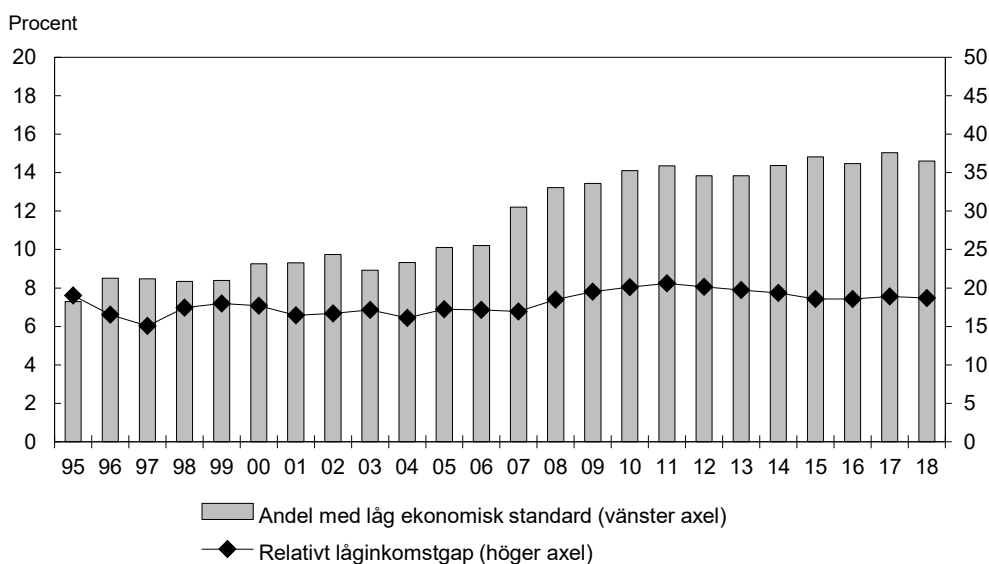
Direkta mått bygger i stället på observationer av olika aspekter av den faktiska materiella levnadsstandarden. Ett motiv till att använda direkta mått är svårigheterna att identifiera människor med låg levnadsstandard enbart genom att beakta deras registrerade årsinkomster.²¹ Inom EU har det tagits fram ett direkt mått som baseras på enkätfrågor. Måttet avser att fånga frånvaron av varor och tjänster och oförmågan att delta i vardagliga aktiviteter som uppfattas som socialt nödvändiga. Detta mått berörs kortfattat i det avslutande underavsnittet.

²¹ Registrerade årsinkomster fångar t.ex. inte upp ekonomiska resurser i form av förmögenhet, arv och liknade överföringar inom familjen eller mellan olika hushåll, och inte heller inkomster från svart arbete.

3.2 Andelen med låg ekonomisk standard har stabiliserats mot slutet av perioden

Med en relativ låginkomstgräns, här beräknad som 60 procent av medianinkomsten, har andelen med låg ekonomisk standard ökat sedan mitten av 1990-talet (se diagram 3.1).²² Medianinkomstens tillväxt har gradvis höjt låginkomstgränsen. Eftersom inkomstillväxten har varit svagare för grupper i de nedre inkomstskikten har andelen med inkomster under gränsen ökat. Utvecklingen accelererade 2006–2010, vilket bl.a. berodde på att den successiva utbyggnaden av jobbskatteavdraget och de sänkta ersättningarna i arbetslöshets- och sjukförsäkringen förstärkte skillnaderna mellan förvärvsarbetande i mitten av inkomstfördelningen och icke förvärvsarbetande i den nedre delen av fördelningen. År 2011–2018 har andelen med låg ekonomisk standard stabiliserats runt 14–15 procent. Detta bekräftar den utveckling som beskrivs i diagram 2.2 ovan, dvs. att inkomsterna i den nedre delen av inkomstfördelningen under senare år har utvecklats i takt med medianinkomsten.

Diagram 3.1 Andel med låg ekonomisk standard och relativt låginkomstgap

Anm.: Låginkomstgapet visar skillnaden mellan låginkomstgränsen och den ekonomiska standarden för medianpersonen bland dem med låg ekonomisk standard (uttryckt i procent av låginkomstgränsen).

Källor: Statistiska centralbyrån (HEK och STAR) och egna beräkningar.

Andelen med låg ekonomisk standard visar hur många som hamnar under låginkomstgränsen, men inte om individerna hamnar strax under eller långt under gränsen. I diagrammet visas därför också det relativa låginkomstgapet. Gapet mäts här som den procentuella skillnaden mellan låginkomstgränsen och den ekonomiska standarden för medianpersonen bland dem med låg ekonomisk standard.²³ År 2018 var låginkomstgapet 19 procent. Medianpersonen bland dem med låg ekonomisk standard hade således en ekonomisk standard motsvarande 81 procent av låginkomstgränsen, eller 49 procent av den ekonomiska standarden för medianpersonen i befolkningen som helhet. Låginkomstgapet har varit relativt stabilt över tid.

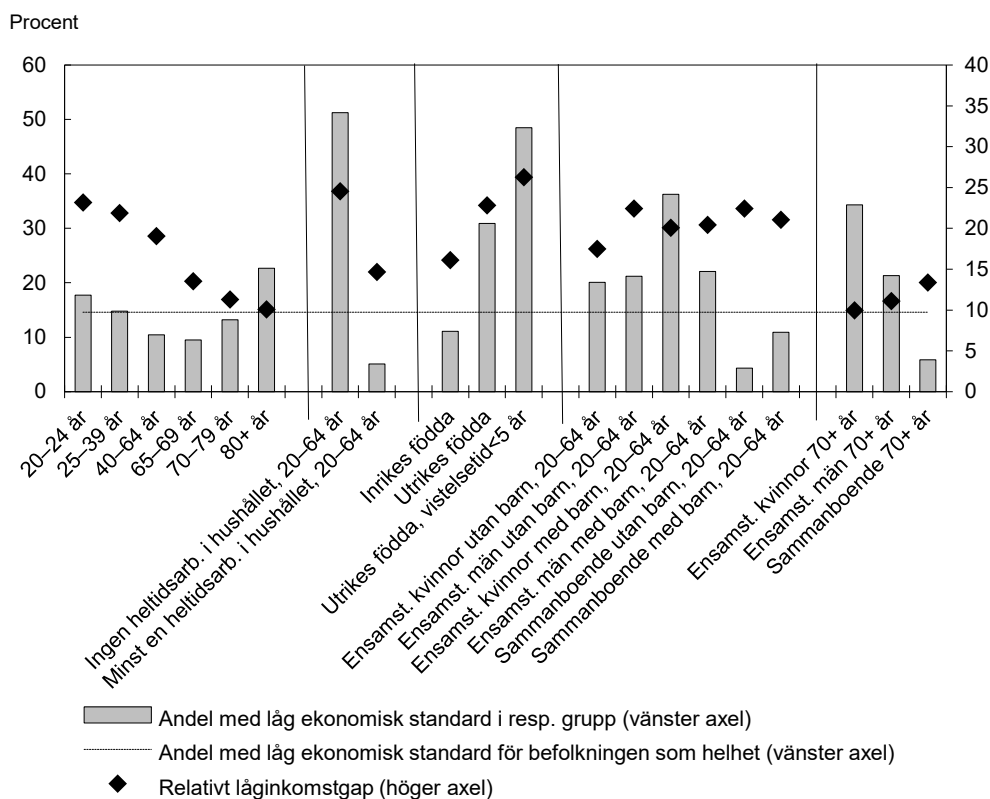
²² Utvecklingen av andelen med låg ekonomisk standard, beräknad med en absolut låginkomstgräns, redovisas i tabell a.1 i tabellbilagan. Med en absolut gräns, beräknad som 60 procent av 1995 års prisjusterade medianinkomst, har andelen med låg ekonomisk standard minskat i stort sett kontinuerligt sedan mitten av 1990-talet. Minskningen beror på att de reala inkomsterna har ökat även för dem med förhållandevis låga inkomster.

²³ Detta begrepp brukar i den engelskspråkiga litteraturen benämnas poverty gap index. På svenska används ibland begreppet fattigdomsgap.

Vad utmärker individer med låg ekonomisk standard?

På ett övergripande plan har risken för låg ekonomisk standard ett tydligt samband med individers ålder och arbetsmarknadsanknytning (se diagram 3.2). Bland unga vuxna (20–24 år), varav många är studerande, är andelen med låg ekonomisk standard högre än för befolkningen som helhet. Andelen sjunker med stigande ålder fram till pensioneringen vid 65–70 års ålder. Därefter ökar andelen med stigande ålder.

Diagram 3.2 Andel med låg ekonomisk standard och relativt låginkomstgap i olika befolkningsgrupper 2018

Källor: Statistiska centralbyrån (STAR) och egna beräkningar.

Inom olika ålderskategorier är det svårt att identifiera en enskild orsak till att vissa individer har låg ekonomisk standard. Orsaken förefaller i stället ofta vara en kombination av förhållanden: en egen låg inkomst, försörjningsansvar för barn och en partner med låg inkomst eller avsaknad av en partner. Om ingen hushållsmedlem arbetar heltid är risken för låg ekonomisk standard betydande. Utrikes födda, i synnerhet personer med kort vistelsetid i Sverige, har lägre sysselsättningsgrad och högre arbetslöshet än inrikes födda. De löper därmed en betydligt större risk för ekonomisk utsatthet än inrikes födda. Ensamstående, framför allt kvinnor med barn, är en grupp där andelen med låg ekonomisk standard är förhållandevis stor, särskilt jämfört med gruppen sammanboende med eller utan barn. Det finns också betydande skillnader mellan individer i den äldre delen av befolkningen (70 år och äldre). I denna grupp har t.ex. ensamstående, och i synnerhet ensamstående kvinnor, en avsevärt högre andel med låg ekonomisk standard än sammanboende.

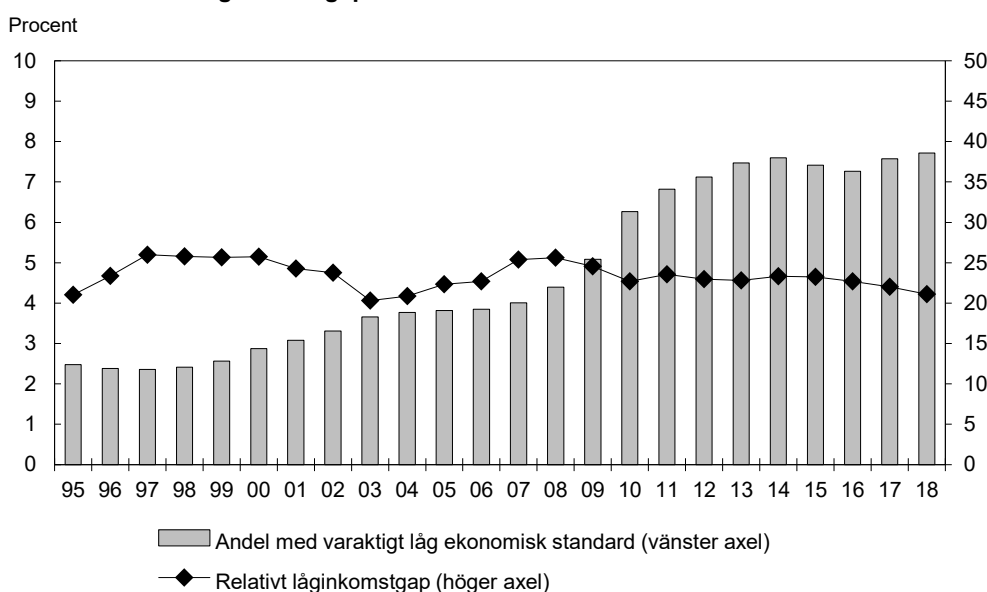
Det relativa låginkomstgapet varierar också mellan olika grupper i diagram 3.2. En typisk person (20–64 år) i ett låginkomsthushåll där ingen arbetar heltid hade 2018 en ekonomisk standard som låg ca 25 procent under låginkomstgränsen. För en typisk person i den äldre delen av befolkningen (70 år och äldre) med låg ekonomisk standard var gapet betydligt mindre, ca 10 procent. Det beror på att grundskyddet för pensionärer ligger på en högre nivå än grundskyddet för personer i förvärsaktiv ålder.

3.3 Hälften av de ekonomisk utsatta är varaktigt utsatta

En del individer har tillfälligt låga inkomster under kortare perioder till följd av t.ex. studier, arbetslöshet eller sjukdom. För andra är den låga ekonomiska standarden ett mer permanent tillstånd. I detta avsnitt undersöks hur stor andel av befolkningen som varaktigt har en låg ekonomisk standard.

Varaktiga låginkomsttagare avser här dem som ett givet år har haft låg ekonomisk standard under minst fyra på varandra följande år.²⁴ Med detta mått har andelen varaktiga låginkomsttagare ökat sedan mitten av 1990-talet (se diagram 3.3). Andelen ökade relativt kontinuerligt mellan 1998 och 2008. Utvecklingen accelererade 2009–2010, och uppgången fortsatte även de efterföljande åren. Från och med 2013 har andelen varaktiga låginkomsttagare dock stabiliserats runt 7 procent.

Diagram 3.3 Andel med varaktigt låg ekonomisk standard och relativt låginkomstgap

Anm.: Låginkomstgapet visar skillnaden mellan låginkomstgränsen och den ekonomiska standarden för medianpersonen bland dem med långvarigt låg ekonomisk standard (uttryckt i procent av låginkomstgränsen).

Källor: Statistiska centralbyrån (LINDA) och egna beräkningar.

Ökningen av andelen varaktiga låginkomsttagare har i relativa termer varit större än den ökning som visas för samtliga med låg ekonomisk standard i diagram 3.1 ovan. Sammansättningen av gruppen samtliga med låg ekonomisk standard har därmed förändrats över tid. I mitten av 1990-talet utgjorde varaktiga låginkomsttagare ungefär en tredjedel av samtliga med låg ekonomisk standard. År 2018 hade andelen stigit till ca 50 procent.

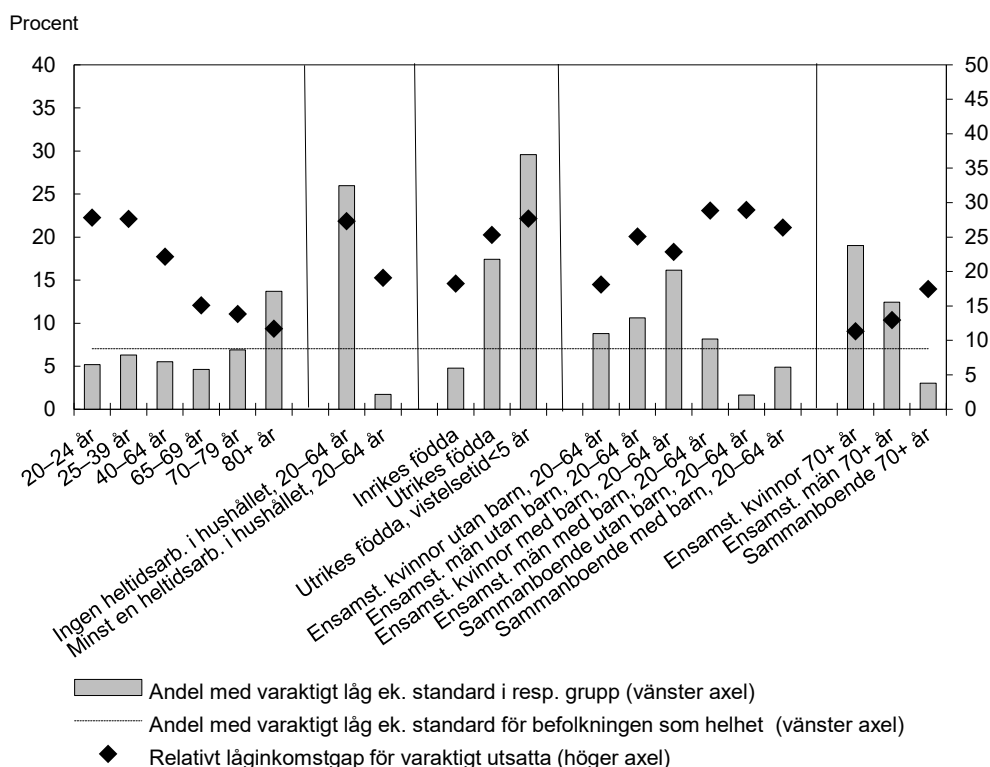
En typisk person med varaktigt låg ekonomisk standard har något lägre ekonomisk standard än en typisk person bland samtliga med låg ekonomisk standard. År 2018 var det relativa låginkomstgapet för varaktiga låginkomsttagare 21 procent, vilket är större än gapet bland samtliga med låg ekonomisk standard (19 procent).

De flesta grupper i diagram 3.2 ovan har ungefär samma relativa risk för låg ekonomisk standard som för varaktigt låg ekonomisk standard (se diagram 3.4). Med relativ risk avses här andelen utsatta i respektive grupp i förhållande till andelen i

²⁴ Varaktiga låginkomsttagare kan definieras på många olika sätt. Den definition som används i detta avsnitt avviker något från hur exempelvis Statistiska centralbyrån (SCB) definierar varaktiga låginkomsttagare. SCB:s indikator avser dem som, förutom observationsåret, har haft låg ekonomisk standard under minst två av de tre föregående åren.

befolkningen som helhet. De äldsta (80 år och äldre) avviker dock från det generella mönstret. För dessa är risken för låg ekonomisk standard 1,5 gånger högre än för befolkningen som helhet, medan risken för varaktigt låg ekonomisk standard är 2,0 gånger högre än för befolkningen som helhet. Den högre relativa risken för varaktigt låg ekonomisk standard hänger samman med att inkomströrligheten är låg bland de äldre eftersom inkomstnivåerna i hög grad bestäms av de inkomstnivåer som genererades under den yrkesverksamma delen av livet. Det motsatta förhållandet gäller för unga vuxna (20–24 år). Bland dessa är inkomströrligheten stor och den relativa risken för varaktigt låg ekonomisk standard är lägre än den relativa risken för låg ekonomisk standard.²⁵

Diagram 3.4 Andel med varaktigt låg ekonomisk standard och relativt låginkomstgap i olika befolkningsgrupper 2018

Källor: Statistiska centralbyrån (STAR) och egna beräkningar.

3.4 Jämfört med andra länder i Europa har Sverige en låg andel ekonomiskt utsatta

Inom EU används ett sammansatt mått på andelen människor som lever eller riskerar att leva i fattigdom och social utestängning. Det mäter andelen personer som uppfyller minst ett av följande tre kriterier:

- Personen har en ekonomisk standard som understiger 60 procent av den nationella medianinkomsten.
- Personen har en mycket låg materiell standard.
- Personen tillhör ett hushåll som har låg förvärvsintensitet.

Personer med mycket låg materiell standard saknar förmåga inom minst fyra av nio områden, såsom att möta oväntade utgifter, att hålla hemmet tillräckligt varmt, att ha

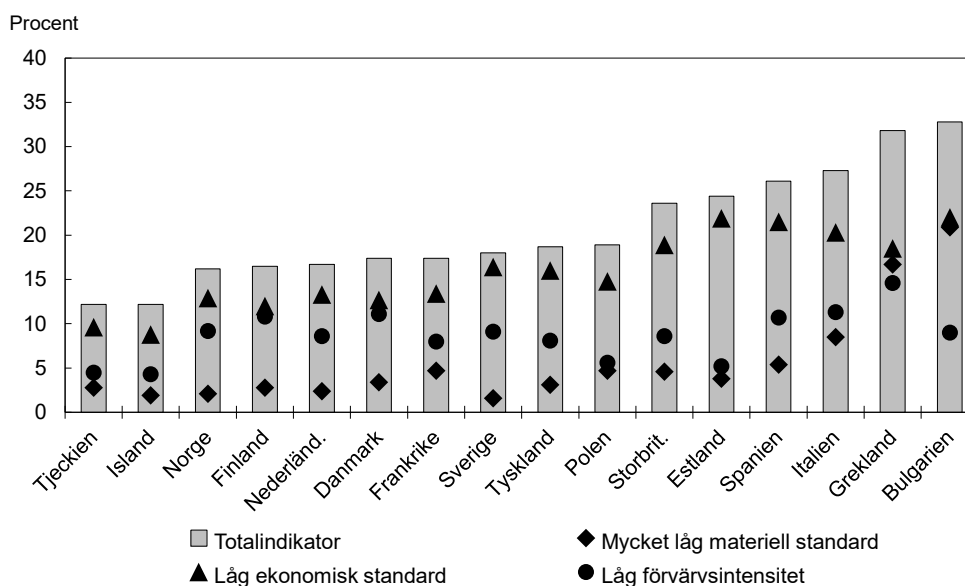
²⁵ Av diagram 3.2 framgår att unga vuxna (20–24 år) har ca 20 procent högre risk för låg ekonomisk standard än befolkningen som helhet. Av diagram 3.4 framgår att risken för varaktigt låg ekonomisk standard är ca 25 procent lägre än för befolkningen som helhet.

en tvättmaskin och att äga en bil. Indikatorn avser att fånga bristande möjligheter till sådant som kan uppfattas som socialt nödvändigt. Hushåll med låg förvärvsintensitet är hushåll där medlemmarna i förvärvsaktiv ålder (18–59 år) arbetar mindre än 20 procent av den samlade arbetstiden i ett lika stort hushåll där alla arbetar heltid.

År 2008 beräknades 23,7 procent av befolkningen inom EU befinna sig i riskzonen för fattigdom och social utestängning (dvs. de uppfyllde ett eller fler av de tre kriterierna ovan). Andelen ökade under finanskrisen och åren närmast därefter. Sedan 2012 har andelen minskat och uppgick 2018 till 21,9 procent, dvs. lägre än 2008.

Sverige och övriga nordiska länder har förhållandevis låg risk för fattigdom och social utestängning (se diagram 3.5). Mellan 2008 och 2018 ökade andelen i Sverige från 16,7 till 18,0 procent. Det berodde dels på att andelen personer med en ekonomisk standard under 60 procent av medianinkomsten ökade och dels på att andelen personer i hushåll med låg förvärvsintensitet ökade. År 2018 var Sverige det land i Norden som hade högst andel i riskzonen för fattigdom och social utestängning, men skillnaderna mellan Sverige, Danmark, Finland och Norge är relativt små.

Diagram 3.5 Risk för fattigdom och social utestängning inom EU och de nordiska länderna 2018 (urval av länder)

Anm.: För Island saknas data för 2018; i stället används 2016. I diagrammet rangordnas länderna från lägsta till högsta värde för totalindikatorn. Totalindikatorn mäter andelen personer som identifieras via minst en av de tre delindikatorerna. För delindikatorn låg relativ ekonomisk standard används den mest aktuella inkomststatistiken från Eurostat, vilken avser inkomståret 2017 (2015 för Island).

Källa: Eurostat (EU-SILC).

Andelen individer med mycket låg materiell standard varierar kraftigt mellan de olika länderna i diagram 3.5, från 2 procent till 21 procent. Låga andelar finns bl.a. i Sverige och de övriga nordiska länderna, medan de högsta andelarna finns i Grekland och i vissa av EU:s nyare medlemsstater, t.ex. Bulgarien. Detta avspeglar till stor del skillnader i levnadsstandard mellan länderna. Sedan 2008 har andelen med mycket låg materiell standard minskat i ungefär två tredjedelar av länderna inom EU och ökat i en tredjedel. I Sverige har andelen legat på en konstant låg nivå 2008–2018.

Skillnaden mellan olika länder är mindre om den ekonomiska utsattheten mäts med relativa inkomstmått. Andelen med en inkomst understigande 60 procent av den nationella medianinkomsten varierar mellan ca 10 och 22 procent. Låga andelar finns bl.a. i Tjeckien och i de nordiska länderna. Sedan 2008 har andelen med låg relativ ekonomisk standard ökat i ungefär två tredjedelar och minskat i en tredjedel av länderna inom EU.

Indikatorn som mäter andelen personer i hushåll med låg förvärvsintensitet varierar mellan 5 och 15 procent i de olika länderna i diagram 3.5. Lägst andelar finns i Island och Tjeckien, medan den högsta andelen finns i Grekland. Sedan 2008 har andelen personer i hushåll med låg förvärvsintensitet i EU minskat från 9,2 till 8,8 procent. För Sverige har andelen ökat från 7,0 till 9,1 procent.

4 Den regionala inkomstfördelningen

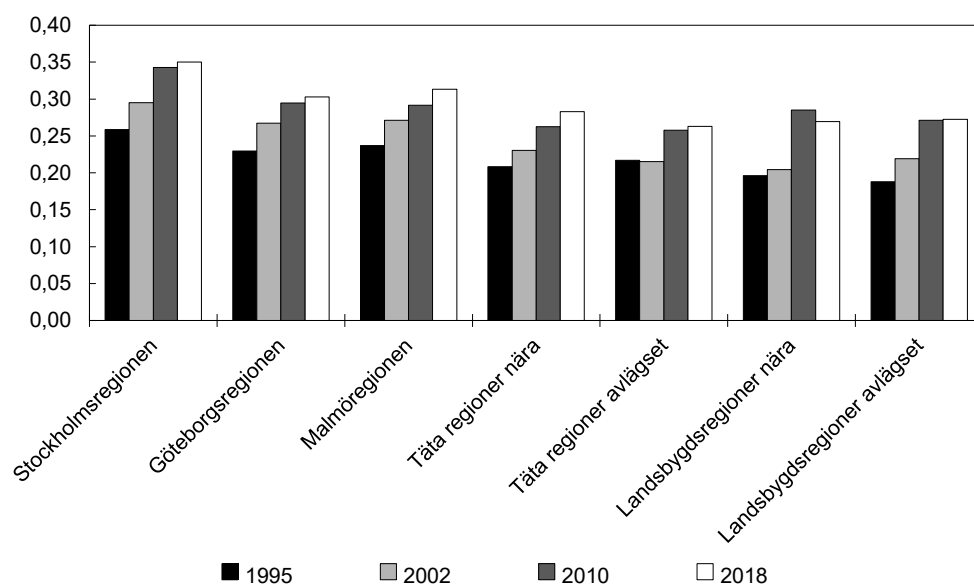
I detta avsnitt redovisas hur den ekonomiska standarden har utvecklats i olika delar av landet sedan mitten av 1990-talet. Först analyseras inkomstspridningen inom olika regioner. Därefter beskrivs hur den ekonomiska standarden varierar mellan olika regioner. Som utgångspunkt för den regionala indelningen används den indelning i sex regionstyper som har tagits fram av Tillväxtanalys. Indelningen är baserad på befolkningstäthet och befolkningens närhet till större tätbebyggda områden inom olika pendlingsregioner.²⁶ Indelningen i detta avsnitt skiljer sig dock från Tillväxtanalys indelning genom att storstadsregionen är uppdelad i tre delar, Stockholm, Göteborg och Malmö, samt att regionstyperna Landsbygdsregion avlägset belägna och Landsbygdsregion mycket avlägset belägna är sammanslagna till en regionstyp.

4.1 Ökad inkomstspridning inom regioner

Inkomstspridningen, mätt med Gini-koefficienten, är större i storstadsregionerna än i övriga regioner (se diagram 4.1). Spridningen är särskilt stor i Stockholmsregionen. Inkomstspridningen har ökat i samtliga regioner mellan 1995 och 2018. I relativa termer har spridningen ökat mest i avlägset belägna landsbygdsregioner. Detta var också den regionstyp som hade lägst inkomstspridning i mitten av 1990-talet. Spridningen har ökat minst i täta regioner där en stor del av befolkningen är bosatt långt från en större tätort. I övriga regionstyper har Gini-koefficienten ökat i ungefär samma takt.

Diagram 4.1 Inkomstspridning inom regioner

Gini-koefficienten

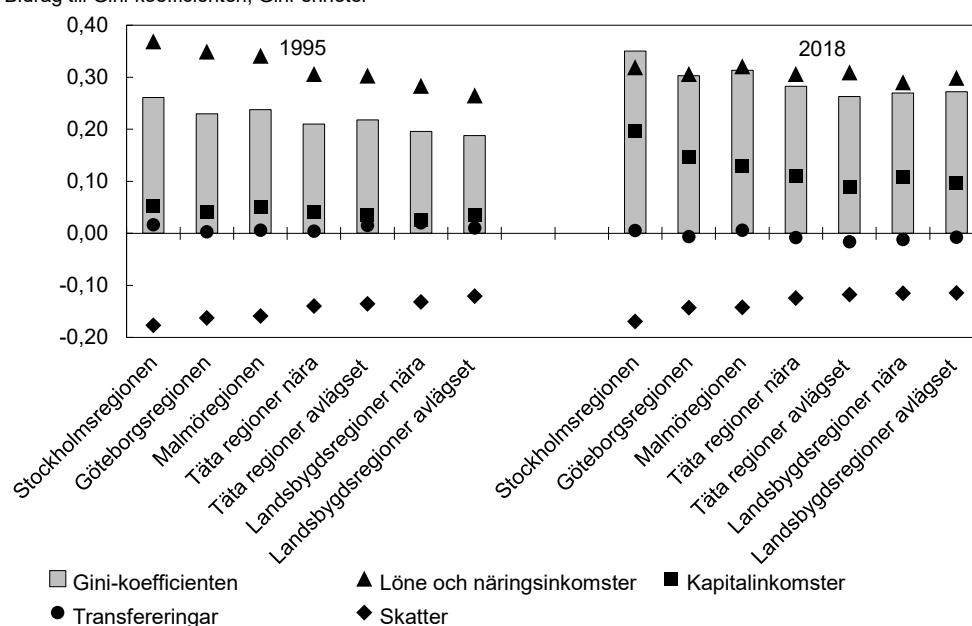
Källor: Statistiska centralbyrån (HEK och STAR) och egna beräkningar.

²⁶ Se Tillväxtanalys, Funktionella analysregioner – revidering 2015, promemoria 2015:22, 2015.

Som visades i avsnitt 2 kan Gini-koefficienten delas upp på de inkomstslag som ingår i den disponibla inkomsten. I diagram 4.2 har motsvarande uppdelning gjorts av Gini-koefficienterna för respektive region. Resultatet visar tydligt att det är kapitalinkomsternas utveckling som förklarar merparten av den ökade inkomstspridningen inom respektive region. Av diagrammet framgår också att kapitalinkomsternas bidrag till Gini-koefficienten varierar mellan regioner, och att detta var den huvudsakliga anledningen till att inkomstspridningen varierade mellan olika regioner 2018. Löne- och näringsinkomsterna bidrog däremot ungefär lika mycket till inkomstspridningen i samtliga regioner. År 1995 var det i stället löne- och näringsinkomsternas bidrag till Gini-koefficienten som varierade förhållandevis mycket mellan regioner och förklarade merparten av skillnaderna i inkomstspridning mellan regioner.

Diagram 4.2 Olika inkomstslags bidrag till inkomstspridningen inom regioner

Bidrag till Gini-koefficienten, Gini-enheter

Källor: Statistiska centralbyrån (HEK och STAR) och egna beräkningar.

4.2 Ökade skillnader mellan regioner

Den allra största delen av inkomstspridningen i Sverige beror på skillnader i ekonomisk standard mellan individer inom regioner.²⁷ Men det finns även skillnader i genomsnittlig ekonomisk standard mellan regioner. Hur inkomstskillnader mellan regioner utvecklas över tid är en komplex process som bl.a. beror på den regionala näringslivsstrukturen, åldersstrukturen, och befolkningsutvecklingen samt den regionala tillväxtpolitiken. Ansatsen i detta avsnitt är huvudsakligen deskriptiv. En mer djupgående analys av den ekonomiska utvecklingen i olika regioner finns t.ex. i Långtidsutredningen 2019.

Diagram 4.3 visar hur den ekonomiska standarden har utvecklats i olika regioner i förhållande till genomsnittet i Sverige. Ett värde större (mindre) än 100 betyder att regionen har en högre (lägre) genomsnittlig ekonomisk standard än genomsnittet i riket. Den ekonomiska standarden är i genomsnitt högst i storstadsregioner, följt av täta regioner och landsbygdsregioner. Den ekonomiska standarden är högst i

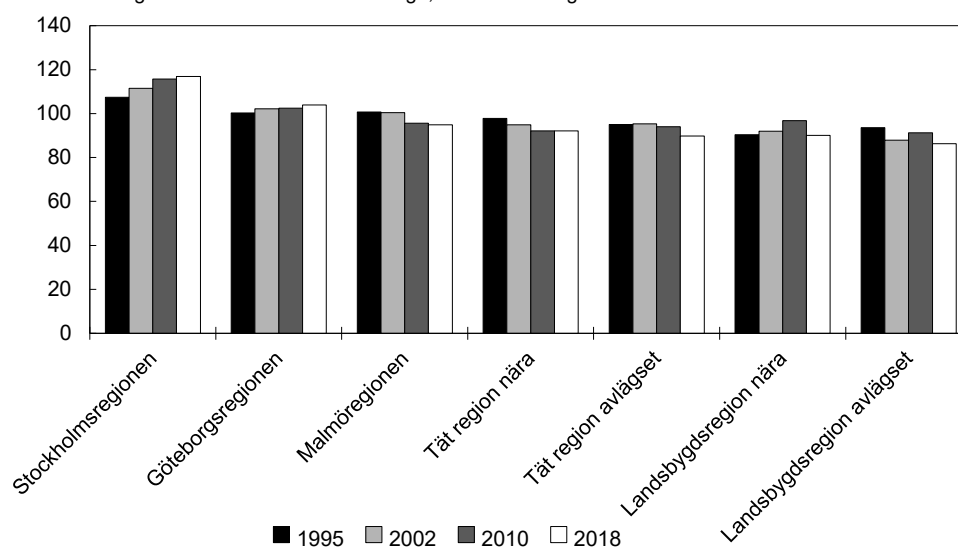
²⁷ I 2018 års fördelningspolitiska redogörelse (prop. 2017/18:100 bilaga 2) undersöktes hur stor del av den samlade inkomstspridningen i Sverige 2016 som härstammade från skillnader mellan regioner och hur stor del som kom från skillnader inom regionerna. Resultaten visade att knappt 4 procent av den totala inkomstspridningen kunde hänföras till skillnader mellan regioner. Samma undersökning visade att ökade skillnader mellan regionerna svarar för en mycket begränsad del, omkring 5 procent, av ökningen i den samlade inkomstspridningen de senaste två decennierna. Resterande 95 procent förklaras av ökade skillnader inom regionerna.

Stockholmsregionen och lägst i avlägset belägna landsbygdsregioner. Detta mönster har varit oförändrat sedan mitten av 1990-talet, men skillnaderna mellan regionerna har ökat något.

I Stockholm och Göteborg har den relativa ekonomiska standarden ökat sedan mitten av 1990-talet, medan den har sjunkit i övriga regioner.²⁸ I mitten av 1990-talet hade en genomsnittlig person i Stockholmsregionen 7 procent högre ekonomisk standard än genomsnittet i Sverige. År 2018 hade avståndet ökat till 17 procent. En genomsnittlig person i en avlägset belägen landsbygdsregion hade i mitten av 1990-talet 6 procent lägre ekonomisk standard än genomsnittet i Sverige. Skillnaden har ökat över tid och uppgick 2018 till 14 procent.

Diagram 4.3 Relativ ekonomisk standard i regioner

Genomsnitt i region i förhållande till hela Sverige, index för Sverige=100

Källor: Statistiska centralbyrån (HEK och STAR) och egna beräkningar.

Ett sätt att undersöka varför inkomstutvecklingen skiljer sig åt mellan regioner är att studera hur olika inkomstslag har utvecklats i regionerna. Diagram 4.4 visar hur den genomsnittliga löne- och näringsinkomsten respektive kapitalinkomsten i olika regioner förhåller sig till genomsnittet för dessa inkomstslag i hela Sverige. Löne- och näringsinkomsterna är i genomsnitt högst i Stockholms- och Göteborgsregionen. År 2018 var den genomsnittliga löne- och näringsinkomsten i Stockholm ca 20 procent högre än riksgenomsnittet. Löne- och näringsinkomsterna är i genomsnitt lägst i landsbygdsregionerna. År 2018 var den genomsnittliga löne- och näringsinkomsten i avlägset belägna landsbygdsregioner 18 procent lägre än riksgenomsnittet. Skillnaderna mellan regionernas genomsnittliga löne- och näringsinkomst har varit relativt konstanta sedan mitten av 1990-talet. De kan därför inte förklara varför den ekonomiska standarden har ökat i förhållande till riksgenomsnittet i Stockholm och Göteborg medan den har minskat i förhållande till riksgenomsnittet i övriga regioner.

Däremot har skillnaderna i kapitalinkomster mellan olika regioner ökat väsentligt sedan mitten av 1990-talet. År 2018 var de betydligt större än skillnaderna mellan löne- och näringsinkomster. Orsaken är att kapitalinkomsterna i Stockholm och Göteborg har ökat betydligt mer än i resten av landet.²⁹ År 2018 var den genom-

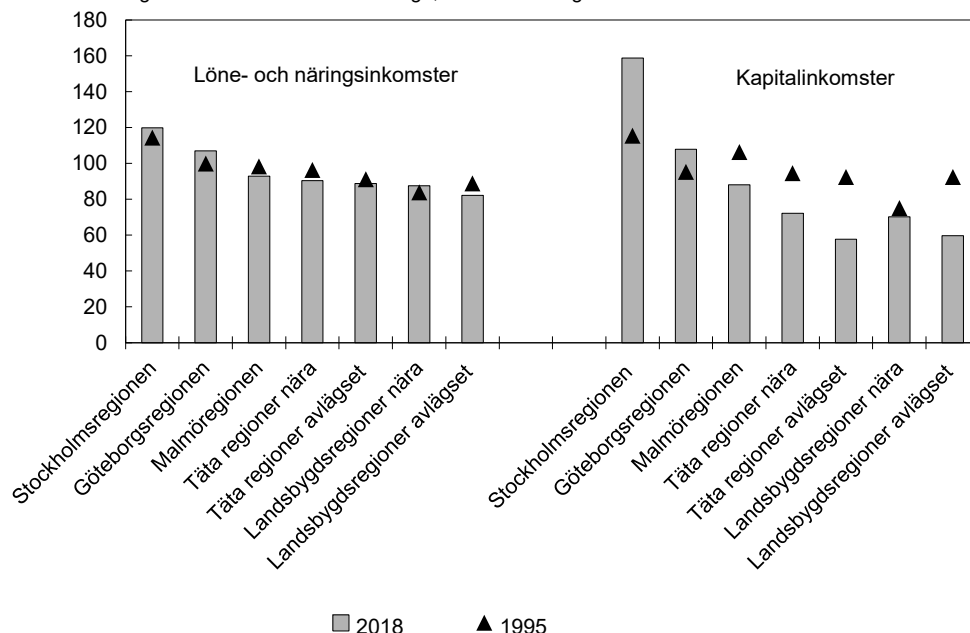
²⁸ Den genomsnittliga ekonomiska standarden har dock ökat i samtliga regioner sedan mitten av 1990-talet. För riket som helhet var ökningen 93 procent. Ökningen var störst i Stockholmsregionen (110 procent), och minst i avlägset belägna landsbygdsregioner (78 procent).

²⁹ Den enskilt största förklaringen till de regionala skillnaderna i kapitalinkomster ligger i de realiserade kapitalvinsterna som i huvudsak har sin grund i regionala skillnader i prisutvecklingen på bostäder. Skillnaderna i kapitalinkomster kan utöver detta till viss del hänföras till utdelningarna från fåmansaktiebolag.

snittliga kapitalinkomsten i Stockholm knappt 60 procent högre än riksgenomsnittet. I regionerna utanför storstadsområdena var den genomsnittliga kapitalinkomsten 30–40 procent lägre än riksgenomsnittet. Kapitalinkomsternas utveckling är den viktigaste faktorn bakom det vidgade gapet i ekonomisk standard mellan Stockholm (och Göteborg) och övriga landet sedan mitten av 1990-talet.³⁰

Diagram 4.4 Relativa löne- och näringsinkomster och kapitalinkomster i regioner

Genomsnitt i region i förhållande till hela Sverige, index för Sverige=100

Källor: Statistiska centralbyrån (HEK och STAR) och egna beräkningar.

4.3 Boendeutgifter har en måttlig inverkan på de regionala skillnaderna

Att enbart jämföra de disponibla inkomsterna mellan personer i olika delar av landet ger inte en helhetsbild av den regionala inkomstfördelningen. Regionala skillnader i t.ex. resekostnader, matpriser eller boendeutgifter påverkar också hushållens ekonomi. Många av dessa regionspecifika förhållanden är svåra att beakta då statistiskt underlag saknas. Statistik över hushållens boendeutgifter redovisas dock kontinuerligt av Statistiska centralbyrån. Boendeutgiften svarar för en stor del av hushållens samlade utgifter. Den uppgår i genomsnitt till ca 20 procent av hushållets disponibla inkomst.³¹ Samtidigt varierar förhållandena på bostadsmarknaden mellan regionerna. Därför kan det vara intressant att undersöka om de skilda förhållandena på bostadsmarknaden medför att hushållens konsumtionsutrymme efter boendeutgifter skiljer sig mindre mellan regionerna än den ekonomiska standarden som redovisades ovan.

³⁰ Om transfereringarnas och skatternas utveckling analyseras på samma sätt som i diagram 4.4 visar det sig att den genomsnittliga transfereringsinkomsten varierar betydligt mindre mellan regionerna än löne- och näringsinkomster och kapitalinkomster. Transfereringarna är i genomsnitt något högre i landsbygdsregioner än i storstadsregioner. Skillnaderna har ökat något jämfört med mitten av 1990-talet då det inte fanns några systematiska skillnader mellan regioner. Det är främst pensioner som har drivit denna utveckling. Eftersom löne- och näringsinkomster och kapitalinkomster är högre i storstadsregioner än i övriga regioner är också skatteinbetalningarna i genomsnitt högre i storstadsregioner. Skillnaderna mellan regionernas genomsnittliga skatteinbetalningar har ökat något sedan mitten av 1990-talet.

³¹ Se Statistiska centralbyrån, Hushållens boendeutgifter 2017, statistiknyheter. I litteraturen görs i regel en distinktion mellan boendeutgifter och boendekostnader. Boendeutgiften för ägda bostäder inkluderar driftskostnader och hushållens ränteutgifter för boendet efter skatt men, till skillnad från boendekostnaden, inte (alternativ)kostnaden för det egna bostadskapitalet.

En majoritet av befolkningen äger sin bostad. I landet som helhet bor närmare 70 procent av befolkningen i ägda bostäder.³² Samtidigt kan konstateras att varierande tillgång och efterfrågan på ägda bostäder i olika regioner har gett upphov till allt större skillnader i bostadspriserna de senaste decennierna. De stora regionala skillnaderna i bostadspriser visar sig i betydande skillnader i marknadsvärde per kvadratmeter för ägda bostäder. År 2018 var marknadsvärdet per kvadratmeter fyra gånger högre i Stockholmsregionen än i landsbygdsregioner där en stor del av befolkningen är bosatt långt från en större tätort (se tabell 4.1). Om dessa skillnader skulle återspeglas i de genomsnittliga utgifterna för boendet i regionerna skulle det till viss del motverka skillnaderna i ekonomisk standard. Av tabell 4.1 framgår dock att skillnaderna i ekonomisk standard mellan regionerna är i stort sett desamma före och efter bostadsutgifter.

Tabell 4.1 Bostadsutgifternas inverkan på ekonomisk standard 2018

Index, hela riket=100, boyta i kvadratmeter

	Marknads- värde per kvm (ägt boende)	Ek. standard före boende- utgifter	Ek. standard efter boende- utgifter	Boende- utgift per kvm, ägd bostad	Boende- utgift per kvm, hyrd bostad	Boyta per individ, ägd bostad	Boyta per individ, hyrd bostad
Stockholmsregionen	166	117	118	131	114	40	32
Göteborgsregionen	130	104	104	102	102	44	34
Malmöregionen	90	95	94	98	105	46	35
Täta regioner nära en större stad	64	92	92	86	93	48	37
Täta regioner avlägset belägna	48	90	90	79	88	48	39
Landsbygdsregioner nära en större stad	50	90	90	81	87	49	40
Landsbygdsregioner avlägset och mkt avlägset belägna	43	86	86	73	85	50	39
Sverige	100	100	100	100	100	45	35

Anm.: För småhus antas marknadsvärdet motsvara taxeringsvärdet multiplicerat med den genomsnittliga köpeskillingskoefficienten för 2018 i det aktuella området. För bostadsrättslägenheter har uppgifter om bostadslägenheternas yta multiplicerats med det genomsnittliga priset per kvadratmeter för sålda bostadsrätter 2018 i olika kommuner och kommundelar enligt Svensk Mäklarstatistik. Beräkningarna avser endast den bostad där individen är folkbokförd. Boendeutgift i ägda bostäder inkluderar driftskostnader och hushållets ränteutgifter för boendet efter skatt. Boendeutgiften i hyrda bostäder motsvaras enbart av hyran.

Källor: Statistiska centralbyrån (STAR), Svensk Mäklarstatistik och egna beräkningar.

För att undersöka orsakerna till att de regionala skillnaderna i genomsnittlig ekonomisk standard är ungefär desamma före och efter bostadsutgifter redovisas i tabell 4.1 även genomsnittlig boendeutgift per kvadratmeter i respektive region i förhållande till genomsnittet i Sverige. Det visar sig att bostadsutgiften per kvadratmeter för ägda bostäder varierar betydligt mindre mellan regionerna än marknadsvärdet per kvadratmeter. En förklaring till detta är att den relativt snabba prisutvecklingen i vissa regioner inte bara har resulterat i höga priser. Hushåll som har ägt en bostad under en längre tid har dessutom kunnat bygga upp ett betydande eget kapital i boendet. Hushållens egna kapital i ägda bostäder är därför i genomsnitt betydligt större i storstadsregionerna än i övriga regioner.³³ Detta får till följd att ränteutgifterna per kvadratmeter, som i allmänhet utgör en väsentlig del av boendeutgifterna, varierar betydligt mindre mellan regionerna än marknadsvärdet per kvadratmeter.

³² Med ägda bostäder avses här bostäder som upplåts med bostadsrätt eller äganderätt. Fördelningen mellan äganderätt och bostadsrätt varierar betydligt mellan regionerna, men andelen som bor i någon form av ägd bostad ligger mellan 66 och 75 procent i de olika regiontyperna.

³³ Se Långtidsutredningen 2019 (SOU 2019:65), figur 6.31.

En annan tänkbar förklaring till bostadsutgifternas måttliga effekt på de regionala skillnaderna är att hushållen anpassar sitt bostadsval till prisnivån. Det kan t.ex. handla om att hushåll i regioner med höga bostadspriser väljer att bo på mindre yta eller i områden som är mindre centralt belägna. Det bekräftas till viss del av tabell 4.1, som visar att den genomsnittliga boendeytan per individ är mindre i regioner med hög prisnivå. Minst boyta har individer i Stockholms- och Göteborgsregionerna och störst boyta har personer som bor i landsbygdsregionerna. Skillnaden uppgår i genomsnitt till ca 10 kvadratmeter per individ.³⁴

5 Fördelningen av offentligt finansierade välfärdstjänster

5.1 Offentliga välfärdstjänster är en viktig del av fördelningspolitiken

En stor del av omfördelningen genom den offentliga sektorn sker i form av subventionerade tjänster, som t.ex. skola, hälsovård och omsorg. Välfärdstjänsterna är generella och i huvudsak tillgängliga efter behov oavsett betalningsförmåga. Eftersom värdet av välfärdstjänsterna inte ingår i den disponibla inkomsten tenderar traditionella fördelningsanalyser, som använder disponibel inkomst som inkomstbegrepp, att underskatta de ekonomiska resurser som tillfaller individen.³⁵ Vidare överskattas skillnader i fördelningen av ekonomiska resurser mellan inkomstgrupper när välfärdstjänsterna inte beaktas. Detta beror på att de resurser som satsas på välfärdstjänster är mer jämnt fördelade än den ekonomiska standarden. Även vid fördelningsanalyser över tid kan det vara av stor vikt att inkludera de offentligt finansierade tjänsterna, då dessa och de disponibla inkomsterna kan utvecklas på olika sätt. Jämförelser av det ekonomiska välståndet mellan länder påverkas också av om offentligt finansierade välfärdstjänster inkluderas i de resurser som tillfaller individen, eftersom inriktningen och omfattningen av de offentliga välfärdstjänsterna skiljer sig mellan länder.

Det är därför angeläget att komplettera de traditionella fördelningsanalyserna genom att även belysa hur de resurser som läggs på offentligt finansierade individuella välfärdstjänster är fördelade i befolkningen. Sådana analyser har presenterats i flera tidigare fördelningspolitiska redogörelser. Ett huvudresultat är att de ekonomiska resurser som tillfaller äldre (som erhåller vård- och omsorgstjänster) ökar i förhållande till resurserna för yngre och mindre vårdbehövande äldre. Detsamma gäller hushåll med barn och ungdomar som erhåller subventionerad utbildning. De ekonomiska resurser som tillfaller dessa hushåll ökar mer än resurserna för hushåll med enbart vuxna. Analyserna visar också att kvinnor totalt sett mottar större subventioner i form av välfärdstjänster än män. De resurser som läggs på dessa tjänster bidrar därigenom även till att minska de ekonomiska skillnaderna mellan kvinnor och män.³⁶

³⁴ Värt att notera är att detta gäller både för ägda och hyrda bostäder trots att de regionala skillnaderna i hyra per kvadratmeter är betydligt mindre än skillnaderna i boendeutgift per kvadratmeter i ägda bostäder.

³⁵ De individuellt inriktade offentliga tjänsterna motsvarar ungefär 18 procent av BNP. Detta kan ställas i relation till de kontanta inkomstöverföringarna från offentlig sektor som uppgår till ca 14 procent av BNP. Offentligt finansierade tjänster som kan konsumeras av många personer gemensamt (kollektiva tjänster), såsom infrastruktur, försvar och rättsväsende, beaktas inte i detta avsnitt.

³⁶ Kvinnor mottar i genomsnitt mer av samtliga välfärdstjänster förutom kultur och fritid än män. Det kan förklaras av att kvinnor i genomsnitt studerar i högre grad än män samt att kvinnor i genomsnitt lever längre än män. Särskilt stor är skillnaden vad gäller socialt skydd, främst äldreomsorg. Se prop. 2016/2017:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. bilaga 3 för en utförligare redovisning.

5.2 Behovet av välfärdstjänster varierar över livet

De individuella offentliga tjänsterna inkluderar välfärdstjänster inom områdena hälso- och sjukvård, utbildning, barnomsorg, socialt skydd (bl.a. äldreomsorg och arbetsmarknadsinsatser), samt fritid och kultur.³⁷ År 2018 uppgick utgifterna för individuellt inriktade välfärdstjänster till 912 miljarder kronor (se tabell 5.1). Utgifterna var störst inom hälso- och sjukvårdsområdet, som svarade för drygt en tredjedel av de totala utgifterna på individuellt inriktade välfärdstjänster.³⁸

Tabell 5.1 Individuella välfärdstjänster efter ändamål 2018

Miljarder kronor (2020 års priser)

Hälso- och sjukvård	311
Utbildning	233
Socialt skydd	233
Barnomsorg	92
Fritid och kultur	43
Totalt	912

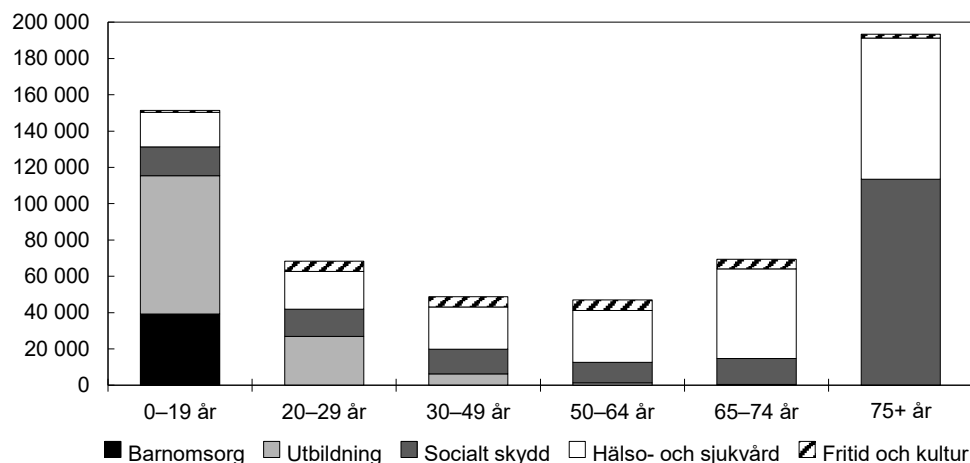
Anm.: I tabellen används benämningen barnomsorg för välfärdstjänster inom områdena förskola, pedagogisk omsorg och fritidshem (se fotnot 37). Redovisningen är exkl. ingående mervärdesskatt.

Källor: Statistiska centralbyrån (STAR) och egna beräkningar.

De välfärdssubventioner som fördelades på individerna 2018 motsvarade i genomsnitt 90 400 kronor per person. Behovet och konsumtionen av välfärdstjänster varierar dock över livet och är störst för barn och unga samt för de äldsta i befolkningen (se diagram 5.1). För barn 0–19 år var subventionen i genomsnitt 151 300 kronor och utgjordes till största delen av utbildning. För personer som är 75 år eller äldre var den totala subventionen i genomsnitt 193 300 kronor, där största delen utgjordes av socialt skydd (framför allt äldreomsorg) och hälso- och sjukvård.

Diagram 5.1 Välfärdstjänster för olika åldersgrupper 2018

Kronor (2020 års priser)

Anm.: I diagrammet används benämningen barnomsorg för välfärdstjänster inom områdena förskola, pedagogisk omsorg och fritidshem (se fotnot 37).

Källor: Statistiska centralbyrån (STAR) och egna beräkningar.

³⁷ De offentliga konsumtionsutgifterna redovisas i detta avsnitt enligt den s.k. COFOG-indelningen (Classification of the function of Government). Barnomsorg är dock inte en egen kategori enligt COFOG-indelningen, men i detta avsnitt används benämningen barnomsorg för tjänster inom områdena förskola, pedagogisk omsorg och fritidshem. Förskola ingår enligt COFOG-indelningen egentligen i utbildning, medan pedagogisk omsorg och fritidshem ingår i socialt skydd.

³⁸ För en närmare beskrivning av hur värdet av olika offentliga välfärdstjänster har beräknats, se Finansdepartementets rapport Teknisk bilaga till Fördelningspolitisk redogörelse september 2020 på www.regeringen.se.

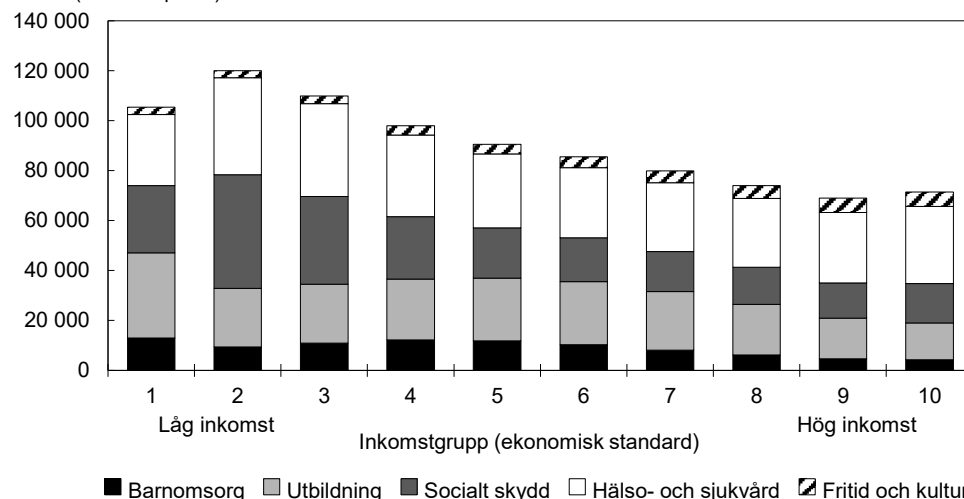
5.3 Mer välfärdstjänster till grupper med lägre ekonomisk standard

I den följande redogörelsen förutsätts alla i hushållet ha lika stor nytta av de subventioner som tillfaller hushållet, exempelvis i form av barns utbildning. De totala subventionerna räknas därför samman för varje hushåll och fördelas sedan lika på varje medlem i hushållet.

Nedan rangordnas alla individer i befolkningen efter ekonomisk standard och delas därefter in i tio lika stora inkomstgrupper. Välfärdstjänsterna bidrar till att de ekonomiska resurserna ökar i alla inkomstgrupper. De bidrar också till en jämnare fördelning av de ekonomiska resurserna genom att omfattningen av tjänsterna är större i de lägre inkomstgrupperna än i de högre (se diagram 5.2). I de tre lägsta inkomstgrupperna motsvarar de offentliga tjänsterna 105 000–120 000 kronor per individ och år, medan värdet i de tre högsta inkomstgrupperna motsvarar 71 000–74 000 kronor.

Diagram 5.2 Välfärdstjänster i olika inkomstgrupper 2018

Kronor (2020 års priser)

Anm.: I diagrammet används benämningen barnomsorg för välfärdstjänster inom områdena förskola, pedagogisk omsorg och fritidshem (se fotnot 37).

Källor: Statistiska centralbyrån (STAR) och egna beräkningar.

Välfärdstjänsterna har med andra ord en större betydelse för vissa grupper än för andra. Det leder till att många personer i dessa grupper kommer att lyftas upp i inkomstfördelningen om individer rangordnas efter det utvidgade inkomstbegreppet – utökad inkomst – som avser summan av ekonomisk standard och värdet av individuella välfärdstjänster per person (se tabell 5.2). En stor andel av de personer som tillhör hushåll där de vuxna är 75 år eller äldre förflyttas uppåt i inkomstfördelningen. Personer som tillhör ett hushåll med barn förflyttas också i stor utsträckning uppåt i fördelningen. Det gäller framför allt personer med flera barn. Bland de som får en försämrad relativ inkomstposition finns främst personer i förvärvsaktiv ålder 20–64 år utan barn, men också de i åldersgruppen 65–74 år.

Tabell 5.2 Rörelser i inkomstfördelningen 2018 när rangordning sker efter utökad inkomst i stället för ekonomisk standard

Procent	Barn i hushållet	20–64 år utan barn	65–74 år utan barn	75+ år utan barn	Hela befolkningen
Upp minst två inkomstgrupper	3	2	1	51	6
Upp en inkomstgrupp	27	3	2	18	16
Samma inkomstgrupp	56	35	46	28	46
Ned en inkomstgrupp	12	40	46	2	24
Ned minst två inkomstgrupper	2	20	5	0	8
Totalt	100	100	100	100	100

Anm.: Indelningen i inkomstgrupper har gjorts dels utifrån ekonomisk standard, dels utifrån utökad inkomst. Hushåll som innehåller såväl barn som personer äldre än 65 år har grupperats som barnhushåll.

Källor: Statistiska centralbyrån (STAR) och egna beräkningar.

5.4 Valfärdstjänsterna utjämnar fördelningen av ekonomiska resurser

I vilken grad välfärdstjänster bidrar till en jämnare fördelning av ekonomiska resurser kan belysas på olika sätt. Ett sätt är att stegvis analysera olika inkomstslags effekter på inkomstspridningen (se tabell 5.3). Spridningen för ekonomisk standard 2018, mätt med Gini-koefficienten, är 0,31. För den utökade inkomsten, där hänsyn också tas till värdet av välfärdstjänster, är spridningen 0,24. Den är alltså ca 23 procent lägre.

Tabell 5.3 Inkomstspridning för olika inkomstslag 2018

Gini-koefficienter	
Faktorinkomst (F)	0,51
Ekonomisk standard (E)	0,31
Utökad inkomst (U)	0,24
Total effekt (U-F)	-0,27
Välfärdstjänsteffekt (U-E)	-0,07

Anm.: Resultaten baseras på inkomster som beräknats med simuleringsmodellen FASIT. Faktorinkomsten (inkomster av lön, näringsverksamhet och kapital) är, liksom ekonomisk standard, justerad för försörjningsbörda.

Källor: Statistiska centralbyrån (STAR) och egna beräkningar.

6 Fördelningseffekter av reformer

Inledningsvis redovisas hur regeringens reformer i skatte- och transfereringssystemen samt satsningar på offentligt finansierade välfärdstjänster under innevarande mandatperiod bedöms påverka fördelningen av de ekonomiska resurserna i befolkningen. Beräkningarna inkluderar förslagen i denna proposition.³⁹ Reformerna har tillkommit som resultat av överenskommelser mellan regeringspartierna, Centerpartiet och Liberalerna. Därefter utvidgas analysen till att också omfatta beslutade reformer som inte har initierats av regeringen. I dessa beräkningar ingår, utöver regeringens reformer, även reformerna i den av riksdagen beslutade budgeten för 2019 och det av Finansutskottet initierade tillskottet till kommunsektorn som riksdagen beslutade om i februari 2020.

Fördelningsanalysen av reformer som påverkar hushållens disponibla inkomster beaktar helårseffekten av reformer som har en direkt påverkan på hushållens inkomster via

³⁹ För en särredovisning av fördelningseffekterna av förslagen i budgetpropositionen för 2021, se diagram 1.2 i avsnitt 1.5 i denna proposition.

förändringar i skatte- och transfereringssystemen.⁴⁰ Det innebär att beräkningarna t.ex. bortser från effekterna på hushållens ekonomi av de omfattande åtgärder som har vidtagits för att stötta företag under konjunkturedgången 2020. Åtgärderna har dock medverkat till att färre har förlorat sin arbetsinkomst jämfört med en situation utan dessa åtgärder. Även ägare av företag som berörs av åtgärderna har gynnats i den utsträckning som stöden har haft en positiv effekt på företagets resultat.

Effektberäkningarna är vidare statiska i den meningen att de inte beaktar eventuella beteendeförändringar som kan uppkomma till följd av reformerna. Det innebär bl.a. att beräkningarna inte tar hänsyn till de förändringar av sysselsättning och arbetade timmar, och de därav följande effekterna på disponibel inkomst, som reformerna kan tänkas medföra. Beräkningarna bortser även från förändringar av inkomsternas köpkraft då prisförändringar kan uppstå till följd av ändrad indirekt beskattning eller ändrade avgifter.

6.1 Fördelningseffekter av regeringens reformer 2019–2021

Inledningsvis redovisas hur regeringens reformer i skatte- och transfereringssystemen 2019–2021 bedöms påverka hushållens ekonomiska standard. De reformer som har beaktats finns redovisade i tabellbilagan (se tabell a.2). Därefter utvidgas analysen till att även omfatta regeringens satsningar på individuella välfärdstjänster. Den totala omfattningen av de välfärdsreformer som har beaktats finns redovisade i tabellbilagan uppdelat på olika områden (se tabell a.3).

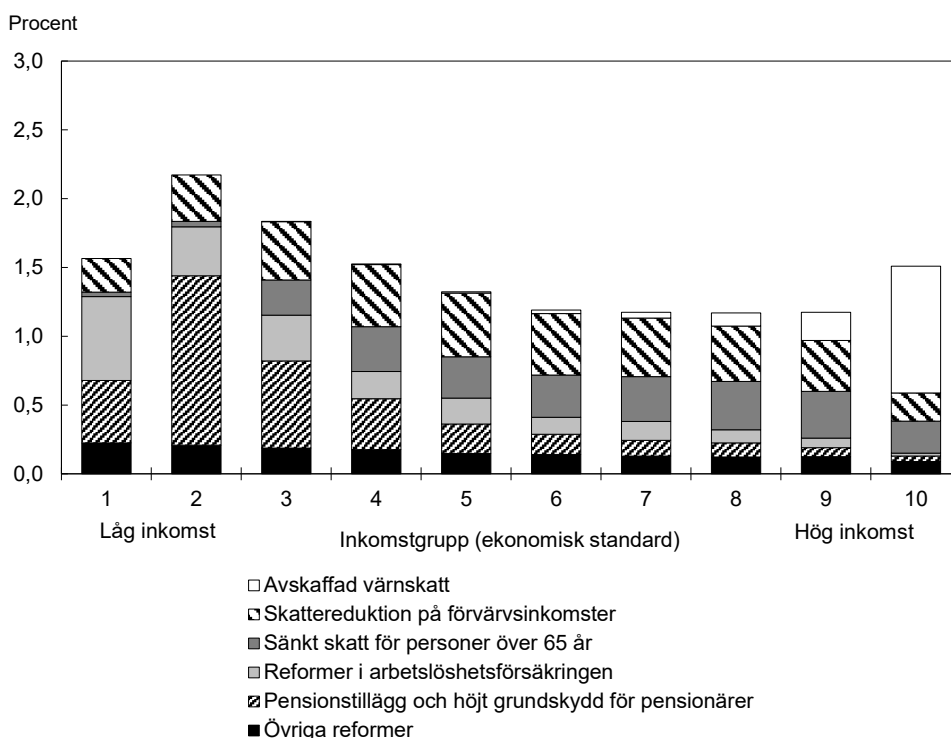
Ökad ekonomisk standard över hela inkomstfördelningen

Hushållens disponibla inkomster bedöms öka med 35 miljarder kronor till följd av regeringens reformer 2019–2021. Av detta belopp står förslagen i denna proposition för 20 miljarder kronor. Reformerna har mycket olika fördelningsprofil (se diagram 6.1). En del reformer, t.ex. det stärkta grundskyddet för pensionärer, pensionstillägget, förändringarna i arbetslöshetsförsäkringen, det höjda underhållsstödet och skattereduktionen i vissa glest befolkade områden, har en utjämnande effekt, dvs. de har störst effekt på inkomsterna i den nedre delen av inkomstfördelningen. Andra reformer, t.ex. avskaffandet av den s.k. värnskatten och de sista stegen i borttagandet av skillnaden i beskattning mellan löneinkomst och pension, har störst effekt på inkomsterna i den övre delen av inkomstfördelningen.⁴¹ Det finns också reformer som har störst effekt för inkomstgrupperna i mitten av inkomstfördelningen, t.ex. den breda skattereduktion på förvärvsinkomster som aviseras i denna proposition.

Den genomsnittliga förändringen i ekonomisk standard för olika inkomstgrupper bedöms variera mellan 1,2 och 2,2 procent. Den ekonomiska standarden bedöms öka mest för inkomstgrupp 2.

⁴⁰ Fördelningseffekterna av reformer som påverkar hushållens disponibla inkomster beräknas genom att hushållens förväntade inkomster 2021 (simulerade utifrån 2021 års regler) jämförs med hur inkomsterna skulle ha sett ut 2021 utan reformerna. Beräkningarna har gjorts med mikrosimuleringsmodellen FASIT. Modellen beskrivs närmare i Finansdepartementets rapport Teknisk bilaga till Fördelningspolitisk redogörelse september 2020 på www.regeringen.se.

⁴¹ Skatten har tidigare sänkts för pensionärer med lägre inkomster. De steg som genomförts 2019–2021 har främst berört pensionärer med högre inkomster.

Diagram 6.1 Genomsnittlig effekt på ekonomisk standard i olika inkomstgrupper till följd av regeringens reformer 2019–2021

Anm.: Utöver reformerna i detta diagram aviseras i denna proposition en tillfällig skattereduktion på arbetsinkomster för att hantera ökade arbetskostnader i samband med pandemin. Den exakta utformningen av skattereduktionen är inte klar, och därför är fördelningseffekterna av reformen inte beräkningsbara. Reformen ska dock ha en låginkomstprofil, vilket innebär att den kommer att bidra till en jämnare inkomstfördelning.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Regeringens reformer bedöms bidra till en minskning av den samlade inkomstspridningen mätt med Gini-koefficienten (se tabell 6.1). Andelen personer med låg ekonomisk standard (under 60 procent av medianen) bedöms också minska till följd av reformerna.

Tabell 6.1 Effekt på Gini-koefficienten och andelen med låg ekonomisk standard till följd av regeringens reformer 2019–2021

Andelar i procent och förändring av andelar i procentenheter

	2021 exkl. reformer	2021 inkl. reformer	Reformeffekt
Gini-koefficienten	0,310	0,309	-0,001
Andel med ek. standard under 60 % av medianen	16,2	15,7	-0,5

Anm.: Det finns en betydande osäkerhet i den redovisade nivån på Gini-koefficienten exkl. och inkl. reformer då beräkningarna görs på framskrivna data. Osäkerheten bedöms dock inte påverka den beräknade reformeffekten. En utvärdering inom Finansdepartementet av träffsäkerheten i Gini-koefficienten beräknad på framskrivna data visar att framskrivningen som sådan fungerar väl när prognosfelen i de makrotal som används i framskrivningen är små. Gini-koefficienten är dock känslig för avvikelser i vissa av de makrotal som är särskilt svåra att prognosticera.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

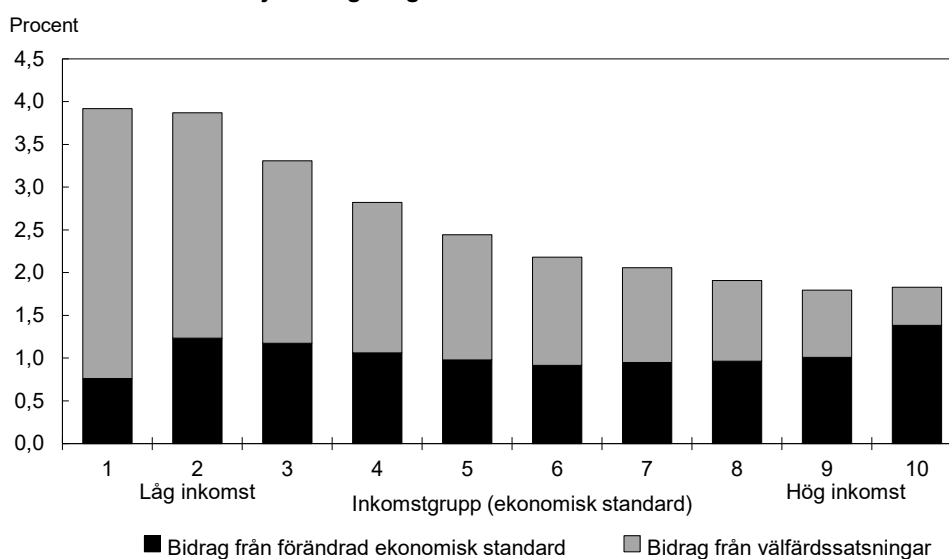
Välfärdssatsningar tillför ekonomiska resurser i alla inkomstgrupper

Under mandatperioden har regeringen även genomfört satsningar på individuella välfärdstjänster. De har också betydelse för hushållens välstånd, men ingår inte i den disponibla inkomsten. För att ge en mer fullständig bild av hur de resurser som satsats på olika reformer fördelar sig mellan hushållen i olika inkomstgrupper görs därför också en utvidgad analys där effekten av regeringens satsningar på välfärdstjänster inkluderas i beräkningarna.

Med hänsyn tagen också till förslagen i denna proposition beräknas regeringens satsningar ha ökat de individuella välfärdstjänsternas omfattning med 54 miljarder kronor 2019–2021. Av detta belopp står förslagen i denna proposition för 29 miljarder kronor.

Välfärdssatsningarna bedöms tillföra ekonomiska resurser i alla inkomstgrupper. Effekten av välfärdssatsningarna, uttryckt som andel av den utökade inkomsten (dvs. summan av ekonomisk standard och värdet av välfärdstjänster), är störst i de lägre inkomstgrupperna (se diagram 6.2). Förändringen i utökad inkomst har därför en mer utjämnande profil än förändringen i ekonomisk standard i diagram 6.1 ovan. Den utökade inkomsten bedöms i genomsnitt öka mest för personer i de lägsta inkomstgrupperna.

Diagram 6.2 Genomsnittlig förändring av utökad inkomst i olika inkomstgrupper till följd av regeringens reformer 2019–2021

Anm.: Bidrag från förändrad ekonomisk standard och bidrag från välfärdssatsningar avser förändringen i ekonomisk standard respektive välfärdssatsningar som andel av den utökade inkomsten före reformerna. Att stapeln för ekonomisk standard är högre i diagram 6.1 än i diagram 6.2 beror på att förändringen i ekonomisk standard divideras med ett lägre belopp (ekonomisk standard före reformerna) i diagram 6.1.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

6.2 Fördelningseffekter av de samlade reformerna 2019–2021

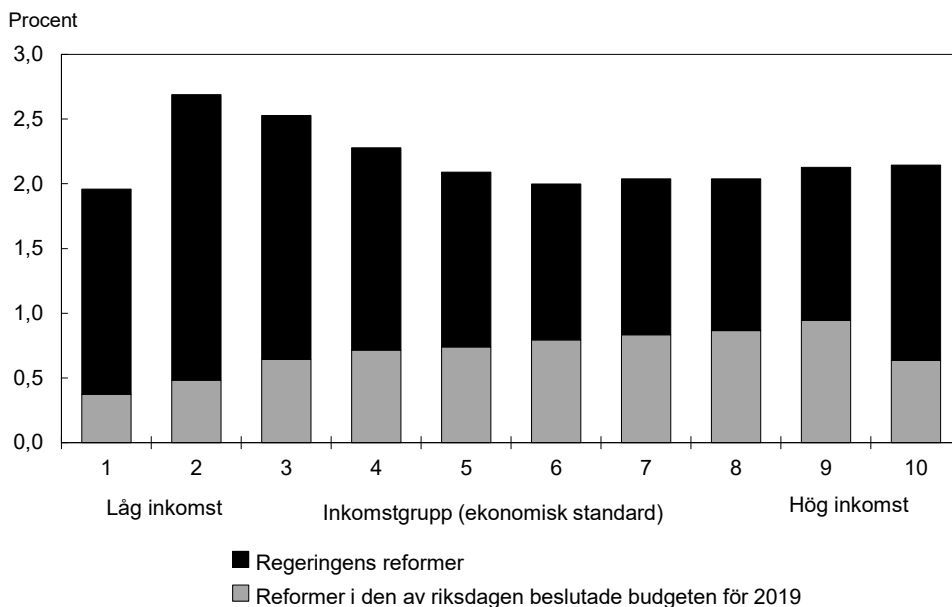
I detta avsnitt (6.2) redovisas fördelningseffekterna av de samlade reformerna 2019–2021. Skillnaden jämfört med beräkningarna i avsnitt 6.1 är att även reformerna i den av riksdagen beslutade budgeten för 2019 (t.ex. utökad jobbskatteavdrag, höjd brytpunkt för statlig inkomstskatt och höjt tak för rutavdraget) och det av Finansutskottet initierade tillskottet till kommunsektorn som riksdagen beslutade om i februari 2020 beaktas i detta avsnitt.

Med hänsyn tagen också till förslagen i budgetpropositionen för 2021 bedöms hushållens disponibla inkomster öka med 52 miljarder kronor till följd av de samlade reformerna i skatte- och transfereringssystemen 2019–2021. Fördelningsprofilen är något mindre utjämnande än den profil som visades för regeringens reformer i avsnitt 6.1 (se diagram 6.3). De samlade reformerna bedöms inte leda till någon nämnvärd förändring av den samlade inkomstspridningen mätt med Gini-koefficienten.

Sammantaget, med hänsyn tagen också till förslagen i denna proposition, beräknas de individuella välfärdstjänsternas omfattning öka med 58 miljarder kronor 2019–2021.

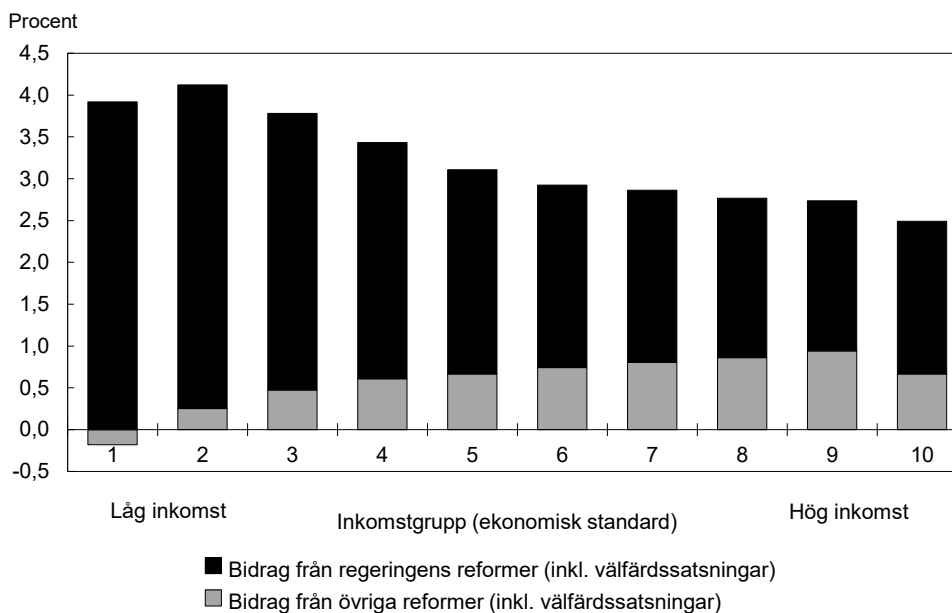
Eftersom välfärdssatsningarna har en tydligt utjämnande profil har förändringen i utökad inkomst (dvs. summan av förändringar i ekonomisk standard och värdet av välfärdstjänster) en mer utjämnande profil än förändringen i ekonomisk standard (se diagram 6.4).

Diagram 6.3 Genomsnittlig effekt på ekonomisk standard i olika inkomstgrupper till följd av de samlade reformerna 2019–2021

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Diagram 6.4 Genomsnittlig förändring av utökad inkomst i olika inkomstgrupper till följd av de samlade reformerna 2019–2021

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabellbilaga

Tabell a.1 Nyckeltal 1995, 2000 och 2005–2018

	1995	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Kvinnors individuella disponibla inkomst som andel av männens (procent) ^{1,2}	80,3	81,1	80,8	82,0	80,4	81,0	82,0	81,2
Gini inkl. kapitalvinster ²	0,227	0,294	0,271	0,287	0,307	0,289	0,291	0,297
Gini exkl. kapitalvinster ²	0,213	0,240	0,237	0,245	0,257	0,259	0,267	0,265
Inkomstandel för översta procenten (procent) ²	4,0	8,7	6,7	7,6	8,3	6,8	6,4	7,0
Inkomstandel för översta tiondelen (procent) ²	19,7	25,8	23,6	25,0	26,4	24,1	23,9	24,6
Låg ek. standard, relativ 60 (procent) ²	7,3	9,3	10,1	10,2	12,2	13,2	13,4	14,1
Låg ek. standard, absolut 60 (procent) ²	7,3	5,4	3,8	3,3	3,2	3,9	4,1	4,0
Mycket låg materiell standard (procent) ³	-	-	2,3	2,1	2,2	1,8	2,0	1,9
Andel hushåll med ek. bistånd (procent) ⁴	9,9	7,2	6,1	5,8	5,6	5,7	6,2	6,5
Marginal-effekt (procent) ^{2,5}	-	42,6	40,0	39,4	36,4	35,7	33,3	32,8
Ersättningsgrad (procent):								
Arbetslöshet ^{2,7}	-	-	-	74,2(79,1)	-	-	-	-
Sjukpenning ^{2,6,8}	-	85,0	84,0	86,7	83,4	81,9	81,2	80,2
Sjuk- och aktivitetsersättning ^{2,6,8}	-	-	75,0	77,0	74,8	73,1	72,5	71,4
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Kvinnors individuella disponibla inkomst som andel av männens (procent) ^{1,2}	81,3	81,2	83,4	83,6	84,1	84,8	84,8	85,1
Gini inkl. kapitalvinster ²	0,298	0,291	0,293	0,304	0,317	0,32	0,323	0,311
Gini exkl. kapitalvinster ²	0,268	0,269	0,267	0,271	0,275	0,279	0,28	0,273
Inkomstandel för översta procenten (procent) ²	6,8	6,3	6,8	7,3	8,3	9,1	9,0	8,7
Inkomstandel för översta tiondelen (procent) ²	24,7	24	24,3	25,3	26,6	27,1	27,2	26,2
Låg ek. standard, relativ 60 (procent) ²	14,4	13,8	13,8	14,4	14,8	14,5	15,0	14,6
Låg ek. standard, absolut 60 (procent) ²	3,9	3,5	3,0	2,8	2,4	2,2	2,3	2,1
Mycket låg materiell standard (procent) ³	1,7	1,8	1,9	1,0	1,1	0,8	1,1	1,6
Andel hushåll med ek. bistånd (procent) ⁴	6,0	5,7	5,7	5,6	5,6	6,1	5,9	5,6
Marginal-effekt (procent) ^{2,5}	33,6	33,4	33,7	32,7	33,3	33,7	34,1	34,0
Ersättningsgrad (procent):								
Arbetslöshet ^{2,7}	-	-	-	-	-	-	66,4(73,5)	65,7(72,7)
Sjukpenning ^{2,6,8}	80,1	80	80,7	80,0	80,0(86,0)	79,9(86,6)	79,9(86,6)	79,8(86,5)
Sjuk- och aktivitetsersättning ^{2,6,8}	71,9	72,0	72,4	72,0	71,3(82,2)	70,9(82,2)	70,8(82,3)	70,9(82,8)

¹ Avser åldersgruppen 20–64 år. Andelen avser kvoten mellan kvinnors medianinkomst och mäns medianinkomst.

² På grund av dataomläggning är serien före 2013 inte helt jämförbar med serien 2013–2018 (HEK 1995–2012, STAR 2013–2018).

³ Data från Eurostat.

⁴ Data från Socialstyrelsen. Från och med 2012 ingår inte längre introduktionsersättning i redovisningen av ekonomiskt bistånd, vilket skapar ett brott i serien för andel med ekonomiskt bistånd.

⁵ Tidsseriebrott till följd av att Statistiska centralbyrån fr.o.m. FASIT 2011 använder en ny metod för att beräkna skattefria transfereringar.

⁶ På grund av ändrade beräkningskonventioner för ersättningsgrader är serierna före och efter 2006 inte helt jämförbara.

⁷ Inför årets redogörelse har metodiken för att beräkna ersättningsgrader vid arbetslöshet reviderats. Med den tidigare metoden antogs alla individer vara berättigade till inkomstrelaterad ersättning vid arbetslöshet. En längre tidsserie baserad på den gamla metoden finns publicerad i tidigare fördelningspolitiska redogörelser, se t.ex. prop. 2018/2019:100 bilaga 2. Med den nya metoden görs separata beräkningar, som sedan vägs ihop, för olika grupper som skiljer sig åt med avseende på graden av arbetsmarknadsanknytning och typ av ersättning som kan förväntas utgå från det allmänna vid arbetslöshet. Se Finansdepartementets rapport Teknisk bilaga till Fördelningspolitisk redogörelse september 2020 på www.regeringen.se för en beskrivning av hur ersättningsgraden beräknas. Inom parentes anges ersättningsgraden när hänsyn även tas till avtals- och inkomstersättning.

⁸ Från och med 2015 kan ersättningsgraden beräknas när hänsyn även tas till avtalsersättningar. Ersättningsgraden beräknad på detta sätt anges inom parentes.

Källor: Statistiska centralbyrån, Socialstyrelsen, Eurostat och egna beräkningar.

Tabell a.2 Reformers som beaktas vid beräkning av politikens effekter på ekonomisk standard

2021
Bred skattereduktion på förvärsinkomster
Sänkt inkomstskatt för pensionärer
Inkomstpensionstillägg
Avskaffad schablonintäkt på uppskovsränta
Höjt tak för rutavdrag
Höjt underhållstöd
2020
Höjt tak i arbetslöshetsförsäkringen
Höjd grundnivå i arbetslöshetsförsäkringen
Höjd lägstanivå i arbetslöshetsförsäkringen
Sänkt inkomstskatt för pensionärer
Stärkt grundskydd för äldre
Slopade värnskatt
Skattereduktion i vissa glest befolkade områden
Höjt tak för uppskov vid försäljning av bostad
2019
Utökat jobbskatteavdrag
Sänkt inkomstskatt för pensionärer
Höjd brytpunkt för statlig inkomstskatt
Höjt tak för rutavdrag
Avskaffad skattereduktion för fackföreningsavgift
Införande av skattereduktion för gåva till ideell verksamhet
Införande av fritidspeng

Källa: Egna beräkningar.

Tabell a.3 Fördelning av reformer på välfärdstjänstområdet på olika verksamhetsområden

Procent

	Regeringens reformer	Samtliga reformer
Fritid och kultur	6	5
Hälso- och sjukvård	30	42
Socialt skydd	35	17
Utbildning	25	31
Barnomsorg	4	5
Totalt	100	100

Anm.: Av de totala satsningarna på individuella välfärdstjänster på 58 miljarder kronor svarar höjningar av det generella bidraget till kommuner och regioner för 30 miljarder kronor. Reformers som är av mer generell karaktär fördelas i enlighet med det konsumtionsmönster som gäller för välfärdstjänsterna totalt.

Källa: Egna beräkningar.

Bilaga 4

Ekonomisk jämställdhet

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	3
1.1	Lågkonjunkturen påverkar kvinnors och mäns inkomster, men det syns ännu inte i inkomststatistiken	3
2	Kvinnors och mäns arbetsinkomster	4
2.1	Kvinnor står oftare utanför arbetsmarknaden än män.....	6
2.2	Kvinnor har kortare arbetstid än män.....	9
2.3	Kvinnor har lägre lön än män.....	16
3	Inkomstbaserade pensioner	18
3.1	Pensionsåldern mer utspridd bland män än bland kvinnor	19
3.2	Inkomstbaserad pension är en återspeglning av det tidigare arbetslivet	21
4	Från arbetsinkomst till disponibel inkomst.....	24
4.1	Stora skillnader mellan kvinnors och mäns kapitalinkomster	24
4.2	Transfereringar jämnar ut skillnaden i inkomst mellan kvinnor och män	27
4.3	Skatter jämnar också ut skillnaden mellan kvinnors och mäns inkomster ..	30
4.4	Kvinnor har i genomsnitt drygt 20 procent lägre disponibel inkomst än män	31
5	Välfärdstjänster och utökad inkomst	35
5.1	Värdet av välfärdstjänsterna högre för kvinnor än för män	35
5.2	Värdet av välfärdstjänster utjämnar inkomstskillnader mellan kvinnor och män.....	37
6	Effekter av reformer 2019–2021.....	38
6.1	Effekter på ekonomisk jämställdhet av regeringens reformer 2019–2021	39
6.2	Effekter på ekonomisk jämställdhet av de samlade reformerna 2019–2021	40
	Tabellbilaga.....	42

I denna bilaga analyseras utvecklingen av fördelningen av ekonomiska resurser mellan kvinnor och män fr.o.m. 1995 och framåt. Bilagan inleds med en analys av utvecklingen av arbetsinkomster, följt av analyser av inkomstrelaterade pensioner. Därefter följer ett avsnitt som analyserar disponibel inkomst för kvinnor och män. Efter detta beskrivs betydelsen av offentligt finansierade tjänster. Bilagan avslutas med en beskrivning av effekten på fördelningen av ekonomiska resurser mellan kvinnor och män av reformer under perioden 2019–2021.

Sammanfattning

- Det av riksdagen beslutade övergripande målet för jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Enligt delmålet om ekonomisk jämställdhet ska kvinnor och män ha samma möjligheter och villkor i fråga om betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut.
- I åldersgruppen 20–64 år uppgick kvinnors arbetsinkomster i genomsnitt till 76 procent av mäns 2018. Kvinnors lägre arbetsinkomster beror delvis på att sysselsättningsgraden är lägre för kvinnor än för män. Fler kvinnor än män arbetar också deltid, och kvinnors frånvaro från arbete på grund av föräldradighet och ohälsa är högre än mäns. Ytterligare en förklaring till kvinnors lägre arbetsinkomster är att arbetsmarknaden kännetecknas av en könsmässig uppdelning, där män är överrepresenterade i sektorer, yrken och befattningar med högre löner. Kvinnors arbetsinkomster har dock ökat i snabbare takt än mäns sedan 1995.
- Både skillnader i arbetsinkomster, och att den könsuppdelade arbetsmarknaden medför att kvinnor och män till stor del omfattas av olika tjänstepensionsavtal, leder till skillnader i pensionsinkomster mellan kvinnor och män efter arbetslivets slut.
- Den utjämning av arbetsinkomster som skett mellan kvinnor och män sedan 1995 har motverkats av skillnader i kapitalinkomster. Kapitalinkomsternas andel av de samlade inkomsterna har ökat, samtidigt som kvinnors kapitalinkomster i genomsnitt är lägre än mäns. År 2018 uppgick kvinnors kapitalinkomster till 46 procent av mäns.
- Transfereringar och skatter utjämnar till viss del skillnaderna mellan kvinnors och mäns inkomster. Den utjämnande effekten har dock minskat sedan 1995.
- Kvinnors disponibla inkomst, dvs. samtliga inkomster minus skatter, som andel av mäns har inte förändrats nämnvärt sedan 1995. Kvinnors disponibla inkomst uppgick i genomsnitt till 77 procent av mäns i befolkningen 20 år och äldre 2018.
- Skillnaderna i disponibel inkomst mellan kvinnor och män varierar mellan åldersgrupper. Fram till omkring 70 års ålder minskar kvinnors andel av mäns disponibla inkomst, från 96 procent i tjugoförårsåldern till runt 70 procent i sjuttioårsåldern. Därefter ökar kvinnors andel.
- Betydelsen av olika inkomstslag varierar i olika åldersgrupper, för både kvinnor och män. Mäns arbetsinkomster, kapitalinkomster och pensioner, liksom skatteinbetalningarna, är dock i genomsnitt högre än kvinnors i alla åldersgrupper, medan det omvända gäller för transfereringar exkl. pensioner.
- Offentligt finansierade tjänster omfördelar ekonomiska resurser mellan kvinnor och män. Kvinnor använder totalt sett mer välfärdstjänster än män.
- Regeringens reformer av skatter och transfereringar samt satsningar på välfärdstjänster under mandatperioden bedöms sammantaget tillföra ekonomiska resurser till kvinnor i högre utsträckning än män.

1 Inledning

I enlighet med ett beslut i riksdagen (prop. 1987/88:105, bet. 1987/88:AU 17, rskr. 1987/88:364) har regeringen sedan 1988 redovisat fördelningen av ekonomiska resurser mellan kvinnor och män som en del av budgetpropositionen.

Det av riksdagen beslutade övergripande målet för jämställdhetspolitiken innebär att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Fördelningen av ekonomiska resurser är en central del av detta övergripande mål. Delmålet om ekonomisk jämställdhet innebär att kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om betalt arbete som ger ekonomisk jämställdhet livet ut. Vidare inbegriper delmålet att kvinnor och män ska ha samma möjligheter och förutsättningar i fråga om tillgång till arbete och samma möjligheter och villkor i fråga om såväl anställnings-, löne- och andra arbetsvillkor som utvecklingsmöjligheter i arbetet. Målet har ett livscykelperspektiv, dvs. det avlönade arbetet ska innebära ekonomisk trygghet och självständighet även under pensionsåren.

Årets bilaga anknyter till livscykelperspektivet i delmålet om ekonomisk jämställdhet genom att komplettera analysen av skillnaden mellan kvinnors och mäns genomsnittliga inkomster med beskrivningar av kvinnors och mäns inkomster i åldersgrupper.

Händelser och skeenden i livet, som t.ex. parbildning, barnafödande och ansvar för barnen, men också position på arbetsmarknaden, påverkar såväl inkomsternas nivå som sammansättning. Eftersom livssituationen förändras över livet, och ofta påverkar kvinnor och män på olika sätt, påverkar detta fördelningen av ekonomiska resurser mellan kvinnor och män. Den kompletterande analysen ger därmed en mer nyanserad bild av hur de ekonomiska resurserna fördelar sig mellan kvinnor och män och en antydning om de bakomliggande mekanismerna.

1.1 Lågkonjunkturen påverkar kvinnors och mäns inkomster, men det syns ännu inte i inkomststatistiken

Den ekonomiska aktiviteten i Sverige har sjunkit kraftigt 2020, vilket påverkar kvinnors och mäns inkomster. Trots de omfattande åtgärder som har vidtagits för att rädda svenska jobb har arbetslösheten ökat och förväntas fortsätta öka ytterligare. I gruppen arbetslösa finns många som redan tidigare hade en svag förankring på arbetsmarknaden. Det gäller framför allt unga med gymnasial utbildning och kort arbetslivserfarenhet. I denna grupp är andelen kvinnor och män ungefär lika stora. En annan grupp som har påverkats är de som redan var arbetslösa när lågkonjunkturen inleddes. Den svaga efterfrågan på arbetskraft innebär att deras chanser att hitta ett arbete minskar och att tiden i arbetslöshet riskerar att förlängas. I denna grupp är utomeuropeiskt födda och personer som saknar gymnasial utbildning överrepresenterade.¹ Generellt gäller att andelen män som förvärvsarbetar bland utomeuropeiskt födda och personer som saknar gymnasial utbildning är betydligt högre än andelen kvinnor och förvärvsfrekvensen är konjunkturkänslig, särskilt bland kvinnor. Om den ekonomiska nedgången blir långvarig kan detta bidra till att skillnaden i förvärvsfrekvens mellan kvinnor och män förstärks, vilket i förlängningen kan leda till att inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män ökar.

¹ Se Arbetsförmedlingen, Arbetsmarknadsutsikterna våren 2020, Arbetsförmedlingen analys 2020:02.

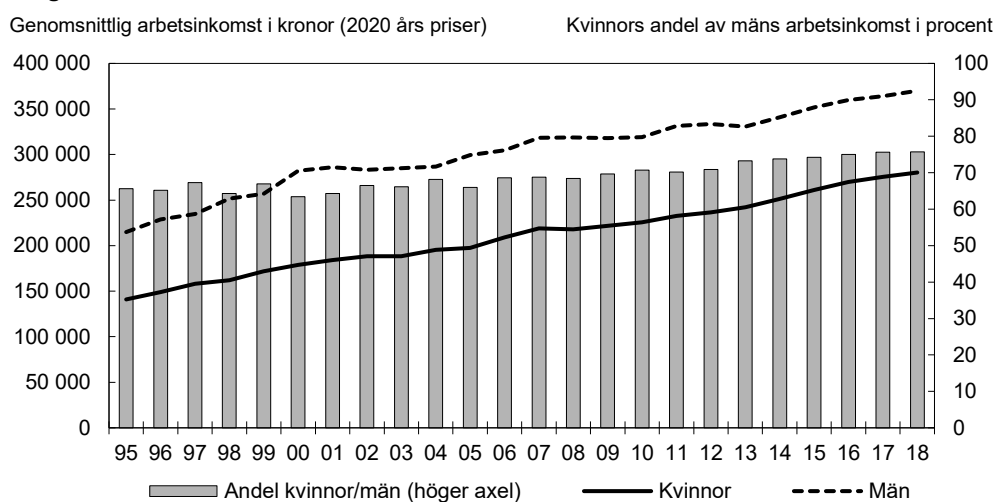
En annan förväntad effekt av lågkonjunkturen är att många företag kommer att redovisa sämre resultat. Detta kan i sin tur förväntas påverka kvinnors och mäns förmögenheter och kapitalinkomster. Eftersom män har en större andel av de samlade kapitalinkomsterna kan detta leda till minskade inkomstskillnader mellan kvinnor och män. Hittills tyder dock inte utvecklingen på aktiemarknaden på några större effekter av detta slag. I vilken utsträckning lågkonjunkturen påverkar utdelningar från fåmansaktiebolag, som till största delen tillfaller män, är för tidigt att säga.

Det kommer att dröja ytterligare några år innan det är möjligt att med den offentliga inkomststatistiken utvärdera hur lågkonjunkturen har påverkat inkomsterna för kvinnor och män. Denna statistik baseras på uppgifter från inkomsttaxeringen, och data för inkomståret 2020 kommer att finnas tillgängliga först i början av 2022. De inkomstuppgifter som beskrivs i denna bilaga sträcker sig fram t.o.m. 2018.

2 Kvinnors och mäns arbetsinkomster

För de allra flesta i åldern 20–64 år utgör inkomster från arbete, dvs. löne- och företagarincomester, den största delen av inkomsten. Arbetsinkomsten är även viktig för andra inkomster, eftersom arbetsinkomsten till stor del ligger till grund för exempelvis sjukpenning, föräldrapenning och pension. Kvinnors arbetsinkomster är i genomsnitt lägre än mäns, men skillnaden minskade mellan 1995 och 2018. Kvinnors arbetsinkomst i åldersgruppen 20–64 år ökade i genomsnitt med 99 procent mellan 1995 och 2018, medan mäns arbetsinkomst ökade med 72 procent under samma period. Detta medförde att kvinnors andel av mäns arbetsinkomst ökade från 66 till 76 procent 1995–2018 (se diagram 2.1).

Diagram 2.1 Arbetsinkomst

Anm.: Statistiken avser åldersgruppen 20–64 år. Genomsnittlig arbetsinkomst är beräknad som total arbetsinkomst för kvinnor respektive män i åldersgruppen 20–64 år delat med befolkningen för kvinnor respektive män i åldersgruppen 20–64 år.

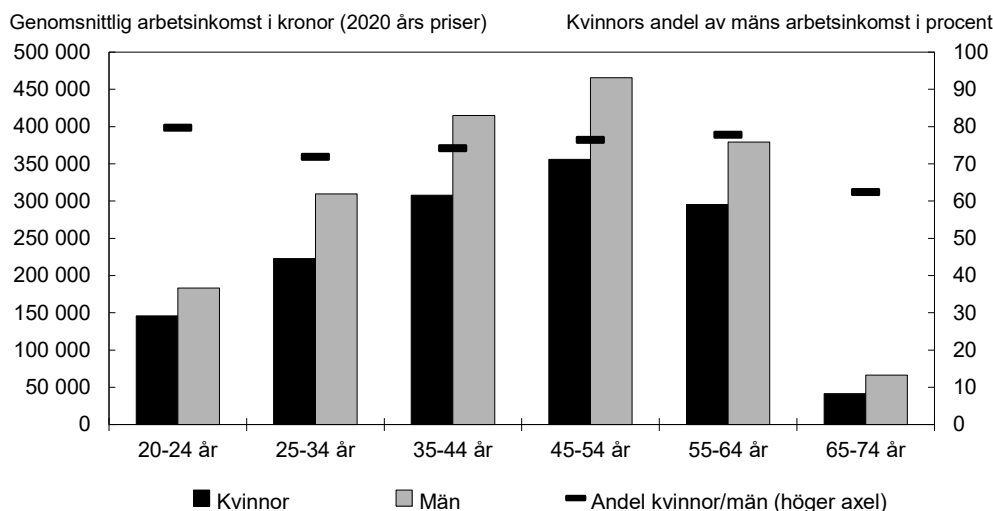
Källor: Statistiska centralbyrån (HEK och STAR) och egna beräkningar.

Kvinnor har lägre arbetsinkomster i samtliga åldersgrupper

Den genomsnittliga arbetsinkomsten ökar med åldern för både kvinnor och män upp till åldersgruppen 45–54 år, för att sedan minska. I åldersgruppen 65–74 år är andelen sysselsatta lägre, vilket också får till följd att den genomsnittliga arbetsinkomsten är lägre i denna åldersgrupp.

Kvinnors arbetsinkomster är lägre än mäns i samtliga åldersgrupper. För kvinnor och män under 65 år varierade kvinnors andel av mäns arbetsinkomst mellan 72 och 80 procent. Andelen var lägst i åldersgruppen 25–34 år, en åldersgrupp där många har småbarn och är föräldralediga. I åldersgruppen 65–74 år uppgick kvinnors andel av mäns arbetsinkomster till 62 procent, till stor del beroende på att fler män än kvinnor förvärvsarbetar i denna åldersgrupp (se diagram 2.2).

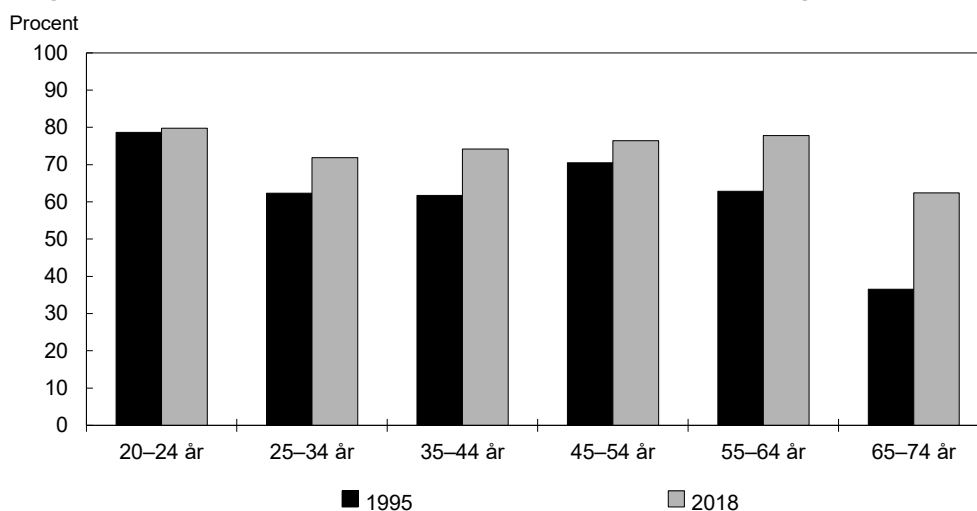
Diagram 2.2 Arbetsinkomst i olika åldersgrupper, 2018

Källor: Statistiska centralbyrån (AKU) och egna beräkningar.

Jämfört med mitten av 1990-talet har arbetsinkomsterna ökat mer för kvinnor än för män i alla åldersgrupper (se diagram 2.3). Förändringen är störst i de äldsta åldersgrupperna, vilket återspeglar den ökning av kvinnors förvärvsfrekvens som skett sedan 1970-talet. År 1995 var de i åldersgruppen 65–74 år födda åren 1921–1930, och 2018 var de födda 1944–1953. Förvärvsfrekvensen bland kvinnor var betydligt högre i de senare födelsekohorterna (kvinnor och män födda samma kalenderår), vilket påverkar arbetsinkomsten. Flera politiska reformer från 1960-talet och framåt har bidragit till att fler kvinnor kommit ut på arbetsmarknaden. Det har handlat om utbildningsreformer, skattelagstiftning, föräldraförsäkring, utbyggd barnomsorg och övrig offentlig sektor.

Diagram 2.3 Kvinnors andel av mäns arbetsinkomst i olika åldersgrupper

Anm.: Genomsnittlig arbetsinkomst beräknas som total arbetsinkomst för kvinnor respektive män i åldersgrupperna delat med befolkningen för kvinnor respektive män i åldersgrupperna.

Källor: Statistiska centralbyrån (AKU) och egna beräkningar.

Den minskade skillnaden i arbetsinkomster kan dock till viss del ha sin grund i att skattelagstiftningen ger ett visst utrymme för s.k. inkomstomvandling, främst genom reglerna för utdelning från fåmansbolag. En utvärdering av förändringar i dessa regler visar att delägare i fåmansbolag har minskat sin löneinkomst från bolaget för att i stället öka utdelningsinkomsterna, utan att de totala inkomsterna har ökat.² Den minskade skillnaden mellan kvinnors och mäns arbetsinkomster kan därför delvis bero på att män i betydligt högre grad än kvinnor använt de ökade möjligheterna att som delägare i fåmansbolag omvandla arbetsinkomster till utdelningsinkomster.

Kvinnors lägre arbetsinkomster beror delvis på att färre kvinnor än män är sysselsatta och att kvinnor i genomsnitt har kortare faktisk arbetstid än män. Dessutom är lönen per arbetad timme i genomsnitt lägre för kvinnor än för män. För att ge en djupare förståelse av skillnaderna i arbetsinkomster mellan kvinnor och män beskrivs i detta avsnitt dessa skillnader i arbetslivet.

2.1 Kvinnor står oftare utanför arbetsmarknaden än män

En av orsakerna till att kvinnor i genomsnitt har lägre arbetsinkomster än män är att arbetskraftsdeltagandet är lägre bland kvinnor än bland män. Sedan slutet av 1980-talet har kvinnors arbetskraftsdeltagande i åldersgruppen 20–64 år legat ca 5–7 procentenheter lägre än mäns, som högst 7,0 procentenheter 2010 och som lägst 4,6 procentenheter 1993. År 2019 ökade skillnaden marginellt från 4,8 till 5,0 procentenheter till följd av att kvinnors arbetskraftsdeltagande minskade marginellt, medan mäns i stället ökade något.

Skillnaden i arbetskraftsdeltagande beror främst på att kvinnor i större utsträckning än män står utanför arbetskraften till följd av sjukdom och studier. Dessa faktorer bidrar tillsammans till mer än halva skillnaden mellan kvinnors och mäns arbetskraftsdeltagande. År 2019 bidrog sjukdom och studier till 38 respektive 24 procent av skillnaden i arbetskraftsdeltagande mellan kvinnor och män.

Födelseregion och utbildning spelar stor roll

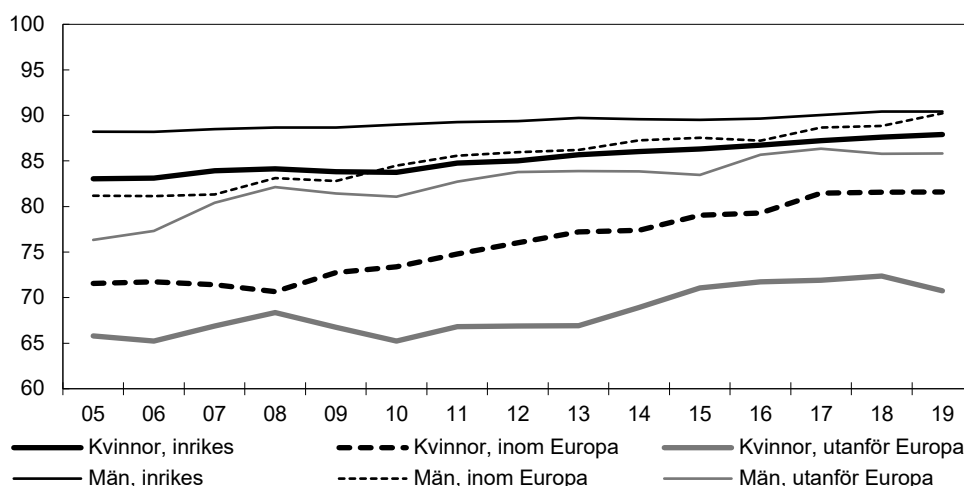
Kvinnors lägre arbetskraftsdeltagande beror numera i hög grad på ett lågt arbetskraftsdeltagande bland utrikes födda kvinnor, särskilt bland kvinnor födda utanför Europa. År 2019 stod 29 procent av alla utomeuropeiskt födda kvinnor i åldern 20–64 år utanför arbetskraften, jämfört med 14 procent av alla utomeuropeiskt födda män. Detta kan jämföras med att 12 procent av inrikes födda kvinnor och 10 procent av inrikes födda män stod utanför arbetskraften (se diagram 2.4).

Skillnaden i arbetskraftsdeltagande mellan utomeuropeiskt födda kvinnor och män har varierat under de senaste åren, men ökade under 2019 då utomeuropeiskt födda kvinnors arbetskraftsdeltagande minskade samtidigt som arbetskraftsdeltagandet bland män i samma grupp var oförändrat. Skillnaden var 2019 den största sedan 2013.

² Se Alstadsæter och Jacob, Dividend Taxes and Income Shifting, Scandinavian Journal of Economics, 2016. Reglerna för utdelning från fåmansbolag har ändrats flera gånger sedan 2006, men utvärderingen avser reformen 2006. Se även prop. 2019/20:1 bilaga 3. Eftersom skattesatsen för utdelning från fåmansbolag, som beskattas som kapitalinkomst, är lägre än skattesatsen för löneinkomster, som beskattas som förvärvsinkomst, är det privatekonomiskt fördelaktigt att omvandla löneinkomst till utdelning från fåmansbolag. Detta gäller särskilt för inkomster över brytpunkten för statlig inkomstskatt.

Diagram 2.4 Arbetskraftsdeltagande efter födelseregion

Procent av befolkningen

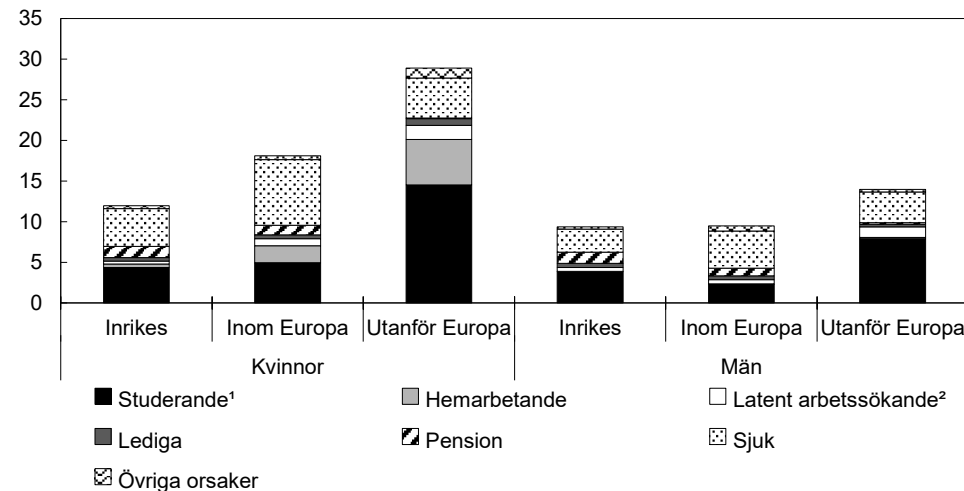

Anm.: Statistiken avser åldersgruppen 20–64 år. Inom Europa avser personer födda inom Europa men utanför Sverige.
Källor: Statistiska centralbyrån (AKU) och egna beräkningar.

Både sjukdom och studier är viktiga orsaker till utrikes födda kvinnors lägre arbetskraftsdeltagande. Bland dessa kvinnor står också en stor andel utanför arbetskraften på grund av hemarbete (se diagram 2.5). Av de utomeuropeiskt födda kvinnor som står utanför arbetskraften uppgav 20 procent att de står utanför arbetsmarknaden på grund av hemarbete 2019. Bland inrikes födda kvinnor som står utanför arbetsmarknaden var det 4 procent som angav denna orsak.

Diagram 2.5 Andel av befolkningen utanför arbetskraften efter orsak och födelseregion, 2019

Procent

Anm.: Statistiken avser åldersgruppen 20–64 år. Europa avser personer födda inom Europa men utanför Sverige. Orsak till utanför arbetskraften är uppgiven orsak av respondenter.

¹ Avser både hel- och deltidstudier.

² Beträktar sig som arbetssökande men uppfyller inte definitionskraven för arbetslösa i arbetskraften.

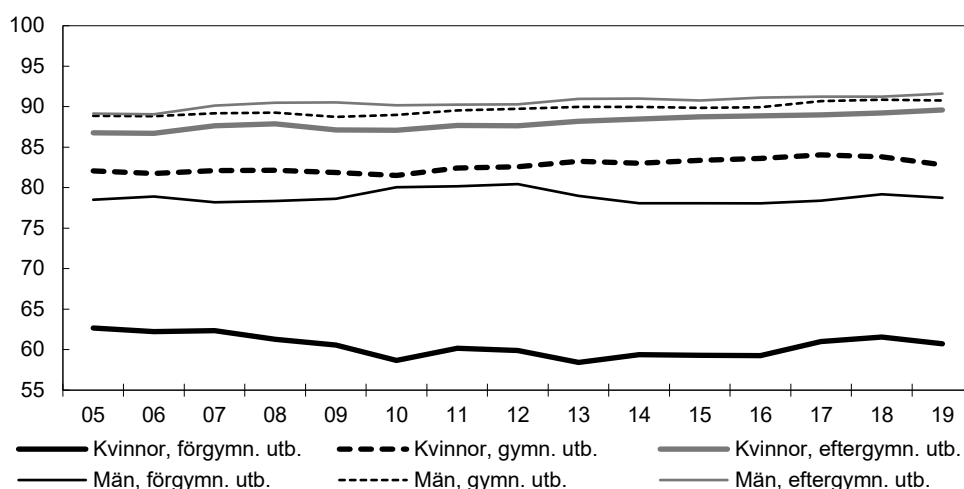
Källor: Statistiska centralbyrån (AKU) och egna beräkningar.

Skillnaden i arbetskraftsdeltagande mellan kvinnor och män varierar även med utbildningsnivå. Bland kvinnor med högst förgymnasial utbildning är arbetskraftsdeltagandet betydligt lägre än bland män i samma grupp, oavsett födelseregion (se diagram 2.6). I denna grupp stod 39 procent av kvinnorna utanför arbetskraften 2019, att jämföra med 21 procent av männen. Bland kvinnor och män med eftergymnasial utbildning var motsvarande siffror 9 respektive 8 procent. En svagare utveckling av arbetskraftsdeltagandet bland kvinnor med högst förgymnasial utbildning har medfört

att skillnaden mellan kvinnor och män ökade mer i gruppen med högst förgymnasial utbildning än i gruppen med gymnasial utbildning mellan 2018 och 2019.

Diagram 2.6 Arbetskraftsdeltagande efter utbildningsnivå

Procent av befolkningen

Anm.: Statistiken avser åldersgruppen 20–64 år.

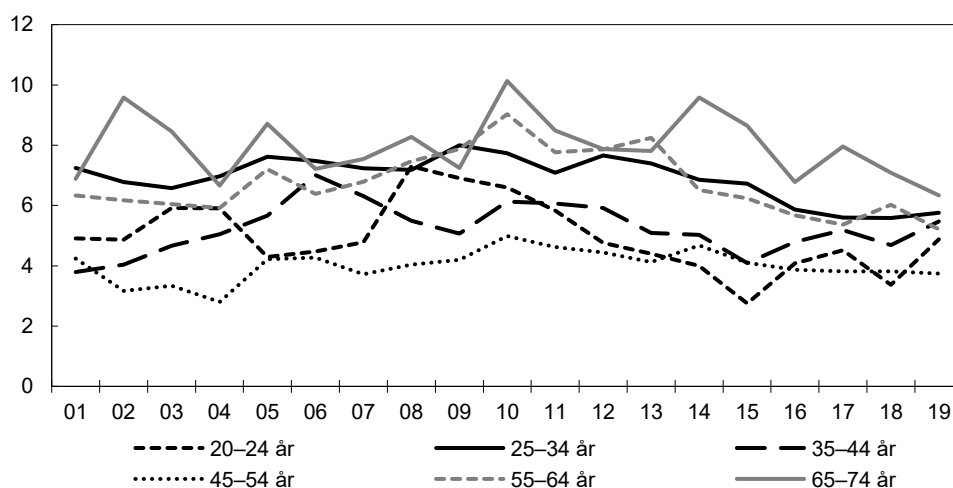
Källor: Statistiska centralbyrån (AKU) och egna beräkningar.

Kvinnors arbetskraftsdeltagande är lägre i alla åldersgrupper

Arbetskraftsdeltagandet var högre bland män än bland kvinnor i alla åldersgrupper 2019 (se diagram 2.7). Under de senaste tio åren har arbetskraftsdeltagandet ökat bland både kvinnor och män. Den relativa skillnaden mellan kvinnor och mäns arbetskraftsdeltagande har dock inte förändrats nämnvärt, varken bland kvinnor och män totalt eller i enskilda åldersgrupper. I åldersgrupperna yngre än 65 år var skillnaden mellan kvinnor och män störst i åldersgruppen 25–34 år. Skillnaden minskar därefter något i äldre åldersgrupper, för att återigen öka i åldersgruppen 55–64 år. I åldersgruppen 65–74 år ökar skillnaden ytterligare.

Diagram 2.7 Skillnad i arbetskraftsdeltagande i olika åldersgrupper

Skillnad i arbetskraftsdeltagande mellan kvinnor och män, procent

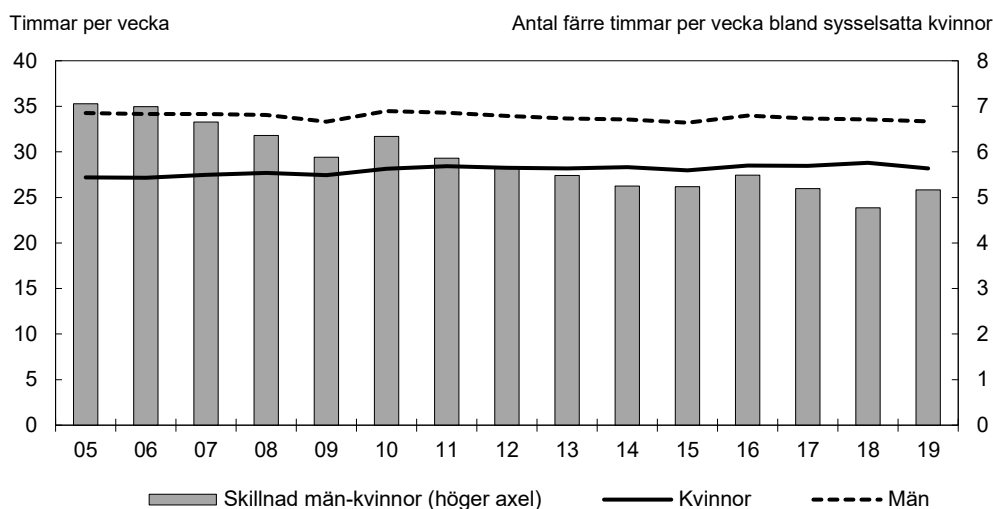
Anm.: Skillnaden är beräknad som mäns arbetskraftsdeltagande minus kvinnors arbetskraftsdeltagande.

Källor: Statistiska centralbyrån (AKU) och egna beräkningar.

2.2 Kvinnor har kortare arbetstid än män

År 2019 var medelarbetstiden för sysselsatta kvinnor i genomsnitt ca 28 timmar per vecka, ca 5 timmar mindre än för män (se diagram 2.8). Skillnaden beror dels på att kvinnor i större utsträckning arbetar deltid, dels på att kvinnor i högre grad är frånvarande från arbetet till följd av t.ex. föräldraledighet, vård av barn eller sjukskrivning. Skillnaden i arbetad tid mellan kvinnor och män har minskat med ca 2 timmar per vecka sedan 2005, vilket beror både på att kvinnors arbetstid har ökat och att mäns arbetstid har minskat.

Diagram 2.8 Medelarbetstid

Anm.: Statistiken avser faktisk medelarbetstid per vecka bland sysselsatta i åldersgruppen 20–64 år.

Källor: Statistiska centralbyrån (AKU) och egna beräkningar.

Fler kvinnor än män arbetar deltid

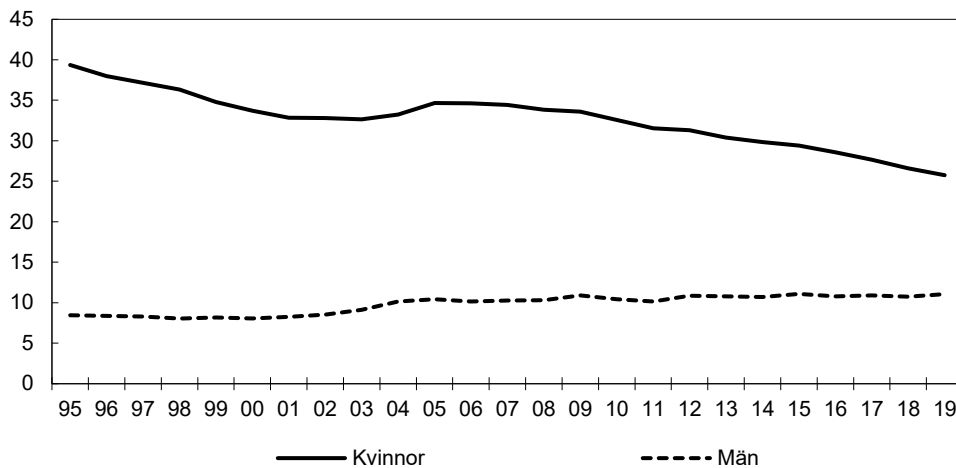
Såväl svensk som internationell forskning visar att deltidarbete har en negativ effekt på timlönen. Den negativa effekten tenderar att öka ju längre deltidarbetet pågår. Kvinnors deltidarbete kan därför vara en orsak till kvinnors lägre löner.

Av alla sysselsatta kvinnor i åldern 20–64 år arbetade drygt 580 000 kvinnor och knappt 280 000 män deltid 2019. Detta motsvarar ca 26 procent av alla sysselsatta kvinnor respektive 11 procent av alla sysselsatta män (se diagram 2.9). Andelen kvinnor som arbetar deltid har minskat de senaste tio åren, samtidigt som andelen deltidarbetande män varit oförändrad.

Skillnaden mellan andelen kvinnor och män som arbetar deltid är större i grupper där många står utanför arbetsmarknaden, t.ex. personer födda utanför Europa, personer med högst förgymnasial utbildning och personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga.

Diagram 2.9 Andel deltidsarbetande

Procent av sysselsatta

Anm.: Statistiken avser åldersgruppen 20–64 år. Med deltid avses för anställda en överenskommen arbetstid kortare än 35 timmar per vecka. För företagare och medhjälpande hushållsmedlemmar och anställda utan överenskommen arbetstid avses en genomsnittlig arbetstid kortare än 35 timmar per vecka. Anställda i yrken där en överenskommen arbetstid kortare än 35 timmar anses utgöra heltidsanställning räknas här som deltidsarbetande. Dessa är dock relativt få.

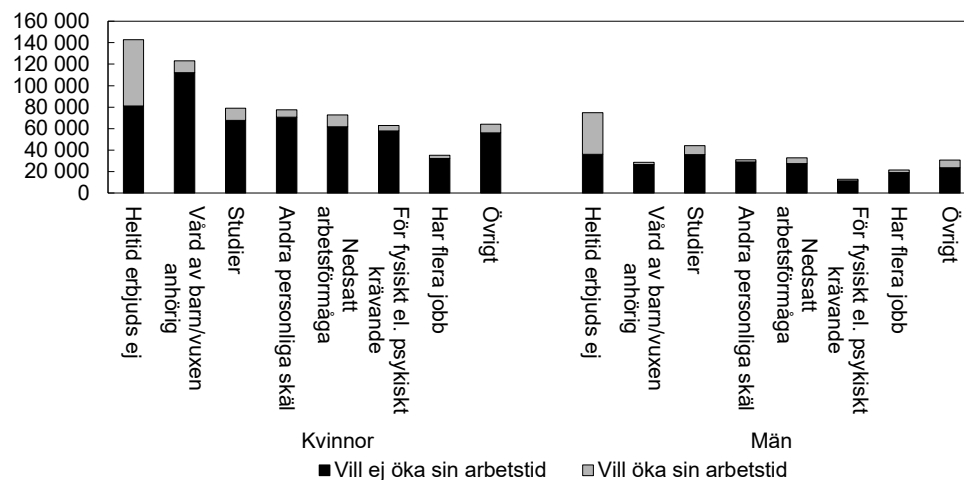
Källor: Statistiska centralbyrån (AKU) och egna beräkningar.

Den vanligaste orsaken till deltidsarbete, bland både kvinnor och män, är att heltidsarbete inte erbjuds. År 2019 arbetade drygt 140 000 kvinnor och ca 75 000 män deltid på grund av denna orsak, vilket motsvarar ca 24 respektive 27 procent av alla deltidsarbetande kvinnor respektive män (se diagram 2.10). Det är dock endast en minoritet av kvinnorna och ungefär hälften av männen i denna grupp som faktiskt vill öka sin arbetstid.

Den näst vanligaste orsaken till att kvinnor arbetar deltid är att de tar hand om barn eller annan anhörig. Omkring 120 000 av de deltidsarbetande kvinnorna uppgav denna orsak 2019, medan motsvarande siffra för männen var omkring 30 000. Antalet män som anger att de tar hand om barn eller annan anhörig som orsak till deltidsarbete har nästan fördubblats under de tio senaste åren. Under samma period har antalet kvinnor som anger denna orsak minskat betydligt.

Diagram 2.10 Orsak till deltidsarbete, 2019

Antal personer

Anm.: Statistiken avser åldersgruppen 20–64 år.

Källor: Statistiska centralbyrån (AKU) och egna beräkningar.

Det finns flera orsaker till att det är vanligare bland kvinnor än bland män att arbeta deltid. En sådan är att fler kvinnor än män går ner i arbetstid när de får sitt första barn. En annan orsak kan vara att det i många kvinnodominerade yrken finns en deltidskultur som kan göra det svårt, både för kvinnor och män, att bli erbjudna en heltidstjänst.³

Arbetsvillkoren kan också påverka möjligheterna till att arbeta heltid. Ett exempel är s.k. delade turer dvs. att arbetsdagen består av två arbetsperioder med en lång rast mellan perioderna. Delade turer förekommer främst i den offentliga sektorn, och är betydligt vanligare bland kvinnor än bland män.⁴

Ofrivilligt deltidarbete har minskat bland kvinnor

Antalet ofrivilligt deltidarbetande, dvs. deltidarbetande som vill arbeta mer men inte kan på grund av att de inte erbjuds heltidsarbete, uppgick 2019 till omkring 60 000 kvinnor och 40 000 män (se diagram 2.10).⁵

Antalet ofrivilligt deltidarbetande kvinnor har minskat med nästan 40 000 under de senaste tio åren, vilket innebär att andelen har minskat från 4,9 procent av antalet sysselsatta kvinnor 2009 till 2,7 procent 2019. Minskningen har framför allt skett i den kommunala sektorn. Utvecklingen bland kvinnor kontrasterar mot utvecklingen bland män, där antalet som arbetar ofrivillig deltid inte förändrats nämnvärt de senaste tio åren.

Deltid är vanligast bland de äldsta och de yngsta

Kvinnor arbetar deltid i högre grad än män i samtliga åldersgrupper (se diagram 2.11). Men skillnaderna varierar mellan olika åldersgrupper både när det gäller hur vanligt det är att arbeta deltid, och hur stor skillnaden är mellan kvinnor och män.

Det är vanligast att arbeta deltid i de yngsta och äldsta åldersgrupperna, både bland kvinnor och män. I grupperna 65 år och äldre har många lämnat arbetskraften till förmån för pension. Bland de som fortsätter att arbeta jobbar de allra flesta deltid. I den yngsta åldersgruppen, 20–24 år, är skillnaden mellan kvinnor och män större. Nästan varannan sysselsatt kvinna i denna åldersgrupp arbetade deltid jämfört med knappt 30 procent av männen. Detta kan bl.a. bero på att en stor andel av de sysselsatta i åldern 20–24 år studerar samtidigt som de arbetar.

De åldersgrupper där lägst andel arbetar deltid, bland både kvinnor och män, är 45–49 år och 50–54 år. Detta kan bl.a. bero på att det är relativt få i dessa åldersgrupper som studerar eller vårdar barn. Dessutom har 45–54-åringarna ofta en starkare förankring på arbetsmarknaden jämfört med yngre åldersgrupper, vilket ger bättre förutsättningar till heltidsarbete.

Andelen kvinnor som arbetar deltid har minskat i de flesta åldersgrupper under de senaste tio åren, men mest i åldrarna 45–49 år. Bland män har andelen som arbetar deltid minskat i åldrarna 45–69 år, men ökat i övriga åldersgrupper. Gemensamt för både kvinnor och män är att andelen som arbetar deltid i åldersgruppen 70–74 år har ökat betydligt jämfört med för tio år sedan, vilket till stor del beror på att andelen

³ Hela lönen, hela tiden – Utmaningar för ett jämställt arbetsliv (SOU 2015:50).

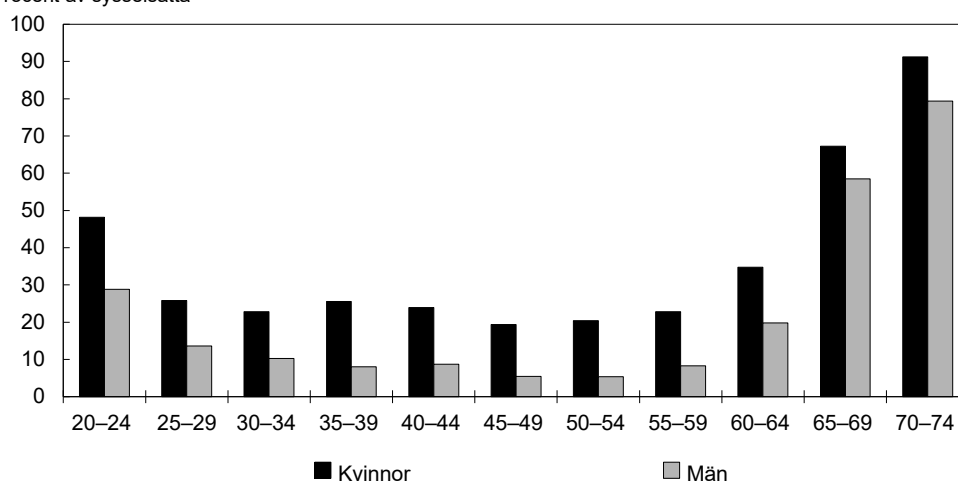
⁴ Kvinnors och mäns arbetsvillkor – betydelsen av organisatoriska faktorer och psykosocial arbetsmiljö för arbets- och hälsorelaterade utfall (Arbetsmiljöverket, Kunskapssammanställning 2016:2).

⁵ Ofrivilligt deltidarbete, de som vill arbeta mer men inte kan på grund av att de inte erbjuds heltidsarbete, utgör en delmängd av de som arbetar deltid på grund av att heltidstjänst inte erbjuds. Resterande, de som arbetar deltid på grund av att de inte erbjuds heltidstjänst men som anger att de inte vill arbeta mer, klassificeras inte som ofrivilligt deltidarbete.

sysselsatta kvinnor och män i åldersgruppen 70–74 år ökat, och att en stor del av den ökade sysselsättningen består av deltidssarbetande.

Diagram 2.11 Deltidsarbete i olika åldersgrupper, 2019

Procent av sysselsatta

Anm.: Med deltid avses för anställda en överenskommen arbetstid kortare än 35 timmar per vecka. För företagare och medhjälpande hushållsmedlemmar och anställda utan överenskommen arbetstid avses en genomsnittlig arbetstid kortare än 35 timmar per vecka. Anställda i yrken där en överenskommen arbetstid kortare än 35 timmar anses utgöra heltidsanställning räknas här som deltidssarbetande. Dessa är dock relativt få.

Källor: Statistiska centralbyrån (AKU) och egna beräkningar.

Skillnaden mellan faktisk och överenskommen arbetstid är större för kvinnor än för män

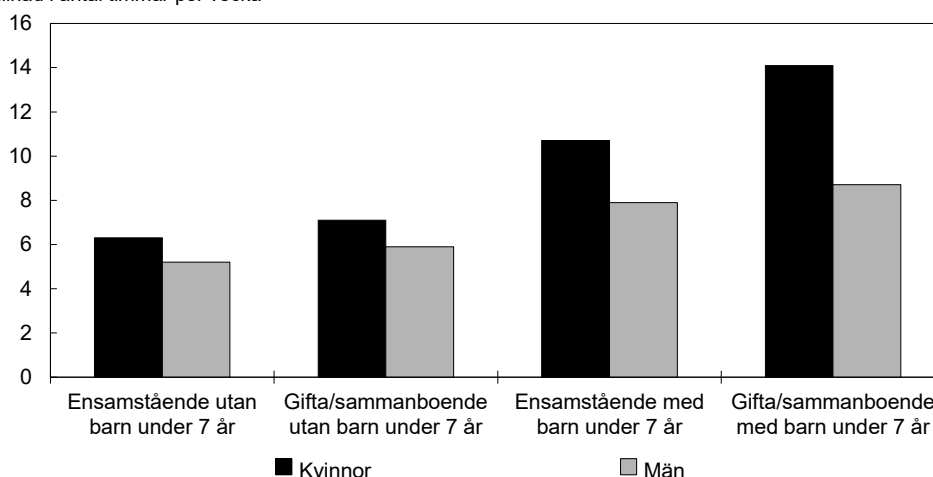
Förutom att fler kvinnor än män arbetar deltid är också skillnaden mellan den faktiska och den överenskomna arbetstiden större för kvinnor än för män, eftersom kvinnor är frånvarande från arbetet i större utsträckning än män.

Semester är den vanligaste orsaken till frånvaro i alla hushållstyper, men för framför allt kvinnor med barn under 7 år är även föräldraledighet och sjukdom en vanlig frånvarorsak. Detta får till följd att skillnaden i frånvaro mellan kvinnor och män med barn under 7 år är betydligt större än bland övriga kvinnor och män, framför allt bland sammanboende kvinnor.

År 2019 var sammanboende kvinnor med barn under 7 år frånvarande från arbetet i genomsnitt ca 14 timmar per vecka, vilket motsvarar 39 procent av den överenskomna arbetstiden (se diagram 2.12). Mäns arbetstid påverkas inte i lika stor utsträckning av förekomsten av små barn. Sammanboende män med barn under 7 år var i genomsnitt frånvarande 9 timmar per vecka, eller 22 procent av den överenskomna arbetstiden. I hushåll utan barn under 7 år varierar frånvaron med i genomsnitt mellan 5 och 7 timmar per vecka, bland både kvinnor och män.

Diagram 2.12 Skillnaden mellan överenskommen och faktisk arbetstid i olika hushållstyper, 2019

Skillnad i antal timmar per vecka

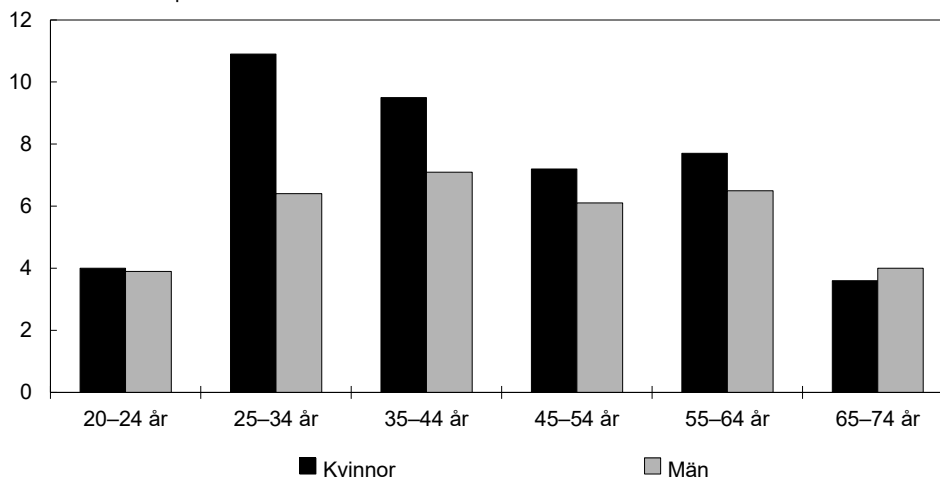
Anm.: Statistiken avser åldersgruppen 20–64 år. Överenskommen arbetstid avser den tid en arbetstagare skulle arbeta utan någon frånvaro. Skillnaden mellan överenskommen arbetstid och faktisk arbetstid utgörs av frånvaro, exempelvis semester, sjukfrånvaro, föräldraledighet eller vård av barn.

Källor: Statistiska centralbyrån (AKU) och egna beräkningar.

Kvinnor är frånvarande från arbetet i högre grad än män i samtliga åldersgrupper. Skillnaden mellan kvinnor och män är störst i åldersgrupperna 25–34 år och 35–44 år, där många har barn under 7 år. Mäns frånvaro varierar inte lika mycket mellan olika åldersgrupper som kvinnors (se diagram 2.13).

Diagram 2.13 Skillnaden mellan överenskommen och faktisk arbetstid i olika åldersgrupper, 2019

Skillnad i antal timmar per vecka

Anm.: Överenskommen arbetstid avser den tid en arbetstagare skulle arbeta utan någon frånvaro. Skillnaden mellan överenskommen arbetstid och faktisk arbetstid utgörs av frånvaro, t.ex. semester, sjukfrånvaro, föräldraledighet eller vård av barn.

Källor: Statistiska centralbyrån (AKU) och egna beräkningar.

Kvinnor tar ut mer föräldrapenning än män

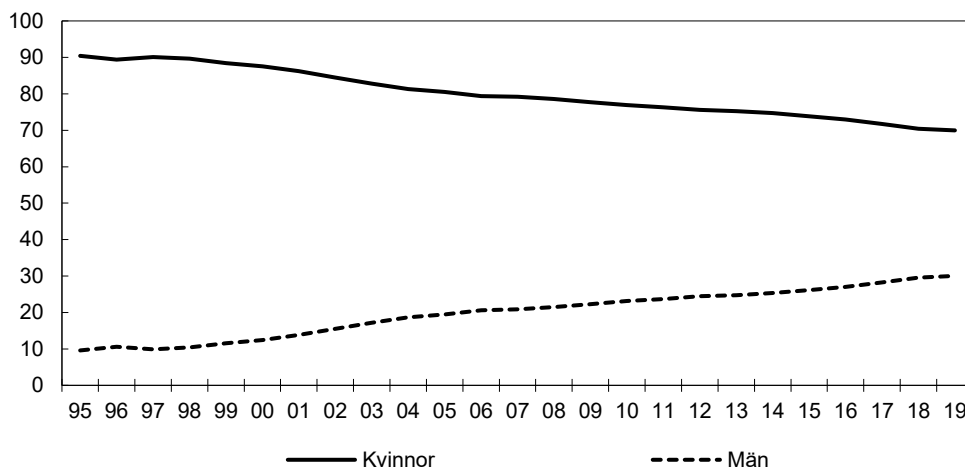
Kvinnor är i högre grad än män frånvarande från arbetet till följd av föräldraledighet, vilket påverkar både arbetsinkomsten och den kommande pensionen. Kvinnor tar i genomsnitt ut en betydligt större andel av föräldrapenningdagarna, men även en större

del av den totala föräldraledigheten, dvs. summan av både de betalda och de obetalda dagarna under föräldraledigheten.⁶

År 2019 tog kvinnor ut 70 procent av de betalda föräldrapenningdagarna. Fördelningen av föräldrapenningen mellan kvinnor och män har dock blivit mindre ojämn de senaste decennierna. Under de senaste tio åren har kvinnornas andel av föräldrapenninguttaget minskat med 8 procentenheter (se diagram 2.14).

Diagram 2.14 Fördelning av föräldrapenningdagar

Procent

Källa: Försäkringskassan.

Under barnets två första levnadsår är kvinnors andel av de uttagna föräldrapenningdagarna högre än under resten av den berättigade föräldraledighetstiden. Bland barn födda 2017 tog kvinnor ut 78 procent av föräldrapenningdagarna under barnets två första levnadsår. Ungefär 18 procent av föräldrarna hade ett jämställt uttag av föräldrapenningdagarna, dvs. en fördelning inom intervallet 40–60 procent, under barnets två första år. Det är en ökning med 8 procentenheter jämfört med tio år tidigare.⁷

Sannolikheten för ett jämställt uttag av föräldrapenningdagarna samvarierar med flera faktorer. Sannolikheten ökar om föräldrarna har eftergymnasial utbildning, särskilt om kvinnan har eftergymnasial utbildning. Om föräldrarna är födda i Sverige, sysselsatta i offentlig sektor, har ungefär lika höga inkomster eller bor i ett storstadsområde ökar också sannolikheten för ett jämställt uttag.⁸

Förutom att ta ut en större andel av föräldrapenningdagarna är kvinnor i större utsträckning än män frånvarande från arbetet för vård av barn (VAB). Skillnaden mellan kvinnors och mäns uttag av s.k. VAB-dagar är mindre än för föräldrapenningdagarna, men skillnaden har inte minskat i samma uträkning som skillnaden i föräldrapenninguttag. Under de senaste tio åren har kvinnors andel av VAB-dagarna minskat med 3 procentenheter, till 61 procent 2019.

Forskning visar att en stor del av löneskillnaden mellan kvinnor och män uppstår vid det första barnets födelse. Kvinnors genomsnittliga arbetsinkomster minskar efter första barnets födelse, både på grund av att de allra flesta kvinnor är föräldralediga och att det inte är ovanligt att kvinnor går ned i arbetstid efter föräldraledigheten. Även

⁶ För mer information om föräldrapenningen ur ett könsperspektiv, se utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn.

⁷ För mer information om föräldrapenningen ur ett könsperspektiv, se budgetpropositionen för 2017 (prop. 2016/17:1 bilaga 3).

⁸ De jämställda föräldrarna (Försäkringskassan, Socialförsäkringsrapport 2013:8).

om effekten minskar med tiden kvarstår ett betydande lönegap även tio år efter första barnets födelse.⁹ Även mäns arbetsinkomster sjunker initialt i samband med första barnets födelse, men inga långsiktiga löneeffekter kvarstår för män.¹⁰

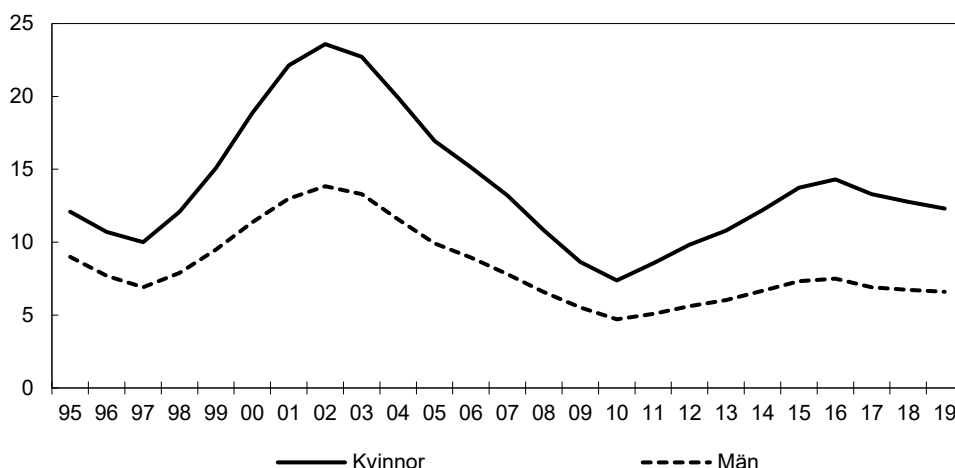
Kvinnors längre föräldraledighet kan påverka löneutvecklingen. En lång föräldraledighet verkar dock inte ha samma inverkan på löneutvecklingen på 2000-talet som på 1990-talet. Givet lika lång ledighet är effekten på lönen ungefär lika stor för kvinnor och män. En förklaring till de minskade skillnaderna i arbetsinkomst kan vara att det under 2000-talet blivit allt vanligare att både kvinnor och män tar ut föräldraledighet, vilket kan minska den statistiska diskrimineringen.¹¹

Kvinnor har högre sjukfrånvaro än män

Sjukfrånvaron har varierat kraftigt sedan mitten av 1990-talet (se diagram 2.15). Under 2010-talet ökade sjukpenningtalet t.o.m. 2016, särskilt bland kvinnor. Därefter har sjukpenningtalet minskat något, både bland kvinnor och män. Skillnaden mellan kvinnors och mäns sjukpenningtal är dock stor, under de senaste fem åren har sjukfrånvaron bland kvinnor varit nästan dubbelt så hög som bland män.¹²

Diagram 2.15 Sjukpenningtalet

Antal sjukpenningdagar per försäkrad

Anm.: Statistiken avser åldersgruppen 16–64 år. Alla dagar är omräknade till nettodagar, t.ex. blir två dagar med halv ersättning en nettodag. Sjukpenningtalet är definierat som antalet nettodagar från sjukpenning och rehabiliteringspenning dividerat med antalet försäkrade exklusive antal personer som har aktivitetsersättning eller sjukersättning med hel omfattning.

Källa: Försäkringskassan.

Det kan finnas flera orsaker till skillnaden i sjukfrånvaro mellan kvinnor och män. En är att kvinnor i större utsträckning än män arbetar i yrken och sektorer där den upplevda psykosociala arbetsmiljön är sämre.¹³ En annan är att kvinnor och män ofta utför olika slags arbetsuppgifter med olika typer av belastningar, även inom samma

⁹ Se bl.a. Parenthood and the Gender Gap in Pay (Angelov et al. 2016. Journal of Labor Economics) och Familjepolitik för alla? (ESO 2015:5).

¹⁰ Detta mönster är inte unikt för Sverige, utan återfinns i en rad länder, vilket antyder att det inte främst är den förhållandevis långa föräldraledigheten i Sverige som orsakar mönstret. Se t.ex. Child Penalties Across Countries: Evidence and Explanations (Kleven et. al. 2019. NBER Working Papers).

¹¹ Lönsamt arbete – familjeansvarets fördelning och konsekvenser (SOU 2014:28). Statistisk diskriminering innebär att individer diskrimineras på basis av vissa stereotyper om någon grupp (t.ex. kön eller etnicitet) som individerna tillhör, men inte med nödvändighet delar karaktärsdrag med. Om individer i beslutssituationer (t.ex. när en arbetsgivare ska göra en anställning) där det råder osäkerhet och ofullständig information om motparten kan individerna grunda sin uppfattning på egenskaper för den grupp som motparten tillhör genom att använda enkla observerbara egenskaper som kön och etnicitet.

¹² Se även utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning.

¹³ Kvinnors sjukfrånvaro, Redovisning av regeringsuppdrag (Försäkringskassan 2013). Se även Jämställdhet i socialförsäkringen? (SOU 2014:74).

yrke.¹⁴ Ett större ansvar för hem, barn och föräldrar i kombination med förvärsarbete kan vara ytterligare en orsak till kvinnors högre sjukfrånvaro.¹⁵

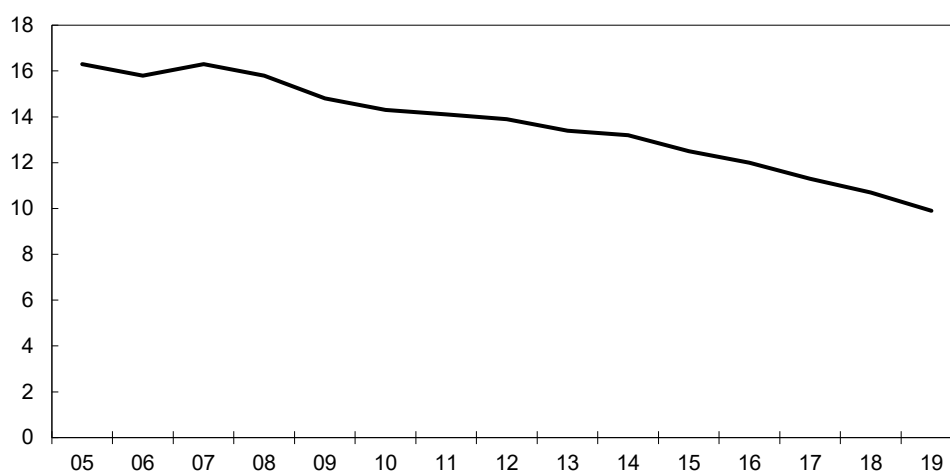
2.3 Kvinnor har lägre lön än män

Utöver skillnader i sysselsättningsgrad och arbetstid påverkas skillnaden i kvinnors och mäns arbetsinkomster av den ersättning som de får för sitt arbete, dvs. tim- eller månadslönen. Deltidslöner är uppräknade till heltids- och månadslöner i hela detta avsnitt (2.3).

År 2019 var kvinnors månadslön i genomsnitt 33 500 kronor, medan mäns uppgick till 37 200 kronor, vilket motsvarar ett lönegap på 9,9 procent. Lönegapet har dock minskat varje år sedan 2007, från 16,3 procent 2007 till 9,9 procent 2019 (se diagram 2.16). Mellan 2018 och 2019 minskade lönegapet med 0,8 procentenheter till följd av att kvinnors genomsnittliga månadslön steg med 900 kronor medan mäns månadslön steg med 700 kronor.

Diagram 2.16 Lönegap

Skillnad mellan kvinnors och mäns löner i procent

Anm.: Det totala lönegapet mäter procentuell skillnad mellan kvinnors och mäns månadslöner uppräknade till heltid. Lönegapet är beräknat med standard för svensk yrkesklassificering (SSYK12 nivå 4).

Källa: Medlingsinstitutet.

En viktig orsak till den totala löneskillnaden mellan kvinnor och män är att kvinnor och män i stor utsträckning arbetar inom olika yrken där kvinnodominerade yrken i genomsnitt har lägre löner än mansdominerade samtidigt som skillnaden i genomsnittlig lön bland kvinnor respektive män är mindre i många kvinnodominerade yrken (se diagram 2.17).¹⁶

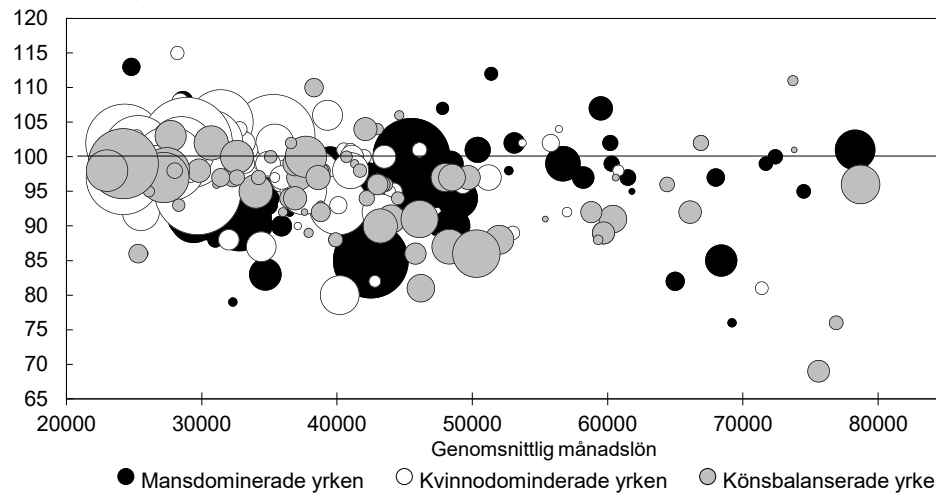
¹⁴ Kunskapsammanställning – Belastning, genus och hälsa i arbetslivet (Arbetsmiljöverket 2013:9).

¹⁵ Se Kvinnors och mäns sjukfrånvaro (IFAU 2011:2) och Kvinnors sjukfrånvaro. En studie av förstagångsföräldrar (Försäkringskassan, Socialförsäkringsrapport 2014:14).

¹⁶ Se t.ex. Löneskillnaden mellan kvinnor och män 2019 – Vad säger den officiella lönestatistiken? Medlingsinstitutet (2020).

Diagram 2.17 Löneskillnad, genomsnittlig grundlön och könsuppdelning inom yrken, 2019

Kvinnors lön i procent av mäns lön

Anm.: Storleken på bubblorna representerar storleken på respektive yrke, dvs. ju större bubbla desto fler anställda inom yrket. De vita representerar kvinnodominerade yrken, dvs. yrken med mer än 60 procent kvinnor, de svarta mansdominerade yrken med mindre än 40 procent kvinnor och de grå könsbalanserade yrken där andelen kvinnor är 40–60 procent. I diagrammet visas 275 av de 430 yrken som finns i standard för svensk yrkesklassificering (SSYK12 nivå 4). Resterande yrken är exkluderade på grund av att data saknas. Två yrken är även exkluderade på grund av s.k. outliervärden, det rör sig om två yrken med en genomsnittlig månadslön på över 100 000 kronor.

Källor: Medlingsinstitutet och Statistiska centralbyrån.

Skillnaderna i yrkesstruktur grundas i hög grad av att kvinnor och män i stor utsträckning har olika utbildningsinriktningar. Även möjligheten till högre befattningar påverkas av utbildningens inriktning och längd.¹⁷ Kvinnor har sedan slutet av 1970-talet varit överrepresenterade inom högre utbildning och under senare år har allt fler kvinnor valt traditionellt mansdominerade högskoleutbildningar. Motsvarande tendenser återfinns dock inte bland män.

Kvinnor är också underrepresenterade bland chefer. Andelen kvinnor i chefsposition varierar mellan olika sektorer, men mönstret är detsamma i alla sektorer, andelen kvinnor i chefsposition är lägre än andelen anställda kvinnor.

De förändringar som har skett i könsfördelningen inom olika utbildningar har successivt slagit igenom på arbetsmarknaden. Arbetsmarknaden är därför ofta mer könsuppdelad i äldre åldersgrupper än i yngre. Inom flera yrkesgrupper där män är i majoritet i de äldre åldersgrupperna är mönstret det omvända i de yngre åldersgrupperna. Detta är särskilt tydligt inom vissa yrken som kräver eftergymnasial utbildning, som exempelvis arkitekt och jurist. Mellan 2014 och 2019 ökade andelen kvinnor i 84 av 132 mansdominerade yrken, samtidigt som andelen kvinnor minskade i 63 av 104 kvinnodominerade yrken.¹⁸

Det standardvägda lönegapet

Den löneskillnad mellan kvinnor och män som kvarstår när hänsyn har tagits till skillnader i ålder, utbildning, sektor, yrke och arbetstid kallas för det standardvägda lönegapet. År 2019 uppgick det standardvägda lönegapet till 4,2 procent, jämfört med det totala lönegapet på 9,9 procent (se diagram 2.18). Sedan 2005 har det standardvägda lönegapet minskat med 2,6 procentenheter, vilket är mindre än vad det totala lönegapet minskat, som under samma period har minskat med 6,4 procentenheter.

¹⁷ Se Underlag till jämställdhetsutredningen (U2014:06) och Hela lönen, hela tiden – Utmaningar för ett jämställt arbetsliv (SOU 2015:50) för en beskrivning av kvinnors och mäns utbildningsval, samt Könsstruktur per utbildning och yrke 1990–2030 (SCB: Tema: Utbildning, Temarapport 2010:1).

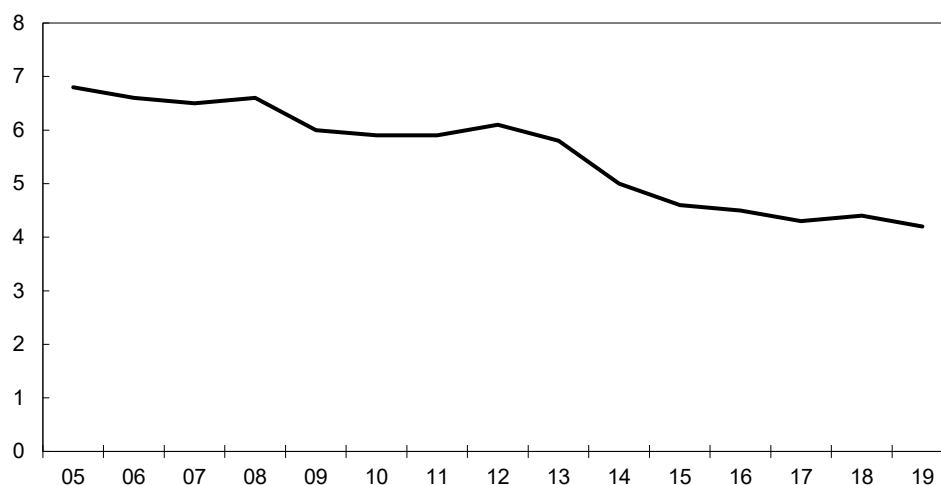
¹⁸ Se Löneskillnaden mellan kvinnor och män 2019 – Vad säger den officiella lönestatistiken? Medlingsinstitutet (2020).

Sedan 2014 har det standardvägda lönegapet minskat förhållandevis lite, från 4,6 procent 2014 till 4,2 procent 2019. Under samma period minskade det totala lönegapet från 13,2 till 9,9 procent. Den minskade skillnaden mellan kvinnors och mäns löner beror alltså delvis, men inte helt, på att skillnader i ålder, utbildning, sektor, yrke och arbetstid har minskat.

Det standardvägda lönegapet ger en statistisk förklaring av löneskillnaderna mellan kvinnor och män. Att det även efter standardvägning finns en skillnad i lön mellan kvinnor och män innebär att det finns andra faktorer än de som redovisas i statistiken som påverkar löneskillnader. Det kan exempelvis handla om diskriminering, skillnader i arbetsuppgifter inom samma yrke och individuella egenskaper eller förväntningar på kvinnors respektive mäns karriärer.

Diagram 2.18 Standardvägt lönegap

Skillnad mellan kvinnors och mäns löner i procent

Anm.: Det standardvägda lönegapet är det lönegap som kvarstår när hänsyn tagits till att kvinnor och män har olika ålder, utbildning, arbetstid samt arbetar inom olika yrken och sektorer. Det standardvägda lönegapet är beräknat med standard för svensk yrkesklassificering (SSYK12 nivå 4).

Källa: Medlingsinstitutet.

Storleken på det standardvägda lönegapet varierar mellan olika sektorer. Det är minst inom primärkommuner (0,2 procent) och störst inom den privata sektorn (5,2 procent). I den privata sektorn är det standardvägda lönegapet betydligt högre för tjänstemän (6,4 procent) än för arbetare (3,6 procent). Det kan bero på att individuell lönesättning är vanligare bland tjänstemän än bland arbetare, men också på att lönespridningen generellt sett är större inom tjänstemannayrken än inom arbetaryrken.¹⁹

Den största skillnaden mellan totalt och standardvägt lönegap finns inom regionerna, där lönegapet minskar från 18,8 procent till 3,3 procent när hänsyn tas till ålder, utbildning, arbetstid och yrke. Det är till stor del ett resultat av att kvinnor och män i större utsträckning har olika yrken inom regionerna än i andra sektorer.

3 Inkomstbaserade pensioner

Arbetsinkomsterna är för de flesta inte bara det viktigaste inkomstslaget under arbetslivet. De påverkar också i hög grad inkomsten även efter arbetslivet. Den inkomstbaserade pensionen, som består av den allmänna inkomstpensionen

¹⁹ Lönebildningsrapporten 2012, Konjunkturinstitutet. Lönebildningsrapportens analys inkluderar förutom ålder, utbildning, yrke och arbetstid (beräknat som hel- eller deltid), även region, näringsgren, födelse-land, utbildningsinriktning, arbetsplatsstorlek samt om arbetstagaren får tim- eller månadslön.

(inkomstpension och premiepension) och tjänstepensionen, utgör en övervägande del av pensionerna och är knutna till tidigare arbetsinkomster.²⁰ I detta avsnitt beskrivs hur uttaget av inkomstbaserad pension och utträdet från arbetsmarknaden förändrats 2003–2018 för kvinnor respektive män. Därefter redovisas hur skillnader i arbetsinkomst under de yrkesverksamma åren, som redovisades i avsnitt 2, återspeglas i skillnader i inkomstrelaterad pension mellan kvinnor och män.²¹ Det nuvarande pensionssystemet infördes 2003 och därför redovisas utvecklingen fr.o.m. det året.

3.1 Pensionsåldern mer utspridd bland män än bland kvinnor

Den allmänna inkomstpensionen bygger på kvinnors och mäns intjänade pensionsrätter under hela det yrkesverksamma livet. En viktig faktor för de samlade pensionsinkomsternas utveckling är vid vilken ålder som kvinnor och män börjar ta ut pension och när de lämnar arbetslivet.

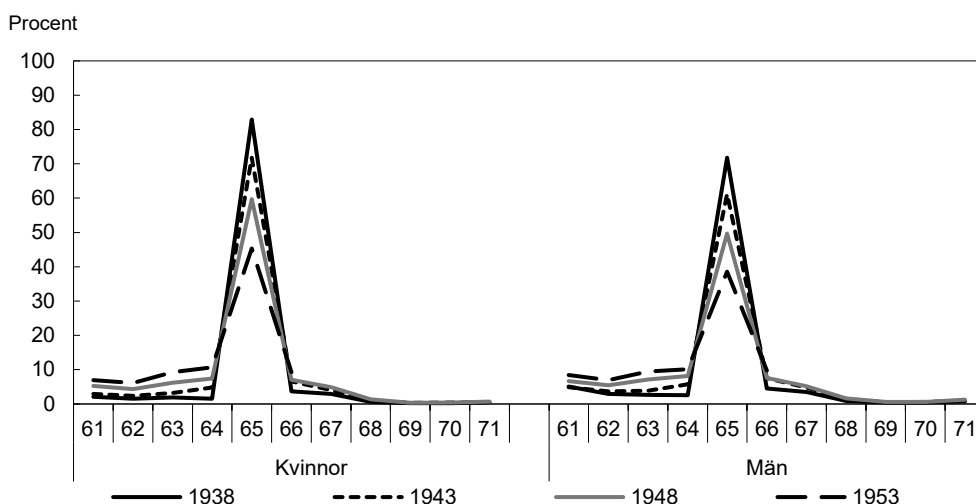
Allt färre kvinnor och män börjar ta ut pension vid 65 års ålder

Åldersfördelningen bland de kvinnor och män som börjar ta ut allmän inkomstpension förändrades betydligt mellan 2003 och 2018 eftersom spridningen i uttagsålder ökade. Fler börjar ta ut allmän inkomstpension både före och efter 65 års ålder. Utvecklingen går åt samma håll för både kvinnor och män, men andelen kvinnor som börjar ta ut allmän inkomstpension både före och efter 65 års ålder är lägre än andelen män. Därmed är spridningen i männens uttagsålder större än spridningen i kvinnornas uttagsålder (se diagram 3.1).

Spridningen i uttagsålder har ökat successivt mellan olika kohorter. Bland de födda 1938 började 83 procent av kvinnorna och 72 procent av männen ta ut allmän inkomstpension vid 65 års ålder. För de födda 1953 hade andelen sjunkit till 45 procent för kvinnorna och 39 procent av männen. Andelen som börjar ta ut allmän inkomstpension före 65 års ålder ökade mer än andelen som började sitt uttag efter 65 års ålder. Bland de födda 1938 började 7 procent av kvinnorna och 13 procent av männen sitt uttag före 65 års ålder. För de födda 1953 hade dessa andelar ökat till 33 procent för kvinnorna och 35 procent för männen. Andelen som började sitt uttag efter 65 års ålder ökade från 10 till 22 procent för kvinnorna och från 15 till 26 procent för männen.

²⁰ Det är inte bara arbetsinkomster som de definieras i föregående avsnitt som är pensionsgrundande. Även skattepliktiga transfereringar, tid med småbarn och studietid kan vara pensionsgrundande. Tjänstepension kan också erhållas genom lönevaxling. Arbetsinkomsterna ligger dock bakom den absoluta majoriteten av de intjänade pensionsrätterna.

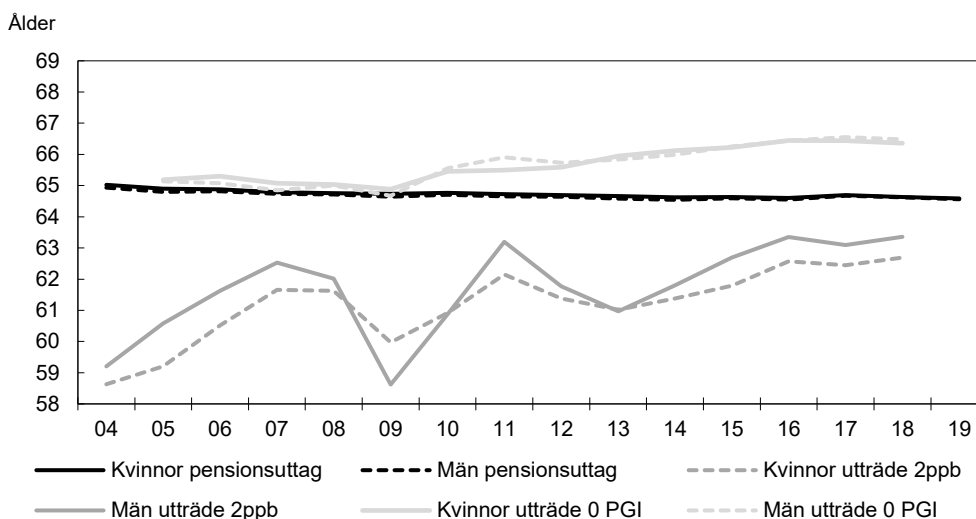
²¹ En beskrivning av hur samtliga pensioner och andra transfereringar påverkar inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män i åldersgruppen 20 år och äldre återfinns i avsnitt 4.2 i denna bilaga.

Diagram 3.1 Andel av befolkningen i olika kohorter som börjar ta ut allmän inkomstpension vid olika åldrar

Källa: Pensionsmyndigheten.

Allt fler kvinnor och män kombinerar pension med arbete

Eftersom andelen som började ta ut den allmänna pensionen före 65 års ålder är större än andelen som började ta ut den efter 65 års ålder har den ökade spridningen i uttagsålder resulterat i att den genomsnittliga åldern för uttag av allmän pension sjunkit något för både kvinnor och män sedan 2004. Förändringen är dock inte stor. 2004 var den genomsnittliga åldern för uttag av allmän pension ca 65,0 år, 2019 var den 64,6 år, för både kvinnor och män (se diagram 3.2).

Diagram 3.2 Genomsnittlig pensionsålder och genomsnittligt utträde från arbetslivet för kvinnor och män

Anm.: Utträde 2 pbb innebär att personen inte har en löneinkomst som överstiger två prisbasbelopp. Utträde 0 PGI innebär att personen inte har någon pensionsgrundande inkomst (löneinkomst samt inkomster från sjukpenning, arbetslöshetsförsäkring, sjuk- och aktivitetsersättning m.m.).

Källa: Pensionsmyndigheten.

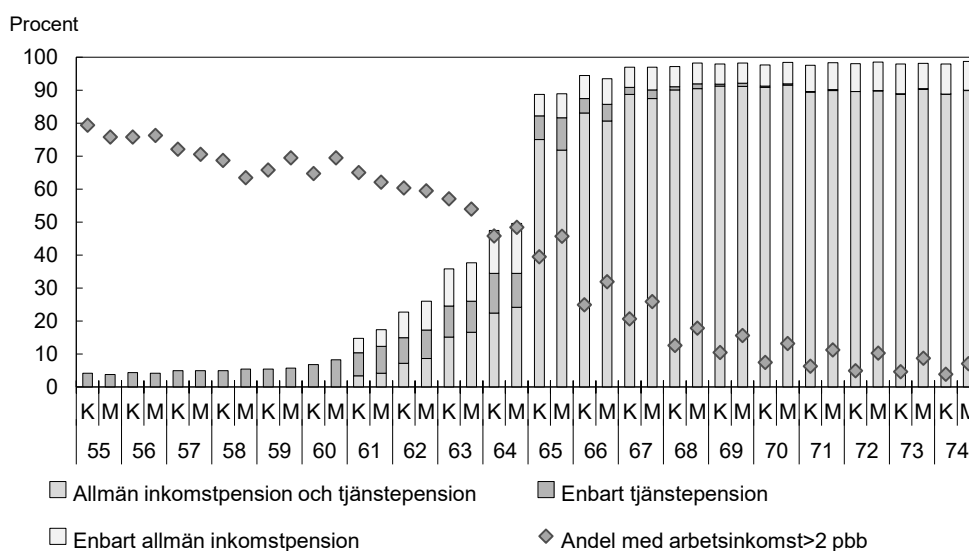
Samtidigt har det blivit vanligare att ta ut allmän inkomstpension och samtidigt stanna kvar i arbetslivet mellan 2004 och 2019, både för kvinnor och män. Utträdet ur arbetslivet kan mätas på flera olika sätt. I diagram 3.2 redovisas två olika mått, dels genomsnittlig ålder då individer inte längre har en pensionsgrundande inkomst (löneinkomst samt inkomster från sjukpenning, arbetslöshetsförsäkring, sjuk- och aktivitetsersättning mm.), dels genomsnittlig ålder då personer inte längre har en

löneinkomst som överstiger två prisbasbelopp.²² Båda måtten indikerar att arbetslivet förlängts för både kvinnor och män under mellan 2004 och 2019.

Något fler män än kvinnor kombinerar pension och arbete

Det är fler män än kvinnor som kombinerar uttag av inkomstbaserad pension med förvärvsarbete. Före 60 års ålder är det omkring 5 procent bland både kvinnor och män som tar ut tjänstepension. En stor del av dessa, 65–80 procent, har också arbetsinkomst (löne- och företagarkomst) (se diagram 3.3). Mellan 61 och 64 års ålder ökar andelen kvinnor och män som tar ut inkomstbaserad pension, och något fler män än kvinnor tar ut inkomstbaserad pension i dessa åldersgrupper. Andelen som kombinerar uttag av inkomstbaserad pension med förvärvsarbete sjunker samtidigt, från 60–65 procent vid 61 års ålder till strax under hälften vid 64 års ålder. I dessa åldersgrupper är det något fler män än kvinnor som kombinerar uttag av inkomstbaserad pension med förvärvsarbete. Från och med 65 års ålder ökar andelen som tar ut inkomstbaserad pension betydligt, samtidigt som andelen som kombinerar uttag av pension och förvärvsarbete minskar. Skillnaden mellan andelen kvinnor och män som tar ut pension samtidigt som de också förvärvsarbetar ökar i dessa åldersgrupper.

Diagram 3.3 Andel som tagit ut pension vid viss ålder samt hur stor andel av dessa som har en arbetsinkomst på minst 2 prisbasbelopp 2018, 55–74 år

Anm.: K avser kvinnor, M avser män.

Källor: Statistiska centralbyrån (STAR) och egna beräkningar.

3.2 Inkomstbaserad pension är en återspeglning av det tidigare arbetslivet

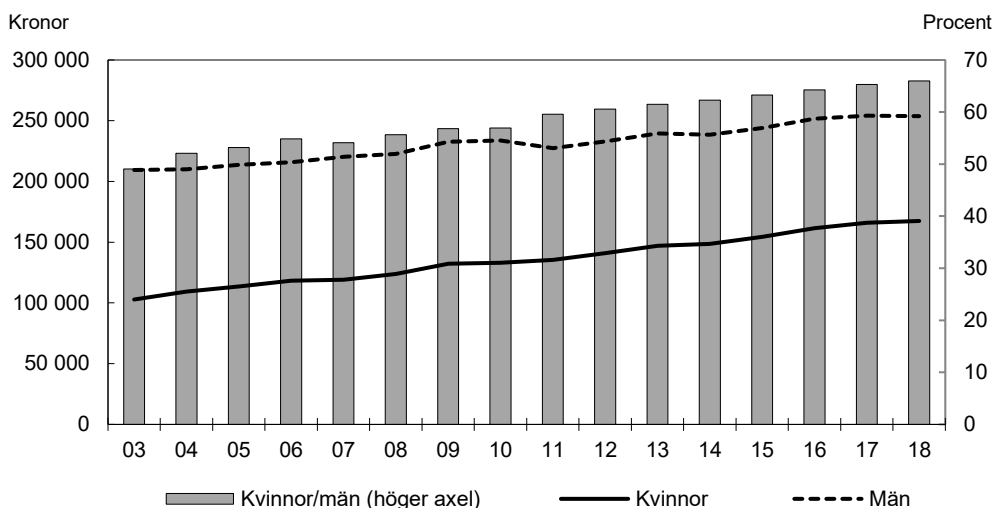
För det stora flertalet i åldersgruppen 65 år och äldre är pensionsinkomsten det viktigaste inkomstslaget. I följande avsnitt (3.2) redovisas därför hur den inkomstbaserade pensionen utvecklats för kvinnor och män i åldersgruppen 65 år och äldre sedan 2003.

²² 93 000 kronor 2020.

Kvinnors pensionsinkomster lägre än mäns

Skillnaden mellan kvinnors och mäns arbetstid och arbetsinkomst under de yrkesverksamma åren avspeglas i den inkomstbaserade pensionen, vilket får till följd att kvinnors inkomstbaserade pension i genomsnitt är lägre än mäns. Skillnaden har dock minskat mellan 2003 och 2018. Det beror till stor del på att yngre kohorter, där förvärvsfrekvensen bland kvinnor varit högre, uppnått 65 års ålder. Mellan 2003 och 2018 har kvinnors inkomstbaserade pension ökat med 53 procent, medan mäns ökat med 21 procent. Detta har lett till att kvinnors andel av mäns inkomstbaserade pension har ökat från 49 till 66 procent (se diagram 3.4).

Diagram 3.4 Genomsnittlig inkomstrelaterad pensionsinkomst för kvinnor och män 65 år och äldre

Anm.: I inkomstrelaterad pension ingår inkomstgrundad allmän pension och tjänstepension.

Källor: Statistiska centralbyrån (HEK och STAR) och egna beräkningar.

Andelen kvinnor i åldersgruppen 65 år och äldre, som 2018 tog ut inkomstbaserad allmän pension, var i princip lika stor som andelen män. Detsamma gäller tjänstepensionen (se tabell 3.1). Andelen kvinnor som uppbar inkomstbaserad pension ökade mellan 2003 och 2018, vilket är en återspeglning av den ökade förvärvsfrekvensen bland kvinnor.

Kvinnor hade dock i genomsnitt lägre pensionsinkomster än män. År 2018 uppgick kvinnors inkomstgrundade allmänna pension i genomsnitt till 74 procent av mäns. För tjänstepensionen var motsvarande andel 51 procent.

Tabell 3.1 Inkomstrelaterade pensionsinkomster 2003 och 2018, 65 år och äldre

Inkomster i kronor (2020 års priser) och andelar i procent

	Medelinkomst för personer med inkomst från inkomstslaget			Andel med inkomst	
	Kvinnor	Män	Kvinnor/män (%)	Kvinnor	Män
2003					
Inkomstgrundad allmän pension	100 200	169 100	59	83	97
Tjänstepension	26 400	53 600	49	72	84
2018					
Inkomstgrundad allmän pension	134 900	181 400	74	95	96
Tjänstepension	45 800	89 100	51	87	89

Källor: Statistiska centralbyrån (STAR) och egna beräkningar.

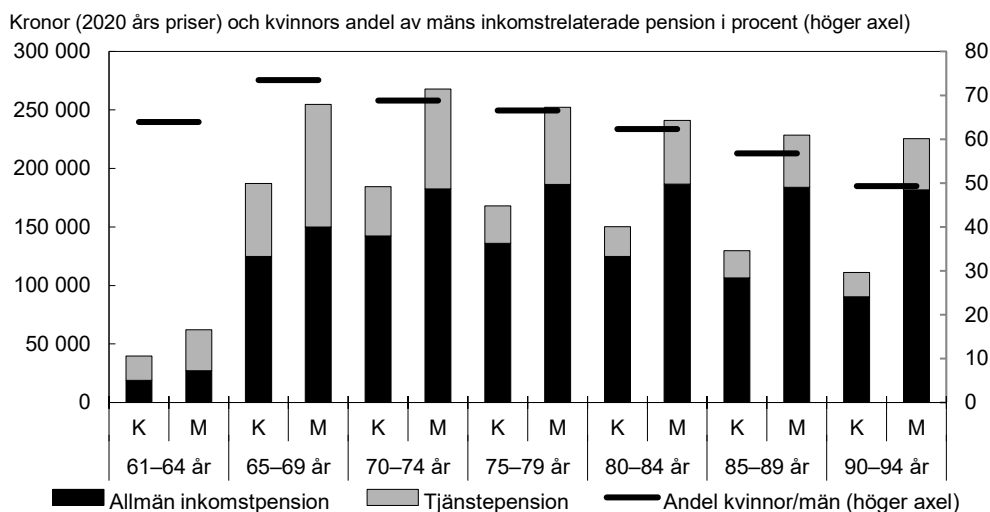
Den främsta orsaken till att skillnaden mellan kvinnors och mäns inkomstgrundande allmänna pension är mindre än skillnaden i tjänstepension är att pensionsrätter för den allmänna inkomstpensionen enbart avsätts för inkomster upp till ett tak medan pensionsrätter för tjänstepensionen avsätts även för inkomster över taket.²³ Eftersom män i högre grad har inkomster över taket än kvinnor, och avsättningen till tjänstepensionen ofta är högre över än under taket, blir skillnaden mellan kvinnors och mäns tjänstepension större än skillnaden i den allmänna pensionen.

Kvinnors inkomstbaserade pensioner ökade mer än mäns främst på grund av att den allmänna inkomstrelaterade pensionen ökade mer för kvinnor än för män. Under denna period ökade denna med 35 procent för kvinnor och 7 procent för män. Även tjänstepensionen ökade relativt sett mer för kvinnor än för män, men skillnaden var mindre. Mellan 2003 och 2018 ökade tjänstepensionen med 73 procent för kvinnor och 66 procent för män.

Skillnaden mellan kvinnors och mäns inkomstbaserade pensioner är större i äldre åldersgrupper

Kvinnor hade 2018 i genomsnitt lägre inkomstbaserad pension än män i samtliga åldersgrupper (se diagram 3.5).²⁴ Skillnaden mellan kvinnors och mäns inkomstbaserade pensioner var minst i åldersgruppen 65–69 år, och ökade därefter i äldre åldersgrupper. I den yngsta åldersgruppen, 61–64 år, tog endast en liten andel kvinnor och män ut inkomstbaserad pension, varför genomsnittet för alla kvinnor och män i denna åldersgrupp blir relativt lågt. För åldersgrupperna äldre än 64 år var den inkomstbaserade pensionen i genomsnitt högst i åldersgrupperna 65–69 år och 70–74 år, för både kvinnor och män, för att därefter sjunka med åldern. Detta beror främst på att de intjänade pensionsrätterna under den förvärvsaktiva tiden ökat i de yngre åldersgrupperna, och mer för kvinnor än för män.

Diagram 3.5 Genomsnittlig inkomstrelaterad pension för kvinnor och män efter ålder, 2018

Anm.: K avser kvinnor, M avser män. Genomsnittlig inkomstbaserad pension är beräknat som total inkomstbaserad pension för kvinnor respektive män i åldersgruppen i åldersgrupperna delat med befolkningen för kvinnor respektive män i åldersgrupperna.

Källor: Statistiska centralbyrån (HEK och STAR) och egna beräkningar.

²³ Pensionsrätt för allmän pension avsätts för pensionsgrundande inkomster upp till 8,07 inkomstbasbelopp, vilket 2018 motsvarade en månadsinkomst på ca 42 000 kronor.

²⁴ Eftersom inkomstrelaterad allmän pension år 2018 kunde tas ut fr.o.m. 61 års ålder redovisas också åldersgruppen 61–64 år i diagram 3.5. Tjänstepension kan i vissa fall tas ut fr.o.m. 55 års ålder. Det är dock så få som gör detta att detta inte redovisas här.

4 Från arbetsinkomst till disponibel inkomst

Arbetsinkomsterna är det största inkomstslaget, och ligger till grund för inkomst-baserade pensioner och flera andra transfereringar. Men även andra inkomstslag bidrar till kvinnors och mäns disponibla inkomster, som består av summan av arbetsinkomster, kapitalinkomster och transfereringar med avdrag för skatter.

Kapitalinkomsterna är en allt viktigare inkomstkälla för både kvinnor och män, och olika transfereringsinkomster har stor betydelse för många, samtidigt som de flesta inkomster beskattas. I detta avsnitt analyseras utvecklingen av dessa inkomstslag och skatter för kvinnor och män sedan mitten av 1990-talet. I analysen ingår samtliga kvinnor och män 20 år och äldre i befolkningen. Avsnittet avslutas med en redogörelse för utvecklingen av kvinnors och mäns disponibla inkomster.

4.1 Stora skillnader mellan kvinnors och mäns kapitalinkomster

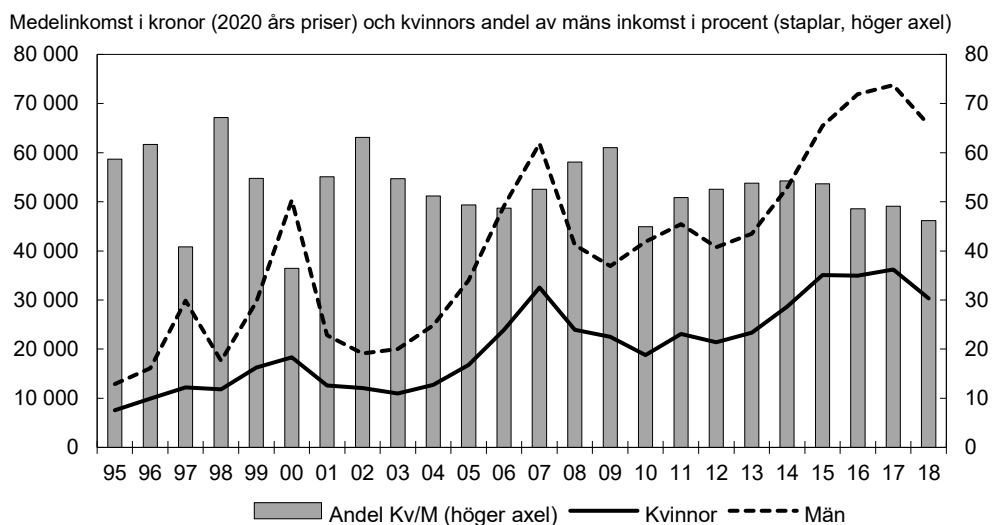
Kvinnor har ungefär hälften så stora kapitalinkomster som män

Kapitalinkomsterna varierar relativt mycket mellan enskilda år, men trenden är tydligt uppåtående. Den ökning av kapitalinkomsterna som skett sedan mitten av 1990-talet har inneburit att dessa har ökat i betydelse i förhållande till andra inkomstslag.

År 2018 uppgick kvinnors genomsnittliga kapitalinkomst till 30 000 kronor och mäns till ca 65 000 kronor (se diagram 4.1). Detta förhållande, dvs. att kvinnors kapitalinkomster i genomsnitt uppgår till ungefär hälften av mäns, har varit relativt konstant sedan mitten av 1990-talet. Kvinnors andel av mäns kapitalinkomster har dock tenderat att minska de år då de samlade kapitalinkomsterna ökat kraftigt.

Kapitalinkomsterna är ojämnt fördelade i befolkningen, och tillfaller främst en liten andel kvinnor och män. Detta innebär att de allra flesta har kapitalinkomster som är betydligt lägre än genomsnittet.²⁵

Diagram 4.1 Genomsnittliga kapitalinkomster för kvinnor och män

Anm.: Statistiken avser åldersgruppen 20 år och äldre.

Källor: Statistiska centralbyrån (HEK och STAR) och egna beräkningar.

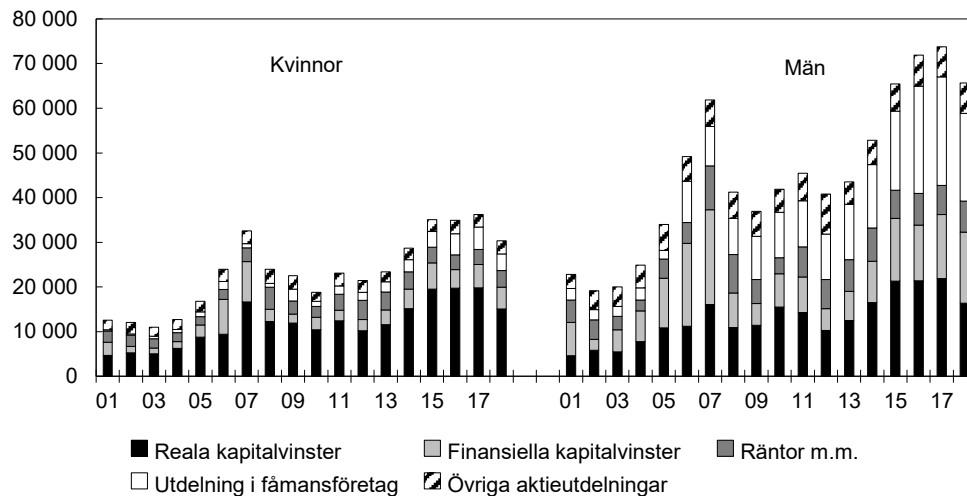
²⁵ Se prop. 2019/20:1 bilaga 3 för en analys av kapitalinkomsterna i olika inkomstgrupper för kvinnor och män.

Det finns skillnader i sammansättningen av kvinnors och mäns kapitalinkomster

Kapitalinkomster kan delas in i två huvudkategorier, realiserade kapitalvinster och övriga kapitalinkomster. Kapitalvinster består av vinster som uppstår vid försäljning av reala tillgångar (t.ex. fastigheter) eller finansiella instrument (t.ex. aktier), medan övriga kapitalinkomster består av olika typer av ränte- och utdelningsinkomster. Av diagram 4.2 framgår hur de olika kapitalinkomstslagen har utvecklats sedan början av 2000-talet.²⁶ Det är främst ökade realiserade kapitalvinster och ökade inkomster från utdelningar i fåmansbolag som ligger bakom utvecklingen för både kvinnor och män.²⁷

Diagram 4.2 Kapitalinkomsternas sammansättning

Medelinkomst i kronor (2020 års priser)

Anm.: Statistiken avser åldersgruppen 20 år och äldre.

Källor: Statistiska centralbyrån (HEK och STAR) och egna beräkningar.

Skillnaden mellan kvinnors och mäns genomsnittliga kapitalinkomst beror både på skillnader i antalet kvinnor och män som redovisar inkomster från olika kapitalinkomstslag och på hur stora belopp dessa redovisar. År 2018 redovisade ungefär lika många kvinnor och män fastighetsrelaterade kapitalvinster. Bland dessa redovisade kvinnor i genomsnitt ett något högre belopp än män (se tabell 4.1). För kvinnor var detta det viktigaste kapitalinkomstslaget – 50 procent av kvinnors samlade kapitalinkomster utgjordes av fastighetsrelaterade kapitalvinster, medan motsvarande andel för män var 25 procent. Betydligt fler personer, och betydligt fler män än kvinnor, redovisade kapitalvinster från försäljning av finansiella tillgångar. De redovisade beloppen var i genomsnitt lägre än de fastighetsrelaterade kapitalvinsterna. Män redovisade dock i genomsnitt ett betydligt större belopp än kvinnor.

²⁶ Begränsningar i data gör att uppdelningen av kapitalinkomsterna i olika delkomponenter inte medger en lika lång tidsserie som serien för de aggregerade kapitalinkomsterna (1995–2018) i diagram 4.1.

²⁷ De realiserade kapitalvinsternas utveckling beror i hög grad på förändringen i tillgångspriser, dvs. prisutvecklingen för bostäder och finansiella tillgångar. Det är väl känt att det har skett en kraftig prisuppgång i olika tillgångar sedan mitten av 1990-talet. Detta gäller i synnerhet för bostadsrättslägenheter och småhus, men även Stockholmsbörsen har ökat kraftigt. Orsakerna till dessa prisförändringar är flera, bl.a. låg realränta, ökade hushållsinkomster, vissa skatteförändringar och en bostadsproduktion som har ökat långsammare än befolkningen.

De s.k. 3:12-reglerna reglerar möjligheterna för ägarna till fåmansbolag att omvandla arbetsinkomster till utdelningsinkomster. Reglerna har ändrats ett antal gånger sedan början av 2000-talet, t.ex. 2006 då bl.a. skattesatsen på utdelningar sänktes med 10 procentenheter och gränsen för hur mycket som fick tas ut i utdelning höjdes, samt 2014 då reglerna för beräkning av gränsvärdet gjordes mer generösa. Regeländringarna tycks ha bidragit till ökade utdelningsinkomster.

Se avsnitt 2.3 i Långtidsutredningen 2019 (SOU 2019:65) för en mer utförlig redogörelse av faktorer som kan tänkas ligga bakom de olika kapitalinkomstslagets utveckling de senaste decennierna.

Bland övriga kapitalinkomster var utdelningar i fåmansbolag det dominerande inkomstslaget. År 2018 redovisade ungefär 45 000 kvinnor och 136 000 män inkomster från detta inkomstslag. Män redovisade också i genomsnitt ett betydligt större belopp än kvinnor. År 2018 stod utdelning i fåmansbolag för 30 procent av mäns samlade kapitalinkomster, vilket innebar att det var det enskilt största kapitalinkomstslaget bland män. Motsvarande andel för kvinnor var 12 procent.

Tabell 4.1 Genomsnittlig inkomst för personer som hade olika typer av kapitalinkomst 2018

Inkomst i kronor (2020 års priser) och andelar i procent

	Kvinnor	Män	Kvinnors andel av mäns inkomst	Andel kvinnor med inkomst	Andel män med inkomst
Real kapitalvinst	519 000	511 700	101	3	3
Finansiell kapitalvinst	39 700	96 000	41	12	17
Räntor m.m.	6 500	12 200	53	57	57
Utdelning i fåmansbolag	318 400	547 800	58	1	4
Övriga aktieutdelningar	18 600	32 500	57	16	21
Total kapitalinkomst	49 900	104 400	48	61	63

Anm.: Statistiken avser åldersgruppen 20 år och äldre. Belopp i kronor är uttryckta i 2020 års priser. Ränteinkomster inkluderar bl.a. bankränta, schablonintäkt på investeringssparkonto och intäkt vid uthyrning av privatbostad.

Källor: Statistiska centralbyrån (STAR) och egna beräkningar.

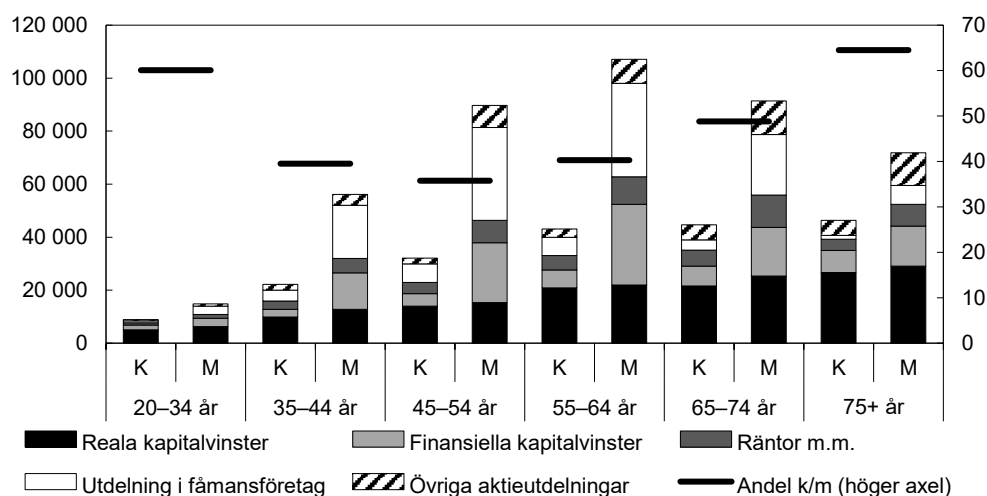
Skillnaden mellan kvinnors och mäns kapitalinkomster är minst bland yngre och äldre

Kvinnor hade i genomsnitt lägre kapitalinkomst än män i samtliga åldersgrupper 2018 (se diagram 4.3). I den yngsta åldersgruppen, 20–34 år, var kapitalinkomsterna förhållandevis låga för både kvinnor och män, och den relativa skillnaden mellan kvinnors och mäns kapitalinkomster var också mindre än för befolkningen som helhet.

Skillnaden var störst i åldersgruppen 45–54 år, där kvinnors andel av mäns kapitalinkomster uppgick till 36 procent. I åldersklasserna mellan 35 och 74 år var det till stor del skillnader i utdelningar i fåmansbolag och finansiella kapitalvinster som orsakade skillnaderna mellan kvinnors och mäns samlade kapitalinkomster.

Diagram 4.3 Genomsnittlig kapitalinkomst för kvinnor och män efter ålder, 2018

Medelinkomst i kronor (2020 års priser) och kvinnors andel av mäns kapitalinkomst i procent (streck, höger axel)

Anm.: K avser kvinnor, M avser män.

Källor: Statistiska centralbyrån (STAR) och egna beräkningar.

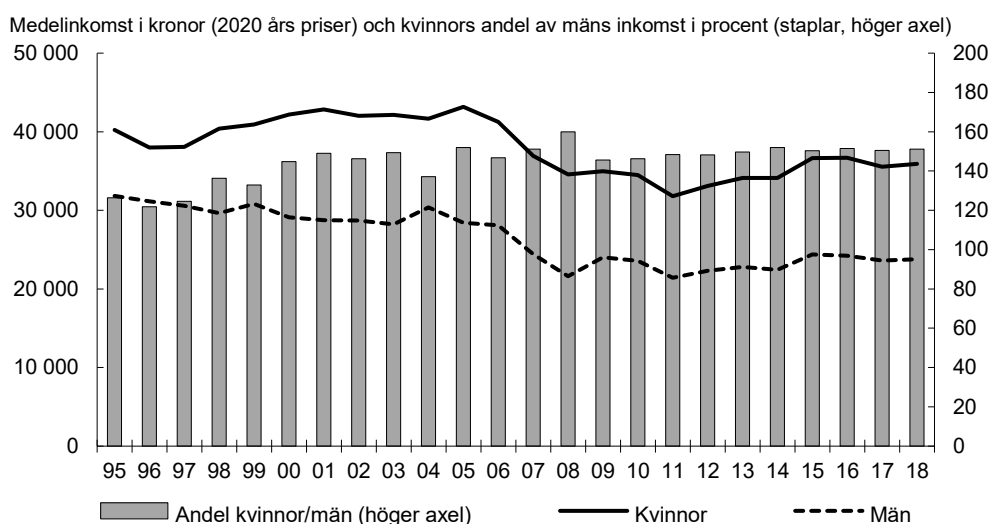
I de äldsta åldersgrupperna har män lägre finansiella kapitalvinster och lägre utdelningar från fåmansbolag än män i åldersklasserna mellan 45 och 64 år, särskilt bland de allra äldsta. Bland kvinnor minskar inte den genomsnittliga kapitalinkomsten i de äldsta åldersgrupperna. Som en konsekvens av detta är kvinnors andel av mäns kapitalinkomster högre än i andra åldersgrupper, 65 procent i åldersgruppen 75 år och äldre.

4.2 Transfereringar jämnar ut skillnaden i inkomst mellan kvinnor och män

Kvinnor har högre inkomster från transfereringar än män

Kvinnor har i genomsnitt högre transfereringsinkomster exklusive pension än män (se diagram 4.4). Både kvinnors och mäns genomsnittliga transfereringsinkomster har minskat sedan mitten av 1990-talet. Eftersom kvinnors genomsnittliga transfereringsinkomster inte har minskat lika mycket som mäns har den relativa skillnaden mellan kvinnors och mäns transfereringsinkomster ökat. År 1995 var kvinnors genomsnittliga transfereringsinkomster 26 procent högre än mäns. År 2018 var skillnaden 51 procent.

Diagram 4.4 Genomsnittliga transfereringsinkomster exkl. pension för kvinnor och män

Anm.: Statistiken avser åldersgruppen 20 år och äldre.

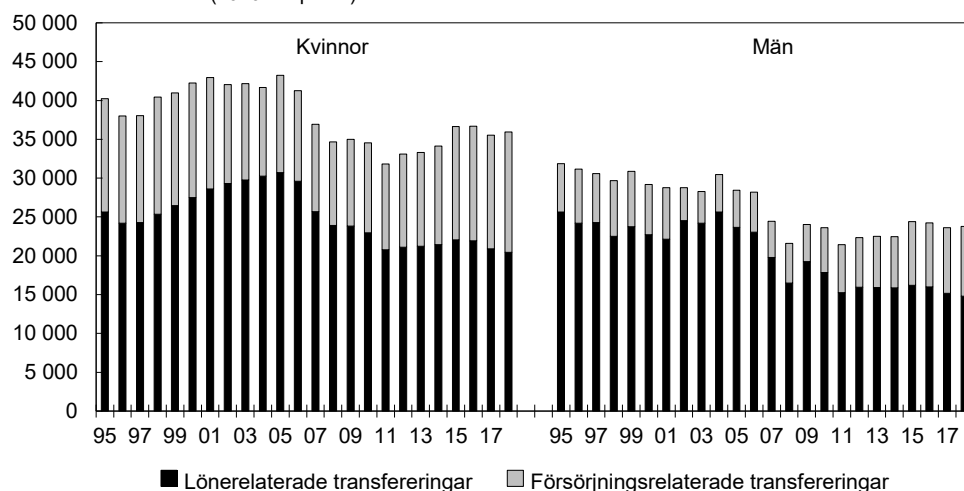
Källor: Statistiska centralbyrån (HEK och STAR) och egna beräkningar.

Lönerelaterade transfereringar har minskat, medan försörjningsrelaterade transfereringar har ökat något

I diagram 4.5 delas transfereringar exklusive pension upp i lönerelaterade respektive försörjningsrelaterade transfereringar. Lönerelaterade transfereringar har till uppgift att ersätta inkomstbortfall under arbetslivet när individen inte kan förvärvsarbeta på grund av t.ex. arbetslöshet, sjukdom eller vård av barn. De försörjningsrelaterade transfereringarna (t.ex. barnbidrag, bostadsbidrag och ekonomiskt bistånd) syftar till att öka inkomsten i hushåll med låga inkomster och/eller hög försörjningsbörda.

Diagram 4.5 Transfereringsinkomsternas sammansättning

Medelinkomst i kronor (2020 års priser)

Anm.: Statistiken avser åldersgruppen 20 år och äldre.

Källor: Statistiska centralbyrån (HEK och STAR) och egna beräkningar.

De minskade genomsnittliga transfereringsinkomsterna sedan mitten av 1990-talet beror på att de lönerelaterade transfereringarna har minskat. De försörjningsrelaterade transfereringarna har ökat något, men inte lika mycket som de lönerelaterade transfereringarna har minskat. De lönerelaterade transfereringarna minskade huvudsakligen mellan 2006 och 2011, och orsakades till stor del av förändringar i regelverken som resulterade i att inkomsterna från sjukpenning, sjukersättning och arbetsmarknadsstöd (arbetslöshetsersättning och aktivitetsersättning) sjönk. Både andelen i befolkningen som erhöll dessa ersättningar och den genomsnittliga ersättningen per mottagare sjönk.

Stor skillnad i sammansättningen av kvinnors och mäns transfereringar och pensioner

Skillnaden mellan kvinnors och mäns genomsnittliga transfereringsinkomster beror både på skillnader i antalet kvinnor och män som redovisar inkomster från olika transfereringar och på hur stora belopp dessa redovisar. Fler kvinnor än män hade lönerelaterade transfereringar 2018 (se tabell 4.2). Kvinnor med inkomst från lönerelaterade transfereringar hade dessutom i genomsnitt 17 procent högre inkomster från dessa transfereringar än män. Skillnaden berodde till stor del på att kvinnor använde fler föräldrapenningdagar och därför hade högre total inkomst från föräldrapenning än män. Det var även fler kvinnor än män som hade försörjningsrelaterade transfereringar 2018, särskilt mottaget underhållsstöd och bostadstillägg. Kvinnor med inkomst från dessa transfereringar hade i genomsnitt 51 procent högre inkomster från försörjningsrelaterade transfereringar än män.

En större andel kvinnor än män i åldersgruppen 20 år och äldre hade någon form av pensionsinkomst 2018. Detta beror främst på att kvinnor i genomsnitt lever längre än män och att det därmed finns fler äldre kvinnor än män. Kvinnor med någon form av pensionsinkomst hade dock i genomsnitt 28 procent lägre pensionsinkomst än motsvarande grupp bland män. Detta beror på att pensionen till stor del baseras på tidigare förvärvsinkomst (se även avsnitt 3). Eftersom färre kvinnor än män förvärvsarbetat, och fler kvinnor än män arbetat deltid, är andelen kvinnor som har garantipension högre än andelen män. Män som har garantipension har dock i genomsnitt något högre garantipension än kvinnor.

Tabell 4.2 Genomsnittlig ersättning för kvinnor och män som hade inkomst från olika typer av transfereringar 2018

Inkomst i kronor (2020 års priser) och andelar i procent

	Kvinnor	Män	Kvinnors andel av mäns inkomst	Andel kvinnor med inkomst	Andel män med inkomst
Löne- och försörjningsrelaterade transfereringar	66 500	57 000	117	33	27
Arbetsmarknadsstöd	62 000	71 500	87	5	5
Ersättning i samband med sjukdom ¹	55 600	55 400	100	11	6
Sjuk- och aktivitetsersättning	107 100	117 100	91	5	3
Föräldrapenning	37 300	26 400	141	18	15
Vårdbidrag	54 700	46 100	119	1	0
Övriga löne- och försörjningsrelaterade transfereringar	15 300	30 700	50	3	2
Försörjningsrelaterade transfereringar	28 100	18 600	151	51	45
Barnbidrag	16 800	14 900	113	28	24
Underhållsstöd och underhållsbidrag (mottaget) ²	23 300	13 800	169	6	2
Underhållsstöd och underhållsbidrag (givet) ³	-11 200	-18 000	62	2	5
Bostadsbidrag	21 900	14 200	154	4	3
Bostadstillägg	33 000	34 100	97	8	4
Ekonomiskt bistånd	56 200	48 600	116	2	3
Äldreförsörjningsstöd	46 500	34 400	135	0	0
Studiestöd	63 400	60 300	105	7	5
Studiestöd (återbetalning)	-11 100	-11 300	98	18	12
Övriga försörjningsrelaterade transfereringar	30 000	19 400	155	2	3
Pensioner	177 900	247 500	72	33	29
Inkomstrelaterad allmän pension	133 000	177 900	75	28	25
Tjänstepension	47 800	91 000	53	28	25
Garantipension	20 500	22 600	91	12	3
Änkepension	43 100	0	-	6	-
Privat pension	35 400	45 100	78	10	10
Övriga pensioner	27 400	48 900	56	1	1
Samtliga transfereringar	116 200	128 300	91	82	75

¹ Sjukpenning, rehabiliteringsersättning, arbetsskadeersättning och avtalsersättning under sjukpenningperioden.² Här ingår såväl underhållsstöd via Försäkringskassan som underhållsbidrag som föräldrarna reglerar själva.³ Här ingår både underhållsbidrag som föräldrarna reglerar själva och återbetalning av underhållsstöd till Försäkringskassan.

Anm.: Statistiken avser åldersgruppen 20 år och äldre.

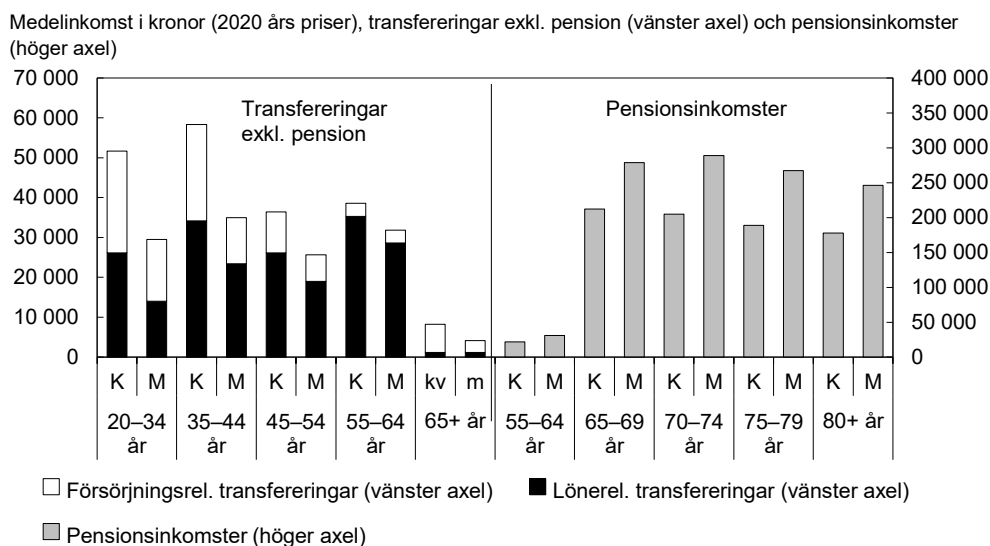
Källor: Statistiska centralbyrån (STAR) och egna beräkningar.

Skillnaden mellan kvinnors och mäns transfereringsinkomster är störst bland yngre

De samlade löne- och försörjningsrelaterade transfereringarna var 2018 i genomsnitt högre för kvinnor än för män i samtliga åldersgrupper (se diagram 4.6). För personer i åldern 20–64 år var den relativa skillnaden mellan kvinnor och män störst bland de yngre (20–34 år), där kvinnor i genomsnitt hade 75 procent högre transfereringsinkomster än män. Skillnaden mellan kvinnor och män avtar med stigande ålder, och i åldersgruppen 55–64 år hade kvinnor i genomsnitt 21 procent högre transfereringsinkomster än män. I åldersgruppen 65 år och äldre är de samlade löne- och försörjningsrelaterade transfereringarna i genomsnitt betydligt lägre än i de yngre åldersgrupperna. I denna åldersgrupp har kvinnor dock i genomsnitt ungefär dubbelt så stora transfereringsinkomster som män.

De samlade pensionsinkomsterna var 2018 i genomsnitt lägre för kvinnor än för män i samtliga åldersgrupper. Den relativa skillnaden mellan kvinnors och mäns genomsnittliga pensionsinkomst var ungefär densamma i samtliga åldersgrupper, 25–30 procent.²⁸

Diagram 4.6 Genomsnittlig transfererings- och pensionsinkomst för kvinnor och män efter ålder, 2018

Anm.: K avser kvinnor, M avser män.

Källor: Statistiska centralbyrån (STAR) och egna beräkningar.

4.3 Skatter jämnar också ut skillnaden mellan kvinnors och mäns inkomster

Som framgår av tidigare avsnitt har både kvinnors och mäns inkomster från arbete, kapital och pensioner ökat mellan 1995 och 2018, medan övriga transfereringar i stället minskat något.

Utvecklingen av kvinnors och mäns direkta skatter är i stora drag en återspeglning av hur inkomsterna före skatt har utvecklats. Både kvinnors och mäns skattebetalningar har därför ökat sedan mitten av 1990-talet (se diagram 4.7). Kvinnors genomsnittliga skattebetalning har ökat med 54 procent och mäns med 42 procent. Kvinnors andel av mäns skatter har därmed ökat något sedan mitten av 1990-talet och låg 2018 på 64 procent.

Det finns flera orsaker till att kvinnors skatter i genomsnitt har ökat snabbare än mäns. En viktig orsak är att kvinnors arbetsinkomster i genomsnitt har ökat mer än mäns. Skatten på arbete är dessutom progressiv, vilket har bidragit till att skillnaden i skatternas ökningstakt mellan kvinnor och män har varit större än skillnaderna i ökningstakt för inkomster före skatt. En annan bidragande orsak är de förändrade reglerna kring utdelningar i fåmansbolag de senaste 10–15 åren. Arbetsinkomster i de övre inkomstskikten har i stigande omfattning omvandlats till kapitalinkomster som beskattas med en lägre skattesats. Som visades i tabell 4.1 är det betydligt färre kvinnor än män som redovisar inkomst av utdelning i fåmansbolag.

Män betalade under hela perioden en större andel av de samlade inkomsterna i skatt. Detta beror främst på att skatten på förvärvsinkomster (löne- och företagarinkomster

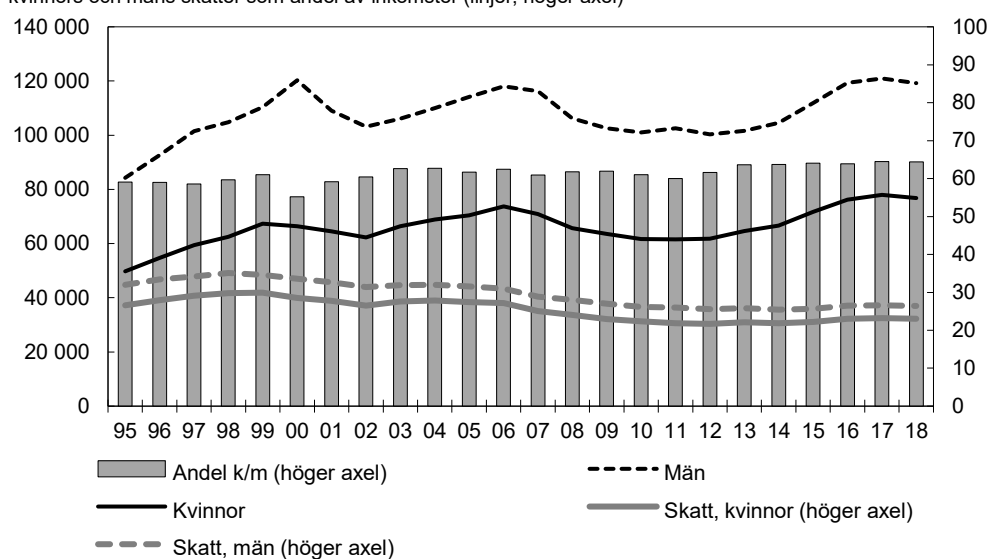
²⁸ År 2018 kunde tjänstepension tas ut från 55 års ålder och allmän inkomstpension från 61 års ålder. Redovisningen av pensionsinkomster i diagram 4.6 börjar därför med åldersgruppen 55–64 år.

samt beskattningsbara transfereringar) är progressiv, och fler män än kvinnor har förvärvsinkomster över brytpunkten för statlig inkomstskatt.

Skattebetalningarna har inte ökat i samma takt som inkomsterna före skatt, vilket i diagram 4.7 framgår av att skatternas andel av kvinnors och mäns inkomster sjunker mellan 1995 och 2018. Skatternas andel av inkomsten har sjunkit något mer för män än för kvinnor, från 27 procent till 23 procent för kvinnor och från 32 procent till 26 procent för män. Utvecklingen förklaras delvis av olika skattesänkningar som ägt rum under perioden, t.ex. införandet av jobbskatteavdraget. Utvecklingen har också påverkats av förändrade regler kring utdelningar i fåmansbolag, som har gjort det mer förmånligt att omvandla arbetsinkomster till lägre beskattade kapitalinkomster, särskilt för kvinnor och män med inkomster över brytpunkten för statlig inkomstskatt.²⁹

Diagram 4.7 Direkta skatter för kvinnor och män

Skatt i kronor (2020 års priser) och kvinnors andel av mäns skatter i procent (staplar, höger axel) samt kvinnors och mäns skatter som andel av inkomster (linjer, höger axel)

Anm.: Statistiken avser åldersgruppen 20 år och äldre.

Källor: Statistiska centralbyrån (HEK och STAR) och egna beräkningar.

4.4 Kvinnor har i genomsnitt drygt 20 procent lägre disponibel inkomst än män

Summan av alla arbetsinkomster, kapitalinkomster och transfereringar med avdrag för skatter ger kvinnors och mäns disponibla inkomst. Den genomsnittliga skillnaden i disponibel inkomst mellan kvinnor och män är mindre än skillnaden i marknadsinkomst (arbets- och kapitalinkomst). Det beror på att kvinnor i genomsnitt har högre transfereringsinkomster än män och att män betalar mer skatt än kvinnor.

Stabil relation mellan kvinnors och mäns disponibla inkomster sedan mitten av 1990-talet

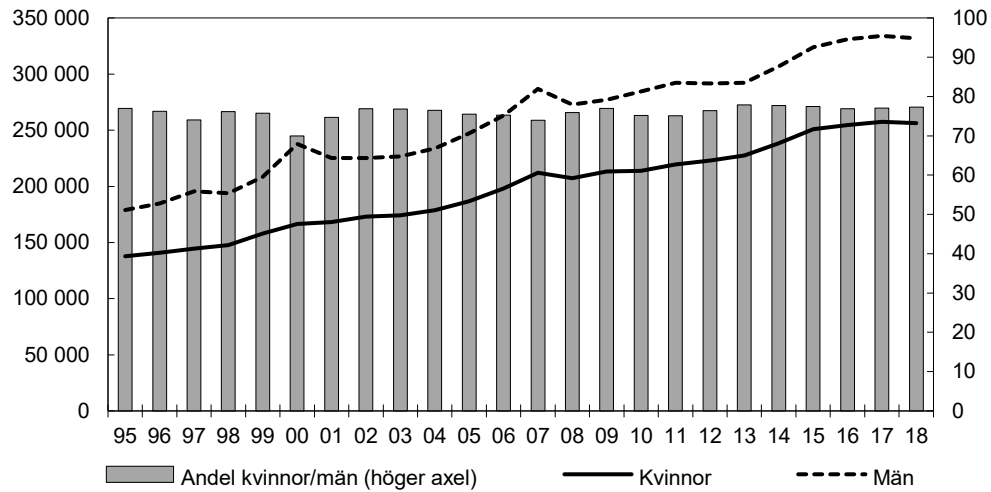
Skillnaden mellan kvinnors och mäns genomsnittliga disponibla inkomst har varit relativt stabil sedan mitten av 1990-talet (se diagram 4.8). Kvinnors genomsnittliga

²⁹ Se t.ex. Långtidsutredningen 2019 (SOU 2019:65), avsnitt 2.3 och fördjupningsruta 3.1.

disponibla inkomst har sedan mitten av 1990-talet varit 20–25 procent lägre än mäns. År 2018 hade kvinnor i genomsnitt 23 procent lägre disponibel inkomst än män.³⁰

Diagram 4.8 Disponibel inkomst för kvinnor och män

Medelinkomst i kronor (2020 års priser) och kvinnors andel av mäns inkomst i procent (höger axel)

Anm.: Statistiken avser åldersgruppen 20 år och äldre.

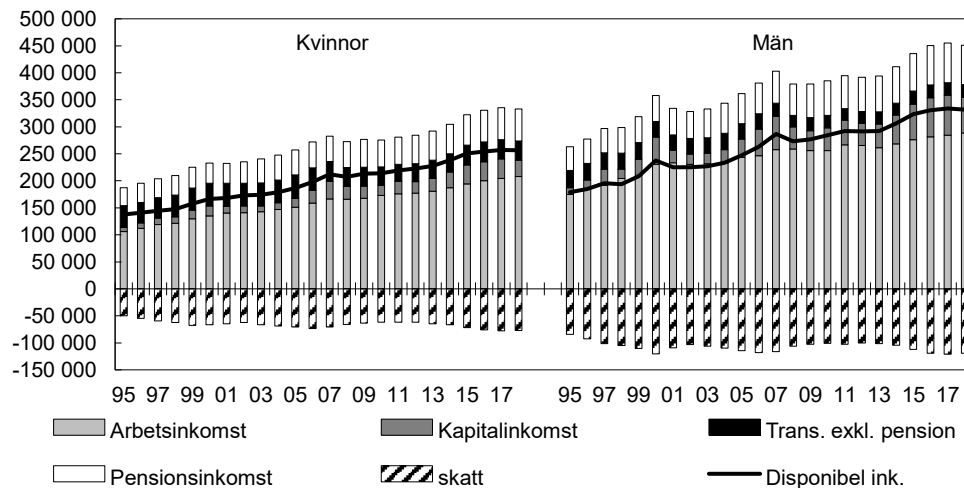
Källor: Statistiska centralbyrån (HEK och STAR) och egna beräkningar.

Inkomsternas sammansättning olika för kvinnor och män

Som framgick av diagram 4.8 har både kvinnors och mäns samlade disponibla inkomst ökat sedan mitten av 1990-talet. Arbets- och pensionsinkomster har ökat mer för kvinnor än för män, medan mäns kapitalinkomster har ökat mer än kvinnors. Transfereringsinkomster exklusive pension har minskat något, och minskat mer för män än för kvinnor (se diagram 4.9).

Diagram 4.9 Inkomsternas sammansättning

Medelinkomst i kronor (2020 års priser)

Anm.: Statistiken avser åldersgruppen 20 år och äldre.

Källor: Statistiska centralbyrån (HEK och STAR) och egna beräkningar.

³⁰ Ibland redovisas relationen mellan kvinnors och mäns disponibla inkomster utifrån medianinkomster istället för medelinkomster. Män är överrepresenterade bland personer med de allra högsta inkomsterna (se prop. 2019/20:1 bilaga 3). Dessa inkomster påverkar medelinkomsten men inte medianinkomsten. Skillnaden mellan kvinnors och mäns disponibla inkomst blir därför mindre om jämförelsen görs med medianinkomster istället för medelinkomster. År 2018 var t.ex. kvinnors medianinkomst 19 procent lägre än mäns. Skillnaden mellan kvinnors och mäns disponibla inkomst har också minskat något över tid när jämförelsen görs med medianinkomster.

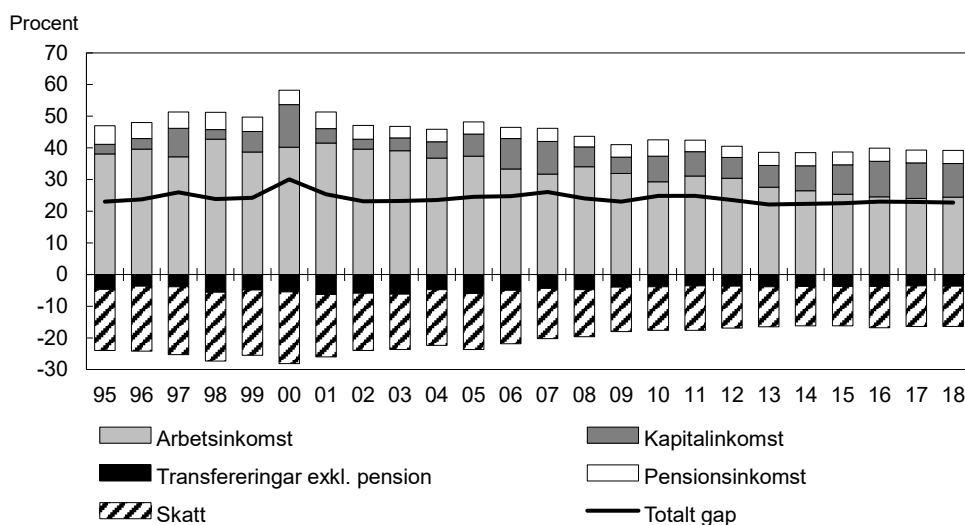
Denna utveckling har fått till följd att kapitalinkomsternas andel av disponibel inkomst ökat för både kvinnor och män, men mer för män än för kvinnor mellan 1995 och 2018. Under samma period har transfereringar exklusive pensioners andel av den disponibla inkomsten minskat.

Inkomstgapet mellan kvinnor och män oförändrat sedan mitten av 1990-talet

Det relativa inkomstgapet mellan kvinnor och män kan delas upp på de inkomstslag som bildar den disponibla inkomsten.³¹ Därigenom är det möjligt att ange varje enskilt inkomstslags bidrag till gapet. Ett positivt bidrag innebär att inkomstslaget bidrar till att öka den relativa skillnaden mellan kvinnors och mäns disponibla inkomst, medan ett negativt bidrag innebär det motsatta.

Diagram 4.10 visar att skillnaden i arbetsinkomst bidrog mest till skillnaden i disponibel inkomst såväl 1995 som 2018. Bidraget från arbetsinkomster har dock minskat sedan början av 2000-talet. Samtidigt har kapitalinkomsternas bidrag till inkomstgapet ökat. Dessutom har skatternas utjämnande effekt avtagit över tid. Kapitalinkomsternas och skatternas utveckling har således motverkat det minskade bidraget från arbetsinkomsterna. Bidragen från transfereringar och pensioner är relativt små, och minskar något under perioden.

Diagram 4.10 Bidrag från olika inkomstslag till inkomstgapet mellan kvinnor och män

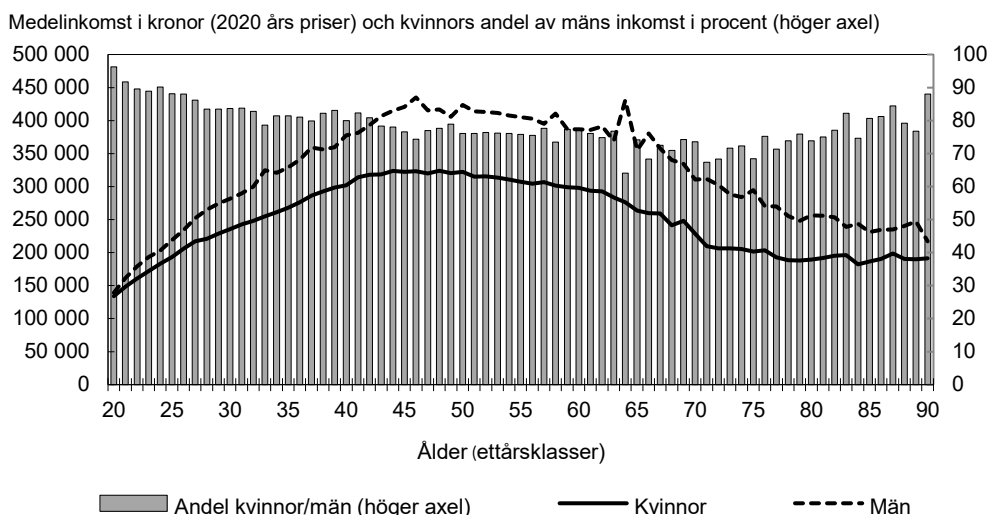
Anm.: Statistiken avser åldersgruppen 20 år och äldre.

Källor: Statistiska centralbyrån (HEK och STAR) och egna beräkningar.

Gapet mellan kvinnors och mäns disponibla inkomster varierar tydligt med åldern

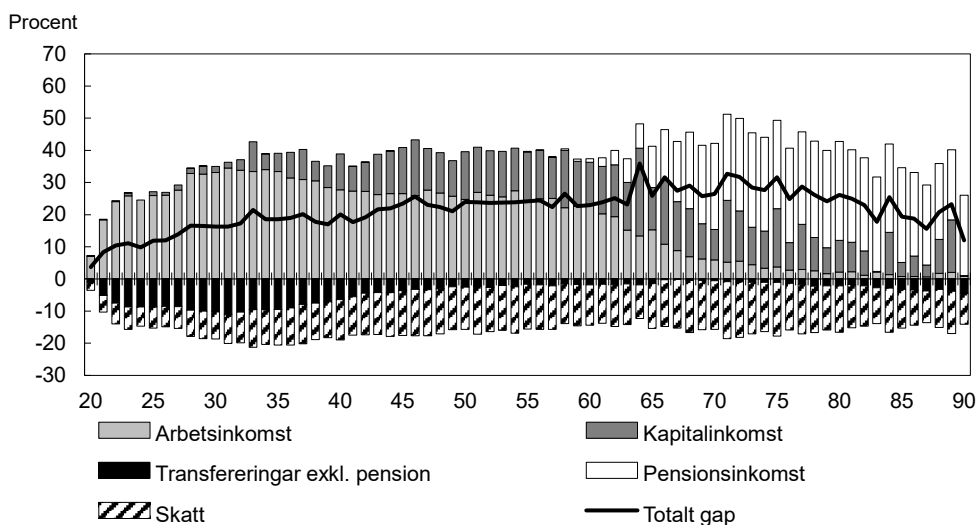
Den disponibla inkomsten har en tydlig åldersprofil (se diagram 4.11). Den disponibla inkomsten ökar i genomsnitt från 20-årsåldern upp till ungefär 45 års ålder för både kvinnor och män. Därefter sjunker mäns disponibla inkomst med stigande ålder. För kvinnor sjunker den disponibla inkomsten i åldersgrupperna upp till åttioårsåldern, men planar därefter ut i de äldsta åldersgrupperna.

³¹ Det relativa inkomstgapet definieras som skillnaden mellan mäns respektive kvinnors genomsnittliga disponibla inkomst, uttryckt som andel av mäns genomsnittliga disponibla inkomst. Bidraget från ett enskilt inkomstslag till det totala inkomstgapet beräknas som $100 \cdot (\text{mäns genomsnittliga inkomst från inkomstslaget} - \text{kvinnors genomsnittliga inkomst från inkomstslaget}) / \text{mäns genomsnittliga disponibla inkomst}$. Bidragen från de olika inkomstslagen summeras till det totala inkomstgapet.

Diagram 4.11 Disponibel inkomst för kvinnor och män efter ålder, 2018

Källor: Statistiska centralbyrån (STAR) och egna beräkningar.

Även inkomstgapet mellan kvinnor och män har en tydlig åldersprofil (se diagram 4.12). I åldersgrupperna upp till omkring 70 års ålder ökar skillnaden mellan kvinnors och mäns disponibla inkomst, från 4 procent vid tjuugoårsåldern till runt 30 procent vid 70-årsåldern. Inkomstgapet minskar därefter i äldre åldersgrupper (med undantag för vissa enskilda åldersgrupper).

Diagram 4.12 Inkomstgapet, bidrag från olika inkomstslag fördelat efter ålder, 2018

Källor: Statistiska centralbyrån (STAR) och egna beräkningar.

Av diagram 4.12 framgår också hur olika inkomstslag bidrar till inkomstgapet i olika åldersgrupper. Fram till omkring 30 års ålder ökar arbetsinkomsten i betydelse för inkomstgapet. Skatter och transferringar verkar i motsatt riktning, medan kapitalinkomster spelar en väldigt liten roll för inkomstgapet bland de yngre. Från 35 års ålder minskar arbetsinkomstens betydelse för inkomstgapet. Samtidigt bidrar kapitalinkomsterna allt mer till gapet mellan kvinnor och män med stigande ålder och den utjämnade effekten från olika transferringar avtar. Vid 60 års ålder börjar pensionsinkomstens betydelse för inkomstgapet öka och stiger fram till 80 års ålder. Vid 70 års ålder avtar kapitalinkomsterna, vilket gör att inkomstgapet trendmässigt minskar för pensionärer i åldersgruppen 70–90 år.

5 Välfärdstjänster och utökad inkomst

En viktig del av den offentliga sektorns verksamhet består av att finansiera individuella välfärdstjänster som skola, omsorg och hälsovård. Värdet av välfärdstjänsterna motsvarade 2018 ca 18 procent av BNP, att jämföra med bidrag och transfereringar som uppgick till ca 14 procent av BNP samma år.

Eftersom värdet av välfärdstjänsterna inte ingår i den disponibla inkomsten kan analyser som använder disponibel inkomst som enda inkomstbegrepp underskatta kvinnors och mäns tillgång till ekonomiska resurser och ge en ofullständig bild av skillnaden i ekonomiska resurser mellan kvinnor och män.

När välfärdstjänsterna och dess betydelse för fördelningen av ekonomiska resurser analyseras i denna bilaga inkluderas individuella välfärdstjänster inom områdena utbildning, barnomsorg, hälso- och sjukvård, socialt skydd (främst äldreomsorg), samt fritid och kultur.³² Kollektiva tjänster, som kan konsumeras av många personer gemensamt, såsom infrastruktur, försvar och rättsväsende, beaktas däremot inte.³³

5.1 Värdet av välfärdstjänsterna högre för kvinnor än för män

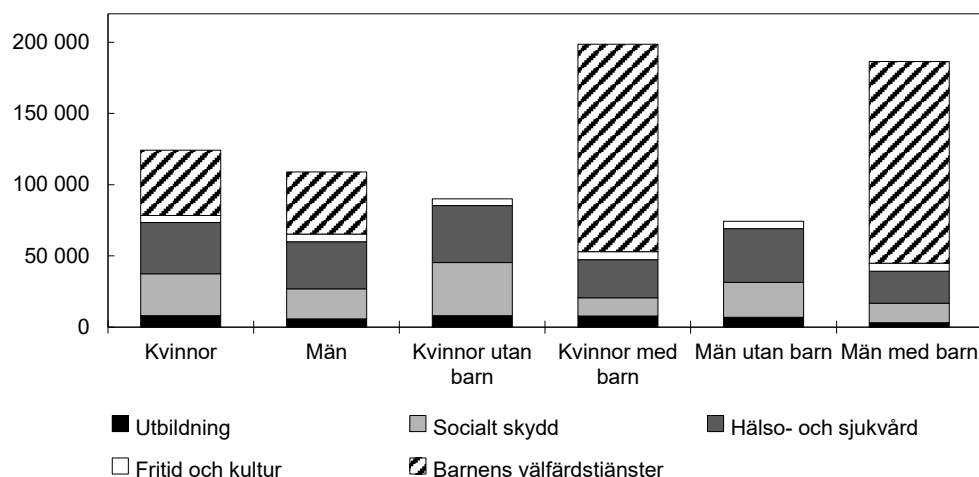
Behovet av välfärdstjänster varierar betydligt i olika faser av livet. Sammansättningen av välfärdstjänsterna varierar därför i olika åldersgrupper och olika typer av hushåll. I diagram 5.1 redovisas det genomsnittliga värdet av välfärdstjänster 2018, uppdelat efter kön och förekomst av barn upp till 19 år. Av diagrammet framgår att kvinnor i genomsnitt mottar välfärdstjänster till ett högre värde än vad män gör. Detta beror främst på att fler kvinnor än män studerar och att kvinnor lever längre än män. Detta får till följd att värdet för utbildning, hälso- och sjukvårdstjänster samt socialt skydd, där bl.a. äldreomsorg ingår, är högre för kvinnor än för män.

³² De offentliga konsumtionsutgifterna redovisas enligt den s.k. COFOG-indelningen (Classification of the Functions of Government). Barnomsorg är dock inte en egen kategori enligt COFOG-indelningen, men i detta avsnitt används benämningen barnomsorg för tjänster inom områdena förskola, pedagogisk omsorg och fritidshem. Förskola ingår enligt COFOG-indelningen egentligen i utbildning, medan pedagogisk omsorg och fritidshem ingår i socialt skydd.

³³ I tidigare bilagor om ekonomisk jämställdhet har värdet av barnens välfärdstjänster i beräkningarna fördelats på de vuxna i det hushåll där barnet är skrivet. Sedan utfallsdata för 2017 delas värdet av barnens välfärdstjänster i stället lika mellan föräldrarna oavsett om de är sammanboende eller särlevande. Den förälder barnet är folkbokfört hos tilldelas med andra ord hälften av värdet av barnets välfärdstjänster medan den andra hälften tilldelas den förälder barnet inte är folkbokfört hos.

Diagram 5.1 Valfärdstjänster bland kvinnor och män 2018

Medelbelopp i kronor (2020 års priser)

Anm.: Statistiken avser åldersgruppen 20 år och äldre. I diagrammet beaktas individuella välfärdstjänster inom områdena utbildning, hälso- och sjukvård, socialt skydd (främst äldreomsorg) samt fritid och kultur. Valfärdstjänster för barn (upp till 19 år) utgör värdet för utbildning inklusive barnomsorg, hälso- och sjukvård, socialt skydd samt fritid och kultur. Barnomsorg utgör välfärdstjänster inom områdena förskola, pedagogisk omsorg samt fritidshem (se fotnot 32). I diagrammet fördelas barnens välfärdstjänster lika mellan föräldrarna, oavsett vem barnen är folkbokförda hos.

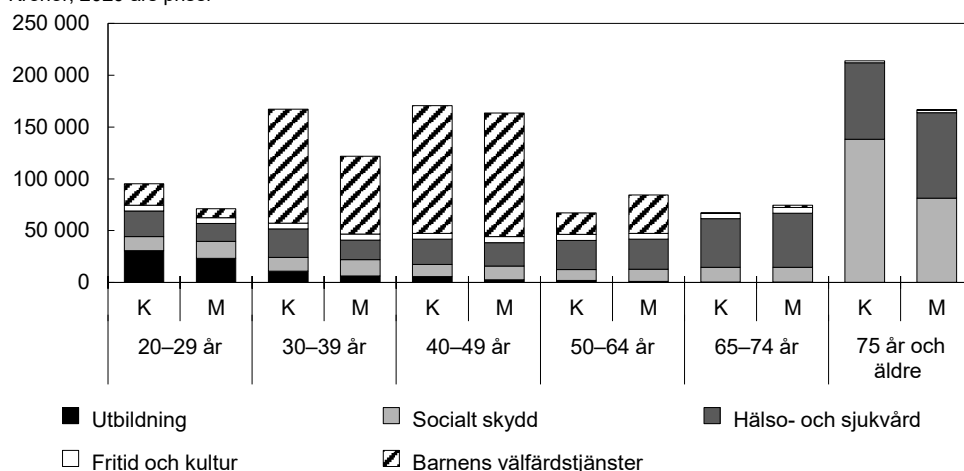
Källor: Statistiska centralbyrån (STAR) och egna beräkningar.

I diagram 5.2 redovisas välfärdstjänsternas fördelning mellan kvinnor och män i åldersgrupper. Diagrammet visar att kvinnor mottar välfärdstjänster till ett högre värde än män i yngre åldersgrupper och i den äldsta åldersgruppen, medan det motsatta gäller i åldersgrupperna 50–74 år.

Utbildning bland vuxna går i stor utsträckning till åldersgruppen 20–29 år. Barns välfärdstjänster tillfaller framför allt föräldrar mellan 30 och 49 år där kvinnorna i genomsnitt mottar ett något högre belopp jämfört med männen. Socialt skydd (där äldreomsorg utgör en stor del) går i större utsträckning till äldre, liksom hälso- och sjukvårdstjänster. Av diagrammet framgår också att män 65 år och äldre får ett högre värde av hälso- och sjukvårdstjänster än kvinnor i samma åldersgrupper.

Diagram 5.2 Valfärdstjänster för kvinnor och män i olika åldersgrupper 2018

Kronor, 2020 års priser

Anm.: Statistiken avser åldersgruppen 20 år och äldre. K avser kvinnor, M avser män.

Källor: Statistiska centralbyrån (STAR) och egna beräkningar.

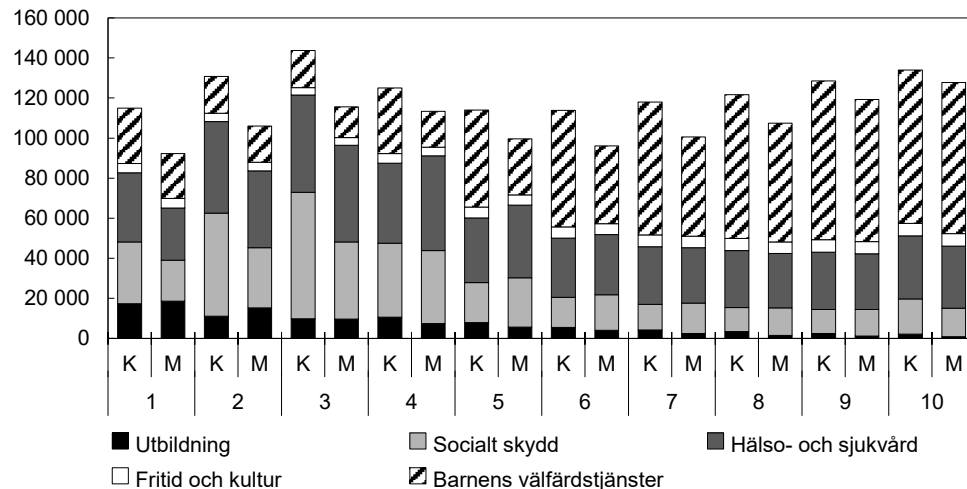
5.2 Värdet av välfärdstjänster utjämnar inkomstskillnader mellan kvinnor och män

Kvinnor mottar i genomsnitt välfärdstjänster till ett högre värde än män i alla inkomstgrupper. Skillnaden är störst i de tre lägsta inkomstgrupperna (se diagram 5.3). Eftersom kvinnor och män med förvärvsinkomster till stor del finns i den övre delen av fördelningen (jämfört med exempelvis kvinnor och män med pensionsinkomster) och kvinnor och män med barn i allmänhet befinner sig i förvärvsaktiv ålder, går värdet av barnens välfärdstjänster till stor del till personer i den övre delen av fördelningen.

Av diagrammet framgår att hälso- och sjukvårdstjänster samt socialt skydd (där äldreomsorg utgör en stor del) i hög grad går till den nedre delen av fördelningen och i högre grad till kvinnor än till män. Det förklaras av att dessa välfärdstjänster i hög grad riktas till ålderspensionärer som ofta finns i den nedre delen av fördelningen. Även utbildningstjänster går i stor utsträckning till kvinnor och män med relativt låg disponibel inkomst, i första hand studerande.

Diagram 5.3 Välfärdstjänster för kvinnor och män i olika inkomstgrupper 2018

Kronor, 2020 års priser

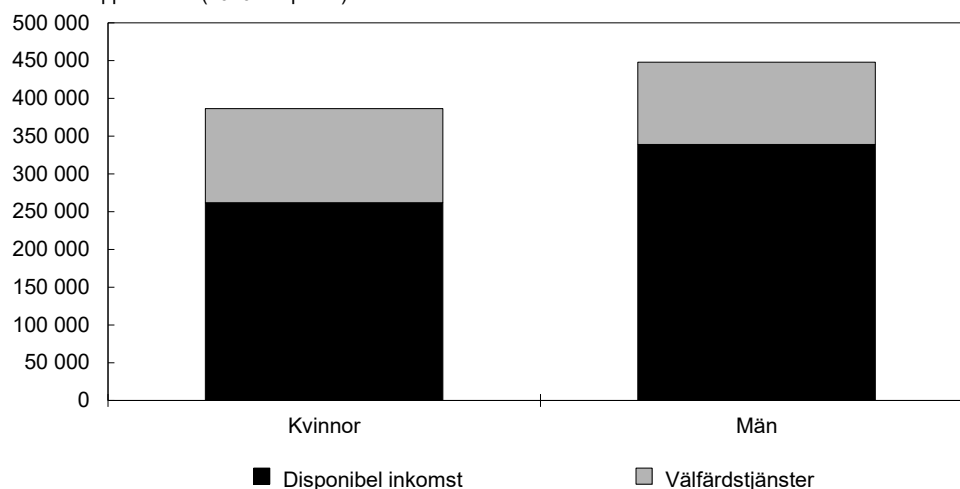
Anm.: Statistiken avser åldersgruppen 20 år och äldre. K avser kvinnor, M avser män. Vid indelningen i inkomstgrupper ordnas individer efter den disponibla inkomsten (summan av arbetsinkomst, kapitalinkomst och transfereringar minus skatter) och delas in i tio lika stora grupper. Den tiondel av befolkningen som har lägst inkomster återfinns i inkomstgrupp 1, och tiondelen med högst inkomster i inkomstgrupp 10.

Källor: Statistiska centralbyrån (STAR) och egna beräkningar.

Eftersom kvinnor i genomsnitt mottar mer välfärdstjänster än män minskar skillnaden mellan kvinnors och mäns ekonomiska resurser om värdet av välfärdstjänsterna räknas in. Med andra ord är skillnaden mellan kvinnors och mäns disponibla inkomster större än skillnaden mellan deras utökade inkomster (disponibel inkomst plus värdet av välfärdstjänster) (se diagram 5.4). Kvinnors disponibla inkomst utgör i genomsnitt 77 procent av mäns, medan kvinnors utökade inkomst utgör 86 procent av mäns.

Diagram 5.4 Utökad inkomst bland kvinnor och män 2018

Medelbelopp i kronor (2020 års priser)

Anm.: Statistiken avser åldersgruppen 20 år och äldre. Barnens välfärdstjänster tillförs föräldrarnas välfärdstjänster.
Källor: Statistiska centralbyrån (STAR) och egna beräkningar.

6 Effekter av reformer 2019–2021

I detta avsnitt redovisas hur regeringens reformer i skatte- och transfereringssystemen, samt satsningar på offentligt finansierade välfärdstjänster under innevarande mandatperiod, bedöms påverka fördelningen av de ekonomiska resurserna mellan kvinnor och män. Beräkningarna inkluderar förslagen i budgetpropositionen för 2021.³⁴ Reformerna har tillkommit som resultat av överenskommelser mellan regeringspartierna, Centerpartiet och Liberalerna. Därefter utvidgas analysen till att också omfatta beslutade reformer som inte har initierats av regeringen. I dessa beräkningar ingår, utöver regeringens reformer, även reformerna i den av riksdagen beslutade budgeten för 2019 och det av Finansutskottet initierade tillskottet till kommunsektorn som riksdagen beslutade om i februari 2020.

Analysen av reformer som påverkar kvinnors och mäns disponibla inkomster beaktar helårseffekten av reformer som har en direkt påverkan på den disponibla inkomsten via förändringar i skatte- och transfereringssystemen.³⁵ Det innebär att beräkningarna t.ex. bortser från effekterna på kvinnors och mäns disponibla inkomster av de omfattande åtgärder som har vidtagits för att stötta företag under konjunktur-nedgången 2020. Åtgärderna har dock medverkat till att färre har förlorat sin arbetsinkomst jämfört med en situation utan dessa åtgärder. Även ägare av företag som berörs av åtgärderna har påverkats i den utsträckning som stöden har haft en positiv effekt på företagets resultat.

Beräkningarna är även statiska i den meningen att de inte beaktar eventuella beteendeförändringar som kan uppkomma till följd av reformerna. Det innebär bl.a. att beräkningarna inte tar hänsyn till de förändringar av sysselsättning och arbetade timmar, och de därav följande effekterna på disponibel inkomst, som reformerna kan

³⁴ I tidigare bilagor om ekonomisk jämställdhet har effekterna av reformer i skatte- och transfereringssystemen, samt satsningar på offentligt finansierade välfärdstjänster av förslagen i den föreslagna budgeten redovisats. En sådan redovisning finns i denna proposition i finansplanen.

³⁵ Effekterna av reformer som påverkar kvinnors och mäns disponibla inkomster beräknas genom att kvinnors och mäns förväntade inkomster 2021 (simulerade utifrån 2021 års regler) jämförs med hur inkomsterna i stället skulle ha sett ut 2021 utan reformerna. Beräkningarna har gjorts med mikrosimuleringsmodellen FASIT. Modellen beskrivs närmare i Finansdepartementets rapport Teknisk bilaga till Ekonomisk jämställdhet september 2020 på www.regeringen.se.

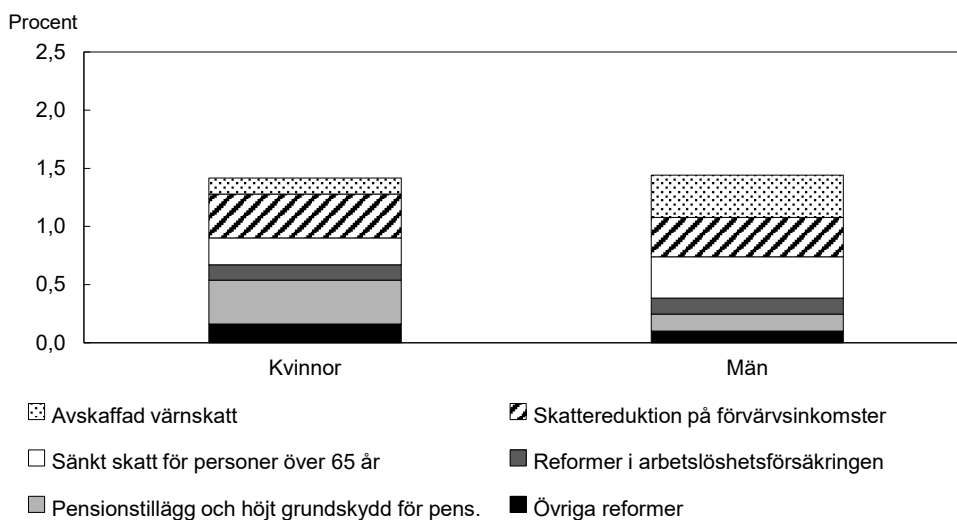
tänkas medföra. Beräkningarna bortser även från förändringar av inkomsternas köpkraft då prisförändringar kan uppstå till följd av ändrad indirekt beskattning eller ändrade avgifter.

6.1 Effekter på ekonomisk jämställdhet av regeringens reformer 2019–2021

I detta avsnitt (6.1) redovisas hur regeringens reformer i skatte- och transfereringssystemen 2019–2021 bedöms påverka kvinnors och mäns disponibla inkomster. De reformer som har beaktats finns redovisade i tabellbilagan (se tabell a.1). Därefter utvidgas analysen till att även omfatta regeringens satsningar på individuella välfärdstjänster. Den totala omfattningen av de välfärdsreformer som har beaktats finns redovisade i tabellbilagan uppdelat på olika områden (se tabell a.2).

Kvinnors och mäns disponibla inkomster bedöms öka med ca 35 miljarder kronor till följd av regeringens reformer 2019–2021. Av detta belopp står förslagen i denna proposition för ca 20 miljarder kronor. I vilken utsträckning reformerna främst tillfaller kvinnor eller män varierar (se diagram 6.1). Den avskaffade s.k. värnskatten och sista steget i borttagandet av skillnaden i beskattning mellan lön och pension tillföll i högre utsträckning män än kvinnor. Det motsatta gällde för pensionstillägg samt det höjda grundskyddet för pensionärer (transfereringar till pensionärer), den breda skattereduktionen på förvärvsinkomster och övriga skattereformer (förändrat rutavdrag, regional skattesänkning, uppskovsränta och underhållsstöd). Sammantaget ökar regeringens reformer både kvinnors och mäns disponibla inkomst med ca 1,4 procent.

Diagram 6.1 Genomsnittlig förändring av kvinnors och mäns disponibla inkomster till följd av regeringens reformer 2019–2021

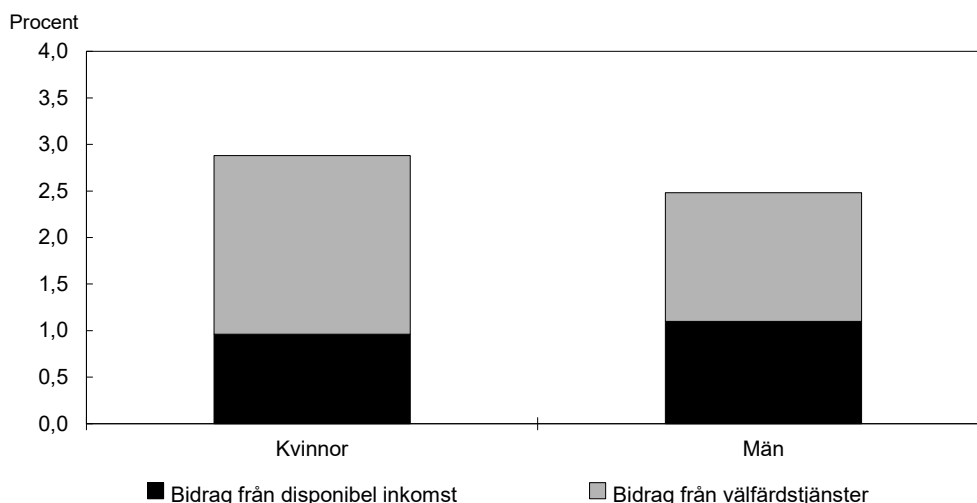
Anm.: Statistiken avser åldersgruppen 20 år och äldre. Utöver reformerna i detta diagram aviseras i denna proposition en tillfällig skattereduktion på arbetsinkomster för att hantera ökade arbetskostnader i samband med pandemin. Den exakta utformningen av skattereduktionen är inte klar och därmed är fördelningseffekten av reformen inte beräkningsbar. Reformen ska ha en låginkomsttagarprofil och bedöms därmed bidra till att jämna ut inkomstspridningen och stärka den ekonomiska jämställdheten.

Källor: Statistiska centralbyrån (STAR) och egna beräkningar.

Under mandatperioden har regeringen även genomfört betydande satsningar på individuella välfärdstjänster. För att ge en mer fullständig bild av hur de resurser som satsats på olika reformer fördelar sig mellan kvinnor och män redovisas också en utvidgad analys där effekten av regeringens satsningar på välfärdstjänster inkluderas i beräkningarna.

Med hänsyn tagen också till förslagen i budgetpropositionen för 2021 beräknas regeringens satsningar ha ökat de individuella välfärdstjänsternas omfattning med ca 54 miljarder kronor 2019–2021. Av detta belopp står förslagen i budgetpropositionen för 2021 för ca 29 miljarder kronor.

Diagram 6.2 Genomsnittlig förändring av kvinnors och mäns utökade inkomster till följd av regeringens reformer 2019–2021

Anm.: Statistiken avser åldersgruppen 20 år och äldre. Bidrag från förändrad disponibel inkomst och bidrag från satsningar på välfärdstjänster avser förändringen i disponibel inkomst respektive satsningar på välfärdstjänster som andel av den utökade inkomsten före reformerna. Att stapeln för disponibel inkomst är högre i diagram 6.1 än i diagram 6.2 beror på att förändringen i disponibel inkomst divideras med ett lägre belopp (disponibel inkomst före reformerna) i diagram 6.1.

Källor: Statistiska centralbyrån (STAR) och egna beräkningar.

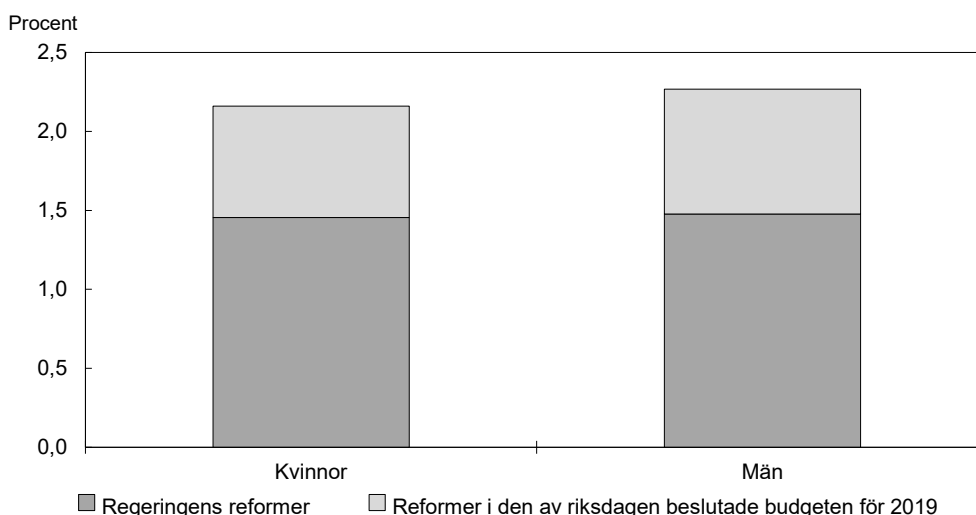
Satsningarna på välfärdstjänster bedöms tillföra ekonomiska resurser till kvinnor i högre utsträckning än män. Effekten av satsningarna på välfärdstjänster, uttryckt som andel av den utökade inkomsten (dvs. summan av disponibel inkomst och värdet av välfärdstjänster), uppgår till ca 2,9 procent för kvinnor och ca 2,5 procent för män (se diagram 6.2).

6.2 Effekter på ekonomisk jämställdhet av de samlade reformerna 2019–2021

I detta avsnitt (6.2) redovisas fördelningseffekterna av de samlade reformerna 2019–2021. Skillnaden jämfört med beräkningarna i avsnitt 6.1 är att även reformerna i den av riksdagen beslutade budgeten för 2019 (t.ex. utökad jobbskatteavdrag, höjd brytpunkt för statlig inkomstskatt och höjt tak i rutavdraget) och det av Finansutskottet initierade tillskottet till kommunsektorn som riksdagen beslutade om i februari 2020 finns med i detta avsnitt.

Kvinnors och mäns disponibla inkomster bedöms öka med ca 52 miljarder kronor till följd av de samlade reformerna 2019–2021 med hänsyn tagen också till förslagen i denna proposition. Fördelningen mellan kvinnor och män blir ungefär densamma som i avsnitt 6.1 (se diagram 6.3). De samlade reformerna i skatte- och transfereringssystemen bedöms öka kvinnors disponibla inkomst med ca 2,2 procent och mäns med ca 2,3 procent.

Diagram 6.3 Genomsnittlig förändring av kvinnors och mäns disponibla inkomster till följd av de samlade reformerna 2019–2021

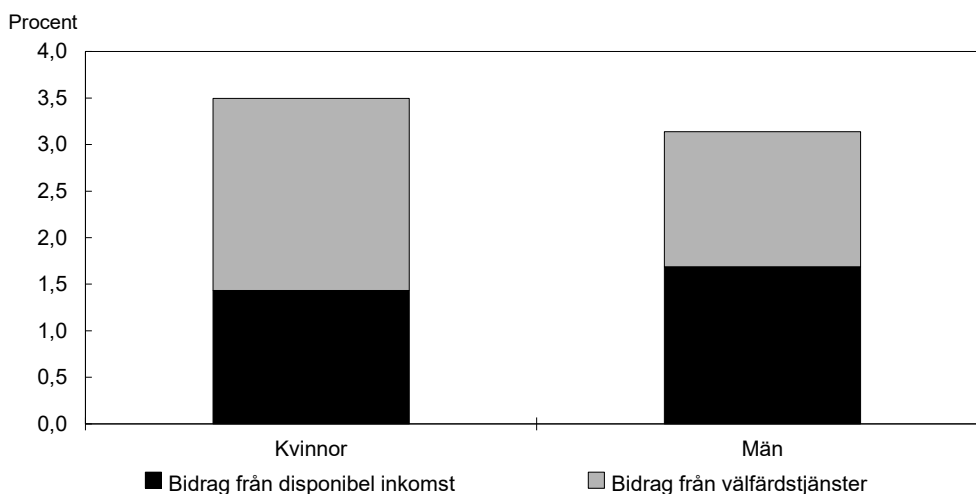

Anm.: Statistiken avser åldersgruppen 20 år och äldre.

Källor: Statistiska centralbyrån (STAR) och egna beräkningar.

Sammantaget, med hänsyn tagen också till förslagen i denna proposition, beräknas välfärdstjänsternas omfattning öka med 58 miljarder kronor 2019–2021. Eftersom satsningar på välfärdstjänster i högre utsträckning tillfaller kvinnor än män ökar kvinnors utökade inkomst (dvs. summan av förändringar i ekonomisk standard och värdet av välfärdstjänster) mer än mäns. Kvinnors utökade inkomst ökar med ca 3,5 procent och mäns med ca 3,1 procent (se diagram 6.4).

Diagram 6.4 Genomsnittlig förändring av kvinnors och mäns utökade inkomster till följd av de samlade reformerna 2019–2021

Anm.: Statistiken avser åldersgruppen 20 år och äldre. Bidrag från förändrad disponibel inkomst och bidrag från satsningar på välfärdstjänster avser förändringen i disponibel inkomst respektive satsningar på välfärdstjänster som andel av den utökade inkomsten före reformerna. Att stapeln för disponibel inkomst är högre i diagram 6.3 än i diagram 6.4 beror på att förändringen i disponibel inkomst divideras med ett lägre belopp (disponibel inkomst före reformerna) i diagram 6.3.

Källor: Statistiska centralbyrån (STAR) och egna beräkningar.

Tabellbilaga

Tabell a.1 Reformerna som beaktas vid beräkning av politikens effekter på disponibel inkomst

2021	2020	2019
Bred skattereduktion på förvärvsinkomster	Höjt tak i arbetslöshetsförsäkringen	Utökad jobbskatteavdrag
Sänkt inkomstskatt för pensionärer	Höjd grundnivå i arbetslöshetsförsäkringen	Sänkt inkomstskatt för pensionärer
Inkomstpensionstillägg	Höjd lägstanivå i arbetslöshetsförsäkringen	Höjd brytpunkt för statlig inkomstskatt
Avskaffad schablonintäkt på uppskovsränta	Sänkt inkomstskatt för pensionärer	Höjt tak i rutavdraget
Höjt tak för rutavdrag	Stärkt grundskydd för äldre	Avskaffad skattereduktion för fackföreningsavgift
Höjt underhållstöd	Slopad värmskatt	Införande av skattereduktion för gåva till ideell verksamhet
	Skattereduktion i vissa glest befolkade områden	Införande av fritidspeng
	Höjt tak för uppskov vid försäljning av bostad	

Källa: Egna beräkningar.

Tabell a.2 Fördelning av reformer på välfärdstjänstområdet på olika verksamhetsområden

Procent

	Regeringen	Mandatperioden
Fritid och kultur	6	5
Hälso- och sjukvård	30	42
Socialt skydd	35	17
Utbildning	25	31
Barnomsorg	4	5

Anm.: Av de totala satsningarna på individuella välfärdstjänster på 58 miljarder kronor svarar höjningar av det generella bidraget till kommuner och regioner för 30 miljarder kronor. Reformerna som är av mer generell karaktär fördelas i enlighet med det konsumtionsmönster som gäller för välfärdstjänsterna totalt.

Källa: Egna beräkningar.

Bilaga 5

Miljöbilaga

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	2
1.1	Klimatet förändras globalt och i Sverige.....	2
1.2	Klimatförändringarna påverkar värdet på tillgångar, investeringar och arbetsproduktivitet	3
1.3	Omställningen kan innebära ökade kostnader på kort och medellång sikt men även möjligheter.....	4
2	Studier visar att de makroekonomiska konsekvenserna kan bli betydande	5
2.1	Flera olika metoder och modeller används för att förstå följderna för ekonomin	6
2.2	Modellresultaten visar att utsläppen behöver minska snabbt för att inte riskera att medföra omfattande kostnader.....	8
2.3	Den regionala variationen är stor.....	10
2.4	Om omställningen påbörjas tidigt kan kostnaderna hållas nere.....	11
2.5	Klimatförändringarnas effekter på svensk ekonomi väntas framför allt komma via omvärlden	12
3	Regeringen arbetar aktivt för att motverka klimatförändringarna och minska klimatrelaterade risker.....	13

1 Inledning

Syftet med miljöbilagan är att belysa perspektiv som inte behandlas mer utförligt i resultatredovisningen i utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård och den årliga klimatredovisningen i budgetpropositionen. I år fokuserar bilagan på hur klimatförändringarna kan påverka makroekonomin.

FN:s klimatpanel IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change) bedömer att klimatförändringarna kan innebära allvarliga och omfattande risker redan vid lägre temperaturökningar, och att det kommer innebära risker även för den ekonomiska tillväxten. Den ekonomiska nedgången till följd av pandemin har visserligen medfört en minskning i de globala växthusgasutsläppen men denna förändrar inte de grundläggande premisserna för klimatförändringarna. Inte ens en djup och långvarig lågkonjunktur kommer att påverka koncentrationen av växthusgaser i atmosfären nämnvärt, eftersom utsläppen bryts ned väldigt långsamt.

Vikten av att agera preventivt och kraftfullt för att minska utsläppen kvarstår därför, inte minst för återhämtningen efter spridningen av sjukdomen covid-19. De insatser som görs för att återstarta ekonomin ska bidra till att öka takten i klimatomställningen. Genom klimatavtalet från Paris, det s.k. Parisavtalet, har världens länder enats om att begränsa den globala uppvärmningen till långt under 2 grader Celsius över förindustriell nivå, samt göra ansträngningar för att begränsa den till under 1,5 grader över förindustriell nivå. Anpassningsförmågan till skadliga effekter av klimatförändringarna ska förbättras och motståndskraften mot klimatförändringarna främjas. Finansiella flöden ska göras förenliga med en väg mot låga utsläpp av växthusgaser. I Sverige ger det klimatpolitiska ramverket och regeringens strategi för klimatanpassning långsiktiga förutsättningar för att Sverige ska leva upp till Parisavtalet. IPCC bedömer att utsläppsscenarioer som klarar att begränsa uppvärmningen till under 1,5 grader är förknippade med flera synergier än konflikter med andra hållbarhetsmål. Nettoeffekten beror dock på omställningens takt och omfattning, vilka åtgärder som sätts in, hur åtgärder interagerar med varandra samt hur de förvaltas. Att bättre förstå de makroekonomiska konsekvenserna av klimatförändringarna kan öka förståelsen för vilka ekonomiska risker det innebär om takten för omställningen inte ökar tillräckligt snabbt och klimatmålen inte nås.

Denna bilaga belyser översiktligt olika tänkbara makroekonomiska risker till följd av klimatförändringarna och hur de väntas påverka ekonomin. Det är framför allt effekterna på den reala ekonomin av ett förändrat klimat som behandlas medan finansiella stabilitetsrisker berörs i mindre utsträckning. Precis som i fallet med spridningen av sjukdomen covid-19 kan klimatförändringarna få svårförutsedda konsekvenser i alla delar av samhället. Makroekonomisk analys utgör därmed endast en del i den totala analysen av de risker och komplexa utmaningar som klimatförändringarna innebär för samhället i stort.

1.1 Klimatet förändras globalt och i Sverige

Det är i dag välbelagt att klimatet förändras i snabbare takt än historiskt och att det är människans påverkan på klimatet som är den huvudsakliga förklaringen till de pågående klimatförändringarna. De senaste fem åren har t.ex. varit de varmaste som någonsin uppmäts. Den globala medeltemperaturen har totalt stigit med ungefär 1 grad jämfört med förindustriell tid. Om utsläppen fortsätter att öka i samma takt som under de senaste åren uppskattar IPCC att den globala uppvärmningen sannolikt

kan komma att nå 1,5 grader någon gång mellan 2030 och 2052.¹ I många regioner och länder går uppvärmningen snabbare än det globala genomsnittet, däribland Sverige. Enligt SMHI har årsmedeltemperaturen i Sverige stigit med 1,7 grader som ett genomsnitt under de senaste 30 åren jämfört med förindustriell tid, vilket är mer än dubbelt så mycket som den globala temperaturökningen.²

Uppvärmningen som orsakas av mänsklig påverkan leder till konsekvenser vilka kommer att hålla i sig under århundraden till årtusenden, som t.ex. långsamt stigande havsnivåer. Samtidigt ökar sannolikheten för fler och mer ihållande extrema väderhändelser, som värmeböljor, torka och översvämningar. Sannolikheten för intensiv och långvarig kyla minskar. Utsläpp av växthusgaser påverkar även t.ex. havsförsurning.

I många ekosystem går det redan att se förändringar till följd av uppvärmningen. Isavsmältning i Arktis och utbredd korallblekning är två exempel. I Sverige och Europa har de senaste årens översvämningar, värmeböljor och torka drabbat ekosystem, människor och företag. Klimatrisker är komplexa och det råder stor osäkerhet kring dessa och hur de påverkar ekonomin. Därmed skiljer de sig från andra risker som världsekonomin nu står inför såsom exempelvis handelskonflikter, där kanalerna för hur dessa risker kan påverka ekonomin och effekterna på BNP är mer tydliga. Vissa effekter kan vara av ihållande eller oåterkallelig art, t.ex. förlusten av vissa ekosystem. Risker för irreversibla brytpunkter i klimatsystemet, då processer sätts igång som förvärrar uppvärmningen (s.k. tröskeeffekter), är osäkra men bedöms kunna öka med stigande temperaturer. Den globala uppvärmningen påverkar alla regioner, länder och sektorer om än i olika grad, oavsett var på jorden utsläppen sker.

Klimatförändringarna kan ha betydande långsiktig påverkan på den globala ekonomin. Stigande temperaturer, ändrade nederbördsmonster och extrema väderhändelser kan påverka ekonomin i flera olika dimensioner, bl.a. genom minskade reala och finansiella tillgångar, minskad och mer volatil inkomst och tillväxt samt lägre potentiell produktion. Det kan också finnas betydande skillnader i fördelningen av ekonomiska risker mellan regioner, länder och sektorer. Samtidigt finns det många dimensioner av klimatförändringarna där de ekonomiska konsekvenserna fortfarande är relativt okända, t.ex. förändringar i ekosystemen, försurning av haven och tinande permafrost.³

I litteraturen brukar de ökade ekonomiska riskerna delas upp i två huvudsakliga kategorier: fysiska risker och omställningsrisker. Dessa risker kan påverka såväl den reala ekonomin som det finansiella systemet. Eftersom de är nära sammanlänkade kan det också uppstå negativa återkopplingar mellan den reala och den finansiella sektorn som förstärker de ursprungliga riskerna. Nedan beskrivs dessa risker mer ingående och genom vilka kanaler de kan påverka ekonomin.

1.2 Klimatförändringarna påverkar värdet på tillgångar, investeringar och arbetsproduktivitet

De fysiska riskerna består av de risker för ekonomin som följer direkt av extrema väderhändelser och den gradvisa förändringen av klimatet. Dessa risker kan påverka

¹ Global Warming of 1.5°C. An IPCC Special Report on the impacts of global warming of 1.5°C above pre-industrial levels and related global greenhouse gas emission pathways, in the context of strengthening the global response to the threat of climate change, sustainable development, and efforts to eradicate poverty (IPCC 2018).

² Se SMHI:s sammanställning av klimatdata 2018 på www.smhi.se

³ Se t.ex. Hsiang och Kopp, An Economist's Guide to Climate Change Science, Journal of Economic Perspectives, 2018.

ekonomin på flera olika sätt och på olika tidshorisonter. För extrema väderhändelser tenderar kostnaderna för ekonomin att vara störst på kort (till medellång) sikt efter att de har inträffat, medan den gradvisa klimatförändringen främst påverkar ekonomin på medellång till lång sikt.⁴ IPCC slår fast att sannolikheten för flera extrema väderhändelser redan har ökat och kommer fortsätta att öka.⁵ Det är emellertid svårt att förutsäga exakt var och när en extrem händelse ska inträffa och vilken påverkan den därmed kan få på ekonomin.

Extrema väderhändelser kan påverka hushåll och företag genom att egendom skadas eller förloras. Företag kan även påverkas om produktionskapacitet slås ut och de förlorar intäkter. Om hushållens reala tillgångar (främst bostäder) minskar i värde påverkar det sparandet och därmed också hushållens konsumtion. Även företagens vilja att investera kan påverkas av finansiella förluster och en osäkerhet om den framtida efterfrågan. Ersättningsinvesteringar i skadad infrastruktur och egendom samt kostnader för anpassning till klimatförändringarna kan tränga ut andra, mer produktiva investeringar. Den internationella handeln kan också påverkas av störningar till följd av extrema väderhändelser. Det gör att även ett land som inte är direkt utsatt för en extrem väderhändelse, men som är beroende av export till eller import från ett mer utsatt land eller en region, kan komma att påverkas negativt. Extrema väderhändelser kan vidare leda till prisökningar. Minskade skördar till följd av t.ex. värmeböljor kan påverka priset på vissa grödor och därmed också inflationen. Stormar och översvämningar kan påverka produktionskapaciteten negativt, vilket pressar upp såväl insats- som producentpriser. Genom den internationella handeln kan dessa prisökningar också få en mer global påverkan.

Arbetsproduktiviteten är central för ekonomisk tillväxt och därmed medborgarnas levnadsstandard på lång sikt. Det finns empiriskt stöd för att arbetsproduktivet kan vara en viktig påverkanskanal för klimatförändringarnas effekt på ekonomin. Högre temperaturer kan påverka arbetsproduktiviteten negativt framför allt i regioner och länder som redan har ett relativt varmt klimat, se vidare avsnitt 2.3.

1.3 Omställningen kan innebära ökade kostnader på kort och medellång sikt men även möjligheter

Omställningen till en ekonomi som inte är beroende av fossila bränslen minskar de långsiktiga ekonomiska konsekvenserna som klimatförändringarna väntas medföra. Samtidigt väntas omställningen kräva en omfattande omstrukturering av ekonomin vilket kan medföra vissa risker, bl.a. kan ändrade relativpriser påverka den ekonomiska aktiviteten. Det kan handla om politiska beslut, ny teknik eller ändrade preferenser bland konsumenter som gör att värderingen av tillgångar och förväntningar om framtida vinster ändras eller att produktionskostnader och marknadsandelar för företag eller länder ökar eller minskar. Exempelvis kan värdet på fossila energitillgångar som kol, olja och gas eller energiproduktionsanläggningar minska eller förlora helt i värde (s.k. strandade tillgångar efter engelskans ”stranded assets”), vilket även kommer att påverka andra sektorer som är beroende av fossil energi eller som har investerat i dessa tillgångar. Då omställningsrisker består av de risker för ekonomin som uppkommer i samband med övergången till en mindre fossilbaserad

⁴ Se t.ex. Batten, Climate change and the macro-economy: a critical review, Bank of England Staff Working Paper No. 706, 2018.

⁵ Global Warming of 1.5°C. An IPCC Special Report on the impacts of global warming of 1.5°C above pre-industrial levels and related global greenhouse gas emission pathways, in the context of strengthening the global response to the threat of climate change, sustainable development, and efforts to eradicate poverty (IPCC 2018).

ekonomi kan de väntas klinga av när aktörerna anpassat sig fullt ut till de nya förhållandena.

Kostnaderna bedöms variera mellan länder och bero på landspecifika egenskaper, såsom landets socioekonomiska förutsättningar och möjligheter att ställa om. Beroende av när i tiden en omställning sker och i vilken takt, kan kostnaderna uppkomma på kort eller medellång sikt.⁶

Omställningen behöver dock inte enbart medföra kostnader. Innovation och teknologiska framsteg kan ha en betydande effekt på produktivitet och ekonomisk tillväxt.⁷ Samhällsekonomiskt lönsamma investeringar i infrastruktur för transporter som innebär relativt sett lägre utsläpp, t.ex. järnväg och sjöfart, kan generera positiva tillväxteffekter. Pandemin har även ökat behovet av ekonomiska stimulanser generellt, vilket ger en möjlighet att skynda på omställningen och samtidigt bidra till återhämtningen av ekonomin, något som lyfts fram av bl.a. IMF och Hepburn m.fl.⁸ Andra ekonomiska fördelar som följer av en omställning kan handla om förbättrad hälsa genom minskade luftföroreningar och klimatrelaterade befolkningsomflyttningar. Bland andra IMF, Karlsson och Alfredsson och IPCC lyfter fram att det i uppskattningar av kostnaderna förknippade med en omställning inte tas tillräcklig hänsyn till olika fördelar som följer av omställningen, vilket bl.a. kan förklaras av att det finns stora svårigheter med att beräkna och därmed modellera dessa fördelar.⁹

2 Studier visar att de makroekonomiska konsekvenserna kan bli betydande

Klimatförändringarnas påverkan på ekonomin är ett forskningsområde under utveckling. Klimatförändringarna sammanfattas ofta som förändringen i den globala medeltemperaturen, men inbegriper flera olika aspekter. Man kan analysera dels klimatförändringarnas påverkan på global BNP, dels hur klimatförändringarna påverkar enskilda makroekonomiska variabler, såsom arbetsproduktivitet. Att analysera effekterna på global BNP kan t.ex. ge vägledning om vilka ekonomiska risker det skulle innebära om politiskt satta mål inte skulle uppnås. Skattningarna är dock förknippade med stor osäkerhet och regionala variationer och påverkan på enskilda variabler framgår inte, något som beskrivs mer utförligt nedan.

⁶ Batten, Climate change and the macro-economy: a critical review, Bank of England Staff Working Paper No. 706, 2018.

⁷ Frankhausen, Sehleier och Stern, Climate change, innovation and jobs, Climate Policy, 2008.

⁸ Greening the Recovery (IMF, 2020); Hepburn, O'Callaghan, Stern, Stiglitz och Zenghelis, Will COVID-19 fiscal recovery packages accelerate or retard progress on climate change? Oxford Review of Economic Policy, 2020.

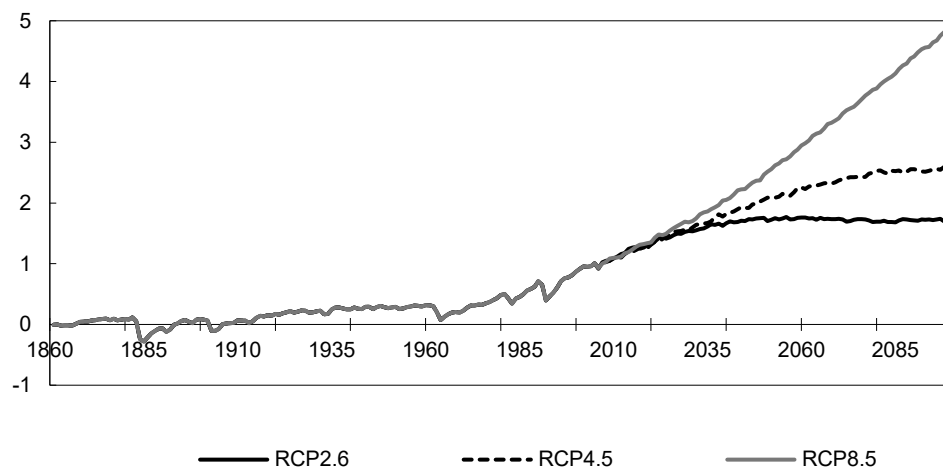
⁹ Fiscal Monitor: How to Mitigate Climate Change (IMF 2019); Karlsson och Alfredsson, Klimatpolitik under osäkerhet Kostnader och nyttor – bevis och beslut, Bilaga 9 till SOU 2016:47, 2016; Climate Change 2014: Impacts, Adaptation, and Vulnerability (IPCC, 2014).

Fördjupning 2.1 IPCC:s utvecklingsbanor över hur den globala uppvärmningen kommer utvecklas

IPCC tar fram olika representativa utvecklingsbanor (Representative Concentration Pathways, RCP), över hur den globala uppvärmningen kommer att förstärkas i framtiden. Scenarierna visar möjliga utvecklingsbanor för klimatförändringarna beroende på halten av växthusgaser i atmosfären. Scenarierna benämns RCP2.6, RCP4.5, RCP6.0 och RCP8.5, utifrån den beräknade strålningsdrivningen 2100 uttryckt i watt per kvadratmeter (W/m²). RCP2.6 är det scenario som ligger närmast ambitionerna i Parisavtalet och inkluderar en mycket kraftfull klimatpolitik med en betydande begränsning av framtida utsläpp, medan det scenario med högst strålningsdrivning – RCP8.5 – inte inkluderar någon tillkommande klimatpolitik. Scenarierna ser mycket olika ut och indikerar att det finns flera möjliga vägar vad gäller framtida utsläpp. Vilket scenario som ligger närmast den faktiska utvecklingen i framtiden beror på dels hur snabbt utsläppen av växthusgaser och luftföroreningar kan minskas, dels förändrad markanvändning (främst avskogning). Dessa faktorer är i sin tur beroende av befolkningsutvecklingen, hur energianvändningen förändras och den ekonomiska tillväxten. Det finns därför skäl att beakta flera olika scenarier i bedömningen av risker och effekter.

Diagram 2.1 Globala temperaturavvikelser för olika scenarier

Grader C

Anm.: Scenarierna avser temperaturavvikelsen jämfört med medelvärdet för 1861–1890 för RCP2.6, RCP4.5 och RCP8.5 från 24 globala klimatmodeller. För varje år är det medelvärdet i modellensembeln.

Källa: SMHI.

2.1 Flera olika metoder och modeller används för att förstå följderna för ekonomin

Det finns flera olika ekonomiska modeller och metodansatser som används för att kvantifiera de ekonomiska konsekvenserna av klimatförändringarna. En sådan ansats handlar om att identifiera de mekanismer som påverkar människors välfärd i syfte att ta fram en skadefunktion, dvs. effekten av klimatförändringarna på ett visst förhållande. Den vanligaste typen av modeller som används är s.k. IAM-modeller (Integrated Assessment Models) eller integrerade bedömningsmodeller. Modellerna, som både är kvantitativa och interdisciplinära, beskriver systemen i klimat och ekonomi och samspelet dem emellan. IAM-modeller innehåller typiskt sett en modell som beräknar förväntade utsläpp, en modell för hur utsläppen kommer att påverka klimatet, en funktion som uppskattar vilka skador klimatförändringarna förväntas leda till och en funktion som återger hur detta kommer att påverka välfärden över en

längre tid och i olika regioner.¹⁰ IAM-modeller är mer eller mindre komplexa och används för att undersöka olika problemställningar. I analyser av Nordhaus och Stern används exempelvis stiliserade IAM-modeller till att uppskatta samhällsekonomiska kostnader av koldioxidutsläppen (kostnads-nyttoanalys).¹¹ Andra, mer process-orienterade IAM-modeller, kan användas för att undersöka hur klimatmål kan nås på ett kostnadseffektivt sätt (kostnadseffektivitetsanalys). Ett exempel är IPCC, som i sin specialrapport för 1,5-gradersmålet sammanställer resultaten från IAM-modeller genom att skatta kostnaden på marginalen för de utsläppsminskningar som krävs för att uppnå ett 1,5- respektive 2-gradersmål.¹² I teorin kan integrerade bedömningsmodeller inkludera även komplexa, icke-marknadsprissatta variabler, såsom människors hälsa, effekter på biologisk mångfald etc. De kan därför inbegripa värden som ligger utanför BNP-begreppet. En kritik mot modellerna har dock varit att de ofta i praktiken har utelämnat viktiga variabler.¹³ Även om IAM-modeller med tiden blivit alltmer sofistikerade finns det fortfarande begränsningar som diskuteras längre ned.

En annan metodansats är av mer statistisk karaktär, där sambandet mellan historiska variationer i medeltemperaturer och BNP-nivå eller tillväxt studeras. Denna ansats exkluderar helt icke-marknadsprissatta variabler. Eftersom utgångspunkten är historiska data undantar ansatsen också sådana effekter som inte fångas av variationer i genomsnittlig temperatur, såsom extrema väderhändelser. Ansatsen kan av samma anledning inte heller hantera tillstånd som ännu inte har inträffat, som t.ex. tröskeleffekter.

På senare tid har man även börjat använda allmänna jämviktsmodeller. Denna typ av modeller avser att visa hur klimatförändringarnas effekter på en sektor påverkar övriga delar av ekonomin, hur effekter i ett land kan påverka andra länder och hur effektiva styrmedel kan väntas vara för att påverka utsläppen.¹⁴

Alla ansatser har sina styrkor och svagheter beroende på vilken kontext de används i. En jämförelse mellan resultat från olika modeller kan därför vara vanskelig. Modellerna och metoderna speglar kunskapsläget som det ser ut vid den aktuella tidpunkten och utvecklas och förbättras kontinuerligt. BNP är ett viktigt mått som ger information om ekonomins storlek och tillväxt, men som inte visar alla detaljer kring välståndsutveckling och fördelning eller utvecklingen inom andra samhällsområden. IPCC understryker därför även värdet av en multi-målsanalys, dvs. strategier som är gynnsamma för klimatet och flera andra samhällsmål samtidigt.¹⁵

¹⁰ Karlsson och Alfredsson, Klimatpolitik under osäkerhet Kostnader och nyttor – bevis och beslut, Bilaga 9 till SOU 2016:47.

¹¹ Nordhaus, *Managing the Global Commons: The Economics of Climate Change*, 1994; Nordhaus, *Estimates of the Social Cost of Carbon: Concepts and Results from the DICE-2013R Model and Alternative Approaches*, *Journal of the Association of Environmental and Resource Economists*, 2014; Nordhaus, *Revisiting the Social Cost of Carbon*, *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 2017; Stern, *The Economics of Climate Change*, *The Stern Review*, 2007.

¹² *Global Warming of 1.5°C. An IPCC Special Report on the impacts of global warming of 1.5°C above pre-industrial levels and related global greenhouse gas emission pathways, in the context of strengthening the global response to the threat of climate change, sustainable development, and efforts to eradicate poverty* (IPCC 2018).

¹³ För en längre diskussion se Howard and Sterner, *Few and Not So Far Between: A Meta-analysis of Climate Damage Estimates*, *Environmental and Resource Economics*, 2017, och Revesz, Howard, Arrow, Goulder, Kopp, Livermore, Oppenheimer och Sterner, *Global warming: Improve economic models of climate change*, *Nature*, 2014.

¹⁴ *Climate Change 2014: Impacts, Adaptation, and Vulnerability* (IPCC 2014).

¹⁵ *Global Warming of 1.5°C. An IPCC Special Report on the impacts of global warming of 1.5°C above pre-industrial levels and related global greenhouse gas emission pathways, in the context of strengthening the global response to the threat of climate change, sustainable development, and efforts to eradicate poverty* (IPCC 2018).

2.2 Modellresultaten visar att utsläppen behöver minska snabbt för att inte riskera att medföra omfattande kostnader

Det finns ett stort och växande antal studier som undersöker hur klimatförändringarna kan komma att påverka ekonomin, både från forskarvärlden och internationella organisationer som granskar den ekonomiska utvecklingen. En väsentlig andel av studierna indikerar att den långsiktiga påverkan av klimatförändringarna på den globala ekonomin kan bli betydande, i synnerhet under andra hälften av detta århundrade, samt att riskerna ökar redan vid relativt låga temperaturökningar.¹⁶

Sannolikheten för fler, kraftigare och mer ihållande extrema väderhändelser väntas fortsätta att öka till följd av klimatförändringarna.¹⁷ Dessa kan ha en betydande effekt på viktiga ekonomiska variabler. Dell m.fl. har exempelvis sammanställt resultaten från ett flertal studier som indikerar att extremväder som vindstormar, värmeböljor och torka har en negativ påverkan på bl.a. arbetsproduktiviteten, produktiviteten inom jordbruket och industrin, energiefterfrågan och den ekonomiska tillväxten.¹⁸ Skadorna av extrema väderhändelser uppstår framför allt på kort sikt efter att de inträffat, men det finns även studier som visar på att skadorna kan bli mer långsiktiga.¹⁹

Även de gradvisa klimatförändringarna väntas påverka ekonomin negativt. Kahn m.fl. bedömer att klimatförändringar, mätt som avvikelser i temperatur från det historiska medelvärdet, väntas påverka ekonomin negativt genom lägre arbetsproduktivitet, minskade investeringar och minskad handel, störningar i globala värdekedjor och skador på infrastruktur till följd av bl.a. översvämningar. Andra studier kommer fram till liknande slutsatser.²⁰

IPCC lyfter fram att många för samhällsekonomin centrala sektorer är särskilt känsliga för klimatförändringarna, som t.ex. jordbruk, energi, vatten, transport, fiske, hälsa, försäkring och turism.²¹ Jordbruket är en sektor där klimatförändringarnas direkta effekter på ekonomin är som tydligast och värmeböljor kan påverka tillväxten av viktiga grödor. Större produktionsbortfall i jordbrukssektorn och lägre produktivitet kan få stora konsekvenser, då möjligheten att hitta fullgoda substitut kan vara begränsad särskilt på kort sikt.²² Klimatförändringar och energi är nära sammankopplade. I många studier dras slutsatsen att höga temperaturer ökar efterfrågan på energi, i synnerhet i varmare regioner, då energisystemen spelar en

¹⁶ Climate Change 2014: Impacts, Adaptation, and Vulnerability (IPCC 2014); Global Warming of 1.5°C. An IPCC Special Report on the impacts of global warming of 1.5°C above pre-industrial levels and related global greenhouse gas emission pathways, in the context of strengthening the global response to the threat of climate change, sustainable development, and efforts to eradicate poverty (IPCC 2018); Fiscal Monitor: How to Mitigate Climate Change (IMF 2019); A call for action Climate change as a source of financial risk (Network for Greening the Financial System 2019).

¹⁷ Global Warming of 1.5°C. An IPCC Special Report on the impacts of global warming of 1.5°C above pre-industrial levels and related global greenhouse gas emission pathways, in the context of strengthening the global response to the threat of climate change, sustainable development, and efforts to eradicate poverty (IPCC 2018).

¹⁸ Dell, Jones och Olken, What Do We Learn from the Weather? The New Climate–Economy Literature, Journal of Economic Literature, 2014.

¹⁹ Acevedo Mejia, Mrkaic, Novta, Pugacheva och Topalova, The Effects of Weather Shocks on Economic Activity: What are the Channels of Impact? IMF Working Papers, 2018; Dell, Jones och Olken, What Do We Learn from the Weather? The New Climate–Economy Literature, Journal of Economic Literature, 2014.

²⁰ Kahn, Mohaddes, Ng, Pesaran, Raissi och Yang, Long-Term Macroeconomic Effects of Climate Change: A Cross-Country Analysis, IMF Working Paper, 2019; Climate Change 2014: Impacts, Adaptation, and Vulnerability (IPCC 2014); The Economic Consequences of Climate Change (OECD 2015).

²¹ Climate Change 2014: Impacts, Adaptation, and Vulnerability (IPCC 2014).

²² Dell, Jones och Olken, What Do We Learn from the Weather? The New Climate–Economy Literature, Journal of Economic Literature, 2014; Persson och Sterner, Konsensus i förändring – klimatekonomi efter Stern, ekonomisk debatt, 2008.

viktig roll vad gäller t.ex. avkylning. Samtidigt spelar energianvändningen i sig en avgörande roll för de globala utsläppen.²³

Det finns studier som tyder på att klimatförändringarna kan få betydande påverkan på den globala ekonomin på lång sikt medan andra studier indikerar att de ekonomiska konsekvenserna är mer begränsade. Det finns därför skäl att beakta flera studier för att bilda sig en uppfattning om den potentiella storleken på de globala konsekvenserna och också vara medveten om att effekterna inte omfattar alla de skador som kan uppkomma i samhället. Metaanalys, dvs. en sammanvägning av flera studier med olika metodansatser, är ett sätt att hantera den stora osäkerheten kring ekonomiska effekter. I tabell 3.1 finns exempel på några studier från internationella organisationer och forskningslitteraturen. Denna genomgång ska dock inte på något sätt betraktas som uttömmande och det bör noteras att de regionala skillnaderna kan vara stora, vilket inte framgår av resultaten i tabellen (se avsnitt 2.3).

Tabell 2.1 Resultat från ett antal studier som visar klimatförändringarnas långsiktiga påverkan på den globala ekonomin

Studie	Temperaturökning till 2100 jämfört med förindustriell nivå	Global BNP	Not
Kahn m.fl. ²⁴	0,01; 0,04 grader ¹	-1%; -7% ²	Scenarierna jämför om Parisavtalet uppnås med ett scenario utan åtgärder
Pretis m.fl. ²⁵	1,5; 2 grader	-8%; -13% ³	
Howard och Sterner ²⁶	3 grader	-7; -10%	Sammanvägning av andra studier
Nordhaus och Moffat ²⁷	3; 6 grader	-2%; -8%	Sammanvägning av andra studier
Burke m.fl. ²⁸	3,7 grader	-23%	Icke-linjära samband
OECD²⁹	1,5; 4,5 grader	-2%; -10%	

¹ Temperaturökningen avser här grader per år.

² Avser real BNP per capita.

³ Avser BNP per capita.

Studierna i tabellen visar att spridningen av resultaten i olika studier är stor, vilket illustrerar en del av den osäkerhet och känslighet för olika antaganden som omgärdar modellskattningarna. Resultaten beror till stor del på val av modell och metodansats, vilka variabler som inkluderas i analysen samt underliggande antaganden om hur förändringar i utsläpp påverkar temperatur och klimat och hur det i sin tur påverkar den ekonomiska aktiviteten. Det beror också på vilka antaganden som görs om hur olika ekonomier kommer att anpassa sig till klimatförändringarna och hur den tekniska utvecklingen kommer att påverka framtida utsläpp. Osäkerheten ökar över tid. Konsekvenserna av klimatförändringarna kommer att uppkomma under en lång tid framöver och bäras av framtida generationer. Eftersom effekterna beräknas för en lång tidsperiod spelar det stor roll hur händelser i dag värderas gentemot händelser i framtiden. Även små skillnader i den diskonteringsränta som används kan få stor

²³ Carleton och Hsiang, Social and economic impacts of climate, Science, 2016; Climate Change 2014: Impacts, Adaptation, and Vulnerability (IPCC 2014).

²⁴ Kahn, Mohaddes, Ng, Pesaran, Raissi och Yang, Long-Term Macroeconomic Effects of Climate Change: A Cross-Country Analysis, IMF Working Paper, 2019.

²⁵ Pretis, Schwarz, Tang, Haustein och Allen, Uncertain impacts on economic growth when stabilizing global temperatures at 1.5°C or 2°C warming, Philosophical Transactions of the Royal Society, 2018.

²⁶ Howard and Sterner, Few and Not So Far Between: A Meta-analysis of Climate Damage Estimates, Environmental and Resource Economics, 2017.

²⁷ Nordhaus och Moffat, A survey of global impacts of climate change: replications, survey methods and a statistical analysis, NBER Working Paper 2017.

²⁸ Burke, Hsiang och Miguel, Global non-linear effect of temperature on economic production, Nature, 2015.

²⁹ The Economic Consequences of Climate Change (OECD 2015).

påverkan på det beräknade nuvärdet av de framtida konsekvenserna.³⁰ Även antaganden om skadefunktionens form kan få stora effekter. Burke m.fl. utgår exempelvis från att sambandet mellan temperaturökningar och ekonomisk produktivitet inte är linjärt, vilket leder till en betydligt högre uppskattning av de globala kostnaderna fastän beräkningarna inte tar hänsyn till andra klimatförändringar än de direkta temperaturökningarna.³¹

Oåterkalleliga brytpunkter tillhör de potentiella konsekvenser av klimatförändringarna som skulle kunna leda till mycket stora skador på ekonomin och samhället i stort. Det finns makroekonomiska skattningar som inkluderar risken för tröskeeffekter och extrema utfall³², men kunskapsluckorna är fortfarande stora. Många forskare menar att risken för extrema utfall motiverar att man utgår från försiktighetsprincipen, och att beslutsfattare bör införa styrmedel och åtgärder för att undvika riktigt skadliga utfall trots att det är osäkert när de inträffar.³³

Även om osäkerheten är stor och det är svårt att jämföra olika studier visar resultaten i de viktigaste globala makroekonomiska modellerna att de ekonomiska konsekvenserna av klimatförändringarna kommer bli omfattande om inte utsläppen minskar, och att det behövs snabba och långtgående styrmedel för att åstadkomma den minskning som är nödvändig.³⁴ Bland annat Cai m.fl., Stern och IPCC menar att kostnaderna av att inte vidta åtgärder vid överstiger kostnaderna av att göra det.³⁵ Då modellerna ofta utesluter många av de faktorer som kan få störst effekt på ekonomin – som t.ex. kostnader till följd av konflikter och risken för katastrofala utfall och tröskeeffekter – underskattar modellerna sannolikt klimatförändringarnas inverkan på ekonomin.³⁶ Inte heller den regionala variationen framgår i de globala uppskattningarna, något som behandlas i nästa avsnitt.

2.3 Den regionala variationen är stor

De uppskattade konsekvenserna av klimatförändringarna på global nivå är en sammanvägning av de ekonomiska konsekvenserna i olika delar av världen. Sådana uppskattningar visar därför inte de regionala variationer som finns, där den större påverkan i vissa regioner och länder balanseras av en mindre påverkan i andra. Det kan naturligtvis också finnas skillnader inom ett land, till följd av klimatvariationer inom landet. Exempelvis väntas länder med mindre ekonomisk diversifiering och mindre kapacitet till anpassning vara mer utsatta än andra. Det innebär att klimatförändringarna riskerar att öka de redan befintliga ekonomiska klyftorna inom och mellan olika länder och regioner. Flera studier indikerar att de regionala skillnaderna kan vara betydande och att relativt sett redan varmare länder tenderar att

³⁰ För en längre discussion se t.ex. Hänsel, Drupp, Johansson, Nesje, Azar, Freeman, Groom och Sterner, Climate economics support for the UN climate targets, *Nature Climate Change*, 2020 och Nordhaus, Revisiting the social cost of carbon, PNAS, 2017; Stern, *The Economics of Climate Change*, The Stern Review, 2007.

³¹ Burke, Hsiang och Miguel, Global non-linear effect of temperature on economic production, *Nature*, 2015.

³² Se t.ex. Cai, Lenton och Lontzek, Risk of multiple interacting tipping points should encourage rapid CO2 emission reduction, *Nature Climate Change*, 2016.

³³ Lenton, Rockström, Gaffney, Rahmstorf, Richardson, Steffen and Schellnhuber, Climate tipping points - too risky to bet against, *Nature*, 2019; Weitzman, On Modeling and Interpreting the Economics of Catastrophic Climate Change, *Review of Economics and Statistics*, 2009.

³⁴ *Climate Change 2014: Impacts, Adaptation, and Vulnerability (IPCC 2014)*; Karlsson och Alfredsson, Klimatpolitik under osäkerhet Kostnader och nyttor – bevis och beslut, Bilaga 9 till SOU 2016:47.

³⁵ Cai, Lenton och Lontzek, Risk of multiple interacting tipping points should encourage rapid CO2 emission reduction, *Nature Climate Change*, 2016; Stern, Why Are We Waiting? The Logic, Urgency, and Promise of Tackling Climate Change, 2015; *Global Warming of 1.5°C. An IPCC Special Report on the impacts of global warming of 1.5°C above pre-industrial levels and related global greenhouse gas emission pathways, in the context of strengthening the global response to the threat of climate change, sustainable development, and efforts to eradicate poverty (IPCC 2018)*.

³⁶ Revesz, Howard, Arrow, Goulder, Kopp, Livermore, Oppenheimer och Sterner, Global warming: Improve economic models of climate change, *Nature*, 2014; Weitzman, Fat-Tailed Uncertainty in the Economics of Catastrophic Climate Change, *Review of Environmental Economics and Policy*, 2011; Lemoine och Traeger, Watch Your Step: Optimal Policy in a Tipping Climate, *American Economic Journal: Economic Policy*, 2014; *Climate Change 2014: Impacts, Adaptation, and Vulnerability (IPCC 2014)*.

påverkas i högre utsträckning av klimatförändringar. Skadorna sker i form av bl.a. sämre skördar, lägre arbetsproduktivitet i utomhussektorer och sämre hälsa.³⁷ Landsbygden väntas i allmänhet drabbas hårdare än städerna eftersom jordbruket är mycket känsligt för klimatförändringar.

IPCC gör bedömningen att de regionala skillnaderna av en ökning från 1,5 graders till 2 graders uppvärmning kan vara betydande, och att det är låg- och medelinkomstländer och regioner som påverkas i högst utsträckning, t.ex. den afrikanska kontinenten, södra Asien, och delar av Sydamerika. Detta innebär att klimatförändringarna kan förstärka inkomstklyftorna mellan hög- och låginkomstländer och regioner.³⁸ IPCC framhåller att klimatförändringarna ofta fungerar som en riskmultiplikator, i den bemärkelsen att den innebär extra påfrestningar på redan hotade ekosystem samt på de mest utsatta människorna i samhället. Skador i olika delar av samhället kan dessutom förstärka varandra vilket kan innebära stora påfrestningar.³⁹

Resultaten i Burke m.fl. indikerar en förhållandevis stor effekt på den globala ekonomin (jämför tabell 2.1), vilket förklaras av att ökningarna i temperaturen påverkar BNP icke-linjärt genom förändringar i arbetsutbud och i arbetsproduktivitet.⁴⁰ Produktiviteten i ekonomin väntas minska när den årliga genomsnittliga temperaturen överstiger 13 grader och minskningen väntas accelerera vid högre temperaturer. Eftersom låginkomstländer överlag är koncentrerade i geografiska områden med varmare klimat kan temperaturökningar vara särskilt skadliga för dessa ekonomier.

Arbetsproduktivitet är en viktig drivkraft för långsiktig ekonomisk tillväxt. Flera studier har visat att arbetsproduktiviteten minskar över en viss temperaturnivå, i synnerhet för utomhusnäringar som jordbruk, gruv- och skogsnäringar. Alltför höga temperaturer kan påverka möjligheten till arbete utomhus och även inomhus om det saknas tillgång till luftkonditionering. Europeiska kommissionens PESETA-projekt har uppskattat effekten av klimatförändringar på arbetsproduktivitet i olika delar av Europa. Resultaten indikerar att för RCP8.5, dvs. ett scenario för utsläppen utan tillkommande klimatpolitik, kan den genomsnittliga dagliga arbetsproduktiviteten för arbete utomhus i flera länder i södra Europa minska med 10–15 procent mot slutet av århundrandet, jämfört med dagens nivåer. För länder i norra Europa är effekterna betydligt mindre, 2–4 procent mot slutet av århundrandet. Inom ramen för projektet konstateras dock att anpassning och omställning har potentialen att betydligt mildra effekterna av temperaturökningar på arbetsproduktiviteten.⁴¹

2.4 Om omställningen påbörjas tidigt kan kostnaderna hållas nere

Vilka kostnader en omställning beräknas få beror i hög utsträckning på vilka antaganden som görs avseende takt och omfattning på omställningen samt hur den faktiskt genomförs.⁴² Beroende på bl.a. utsläppsintensitet och omställningsförmåga i olika länder och sektorer kan kostnaderna för omställningen skilja sig åt. Det finns

³⁷ Acevedo Mejia, Mrkaic, Novta, Pugacheva och Topalova, The Effects of Weather Shocks on Economic Activity: What are the Channels of Impact? IMF Working Papers, 2018; The Economic Consequences of Climate Change (OECD 2015).

³⁸ Global Warming of 1.5°C. An IPCC Special Report on the impacts of global warming of 1.5°C above pre-industrial levels and related global greenhouse gas emission pathways, in the context of strengthening the global response to the threat of climate change, sustainable development, and efforts to eradicate poverty (IPCC 2018).

³⁹ Climate Change 2014: Impacts, Adaptation, and Vulnerability (IPCC 2014).

⁴⁰ Burke, Hsiang och Miguel, Global non-linear effect of temperature on economic production, Nature, 2015.

⁴¹ Climate impacts in Europe: Final report of the JRC PESETA III project (PESETA 2018).

⁴² Global Warming of 1.5°C. An IPCC Special Report on the impacts of global warming of 1.5°C above pre-industrial levels and related global greenhouse gas emission pathways, in the context of strengthening the global response to the threat of climate change, sustainable development, and efforts to eradicate poverty (IPCC 2018).

stöd i litteraturen för att kostnaderna kan hållas nere när omställningen påbörjas tidigt, eftersom det medger en ordnad övergång av den existerande kapitalstocken och infrastrukturen.⁴³ Genom att främja synergier och minska konflikter mellan minskade utsläpp och övriga samhällsmål kan även kostnaderna för en bredare omställning mot hållbar utveckling minska. En studie av IMF visar exempelvis att minskade utsläpp ofta innebär stora vinster även för luftkvaliteten. I många länder är vinsterna t.o.m. så stora att dessa i sig väger upp kostnaderna för klimatåtgärder.⁴⁴

Bland annat Furman m.fl. menar att minskade utsläpp är av central betydelse för att minska risken för katastrofala utfall. Furman m.fl. genomför en metaanalys av tidigare studier och resultaten indikerar att en senareläggning av omställningen med 10 år kan öka kostnaderna med 40 procent, nuvärdesberäknat. Osäkerheten om framtida effekter och eventuella tröskelvärden motiverar enligt författarna mer klimatpolitik i dag som en typ av försäkringspremie.⁴⁵

2.5 Klimatförändringarnas effekter på svensk ekonomi väntas framför allt komma via omvärlden

Hur Sveriges ekonomi kommer att påverkas av klimatförändringarna beror i hög grad på hur stora de globala klimatförändringarna blir. Generellt förväntas andra regioner i världen drabbas hårdare av klimatförändringarnas effekter, även om konsekvenserna också kan bli stora i Sverige för exempelvis kustnära infrastruktur och bebyggelse, vattenkvaliteten i sjöar och hav och människors hälsa till följd av värmeböljor och ökad smittspridning.⁴⁶ I enlighet med vad som anges i förordningen (2018:1428) om myndigheters klimatanpassningsarbete görs sektorsvisa klimat- och sårbarhetsanalyser. Som ett exempel kan nämnas att Skogsstyrelsen beräknar att klimatförändringarna kan leda till flera miljarder i förluster årligen fram till 2050 om inte skogsbruket anpassar sig.⁴⁷ Det stämmer överens med slutsatsen i flera internationella studier som visar att kostnaderna av att inte vidta åtgärder vida överstiger kostnaderna av att göra det.⁴⁸ Sverige, som är en liten, öppen ekonomi, kan också påverkas indirekt av fysiska risker och omställningsrisker i andra länder. Effekterna kan komma av bl.a. förändrade handelsmönster, högre inflation och ökad migration till följd av ökad risk för konflikter.

En viktig påverkanskanal för svensk ekonomi är handeln. Sverige har nära band till länder som troligen är mer exponerade för klimatrisker än vad Sverige är. Förändrade förutsättningar för produktion i omvärlden eller ändringar i länders relativa konkurrenskraft kan påverka efterfrågan på svenska varor och tjänster, exempelvis från skogs- och jordbruk samt energi. Sveriges ekonomi kan också påverkas genom ändrade priser och tillgång på insatsvaror som importeras från utlandet och används i den svenska produktionen.

En ökad frekvens och intensitet av extremväder i flera länder i Europa kan leda till högre transportkostnader som påverkar priset på både svensk export och import, vilket i förlängningen kan få genomslag på konsumentpriserna i Sverige. Ett minskat utbud av råvaror och livsmedel eller en stor förändring av produktiviteten till följd av klimatförändringar i omvärlden kan skapa ett inflationstryck. För Sverige kan det leda

⁴³ A call for action Climate change as a source of financial risk (Network for Greening the Financial System 2019).

⁴⁴ Fiscal Monitor: How to Mitigate Climate Change (IMF 2019).

⁴⁵ Furman, Shadbegian och Stock, The cost of delaying action to stem climate change: A meta-analysis, 2015.

⁴⁶ SOU 2007:60.

⁴⁷ Klimatanpassning av skogen och skogsbruket - mål och förslag på åtgärder (Skogsstyrelsen 2019:23).

⁴⁸ Adapt Now: A Global Call for Leadership on Climate Resilience (Global Commission on Adaptation 2019); COM(2013) 216 final.

till högre importpriser, eftersom hälften av de livsmedel som konsumeras är importerade, och en stor del utgörs av produkter som inte heller kan produceras i Sverige.⁴⁹ Extrema väderhändelser som t.ex. förstör skördar kan leda till tillfälliga kraftiga prisuppgångar som periodvis driver upp inflationen. Livsmedel utgör strax över 10 procent av svenska hushålls konsumtionsutgifter (SCB), och 14 procent av den konsumtionskorg som ligger till grund för konsumentprisindex (KPI).

Arbetsproduktiviteten kan också påverkas av högre medeltemperaturer och värmeböljor, men då huvuddelen av arbetet i Sverige utförs i en klimatreglerad inomhusmiljö är de ekonomiska konsekvenserna troligen begränsade.⁵⁰

De direkta effekterna av klimatförändringar på svensk ekonomi har bl.a. undersökts av Klimat- och sårbarhetsutredningen och Konjunkturinstitutet.⁵¹ Dessa studier har utgått från sektorsvisa bedömningar av intäkter och kostnader för hela ekonomin fram till 2100. I ett makroperspektiv bedöms intäkter och kostnader uppgå till i storleksordningen någon tiondels procent av BNP. Uppskattningarna om de direkta sammantagna effekterna på svensk ekonomi är dock förknippade med stor osäkerhet. När det gäller kostnadssidan kommer ett förändrat klimat att kräva en anpassning av samhället på ett stort antal områden. Den sammanlagda kostnaden för åtgärderna kan bli betydande för enskilda anläggningar, insatser och sektorer. Kostnaden kan även variera beroende på område: regionalt och lokalt kan effekterna bli stora.

Finansinspektionen bedömer att stabilitetsriskerna för de svenska finansiella företagen kopplade till klimatförändringar är begränsade. Placeringar i fossila tillgångar hos finansiella företag, t.ex. inom pensionssystemet, kan dock leda till att tillgångar förlorar i värde eftersom de inte kan nyttjas.⁵² Enligt vissa studier skulle mer än 80 procent av världens fossila tillgångar behöva förbli outnyttjade fram till 2050 för att begränsa den globala uppvärmningen i linje med Parisavtalet.⁵³ Dessa tillgångar och tillhörande investeringar skulle därmed generera förluster för de företag som äger dem. Även om svenska finansiella företag tycks relativt sett mindre exponerade för klimatrisker än många företag i omvärlden kan strandade tillgångar innebära betydande förluster även för dem. Dessutom är den svenska finanssektorn starkt beroende av vad som händer i omvärlden.

3 Regeringen arbetar aktivt för att motverka klimatförändringarna och minska klimatrelaterade risker

Enligt IPCC behövs det snabba, långtgående förändringar av aldrig tidigare skådat slag i alla delar av samhället för att stoppa jordens uppvärmning.⁵⁴ Omställningen till ett fossilfritt samhälle i enlighet med Parisavtalet och de nationella klimatmålen kommer att kräva stora och genomgripande förändringar av samhället. För att motverka både

⁴⁹ Importens andel av livsmedelskonsumtionen (LRF 2018), promemorian finns tillgänglig på www.lrf.se.

⁵⁰ Konjunkturläget oktober 2019: Klimatförändringens och klimatpolitikens effekter på arbetsproduktiviteten (Konjunkturinstitutet 2019).

⁵¹ SOU 2007:60; Kostnader och intäkter i Sverige av långsiktiga klimatförändringar – en litteraturoversikt (Konjunkturinstitutet 2017).

⁵² Klimatförändringar och finansiell stabilitet (Finansinspektionen 2016).

⁵³ Bos och Gupta, Stranded assets and stranded resources: Implications for climate change mitigation and global sustainable development, Energy Research & Social Science, 2019.

⁵⁴ Global Warming of 1.5°C. An IPCC Special Report on the impacts of global warming of 1.5°C above pre-industrial levels and related global greenhouse gas emission pathways, in the context of strengthening the global response to the threat of climate change, sustainable development, and efforts to eradicate poverty (IPCC 2018).

fysiska risker och omställningsrisker är det viktigt för regeringen att skapa förutsättningar för en ambitiös, långsiktig, samhällsekonomiskt effektiv och stabil klimatpolitik i bred förankring över partigränser och mandatperioder. Regeringen bedömer att klimatpolitiken bör skapa långsiktiga spelregler, utgå från principen om att sätta pris på utsläpp och stödja omställningen till ett fossilfritt samhälle. För att vara effektiv behöver den även vara inkluderande och ta hänsyn till de olika förutsättningarna som finns i städer och på landsbygden, liksom i olika inkomstgrupper, och göra det möjligt för alla att delta i arbetet med att ställa om samhället till fossilfrihet. Anpassning av samhället till de klimatförändringar som kommer att ske trots en ambitiös utsläppsminskning är särskilt viktigt vid investeringar som har lång livslängd inom sektorer som bedöms som sårbara och samhällsviktiga. Det kan röra vattenförsörjning, avloppssystem, elförsörjning, elektroniska kommunikationer, vattenleder, vägar och järnvägar, bebyggelse och byggnader, samt inom de areella näringarna. Regeringens klimatpolitik redovisas i klimatbilagan under Allmän miljö- och naturvård och i den klimatpolitiska handlingsplan som regeringen överlämnade till riksdagen i december 2019 samt i den nationella strategin för klimatanpassning.⁵⁵

⁵⁵ Utg.omr. 20, bilaga 1; prop. 2019/20:65 och prop. 2017/18:163.

Bilaga 6

Ändringar i vissa bestämmelser om ränta för kommuner

Bilaga till avsnitt 6.4.1

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning av promemorian Kostnadsränta för kommuner	2
2	Promemorians lagförslag.....	3
3	Förteckning över remissinstanserna	4
4	Lagrådsremissens lagförslag.....	5
5	Lagrådets yttrande	6

1 Sammanfattning av promemorian Kostnadsränta för kommuner

Om en kommun felaktigt ansökt om ersättning enligt lagen (2005:807) om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, landsting, kommunalförbund och samordningsförbund, förkortad LEMK, i stället för att yrka avdrag enligt mervärdesskattelagen (1994:200), förkortad ML, tas kostnadsränta enligt lagen om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, landsting, kommunalförbund och samordningsförbund ut. Eftersom kostnadsränta enligt lagen om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, landsting, kommunalförbund och samordningsförbund är högre än intäktsränta enligt skatteförfarandelagen (2011:1244) innebär en rättelse en kostnad för kommunen.

Skatteverket strävar efter att det ska vara lätt att göra rätt samt efter ett samhälle där alla vill göra rätt för sig. Kommuner har rätt till avdrag för ingående mervärdesskatt enligt mervärdesskattelagen när de bedriver mervärdesskattepliktig verksamhet. För övrig verksamhet har de rätt till ersättning för ingående mervärdesskatt enligt lagen om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, landsting, kommunalförbund och samordningsförbund. Att en kommun sökt ersättning enligt lagen om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, landsting, kommunalförbund och samordningsförbund i stället för att göra avdrag enligt mervärdesskattelagen innebär inte ett skatteundandragande eller att kommunen gör någon skattevinst. Även om ärenden enligt lagen om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, landsting, kommunalförbund och samordningsförbund respektive enligt mervärdesskattelagen ska hanteras i två separata system är det inte bra att en kommun som vill rätta fel, i nyss nämnda situation, påförs en räntekostnad. I promemorian föreslås därför att kommuners räntekostnader vid rättelse från lagen om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, landsting, kommunalförbund och samordningsförbund till mervärdesskattelagen ska minskas när en kommun på eget initiativ begärt omprövning. I promemorian föreslås även att ränta enligt lagen om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, landsting, kommunalförbund och samordningsförbund ska beräknas dagligen.

Bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2018.

2 Promemorians lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (2005:807) om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, landsting, kommunalförbund och samordningsförbund

Häriigenom föreskrivs att 17 § lagen (2005:807) om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, landsting, kommunalförbund och samordningsförbund ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

17 §¹

Ränta ska beräknas dagligen i enlighet med 65 kap. 2 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

Kostnadsränta tas ut på ersättning som kommunen ska betala tillbaka efter beslut av Skatteverket. Räntan beräknas från den dag beloppet betalades ut till och med den dag beloppet senast ska betalas enligt 17 b § andra stycket.

Kostnadsränta tas ut på justeringsbelopp om justering av ersättning. Räntan beräknas från och med dagen efter den då beloppet senast skulle ha betalats in till Skatteverket enligt 17 b § andra stycket och till och med den dag beloppet betalas.

Intäktsränta betalas på ersättning som ska betalas till kommunen. Räntan beräknas från utgången av första månaden efter den månad då ansökan om ersättning kom in till Skatteverket och till och med den dag beloppet betalas ut.

Kostnadsränta och intäktsränta beräknas efter en räntesats som motsvarar basräntan enligt 65 kap. 3 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

Kostnadsränta tas ut på ersättning som kommunen ska betala tillbaka efter beslut av Skatteverket. Räntan beräknas från och med dagen efter den dag beloppet betalades ut till och med den dag beloppet senast ska betalas enligt 17 b § andra stycket.

Kostnadsränta och intäktsränta beräknas efter en räntesats som motsvarar basräntan enligt 65 kap. 3 § skatteförfarandelagen.

När en kommun på eget initiativ begärt omprövning av ett ersättningsbeslut och kommunen i stället har rätt till avdrag eller återbetalning enligt mervärdesskattelagen (1994:200) ska kostnadsränta vid beslut enligt andra stycket beräknas efter en räntesats som motsvarar intäktsräntan enligt 65 kap. 4 § skatteförfarandelagen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.

¹ Senaste lydelse 2011:1418.

3 Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttrande över promemorian Kostnadsränta för kommuner kommit in från Askersunds kommun, Degerfors kommun, Huddinge kommun, Karlstads kommun, Kiruna kommun, Melleruds kommun, Mora kommun, Sandvikens kommun, Skövde kommun, Stockholms kommun, Norrbottens läns landsting, Uppsala läns landsting och Sveriges Kommuner och Landsting.

Borgholms kommun, Flens kommun, Gagnefs kommun, Göteborgs kommun, Hedemora kommun, Härjedalens kommun, Härnösands kommun, Jönköpings kommun, Kramfors kommun, Nordmalings kommun, Sigtuna kommun, Surahammars kommun, Svedala kommun, Söderhamns kommun, Tranås kommun, Umeå kommun, Vadstena kommun, Varbergs kommun, Åtvidabergs kommun, Älmhults kommun, Gävleborgs läns landsting och Östergötlands läns landsting har avstått från att yttra sig eller inte inkommit med något svar.

4 Lagrådsremissens lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (2005:807) om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, landsting, kommunalförbund och samordningsförbund

Härigenom föreskrivs att 17 § lagen (2005:807) om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, landsting, kommunalförbund och samordningsförbund¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

17 §²

Kostnadsränta tas ut på ersättning som kommunen ska betala tillbaka efter beslut av Skatteverket. Räntan beräknas från den dag beloppet betalades ut till och med den dag beloppet senast ska betalas enligt 17 b § andra stycket.

Kostnadsränta tas ut på justeringsbelopp som kommunen ska betala enligt beslut om justering av ersättning. Räntan beräknas från och med dagen efter den då beloppet senast skulle ha betalats in till Skatteverket enligt 17 b § andra stycket och till och med den dag beloppet betalas.

Intäktsränta betalas på ersättning som ska betalas till kommunen. Räntan beräknas från utgången av första månaden efter den månad då ansökan om ersättning kom in till Skatteverket och till och med den dag beloppet betalas ut.

Kostnadsränta och intäktsränta beräknas efter en räntesats som motsvarar basräntan enligt 65 kap. 3 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

Ränta ska beräknas dagligen.

Kostnadsränta tas ut på ersättning som kommunen ska betala tillbaka efter beslut av Skatteverket. Räntan beräknas från och med dagen efter den dag beloppet betalades ut till och med den dag beloppet senast ska betalas enligt 17 b § andra stycket.

Kostnadsränta tas ut på justeringsbelopp som kommunen ska betala enligt beslut om justering av ersättning. Räntan beräknas från och med dagen efter den dag då beloppet senast skulle ha betalats in till Skatteverket enligt 17 b § andra stycket och till och med den dag beloppet betalas.

Intäktsränta betalas på ersättning som ska betalas till kommunen. Räntan beräknas från utgången av första månaden efter den månad då ansökan om ersättning kom in till Skatteverket och till och med den dag beloppet betalas ut.

Kostnadsränta och intäktsränta beräknas efter en räntesats som motsvarar basräntan enligt 65 kap. 3 § skatteförfarandelagen (2011:1244), om inte annat följer av sjätte stycket.

Kostnadsränta enligt andra stycket ska beräknas efter en räntesats som motsvarar intäktsränta enligt 65 kap. 4 § tredje stycket skatteförfarandelagen om en kommun har begärt omprövning av ett ersättningsbeslut på grund av att den i stället har rätt till avdrag eller återbetalning enligt mervärdesskattelagen (1994:200).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2019.

¹ Lagen omtryckt 2008:909.

Senaste lydelse av lagens rubrik 2012:385.

² Senaste lydelse 2011:1418.

5 Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2018-08-27

Närvarande: Justitieråden Kerstin Calissendorff, Erik Nymansson och Thomas Bull

Ändringar i vissa bestämmelser om ränta för kommuner

Enligt en lagrådsremiss den 16 augusti 2018 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i lagen (2005:807) om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, landsting, kommunalförbund och samordningsförbund.

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunnige Håkan Eriksson, biträdd av departementssekreteraren Maria Antonsson.

Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.

Bilaga 7

Ytterligare skattesänkningar för personer över 65 år

Bilaga till avsnitt 13.1

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning av promemorian Ytterligare skattesänkningar för personer över 65 år	2
2	Promemorians lagförslag.....	3
3	Förteckning över remissinstanserna.....	6

1 Sammanfattning av promemorian Ytterligare skattesänkningar för personer över 65 år

Inför budgetpropositionen för 2021 är det angeläget att skatteförslag kan förberedas genom remittering. Om förslagen kommer att presenteras i budgetpropositionen för 2021, och med vilken utformning, blir beroende av de överläggningar som förs i det slutliga arbetet med budgetpropositionen.

I promemorian lämnas förslag på ytterligare skattesänkningar för personer över 65 år. Enligt förslaget sänks skatten genom att det förhöjda grundavdraget förstärks för personer som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år och har en fastställd förvärvsinkomst mellan ca 213 000 och 1 418 000 kronor per år.

Syftet med förändringarna i det förhöjda grundavdraget är att sluta klyftan i beskattningen mellan löneinkomst och pension på så sätt att personer över 65 år inte betalar högre skatt än personer som är under 65 år. För inkomster som understiger ca 213 000 kronor per år är skatten med gällande regler redan lika eller lägre för personer över 65 år med pensionsinkomster jämfört med skatten på arbetsinkomster för personer under 65 år. Det föreslås därför att det förhöjda grundavdraget lämnas oförändrat för dessa inkomster. På inkomster som överstiger ca 1 423 000 kronor per år gör avtrappningen av jobbskatteavdraget att skatten med gällande regler är högre för arbetande under 65 år. Det föreslås därför att det förhöjda grundavdraget sänks för dessa inkomster på så sätt att skatten för personer över 65 år blir densamma som för arbetande under 65 år även för dessa inkomster.

Förslaget föranleder ändringar i inkomstskattelagen (1999:1229). Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2021.

2 Promemorians lagförslag

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att 63 kap. 3 a § inkomstskattelagen (1999:1229)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

63 kap.

3 a §

För dem som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år är grundavdraget beloppet enligt 3 § med tillägg av följande särskilda belopp.

<u>Fastställd förvärsinkomst</u>	<u>Särskilt belopp</u>
överstiger inte 0,99 prisbasbelopp	0,687 prisbasbelopp
överstiger 0,99 men inte 1,11 prisbasbelopp	0,885 prisbasbelopp minskat med 20 procent av den fastställda förvärsinkomsten
överstiger 1,11 men inte 2,72 prisbasbelopp	0,600 prisbasbelopp ökat med 5,7 procent av den fastställda förvärsinkomsten
överstiger 2,72 men inte 3,11 prisbasbelopp	34 procent av den fastställda förvärsinkomsten minskat med 0,169 prisbasbelopp
överstiger 3,11 men inte 3,21 prisbasbelopp	44 procent av den fastställda förvärsinkomsten minskat med 0,480 prisbasbelopp
överstiger 3,21 men inte 4,45 prisbasbelopp	0,207 prisbasbelopp ökat med 22,8 procent av den fastställda förvärsinkomsten
<i>överstiger 4,45 men inte 7,88 prisbasbelopp</i>	<i>0,488 prisbasbelopp ökat med 16,5 procent av den fastställda förvärsinkomsten</i>
överstiger 7,88 men inte 8,08 prisbasbelopp	1,276 prisbasbelopp ökat med 6,5 procent av den fastställda förvärsinkomsten
överstiger 8,08 men inte 11,06 prisbasbelopp	2,205 prisbasbelopp minskat med 5 procent av den fastställda förvärsinkomsten
överstiger 11,06 men inte 12,15 prisbasbelopp	7,182 prisbasbelopp minskat med 50 procent av den fastställda förvärsinkomsten

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

överstiger 12,15 men inte 29,65 prisbasbelopp	1,654 prisbasbelopp <i>minskat med 4,5 procent av den fastställda förvärvsinkomsten</i>
överstiger 29,65 men inte 34 prisbasbelopp	1,031 prisbasbelopp minskat med 2,4 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 34 prisbasbelopp	0,215 prisbasbelopp

*Föreslagen lydelse***63 kap.**3 a §²

För dem som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år är grundavdraget beloppet enligt 3 § med tillägg av följande särskilda belopp.

<u>Fastställd förvärvsinkomst</u>	<u>Särskilt belopp</u>
överstiger inte 0,99 prisbasbelopp	0,687 prisbasbelopp
överstiger 0,99 men inte 1,11 prisbasbelopp	0,885 prisbasbelopp minskat med 20 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 1,11 men inte 2,72 prisbasbelopp	0,600 prisbasbelopp ökat med 5,7 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 2,72 men inte 3,11 prisbasbelopp	34 procent av den fastställda förvärvsinkomsten minskat med 0,169 prisbasbelopp
överstiger 3,11 men inte 3,21 prisbasbelopp	44 procent av den fastställda förvärvsinkomsten minskat med 0,480 prisbasbelopp
överstiger 3,21 men inte 7,88 prisbasbelopp	0,207 prisbasbelopp ökat med 22,8 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 7,88 men inte 8,08 prisbasbelopp	0,995 prisbasbelopp ökat med 12,8 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 8,08 men inte 11,28 prisbasbelopp	2,029 prisbasbelopp
överstiger 11,28 men inte 12,53 prisbasbelopp	9,023 prisbasbelopp minskat med 62 procent av den fastställda förvärvsinkomsten
överstiger 12,53 men inte 13,54 prisbasbelopp	1,253 prisbasbelopp

² Senaste lydelse 2019:1164.

överstiger 13,54 men inte 35,36
prisbasbelopp

2,03 prisbasbelopp minskat med 5,74
procent av den fastställda
förvärvsinkomsten

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.
 2. Lagen tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2020.

3 Förteckning över remissinstanserna

Arbetsgivarverket, Ekonomistyrningsverket, Företagarna, Försäkringskassan, Förvaltningsrätten i Linköping, Konjunkturinstitutet, Landsorganisationen i Sverige, Näringslivets Skattedelegation, Pensionsmyndigheten, Pensionärernas Riksorganisation, Skatteverket, SPF Seniorerna, Svenska Kommunalpensionärernas Riksförbund, Svenskt Näringsliv, Sveriges akademikers centralorganisation, Sveriges Kommuner och Regioner, Tjänstemännens Centralorganisation.

Bilaga 8

Utvidgat rutavdrag och höjt tak för rutavdraget

Bilaga till avsnitt 13.2 och 13.3

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning av betänkandet Fler ruttjänster och höjt tak för rutavdraget (SOU 2020:5)	2
2	Betänkandets lagförslag	4
3	Förteckning över remissinstanserna	10
4	Sammanfattning av promemorian Omedelbar verkställighet av beslut om återbetalning enligt husavdragets fakturamodell	11
5	Promemorians lagförslag	12
6	Förteckning över remissinstanserna	13
7	Lagrådsremissens lagförslag	14
8	Lagrådets yttrande	21

1 Sammanfattning av betänkandet Fler ruttjänster och höjt tak för rutavdraget (SOU 2020:5)

Rutavdraget föreslås utökas med fyra tjänster och att taket för rutavdraget ska höjas till 75 000 kronor per person och beskattningsår medan rotavdragets tak på 50 000 kronor ska lämnas oförändrat.

Tvätt vid tvättinrättning

Hushållen ska kunna få rutavdrag för att lämna sin tvätt till en tvätt-inrättning. Om tvättinrättningen erbjuder transport av tvättgodset kan kostnaden för transporten också ge rutavdrag. Arbeten som normalt förknippas med tvättning ska ingå, t.ex. torkning, mangling, strykning och vikning.

För att ge rätt till rutavdrag krävs att kläderna eller hemtextilierna tvättas i vatten. Varken kostnader för att tvätta t.ex. äkta mattor i särskilda mattvättmaskiner eller för att tvätta kläder eller hemtextilier på kemisk väg (kemt看t) ska ingå i rutavdraget.

Tvättningen ska utföras vid en tvättinrättning för att ge rutavdrag. Vad som menas med tvättinrättning ska definieras i lagen.

Kostnader för arbeten som ligger nära tvättning ska också ge rutavdrag. På motsvarande sätt som när tvättning utförs i bostaden ska det vara möjligt att få rutavdrag för bl.a. mindre reparationer av kläder, förutsatt att detta tas om hand av tvättinrättningen.

Det föreslås att en schablon ska användas för att fastställa arbetskostnaden. Schablonen ska bestämmas till 50 procent av den totala kostnaden, inklusive mervärdesskatt, för tjänsten.

Möblering

Kostnader för att få hjälp med att möblera och flytta bohag och annat lösöre i en bostad ska kunna ge rutavdrag. Det gäller även montering och demontering av möbler.

Arbetet ska utföras i eller i nära anslutning till bostaden. Om en möbel monteras någon annanstans ges inget rutavdrag.

Inredning och s.k. hemstajling inför t.ex. en försäljning av bostaden omfattas inte av möbleringstjänsten eftersom detta är mer specialiserade och kompetenskrävande arbeten.

Transporttjänster

Rutavdraget ska utvidgas med två separata transporttjänster.

Den ena är transport eller bortforsling av bohag och annat lösöre från bostaden till en plats där det kan komma till återanvändning, närmare bestämt till en försäljningsverksamhet som bedrivs i syfte att främja återanvändning. Det kan exempelvis vara transporter till andrahandsbutiker, loppmarknader, auktionsverk, antikvariat och liknande.

Den andra tjänsten är transport av bohag och annat lösöre mellan bostaden och utrymmen för magasinering av bohaget. Transport till och från magasinering kan redan i dag ge rutavdrag, om den utförs i samband med en flytt. Sambandet med flytt

mellan bostäder slopas därmed och alla transporter av bohag mellan en bostad och magasinering kan ge rätt till rutavdrag, om en transportör anlitas.

En schablon ska användas för att beräkna arbetskostnaden och att schablonen ska bestämmas till 50 procent av den sammanlagda kostnaden, inklusive mervärdesskatt, för transporten. När det gäller transport av bohag och annat lösöre till och från magasinering ska underlaget utgöras av arbetskostnaden enligt nuvarande regler.

Varustransporter eller persontransporter föreslås inte ingå i rutavdraget.

Trygghetsjänster – tillsyn av bostad

Rutavdraget föreslås utvidgas med en tjänst som avser enklare tillsyn av bostad. Tillsynen ska utföras i eller i nära anslutning till bostaden. Det kan t.ex. handla om att vattna blommor, spola kranar och toaletter och att se efter om något inträffat i bostaden eller om något behöver tas om hand, t.ex. vid strömavbrott.

Kostnader för hemlarm eller bevakningstjänster som säkerhetsföretagen erbjuder ska inte ge rätt till rutavdrag. Det gäller både för installationer och utryckningar.

Rutavdrag ska ges för tillsyn av såväl permanentbostad som fritidsbostad. Anledningen till eller längden på frånvaron från bostaden ska inte påverka rätten till rutavdrag. Frånvaro från bostaden bör dock vara en förutsättning för rutavdrag.

Höjt tak för rutavdraget

Det sammanlagda taket för rut- och rotavdragen höjs från 50 000 kronor till 75 000 kronor per person och beskattningsår.

Rotavdraget får uppgå till högst 50 000 kronor per person och beskattningsår.

2 Betänkandets lagförslag

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229)¹

dels att 67 kap. 11, 13 och 19 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas två nya paragrafer, 67 kap. 11 a § och 14 a §, och närmast före 67 kap. 11 a § ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

67 kap.

11 §²

Rätt till skattereduktion enligt 12–19 §§ har efter begäran de som

1. vid beskattningsårets utgång har fyllt 18 år,
2. är obegränsat skattskyldiga under någon del av beskattningsåret, och
3. har haft utgifter för utfört hushållsarbete, fått förmån av hushållsarbete som ska tas upp i inkomstslaget tjänst eller har redovisat ersättning för utfört hushållsarbete i en förenklad arbetsgivardeklaration.

Sådan rätt till skattereduktion har efter begäran också de som är begränsat skattskyldiga enligt 3 kap. 18 § första stycket 1, 2 eller 3, om deras överskott av förvärvsinkomster i Sverige och i andra länder, uteslutande eller så gott som uteslutande, utgörs av överskott av förvärvsinkomster i Sverige.

Även dödsbon har efter begäran rätt till skattereduktion för hushållsarbete som har utförts före dödsfallet.

Utgifterna för hushållsarbetet utgörs av det debiterade beloppet för arbetet inklusive mervärdesskatt.

Utgifter för hushållsarbete

11 a §

Utgifterna för hushållsarbetet utgörs av det debiterade beloppet för arbetet inklusive mervärdesskatt, om inte annat följer av andra stycket.

Utgifter för sådant hushållsarbete som anges i 13 § 12 och 13 utgörs av 50 procent av det debiterade beloppet för tjänsten i sin helhet inklusive mervärdesskatt.

13 §³

Med hushållsarbete avses vid tillämpningen av detta kapitel följande.

1. Enklare städarbete eller annat rengöringsarbete samt flyttstädning som utförs i bostaden.
2. Vård av kläder och hemtextilier när vården utförs i bostaden.
3. Snöskottning som utförs i nära anslutning till bostaden.

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

² Senaste lydelse 2011:1256.

³ Senaste lydelse 2016:1055.

4. Häck- och gräsklippning, krattning och ogräsrensning samt beskärning och borttagande av träd och buskar som utförs på tomt eller i trädgård i nära anslutning till bostaden.

5. Barnpassning som inte mer än i ringa omfattning innefattar hjälp med läxor och annat skolarbete och som utförs i eller i nära anslutning till bostaden samt lämning och hämtning till och från förskola, skola, fritidsaktiviteter eller liknande.

6. Annan omsorg och tillsyn än barnpassning som en fysisk person behöver och som utförs i eller i nära anslutning till bostaden eller i samband med promenader, bankbesök, besök vid vårdcentral eller andra liknande enklare ärenden.

7. Flytt av bohag och annat lösöre mellan bostäder samt till och från magasinering i samband med flytt mellan bostäder. *7. Flytt av bohag och annat lösöre mellan bostäder samt till och från magasinering i samband med flytt mellan bostäder.*

8. Arbete som avser installation, reparation och underhåll av data- och informationsteknisk utrustning, dataprogram och dataförbindelser samt handledning och rådgivning i samband med sådant arbete, när arbetet, handledningen och rådgivningen utförs i eller i nära anslutning till bostaden.

9. Reparation och underhåll av vitvaror som utförs i bostaden.

10. Möblering och förflyttning av bohag och annat lösöre som hör till hushållet samt montering och demontering av sådana föremål, när arbetet utförs i eller i nära anslutning till bostaden.

11. Enklare tillsyn av bostaden när tillsynen utförs i eller i nära anslutning till bostaden.

12. Vattentvätt och vård av kläder och hemtextilier vid tvätt-inrättning samt hämtning och lämning av sådant tvättgods till och från tvättinrättningen, om det ingår i tjänsten.

13. Transport av bohag och annat lösöre från bostaden till försäljningsverksamhet som bedrivs i syfte att främja återanvändning.

14 a §

Med tvättinrättning avses vid tillämpning av 13 § 12 lokaler som används för sådan tvätterverksamhet som avses i 39 kap. 2 § skatteförfarandelagen (2011:1244) inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Till tvättinrättning räknas även andra lokaler som huvudsakligen används i verksamheten.

Med försäljningsverksamhet som bedrivs i syfte att främja återanvändning avses vid tillämpning av 13 § 13 auktion, loppmarknad, andrabandsbutik och liknande som bedrivs inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

19 §⁴

Skattereduktionen uppgår till

1. belopp motsvarande den preliminära skattereduktion som avses i 18 § första stycket 1,

2. 50 procent av underlaget enligt 18 § första stycket 2 till den del det avser sådant hushållsarbete som anges i 13 § och 30 procent av underlaget till den del det avser annat hushållsarbete, och

⁴ Senaste lydelse 2019:450.

3. belopp motsvarande de arbetsgivaravgifter i fråga om sådan ersättning för hushållsarbete som har redovisats i en förenklad arbetsgivardeklaration enligt 18 § första stycket 3.

Den sammanlagda skattereduktionen får uppgå till högst 50 000 kronor för ett beskattningsår.

Den sammanlagda skattereduktionen får uppgå till högst 75 000 kronor för ett beskattningsår. *Skattereduktionen för så-dant hushållsarbete som anges i 13 a § och 13 b § får dock uppgå till högst 50 000 kronor för ett beskattningsår.*

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.

2. Lagen tillämpas första gången på hushållsarbete som har utförts och betalats efter den 31 december 2020, förmån av hushållsarbete som har tillhandahållits efter den 31 december 2020 samt hushållsarbete som har utförts efter den 31 december 2020 och för vilket ersättning har betalats ut och redovisats i en förenklad arbetsgivardeklaration efter detta datum.

Förslag till lag om ändring i lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete

Härigenom föreskrivs att 7, 9, 17 och 19 §§ lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Förslagen lydelse

7 §¹

Utbetalningen får uppgå till ett belopp som motsvarar mellan-skillnaden mellan den debiterade ersättningen för hushållsarbetet inklusive mervärdesskatt och köparens faktiska betalning för arbetet till utföraren före begäran om utbetalning.

Utbetalningen får dock uppgå till högst

1. samma belopp som köparen har betalat om den avser sådant hushållsarbete som anges i 67 kap. 13 § inkomstskattelagen (1999:1229), och
2. tre sjundedelar av det belopp som köparen har betalat om den avser annat hushållsarbete.

Utbetalning får inte ske till den del köparens sammanlagda preliminära skattereduktion enligt 17 § skulle uppgå till ett belopp som överstiger 50 000 kronor för ett beskattningsår.

Utbetalning får inte ske till den del köparens sammanlagda preliminära skattereduktion enligt 17 § skulle uppgå till ett belopp som överstiger 75 000 kronor för ett beskattningsår. *Utbetalning får inte ske till den del den preliminära skattereduktionen för sådant hushållsarbete som anges i 67 kap. 13 a § och 13 b § inkomstskattelagen skulle överstiga 50 000 kronor för ett beskattningsår.*

9 §²

En begäran om utbetalning ska innehålla uppgifter om

1. namn, adress och, om sådant nummer finns, organisationsnummer, personnummer, samordningsnummer eller motsvarande registreringsnummer för utföraren,
2. personnummer eller samordningsnummer i de fall sådant nummer finns för köparen,
3. debiterad ersättning för hushållsarbete, debiterad ersättning för material och debiterad ersättning för annat än hushållsarbete och material, betalt belopp för hushållsarbete och den dag som betalningen för hushållsarbetet kommit utföraren tillhanda,
4. vad hushållsarbetet avsett och antalet arbetade timmar, *och*
4. vad hushållsarbetet avsett och antalet arbetade timmar *förutom i fråga om sådant arbete som avses i 67 kap. 13 § 12 och 13 inkomstskattelagen (1999:1229), och*
5. det belopp som utföraren begär som utbetalning från Skatteverket.

17 §³

Köparen ska tillgodoräknas preliminär skattereduktion med

1. ett belopp motsvarande den utbetalning som Skatteverket enligt 11 § beslutat om till utföraren, och
2. ett belopp motsvarande redovisade arbetsgivaravgifter i fråga om sådan ersättning för hushållsarbete som har redovisats i en förenklad arbetsgivardeklaration enligt 26 kap. 4 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

¹ Senaste lydelse 2019:451.

² Senaste lydelse 2014:1458.

³ Senaste lydelse 2019:451.

Om Skatteverket har beslutat om återbetalning enligt 14 §, ska den tidigare tillgodoräknade preliminära skattereduktionen minska med belopp motsvarande den beslutade återbetalningen.

Den preliminära skattereduktionen får sammanlagt uppgå till högst 50 000 kronor för ett beskattningsår. Den preliminära skattereduktionen får sammanlagt uppgå till högst 75 000 kronor för ett beskattningsår. *Den preliminära skattereduktionen för sådant hushållsarbete som anges i 67 kap. 13 a § och 13 b § inkomstskattelagen (1999:1229) får uppgå till högst 50 000 kronor för ett beskattningsår.*

19 §⁴

Skatteverket ska så snart som möjligt skriftligen meddela köparen av hushållsarbetet om

1. beslut enligt 11 § om utbetalning,
2. beslut enligt 14 § om återbetalning, och
3. belopp motsvarande redovisade arbetsgivaravgifter i fråga om sådan ersättning för hushållsarbete som har redovisats i en förenklad arbetsgivardeklaration enligt 26 kap. 4 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

Meddelandet ska innehålla uppgifter om

1. namn, adress och, om sådant nummer finns, organisationsnummer, personnummer, samordningsnummer eller motsvarande registreringsnummer för utföraren eller annan mottagare som avses i 13 § första stycket,
2. utbetalt belopp till eller återbetalt belopp från respektive utförare eller annan mottagare som avses i 13 § första stycket, och
3. den totala preliminära skattereduktionen som tillgodoräknats köparen enligt 17 §.

Skatteverket ska på begäran av köparen lämna denne ett särskilt meddelande om den totala preliminära skattereduktionen som tillgodoräknats enligt 17 §. Skatteverket ska på begäran av köparen lämna denne ett särskilt meddelande om den totala preliminära skattereduktionen som tillgodoräknats enligt 17 §. *Det ska av meddelandet framgå hur stor del av denna skattereduktion som avser sådant hushållsarbete som anges i 67 kap. 13 a § och 13 b § inkomstskattelagen.*

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.
2. Lagen tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 januari 2021.

⁴ Senaste lydelse 2019:451.

Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

Härigenom föreskrivs att 11 kap. 14 § skatteförfarandelagen (2011:1244) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap.

14 §¹

Skatteavdrag för förmån av hushållsarbete enligt 67 kap. inkomstskattelagen (1999:1229) ska reduceras, om den som har utfört arbetet var godkänd för F-skatt vid någon av de tidpunkter som anges i 67 kap. 16 § 1 inkomstskattelagen. Detsamma gäller om utföraren har ett intyg eller någon annan handling som avses i 67 kap. 17 § samma lag. Reduktionen ska vara

1. 50 procent av värdet på förmån av sådant hushållsarbete som anges i 67 kap. 13 § inkomstskattelagen, och
2. 30 procent av värdet på förmån av annat hushållsarbete.

Skatteavdraget ska som mest reduceras med 50 000 kronor per beskattningsår.

Skatteavdraget ska som mest reduceras med 75 000 kronor per beskattningsår. *I fråga om förmån av sådant hushållsarbete som anges i 67 kap. 13 a § och 13 b § inkomstskattelagen ska dock skatteavdraget som mest reduceras med 50 000 kronor per beskattningsår.*

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.
 2. Lagen tillämpas första gången i fråga om skattepliktig förmån av hushållsarbete som kommit den skattskyldige till del efter den 31 december 2020.

¹ Senaste lydelse 2019:452.

3 Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttranden kommit in från Almega, Arbetsförmedlingen, Avfall Sverige, Ekobrottsmyndigheten, Ekonomistyrningsverket, Företagarförbundet, Företagarna, Förvaltningsrätten i Linköping, Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU)

Kammarrätten i Jönköping, Konjunkturinstitutet, Konkurrensverket, Kronofogdemyndigheten, Landorganisationen i Sverige (LO), Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (Tillväxtanalys), Näringslivets Regelnämnd, Näringslivets skattedelegation, Pensionärernas Riksorganisation (PRO), Regelrådet, Skatteverket, Småföretagarnas Riksförbund, SPF Seniorerna, Statskontoret, Svenska taxiförbundet, Sveriges Tvätteriförbund, Säkerhetsföretagen, Teknikföretagen, Tillväxtverket och Tjänstemännens centralorganisation (TCO).

Yttranden har även inkommit från Akademikerförbundet SSR, Applia \cap Home Appliances Sweden, IATA, Kommunal, Norweigan, SFSA Holding Kommanditbolag, Scandinavian Airlines (SAS) och Transportföretagen – flyg.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna några synpunkter: Svensk Handel, Svenska Transportarbetarförbundet, Sveriges Akademikers Centralorganisation (Saco) och Sveriges Kommuner och Regioner.

4 Sammanfattning av promemorian Omedelbar verkställighet av beslut om återbetalning enligt husavdragets fakturamodell

I promemorian föreslås att beslut om återbetalning av felaktigt utbetalda belopp avseende skattereduktion för hushållsarbete ska gälla omedelbart. Vidare föreslås att vissa av skatteförfarandelagens bestämmelser om anstånd ska vara tillämpliga på beslut om återbetalning. Förslagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2020.

5 Promemorians lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete

Härigenom förskrivs i fråga om lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete

dels att rubriken närmast efter 22 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas två nya paragrafer, 22 a och 22 b §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Verkställighet och betalningssäkring

Verkställighet, anstånd och betalningssäkring

22 a §

Beslut om återbetalning enligt denna lag gäller omedelbart.

22 b §

I fråga om beslut om återbetalning enligt denna lag gäller vad som sägs om anstånd i 63 kap. 2, 4–6, 8–10, 15–16, 22 och 23 §§ samt 71 kap. 1 § andra stycket skatteförfarandelagen (2011:1244) i tillämpliga delar.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2020.
 2. Bestämmelserna tillämpas första gången på beslut om återbetalning avseende en begäran om utbetalning som har lämnats efter den 31 december 2019.

6 Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttranden kommit in från Akademikerförbundet, Almega, Bolagsverket, Brottsförebyggande rådet, Domstolsverket, Ekobrottsmyndigheten, Försäkringskassan, Förvaltningsrätten i Linköping, Kammarrätten i Jönköping, Kommerskollegium, Konjunkturinstitutet, Konkurrensverket, Kronofogdemyndigheten, Landsorganisationen i Sverige (LO), Nacka tingsrätt, Näringslivets Skattedelegation, Pensionsmyndigheten, Polismyndigheten, Regelrådet, Skatteverket, Småföretagarnas Riksförbund, Stockholms universitet Juridiska fakultetsnämnden, Svenska Transportarbetareförbundet, Svenskt Näringsliv, Sveriges akademikers centralorganisation, Sveriges Byggindustrier, Tillväxtverket och Åklagarmyndigheten.

7 Lagrådsremissens lagförslag

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229)¹

dels att 67 kap. 11, 13 och 19 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas två nya paragrafer, 67 kap. 11 a och 14 a §§, och närmast före 67 kap. 11 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

67 kap.

11 §²

Rätt till skattereduktion enligt 12–19 §§ har efter begäran de som

1. vid beskattningsårets utgång har fyllt 18 år,
2. är obegränsat skattskyldiga under någon del av beskattningsåret, och
3. har haft utgifter för utfört hushållsarbete, fått förmån av hushållsarbete som ska tas upp i inkomstslaget tjänst eller har redovisat ersättning för utfört hushållsarbete i en förenklad arbetsgivardeklaration.

Sådan rätt till skattereduktion har efter begäran också de som är begränsat skattskyldiga enligt 3 kap. 18 § första stycket 1, 2 eller 3, om deras överskott av förvärvsinkomster i Sverige och i andra länder, uteslutande eller så gott som uteslutande, utgörs av överskott av förvärvsinkomster i Sverige.

Även dödsbon har efter begäran rätt till skattereduktion för hushållsarbete som har utförts före dödsfallet.

Utgifterna för hushållsarbetet utgörs av det debiterade beloppet för arbetet inklusive mervärdesskatt.

Utgifter för hushållsarbete

11 a §

Utgifterna för hushållsarbetet utgörs av det debiterade beloppet för arbetet inklusive mervärdesskatt, om inte annat följer av andra stycket.

Utgifter för sådant hushållsarbete som anges i 13 § 12 och 13 utgörs av 50 procent av det debiterade beloppet för tjänsten i dess helhet inklusive mervärdesskatt.

13 §³

Med hushållsarbete avses vid tillämpningen av detta kapitel följande.

1. Enklare städarbete eller annat rengöringsarbete samt flyttstädning som utförs i bostaden.
2. Vård av kläder och hemtextilier när vården utförs i bostaden.
3. Snöskottning som utförs i nära anslutning till bostaden.

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

² Senaste lydelse 2011:1256.

³ Senaste lydelse 2016:1055.

4. Häck- och gräsklippning, krattning och ogräsrensning samt beskärning och borttagande av träd och buskar som utförs på tomt eller i trädgård i nära anslutning till bostaden.

5. Barnpassning som inte mer än i ringa omfattning innefattar hjälp med läxor och annat skolarbete och som utförs i eller i nära anslutning till bostaden samt lämning och hämtning till och från förskola, skola, fritidsaktiviteter eller liknande.

6. Annan omsorg och tillsyn än barnpassning som en fysisk person behöver och som utförs i eller i nära anslutning till bostaden eller i samband med promenader, bankbesök, besök vid vårdcentral eller andra liknande enklare ärenden.

7. Flytt av bohag och annat lösöre mellan bostäder samt till och från magasinering i samband med flytt mellan bostäder. 7. Flytt av bohag och annat lösöre mellan bostäder samt till och från magasinering.

8. Arbete som avser installation, reparation och underhåll av data- och informationsteknisk utrustning, dataprogram och dataförbindelser samt handledning och rådgivning i samband med sådant arbete, när arbetet, handledningen och rådgivningen utförs i eller i nära anslutning till bostaden.

9. Reparation och underhåll av vitvaror som utförs i bostaden.

10. Möblering och förflyttning av bohag och annat lösöre som hör till busbället samt montering och demontering av sådana föremål, när arbetet utförs i eller i nära anslutning till bostaden.

11. Enklare tillsyn av bostaden när tillsynen utförs i eller i nära anslutning till bostaden.

12. Vattentvätt och vård av kläder och hemtextilier i samband med sådan tvätt vid en tvätt-inrättning samt hämtning och lämning av sådant tvättgods till och från tvättinrättningen, om det ingår i tjänsten.

13. Transport av bohag och annat lösöre från bostaden till en försäljningsverksamhet som bedrivs i syfte att främja återanvändning.

14 a §

Med tvättinrättning avses vid tillämpning av detta kapitel lokaler inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet som används för sådan tvätterverksamhet som avses i 39 kap. 2 § skatteförfarandelagen (2011:1244). Till tvättinrättning räknas även andra lokaler som huvudsakligen används i verksamheten.

Med försäljningsverksamhet som bedrivs i syfte att främja återanvändning avses vid tillämpning av detta kapitel auktion, loppmarknad, andrahandsbutik och liknande som bedrivs inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

19 §⁴

Skattereduktionen uppgår till

1. belopp motsvarande den preliminära skattereduktion som avses i 18 § första stycket 1,

⁴ Senaste lydelse 2019:450.

2. 50 procent av underlaget enligt 18 § första stycket 2 till den del det avser sådant hushållsarbete som anges i 13 § och 30 procent av underlaget till den del det avser annat hushållsarbete, och

3. belopp motsvarande de arbetsgivaravgifter i fråga om sådan ersättning för hushållsarbete som har redovisats i en förenklad arbetsgivardeklaration enligt 18 § första stycket 3.

Den sammanlagda skattereduktionen får uppgå till högst 50 000 kronor för ett beskattningsår.

Den sammanlagda skatte-reduktionen får uppgå till högst 75 000 kronor för ett beskattningsår. *Skattereduktionen för sådant hushållsarbete som anges i 13 a och 13 b §§ får dock uppgå till högst 50 000 kronor för ett beskattningsår.*

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.
 2. Lagen tillämpas första gången på
 - a) hushållsarbete som har utförts och betalats efter den 31 december 2020,
 - b) förmån av hushållsarbete som har tillhandahållits efter den 31 december 2020, och
 - c) hushållsarbete som har utförts efter den 31 december 2020 och för vilket ersättning har betalats ut och redovisats i en förenklad arbetsgivardeklaration efter detta datum.

Förslag till lag om ändring i lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion

- dels* att rubriken närmast före 23 § ska utgå,
- dels* att nuvarande 23 §¹ ska betecknas 23 b §,
- dels* att 7, 9, 17 och 19 §§ ska ha följande lydelse,
- dels* att det ska införas två nya paragrafer, 23 och 23 a §§, och närmast före 23 § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §²

Utbetalningen får uppgå till ett belopp som motsvarar mellanskillnaden mellan den debiterade ersättningen för hushållsarbetet inklusive mervärdesskatt och köparens faktiska betalning för arbetet till utföraren före begäran om utbetalning.

Utbetalningen får dock uppgå till högst

1. samma belopp som köparen har betalat om den avser sådant hushållsarbete som anges i 67 kap. 13 § inkomstskattelagen (1999:1229), och
2. tre sjundedelar av det belopp som köparen har betalat om den avser annat hushållsarbete.

Utbetalning får inte ske till den del köparens sammanlagda preliminära skattereduktion enligt 17 § skulle uppgå till ett belopp som överstiger 50 000 kronor för ett beskattningsår.

Utbetalning får inte ske till den del köparens sammanlagda preliminära skattereduktion enligt 17 § skulle uppgå till ett belopp som överstiger 75 000 kronor för ett beskattningsår. *Utbetalning får inte ske till den del den preliminära skattereduktionen för sådant hushållsarbete som anges i 67 kap. 13 a och 13 b §§ inkomstskattelagen skulle överstiga 50 000 kronor för ett beskattningsår.*

9 §³

En begäran om utbetalning ska innehålla uppgifter om

1. namn, adress och, om sådant nummer finns, organisationsnummer, personnummer, samordningsnummer eller motsvarande registreringsnummer för utföraren,
2. personnummer eller samordningsnummer i de fall sådant nummer finns för köparen,
3. debiterad ersättning för hushållsarbete, debiterad ersättning för material och debiterad ersättning för annat än hushållsarbete och material, betalt belopp för hushållsarbete och den dag som betalningen för hushållsarbetet kommit utföraren tillhanda,
4. vad hushållsarbetet avsett och antalet arbetade timmar, *och*
4. vad hushållsarbetet avsett och antalet arbetade timmar, *utom i fråga om sådant arbete som avses i 67 kap. 13 § 12 och 13 inkomstskattelagen (1999:1229), och*
5. det belopp som utföraren begär som utbetalning från Skatteverket.

17 §⁴

Köparen ska tillgodoräknas preliminär skattereduktion med

¹ Senaste lydelse av 23 § 2014:1458.

² Senaste lydelse 2019:451.

³ Senaste lydelse 2014:1458.

⁴ Senaste lydelse 2019:451.

1. ett belopp motsvarande den utbetalning som Skatteverket enligt 11 § beslutat om till utföraren, och

2. ett belopp motsvarande redovisade arbetsgivaravgifter i fråga om sådan ersättning för hushållsarbete som har redovisats i en förenklad arbetsgivardeklaration enligt 26 kap. 4 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

Om Skatteverket har beslutat om återbetalning enligt 14 §, ska den tidigare tillgodoräknade preliminära skattereduktionen minskas med belopp motsvarande den beslutade återbetalningen.

Den preliminära skattereduktionen får sammanlagt uppgå till högst 50 000 kronor för ett beskattningsår.

Den preliminära skattereduktionen får sammanlagt uppgå till högst 75 000 kronor för ett beskattningsår. *Den preliminära skattereduktionen för sådant hushållsarbete som anges i 67 kap. 13 a och 13 b §§ inkomstskattelagen (1999:1229) får uppgå till högst 50 000 kronor för ett beskattningsår.*

19 §

Skatteverket ska så snart som möjligt skriftligen meddela köparen av hushållsarbetet om

1. beslut enligt 11 § om utbetalning,
2. beslut enligt 14 § om återbetalning, och
3. belopp motsvarande redovisade arbetsgivaravgifter i fråga om sådan ersättning för hushållsarbete som har redovisats i en förenklad arbetsgivardeklaration enligt 26 kap. 4 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

Meddelandet ska innehålla uppgifter om

1. namn, adress och, om sådant nummer finns, organisationsnummer, personnummer, samordningsnummer eller motsvarande registreringsnummer för utföraren eller annan mottagare som avses i 13 § första stycket,
2. utbetalt belopp till eller återbetalt belopp från respektive utförare eller annan mottagare som avses i 13 § första stycket, och
3. den totala preliminära skattereduktionen som tillgodoräknats köparen enligt 17 §.

Skatteverket ska på begäran av köparen lämna denne ett särskilt meddelande om den totala preliminära skattereduktionen som tillgodoräknats enligt 17 §.

3. den totala preliminära skattereduktionen som tillgodoräknats köparen enligt 17 §, *och hur stor del av denna skattereduktion som avser sådant hushållsarbete som anges i 67 kap. 13 a och 13 b §§ inkomstskattelagen (1999:1229).*

Skatteverket ska på begäran av köparen lämna denne ett särskilt meddelande om den totala preliminära skattereduktionen som tillgodoräknats enligt 17 §. *Det ska framgå av meddelandet hur stor del av denna skattereduktion som avser sådant hushållsarbete som anges i 67 kap. 13 a och 13 b §§ inkomstskattelagen.*

Verkställighet, anstånd och betalningssäkring

23 §

Beslut om återbetalning enligt denna lag gäller omedelbart.

23 a §

I fråga om beslut om återbetalning enligt denna lag gäller vad som sägs om anstånd i 63 kap. 2 §, 4 § första stycket, 5, 6, 8–10, 15,

*16, 22 och 23 §§ och 71 kap. 1 § andra stycket
skatteförfarandelagen (2011:1244).*

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.
 2. Lagen tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2020.
 3. Bestämmelserna i 23 och 23 a §§ tillämpas första gången på beslut om återbetalning avseende en begäran om utbetalning som har lämnats efter den 31 december 2020.

Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

Härigenom föreskrivs att 11 kap. 14 § skatteförfarandelagen (2011:1244) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap.

14 §¹

Skatteavdrag för förmån av hushållsarbete enligt 67 kap. inkomstskattelagen (1999:1229) ska reduceras, om den som har utfört arbetet var godkänd för F-skatt vid någon av de tidpunkter som anges i 67 kap. 16 § 1 inkomstskattelagen. Detsamma gäller om utföraren har ett intyg eller någon annan handling som avses i 67 kap. 17 § samma lag. Reduktionen ska vara

1. 50 procent av värdet på förmån av sådant hushållsarbete som anges i 67 kap. 13 § inkomstskattelagen, och

2. 30 procent av värdet på förmån av annat hushållsarbete.

Skatteavdraget ska som mest reduceras med 50 000 kronor per beskattningsår.

Skatteavdraget ska som mest reduceras med 75 000 kronor per beskattningsår. I fråga om förmån av sådant hushållsarbete som anges i 67 kap. 13 a och 13 b §§ inkomstskattelagen ska dock skatteavdraget som mest reduceras med 50 000 kronor per beskattningsår.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.

2. Lagen tillämpas första gången i fråga om skattepliktig förmån av hushållsarbete som kommit den skattskyldige till del efter den 31 december 2020.

¹ Senaste lydelse 2019:452.

8 Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2020-08-19

Närvarande: F.d. justitierådet Ella Nyström samt justitieråden Per Classon och Stefan Johansson

Utvidgat rutavdrag och höjt tak för rutavdraget

Enligt en lagrådsremiss den 13 augusti 2020 har regeringen (Finansdepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande

över förslag till

1. lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229),
2. lag om ändring i lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete,
3. lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunnige Henrik Hasslemark och departementssekreteraren Gabriel Cleverdahl.

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Bilaga 9

Skattereduktion för installation av grön teknik

Bilaga till avsnitt 13.4

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning av promemorian Skattereduktion för installation av grön teknik	2
2	Promemorians lagförslag.....	3
3	Förteckning över remissinstanserna	14
4	Lagrådsremissens lagförslag.....	15
5	Lagrådets yttrande	27

1 Sammanfattning av promemorian Skattereduktion för installation av grön teknik

I promemorian föreslås en ny skattereduktion för privatpersoner för installation av grön teknik. Skattereduktionen ersätter de nuvarande stöden till fysiska personer enligt förordningen (2009:689) om statligt stöd till solceller, förordningen (2016:899) om bidrag till lagring av egen-producerad elenergi och förordningen (2017:1318) om bidrag till privatpersoner för installation av laddningspunkt till elfordon. Skattereduktionen ges för arbets- och materialkostnader. Reduktionen utformas med en fakturamodell av motsvarande slag som den som finns för rut- och rotavdrag så att köparna kan få del av skattelättnaden redan vid köpet. I promemorian föreslås vidare att Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet även ska omfatta bedrägeribrott, om gärningen har samband med Skatteverkets verksamhet enligt lagen om förfarandet vid skattereduktion för installation av grön teknik och att Skatteverket ska vara skyldigt att anmäla dessa brott till åklagare. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2021. Bestämmelserna om skattereduktion i inkomstskattelagen tillämpas på installation av grön teknik som har utförts och betalats efter den 31 december 2020. Bestämmelserna i skatteförfarandelagen tillämpas första gången på beskattningsår som börjar efter den 31 december 2020.

2 Promemorians lagförslag

Förslag till lag om förfarandet vid skattereduktion för installation av grön teknik

Härigenom föreskrivs följande.

Lagens tillämpningsområde

1 § I denna lag finns bestämmelser om förfarandet vid skattereduktion för installation av grön teknik enligt 67 kap. inkomstskattelagen (1999:1229).

Hänvisningar

2 § I 67 kap. inkomstskattelagen (1999:1229) finns bestämmelser om

- vilka som kan få skattereduktion (34 §),
- begäran om skattereduktion (35 §),
- definitioner (36 och 37 §§),
- villkor för skattereduktion (38 och 39 §§),
- underlag för skattereduktion (40 §), och
- skattereduktionens storlek (41 §).

Definitioner

3 § Termer och uttryck som används i denna lag har samma betydelse och tillämpningsområde som i inkomstskattelagen (1999:1229), om inget annat anges.

Beslutande myndighet

4 § Beslut enligt denna lag fattas av Skatteverket.

Belopp

5 § Uppgifter om belopp ska anges i hela krontal så att öretal faller bort.

Begäran om utbetalning från Skatteverket

Vem som får begära utbetalning från Skatteverket

6 § Om den som kan ha rätt till skattereduktion för installation av grön teknik (köparen) inte har betalat hela utgiften för installationen, får en sådan utförare som anges i 67 kap. 39 § inkomstskattelagen (1999:1229) begära utbetalning från Skatteverket enligt 8 §.

Utbetalningens storlek

7 § Utbetalningen får uppgå till ett belopp som motsvarar mellanskillnaden mellan den debiterade ersättningen för installation av grön teknik inklusive mervärdesskatt och köparens faktiska betalning för installationen till utföraren före begäran om utbetalning.

Utbetalningen får dock uppgå till högst

1. tre sjuttondelar av det belopp som köparen har betalat om utbetalningen avser sådan installation som anges i 67 kap. 36 § första stycket 1 inkomstskattelagen (1999:1229), och

2. samma belopp som köparen har betalat om utbetalningen avser sådan installation som anges i 67 kap. 36 § första stycket 2 eller 3 samma lag.

Utbetalning får inte ske till den del köparens sammanlagda preliminära skattereduktion enligt 17 § skulle uppgå till ett belopp som överstiger 50 000 kronor för ett beskattningsår.

Begäran om utbetalning

8 § Utbetalning får begäras efter det att installationen av grön teknik har utförts och betalats.

Begäran ska lämnas elektroniskt och ska ha kommit in till Skatteverket senast den 31 januari året efter det beskattningsår då arbetet betalades.

Begäran ska vara undertecknad av utföraren eller av den som är ombud eller annan behörig företrädare för utföraren.

En begäran som lämnats för en utförare som är juridisk person, anses ha lämnats av utföraren, om det inte var uppenbart att den som lämnade begäran saknade behörighet att företräda utföraren.

9 § En begäran om utbetalning ska innehålla uppgifter om

1. namn, adress och, om sådant nummer finns, organisationsnummer, personnummer, samordningsnummer eller motsvarande registreringsnummer för utföraren,

2. personnummer eller samordningsnummer i de fall sådant nummer finns för köparen,

3. debiterad ersättning för installation av grön teknik, debiterad ersättning för annat än installation av grön teknik, betalt belopp för installation av grön teknik och den dag som betalningen för installationen kommit utföraren tillhanda,

4. vad installationen av grön teknik avsett och antalet arbetade timmar, och

5. det belopp som utföraren begär som utbetalning från Skatteverket.

Skatteverkets beslut om utbetalning

10 § Skatteverket ska snarast fatta beslut om sådan utbetalning som avses i 7 §.

11 § Utbetalning ska göras till utförarens bank- eller kreditmarknadsföretagskonto.

Aterbetalning

Underrättelse om felaktig utbetalning och om återbetalning till köpare

12 § Om Skatteverket har betalat ut ett belopp utan att mottagaren har varit berättigad till det, ska mottagaren snarast underrätta Skatteverket om denna utbetalning.

Om utföraren till köparen betalar tillbaka ett belopp, som tidigare har legat till grund för beslut om utbetalning av ett belopp från Skatteverket, ska utföraren snarast underrätta Skatteverket om denna återbetalning.

Beslut om återbetalning

13 § Om Skatteverket har betalat ut ett belopp utan att mottagaren har varit berättigad till det, ska Skatteverket snarast besluta att det felaktigt utbetalda beloppet ska betalas tillbaka.

Om utföraren till köparen betalar tillbaka ett belopp, som tidigare har legat till grund för beslut om utbetalning av ett belopp från Skatteverket, ska verket snarast besluta att återbetalning ska ske med ett belopp som motsvarar vad som betalats tillbaka till köparen.

Ett beslut om återbetalning får inte meddelas efter utgången av det sjätte året efter det beskattningsår som utbetalningen avser.

14 § Beslut om återbetalning enligt denna lag gäller omedelbart.

Inbetalning till konto

15 § Återbetalning ska göras genom insättning på ett särskilt konto för återbetalning enligt denna lag.

Återbetalningen anses ha gjorts den dag då betalningen har bokförts på det särskilda kontot.

16 § Återbetalning ska göras senast den sista dagen i månaden efter den månad då Skatteverket fattat beslutet om återbetalning.

Preliminär skattereduktion

Den preliminära skattereduktionens storlek

17 § Köparen ska tillgodoräknas preliminär skattereduktion med ett belopp motsvarande den utbetalning som Skatteverket enligt 10 § beslutat om till utföraren.

Om Skatteverket har beslutat om återbetalning enligt 13 §, ska den tidigare tillgodoräknade preliminära skattereduktionen minska med belopp motsvarande den beslutade återbetalningen.

Den preliminära skattereduktionen får sammanlagt uppgå till högst 50 000 kronor för ett beskattningsår.

I vilken ordning olika belopp ska tillgodoräknas

18 § Preliminär skattereduktion ska tillgodoräknas i den ordning som Skatteverket registrerar utbetalda belopp enligt 17 § första stycket.

Skatteverkets meddelande till köparen

19 § Skatteverket ska så snart som möjligt skriftligen underrätta köparen av installationen av grön teknik om

- 1 beslut enligt 10 § om utbetalning, och
2. beslut enligt 13 § om återbetalning.

Meddelandet ska innehålla uppgifter om

1. namn, adress och, om sådant nummer finns, organisationsnummer, personnummer, samordningsnummer eller motsvarande registreringsnummer för utföraren eller annan mottagare som avses i 12 § första stycket,

2. utbetalt belopp till eller återbetalt belopp från respektive utförare eller annan mottagare som avses i 12 § första stycket, och

3. den totala preliminära skattereduktion som tillgodoräknats köparen enligt 17 §.

Skatteverket ska på begäran av köparen lämna denne ett särskilt meddelande om den totala preliminära skattereduktion som tillgodo-räknats enligt 17 §.

Skatteverket ska på begäran av köparen lämna denne ett särskilt meddelande om den totala preliminära skattereduktion som tillgodoräknats enligt 17 §.

Utredning

20 § Den som begär utbetalning enligt 8 § eller underrättar Skatteverket om felaktig utbetalning enligt 12 § ska ge Skatteverket tillfälle att granska underlaget för utbetalning eller återbetalning och lämna de uppgifter som behövs för granskningen.

Tillfälle att yttra sig

21 § Ett ärende får inte avgöras till nackdel för utföraren eller annan mottagare som avses i 12 § första stycket utan att denne har fått tillfälle att yttra sig i ärendet. Om det är uppenbart obehövt, behöver den som ärendet gäller inte få tillfälle att yttra sig.

Om ett ärende har tillförts uppgifter av någon annan, får det bara avgöras om den som ärendet gäller har underrättats om uppgifterna och fått tillfälle att yttra sig över dem.

Andra stycket gäller inte om

1. avgörandet inte är till nackdel för den som ärendet gäller,
2. uppgiften saknar betydelse eller om det av någon annan anledning är uppenbart obehövt att den som ärendet gäller underrättas och får tillfälle att yttra sig,
3. det finns risk att en underrättelse skulle göra det avsevärt svårare att genomföra beslutet i ärendet, eller
4. avgörandet inte kan skjutas upp.

Underrättelseskyldigheten gäller med de begränsningar som följer av 10 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Ränta

22 § Kostnadsränta tas ut på sådant belopp som enligt 13 § ska betalas tillbaka efter beslut av Skatteverket. Räntan beräknas från den dag beloppet betalades ut till och med dagen för Skatteverkets beslut enligt 13 §.

Kostnadsränta beräknas efter en räntesats som motsvarar basräntan enligt 65 kap. 3 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

Om det finns särskilda skäl, får Skatteverket helt eller delvis avstå från kravet på ränta.

Verkställighet och betalningssäkring

23 § Om återbetalning enligt denna lag inte görs i rätt tid, ska fordran lämnas för indrivning. Regeringen får meddela föreskrifter om att indrivning inte behöver begäras för ett ringa belopp.

Bestämmelser om indrivning finns i lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m. Vid indrivning får verkställighet ske enligt utsökningsbalken.

I fråga om återbetalning enligt denna lag gäller vad som sägs om betalningssäkring i 46 kap. 2, 5–7 och 9–22 §§, 68 kap. 1 §, 69 kap. 13–18 §§ och 71 kap. 1 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

24 § I fråga om beslut om återbetalning enligt denna lag gäller vad som sägs om anstånd i 63 kap. 2, 4–6, 8–10, 15–16, 22 och 23 §§ samt 71 kap. 1 § andra stycket skatteförfarandelagen (2011:1244) i tillämpliga delar.

Överklagande

25 § Skatteverkets beslut enligt denna lag får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.

Förslag till lag om ändring i lagen (1997:1024) om Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1997:1024) om Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §²

Skatteverkets verksamhet enligt denna lag omfattar brott enligt

1. skattebrottslagen (1971:69),
2. 30 kap. 1 § första stycket 4 aktiebolagslagen (2005:551),
3. 11 § tredje stycket lagen (1967:531) om tryggande av pensionsutfästelse m.m.,
4. 4 kap. 6 b §, 14 kap. 1–4 och 10 §§ och 15 kap. 10–13 §§ brottsbalken, om gärningen avser uppgift eller handling i ärende hos Skatteverket,
5. 9 kap. 1–3 och 11 §§ brottsbalken, om gärningen har samband med Skatteverkets verksamhet enligt lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete,
5. 9 kap. 1–3 och 11 §§ brottsbalken, om gärningen har samband med Skatteverkets verksamhet enligt lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete eller lagen (2020:000) om förfarandet vid skattereduktion för installation av grön teknik,
6. 11 kap. 5 § brottsbalken,
7. lagen (2014:836) om näringsförbud,
8. folkbokföringslagen (1991:481), samt
9. lagen (2014:307) om straff för penningtvättsbrott.

Skatteverket får medverka vid undersökning också i fråga om annat brott än som anges i första stycket, om åklagaren finner att det finns särskilda skäl för detta.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 2017:453.

² Senaste lydelse 2019:317.

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229)¹

dels att 1 kap. 11 och 16 §§, och 44 kap. 14 § och 67 kap. 13 c § ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas tio nya paragrafer, 67 kap. 34–43 §§, och närmast före 67 kap. 34, 35, 36, 39, 42 och 43 §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

11 §²

Bestämmelser om hur skatten ska beräknas finns i 65 kap.

Bestämmelser om beräkning av skatt på ackumulerad inkomst finns i 66 kap.

Bestämmelser om skattereduktion för underskott av kapital, arbetsinkomst (jobbskatteavdrag), sjukersättning och aktivitetsersättning, allmän pensionsavgift, sjöinkomst, hushållsarbete, gåva och mikroproduktion av förnybar el finns i 67 kap.

Bestämmelser om skatte-reduktion för underskott av kapital, arbetsinkomst (jobbskatteavdrag), sjukersättning och aktivitetsersättning, allmän pensionsavgift, sjöinkomst, hushållsarbete, gåva, mikroproduktion av förnybar el *och installation av grön teknik* finns i 67 kap.

16 §³

Bestämmelser om

– förfarandet vid uttag av skatten finns i skatteförfarandelagen (2011:1244), *och* – förfarandet vid uttag av skatten finns i skatteförfarandelagen (2011:1244),
– förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete finns i lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete.

– förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete finns i lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete, *och*
– förfarandet vid skattereduktion för installation av grön teknik finns i lagen (2020:000) om förfarandet vid skattereduktion för installation av grön teknik.

44 kap.

14 §⁴

Med omkostnadsbelopp avses, om inte annat föreskrivs, utgifter för anskaffning (anskaffningsutgifter) ökade med utgifter för förbättring (förbättringsutgifter).

Utgifter för arbete enligt 67 kap. 13 a och 13 b §§ ska inte ingå i omkostnadsbeloppet till den del skattereduktion har tillgodoräknats enligt 67 kap.

Utgifter för arbete och material enligt 67 kap. 13 a, 13 b och 36 §§ ska inte ingå i omkostnadsbeloppet till den del skattereduktion har tillgodoräknats enligt 67 kap.

67 kap.

13 c §

Som hushållsarbete räknas inte

1. arbete som enbart avser installationer eller service på maskiner och andra inventarier vid tillämpningen av 13 a eller 13 b §,

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

² Senaste lydelse 2019:454.

³ Senaste lydelse 2015:775.

⁴ Senaste lydelse 2009:536.

2. arbete för vilket försäkringsersättning lämnats,
3. arbete för vilket bidrag eller annat ekonomiskt stöd lämnats från staten, en kommun eller en region,

4. om- eller tillbyggnad av ett småhus för vilket fastighetsavgift inte har tagits ut för de fem första kalenderåren efter beräknat värdeår, eller

5. sådana tjänster som anges i 7 kap. 1 § andra stycket 5 mervärdesskattelagen (1994:200).

4. arbete för vilket skatte-reduktion för installation av grön teknik gjorts,

5. om- eller tillbyggnad av ett småhus för vilket fastighetsavgift inte har tagits ut för de fem första kalenderåren efter beräknat värdeår, eller

6. sådana tjänster som anges i 7 kap. 1 § andra stycket 5 mervärdesskattelagen (1994:200).

Installation av grön teknik

Vilka som kan få skattereduktion

34 §

Rätt till skattereduktion enligt 35–41 §§ har efter begäran de som

1. vid beskattningsårets utgång har fyllt 18 år,
2. är obegränsat skattskyldiga under någon del av beskattningsåret, och
3. har haft utgifter för utförd installation av grön teknik.

Sådan rätt till skattereduktion har efter begäran också de som är begränsat skattskyldiga enligt 3 kap. 18 § första stycket 1, 2 eller 3, om deras överskott av förvärsinkomster i Sverige och i andra länder, uteslutande eller så gott som uteslutande, utgörs av överskott av förvärsinkomster i Sverige.

Även dödsbon har efter begäran rätt till skattereduktion för installation av grön teknik som har utförts före dödsfallet.

Utgifterna för installation av grön teknik utgörs av det debiterade beloppet för arbete och material inklusive mervärdesskatt.

Begäran om skattereduktion

35 §

En begäran om skattereduktion för installation av grön teknik ska göras i inkomstdeklarationen för det beskattningsår då utgifter för installation av grön teknik har betalats.

Definitioner

36 §

Med installation av grön teknik avses vid tillämpningen av detta kapitel följande slags installationer.

1. Installation av nätanslutet solcellssystem. För ett system för samtidig produktion av sol och solvärme gäller att elproduktionen måste uppgå till

minst 20 procent av systemets beräknade sammanlagda årliga el- och värmeproduktion.

2. Installation av system för lagring av egenproducerad el-energi som är kopplat till en anläggning för egenproduktion av förnybar el som är ansluten till elnätet och där systemet bidrar till att

a) lagra elenergi för användning vid ett annat tillfälle än produktionstillfället, och

b) öka den årliga andelen egenproducerad elenergi som används inom fastigheten för att tillgodose det egna elbehovet.

3. Installation av laddningspunkt till elfordon som är förberedd för elmätning och debitering av elkostnad och utrustas med minst de uttag eller anslutningsdon som beskrivs i

a) standarden EN 62196-2 för elfordon av typ 2, eller

b) standarden EN 62196-3 för elfordon av typ Combo.

Installationen ska ha utförts i Sverige eller i en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

37 §

Som installation av grön teknik räknas bara installation som är hänförlig till

1. ett småbus, en tomtmark till ett småbus, eller en ägarlägenhet som ägs av den som begär skattereduktion, eller

2. en lägenhet som upplåtits med bostadsrätt och som innehas av den som begär skattereduktion.

Med ägare enligt första stycket 1 avses även den som enligt 1 kap. 5 § fastighetstaxeringslagen (1979:1152) ska likställas med ägare.

38 §

Som installation av grön teknik räknas inte

1. åtgärder för vilka skattereduktion för hushållsarbete gjorts,

2. åtgärder för vilka försäkringsersättning lämnats, eller

3. åtgärder för vilka bidrag eller annat ekonomiskt stöd lämnats från staten, en kommun eller en region.

Villkor för skattereduktion

39 §

För rätt till skattereduktion krävs att den utförda installationen är hänförlig till hushållet för den som begär skattereduktion eller dennes förälder. Föräldern ska dock vara bosatt i Sverige.

40 §

För rätt till skattereduktion krävs att den utförda installationen har betalats elektroniskt.

Betalningen ska anses ha skett elektroniskt endast om den har förmedlats av en betaltjänstleverantör enligt lagen (2010:751) om betaltjänster och innehåller uppgifter om avsändare, mottagare, belopp och tidpunkt.

41 §

För rätt till skattereduktion krävs också att den som utför installationen av grön teknik (utföraren) är godkänd för F-skatt när avtalet om installationen träffas eller när ersättningen betalas ut.

Om installationen har utförts utomlands och utföraren inte har bedrivit någon näringsverksamhet i Sverige, ska utföraren när avtalet om installationen träffas eller när ersättningen betalas ut ha ett intyg eller någon annan handling som visar att företaget i fråga om skatter och avgifter i sitt hemland genomgår motsvarande kontroll som den som är godkänd för F-skatt.

Underlag för skattereduktion

42 §

Underlag för skattereduktion består av belopp som har legat till grund för preliminär skattereduktion som har tillgodoräknats för beskattningsåret enligt 17 § första stycket lagen (2020:000) om förfarandet vid skattereduktion för installation av grön teknik.

Skattereduktionens storlek

43 §

Skattereduktionen uppgår till belopp motsvarande den preliminära skattereduktion som avses i 42 §.

Den sammanlagda skattereduktionen får uppgå till högst 50 000 kronor för ett beskattningsår.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.
 2. De nya bestämmelserna i 67 kap. 34–41 §§ tillämpas på installation av grön teknik som har utförts och betalats efter den 31 december 2020.

Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

Härigenom föreskrivs att 31 kap. 33 § och 56 kap. 9 § skatteförfarandelagen (2011:1244) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

31 kap.

33 §¹

Den som begär skattereduktion för hushållsarbete, gåva eller mikroproduktion av förnybar el enligt 67 kap. 11–33 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) ska lämna uppgift om underlaget för skattereduktionen.

Den som begär skattereduktion för hushållsarbete, gåva, mikroproduktion av förnybar el eller installation av grön teknik enligt 67 kap. 11–41 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) ska lämna uppgift om underlaget för skattereduktionen.

I fråga om förmån av sådant arbete som räknas som hushållsarbete enligt 67 kap. 13 a och 13 b §§ inkomstskattelagen ska även sådana uppgifter som avses i 9 a § lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete lämnas.

56 kap.

9 §²

Efter att ett beslut om slutlig skatt har fattats ska Skatteverket beräkna om den som beslutet gäller ska betala skatt eller tillgodoräknas skatt (slutskatteberäkning).

Från den slutliga skatten ska avdrag göras för

1. debiterad F-skatt och särskild A-skatt,
2. avdragen A-skatt,
3. A-skatt som ska betalas på grund av beslut enligt 59 kap. 3 § andra stycket,
4. skatt som har förts över från en stat som Sverige har träffat överenskommelse med om att ta ut och föra över skatt,
5. skatt enligt lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta eller lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl. som har betalats för den tid under beskattningsåret då den som beslutet gäller har varit obegränsat skattskyldig i Sverige,
6. skatt enligt lagen om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta som har betalats, om en begäran har gjorts enligt 4 § den lagen, och
7. skatt enligt lagen om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl. som har betalats, om Skatteverket har meddelat beslut enligt 5 a § tredje stycket den lagen.

Till den slutliga skatten ska följande belopp läggas:

1. skatt som har betalats tillbaka enligt 64 kap. 5 § första stycket,
2. skatt som har förts över till en annan stat enligt 64 kap. 7 och 8 §§,
3. preliminär skattereduktion enligt 17 § lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete,
4. skattetillägg som har beslutats med anledning av beslut om slutlig skatt, och
5. förseningsavgift som har beslutats för att en inkomstdeklaration inte har kommit in i rätt tid.

4. preliminär skattereduktion enligt 17 § lagen (2020:000) om förfarandet vid skattereduktion för installation av grön teknik,

5. skattetillägg som har beslutats med anledning av beslut om slutlig skatt, och
6. förseningsavgift som har beslutats för att en inkomstdeklaration inte har kommit in i rätt tid.

¹ Senaste lydelse 2019:455.

² Senaste lydelse 2015:918.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.
 2. Lagen tillämpas första gången på beskattningsår som börjar efter den 31 december 2020.

3 Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttranden kommit in från BIL Sweden, Boverket, Datainspektionen, Domstolsverket, Ekonomistyrningsverket, Elsäkerhetsverket, Energiföretagen Sverige, Energimarknadsinspektionen, Företagarna, Förvaltningsrätten i Karlstad, Förvaltningsrätten i Umeå, Installatörsföretagen, Konjunkturinstitutet, Konkurrensverket, Lantbrukarnas Riksförbund, Länsstyrelsen i Norrbottens län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Naturskyddsföreningen, Naturvårdsverket, Näringslivets Skattedelegation, Power Circle AB, Regelrådet, Skatteverket, Solelkommissionen, Statens energimyndighet, Statskontoret, Svensk Solenergi, Svenskt Näringsliv, Sveriges advokatsamfund, Sveriges Energiföreningars Riksorganisation, Tillväxtverket och Villaägarnas Riksförbund.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att yttra sig: Elbil Sverige, Gröna bilister, Konsumenternas energimarknadsbyrå, Näringslivets Regelnämnd NNR och Svenska Elektrikerförbundet.

Yttrande har dessutom kommit in från 100% Förnybart, 2030-Sekretariatet, Bengt Stridh, Byggföretagen, Byggmaterialindustrierna, Companion Kalmar Län, E.On Sverige AB, El- och belysningsföretagen i Sverige AB, Fastighetsägarna, Innovationsföretagen, Ludvig & Co, Riksbyggen, Svensk Ventilation, Swedisol AB och Vattenfall AB.

4 Lagrådsremissens lagförslag

Förslag till lag om förfarandet vid skattereduktion för installation av grön teknik

Härigenom föreskrivs följande.

Lagens tillämpningsområde

1 § I denna lag finns bestämmelser om förfarandet vid skattereduktion för installation av grön teknik enligt 67 kap. inkomstskattelagen (1999:1229).

Hänvisningar

2 § I 67 kap. inkomstskattelagen (1999:1229) finns bestämmelser om

- vilka som kan få skattereduktion (36 §),
- begäran om skattereduktion (37 §),
- definitioner (38–40 §§),
- villkor för skattereduktion (41–43 §§),
- underlag för skattereduktion (44 §), och
- skattereduktionens storlek (45 §).

Definitioner

3 § Termer och uttryck som används i denna lag har samma betydelse och tillämpningsområde som i inkomstskattelagen (1999:1229), om inget annat anges.

Beslutande myndighet

4 § Beslut enligt denna lag fattas av Skatteverket.

Belopp

5 § Uppgifter om belopp ska anges i hela krontal så att öretal faller bort.

Begäran om utbetalning från Skatteverket

Vem som får begära utbetalning från Skatteverket

6 § Om den som kan ha rätt till skattereduktion för installation av grön teknik (köparen) inte har betalat hela utgiften för installationen, får en sådan utförare som anges i 67 kap. 43 § inkomstskattelagen (1999:1229) begära utbetalning från Skatteverket enligt 8 §.

Utbetalningens storlek

7 § Utbetalningen får uppgå till ett belopp som motsvarar mellanskillnaden mellan den debiterade ersättningen för installation av grön teknik inklusive mervärdesskatt och köparens faktiska betalning för installationen till utföraren före begäran om utbetalning.

Utbetalningen får dock uppgå till högst

1. tre sjuttondelar av det belopp som köparen har betalat om utbetalningen avser sådan installation som anges i 67 kap. 38 § första stycket 1 inkomstskattelagen (1999:1229), och

2. samma belopp som köparen har betalat om utbetalningen avser sådan installation som anges i 67 kap. 38 § första stycket 2 eller 3 samma lag.

Utbetalning får inte ske till den del köparens sammanlagda preliminära skattereduktion enligt 16 § skulle uppgå till ett belopp som överstiger 50 000 kronor för ett beskattningsår.

Begäran om utbetalning

8 § Utbetalning får begäras efter det att installationen av grön teknik har utförts och betalats.

Begäran ska lämnas elektroniskt och ska ha kommit in till Skatteverket senast den 31 januari året efter det beskattningsår då arbetet betalades.

Begäran ska vara undertecknad av utföraren eller av den som är ombud eller annan behörig företrädare för utföraren.

En begäran som lämnats för en utförare som är juridisk person anses ha lämnats av utföraren, om det inte var uppenbart att den som lämnade begäran saknade behörighet att företräda utföraren.

9 § En begäran om utbetalning ska innehålla uppgifter om

1. namn, adress och, om sådant nummer finns, organisationsnummer, personnummer, samordningsnummer eller motsvarande registreringsnummer för utföraren,

2. personnummer eller samordningsnummer i de fall sådant nummer finns för köparen,

3. småhusets eller ägarlägenhetens beteckning eller beteckningen på lägenheten som upplåtits med bostadsrätt, samt vad gäller lägenheten som upplåtits med bostadsrätt även föreningens eller bolagets organisationsnummer eller motsvarande,

4. debiterad ersättning för installation av grön teknik, debiterad ersättning för annat än installation av grön teknik, betalt belopp för installation av grön teknik och den dag som betalningen för installationen kommit utföraren tillhanda,

5. vad installationen av grön teknik avsett och antalet arbetade timmar, och

6. det belopp som utföraren begär som utbetalning från Skatteverket.

Skatteverkets beslut om utbetalning

10 § Skatteverket ska snarast fatta beslut om sådan utbetalning som avses i 7 §.

11 § Utbetalning ska göras till utförarens bank- eller kreditmarknadsföretagskonto.

Återbetalning

Underrättelse om felaktig utbetalning och om återbetalning till köpare

12 § Om Skatteverket har betalat ut ett belopp utan att mottagaren har varit berättigad till det, ska mottagaren snarast underrätta Skatteverket om denna utbetalning.

Om utföraren till köparen betalar tillbaka ett belopp, som tidigare har legat till grund för beslut om utbetalning av ett belopp från Skatteverket, ska utföraren snarast underrätta Skatteverket om denna återbetalning.

Beslut om återbetalning

13 § Om Skatteverket har betalat ut ett belopp utan att mottagaren har varit berättigad till det, ska Skatteverket snarast besluta att det felaktigt utbetalda beloppet ska betalas tillbaka.

Om utföraren till köparen betalar tillbaka ett belopp, som tidigare har legat till grund för beslut om utbetalning av ett belopp från Skatteverket, ska Skatteverket snarast besluta att återbetalning ska ske med ett belopp som motsvarar vad som betalats tillbaka till köparen.

Ett beslut om återbetalning får inte meddelas efter utgången av det sjätte året efter det beskattningsår som utbetalningen avser.

Inbetalning till konto

14 § Återbetalning ska göras genom insättning på ett särskilt konto för återbetalning enligt denna lag.

Återbetalningen anses ha gjorts den dag då betalningen har bokförts på det särskilda kontot.

15 § Återbetalning ska göras senast den sista dagen i månaden efter den månad då Skatteverket fattat beslutet om återbetalning.

Preliminär skattereduktion

Den preliminära skattereduktionens storlek

16 § Köparen ska tillgodoräknas preliminär skattereduktion med ett belopp motsvarande den utbetalning som Skatteverket enligt 10 § beslutat om till utföraren.

Om Skatteverket har beslutat om återbetalning enligt 13 §, ska den tidigare tillgodoräknade preliminära skattereduktion minskas med ett belopp som motsvarar den beslutade återbetalningen.

Den preliminära skattereduktion får sammanlagt uppgå till högst 50 000 kronor för ett beskattningsår.

I vilken ordning olika belopp ska tillgodoräknas

17 § Preliminär skattereduktion ska tillgodoräknas i den ordning som Skatteverket registrerar utbetalda belopp enligt 16 § första stycket.

Skatteverkets meddelande till köparen

18 § Skatteverket ska så snart som möjligt skriftligen underrätta köparen av installationen av grön teknik om

1. beslut enligt 10 § om utbetalning, och
2. beslut enligt 13 § om återbetalning.

Meddelandet ska innehålla uppgifter om

1. namn, adress och, om sådant nummer finns, organisationsnummer, personnummer, samordningsnummer eller motsvarande registrerings-nummer för utföraren eller annan mottagare som avses i 12 § första stycket,
2. utbetalt belopp till eller återbetalt belopp från respektive utförare eller annan mottagare som avses i 12 § första stycket, och
3. den totala preliminära skattereduktion som tillgodoräknats köparen enligt 16 §.

Skatteverket ska på begäran av köparen lämna denne ett särskilt meddelande om den totala preliminära skattereduktion som tillgodoräknats enligt 16 §.

Utredning

19 § Den som begär utbetalning enligt 8 § eller underrättar Skatteverket om felaktig utbetalning enligt 12 § ska ge Skatteverket tillfälle att granska underlaget för utbetalning eller återbetalning och lämna de uppgifter som behövs för granskningen.

Tillfälle att yttra sig

20 § Ett ärende får inte avgöras till nackdel för utföraren eller annan mottagare som avses i 12 § första stycket utan att denne har fått tillfälle att yttra sig i ärendet. Om det är uppenbart obehövt, behöver den som ärendet gäller inte få tillfälle att yttra sig.

Om ett ärende har tillförts uppgifter av någon annan, får det bara avgöras om den som ärendet gäller har underrättats om uppgifterna och fått tillfälle att yttra sig över dem.

Andra stycket gäller inte om

1. avgörandet inte är till nackdel för den som ärendet gäller,

2. uppgiften saknar betydelse eller om det av någon annan anledning är uppenbart obehövt att den som ärendet gäller underrättas och får tillfälle att yttra sig,

3. det finns risk att en underrättelse skulle göra det avsevärt svårare att genomföra beslutet i ärendet, eller

4. avgörandet inte kan skjutas upp.

Underrättelseskyldigheten gäller med de begränsningar som följer av 10 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Ränta

21 § Kostnadsränta tas ut på sådant belopp som enligt 13 § ska betalas tillbaka efter beslut av Skatteverket. Räntan beräknas från den dag beloppet betalades ut till och med dagen för Skatteverkets beslut enligt 13 §.

Kostnadsränta beräknas efter en räntesats som motsvarar basräntan enligt 65 kap. 3 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

Om det finns särskilda skäl, får Skatteverket helt eller delvis avstå från kravet på ränta.

Verkställighet, anstånd och betalningssäkring

22 § Beslut om återbetalning enligt denna lag gäller omedelbart.

23 § I fråga om beslut om återbetalning enligt denna lag gäller vad som sägs om anstånd i 63 kap. 2 §, 4 § första stycket, 5–6, 8–10, 15–16, 22 och 23 §§ samt 71 kap. 1 § andra stycket skatteförfarandelagen (2011:1244).

24 § Om återbetalning enligt denna lag inte görs i rätt tid, ska fordran lämnas för indrivning. Regeringen får meddela föreskrifter om att indrivning inte behöver begäras för ett ringa belopp.

Bestämmelser om indrivning finns i lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m. Vid indrivning får verkställighet ske enligt utsökningsbalken.

I fråga om återbetalning enligt denna lag gäller vad som sägs om betalningssäkring i 46 kap. 2, 5–7 och 9–22 §§, 68 kap. 1 §, 69 kap. 13–18 §§ och 71 kap. 1 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

Överklagande

25 § Skatteverkets beslut enligt denna lag får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.

Förslag till lag om ändring i lagen (1997:1024) om Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1997:1024) om Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §²

Skatteverkets verksamhet enligt denna lag omfattar brott enligt

1. skattebrottslagen (1971:69),
2. 30 kap. 1 § första stycket 4 aktiebolagslagen (2005:551),
3. 11 § tredje stycket lagen (1967:531) om tryggande av pensionsutfästelse m.m.,
4. 4 kap. 6 b §, 14 kap. 1–4 och 10 §§ och 15 kap. 10–13 §§ brottsbalken, om gärningen avser uppgift eller handling i ärende hos Skatteverket,
5. 9 kap. 1–3 och 11 §§ brottsbalken, 5. 9 kap. 1–3 och 11 §§ brottsbalken, om gärningen har samband med om gärningen har samband med Skatteverkets verksamhet enligt lagen Skatteverkets verksamhet enligt (2009:194) om förfarandet vid – lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete eller skattereduktion för hushållsarbete, lagen (2013:948) om stöd vid – lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete, eller – lagen (2020:000) om förfarandet vid skattereduktion för installation av grön teknik,
6. 11 kap. 5 § brottsbalken,
7. lagen (2014:836) om näringsförbud,
8. folkbokföringslagen (1991:481),
9. lagen (2014:307) om straff för penningtvåtsbrott, och
10. lagen (2020:548) om omställningsstöd.

Skatteverket får medverka vid undersökning också i fråga om annat brott än som anges i första stycket, om åklagaren finner att det finns särskilda skäl för detta.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 2017:453.

² Senaste lydelse 2019:317.

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229)¹

dels att 1 kap. 11 och 16 §§, 44 kap. 14 § och 67 kap. 1, 2 och 13 c §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas tio nya paragrafer, 67 kap. 36–45 §§, och närmast före 67 kap. 36, 37, 38, 41, 44 och 45 §§ nya rubriker av följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2019/20:175

Föreslagen lydelse

1 kap.

11 §

Bestämmelser om hur skatten ska beräknas finns i 65 kap.

Bestämmelser om beräkning av skatt på ackumulerad inkomst finns i 66 kap.

Bestämmelser om skatte-reduktion för underskott av kapital, arbetsinkomst (jobbskatteavdrag), sjukersättning och aktivitetsersättning, boende i vissa områden (regional skattereduktion), allmän pensionsavgift, sjöinkomst, hushållsarbete, gåva och mikro-produktion av förnybar el finns i 67 kap.

Bestämmelser om skatte-reduktion för underskott av kapital, arbetsinkomst (jobbskatteavdrag), sjukersättning och aktivitetsersättning, boende i vissa områden (regional skattereduktion), allmän pensionsavgift, sjöinkomst, hushållsarbete, *installation av grön teknik*, gåva och mikro-produktion av förnybar el finns i 67 kap.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

16 §²

Bestämmelser om

– förfarandet vid uttag av skatten finns i skatteförfarandelagen (2011:1244), *och* i skatteförfarandelagen (2011:1244),
– förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete finns i lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete.

– förfarandet vid uttag av skatten finns i skatteförfarandelagen (2011:1244),
– förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete finns i lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete, *och*
– *förfarandet vid skattereduktion för installation av grön teknik finns i lagen (2020:000) om förfarandet vid skattereduktion för installation av grön teknik.*

44 kap.

14 §³

Med *omkostnadsbelopp* avses, om inte annat föreskrivs, utgifter för anskaffning (*anskaffningsutgifter*) ökade med utgifter för förbättring (*förbättringsutgifter*).

Utgifter för arbete enligt 67 kap. 13 a och 13 b §§ ska inte ingå i omkostnadsbeloppet till den del skattereduktion har tillgodoräknats enligt 67 kap.

Utgifter för arbete *och material* enligt 67 kap. 13 a, 13 b och 38 §§ ska inte ingå i omkostnadsbeloppet till den del skattereduktion har tillgodoräknats enligt 67 kap.

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

² Senaste lydelse 2015:775.

³ Senaste lydelse 2009:536.

Lydelse enligt prop. 2019/20:175

Föreslagen lydelse

67 kap.

1 §

I detta kapitel finns bestämmelser om skattereduktion för fysiska personer i 2–35 §§ och för juridiska personer i 2 och 27–33 §§.

Skattereduktion ska anges i hela krontal så att öretal faller bort.

2 §

Skattereduktion ska göras för sjöinkomst, allmän pensionsavgift, arbetsinkomst (jobbskatteavdrag), sjukersättning och aktivitetsersättning, boende i vissa områden (regional skattereduktion), underskott av kapital, hushållsarbete, gåva och mikroproduktion av förnybar el i nu nämnd ordning.

Skattereduktion ska räknas av mot kommunal och statlig inkomstskatt som beräknats enligt 65 kap., mot statlig fastighetsskatt enligt lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt samt mot kommunal fastighetsavgift enligt lagen (2007:1398) om kommunal fastighetsavgift. Skattereduktion enligt 5–9 d, 34 och 35 §§ ska dock räknas av endast mot kommunal inkomstskatt.

13 c §⁴

Som hushållsarbete räknas inte

1. arbete som enbart avser installationer eller service på maskiner och andra inventarier vid tillämpningen av 13 a eller 13 b §,

2. arbete för vilket försäkringsersättning lämnats,

3. arbete för vilket bidrag eller annat ekonomiskt stöd lämnats från staten, en kommun eller en region,

4. om- eller tillbyggnad av ett småhus för vilket fastighetsavgift inte har tagits ut för de fem första kalenderåren efter beräknat värdeår, eller

5. sådana tjänster som anges i 7 kap. 1 § andra stycket 5 mervärdesskattelagen (1994:200).

4. arbete för vilket skattereduktion för installation av grön teknik gjorts,

5. om- eller tillbyggnad av ett småhus för vilket fastighetsavgift inte har tagits ut för de fem första kalenderåren efter beräknat värdeår, eller

6. sådana tjänster som anges i 7 kap. 1 § andra stycket 5 mervärdesskattelagen (1994:200).

Installation av grön teknik

Vilka som kan få skattereduktion

36 §

Rätt till skattereduktion enligt 37–45 §§ har efter begäran de som

1. vid beskattningsårets utgång har fyllt 18 år,

2. är obegränsat skattskyldiga under någon del av beskattningsåret, och

⁴ Senaste lydelse 2019:907.

3. har haft utgifter för utförd installation av grön teknik.

Sådan rätt till skattereduktion har efter begäran också de som är begränsat skattskyldiga enligt 3 kap. 18 § första stycket 1, 2 eller 3, om deras överskott av förvärvs-inkomster i Sverige och i andra länder, uteslutande eller så gott som uteslutande, utgörs av överskott av förvärvsinkomster i Sverige.

Även dödsbon har efter begäran rätt till skattereduktion för installation av grön teknik som har utförts före dödsfallet.

Utgifterna för installation av grön teknik utgörs av det debiterade beloppet för arbete och material inklusive mervärdesskatt.

Begäran om skattereduktion

37 §

En begäran om skattereduktion för installation av grön teknik ska göras i inkomstdeklarationen för det beskattningsår då utgifter för installation av grön teknik har betalats.

Definitioner

38 §

Med installation av grön teknik avses vid tillämpningen av detta kapitel följande slags installationer.

1. Installation av nätanslutet solcellssystem eller, om installationen är hänförlig till en byggnad under uppförande, av solcellssystem som ska anslutas till elnätet. För ett system för samtidig produktion av solel och solvärme gäller att elproduktionen måste uppgå till minst 20 procent av systemets beräknade sammanlagda årliga el- och värmeproduktion.

2. Installation av system för lagring av egenproducerad elenergi som är kopplat till en sådan anläggning för egenproduktion av förnybar el som är ansluten till eller, om installationen är hänförlig till en byggnad under uppförande, som ska anslutas till elnätet och där systemet bidrar till att

a) lagra elenergi för användning vid ett annat tillfälle än produktionstillfället, och

b) öka den årliga andelen egenproducerad elenergi som används inom fastigheten för att tillgodose det egna elbehovet.

3. Installation av laddningspunkt till elfordon som är förberedd för elmätning och debitering av elkostnad och utrustas med minst de uttag eller anslutningsdon som beskrivs i

a) standarden EN 62196-2 för elfordon av typ 2, eller

b) standarden EN 62196-3 för elfordon av typ Combo.

Installationen ska ha utförts i Sverige eller i en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

39 §

Som installation av grön teknik räknas bara installation som är hänförlig till

1. ett småhus eller en ägarlägenhet som ägs av den som begär skattereduktion,

2. en lägenhet som upplåtits med bostadsrätt och som innehas av den som begär skattereduktion, eller

3. en byggnad under uppförande som ägs av den som begär skattereduktion och som när den är uppförd ska vara ett småhus eller en ägarlägenhet.

Med ägare enligt första stycket 1 avses även den som enligt 1 kap. 5 § fastighetsstaxeringslagen (1979:1152) ska likställas med ägare.

40 §

Som installation av grön teknik räknas inte

1. åtgärder för vilka skattereduktion för hushållsarbete gjorts,

2. åtgärder för vilka försäkringsersättning lämnats, eller

3. åtgärder för vilka bidrag eller annat ekonomiskt stöd lämnats från staten, en kommun eller en region.

Villkor för skattereduktion

41 §

För rätt till skattereduktion för en installation hänförlig till ett småhus, en ägarlägenhet eller en lägenhet som upplåtits med bostadsrätt krävs att den utförda installationen är hänförlig till hushållet för den som begär skattereduktion eller dennes förälder. Föräldern ska dock vara bosatt i Sverige.

För rätt till skattereduktion för en installation hänförlig till en byggnad under uppförande krävs att den utförda installationen ska vara hänförlig till hushållet för den som begär skattereduktion eller dennes förälder när byggnaden är uppförd. Föräldern ska dock vara bosatt i Sverige.

42 §

För rätt till skattereduktion krävs att den utförda installationen har betalats elektroniskt.

Betalningen ska anses ha skett elektroniskt endast om den har förmedlats av en betaltjänstleverantör enligt lagen (2010:751) om betaltjänster och innehåller uppgifter om avsändare, mottagare, belopp och tidpunkt.

43 §

För rätt till skattereduktion krävs också att den som utför installationen av grön teknik (utföraren) är godkänd för F-skatt när avtalet om installationen träffas eller när ersättningen betalas ut.

Om installationen har utförts utomlands och utföraren inte har bedrivit någon näringsverksamhet i Sverige, ska utföraren när avtalet om installationen träffas eller när ersättningen betalas ut ha ett intyg eller någon annan handling som visar att företaget i fråga om skatter och avgifter i sitt hemland genomgår motsvarande kontroll som den som är godkänd för F-skatt.

Underlag för skattereduktion

44 §

Underlag för skattereduktion består av belopp som har legat till grund för preliminär skattereduktion som har tillgodoräknats för beskattningsåret enligt 16 § första stycket lagen (2020:000) om förfarandet vid skattereduktion för installation av grön teknik.

Skattereduktionens storlek

45 §

Skattereduktionen uppgår till belopp motsvarande den preliminära skattereduktion som avses i 44 §.

Den sammanlagda skattereduktionen får uppgå till högst 50 000 kronor för ett beskattningsår.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.
 2. De nya bestämmelserna i 67 kap. 36–45 §§ tillämpas första gången på installation av grön teknik som har utförts och betalats efter den 31 december 2020.

Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

Härigenom föreskrivs att 31 kap. 33 § och 56 kap. 9 § skatteförfarandelagen (2011:1244) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

31 kap.

33 §¹

Den som begär skattereduktion för hushållsarbete, gåva eller mikroproduktion av förnybar el enligt 67 kap. 11–33 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) ska lämna uppgift om underlaget för skattereduktionen.

I fråga om förmån av sådant arbete som räknas som hushållsarbete enligt 67 kap. 13 a och 13 b §§ inkomstskattelagen ska även sådana uppgifter som avses i 9 a § lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete lämnas.

Den som begär skattereduktion för hushållsarbete, gåva, mikroproduktion av förnybar el *eller installation av grön teknik* enligt 67 kap. 11–45 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) ska lämna uppgift om underlaget för skattereduktionen.

56 kap.

9 §²

Efter att ett beslut om slutlig skatt har fattats ska Skatteverket beräkna om den som beslutet gäller ska betala skatt eller tillgodoräknas skatt (slutskatteberäkning).

Från den slutliga skatten ska avdrag göras för

1. debiterad F-skatt och särskild A-skatt,
2. avdragen A-skatt,
3. A-skatt som ska betalas på grund av beslut enligt 59 kap. 3 § andra stycket,
4. skatt som har förts över från en stat som Sverige har träffat överenskommelse med om att ta ut och föra över skatt,
5. skatt enligt lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta eller lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl. som har betalats för den tid under beskattningsåret då den som beslutet gäller har varit obegränsat skattskyldig i Sverige,
6. skatt enligt lagen om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta som har betalats, om en begäran har gjorts enligt 4 § den lagen, och
7. skatt enligt lagen om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl. som har betalats, om Skatteverket har meddelat beslut enligt 5 a § tredje stycket den lagen.

Till den slutliga skatten ska följande belopp läggas:

1. skatt som har betalats tillbaka enligt 64 kap. 5 § första stycket,
2. skatt som har förts över till en annan stat enligt 64 kap. 7 och 8 §§,
3. preliminär skattereduktion enligt 17 § lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete,
4. skattetillägg som har beslutats med anledning av beslut om slutlig skatt, och
5. förseningsavgift som har beslutats för att en inkomstdeklaration inte har kommit in i rätt tid.

4. preliminär skattereduktion enligt 16 § lagen (2020:000) om förfarandet vid skattereduktion för installation av grön teknik,

5. skattetillägg som har beslutats med anledning av beslut om slutlig skatt, och
6. förseningsavgift som har beslutats för att en inkomst-deklaration inte har kommit in i rätt tid.

¹ Senaste lydelse 2019:455.

² Senaste lydelse 2015:918.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.
 2. Lagen tillämpas första gången på beskattningsår som börjar efter den 31 december 2020.

5 Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2020-09-02

Närvarande: F.d. justitierådet Eskil Nord samt justitieråden Inga-Lill Askersjö och Petter Asp

Skattereduktion för installation av grön teknik

Enligt en lagrådsremiss den 27 augusti 2020 har regeringen (Finansdepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande

över förslag till

1. lag om förfarandet vid skattereduktion för installation av grön teknik,
2. lag om ändring i lagen (1997:1024) om Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet,
3. lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229),
4. lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Erik Sjöstedt och rättssakkunnige Omar Bembli.

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Bilaga 10

Ändrad beräkning av förmånsvärdet för fri kost

Bilaga till avsnitt 13.5

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning av promemorian Ändrad beräkning av förmånsvärdet för fri kost.....	2
2	Promemorians lagförslag.....	3
3	Förteckning över remissinstanserna.....	4

1 Sammanfattning av promemorian Ändrad beräkning av förmånsvärdet för fri kost

I denna promemoria föreslås ändring i hur kostförmån för en hel dag ska beräknas. Förslaget innebär att fri kost för en hel dag ska beräknas till ett belopp som motsvarar 0,5 procent av prisbasbeloppet.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2020 och tillämpas första gången på beskattningsår som börjar efter den 31 december 2019.

2 Promemorians lagförslag

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Häri genom föreskrivs att 61 kap. 3 § inkomstskattelagen (1999:1229)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

61 kap.

3 §²

Kostförmån ska för en hel dag beräknas till ett belopp – avrundat till närmaste femtal kronor – som motsvarar 250 procent av genomsnittspriset i Sverige för en normal lunch. Förmånsvärdet för lunch eller middag är 40 procent av värdet för kostförmån för en hel dag. Förmånsvärdet för frukost är 20 procent av värdet för kostförmån för en hel dag.

Kostförmån ska för en hel dag beräknas till ett belopp – avrundat till närmaste femtal kronor – som motsvarar 0,5 procent av prisbasbeloppet. Förmånsvärdet för lunch eller middag är 40 procent av värdet för kostförmån för en hel dag. Förmånsvärdet för frukost är 20 procent av värdet för kostförmån för en hel dag.

Om en anställds kostnader för en måltid är lägre än det belopp som motsvarar förmånsvärdet enligt första stycket på grund av att arbetsgivaren bidrar till kostnaderna för denna, ska förmånen behandlas som en kostförmån med ett värde som motsvarar mellanskillnaden.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2020.
 2. Lagen tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2019.

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

² Senaste lydelse 2007:1419.

3 Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttranden inkommit från Arbetsgivarverket, Ekonomistyrningsverket, Föreningen Auktoriserade revisorer, Förvaltningsrätten i Linköping, Konjunkturinstitutet, Konkurrensverket, Landsorganisationen i Sverige, Srf konsulterna, Statistiska centralbyrån, Svenskt Näringsliv och Tillväxtverket.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna några synpunkter: Företagarna, Hotell- och restaurangfacket, Näringslivets regelnämnd, Regelrådet, Riksrevisionen, Sveriges Akademikers centralorganisation, Småföretagarnas Riksförbund, Sveriges Kommuner och Regioner, Tjänstemännens centralorganisation och Visita.

Bilaga 11

Avskaffad schablonintäkt på uppskovsbelopp

Bilaga till avsnitt 13.15

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning av promemorian Avskaffad schablonintäkt på uppskovsbelopp	2
2	Promemorians lagförslag.....	3
3	Förteckning över remissinstanserna	5

1 Sammanfattning av promemorian Avskaffad schablonintäkt på uppskovsbelopp

Den som avyttrar en privatbostad med vinst och förvärvar en ny bostad kan under vissa förutsättningar få uppskov med beskattning av kapital-vinsten. Ett uppskovsbelopp uppstår när den skattskyldige i samband med att kapitalvinsten redovisas gör ett avdrag för uppskovsbelopp. Den som har ett uppskovsbelopp betalar ränta för den latent skattecredit som uppskovsbeloppet innefattar. Räntebelägningen sker lagtekniskt genom att den som har ett uppskovsbelopp tar upp en särskild schablonintäkt i inkomstslaget kapital.

I promemorian föreslås att den som har ett uppskovsbelopp inte längre ska ta upp en schablonintäkt till beskattning. Ändringen ska gälla både för obegränsat och begränsat skattskyldiga.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2021.

2 Promemorians lagförslag

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229)¹

dels att 47 kap. 11 b § ska upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 47 kap. 11 b § ska utgå,

dels att 3 kap. 18 §, 6 kap. 11 § och 41 kap. 3 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

18 §²

Den som är begränsat skattskyldig är skattskyldig i

1. inkomstslaget tjänst för inkomster som anges i 5 § lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta med undantag för inkomster som anges i 6 § 1, 4 och 5 den lagen, om en begäran har gjorts enligt 4 § den lagen,

2. inkomstslaget tjänst eller näringsverksamhet för inkomster som anges i 7 § första stycket lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl., om Skatteverket har meddelat beslut enligt 5 a § tredje stycket den lagen,

3. inkomstslaget näringsverksamhet för inkomst från ett fast driftställe eller en fastighet i Sverige,

4. inkomstslaget näringsverksamhet för återförda avdrag på grund av att en näringsbostadsrätt som innefattar nyttjanderätt till ett hus eller en del av ett hus i Sverige avyttras eller blir privatbostadsrätt,

5. inkomstslaget näringsverksamhet för återförda avdrag för egen-avgifter,

6. inkomstslaget näringsverksamhet för återförda avdrag för periodiseringsfond och expansionsfond, samt inkomstslaget näringsverksamhet eller kapital för återförda avdrag för ersättningsfond,

7. inkomstslaget näringsverksamhet för uttag eller utbetalning

från ett skogskonto eller skogsskadekonto som avses i 21 kap.,

8. inkomstslaget kapital för ett positivt räntefördelningsbelopp som avser ett fast driftställe, en näringsfastighet i Sverige eller artistisk eller idrottslig verksamhet i Sverige,

9. inkomstslaget kapital för löpande inkomster av en privatbostads-fastighet eller en privatbostadsrätt i Sverige,

10. inkomstslaget kapital för kapitalvinst på en fastighet i Sverige eller på en privat- eller näringsbostadsrätt som innefattar nyttjanderätt till ett hus eller en del av ett hus i Sverige,

11. inkomstslaget kapital för återfört uppskovsbelopp samt *schablonintäkt* enligt uppskovsbelopp enligt 47 kap., 47 kap.,

12. inkomstslaget näringsverksamhet eller kapital för utdelning på andelar i svenska ekonomiska föreningar, och

13. inkomstslaget kapital för återfört investeraravdrag enligt 43 kap.

Ersättning i form av sådan royalty eller periodvis utgående avgift för att materiella eller immateriella tillgångar utnyttjas som ska räknas till inkomstslaget näringsverksamhet ska anses som inkomst från ett fast driftställe i Sverige, om ersättningen kommer från en näringsverksamhet med ett fast driftställe här.

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

Senaste lydelse av 47 kap. 11 b § 2009:1409.

² Senaste lydelse 2019:1146.

Skattskyldighet för inkomster som avses i första stycket 12 gäller inte för sådana begränsat skattskyldiga personer som avses i 17 § 2–4.

6 kap.

11 §³

Den som är begränsat skattskyldig är skattskyldig för

1. inkomst från ett fast driftställe eller en fastighet i Sverige,
2. inkomst på grund av att en näringsbostadsrätt som innefattar nyttjanderätt till ett hus eller en del av ett hus i Sverige avyttras,
3. inkomst i form av utdelning på andelar i svenska ekonomiska föreningar,
4. inkomster som anges i 7 § första stycket lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl., om Skatteverket har meddelat beslut enligt 5 a § tredje stycket den lagen,
5. återförda avdrag för periodiseringsfond och ersättningsfond,
6. schablonintäkt enligt 30 kap. 6 a §, och
7. återfört uppskovsbelopp samt 7. återfört uppskovsbelopp enligt *schablonintäkt* enligt 47 kap. 47 kap.

Ersättning i form av royalty eller periodvis utgående avgift för att materiella eller immateriella tillgångar utnyttjas ska anses som inkomst från ett fast driftställe i Sverige, om ersättningen kommer från en näringsverksamhet med ett fast driftställe här.

En kapitalförlust ska dras av, om den som är begränsat skattskyldig skulle ha varit skattskyldig för en motsvarande kapitalvinst.

41 kap.

3 §⁴

Till inkomstslaget kapital räknas också

1. återfört avdrag för avsättning till ersättningsfond och särskilt tillägg i den omfattning som anges i 31 kap. 21 och 22 §§,
2. fördelningsbelopp vid räntefördelning i enlighet med bestämmelserna i 42 kap. 9 §,
3. avdrag som motsvarar inkomst av ränteförmån i enlighet med bestämmelserna i 42 kap. 11 §,
4. underskott av näringsverksamhet i den utsträckning som följer av 42 kap. 33 §, 45 kap. 32 § och 46 kap. 17 §,
5. underskott av avslutad näringsverksamhet i den utsträckning som följer av 42 kap. 34 §,
6. avdrag för uppskovsbelopp och 6. avdrag för uppskovsbelopp och återfört uppskovsbelopp enligt 47 kap. i återfört uppskovsbelopp enligt 47 kap. i den utsträckning som följer av 45 kap. den utsträckning som följer av 45 kap. 33 §, 46 kap. 18 § och 48 kap. samt 33 §, 46 kap. 18 § och 48 kap., schablonintäkt enligt 47 kap. 11 b §,
7. premier för pensionsförsäkringar och inbetalningar på pensionssparkonton i den utsträckning som följer av 59 kap. 15 §, och
8. investeraravdrag och återfört investeraravdrag enligt 43 kap.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.

2. Lagen tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2020.

³ Senaste lydelse 2019:1146.

⁴ Senaste lydelse 2013:771.

3 Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttrande inkommit från Bostadsrätterna, Boverket, Byggföretagen, Ekonomistyrningsverket, Fastighetsmäklarförbundet, Fastighetsägarna, Finansinspektionen, Företagarna, HSB Riksförbund, Hyresgästföreningen Riksförbundet, Konjunkturinstitutet, LRF Lantbrukarnas Riksförbund, Länsstyrelsen i Stockholms län, Mäklarsamfundet, Riksbyggen, Skatteverket, Sparbankernas Riksförbund, Statskontoret, Svenskt Näringsliv, Tillväxtanalys och Villaägarnas Riksförbund.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna några synpunkter: Svenska Bankföreningen, Uppsala universitet, Bostadsrättsägarnas Riksförbund, Byggherrarna, Förvaltningsrätten i Karlstad, Kungl. Tekniska Högskolan, Stockholms Handelskammare, Sveriges Allmännyttiga Bostadsföretag och Sveriges Byggindustrier.

Bilaga 12

Avskaffad skattebefrielse för vissa biobränslen för uppvärmning samt ändrade förutsättningar för skattebefrielse för biogas och biogasol

Bilaga till avsnitt 13.22

Innehållsförteckning

1	Promemorians lagförslag.....	2
2	Förteckning över remissinstanser	9
3	Lagrådsremissens lagförslag.....	10
4	Lagrådets yttrande	16

1 Promemorians lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

föreskrivs i fråga om lagen (1994:1776) om skatt på energi¹

dels att 6 a kap. 2 b § ska upphöra att gälla,

dels att 1 kap. 11 a §, 6 a kap. 2 c §, 7 kap. 1, 3, 3 b, 4 och 4 a §§ och 9 kap. 2 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

11 a §²

I fråga om energiskatt och koldioxidskatt på bränslen samt energiskatt på elektrisk kraft förstås med stödordning sådant statligt stöd enligt artikel 107.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt som utgörs av skattebefrielse för vart och ett av de ändamål som anges i följande bestämmelser i denna lag:

1. 6 a kap. 1 § 9 a och 17 a,
2. 6 a kap. 1 § 9 b,
3. 6 a kap. 1 § 10,
4. 6 a kap. 1 § 11,
6. 6 a kap. 1 § 17 b,
7. 6 a kap. 2 a § första stycket 1,
8. 6 a kap. 2 a § första stycket 2
9. 6 a kap. 2 *b* och 2 c §§, 9. 6 a kap. 2 c §,
10. 7 kap. 3 a och 3 b §§,
11. 7 kap. 4 §,
12. 9 kap. 5 och 5 a §§,
13. 11 kap. 9 § första stycket 6 och 14 §,
14. 11 kap. 9 § första stycket 7 och 15 §,
15. 11 kap. 9 § första stycket 8,
16. 11 kap. 10 §,
17. 11 kap. 12 §,
18. 11 kap. 12 a §,
19. 11 kap. 12 b §.

Lydelse enligt lagrådsremissen Skattebefrielse för biogasol som förbrukas för uppvärmning *Föreslagen lydelse*

6 a kap.

2 c §

För biogas eller biogasol som förbrukas som bränsle för uppvärmning medges befrielse från energiskatt med 100 procent och från koldioxidskatt med 100 procent.

Första stycket gäller endast om bränslet omfattas av ett anläggningsbesked enligt 3 a kap. lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen.

¹ Senaste lydelse av 6 a kap. 2 b § 2016:505.

² Senaste lydelse 2019:491.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.1 §³

Den som är skattskyldig får göra avdrag för skatt på bränsle

1. som av den skattskyldige exporterats till tredjeland eller förts till en frizon för annat ändamål än att förbrukas där,

2. som av den skattskyldige förbrukats på ett sätt som ger rätt till skattebefrielse enligt 6 a kap.,

3. som har tagits emot av en skattebefriad förbrukare i enlighet med vad som framgår av dennes godkännande,

4. som har tagits emot för förbrukning i skepp eller luftfartyg med de undantag i fråga om vissa bränslen som anges i 6 a kap. 1 § 3 och 5,

5. som har tagits emot för förbrukning i båtar som avses i 6 a kap. 1 § 4 med de undantag i fråga om vissa bränslen som anges i denna punkt.

Avdrag för skatt på bränsle som den skattskyldige förbrukat på ett sätt som ger rätt till skattebefrielse med stöd av 6 a kap. 1 § 9, 10, 11 eller 17 eller med stöd av 6 a kap. 2 a, 2 b eller 2 c § får dock göras endast om den skattskyldige inte är ett företag utan rätt till statligt stöd.

Avdrag för skatt på bränsle som den skattskyldige förbrukat på ett sätt som ger rätt till skattebefrielse med stöd av 6 a kap. 1 § 9, 10, 11 eller 17 eller med stöd av 6 a kap. 2 a eller 2 c § får dock göras endast om den skattskyldige inte är ett företag utan rätt till statligt stöd.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 b §⁴

För andra bränslen än biogas eller de som anges i 2 kap. 1 § första stycket 1, 2 eller 3 får en skattskyldig som har förbrukat eller sålt bränslet som motorbränsle göra avdrag för

1. energiskatt med 100 procent och koldioxidskatt med 100 procent på den andel av motorbränslet som framställts av biomassa och som utgör fettsyrametylester (Fame) enligt KN-nr 3824 90 99,

2. energiskatt med 100 procent och koldioxidskatt med 100 procent på den andel av ett motorbränsle för gnistända motorer enligt KN-nr 3824 90 99 som framställts av biomassa och som utgör etanol, och

3. energiskatt med 100 procent och koldioxidskatt med 100 procent på den andel av motorbränslet som utgörs av någon annan beståndsdel än som anges i 1 eller 2 och som framställts av biomassa.

För andra bränslen än biogas, *biogasol* eller de som anges i 2 kap. 1 § första stycket 1, 2 eller 3 får en skattskyldig som har förbrukat eller sålt bränslet som motorbränsle göra avdrag för

4 §⁵

En skattskyldig får göra avdrag för energiskatt med 100 procent och för koldioxidskatt med 100 procent på biogas som den skattskyldige har förbrukat eller sålt som motorbränsle.

Första stycket gäller endast om

1. stödmottagaren inte är ett företag utan rätt till statligt stöd, *och*

2. uppgift lämnas om avdragets fördelning på stödmottagare.

En skattskyldig får göra avdrag för energiskatt med 100 procent och för koldioxidskatt med 100 procent på biogas *och biogasol* som den skattskyldige har förbrukat eller sålt som motorbränsle.

Första stycket gäller endast om

1. stödmottagaren inte är ett företag utan rätt till statligt stöd,

2. uppgift lämnas om avdragets fördelning på stödmottagare, *och*

³ Senaste lydelse 2019:491.

⁴ Senaste lydelse 2016:505.

⁵ Senaste lydelse 2016:505.

3. biogasen eller biogasolen omfattas av ett anläggningsbesked enligt 3 a kap. lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen.

Om *biogas* förbrukats eller sålts som motorbränsle för transport-ändamål, gäller skattebefrielse enligt denna paragraf endast om biogasen omfattas av ett hållbarhetsbesked enligt 3 kap. *lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen och av ett anläggningsbesked enligt 3 a kap. samma lag.*

Om *biogasen eller biogasolen* förbrukats eller sålts som motorbränsle för transportändamål, gäller skattebefrielse enligt denna paragraf endast om biogasen eller *biogasolen dessutom* omfattas av ett hållbarhetsbesked enligt 3 kap. *samma lag.*

4 a §⁶

En skattskyldig som gör avdrag för skatt på bränsle enligt 3–4 §§ är skyldig att till regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer på begäran lämna de uppgifter som regeringen behöver för sin rapportering till Europeiska kommissionen när det gäller frågan om huruvida det statliga stöd som genom *avdraget* ges för bränslet medför överkompensation i strid med reglerna om statligt stöd i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

En skattskyldig som gör avdrag för skatt på bränsle enligt 3 a, 3 b eller 4 § är skyldig att till regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer på begäran lämna de uppgifter som regeringen behöver för sin rapportering till Europeiska kommissionen när det gäller frågan om huruvida det statliga stöd som genom *skattebefrielsen* ges för bränslet medför överkompensation i strid med reglerna om statligt stöd i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

Första stycket gäller även den som medges skattebefrielse med stöd av 6 a kap. 2 c §.

Regeringen eller den myndighet som föreskrifter om vilka uppgifter som ska lämnas.

Regeringen bestämmer meddelar närmare

9 kap.

2 §⁷

Om någon som inte är skattskyldig eller skattebefriad förbrukare har förbrukat bränsle på ett sådant sätt som ger rätt till skattebefrielse enligt 6 a kap., medger beskattningsmyndigheten efter ansökan från förbrukaren återbetalning av skatten på bränslet.

Återbetalning med stöd av 6 a kap. 1 § 9, 10, 11 eller 17 eller med stöd av 6 a kap. 2 a, 2 b eller 2 c § medges endast om sökanden inte är ett företag utan rätt till statligt stöd. I dessa fall krävs även att sökanden lämnar uppgifter om stödmottagare för sin verksamhet, om återbetalning söks med belopp som medför att sökandens sammanlagda återbetalning inom stödordningen per kalenderår uppgår till minst

1. 15 000 euro i fall som avses i 6 a kap. 1 § 10 eller 2 a § första stycket 2, eller
2. 200 000 euro i övriga fall.

Återbetalning med stöd av 6 a kap. 2 b eller 2 c § medges endast i den utsträckning avdragsrätt inte följer av 7 kap. 3 §.

Återbetalning med stöd av 6 a kap. 1 § 9, 10, 11 eller 17 eller med stöd av 6 a kap. 2 a eller 2 c § medges endast om sökanden inte är ett företag utan rätt till statligt stöd. I dessa fall krävs även att sökanden lämnar uppgifter om stödmottagare för sin verksamhet, om återbetalning söks med belopp som medför att sökandens sammanlagda återbetalning inom stödordningen per kalenderår uppgår till minst

Återbetalning med stöd av 6 a kap. 2 c § medges endast i den utsträckning avdragsrätt inte följer av 7 kap. 3 §.

⁶ Senaste lydelse 2014:1496.

⁷ Senaste lydelse 2019:491.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.
 2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

Förslag till lag om ändring i lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen

dels att 1 kap. 1 och 2 §§, 3 a kap. 1 och 2 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 3 a kap. 2 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §¹

Lagen innehåller bestämmelser om kriterier som biodrivmedel och flytande biobränslen ska uppfylla för att anses vara hållbara (hållbarhetskriterier) och om hållbarhetsbesked som ska visa detta. Lagen innehåller även bestämmelser om anläggningsbesked för biodrivmedel.

Lagen innehåller bestämmelser om kriterier som biodrivmedel och flytande biobränslen ska uppfylla för att anses vara hållbara (hållbarhetskriterier) och om hållbarhetsbesked som ska visa detta. Lagen innehåller även bestämmelser om anläggningsbesked för biodrivmedel *och för gasformiga biobränslen.*

2 §²

I denna lag betyder

biomassa: den biologiskt nedbrytbara delen av produkter, avfall och restprodukter av biologiskt ursprung från jordbruk, skogsbruk och därmed förknippad industri inklusive fiske och vattenbruk, liksom den biologiskt nedbrytbara delen av industriavfall och kommunalt avfall,

biodrivmedel: vätskeformiga eller gasformiga bränslen som framställs av biomassa och som används för transportändamål,

livsmedelsbaserade biodrivmedel: biodrivmedel som framställs från spannmål eller andra stärkelserika grödor eller från socker- eller oljegrödor,

livsmedels- eller fodergroddor: stärkelserika grödor, sockergrödor eller oljegrödor som produceras på jordbruksmark som huvudgrödor, dock inte

1. restprodukter och avfall,
2. material som innehåller både cellulosa och lignin, eller
3. mellangrödor som inte kräver att ytterligare mark tas i anspråk,

flytande biobränslen: vätskeformiga bränslen för andra energiändamål än transportändamål, som framställs av biomassa,

gasformiga biobränslen: gasformiga bränslen för andra energiändamål än transportändamål, som framställs av biomassa,

avfall: ämne eller föremål som innehavaren gör sig av med eller avser eller är skyldig att göra sig av med, dock inte ett ämne som avsiktligt har manipulerats eller kontaminerats för att anses som avfall,

restprodukt: ett ämne som inte är den eller de slutprodukter som en produktionsprocess direkt ska producera eller är huvudsyftet med processen och där produktionsprocessen inte avsiktligt ändrats för att producera ämnet, och

produktionskedja: den produktionsprocess som pågår fram till och med användningen av biodrivmedlet eller det flytande biobränslet och börjar med

¹ Senaste lydelse 2015:838.

² Senaste lydelse 2017:1094.

- odling av biomassa, inbegripet framställning av gödsel för odlingen, eller
- omhändertagandet av avfall eller restprodukter som biodrivmedlet eller det flytande biobränslet framställs av, om inte restprodukterna har uppkommit direkt i en jordbruks-, vattenbruks-, fiske- eller skogsbruksverksamhet.

3 a kap.

1 §³

Om den som är rapporteringskyldig för ett biodrivmedel enligt 3 kap. 1 § första stycket a begär det och det finns ett kontrollsystem som visar att drivmedlet eller den anläggning där drivmedlet har producerats uppfyller de krav som följer av detta kapitel, ska tillsynsmyndigheten ange detta i ett särskilt beslut (anläggningsbesked).

Ett anläggningsbesked får begäras av den som är

- 1. rapporteringskyldig för ett biodrivmedel enligt 3 kap. 1 § första stycket a, eller*
- 2. skattskyldig för ett gasformigt biobränsle enligt 4 kap. lagen (1994:1776) om skatt på energi.*

Med anläggningsbesked anses ett beslut av tillsynsmyndigheten om att det i fråga om ett biodrivmedel eller gasformigt biobränsle finns ett kontrollsystem som visar att bränslet eller den anläggning där bränslet har producerats uppfyller de krav som följer av detta kapitel.

2 §⁴

Kontrollsystemet ska visa att ett biodrivmedel som läggs till grund för avdrag enligt 7 kap. 3 a, 3 b eller 4 § lagen (1994:1776) om skatt på energi

- 1. inte är livsmedelsbaserat, eller*
- 2. är livsmedelsbaserat men har producerats i en anläggning som tagits i drift före den 31 december 2013 och inte är fullständigt avskriven.*

För ett biodrivmedel eller annat motorbränsle som framställts av biomassa och som läggs till grund för avdrag enligt 7 kap. 3 a eller 3 b § lagen (1994:1776) om skatt på energi ska kontrollsystemet visa att bränslet

- 1. inte är framställt av livsmedels- eller fodergrödor, eller*
- 2. är framställt av livsmedels- eller fodergrödor men har producerats i en anläggning som tagits i drift före den 31 december 2013 och inte är fullständigt avskriven.*

2 a §

För ett gasformigt biobränsle som avses i 6 a kap. 2 c § första stycket lagen (1994:1776) om skatt på energi ska kontrollsystemet visa att bränslet inte är framställt av livsmedels- eller fodergrödor.

Första stycket gäller också för ett biodrivmedel eller gasformigt biobränsle som läggs till grund för avdrag enligt 7 kap. 4 § samma lag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.

³ Senaste lydelse 2015:838.

⁴ Senaste lydelse 2017:1216.

Förslag till lag om ändring i lagen (2020:000) om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs att 6 a kap. 2 c § och 7 kap. 3 § lagen (1994:1776) om skatt på energi i stället för lydelsen enligt lagen (2020:000) om ändring i den lagen ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt lagrådsremissen Skattebefrielse för biogasol som förbrukas för uppvärmning *Föreslagen lydelse*

6 a kap.

2 c §

För biogas eller biogasol som förbrukas som bränsle för uppvärmning medges befrielse från energiskatt med 100 procent och från koldioxidskatt med 100 procent.

Första stycket gäller endast om bränslet vid skattskyldighetens inträde omfattas av ett anläggningsbesked enligt 3 a kap. lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för bi drivmedel och flytande bi bränslen.

7 kap.

3 §

Den som är skattskyldig får göra avdrag för energiskatt med 100 procent och för koldioxidskatt med 100 procent på bränsle som avses i 6 a kap. 2 b eller 2 c § och som sålts som bränsle för uppvärmning till någon som inte är en stödmottagare.

Den som är skattskyldig får göra avdrag för energiskatt med 100 procent och för koldioxidskatt med 100 procent på bränsle som avses i 6 a kap. 2 c § och som sålts som bränsle för uppvärmning till någon som inte är en stödmottagare.

2 Förteckning över remissinstanser

Efter remiss har yttrande över promemorian Avskaffad skattebefrielse för vissa biobränslen för uppvärmning samt ändrade förutsättningar för skattebefrielse för biogas och biogasol kommit in från 2030-sekretariatet, Avfall Sverige, Bil Sweden, Ekonomistyrningsverket, Energiföretagen Sverige, Energigas Sverige, Energimarknadsinspektionen, Fastighetsägarna, Jernkontoret, Kommerskollegium, Konjunkturinstitutet, Konkurrensverket, Lantbrukarnas riksförbund, Naturvårdsverket, Regelrådet, Skatteverket, Statens energimyndighet, Statens jordbruksverk, Svensk Sjöfart, Svenska Bioenergiföreningen, Svenska Petroleum och Biodrivmedel Institutet, Svenskt Näringsliv, Sveriges Allmännyttan, Sveriges Kommuner och Regioner, Tillväxtverket och Verket för innovationssystem (Vinnova).

Yttrande har dessutom inkommit från Adesso Bioproducts AB, Biogas Öst & Biodriv Öst, Energifabriken AB, E.ON Sverige AB, Flogas Sverige AB, Landvärme GmbH, Södra Skogsägarna ekonomisk förening och Tekniska verken i Linköping AB.

Följande remissinstanser har inte svarat: Fossilfritt Sverige, IKEM – Innovations- och kemiindustrierna i Sverige samt Transportföretagen.

3 Lagrådsremissens lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1994:1776) om skatt på energi¹

dels att 6 a kap. 2 b § ska upphöra att gälla,
dels att 1 kap. 11 a §, 7 kap. 1, 3 b, 4 och 4 a §§ och 9 kap. 2 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

11 a §²

I fråga om energiskatt och koldioxidskatt på bränslen samt energiskatt på elektrisk kraft förstås med stödordning sådant statligt stöd enligt artikel 107.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt som utgörs av skattebefrielse för vart och ett av de ändamål som anges i följande bestämmelser i denna lag:

1. 6 a kap. 1 § 9 a och 17 a,
2. 6 a kap. 1 § 9 b,
3. 6 a kap. 1 § 10,
4. 6 a kap. 1 § 11,
6. 6 a kap. 1 § 17 b,
7. 6 a kap. 2 a § första stycket 1,
8. 6 a kap. 2 a § första stycket
9. 6 a kap. 2 b och 2 c §§, 9. 6 a kap. 2 c §,
10. 7 kap. 3 a och 3 b §§,
11. 7 kap. 4 §,
12. 9 kap. 5 och 5 a §§,
13. 11 kap. 9 § första stycket 6 och 14 §,
14. 11 kap. 9 § första stycket 7 och 15 §,
15. 11 kap. 9 § första stycket 8,
16. 11 kap. 10 §,
17. 11 kap. 12 §,
18. 11 kap. 12 a §,
19. 11 kap. 12 b §.

7 kap.

1 §³

Den som är skattskyldig får göra avdrag för skatt på bränsle

1. som av den skattskyldige exporterats till tredjeland eller förts till en frizon för annat ändamål än att förbrukas där,

2. som av den skattskyldige förbrukats på ett sätt som ger rätt till skattebefrielse enligt 6 a kap.,

3. som har tagits emot av en skattebefriad förbrukare i enlighet med vad som framgår av dennes godkännande,

4. som har tagits emot för förbrukning i skepp eller luftfartyg med de undantag i fråga om vissa bränslen som anges i 6 a kap. 1 § 3 och 5,

¹ Senaste lydelse av 6 a kap. 2 b § 2016:505.

² Senaste lydelse 2019:491.

³ Senaste lydelse 2019:491.

5. som har tagits emot för förbrukning i båtar som avses i 6 a kap. 1 § 4 med de undantag i fråga om vissa bränslen som anges i denna punkt.

Avdrag för skatt på bränsle som den skattskyldige förbrukat på ett sätt som ger rätt till skattebefrielse med stöd av 6 a kap. 1 § 9, 10, 11 eller 17 eller med stöd av 6 a kap. 2 a, 2 b eller 2 c § får dock göras endast om den skattskyldige inte är ett företag utan rätt till statligt stöd.

3 b §⁴

För andra bränslen än biogas eller de som anges i 2 kap. 1 § första stycket 1, 2 eller 3 får en skattskyldig som har förbrukat eller sålt bränslet som motorbränsle göra avdrag för

1. energiskatt med 100 procent och koldioxidskatt med 100 procent på den andel av motorbränslet som framställts av biomassa och som utgör fettsyrametylester (Fame) enligt KN-nr 3824 90 99,

2. energiskatt med 100 procent och koldioxidskatt med 100 procent på den andel av ett motorbränsle för gnisttända motorer enligt KN-nr 3824 90 99 som framställts av biomassa och som utgör etanol, och

3. energiskatt med 100 procent och koldioxidskatt med 100 procent på den andel av motorbränslet som utgörs av någon annan beståndsdel än som anges i 1 eller 2 och som framställts av biomassa.

4 §⁵

En skattskyldig får göra avdrag för energiskatt med 100 procent och för koldioxidskatt med 100 procent på biogas som den skattskyldige har förbrukat eller sålt som motorbränsle.

Första stycket gäller endast om

1. stödmottagaren inte är ett företag utan rätt till statligt stöd, *och*

2. uppgift lämnas om avdragets fördelning på stödmottagare.

Om *biogas* förbrukats eller sålts som motorbränsle för transportändamål, gäller skattebefrielse enligt denna paragraf endast om biogasen omfattas av ett hållbarhetsbesked enligt 3 kap. lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen *och av ett anläggningsbesked enligt 3 a kap. samma lag.*

För andra bränslen än biogas, *biogasol* eller de som anges i 2 kap. 1 § första stycket 1, 2 eller 3 får en skattskyldig som har förbrukat eller sålt bränslet som motorbränsle göra avdrag för

En skattskyldig får göra avdrag för energiskatt med 100 procent och för koldioxidskatt med 100 procent på biogas och biogasol som den skattskyldige har förbrukat eller sålt som motorbränsle.

Första stycket gäller endast om

1. stödmottagaren inte är ett företag utan rätt till statligt stöd,

2. uppgift lämnas om avdragets fördelning på stödmottagare, *och*

3. *biogasen eller biogasolen omfattas av ett anläggningsbesked enligt 3 a kap. lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande bio-bränslen.*

Om *biogasen* eller *biogasolen* förbrukats eller sålts som motorbränsle för transportändamål, gäller skattebefrielse enligt denna paragraf endast om biogasen *eller biogasolen dessutom* omfattas av ett hållbarhetsbesked enligt 3 kap. lagen om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen.

⁴ Senaste lydelse 2017:1231.

⁵ Senaste lydelse 2016:505.

4 a §⁶

En skattskyldig som gör avdrag för skatt på bränsle enligt 3–4 §§ är skyldig att till regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer på begäran lämna de uppgifter som regeringen behöver för sin rapportering till Europeiska kommissionen när det gäller frågan om huruvida det statliga stöd som genom avdraget ges för bränslet medför överkompensation i strid med reglerna om statligt stöd i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

En skattskyldig som gör avdrag för skatt på bränsle enligt 3 a, 3 b eller 4 § är skyldig att till regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer på begäran lämna de uppgifter som regeringen behöver för sin rapportering till Europeiska kommissionen när det gäller frågan om huruvida det statliga stöd som genom skattebefrielsen ges för bränslet medför överkompensation i strid med reglerna om statligt stöd i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

Första stycket gäller även den som medges skattebefrielse med stöd av 6 a kap. 2 c §.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om vilka uppgifter som ska lämnas.

9 kap.

2 §⁷

Om någon som inte är skattskyldig eller skattebefriad förbrukare har förbrukat bränsle på ett sådant sätt som ger rätt till skattebefrielse enligt 6 a kap., medger beskattningsmyndigheten efter ansökan från förbrukaren återbetalning av skatten på bränslet.

Återbetalning med stöd av 6 a kap. 1 § 9, 10, 11 eller 17 eller med stöd av 6 a kap. 2 a, 2 b eller 2 c § medges endast om sökanden inte är ett företag utan rätt till statligt stöd. I dessa fall krävs även att sökanden lämnar uppgifter om stödmottagare för sin verksamhet, om återbetalning söks med belopp som medför att sökandens sammanlagda återbetalning inom stödordningen per kalenderår uppgår till minst

1. 15 000 euro i fall som avses i 6 a kap. 1 § 10 eller 2 a § första stycket 2, eller
2. 200 000 euro i övriga fall.

Återbetalning med stöd av 6 a kap. 2 b eller 2 c § medges endast i den utsträckning avdragsrätt inte följer av 7 kap. 3 §.

Återbetalning med stöd av 6 a kap. 2 c § medges endast i den utsträckning avdragsrätt inte följer av 7 kap. 3 §.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.
2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

⁶ Senaste lydelse 2014:1496.

⁷ Senaste lydelse 2019:491.

Förslag till lag om ändring i lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen

dels att 1 kap. 1 och 2 §§ och 3 a kap. 1 och 2 §§ ska ha följande lydelse,
dels att det ska införas en ny paragraf, 3 a kap. 2 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §¹

Lagen innehåller bestämmelser om kriterier som biodrivmedel och flytande biobränslen ska uppfylla för att anses vara hållbara (hållbarhetskriterier) och om hållbarhetsbesked som ska visa detta. Lagen innehåller även bestämmelser om anläggnings-besked för *biodrivmedel*.

Lagen innehåller bestämmelser om kriterier som biodrivmedel och flytande biobränslen ska uppfylla för att anses vara hållbara (hållbarhetskriterier) och om hållbarhetsbesked som ska visa detta. Lagen innehåller även bestämmelser om anläggningsbesked.

2 §²

I denna lag betyder

biomassa: den biologiskt nedbrytbara delen av produkter, avfall och restprodukter av biologiskt ursprung från jordbruk, skogsbruk och därmed förknippad industri inklusive fiske och vattenbruk, liksom den biologiskt nedbrytbara delen av industriavfall och kommunalt avfall,

biodrivmedel: vätskeformiga eller gasformiga bränslen som framställs av biomassa och som används för transportändamål,

livsmedelsbaserade biodrivmedel: biodrivmedel som framställs från spannmål eller andra stärkelserika grödor eller från socker- eller oljegrödor,

livsmedels- eller fodergrödor:

stärkelserika grödor, socker-grödor eller oljegrödor som produceras på jordbruksmark som huvudgrödor, dock inte

1. restprodukter och avfall,

2. material som innehåller både cellulosa och lignin, eller

3. mellangrödor som inte kräver att ytterligare mark tas i anspråk,

flytande biobränslen: vätskeformiga bränslen för andra energiändamål än transportändamål, som framställs av biomassa,

gasformiga biobränslen: gasformiga bränslen för andra energiändamål än transportändamål, som framställs av biomassa,

avfall: ämne eller föremål som innehavaren gör sig av med eller avser eller är skyldig att göra sig av med, dock inte ett ämne som avsiktligt har manipulerats eller kontaminerats för att anses som avfall,

restprodukt: ett ämne som inte är den eller de slutprodukter som en produktionsprocess direkt ska producera eller är huvudsyftet med processen och där produktionsprocessen inte avsiktligt ändrats för att producera ämnet, och

produktionskedja: den produktionsprocess som pågår fram till och med användningen av biodrivmedlet eller det flytande biobränslet och börjar med

– odling av biomassa, inbegripet framställning av gödsel för odlingen, eller

¹ Senaste lydelse 2015:838.

² Senaste lydelse 2017:1094.

– omhändertagandet av avfall eller restprodukter som biodrivmedlet eller det flytande biobränslet framställs av, om inte restprodukterna har uppkommit direkt i en jordbruks-, vattenbruks-, fiske- eller skogsbruks-verksamhet.

3 a kap.

1 §³

Om den som är rapporteringskyldig för ett biodrivmedel enligt 3 kap. 1 § första stycket a begär det och det finns ett kontrollsystem som visar att drivmedlet eller den anläggning där drivmedlet har producerats uppfyller de krav som följer av detta kapitel, ska tillsynsmyndigheten ange detta i ett särskilt beslut (anläggningsbesked).

Ett anläggningsbesked får begäras av den som är

- 1. rapporteringskyldig för ett biodrivmedel enligt 3 kap. 1 § första stycket a, eller*
- 2. skattskyldig för ett annat motorbränsle som framställts av biomassa eller ett gasformigt biobränsle enligt 4 kap. lagen (1994:1776) om skatt på energi.*

Med anläggningsbesked avses ett beslut av tillsynsmyndigheten om att det i fråga om ett biodrivmedel, ett gasformigt biobränsle eller ett annat motorbränsle finns ett kontrollsystem som visar att bränslet eller den anläggning där bränslet har producerats uppfyller de krav som följer av detta kapitel.

2 §⁴

Kontrollsystemet ska visa att ett biodrivmedel som läggs till grund för avdrag enligt 7 kap. 3 a, 3 b eller 4 § lagen (1994:1776) om skatt på energi

- 1. inte är livsmedelsbaserat, eller*
- 2. är livsmedelsbaserat men har producerats i en anläggning som tagits i drift före den 31 december 2013 och inte är fullständigt avskriven.*

För ett biodrivmedel eller annat motorbränsle som framställts av biomassa och som läggs till grund för avdrag enligt 7 kap. 3 a eller 3 b § lagen (1994:1776) om skatt på energi ska kontrollsystemet visa att bränslet

- 1. inte är framställt av livsmedels- eller fodergörödor, eller*
- 2. är framställt av livsmedels- eller fodergörödor men har producerats i en anläggning som tagits i drift före den 31 december 2013 och inte är fullständigt avskriven.*

2 a §

För ett gasformigt biobränsle som avses i 6 a kap. 2 c § första stycket lagen (1994:1776) om skatt på energi ska kontrollsystemet visa att bränslet inte är framställt av livsmedels- eller fodergörödor.

Första stycket gäller också för ett biodrivmedel eller gasformigt biobränsle som läggs till grund för avdrag enligt 7 kap. 4 § samma lag

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.

³ Senaste lydelse 2015:838.

⁴ Senaste lydelse 2017:1216.

Förslag till lag om ändring i lagen (2020:000) om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs att 6 a kap. 2 c § och 7 kap. 3 § lagen (1994:1776) om skatt på energi i stället för lydelsen enligt lagen (2020:000) om ändring i den lagen ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt lagrådsremissen Skattebefrielse för biogasol som förbrukas för uppvärmning *Föreslagen lydelse*

6 a kap.

2 c §

För biogas eller biogasol som förbrukas som bränsle för uppvärmning medges befrielse från energiskatt med 100 procent och från koldioxidskatt med 100 procent.

Första stycket gäller endast om bränslet vid skattskyldighetens inträde omfattas av ett anläggningsbesked enligt 3 a kap. lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen.

7 kap.

3 §

Den som är skattskyldig får göra avdrag för energiskatt med 100 procent och för koldioxidskatt med 100 procent på bränsle som avses i 6 a kap. 2 b eller 2 c § och som sålts som bränsle för uppvärmning till någon som inte är en stödmottagare.

Den som är skattskyldig får göra avdrag för energiskatt med 100 procent och för koldioxidskatt med 100 procent på bränsle som avses i 6 a kap. 2 c § och som sålts som bränsle för uppvärmning till någon som inte är en stödmottagare.

4 Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2020-08-25

Närvarande: F.d. justitierådet Eskil Nord samt justitieråden Inga-Lill Askersjö och Sten Andersson

Avskaffad skattebefrielse för vissa biobränslen för uppvärmning samt ändrade förutsättningar för skattebefrielse för biogas och biogasol

Enligt en lagrådsremiss den 20 augusti 2020 har regeringen (Finansdepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande

över förslag till

1. lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi,
2. lag om ändring i lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen,
3. lag om ändring i lagen (2020:000) om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av departementssekreteraren Henrik Kjellberg, biträdd av Andreas Kannesten, departementssekreterare på Infrastrukturdepartementet.

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Bilaga 13

Höjd skattenivå för viss elektrisk kraft

Bilaga till avsnitt 13.20

Innehållsförteckning

1	Promemorians lagförslag.....	2
2	Förteckning över remissinstanserna.....	6

1 Promemorians lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs att 9 kap. 5 och 5 a §§ samt 11 kap. 9, 10, 12–12 b, 14 och 15 §§ lagen (1994:1776) om skatt på energi ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap.

5 §¹

Beskattningsmyndigheten medger, i den omfattning som anges i andra–fjärde styckena, efter ansökan från förbrukaren återbetalning av skatt på elektrisk kraft och bränsle som denne förbrukat för framställning av värme eller kyla som levererats för ändamål som ger skattebefrielse enligt 6 a kap. 1 § 1, 6, 9, 10, 11 eller 16 eller enligt 11 kap. 9 § första stycket 2, 3 eller 5. Med förbrukning för framställning av värme eller kyla avses i fråga om återbetalning av skatt på elektrisk kraft även sådan förbrukning som skett i samband med framställningen för drift av pumpar, fläktar och andra hjälpanordningar som är nödvändiga för driften av anläggningen.

Återbetalning medges vid leverans för

1. tillverkningsprocessen i industriell verksamhet eller för yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet, för

a) elektrisk kraft med den del av energiskatten som överstiger 0,5 öre per kilowattimme,

a) elektrisk kraft med den del av energiskatten som överstiger 0,6 öre per kilowattimme,

b) råttolja med ett energiskattebelopp som motsvarar 70 procent av den energiskatt som tas ut på bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 a,

c) andra bränslen än råttolja med 70 procent av energiskatten,

2. annat ändamål än som avses under 1, med hela energiskatten på elektrisk kraft och med hela energiskatten, koldioxidskatten och svavelskatten på bränsle.

Om leverans skett för tillverkningsprocessen i sådan industriell verksamhet som tillhör en verksamhetskategori som anges i bilaga I till Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG av den 13 oktober 2003 om ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgaser inom gemenskapen och om ändring av rådets direktiv 96/61/EG, senast ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/29/EG, medges dock återbetalning enligt

1. andra stycket 1 b med ett energiskattebelopp som motsvarar 70 procent av den energiskatt och 100 procent av den koldioxidskatt som tas ut på bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 a, och

2. andra stycket c med 70 procent av energiskatten och 100 procent av koldioxidskatten.

För bensin och bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b medges inte någon återbetalning av skatt enligt denna paragraf.

5 §²

Beskattningsmyndigheten medger efter ansökan från förbrukaren återbetalning av skatt på elektrisk kraft som denne förbrukat för framställning av värme eller kyla som

¹ Senaste lydelse 2019:491.

² Senaste lydelse 2017:1208.

levererats för förbrukning i datorhall. Med förbrukning för framställning av värme eller kyla avses även sådan förbrukning som skett i samband med framställningen för drift av pumpar, fläktar och andra hjälpanordningar som är nödvändiga för driften av anläggningen.

Återbetalning medges med den del av energiskatten som överstiger 0,5 öre per kilowattimme. Återbetalning medges med den del av energiskatten som överstiger 0,6 öre per kilowattimme.

11 kap.

9 §³

Den som är skattskyldig för energiskatt på elektrisk kraft får göra avdrag för skatt på elektrisk kraft som

1. förbrukats hos den skattskyldige i tåg eller annat spårbundet transportmedel eller för motordrift eller uppvärmning i omedelbart samband med sådan förbrukning,

2. i huvudsak förbrukats hos den skattskyldige för kemisk reduktion eller i elektrolytiska processer,

3. förbrukats hos den skattskyldige vid sådan framställning av produkter som avses i 6 a kap. 1 § 6,

4. förbrukats hos den skattskyldige vid sådan överföring av elektrisk kraft på det elektriska nätet som utförs av den som ansvarar för förvaltningen av nätet i syfte att upprätthålla nätets funktion,

5. förbrukats hos den skattskyldige i metallurgiska processer eller vid tillverkning av mineraliska produkter under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar har förändrats kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur har förändrats, i den utsträckning avdragsrätt inte följer av 2,

6. förbrukats i tillverkningsprocessen i industriell verksamhet hos den skattskyldige, i den utsträckning avdragsrätt inte följer av föregående punkter,

7. förbrukats i en datorhall hos den skattskyldige,

8. förbrukats i kommuner som avses i 4 § för annat ändamål än

a) i industriell verksamhet,

b) i en datorhall,

c) i yrkesmässig jordbruks- eller skogsbruksverksamhet,

d) i yrkesmässig vattenbruksverksamhet,

e) som landström, eller

f) i tåg eller annat spårbundet transportmedel eller för motordrift eller uppvärmning i omedelbart samband med sådan förbrukning.

Avdrag enligt första stycket 6 och 7 medges med skillnaden mellan den skattesats som gällde vid skattskyldighetens inträde och 0,5 öre per förbrukad kilowattimme elektrisk kraft. Avdrag enligt första stycket 8 medges med 9,6 öre per förbrukad kilowattimme elektrisk kraft. Avdrag enligt första stycket 8 får endast medges i den utsträckning avdragsrätt inte följer av föregående punkter.

Avdrag enligt första stycket 6 och 7 medges med skillnaden mellan den skattesats som gällde vid skattskyldighetens inträde och 0,6 öre per förbrukad kilowattimme elektrisk kraft. Avdrag enligt första stycket 8 medges med 9,6 öre per förbrukad kilowattimme elektrisk kraft. Avdrag enligt första stycket 8 får endast medges i den utsträckning avdragsrätt inte följer av föregående punkter.

10 §⁴

Den som är skattskyldig för energiskatt på elektrisk kraft får göra avdrag för skatt på elektrisk kraft, om

³ Senaste lydelse 2017:1223.

⁴ Senaste lydelse 2018:1887.

1. denne framställt den elektriska kraften från förnybara källor i en anläggning med en sammanlagd installerad generatoreffekt av mindre än 50 kilowatt, och
2. den elektriska kraften inte har överförts till ett koncessionspliktigt nät.

Den installerade generatoreffekten ska för elektrisk kraft som framställs från

1. vind eller vågor, i stället motsvaras av 125 kilowatt installerad generatoreffekt,
2. sol, i stället motsvaras av 255 kilowatt installerad topp effekt, och
3. annan energikälla utan generator, i stället motsvaras av 50 kilowatt installerad effekt.

När elektrisk kraft framställs från olika energikällor ska, vid bedömningen av förutsättningarna i första stycket 1, de installerade effekterna läggas samman. Vid sammanläggningen ska de effekter som anges i andra stycket först räknas om till motsvarande 50 kilowatt installerad generatoreffekt vid bedömningen av förutsättningarna i första stycket 1.

Avdrag enligt första stycket medges med skillnaden mellan den skattesats som gällde vid skattskyldighetens inträde och 0,5 öre per förbrukad kilowattimme elektrisk kraft. Avdrag enligt första stycket får endast medges i den utsträckning avdragsrätt inte följer av föregående bestämmelser.

12 §⁵

Efter ansökan från förbrukaren beslutar beskattningsmyndigheten om återbetalning av energiskatten på den elektriska kraft som denne förbrukat i yrkesmässig jordbruks- eller skogsbruksverksamhet.

Rätt till återbetalning föreligger endast för skillnaden mellan det betalda för skattebeloppet och 0,5 öre per kilowattimme. Återbetalning får dock endast göras när skillnaden uppgår till minst 500 kronor per kalenderår.

12 a §⁶

Efter ansökan från förbrukaren beslutar beskattningsmyndigheten om återbetalning av energiskatten på den elektriska kraft som denne förbrukat i yrkesmässig vattenbruksverksamhet.

Återbetalning får endast göras om sökanden omfattas av kategorin små och medelstora företag enligt bilaga 1 i kommissionens förordning (EU) nr 1388/2014 av den 16 december 2014 genom vilken vissa kategorier av stöd till företag som är verksamma inom produktion, beredning och saluföring av fiskeri- och vattenbruksprodukter förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget.

Rätt till återbetalning föreligger endast för skillnaden mellan det betalda för skattebeloppet och 0,5 öre per kilowattimme. Återbetalning får dock endast göras när skillnaden uppgår till minst 500 kronor per kalenderår.

⁵ Senaste lydelse 2017:1208.

⁶ Senaste lydelse 2017:1208.

12 b §⁷

Efter ansökan från förbrukaren beslutar beskattningsmyndigheten om återbetalning av energiskatten på den elektriska kraft som denne förbrukat som landström.

Rätt till återbetalning föreligger endast för skillnaden mellan det betalda för skillnaden mellan det betalda skattebeloppet och 0,5 öre per kilowattimme. Rätt till återbetalning föreligger endast för skillnaden mellan det betalda skattebeloppet och 0,6 öre per kilowattimme.

14 §⁸

Efter ansökan från en förbrukare som inte är skattskyldig beslutar beskattningsmyndigheten om återbetalning av energiskatten på den elektriska kraft som denne förbrukat i tillverkningsprocessen i industriell verksamhet.

Rätt till återbetalning föreligger endast för skillnaden mellan det betalda för skillnaden mellan det betalda skattebeloppet och 0,5 öre per kilowattimme och endast i den utsträckning rätt till återbetalning inte följer av föregående bestämmelser. Rätt till återbetalning föreligger endast för skillnaden mellan det betalda skattebeloppet och 0,6 öre per kilowattimme och endast i den utsträckning rätt till återbetalning inte följer av föregående bestämmelser. Återbetalning får dock endast göras för den del som överstiger 8 000 kronor per kalenderår. Återbetalning får dock endast göras för den del som överstiger 8 000 kronor per kalenderår.

15 §⁹

Efter ansökan från en förbrukare som inte är skattskyldig beslutar beskattningsmyndigheten om återbetalning av energiskatten på den elektriska kraft som denne förbrukat i en datorhall.

Rätt till återbetalning föreligger endast för skillnaden mellan det betalda för skillnaden mellan det betalda skattebeloppet och 0,5 öre per kilowattimme. Återbetalning får dock endast göras för den del som överstiger 8 000 kronor per kalenderår. Rätt till återbetalning föreligger endast för skillnaden mellan det betalda skattebeloppet och 0,6 öre per kilowattimme. Återbetalning får dock endast göras för den del som överstiger 8 000 kronor per kalenderår.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för el som förbrukas före ikraftträdandet.

⁷ Senaste lydelse 2017:1208.

⁸ Senaste lydelse 2017:1208.

⁹ Senaste lydelse 2017:1208.

2 Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttranden över promemorian Höjd skattenivå för sådan förbrukning av elektrisk kraft som omfattas av minimiskattenivån i energiskattedirektivet lämnats av Energiföretagen Sverige, Energimarknadsinspektionen, Företagarna, IKEM – Innovations- och kemiindustrierna i Sverige, Jernkontoret, Konjunkturinstitutet, Konkurrensverket, Naturvårdsverket, Regelrådet, Skatteverket, SKGS, Skogsindustrierna, Småföretagarnas Riksförbund, Statens energimyndighet och Svenskt näringsliv.

Utöver instanserna på remisslistan har yttrande även inkommit från Svemin.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att yttra sig: IT & Telekom-företagen, Lantbrukarnas Riksförbund, Node Pole, Sveriges Kommuner och Regioner och Tillväxtverket.

Bilaga 14

Elförbrukare vid spårbunden trafik

Bilaga till avsnitt 13.21

Innehållsförteckning

1	Promemorians lagförslag.....	2
2	Förteckning över remissinstanserna.....	4
3	Lagrådsremissens lagförslag.....	5
4	Lagrådets yttrande	7

1 Promemorians lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1994:1776) om skatt på energi

dels att 11 kap. 5 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 11 kap. 18 §, och närmast före 11 kap. 18 § ska införas en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap.

5 §¹

Skyldig att betala energiskatt (skattskyldig) är den som i Sverige

1. framställer skattepliktig elektrisk kraft (producent),

2. är nätinnehavare,

3. godkänts som frivilligt skattskyldig enligt 6 §, eller

4. innehar ett elnät för vilket koncession inte meddelats och som via detta elnät för in elektrisk kraft till Sverige.

Skattskyldig enligt första stycket 1 är inte den som framställer elektrisk kraft enbart i enlighet med 2 § första stycket 1 a och b. Skattskyldig enligt första stycket 2 är inte den myndighet som är systemansvarig enligt 8 kap. 1 § ellagen (1997:857).

Skattskyldig enligt första stycket 1 är inte den som framställer elektrisk kraft enbart i enlighet med 2 § första stycket 1 a och b. Skattskyldig enligt första stycket 2 är inte den myndighet som är systemansvarig enligt 8 kap. 1 § ellagen (1997:857). *Införsel av elektrisk kraft till Sverige via Öresundsbron medför inte att den som för in den elektriska kraften blir skattskyldig för införseln enligt första stycket 4.*

Förbrukare i vissa fall

18 §

Vid tillämpningen av 11 kap. 6 §, 7 §, 9 § första stycket 1, 13 a § första stycket 1 och 16 § ska elektrisk kraft som förbrukats

1. i järnvägsfordon inom ett järnvägsnät inom ramen för sådana tjänster som avses i 6 kap. 23–23 c §§ järnvägslagen (2004:519) anses förbrukad av den tjänsteleverantör som tillhandahåller tjänsten vid förbrukningstillfället,

2. i ett järnvägsnät, för annat ändamål än som avses i 1, anses förbrukad av den infrastrukturförvaltare som med säkerhetstillstånd enligt järnvägslagen förvaltade järnvägsnätet vid förbrukningstillfället,

3. i en spåranläggning eller ett järnvägsfordon inom spåranläggningen anses förbrukad av den spårinnehavare som med tillstånd enligt lagen (1990:1157) om säkerhet vid tunnelbana och spårväg drev spåranläggningen vid förbrukningstillfället.

¹ Senaste lydelse 2017:1223.

Järnvägsnät, infrastruktur-förvaltare och tjänsteleverantör har i första stycket samma betydelse som i järnvägslagen. Spåranläggning och spårinnehavare har i första stycket samma betydelse som i lagen om säkerhet vid tunnelbana och spårväg.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2020.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för elektrisk kraft som förbrukats före ikraftträdandet.

2 Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttranden över promemorian Elförbrukare vid spårbunden trafik lämnats av Energiföretagen Sverige, Göteborg kommun (Trafikkontoret), Göteborgs spårvägar, Lunds Kommun, Regelrådet, Region Stockholm (Trafikförvaltningen), Svenskt Näringsliv, Skatteverket, Trafikanalys, Trafikverket, Transportstyrelsen, Tåg företagen, Øresundsbro Konsortiet.

Utöver instanserna på remisslistan har yttranden även inkommit från Näringslivets transportråd, Svensk kollektivtrafik.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att yttra sig: A-Train AB, AB Stockholms Spårvägar, Arriva Sverige AB, Göteborgs Spårvägar AB, Malmö kommun (fastighetskontoret), MTR Tunnelbanan AB, Museispårvägen Malmköping AB (MUMA), Norrköpings kommun, Sveriges Hamnar, Sveriges Kommuner och Regioner, Transdev Sverige AB.

3 Lagrådsremissens lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1994:1776) om skatt på energi

dels att 11 kap. 5 och 7 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 11 kap. 18 §, och närmast före 11 kap. 18 § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap.

5 §¹

Skyldig att betala energiskatt (skattskyldig) är den som i Sverige

1. framställer skattepliktig elektrisk kraft (producent),
2. är nätinnehavare,
3. godkännts som frivilligt skattskyldig enligt 6 §, eller
4. innehar ett elnät för vilket koncession inte meddelats och som via detta elnät för in elektrisk kraft till Sverige.

Skattskyldig enligt första stycket 1 är inte den som framställer elektrisk kraft enbart i enlighet med 2 § första stycket 1 a och b. Skattskyldig enligt första stycket 2 är inte den myndighet som är systemansvarig enligt 8 kap. 1 § ellagen (1997:857).

Skattskyldig enligt första stycket 1 är inte den som framställer elektrisk kraft enbart i enlighet med 2 § första stycket 1 a och b. Skattskyldig enligt första stycket 2 är inte den myndighet som är systemansvarig enligt 8 kap. 1 § ellagen (1997:857). *Införsel av elektrisk kraft till Sverige via Öresundsbron medför inte att den som för in den elektriska kraften blir skattskyldig för införseln enligt första stycket 4.*

7 §²

Skyldigheten att betala energiskatt inträder

1. för den som är skattskyldig enligt 5 § första stycket 1, 2 eller 3, när skattepliktig elektrisk kraft

a) överförs till någon som inte är skattskyldig enligt 5 § första stycket 1, 2 eller 3, eller

b) förbrukas av den skattskyldige, och b) förbrukas av den skattskyldige *eller till följd av 18 § inte förbrukas av den skattskyldige utan av någon som inte är skattskyldig enligt 5 § första stycket 1, 2 eller 3, och*

2. för den som är skattskyldig enligt 5 § första stycket 4, när elektrisk kraft förs in till Sverige.

Skattskyldighet enligt första stycket 1 a inträder inte vid överföring av elektrisk kraft till det elnät som ägs av den myndighet som är systemansvarig enligt 8 kap. 1 § ellagen (1997:857).

Skattskyldighet enligt första stycket 1 inträder inte om skattskyldighet för den elektriska kraften redan har inträtt, utom i fråga om elektrisk kraft som omfattas av rätt till återbetalning enligt 13 §.

¹ Senaste lydelse 2017:1223.

² Senaste lydelse 2018:1887.

Förbrukare vid spårbunden trafik

18 §

Vid tillämpningen av 6 och 7 §§, 9 § första stycket 1, 13 a § första stycket 1 och 16 § ska elektrisk kraft som förbrukats

1. i järnvägsfordon i ett järnvägsnät inom ramen för sådana tjänster som avses i 6 kap. 23 eller 23 c § järnvägslagen (2004:519) anses förbrukad av den tjänsteleverantör som överfört den elektriska kraften till fordonet,

2. i ett järnvägsnät, för annat ändamål än som avses i 1, anses förbrukad av den infrastrukturförvaltare som med säkerhetstillstånd enligt järnvägs-lagen förvaltade järnvägsnätet vid förbrukningstillfället,

3. i en spåranläggning eller ett spårfordon inom spåranläggningen anses förbrukad av den spårinnehavare som med tillstånd enligt lagen (1990:1157) om säkerhet vid tunnelbana och spårväg drev spåranläggningen vid förbrukningstillfället.

Järnvägsnät, infrastruktur-förvaltare och tjänsteleverantör har i första stycket samma betydelse som i järnvägslagen. Spåranläggning och spårinnehavare har i första stycket samma betydelse som i lagen om säkerhet vid tunnelbana och spårväg.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för elektrisk kraft som förbrukats före ikraftträdandet.

4 Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2020-06-18

Närvarande: F.d. justitierådet Ella Nyström samt justitieråden Per Classon och Stefan Johansson

Elförbrukare vid spårbunden trafik

Enligt en lagrådsremiss den 28 maj 2020 har regeringen (Finansdepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi.

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Ulf Olovsson.

Förslaget föranleder följande yttrande.

Det huvudsakliga förslaget i lagrådsremissen utgörs av en särskild reglering om vem som ska anses förbruka elektrisk kraft som omfattas av skattenedsättningar för energiskatt på elektrisk kraft som förbrukas vid spårbunden trafik.

11 kap.

5 §

I den nya meningen i andra stycket bör framgå att bestämmelsen avser elektrisk kraft som förs in via ett elnät på Öresundsbron.

7 och 18 §§

Enligt lagen om skatt på energi finns möjlighet till avdrag och återbetalning av skatt på elektrisk kraft som förbrukats i tåg eller annat spårbundet transportmedel eller för motordrift eller uppvärmning i omedelbart samband med sådan förbrukning. Om kraften som förbrukas vid spårbunden trafik har förbrukats av någon som är skattskyldig för energiskatt på elektrisk kraft, uppnås skatte-nedsättningen genom att denne yrkar avdrag i sin punktskatte-deklaration. I de fall kraften förbrukats av någon som inte är skatt-skyldig uppnås skattenedsättningen genom att denne ansöker om återbetalning av skatten.

De remitterade förslagen uppges syfta till såväl att reducera den administrativa bördan för företag som att undanröja osäkerhet rörande vem som är berättigad till avdrag för och återbetalning av energiskatt för el som används vid spårbunden trafik. Detta syfte anges uppnås genom bestämmelser som innebär att såvitt avser sådan el ska det för rätten till skattenedsättningen sakna betydelse vem som faktiskt förbrukat den aktuella kraften. Enbart den som anses som förbrukare enligt de föreslagna bestämmelserna ska ha rätt till skattenedsättningen.

I remissen anges att en förutsättning för en reglering av detta slag är att det är möjligt att dels peka ut en väl avgränsad grupp som ska ges rätten till skattenedsättning, dels säkerställa att flera aktörer inte kan göra anspråk på nedsättning för samma elförbrukning.

Den befintliga regleringen av skattenedsättningen genom avdrag respektive återbetalning av energiskatt på el utgör ett relativt invecklat regelverk. Lagrådet kan konstatera att förslaget i detta avseende medför att systemet blir än mer komplext.

Interaktionen mellan de olika regler som träffar skattskyldiga och andra aktörer inom spårbunden verksamhet blir svår att överblicka såvitt avser effekterna vid

tillämpningen av nedsättnings-bestämmelserna. Det gäller t.ex. frågor som risken för att el som förbrukas inte ska bli beskattad, fel aktör blir beskattad eller att aktörer som inte är skattskyldiga kan bli betagna möjligheten att söka nedsättning för förbrukad el.

Det sagda kan illustreras av förslaget till ändring av 7 § första stycket 1 b). Syftet med detta anges vara att förhindra att förbrukad el inte kommer att beskattas hos någon aktör alls till följd av den föreslagna regleringen i 18 §. Den situation som avses är enligt remissen när el överförs till infrastruktur som innehas av någon som är skattskyldig samtidigt som den utpekade förbrukaren inte är skattskyldig. I remissen uttalas att den nya bestämmelsen i 7 § första stycket ska undanröja den tveksamhet som Skatteverket pekat på beträffande risken för att el – givet de nya bestämmelserna i 18 § – blir obeskattad i denna situation. Under föredragningen har emellertid uppgetts att det inte är känt om denna situation överhuvudtaget förekommer och att det inte heller visat sig möjligt att konstruera ett exempel på den situation som bestämmelsen är tänkt att träffa.

Under föredragningen av förslagen har det också framkommit att den föreslagna regleringen kan ge upphov till oavsedda och oönskade effekter.

Beträffande utformningen av 18 § första stycket 1 har det framkommit att formuleringen kan ge en önskad och inte avsedd effekt eftersom denna förutsätter att det är tjänsteleverantören som överför el till järnvägsfordonet. Det skulle därmed finnas en risk för att denna punkt inte kommer att vara tillämplig ifråga om drivmotor-ström som överförs via en annan aktörs anläggning.

Slutligen har det även framkommit att i det fallet att en skattskyldig tjänsteleverantör tillhandahåller drivmotorström till en icke skatt-skyldig tågoperatör när den tillhandahållna drivmotorströmmen leds via en skattskyldig infrastrukturförvaltares anläggning, kan den föreslagna regleringen leda till att tjänsteleverantören får rätten till avdrag för energiskatten medan skattskyldigheten inträder för infrastrukturförvaltaren. Den oönskade effekten uppstår i det fallet att tjänsteleverantören och infrastrukturförvaltaren är olika aktörer.

Mot bakgrund av det sagda anser Lagrådet att det i vart fall är svårt att se att förslaget med nuvarande utformning tillgodoser det ena av de angivna syftena; att undanröja osäkerhet beträffande tillämpningen av skattenedsättningsreglerna vid spårbunden verksamhet. Det remitterade förslaget tillför i stället ytterligare en nivå av komplexitet i systemet med risk för oförutsedda och oönskade effekter.

Enligt Lagrådets mening bör i första hand övervägas en alternativ och mindre komplex lösning för att reducera företagens administrativa bördor och skapa klarhet avseende vilken aktör som har rätt till skattenedsättningarna. Med de ovan beskrivna oklarheterna i regleringen och särskilt beträffande dess effekter för olika aktörer i olika situationer krävs i vart fall en vidarebearbetning av förslaget innan det kan anses vara i skick för att läggas till grund för lagstiftning.

Avslutningsvis kan noteras att i hänvisningen till 6 § i 18 § första stycket bör avse 6 § första stycket 1.

Bilaga 15

Beskattning av högkoncentrerade e-vätskor

Bilaga till avsnitt 13.31

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning av promemorian Beskattning av högkoncentrerade e-vätskor	2
2	Promemorians lagtext	3
3	Förteckning över remissinstanserna	7
4	Lagrådsremissens lagförslag.....	8
5	Lagrådets yttrande	12

1 Sammanfattning av promemorian Beskattning av högkoncentrerade e- vätskor

I promemorian föreslås att undantaget från beskattning för akut toxiska produkter begränsas så att det inte omfattar e-vätskor med en koncentration mellan 15 och 20 milligram nikotin per milliliter vätska. Sådana vätskor benämns ”högkoncentrerade e-vätskor” och beskattas med 4 000 kronor per liter vätska.

Det föreslås även att e-vätskor eller andra nikotinhaltiga produkter som förstörts under tillsyn av Skatteverket undantas från skattskyldighet för godkända lagerhållare.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2021.

2 Promemorians lagtext

Förslag till lag om ändring i lagen (2018:696) om skatt på vissa nikotinhaltiga produkter

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2018:696) om skatt på vissa nikotinhaltiga produkter

dels att 2, 3 och 5 ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 11 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

I denna lag avses med

– e-vätskor: vätskor som innehåller nikotin,

– högkoncentrerade e-vätskor: e-vätskor med en koncentration mellan 15 och 20 milligram nikotin per milliliter vätska.

– *andra nikotinhaltiga produkter*: nikotinhaltiga produkter för användning i mun eller näsa, med undantag för e-vätskor och produkter som innehåller tobak och som är hänförliga till kapitel 24 i den lydelse av Kombinerade nomenklaturen (KN) enligt rådets förordning (EEG) 2658/87 av den 23 juli 1987 om tulltaxe- och statistiknomenklaturen och om Gemensamma tulltaxan som gällde den 1 januari 2017,

– *yrkesmässig aktivitet*: sådan aktivitet som utförs av

1. en juridisk person, eller

2. en enskild person om den avser varor som inte är avsedda för den enskildes eller dennes familjs personliga bruk,

– *EU-land*: områden som tillhör Europeiska unionens punktskatteområde,

– *tredjeland*: länder och områden utanför Europeiska unionens punktskatteområde,

– *distansförsäljning*: försäljning där varorna transporteras till Sverige från ett annat EU-land av säljaren eller av någon annan för säljarens räkning och köpet inte är yrkesmässigt för köparen,

– *förordning (EG) nr 1272/2008*: – *förordning (EG) nr 1272/2008*:

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008 av den 16 december 2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar, ändring och upphävande av direktiven 67/548/EEG och 1999/45/EG samt ändring av förordning (EG) nr 1907/2006 i den lydelse som gällde den 1 januari 2017. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008 av den 16 december 2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar, ändring och upphävande av direktiven 67/548/EEG och 1999/45/EG samt ändring av förordning (EG) nr 1907/2006 i den lydelse som gällde den 1 januari 2020.

Med *import* avses i denna lag införsel av skattepliktig vara till Sverige från tredjeland under förutsättning att varan inte omfattas av sådant suspensivt tullförfarande eller suspensivt tullarrangemang som avses i artikel 4.6 i rådets direktiv 2008/118/EG av den 16 december 2008 om allmänna regler för punktskatt och om upphävande av direktiv 92/12/EEG. Med import avses även att varan frisläpps från ett sådant förfarande eller arrangemang.

Med *tullskuld* och *unionsvara* avses i denna lag detsamma som i artikel 5 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 952/2013 av den 9 oktober 2013 om fastställande av en tullkodex för unionen.

3 §

Skatt tas ut för e-vätskor med 2 000 kronor per liter vätska.

Skatt tas ut för e-vätskor med 2 000 kronor per liter vätska.

För högkoncentrerade e-vätskor ska skatt i stället för vad som anges i första stycket tas ut med 4 000 kronor per liter vätska.

5 §

Skatt enligt 3 och 4 §§ tas inte ut för

1. produkter som är klassificerade som narkotika enligt narkotikastrafflagen (1968:64) eller som hälsofarliga varor enligt lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor,

2. läkemedel som uppfyller kraven för att få säljas enligt 5 kap. 1 § läkemedelslagen (2015:315) eller medicintekniska produkter som får släppas ut på marknaden eller tas i bruk i Sverige enligt 9 § lagen (1993:584) om medicintekniska produkter,

3. produkter som är skattepliktiga enligt lagen (1994:1563) om tobaksskatt, eller

4. produkter som vid klassificering och märkning enligt förordning (EG) nr 1272/2008 tillhör faroklassen akut toxicitet i farokategorierna 1, 2 eller 3.

4. produkter som vid klassificering och märkning enligt förordning (EG) nr 1272/2008 tillhör faroklassen akut toxicitet i farokategorierna 1, 2 eller 3, *förutom högkoncentrerade e-vätskor.*

11 a §

Från skattskyldighet enligt 11 § 1 b undantas e-vätskor och andra nikotinbaltiga produkter som fullständigt förstörts under tillsyn av Skatteverket.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m.

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 4 § och 4 kap. 3 § lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m. ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

4 §¹

Frihet från skatt ska under de förutsättningar som anges i 1 § samt med de begränsningar som framgår av 7 och 8 §§ medges en resande för import av

1. 200 cigaretter eller 100 cigariller eller 50 cigarrer eller 250 gram röktaobak eller en proportionell blandning av dessa tobaksvaror,
2. en liter spritdryck eller två liter starkvin,
3. fyra liter vin, och
4. sexton liter starköl.

Bestämmelser om hinder för den som inte fyllt 20 år att föra in spritdrycker, vin och starköl i landet finns i 4 kap. 4 § alkohollagen (2010:1622). En bestämmelse om förbud för den som inte fyllt 18 år att föra in tobaksvaror, elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare i landet finns i 5 kap. 20 § lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter.

I denna lag förstås med

spritdryck: alkoholdryck med en alkoholhalt som överstiger 22 volymprocent,

starkvin: alkoholdryck med en alkoholhalt som överstiger 15 volymprocent men inte 22 volymprocent samt mousserande vin,

vin: annat vin än starkvin samt annan alkoholdryck med en alkoholhalt som överstiger 3,5 men inte 15 volymprocent och som inte är starköl,

starköl: öl med en alkoholhalt som överstiger 3,5 volymprocent,

e-vätskor: e-vätskor enligt lagen (2018:696) om skatt på vissa nikotinhaltiga produkter,

högkoncentrerade e-vätskor: högkoncentrerade e-vätskor enligt lagen om skatt på vissa nikotinhaltiga produkter,

andra nikotinhaltiga produkter: andra nikotinhaltiga produkter enligt lagen om skatt på vissa nikotinhaltiga produkter.

Nuvarande lydelse

4 kap.

3 §²

Tull och skatt enligt 1 § ska tas ut med följande belopp.

	tull	skatt
spritdryck	4 kr/liter	262 kr/liter
starkvin	2 kr/liter	81 kr/liter
vin	1 kr/liter	36 kr/liter
starköl	3 kr/liter	20 kr/liter
cigaretter	34 öre/styck	196 öre/styck
cigarrer	86 öre/styck	219 öre/styck
röktaobak	428 kr/kg	2 422 kr/kg
snus	104 kr/kg	762 kr/kg
e-vätskor	320 kr/liter	3 300 kr/liter

¹ Senaste lydelse 2018:2089.

² Senaste lydelse 2018:697.

andra produkter	nikotinhaltiga	390 kr/kg	1 225 kr/kg
--------------------	----------------	-----------	-------------

*Föreslagen lydelse***4 kap.**

3 §

Tull och skatt enligt 1 § ska tas ut med följande belopp.

	tull	skatt
spritdryck	4 kr/liter	262 kr/liter
starkvin	2 kr/liter	81 kr/liter
vin	1 kr/liter	36 kr/liter
starköl	3 kr/liter	20 kr/liter
cigaretter	34 öre/styck	196 öre/styck
cigarrer	86 öre/styck	219 öre/styck
röktobak	428 kr/kg	2 422 kr/kg
snus	104 kr/kg	762 kr/kg
<i>högkoncentrerade e-vätskor</i>	<i>320 kr/liter</i>	<i>6 600 kr/liter</i>
<i>övriga e-vätskor</i>	320 kr/liter	3 300 kr/liter
andra produkter	390 kr/kg	1 225 kr/kg

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

3 Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttranden över promemorian Beskattning av högkoncentrerade e-vätskor lämnats av Branschorganisationen för Elektroniska Cigaretter (tidigare Vape Sweden), British American Tobacco Sweden AB, Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN), Convenience Stores Sweden, Domstolsverket, Folkhälsomyndigheten, Förvaltningsrätten i Falun, JTI Sweden AB, Kammarrätten i Sundsvall, Kemikalieinspektionen, Kommerskollegium, Konkurrensverket, Konsumentverket, Kronofogdemyndigheten, LV Liquids AB, Läkemedelsverket, New Nicotine Alliance Sweden, Skatteverket, Svenska Tobaksleverantörs-föreningen, Svenskt Näringsliv, Tobaksfakta och Tullverket.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att yttra sig: A non smoking generation, Företagarna, Näringslivets regelnämnd, Philip Morris AB, Regelrådet, SMD Logistics AB, Swedish Match AB, Svensk dagligvaruhandel, Svensk digital handel och Svensk Handel.

4 Lagrådsremissens lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (2018:696) om skatt på vissa nikotinhaltiga produkter

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2018:696) om skatt på vissa nikotinhaltiga produkter

dels att 2, 3 och 5 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 11 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

I denna lag avses med

– e-vätskor: vätskor som innehåller nikotin,

– högek koncentrerade e-vätskor: e-vätskor med en koncentration nikotin som uppgår till minst 15 men inte överstiger 20 milligram per milliliter vätska.

– andra nikotinhaltiga produkter: nikotinhaltiga produkter för användning i mun eller näsa, med undantag för e-vätskor och produkter som innehåller tobak och som är hänförliga till kapitel 24 i den lydelse av Kombinerade nomenklaturen (KN) enligt rådets förordning (EEG) 2658/87 av den 23 juli 1987 om tulltaxe- och statistiknomenklaturen och om Gemensamma tulltaxan som gällde den 1 januari 2017,

– yrkesmässig aktivitet: sådan aktivitet som utförs av

1. en juridisk person, eller

2. en enskild person om den avser varor som inte är avsedda för den enskildes eller dennes familjs personliga bruk,

– EU-land: områden som tillhör Europeiska unionens punktskatteområde,

– tredjeland: länder och områden utanför Europeiska unionens punktskatteområde,

– distansförsäljning: försäljning där varorna transporterats till Sverige från ett annat EU-land av säljaren eller av någon annan för säljarens räkning och köpet inte är yrkesmässigt för köparen,

– förordning (EG) nr 1272/2008: – förordning (EG) nr 1272/2008:

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008 av den 16 december 2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar, ändring och upphävande av direktiven 67/548/EEG och 1999/45/EG samt ändring av förordning (EG) nr 1907/2006 i den lydelse som gällde den 1 januari 2017. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008 av den 16 december 2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar, ändring och upphävande av direktiven 67/548/EEG och 1999/45/EG samt ändring av förordning (EG) nr 1907/2006 i den lydelse som gällde den 1 januari 2020.

Med import avses i denna lag införsel av skattepliktig vara till Sverige från tredjeland under förutsättning att varan inte omfattas av sådant suspensivt tullförfarande eller suspensivt tullarrangemang som avses i artikel 4.6 i rådets direktiv 2008/118/EG av den 16 december 2008 om allmänna regler för punktskatt och om upphävande av direktiv 92/12/EEG. Med import avses även att varan frisläpps från ett sådant förfarande eller arrangemang.

Med tullskuld och unionsvara avses i denna lag detsamma som i artikel 5 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 952/2013 av den 9 oktober 2013 om fastställande av en tullkodex för unionen.

3 §

Skatt tas ut för e-vätskor med 2 000 kronor per liter vätska.

Skatt tas ut för e-vätskor med 2 000 kronor per liter vätska.

För högkoncentrerade e-vätskor ska skatt i stället för vad som anges i första stycket tas ut med 4 000 kronor per liter vätska.

5 §

Skatt enligt 3 och 4 §§ tas inte ut för

1. produkter som är klassificerade som narkotika enligt narkotikastrafflagen (1968:64) eller som hälsofarliga varor enligt lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor,

2. läkemedel som uppfyller kraven för att få säljas enligt 5 kap. 1 § läkemedelslagen (2015:315) eller medicintekniska produkter som får släppas ut på marknaden eller tas i bruk i Sverige enligt 9 § lagen (1993:584) om medicintekniska produkter,

3. produkter som är skattepliktiga enligt lagen (1994:1563) om tobaksskatt, eller

4. produkter som vid klassificering och märkning enligt förordning (EG) nr 1272/2008 tillhör faroklassen akut toxicitet i farokategorierna 1, 2 eller 3.

4. produkter som vid klassificering och märkning enligt förordning (EG) nr 1272/2008 tillhör faroklassen akut toxicitet i farokategorierna 1, 2 eller 3, *med undantag för högkoncentrerade e-vätskor.*

11 a §

Från skattskyldighet enligt 11 § 1 b undantas e-vätskor och andra nikotinbaltiga produkter som fullständigt förstörts under tillsyn av Skatteverket.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m.

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 4 § och 4 kap. 3 § lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m. ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

4 §¹

Frihet från skatt ska under de förutsättningar som anges i 1 § samt med de begränsningar som framgår av 7 och 8 §§ medges en resande för import av

1. 200 cigaretter eller 100 cigariller eller 50 cigarrer eller 250 gram röktobak eller en proportionell blandning av dessa tobaksvaror,
2. en liter spritdryck eller två liter starkvin,
3. fyra liter vin, och
4. sexton liter starköl.

Bestämmelser om hinder för den som inte fyllt 20 år att föra in spritdrycker, vin och starköl i landet finns i 4 kap. 4 § alkohollagen (2010:1622). En bestämmelse om förbud för den som inte fyllt 18 år att föra in tobaksvaror, elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare i landet finns i 5 kap. 20 § lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter.

I denna lag förstås med

spritdryck: alkoholdryck med en alkoholhalt som överstiger 22 volymprocent,

starkvin: alkoholdryck med en alkoholhalt som överstiger 15 volymprocent men inte 22 volymprocent samt mousserande vin,

vin: annat vin än starkvin samt annan alkoholdryck med en alkoholhalt som överstiger 3,5 men inte 15 volymprocent och som inte är starköl,

starköl: öl med en alkoholhalt som överstiger 3,5 volymprocent,

e-vätskor: e-vätskor enligt lagen (2018:696) om skatt på vissa nikotinhaltiga produkter,

högkoncentrerade e-vätskor: högkoncentrerade e-vätskor enligt lagen om skatt på vissa nikotinhaltiga produkter,

andra nikotinhaltiga produkter: andra nikotinhaltiga produkter enligt lagen om skatt på vissa nikotinhaltiga produkter.

¹ Senaste lydelse 2018:2089.

*Nuvarande lydelse***4 kap.**3 §²

Tull och skatt enligt 1 § ska tas ut med följande belopp.

	tull	skatt
spritdryck	4 kr/liter	262 kr/liter
starkvin	2 kr/liter	81 kr/liter
vin	1 kr/liter	36 kr/liter
starköl	3 kr/liter	20 kr/liter
cigaretter	34 öre/styck	196 öre/styck
cigarrer	86 öre/styck	219 öre/styck
röktobak	428 kr/kg	2 422 kr/kg
snus	104 kr/kg	762 kr/kg
e-vätskor	320 kr/liter	3 300 kr/liter
andra nikotinhaltiga produkter	390 kr/kg	1 225 kr/kg

*Föreslagen lydelse***4 kap.**

3 §

Tull och skatt enligt 1 § ska tas ut med följande belopp.

	tull	skatt
spritdryck	4 kr/liter	262 kr/liter
starkvin	2 kr/liter	81 kr/liter
vin	1 kr/liter	36 kr/liter
starköl	3 kr/liter	20 kr/liter
cigaretter	34 öre/styck	196 öre/styck
cigarrer	86 öre/styck	219 öre/styck
röktobak	428 kr/kg	2 422 kr/kg
snus	104 kr/kg	762 kr/kg
<i>högkoncentrerade e-vätskor</i>	<i>320 kr/liter</i>	<i>6 600 kr/liter</i>
<i>övriga e-vätskor</i>	320 kr/liter	3 300 kr/liter
andra nikotinhaltiga produkter	390 kr/kg	1 225 kr/kg

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

² Senaste lydelse 2018:697.

5 Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2020-06-08

Närvarande: F.d. justitierådet Ella Nyström samt justitieråden Per Classon och Stefan Johansson

Beskattning av högkoncentrerade e-vätskor

Enligt en lagrådsremiss den 4 juni 2020 har regeringen (Finansdepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i lagen (2018:696) om skatt på vissa nikotinhaltiga produkter,
2. lag om ändring i lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunnige Johan Westlund.

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Bilaga 16

Förmånligare villkor för återbetalning av fordonsskatt för husbilar vid avställning

Bilaga till avsnitt 13.27

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning av promemorian Förmånligare villkor för återbetalning av fordonsskatt för husbilar vid avställning	2
2	Promemorians lagförslag.....	3
3	Förteckning över remissinstanserna	4
4	Lagradsremissens lagförslag.....	5
5	Lagrådets yttrande	6

1 Sammanfattning av promemorian Förmånligare villkor för återbetalning av fordonsskatt för husbilar vid avställning

I promemorian redovisar Skatteverket regeringens uppdrag till myndigheten att utreda förmånligare villkor för återbetalning av skatt för husbilar (personbil klass II) vid avställning, Fi2019/04007/S2.

Enligt nuvarande regelverk gäller en karenstid på 15 dagar vid avställning. Karenstiden innebär att om fordonet ställs på igen inom den angivna 15-dagarsperioden ska fordonsskatt betalas från avställnings-dagen i stället för från dagen för påställningen. Skatteverket föreslår att karenstiden sänks från 15 dagar till 4 dagar för husbilar (personbil klass II) av fordonsår 2018 eller senare som blivit skattepliktiga för första gången den 1 juli 2018 eller senare. Den kortare karenstiden gäller dock bara under husbilens tre första år i trafik, vilket motsvarar den period då det för fordonet tas ut ett förhöjt koldioxidbelopp till följd av det s.k. bonus–malus-systemet.

Skatteverkets bedömning är, vid de antaganden som redovisas i promemorian, att den effektiva fordonsskatten för en genomsnittlig husbil kommer att bli densamma under perioden med fyra dagars karenstid som efter denna period. Sänkningen av karenstiden neutraliserar därmed effekten av det förhöjda koldioxidbeloppet i bonus–malus-systemet för berörda husbilsägare.

2 Promemorians lagförslag

Förslag till lag om ändring i vägtrafikskattelagen (2006:227)

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 13 § vägtrafikskattelagen (2006:227) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap. 13 §

Om ett fordon är skattepliktigt under endast en del av ett skatteår eller en skatteperiod, tas fordonsskatt ut för den tid då fordonet är skattepliktigt. Om skatteplikt föreligger under en del av en kalendermånad, tas dock skatt ut för hela månaden, om inte något annat följer av andra stycket.

I fråga om fordon för vilka fordonsskatten uppgår till minst 4 800 kronor för ett helt skatteår tas skatt ut per dag för den månad under vilken skatteplikten första gången inträder för fordonet eller skatteplikten upphör av annan anledning än avställning. Om ett sådant fordon har varit avställt och avställningstiden har omfattat minst 15 dagar eller om fordonet har gått över till en ny ägare under avställningstiden, tas skatt ut för dag under den månad då avställningen började eller upphörde.

I fråga om fordon för vilka fordonsskatten uppgår till minst 4 800 kronor för ett helt skatteår tas skatt ut per dag för den månad under vilken skatteplikten första gången inträder för fordonet eller skatteplikten upphör av annan anledning än avställning. Om ett sådant fordon har varit avställt och avställningstiden har omfattat minst 15 dagar eller om fordonet har gått över till en ny ägare under avställningstiden, tas skatt ut för dag under den månad då avställningen började eller upphörde. För personbilar klass II gäller i stället, om fordonet ställs av under den tid då koldioxidbeloppet beräknas enligt 9 a §, att avställningstiden ska ha omfattat minst fyra dagar.

För en kalendermånad utgör fordonsskatten en tolfedel och för en dag 1/360 av skatten för ett helt år.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2021 och tillämpas vid beräkning av fordonsskatt som tas ut för tid efter den 28 februari 2021. Vid beräkning av fordonsskatt som tas ut för tid före den 1 mars 2021 tillämpas äldre bestämmelser.

3 Förteckning över remissinstanserna

Följande remissinstanser har yttrat sig över promemorian: BIL Sweden, Husvagnsbranschens Riksförbund, Regelrådet, Kommerskollegium, Konjunkturinstitutet, Naturvårdsverket, Regelrådet, SCR Svensk camping, Skatteverket, Statens väg- och transportforskningsinstitut (VTI), Svenskt Näringsliv, Transportföretagen och Transportstyrelsen.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att yttra sig: Centrum för transportstudier vid Kungliga Tekniska Högskolan, Energigas Sverige, Föreningen Elbil Sverige, Föreningen Gröna Bilister, Konsumentverket, Landsorganisationen i Sverige (LO), Motorbranschens Riksförbund, Motormännens Riksförbund, Naturskyddsföreningen, Statens energimyndighet, Svensk turism AB, Svenska Bioenergiföreningen (SVEBIO), Svenska Petroleum och Biodrivmedel Institutet (SPBI), Svenska turistföreningen, Sveriges Kommuner och Regioner, Sveriges Åkeriföretag, Tjänstemännens centralorganisation (TCO), Trafikanalys, Trafikverket, Visita och Vätgas Sverige.

Utöver instanserna på remisslistan har yttranden även inkommit från följande: Bildelsgrossisters Förening, Caravan Club of Sweden, Fordonskomponentgruppen (FKG) och Sveriges Fordonsverkstäders Förening.

4 Lagrådsremissens lagförslag

Förslag till lag om ändring i vägtrafikskattelagen (2006:227)

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 13 § vägtrafikskattelagen (2006:227) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

13 §

Om ett fordon är skattepliktigt under endast en del av ett skatteår eller en skatteperiod, tas fordonsskatt ut för den tid då fordonet är skattepliktigt. Om skatteplikt föreligger under en del av en kalendermånad, tas dock skatt ut för hela månaden, om inte något annat följer av andra stycket.

I fråga om fordon för vilka fordonsskatten uppgår till minst 4 800 kronor för ett helt skatteår tas skatt ut per dag för den månad under vilken skatteplikten första gången inträder för fordonet eller skatteplikten upphör av annan anledning än avställning. Om ett sådant fordon har varit avställt och avställningstiden har omfattat minst 15 dagar eller om fordonet har gått över till en ny ägare under avställningstiden, tas skatt ut för dag under den månad då avställningen började eller upphörde.

I fråga om fordon för vilka fordonsskatten uppgår till minst 4 800 kronor för ett helt skatteår tas skatt ut per dag för den månad under vilken skatteplikten första gången inträder för fordonet eller skatteplikten upphör av annan anledning än avställning. Om ett sådant fordon har varit avställt och avställningstiden har omfattat minst 15 dagar eller om fordonet har gått över till en ny ägare under avställningstiden, tas skatt ut för dag under den månad då avställningen började eller upphörde. *För personbilar klass II gäller i stället, om fordonet ställs av under den tid då koldioxidbeloppet bestäms enligt 9 a §, att avställningstiden ska ha omfattat minst 4 dagar.*

För en kalendermånad utgör fordonsskatten en tolftedel och för en dag 1/360 av skatten för ett helt år.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 mars 2021.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande vid bestämmande av fordonsskatt för fordon som har ställts av före ikraftträdandet.
 3. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för fordonsskatt som avser tid före ikraftträdandet.

5 Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2020-08-25

Närvarande: F.d. justitierådet Eskil Nord samt justitieråden Inga-Lill Askersjö och Sten Andersson

Förmånligare villkor för återbetalning av fordonsskatt för husbilar vid avställning

Enligt en lagrådsremiss den 20 augusti 2020 har regeringen (Finansdepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande

över förslag till lag om ändring i vägtrafikskattelagen (2006:227).

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunniga Alexandra Wingmark.

Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.

Bilaga 17

Skattebefrielse för biogasol som förbrukas för uppvärmning

Bilaga till avsnitt 13.23

Innehållsförteckning

1	Promemorians lagförslag.....	2
2	Förteckning över remissinstanser	3
3	Lagrådsremissens lagförslag.....	4
4	Lagrådets yttrande	5

1 Promemorians lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs att 1 kap 9 §, 6 a kap. 2 c § och 7 kap. 3 § lagen (1994:1776) om skatt på energi ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

9 §¹

Med biomassa förstås den biologiskt nedbrytbara delen av produkter, avfall och restprodukter från jordbruk (inklusive material av vegetabiliskt och animaliskt ursprung), skogsbruk och därmed förknippad industri, samt den biologiskt nedbrytbara delen av industriavfall och kommunalt avfall.

Med biogas förstås ett vätskeformigt eller gasformigt bränsle som framställts av biomassa och vars energiinnehåll till övervägande del härrör från metan.

Med biogasol förstås ett vätskeformigt eller gasformigt bränsle som framställts av biomassa och vars energiinnehåll till övervägande del härrör från propan eller butan.

6 a kap.

2 c §²

För biogas som förbrukas som bränsle för uppvärmning medges befrielse från energiskatt med 100 procent och från koldioxidskatt med 100 procent.

För biogas eller biogasol som förbrukas som bränsle för uppvärmning medges befrielse från energiskatt med 100 procent och från koldioxidskatt med 100 procent.

7 kap.

3 §³

Den som är skattskyldig får göra avdrag för energiskatt med 100 procent och för koldioxidskatt med 100 procent på *biogas eller* bränsle som avses i 6 a kap. 2 b § och som sålts som bränsle för uppvärmning till någon som inte är en stödmottagare.

Den som är skattskyldig får göra avdrag för energiskatt med 100 procent och för koldioxidskatt med 100 procent på bränsle som avses i 6 a kap. 2 b *eller* 2 c § och som sålts som bränsle för uppvärmning till någon som inte är en stödmottagare.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 2010:1089.

² Senaste lydelse 2016:505.

³ Senaste lydelse 2016:505.

2 Förteckning över remissinstanser

Efter remiss har yttrande över promemorian Skattebefrielse för biogasol som förbrukas för uppvärmning kommit in från Ekonomistyrningsverket, Energiföretagen Sverige, Energigas Sverige, Energimarknadsinspektionen, Kommerskollegium, Konjunkturinstitutet, Konkurrensverket, Naturvårdsverket, Regelrådet, Skatteverket, Statens energimyndighet, Svenska Bioenergiföreningen, Svenska Petroleum och Biodrivmedelsinstitutet, Svenskt Näringsliv och Tillväxtverket.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna synpunkter: Näringslivets regelnämnd och Sveriges Kommuner och Regioner.

Yttrande har dessutom inkommit från Jernkontoret.

3 Lagrådsremissens lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs att 1 kap 9 §, 6 a kap. 2 c § och 7 kap. 3 § lagen (1994:1776) om skatt på energi ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

9 §¹

Med biomassa förstås den biologiskt nedbrytbara delen av produkter, avfall och restprodukter från jordbruk (inklusive material av vegetabiliskt och animaliskt ursprung), skogsbruk och därmed förknippad industri, samt den biologiskt nedbrytbara delen av industriavfall och kommunalt avfall.

Med biogas förstås ett vätskeformigt eller gasformigt bränsle som framställts av biomassa och vars energiinnehåll till övervägande del härrör från metan.

Med biogasol förstås ett vätskeformigt eller gasformigt bränsle som framställts av biomassa och vars energiinnehåll till övervägande del härrör från propan eller butan.

6 a kap.

2 c §²

För biogas som förbrukas som bränsle för uppvärmning medges befrielse från energiskatt med 100 procent och från koldioxidskatt med 100 procent.

För biogas *eller biogasol* som förbrukas som bränsle för uppvärmning medges befrielse från energiskatt med 100 procent och från koldioxidskatt med 100 procent.

7 kap.

3 §³

Den som är skattskyldig får göra avdrag för energiskatt med 100 procent och för koldioxidskatt med 100 procent på biogas eller bränsle som avses i 6 a kap. 2 b § och som sålts som bränsle för uppvärmning till någon som inte är en stödmottagare.

Den som är skattskyldig får göra avdrag för energiskatt med 100 procent och för koldioxidskatt med 100 procent på bränsle som avses i 6 a kap. 2 b *eller 2 c §* och som sålts som bränsle för uppvärmning till någon som inte är en stödmottagare.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.
2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 2010:1089.

² Senaste lydelse 2016:505.

³ Senaste lydelse 2016:505.

4 Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2020-03-05

Närvarande: F.d. justitierådet Ella Nyström samt justitieråden Per Classon och Stefan Johansson

Skattebefrielse för biogasol som förbrukas för uppvärmning

Enligt en lagrådsremiss den 27 februari 2020 har regeringen (Finansdepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi.

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av departementssekreteraren Henrik Kjellberg.

Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.

Finansdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 17 september 2020

Närvarande: statsminister Löfven, ordförande, och statsråden Lövin, Johansson, Baylan, Hallengren, Hultqvist, Andersson, Bolund, Damberg, Shekarabi, Ygeman, Eneroth, Dahlgren, Nilsson, Ernkrans, Lindhagen, Lind, Hallberg, Micko

Föredragande: statsminister Löfven och statsråden Lövin, Johansson, Baylan, Hallengren, Hultqvist, Andersson, Bolund, Damberg, Shekarabi, Ygeman, Eneroth, Dahlgren, Nilsson, Ernkrans, Lindhagen, Lind, Hallberg, Micko

Regeringen beslutar proposition 2020/21:1
Budgetpropositionen för 2021